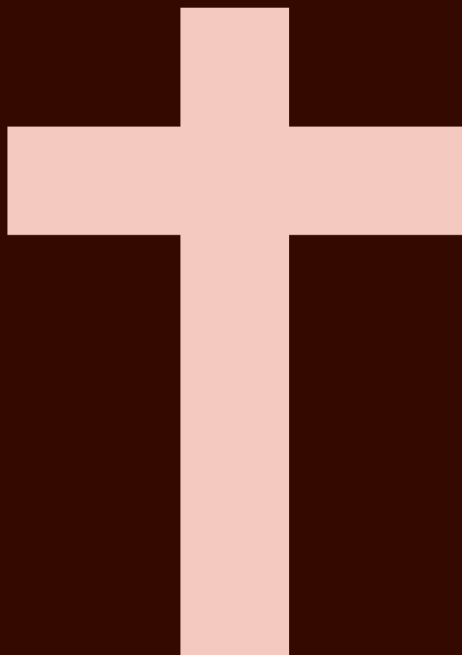

Dios ã jáap naáwát
tólih

New Testament in Cagua

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2

Contents

San Mateo	1
San Marcos	63
San Lucas	101
San Juan	165
Hechos	211
Romanos	266
1 Corintios	293
2 Corintios	318
Gálatas	337
Efesios	348
Filipenses	357
Colosenses	363
1 Tesalonicenses	369
2 Tesalonicenses	374
1 Timoteo	377
2 Timoteo	384
Tito	389
Filemón	392
Hebreos	394
Santiago	414
1 Pedro	421
2 Pedro	428
1 Juan	432
2 Juan	438
3 Juan	439
Judas	440
Apocalipsis	443

SAN MATEO

*Dios wááh, Jesucristo, ã nuowãji ã wãtna
(Lc 3.23-38)*

¹ Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ã jumatjidih wã daácna caá. Jesucristo ã nuowãji ã wãtnadih wã jwíih naóhbipna caá. Æ nuoji jon jãtih bóo David wãt jumni ãt jumup wut jã. Caán ã jumat pínah jãtih ã nuoji Abraham wãt jumribut ãt jumup wut jã.

² Abraham Isaac íip
ãt jumup wut jã.

Isaacboó Jacob íip
ãt jumup wut jã.

Jacobboó Judá ã déewãjãh
í íip ãt jumup wut jã.

³ Judáboó ã weh chénewã
ít jumup wut jã.

Fares, Zara ãt wãt jumup wut jã. Í íin
Tamar
mit wãt jumup wut jã.

Faresboó Esrom íip
ãt jumup wut jã.

Esromboó Aram íip
ãt jumup wut jã.

⁴ Aramboó Aminadab íip
ãt jumup wut jã.

Aminadabboó Naasón íip
ãt jumup wut jã.

Naasónboó Salmón íip
ãt jumup wut jã.

⁵ Salmónboó Booz íip
ãt jumup wut jã. Æ íin Rahab
mit wãt jumup wut jã.

Boozboó Obed íip
ãt jumup wut jã. Æ íin Rut
mit wãt jumup wut jã.

Obedboó Isaí íip
ãt jumup wut jã.

⁶ Isaíboó David íip
ãt jumup wut jã.
David wut jãí judíowã
í chah maáh
ãt jumup wut jã.

Davidboó Urías wãt jumni
áadih
jwáub áa jumat táttimah, Salomóndih

ãt weh jumup wut jã.*

⁷ Salomónboó Roboam íip
ãt jumup wut jã.

Roboamboó Abías íip
ãt jumup wut jã.

Abíasboó Asa íip
ãt jumup wut jã.

⁸ Asaboó Josafat íip
ãt jumup wut jã.

Josafatboó Joram íip
ãt jumup wut jã.

Joramboó Uzías íip
ãt jumup wut jã.

⁹ Uzíasboó Jotam íip
ãt jumup wut jã.

Jotamboó Acaz íip
ãt jumup wut jã.

Acazboó Ezequías íip
ãt jumup wut jã.

¹⁰ Ezequíasboó Manasés íip
ãt jumup wut jã.

Manasésboó Amón íip
ãt jumup wut jã.

Amónboó Josías íip
ãt jumup wut jã.

¹¹ Josíasboó Jeconías ã déewãjãh í íip ãt
jumup wut jã.

Queét jum láa Israel baác dih moondih
míc mao yap yohnit, Babilonia
baác dih moónboó queédih íih baácna
ít ub bejep wut jã.*

¹² Babilonia baácna í jwibíat táttimah,
Jeconíasboó Salatiel dih
ãt weh jumup wut jã.

Salatielboó Zorobabel íip
ãt jumup wut jã.

¹³ Zorobabelboó Abiud íip
ãt jumup wut jã.

Abiudboó Eliaquim íip
ãt jumup wut jã.

Eliaquimboó Azor íip
ãt jumup wut jã.

¹⁴ Azorboó Zadoc íip
ãt jumup wut jã.

Zadocboó Aquim íip
ãt jumup wut jã.

Aquimboó Eliud íip
ãt jumup wut jã.

¹⁵ Eliudboó Eleazar íip

* 1:6 1Cr 2.1-15; Rt 4.18-22

* 1:11 2R 24.14-15; 2Cr 36.10; Jer 27.20

āt jumap wut jī.
 Eleazarboó Matán íp
 āt jumap wut jī.
 Matánboó Jacob íp
 āt jumap wut jī.
 16 Jacobboó José íp
 āt jumap wut jī.
 Joséboó María áa
 āt jumap wut jī.
 Maríaboó Jesús ín
 mit jumap wut jī.
 Jesúsboó Dios ā wahní Cristo í niijní āt
 jumap wut jī.
 17 Abrahamjidih jwī jenah jwíhichah,
 púú Davidji jum láa jwī jenah
 péanachah, nihat í jaimenájih jumna,
 catorce poómp ít jumap wut jī.
 Davidjidih jwī jwúub jenah jwíhichah,
 púú Babilonia baácna judíowādih í ub
 bej láa jwī jenah péanachah, nihat í
 jaimenájih jumna, catorce poómp ít
 jwúub jumap wut jī.
 Babilonia baácna í juibí láa jwī jwúub
 jenah jwíhichah, púú Cristo ā cāac
 jum láa jwī jenah péanachah, nihat í
 jaimenájih jumna, catorce poómp ít
 jwúub jumap wut jī, páant mantih.

Jesucristo ā cāac jumap (Lc 2.1-7)

18 Nin pah Jesucristo āt cāac jumap
 wut jī. Ā ín Maríaboó Joséjīh téihya
 chéonih pínah mit jumap wut jī. Í téihya
 chéwat pínah jātih Túini Espíritu ā wēpatjīh
 caántdih ā wudhdanachah, mit wudu jumap
 wut jī.* 19 Páant mi wudu jumachah
 jéihna, Joséboó yoobópdih chājni jumna,
 cāacwā í encahjah, caántdih yohat túut
 ātih chājah wut yuh jī. 20 Pánih jenah
 joí ūonit, ā oo júmachah, Dioih ángelboó
 caandih jíghonit, “José, Davidji juma, Túini
 Espírituboó ā teo wāacatjīh María mi wudu
 jumna caá. Pánihna, tíccanjah caántjīh ma
 téihya chéweé. 21 Caánt newé weépdih mi
 túuhbipna caá. Caanjéh tigaá āih cāacwā
 iiguipna bejnit déejidih túi ubni ā jumbipna
 caá. Páant cāacwādih túi ubni pínah ā
 jumachah, Jesús ma wūt búudhdáp”, ángel
 Josédih āt niijíp wut jī.*

* 1:18 Lc 1.27 * 1:21 Lc 1.31 * 1:25 Lc 2.21

22 Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani
 nin ā daacátji pahjah āt yapap wut jī:

23 “Jáap wili wébít bid jwiníh newé
 weépdih mi túuhbipna caá. Caandih
 ‘Emanuel’, í niijbípna caá”, āt niij
 daacáp tajī. (Is 7.14)

“Emanuel”, niijná, “Dios jwíjeéh ā jumna
 caá”, niij naóhna ít chājah wut jī.

24 Dioih ángel caandih ā naáwát túttimah,
 ā niiját pahjah José Maríadih āt téihya
 chéwep wut jī. 25 Obohjeéhtih, mi weh
 jumap pínah jātih, José mijeéh āt jumcap wut
 jī. Pánihna, caánt mi weépdih jumap túttimah,
 Joséboó mi wúuhdih Jesús āt wūt búudhdáp
 wut jī.*

2

Yeó aáb jūúwápmant moón Jesúsdi enedih í juyát

1 Herodes Judea baácndih moón í maáh
 jum láa, caán baácndih jumni Belén tútchidih
 Jesús āt cāac jumap wut jī. Ā cāac
 jumap túttimah, cúiwādih bohénit yeó
 aáb jūúwápmant moón jūóhnt, Jerusalén
 tútchina ít juyáp wut jī. 2 Pánih jwinít,
 caanjīh moondih nin pah ít niij úubh joyóp
 wut jī:

—¿Judíowā í chah maáh pínah dedjīh tigaá
 ā cāac jumap? Yeó aáb jūúwápmant jumna,
 chah iigní cúí ā jáap jíghochah enna, ‘Maáh
 ā cāac jumna caá’, jwī niij jéihyep jī. Páant
 ā jíghochah enna, caandih weñedih jūóhna
 caá jwī chājah, cúiwādih bohénit ít niijíp wut
 jī.

3 Páant, í úubh joyát doonádih joinít,
 Herodesboó bádí āt jenah joyóp wut jī. Ni-
 hat Jerusalén tútchidih moonbút bíic yoobó
 bádí ít jenah joyóp wut jī. 4 Pánihna,
 Herodesboó sacerdotewā í maáta, Moisés ā
 wutatjidih bohénitdihbut āt bid wāacap wut
 jī. Páant í míic wāac juí beedéchah ennit,
 queédih nin pah āt niij úubh joyóp wut jī:

—¿Dedboo tigaá Cristo ā cāac jumap
 pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit ít niij
 daác jī? āt niijíp wut jī.

5 —Judea baácboó jumni Belén tútchidih
 Cristo ā cāac jumbipna caá. Nin pah Dios
 naáwátdih naóh yapani āt niij daacáp tajī:

6 ‘Judea baácboó jumni Belén tátchimant judíowādih wutni pínah ã jũóhbipna caá. Caán queétdih táí en daoní ã jumbipna caá. Pánihna, Belénboó ã cãac jumni pínah tátchi ã jumuchah, oboh jumni tátchi nihcan caá’, ãt niij daacáp tají, (Mi 5.2)

Herodesdih ãt niijíp wut jĩ.

7 Páant ã niiját túttimah, cãac wihcah, yeó aáb jũúwápmanant moondíh Herodes ãt jwúub bid bojop wut jĩ. Æ pebh ã juibínachah ennit, débólih caán cúí ã jwíih jígohtjidih queétdih ãt úbh joyóp wut jĩ. Páant ã úbh joyóchah, caán cúidih ã jwíih enatjidih ãt naáwáp wut jĩ. 8 Páant ã naáwát túttimah, Belén tátchina wahna, Herodes queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Caandíh ñi táí bidbi jwuhúú. Bid jainít, weemdíh naáwádih ñi jwúub jũúwá, weembút caandíh weñedih wã bejat pínah niijná, ãt niijíp wut yuh jĩ.

9 Páant ã niijíchah joinít, queét ãt bejep wut jĩ. Páant ã bejechah, yeó aáb jũúwápmanant ã jwíih enni cúijeh mantíh queétdih ãt jwúub waáwáp wut jĩ. Pánihna, wébít ã jumni mũũ cháh pohba caán cúí ãt chãwáp wut jĩ. 10 Páant ã chãwáchah ennit, búdí ãt weñep wut jĩ. 11 Pánihna, wébít ã jumni mũúdíh waád juibínit, caandíh beh wili bíicdih ãt enep wut jĩ. Pánih ennit, wébít dih wẽina, bódicta ãt caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih wẽi péanit, ã wã jũóhni paihnadih wãtnit, búdí jíib jumni oro, táí chej jumni cáwat pínah, mirra wãt jumni chej jumnidihbut caandíh ãt wũhup wut jĩ. 12 Caandíh wũh péanit, úwudih ãt bejep wut jĩ. Pánih ãonit, ã oo júmũchah, Dios queétdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Herodes pebhboó ñi jwúub bejca bojó”, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinítji jáanit, ãih baácna jwúub bejna, bíih namáboó ãt bejep wut jĩ.

Joséwã Jesúsdi h Egipto baácboó ã nũmah jwei béjat

13 Páant ã jwúub bejat túttimah, José jwuh ã jwúub oo júmũchah, Dioíh ángel caandíhbut nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Ma jáa bojó. Bainídih ã mawat pínah niijná, Herodes ãih soldadowádih wahna

caá ã chãjap. Pánihna, bainídih, ã índihbut Egipto baácboó waícanjeh ma nũmah jwei béjeé. Caanná wã niiját pah bóo ñi jum jwuhúú”, ángel Josédih ãt niijíp wut jĩ.

14 Páant ã niijíchah joinít, cheijeh jáanit, Egipto baácna bainídih ã ín bíicdih José ãt nũmah jwei béjep wut jĩ. 15 Caán Egipto baácna juibínit, Herodes ã báadh jwuhat pah bóo caánboó ãt jum jwuhup wut jĩ. Páant Jesús ã yapachah, Dios naáwátdih naóh yapani nin ã daacátji pah ãt yapap wut jĩ: “ ‘Egipto baácboó jumni wã wũúhdih wã bid bojipna caá’, Dios ã niijíp be”, ãt niij daacáp tají.*

Herodes neoná weépdih ã mawat túutap

16 Cúiwádih bohénit bíih namáboó ã jwúub bejat doonádih joinít, Herodesboó búdí ãt íjip wut jĩ. Pánih íjnít, Belén tátchidih moón neoná weépdih, caán tátchi jwéejdih moondíhbut ãt mawat túutap wut jĩ. Cúiwádih bohénit débólih caán cúí ã jwíih jígohtjidih ã naáwáchah joinítji Herodes ã mawíhniiboó chéne jópchi dée ã bíbohtdih ãt jéihyep wut jĩ. Pánih jéihna, chéne jópchi nũmp bíbohñit nihát neoná weépdih ãt mao yohat túutap wut jĩ. 17 Páant ã mawat túutachah, Dios naáwátdih naóh yapani Jeremías ã daacátji pah ãt yapap wut jĩ.

18 “Ramá wãt jumni tátchidih moón búdí ñaacátdih ã joiná caá. Búdí jíghñit, ã ñaac jũñát búdí ã yána caá. Raquel mi jũimená yaádh, judíowã ã weha mána yaádh, ã wehdih ã mao yohochah ennit, búdí ã ñaac jũiná caá. ã weh ã wihcatdih enna, ã jíghat ã yaicán níit”, ãt niij daacáp tají. (Jer 31.15)

Joséwã Egipto baácmanant ã jwúub jũúwát

19 Herodes ã wunat túttimah, Joséwã Egipto baácboó páantjeh ãt jum jwuhup wut jĩ. Pánih jumnit, bíic chei José ã oo júmũchah, Dioíh ángel caandíh jíghñit, nin pah ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ: 20 “Wébít dih mawíhñitji maátaboó ã wun beedáh bejep be. Pánihna, caandíh ã ínjíh Israel baácboó ma nũmah jwúub bejeé, páant mantíh”, ãt niijíp wut jĩ.

* 2:15 Os 11.1

21 Páant ã niiját túttimah, jáanit, wébít dih ã ín bíicdih Israel baácboó át numah jwúub bejep wut yuh jĩ. 22 Obohjeéhtih, Herodes ã buudát túttimah, ã wúuh Arquelaoboó Judea baác dih moondih át jwúub túut numá maáh waadáp wut jĩ. Páant ã jumat doonádih joinít, José caanná ã jwúub bejat pínahdih át úum jenah joyóp wut jĩ. Pánih úum jenah joinít, ã jwúub oo júmúchah, Dios caandih Judea baácboó át chāwát túutcap wut jĩ. Páant ã chāwát túutcah joinít, Judea baác dih yap bejnit, púú Galilea baácna ít juibínap wut jĩ. 23 Pánihna, caanná juibínitji, Nazaret wāt jumni tútchiboó ít jumap wut jĩ. Caanná ít jumúchah, Dios naáwát dih naóh yapanit ít daacátji pah Jesús át jumap wut jĩ. “ ‘Nazaret tútchidih bóo caá’, cāacwā Dios ã wahnidih ít niijbípna caá”, ít niij daacáp tajĩ.*

3

Juan Daabáni cāacwā dih ã bohéát (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cāacwā dih daabána át chājap wut jĩ. Judea baác dih múú wihcapboó ã pebhna juibínit dih Dios naáwát dih át bohé jwíhip wut jĩ. 2 Nin pah queéd dih át niij naáwáp wut jĩ: “¡Ni yéj chājat dih cádahnit, túiniboodih ñi túut numá! Nihat baác dih moondih Dios ã maáh jumát dih ã júutat pínah bahnijeh ã jadhna caá”, át niijíp wut jĩ.*

3 Jon jātih Dios naáwát dih naóh yapani Isaiásboó Juan ã bohéát pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Múú wihcapboó nin pah ã niij ñaac bohé bipna caá: ‘Jwí Maáh ã júwát pínah jātih ñi yéj chājat dih cádahnit, túiniboodih túut numá, caandih ñi túi páñaá’, ã niijbípna caá”, Isaiás át niij daacáp tajĩ. (Is 40.3)

4 Juaníh yégueh chóo camello wāt jumni nuñáp yoócjñh nóomnit, ít yacni chóo wut jĩ. Áih júyáát tōp momo jiwí chóo tōp wut jĩ. Wúúc joowādih jeémpnit, belo macdihbut ãpĩ déebep wut jĩ.* 5 Jerusalén tútchimant, nihat Judea baác mant, Jordán muj jwéejmantbut dawá caandih joyódih

ípĩ juibínap wut jĩ. 6 Pánih juibínit, ã bohénachah joinít, ít yéj chājat dih Dios dih ípĩ naáwáp wut jĩ. Páant ít naáwáchah joinít, Jordán mujboó Juan queéd dih át daabánap wut jĩ.

7 Dawá fariseowā, saduceowābut daabáát túut dih ít juibínachah ennit, Juan queéd dih nin pah át jíponih niijíp wut jĩ: “¡Maiwā panihnit yeejépwā jumna, peéh chājat pínahdih úum jweíh nitjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéj chājat dih ñi cádahícat jíib Dios yeebdih ã peéh chājachah, ñi jéih jweicán níit.* 8 Yéj chājat dih yoobóp dih cádahnit, túiniboodih chājat caá yeebdih náahap. 9 Nin pah ñi niij jenah joicá bojóo: ‘Jon jātih bóo Abraham jwíit judíowā jwí nuó át jumap wut jĩ. Pánihna, ã juméná jumna, Dioíhwā caá jwí jumap’, ñi niij jenah joicá bojóo. Yeebdih nin pah wā niijná caá: Abraham juméná ñi jumúchah yahna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnadih túut numá, Abraham juméná pínahdih ã jéih chājna caá. Abraham juméná ñi jumat nin oboh jumni jee dáhna ã nihat pahjeh tigaá.* 10 Nin pah ã jumna caá: Yeéb máa nah panihni ñi jumúchah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ã jumap. Yeejé dahna quehndih tib yoh bojnit, áih náatnadhíbut ã pud yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, áih náatnadhíbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã cáwat pah caandih jepahcannit dih iiguípna ã wahbipna caá.* 11 Wā túttimah júóhni wā chah wēpni caá. Páant ã jumúchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Pánihna, ñi yéj chājat dih cádahnit, túiniboodih ñi túut numáchah, yeebdih wā daabána caá. Páant wā daabáát panihni, caánboó yeebdih Túini Espíritu ã wēpat dih búdí ã wūh bípna caá. Caán ã wēpat tuu iigát panihnijñh ñi yéj at dih cáwat pah ã chāj bípna caá, jwúub yéj chājihat dih ñi jenah joicát pínah niijná. 12 Trigo teoni panihni caá. Áih chóonadhí caóh caj péanit, caán tíibna yoobát dihjeh wuh wúúhboó júi yacnit, áih múúboó ã ámh bípna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chóonaboodih ã cáo yohbipna caá. Páant ã chājat pah

* 2:23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45 * 3:2 Mt 4.17; Mr 1.15

* 3:4 2R 1.8 * 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:9 Jn 8.33

* 3:10 Mt 7.19

wã táttimah jũóhni caandíh jepahnitdih ã táí ʘbbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodíh iiguípna ã wahbipna caá. Caán iigát dedé ã noón dʘbcan niít”, Juan át niijíp wʘt jĩ.

*Juan Jesúsdi h ã daabáát
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Táttimah, Jesús Galilea baácboó jumniiji bejnit, Juandih ã daabáát tútat tútat niijná, Jordán mʘjna át dei jʘibínap wʘt jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, daabáíhcan, nin pah Juan caandíh át niij jepahap wʘt jĩ:

—Meémboó chah wēpni jumna, weémboodíh ma daabána áta táí tagaá. Meemdíh daabáni pínah nihcan caá, Juan Jesúsdi h át niijíp wʘt jĩ.

¹⁵ —Páant niijcánjeh, weemdíh ma daabánaá. Pánih daabánit, Dios áihwādi h ã chājat tútat pahjeh tigaá jwī chājbip. Páant jwī chājachah ennit, cāacwāboó Dios ã wahni wā jumatdih ĩ jéihbipna caá, Jesús át niijíp wʘt jĩ.

—Caán láa bácah, ã túimi nacaá, Juan át niij jepahap wʘt jĩ.

¹⁶ Páant niij jepahnit, Jesúsdi h át daabánap wʘt jĩ. ã daabá péanachah, Jesús mʘjna ñʘhniiji át aab ñʘhʘp wʘt jĩ. Pánih aab ñʘhnitjeh, Jesús ã enechah, jeá át jéweah bejep wʘt jĩ. Páant ã jéweah bejchah, jop pah jíghni Túini Espíritu jeámant dei jũóhni, caandíh át jwí jaamáp wʘt jĩ. ¹⁷ Páant ã jwí jaamáchah, “Nin wā wāúh, wā oini caá. Caandíh búdí wā wēina caá”, Dios jeámant át niijíp wʘt jĩ.*

4

*Nemépwā ĩ maáh Jesúsdi h ã yéejahat
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)*

¹ Páant ã daabáát túttimah, Túini Espíritu Jesúsdi h mʘú wihcapboó át numah bejep wʘt jĩ, nemépwā ĩ maáh, Satanás, caandíh yeejép ã wʘtat pínah niijná.*

² Caánboó jumna, Diosdi h táí ʘbát tútat niijná, cuarenta yeó jáap át jeémcap wʘt jĩ. Pánih jeémcap, Jesús nʘgúp wʘnna át chājap wʘt jĩ. ³ Páant ã nʘgúp wʘnuchah enna, Satanásboó ã pebhna jʘibínit,

—Meém Dios wāúh jumna, nin jee dáhnadi h ‘Pan dahna ma jumʘú’, ma niijí, át niijíp wʘt yʘh jĩ.

⁴ —Páant wā chājcan niít. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

‘Jeémát dihjeh pohba ĩ jeéméchah, cāacwāíh caolih táí booni panihni ã jumcan niít. ĩih caolih táí booni ã jummat pínah niijná, Dios naáwát dih táí joyát caá náahap’, át niij daacáp tají, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdi h át niij jepahap wʘt jĩ.

⁵ Páant ã niij jepahat túttimah, Jerusalén, “Dioíh tútchi”, ĩ niijni tútchina Satanás Jesúsdi h át numah bejep wʘt jĩ. Caanná numah jʘibínit, Dioíh mʘú chah jap bóo jumni waolí beo nah yapatboó Jesúsdi h át ñʘhat tútup wʘt jĩ. ⁶ Pánih ñʘhat tútutnit, nin pah át niij naáwáp wʘt yʘh jĩ:

—Meém Dios wāúh jumna, meemdíh ã wapat pínahdi h jútat tútat niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé. Davidji nin pah ã niij daacátjidi h ma táí náhninaá:

‘Dios áih ángelwādi h meemdíh ã en dawát tútʘbipna caá. Pánihna, queét meemdíh ĩ jíponih teobipna caá, jee dáhboó míh jícha ã bʘug lájcat pínah niijná’, át niij daacáp tají, (Sal 91.11-12)

Satanás Jesúsdi h át niijíp wʘt jĩ.

⁷ —Páant wā chājcan niít. Dios naáwát dih biíh naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidi h “¿Yoobópdih niít?” niij jéihíhna, caandíh ñi chājat tútca bojó’, át niij daacáp tají, (Dt 6.16)

Jesús caandíh át niij jepahap wʘt jĩ.

⁸ Páant ã niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdi h Satanás át numah pʘúh laab béjep wʘt jĩ. Caán jeejína pʘúh laáb jʘibínit, nihat cāacwā ĩ jummat yoobó Jesúsdi h át jútup wʘt jĩ. Dawá ĩih bií déedihbat át jútup wʘt jĩ. ⁹ Pánih jútutnit, nin pah caandíh át niijíp wʘt yʘh jĩ:

—Wā pebh bódicha caj yoh ñajnit, weemdíh ma weñeé. Páant ma weñechah, nihat nin tútchina ã jummatdihbat meémboodíh wā wāhbipna caá, Jesúsdi h át niijíp wʘt jĩ.

* 3:17 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 12.18; 17.5; Mr 1.11; Lc 9.35 * 4:1 He 2.18; 4.15

10 —Satanás, weemdih ma cádah bejeé. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

'Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ā wutatdih ma jepahaá', át niij daacáp tají, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdih át niij jepahap wut jī.

11 Páant ā niijíchah joinít, Satanás caandih át cádahap wut jī. Páant ā cádahat táttimah, Dioíh ángelwáboó Jesús pebh juibínit, caandih ít teo wáacap wut jī.

Galilea baácdih moondih Jesús ā bohé jwíhat

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Táttimah, Juandih nemat mūboó ī nemat doonádih joinít, Jesús Galilea baácna át jwáub bejep wut jī.* **13** Caanjīh jumnihi Nazaret tátchimant bejnit, Capernaum tátchina át juibínap wut jī. Caán tátchi Galilea ím jwēejdih Zabulón, Neftalí ī jaimenáih baácji jumni tátchi át jumap wut jī. Caanná juibínit, Jesús át jumap wut jī.*

14 Páant ā jumuchah, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin ā daacátji pah Jesús át yapap wut jī:

15 “Zabulón, Neftalí ī jaimenáih baácji, Jordán muj conanaamánt, ím pebh, Galilea wāt jumni baácdih dawá judíowā nihcannit ī jumna caá.

16 Caanjīh moón dupúnapboó jumnit panihnit Diosdih ít jéih jwuhcap taga. Pánih jéihcan, iiguírna bejnit déeji ít jumap taga. Obohjeéhtih, Dios ā wahni, yeh iigát panihni, ā táu chājatdih júutnit, queétdih caandih át jéihyanap taga buca”, Isaías át niij daacáp tají. *(Is 9.1-2)*

17 Caanná jumna, nin pah Jesús át niij naóh bohé jwíhip wut jī: **“Nihat baácdih moondih Dios ā maáh jummatdih ā júutat pínah bahnijeh ā jedhna caá. Pánihna, ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi táut nūmú”,** át niijíp wut jī.*

Queej júut maonitdih ájeéh Jesús ā bejat tútat

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Táttimah, Galilea ímna dei juibí, púud bejnit, Simón, ā úud Andrésjīh queej júut maona, íh ñuodih ī yoh báhanachah, Jesús

queétdih át enep wut jī. Simónboó Pedro ī niijni át jumap wut jī. Pánih ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

19 —Weemdih ñi pej jum jūúwá. Páant ñi jūúwáchah, yeebdih wā bohébična caá. Páant wā bohénachah joinít, queejwādh ñi bidat pah, cáacwāboodih bidnit, wíh doonádih ñi naóhbična caá, weemdih jepahna, wíhwā ī jummat pínah niijná, át niijíp wut jī.

20 Páant ā niijíchah joinítjeh, íh ñuonádih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jī.

21 Pánih chibít yúup queétdih numah bejnit, Santiago ā úud Juandihbut Jesús át enep wut jī. Queét ī íp Zebedeo biícđih íh jāj chóodih chúudnit, íh ñuonádih ámhna ít chājap wut jī. Pánih ennit, queét chénewādhbut át bid bojop wut jī, caandih ī pej jummat pínah niijná. **22** Páant ā bid bojochah joiná, queétdih biícđantjeh nihát ī tewatdih, ī ípdihbut cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jī.

Dawá cáacwādh Jesús ā bohéát
(Lc 6.17-19)

23 Pánihna, nihát Galilea baácdih moondih Jesús ā bohénitdih át numah bohé jibip wut jī. Jwiít judíowā jwí míc wáacat mūná jummat pah waadnit, Dios ā maáh jummat táini doonádih át bohénap wut jī. Pánih bohéna, det wunnitdihbut át boonanap wut jī.* **24** Páant ā chājat doonádih nihát Siria baácdih moonbút ít joyóp wut jī. Pánih joinít, dawá mácah wunat jumnit, búdí tūbanit, nemép caolih jumnit, wāá wunat jumnit, jéih wálicannitdihbut ít ub juibínap wut jī. Nihat ī ub juibínitdih Jesús át boonanap wut jī. **25** Páant ā chājat doonádih joinít, Galilea baácdih moón, Díez Tátchinadih moón, Jerusalén tátchidih moón, Judea baácdih moón, Jordán muj conanaamánt moonbút dawá caandih ít péé bejep wut jī.

5

Jeé ñaj yacapboó ded pah jumnitdih Dios ā wēi enatdih Jesús ā bohéát
(Lc 6.20-23)

* **4:12** Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20 * **4:13** Jn 2.12 * **4:17** Mt 3.2 * **4:23** Mt 9.35; Mr 1.39

¹ Dawá ã pebh ï juibínachah ennit, jeé ñaj yacapboó púuh laáb juibínit, Jesús caanjih át chúudup wut jī. Páant ã chúuduchah, ã bohénitbut ã pebhna ït juibínap wut jī.

² Páant ï juibínachah ennit, queédih bohéna, nin pah át níj naóh jwíhip wut jī:

³ “Det moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queédih ã teo wáacnipna caá, Dios ã maáh jumapboó ï túi jumat pínah niijná.

⁴ “Det ï yéejatdih jīgahnit, bita ï yéejatdihbut jīgahnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, queédih túi teo wáacnit, ï yéejatdih ã yohochah, ï jīgahat ã yaibípna caá.*

⁵ “Det bitadih yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, nin baác jáap ã jumachah, queédih maáta pínah ã waadábipna caá.*

⁶ “Det nuugúp wan babhbíhnit panihnit yoobópdih chājat pínahdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queédih ã teo wáacnipna caá, caandih ï túi jepahat pínah niijná.*

⁷ “Det bitadih jīgah en teo wáacnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queédih ã jīgah en teo wáacnipna caá.

⁸ “Det Diosdihjeh bidnit, yoobópdih jenah joinítidih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacachah, Diosdih ï enbipna caá.*

⁹ “Det bitadih míc jūihñat túutcan, túi biíc dih chājat túutnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wā weh caá’, queédih ã niijbípna caá.*

¹⁰ “Det Dios ã náahat pah ï chājat jīb bitaboó queédih yeejép ï chājachah yuhna, caandih cádahcannitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacachah, Dios ã maáh jumapboó ï jumbipna caá.*

¹¹ “Wíhwā ñi jumat jīb bita yeebdih ï jūihñachah, yeejép ï chājachah, ï yee naóh yacachah, yeebdih wēi ennit, wā teo wáacnipna caá.* ¹² Dios naáwátidih naóh

yapanitjidih biíc yoobó yeejép ïtát chāj waáwáp tajī. Pánihna, queédih ï chājatji pahjeh bita yeebdihbut yeejép ï chājipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdih búdí ã túi chājipna caá. Páant ã túi chājat pínahdih jéihnit, bita yeebdih yeejép ï chājachah yuhna, ñi túi weñeé”, Jesús queédih át niijíp wut jī.*

Núumni, jiiát panihnit Jesúhwā ï jumat (Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ “Yeéb nin baácboó jumna, núumni panihni ñi jumna caá. Núumnijih ñipí bainá caá, jeémát ã nuñat pínah niijná. Pánihat pah yeéb wíhwāboó nihat bitajeéh jumna, queédih ñi túi teo wáacna caá, ï túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúb buyácan caá. Páant ã buicáh, caandih yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwā jéihcanjeh, ï wid chāibipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadih teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jum tagaá.*

¹⁴ “Yeéb nin baácboó jumna, jiiát panihni ñi jumna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi túi chājachah ennit, bitabut biíc yoobó Dioih namáboó ï jéih bejna caá. Jeejih jumni tútchidih dedé jāhat wihcah, nihat cáacwā ï túi enat pah, yeéb ñi túi chājatdihbut nihat ï túi enna caá.* ¹⁵ Jiiát dahdih jiiñit, pamap dahjih cáacwā ïpí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandih japboó ïpí jii cáagna caá, nihat muú díitboó jumnit ï túi enat pínah niijná.* ¹⁶ Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jumna, yeebút bitadih ñi túi chājaá. Páant ñi túi chājachah ennit, ñi ïp jeámant bóodih cáacwā ï wēi naóh bípna caá”, queédih Jesús át niijíp wut jī.*

Moisés ã wutatji

¹⁷ “Nindihbut yeebdih wā jéihyaat túutna caá: Moisés ã wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit ï daacátjidihbut yohodih wā jūóhcan beé. Queét ï daacátjidih yoobópdih cáacwā dih jéihyanit, ï niijátji pah biíc yoobó chājat túut niijná, wā jūúwáp be. ¹⁸ Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Péeni yeó jáap jātih, Moisés ã wutatji ã buudcán

* 5:4 Is 57.18; 61.2 * 5:5 Sal 37.11 * 5:6 Pr 9.5; Is 55.1-2 * 5:8 Sal 24.3-4 * 5:9 Pr 12.20 * 5:10 1P 3.14

* 5:11 1P 4.14 * 5:12 2Cr 36.16; Hch 7.52 * 5:13 Mr 9.50; Lc 14.34-35 * 5:14 Jn 8.12; 9.5 * 5:15 Mr 4.21;

Lc 8.16; 11.33 * 5:16 1P 2.12 * 5:18 Lc 16.17

niít. Nihat ã daacátji pah ã yap beedáát pínah játih, nin baác, jeábut ã buudcán niít.*
 19 Ded biíc wutatdih yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, niijní, bitadihbut yap yohat túttni, Dios ã maáh jumapboó oboh jumni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã wutatdih túi jepahna, bitadihbut jepahat túttni, Dios ã maáh jumapboó maáh ã jumbipna caá. 20 Yoobópdihi yeebdíh wã naóhna caá. Moisés ã wutatjidihi bohénit, fariseowãbut ‘Dios ã wutatdih jwí túi jepah beedána caá’, niijná yahna, í túi chãjcan caá. Pánihna, Dios ã wutatdih yeébbodíh queét chah túi jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios ã maáh jumapboó ñi juibícan niít”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Íijat

(Lc 12.57-59)

21 “Ñi nuowãdih nin pah í niij naóh bohéatjidihi yeébbút ñit joijí tagaá: ‘Cãacwãdih ñi mao yohca bojoó. Ded cãacdihi mao yohnidihi peéh chãjat ã jumbipna caá’, í niijátjidihi ñit joijí tagaá.* 22 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Ded biíhdih íjna, cãacdihi mao yohnidihi í peéh chãjat pah, caandíhbut peéh chãjat ã jumbipna caá. Ded biíhdih jũihna ‘Meém jenah joicánni caá’, ã niijátji júb, peéh chãjat túttnit pebhboó í ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépbah caá’, niijní iiguípna bejni pínah ã jumna caá.

23 “Diosdih weñedih juibína, sacerdotedihi nuñúpdih ñi mao wãhat tútat pínah játihbitjeh, biíh yeebdíh ã íjatdih náhnit, nin pah ñi chãjaá: 24 Ñi wũhni pínah nuñúpdih jwej jwũhni, ã pebhna jwũub bej, ñi míc ámohoó. ‘Páant wã chãjatjidihi wã jĩgahna caá. Chéneji wã jwũub chãjcan niít, páant muntih. Pánihna, weemdíh ma íj jenah joyát dih ma cádahá’, ñi niijí. Páant ñi míc ámohat túttimah, Dioíh muuná caandíh weñedih ma jwũub bejeé, buca.

25 “Biíhdih ma júb buudáátdih bidnit, cãacwãdih peéh chãjat túttni maáh pebhna naóh yacadihi meemdíh ã ub bejchah, ãjeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chãjat túttni pebhboó ñi juibíat pínah játih, meemdíh

ã naóh yacat pínah niijná, caanjíh ñi míc ámohoó. Páant ñi chãjchah nihna, yeebdíh ãta naóh yac tagaá. Páant ã naóh yacachah joinít, peéh chãjat túttniboó meemdíh nemat muúboó ãta nemat tút tagaá. 26 Yoobópdihi yeebdíh wã naóhna caá. Caán nemat muúboó ñi júb chãj beedáát pah bóo ñi jum jwũhbipna caá. Caán júb chãjat túttnidihi júb chãj péanit, ñi bacbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Bita weha mánañih yeejé chãjcat

27 “Ñi nuowãdih nin pah í niij naóh bohéatjidihi yeébbút ñit joijí tagaá: ‘Bita weha mánañih yeejé ñi chãjca bojoó’, í niijátjidihi ñit joijí tagaá.* 28 Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wã naóhna caá: Ded yad wiliñih yeejé chãjcan yahna, caántdih en ñinahnitjeh, yeejé átát chãj péanap taga. Pánihna, yaddihbut biíc yoobó muntih ã yapna caá.

29 “Ma jéihyepmant bóo quíbjíh en ñinahnit, yeejé chãjna, caan dáhdih wãat yohat pah, caán yéj chãjatdih ma cádahá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih quíib dahdih ma wãat yohochah, caan dáhjuh ãta buud tágaá. Obohjeéhtih, chéat pah dahjéh iiguípna bejna, chah yeejé pohba mata yap tagaá. Pánihna, en ñinahnit, yeejé chãjatdih cádahat caá náahap.*

30 “Míih jéihyepmant bóo téihyajíh yeejé chãjna, caán téihyadihi ma dáuc bóod yohat pah, caán yéj chãjatdih ma cádahá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih téihyadihi ma yohochah, caán téihyajeh ãta buud tágaá. Obohjeéhtih, chéat pah téihyajíh iiguípna bejna, chah yeejé pohba mata yap tagaá. Pánihna, yéj chãjatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 “Ñi nuowãdih nin pah í niij naóh bohéatjidihi yeébbút ñit joijí tagaá: ‘Yaddih yohíhna, ñi yohat pínah papélahdih wãhni, caántdih ñi jéh yohna caá’, ít niijíp wut yah jĩ.* 32 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Æjeéh bóli

* 5:21 Ex 20.13; Dt 5.17 * 5:27 Ex 20.14; Dt 5.18 * 5:29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5:30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5:31 Dt 24.1-4; Mt 19.7; Mr 10.4

biíh newéjĩh yeejép mi chājat jībjuh, newé caántdih ā jéih yohna caá. Páant mi chājchah yuhna, ā yohat túttimah, biíhjih mi jwúb áa jumna, caanjĩh yeejép mita chāj tagaá. Pánihna, det yohnitjih jwúb áa jumna, yeejép ĩ chājna caá”, Jesús āt niijíp wut jĩ.*

Ded pah yoobópdih jwĩ naáwát pínah

33 “Jon jātih moondih nin pah ĩ niij naóh bohéatjidih yeebbát ñit joiij tagaá: ‘ “Dios ā enechah, wā niiját pah wā chājbična caá. Páant wā chājchah, weemdih ā peéh chāja naáh”, niijnít, ñi niiját pahjeh chājat caá náahap’, ĩt niijíp wut jĩ.* 34 Obohjeéhtih, yeebboó ñi niiját pah chājihcan, Dios ā wātjih niijcánjuh, ‘weemdih peéh chājna’, niijná, biíh wātjihjuh ñipĩ niijná caá. Yoobópdih nin pah yeebdih wā naóhna caá: ‘Jeá túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbična caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, ‘jeá’, niijná yuhna, Dios ā maáh jumapboó ā jumachah, ā wātdih niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chājap. 35 ‘Nin baác túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbična caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, ‘baác’, niijná yuhna, nin baácđih moondih Dios maáh ā jumachah, ā wātdih niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chājap. ‘Jerusalén tútchi túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbična caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, Jerusalén jwĩ Maáh chah wēpni ā ñioni, caandih jwĩ weñat pínah tútchi, oboh jumni tútchi nihcah, biíc yoobó muntih niijná caá ñi chājap.* 36 ‘Wā báadhna, wā niiját pah yoobópdih wā chājbična caá’, ñi niijíchah, biíc yoobó ā túican caá. Diosjuh yeebdih ā jéih báadhdát túutna caá. Caanjéh ñih wáó yoóđđih jéih baabána, ā jéih jwúb eyana caá. Yeéb áihwā jumna, ñih bácahjih niijná yuhna, áih wātjih niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chājap. 37 Obohjeéhtih, nin pahjeh ñi niijí: ‘Páant wā chājbična caá’, niij, ‘Páant wā chājcan niit’, ñi niijí. Chah dawá jacna ñi niijíchah, ā túican caá”, Jesús āt niijíp wut jĩ.

Jwĩ peéh chāj jwúb bacat (Lc 6.27-36)

38 “Ñi ñowāđđih nin pah ĩ niij naóh bohéatjidih yeebbát ñit joiij tagaá. ‘Biíh miíh quíib dahđđih ā búuh mawat pahjeh, meembát caandih búuh mao jwúbanaá. Miíh maó doóbđđih ā daj mawat pahjeh, meembát caandih daj mao jwúbanaá’, ĩt niijíp wut jĩ.* 39 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wā naóhna caá: Meemdih yeejép chājnidih yeejép ma chāj jwúbaca bojó. Ded meemdih ĩjnit, miíh jéihyepmant bóo púo túibđđih ā mawachah, biámantbut ma júutú, mawíhna, ā jwúb mawat pínah niijná.* 40 Biíhboó ded pah ma chājatji jīb meemdih ā naóh yacachah, peéh chājat túutniiboó miíh camisadđih meemdih naóh yacnidih ā wūhat túutuchah, caandih wūhñit, ma đoní jih bóo chóodđibut ma wūhú. 41 Biíhboó áih bií déedđih namá tacđđih meemdih ā đuo wáhat túutuchah, meémboó ā juibíat pínahna ma đuo wáhaá. 42 Ded ā náahatđđih meemdih ā wúbúchah, ma wūhú. Biíh meemdih ā wáihichah, caandih ma wayaá”, Jesús āt niijíp wut jĩ.

Jwĩđđih eníhcannitđđih Jesús ā oyat tútat (Lc 6.27-28,32-36)

43 “Ñi ñowāđđih nin pah ĩ niij naóh bohéatjidih yeebbát ñit joiij tagaá: ‘Ñijeéh jumnitđđih ñi oyoó. Obohjeéhtih, yeebdih eníhcannitđđih eníhcat caá náahap’, ĩt niijíp wut jĩ.* 44 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdih wā naóhna caá: Yeebdih eníhcannitđđih oinit, ñi túi chājaá. Det yeebdih yeejép ĩ chājachah, Diosđđih ñi wúbú, queéđđih ā túi chājat pínah niijná. 45 Pánih chājna, jwĩ íp jeámant bóo ā weh ñi jumbična caá. Diosboó nihat cáacwāđđih biíc yoobó ā túi chājna caá. Yeejépwāđđih, túinitđđibut yeó ā túi chāhat túutna caá. Ā wutatđđih jepahnitđđih, jepahcannitđđibut mah ā buégát túutna caá. Cáacwāđđih biíc yoobó Dios ā túi chājat pah, yeebbát biíc yoobó ñi túi chājaá. 46 Yeebdih oinitđđihjuh ñi oi jwúbanchah, dedé pínah nihcan caá. Romano maáta ĩ wúbát túutni dinerodđih wúbhñitboó túbit

* 5:32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11

Mt 23.22; Stg 5.12 * 5:38 Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21

* 5:33 Lv 19.12; Nm 30.2; Dt 23.21

* 5:39 Lm 3.30 * 5:43 Lv 19.18

* 5:35 Sal 48.2; Is 66.1;

yéejnit jumna yuhna, páant ì chājna caá. Obohjeéhtih, yeéb wíhwāboó nihatdih oinit, biíc yoobó teo wáacat caá náahap. ⁴⁷ Yeéb ñi déewādhjeh míic jwāáhnit, ñi wēi naóh úbúchah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannit yuhna, biíc yoobó ì chājna caá. Obohjeéhtih, yeébboó nihatdih ñi túi wēi jwāáa. ⁴⁸ Jeámant bóo jwí íip nihatdih túi chājni ā jumat pah, ā weh jumna, biíc yoobó yeebbút nihatdih túi chājnit ñi jumhá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

6

Ded pah caá jwí túi chājat

¹ “Dios táinidih ā chājat túutachah jepahnit, ‘Ñi enee! Dios ā wutat pah wā túi chājna caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Pánih bita ì wēi enat pínahdhjeh bidna, ì wēi naáwátjeh ñi túi chājat jíib wāát jumna caá. Dios jeámant bóo yeebdíh ā wāhcan niít.*

² “Moh yéejnitdih teo wáacna, bitadih ñi júutca bojoó. Túi chājnit pah jíghonitboó nihāt ì wēi enatdih bidna, ded pah ì chājat pah ñi chājca bojoó. Queét namánaboó jumnitdih, jwiít judíowā jwí míic wáacat munnáboó jumnitdihbut ípí wāhna caá, dawá queétdih ennit, ì wēi naáwát pínah niijná. Queétdih ì wēi naáwáchah, ì túi chājatjí jíib dée ì bíbohna caá. Diosboó ì túi chājatjí jíib queétdih ā jwúub wāhcan niít.

³ Obohjeéhtih, moh yéejnitdih teo wáacna, biíh ma chéen yoobát ā jumachah yuhna, caandíh júutcanjeh, ma wāhhá. ⁴ Páant moh yéejnitdih ñi teo wáacachah, cāacwā ì encah yuhna, Diosboó ā enna caá. Pánih enna, caanjéh ñi túi chājatjí jíib yeebdíh ā wāhbihna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

Ded pah caá jwí úbát (Lc 11.2-4)

⁵ “Diosdih úbhna, túi chājnit pah jíghonitboó nihāt ì wēi enatdih bidna, ì úbát pah yeébboó ñi úbhca bojoó. Queétboó úbhna, jwiít judíowā jwí míic wáacat munnáboó, namánaboobút ñuhnit, Diosdih ì úbhna caá, dawá queétdih ennit, ì wēi naáwát pínah niijná. Páant cāacwā ì wēi enatjeh caá ì úbát jíib dée.*

⁶ Obohjeéhtih, yeébboó Diosdih úbát túut niijná, ñíih tólihboó ñi nem waad béjeé. Pánih nem waad béjnit, jwí íip jwí jéih enca naáhdih ñi úbú. Pánihna, cāacwā ì encah yuhna, jwí íipboó yeebdíh ennit, ā túi joibípnā caá. Pánih joinít, ñi úbúchah, yeebdíh ā túi teo wáacbihna caá.

⁷ “ ‘Dawá láa nin jacnajíhjih wā úbúchah, Dios weemdíh ā túi jepahbihna caá’, caandíh jéihcannitboó ì niij jenah joiná yuh caá. ⁸ Pánihna, queét ì úbát pah ñi úbhca bojoó. Obohjeéhtih, ñi úbát pínah jātíh, jwí íipboó ded pah ñi náahatdih ā jéihna caá. ⁹ Pánihna, yeébboó nin pah jwí íipdih ñi niij úbú:

‘Paá, meém jeáboó jumni, chah táini ma jumachah, meemdíh jwí wēina caá. Ma wut chah yáaat caá jwiít jwí náahna caá.

¹⁰ Nihat meém maáh ma jummatdih jéihnit, ì jepaha naáh. Ma wutachah, jeáboó jumnit ì túi jepahat pah, nin baácdih moonbút ì jepaha naáh.

¹¹ Yeó jáap jumat pah jwí jeémát pínahdih ma wāhhá.*

¹² Bita jwiítidih ì yéj chājatdih jwí yohat pah, meembút jwí yéj chājatdih ma yohoó.

¹³ Nemépwā ì maáh jwiítidih ā yéjaíhichah, ma teo wáacá, jwí yéj chājcat pínah niijná. Páant jwí úbúchah, meém jwí Maáh chah wēpni jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumachah, yeó jáap jumat pah nihāt meemdíh ì wēi naáwát caá náahap. Páant tíi ā jumna h’,

Diosdih ñi niij úbú.

¹⁴ “Bitā yeebdíh ì yéj chājatdih ñi yohochah ennit, jwí íip jeáboó jumnitbut yeéb ñi yéj chājatdih ā yohbihna caá.

¹⁵ Obohjeéhtih, bitā yeebdíh ì yéj chājatdih ñi yohcah, jwí íipbut ñi yéj chājatdih ā yohcan niít”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Ded pah caá jeémp jwāhcan jwí úbát

¹⁶ “Diosdih túi úbát túut niijná, jeémp jwāhcan, jíghonit pah ñi jíghoca bojoó. Páant tigaá túi chājnit pah jíghonitboó ípí chājap. Cāacwā queétdih ì wēi naáwátidih

* 5:48 Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13 * 6:1 Mt 23.5 * 6:5 Lc 18.10-14 * 6:11 Pr 30.8-9 * 6:15 Mr 11.25-26

bidna, queét ñih móotdih jġahni pah ĩ chājna caá. Páant ĩ chājachah, jeémp jwuhcannit ĩ jummatdih nihát ennit, ‘Queét táinit caá’, ĩ niġ wēina caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá: Cāacwā queétdih ĩ wēi naáwátjeh ĩ jeémp jwuhcat jíib dée ā jumna caá. Diosboó queétdih ā wēi naóhcan niít. Queét ĩ chājat pah ñi chājca bojoó. ¹⁷ Obohjeéhtih, yeéboó jeémp jwuhcan, ñíih móotdih túi chocnit, yeó jáap jummat pah ñi túi míic ámohat pah ñi chājaá. ¹⁸ Yeéb páant ñi chājachah, ñi jeémp jwuhcatdih cāacwā ĩ jéihcah yuhna, jwī ípboó ā jéihbipna caá. Jwī íp, jwī jéih enca naáh, ñijeéh jumnit, jeémp jwuhcanjeh, ñi wúbáchah, ā enbipna caá. Pánih ennit, ded pah jeémp jwuhcan, ñi wúbát jíib yeebdíh ā túi chājbiipna caá”, Jesús át niġíp wut jġ.

Jeáboó búdí jíib jumni panihnidih jwī bíbohat
(Lc 12.33-34)

¹⁹ “Nin baácboó jum jwuhna, ‘Wíih pínahjeh caá’, niġ jenah joinít, bíí déedih dawá ñi wub ámohca bojoó. Nin baácboó jumni ā moopáh bejbipna caá. Bíih moópcannidih bitaboó ĩ nūumbípna caá. Pánihna, nin baácđih bóo bíí dée buudní pínahjeh ā jumuchah, caandíh ñi en ñinahca bojoó.* ²⁰ Obohjeéhtih, bíí déedih ñi en ñinahat pah Dios ā weñat pínahdih túi jenah joí chājnit, búdí jíib jumni panihnidih jeáboó ñi bíbohbiipna caá. Caán ñi bíbohniboó ā moópcan niít. Nūumnít ĩ jéih wub bejcan niít. Pánihna, caanná ñi bíbohat pínah ā buudcán niít. ²¹ Dios pebhboó ñíih búdí jíib jumni panihni ā jumuchah jéihnit, Dios ā weñat pínahdih ñi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ñíih búdí jíib jumnidih bíbohnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át niġíp wut jġ.

Ded pah jwī jenah joyátdih jwī chājat
(Lc 11.34-36)

²² “Jiát ā túi yeh iiguíchah, jwī túi jéih enat pah, Dios ā weñat pínahdih túi jenah joinít, táinidih ñi chājbiipna caá. Ded pah ñi jenah joyátdihjeh ñi chājbiipna caá. Táinidih jenah joinít, táinidih ñi chājbiipna caá. ²³ Obohjeéhtih, túicannidih jenah

joinít, yeejépdih ñi chājbiipna caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, tūbit yeejép ñi chājat ā jumbiipna caá”, Jesús át niġíp wut jġ.

Dinerodih búdí bidna, Diosboodíh ñi jéih bidcat

(Lc 16.13)

²⁴ “Ded Diosdih oini ā weñat pínahdih chājna, tūbit pohba dinerodih ā jenah joicán niít. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdí jenah joiníboó Diosboodíh ā oican caá. Dinerojġhjih wēini jumna, Diosboodíh ā náahcan niít. Pánihna, Diosdih, dinerodihbut bíic yoobó ñi jéih bidcan caá”, Jesús át niġíp wut jġ.

Dios ā wehdih ā túi en dawát

(Lc 12.22-31)

²⁵ “Nin pah yeebdíh wā jwúub naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínah yéguehnadihbut ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, caandíh bidat chah Diosjeéh ñi túi jummat pínahboodíh ñi bidíi. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ā wáhbipna caá, ñi túi jummat pínah niġná. ²⁶ Jwébehwāđih ded pah Dios ā en dawátđih ñi jenah joyoó. Queét wápchi wihcan, jeémát ĩ ámohat mūunáđihbut ĩ bíbohcah yuhna, jwī ípboó queétdih túi en daoná, ĩ jeémát pínahdih āpġ wáhna caá. ¡Obohjeéhtih, jwébehwāđih ā oyat chah yeébboodíh Dios ā oina caá! Pánih oinit, yeebdíhbut ā túi en daobípna caá. ²⁷ Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáapđih ñi jéih túut nūumcán niít. Pánihna, búdí ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

²⁸ “Ñi dawát pínah yéguehnadihbut búdí ñi jenah joicá bojoó. Jiáđih bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ā túi jíghat pínahdih āpġ teocan caá. ²⁹ Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áih táini yégueh chóodih daonít, ā túi jíghat chah cháanaboó ā túi jíghona caá.* ³⁰ Caán cháanadih Diosboó ā túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buu déedih jum, cheibit déedih ā diib téh bejna caá. Páant ā diib téhechah, cāacwā ĩpġ cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ā jumuchah yuhna,

* 6:19 Stg 5.2-3 * 6:29 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

Dios caán cháanadih túi jíghni ã chājna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wāhat chah yeébbodíh Dios yéguehdih ã wāhbipna caá. Pánihna, caandíh búdei jenah joicánjeh, Diosboodíh ñi túi jenah joyoó. ³¹ Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínahdihbut búdei ñi jenah joicá bojoó. ³² Diosdih jéihcannitboó bií déedih tabit ípí jenah joiná caá. Obohjeéhtih, jwí íp jeáboó jumni, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ded pah yeebdíh jadhdadidih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih ñi túi jenah joyoó. ³³ Bií déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jumadidih bidnit, caandíh ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadidih ñi naáwá, queébtat caandíh í jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã wāhbipna caá. ³⁴ Cheibit dedé ã yapat pínahdih búdei ñi jenah joicá bojoó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdíh ã teo wáacpina caá. Búu ded pah ñi chājatdihjeh jenah joyát caá náahap. Biíh yeó jáapdih bóo pínahdih tabit ñi jenah joicá bojoó. Dios yeebdíh en daonít, ã túi teo wáacpina caá”, Jesús át niijíp wat jī.*

7

*“Yeejépwā caá”, bitadidih niíj jūihcat
(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ “Meém yeejép caá”, bitadidih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niít. ² Bitadidih ‘Ápí túi chājcan caá’, ñi niíj enat pah, Diosboó yeebdíhbut biíc yoobó ã niíj enbipna caá.* ³ Nin pah yeéb ñipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumachah, caanbítidih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumachah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéej chājatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdei quíib becát ã jumachah yuhna, caandíh ñi encan caá. Caandíh ñi encat pah, búdei yeejép chājna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴ Yeebdíh búdei quíib becát panihni ã jumachah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weémboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’,

ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdei yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tabit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádaahaá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, búdei ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí í yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? ⁵ Páant niijnít, túinit pah jíghnit í chājat pahjeh mantih yeebbát biíc yoobó ñi chājna caá. Yeebdíh búdei quíib becát panihnidih ñi jwíih póoj yohat pah, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi cádahat túttimah, ñi déeíh bainí quíib becát panihnidih túi jéih enna, ñi jéih póoj yohat pah, ã yéej chājatdih ñi jéih cádahat túutbipna caá.

⁶ “Məjjiowā panihnit yeejépwā Diosdih náahcannitdih áih túini doonádih ñi naóhca bojoó. Páant ñi naáwáchah, caandíh joí íjnit, yeebdíh tabit yeejép íta chāj taga. Momo məuwā panihnit, í náah chājnitdih Dioíh túini doonádih ñi naóhca bojoó. Queétdih ñi naáwáchah, joíhcan, búdei jíib jumni jeé tíbnadidih momo məuwā bepédih í wid chuñat pah, caán túini doonádih íta yoh tagaá”, Jesús át niijíp wat jī.

*Diosdih jwí wúbúchah, ã jepahat
(Lc 6.31; 11.9-13)*

⁷ “Diosdih wúbhna, ñi wúbh cádahca bojoó. Páant ñi wúbúchah, ded pah ñi wúbátidih Dios yeebdíh ã wāhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidnit, ñi bíd cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ã wāhbipna caá. Jēc panihnidih wúmp mao cádahcah, Dios ã wátbipna caá. ⁸ Det Diosdih túi wúbhnit, í wúbátjidih í bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh í jwāáhbiipna caá. Det í wúmp mawachah joinít, jēc panihnidih Dios queétdih ã wátbipna caá. Pánihna, yeó jáap jumat pah Diosdih ñi wúbúchah, yeebdíh ã jepahbipna caá.*

⁹ “¿Pan dahdih ñi wūh yeebdíh ã wúbúchah joinít, jee dáhboodíh caandíh ñita wūh taniít? Ñita wūhcan tagaá. ¹⁰ ¿Queejdih ã wúbúchah, bucdih ñita wūh taniít? Ñita wūhcan tagaá. ¹¹ Yeéb yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wūhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yéejcani jumna,

* **6:34** Sal 55.22; 1P 5.7 * **7:2** Mr 4.24 * **7:8** Dt 4.29; 2Cr 15.2-15; Jer 29.13 * **7:11** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22; 5.14-15

táini ñi wāhat chah caandih wābhnditdih ā wāhbipna caá.*

12 “Bita yeebdih ī tui chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih ñi tui chājaá. Queét yeebdih ī tui chājcah yuhna, yeébbóo queétdih ñi tui chājaá. Páant tigaá Moisés ā wātati, Dios naáwátdih naóh yapanit ī daacátjibut ā niijíp”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.*

*Bainí jēc naáwát
(Lc 13.24)*

13 “Jeáboó bejihna, Diosdih tui jenah joinít, ñi jepahaá. Pániñ jepahnit, ā weñat pínahdihjeh ñi chājbipna caá. Pániñ chājnit, bainí jēc panihni ā jumuchah yuhna, ā pebhna bejni bainí namádih ñi jéih ñáan bejbipna caá. Obohjeéhtih bádí jēcdih waadnít, bádí namádih ñi bejchah, dedé bawat ā wihcan niít. Páant ā buocah, dawá jenah joicánjeh iiguípna bejni namádih bejna, buadnít ī jumbipna caá. 14 Obohjeéhtih, bainí jēcdih waadná, bainí namáboó ñi ñáan bejchah, tui jenah joyát caá náahap. Pániñ pah, Dios pebhboó yeéb ñi bejihchah, ā buwuchah yuhna, caandih tui jenah joinít jumna, ñi jéih buujábipna caá. Pániñ ñáan bejna, Dios pebhboó juibínit, páantjeh ájeéh ñi tui jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit tui jenah joinítjeh caán namáboó ī jéih ñáan bejbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

*Cāacwā ded pah ī chājatdih ennit, ded pah ī jummatdih jwī jéihyat
(Lc 6.43-44)*

15 “Ñi tui chāja chaáh. ‘Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niij yeenitdih ñi joyáh bojoó. Queét táinit pah jíghna yuhna, ī jenah joyátboó yeejép ā jumuchah, yeebdih ī yéjaíhbipna caá. 16 Queétdih beh enat táut niijná, ded pah ī chājatdih ñi tui enee. Yeejép ī chājachah enna, yeejépwā ī jummatdih ñi jéihbipna caá. Ī tui chājachah enna, táinit ī jummatdih ñi jéihbipna caá. Nin pah caá ā jumap: Ded óot nah iguáh pihana āpī quehcan caá. Mai bab nahbut bab dahna āpī quehcan caá. 17 Táini nah táini dahna ā quehna caá. Obohjeéhtih,

yeejép nahboó yeejép dahna ā quehna caá. 18 Táini nah yeejép dahna ā quehcah, yeejép nahbut táini dahna āpī quehcan caá. 19 Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit, cāacwā ĩpī cáo yohna caá. Pániñat dée det yeejép chājnitdih Dios ā yohbipna caá.* 20 ‘Dios naáwátdih naóh yapani wā jumna caá’, niij yeenitdih nin pah ñi beh enbipna caá: Ded pah ī chājatdih enna, yeenit ī jummatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

*“Meemdih wā jéihcan caá”, Jesús ā niiját
(Lc 13.25-27)*

21 “Dawá weemdih ‘Maá’, niijnít jumna yuhna, jeáboó ī juibícan niít. Wā ĩp jeáboó jumni ā weñat pínahdih chājnitjeh ā maáh jumapna ī juibícan caá. 22 Péeni yeó jáapnadih wā ĩp ā maáh jumapna waádihnit, dawá weemdih jepahcannitjibut nin pah ī niijbipna yuh caá: ‘Maá, ma wēpatjīh ma naáwátdih jwiit jwī naóh yapanap jī. Ma wēpatjīh nemépwádh jwī bacat táutap jī. Cāacwājeh ī jéih chājca naáhdih ma wēpatjīh jwī chāj jútup jī’, ĩ niijbipna yuh caá. 23 Obohjeéhtih, ‘Yeebdih wā jéihcan caá! Yeejép chājnitjeh ñi jumna caá! Pániñ jumnit, wā pebhna ñi waád jūóhca bojoó’, queétdih wā niij jepahbipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

*Chéne muú teonit naáwát
(Lc 6.47-49)*

24 “Ded wā bohéátdih joí jepahna, muú chāj pooni panihni ā jumna caá. Tui jenah joiní jwumáp baácdih numah baád waadánit, áih jagápdih ā tui dodhdop be. 25 Caán muúdh ā péaat túttimah, bádí mah jūóh, muj bádí daab bėj, bádí johlitbut ā jūúwáp be. Páant tubit ā johochah yuhna, caán muú numah dodhni jumna, ā áaccap be. 26 Obohjeéhtih, ded wā bohéátdih joiná yuhna, jepahcan, tui jenah joicánni muú chājni panihni caá ā jumap. Caánboó óonjihbitjeh baád waadánit, áih jagápdih ā dodhdop be. 27 Caán muúdh ā péaat túttimah, mah bádí jūóh, muj daab bėj, bádí johlitbut ā jūúwáp be. Pániñ bádí ā

* 7:12 Lc 6.31 * 7:14 Sal 1.6; Pr 4.18-19 * 7:19 Mt 3.10; Lc 3.9 * 7:20 Mt 12.33 * 7:23 Sal 6.8

johochah, caán muú áacna, bádí ã yáanap be”, Jesús át niijíp wut jĩ.

²⁸ Páant ã niij naáwáchah joiná, cãacwã ãt joí wáhi bejep wut jĩ. ²⁹ “Caán túi jéihni pah jwiítidih ã niij bohéna caá. Moisés ã wutatjidih bohénit páant ãt niij bohécan caá. Pánih bohéna, caánboó yoobópdihi tiguaá maáh ã jumap”, ãt míic niijíp wut jĩ.*

8

Bácah moópniidih ã booaat (Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Páant niij naóh bohé péanit, Jesús jeé ñaj yacapboó cháudniiji ã bohénitidih át numah dei bejep wut jĩ. Á dei bejechah ennit, dawá ãjeéh ãt péé bejep wut jĩ. ² Páant ã bejechah, bácah moópni jwááhniit, bódiicha caj yoh ñajnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, Jesúsdihi át niijíp wut jĩ.

³ —**Júu! Wéinit meemdíh wã booana caá**, caandíh teo jáhanit, át niijíp wut jĩ.

Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã moopát át ñumáh bejep wut jĩ.

⁴ —**Meemdíh wã booaatjidih bitadihi ma naóhca bojoó**. Pánih naóhcan, sacerdotedi-hjeh naáwádihi ma bejeé. Caanná juibínit, míih bácah ã ñumátjidih ma júutú. Moisés ã wutatji pah sacerdotewã ã cáo wáhat pínah niijná, chéne jopwádihi ma wáhuú, Dios meemdíh ã booaatjidih ã jéihyat pínah niijná. Túttimah, ma déewájeéh ma jwáub jumachah, ã táibipna caá,* Jesús caandíh át wép niijíp wut jĩ.

Soldadowã ã maáhdih teo wáhnidih Jesús ã booaat (Lc 7.1-10)

⁵ Túttimah, Jesús Capernaum tútchina ã juibínachah, Romano cien soldadowã ã maáh ã pebh juibínit, nin pah caandíh át niijíp wut jĩ:

⁶ —Maá, weemdíh ma teo wáacá. Weemdíh teo wáhni bádí wáanna, wáih muúboó ã lajna caá. Áih bácah jwioní ã jumachah, bádí tubanit, ã jéih bejcan caá, Jesúsdihi át niijíp wut jĩ.

⁷ —**Caandíh booadih wã bejmi caá**, Jesús caandíh át niij jepahap wut jĩ.

⁸⁻⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wáih muúná ma bejcah, ã túimi nacaá. Weem cháh wéjni ma jumachah, ‘Wáih muúdihi ma waád júúwá’, niijní dée nihcan caá. Ma naáwáchahjeh, weemdíh teo wáhni ã boobipna caá. Wã chah jumnit bita maáta weemdíh ã wutna caá. Weembút soldadowádihi wutni caá. Biícdihi ‘Ma bejeé’, wã niijíchah, ãpí bejna caá. Biíhdih ‘Ma júúwá’, wã niijíchah, ãpí júúhna caá. ‘Nindih ma chájaá’, wã niijíchah, páant ã chájna caá. Weém wutni jumna, meembút wutni ma jumatihi wã jéihna caá. Ma wutat pahjeh weemdíh teo wáhni ã boobipna caá, soldadowã ã maáh Jesúsdihi át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Páant ã niijíchah joí wéinit, Jesús ájeéh péenitidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Yoobópdihi yeebdíh wã naóhna caá. Nin soldadowã ã maáh judío nihcan yahna, Diosdihi ã túi jenah joiná caá. Caandíh teo wáhnidih wã booaat pínahdihi át jéihyep taga. Weemdíh caán ã túi jenah joyát pah, ded judío biíc yoobó jenah joinídihi wã en jwáhcan caá.** ¹¹ Yeebdíh wã naóhna caá. Péeni láa bita judíowã nihcannit, nihát baácdih moón Diosdihi túi jenah joinít, jeáboó Dios ã maáh jumapna dawá ã juibíbipna caá. Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob biícdihi ã jeémpbipna caá.* ¹² Obohjeéhtih, judíowã Dios ã maáh jumapna bejnit déejidih, yeejép dupúnarboó ã wahbipna caá. Caanná ã wáhnitboó bádí jígahnit, ãih maodíh ã néeh cháác juibípna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.*

¹³ Páant queétdih niij péanit, soldadowã ã maáhdih nin pah át jwáub niijíp wut jĩ:

—**Míih muúná ma jwáub bejeé. Meemdíh teo wáhni booni ã jumna caá. ‘Jesús caandíh ã boobipna caá’, ma niij jenah joyát pahjeh ã yapna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.**

Páant ã niijíchahjeh, áih muúboó jumni caandíh teo wáhni át boonap wut jĩ.

Pedro cháhdih Jesús ã booaat (Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Páant niij péanit, Jesús ã bohénitidih át jwáub numah bejep wut jĩ, páant mantih.

* **7:29** Mr 1.22; Lc 4.32   * **8:4** Lv 14.1-32   * **8:11** Lc 13.29   * **8:12** Mt 22.13; 25.30; Lc 13.28

Pánih bejna, Pedroih munná juibínit, ít waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Pedro chudh búdí pahat wanna, mi ñajat chóoboó mi ñajachah, Jesús át enep wut jĩ. ¹⁵ Pánih ennit, miih téihyadiah ã teo jãhanachahjeh, pahat át dũcachah bejep wut jĩ. Páant ã dũcachah joinít, caántboó ñah ñahnit, Jesúsdi jeémát mit wũhup wut jĩ.

*Dawá wunnitdih Jesús ã booaat
(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)*

¹⁶ Tõo ñáh jũwáchah, dawá nemép caolih jumnitdih ã chéenwã Jesús ã jamni muú jóocmant ít ub juibínap wut jĩ. Páant ã ub juibínachah ennit, Jesús wã ít bac bejep wut jĩ. Pánih bac bejnit, Jesúsboó nemépwãdih ã bac bejat tútuchahjeh, cãacwãih bácahmant ít bac bejep wut jĩ. Bita tubúp chũhntidihbut Jesús át booa beedánap wut jĩ. ¹⁷ Páant ã chãjachah, Dios naáwãtdih naóh yapani Isaías ã niijátji pah át yapap wut jĩ. “Jwĩ tubúp chũúãtdih, jwĩ wunatdihbut jĩgah ennit, át booaanap taga”, Isaías át niij daacáp tajĩ.*

*Biquína Jesúsdi ã pééhat
(Lc 9.57-62)*

¹⁸ Dawá Jesús pebh ã jui ñũhachah ennit, Jesús ã bohénitdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Chóbe conanaáboó jwĩ chũh bejjĩh**, át niijíp wut jĩ.

¹⁹ Páant niijnít, jélitna ã dei bejchah, Moisés ã wutãtjidih bohéni Jesúsdi jwãáhnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Bohéni, deyoób ma bejchah, weembát majeéh wã bejmi caá, át niijíp wut jĩ.

²⁰ —**Jia mujjiowã ñih muú pínah ítnadiah ã bíbohna caá. Jwébehwãbut ñih yécanadiah ã bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó ni-hat cãacwã úd jeñé, wĩih mujéh pohba wã bíbohcan caá. Pánihna, wãjeéh ma jũwáchah, búdí bwat meemdihbut ã jumbipna caá**, Jesús caandih át niij jepahap wut jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, biih jwũh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, majeéh weembát wã bejmi caá. Obohjeéhtih, wã bejat pínah jãtiah wã íp ã wũhachah, ãih bácahdih wã yohat pínah ni-ijná, ‘Ma chão jwũhũ’, weemdih ma niijí. ã

* 8:17 Is 53.4

wũhachah yoh péanit, majeéh wã bejbipna caá, át niijíp wut jĩ.

²² —**Weemdih náhcannit wunnit panih-nit jamna, queétboó wunnitdih ã yohõ naáh. Obohjeéhtih, meémboó wãjeéh jamni pínah bũ ma jũwá**, Jesús caandih át niijíp wut yũh jĩ.

*Búdí johlit nolihatdihbut ã yayáat
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)*

²³ Páant niij péanit, jélitboó dei juibínit, búdí jãáj chóodih ã bohénitdih át namah waadáp wut jĩ. ²⁴ Ímdih ã chũh bejchah, Jesúsboó át ãwah bejep wut jĩ. Pánihna, ím tac yoób ã bũg lãjachah pohba, Jesús ã ãwat pónih, búdí johlit át jũwáp wut jĩ. Páant búdí nolihat ã jũhachah, ít daábíhip wut jĩ.

²⁵ —jMaá, jwiútdih ma teo wáacá! jDaabná caá jwĩ chãjap! ít niij wũcup wut jĩ.

²⁶ Páant ã niij wũcachah, jáanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**¿Dépanih tigaá búdí ñi úum? Weemdih túi jengah joiná, ñita úumcan tagaá**, át niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, ñah ñahnit, johlit, nolihatdihbut jũhntit, **“Ma yayaá”**, át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchahjeh, johlit nolihatbut biícmantjeh át yayáh bejep wut jĩ. ²⁷ Páant ã yapachah, en wũhi bejnit, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jĩ:

—¿Dedé cãac tigaá nin? ã naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ít niijíp wut jĩ.

Gadara baácđih moón nemép caolih jumnitdih Jesús ã booaat

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Páant ã yapat túttimah, Gadara baácna ít chũh juibínap wut jĩ. Caanná ã chũh juibínachah, chéne neoná cãac yohopmant Jesúsdi ít jwãáh dei jũwáp wut jĩ. Queét nemép caolih jumnit, tubit tac behnit ã jũhachah, caanná cãacwã ípĩ bejcap wut jĩ.

²⁹ Pánihna, Jesúsdi jwãáh dei juibínit, nin pah ít niij ñaacáp wut jĩ:

—¿Meém Dios wũh, dépanih chãjadiah jũóh tigaá ma chãj? ¿Dios ã peéh chãjat pínah ã jũdh jwũhachah yũhna, jãtiah jwiútdih peéh chãjadiah jũóhntit beé ma chãjap? ít niijíp wut jĩ.

³⁰ Yúúpbít dawá momo múuwā bid jeémpna ít chājap wut jī. ³¹ Pánihna, queédih ennit, nemépwā nin pah Jesúsdih ít níijíp wut jī:

—Jwiít dih bacat túutna, cot múuwā dih ma waadát túutú, ít níijíp wut jī.

³² —**Júu, caán láa bácah ñi bejeé**, Jesús queédih át níijíp wut jī.

Páant ā níijíchahjeh, queét cāacwāih bácahmant bacnit, múuwā dih nemépwā ít waadáp wut jī. Páant í waadáchah, wēpép ñáo dei bej, íimna búg báah bejnit, múuwā ít chíic wun beedáh bejep wut jī.

³³ Páant í yapachah enna, búdí úmnnit, queét múuwā jidih en daonítboó íih tútchina ít ñáo jweí jwúub bejep wut jī. Pánih ñáo jwúub juibínit, múuwā ded pah í yapatjidih, nemép caolih jumnitdihbut ded pah Jesús ā booaatjidih ít naóh peetép wut jī. ³⁴ Páant í naáwáchah joinít, nihat caán tútchidih moón Jesúsdih enedih ít bejep wut jī. Pánih juibínit, caandih náahcan, íih baácmant Jesúswā dih ít jwúub bejat túutap wut jī.

9

Jéih yoocannidih Jesús ā booaat (Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Páant í jwúub bejat túutachah joinít, íih jááj chóona waadnít, Jesúswā ít jwúub chúuh bejep wut jī. Pánih chúuh bejnit, Jesús apí juibíni tútchina ít jwúub juibínap wut jī. ² Caanná í juibínachah, caanjíh moón jéih yoocannidih ā ñajat chóojíh Jesús pebhna ít beo juibínap wut jī. “Jesús nindih ā jéih boobipna caá”, ít níj jenah joyóp wut jī. Páant í níj jenah joyátdih jéihnit, jéih yoocannidih nin pah Jesús át níijíp wut jī:

—**Ma weñeé. Ma yéejatdih meemdih wā yohna caá**, át níijíp wut jī.

³ Páant ā níijíchah joinít, biquína Moisés ā wutatjidih bohénit nin pah ít níj jenah joyóp wut yuh jī: “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cāacjeh jumna yuhna, páant níjná, ‘Dios wā jumna caá’, níj yeena caá ā chājap”, ít níj jenah joyóp wut jī. ⁴ Páant í níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús queédih át níijíp wut jī:

* 9:11 Lc 15.1-2

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi jenah joi? ⁵ ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā níijíchah joinít, weemdih jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñuhnit, ma yáac chāi bejeé’, wā níijíchah, caán ā bejchah ennit, wā níj át yoobópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. ⁶ Weém nihat cāacwā úud jeñé, nin baácdih moondih jéih boonanit, í yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Pánih tibeé Dios weemdih ā wah deyanap jī, cāacwā í yéejatdih wā yohat pínah níjná. Pánihna, caán wēpatdih wā bíbohatdih yeéb ñi jéihyat pínah níjná, nin pah wā chāj jút bípna caá, át níijíp wut jī.

Páant níj péanit, jéih yoocannidih nin pah át níijíp wut jī:

—**Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh múúboó ma jwúub bejeé**, át níijíp wut jī.

⁷ Páant ā níijíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñuhnit, áih múúboó át jwúub bejep wut jī. ⁸ Páant ā booanachah ennit, cāacwā ít en wáhi bejep wut jī. Pánih en wáhi bejnit, Dios Jesúsdih búdí wēpat ā wāhatdih jéihnit, Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jī.

Jesús Mateodih ā jūúwát túutat (Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Pánih booa péaniji caán múumánt bac bejnit, Jesús ā bohénitdih át jwúub numah jib bejep wut jī. Pánih bejnit, caanmánt júóhnit, weém Mateo pebh í jumap jī. Romanowā í maáta í úbát túutni dinerodih úbh wáhi wā jumap jī. Pánihna, caán láa wíih tewat tólihboó wā chúudap jī. Caanjíh wā chúudachah ennit, nin pah weemdih Jesús ā níijíp jī:

—**Wājeéh ma péé jūúwá**, ā níijíp jī.

Páant ā níijíchah joinítjeh, ñah ñuhnit, ájeéh wā bejep jī.

¹⁰ Túttimah, Jesúswā dih wíih múúboó numah jeémédih wā bejep jī. Weém páh dawá dinerodih úbh wáhi nitdih, bita “Yeejépwā caá”, í níjnitdihbut wā numah jeémép jī. ¹¹ Páant queét bícdih jwí jeéméchah ennit, biquína fariseowā jwiít Jesús ā bohénitdih nin pah í níj jūihñap jī:

—¿Dépanih tigaá ñíih bohéni dinerodih wáhb wáhnit, yeejép chājnit biíc dih ā jeémp? ĩ niijíp jī.*

12-13 Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsboó queét fariseowā dih nin pah ā niij jepahap jī:

—Tubúp chūhcanit cohnidih ĩpī bidcan caá. Wánnitjeh caá caandíh ĩ bidip. Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpī bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jīgahnit, wā túut nuámíhna caá’, niij jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ĩ bidip. ‘Jwiít yeejép wā caá’, niij jenah joinít dih jeh teo wáacadih wā jūwúp be, ĩ yéej chājatdih cádahnit, táiniboodíh ĩ túut nuumát pínah niijná. Dios naáwát dih naóh yapani ā niij daacátjidih yeebdíh jéihyat caá náahap. ‘ “Nuñúpwā dih ĩ maó cáo wáhatdih weém wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadih ĩ jīgah en teo wáacadih caá yeebdíh wā náah yacap”, Dios ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī.* Caán ded pah ā daacátjidih jéihyat túut niijná, ĩi jwáub bohénaá. Caán ā daacátji pah, jīgah ennít, weém cáacwā dih teo wáacadih wā jūwúp be, ā niijíp jī.

*Jeémp jwáucatdih Jesús dih ĩ wáhb joyát
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

14 Túttimah, Juan Daabáni ā bohénitboó jwī pebh jwinít, nin pah Jesús dih ĩ niij wáhb joyóp jī:

—Jwiít Juan ā bohénit, jwī nuowā ĩ wúat pah jwīpī jeémp jwáucan caá. Fariseowā but biíc yoobó ĩpī chājna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ĩ jeémp? Jesús dih ĩ niijíp jī.

15 —Nin pah caá ā jumap: Téihya chéoni ā numah jeémpnit biíc dih ā jum jwáuchah, jīgahcan, ĩpī táí wēi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidih bita ĩ ub bejat túttimah, jīgahnit, ĩta jeémp jwáucan tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wā jumna caá. Pánihat pah tigaá wā bohénit wájeéh jumna, wēinit, páantjeh ĩ jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdíh ĩ ub bejat túttimah, wā bohénitjééh wā wihcah, caán láa jīgahnit, ĩ jeémp jwáucan niít, Jesús queétdih ā niijíp jī.

16 Pánihna, ded pah jwī nuowā ĩ wúatjī áih jáap bohéatjīh fariseowā ĩ widíhichah

enna, Jesús queétdih nin pah ā jwáub niij bohénap jī: “Jáap yéguéh chóo chocca naáh chóojīh máa yéguéh chóodih nah wai búudhdāt ā náahcan caá. Páant ĩi chājachah nihna, caandíh ĩi chocāt túttimah, jīnt bejna, máa chóodih chah āta yewa tagaá. Páant tigaá jwī nuowā ĩ naáwátjidih wíih jáap bohéatjīh wid naóhcat caá náahap. 17 Pánihat dée, pah jwáucanni iguúh macdih nuñúp chóojīh ĩ chājnjīi máa wáhb wáhdih yáacat ā náahcan caá. Páant ĩi yáacachah nihna, iguúh mac pahna, máa wáhb wáhd jéih yáuhcan, āta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah āta buud tagaá. Pánihna, jáap macdih, jáap wáhb wáhdboó yáacat caá náahap. Páant ĩi yáacachah, iguúh mac, caandíh yáacni chóobut ā táí jumbipna caá. Pánihat pah, wíih jáap bohéat jwī nuowā ĩ naáwátjīh wid naóhcat caá náahap”, ā niijíp jī.

*Áih yéguéh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdíhbut Jesús ā booaat
(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)*

18 Wíih nuúboó páantjeh jwī jumachah, jwiít judíowā jwī míic wáacat nuudíh en daonít ĩ maáh ā waád juyáp jī. Waád jwinít, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ā niijíp jī:

—Wā nuám jáantjeh mi wunah bejep be. Obohjeéhtih, caántdih ma teo jáha booaat túut niijná, wájeéh ma jūwúwá. Páant ma teo jáhanachah, mi jwáub boobipna caá, Jesús dih ā niijíp jī.

19 Páant ā niijíchah joinít, Jesús wíih nuúboó jeémp chūdnjī, ñah ñáhnit, ájeéh ā bac bejep jī. Jwiít ā bohénitbut ĩjeéh jwī bejep jī. 20-21 Pánih bejnit, namádih jwī bejchah, cáacwā cátih biíh wili wánnih mit jumap tajī. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wánnih, “Jesúh yéguéh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niij jenah joyóp wát jī. Páant niij jenah joinít, Jesús táahmant jūóhnit, áih yéguéh chóo yapatbitdih mit juí tewep tajī. 22 Páant mi juí tewatdih jéihna, tac páud ennít, Jesús caántdih nin pah ā niijíp jī:

—Nuumá, ma weñeé. Weemdíh táí jenah joinít, ma boona caá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, mit boonap tajī.

* 9:12-13 Os 6.6; Mt 12.7

23 Tálttimah, jwiít Jesús biícđih maáih munná jwí waád jubínap jĩ. Pánih waád jubínit, chíó póojnitđih, dawá ñaac jainítđihbut jwí enep jĩ. 24 Páant ĩ juñúchah ennit, Jesús queéđih nin pah ā niijíp jĩ:

—**Yeéb ñi bac bejeé. Mi wuncan caá. Ŝona caá mi chājap**, ā niijíp jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, “Nih yána caá ā chājap”, niijnít, cāacwā caandíh ĩ dehwep jĩ. 25 Pánihna, queét ĩ bac bejat tálttimah, wannih pebhna waad béjnit, miíh téihyadih Jesús át tewep wut jĩ. Páant ā tewečahjeh, boonit, mit ñah ñuhup wut jĩ. 26 Jóocmant ñuhnit caántđih ā booaat doonáđih joinít, caán tatchidih moondíh ĩt naóh peetép tajĩ.

Chénewā jéih encannitđih Jesús ā booaat

27 Caanjĩh jumnitji jwúub jibidih jwí beječah, chénewā jéih encannit neoná jwiítđih pée bejnit, nin pah ĩ niij ej ñaacáp jĩ:

—David jumma, Dios ā wahni, jwiítđih ma jĩgah eneé! ĩ niijíp jĩ.

28 Páant ĩ niij ej ñaacáchah, jwiít Jesús biícđih biíh muúboó jwí waad béjep jĩ. Páant jwí waad béječah, queét jéih encannitbut ĩ ñuún waád juyúp jĩ. Páant ĩ waád juyúchah ennit, Jesús queéđih nin pah ā niijíp jĩ:

—**Jwiítđih ā jéih booami nacaá’, ¿weemđih ñi niij jenah joí niit?** ā niijíp jĩ.

—Páant tigaá jwí niij jenah joyóp, caandíh ĩ niij jepahap jĩ.

29 Páant ĩ niij jepahachah joinít, ĩih quíibđih teo jāhanit, nin pah ā niijíp jĩ:

—**Páant ā chājbipna caá’, ñi niij jenah joyát pahjeh tigaá wā chājbip**, ā niijíp jĩ.

30 Páant ā niijíchahjeh, ĩ jéih enep jĩ, buca. Pánih booaat, Jesús nin pah queéđih ā jwúub niijíp jĩ:

—**Weém buutéh yeebđih wā booaatđih bitadih ñi naóhca bojoó**, ā niijíp jĩ.

31 Páant ā niijíchah yuhna, bac bejnit, queéđih ded pah ā booaatjđih nihat pebhboó ĩt naóh peetép tajĩ.

Jéih wéhecannitđih Jesús ā booaat

32 Páant ĩ bac beječah, Jesús pebh nemép jumnidih bita ĩ ñahwat ub waád juyúp jĩ. Caán nemép caandíh át jéih wéheat túutcap

tajĩ. 33 Páant ĩ ub juyúchah ennit, Jesús nemépđih ā bacat túutap jĩ. Páant ā bacat túutachahjeh, jéih wéhecanniji ā jwúub wéhenap jĩ. Caandíh ennit, nihat ĩ en wáhi bejep jĩ.

—Nin pah yapatđih nihat jwiít Israel baácđih moón jwípĩ encan jĩ! ĩ míc niijíp jĩ.

34 Obohjeéhtih, fariseowā mácah ĩ míc niij wéhenap jĩ.

—Nemépwā ĩ maáh ā wēpatjĩh caá nemépwāđih ā bacat túutap, ĩ míc niijíp jĩ.*

Jesús cāacwāđih ā jĩgah enat

35 Pánihat tálttimah, nihat botoni tatchina, dahwani tatchinadihbut bohé jibidih bejna, Jesús jwiítđih ā numah bejep jĩ. Tatchina yoobó naóh jib bejna, jwiít judíowā jwí míc wáacat munná waadnit, Jesús apĩ bohénap jĩ. Dios ā maáh jummat túini doonáđih naóhnit, nihat caanjĩh moón tubáp chūhnitđihbut apĩ booaat jĩ.*

36 Pánih bejna, dawá cāacwā owejawāđih en daoní wihcat pah yeejép yapnit, moh yeejnit ĩ jumachah ennit, Jesús queéđih bádí át jĩgah enep jĩ.* 37 Pánih jĩgah ennit, jwiít ā bohénitđih nin pah ā niijíp jĩ:

—**Jóo dajat láa bádí tewat ā jumachah yuhna, teonitboó daocannitjeh ĩ jumna caá. Pánihat pah, túini doonáđih joinít pínah dawá ĩ jumachah yuhna, queéđih naóhnit pínahboó daocannitjeh ĩ jumna caá. 38 Pánihna, túini doonáđih chah dawá bohénitđih ā wahat pínah niijná, Diosđih ñi uúbá**, ā niijíp jĩ.*

10

Jesús doce ā naáwát túutnit pínah ĩ wātna (Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Tálttimah, jwiít doce ā bohénitđih bid bojnit, nemépwāđih bacaat pínah wēpat, nihat wannitđih booaat pínah wēpatđihbut jwiítđih ā wāhup jĩ.

2 Nin caá jwiít Jesús ā bohénit, ā naáwát túutnit pínah jwí wūt: Simón ā jumup jĩ. Caandíh Pedro Jesús ā wūt búudhdup jĩ. Ā úd Andrésbut ā jumup jĩ. Santiago, ā úd Juanjĩhbut ĩ jumup jĩ. Queét chénewā

* 9:34 Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15

* 9:35 Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44

* 9:36 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16;

Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mr 6.34

* 9:38 Lc 10.2

Zebedeo weh ï jumup jï. ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobat jwï jumup jï. Weémboó Romanowã ï maáta ï wábat túutni dinerodih wábh wáhni wã jumup jï. Biíh Santiago, Alfeo wáúhbat ã jumup jï. Tadeo, Lebeo ï niíj wüt búudhnibat ã jumup jï. ⁴ Biíh Simón, Celote wüt jumni poómpdih bóobut ã jumup jï. Judas Iscariote, Jesúsdihi eníhcannitdih dúo wáini pínahbat ã jumup jï.

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat
(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jwiít doce ã bohénitdih ã wēpatdih wáh, biíh tútchinaboó wahna, ded pah jwï chājat pínahdih nin pah Jesús jwiítidih ã niíj naáwáp jï: “Judíowã nihcannit pebhna ñi bejca bojoó. Samaria baácboobút ñi bejca bojoó. ⁶ Diosdih jéihcannit jumna, búudnít ovejawã panihnit ï jumuchah, judíowã pebhboojéh ñi bejeé. ⁷ ‘Dios maáh ã jummatdih ã júutat pínah bahnijeh ã jedhna caá’, queétdih ñi niíj naáwá. ⁸ Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tubáp chūúhñit, wanah bejnitdihbut ñi booanaá. Nemép caolih jumnitíh bácahmant nemépwādh ñi bacanaá. Páant ñi chājat pínah wēpatdih yeebdíh wã wáhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdíh wã wáhat pah mantih, yeebút biíc yoobó jíib náahcanjeh cáacwādh ñi teo wáacá.

⁹ “Pánih bejna, dinerodih ñi wé bejca bojoó. ¹⁰ Wáh wáúh, túut nūmát pínah camisa, zapatos wé bejcan, íoh caját nahdihbut ñi wé bejca bojoó. Ñi dawát chóojeh ñi dúo béjeé. Ñi bohénit pínahboó yeebdíh ï nūmah jeémpbipna caá. Ñi dúoní chóo ã moopóchah, queétdih ñi túut nūmát pínah chóodihbut ï wáhbipna caá. Queétdih ñi teo wáacat jíib, páant caá yeebdíh ï chājbipna caá.*

¹¹ “Caán tútchina juibínit, caán tútchidih jum jwahna, yeebdíh wēi jwāáhnitíh mūdhíjeh ñi chāo jwáhuú. ¹² Íih mūná waad béjnit, ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jumna náah’, caán mūdhíh moondíh ñi niíj. ¹³ Páant ñi niíjichah, túinit ï jummat jíib, Dios ã túyat íjeéh ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, túicannit ï jumuchah, páant ñi niíjichah yuhna, Dios ã túyat íjeéh ã wihcan

niít. ¹⁴ Yeebdíh náahcan, ï joíhcah, caán mūmánt ñi bac bejeé. Bac bejnit, queétdih Dios ã yohat pínahdih júutat túut niíjná, ñíih zapatosdih too dugnit, caán jumni becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tútchidih moón yeebdíh ï náahcah, biíc yoobó mantih queétdihbut ñi chāj júutá.* ¹⁵ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Peéh chājni yeó jáapdih Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moondíhbut Dios bádí ã peéh chājbipna caá.* Obohjeéhtih, queétdih ã peéh chājat chah, yeebdíh náahcannitboodíh ã peéh chājbipna caá”, jwiítidih ã niíjip jï.*

Jesúhwādh bita yeejép ï chājat pínah

¹⁶ “¡Weemdíh ñi túi joyoó! Yeéb ovejawã panihnitdih jiwã panihnit pebhboó wã wahna caá. Pánihna, jopwã pah tac behcannit, maiwã pah ñi túi yap náhninaá.* ¹⁷ ¡Ñi túi chāja chaáh! Yeebdíh eníhcannit ñi maátadih ï wáhbipna caá. Jwiít judíowã jwï míc wáacat mūboó waadnít, yeebdíh ï pūibipna caá. ¹⁸ Wíhwã ñi jummat jíib, caán tútchinadih moón ï maáta pebhna, chah wēpnit maáta pebhnabut yeebdíh ï wé bejbipna caá. Caanná ï wé bejchah, queétdih maátadih, judíowã nihcannit maátadihbut wíh túini doonádih ñi naóhbipna caá. ¹⁹ Páant maátadih ï wáhuchah, ‘Ded pah wã niíjít pínahdih wã jéihcan niít’, ñi niíj jenah joicá bojoó. Yeebdíh ï wábh joyóchahjeh, ñi niíjít pínahdih Dios yeebdíh ã jéihyanachah, queétdih jepahna, yeéb ñi jenah joyátjéh ñi jepahcan niít. Dios jwï íp ã jenah joyátidih Túini Espírituboó yeebdíh ã naáwát túutbipna caá.*

²¹ “Caán láa, det wíhwã ï jummat jíib, biíc weh jumna yuhna, maátadih naóh yacnit, ã déedih ã mao yohat túutbipna caá. Í mána ï wehdih, ï wehboó ï mánadihbut ï mao yohat túutbipna caá.* ²² Pánihna, yeéb wíhwã ñi jummat jíib, nihat yeebdíh ï eníhcan niít. Páant ï eníhcah, yeebdíh yeejép ï chājachah yuhna, weemdíh páantjeh ñi cádahcah, yeebdíh wã túi wébbipna caá, wã íp pebhboó

* **10:10** 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * **10:14** Hch 13.51 * **10:15** Gn 19.24-28; Mt 11.24 * **10:15** Lc 10.4-12 * **10:16** Lc 10.3 * **10:20** Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15 * **10:21** Mr 13.12; Lc 21.16 * **10:22** Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17

ñi túi jumat pínah niijná.* 23 Wíih túini doonádih ñi naáwát jíib, biíc tátchidih moón yeebdíh í yéej chājachah, biíh tátchina jwei béjnit, caanjíh moondíhbut ñi naáwá. Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Nihat Israel baácboó jumni tátchinadi h moondíh ñi naóh beedaát pínah jātih, weém nihat cāacwā úd jeñé nin baácboó wā jwúb dei jóhbi pna caá.

24 “Jáap jéihni caandíh bohéni chah nihcan caá. Biíc yoobó teo wāhnibut ā maáh chah nihcan caá.* 25 ‘Ded pah weemdíh bohénidih ā yapat pah mantíh weemdíhbut ā yapbi pna caá’, jáap jéihnidih niíj jenah joyát caá náahap. Teo wāhnibut ‘Ded pah wā maáhdih ā yapat pah mantíh weemdíhbut ā yapbi pna caá’, niíj jenah joyát caá náahap. Obohjeéhtih, ‘Wā maáh chah jumna, caandíh yeejép ā yapat pah weemboodíh ā yapcan niít’, niíj jenah joicát caá náahap. Weém muú mínah panihni, yeéboó wā pebh moon pánihnit ñi jumna caá. Pánihna, cāacwā weemdíh ‘Beelzebú caá’, niijná, yeéb wíhwādhíhbut biíc yoobó yeejép í niijbípna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jí.*

¿Deddi h tigaá úmca náah?
(Lc 12.2-7)

26 “Buu láa cāacwādhíh wíih túini doonádih ñi naáwáchah yuhna, joíhcan, bita í encah, yeebdíh yeejép í chājbi pna caá. Pánih yeejép í bi h chājachah yuhna, túttimah nihat í túi jéihbi pna caá. Yeebdíh yeejép chājnitidih ñi úmca bojoó.* 27 Pánihna, buu ded pah yeebdíhjuh wā bohéatdi h túttimah dawá cāacwā cātíh úmcanjuh ñi naáwá. 28 Cāacwā yeebdíh maona, ñíih bácahdíhjuh í mao yohna caá. Obohjeéhtih, ñíih caoli hdi h í jéih maocan caá. Pánihna, det yeebdíh mao yohíhni tidi h ñi úmca bojoó. Obohjeéhtih, Diosboodíh caá úmca náahap. Caanjéh tigaá ñíih bácahdíh, ñíih caoli hdi hbut iiguípna ā jéih yohna caá.

29 “Chéne jwébehwābit bainíbitjuh í jíib jumachah yuhna, biícbitdi h Dios ā buudácan caá. Dios ā wutcah, caanbít ā wancan niít. 30 Ñíih waó yoócnadi h Dios jenah en beedáni

jumna, ded pah ñi jumatdihbut ā túi jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdíh ā túi jéih en daoná caá. 31 Jwébehwādhíh ā oyat chah, yeéboodíh ā oina caá. Pánih oinit, ā en dawátidih jéihna, ñi náhni dahwaca bojoó”, Jesús ā niijíp jí.

“Weém Jesúih caá”, úmcanjuh, niiját
(Lc 12.8-9)

32 “ ‘Weém Jesúih caá’, ded bitadi h ā niijíchah, weembát caandíh ‘Caán wíih caá’, wā íp jeáboó jumnidih wā niijbípna caá. 33 Obohjeéhtih, ded wíih jumna yuhna, ‘Weém Jesúih nihcan caá’, bitadi h ā niijíchah, ‘Caán wíih nihcan caá’, weembát wā ípdih wā niijbípna caá”, Jesús ā niijíp jí.*

Jesús cāacwādhíh chéne poómp ā chājat
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 “¿Ded pah tigaá yeéb weemdíh ñi niíj jenah joí? ‘Áih doonádih joínit, nihat cāacwā túi biícdi h í jumbi pna caá’, ¿ñi niíj jenah joí niít? Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cāacwā wā bohéatdi h í joyát túttimah, biquína wā naáwátidih í túi wéi joyóchah, bitaboó caandíh jepahcan, queétdih í en jāihbi pna caá. 35 Biquína behnit wā naáwátidih í túi joyát jíib í weh queétdih í eníhcan niít. Behnit yaádh wā naáwátidih í túi joyát jíib í weh yatá queétdih í eníhcan niít. Í chudhna yaádh wā bohéatdi h í túi joyát jíib, í weh áana yaádh queétdih í eníhcan niít. 36 Ded weemdíh jepahnidih ā déewā yoobát í eníhbi can nacaá.*

37 “Ded weemdíh ā oyat chah ā mánadi h, ā wehdih oina, wíih nihcan niít. 38 Pánihna, cruzboó wunna, yeejép wā yapat pínah pah, ded wíih ā jumat jíib yeejép ā yapbi pna caá. Pánih yeejép yapatdi h úmni t, jweiná, wíih nihcan niít.* 39 Ded weemdíh túi jenah joicán, bií déedih en ñinahnit, ā náahatdi hjuh chājna, iiguípna ā bejbi pna caá. Obohjeéhtih, ded áih pínahdi h jenah joicánjuh, wā weñat pínahdi h chājni boó páantjuh wājeéh ā túi jumbi pna caá”, Jesús ā niijíp jí.*

Jwiítidih jíib wāhat panihni
(Mr 9.41)

* 10:24 Lc 6.40; Jn 13.16; 15.20 * 10:25 Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 10:26 Mr 4.22; Lc 8.17 * 10:33

2Ti 2.12 * 10:36 Mi 7.6 * 10:38 Mt 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24 * 10:39 Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25

40 “Det yeéb wíhwādhíh túi náahna, weemdhíhbut í náahna caá. Pánihna, weemdhíh túi náahni weemdhíh wahnidihbut ā náahna caá.* 41 Dios naáwátdih naóh yapani ā tewat jíib Dios caandíh ā túi chājbipna caá. Ā naáwátdih naóh yapani ā jumachah enna, ded caandíh túi náahna, naóh yapanidih ā túi chājat pah Dios caandíhbut biíc yoobó ā túi chājbipna caá. Ded túini ā jummat jíib, Dios caandíh ā túi chājbipna caá. Túini ā jumachah ennit, biíhboó caandíh túi náahna, túinidih Dios ā túi chājat pah, caandíh náahnidihbut biíc yoobó ā túi chājbipna caá. 42 Ded wíih moh yéejni ā jumachah enna, caandíh ā babhbat pínah, bainí mahjeh ā wūhachah yuhna, ā teo wáacatbit jíib, Dios caandíhbut ā túi chājbipna caá”, Jesús jwiítdih ā niijíp jī.

11

*Juan Daabáni ā wūbh joyát túutat
(Lc 7.18-35)*

1 Páant jwiít ā bohénitdih ā naóh péaat túttimah, caán baácđih bóo tútchinadih moondíh Jesús āih túini doonádih bohénadih ā bejep jī. Jwiítbut biíh tútchinadih moondíh bohénadih jwī bejep jī. 2 Pánih bejnitji jwī jwúub juyúchah, Jesús ded pah ā chājat doonádih Juan Daabáni nemat muúboó jumna āt joyóp tajī. Pánih joiníji ā bohénitdih Jesús pebhna āt wahap tajī, caandíh í wūbh joí enat pínah niijná. 3 Páant ā wahachah, jwī pebh joinít, nin pah Jesúsđih í niij wūbh joyóp jī:

—Juan jwiítdih nin pah ā niij wūbh joí enat túutat be: “Wā túttimah biíh ā jūóhbipna caá”, ¿wā niijníji níit meém? ¿Wā niijníji ma nihcah, biíhdih páñat náah níit?” ā niijíp be, Jesúsđih í niijíp jī.

4 Páant í niij wūbh joyóchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—Buu ded pah ñi joyátji, ñi enatjidihbut Juandih nin pah niij naáwádhíh ñi bejeé: 5 ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcannitjidihbut ā booana beé. Báčah moópnitji, wunah bejnitjidih yah buca ā booana beé.* Moh yéejnitdih ā túi ubat pínah doonádihbut naóhna ā chājap be.* 6 Pánihna,

“Ded weemdhíh túi jenah joí cádahcannidih Dios ā wēi enna caá”, Jesús ā niijíp be’, Juandih niij naáwádhíh ñi bejeé, ā niijíp jī.

7 Páant ā niijíchah joinít, Juandih naáwádhíh í jwúub bejep jī. Páant í jwúub bejehchah, Juan ded pah ā jummatdih dawá jwíjeéh péenitdih Jesús nin pah ā niij naáwáp jī: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí chāj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ā joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó í naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh, yoobópdih āpí naáwáp wut jī. 8 Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh ðeonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, túini yégueh ðeonít maátaíh muúboó ípí jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. 9 Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chāj? Páant tigaá Juan ā jumap. Bitá naóh yapanit chah ā jumna caá. 10 Juan ā jwíih naóh waáwát pínahđih jon jātih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij naóh daacáp tajī:

‘Ā wūáhdih Dios nin pah ā niijíp be: “Ma jātih wā naáwátdih naóh waóhni pínahđih wā wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, cāacwā í jepahat pínah niijná”, Dios ā niijíp be’, āt niij daacáp tajī. (Mal 3.1)

11 Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ā jumna caá. Obohjeéhtih, páant ā jumachah yuhna, Dios ā maáh jumapna ded oboh jumniboó Juan chah ā jumbipna caá.

12 “Juan ā bohé jwíih láa buu láana, Dios ā maáh jumapboó dawá í waadát pínahđih búdí í bidna caá. Pánih bidna, Diosđih túi jenah joinít, yeó jáap jummat pah chah dawá waadná caá í chājap. Obohjeéhtih, bitaboó páant í waadátđih íjnit, queétdih í jáhna yah caá. 13 Juan ā jūúwát pínah jātih, nihat Dios naáwátdih naóh yapanitboó daácna, Moisésbut daácna, Dios ā maáh jummat pínahđih ít naóh daacáp tajī. Juanbut caandíhjah muntih ā naóh bohénap be.* 14 ‘Dios ā wahni ā jūúwát pínah jātih, Elías

* 10:40 Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20 * 11:5 Is 35.5-6 * 11:5 Is 61.1 * 11:13 Lc 16.16

panihni ã jũóhbipna caá', jon jãtìh ì niijnì tìgaá Juan ã jũmũp. Pãnihna, 'Yoobópdìh tìgaá Juan ì niijnì Elías panihni ã jũmũp', yeebdìh niij jenah joyát caá náahap.* 15 ¡Ded molít jũmna, ã táí joyó naáh!

16 “Bũũ láa moón weemdìh jepahcannit nin pah ñi jũmna caá: Yoahdìh tíohnit wébít pah caá ñi jũmũp. Tíoh chũudnit, nin pah ìpĩ niij míic jũihna caá: 17 ‘Jwĩ pelat pój tìhwichah yũhna, yeéboó ñi búudìhcan beé. Wũnnitdìh jwĩ jũí tìhwichah yũhna, ñi jũí wáaquìhcan beé’, ì niij míic jũihna caá. 18 Páant ì chãjat pah, yeebbát biíc yoobó ñipĩ chãjna caá. Juan Daabáni cãacwãjeéh jeémpan, poonidihbut ãpĩ babhcap jĩ. Páant ã chãjah enna, ‘Nemép caolìh jũmni caá’, niij jũihnit, ã bohéatdìh ñi joíhcap jĩ. 19 Obohjeéhtìh, weém, ni hat cãacwã úd jeñé, cãacwãjeéh jeémpanit, wãpĩ babhna caá. Páant wã chãjachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpani, babh máihni caá ã jũmũp. Romanowã ì úbát túatni núodìh úbh wũhnit, yeejép chãjnit biícìdìh ãpĩ pej jũmna caá’, niij jũihnit, weemdìhbut ñi jepahcan caá. Páant niij jũihna, wébít pah caá ñi jũmũp. Obohjeéhtìh, ded pah Dios ã wũtat pah wã táí chãjachah enna, ã jenah joyát yoobópdìh ã jumatdìh ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdìh ã niijíp jĩ.

*Bíh tãtchinadìh moón ì jepahcat
(Lc 10.13-15)*

20 Túttimah, bíh tãtchinadìh moón caandìh ì jepahcatji jíib, Jesús queétdìh ã jũihũp jĩ. Caán tãtchinadìh moón bíh tãtchina chah Dios ã wẽpatjìh Jesús ã chãj jũutũp yũh jĩ. Páant ã chãj jũutũchah yũhna, ì yéejatdìh ì cádahcap jĩ. Páant ì cádahcatji jíib nin pah queétdìh ã niij jũihũp jĩ: 21 “¡Corazín tãtchidìh moón yeejép ñi yapbipna caá! ¡Betsaida tãtchidìh moonbát yeejép ñi yapbipna caá! Ñíh tãtchinadìh Dios ã wẽpatjìh búdí wã chãj jũutũp yũh be. Páant ã wẽpatjìh wã chãj jũutũchah enna, Tiro tãtchidìh moón, Sidón tãtchidìh moonbát ì yéejatdìh cádahnit, táiniboodìh ìta túut nũũm tágaá. Jĩgahna dũwát chóo dũonít, ì jĩgahatdìh jũutna, tũũ

jũóhjìh ìta míic waáh tagaá.* 22 Nin pah yoobópdìh yeebdìh wã naóhna caá: Peéh chãjat yeó jáapdìh Dios Tiro tãtchidìh moón, Sidón tãtchidìh moondíhbut ã peéh chãjat chah yeébboodìh búdí ã peéh chãjbipna caá. 23 Yeebbát Capernaum tãtchidìh moón, ‘Jwiít chah jũmnit jwĩ jũmna caá’, ¿ñi míic niij jenah joí niit? Páant niij jenah joiná yũhna, oboh jũmnit ñi jũmbipna caá.* Ñíh tãtchidìh Dios ã wẽpatjìh dawá láa wã chãj jũutũchah yũhna, yeéb weemdìh ñi jepahcap be. Sodoma tãtchidìh Dios ã wẽpatjìh páant wã chãj jũutũchah nihna, caán tãtchidìh moón ì yéejatdìh ìta cádah tagaá. Páant ì cádahachah, caán tãtchi páantjeh ãta jũm tagaá.* 24 Yeebdìh yoobópdìh wã naóhna caá. Peéh chãjat yeó jáapdìh Dios Sodoma tãtchidìh moondíh ã peéh chãjat chah yeébboodìh búdí ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

*“Wã pebh ñi choó jũúwũ”, Jesús ã niiját
(Lc 10.21-22)*

25 Caán láa nin pah Jesús jwĩ ípdìh ã niij úbúp jĩ: “Paá, meém ni hat baácìdìh moón, ni hat jeádìh moondíhbut ì maáh ma jũmũchah, meemdìh búdí wã wẽina caá. ‘Jwiít táí jéihnit caá’, niijnítìdìh wã bohéatdìh ma beh joyát túatcap be. Obohjeéhtìh, jéih jwũhcannitboodìh mapĩ beh joyána caá. Páant ma chãjachah, ‘Táina caá, Paá’, meemdìh wã niijná caá. 26 Páant tìgaá, Paá, mapĩ wẽi chãjap”, ã niijíp jĩ.

27 Páant niij úbh péanit, cãacwãboodìh nin pah Jesús ã niij naáwáp jĩ: “Dios wã íp ni hat ã wẽpat biíc yoobó weemdìhbut ã wũhũp be.* Ded pah wã jumatdìh wã ípjeh caá ã jéihyep. Bíh jéihni wihcan caá. Pãnihna, ded pah wã íp ã jumatdìhbut weemjéh caá wã jéihyep. Det wã ñíonitdìhbut wãpĩ bohéna caá. Jwiítjeh caá caandìh jwĩ jéihyep.* 28 Yeéb ni hat teo wẽejnít, chodóp dũonít panihnit wã pebh ñi jũúwũ. Páant ñi jũúwũchah, yeebdìh wã chooát túutbipna caá. 29 Weém biícìdìh táí bejnit, wã naáwátìdìh jenah joinít, ñi wẽi jepahaá. Weém cãacwãdìh jĩgah ennit,

* 11:14 Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13 * 11:21 Is 23.1-18; Ez 26.1-28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * 11:23 Is 14.13-15 * 11:23 Gn 19.24-28 * 11:24 Mt 10.15; Lc 10.12 * 11:27 Jn 3.35 * 11:27 Jn 1.18; 10.15

oboh jumni pah queétdih túi teo wáacni wã jumna caá. Páant wã jummatdih en yacnit, wã naáwátdih túi jenah joiná, túi choonít panihnit ñi jumbipna caá.* 30 Pánih choonít jumna, wã weñat pínahdih ñi chãjachah, yeebdíh ã buocan niít. Búdí chodat panihnidih dawát túatcan, ñi buujáca naáhdih yeebdíh wã wutcan niít”, ã niijíp jĩ.

12

Chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénit trigodih í úuc jeémát

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Biíh chooát yeó jáapdih Jesús jwiít dih bohé bejna, trigo wáapdih ã numah chóop yap bejep jĩ. Pánih bejna, jwiít ã bohénit nuugúp wanna, trigodih jwĩ úuc jeémép jĩ.* 2 Páant jwĩ úucuchah enna, jwĩjeéh bejnit fariseowã íjnit, Jesús dih nin pah í niij jãihñup jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwúhuú. ¿Dépanih tiguaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit í teo? Pánih teona, Dios ã wutatdih yap yohna caá í chãjap, í niijíp jĩ.

3-4 Páant í niijíchah joinít, “Wã bohénit í yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queét fariseowãdih nin pah ã niij bóod chũñup jĩ:

—Davidji ã pej jumnitjĩh nuugúp wanna, Dioíh muná waadnit, sacerdotewã Diosdih í wũhniji pandih ít jeémép wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh í jeémát pínah át jumup wut jĩ. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túatcap wut jĩ. ¿Davidwã páant í chãjatjidih Dios naáwátdih í daácní núodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih í jeéméchah yuhna, ‘Ñi túi chãjcan beé’, Diosboó át niijcáp wut jĩ. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbut Diosdih í yap yohcan caá.*

5 Nindihbut ñi náhninaá: Dioíh muúboó teonit sacerdotewã jwĩ chooát yeó jáapdih ípĩ choocán caá. Páant í choocán yuhna, Dios ã wutatdih yap yohnit nihcan caá. ¿Páant Moisés ã wutatjidih ñi bohécannit jĩ?*

6 Yeebdíh nin pah niij naóhna caá wã chãjap: Dioíh muúdíh wẽina, caán muúboó teonit í choocáh enna yuhna, ‘Á táina

caá’, ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, caán muúdíh ñi weñat chah weémboodíh weñat caá náahap. 7 Dios naáwát nin pah ã niijná caá: ‘Nuñépwãdih mao cáo wũhat wã náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ñi jĩgah en teo wáacat caá wã náahap’, Dios ã niijná caá.* Páant ã niijátjidih beh joiná nihna, wã bohénitdih ñita jũihcan tagaá. Queét caandíh úuc jeémpna, yap yohna í chãjcan caá. Pánihna, queétdih ñi jũihñat ã túican caá. 8 Nihat cáacwã úud jeñé, weemjéh tiguaá chooát yeó jáapdih cáacwã ded pah í chãjat pínahdih wutni wã jumna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

9 Páant niij péa, bejnit, jwĩ míc wáacat muná jwiít dih Jesús ã numah waád juibínap jĩ. 10 Caanjĩh téihya ágahni ã jumup jĩ. Pánihna, fariseowãboó Jesús dih naóh yacat túut niijná, caandíh nin pah í niij úubh joyóp jĩ:

—¿Ma jenah joyóchah, jwĩ chooát yeó jáapdih Dios ã booaat túut niít? í niijíp jĩ.

11 —¿Ñíih oveja ítboó ã buug yácachah ennit, ñita jwúub ubcan taniít?*

12 Obohjeéhtih, oveja chah caá cáacboó ã jíb jumup. Pánihna, chooát yeó jáapdih yuhna, cáacwãdih Dios ã teo wáacat túutna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

13 Páant niij péanit, caán téihya ágahnidih nin pah ã niij wutup jĩ:

—Míih téihyadih ma yoo dawwú, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih téihyadih ã yoo dawúp jĩ. Páant ã yoo dawúchahjeh, ãih téihya ã túyah bejep jĩ. 14 Páant Jesús ã booanachah ennit, fariseowã í íj bac bejep jĩ. Pánih íj bac bejnit, ded pah Jesús dih í mao yohat túutat túut niijná, ít míc wéhenap wut jĩ.

Jesús ded pah ã jummat pínahdih Isaías ã daacátji

15 Pánihna, fariseowã caandíh í mao yohíhatdih jéihna, Jesús jwiít dih biáboó ã numah bejep jĩ. Páant jwĩ bejchah ennit, dawá jwiít dih í péenap jĩ. Páant í péenachah, nihat í ub jũóhñit wunnitdih

* 11:29 Is 30.15; Jer 6.16 * 12:1 Dt 23.25 * 12:3-4 1S 21.1-6; Lv 24.9 * 12:5 Nm 28.9-10 * 12:7 Os 6.6; Mt 9.13 * 12:11 Lc 14.5

Jesús ã booanap jĩ. ¹⁶ Pánih booanit, ded pah ã chãjatdih bitadidh ã naáwát túutcap jĩ. ¹⁷ Queétdih booana, jon jãtuh Isaiás nin pah ã daacátji biíc yoobó ã chãjap jĩ:

¹⁸ “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Nin wã wahni, wã oini, weemdih ã túi teo wãhuchah, búdí wã wëina caá. Caandih Túini Espíritudih wã wãhbipna caá, wã wëpat biíc yoobó caanbát ã bíbohat pínah niijná. Pánih jumnit, yoobópdih wã chãjat doonádih nihát baácdih moondih ã naóhbipna caá.

¹⁹ Pánih naóhna, míic jũihcan, bitadidh íjican, túinijeh ã naóhbipna caá.

²⁰ Moh yéejnit panihnitdih jũihcanjeh, ã túi teo wáacbipna caá. Bitá jĩgahnitdihbut ã weñabipna caá. Pánih jumna, cáacwã ã míic yéej chãjatdih ámohnit, túinijeh ã chãjat túutbipna caá.

²¹ Æih túini doonádih joinít, nihát baácdih moón caandih ã túi jepahbipna caá. Páant ã túi jepahachah, queétdih ãjeéh ã túi jummat túutbipna caá’, Dios ã niijná caá”, Isaiás át niij daacáp tajĩ. (Is 42.1-4)

“Nemép ã wëpatjĩh Jesús ã booana caá”, ã niiját

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Biíh yeó jáap nemép jumnidih jwĩ pebhna cáacwã ã ub jayúp jĩ. Nemépwã caandih enat túutcan, ãt wéheat túutcap tajĩ. Páant ã ub jayúchah, Jesús caandih ã booanap jĩ. Páant ã booanachahjeh, ennit, ã wéhenap jĩ. ²³ Pánihatdih ennit, nihát ã wáhi bejep jĩ. Pánih wáhinít, “¿Nin David jaima, Dios ã wahni, jwĩ maáh pínahna niít?” ã míic niij wúbh joyóp jĩ.

²⁴ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, fariseowãboó nin pah ã niijíp jĩ: “Nihcan caá. Nemépwã ã maáh Beelzebú ã wëpatjĩhjah caá nemépwãdih ã bacanap”, ã míic niijíp jĩ.*

²⁵ Páant ã niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jĩ: “Det biíc baácdih moonjéh yuhna, míic maona, ãta wun beedáh bej tagaá. Det

tátchidih moón biícwã yuhna, míic maona, queétdih ãta jweí peét bej tagaá. ²⁶ Pánihna, Satanás, nemépwã ã maáh ãihwãdih ã bacanachah, biíc yoobó mantih ãta yap tagaá. ²⁷ Obohjeéhtih, ‘nemépwãdih bacanit, ã maáh ã wëpatjĩh ã wutna caá’, ã niiját yoobópdih ã jumuchah nihna, ãnijeéh jumnitboó ¿déhe ã wëpatjĩh tigaá ípĩ baca? Páant ã bacanachah ennit, ‘Í túi chãjna caá’, ãniipĩ niijná caá. Pánihna, weém páant wã bacanachah ennit, ‘Æ túi chãjcan caá’, ãni jéih niijcán caá. ²⁸ Dios ã wëpatjĩh nemépwãdih wã bacanachah, Dios ã maáh wëpat ãni cátih ã jumna caá.

²⁹ “Nin pahbut ã jumna caá: Wëpép newéih muaná ded nuúmihna yuhna, ã jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandih chéopéanit, ãih bií déedih ã jéih ubna caá”, Jesús á niijíp jĩ. Páant niijná, nin pah niij naóhna át chãjap wut jĩ: Nemépwã ã maáh wëpép ã jumuchah yuhna, Jesúsboó caandih chah wëpni jumna, ã jéih yap yohna caá.

³⁰ “Ded wãjeéh teocanni, weemdih en jũihni, nemépwã ã maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdih jepahíhnitdih ã wun yóhna caá ã chãjap.*

³¹⁻³² “Nin pah yoobópdih yeebdih wã naóhna caá: Det yéej chãjna, Diosdih yeejép wéhena yuhna, ã jwúb túut nuumúchah, Dios ã yéejatdih ã yohbipna caá. Det weém nihát cáacwã úd jeñédihbut yeejép wéhenit, ã túut nuumúchah, yeejép ã wéheatjidih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espíritubodih yeejép ã wéhenachah, ã yéejatdih ã yohcan niít. Páant ã yéej chãjatdih quíib buadcán, Dios queétdih iiguípna ã wahbipna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

Máa quehe ded pah ã jummat naáwát
(Lc 6.43-45)

³³ “Ded máa nah túini dahna ã quehechah ennit, túini nah ã jummatdih ãni jéihna caá. Obohjeéhtih, biíh nah túicanni ã quehechah ennit, caan náh yeejép ã jummatdih ãni jéihna caá. Pánihat pah, cáac ded pah ã jummatdih jéihíhna, ã chãjatdih

* 12:24 Mt 9.34; 10.25 * 12:30 Mr 9.40 * 12:31-32 Lc 12.10 * 12:33 Mt 7.20; Lc 6.44 * 12:34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7

enat caá náahap.* 34 Yeéb maiwã panihnit tãbit yeejépwã jumna, yoobópdih ñi wéhecan caá.* Cãacwã ded pah ñi jenah joyát pah biíc yoobó ñpĩ wéhena caá.* 35 Pániñ jumna, ded táí jenah joiní ãpĩ táí wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jenah joiníboó yeejép ãpĩ wéhena caá. 36 Pániñna, Dios ã peéh chãj láa ded yeejép wéhenidih ã peéh chãjbipna caá. 37 Táí wéhenidih ‘Meém táini caá’, Dios ã niijbípna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboodíh ‘Meemdíh peéh chãjat ã náahna caá’, ã niijbípna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Jwiít cãacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih Jesúsdiñ ñ chãj jútut tútut

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Biíh láa mũú diitboó jwĩ jumuchah, biquína fariseowã, Moisés ã wutãtjidih bohénitjĩh waád joinít, nin pah Jesúsdiñ ñ niijíp yah jĩ:

—Bohéni, jwiít cãacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih ma chãj jútut, meém Dios ã wahni yoobópdih ma jumãtdih jwĩ jéihyat pínah niijná, ñ niijíp jĩ.*

39 Páant ñ niijíchah joinít, Jesús queét maátãdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Yeéb yeejépwã Diosdiñ náahcannit ñi jumna caá. Pániñnit jumna, Dios ã wépatjĩh ñipĩ chãj jútut tútutna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wã chãj jútucan niit. Dios naáwãtdih naóh yapani Jonásjidiñ Dios ã wépat chãjat pah muntih weemdíhbat chãjnit, ã wépat yeebdíh ã jútubipna caá. Páant bóojeh ã wépat jútut ã jumbipna caá.* 40 Pániñna, Jonásjidiñ búdí queéj ã jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap ãih wudãh diitboó ãt jumãp wut jĩ. Pániñhat pah weém niñat cãacwã úud jeñéboó wunnit, jeé íitboó ñ yohãt tãttimãh, biíc peihcanni yeó jáap caánboó wã jumbipna caá. Pániñhat tãttimãh, wã jwãub boo pud jãúwãchãh, Jonás ã yapãtjidih náhnit, Dios ã wépatdih ñi jéihbipna caá.* 41 Jonás Nínive tãtchidih moonjidiñ Dios queétdih ã peéh chãjat pínah doonãdih ã naáwãchãh, ñ yéejãtdih cádahnit, ñt tútut nãm beedép wut jĩ. Pániñna, cãacwãdih ã peéh chãjat yeó jáapdih queét

Nínive tãtchidih moondíh Dios ã peéh chãjcan niit. Obohjeéhtih, Jonásjidiñ chãh caá weém wã jumãp. Páant wã jumãchãh yahna, yeébboó weemdíh ñi jepãhcan caá. Páant ñi jepãhcat jíb Dios yeebdíh búdí ã peéh chãjbipna caá.* 42 Chóop yapãboó jumni baácdih moón ñ maáh wili maáh Salomón táí jéihni ã jumãt doonãdih joinít, ã naáwãtdih joyát tútut niijná, yũpãmãt mit jãúwãp wut jĩ. Obohjeéhtih, caán táí jéihni ã jumãt chãh weémboó wã jumna caá. Páant wã jumãchãh yahna, yeébboó weemdíh ñi joíhcan caá. Páant ñi joíhcat jíb cãacwãdih ã peéh chãjat yeó jáapdih Dios yeebdíh búdí ã peéh chãjbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.*

Bacaniji nemép ded pah ã jwãub waadãt
(Lc 11.24-26)

43 “Nemép ñ bacaniji, mũú wihcapboó jibna, ã jumãt pínah biíh mũú pániñnidih ã táoh bidna caá. Pániñ bidna yahna, ã jéih bid jãicãn caá. 44 Pániñ bid jãicãn, ‘Weemdíh ñ bacaniji mũunã wã jwãub bejbipna caá, páant muntih’, ã míic niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, ã jwãub jãí enechãh, ãih mũújí táí tóodh ámohni panihni ã jumna caá. Caán cãacboó ã tútut nãmãchãh, ãih jéc páantjeh pãã lajni panihni ã jumna caá. 45 Páant ã jumãchãh ennit, nemépboó bitã siete ã chéenwã chãh yeejép wutnitdih bid wãacnit, queétdih ã nãmãh waadná caá. Páant yeejép ñ wutãchãh, ñ waadní cãac chãh yeejép chãjni ã jumbipna caá. Pániñhat dée pah yeéb yeejépwãdih ã yapbipna caá”, Jesús cãacwãdih ã niijíp jĩ.

Jesús ã déewã caandíh ñ bidãt
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Páant Jesús queétdih ã naáwãt pónih, caandíh míic wéheat tútut niijná, ã ín ã úudwã biícdih jóocmãnt ñt jayúp wut jĩ. 47 Páant ñ jayúchãh ennit, jwĩjééh jumni Jesúsdiñ nin pah ã niijíp jĩ:

—¡Ma enee! Meemdíh míic wéheat tútut niijná, ma ín ma úudwã biícdih jóocmãnt ñ pãina caá, ã niijíp jĩ.

48 —Ma niiját táina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wã ín? ¿Det tigaá wã úudwã? ã niijíp jĩ.

* 12:34 Mt 15.18; Lc 6.45 * 12:38 Mt 16.1; Mr 8.11; Lc 11.16 * 12:39 Mt 16.4; Mr 8.12 * 12:40 Jon 1.17

* 12:41 Jon 3.5 * 12:42 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

49 Páant niijnít, jwiít ã bohénitdih jáutnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Nit caá wã ín, wã úudwã panihnit.

50 Det wã íp Dios ã náahat pah chãjnitjeh wã úud, wã jwan, wã ín panihnit í jumna caá, ã niijíp jĩ.

13

*Waáh momni naáwát
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

1 Caán yeó jáapjeh muntih Jesús múú diitboó jumniiji ã bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, ím jwëejna jwiít dih ã numah dei bejep jĩ. Pánih dei bej, caanná jaibínit, jwí chúudap jĩ. 2 Páant jwí chúudachah ennit, dawá cãacwã ã pebh míc wáac juyúchah, búdí jááj chóodih waadnít, ã chúudap jĩ. Jwiítboó bita biíc dih jwí ñuhap jĩ.* 3 ã jengah joyátjĩh queétdih bohéna, nin pah ã niij naáwáp jĩ:

“Biíc newé, waáh momodih ã bejep be. 4 Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namádih ã buug ñájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh júóhnt, jwébehwã caán tíbnadh í jeémp beedánap be. 5 Biíh tíbna jeejĩh yewéni baác jumapboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, waícanjeh ã chíih júúwáp yuh be. 6 Pánih chíihna yuhna, yeó tubit ã chãhachah, ñeh bainíjeh jumna, ã diib téhah bejep be. 7 Biíh tíbna nemép óot cãtĩh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnit, ã chíihichah, caán nemép óotnaboó caandĩh ã chíih yap bejchah, momniboó mánahnit, ã wunah bejep be. 8 Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baáboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihnit, ã túi quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadh cien tíbna, biíh wawánadh sesenta tíbna, biíh wawánadh treinta tíbna ã jumap be. 9 ¡Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!” queétdih ã niijíp jĩ.

*Ã bohénit beh joicán, Jesús dih í wúbh joyát
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

10 Páant ã niiját táttimah, jwiít ã bohénit ã bohéatdih beh joicán, ã pebhna jaibínit, nin pah jwí niij wúbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá cãacwãdih bohéna, ma jengah joiní naáwátjĩhjah mapí bohé? jwí niijíp jĩ.

11 Páant jwí niijíchah joinít, Jesús nin pah jwiít dih ã niij jepahap jĩ:

—Dios jwí maáh yoobát jumna, nihát cãacwãdih ã teo wáacat pínah dooná, jwí déewã jon játih moondĩh ã jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wã bohénitdih Dios ã jéihyaat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadh páantjeh ã jéihya jwuhcan caá. 12 Det caán doonádih túi joinít dih chah ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, det túi joicánnitboodĩh bainí í jéihyatdih ã dúuc wáyat pah ã chãjbipna caá.*

13 Cãacwã quíib wihcannit dée, ded pah í enatdih í beh encan caá. Molít wihcannit dée, í joiná yuhna, í jéih beh joicán caá. Páant í jumadnih jéihna, wã jengah joiní naáwátjĩhjah queétdih wã bohéna caá. 14 Jon játih Isaías ã daacátji pah caá í jumap.

‘Nin pah caá Dios ã niijíp: “Wã naáwát dih maatápdih joiná yuhna, caandĩh ñi beh joicán níit. Ded pah wã chãjatdih enna yuhna, ñi beh encan níit.

15 Ded pah wã naáwát, wã chãjatdihbut jéihíhcannitjeh ñi jumna caá. Pánih jumnit, weemdĩh joíhcan, ñih molít dih ñi nem teona caá. Wã chãjatdih eníhcan, ñi quíib ñona caá. Páant ñi chãjcan nihna, túi enna, túi joiná, túi beh joinít ñita jum tagaá. Pánih túi beh joinít jumna, túut numnít, weemdĩh ñita bid tagaá. Páant weemdĩh ñi bidichah, ñi yéejatdih yohnit, yeéb iiguípna ñi bejat déedih wãta túi ub tagaá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 6.9-10)

16 “Obohjeéhtih, yeéb wã bohénitboó jéihíhnt jumna, ennit, ñi beh enna caá. Joinít, ñi beh joiná caá. Páant ñi jumachah, Dios yeebdĩh ã wëi enna caá. 17 Yoobópdih yeebdĩh wã naóhna caá. Buu ñi enatdih jon játih moón Dioíhwã, Dios naáwát dih naóh yapanitbut búdí eníhna yuhna, í encap jĩ. Buu ñi joyát dihbut búdí joíhna yuhna, í joicáp jĩ”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

*Waáh momni naáwát dih Jesús ã beh joyáat
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

* 13:2 Lc 5.1-3 * 13:12 Mt 25.29; Mr 4.25; Lc 8.18; 19.26

* 13:17 Lc 10.23-24

18 “Waáh momni naáwátdih beh joyát túut niijná, nindih wã naáwáchah, ñi túi joyoó. 19 Wíih túini dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinít namáboó bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joiná yuhna, beh joicán, í jepahcan caá. Pánihna, caandíh í joyát túttimahbitjeh, nemépboó jãóhñit, jwébehwã caán tíbnadih í jeémát pahjeh, queét í joyátjidih ã quíib buudána caá. 20 Bitá joinítboó, jeejéh yewéni baácdih bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joinít, búdí í wēi jwuhna yuh caá. 21 Obohjeéhtih, wēi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni í jumna caá. Pánihna, yeejép ã yapachah, wíihwã í jummat jíib bita queétdih í yéej chãjachah, waícanjeh wíih túini doonádih í cádahna caá. 22 Bitá joinítboó nemép óotna cãtíh bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joinít, í jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baácdih bóodih búdí jenah joinít, bií déedihbut búdí í bidna caá. Páant í jenah joyóchah, í joiní túini dooná pácahi panihni íih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, túiniboodíh í jéih chãjcan caá. 23 Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baácboó bueg ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joiná, túi beh joinít, í túi jepahna caá. Pánih jepahnit jumna, Dios ã náahat pahjeh í túi chãjna caá. Biquína, cien tíbna ã quehat pah, chah túini yoobát í chãjna caá. Bitá, sesenta tíbna ã quehat pah, túini í chãjna caá. Bitaboó, treinta tíbna ã quehat pah, ñamp túini í chãjna caá”, Jesús jwiútdih ã niijíp jĩ.

Trigo cãtíh yeejép yílip ã chíihat naáwát

24 “Dios ã maáh jummat nin pah ã jumna caá: Wápchi mínah ãih wápchiboó trigodih ã momop yuh be. 25 Obohjeéhtih, caán, nihát ãjeéh moonbút í ãwat pónih, caandíh eníhcanniboó ãih wápchina joinít, ã momatjti cãtíh yeejép yílipdih ã momop be. Mom péanit, ã bejep be. 26 Túttimah, trigo chíihñit, ã jáap quehe jãúwáchah, yeejép yílip ã jummatdihbut teo wãhñit í enep be. 27 Pánih ennit, wápchi mínah pebhna jaibínit, nin pah í niij wãbh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tiguaá míih wápchidih yeejép yílipbut ã chíih?’ í niijíp be. 28 ‘Weemdíh eníhcanni caandíh át

momop taga’, ã niij jepahap be. ‘¿Caán jãoni yílipdih jwí wui yóh jíih?’ í niij wãbh joyóp be. 29 ‘Ñi wui yóhca bojoó. Caandíh wuiná, trigodihbut ñita wui yóh tagaá. 30 Trigo yílip biúcdih ã beh jwuhna naáh. Caán trigo ã behechah, yeebdíh nin pah wã niijbípná caá: “Yeejép yílipdih ñi jwíih wuyúá. Pánih wui, nah chéu péanit, caandíh ñi cáu yohoó. Pánih cáu péanit, trigoboodíh ñi bóod wuhá. Pánih bóod wuh beedánit, caandíh wã ámohat munná ñi ámohoó”, wã niijbípná caá’, caandíh teo wãhñitdih wápchi mínah ã niijíp be”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Mostaza tíb naáwát
(Mr 4.32; Lc 13.18-19)*

31-32 “Dios ã maáh jummat nin pahbut ã jumna caá: Mostaza tíb cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandíh í momochah, chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, ãih cãcanaboó dawá jwébehwã ípĩ jaamná caá. Pánihat pah tiguaá Dios ã maáh jummat. Áihwã daocánnit jwíih jumnitjti, túttimah í dao béjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Pan paááni naáwát
(Lc 13.20-21)*

33 “Dios ã maáh jummat pan paááni panihni ã jumna caá. Pandíh chãjíhna, yad wili trigo ojdih pamapdih yacnit, mahjíh wid, caandíh paááni pínahdihbut mipĩ túi widna caá. Pánihna, nihát mi widniji ã túi paabípná caá. Pánihat pah tiguaá Dios ã maáh jummat doonádih joinít, cãacwã í túut ñuumbípná caá. Queét joinítboó bitadih í jwáub naáwáchah, dawá joinít, queétdihbut í túut ñuumbípná caá”, Jesús jwiútdih ã niijíp jĩ.

*Jesús ã jenah joiní naáwátñajíh
cãacwãdih ã bohéat
(Mr 4.32-34)*

34 Cãacwãdih bohéna, ã jenah joiní naáwátjíhjesús ãpĩ bohénap jĩ. 35 Pánih bohéna, Dios naáwátdih naóh yapani nin ã daacátjti pahjeh biú yooobó ãpĩ bohénap jĩ: “Nin pah Dios ã niijná caá: ‘Wã jenah joiní naáwátjíh wã bohébná caá. Nin baácdih wã chãjat túttimah, cãacwãdih wã naóh jwuhca naáhdih

wā naóhbipna caá', ã niijná caá", ãt niij daacáp tajĩ. (Sal 78.2)

Trigo cãtĩh yeejép yĩlip naáwãtdih ã beh joyáát

³⁶ Pãnih naóh péanit, jãáj chóodih chũndniji aáb jũóhñit, caandĩh joinĩtdih "Jwĩ bejna caá", niijnít, mũuná Jesús jwiĩtdih ã numah jwũub aab béjep jĩ. Pãnih mũuná aáb jũibĩnit, jwiĩt caandĩh nin pah jwĩ niijíp jĩ.

—Trigo cãtĩh yeejép yĩlip chíihat naáwãtjĩh ma bohénachah, jwĩ beh joicán beé. Pãnihna, jwiĩtdih ma jéihya naáwã, jwĩ niijíp jĩ.

³⁷ Pãant jwĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Weém, nihat cãacwã úud jeñé, wápchi mínah panihni caá. Weém Dios ã wahni jumna, trigodih momni panihni wã jumna caá. ³⁸ Nin baác wápchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit ã jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwã ã maáhdih jepahnitboó trigo cãtĩh chíihni yeejép yĩlip panihni ã jumna caá. ³⁹ Nemépwã ã maáh wápchi mínahdih eníhcanni yeejép yĩlipdih momni panihni caá. Caán trigo ã behechah, ã bóod ub láa, péeni yeó jáap panihni caá. Ángelwã caán trigodih yeejép yĩlipdihbut bóod ubnit panihnit ã jumna caá. ⁴⁰ Trigodih ubnit, yeejép yĩlipboodih ã wuí cáwat pah péeni yeó jáapdih nemépihwãdih iiguípboó ã yohbipna caá. ⁴¹ Weém nihat cãacwã úud jeñé, wĩih ángelwãdih nin baácboó wã wahbipna caá, wĩih cãacwã cãtĩh yeejép chãjnit, yéej chãjat túutnitdihbut ã ub bejat pínah niijná. ⁴² Pãnih ub bejnit, queétdih iiguípboó ã yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jĩgahnit, queétjeh ã míic néeh chãác jũibípna caá. ⁴³ Dioíhwãboó jwĩ íip Dios bíicdih ã maáh jumapboó ã jumbipna caá. Caanjĩh jumna, yeo páh táí yeh iigní panihnit, maáta ã jumbipna caá. *₁Ded molít jumna, ã táí joyó naáh! Jesús jwiĩtdih ã niijíp jĩ.

Búdí jíb jumnidih bihni naáwãt

⁴⁴ "Dios ã maáh jummat wápchiboó búdí jíb jumnidih ã baad bíhñiji panihni ã jumna caá. Bíic newé caán wápchi mínahdih teo wãhna, caán búdí jíb jumnidih bid joinít, búdí wẽina, ã jwũub bihip be, páant

muntih. Pãnihna, caandĩh búdí náahna, áih bíí déedih jíb chãj beedánit, caán jíbĩh wápchidih ã jíb chãjap be. 'Bũ caán wápchi wĩih ã jumachah, caánboó wã bid joiníjibut wĩihjeh ã jumna caá', wẽinit, ã míic niijíp be. Dios ã maáh jumapboó ã waadát pínah caán búdí jíb jumni panihni ã jumna caá", Jesús ã niijíp jĩ.

Búdí jíb jumni perla wãt jumni naáwãt

⁴⁵ "Dios ã maáh jummat nin panihnit ã jumna caá. Búdí jíb jumni jeé tíib dée perlas wãt jumni tíibnadih jíb chãjñiboó chah jíb jumni perlas tíibnadih nihat pebhboó ã bid bejep be. ⁴⁶ Chah búdí jíb jumni tíibdih bid joinít, caandĩh jíb chãjĩhna, nihat áih bíí déedih jíb chãj wãhdih ã bejep be. Pãnih jíb chãj wãh beedánit, caán búdí jíb jumni tíibdih ã jíb chãjap be. Caán tíibdih búdí ã náahat pah, Dios ã maáh jumapboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap", Jesús ã niijíp jĩ.

Ñũó naáwãt

⁴⁷ "Dios ã maáh jummat nin pahbut ã jumna caá. Cãacwã queejwãdih júut maona, ñũodih ã yoh báahanachah, queejwã jummat yoobó ípĩ chũúhna caá. ⁴⁸ Pãant dawá ã chũúchah, nihat queejwãdih íim jwẽejna ub ñáan jũibĩnit, túinitdihjeh ã ñíona caá. Pãnih ñíonit, ãih wãhnaboó ípĩ mao yacna caá. Obohjeéhtih, jeémpca naáhwãboodih ípĩ yohna caá. ⁴⁹⁻⁵⁰ Pãnihat pah, péeni yeó jáapdih ángelwãboó cãacwãdih ã ñíobipna caá. Yeejépwãdih ñíonit, iiguípna ã yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jĩgahnit, queétjeh ã míic néeh chãác jũibípna caá", Jesús jwiĩtdih ã niijíp jĩ.

Máa bohéát, jáap bohéát

⁵¹ Pãant niij péanit, Jesús jwiĩtdih nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Butéh wã bohéatdih ã beh joinít beé? ã niijíp jĩ.

—Jwĩ beh joiná beé, caandĩh jwĩ niij jepahap jĩ.

⁵² Pãant jwĩ niij jepahachah joinít, jwiĩtdih nin pah ã jwũub niij naáwãp jĩ:

—Det Moisés ã wutatjidih bohénit Dios ã maáh jummatdihbut bohéna, máadih, jáapdihbut cãacwãdih ã jéih bohéna caá.

* 13:43 Dn 12.3

Queét bohénit muú mínah panihnit caá ï jumap. Caán, bitadiah teo wáacat túut niijná, áih muúdíh jumni táinidih ub bacanit, jáapdih, máadihbut queétdih ã jéih wáhna caá, Jesús jwiítdih ã niijíp jĩ.

*Nazaret tútchiboó ï bejat
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)*

⁵³ Páant ã jenah joiní naáwátnejĩh bohé péanit, Jesús jwiítdih ã numah bejep jĩ. ⁵⁴ Pánih bejnit, ã behni tútchina jwĩ jubínap jĩ. Caanná jubínit, jwiít judíowã jwĩ míic wáacat muúná waadnít, caanjĩh jumnitdih ã bohénap jĩ. Páant ã bohénachah joiná, joí wáhi bejnit, nin pah ï míic niij wábh joyóp jĩ:

—¿Dedmant tigaá nin bohéatdih át joí? ¿Dépanih tigaá ã túi jéih beedá? Dios ã wépatjĩh jwiít cáacwã jwĩ chãjca naáhdih ãpĩ chãjna caá. ⁵⁵ ¿Nin máa teoni wúúh nihcan niít? ¿Á ïin María nihcan niít? ¿Santiago, José, Simón, Judas, ã úudwã nihcan niít? ⁵⁶ ¿Yad jupana yaádh nin tútchidih jwĩjeéh jumnit nihcan niít? Pánihna, jwiít jwĩ jumat pahjeh jumni tigaá ã jumap. ¿Pánih jumna yuhna, nin bohéatdih dee tigaá át joí? ï niijíp jĩ.

⁵⁷ Páant niij jenah joinít, íjna, caandih ï náahcap jĩ. Páant ï náahcatdih enna, nin pah queétdih Jesús ã niijíp jĩ:

—**Dios naáwátidih naóh yapanidih bita ïpĩ wéi joiná caá. Páant ï wéi joyóchah yuhna, áih tútchidih moón, ã déewãboó caandih ïpĩ joíhcan caá. Pánihna, ninjĩh wã behechah ennitji, weemdih ñi joíhcan caá, ã niijíp jĩ.***

⁵⁸ Caandih ï joíhcah enna, caán tútchidih Dios ã wépatjĩh daocánni láajeh Jesús ã chãj jútup jĩ.

14

*Juan Daabáni ã wunat
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)*

¹ Caán láa Herodes, Galilea baácdih moón ï maáh, Jesús ded pah ã chãjat doonádih át joyóp wut jĩ. ² Pánih joinít, caandih teo wáhnitdih nin pah át niijíp wut yuh jĩ: “Wã maoniji Juan Daabáni át jwúub boo pud júóh tagaá. Pánih jwúub booni jumna, jwiít cáacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih át chãjap

taga”, át niijíp wut jĩ. Jesúsdi “Juan tigaá”, át niij jenah joyóp wut yuh jĩ.

³⁻⁵ Juandih ã mao yohat tútat pínah jãtjih, Herodes ã úud Felipe áadih át bíbohó wut jĩ. Páant ã chãjat doonádih joiná, Juan Daabáni Herodesdih nin pah át niij jũihũap wut jĩ: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ã wutatdih yap yohna caá ma chãjap”, át niijíp wut jĩ.*

Páant ã niiját jíb Herodes caandih át mao yohíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, “ ‘Juan Dios naáwátidih naóh yapani ã jumna caá’, judíowã ï niij jenah joiná caá. Pánihna, caandih wã mao yohat tútuchah, queét weemdih ïta íj tagaá”, niij jenah joinít, queétdih át úumap wut jĩ. Pánih úumna, Juandih mao yohcanjeh, caandih teonit, chéwat tútnit, nemat muúboó át nemat tútup wut jĩ. Yad Herodías mi wutuchah joinít, páant át chãjap wut jĩ.*

⁶ Pánihat túttimah, Herodes ã cáac jumni yeó jáapjidih náhnit, numah jeémát át chãjap wut jĩ. Pánih chãjnit, caanjĩh jumnit ï enechah, ã aá nuám mit eo jútup wut jĩ. Páant mi eo jútuchah enna, Herodesboó búdí át weñep wut jĩ. Pánih wéinit, caántdih nin pah át niijíp wut jĩ:

⁷ —Dios ã enechah, meemdih yoobópdih wã naóhna caá. Dedé ma náahatdih weemdih ma wábhchah, meemdih wã wáhbipna caá, caántdih át niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, mi ïin ded pah mi niiját tútat pahjeh Herodesdih mit jepahap wut jĩ.

—Juan Daabániĩh wao dáhdih dúuc bóodat tútú. Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, weemdih ma wáhuá, caán ã wunatdih wã jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jĩ.

⁹ Páant mi niijíchah joinít, Herodes búdí át jĩgahap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, caanjĩh míic wáacnitdih tícnit, “Meemdih wã wáhcan niít”, caántdih át jéih niijcáp wut jĩ. ¹⁰ Pánihna, Juanĩh wao dáhdih át dúuc bóodat tútup wut jĩ, buca. ¹¹ Pánih péanit, pamapjih áih wao dáhdih cáagnit, ït ub júúwáp wut jĩ. Pánih ub júóhnit, Herodías nuúmdih ï wáhchah, caántboó mi índih mit teo yapanap wut jĩ.

* 13:57 Jn 4.44 * 14:3-5 Lv 18.16; 20.21 * 14:3-5 Lc 3.19-20

12 Páant ì chājat túttimah, Juan ā bohénitji jūóhñit, āih bácahjidih ũbnit, cāac yohop íitboó ít yohop wat jī. Pánih yoh péanit, queét jūinít, Jesúsdi naáwádi h ì juyúp jī.

Cinco mil cāacwādi h Jesús jeémát ā wāhat (Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Páant ì niijní doonádi h joí péanit, jāáj chóona waadní t, cāac wihcapboó Jesús jwiít di h ā namah chúh bejep jī. Jwiít Jesús biíc di h jwí chúh bejat dooná di h joinít, caandí h jwāáat túut niijná, dawá íih tútchinamant jūóhñit, íim jwēejmant ít páud bejep tajī. 14 Jwiít jwí chúh jui bíat pínah jātih, queét ítat jui bínap tajī. Pánihna, dawá cāacwā ì páñachah ennit, Jesús queé di h át jīgah enep jī. Pánih jīgah enna, ì ũb jūóhñit wunnit di h ā boonanap jī. 15 Cheyeh jumuchah, jwiít ā bohénit caandí h nin pah jwí niijíp yuh jī:

—Cheyeh caá. Nin pehbbit tútchi wihcan caá. Pánihna, queé di h yuápbit jumni tútchina ma wahaá, jeémát di h ì jíib chājat pínah niijná, jwí niijíp jī.

16 —**Í bejca bojo naáh. Yeebjéh queét ì jeémát pínah di h ñi wūhú,** Jesús jwiít di h ā niij jepahap jī.

17 —Obohjeéhtih, biícjī h bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwābit di h jeh jwí bíbohna caá, jwí niijíp jī.

18 —**Caán ñi bíbohni di h weemdi h ñi ũb jūúwá,** ā niijíp jī.

19 Páant ā niijíchah joinít, ũb jūóhñit, caandí h jwí wūhup jī. Páant jwí wāhat túttimah, yílipboó cāacwā di h ā chúdat túutap jī. Páant ì chúdachah, biícjī h bóo téihya pan dahna chéne queejwā di h hbut ũbnit, chéi ennit, **“Táina caá, Paá”**, Dios di h ā niijíp jī. Páant niij péanit, pan dahna, queejwā biíc di h jwiít di h ā daj wūhup jī. Páant ā daj wūhuchah, jwiítboó ni hat cāacwā di h jwí pāáap jī. 20 Páant jwí pāááchah, ni hat ì táí jeémp wud jumap jī. Pánihna, ì judh jeémpni di h doce wūhna jwí ũb yac yáwanap jī. 21 Caandí h jeémpni t neoná di h jeh jwí jenah enechah, cinco mil ì jumap jī. Yaádh, ì wehbut ì jeémép jī.

Jesús íimjih ā yáac chāi bejat, Pedrobut ā bejat (Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Páant jwí jeémp péanachah, jwiít ā bohénit di h Jesús ā chúh bej páñat túutap jī. Pánih chúh bejat túutni t, cāacwā di h hbut íih tútchina át jwúub bejat túutap wat jī. 23 Pánih wah péanit, ā íip di h ũbát túut niijná, jeéboó át páuh laab béjep wat jī. Pánih páuh laab béjni t, tōo ñáh jūúwáchah, biícjeh caánboó át jum jwūhup tajī. 24 Caánboó Jesús ā jumát pónih, íim tac yoób jwiítboó jwí buug lājachah, jwí wawápmant johlit, nolihatbut búdí ā jūúwáchah, maatá di h meenná yuhna, jwí jéih bejcap jī. 25 Pánihna, johlit páantjeh búdí ā johochah, baáb aabá bojat pínah jātih, Jesús jwí pebhna íimjih ā yáac chāi jūúwáp jī. 26 Jwí pebhna ā jūúwáchah ennit, búdí jwí ũmup jī.

—¡Cāaquí h dadah caá! jwí niij ñaacáp yuh jī.

27 Páant jwí ũmuchah ennit, Jesúsboó jwiít di h nin pah ā niijíp jī:

—**¡Weemjéh tigaá! ¡Weemdi h ñi en ũmca bojoó!** ā niijíp jī.

28 Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó caandí h nin pah ā niijíp jī:

—Maá, yoobó di h meemjéh jumna, íimjih weemdi h hbut ma pebhna ma yáac chāi bejat túutá, ā niijíp jī.

29 —**Ma jūúwá,** Jesús ā niij jepahap jī.

Páant ā niijíchah joinít, Pedro jāáj chóodi h jumni ji íimjih dei ñuhñit, Jesús pebhna ā yáac chāi bejep yuh jī. 30 Obohjeéhtih, johlit nolihatbut búdí ā jumuchah enna, át ũmup jī. Pánih ũmna, daab béjnajeh, Jesús di h nin pah ā niij ejep jī:

—¡Maá, weemdi h ma teo wáacá! ā niijíp jī.

31 Páant ā niijíchahjeh, āih téihyadi h teonit, Jesús caandí h ā wái ñahanap jī.

—**¡Bainíjeh wā wēpat di h ma jenah joiná caá! ¿Dépanih tigaá weemdi h ma táí jenah joicán?** Pedrodih ā niijíp jī.

32 Páant ā niiját túttimahjeh, jāáj chóona queét ì waadáp jī. Páant ì waadáchahjeh, johlit ā yayáh bejep jī. 33 Páant ā yapachah ennit, jwiít ā bohénit Jesús di h jwí wēi naáwáp jī.

—¡Yoobó di h meém Dios wūh tigaá ma jumap! jwí niijíp jī.

*Genesaret baácdih moón wánnitdih Jesús
ã booaat*
(Mr 6.53-56)

³⁴ Pánih ímdih cháuh bejnit, Genesaret wāt jumni baácna jwī cháuh juibínap jī.

³⁵ Páant jwī juibínachah, caán baácdih moón Jesúsdi beh ennit, caán tútchinadih moondih ã juyát doonádih ít wahap tajī. Pánihna, caán doonádih joinít, dawá ã chéenwã tubáp cháuhnitdih Jesús pebhna ã ub juyáp jī. Pánih ub joinít, nin pah Jesúsdi ã niijíp jī:

³⁶ —Míih yégueh chóodihjeh nit wánnitdih ma tewat túutá, ã niijíp jī. Pánihna, áih yégueh chóodih teonit pah moonjéh ã boonap jī.

15

Căacwă ded pah ã míc yéjeaat
(Mr 7.1-23)

¹ Túttimah, Jerusalén tútchidih moón fariseowă, Moisés ã wutatjidih bohénit biícđih, Jesús pebhna joinít, caandih nin pah ã niij úabh joyóp jī:

² —¿Dépanih tigaá ma bohénitboó jwī nuowă ã wutatji pah ã chăjcan? Jwiít jwīpī téih chocat pah, queét ã jeémát pínah jătih ã téih choccan caá, ã niijíp yah jī.

³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah queéđih ã niij úabh joí jwăubanap jī:

—¿Yeéboó dépanih tigaá Dios ã wutatdih jepahcan, jwī nuowă ã wutatboodihjeh ã nih jepah? ⁴ Nin pah caá Dios ã wutap: ‘Ñi mánadih túi wēinit, ãi teo wáacá.* Pánihna, ded ã mánadih yeejép ã niijíchah, căacđih mao yohnidih peéh chăjat pah mantih caandihbat peéh chăjat ã jumbipna caá’, Dios át niijíp tajī.* ⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yahna, yeéboó ded ã mánadih teo wáaquíhndih nin pah caá ãipī niij wutap: ‘Ma mánadih teo wáaccanjeh, caán dinerodih Diosboodih ma wăhuú’, ãipī niij wutna caá. ⁶ Pánih wutna, ã mánadih ãi túi chăjat túutcan caá. Pánih chăjat túutcan, Dios ã wutatdih jepahat túutcanjeh, jwī nuowă ã wutatjiboodih caá ãi jepahat túutap. ⁷ ‘Jwiít túinit caá’, niijná yahna, căacwă ã encapboó yeéb yeejép chăjnit caá.

Dios naáwátđih naóh yapani Isaíasji ded pah ãi jummatdih yoobóđih át niij daacáp tajī:

⁸ ‘Dios nin pah ã niijná caá: “Nit weemdih túi wēi naóhna yahna, yoobóđih ã jepahcan caá.

⁹ Pánihna, weemdih ãi wēi naáwát dedé pínah nihcan caá. ãi jenah joyátjeh wutnit, ‘Nin pah caá Dios ã wutat’, ãi niij yee naóh bohéna caá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajī, (Is 29.13)

Jesús ã niijíp jī.

¹⁰ Páant niij péanit, caanjīh jumnitdih ã pebhna jăuwát túutnit, queéđih nin pah ã niij bohénap jī:

—Nin wă naáwátđih ãi túi joyoó. ¹¹ Dios ã enechah, ãi jeémát yeebdih ã yéjeacan caá. Obohjeéhtih, ded pah ãi niijátboó yeebdih ã yéjeana caá, ã niijíp jī.

¹² Páant ã niiját túttimah, jwiítboó caandih nin pah jwī niijíp jī:

—Páant ma niijíchah joinít, queét fariseowă búđi ãi ijna beé, jwī niijíp jī.

¹³ —Obohjeéhtih, queét fariseowă wă íp Dios ã momca naáh panihnit ãi jumachah, queéđih ã yoh beedábipna caá. ¹⁴ Pánihna, queéđih páantjeh ãi enah bojoó. Queét jéih encannit pah Diosdi ãi jéihcan caá. Pánih jéihcan yahna, bita jéih encannit panihnit-dihbat ãi bohéna yah caá. Pánih jéih encannit míc jumna, ítdih ãi buug yácat pah, queét nihát iiguípna ãi bejbipna caá, jwiítđih ã niij jepahap jī.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah ã niijíp jī:

—Jwiítđih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ã niijíp jī.

¹⁶ —¿Yeébut páantjeh ãi beh joi jwăhcan niit? ¹⁷ Dedé ãi jeémátji ãi níih wădah diitboó jumnijidih ãipī jont yohna caá. Caán ãi níih caolihdih, ãi jenah joyátđihbat cháuhcan, Dios ã enechah, yeebdih ã jéih yéjeacan caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, ded pah yeejép ãi jenah joyát pah ãi niijíchah, caán caá Dios ã enechah, yeebdih ã yéjeanap.* ¹⁹ Nindih ãi túi náhninaá: Yeejép chăjat, mao yohat, ãi áa nihcannitjīh yeejép chăjat, nuumát,

* 15:4 Ex 20.12; Dt 5.16 * 15:4 Ex 21.17; Lv 20.9 * 15:14 Lc 6.39 * 15:18 Mt 12.34

yeeat, yeejép míc niiját pínahdihbut ñipí jenah joiná caá. ²⁰ Páant ñi jenah joyátjeh caá, Dios ã enechah, yeebdíh ã yééjanap. Obohjeéhtih, ñi téih chocochah, ñi chocahbut yeebdíh biíc yoobó ã enna caá, ã niijíp jĩ.

Judío nihcannih Jesúsdi mi jepahat
(Mr 7.24-30)

²¹ Páant niij bohé péanit, Jesús Tiro tátchi, Sidón tátchi jumni baácna jwiít dih ã numah bejep jĩ. ²² Caanná jwĩ juibínachah, caán baác dih bóli Jesús pebh jwinít, nin pah mi niij ñaacáp jĩ:

—¡David juma, Dios ã wahni, weemdíh ma jĩgah eneé! ¡Wã numdíh nemép jumna, caánt dih búdí ã moh yééjana caá! mi niijíp jĩ.

²³ Páant mi niijíchah joiná yuhna, caánt dih ã jepah jwuhcap jĩ. Páant ã jepahcat dih enna, jwiít ã bohénitboó caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Páantjeh jwiít dih mi ñaac péenachah, ma jwáub bejat tútú, jwĩ niijíp jĩ.

²⁴ —Judíowã bñudnít ovejawã panihnit ã jumuchah ennit, queédihjeh teo wáacat náahna, Dios weemdíh ã wahap jĩ, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchah joinít, caánt judío nihcannihboó ã pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah mi niijíp jĩ:

—¡Maá, weemdíh ma teo wáacá! mi niijíp jĩ.

²⁶ —Wébit ã jeémát pínahdih ubnit, ñih mujjiowá dih jwĩ wuhuchah, ã táican caá. Pánihat pah judíowã ã jeémát panihnidih biíh baác dih moondíh wã wuhuchah, ã táican caá, Jesús caánt dih ã niijíp jĩ.

²⁷ —Ma niiját yoobóp dih tigaá, Maá. Obohjeéhtih, queét ã jeémp jéenanidih mujjiowã ñipí jeémpna caá, mi niij jepahap jĩ.

²⁸ —Meémboó weemdíh táí jenah joiníh ma jumuchah, ma niiját pah wã chájna caá, Jesús caánt dih ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mi num mit boonap wat jĩ.

Jesús dawá cãacwã dih ã booaat

²⁹ Pánihat túttimah, Jesús jwiít dih caanmánt Galilea ím jwéejna ã numah dei bejep jĩ. Caanná dei juibínit, ím jwéej dih jumni jeená ã numah púuh laab béjep jĩ. Pánih púuh laáb juibínit, biíc dih jwĩ chãudap

jĩ. ³⁰ Páant jwĩ chãudachah enna, dawá cãacwã Jesús pebhna ã jwãwáp tajĩ. Pánih jwóhna, ã chéenwã wãnnit dih ã jwá jwejep jĩ. Queét nihat mácah wãnat jumnit ã jumap jĩ. Jéih bejcannit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá biíh wãnat jumnitbut ã jumap jĩ. Páant ã jumachah ennit, Jesús queét nihat dih ã booaat jĩ. ³¹ Páant ã booaachah, jéih wéhecannitji ã wéhenachah joinít, téihya jítcha wihcannitji téihya jítcha ã jumachah ennit, jéih bejcannitji ã bejehah ennit, jéih encannitji ã enechah ennit, cãacwãboó búdí ã en wáhi bejep jĩ. Pánih en wáhi bejnit, “Jwiít judíowã jwípí wéini Dios búdí ã wépatjĩh jwiít dih ã táí teo wáacna caá”, ã niij wéi naáwáp jĩ.

Cuatro mil cãacwã dih Jesús jeémát ã wãhat
(Mr 8.1-10)

³² Pánih booa péanit, Jesús jwiít dih ã pebh jwãwát tútú, nin pah ã niijíp jĩ:

—Queét jwíjeéh biíc peihcanni yeó jáap ã jumuchah, ñih jeémát ã beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit ã jumuchah, queédih búdí wã jĩgah enna caá. ‘Queét numgúp wã bñagná’ niijná, queédih ñih munáboó wã jwáub bejat tútúcan niít, ã niijíp jĩ.

³³ —¿Obohjeéhtih, ninjĩh tátchi wihcapboó jumna, queét dawá ã jumuchah, dedboo tigaá ã jeémát pínahdih jwĩ júb cháj bií? Jesúsdi jwĩ niij wábh joyóp jĩ.

³⁴ —¿Débóí pan tigaá ñi bíboh? Jesús ã niijíp jĩ.

—Siete pan dahna, daocánni queejwãbit, páant bóojeh jwĩ bíbhna caá, caandíh jwĩ niij jepahap jĩ.

³⁵ Páant jwĩ niijíchah, Jesús cãacwã dih ã chãudat tútú jĩ. ³⁶ Páant ã chãudat túttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwãbit biíc dih ubnit, “Táina caá, Paá”, Diosdi niij péa, jwiít dih ã daj wáhp jĩ, cãacwã dih jwĩ pãáat pínah niijná. ³⁷ Páant queédih jwĩ pãáat túttimah, ã táí jeémp wãd jumap jĩ. Páant ã jeémp péenachah, ã jwãd jeémpnidih ubnit, siete wãhdih jwĩ wã yac yáwanap jĩ. ³⁸ Caandíh jeémpnit neoná dihjeh jwĩ jenah enechah, cuatro mil ã jumap jĩ. Yaádh, ã wehbut ã jumap jĩ. ³⁹ Páant ã jeémp

péanachah, Jesús queédih ñih munnáboó ã jwúub bejat túutap jĩ. Pánih wah péanit, jááj chódih waadnít, Mágdala tútchi jumni baácna jwiít dih ã numah chúuh bejep jĩ.

16

Fariseowã, saduceowãbut Dios ã wēpatjĩh Jesús dih ã chājat tútat

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Biĩh láa fariseowã, saduceowã biíc dih Jesús pebhna ã jaibínap jĩ. Cāacwã ã jéih chājca naáhdih Jesús dih ã chājat túutap yuh jĩ, ã jepahcah, “Dios ã wahni nihcan caá”, niiját túut niijná.* ² Páant ã wutuchah joinít, Jesús queédih nin pah ã niijíp jĩ: “Yeó ã buug yácna, jeá ðuuni ã jumuchah enna, ‘Cheibit túi jóbohni yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. ³ Baáb jéenna, mah tólihna ðuuni ã jumuchah enna, ‘Mah yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Ded pah jeá ã jumatdih túi beh enna yuhna, Dios ã wēpatjĩh wã chāj jútatboodih ñi beh encan caá. ⁴ Buu láa moón yeejép wã, Dios dih náahcannit, Dios ã wēpatjĩh wã chājatdih ã enihna yuh caá.* Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapani Jonás ded pah ã yapatjidih ñitát jéihjip taga.* Pánihna, Dios ã wēpatjĩh caandih ã chājatji pahjeh mantih ã jwúub chājbipna caá, weém ã wahni wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná”, ã niijíp jĩ.

Páant niij péanit, jwiít dih ã jwúub numah bejep jĩ.

Fariseowã, saduceowã yeejép ã bohéat
(Mr 8.14-21)

⁵ Pánih bejnit, íimdih chúuh bejna, jwĩ jeémát pínah pandih ubat jwĩt quíib buudáp tajĩ. ⁶ Páant jwĩ chúuh bejchah, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—*Ñi túi chāja chaáh! Fariseowã, saduceowãbut ã bohéat pan paáat panihni caá. Páant ã bohéat yeebdih ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.**

⁷ Páant ã niijíchah, joí wáhi bejna, jwiítjeh nin pah jwĩ míic niijíp jĩ:

—Pandih jwĩ ub jūóhcah enna, jwiít dih páant ã niijná caá, jwĩ míic niijíp jĩ.

* 16:1 Mt 12.38; Lc 11.16 * 16:4 Mt 12.39; Lc 11.29 * 16:4 Jon 1.1-2.10 * 16:6 Lc 12.1 * 16:9 Mt 14.17-21

* 16:10 Mt 15.34-38 * 16:14 Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * 16:16 Jn 6.68-69

⁸ Páant jwĩ míic niiját dih jéihna, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—*¿Dépanih tigaá pan ã wihcatdih ñi náhni dahwa? jwã wēpatdih bainíjeh caá ñi jeh nah joyóp! ⁹ ¿Páantjeh ñi jéih jwuhcan niit? ¿Cinco mil neoná yaádh biíc dih cinco pandihjeh wã pāáatjidih ñi náhnican niit? ¿I jadh jeémpni doce wuhna ñi ub yac yáwaatjidihbut ñi náhnican niit? ¹⁰ ¿Buu si ete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh biíc dih wã wuhatdihbut ñi náhnican niit? ¿Débói wuhnadih ñi yáwaatdih ñi náhnican niit? ¹¹ Pánihna, ‘pan paáat’, wã ni ijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobát dih niijná wã chājcan caá. Fariseowã, saduceowãbut ã bohéat pan paáat panihni ã jumuchah, ñi túi chāja chaáh. ã bohéat yeebdih ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.*

¹² Páant ã niij naáwáchahna, jwiít jwĩ beh joyóp jĩ buca. “Pan paáat”, niijná, pan yoobát dih niijná ã chājcap jĩ. Páant niijná, “fariseowã, saduceowãbut ã bohéat dih ñi joicá bojó”, niijná ã chājap jĩ.

“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro ã niiját

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Pánih chúuh jaibínit, Cesarea Filipo wut jumni tútchina bejni namáboó bejnit, Jesús jwiít ã bohénit dih nin pah ã niij wúbh joyóp jĩ:

—*¿Weém nihát cāacwã úd jeñédih ded pah tigaá bita ã niij? ã niijíp jĩ.*

¹⁴ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naáwát dih biĩh naóh yapani nacaá’, ñipĩ niijná caá, caandih jwĩ niij jepahap jĩ.*

¹⁵ —*Queét páant ã niijíchah, ¿yeebboó ded pah tigaá ñi niij jeh joí? jwiít dih ã niijíp jĩ.*

¹⁶ —*Meém Cristo, Dios ã wahni caá. Dios báadhni wúuh yoobát caá, Pedroboó ã niij jepahap jĩ.**

¹⁷ —*Simón, Jonás wúuh, meemdih wã wéina caá. Cāacwã meemdih ãt naóhcap taga. Dios wã íip, jeáboó jumnijeh ãt jéihyanap taga. ¹⁸ Pánihna, meemdih nin*

pah wã niij naóhna caá: Meém Pedro wãt jumni caá. (Pedro niijná, jee dáh niijná ã chãjap jĩ.) Nin jeejĩh búdí mũú wã chãjat panihni dawá wĩhwã pínahdih wã chãjbipna caá. Queét dawá ã jumuchah, nemépwã queétdih jéih yap yohcan, queét iiguípna ã bejcan niit. ¹⁹ Dios ã maáh jumapdih bóo llave panihnidih meemdih wã wũhbirna caá. Páant wã wũhni panihnijĩh, cãacwãdih wĩh táini doonádih naóhniit, weemdih jepahnitdih Dios ã maáh jumapna wãt waadaát pah ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitdih nemat pah ma chãjbipna caá,* Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

²⁰ Páant niij péanit, jwiitboodih nin pah ã niijíp jĩ: “ ‘Nin Jesús Dios ã wahní Cristo caá’, bitadih ñi niij naóh jwũhca bojó”, ã niijíp jĩ.

*Ã wãnat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús jwiit ã bohénitdih nin pah ã niij naóh bohé jwĩhip jĩ:

—Bũũ, Jerusalén tútchiboó weemdih bejat caá náahap. Caanná jwĩ juibínachah, jwĩ maáta, sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wũtatjidih bohénitbut weemdih yeejép ã chãjbipna caá. Pánih chãjnit, weemdih ã mao yohat túutbipna caá. Páant tigaá weemdih yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant ã mawachah yũhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwũub boo pud jũóhbirna caá, jwiitdih ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó Jesúsdi chibít yũpbit numah bejnit,

—¡Maá, ma niiját pah yapcan, meemdih queét ã mao yohca bojo naáh! ãt niijíp wãt yũh jĩ.

²³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús tac pũud ñũhniit,

—Pánih naóhna, Satanás ã náahat pah naóhna caá ma chãjap. Cãacwã ã jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ã jenah joyát nihcan caá. Pánihna, Dios ã náah yacat pah wã chãjat pínahdih ma jáhĩhna caá, ãt niijíp wãt jĩ.

²⁴ Páant niij péanit, jwiitboodih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Ded wĩh jumíhna, ã weñat pínahdih chãjcan, wã náahatboodih chãjat caá náahap. Wĩh ã jumát jíib yeejép yapna yũhna, weemdih páantjeh cádahcat caá náahap.*

²⁵ Ded weemdih jepahcanni, ã weñat pínahdihjeh chãjni, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdih cádahcanniboó bita caandih yeejép ã chãjachah yũhna, páantjeh wãjeéh ã jumbipna caá.* ²⁶ Cãac nin baácboó jum jwũhna, dawá bií déedih bíbohna yũhna, Diosdih náahcan, iiguípna bejna, nihát ã bíbohát dedé pínah nihcan caá. Iiguípboó jumna, ded pah ã jéih jíib chãj baccan niit. ²⁷ Weém nihát cãacwã úud jeñé wã íp ã yeh iigátjĩh ãih ángelwã biíc dih nin baácboó jwũub dei jũóhniit,* nihát cãacwã ded pah ã chãjatjí jíib wã jíib wũhbirna caá. Túi chãjnitjidih wã túi chãjbipna caá. Obohjeéhtih, túi chãjcannitjiboodih wã peéh chãjbipna caá.* ²⁸ Yoobópdi yeebdih wã naóhna caá. Biquína ninjĩh ñũhniit ñi wãnat pínah játih, weém nihát cãacwã úud jeñé chah maáh wã jumát dih ñi enbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

17

*Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ñũhat
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Seis yeó jáap túttimah, Pedro, Santiago, ã úud Juan queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ã numah pũh laab béjep jĩ. ² Caanná ã pũh laab juibíát túttimah, ã enechah, ã jígoat ãt túut numáp wãt jĩ. ãih móot yeó ã yeh iigát pah yeh iig, ãih yéguehbut biíc yoobó túi baabní ãt yeh iiguíp wãt jĩ. ³ Páant ã yeh iiguíchahjeh, Moisés, Elíasji biíc dih Jesús pebh jígohniit, caandih ãt miíc wéhenap wãt jĩ. ⁴ Páant ã yapachah ennit, Pedroboó Jesúsdih nin pah ãt niijíp wãt yũh jĩ:

—¡Maá, ninjĩh jwĩ jumuchah, ã táina caá! Ma náahachah, biíc peihcanni mũũ dáhna jwĩ chãjbipna caá. Míih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahdihbut jwĩ chãj wũhbirna caá, ãt niijíp wãt jĩ.

* **16:19** Mt 18.18; Jn 20.23 * **16:24** Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * **16:25** Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25 * **16:27** Mt 25.31 * **16:27** Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchahjeh, túi yeh iigni mah pōh panihni queétdih át dei juyúp wut jī. Páant ã dei juyúchah, caán chawat yoób nin pah Dios át niijíp wut jī: “Nin wā wūh wā oini caá. Caandih búdí wā wēina caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandih ñi túi joyoó”, át niijíp wut jī.*

⁶ Páant ã niij wéhenachah joinít, úumna, ã bohénit ít páah yoh ñajap wut jī. ⁷ Páant ã páah yoh ñajachah ennit, Jesús ã pebhna juí, queétdih teo jāhanit,

—Ñi ñah ñuhú. **Butéh ñi ennidih, ñi joinídhbut ñi úumca bojoó**, át niijíp wut jī.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, ñah ñuhna, Jesúsdiheh ít enep wut jī. Bitá ã ennitjiboó ít wihcap wut jī.

⁹ Túttimah, jeemánt dei jūóhna, Jesús queétdih nin pah át niij wutap wut jī:

—**Butéh ñi enatjidih bitadih ñi naóh jwuhca bojoó. Weém, nihat cáacwā úud jeñé, wunniji wā jwúub boo pud jūúwát túttimah, caandih bitadih ñi naáwáchah, ã táibipna caá**, át niijíp wut jī.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, queét biíc peihcannit caandih nin pah ít niij úúbh joí enep wut jī:

—‘Dios ã wahni, ã jūúwát pínah jātih, Elíasboó ã jūóhbipna caá’, Moisés ã wutatjidih bohénit ipí niij bohéna caá. ¿Dépah niijh tigaá queét páant ã niij? ít niij úúbh joyóp wut jī.*

¹¹ —**Yoobópdih tigaá ã niij naáwáp. Elíasdih Dios ã jwíh jūúwát tútup jī, nihatdih ã ámohat pínah niijná.** ¹² Páant niijnít, nin pah yeebdih niijná caá wā chājar. Elías wáat juí péanap be. Páant ã juyúchah yuhna, yeebdih bohénit caandih ít beh encap jī. Pánih beh encan, ded pah ã náhat pahjeh caandih ít chājar taga. Páant ã chājat pahjeh mantih, weemdhbut ã chājbipna caá. Páant ã chājachah, weém nihat cáacwā úud jeñé, yeejép wā yapbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

¹³ Páant ã niij naáwáchah joinít, “ ‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ã chājar”, niijnít, queét ít beh joyóp wut jī.

Wāá wunat jamnidih Jesús ã booaat (Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Pánih míic wéhe dei jūóhnit, jeé ñaj deyepboó Jesús biíc peihcannit ã pej jamnit biíc dih ã jwúub dei juyúp jī. Páant ã jwúub dei juyúchah, dawá cáacwā cātíh jūóhnit, biíc newé Jesús pebh joinít, ã bódicha caj yoh ñajap jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah Jesúsdiheh ã niij naáwáp jī:

¹⁵ —Maá, wā wūhdih ma jīgah eneé. Caandih wāá wunat ã ñahachah, yeejép apí yapna caá. Dawá láa tuú cúutboó apí buúg cáona caá. Bíih láa mujboó apí daab yóh bejna caá. ¹⁶ Pánihna, caandih ã booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandih wā úb juyúp yuh be. Obohjeéhtih, queét caandih ã jéih boocap be, ã niijíp jī.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niijíp jī:

—**Yeéb yeejépwā weemdh jenah joicánnit ñi jamna caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdh túi jenah joicán, ñi tac buugábi? Wā pebh caandih ñi úb jūúwá**, ã niijíp jī.

¹⁸ Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebh ã wūhdih ã úb juyúp jī. Páant ã úb juyúchah, caandih wunat tútúni nemépdih Jesús ã bacat tútup jī. Páant ã wutuchahjeh, ã bacachah, wunnijiboó ã túi boonap jī.

¹⁹ Páant ã yapat túttimah, jwiít ã bohénit míicjeh jamna, Jesúsdiheh nin pah jwí niij úúbh joyóp jī:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwí wutuchah yuhna, át baccan? jwí niijíp jī.

²⁰ —**Wā wēpatdih yeebdih wā wūhuchah yuhna, caandih náhnican, weemdh ñit túi jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Mostaza túbih ã jumat pah, yeéb Dios ã wēpatdih bainíjeh ñi túi jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājbipna caá: Nin jeedíh ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ã bejbipna caá. Pánih túi jenah joiná, nihatdih ñi jéih chājna caá.*** ²¹ Obohjeéhtih, pánihni nemépdih ñi bacaat tútúni niijná, Diosdih búdí úúbat caá náahap. Pánih úúbhna, jeémp jwuhcan, Dios ã wēpatdih chah ñi túi jenah joibipna caá. Pánih chah jenah joinít

* **17:5** Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18 * **17:10** Mal 4.5 * **17:12** Mt 11.14 * **17:20** Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2

jumna, pánihnit nemépwādhbut ñi jéih bacat túutbipna caá, jwiitdih Jesús ã niijíp jĩ.

Jesús ã wunat pínahdih ã jwúub naáwát
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Galilea baáboó Jesús biíc dih jwĩ bejehah, caán jwiitdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ:

—Weém nihat cāacwā úud jeñédih cāacwā teonit, bitadih ã wūhbirna caá.

²³ Páant ã wāhat túttimah, queétoó weemdih ã mao yohbirna caá. Páant ã maoniji biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pad jūóhbirna caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niij naáwáchah joiná, bádí jwĩ jĩgahap jĩ.

Jesús queejih jacmant dinerodih ã bidat túutat

²⁴ Capernaum tútchina jwĩ juibínachah, Dioih mūdih ã en dawát jíib ubnitboó Pedro pebhna juibínit, caandih nin pah ã niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Yeebdih bohéniboó Dioih mūdih en dawát jíib pínahdih ã jíib chājcan niit? ã niijíp wut jĩ.*

²⁵ —¿Jíib chājbirna caá, Pedro ãt niij jepahap wut jĩ.

Páant ã niiját túttimah, jwĩ jumni mūná Pedro ã waadáchah, Jesúsboó caandih nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Simón, depah tigaá ma niij jenah joí? ¿Nin baácdih moón ã maáta detboodih tigaá ã jíib ub, ma jenah joyóchah? ¿Íih baácdih moondih niit? ¿Biíh baácdih moónboodih niit ã jíib ubap, ma jenah joyóchah? Pedrodih ã niijíp jĩ.

²⁶ —Biíh baácdih moondih tigaá ã jíib ubap, Pedro ã niij jepahap jĩ.

—Pánihna, maáta íih baácdih moónboodih ã jíib ubcan caá. ²⁷ Páant ã jíib ubcah yuhna, queét jíib ubnitdih íjajhcan, jwĩ jíib chājbirna caá. Íimboó queej wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queejdih ubnit, ãih jacna dinero júdudih ma bid juibirna caá. Caán júdu jwiit chénewáih jíib pínahdih ubnit, jwĩ jíib buúdáatdih jíib chājadih ma bejeé, Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

18

“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Caán láa jwiit ã bohénit Jesús pebh juibínit, nin pah caandih jwĩ niij úubh joyóp jĩ:

—¿Dios ã maáh jumapboó jwĩjeéh jumni déhe tigaá jwĩ maáh panihni ã jumbi? jwĩ niijíp jĩ.*

² Páant jwĩ niijíchah joinit, Jesús wébít dih jūúwát túutnit, caandih jwĩ cātíh ã ñahat túutap jĩ. Páant ã ñahuchah, jwiitdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

³ —Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Ñi jenah joyát dih túut nūmnit, wébít oboh jumnit ã jenah joyát pah jenah joinit, Dios ã maáh jumapboó ñi jéih waadbirna caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ñi jenah joicán, Dios ã maáh jumapboó ñi jéih waadcán niit.* ⁴ Pánihna, det wébít ã jenah joyát pah jenah joinit, Dios ã maáh jumapboó chah wutnit ã jumbirna caá. ⁵ Det wíihwā jumna, wā wutat pah bita nin wébít panihnidih wēi jwāáhnit, weemdihbut ã wēi jwāáhna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

Jwĩ yéej chājat túutat ã tobohat

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ “Nin wébít panihni weemdih táí jenah joinidih ded ã yéej chājat túutatji jíib, Dios caandih yeejép pohba ã peéh chājbirna caá. Pánihna, caandih ã yéej chājat túutat pínah jātih, ãih butdih bádí jeé júdujñ chéu búudhnit, bádí mājna caandih ã yohochah, ãta táí taga. Páant ã chājachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih ãta peéh chājcan taga. ⁷ Ded bitadih yéej chājat túutnidih Dios bádí ã peéh chājachah, tubit yeejép ã yapbirna caá. Bitadih yéej chājat túutnit páantjeh ã jumbirna caá. Obohjeéhtih, queétoó yeejép yoobát ã yapbirna caá.

⁸ “Míih téihyajih, jítchajih yéej chājna, caandih ma bóo yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandih cádahcan, iiguipna ma bejbirna caá. Caanná iigát ã dūbcan niit. Caandih ma yohochah nihna, caan dāhjah ãta buúu tágaá. Meémboó

* 17:24 Ex 30.13; 38.26 * 18:1 Lc 22.24 * 18:3 Mr 10.15; Lc 18.17

pánihni cólohjeh jumna yuhna, táttimah Diosjeéh ma táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh bóod yohcan nihna, chénat pah dahjĩh iiguípna ma bejechah, búdí yeejép mata yap tagaá.* ⁹ Pánihat pah muntih, míih quíibjĩh ennit, yéej chājna, caan dáhdih ma wáat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dūbcan níit. Caan dáhdih ma yohochah nihna, caan dáhjuh āta bũud tagaá. Biícjĩh quíib wihcan yuhna, táttimah Diosjeéh ma táí jumbipna caá. Obohjeéhtih, míih quíib chénat pah dahjĩh iiguípna ma bejechah, chah yeejép mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús ā niijíp jĩ.*

*Bũudní oveja naáwát
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ “Nin wébít panihnidih ñi en iicá bo-joó. Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Queét wébítidih ded pah ĩ yapachah Diosdih naáwát túut niijná, queétdih en daonít ángelwā wā ĩp pebhna ĩpĩ bejna caá.* ¹¹ Weém nihat cāacwā ũud jeñé, nin baácdih moón yeejép chājnit, iiguípna bejnit déedih táí ũbudih wā jũwúp jĩ. ¹² Queét iiguípna bejnit, bũudníit ovejawā panihnit ĩ jumna caá. Pánihnit ĩ jumachah, nin wā naáwátidih ñi táí jenah joyoó: Cien ovejawādih bíbohni biíc oveja ā bũudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ā chājbi, yeéb ñi jenah joyóchah? Bitá noventa y nueve ovejawādih ĩ jeémát ylip jumapboó jwejnit, caán bũudníidih bididih ā bejbipna caá. ¹³ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Caán bũudníidih ā bid jumúchah, ā jwejnit noventa y nuevevidih ā weñat chah caán ā bid juníboodih ā wēibipna caá. ¹⁴ Pánihat pah wā ĩp jeáboó jumni nin oboh jumni panihni bũudníit ĩ jumatdih ā náah yaccan caá”, Jesús ā niijíp jĩ.

*Bitá Jesúhwā meemdíh ĩ yéej chājachah,
ded pah chājat
(Lc 17.3)*

¹⁵ “Ded weemdíh jepahni meemdíh ā yéej chājachah, míic ámohat túut niijná, bitá ĩ joicápboó caandíh míic wéhenadih ma bejeé. Páant ma niijíchah joinít, ā

jepahachah, ñi jwũub míic pej jumbipna caá, páant muntih.* ¹⁶ Obohjeéhtih, meemdíh ā jepahcah bácah, Dios ā wũtat pah, bitá chénewādih ma numah bejeé, queét ĩ joyóchah, caandíh míic wéheat túut niijná.* ¹⁷ Yeéb biíc peihcannitdih ā jepahcah enna, wĩhwā nihat ñi míic wáacapna caandíh ñi numah bejeé, ā yéej chājatdih ma naáwáchah, queét nihat ĩ joyát pínah niijná. Pánihna, míic wáacnitdihbut ā jepahcah enna, Diosdih náahcan, ā yéejatdih cádahícat peéh, caandíh ñi pej jum cádaahaá.

¹⁸ “Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ded ā yéej chājatdih cádahcat jíib, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jumna caá’, yeéb wĩhwā ñi niijíchah, Diosbut caandíh biíc yoobó ā niijbípna caá. Ded ‘Wā yéej chājatdih jīgahnit, wā cádahna caá’, niijníidih ‘Meém yéejatdih yohni ma jumna caá’, ñi niijíchah, Diosbut caandíh biíc yoobó ā ni-ijbípna caá.*

¹⁹⁻²⁰ “Chénewā, biíc peihcannit wĩhwā ñi míic wáacachah, ñijeéh wā jumna caá. Pánihna, det chénewā Diosdih ñi ũbát pínahdih biíc yoobó ñi jenah joyóchah, wā ĩp jeáboó jumni ñi ũbát pah ā chājbiipna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jĩ.

²¹ Páant Jesús ā niijíchah joiníji Pedro ā pebh juibínit, nin pah caandíh ā niijíp jĩ:

—¿Maá, wā dée dawá láa weemdíh ā yéej chājachah, débóí láa tigaá caán ā yéej chājatdih wā ĩj cádahbi? ¿Siete láa cádahat ā náah níit? ā níj ũbh joyóp jĩ.

²² —¿Ma joyoó! Biíh meemdíh dawá láa ā yéej chājachah yuhna, siete láajeh ĩj cádahat ā náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ā yéej chājachah yuhna, meémboó caandíh ma jwũub náhnica bojoó, Pedrodih Jesús ā níj jepahap jĩ.*

*Teo wāhni biíh ā jíib bũudáatdih ā quíib
bũudcát naáwát*

²³ “Bitá ĩ yéej chājatdih quíib bũudátidih jenah joinít, nin wā naáwátidih ñi táí jenah joyoó: Dios ā maáh jummat nin pah ā jumna caá. Biíc baácdih moón ĩ maáh ā pebh moón caandíh ĩ jíib bũudánachah, ĩ jíib bũudáatidih ā jíib chāj beedáat túutur be. ²⁴ ĩ jíib

* **18:8** Mt 5.30 * **18:9** Mt 5.29 * **18:10** Ez 34.16; Lc 9.10 * **18:15** Lc 17.3 * **18:16** Dt 19.15 * **18:18** Mt 16.19; Jn 20.23 * **18:22** Lc 17.3-4

buddáátdih ã jenah enechah, biíc caandih teo wahniboó búdí yoobát ã jíib buddánap be. Búdí ã jíib buddáátdih jéihnit, caandih ã pebh ã bid bojop be. ²⁵ Æ jéih jíib chājcah enna, ã maáhboó caandih, yad, ã weh, nihat ãih bií dée biíc dih bitaboodih ã jíib chājat túutap be, queét í jíibjih ã jíib buddáátdih ã jíib chājat túut niijná. ²⁶ Páant ã jíib chājat túutachah joinít, caán búdí jíib buddániboó ã maáh pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ã úbúp be. ‘Maá, weemdih jīgah ennit, ma pã jwuhú. Meemdih wã jíib buddáátdih wã jíib chāj beedábipna caá’, ã niijíp be. ²⁷ Páant ã niij úbúchah joinít, caandih jīgah ennit, ‘Weemdih ma jíib buddáát ã jumna naáh’, ã maáh caandih ã niijíp be.

²⁸ “Páant ã niiját túttimah, búdí jíib buddánijiboó bac bejnit, biíh caán biíc dih í maáhdih teo wahnidih ã jwááap be. Pánih jwááhnit, caánboodih bainí ã jíib buddáátdih íjnit, ãih but nahdih jöp teonit, ‘jWeemdih ma jíib buddáátdih waicanjeh ma jíib chājaá!’ caandih ã niijíp be. ²⁹ Páant ã niijíchah joinít, caán bainí jíib buddániboó ã pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih búdí ã úbúp yuh be. ‘Weemdih jīgah ennit, bainí ma pã jwuhú. Meemdih wã jíib buddáátdih wã jíib chāj beedábipna caá’, ã niijíp yuh be. ³⁰ Obohjeéhtih, páant ã niij úbúchah yuhna, caandih jīgah encanjeh, caánboó ã jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo wahnidih nemat muúboó ã nemat túutap be. Æ jíib chāj beedánachahna, caandih ãta baca tagaá.

³¹ “Pánihna, búdí jíib buddániji bainí jíib buddánidih páant ã chājachah enna, íjnit, bita teo wahnitboó í maáhdih naóh yacadih í bejep be. ³² Páant í naóh yacachah joinít, í maáh í naóh yacnidih bid bojnit, nin pah caandih ã niij jühñap be: ‘jMeém yeejép pohba caá! Meém weemdih búdí ma úbúchah, “Búdí ma jíib buddáátdih ã jumna naáh”, wã niijíp yuh be. ³³ Obohjeéhtih, meemdih páant wã niijíchah yuhna, bac bejnit, meemdih bainí jíib buddánidih meémboó mat jīgah encap wat be. Ma jíib buddáátdih wã náhnicat pah mantih, caánboó meemdih ã jíib buddáátdih ma náhnicah, ãta túi tagaá. ¿Dépanih tibeé

caandih jīgah encanjeh, páant ma chāj?’ ã maáh caandih ã niijíp be. ³⁴ Páant niijnít, búdí íjnit, nemat muúboó caandih ã nemat túutap be. Æ jíib chāj beedánachahna, ãta baca tagaá.

³⁵ “Caan páh tigaá Dios yeebdih ã chāj bipna caá. Yeéb nihat ñi déewã yeebdih yeejép í chājatjidih ñi quíib buddcáh ennit, caánboó yeéb ñi yéej chājatjidihbut biíc yoobó ã quíib buddcán niít”, Jesús jwiít dih ã niijíp jī.

19

Í weha mána yaáhdih í yohcat (Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Páant niij naóh péanit, caán Galilea baácboó jumniiji Judea baácna Jesús jwiít dih ã namah bejep jī. Pánih bejnit, caanná juibína, Jordán mujdih chúh bejnit, conanaamánt jwí juibínap jī. ² Pánih caanná juibínit, jwí jib bejehah, dawá cáacwã jwiít dih í péenap jī. Páant í péenachah ennit, íjeéh bejnit wannitdih Jesús ã boonanap jī.

³ Páant jwí bejehah, jwiít dih jwááhnit, biquína fariseowã nin pah Jesús dih í niij úbh joyóp jī, ded pah ã jepahachah joinít, caandih naóh yacat túut niijná:

—¿Jwí weha mána yaáhdih jwí yohochah, ãta túi taniít? ¿Dios ã watatboó páant niít ã chājat túutap, ma jenah joyóchah? í niij úbh joyóp jī.

⁴ —¿Moisés nin pah ã niij daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jī? ‘Dios biíhmah nin baác dih chājni newé yaddihbut át chājar wat jī’, át niij daacáp tajī.* ⁵ Páant niij daácnit, nin pahbut át jwúub niij daacáp tajī: ‘Páant ã chājachah, newé ã mánadih cádahnit, yadjih biíc dih ã jumbipna caá. Pánih jumna, queét chénewã jumna yuhna, biíc bácah panihnit caá í jumap’, át niij daacáp tajī.* ¿Páant ã niij daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jī? ⁶ Páant ã daacátji pah queét chénewã jumnitji biíc bácah pah í jumna caá. Pánihna, í téihya chéwechah, Diosjeh tigaá queétdih biíc dih ã jummat túutna caá. Páant biíc dih ã chājachah, queétjeh í míic cádahcat caá náahap, Jesús queétdih ã niijíp jī.

* 19:4 Gn 1.27; 5.2 * 19:5 Gn 2.24

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queét fariseowã nin pah í jwúub niij úbh joyóp jĩ, páant mantih:

—Meém páant ma niijíchah yuhna, Moisésjeh nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Majeéh bólidih yohíhna, “Meém ma túicat enna, meemdih wã yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wãhúú. Páant niij daác wãhñit, majeéh bólidih ma yohochah, ã túina caá’, Moisés át niij daacáp tajĩ.* ¿Páant ma niijíchah yuhna, Moisésboó dépanih tigaá páant át niij daáci? Í niijíp yuh jĩ.

⁸ —Ñi nɔwã Diosdih í yap yohochah enna, Moisés nin pah át niij daacáp tajĩ ‘Í weha mánadih yohna, páant tíi í chãj dáhwa naáh’, át niij daacáp tajĩ. Páant ã niijíchah yuhna, biíhmah pohba páant át nihcap tajĩ. ⁹ Obohjeéhtih, weémboó yeeddih nin pah wã naóhna caá: Ded ájeéh bólidih yohna, biíhñih mi yeejép chãjcah yuhna, biíh wilidih jwúub áa jumna, caántjñih yeejép chãjna caá ã chãjap. Pánihna, ã yohnihjidih áa jumibat caántjñih yeejép ã chãjna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, jwiít ã bohénit caandih nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Páant newé yadjñih í míic yohat ã túicah, áa wihcah áta túi tagaá, jwĩ niijíp jĩ.

¹¹ —Yeéb ñi niiját pahjeh tigaá ã jumap. Dios biquína ã ñíonitdihjeh ã áa jumat túatcan caá. ¹² Biquína neoná yaáhdih náahcannit pínah í cáac jumna caá. Bitadih íih quehli tíbnadih í íib yohochah, yaáhdih náahcannit í jumna caá. Bitaboó Diosdih teo wãhñit jumat túat niijná, yaáhdih í bidcan caá. Pánihna, ded túi joiní jumna, Diosdih teo wãhat túat niijná, páant tigaá jumat náahap, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.

Jesús wébítidih ã úbát

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Páant jwiítidih ã naáwát túttimah, Jesús queétdih ã teo jáha úbát pínah niijná, cáacwã í wehdih ã pebhna í ub juyáp jĩ. Páant í ub juyácah ennit, jwiít ã bohénitboó queétdih jwĩ jipónih jũhñup jĩ.

¹⁴ Páant jwĩ jũhñuchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah ã niijíp jĩ:

* **19:7** Dt 24.1-4; Mt 5.31 * **19:9** Mt 5.32; 1Co 7.10-11 5.16 * **19:19** Lv 19.18

—Wébít wã pebh í jũúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijca bojoó. ‘Dios wã maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jehnah joinít í jumap. Pánihna, Dios ã maáh jumapna waadnitboó nit wébít í jehnah joyát pah jehnah joinít í jumna caá, ã niijíp jĩ.

¹⁵ Páant niijnít, queét wébítidih ã teo jáha úbáp jĩ. Pánih úbh péanit, jwiítidih ã jwúub numah bejep jĩ.

Dawá bií dée bíbohni Jesúsdiñ ã úbh joyát
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Páant jwiítidih ã numah bejehchah, biíc newé Jesús pebh jwinít, nin pah caandih ã niij úbh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá túinidih wã chãjbi? ã niijíp jĩ.

¹⁷ —¿Dépanih tigaá túi chãjat pínadih weemdih ma úbh joí? Diosjeh caá túini. Páantjeh Diosjeéh jumíhna, ã wutat pah ma chãjaá, caandih Jesús ã niij jepahap jĩ.

¹⁸ —¿Ded wutatdih niij tigaá ma chãj? ã niij jwúub úbh joyóp jĩ.

—Cáacwãdih ma mao yohca bojoó. Ma áa nihcannijñih ma yéej chãjca bojoó. Ma numcá bojoó.* Ma yeeca bojoó. ¹⁹ Ma mánadih ma túi chãjaá.* Meemjéh ma míic oyat pah bitadihbat ma oyoó.* Nin wutatdih jepahat caá náahap, Jesús caandih ã niij jepahap jĩ.

²⁰ —Caán wutatdih weém wãpĩ yap yohcan caá. ¿Diosjeéh túi jumat túat niijná, ded panihat tigaá weemdih páantjeh ã judh? Jesúsdiñ ã jwúub niij úbh joyóp jĩ.

²¹ —Meém yéejat wihcanni jumíhna, nihát míih bií déedih jíib chãj wãhñidih ma bejeé. Pánih jíib chãjñit, nihát ma jíib teonidih moh yéejnitdih ma jwúub wãhúú. Páant ma wãhuchah, nin baácboó ma bíbohatji chah túini míih pínah Dios pebhboó ã jumbipna caá. Pánih queétdih wãh péanit, wãjeéh ma jũúwá, Jesús caandih ã niijíp yuh jĩ.

²² Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chãj wãhíhcan, búdí ã jĩgahap jĩ. Pánih jĩgahñit, jepahcanjeh, ã jwúub bejep jĩ.

* **19:18** Ex 20.13-16; Dt 5.17-20 * **19:19** Ex 20.12; Dt

23 Páant ã bejechah ennit, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Ded dawá bií déedih bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã bejihichah yahna, caandíh ã buona caá. 24 Camelloboó awí íitbitdih ã yabac bejihichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waadíhichah yahna, búdí ã buona caá, ã niijíp jĩ.*

25 Páant ã niijíchah, joi wáhi bejnit, nin pah Jesús dih jwĩ niijíp jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dios ã jumapboó ded ã jéih waadcán niít, jwĩ niijíp jĩ.

26 —Cãacwã ded pah ã jenah joyátjijeh ã túi chãjñhna yahna, Dios pebhboó ã jéih bejcan niít. Diosjeh caá iiguipna bejnit déedih ã túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih chãj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá, jwiít dih ã niijíp jĩ.

27 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, weemdíh ma joi jwáhuú. Ma-jeéh péeat túut niijná, jwiítboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ. ¿Páant jwĩ chãjat jíib, dedédih tigaá jwiít dih ma wãhbi? ã niijíp jĩ.

28 —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Péeni yeó jáap túttimah, nihat jáap míic ã túut nuumbípna caá. Caán láa weém nihat cãacwã úud jeñé, jeáboó maáh wã jumbipna caá. Páant maáh wã jumachah, yeéb wã bohénitboó judíowã doce poómpnadih wãjeéh watnit ñi jumbipna caá.* 29 Ded weemdíh teo wãhat túut niijná, ãih muú, ã mána, ã déewã, ã weh, ãih wápchidih yah buca ã cádahachah, Diosboó caandíh chah ã jwáub wãhbiipna caá. Pánih cádahnit, weemdíh teo wãhniitboó Diosjeéh páantjeh ã túi jumbipna caá. 30 Obohjeéhtih, nin baácboó dawá maáta panihnitji Dios pebhboó oboh jumnit ã jumbipna caá. Nin baácboó dawá oboh jumnitji jeáboó maáta ã jumbipna caá, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

20

Iguíhadih teonit naáwát

1 “Dios ã maáh jummat nin pah ã jumna caá: Iguíha mínah cheibitjeh ãih iguíhadih teo wãhniit pínahdih bididih ã bejep be.

2 Pánih bejnit, jwãáhna, queétdih nin pah ã niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ñi teo wãhat jíib jwípĩ jíib chãjat pah yeebdíh wã wãhbiipna caá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, tewedih ã bejep be. 3 Las nueve dée, jíib chãjat tólihna pebhboó ã bejep be. Pánih bejnit, bita caanjñh ñuhnitdih ã enep be.

4 Pánih ennit, queétdihbat nin pah ã niijíp be: ‘Yeebbát wíih iguíhaboó tewedih ñi bejeé. Teo cádahat horadih ñi tewat jíib wã wãhbiipna caá’, queétdih ã niijíp be. 5 Páant ã niijíchah joinít, queétdih ã bejep be.

Yeó jáap tac yoób bejna, bita ñuhnitdih jwãáhniit, biíc yoobó queétdihbat ã niijíp be. Las tres dée bita ñuhnitdih jwãáhniit, biíc yoobó queétdihbat ã niijíp be. 6 Las cinco dée bita ñuhnitdih jwãáhniit, nin pah queétdih ã niijíp be. 7 ‘Jwiít dih tewat watni ã wihcan caá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, iguíha mínah queétdih nin pah ã niijíp be: ‘Wíih iguíhana bejnit, ñi teobi jwáhuú’, queétdih ã niijíp be.

8 “Cheyeh caán iguíha mínah caandíh teo wãhniit maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Queét teonitdih jãúwát túutnit, ã tewat jíib ma wãhuú.* Pée joinít dih ã tewat jíib ma jwíih wãhuú. Páant queétdih ma wãhat túttimah, ã jãtñh joinít dih ma wãhuú. Pánih queétdih jíib chãj péa, bita ã jãtñh joinít dih ma wãhuú. Queétdih wãh péa, bita ã jãtñh joinít dihbat ma wãhuú. Queétdih wãh péa, waóh joinít dih ma jíib wãhuú’, ã niijíp be.

Pánihna, ã niiját pah queétdih ã jíib chãjap be. 9 Las cinco dée tewedih joinít dih nihat yeó jáap ã tewat jíib pah bóo ã wãhup be. 10 Queét nihat teonitdih biíc yoobó ã wãhup be. Queét waóh tewedih joinítboó ‘Jwiít dih chah ã jíib wãhbiipna caá’, ã niijíp be. Obohjeéhtih, queétdihbat biíc yoobó ã wãhup be. 11 Queétdih biíc yoobó míic ã jíib chãjachah enna, caandíh búdí íijnit, nin pah ã niijíp jũihñup be: 12 ‘Jwiítboó nihat yeó jáap, tabít ã chãhachah, búdí jwĩ

* 19:24 Pr 11.28 * 19:28 Mt 25.31; Lc 22.30 * 19:30 Mt 20.16; Lc 13.30 * 20:8 Lv 19.13; Dt 24.15

tewechah, queét péé jainítboó biíc hora-bitjeh í tewechah yuhna, jwiít nihatdih biíc yoobó ma jíib wūhat, ā táican caá', caandih í niijíp be. ¹³ Páant í niij jaihñuchah joinít, nin pah biíc íjeéh jumnidih ā niijíp be: 'Meemdih wā niijátji pah tigaá wā jíib chājap. Ñi tewat jíib wūhnit, meemdih wā yeecan caá. ¹⁴ Ma tewat jíib ubnit, ma bejeé. Weém wā náahat pahjeh queét bainí teonitdihbut meemdih wā wūhat biíc yoobó wā jíib wūhap be. ¹⁵ Ded pah wíih dinerojīh chājna, wíih pínahjeh caá. Weém queét moh yéejnitdih jígah ennit, búdí wā jíib wūhuchah enna, ¿yeébbóó íj niít, páant ñi niijíp?' iguíha mínah queétdih ā niijíp be.

¹⁶ "Pánihat pah tigaá det waóhñitji péenit í jumbipna caá. Péenitjiboó waóhñit í jumbipna caá", Jesús jwiítidih ā niijíp jī.*

*Jesús ā wunat pínahdih ā jwūub naáwát
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Páant niij péanit, dawá cāacwā jwíjeéh í péenachah, Jerusalén tátchina bejni namádih jwí bejep jī. Pánih bejna, chibít yūp jwiítidih numah waóh bejnit, jwiítidihjeh nin pah Jesús ā niij naáwáp jī:

¹⁸ —Jerusalén tátchina bejna caá jwí chājap. Caanná jwí juibíat táttimah, weém nihát cāacwā úud jeñédih eníhcanniboó sacerdotewā í maátadih, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut ā duó wáibipna caá. Páant ā duó wáyachah, weemdih teonit, í mawat túutbipna caá. ¹⁹ Pánih mawat túutnit, judíowā nihcannitdih í jwūub wūh yapabipna caá. Queétboó weemdih deohnit, í puñat táttimah, cruzboó í péoh dodh mao yohbipna yah caá. Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap táttimah, wā íp weemdih ā jwūub boobipna caá, ā niijíp jī.

*Santiagowā ín Jesúsdi mi úubát
(Mr 10.35-45)*

²⁰ Pánihat táttimah, Zebedeo ā weh ínboó mi weh biíc dih Jesús pebh jainít, caandih úubát túut niijná, mi bódicha caj yoh ñajap jī. ²¹ Páant mi bódicha caj yoh ñajachah ennit, Jesús nin pah ā niij úubh joyóp jī:

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ma náah? ā niijíp jī.

—Maáh waadná, nit chénat pah wā weh meém biíc dih í wutat pínah niijná, biíc ma jéihyepmant bóo buwámant, biíhdih wáyámant bóo buwámant ma chúdat túutá, mi niijíp jī.

²² —Ded pah ñi úubátidih ñi jéihcan caá. Ded wā maáh jumupboó jumíhni, weemdih yeejép ā yapat pínah, biíc yoobó caandihbut ā yapachah yuhna, weemdih cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wā maáh jumupboó wājeéh ā wutbipna caá. ¿Yeebdihbut páant yeejép ā yapachah yuhna, ñi cádahbican naniít? mi wehdih Jesús ā niijíp jī.

—Jwí cádahcan niít, í niij jepahap jī.

²³ —Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Yeejép wā yapat pah yeebbát biíc yoobó ñi yapbipna caá. Obohjeéhtih, wājeéh wutnit pínahdih weémboó wā jéih ñíocan caá. Wā ípboó queétdih átát ñíwip taga, Jesús queétdih ā niijíp jī.

²⁴ Páant í niij úubúchah joinít, jwiít diezboó queétdih jwí íjip jī. ²⁵ Páant jwí íjitatdih ennit, Jesús jwiít nihatdih ā míic wáacat túutap jī. Páant jwí míic wáacachah, nin pah jwiítidih ā niij naáwáp jī:

—Judíowā nihcannit í maátaboó íih cāacwā dih tubit wutnit í jumatdih ñi táí jéihna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, queét wutnit í jumat pah yeéb ñi jumca bojóó. Yeébbóó maáta jumíhna, bitadidih túí teo wáacnit ñi jumúú.* ²⁷ Waóhñit jumíhna, teo wūhñit pah jumat caá náahap.* ²⁸ Weém nihát cāacwā úud jeñéboó cāacwā weemdih í teo wáacat pínah niijná, nin baácboó wā jūóhcap jī. Obohjeéhtih, cāacwā dih teo wáacat túut niijná, queét iigúipna í bejat déedih wan wūhūdh wā jūúwáp be, Jesús ā niijíp jī.*

*Jesús chénewā jéih encannitdih ā booaat
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

²⁹ Jwiít Jerusalén tátchina bejna, Jericó tátchidih jwí chóop yap bejep jī. Páant jwí chóop yap bejehah, dawá cāacwābut jwiítidih í péenap jī. ³⁰ Jericó wáihyat júdu jēcdih bac bejnit, chénewā jéih encannit namá jwéejdih í chúduchah, jwí enep jī.

* **20:16** Mt 19.30; Mr 10.31; Lc 13.30

* **20:26** Lc 22.25-26

* **20:27** Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26

* **20:28** Lc

22.27; Jn 13.12-15

“Jesús, Nazaret tátchidih bóo caá ã yap bejep”, bita ã niijíchah joinít, nin pah ã niij ñaac ejep jĩ:

—¡Maá, David jumma, Dios ã wahní jwiít dih ma jĩgah en teo wáacá! ã niijíp jĩ.

³¹ Páant ã niij ñaacáchah joinít, cáacwãboó queétdih jũihnit,

—¡Páant bóojeh! Ñi ñaac cádaahaá, ã niijíp yuh jĩ.

Obohjeéhtih, páant ã niij jũihñuchah yuhna, queétdih joicánjeh, chah ã ñaacáp jĩ:

—¡Maá, David jumma, Dios ã wahní jwiít dih ma jĩgah en teo wáacá! ã niijíp jĩ.

³² Páant ã niij ñaacáchah joinít, Jesús chão ñúh, ã pebhna jũúwát túatnit, queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Ded pah wã chãjatdih tigaá ñi náah? ã niijíp jĩ.

³³ —Maá, jéih enatdih caá jwĩ náahap, ã niijíp jĩ.

³⁴ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queétdih jĩgah ennit, ñih quíbdih ã teo jãhanap jĩ. Páant ã teo jãhanachahjeh, ã yoób enep jĩ, buca. Páni ennit, caandih ã péenap jĩ.

21

Jesús wã Jerusalénna ã waadát
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jerusalén tátchina tóah juibínit, Olivo wãt jumni pácahi jumni jeéboó jwĩ juibínap jĩ. Páni juibí, páuh laab béjna, Betfagé wãt jumni tátchibitdih jwĩ tóah juibínap jĩ. Caanná juibínit, Jesús chénewã jwĩjeéh jumnitdih caán tátchina ã wahap jĩ. ² Páni wahnit, nin pah queétdih ã niij wutap jĩ:

—Con tátchina waadnit, burroma mi wãuh biíc dih ñi enbipna caá. Páni en, queétdih watnit, weemdih ñi ub jũoh wãhuú. ³ Páant ñi ub jũúwáchah ennit, cáacwã yeebdih ã ubh joyóchah, nin pah ñi niij jepahaá: ‘Jwĩ maáh queétdih ã náah jwuhap be. Péanit, queétdih ã jwãbabipna caá’, ñi niijí, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Zacaríasji nin pah át niij daacáp tajĩ:

⁵ “Jerusalén tátchidih moondih nin pah ma niij naáwá: ‘Dios weemdih nin pah

ã niiját túutap be: “Ñi eneeé, ñi Maáh ñi pebhna ã jũohna caá. Caán oboh jumni pah burro wãuhjih chúudni ã jũohbipna caá”, Jerusalén tátchidih moondih ma niijí, weemdih ã niijíp be”, Zacarías át niij daacáp tajĩ. (Zac 9.9)

⁶ Jesús ã wahnitboó bejnit, ã niijátji pah ñt chãjap wut jĩ. ⁷ Burroma, mi wãuh biíc dih ã ub juyúchah, jwĩh jih bóo yéguhdih tóo dugnit, burromajih mi wãuhjihbut jwĩ cáagap jĩ. Páant jwĩ cáagat túttimah, Jesús caán burro wãuhjih ã páuh laab chúudap jĩ. ⁸ Páni chúudnit, Jerusalén tátchina jwiít dih ã numah bejep jĩ. Páant ã bejehah ennit, dawá cáacwã ñih jih bóo yéguhdih tóo dugnit, Jesús dih wëina, namáboó ã jwey waáwáp jĩ. Bitaboó ã bóodniji táam náonadih ubnit, queétdih Jesús dih wëina, namáboó ã jwey waáwáp jĩ. Páant ã jwejnihi chóna, náonajih Jesús ã bejep jĩ. ⁹ Páant Jesús ã bejehah, ã waáwáp mant moón, ã méimant péenitbut caandih wëinit, biíc dih nin pah ã niij ñaacáp jĩ:

—¡David jumma, Dios ã wahní jwiít dih ma túi ubuú! ¡Meém jwĩ maáh pínahdih búdi jwĩ wëina caá! ã niij wëi ñaacáp jĩ. *

¹⁰ Páni bejnit, Jerusalén tátchina jwĩ waadáchah, caanjih jumnitboó en wáhi bejnit, nin pah ã niij míic ubh joyóp jĩ:

—¿Nin déhe tigaá? ã niijíp jĩ.

¹¹ —Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tátchidih bóo, Dios naáwátdih naóh yapani caá, bita queétdih ã niij jepahap jĩ.

Jesús Dioih munná ã waadát
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)

¹² Jerusalén tátchina waadnit, Dioih munná jóocmant bóo jũuhdih Jesús jwiít dih ã numah waad béjep jĩ. Páni waad béjnit, caánboó jib chãjnitdih ã ñunn yóh bacanap jĩ. Dinerodih túut numnit ã cáagat naanádih ub yoh áacanit, jopwádih jib chãjnitih chúudat naanádihbut ã ub yoh áacanap jĩ. ¹³ Páni ub yoh áacanit, Jesús nin pah queétdih ã niij jũihñap jĩ:

—Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘ “Wĩh munná cáacwã weemdih ã ubát pínah munná caá”, Dios ã

* 21:9 Sal 118.25-26 * 21:13 Is 56.7b; Jer 7.11

niijíp be', ìt niij daacáp tají.* Obohjeéhtih, cãacwã Diosdih wúbúdíh ì juyáchah yuhna, yeéboó queédih yeenit, nuumná caá ñi chãjap. Pánih nuumnít, Dioíh muedíh yéjanit, nuumnít ì jumat pínah mued chãjna caá ñi chãjap, ã niijíp jĩ.

14 Páant Dioíh muedíh Jesús ã jumat pónih, dawá jéih encannit, wúuat nahjĩh bejnitbut ã pebhna ì juyáp jĩ. Páant ì juyáchah ennit, queédih ã boonanap jĩ. 15 Obohjeéhtih, queédih ã boonachah ennit, caanjĩh jumnit sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut Jesúsdi h búde ì ìjip jĩ. Jwíjeéh péenit wébítboó “¡David juma, Dios ã wahni, jwiít dih táí ubni pínah, meemdíh búde jwí wéina caá!” ì niij ñaác cádahcah joiná, chah ì ìjip jĩ. 16 Pánih ìjnit, Jesúsdi h nin pah ì niij jũihñap jĩ:

—Meemdíh páant ì niij ñaacáchah, ¿ma joicán niit? Páant ì niijcá bojo naáh, Jesúsdi h ì niijíp jĩ.

—Wã joiná caá. Obohjeéhtih, Davidji Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ã niij daacátjidi h ¿yeéboó ñi bohécannit jĩ?

‘Wébít dih, bita ì túuhnit dihbut meém ma wéi naáwát túutna caá’, Diosdi h wéinit, David át niij daacáp tají, (Sal 8.2)

Jesús queédih ã niij jũihñap jĩ.

17 Páant niij péanit, queédih cádahnit, caán tútchimant Jesús jwiít dih ã numah bac bejep jĩ. Pánih bac bejna, Betania tútchidi h juibínit, caan chéi caanjĩh jwí ãwup jĩ.

Higuera nahdih Jesús ã wunat túutat
(Mr 11.12-14,20-26)

18 Cheibit bóo yeó jáapdi h, Betania tútchiboó ãonitji Jerusalén tútchina jwúb bejna, Jesúsboó át numgúp wunup tají. 19 Pánih numgúp wunna, namá jwéejdi h lajni higuera nahdih ennit, ãih quehedih jeémíhna, caan náh pebh enedih ã bejep yuh jĩ. Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, táini wawájuh pohba ã jumup jĩ. Páant ã quehcatdih enna,

—¡Ma jwúb quehcan niit! caan náhdih ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, ãih núona ã diib téhah bejep jĩ.

* 21:21 Mt 17.20; 1Co 13.2

20 Páant ã wunuchah ennit, jwiít ã bohénitboó jwí en wáhi bejep jĩ.

—¿Dépanih tigaá waícanjeh ã wunah bej? Jesúsdi h jwí niij wúbh joyóp jĩ.

21 —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Dios ã wēpatdih táí jenah joiná, nin nahdih wã chãjat pahjeh mantih yeebbát ñi jéih chãjbipna caá. Páant wã chãjat chahbut ñi jéih chãjbipna caá. Con jeedíh ‘Conmant bejnit, búde majna ma buég báahá’, ñi niijíchah, ñi wutat pah ã yapbipna caá.*

22 Diosdi h táí jenah joinít, ded pah caandíh ñi wúbát pah ã chãjbipna caá, Jesús jwiít dih ã niij jepahap jĩ.

Jesús ã wēpat
(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Pánih bejna, Jerusalén tútchina juibí, Dioíh muedíh waad béjnit, Jesús cãacwãdih ã jwúb bohénap jĩ. Páant ã bohéat pónih, sacerdotewã ì maáta, jwiít judíowã jwí maátabut ã pebh jainít, nin pah caandíh ì niij wúbh joyóp jĩ:

—¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã wut? ì niijíp jĩ.

24 —Yeebdíh wã jwíh wúbh joibípna caá. Weemdíh ñi táí jepahachah, weembát yeebdíh wã jepahbipna caá. 25 Juan Daabánidih ¿déhe tigaá át wutji? ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniit? ¿Cãacwãboó niit caandíh ìt daabáat tútjip? yeé ñi jenah joyóchah, Jesús queédih ã niij wúbh joyóp jĩ.

Páant ã niij wúbh joyóchah joinít, queétjeh nin pah ìt míc niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepahbi? ‘Dios caá Juandih át wutjip taga’, jwí niijíchah, ‘Páant ã jumuchah yuhna, ¿dépanih tijí caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niij jũihbipna caá. 26 Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwát dih naóh yapani yoobát ã jumup jĩ’, ì niij jenah joiná caá. Páant ì niij jenah joyóchah, ‘Cãacwãjeh caandíh ìt daabáat tútjip taga’, jwí niij jepahachah, jwiít dih búde ì ìjibipna caá”, ìt míc niijíp wut jĩ. 27 Pánih míc wéhe péanit, nin pah Jesúsdi h ì niij jepahap jĩ:

—Jwiít jwí jéihcan caá, ì niijíp jĩ.

—Caán láa bácah weemdih wətnidih weembút yeebdih wā naóhcan níit, Jesús queétdih ā niijíp jī.

Biíc newé ā weh ded pah ī chājat naáwát

²⁸ Páant niij péanit, jwī maátadih Jesús nin pah ā jwúub niij naáwáp jī:

—Nin wā naáwátdih ¿ded pah ñi niij jenah joí? Biíc newé chénewā ā weh ī juməp be. Pánihna, biíc yeó jáap ī ípboó weép jeñédih, ‘Wəuhú, bəu wíih iguíhaboó tewedih ma bejeé’, ā niijíp be. ²⁹ ‘Wā bejcan caá’, ā niij jepahap be. Páant niijná yuhna, jwúub jenah joinít, tewedih ā bejep be. ³⁰ Túttimah, ā úuddihbut biíc yoobó ā niijíp be. ‘Wā bejmi caá’, ā niij jepahap yuh be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, ā bejcap be. ³¹ ¿Ded tigaá ā ípdih ā táí jepah? Jesús queétdih ā niijíp jī.

—Weép jeñéboó ā táí jepahap be, queét ī niij jepahap jī.

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Romano maátadih náó úubh wəhnit, deoh nah jumnit yaádh biícđih yeéb jātih Dios ā maáh jummatdih ī waadná caá. ³² Juan Daabáni cāacwādh bohénadih joiná, ded pah ñi táí chājat pínahdih yeebdih át naáwáp tajī. Páant ā naáwáchah yuhna, yeébbó caandih ñit jepahcap tajī. Obohjeéhtih, queét náó úubh wəhnit, deoh nah jumnit yaádhbut ít táí jepahap tajī. Páant ī jepahachah enna yuhna, yeébbó túut nəúmíhcan, ñit jepahcap tajī, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

Jiwá iguíhadih yeejép teo wəhnit naáwát
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ “Nin biíh wā naáwát pínahdih ñi táí joyoó. Biíc newé jiwá iguíhdih ā momop be. Pánih mom péa, wáihyat júđdih chāj péa, iguíhdih ī búuh chəñat pínah məudíhbut ā chājap be. Pánih chāj péa, caán iguíhadih ī táí en dawát pínah niijná, jap bóo məudíhbut ā chājap be. Páant nihadid chāj péa, bitadih en dawát túatnit, biáboó jib jwəhədh ā bejep be.* ³⁴ Túttimah, iguíh ei láa, āih iguíh jíbđih ī úubát pínah niijná, iguíha mínah caandih teo wəhnitdih āih iguíhana ā wah bojop yuh be. ³⁵ Obohjeéhtih, caandih teo wəhnit caanná ī jəibínachah, biícđih pəi, biíhdih mao yoh, biíhdih jeejīh ī yoh mawap

be. ³⁶ Pánihat túttimah, bita caandih teo wəhnitdih āih iguíhaboó ā jwúub wahap be, páant məntih. Chah dawá ā wahachah yuhna, queét en daonít biíc yoobó məntih queétdihbut yeejép ī chājap be.

³⁷ “Túttimah, ‘Wā wəúhdih caá ī jepahmi dée caá’, niijnít, caandih ā wahap be.

³⁸ Páant ā wahachah yuhna, caandih ennit, en daonítboó nin pah ī míc niijíp be: ‘Iguíha mínah ā wənat túttimah, nin ā wəúhboó ā túut nəumbípna caá. Pánihna, caandih jwī mao yohochah, iguíha jwíh ā jumbípn caá’, queétjeh ī míc niijíp be. ³⁹ Páant niij, ā wəúhdih teonít, iguíhamant əb bac bejnit, ī mao yohop be.

⁴⁰ “Páant ī chājat doonádh joinít, iguíha mínahboó āih iguíhana jwúub joinít, ¿queétdih ded pah tigaá ā chājbi?” Jesús queétdih ā niij úubh joyóp jī.

⁴¹ Páant Jesús ā niijíchah joinít, queét caandih nin pah ī niij jepahap jī:

—Queét yeejépwādh peéh chājna, ā mao yohat túutbípn caá. Túttimah, bitaboodih āih iguíhadih ā en dawát túutbípn caá, āih iguíhdih caandih ī táí dic wəhat pínah niijná, ī niijíp jī.

⁴² Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah ā jwúub niijíp jī:

—Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ā niij daacátjđih ¿yeébbó ñi bohécannit beé?

‘Məú teonít táini jee dáhnadih ñionít, ī náahcanni dahdih ī yohop yuh be. Obohjeéhtih, queét ī yohni dahdihjeh tigaá Dios ā níwip. Caandih ñionít, āih məu pánihnidih chājna, caán məudíh ā táí jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ā jwíh jwejep be. Caán jee pánihni Dios ā wahni pínah tigaá. Páant ā chājachah ennit, jwiitboó caandih búdí jwī wəina caá’, át niij daacáp tajī. (Sal 118.22-23)

⁴³ Páant ā nihát pah tigaá yeebdih yoobópdih wā naóhna caá. Dios āihwā pínah yeebdih ā jwíh ñionítji ñi juməchah yuhna, weém Dios ā wahnidih ñi náahcah, bita weemdih táí jepahnit pínahboodih ā ñiobipna caá, páantjeh ájeéh ī jummat pínah

* 21:32 Lc 3.12; 7.29-30 * 21:33 Is 5.1-2

niijná. ⁴⁴ Pánihna, weemdíh jepahcannit-boó caán jee dáhdih tóoc bunnít panihnit í jumbipna caá. Weemdíh í jepahcatji jíb caán jee dáh ã néehat pah, peéh chájna, iiguípná Dios queétdih ã wahbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴⁵ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã í maáta, fariseowãbut “Jwiít dih niijná caá ã chájap”, ít niij jéihyep wut jĩ. ⁴⁶ Páant niij jéihnit, caandíh ded pah í tewat pínahdih ít bidip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cáacwã caandíh “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, í niij jenah joyóchah jéihnit, queétdih úmna, tewíhna yuhna, ít jéih teo jwuhcap wut jĩ.

22

Téihya chéona ã numah jeémát pínah naáwát
(Lc 14.15-24)

¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús nin ã jenah joiní naáwátjĩh queétdih ã jwúub niij naóh bohénap jĩ:

² “Dios ã maáh jummat nin pah caá ã jumap: Maáh wúuh ã téihya chéwat túut chájachah, ã íp ã numah jeémát pínahdih ã chájap be. ³ Pánih ámoh péanit, ã numah jeémpnit pínahdih júúwát túutna, caandíh teo wáhnidih ã wahap yuh be. Obohjeéhtih, caandíh í jepahcap be. ⁴ Túttimah, bita caandíh teo wáhnitdihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwíwã, ã in débehanitdih mao púbnít, nihatdih ámoh péa, yeebdíh ã júúwát túutap be’, wã bidnitdih ñi niij naáwá. ⁵ Páant ã wutuchah joinít, í bejep yuh be, páant mantih. Obohjeéhtih, páant í niijíchah yuhna, queétdih í joyáh bojop be. Joyáh bojnit, biíc áih wápchiboó bej, biíh ã tewat múboó ã bejep be. ⁶ Bitaboó queét í naáwáchah joíhcan, yeejép pānit, queétdih í mao yohop be. ⁷ Páant í chájat doonádih joinít, búdí íjnit, maáhboó áih soldadowádh ã wahap be, queétdih mao yoh beedánit, íh tátchidihbut í cáwat pínah niijná. ⁸ Pánihat túttimah, bita caandíh teo wáhnitdih nin pah ã niijíp be: ‘Wã wúuh ã téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cáacwádh wã bidichah yuhna, queét yeejép wã ít jepahcap taga. ⁹ Pánihna,

tátchi tac yoób jumni júuhna bejnit, det ñi jwááhnitdih ñi numah júúwá’, queétdih ã niijíp be. ¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, bejna, biquína táí chájnitdih jwááh, bita táí chájcanitdihbut jwááhnit, nihatdih í numah jwúub júúwáp be. Pánihna, í maáhh munná jwúub jubínit, ã numah jeémát tólihdih í yáwap yuh be.

¹¹ “Obohjeéhtih, maáhboó queét joinít dih enedih joiná, téihya chéwechah enna í dúwát chóodih biíc newé ã dúocáh, ã enep be.

¹² Pánih ennit, ‘¿Íin wúúá, dépanih tibeé wã dúwát túutni yégueh dúocán yuhna, ma waád júóh?’ caandíh ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, caánboó ã jéih jepahcap be. ¹³ Páant ã jepahcah enna, maáh caandíh teo wáhnitdih nin pah ã niijíp be: ‘Chéonit, caandíh ñi ub bac bejeé. Pánih ub bac bejnit, weemdíh ã jepahcat jíb, dapánapboó ñi yohoó, wã pebh ã jumcat pínah niijná. Caánboó jumnit, túbít jígahna, íh maonádih néeh cháác joinít í jumbipna caá’, caandíh teo wáhnitdih ã niijíp be.*

¹⁴ “Buu wã naáwát pah, dawá cáacwã wíh túini doonádih joiná yuhna, daocánnitjeh í jepahna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

Romano maáta í úúbat túutni dinero júdu
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, íjna, Dioíh munnánt bac bejnit, fariseowã nin pah ít míc niij úúbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh jwí niij úúbh joibí, mácah ã jepahachah, caandíh naóh yacat túut niijná?” ít míc niijíp wut jĩ. ¹⁶ Páant niijnit, biquína íjeéh jumnit, Herodes ã jaimenádih maáh waadáhnitdihbut Jesús pebhna ít wahap tají, Jesús dih í úúbh joyát pínah niijná. Páant í wahnitboó waád joinít, nin pah Jesús dih í niijíp jĩ:

—Bohéní, yecanni jumna, Dios ded pah jwiít dih ã chájat túutatdih yoobópdih ma bohéatdih jwí jéihna caá. Ded pah cáacwã í niijíchah, maáta í jumachah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapí naóhna caá. ¹⁷ Páant yoobópdih naóhni jumna, ded pah ma jenah joyátdih jwiít dih ma naáwá. ¿Roma baácdih moón í maáh César ã úúbat

* 22:13 Mt 8.12; 25.30; Lc 13.28

táutni náodih caandih jwī wāhachah, ā táu niit? ī niij ūbh joyóp yah jī.

¹⁸ Páant ī niij ūbh joyóchah, ī yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih ā niij ūbh joí jwáabanap jī:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdih mácah ñi jepahat táut? ¹⁹ Césardih ñi wāhat pínah júddih weemdih ñi júutá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinít, biíc júddih caandih ī júutap jī.

²⁰ —¿Caán júddih deih móot, deih wāt tigaá ā jum? queétdih ā niij ūbh joyóp jī.

²¹ —Césaríh móot, áih wūtbut ā jumna caá, ī niij jepahap jī.

—Caán láa bácah caán júdu Césaríh pínah caá. Pánihna, áih pínah ā jumachah, caandih wāhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah ā jumachah, Diosboodih ñi wāhú, queétdih ā niijíp jī.

²² Páant ā niij jepahachah, ī joí wáhi bejep jī. Pánih joí wáhi bejnit, ī bac bejep jī.

*Cāacwā ī jwáub boo pud jūwát
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)*

²³ Páant queét ī bac bejat táttimah, biquína saduceowā jwuh, Jesúsdih ūbh joyát táut niijná, caán munná mantih ī waád juyáp jī. Queét saduceowā “Cāacwā wanna, ī jwáub boo pud jūóhcan niit”, niijnít ī jumap jī.* ²⁴ Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdih ī niijíp jī:

—Bohéní, nin pah Moisés āt niij bohénap tají: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ā wunachah, ā údboó weép jeñé áajidih jwáub áa jumat caá náahap. Pánihna, ā údboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnihdih ā bíboho naáh, ā úd jeñé báadhda weh pah ī weh jumat pínah niijná’, jwiitdih Moisés āt niijíp tají.* ²⁵ Biíc weh sietewā ī jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ā wunap be. Pánihna, ā údboó weép jeñé áajidih ā jwáub áa jumap yah be. Páant áa jumat táttimah, weép jeñé pahjeh mantih, weh wihcanjeh caanbút ā wunap be. ²⁶ Páant mícjeh queét nihat ī buúd beedép be. ²⁷ Páant mi weha mána ī wan beedát táttimah, ī áajibut mi wunap be.

²⁸ Pánihna, queét nihat ī áa jumnihji, nihat cāacwā ī jwáub boo pud jūwáchah, ¿ded

áa tigaá mi yoób jumbi? Jesúsdih ī niij ūbh joyóp jī.

²⁹ Páant ī niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—¿Dios naáwátdih jéihcan, ā wēpatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá! ³⁰ Wunnitji ī jwáub boo pud jūwát táttimah, jeáboó jumna, ángelwā pah áa wihcannit ī jumbipna caá. ³¹ Obohjeéhtih, wunnitji ī boo pud jūwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wā naóhna caá. ¿Moisésdih Dios nin pah ā niijátjidih ñi encannit jíí? ³² ‘Weém Abraham, Isaac, Jacob ī Maáh caá’, āt niij naáwáp wut jī. Queét ī wunat táttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios āt niijíp wut jī. ‘Í Maáh caá’, ā niijátjidih joinít, báadhnit ī jumatdih jwī jéihna caá. Dios báadhnitdihjeh maáh ā jumna caá. Pánihna, ‘Wunnitji ī jwáub boo pud jūóhcan niit’, niij jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, Jesús ā niijíp jī.*

³³ Páant ā niijíchah joinít, nihat cāacwā ā bohéatdih ī joí wáhi bejep jī.

*Chah jenah joyát wutat
(Mr 12.28-34)*

³⁴ Páant Jesús saduceowādih ā táu jepahachah joinít, fariseowāboó ī míc wéhenap jī. ³⁵ Pánih míc wéhe péanit, biíc íjeéh jumni, Moisés ā wutatjidih táu jéihniboó caandih nin pah ā niij ūbh joyóp yah jī:

³⁶ —¿Bohéní, Dios jwiitdih ā wutat deddih tigaá chah jenah joyát náah? ā niijíp jī.

³⁷ —Nin wutat caá chah ā jumap. ‘Diosdih chah jenah joí, táu jepahnit, wéinit, caandih bádí ñi oyoó’, Moisés āt niij daacáp tají.*

³⁸ Caán wutatji caá jwíh jumni. ³⁹ Caán wutat pahjeh mantih, nin biíc wutatbut biíc yoobó ā jumna caá: ‘Meemjéh ma míc oyat pah mantih, bitadihbut bádí ma oyoó’, āt niij daacáp tají.* ⁴⁰ Pánihna, Diosdih oinit, bitadihbut oinit, Dios ā náahat pah ñi chājbipna caá. Pánih chājnit, nihat Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit ī niijátjidihbut ñi táu jepahbipna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

*¿Ded jwima tigaá Cristo?
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

* 22:23 Hch 23.8 * 22:24 Dt 25.5 * 22:32 Ex 3.6 * 22:37 Dt 6.5 * 22:39 Lv 19.18 * 22:40 Lc 10.25-28

41 Páant niij péanit, Jesús jwuh caanjih jumnit fariseowādhin nin pah ā niij uúbh joyóp jĩ:

42 —¿Dios ā wahní Cristodih ded pah tigaá ñi jenah joí? ¿Ded juma tigaá? queétdih ā niijíp jĩ.

—David juma caá, ĩ niij jepahap jĩ.

43 —Páant ā jumachah yuhna, ¿Dépanih tigaá Túini Espiritu nin pah caandih ā naáwát tútuchah, Davidjiboó caandih ‘Maá’, āt niijí?

44 ‘Wā Maáhdih Dios nin pah ā niijíp be: “Wā jéihyepmant bóo bawámant ma chúdu. Pánih chúdnit, nihatdih ma wutuchah, meemdih en jühnitdih wā yap yohat tútbipna caá”, ā niijíp be’, Davidji āt niij daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

45 Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, āt niijíp wut jĩ. Páant ā niijíchah yuhna, ¿dépanih tigaá Cristo David juma āt jumji? Jesús queétdih ā niij uúbh joyóp jĩ.

46 Páant ā niij naáwáchah joinít, nihat ĩ jwúub uúbh joíhna yuhna, ĩ uúbh joí cádahap jĩ.

23

Fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut ĩ táicat

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Páant niij péanit, caanjih jumnitdih, jwiít ā bohénitdihbut Jesús nin pah ā niij naáwáp jĩ: 2 “Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābut caán ā wutatdih chah táí jéihnit jumna, yeebdih ĩ wutna caá. 3 Páant yeebdih ĩ wutuchah, ĩ niiját pahjeh chājat caá náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ niij bohéna yuhna, ĩpĩ chājcan caá. Páant ĩ táí chājcatdih yeéboó ñi en yacca bojoó.

4 Queét yeebdih búdí wái náah jumnidih chājat túttna, bainíbitjeh ñi yapachah ennit, yeebdih jīgah encanjeh, ĩpĩ peéh chājna caá. 5 Ded pah chājna, cāacwā ĩ wēi enat pínahdihjeh ĩpĩ bidna caá. Dios naáwátdih ĩ daácní núnabit āih ātna yacnit, ĩih móot chah, ĩih muj nahboobát búdí bawá jumni tōpjih ĩpĩ nah chéona caá. Úbhna dúwát chóona ā yapat waanadidh maátni ĩpĩ chājat túttna caá, queétdih ennit, ‘Diosdih táí

jepahnit caá’, niijnít, cāacwā ĩ táí wēi enat pínah niijná.* 6 Numah jeémépboó bejnit, waáwápna chúdnit, ĩpĩ wēina caá. Jwĩ míic wáacat muúboó bejnit, cāacwā ĩ táí enepboó ĩpĩ chúdna caá. 7 Tútchi tacboó bíí déedih jíb chājat juhna ĩ bejchah, cāacwā queétdih wēinit, muj teonit, ‘Ma jūóh, Bohéní’, ĩ niij uúbúchah joinít, ĩpĩ wēina caá.

8 “Obohjeéhtih, ‘Bohéní’, yeéboó cāacwādhin ñi niiját tútca bojoó. Weemjéh caá yeebdih bohéni. Yeéb nihat bíic yoobó jumna, ‘Bohéní’, cāacwādhin ñi niiját tútuchah, ā túican caá. 9 Pánihat pah, cāacwā míicjeh ‘Túini Paá’, ñi niijíchah, ā túican caá. Dios, jeáboó jumnijeh, ñi ĩp túini yoobát ā jumna caá. 10 Pánihat pah muntih, yeéb míicjeh ‘Maá’, ñi niijcá bojoó. Weém, Dios ā wahní Cristojeh, ñi maáh wā jumna caá. Pánihna, cāacwā míicjeh páant ñi niijíchah, ā túican caá. 11 Ded maáh jumíhna, yeebdih teo wühni ā jumna náah.* 12 Caanjéh míic maáh waadánidih Dios oboh jumni ā chājnipna caá. Obohjeéhtih, teo wühni panihniboodih Dios maáh ā waadábipna caá”, Jesús ā niijíp jĩ.*

13 Páant niij péanit, nin pah fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitdihbut Jesús ā niij jühñap jĩ:

“¡Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túí bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Dios ā wutatdih ñi yee bohénachah joinít, Dios ā maáh jumapboó cāacwā ĩ jéih waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjébut waadcán, queét ĩ waádihichah yuhna, ĩpĩ jāhna caá.

14 “¡Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túí bohénit pah jumna yuhna, tabit yee naóhnit caá ñi jumap. Diosdih táí maatápdih uúbhna yuhna, éemp wunnitih munádhin ĩpĩ dúuc wáina caá. Pánih yeenit ñi jumat jíb búdí peéh chājat yeebdih ā jumbipna caá.

15 “¡Yeéb Moisés ā wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túí bohénit pah jumna yuhna, tabit yee

* 23:5 Nm 15.38; Dt 6.8; Mt 6.1 * 23:11 Mt 20.26-27; Mr 9.35; 10.43-44; Lc 22.26 * 23:12 Pr 29.23; Lc 14.11; 18.14

naóhñit caá ñi jumap. Yúup jib bejñit, dawá cãacwãdih ñipĩ bohéna caá, ñi jenah joyát pahjeh ĩ túut numát pínah niijná. Páant ĩ túut numúchah, yeejép ñi chãjat chah queédih ñi chãjat túutna caá.

16 “¡Yeéb bohénit, bitadih waóhna, jéih encannit panihñit ñi jumna caá! Yeena, nin pah ñi niij bohéna yuh caá: ‘ “Dioih múú túini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioih múú díh jumni oroboó túini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pahjeh chãjat caá náahap’, ñipĩ niij bohéna yuh caá. 17 ¡Yeéb jenah joicáñit, jéih encannit panihñit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ã jum? ¿Dioih múú chah niit? ¿Caán múú díitboó jumni oroboó niit chah ã jumap? Caán múú díitboó oro jumna, Dioih caá ã jumap. Obohjeéhtih, biih pehbóo jumna, Dioih áta nihcan taga. Pánihna, oro chah Dioih múú ã jumna caá. 18 Yeéb nin pahbut ñipĩ niij bohéna yuh caá: ‘ “Dioih múúboó jumni nuñúpdih mao cáo wãhat naá túini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Í mao cáo wãhniboó túini ã jummat pah, wã niiját biíc yoobó wã chãjbipna caá”, ñi niijíchah, ñi niijátji pah chãjat caá náahap’, ñipĩ niij bohéna yuh caá. 19 ¡Yeéb jéih encannit panihñit ñi jumna caá! ¿Ded tigaá chah ã jum? ¿Diosdih cáo wãhni niit chah ã jum? ¿Caán ñi cáagat naá niit chah ã jum? Caán naajih ñi cáagna, Diosdih ñi wãhuchah, áih pínah caá. Biáboó ñi cáagachah nihna, Diosdih ñi wãhni áta nihcan tagaá. Pánihna, caán ñi cáagat naá caá chah ã jumap. 20 Páant ã jumachah, ‘Jwĩ cáagat naá túini ã jummat pah, wã niijátji biíc yoobó wã chãjbipna caá’, niijnít, caán naá caanjih ñi cáagnibut ã túyatdih ñi jenah joiná caá. 21 Pánihat pah, Dioih múú ã túyatdih jenah joiná, áih múú díitboó jumni ã túyatdihbut ñi jenah joiná caá. 22 ‘Jeá túini ã jummat pah, wã niijátji biíc yoobó wã chãjbipna caá’, niijnít, Dios maáh jumna ã chúudatdihbut jenah joinít, Dios, caanjih chúudni ã túyatdihbut

ñi jenah joiná caá.*

23 “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit, yeéb fariseowãbut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhñit caá ñi jumap. Dios ã wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohna, biíc núodih Diosdih ñipĩ wãhna yuh caá.* Obohjeéhtih, pánih wãhna yuhna, biih ã wutatna chah jenah joyát pínah ã jumachah yuhna, caandih ñipĩ joyáh bojna caá. Cãacwãdih túi chãjatboodih ñi jenah joicán caá. Queédih ñipĩ jígah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadih ñi niijátji pah ñipĩ chãjcan caá. Pánihna, Dios ã wutat pah, chej jumni núonadih caandih wãhna, ã túina caá. Obohjeéhtih, biih ã wutatdihbut jepahat caá náahap. 24 ¡Yeéb bitadih waóhna, jéih encannit panihñit ñi jumna caá! Ñi wutatdih, oboh jumni ã jumachah yuhna, ñipĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdih ã wutatboodih ñipĩ jepahcan caá.

25 “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit, yeéb fariseowãbut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhñit caá ñi jumap. Níih pamapnadih, níih babhbat dahnadihbut jímantjeh ñipĩ chocna caá, ã túi jígohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, díitboó búdí queí ã jumna caá. Caan pámap jímantjeh ñi chocat pah, yeebút biíc yoobó ñi jumna caá. Túi jígohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chãjñit, tubit en ñinahnitbut ñi jumna caá. 26 ¡Yeéb fariseowã jéih encannit panihñit ñi jumna caá! Pánih jumna, ñi jenah joyát dih túut numnít, táiniboodih ñi chãjaá. Pánih chãjna, yoobópdih túinit ñi jumbipna caá.

27 “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit, yeéb fariseowãbut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhñit caá ñi jumap. Cãac yohopdih bóo múú dáhnabit túi baabní chítahjih ĩ ñáini panihñit ñi jumna caá. Cãacwã caán yohopdih ĩ enechah, túi jígohni ã jumna caá. Páant jímant túini ã jígohochah yuhna, ĩ yohni bácahji ã moopát dih queét ĩ jéih encan caá.* 28 Páant ã nihat pahjeh man

* 23:22 Is 66.1; Mt 5.34 * 23:23 Lv 27.30 * 23:27 Hch 23.3

tigaá yeebdíh cáacwã ï enechah, túinit pah ñipí jígohna yuh caá. Obohjeéhtih, ñi jenah joyátboó búdí yeeat jam yapna, yeejép ã jamuchah, moópni dée pah caá ñi jamap.

²⁹ “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jamna yuhna, tūbit yee naóhñit caá ñi jamap. Tūbit yeenit jamna, Dios naáwátdih naóh yapanitji, túi chājnitjidihbut ñi oyatdih júutat túut ni-ijná, queétdih ï yohopjidih ámohñit, túini ñipí chājna yuh caá. ³⁰ Pánih chājnit, nin pah ñipí niijná caá: ‘Jon jātih jwī nuowā ï chājatji pah jwiítboó jwīta chājcan tagaá. Dios naáwátdih naóh yapanitdih wēinit, queétdih jwīta mao yohcan tagaá’, ñipí niijná yuh caá. ³¹ Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapanitdih mao yohñit ï jūimená jamna, biíc yoobó tigaá ñi chājap. ³² Pánihñit ï jūimená jamna, ñi nuowā ï yéej chājatji pahjeh mūntih ñi chāj péanaá.

³³ “¡Yeéb maiwā pah yeejép wā ñi jamna caá! Pánihna, ñi yéej chājatdih ñi túut nuumcátji jīb, Dios yeebdíh peéh chājna, iiguípna ã wahachah, ñi jéih jweicán niít.*

³⁴ Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wā chājap: Dios naáwátdih naóh yapanitdih, bita āih túini doonádih túi jéihñitdih, bita ã naáwátdih bohénit pínahdihbut yeebdíh wā wahbipna caá. Páant wā wahachah yuhna, yeéboó biquínadih cruzboó péoh dodhñit ñi mao yohbipna caá. Bitadih ñi míc wáac juyápboó pānit, tútchimant bacanit, queétdih mawat túut niijná, ñi ñuún péebipna caá. ³⁵ Pánih chājna, jon jātih jamnit túi chājnitjidih ï mawatji jīb yeébbodíhbut Dios ã peéh chājbipna caá. Pánihna, túi chājni Abeljidih Caín ã mawatji jīb púúúú Zacaríasjidih ñi nuowā ï mawatji jīb tigaá yeébbodíh Dios ã peéh chājbipna caá. Caán Zacarías Berequíasi wūh āt jamap tají. Dioíh muú jūhboó jamni nuñápdih mao cáo wāhat naa pébh ã jamuchah yuhna, caandíh ït mawap tají.*

³⁶ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Queét nihadidih ï mawatji jīb buu láa moondíhbut Dios ã peéh chājbipna caá”, Jesús ã niijíp jī.

Jerusalén tútchidih moondíh Jesús búdí ã

oyat

(Lc 13.34-35)

³⁷ Páant niij péanit, caanjíh jamnitdih nin pah ã jwáub niij naáwáp jī:

“¡Yeéb Jerusalén tútchidih moondíh búdí wā jígahna caá! Dios naáwátdih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejíh yohñit, yeéb ñipí maona caá. Ñi nuowābut biíc yoobó ït chājap wut jī. Pánihñit ñi jamuchah yuhna, yeebdíh búdí wā oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wā pebh yeebdíh wā jamat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeéboó weemdíh ñi náahcan caá.* ³⁸ Páant ñi náahcat peéh, buu ñíh tútchidih Dios ã wap cádahbipna caá. ³⁹ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwáub encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wā jwáub dei jūúwúchahjeh, weemdíh ñi jwáub enbipna caá. Pánih ennit, ‘¡Dios ã wahni, meemdíh búdí jwī wēina caá!’ ñi niijbipna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jī.*

24

Dioíh muudíh bita ï yohat pínah

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niij péanit, Dioíh muumánt Jesús jwiítidih ã namah bac bejep jī. Pánih bac bejnit, Dioíh muudíh wēi enna, ã túi jígohatdih Jesúsdih jwī naáwáp yuh jī. ² Obohjeéhtih, páant jwī naáwáchah joinít, nin pah jwiítidih ã niijíp jī:

—Caandíh ennit, ñi túi jenah joyoó. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Yeebdíh eníhcanitboó nin ñi en wēinidih ï boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít, ã niijíp jī.

Péeni yeó jáap jātih ded pah ã yapat pínah

(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)

³ Páant niij míc wéhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwī chājap jī. Pánih bejna, caán jeená púh laáb jūibínit, Jesús ã chúudap jī. Páant ã chúuduchah ennit, jwiítboó ã pebh jūibínit, nin pah caandíh jwī niij wábh joyóp jī:

—Maá, jwiítidih ma naáwá. ¿Débólíh tigaá ma niiját pah ã yapbi? ¿Meém ma jwáub dei jūúwát pínah jātih, péeni yeó jáap jātihbut

* 23:33 Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7

* 23:35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

* 23:37 1R 19.10; Jer 2.30

* 23:39 Sal 118.26

ded pah ã jwĩh yapachah tigaá jwĩ enbi? jwĩ niijíp jĩ.

4—Yeéb ñi tái chãja chaáh. Bitã ã yeeatdih ñi joicá bojoó. 5 ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ã jũóhbiþna caá. Pãant ã niij yeenachah joinít, Diosdih cádahna, páant niijnítboodih dawá ã péebiþna caá. 6 Pebhbit jumnit ã miic mawat, yuúp jumnit ã miic mawat doonádihbut ñi joibíþna caá. Pãnih joiná yuhna, caandih búdí ñi úum jenah joicá bojoó. Pãant ã yapbiþna caá. Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ã judh jwuhbiþna caá. 7 Caán láa biic baácđih moón biih baácna bejnit, ã miic maobiþna caá. Nihat baácboó búdí miic mawat ã jumbiþna caá. Dawá pebhboó nuugúp láa, baác méméatbut ã jumbiþna caá. 8 Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, chah yeejép yapat pínah ã judh jwuhbiþna caá.

9 “Táttimah, bitã yeebdih teonit, maátadih ã wũhbiþna caá, yeejép ã chãjat pínah, ã mao yohat pínahbut niijná. Wĩhwã ñi jumãt jĩb, nihat baácđih moón yeebdih ã enihbican nacaá.* 10 Caán láa, wĩhwã jumna yuhna, dawá weemdih ã cádahbiþna caá. Pãnih cádahnit, bitã wĩhwãđih enihcan, maátadih ã naóh yacbiþna caá, queéđdih ã peéh chãjat pínah niijná. 11 ‘Weém Dios naáwátđih naóh yapani wã jumna caá’, niij yeenit dawá ã jumbiþna caá. Ded pah ã yee naáwáchah joinít, dawá queéđdih ã jepahbiþna caá. 12 Caán láa cáacwã chah yeejép ã chãjbiþna caá. Pãnih yeejép chãjnit, dawá bitadih ã oi cádahbiþna caá. 13 Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yuhna, ded weemdih cádahcanniboó wãjeéh páantjeh jeáboó ã jumbiþna caá.* 14 Pãnihna, Dios ã maáh jumãt doonádih nihat baácđih moondih naáwát caá náahap. Pãant naáwát táttimah, péeni yeó jáap ã jũóhbiþna caá.

15 “Bitã ã pãpnidih Diosdih weñat muú diitboó jwejnít, cáacwã caánboodih weñaat túatna, caán muú ã túyatđih ã yéejanachah, ñi enbiþna caá. Dios naáwátđih naóh yapani Danielji páant ã yapat pínahđih át daacáp tajĩ. Caán ã daacátjidiđ ennit, ñi tái beh joyoó.* 16 Caanjĩh yeejép ã

pãpni ã jumuchah ennit, Judea baácboó jumnit jeéboó ã jweí pũh laab béje naáh. 17 Caán láa cáacwã tubit yeejép ã yapachah, waícanjeh ã jweí ñáo pũh laab béje naáh. Ded muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, ãih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jweí béje naáh. 18 Wãpchiboó jumni ãih yéguehñadih ubudih ã jwũub bejca bojo naáh.* 19 Caán láa wudu jumnit, weh túhñitbut ã jweyéchah, queét yaáđđih chah ã buobiþna caá. 20 Nin pah Diosdih ñi niij uúbú: ‘Mah noój láa, jwĩ chooát yeó jáapđihbut páant yeejép ã yapca bojo naáh, caán láa jwĩ jweyát pínah niijná’, ñi niijĩ. 21 Caán yeó jáapnadiđ cáacwã tubit yeejép ã yapbiþna caá. Nin baácđih Dios ã chãjat táttimah, cáacwã yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadiđ chah yeejép pohã ã yapbiþna caá.* Pãant yeejép yapat táttimah, biic yoobó ã jwũub yeejép yapcan niit. 22 Pãnihna, tubit yeejép yapat pínah daocãnni yeó jáapna Dios ã chãjbiþna caá, ã ñionitboó ã jéih buujáát pínah niijná. Pãant ã chãjcah nihna, ded áta buujácan tagaá.

23 “Caán láa det yeebdih ‘Ñi enee. Ninjĩh caá Cristo ã jumup’, ã niijíchah, bitabut ‘Conjĩh caá Cristo ã jumup’, ã niijíchah, ñi joyáh bojoó. 24 Caán láa dawá yeenit ã jumbiþna caá. ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, ‘Weém Dios naáwátđih naóh yapani caá’, niij yeenitbut ã jumbiþna caá. Queét úum náah jumnidih ã chãj jútbiþna caá, cáacwã ã en wáhi bejat pínah niijná. Pãant ã chãjatdih ennit, Dios ã ñionitboó ã yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queéđđihjeh ã péeat pínahđih ã náahbiþna caá. 25 Pãant ã yapat pínah jãtĩh, yeebdih wãát naóhna caá, caandih ñi tái jéihyat pínah niijná. Pãant wã naáwátjidiđ náhninit, yeebdih yeenitdih ñi joicá bojoó. 26 Pãnihna, caán láa ‘Muú wihcapboó Cristo tigaá ã jumup’, det yeebdih ã niijíchah yuhna, caanná enedih ñi bejca bojoó. ‘Caán muú diitna jumni tólihboó ã jweí ñũhna caá’, ã niijíchah yuhna, ñi joyáh bojoó. 27 Yeó aáb jũwúpmant ã buug yácapna wedóát ã yeh iigát ã jígohochah, nihat cáacwã ã jéih enat pah, weém, nihat cáacwã úud jeñé, wã jwũub dei jũwúchah,

* 24:9 Mt 10.22 * 24:13 Mt 10.22 * 24:15 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 24:18 Lc 17.31 * 24:21 Dn 12.1; Ap 7.14

* 24:27 Lc 17.23-24

nihat i enbipna caá.* 28 Jóopwã wanni bácahjidih ã jumatdih jéihnit, caanjih ipi wáac juná caá. Pánihat pah wíhwã wã jwúb dei júwáchah ennit, wã pebh i wáac juibipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

Nihat cãacwã úd jeñé ã jwúb dei júwát (Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)

29 “Caán láa cãacwã yeejép i yapat táttimah, yeó, widhbut ã táu yeh iigcán niít. Páant ã táut numúchah, jeá ã méménachah, cúiwã i yág jeen bejbipna caá.* 30 Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úd jeñé, mah tólihjih wã dei júhbihpna caá. Búdí wēpatjih, táu yeh iigní wã jwúb dei júwáchah, nihat baác dih moón weemdih i enbipna caá. Pánih ennit, búdí umna, i juibipna caá.* 31 Páant wã dei júwát pónih, póojat nah búdí ã yáanachah, wíh ángelwádih nihat baácboó wã wahbipna caá, wã ñionitdih i ub wáacat pínah niijná.

32 “Higuera nah ded pah ã jumatdih ñi táu náhninaá. Caan náh jáap wawá ã jumachah ennit, jópchi ã tóah júwát dih ñi jéihna caá. 33 Páant ã jumat pah, nihat wã niijátji biíc yoobó ã yapachah enna, wã jwúb dei júwát pínah bahni ã judhdad dih ñi jéihbihpna caá. 34 Yoobóp dih yeebdih wã naóhna caá. Nihat wã niijátji pah ã yapat pínah jãtih, caán láa moón i buúdcán niít. 35 Nin baác, jeábut ã buúduchah yuhna, wã naáwátboó ã buúdcán niít. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabipna caá.

36 “Obohjeéhtih, wã jwúb dei júhni pínah yeó jáap, horadihbut nihat i jéihcan caá. Cãacwã, ángelwã, weem yáh buca nihat jwí jéihcan caá. Wã íp Diosjeh caá caandih ã jéihyep.

37 “Noé jam láa cãacwã ded pah i jumatji pahjeh man tigaá wã jwúb dei júwáchah, biíc yoobó i jumbipna caá.* 38 Pobyit ã júwát pínah jãtih cãacwã jeémp babh nit, téihya chéonit, i wehdih téihya chéwat táutna it chãjap wut jĩ. Noéboó jááj chóona ã waadáchah, ipi jumat pah, páantjeh it jumap wut jĩ. 39 Pánih jumna, pobyit ã júwáchah, queét nihat i wan beedáat

pínahdih it jéihcap wut jĩ. Pánihat pah biíc yoobó mantih wã jwúb dei júwáchah, cãacwã i jumbipna caá.* 40 Pánih jumnit, chéne neoná ñih wápchi pínahdih i tewat pónih, weemdih jepahnidih ángelwã i ub bejehchah, biíhboó ã chãobipna caá. 41 Chénewã yaádh biíc dih i tewechah, weemdih jepahnidih i ub bejehchah, weemdih jepahcanihboó mi chãobipna caá.

42 “Páant ã yapat pínahdih jenah joinit, weém ñi Maáh wã jwúb dei júhni yeó jáap pínahdih jéihcan, yeó jáap jumat pah táu pãinit ñi jumú. 43 Nin wã naáwát dih ñi táu jenah joyoó: Numni dedé hora ã waadát pínahdih jéihna, mú mínahboó áta táu en dao tágaá, ã jéih waadcát pínah niijná. 44 Pánihat pah weém, nihat cãacwã úd jeñé, ñi jéihcat láa wã jwúb dei júwáchah, yeebút biíc yoobó táu pãinit jumat caá náahap”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

Táu teo wãhni, táu teo wãhcanni naáwát (Lc 12.41-48)

45 “Biíc teo wãhni táu jenah joinit, ã maáhdih táu jepahni ã jumap be. Páant ã jumachah ennit, ã maáh ã bejat pínah jãtih, nihat bita caandih teo wãhni i maáh pínah caandih ã waadánap be, queét i jeémát pínahdih yoobóp dih ã wãhat pínah niijná. Pánih maáh waadá péanit, biíh baácboó ã bej jwuhap be. 46 Pánih bejniji áih muná ã jwúb juyúchah, caandih teo wãhni ã wutatji pah ã chãjachah ennit, caandih búdí ã wēibipna caá. 47 Yoobóp dih yeebdih wã naóhna caá. Caandih wēinit, nihat ã bíbohatdih en daoní maáh ã waadábihpna caá. 48 Obohjeéhtih, biíh caandih teo wãhni túcanni jumna, nin pah áta niij jenah joi tágaá: ‘Wã maáh maatáp dih jíghocan, buútéh ã jwúb júhcan niít’, niij jenah joinit, 49 bita teo wãhni dih pãinit, babh máihnit biíc dih áta jeémp babh máih tagaá. 50 Pánihna, caán ã náhnicanni yeó jáap, ã páicanni horadih ã maáhboó ã jwúb juibipna caá. 51 Pánih junit, caandih ã jepahcatji peéh, tubit ã pēibipna caá. Pánih pēi péanit, táu chãjnit pah jíghonit biíc dih, iiguipna ã wahbipna caá. Caánboó jumna, tubit jígahnit,

* 24:28 Lc 17.37 * 24:29 Is 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12-13 * 24:30 Dn 7.13; Ap 1.7 * 24:37 Gn 6.5-8 * 24:39 Gn 7.6-24 * 24:44 Lc 12.39-40

maonádih ì míc néeh chãác jãibípna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

25

Chénat pah téihya japata yaádh naáwát

¹ “Péni yeó jáapdih Dios ã maáh jummat nin pah ã jumbipna caá: Chénat pah téihya japata yaádh biíc chei ìih jiiát páhanadih ubnit, téihya chéoni pínahdih enat túut niijná, ã jũóhni pínah horadih jéihcanjeh, caandíh páñadih ì bac bejep be.* ² Biícjĩh bóo téihya jenah joicánnit yaádh ì jumap be. Bitá biícjĩh bóo téihya táí jenah joinít yaádh ì jumap be. ³ Pánihna, jenah joicánnit yaádh ìih jiiát páhanadih pohba ì ubap yah be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana ã yíi beedát pínahdih jenah joicánjeh, ì jwúub puhwat pínahboodíh ì ub bejcap be. ⁴ Bitá táí jenah joinít yaádhboó ìih jiiát páhana ã yíi beedéchah, ì jwúub puhwat pínah yíidihbut ì ubap be. ⁵ Téihya chéoni pínah ã jígochah enna, quiib chei ã jũúwáchah, queét nihat ì úwah bejep be. ⁶ Túttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah ã jũúwáchah, ãjeéh jũóhni ì wéi ejat ã yáanap be: ‘ìNi joyoó, téihya chéoni pínah ã jũóhna caá! ìCaandíh wéi jwãáadih ñi jũúwá!’ ì niij wéi ejep be. ⁷ Páant ì niij wéi ejechah joiná, táí jenah joinít yaádh ìih jiiát páhanadih ì jwúub yíi puhwap be, ã táí iigát pínah niijná. ⁸ Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhboó táí jenah joinít dih nin pah ì niij úbáp yah be: ‘Jwĩih jiiát páhana dũbna caá ã chãjap. Pánihna, ñih yíidih jwiít dihbut ñi wũhúú’, ì niijíp yah be. ⁹ ‘Jwĩih yíi nihatdih ã juibícan niit. Yíi bíbohnitdih yeebjéh jíib chãjadih ñi bejeé’, táí jenah joinít queétdih ì niij jepahap be. ¹⁰ Páant ì niijíchah joinít, yíi jíib chãjadih ì bejep be. Páant ì bejat pónih, téihya chéoni pínahboó ã juyáp be. Páant ã juyáchah ennit, ìih jiiát páhanadih jiiánit, táí jenah joinít yaádh caandíh jwãáadih ì bejep be. Caandíh jwãáahnit, ã téihya chéona namah jeémátdih jeémát túut niijná, ãjeéh ì waad béjep be. Nihat ì waad beedéchah ennit, teo wũhniitboó jécdih ì nemep be. ¹¹ Páant ì nemat túttimah, jenah joicánnit yaádhboó jwúub joinít, ‘ìMaá,

jwiít dihbut ma wãt jũúwá!’ ì niij ejep yah be. ¹² Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wã jéihcan caá’, téihya chéoni queét yaádh dih ã niij jepahap be.*

¹³ “Yeebbút queét táí jenah joinít yaádh panihnit ñi jumúú. Wã jwúub dei jũóhni yeó jáapdih, caán horadihbut jéihcan, ìih jiiát páhanadih táí ámohnit, yíidihbut táí bíbohnit, ì páñat pah, yeebbút táí jenah joinít, táinijeh chãjnit, weemdíh ñi páñáá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Dinero júdũna naáwát

(Lc 19.11-27)

¹⁴ “Dios ã maáh jummat nin pahbut ã jumbipna caá: Biíc newé biáboó jibidih ã bejat pínah jãtíh, caandíh teo wũhniitdih ã bid wáacap be. Páant ì wáac juyáchah, dinero júdũnadih queétdih ã wũhap be, ì jíib tewat pínah niijná. ¹⁵ Pánih wũhna, biíc dih biícjĩh bóo téihya júdũ ã wũhap be. Biíhdih chéne júdũ ã wũhap be. Biíhboodíh biíc júdũjeh ã wũhap be. Pánih wũhna, chah jéihnidih chah ã wũhap be. Pánih queétdih wũh péanit, biíh baácboó jibidih ã bejep be. ¹⁶ Páant ã bejat túttimah, biícjĩh bóo téihya júdũ bíbohni jíib chãjadih ã bejep be. Pánih jíib chãjna, biíh biícjĩh bóo téihya júdũ ã jwúub jíib tewep be. ¹⁷ Chéne júdũ bíbohnitbut jíib chãjnit, biíh chéne júdũ ã jwúub jíib tewep be. ¹⁸ Obohjeéhtih, biíc júdũ ã wũhniitboó caán júdũdih páantjeh ã baad jwéjep be.

¹⁹ “Ì maáh bejniji maatápdih jígochah, biíh yeó jáap ãih mũuná ã jwúub juyáp be. Pánih jwúub joinít, ded pah ì jíib tewatjidih queétdih ã úbh joyóp be. ²⁰ Páant ã úbh joyóchah joinít, biícjĩh bóo téihya júdũ ã wũhniiji ã jíib tewatjidih ub wũhniit, nin pah ã maáhdih ã niijíp be: ‘Maá, ma eneé. Weemdíh biícjĩh bóo téihya júdũ ma wũhniijĩh jíib chãjnit, biíh biícjĩh bóo téihya júdũ wã jwúub jíib tewep be’, ã niijíp be. ²¹ ‘Ma táí teona beé. Wã náahat pah mat chãjap taga. Páant bainí meemdíh wã wũhuchah yahna, mat táí jíib tewep taga. Páant ma táí tewat jíib, dawá wĩih bií déedih en daoní maáh pínah wã waadábipna caá, wãjeéh ma táí weñat pínah niijná’, ã maáh

* 25:1 Lc 12.35 * 25:12 Lc 13.25

caandih ã niijip be. ²² Pánihat túttimah, chéne júdu ã wāhniijiboó ã maáhdih nin pah ã niijip be: ‘Maá, ma eneé. Weemdih chéne júdu ma wāhniijih jīb teonit, biíh chéne júdu wā jwáub jīb tewep be’, ã maáhdih ã niijip be. ²³ ‘Ma túi teona beé. Wā náahat pah mat chājap taga. Páant bainí meemdih wā wāhuchah yuhna, mat túi jīb tewep taga. Páant ma túi tewat jīb, meemdih dawá wíih bií déedih en daoní maáh pínah wā waadábipna caá, wājeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandihbat ã niijip be.

²⁴ Pánihat túttimah, biíc júdu ã wāhniijiboó ã maáhdih nin pah ã niijip be: ‘Maá, meém úm náah jumni ma jummatdih wā jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih wātñitjeh, ã tewat jīb mapí bíbohna caá. ²⁵ Páant ma jummatdih jéihnit, meemdih úmna, ma wāhni júduhdih páantjeh wā baad jwéjep be. Dáa, nin míih pínahdih ma bíbohoó’, ã maáhdih ã niijip yuh be.

²⁶ ‘Meém yeejép tewíhcanni ma jumna caá. Weemjéh teocan, bitadih wātñitjeh ã tewat jīb wā bíbohatdih ¿ma jéihnit beé?

²⁷ Pánihat jéihna, cāacwā íih núo ámohopboó ma jwejechah, áta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah ã jīb aab béjechah, chah wāta bíboh tagaá’, ã maáh caandih ã niijip be. ²⁸ Páant caandih jūih péanit, bitadih nin pah ã niijip be: ‘Caán ã bíbohni júduhdih dáuc wáinit, chéne pah téihya júdu bíbohnihoodih ñi wāhú. ²⁹ Ded ã bíbohātjīh ã túi chājachah ennit, caandih chah ã wāhuchah, chah búdí bíbohni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni “Weém wā bíbohcan caá”, niijniboodih ã bíbohātjīh ã dáuc wáibipna caá.* ³⁰ Pánihat dáuc wái péanit, caán yabh teonidih ub bac bejnit, dupánapboó ñi yohoó. Caanná jumnit, íih maonádih ã míc néeh chāac jūibipna caá’, ã maáh ã niijip be”, Jesús jwiítjīh ã niijip jī.*

Peéh chājat pínah

³¹ “Weém nihat cāacwā úud jeñé, túi yeh iigātjīh nihat ángelwā biícidih wā jwáub dei jūóhbiipna caá. Pánihat jūóhni, maáh waadná, túi yeh iiguípboó chūadnit, wā wātñipna caá.* ³² Páant wā chāuduchah, ángelwā

nihat cāacwādh wā pebhna ã ub jūóhbiipna caá, ded pah ã chājatjī jīb wā naáwát pínah niijná. Páant ã ub juyúchah ennit, chéne poómp queétdih wā ñiobipna caá. Ovejawādh en daoní áih ovejawā cabrawā biícidih ã jumuchah ennit, queétdih ã ñíwat pahjeh weembút cāacwādh wā ñiobipna caá. ³³ Pánihat ñíona, ovejawā panihnit túinitdih wā jéihyepmant bóo bawámant wā ñuhāt túatñipna caá. Cabrawā panihnit yéejnitdih wā wáyámant bóo bawámant wā ñuhāt túatñipna caá. ³⁴ Pánihat ñíu péanit, weém nihat cāacwā ã maáh wā jéihyepmant bóo bawámant ñuhnitdih nin pah wā niij naóhbiipna caá: ‘Yeéb wā íip ã wēi ennit ñi jūúwá. Nin baácidih ã chāj láa ájeéh wātñit ñi jumāt pínahdih jenah joinít, buu láa yeebdih maáta ã waadána caá. ³⁵ Weém wā nuugúp wunuchah, yeébbóo weemdih jeémát ñi wāhup jī. Weemdih ã taca jootóchah, babhbat ñi wāhup jī. Ñi pebh wā jīb bejechah, weemdih jéihcan yuhna, ñi túi wēi jwāáap jī. ³⁶ Yégueh wíhcanni wā jumuchah enna, weemdih ñi yégueh yacap jī. Tubáp chāúhni wā jumuchah enna, weemdih ñi en dawáp jī. Nemat muúboó wā jumuchah, weemdih enedih ñi juyúp jī’, túinitdih wā niijbipna caá.* ³⁷ Páant wā niij naáwáchah joinít, queét weemdih nin pah ã niij wábh joibipna caá: ‘¿Maá, débólih tijí meém ma nuugúp wunuchah, jeémát jwí wāh? ¿Débólih tijí meemdih ã taca jootóchah, babhbat jwí wāh? ³⁸ ¿Débólih tijí meemdih beh encan yuhna, jwí túi wēi jwāáh? ¿Débólih tijí yégueh ma wíhcah enna, jwí yégueh yac? ³⁹ ¿Débólih tijí ma tubáp chāúúchah, meemdih enedih jwí juibí?’ weemdih ã niij wábh joibipna caá. ⁴⁰ Páant ã niij wábh joyóchah joinít, weém queétdih nin pah wā niij jepahbiipna caá: ‘Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nin wíih cāacwājeéh jumni, oboh jumni ã jumuchah yuhna, caandih yeéb pánihat chājna, weemdih tijí páant ñi chājap’, queétdih wā niijbipna caá.*

⁴¹ “Páant túinitdih niij péanit, wā wáyámant bóo bawámant ñuhnitboodih nin pah wā niijbipna caá: ‘Dios ã peéh chājnit pínah caá yeéb ñi jumap. Wā pebh

* **25:29** Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18   * **25:30** Mt 8.12; 22.13; Lc 13.28   * **25:31** Mt 16.27; 19.28   * **25:36** He 13.3

* **25:40** Ez 18.7

chãocánjeh, iiguípna ñi bejeé. Nemépwã ï maáh biíc dih caán iiguípboó ï jamat pínahdih Dios ã chãjap jĩ. Pánihna, caandih jepahnitbut ãjeéh ï bejbipna caá. Caánboó jamni iigát ã noón dabcan niít. ⁴² Weém wã nuugúp wunuchah, yeéboó jeémát ñi wãhcap jĩ. Weemdih ã taca jootóchah, babhbat ñi wãhcap jĩ. ⁴³ Weemdih jéihcannit, wëi jwãáhcán, páantjeh ñi enah bojop jĩ. Yégueh moh yéejni wã jumuchah enna yuhna, weemdih ñi yégueh yaccap jĩ. Wã tabúp chãúúchah, nemat muúboó wã jumuchah, weemdih ñi en daocáp jĩ, yeejépwãdih wã niijbípna caá. ⁴⁴ Páant wã niijíchah joinít, queét weemdih nin pah ï niij wúbh joibípna caá: ‘Maá, ma nuugúp wunuchah, meemdih ã taca jootóchah, jwĩ jéihcanni ma jumuchah, yégueh ma moh yéjechah, ma tabúp chãúúchah, nemat muúboó ma jumuchah, ¿débólih tijĩ jwiítboó meemdih jwĩ teo wáaccan?’ weemdih ï niij wúbh joibípna caá. ⁴⁵ Páant ï niij wúbh joyóchah joinít, nin pah queédih wã niij jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nin wíh cãacwãjeéh jamni, oboh jamnidih yeéb ñi teo wáaccan, weemdih tijĩ páant ñi teo wáaccap jĩ’, queét yeejépwãdih wã niijbípna caá.* ⁴⁶ Queédih Dios ã peéh chãjachah, iiguípboó páantjeh ï jumbipna caá. Queét táinitboó wã íp biíc dih ã pehbóó páantjeh ï jumbipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

26

Jwiít judíowã jwĩ maáta Jesús dih ï mawíhat (Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Páant niij péanit, nin pah Jesús jwiít dih ã jwáub niij naáwáp jĩ:

² —Oveja wúúhdih jwĩ jeémát yeó jáap, Pascua ï niijni, chéne yeó jáap ã jadhdatdih ñi jéihna caá. Caán yeó jáap dih weemdih eníhcannitboó teonit, weém nihat cãacwã úud jeñédih bitadih ï wãhbipna caá, weemdih cruzboó péoh dodhñit ï mao yohat pínah niijná, ã niijíp jĩ.*

³ Táltimah, sacerdotewã ï chah maáh, Caifás wüt jamni pebhna bita jwĩ maáta biíc dih ït míc wáacáp wüt jĩ. ⁴ Pánih míc

wáacnit, ded pah Jesús dih teonit, ï mawat tútat pínahdih nin pah ït niij míc wéhenap wüt jĩ:

⁵ —Pascua yeó jáapnadh, dawá cãacwã ï jumuchah, Jesús dih jwĩ tewat tútuchah, nihat tabit ïta íj tagaá. Pánih íjnit, jwiít dih ïta míc mao tagaá. Pánihna, ï encáh, jwĩ tewat tútáp, ït míc niijíp wüt jĩ.

Yad wili miñ chej jamnijñ Jesús dih mi puhwat (Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Queét Jerusalén táтчiboó ï míc wéheat pónih, jwiít Betania táтчiboó jamna, bácah moópniji Simónih muuná jeémpna jwĩ chãjap jĩ. ⁷ Páant jwĩ jeéméchah, biíc yad wili tái chej jamni búdí jíib jamni yí quiít dih mi ab waád juyáp jĩ. Caán quiít alabastro ï niijni jeejñ ï chãjni quiít ã jumap jĩ. Pánihna, Jesús pebh joinít, caán yíjñ ãih wao dáhdih mi puhwap jĩ.* ⁸ Páant mi puhwachah ennit, jwiít ã bohénitboó jwĩ íjip jĩ. Pánih íjnit, nin pah jwiítjeh jwĩ míc niijíp jĩ:

—¿Dépanih tigaá nint chej jamni yí búdí jíib jamnidih páant mi puh peét? ⁹ Caandih jíib chãj wãhñit, mi jíib teonidih moh yéejnitdih mi wãhuchah, chah áta tái taga, jwĩ niijíp jĩ.

¹⁰ Páant jwĩ míc niijíchah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—¿Dépanih tigaá caántdih páant ñi niij jñih? Weemdih caántboó mi tái chãjna caá.

¹¹ Moh yéejnit ñijeéh páantjeh ï jumbipna caá. Débólih teo wáaquíhna, queédih ñi jéih teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahnibit wã jam jwuhbipna caá.* ¹² Pánihna, wunniíh bácahjidi jwĩpĩ puhwat pah, weemdih chej jamni yíjñ puhna, wã wunuchah weemdih ï yohat pínahdih mi ámohna caá. ¹³ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nihat baácboó wíh táini doonádih naóhna, nint buu weemdih mi chãjatjidihbut ï naóhbipna caá. Páant ï naáwáchah joinít, caántdih dawá ï náhnipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

* 25:45 1Co 8.12 * 25:46 Dn 12.2 * 26:2 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 26:7 Lc 7.37-38 * 26:11 Dt 15.11

Judas Jesúsdiḥ ã duó wáyat pínahdiḥ ã naáwát

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, jwíjeéh jumni, Judas Iscariote, sacerdotewã í maáta pebhna bejnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

¹⁵ —Jesús pebhna yeebdíḥ wã duó wáyat pínah jíib ¿débóo ñi wãhbi? át niijíp wut jĩ.

—Páant jwiítidih ma duó wáyachah, treinta platajĩḥ í chãjniji júdnadiḥ jwí wãhbiḥna caá, wēinit, ít niijíp wut jĩ.*

Páant niijnít, Judasdiḥ ít jíib chãjap wut jĩ. ¹⁶ Páant í jíib wãhniḥniḥ ãbnit, Judasboó débóliḥ queétdih ã duó wáyat pínahdiḥ át jenah joyóp tajĩ.

Jesús ã bohénit biícđih ã pée jeémát

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Paacánni pandih jwí jeémát yeó jáapna jwíih waadni yeó jáapdiḥ jwiít Jesúsdiḥ nin pah jwí niij úbh joyóp jĩ:

—¿Ded m̄úboo tígaá Pascua jeémátđih jwiítidih ma ñamah jeémpbi? ¿Dedboo tígaá jeémát jwí chãjbi? jwí niijíp jĩ.

¹⁸ —Jerusalén táтчina ñi bejeé. Caanná juibínit, biíc newéđih jwãáhnit, caandíḥ nin pah ñi niijí: ‘Wã wunat pínah bahniḥ ã júdhna caá. Pániḥna, míih m̄úboó Pascua jeémátđih wã bohénitđih wã ñamah jeémpbiḥna caá’, Bohéni ã niijná be’, caandíḥ ñi niijí, Jesús jwiítidih ã niij jepahap jĩ.

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, biquína jwíjeéh jumnit í bejep jĩ. Caanná juibínit, í jwãáhni newé ã waóh bejni m̄uná waadni, jwiítidih Jesús ã ñamah jeémát pínahdiḥ ít chãjap tajĩ.

²⁰ Túttimah, t̄o ñáh j̄úwáchah, Jesús jwiítidih caán m̄uná ñamah waadni, Pascua jeémátđih biícđih jwí jeémép jĩ. ²¹ Páant jwí jeémát pónih, Jesús jwiítidih nin pah ã niijíp jĩ:

—Yoobópdih yeebdíḥ wã naóhna caá. Weemdíḥ eníhcannitđih duó wáini pínah ñi cãtíḥ ã jumna caá, ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, búđi jenah joiná, jwiít niḥat biquínajeh caandíḥ nin pah jwí niij úbh joyóp jĩ:

—¿Weém niḥcan niít? jwí niijíp jĩ.

²³ —Pandih weém biícđih neéh jeémpni weemdíḥ eníhcannitđih duó wáini pínah ã jumna caá.* ²⁴ Páant yeejép wã yapat pínahdiḥ jon jãtiḥ Dios naáwátđih naóh yapani át daacáp tajĩ. Pániḥna, weém niḥat cãcwã úud jeñé caán ã daacátji pah-jeh yeejép wã yapbiḥna caá. ¿Obohjeéhtih, weemdíḥ eníhcannitđih duó wáiniḥni yeejép pohba ã yapbiḥna caá! Caán ã cãc jumcaḥ, chah áta túi tagaá, jwiítidih ã niijíp jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchah joinít, Judas, caandíḥ eníhcannitđih duó wáini pínah, Jesúsdiḥ nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Maá, weém niḥcan niít? ã niijíp jĩ.

—Ma niiját pah meemjéh tigaá, Jesús caandíḥ ã niij jepahap jĩ.

²⁶ Páant ã niiját túttimah, Jesús pandih ãbnit, “Túina caá, Paá”, niij, caandíḥ dajnit, jwiítidih ã wãhup jĩ.

—Nin pan wíih bácaḥ panihni caá. Caandíḥ ñi jeémé, ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant niij péanit, jiwá iguúḥ mac jumni pamapdiḥ ãbnit, “Túina caá, Paá”, niijnít, caandíḥbut jwiítidih ã wãhup jĩ.

—Yeéb niḥat nindih ñi babhbaá. ²⁸ Nin wíih meép panihni caá. Wíih meépjiḥ í yéjap jíib buúdaátđih jíib chãjna, dawá cãcwáđih wã wun wãhbiḥna caá, Dios biícđih í túi jumat pínah niijná.* ²⁹ Yeebdíḥ yoobópdih wã naóhna caá. Nin baácboó jum jwãhna, jiwá iguúḥ macđih wã jwúub babhcan niít. Túttimah, wã íp biícđih maáh jumnajeh, yeebdíḥ wã jwúub ñamah wēi babhbiḥna caá, jwiítidih ã niijíp jĩ.

Pedro ã yeeat pínahdiḥ Jesús ã naáwát

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Páant ã niiját túttimah, jeémp péanit, Diosdiḥ jwí wēi eo péanachah, Jesús jwiítidih Jerusalén táтчimant ã ñamah bac bejep jĩ. Pániḥ bac bejnit, Olivo jeéboó bejni namáđih ã ñamah bejep jĩ. ³¹ Pániḥ bejna, nin pah jwiítidih ã niij naáwáp jĩ:

—Buu cheijeh yeéb niḥat úumna, weemdíḥ ñi cáđahbiḥna caá. Jon jãtiḥ Dios naáwátđih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Ovejawáđih en daoníđih wã mawachah, niḥat ovejawã í jweí peét bejbiḥna caá’, Dios ã niijná caá,

* 26:15 Zac 11.12 * 26:23 Sal 41.9 * 26:28 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11 * 26:31 Zac 13.7

naóh yapani át niij daacáp tajī.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahdih wā jéihna caá.
³² Obohjeéhtih, weemdíh ī mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ā jwúub booaat táttimah, Galilea baácna yeebdíh wā waóh bej páibipna caá, ā niijíp jī.*

³³ —Queét nihat ī cádahachah yuhna, weémboó wā cádahcan niít, Pedro ā niijíp yuh jī.

³⁴ —Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Buh cheijeh mujbai ā ewat pínah jātih biíc peihcanni láa ‘¡Caandíh wā jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá, Jesús caandíh ā niijíp jī.

³⁵ —Majeéh weemdíhbut ī mawachah nihna, weémboó ma niiját pah wā niijcán niít, Pedro chah ā jwúub niijíp jī.

Jwiít nihatbut biíc yoobó jwī niijíp yuh jī.

Getsemaní pácahi jamapboó Jesús ā úbát (Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemaní ī niijni pácahi jamapna jwī jwabínap jī.

—Conboó Diosdih úbúbdih wā bej jwuhuchah, ninjīh ñi chúud páñaá, Jesús jwiít dih ā niijíp jī

³⁷ Páant niij péanit, Pedro dih, Zebedeo ā weh chénat pahdihbut yuúpbít ā numah bejep jī. Pánih bejnit, ded pah ā yapat pínahdih búdí jengah joinít, át jīgah jwíhip wut jī.

³⁸ —Tubít jīgahnit, wanni pah caá wā jamap. Pánihna, yeebbát úocanjeh, ninjīh ñi úbh páñaá, queétdih át niijíp wut jī.

³⁹ Páant niij péanit, chibít yuúpbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, “Paá, ma náahna, weemdíh ma wnat tútca bojoó. Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wun wāhbipna caá”, Jesús Diosdih át niijíp wut jī.

⁴⁰ Páant niij úbh péanit, Jesús queét biíc peihcannit ā bohénit ī páñapboó át jwúub juyúp wut jī. Páant ā jwúub juí enechah, úona ít chājap wut jī.

—¿Pedro, biíc horabit úocanjeh, ma noón páicannit beé? ⁴¹ Túi jáanit, Diosdih yeebdíh úbát caá náahap, yéj chājat jengah joyátdih ñi yap yohat tút niijná. Túi chājīhna yuhna, jáacan, úbhcan, páant ñi

jéih bujácán niít, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

⁴² Páant niij péanit, jwúub úbúbdih bejnit, nin pah át niijíp wut jī: “Paá, cáacwādh wā wun wāhat pínahdih ma náah yacachah, wā yeejép yapíhcah yuhna, ma náahat pah weemdíh ā yapa naáh”, Diosdih át niijíp wut jī.

⁴³ Pánih úbh péanit, biíc peihcannit pánit pehbóó ā jwúub juyúchah, jwúub úona ít chājap wut jī. Tubít quíib chei jumuchah, ít jwúub úwah bejep wut jī.

⁴⁴ Páant ī úwuchah ennit, jwúub úbúbdih át bejep wut jī. Pánih bejnit, biíc yoobó át úbúp wut jī. ⁴⁵ Pánih úbh péanit, ā bohénit pebhna jwúub joinít, nin pah át niijíp wut jī:

—¿Yeéb páantjeh úonit, choó niít ñi chājap? Páant bóojeh tigaá. Butéh yeejépwā weemdíh tewedih joiná caá ī chājap. ⁴⁶ Ñi jáa bojoó. Chóbe, jwī chéenwā ī páñapboó jwī bejjīh. Weemdíh eníhcannitdih dúo wáini ā joiná caá, queétdih Jesús át niijíp wut jī.

Jesús dih eníhcannit caandíh ī tewat (Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Páant ā niijíchahjeh, ā bohéniji Judas ā juyúp jī. Judasjééh dawá cáacwābut ī juyúp jī. Íibat naaná, máa quiítnadidibut ī bíbohóp jī. Sacerdotewā ī maáta, bita jwī maátabut queétdih ít wahap tajī, Jesús dih teonit, ī pebhna ī ub bejat pínah niijná. ⁴⁸ Jesús pebhna ī júúwát pínah jātih, Judasboó queétdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jī: “Páo tíbdih nomnit, wā úbhndidih ñi teweép”, át niijíp wut jī. ⁴⁹ Pánihna, jwī pebhna joinít, Judasboó Jesús pebh ā juyúp jī.

—¿Ma jam, Bohení? niij úbhnit, Jesús dih páo tíbdih ā nomóp jī.

⁵⁰ Páant ā niij úbúchah enna, Jesús caandíh nin pah ā niijíp jī:

—Wā chéen, ma jengah joyátji pah ma chājaá, ā niijíp jī.

Páant Judas ā úbúchah ennit, Jesús dih tewedih júóhnit caandíh ī tewep jī. ⁵¹ Páant ī tewechah ennit, biíc jwíjééh jamniboó íbat naadíh jwáat wái ubnit, sacerdotewā ī maáhdih teo wāhniíh moli chóodih ā dúac bóod yohóp jī. ⁵² Páant ā dúac bóod

* 26:32 Mt 28.16

yohochah ennit, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Míih íbat naadíh ma jwáub jwejeé. Nihat íbat naajĩh míic maonitboó íbat naajĩh ã wunbipna caá. ⁵³ ¿Nindih ñi jéihcan níit? Wã íp ã teo wáacatdih wã wáábúchah, cien mil ángelwádhíh áta wah taga, weemdíh ã ub bejat pínah niijná. ⁵⁴ Obohjeéhtih, páant ã chãjachah, ã naáwátdih naóh yapanit ã niij daacátji pah áta yapcan tagaá. Pánihna, wã íp weemdíh ã náah yacat pah, jon jãtíh ã niij daacátji pahjeh tigaá weemdíh yapat náahap, Jesús ã niijíp jĩ.

⁵⁵ Páant niij péanit, caandíh tewedih jainítboodíh nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Nuumnídih tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbat ubnit, weemdíh tewedih ñi júóhñit beé? Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó ñijeéh wã jumachah yuhna, weemdíh ñi teocap be.* ⁵⁶ Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapanit ã daacátji pah buu weemdíh yapat ã náahna caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã yapachah enna, jwiít nihat ã bohénit jwí jweí peét bejep jĩ.

*Judíowã ã maáta Jesúsdi h ã wáubh joyát
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)*

⁵⁷ Jesúsdi h teonitboó sacerdotewã ã maáh Caifáih muuná ãt ub waad béjep wat jĩ. Jesúsdi h naóh yacat túut niijná, áih muúboó jumni míic wáacat tólihboó sacerdotewã ã maáh, caandíh nump jumnit maáta, Moisés ã watatjidih bohénit, bita jwí maátabat ãt míic wáac juibínap wat jĩ. ⁵⁸ Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdi h yuúpjeh ãt en péenap wat jĩ. Pánihna, sacerdotewã ã maáih muú wáihyat júduboojéh ãt waád juibínap wat jĩ. Pánih waád juibínit, ded pah Jesúsdi h ã chãjachah, jéihyat túut niijná, Pedro tuu cúut jwéejdih, muudíh wapnit bíicdih, ãt méé chéudup wat jĩ.

⁵⁹ Sacerdotewã ã maáta, nihat bita maáta bíicdih Jesúsdi h mao yohat túut niijná, yee naóh yacnit pínahdih ãt bidip wat jĩ. ⁶⁰ Obohjeéhtih, dawá yee naóhñit ã jumachah yuhna, chénewã bíic yoobó niijnítdih ãt bid jwicáp wat jĩ. ⁶¹ Maatápdih

ã bidat túttimah, chénewã waád juibínit, nin pah ãt niij yee naóh yacap wat yuh jĩ:

—Caán nin pah ã niijíchah, jwí joyóp be: ‘Dioíh muudíh wã yoh beedábipna caá. Pánih yohñit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú wã chãj péabipna caá, páant mantih’, ã niijíp be, ãt niijíp wat yuh jĩ.*

⁶² Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ã maáh ñah ñahñit, Jesúsdi h nin pah ãt niij wáubh joyóp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéj chãj, meemdíh páant ã niij naóh yacachah? ãt niijíp wat jĩ.

⁶³ Páant ã niijíchah joiná yuhna, Jesús ãt jepahcap wat jĩ. Páant ã jepahcah enna, sacerdotewã ã maáh nin pah caandíh ãt niij wáubh joyóp wat jĩ:

—Meemdíh wã watna caá. Dios ã enechah, yoobópdih jwiútdih ma naáwá. ¿Meém Dios wáuh, ã wahni Cristo níit ma jumap? ãt niijíp wat jĩ.

⁶⁴ —Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Yeéb nihatdih nin pah wã naóhna caá: Weém nihat cáacwã úud jeñé Chah Wépni ã jéihyepmant bóo buwámant chéudnit, wã watuchah, mah tólihjih wã jwáub dei júúwáchahbat, ñi enbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wat jĩ.*

⁶⁵ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ã maáh bádí ãt íjip wat jĩ. Á íjat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih ãt yeo wáyap wat jĩ. Pánih yeo wáina, ájeéh jumnitdih nin pah ãt niijíp wat jĩ:

—Nin newé ‘Weém Dios wáuh caá’, ã niij yeenachah, yeéb nihat ñi joiná beé. Pánihna, bita ã naáwátdih jwí náahcan caá. ⁶⁶ ¿Yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queétdih ãt niijíp wat jĩ.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, ãt niij jepahap wat jĩ.*

⁶⁷ Páant niijnít, Jesúsdi h móotdih coí jáhanit, téihyáih ãt póocop wat jĩ. Bitabat téihyáih ãih móotdih ãt mawap wat jĩ.*

⁶⁸ Pánih maonit, nin pah caandíh ãt niij deoh naáwáp wat jĩ:

—Dios ã wahni Cristo jumna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ãt niijíp wat jĩ.

* 26:55 Lc 19.47; 21.37

* 26:61 Jn 2.19

* 26:64 Dn 7.13

* 26:66 Lv 24.16

* 26:67 Is 50.6

Pedro ã yeeat

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Páant ï chãjat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ã mée chúduchah, teo wühnih ã pebh jubínit, nin pah mit niij wábh joyóp wat jï:

—¿Meembút Jesús Galilea baácdih bóojeéh péeni nihcan niít? mit niijíp wat jï.

⁷⁰ —Ájeéh péeni nihcan caá. ¿Ded pah niij tígaá ma chãj? Pedro caántdih át niij yee jepahap wat jï.

⁷¹ Páant niijnítjeh, tũu cúut jwëejmant bejnit, jécna át jwei béj ñuhup wat jï. Páant caánboó ã jwei ñuhuchah, biíh wili jwuh caandih mit enep wat jï. Pánih ennit, caanjíh jumnitdih nin pah mit niijíp wat jï:

—Nin Jesús Nazaret tútchidih bóojeéh jumni caá, mit niijíp wat jï.

⁷² —Dios ã enechah, yoobópdih wã naóhna caá. ¡Ma niijní newédih wã jéihcan caá! Pedro át niijíp wat yuh jï.

⁷³ Páant ã niiját túttimah, caanjíh ñuhnitboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém íjeéh péeni mun tigaá. Míih wéheat Galilea baácdih moón ï wéheat pah caá ã jumup. Nihat caandih pej jam bejnit Galilea baácdih moón ï jumuchah, meembút íjeéh jumni mun tigaá, ít niijíp wat jï.

⁷⁴ —Weém yeeni nihcan caá. Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. ¡Ñi niijnídih weém wã jéihcan caá! Páant yoobópdih wã naóhcah, ¡Dios weemdih ã peéh chãja naáh! át niijíp wat yuh jï.

Páant ã niijíhahjeh, mujbai át ewep wat jï. ⁷⁵ Páant ã ewechah joinít, “**Mujbai ã ewat pínah jãtih, biíc peihcanni láa ‘Caandih wã jéihcan caá’, ma niijbípna caá**”, Jesús ã ni-ijátjdih át náhninap wat jï. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí át jañúp wat jï.

27

Maáh Pilato pebhna Jesúsdiñ ï ub bejat
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Túttimah, baáb jéenechah, sacerdotewã ï maáta, jwiít judíowã jwí maáta bíicdih míic wáacnit, Jesúsdiñ ï mawat tútat pínahdih ít míic wéhenap wat jï. ² Pánih

míic wéhe péanit, Jesúsdiñ chéonit, Maáh Pilato pebhna ít wahap wat jï. Pilato Romano maáta ï maáh waadáni jumna, jwíh baácdih moondih watni ã jumup jï.

Judas Iscariote ã wunat

³ Judas, Jesúsdiñ eníhcannitdih dúo wáinijiboó, caandih ï mao yohat pínahdih jéihnit, búdí át jígahap wat jï. Pánih jígahnit, ï jíib wühniñi treinta júdanadiñ sacerdotewã ï maáta, jwí maátadihbat át jwáubaíhip wat yuh jï. ⁴ Pánih jwáubaíhñit, nin pah queédih át niijíp wat yuh jï:

—Weém wã túi chãjcap be. Yeebdih wã dúo wáiniboó yoobópdih yéj chãjcani át jumup taga, át niijíp wat jï.

—Meemjéh tigaá páant mat náahap taga. Pánihna, jwíh pínah nihcan, míih pínahjeh caá, ít niij jepahap wat jï.

⁵ Páant ï niijíhah joinít, Judasboó ï wühni júdanadiñ Dioíh muúboó át yoh waadá bo-jop wat jï. Pánih yoh waadá péanit, biáboó bejnit, át míic jöp wái wunup wat jï.

⁶ Páant ã yoh waadá bojniñi júdanadiñ ubnit, nin pah sacerdotewã ï maáta ít míic niijíp wat jï:

—Nin júdana, cáacdih mawat náahna, jwí jíib wühni beé. Páant ã jumuchah, Dioíh muúboó jwí jéih jwejcan caá, ít niijíp wat jï.

⁷ Páant niij míic wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chãjniíh bainí baácdih ít jíib chãjap wat jï, biámant moón caán tútchina jib joinít ï wunuchah, ï yohat pínah niijná.

⁸ Páant ï chãjachah, caán baácdih “Meép jumni baác”, jwiít jwípí niijná caá.* ⁹ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit Jeremíaswã nin pah ít niij daacáp tají: “Judíowã ï maáta caandih ï mawat pínah jíib treinta platajñh ï chãjniñi júdanajeh ã jumup jï. ¹⁰ Pánihna, caán jíibjñh wáam dah chãjniíh baácdih Dios weemdih ã watat pah ít jíib chãjap tají”, ít niij daacáp tají.*

Maáh Pilato Jesúsdiñ ã wábh joyát
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)

¹¹ Páant ã chãjat pónih, sacerdotewã Jesúsdiñ ï ub jubínachah ennit, Maáh Pilato caandih nin pah át niij wábh joyóp wat jï:

—¿Meém yoobópdih judíowã ï maáh niít? át niijíp wat jï.

* 27:8 Hch 1.18-19 * 27:10 Zac 11.12-13

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niij jepahap wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, sacerdotewã ì maáta, jwĩ maáta biíc dih caandíh ì jwúub naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queétdih át jepahcap wut jĩ. ¹³ Páant ã jepahcah enna, Pilatoboó Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Páant meemdíh ì niij naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queétdih ma jéih jepahcan niít? át niijíp wut jĩ. ¹⁴ Páant ã niijíchah joiná yuhna, dedé ì naóh yacatdih Jesús át jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí át joí wáhi bejep wut jĩ.

Jesús dih ì mao yohat tútat

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Pascua jumát pah Maáh Pilato biíc cãac nemat múbóó jumni, cãacwã ì bacaat tútnidih ãpĩ bacanap wut jĩ. ¹⁶ Caán láa búdí yéej chãjni, chah wut yáani, Barrabás wut jumni, nemat múbóó át jumap wut jĩ. ¹⁷ Pánihna, dawá cãacwã ã pebhna ì juibínachah enna, Pilato queétdih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá yeebdíh wã baca wãh bií? ¿Barrabás dih ñi náah niít? ¿Jesús, Dios ã wahní Cristo ì niijnídih niít ñi náahap? át niijíp wut jĩ. ¹⁸ Dawá cãacwã Jesús dih ì weñechah, sacerdotewã ì maátaboó caandíh tubit íjna, caandíh ìt mawat tútup wut jĩ. Pánihatdih jéihnit, Pilato cãacwã dih páant át úbh joyóp wut jĩ.

¹⁹ Pilato peéh chãjat pínahdih naóhni chúdatdih ã chúdat pónih, ájeéh bóli papélah náojíh caandíh nin pah mit niij daác wahap wut yuh jĩ: “Buu chei oo júmna, caandíh búdí úm náah jumnidih wã oo jumap be. Caánboó yéej chãjcani caá. Pánihna, ma mawat tútca bojóó”, mit niijíp wut jĩ.

²⁰ Cãacwã Jesús dih ì náahachah yuhna, sacerdotewã ì maáta Barrabás dih bacaat tútnit, Jesús boodíh ã mao yohat tútat pínah niijná, queétdih ìt jac wutap wut jĩ.

²¹ Túttimah, cãacwã dih Pilato nin pah át jwúub niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá wã bacaat pínahdih ñi náah? át niijíp wut jĩ.

—¿Barrabás dih ma bacaat tútú! cãacwã ìt niij jepahap wut jĩ.

²² —¿Páant ñi niijíchah, Jesús Dios ã wahní Cristo ñi niijnídih ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wut jĩ.

—¿Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! nihát ìt niij jepahap wut jĩ.

²³ —¿Dépanihna? ¿Dedé tibeé ã yéejatji? át niijíp wut jĩ.

—¿Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! chah ìt niij ñaacáp wut jĩ.

²⁴ Páant ì niij ñaacáchah joinít, queétdih jéih yap yohcan, chah ì íjatdihbut enna, mah pamapdih ubnit, nihát ì enechah, át téih chocop wut jĩ. Pánih téih chocnajeh, queétdih nin pah Pilato át niijíp wut jĩ:

—Nin newédih yeebjéh tigaá ñi mawat tútup. Páant ñi wutat jíb yeebdíhpeh peéh chãjat ã jumá naáh. Weémboodíh peéh chãjat ã wihcan niít, cãacwã dih át niijíp wut jĩ.*

²⁵ —¿Caandíh mawat jíb jwiít dih, jwĩ jui menádihbut caán peéh chãjat ã jumá naáh! nihát cãacwã ìt niijíp wut jĩ.

²⁶ Páant ì niiját túttimah, ì wutat pah Barrabás dih át bacaat tútup wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesús boodíh áih soldadowã dih át ub bejat tútup wut jĩ, caandíh pãnit, cruzboó péoh dodhnit, ì mao yohat pínah niijná.

Soldadowã Jesús dih yeejép ì deoh naáwát

²⁷ Pánih ub bejnit, Pilato íh múb diít na Jesús dih ìt ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjíh wapnit soldadowã Jesús pebh ìt ñuh púda bojop wut jĩ.

²⁸ Pánih ñuhna, Jesús íh yégueh jih bóo chóodih too dugnit, maáh ã dawat pah jígohni duni chóodih caandíh ìt yacap wut jĩ.

²⁹ Maáh ã dawat júdu pah chãjnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesús íh wao dáhdih ìt yacap wut jĩ. Maáh ã wépat pah ã jútat pínah máa doóbhdih áih jéihyepmant bóo téihyajíh ìt tewat tútup wut jĩ. Pánih chãj péanit, maáhdih ípĩ chãjat pah ã pebh ìt bóodicha caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih bóodicha caj yoh ñajnit, nin pah caandíh ìt niij dehwep wut jĩ:

—¿Ma túi jumú, judíowã ì maáh! ìt niijíp wut jĩ.

* 27:24 Dt 21.6-9

³⁰ Páant niij deoh, caandih coí jãhana, ã bíbohni máa doóbdih jwúub ãbnit, caán doóbdih ãih wao dáhdih dawá láa ãt puñup wut jĩ. ³¹ Pánih deoh naóh péa, ã yacniji yéguehdih too dugnit, ãih yéguehdihjeh ãt jwúub yacap wut jĩ, páant muntih. Pánih yac péa, cruzboó péoh dodhñit, mao yohat túat niijná, caandih ãt ãb bac bejep wut jĩ.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhñit, ã mawat
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

³² ã mao yohat pínah jeéboó ãb bejna, Simón, Cirene baácdih bóodih ãt jwááap wut jĩ. Pánih jwááñit, caandih Jesúh cruzdih ãt bewat túatup wut jĩ.

³³ Pánih bejñit, Gólgota wut jamupna ãt juibínap wut jĩ. “Gólgota”, niijná, “Wao iidíp jeé”, niijná ãt chãjap wut jĩ. ³⁴ Pánih caanná juibínit, bijnijih widnit, ã ãb bejni jiwá iguúh macdih Jesúsdih ãt tóihyop wut yah jĩ. Obohjeéhtih, bainí déeb joinítjeh, ãt babhcap wut jĩ.

³⁵ Caandih cruzboó ãt péoh dodhdop wut jĩ. Pánih péoh dodh péanit, ãih yégueh chóojidih “¿Deih tigaá ã jãmbi?” míic niijnít, tíhwat júdnabitjih ãt yoh tíhwip wut jĩ.*

³⁶ Pánih chãj péanit, pái chãudnit, caandih ãt wapap wut jĩ, bita caandih ãb bejcat pínah niijná. ³⁷ “JESÚS JUDÍOWÁ ã MAÁH CAÁ”, bita ã niij daácniji naadih Jesús wao cháh cruzdih soldadowá ãt nah péoh búudhdap wut jĩ.

³⁸ Chénewã ñamnítdihbut mao yohat túat niijná, biih cruznadih Jesús pebh ãt péoh dodhdop wut jĩ. Biícdih ã jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ã wáyámant bóo búwámant péoh dodhñit, queét tac yoób Jesúsdih ãt péoh dodhdop wut jĩ. ³⁹⁻⁴⁰ Cruz pebh en yap bejñit, Jesúsdih nin pah yeejép ãt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—jEneéh búca! ¿Dioih mūdih yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán mūdih jwúub chãjni pínah niit? Pánihni jamna, Dios wúuh yoobát jamna, wuncat túat niijná, caán ãt péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jũwá, ãt niijíp wut jĩ.*

⁴¹ Sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwí maátabut biíc yoobó ãt deoh naáwáp wut jĩ.

⁴² —Bitadih táí teo wáacni jamna yahna, caanjéh ã jéih míic teo wáaccan caá. ‘Judíowá ã maáh caá’, niijná, caán míicjeh ã dei jũwúchah enna, caandih jwí jepah-bipna caá. ⁴³ ‘Weém Dios wúuh caá. Caandih wã táí jenah joiná caá’, ã niiját jíib, Dios caandih oina, ã táí ãb naáh, ãt niijíp wut jĩ.*

⁴⁴ ãjeéh ãt péoh dodhñit ñamnítdih but biíc yoobó caandih ãt deoh naáwáp wut jĩ.

Jesús ã wunat

(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jesús cruzboó ãt péoh dodhni ã ñahuchah, yeó jáap tac yoób ãt dápúáh bejep jĩ. Nihat baác dápúniji, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúub baáb jwúub bejep jĩ, páant muntih. ⁴⁶ Páant ã jwúub baabát pínah jãtihbit, Jesús nin pah ãt wép niij ñaacáp wut jĩ: “**Elí, Elí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wíh Dios, wíh Dios, dépanih tigaá weemdih ma éemp bej?” Jesús ãt niij ñaacáp wut jĩ.*

⁴⁷ Páant ã niijíchah joinít, biquína caanjih ñahñit nin pah ãt míic niijíp wut jĩ:

—Dios naáwátdih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chãjap, ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁸ Biíc jjeéh jamni ñáo ñah bejñit, páab chái déedih ãbnit, bijni jiwá iguúh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesúsdih ãt wái nomat túatup wut yah jĩ.* ⁴⁹ Obohjeéhtih, wái nomat túatnidih bita nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—jã jamna naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ã jũwúchah, jwí en jwuh jíih, ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁰ Páant ã niiját túttimah, tabit ñaacnit, Jesús ãt wunah bejep wut jĩ. ⁵¹ Páant ã wunuchahjeh, Dioih múú díitboó ãt jãh yáihni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah ãt chãwáp wut jĩ. Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna ãt pah bejep wut jĩ.*

⁵² Pánihichah, cáacwáih bácahjidih ãt yohopji jeéboó ã búuh bejchah, Diosdih jepahñitji jwúub boo pud jũóhñit, dawá ãt bacap wut jĩ.

⁵³ Pánihna, Jesús ãt boo pud jũwát túttimah,

* 27:35 Sal 22.18 * 27:39-40 Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19 * 27:43 Sal 22.8 * 27:46 Sal 22.1 * 27:48 Sal 69.21 * 27:51 Ex 26.31-32; 2Cr 3.14

Jerusalén tátchina ì jwáub waad béjehah, dawá queédih ìt enep wut jì.

⁵⁴ Páant baác méméatdih nihah biíh ã yapachah enna, Jesúsdiw wapnit soldadowã ì maáh, ãjeéh jumnitbut bádí úumnit, nin pah ìt míic niijíp wut jì:

—¡Yoobópdih nin Dios wááh tigaá ãt jumap! ìt niijíp wut jì.

⁵⁵ Chibít yáupbit dawá yaádhbut ìt en ñuhap wut jì. Queét yaádh jwiít biícdih Galileamant jüóhñit, Jesúsdiw teo wáacnitji ìt jumap wut jì. ⁵⁶ Ìjeéh jumnit, Mágdala tátchidih bóli Maríah, biíh wili Maríabut mit jumap wut jì. Caánt José, ã úd Santiago ì ìin mit jumap wut jì. Biíh wili Zebedeo ã weh ìin mit jumap wut jì. Queét biíc peihcannit yaádh ìt jumap wut jì.*

Jesúh bácahjidiw ã yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jesús ã wunat túttimah, caan chéyeh tóo ñáh jüúwát pínah jätih, José, Arimatea tátchidih bóo, Jesúsdiw jepahni, ãih bácahjidiw ub deyanit, yohat túut niijná, cruzboó ãt jwibínap wut jì. ⁵⁸ Caanjìh jumniwi Pilatodih wáubúdiw ãt bejep wut jì. Páant ã wáubúchah joinít, Jesúh bácahjidiw Pilato ãih soldadowádiw caandíh ãt wáhat túutap wut jì. ⁵⁹ Páant ã jepahachah joinít, José cruz jumapna jwáub jwibínit, Jesúh bácahjidiw ub deya, lino wut jumni quei wíhcanni yégueh chóojìh ãt pinip wut jì. ⁶⁰ José ã wunuchah, caandíh ì yohat pínah jeé ìitdih ãtát baadát túutap wut jì. Caán ìitdihjeh Jesúh bácahjidiw ãt yohop wut jì. Páant ã yohat túttimah, caandíh nemat túut niijná, caán ìitdih waadápboó bádí jeé júduwíh tóo pátú bejnit, caán ìitdih ãt nemep wut jì. Pánih nem péanit, ãih muná ãt jwáub bejep wut jì. ⁶¹ Páant ã chájachah, Mágdala tátchidih bóli Maríah, biíh Maríabut caandíh ã yohatji jeé ìit pebh ìt en chúudap wut jì.

Jesúh bácahjidiw ã yohniji ìitdih soldadowã ì waput

⁶² ã wunniji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwípí ámohni yeó jáap ã jumap jì. Túttimah bóo yeó jáapdiw sacerdotewã ì

maáta, fariseowábut Maáh Pilato pebhna bejnit, nin pah ìt niij wáubap wut jì:

⁶³ —Maá, caán yeeniboó jwíjeéh jum jwuhna, ‘Wanna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwáub boo pud jüóhñipna caá’, ã niijátjidiw jwí náhnina caá.* ⁶⁴ Pánihna, caandíh ì yohopji jeé ìitdih biíc peihcanni yeó jáapna ã nematdih míih soldadowádiw ma túi waput túutú, ã bohénit ãih bácahjidiw ì nuumcát pínah niijná. Pánih nuumnit, cáacwádiw ã boo pud jüúwátidih ìta naóh tagaá. Pánih naóhna, Jesús ã jwíh yeeatji chah ì pée yee naáwát ãta jum tagaá, Pilatodih ìt niijíp wut jì.

⁶⁵ Páant ì niijíchah joinít, Pilato nin pah ãt niij jepahap wut jì:

—Biquína soldadowádiw namah bejnit, yeebjéh ñi jéihyat pah caán ìitdih nemnit, queédih ñi túi waput túutú, Pilato ãt niijíp wut jì. ⁶⁶ Páant ã niijíchah joinít, soldadowádiw namah bej, caán ìitdih José ã nemniji jeé júduwíh bñjacán nah chéonit, soldadowádiw ìt waput túutap wut jì. Pánih cháj péanit, queét maáta ìt jwáub bejep wut jì.

28

Jesús ã boo pud jüúwát

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiít judíowã jwí chooát yeó jáap túttimah bóo yeó jáap ã baáb jéenechah, Mágdala tátchidih bóli Maríah, biíh wili Maríabut Jesúh bácahdih José ã yohopji jeé ìitboó enedih ìt bejep wut jì. ² Páant caanná ì jwibínachah, Dioíh ángel jeámant ã dei jüúwáchah, baác bádí ãt méménap wut jì. Pánih dei jüóhñit, José ã nemniji jeé júduwíh pátú dodhñit, caanjìh ãt chúudap wut jì. ³ Caán ángel wedoát pah jíghni ã jumuchah, ãih yéguehbut túi yeh iigní ãt jumap wut jì. ⁴ Pánihna, caandíh enna, caán jeé ìitdih wapnit soldadowã bádí úumna, méménit, wunnit pah ìt bñg ñájap wut jì. ⁵ Caanjìh chúudni ángel queét yaádhdiw nin pah ãt niijíp wut jì:

—¡Ñi úumca bojóo! Cruzboó ì péoh dodh mao yohniji Jesúsdiw ñi bidatdih wã jéihna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ninjìh ã wihcan caá. ã

* 27:56 Lc 8.2-3 * 27:63 Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

niijátji pah jáantjeh ã boo pud jũúwáp be. Æ lajapjiboó ñi en jũúwá. ⁷ Caandíh en péanit, waícanjeh ã bohénitjidih nin pah ñi niij naóhbi jwuhúú: ‘Jesús ãt boo pud jũúwáp tabeé. Galilea baácna yeebdíh waóh bej páina caá ã chãjap. Caanná bejnit, caandíh ñi enbipna caá’, queétdih ñi niijí. Páant beé yeebdíh niij naáwádih wã jũúwáp be, ángel queét yaáhdhíh ãt niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, queét yaádh yohopji jeé ítmant ít ñáo jwúub bejep wut jĩ. Pánih ñáo jwúub bejnit, úumna yuhna, búdí wéinit, ã bohénitjidih naáwádih ít bejep wut jĩ. ⁹ Páant í bejchah, Jesús jwuh queét yaáhdhíh ãt jígohop wut jĩ.

—¿Ñi jũóhca beé? ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih jítcha pebh páah yoh ñajnit, ãih wúudih pin teonit, caandíh ít weñep wut jĩ. ¹⁰ Páant í chãjachah enna, queét yaáhdhíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ñi úumca bojoó. Wã úudwã paníhntdih nin pah ñi niij naóhbi jwuhúú: ‘Waícanjeh nin tútchimant bacnit, Galilea baácna ñi bejeé. Caánboó Jesúsdiñ ñi jwãáhbipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Wapnit soldadowã ded pah í yapatjidih í naáwát

¹¹ Queét yaádh tútchina í jwúub bejat pónih, biquína caán íitdih wapnit soldadowãboó sacerdotewã í maáta pebhna ít bejep wut jĩ. Í pebhna juibínit, ded pah í yapatjidih queétdih ít naáwáp wut jĩ. ¹² Páant í naáwáchah joinít, caán ã yapatjidih míic wéheat túut niijná, jwí déewã maátadibut ít míic wáacat túutur wut jĩ. Pánih míic wéhe péanit, queét soldadowãdih búdí ít jíib chãjap wut jĩ, ded pah ã yapatjidih yoobópdih í naóhcat pínah niijná. ¹³ Pánih jíib chãjnit, nin pah queétdih ít niij wutur wut jĩ:

—Bitadih nin pah ñi niijí: ‘Chei jwí úwat pónih, ã bohénitjiboó jũóhnt, ãih bácahjidih ít nuumúp tabe’, ñi niijí. ¹⁴ Páant ã yapatji doonádih Maáh Pilato ã joyóchah, jwiitboó caandíh jwí ámoh naóhbipna caá, yeebdíh ã

peéh chãjcat pínah niijná, soldadowãdih ít niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant í niijíchah joinít, í jíib chãjatdih ubnit, í niijátji pah soldadowã ít naóh peetép wut jĩ. Páant í niij naáwáchah joinítji, buu láabut páantjeh niñat jwí déewã í yee naáwátjidih ípí jenah joiná yuh caá.

*Jesús ã bohénitjidih ã péé wutur
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)*

¹⁶ Queét yaádh tútchina juibínit, Jesús ã niiját tútatji pah jwiit ã bohénitjidih í naóh yapanap jĩ. Páant í naóh yapanachah joinít, jwiit once ã bohénitji Galilea baácna bejnit, Jesús jwiitdih ã bejat tútniji jeená jwí juibínap jĩ.* ¹⁷ Pánih caanná juibínit, Jesúsdiñ ennit, Dios wúuh ã jumátidih jéihna, caandíh jwí weñep jĩ. Obohjeéhtih, biquína jwíjeéh jumnit “¿Yoobópdih Jesússeh niit?” ít niij jenah joi jwúuhup tají. ¹⁸ Jwí pebh juinít, Jesús nin pah jwiitdih ã niijíp jĩ:

—Niñat wēpatdih wã íp weemdíh ã wúuhup be. Páant ã wēpat wúhni jumna, niñat jeáboó jumnit, niñat nin baácboó jumnitdihbut wutni wã jumna caá. ¹⁹ Pánih wēpni jumna, nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Wíih túini doonádih niñat baácdiñ moondíh ñi túi naáwá, jepahnit, weemdíh í túi péeat pínah niijná. Páant í jepahachah ennit, wã íp ã wēpatjĩh, wã wēpatjĩh, Túini Espíritu ã wēpatjĩhbut queétdih ñi daabánaa.* ²⁰ Páant ñi daabánitdih ñi túi bohénaa, yeebdíh niñat wã wutajjidih queétdih í jepahat pínah niijná. Páant ñi chãjachah, yeó jáap jumát pah púúú péeni yeó jáapna páantjeh ñijeéh wã jumbipna caá. Páant wã naáwátidih ñi túi náhninaa, Jesús jwiitdih ã niijíp jĩ.

Páant bóojeh tigaá weém Mateo wã daacát.

* 28:16 Mt 26.32; Mr 14.28 * 28:19 Hch 1.8

SAN MARCOS

Juan Daabáni ã bohé jwíhat
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

¹ Weém, Marcos, nin tólihjĩh Dios wúh Jesucristo, ded pah ã chãjatjidih, ãih túini doonádihbut wã naóh daácna caá. Juan Daabáni ded pah ã chãjat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Isaíasji ãt daacáp tajĩ. Páant ã niij daacátji pahjeh tih Jesúh túini dooná ãt jwíhip tajĩ.

² Nin pah Malaquías, Isaíasjĩh ãt niij daacáp tajĩ:

“Á wúhdih Dios nin pah ã niijná caá: ‘Ma jãtĩh meemdĩh naóh waóhni pínahdih wã wahbipna caá.

³ Caán naóh waóhni pínah muú wihcapboó nin pah ã niij ñaác bohébiipna caá: ‘Jwĩ Maáh ã jũwát pínah jãtĩh ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodĩh túut nuumnít, caandĩh ñi tái páñaá’, ã niijbípna caá’, ã wúhdih Dios ã niijná caá’, ãt niij daacáp tajĩ. (Mal 3.1; Is 40.3)

⁴ Juan Daabáni Isaíaswã ã niij daacátji pah muú wihcapboó jumna, nin pah cáacwãdih ãt niij naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodĩh ñi túut nuumá. Pánih túut nuumnít, ñi daabáát túutú. Páant ñi chãjachah ennit, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ. ⁵ Nihat Judea baácdih moón, Jerusalén tútchidih moonbút caandĩh joyát túut niijná, ã pebhna ãt juibínap wut jĩ. Pánih joinít, Diosdih ã yéejatdih ã naáwáchah, Juan Jordán mujboó queétdih ãt daabánap wut jĩ.

⁶ Juaníh yégueh chóo camello wut jumni nuñúp yoócjĩh nóomnit, ã yacni chóo wut jĩ. Áih juyáát tōp momo jiwí chóo tōp wut jĩ. Wúuc joowãdih jeémpnit, belo macdihbut ãpĩ déebep wut jĩ.* ⁷ Juan cáacwãdih bohéna, nin pah ãpĩ niij naáwáp wut jĩ: “Wã túttimah jũohni wã chah wēpni caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niij jenah joiná caá. ⁸ Weém yeebdĩh mahjĩhjah wã daabána caá.

Obohjeéhtih, wã daabáát panihni caánboó yeebdĩh Túini Espiritu ã wēpatdih búdí ã wãhbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ.

Juan Jesúsdih ã daabáát
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Juan cáacwãdih ã daabánachah, Galilea baác, Nazaret tútchimant Jesús ã pebhna ãt juibínap wut jĩ. Páant ã juibínachah, Juan caandĩhbut Jordán mujboó ãt daabánap wut jĩ.

¹⁰ Pánih daabá péanachah, Jesús mujna ñuhni ãt aab ñuhup wut jĩ. Pánih aab ñuhnitjeh, Jesús ã enechah, jeá ãt jéweah bejep wut jĩ. Páant ã jéweah bejehah, jop pah jígoñi Túini Espiritu jeámant dei jũohnit, caandĩh ãt jui jaamáp wut jĩ. ¹¹ Páant ã jui jaamáchah, “Meém wã wúh, wã oini caá. Meemdĩh búdí wã wēina caá”, Dios jeámant ãt niijíp wut jĩ.*

Nemépwã ã maáh Jesúsdih ã yéejatdih
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Juan caandĩh ã daabáát túttimah, Túini Espiritu Jesúsdih muú wihcapboó ãt numah bejep wut jĩ. ¹³ Páant ã numah bejehah, caánboó cuarenta yeó jáap Jesús ãt jumap wut jĩ. Páant ã jumuchah, nemépwã ã maáh, Satanás, Jesúsdih ãt yeejép chãjat túutap wut yuh jĩ. Pánihna, Jesús muú wihcapboó nuñúp wã biícđih ã jumuchah, ángelwã caandĩh ãt tái en dawáp wut jĩ.

Jesús Galilea baácboó ã bohé jwíhat
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

¹⁴ Juandih nemat muúboó ã nemat túttimah, Jesús Galilea baácna Dios ã maáh jumant túini doonádih naáwátdih ãt bejep wut jĩ: ¹⁵ “Nihat baácdih moondĩh Dios ã maáh jumantdih ã jéuat pínah bahnijeh ã jũdhna caá. Pánihna, túini doonádih joinít, ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodĩh ñi túut nuumá”, cáacwãdih ãpĩ niij naóh bohénap wut jĩ.*

Queéj jéuat maonitdih ãjéeh Jesús ã bejat túutat
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

¹⁶ Páant niij bohé bejna, Galilea ímdih dei juibí, púud bejnit, Simón, ã úud Andrésjĩh queéj jéuat maona, ãh ñuodĩh ã yoh

* 1:6 2R 1.8 * 1:11 Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 9.7; Lc 3.22 * 1:15 Mt 3.2

báhanachah, Jesús át enep wut jĩ. Pánih ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

17 —Weemdih ñi pej jam jũwá. Páant ñi jũwúchah, yeebdih wá bohébična caá. Páant wá bohénachah joinít, queejwádh ñi bidat pah, cãacwãboodih bidnit, wĩih doonádih ñi naóhbična caá, weemdih jepahna, wĩihwá ĩ jumat pínah niijná, át niijíp wut jĩ.

18 Páant ã niijíchah joinítjeh, ĩih ñhonádih cádahnit, Jesúsjeéh ĩt bejep wut jĩ.

19 Chibít yúp queétdih numah bejnit, Santiago, ã úd Juandihbut Jesús át enep wut jĩ. Queét ĩ íp Zebedeo biícdih ĩih jááj chóodih chúdnit, ĩih ñhonádih ámhna ĩt chãjap wut jĩ. **20** Pánih ennit, Jesús queétdih át bid bojop wut jĩ. Páant ã bid bojochah joiná, biícmantjeh ĩ ípdih, caandih teo wáhnit biícdih jááj chóomant cádahnit, queétdih Jesúsjeéh ĩt bejep wut jĩ.

Judíowá ĩ míc wáacat muúboó nemép caolih jamnidih Jesús ã booaat (Lc 4.31-37)

21 Túttimah, Jesús wá Capernaum tútchina ĩt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, jwiít judíowá jwĩ chooát yeó jáapdh Dios naáwátdih bohéat túut niijná, jwĩ míc wáacat muúboó Jesús wábut ĩt waadáp wut jĩ. Waadnit, caanjĩh míc wáacnitdh Jesús át bohénap wut jĩ. **22** Pánih bohéna, Moisés ã wutatjidih bohénit chah Jesús át wēp naáwáp wut jĩ. Páant ã wēp naáwáchah joinít, cãacwãboó ĩt joi ñúhup wut jĩ.* **23** Cãacwã cãtĩh nemép caolih jamnibut ñúhnt, nin pah Jesúsdh át niij ñaacáp wut jĩ.

24 —¿Jesús, Nazaret tútchidih bóo, ded pah jwiítdih ma chãjbi? ¿Meém jwiítdih bacandih ma jũóhnt beé? ¿Bacanit, jwiítdih ma mao yohmi níit? Meemdih jwĩ túi jéihna caá. Meém caá Dioíh Túini, át niijíp wut jĩ.

25 —**¡Ñi laiħca bojoó! ¡Caán newémant ñi bac bejeé!** Jesús queét nemép wádh át niijíp wut jĩ.

26 Páant ã niijíchah joinítjeh, nemép wá caán newédih tubit méméanit, ñaacna, áih bácahmant ĩt bac bejep wut jĩ. **27** Páant ã yapachah ennit, cãacwã búdí ĩt joi ñúhup wut jĩ.

* **1:22** Mt 7.28-29

—¿Ded jáap naáwát tigaá nin? ¡Maáh yoobát pah ã wēp naóhna caá! ¡Á wutachah joinít, nemép wá yuh buca jepahnit, ĩ bac bejna caá! queétdih ĩt míc niijíp wut jĩ.

28 Páant ã chãjatji doonádih joinít, waícanjeh Capernaum tútchidih moón, nihat Galilea baácdih moonbút ĩt míc naóh peetép wut jĩ.

Simón chadh dh Jesús ã booaat (Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Jwiít judíowá jwĩ míc wáacat muúmant Jesús wá bac bejnit, Simónih muúná ĩt juibínap wut jĩ. Simón, ã úd Andrésjĩh muú monó wut jĩ. Pánihna, ĩih muúná Jesús, Juan, Santiagodihbut, ĩt numah waadáp wut jĩ.

30 Simón chadh búdí pahat wunna, mi ñajat chóoboó mit ñajap wut jĩ. Jesús wá ĩ waadáchah, mi wunatdh caandih ĩt naáwáp wut jĩ. **31** Páant ĩ naáwáchah joinít, Jesús mi pebh juibínit, caántdh át wái pud chúdh jwejep wut jĩ. Páant ã chãjachahjeh, pahat át dúucah bejep wut jĩ. Páant ã dúucah bejehah, queétdih jeémát mit wúhup wut jĩ.

Dawá wunnitdh ã booaat (Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Tõo ñáh jũwúchah, dawá Jesús pebh juibínit, wunnitdh, nemép caolih jamnitdhbut ĩt ub juibínap wut jĩ. **33** Nihat caán tútchidih moón caán muú jęc pebh ĩt wáac juibínap wut jĩ. **34** Dawá wunnitdh boonit, dawá nemép wádhbut Jesús át bacat túutup wut jĩ. Pánih bacat túutna, nemép wá caandih ĩ jéihyechah, Jesús queétdih át wéheat túutcap wut jĩ.

Jesús Galilea baáboó ã bohé jibat (Lc 4.42-44)

35 Chei buugjéh jáanit, chibít dupú jwuhuchah, cãac wihcapboó Jesús Diosdh úbúdh át bejep wut jĩ. **36** Túttimah, ã wihcah ennit, Simón wá caandih ĩt bid bejep wut jĩ. **37** Pánih bidna, caandih jwááhnit, nin pah caandih ĩt niijíp wut jĩ:

—Nihat cãacwã meemdih bidna beé, ĩ chãjap be, ĩt niijíp wut jĩ.

38 —**Nihat tútchidih moondih túini doonádih naáwádh wá jũwúp be. Chóbe ninjĩh jeh bóo tútchinadh jwĩ bejat dée caá. Caanjĩh jamnitdhbut túini doonádih**

weemdih naáwát caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

³⁹ Pánih bej, nihat Galilea baácboó jib, jwiít judíowā jwĩ míc wáacat munná jumat pah waadnit, Jesús át bohénap wut jĩ. Pánih bohéna, nemépwādhĩ ā bacat túttuchahjeh, cāacwāih bācahmant ĩt bac bejep wut jĩ.*

*Bácah moópndih Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)*

⁴⁰ Biíc yeó jáap bácah moópni Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Pánih juibína, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah caandih át niijíp wut jĩ:

—Ma booaíhna, weemdih ma jéih booana caá, át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant ā niijíchah joinít, caandih búdí jĩgah enna, teo jáhanit,

—**Júu! Wēinit, meemdih wā booana caá,** Jesús át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant Jesús ā niijíchahjeh, ā moopát át ñumáh bejep wut jĩ. ⁴³ Páant ā ñumúchah, sacerdotewā ĩ pebh wahnit, nin pah Jesús caandih át niij wutap wut yah jĩ:

⁴⁴ —**Meemdih wā booaatjidih bitadih ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotedihjeh naáwádih ma bejeé. Caanná juibínit, míih bácah ā ñumátjidih ma júutú. Moisés ā wutatji pah sacerdotedih ma wūhuú, booni ma jumatdih nihat ĩ jéihyat pínah niijná,** * át niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Páant ā niijíchah yahna, nihat ā jwāáhnitdih át naáwáp wut jĩ. Páant ā naáwáchah joinít, chah dawá Jesúsdi enedih ĩpĩ juibínap wut jĩ. Túbit dawá ĩ jumuchah, tútchina Jesús át jéih waadcáp wut jĩ. Pánihna, daocánnit ĩ jumapboojéh āpĩ jumap wut jĩ. Obohjeéhtih, caánboó ā jumuchah yahna, dawá biih tútchinadih moón Jesúsdi enedih ĩpĩ juibínap wut jĩ.

2

*Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)*

¹ Daocánni yeó jáap túttimah, Jesús wā Capernaum tútchiboó ĩt jwúub juibínap wut jĩ. Āpĩ juibíni mūdih ā jwúub juibínachah, ā jumat doonádih joinít, cāacwā ĩt míc naáwáp wut jĩ. ² Pánih caán doonádih joinít, dawá caán ā jumni munná ĩt juibínap

wut jĩ. Jēc yehmant ĩt ñuh péenap wut jĩ. Pánih juibínitdih Jesús Dioíh táini doonádih át naáwáp wut jĩ.

³ Jesús queétdih ā naáwát pónih, chéne na míc neoná jéih yoocannidih ĩt beo juibínap wut yah jĩ.

⁴ Obohjeéhtih, Jesús ā jumni munná juibínit, dawá ĩ jumuchah enna, Jesús pebh ĩt jéih waád juibícap wut jĩ. Pánih jéih waadcán, jéih yoocannidih mú chah bóo coahna beo páuh laab béjnit, ĩt íit chājar wut jĩ. Pánih íit chāj péanit, jéih yoocannidih ā ñajni chóojĩh Jesús pebh ĩt cádah deya bojop wut jĩ.

⁵ ĩ cádah deya bojochah ennit, “Jesús jwĩ chéendih ā boobipna caá”, ĩ níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah jéih yoocannidih Jesús át niijíp wut jĩ:

—**Ma yéejatdih wā yohna caá,** át niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ā niijíchah joinít, caanjĩh chúdnit Moisés ā wutatjidih bohénitboó ĩh caoli-hjĩhjen nin pah ĩt níj jenah joyóp wut yah jĩ: ⁷ “Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Nin cāacjeh páant niijná, ‘Dios wā jumna caá’, níj yeena caá ā chājar”, ĩt níj jenah joyóp wut jĩ.

⁸ Queét páant ĩ níj jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—**Yeéb páant ñi níj jenah joyát ā táican caá.** ⁹ ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā niijíchah joinít, weemdih jéihcan yahna, ‘Yeeni caá’, ñi níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chūi bejeé’, wā niijíchah, caán ā bejchah ennit, wā niiját yoobópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. ¹⁰ Weém nihat cāacwā úud jeñé, nin baácdih moondih jéih booanit, ĩ yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júutbipna caá, át niijíp wut jĩ.

Páant níj péanit, jéih yoocanniboodih nin pah át niijíp wut jĩ:

¹¹ —**Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih múboó ma jwúub bejeé,** át niijíp wut jĩ.

* **1:39** Mt 4.23; 9.35 * **1:44** Lv 14.1-32

12 Jesús páant ã niijíchahjeh, caán newé ãt ñah ñuhap wut jĩ, buca. Ñah ñuhnit, ã ñajat chóodih ubnit, ãt bac bejep wut jĩ. Páant ã bac bejehchah, nihat ít en wáhi bejep wut jĩ. En wáhi bejnit, Diosdih búdí wēinit, nin pah queétjeh ít míc niijíp wut jĩ:

—¡En yah buca! Búdí náhniat pínahdih buu jwĩ enna caá. Jãtíh pánihatdih jwĩ en jwuhcan jĩ, ít míc niijíp wut jĩ.

*Jesús Levídh ã jũwát tútat
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)*

13 Túttimah, ím jwējdih Jesús wã ít jwúb bejep wut jĩ. Pánih bejnit, dawá caan pébh í míc wáac juyúchah ennit, queédih Jesús ãt bohé bejep wut jĩ. 14 Pánih bohé bejna, Leví Alfeo wáhdih ã tawat tólihdih ã chúduchah, ãt enep wut jĩ. Leví, jwĩ dée jamna yuhna, Romanowã maáta í úbát túatni dinerodih úbh wáhni ãt jamap wut jĩ. Caandíh ennit, Jesús nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Wãjeéh ma pée jũwá, ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinítjeh, ñah ñah, áih tawatdih cádahnit, Levíbut Jesúsjeéh ãt bejep wut jĩ.

15 Túttimah, Levíboó áih munná numah bejnit, Jesús wádh ãt numah jeémép wut jĩ. Páant ã numah jeéméchah, caán ã nihat pah dawá dinerodih úbh wáhni, bita “Yeejépwã caá”, í niijnítbut, Jesús wãjeéh bejnit, queét bícdih ít jeémép wut jĩ. 16 Páant queét bícdih Jesús wã í jeémép chúduchah, Moisés ã wutatjdih bohénit fariseowã queédih ít enep wut jĩ.

—¿Dépanih tigaá yeejépwã, dinerodih úbh wáhni bícdih Jesús ã jeémép? ã bohénitdih ít niij úbh joyóp wut jĩ.

17 —**Tubúp chũhcannit cohdih ípĩ bidcan caá. Wunnitjeh caandíh í bidna caá. Pánihat dée ‘Weém yéjat wihcanni caá’, niij jenah joinít, teo wáacni pínahdih ípĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wã yéjatdih cádahnit, wã túat numíhna caá’, niij jenah joinítboó teo wáacni pínahdih í bidna caá. Pánihna, ‘Yeejépwã caá jwiít’, niij jenah joinítjeh teo wáacadih wã jũwúp be, í yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíh í túat numát pínah niijná, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.**

*Jeém jwuhcatdih Jesúsdh í úbh joyát
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)*

18 Caán láa Juan ã bohénit, fariseowãbut jwĩ nuowã í wutat pah ít jeémép jwuhcap wut jĩ. Obohjeéhtih, queét í jeémép jwuhcah yuhna, Jesús wã páantjeh ít jeémép wut jĩ. Páant í jeéméchah ennit, biquína Jesúsdh nin pah ít niij úbh joyóp wut jĩ:

—Juan ã bohénit, fariseowã í bohénitbut, í jeémép jwuhcan caá, Dios queédih ã wēi enat pínah niijná. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh í jeémép? Jesúsdh ít niijíp wut jĩ.

19 —**Nin pah caá ã jamap: Téihya chéoni ã numah jeémépni bícdih ã jam jwuhchah, jgahcan, ípĩ túi wēi jeémépna caá. Páant tigaá, wãjeéh jam jwuhna, wã bohénit í túi wēi jeémépna caá. 20 Obohjeéhtih, bita caandíh í ub bejat túttimah, ã chéonwã jgahnit, í jeémép jwuhcan niít. Pánihat pah bita weemdíh í ub bejat túttimah bácah, wã bohénitjeéh wã wihcah, queébut í jeémép jwuhcan niít, Jesús ãt niij jepahap wut jĩ.**

21 Ded pah jwĩ nuowã í wutatjĩ áih jáap bohéátjĩh fariseowã í widíhichah enna, Jesús queédih nin pah ãt jwúb niij bohénap wut jĩ: **“Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojĩh máa yégueh chóodih nah teo wai búdhdat ã náahcan caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandíh ñi chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá jwĩ nuowã í naawátjĩ wíh jáap bohéátjĩh widcat caá náahap. 22 Pánihat dée, pah jwuhcanni iguíh macdih nuñup chóojĩh í chãjniji máa wuh wúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguíh mac pahna, máa wuh wúh jéih yuhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chéat pah áta buud tagaá. Pánihna, jáap macdih jáap wuh wúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguíh mac, caandíh yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. Pánihat pah wíh jáap bohéát jwĩ nuowã í naawátjijĩh widcat caá náahap”,** Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Chooát yeó jáapdh Jesús ã bohénit trigo quehdih í úc jeémát
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)*

23 Bíc chooát yeó jáapdh Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdh ãt

numah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih ít úuc jeémp bejep wut jĩ.* ²⁴ Páant ĩ úucuchah enna, ĩjeéh bejnit fariseowã ĩjnit, nin pah Jesús dih ít níj jũhñap wut jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwáhúá. ¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáap dih yuhna, ma bohénitboó ĩ teo? Pánih teona, Moisés ã wutatjidih yap yohna caá ĩ chãjap, ít niijíp wut jĩ.

²⁵⁻²⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, “Wã bohénit ĩ yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah át níj bóod chuñap wut jĩ:

—Davidji ã bohénit biíc dih nuugúp wanna, Dioih muná waadnit, sacerdotewã Dios dih ĩ wãhniji pandih át jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ã pej jumnitdihbat át wãhap wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ĩ jeémát pínah át jumap wut jĩ. Dios wutna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wut jĩ. Caán láa Abiatar wut jumni sacerdotewã ĩ maáh át jumap wut jĩ. ¿Davidwã páant ĩ chãjatjidih Dios naáwátdih ĩ daácní nódih ñi bohécannit jĩ? *Caán pandih ĩ jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi tái chãjcan beé’, át niijcáp tajĩ. Pánihat pah, buu nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbat Dios dih ĩ yap yohcan caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

²⁷ Páant niijnít, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jĩ:

—Dios chooát yeó jáap dih cãacwãdih ã jwejep jĩ, teo chuñít, ĩ chooát pínah niijná. Caán yeó jáap dih dawá wutatnadih ĩ jepahat pínahdih jenah joicán, queétdih ã teo wáacat pínahdihjeh át jenah joyóp tajĩ. ²⁸ Pánihna, weém niihat cãacwã úud jeñé, chooát yeó jáap dih ded pah ĩ chãjat pínahdih wã jéih wutna caá, át niijíp wut jĩ.

3

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat (Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jwĩ míic wáacat muná jwibínit, Jesús wã ít waad béjep wut jĩ. Caán muedih téihya ágahnibat át jumap wut jĩ. ² Caán muedih jumnitboó Jesús dih ít en ñunáp wut jĩ. Chooát yeó jáap dih yuhna, Jesús téihya

ágahnidih ã boanachah, eníhna ít chãjap wut jĩ, caandih naóh yacat túut niijná. ³ Téihya ágahnidih nin pah Jesús át niijíp wut jĩ:

—Ñah ñahnit, wã pebhna ma jũúwá, át niijíp wut jĩ.

⁴ Páant niijnít, caán muedih jumnitboodih nin pah át níj úubh joyóp wut jĩ:

—Ñi jenah joyóchah, ¿jwĩ chooát yeó jáap dih Dios jwiít dih ded pah tigaá ã wut? ¿Tái chãjatdih níit ã wutap? ¿Yeejép chãjatdih níit ã wutap? ¿Cãacdiñ ã booaat túut níit? ¿Cãacdiñ ã mao yohat túut níit? queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, queét ít jéih jepahcap wut jĩ. ⁵ Páant ĩ jepahcah enna, cãacwãdih ĩ jĩgah encatdih jéihnit, Jesús queétdih át ĩjip wut jĩ. Queétdih ĩjna yuhna, búdí át jĩgahap wut jĩ. Pánih jĩgahnit, téihya ágahniboodih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Míih téihyadiñ ma yoo dawúá, át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih téihyadiñ át yoo dawúp wut jĩ. Páant ã yoo dawúchahjeh, ãih téihya át túyah bejep wut jĩ. ⁶ Páant Jesús ãih téihyadiñ ã boanachah ennit, fariseowã ít ĩj bac bejep wut jĩ. Pánih ĩj bac bejnit, Herodeih cãacwã biíc dih míic wáacnit, “¿Ded pah tigaá Jesús dih jwĩ jéih mao yohbi?” queétdih ít míic niijíp wut jĩ.

Dawá cãacwã ím jwëejdih ĩ jummat

⁷⁻⁸ Jesús ã bohénit biíc dih ím jwëejdih ít jwúub bejep wut jĩ. Páant ĩ bejchah enna, Galilea baácdih moón dawá queétdih ít pée bejep wut jĩ. Ded pah ã wëp chãjat doonádh joinít, Judea baácdih moón, Jerusalén tátchidih moón, Idumea baácdih moón, Jordán muj conanaamánt moón, Tiro wut jumni tátchidih moón, caan pébh jumni Sidón wut jumni tátchidih moonbút dawá ã pebhna ít jwibínap wut jĩ. ⁹⁻¹⁰ Dawá jumna, Jesús pebh ít tái yáo ñah jwibínap wut jĩ. Dawá wunnitdih ã boanachah enna, bita wunnitbat Jesús dih chãúhñit, búdí ít míic tóonap wut jĩ. Páant ĩ míic tóonachah ennit, Jesús ã bohénitdih caanjĩh ñajni jááj chóodih át too deya pahaat túutap wut jĩ,

* **2:23** Dt 23.25 * **2:25-26** Lv 24.9; 1S 21.1-6 * **3:9-10** Mr 4.1; Lc 5.1-3

caán chóodih waad páhnit, queétdih bohéat túut niijná.*

¹¹ Jesúsdi ennit, nemép caolih jumnitboó ípí páah yoh ñajap wut jĩ. Páni páah yoh ñajnit, nin pah ít níj ñaacáp wut jĩ: —¡Meém Dios wúh caá! ít níj wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, Jesús queétdih nin pah ápí níj wut wut jĩ:

—**Dios wúh wã jumatih bitadih ñi naóhca bojoó**, át níj wut jĩ.

Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih ã níwat

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jeéboó púh laab júbínit, ã náahnitdih Jesús ã pebhna át bejat túut wut jĩ. Á bejat túutachah joinít, ã pebhna ít júbínap wut jĩ. ¹⁴ Doce ã naáwát túutnit pínah bíh tútchinaboó wahna, áih túini doonádih naóh jibnit pínahdih át níwip wut jĩ. ¹⁵ Páni ñíonit, nemépwádh í bacaat pínah wēpatdihbut queétdih át wūh wut jĩ. ¹⁶⁻¹⁹ Jesús nit docewádh át níwip wut jĩ: Simón, Santiago, ã úd Juan, Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago Alfeo wúh, Tadeo, Simón Celote poómpdih bóo, Judas Iscariote ã ñíonit ít jum wut jĩ. Páni, Jesús Simóndih Pedro át wut búhdh wut jĩ. Santiago, ã úd Juanjĩh Zebedeo weh ít jum wut jĩ. Queétdih waícanjeh íjnit í jumachah enna, queétdih Boanerges Jesús át wut búhdh wut jĩ. “Boanerges” niijná, “Énoh panihnit”, niijná át chájap wut jĩ. Judas Iscariote Jesúsdi eníhcannitdih duó wáini pínah át jum wut jĩ. Páni queétdih níó péanit, Jesús doce ã naáwát túutnit pínahdih át numah jwúb dei bejep wut jĩ.

“Nemép ã wēpatjĩh Jesús ã booana caá”, í níj

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jwúb dei bejnit, Jesús ã bohénit bícdih múná ít waad béjep wut jĩ. Páant í waadát túttimah, dawá cáacwá míc wáac júbína, caan múnádh ít yáwap wut jĩ. Páant í míc wáac júbínachah ennit, Jesús wádh ít jéih jeémpcap wut jĩ. ²¹ Páni, dawá í míc wáacat doonádih joinít, caán múná júbínit, Jesús ã déewá caandíh wapát túut niijná, ít

ub bejíhip wut yuh jĩ. “Jesús déhena caá ã chájap”, queétdih ít níj wut jĩ.

²² Biquína Moisés ã wutatjidih bohénit Jerusalén tútchimant dei júbínitboó nin pah ít míc níj wut jĩ: “Nemépwá í maáh Beelzebú ã wēpatjĩh caá nemépwádh ã bacat túut wut jĩ.*

²³ Páant í níjchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah át níj naáwát wut jĩ: “Nemépwá mícjeh ípí míc bacacan caá. Nemépwá í maáh ã wēpatjĩh nihcan, Túini Espiritu ã wēpatjĩh queétdih wá bacana caá. ²⁴ Nin pah ã jumna caá: Det bíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, queétdih níhat íta wun beedáh bej tagaá. ²⁵ Pánihat pah, bíc yoobó, bíc múnádh moonjéh yuhna, míc maona, íta jweí peétdih bej tagaá. ²⁶ Satanás, nemépwá í maáh áihwádh bacana, bíc yoobó múnádh páant ã yapachah, ã wēpatbut áta bunná tagaá.

²⁷ “Nin pahbut ã jumna caá: Wēpéw newéih múná ded núnádh yuhna, ã jéih waadcan caá. Obohjeéhtih, caandíh chéopéanit, áih bí déedih ã jéih ubna caá.

²⁸ “Yoobódh yeebdíh wá naóhna caá. Det yéj chájna, Diosdh yeejéw wéhena yuhna, í jwúb túut numachah, Dios í yéjatih ã yohbipna caá. ²⁹ Páant í yéjatih ã yohochah yuhna, Túini Espiritubódh yeejéw í wéhenachah, caandíh bácah ã noón quíib bunnádh níit. Páant í níjatih júb, peétdih chájat páantjeh ã jumbipna caá”, Jesús át níj wut jĩ.*

³⁰ Jesús Túini Espiritu ã wēpatjĩh nemépwádh ã bacanachah yuhna, “Caán nemépwá í maáh ã wēpatjĩh nemépwádh ã bacana caá”, Moisés ã wutatjidih bohénit í níjchah joinít, Túini Espiritudih í yéj wéheatjeh júb Jesús queétdih páant át níj naáwát wut jĩ.

Jesús ã déewá caandíh í bidat
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Páant ã naáwát pónih, Jesús ã ín ã úd wá bícdih ít júbínap wut jĩ. Páni júbínit, jóocmant pánit, Jesúsdi ít bid baca bojat túut wut jĩ. ³² Páni, ã pebh chúnitboó caandíh nin pah ít níj wut jĩ:

* **3:22** Mt 9.34; 10.25 * **3:29** Lc 12.10

—Ma íin, ma úudwã biícđih jóocmant meemđih bidna wuút ít chãjap, ít niijíp wat jĩ.

33 —Ma naáwát táina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wã íin? ¿Det tigaá wã úudwãbut, yeéb ñi jenah joyóchah? Jesús queéđđih át niijíp wat jĩ.

34 Páant niijnít, ã pebh chãudnitđih júutnit, nin pah át niijíp wat jĩ:

—Nit caá wã íin panihnit, wã úudwã panihnitbut í jumna. **35** Pánihna, ded Diosđih táu jepahni wã úud, wã jwan, wã íin panihni ã jumna caá, át niijíp wat jĩ.

4

*Waáh momni naáwát
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)*

1 Pánih bohé péanit, bac bej, íim jwëejđih dei juibí ñuhnit, Jesús cãacwãđih át jwãub bohénap wat jĩ. Pánih bohénit, dawá ã pebh í juibí ñuhchah, íimđih pahni jãáj chódđih Jesús át waad páhap wat jĩ. Queét íim jwëejđih ít táu yáo ñuhap wat jĩ.*

2 Pánih waad páhnt, dawá ã jenah joiní naáwátñãh bohéna, Jesús nin pah queéđđih át niij naóh bohénap wat jĩ:

3 “¡Nin naáwátđih ñi táu joyoó! Biíc newé waáh momodih ã bejep be. **4** Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namáđih ã buug ñájap yah be. Obohjeéhtih, waícanjeh jũóhnt, jwébehwã caán tíbnadđih í jeémáh bojop be. **5** Biíh tíbna jeejáh yewéni baác jumnaþboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnt, waícanjeh ã chíih jũúwáp yah be. **6** Pánih chíihna yahna, yeó tubit ã chãhachah, ñeh bainíjeh jumna, ã diib téhah bejep be. **7** Biíh tíbna nemép óotna cãtíh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájnt, ã chíihichah, caán nemép óotnaboó caandíh ã chíih yap bejehchah, momniboó mánahna, ã quehcap be. **8** Obohjeéhtih, biíh tíbna táuini baácboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihnt, ã táu quehep be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadđih treinta tíb, biíh wawánadđih sesenta tíb, biíh wawánadđih cien tíb ã jumnaþ be”, cãacwãđih át niijíp wat jĩ.

9 Páant niij péanit, “¡Ded molít jumna, ã táu joyó naáh!” Jesús queéđđih át niijíp wat jĩ.

* **4:1** Lc 5.1-3 * **4:12** Is 6.9-10

*Ã bohénit beh joicán, Jesúsđih í wãbh joyát
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)*

10 Queét joinítji í jwãub bejat túttimah, Jesús doce ã bohénit, bita daocánnit biícđih caandíh nin pah ít niij wãbh joyóp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá cãacwãđih bohéna, ma jenah joiní naáwátjãhjah mapí bohé? caandíh ít niijíp wat jĩ.

11 —Dios jwí Maáh yoobát jumna, nihat cãacwãđih ã teo wáacat pínah dooná, jwí déewã jon jãtíh moondíh ã jéihya jwãhca naáh doonáđih buu yeéb wã bohénitđih Dios ã jéihyat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadđih páantjeh ã jéihya jwãhcah, wã jenah joiní naáwátjãhjah queéđđih wãpí bohéna caá.

12 Pánihna, wã chãjatđih enna yahna, í beh encan caá. Wã naáwátđih joiná yahna, í beh joicán caá. Pánih beh encan, beh joicán, í yéejatđih cádahcan, wã pebh í tac páud jũóhcah, í yéejatđih wã yohcan niít,* Jesús queéđđih át niijíp wat jĩ.

*Waáh momni naáwátđih ã beh joyáát
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)*

13 “Yeéb butéh wã naóhndih beh joicán, biíh wã naáwát pínahđihbut ñi beh joicán niít”, Jesús ã bohénitđih át niijíp wat jĩ.

Túttimah, ã jenah joiní naáwátđih í jéihyat pínah niijná, queéđđihjah nin pah át jwãub niij naóh bohénap wat jĩ: **14** “Wíih táuini doonáđih naóhni, waáh momni panihni caá. **15** Biquína joinít namáboó buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh í joyát túttimahbitjeh, Satanás jũóhnt, jwébehwã caán tíbnadđih í jeémát pahjah, queét í joyátjđih ã quíib buudána caá. Páant ã quíib buudánachah, í joyátjđih náhnican, í jéih jepahcan caá. **16** Bitá joinítboó jeejáh yewéni baácđih buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joinít, búdí í wëi jwãhna yah caá. **17** Obohjeéhtih, wëi joiná yahna, ñeh jáap bejni panihni í jumna caá. Yeejép ã yapachah, wíihwã í jumna júb bita queéđđih í yéej chãjachah, waícanjeh wíih táuini doonáđih í cádahna caá. **18** Bitá joinítboó nemép óotna cãtíh buug ñájni panihni í jumna caá. Caandíh joinít, í jepahna yah caá. **19** Obohjeéhtih, nin baácđih bóodih búdí jenah joinít, dinerodđih, bií déedihbut búdí í bíbohíhatđihjah í jenah

joiná caá. Páant ì jenah joyóchah, ì joiní túini dooná pácahi panihni ìih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, túiniboodíh ì jéih chājcan caá. ²⁰ Obohjeéhtih, bitaboó wíih túini doonádih joinít, túini baácboó bueg ñájni panihni ì jumna caá. Caandíh joiná, túi jepahnit, túinidih ì jéih chājna caá. Queét treinta tíibna ã quehat pah ì jumna caá. Bitá túi jepahnit, búdí túi chājna, sesenta tíibna ã quehat pah ì jumna caá. Bitá túi jepahnit, chah búdí túi chājna, cien tíibna ã quehat pah ì jumna caá”, Jesús át niijíp wut jì.

Jiát dah naáwát
(Lc 8.16-18)

²¹ Páant niij péanit, nin pah queédih át jwúb niij naóh bohénap wut jì: “Wá bohéat jiát panihni caá. Jiát dahdih jii péanit, wáam dahjìh ñipí páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúdat páha numpboobát ñipí jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, ã túi yeh iigát pínah niijná, japboó ñipí jii cáagna caá.* ²² Jiát dah ã yeh iiguíchah jwí túi enat pah, jãtìh ì beh joicátjidih táttimah cãacwã ì jéihbipna caá.* ²³ Ded molít jumna, ã túi joyó naáh! ²⁴ Páant ñi túi jepahachah ennit, Dios yeebdíh ã túi teo wáacbipna caá, chah ñi beh joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, joiná yuhna, ñi joyáh bojochah enna, yeebdíh ã teo wáaccan niít. Páant ã teo wáaccah, ñi beh joicán niít.* ²⁵ Ded túi jepahni túi beh joiní ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, jepahcanni-boó ‘Bainí wã beh joiná caá’, niijná yuhna, beh joicánni ã jumbipna caá”, át niijíp wut jì.*

Trigodih momat naáwát

²⁶ “Dios ã maáh jummat, trigodih momat panihni caá. ²⁷ Mom péanit, chei jummat pah ũo, yeó jáap jummat pah ãpí jáana caá. Páant ã chājat pónih, ã jéihcah yuhna, ã momni ã behna caá. ²⁸ Baácboó momnidih Diosjeh ã behana caá. Páant ã behanachah, caán pínah ã jwíih chíihna caá. Caán ã behechah, ãih wawá pínah ãpí yabacna caá. Caán wawá behnit, ã búuhchah, ãih quehena ã jíghona caá. ²⁹ Caandíh ũb láa caan quehena ã behechah ennit, cãacwã ìpí bóod ũbna

caá.* ã momni ded pah ã behatdih ã beh joicát pah, cãacwã ded pah Diosdih ì jepahatdihbut ñi jéih beh joicán caá”, Jesús át niijíp wut jì.

Mostaza tíib naáwát
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

³⁰ “¿Dios ã maáh jummat ded pahna tigaá, ñi jenah joyóchah? ¿Caandíh ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wã naóhbi? ³¹ Mostaza tíib ded pah ã jummatdih wã naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Caán tíib cão tíbih pah bóo ã jumna caá. ³² Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandíh ì momochah, chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, ãih cãcanaboó jwébehwã yeó chãhatdih ìpí jweí jaamná caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. ãihwã daocánnit jwíih jumnitji, táttimah ì dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jì.

Naáwátnejih ã bohéat
(Mt 13.34-35)

³³ Caán dée naáwátnejih cãacwã ì jéihyat pah bóo Jesús queédih ãpí bohénap wut jì. ³⁴ Naáwátna ã wihcah, queédih ãpí bohécap wut jì. Obohjeéhtih, ã bohénitdijeh ã bohéatjidih Jesús ãpí jwúb naáwáp wut jì, ì túi beh joyát pínah niijná.

Búdí johlit nolihatdihbut Jesús ã yayáát
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Pánih cãacwãdih bohé péanit, tão ñáh jũúwáchah,

—Chóbe ímdih jwí chúuh bejjìh, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jì.

³⁶ Jesús páantjeh jãáj chóodih pahnit, ã bohénit biíc dih, caandíh joinít dih ìt éemp chúuh bejep wut jì. Bitabut biíh jãáj chóonajìh ìjeéh ìt chúuh bejep wut jì. ³⁷⁻³⁸ Páant ì chúuh bejchah, Jesús jãáj chóo méimant waó cáagatjih cáag lajnit, át ũwup wut jì. Páant ã ũwat pónih, búdí johlit nolihatbut át jũúwup wut jì. Búdí nolihat ã jumuchah, ìih jãáj chóo át daábìhip wut jì. Obohjeéhtih, Jesúsboó át jáacap wut jì.

Páant ã jáacah ennit, nin pah caandíh ìt niij wucap wut jì:

* 4:21 Mt 5.15; Lc 11.33

* 4:22 Mt 10.26; Lc 12.2

* 4:24 Mt 7.2; Lc 6.38

* 4:25 Mt 13.12; 25.29; Lc 19.26

* 4:29 Jl 3.13

—Bohéní, daabná caá jwĩ chãjap. ¿Jwĩ chĩc wunat pínahdih ma úumcan niit? It niij ñaacáp wut jĩ.

³⁹ Páant ĩ niij wucuchah jáanit, Jesús johlit, nolihatdihbut

—**¡Laihca bojoó! ¡Ma yayaá!** ãt niij jũihñup wut jĩ.

Páant ã niijchahjeh, johlit, nolihatbut biícmantjeh ãt yayáh bejep wut jĩ.

⁴⁰ Páant ã niiját túttimah, ã pej jumnitdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—**¿Dépanih tiguaá búdí ñi úum? Weemdíh táí jenah joiná, ñita úumcan tagaá,** ãt niijíp wut jĩ.

⁴¹ Obohjeéhtih, búdí úumnit, queétboó nin pah ĩt míic niijíp wut jĩ:

—**¿Dedé cãac tiguaá nin? Ñ naáwáchahjeh,** johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ĩt niijíp wut jĩ.

5

Gadara baácđih bóo nemépwã jumnidih Jesús ã booaat

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jesús johlitdih yayániji ã bohénit biícđih Gadara baácna ĩt chúuh juibínap wut jĩ. ² Pánih chúuh juibínit, Jesús wã ĩ aab béjehah, cãac yohopmant nemépwã jumni newé Jesúsđih ãt jwãáh dei bejep wut jĩ. ³ Caán newé cãac yohopboó jeé íitna ãpĩ jumup wut jĩ. Cãacwã caandíh chéona yuhna, ĩt jéih teocap wut jĩ. ⁴ Dawá láa ĩtah tãpjĩh ãih téihya colóhndih ĩ chéwechah yuhna, ãpĩ pãud wái daj yohop wut jĩ. ãih jítcha colóhndihbut ĩtah tãpjĩh ĩ chéwechah yuhna, ãpĩ daj mao yohop wut jĩ. Pánih wẽpni ã jumachah, cãacwã caandíh ĩt jéih teocap wut jĩ. ⁵ Cãac yohop jeé íitnaboó chei jumap pah, yeó jáap jumap pahbut caán míicjeh jee dáhjih ãpĩ míic mao ñaacáp wut jĩ.

⁶ Pánihna, Jesús yuúp ã jũwáchah ennit, caandíh ãt jwãáh ñáo dei juibínap wut jĩ. Jesús pebh juibínit, ã wẽpatdih jéihna, ãt bóđicha caj yoh ñajap wut jĩ.

⁷⁻⁸ Páant ã chãjachah enna,

—**¡Nemépwãá, nin newémant ñi bac bejeé!** Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijchah joinít, caán newéih jacmant nin pah nemépwã ĩt niij ñaacáp wut jĩ:

—Jesús, Dios chah wẽpni wũáh ¿Dépanihat túut tiguaá jwiitdih páant ma chãj? Dios ã enechah, meemdíh jwĩ úubhna caá. Jwiitdih ma peéh chãjca bojoó, Jesúsđih ĩt niijíp wut jĩ.

⁹ —**¿Dedé tiguaá ma wãt jum?** Jesús ãt niijíp wut jĩ.

—Dawá caá jwiit jwĩ jumup. Pánihna, Legión caá wã wãt, Jesúsđih ãt niijíp wut jĩ. “Legión” niijná, “Dawá” niijná ãt chãjap wut jĩ.

¹⁰ —Jwiitdih biíh baácboó ma wahca bojoó, nemépwã ĩt niijíp wut jĩ.

¹¹ Queét pebh, jeé ñaj deyeboó, momo muuwã ĩ bid jeéméchah ennit, nin pah nemépwã Jesúsđih ĩt niijíp wut jĩ:

¹² —Queét muuwãđih jwiitdih ma waadát túutú, ĩt niijíp wut jĩ.

¹³ —**Ñi waad béjeé bácah,** Jesús ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijchahjeh, caán newéih bácahmant bac bejnit, muuwãđih ĩt waadáp wut jĩ. Páant ĩ waadáchah, íimna ñáo dei bej, buúg báahnit, muuwã ĩt chĩc wunup wut jĩ. Dos mil muuwã ĩt wunup wut jĩ.

¹⁴ Páant ĩ buúg báah chĩc wunuchah ennit, queéđih en daonítji ĩh tãtchiboó ĩt jweí jwúub bejep wut jĩ. Jweí jwúub bejnit, nihat ĩ jwãáhnitdih ĩt naáwáp wut jĩ. Queét ĩ jumni tãtchidih jwúub juibínit, caánboobát ĩt naóh peetép wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, caán tãtchidih moón Jesús ded pah ã chãjatjidiđ enediđ ĩt bejep wut jĩ. ¹⁵ Jesús pebh juibínit, nemépwã jumniđi caánboó túinijeh ã chúuduchah, ĩt enep wut jĩ. Pánih chúudna, yégueh đonít, táí jenah joinít ãt jumup wut jĩ, buca. Obohjeéhtih, queét juibínitboó caandíh enna, búdí ĩt úumap wut jĩ. ¹⁶ Jesús ã chãjatjidiđ ennitđi jáap juinítboóđih Jesús ded pah nemépwãđih bacat túatnit, muuwãđih ã waadát túatjidiđbut ĩt naáwáp wut jĩ. ¹⁷ Caán doonáđih joinít, Jesúsđih náahcan, caán baácđih moón ĩh baácđimant Jesús wãđih ĩt jwúub bejat túutup wut jĩ.

¹⁸ Jesús wã jááj chóodih ĩ waadáchah, nemépwã jumniđi nin pah ãt niijíp wut yah jĩ:

—**¿Majeéh weembát wã bej jĩh? ãt niijíp wut jĩ.**

19 —Wājeéh ma jūwáchah, āta táí ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém, ma Maáh, meemdíh jġah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewādh naáwát túut niijná, ĩ pebhna ma jwáub bejeé, Jesús caandíh āt niġ jepahap wut jġ.

20 Páant ā niġ jepahachah joinít, jwáub bejna, nemépwā jumniġi ā déewādh āt naáwáp wut jġ. Chénat Pah Téihya Tútchi wūt jumni baáboó Jesús ded pah ā chġjatjidih nihadidh naóh jibidih āt bejep wut jġ. Páant ā naáwáchah joi űhñit, nihad Diosdih bádí ĩt wēi naáwáp wut jġ.

Āih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo numdġhbut Jesús ā booaat (Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Túttimah, Gadara baácmant Jesús wā ĩt jwáub chúh bejep wut jġ. Pánih chúh bejna, ím jwġejdih ĩ űāan juibínachah, dawá Jesús dih enedih ĩt juibínap wut jġ. Pánih juibínit, Jesús dih ĩt wáac űh púda bojop wut jġ. 22 Páant ĩ űh púda bojochah, queét cātġh Jairo Jesús pebh āt juibínap wut jġ. Jairo jwiít judiówā jwġ míc wáacat mġdġh en daonít maátajeéh jumni wut jġ. Jesús ā wġpatdih jġhñit, āih jġtcha pebh páah yoh űajnit, nin pah āt niġjġp wut jġ:

23 —Wā num mi wunat túut chġjachah ennit, ma pebh wā jūwáp be. Caántdih teo jġha booaat túut niijná, wġh mġná wājeéh ma jūwá, āt niġjġp wut jġ.

24 Páant ā niġjġchah joinít, Jesús Jairojeéh āt bejep wut jġ. Páant ĩ bejchah, cġacwābut ġjeéh ĩt bejep wut jġ. Páant cġacwā cātġh ā bejchah, dawá caandíh tġbit ĩt tóo péenap wut jġ. 25 Cġacwā cātġh biġh wili wġnnihbut mit jumap wut jġ. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wġnnih mit jumap wut jġ. 26 Dawá cohnit caántdih ĩtġh cohop wut yuh jġ. Obohjeéhtih ĩ cohochah yuhna, chah mit tġbanap wut jġ. Nihat miġh dinero ĩ cohat jġib wġhna yuhna, mit boocap wut jġ. Chah yeejġp wut jġ mi wunat. 27-28 Pánihna, cġacwā Jesús dih doonádih ĩ míc wéhenachah, mitát joyóp wut jġ. Joinít, caántjeh nin pah mit niġ jenah joyóp wut jġ: “Jesús dih yégueh chóodihjeh juibí teona, wā boobipna caá”, mit niġjġp wut jġ. Páant niġ jenah joiná, cġacwā cātġh Jesús tġahmant juibínit, āih yégueh chóodih chġhbitjeh mit juibí tewep

wut jġ. 29 Páant mi tewechahjeh, mi wunat āt yayáh bejep wut jġ. Páant ā yayátdih miġh bácahġh mit joyóp wut jġ. 30 Páant mi juibí tewechah, ā booaat wġpat caántdih ā chġúátdih Jesúsbut āt joyóp wut jġ. Pánih joiná, cġacwā cātġh tac púud űhñit, nin pah āt niġjġp wut jġ:

—¿Déhe tġgáá wġh yégueh chóodih ā juí teo? āt niġjġp wut jġ.

31 —¿Páant, dawá cġacwā meemdíh ĩ tóo péenachah jġhna yuhna, páant ma niġ űh bh joi? ā bohénitboó Jesús dih ĩt niġjġp wut jġ.

32 Obohjeéhtih, yégueh chóodih juí, teonidih jġhíhna, Jesús āt en bidip wut jġ. 33 Pánihna, mi booaatdih jġhñit, úmna, caánt Jesús pebh mit páah yoh űajap wut jġ. Pánih páah yoh űaj, méménit, Jesús dih táí yoobópdiġh mit naáwáp wut jġ. 34 Páant mi naáwáchah joinít, nin pah Jesús caántdih āt niġjġp wut jġ:

—Numá, wā wġpatdih táí jenah joiná, ma boona be. Wġnit, ma bejeé. Caán wunat meemdíh ā jwáub jġóhcan niit, páant mġntih, āt niġjġp wut jġ.

35 Jesús caántdih páant ā niġjġchahjeh, Jairoíh mġmánt bejnit, ā déewā ā pebh ĩt juibínap wut jġ.

—Jáantjeh ma num mi wunah bejep be. Bohénidih ma jwáub bejat túutá, Jairodih ĩt niġjġp wut jġ.

36 Obohjeéhtih, ĩ niġjġtdih joyáh bojnit, Jesús nin pah Jairodih āt niġjġp wut jġ:

—¡Ma úmca bojoó! ¡Wā wġpatdih páantjeh ma táí jenah joyoó! āt niġjġp wut jġ.

37 Túttimah, ājeéh péenitdih “Ninġh űi páñaá”, niġnit, Jesús Jairojeéh āih mġná ĩt béjep wut jġ. Pánih bejna, Pedro, Santiago, ā úud Juan, queét biíc peihcannitdihjeh āt numah bejep wut jġ. 38 Jairoíh mġná juibínit, wġnnidih dawá tġbit űāac jġinít dih āt enep wut jġ. 39 Pánih enna, caán mġdġh waadnit, queétdih nin pah āt niġjġp wut jġ:

—¿Dépanihna tġbit űāac jġi tġgáá űi chġj? Nint wġbít wġnnih nihcan caá. űona caá mi chġjap, āt niġjġp wut jġ.

40 Obohjeéhtih, páant ā niġjġchah joinít, caandíh ĩt dehwep wut jġ. Páant ĩ dehwechah, queét nihadidh Jesús āt bacat

táutap wut jĩ. Páant ĩ bac bejehah, Pedro, Santiago, Juan, wənnih mi mánadihbat wébít mi lajni tólihboó át numah waad béjep wut jĩ. ⁴¹ Pánih waád juibínit, miíh téihyadih teonit,

—**¡Talita cumi!** Jesús caántdih át niijíp wut jĩ. Páant niijná, “Bainíhmaá, ma ñah ñahúú”, niijná át chājap wut jĩ.

⁴² Páant ā niijíchahjeh, ñah ñahnit, mit yáac chūi bejep wut jĩ. Caánt doce jópchi mit bíbohó wut jĩ. Páant mi booadtih ennit, caán tólihdih ā numah waad béjnit búdí ĩt joi ñáhup wut jĩ. ⁴³ Obohjeéhtih, Jesús queétdih ded pah mi booadtih naáwát táutcan, jeémátdih át wūhat táutap wut jĩ.

6

Nazaret tətchidih moón Jesúsdih ĩ náahcat (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jairoíh muumánt bac bejnit, Jesús ā bohénit biícđih ā behni Nazaret tətchina át jwúub juibínap wut jĩ. ² Pánih juibínit, chooát yeó jáapđih jwĩ míc wáacat muedíh Jesúswā ĩt waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Jesús caanjĩh jumnitdih át bohénap wut jĩ. Páant ā bohénachah, dawá caandíh ĩt joi wúhi bejep wut jĩ. Pánih joi wúhi bejnit, nin pah ĩt míc niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Jesús dedjĩh tigaá, nin bohéatđih át joiijí? ¿Ded pah tigaá ā túi jéih beedá? Pánih jéihnit, jwiít cāacwā jwĩ jéih chājca naáhdih āpĩ chāj júutna caá. ³ Maa teonijeh caá. María wūh ā jumuchah, Santiago, José, Judas, Simón ā úudwā ĩ jumna caá. Ā jwanna yaádhbat jwĩ pebh ĩ jumna caá. Caán jwiít panihni mun tigaá ā jumup, ĩt míc niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, ded pah ā jumatđih jéihcanjeh, caandíh ĩt náahcap wut jĩ. ⁴ Páant ĩ náahcah ennit, Jesús nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—**Dios naáwátđih naóh yapanidih cāacwā ĩpĩ wēina caá.** Páant ĩ weñechah yuhna, áih tətchidih moón, ā déewā, áih muedíh jumnitboó, caandíh ĩpĩ wēican caá. Pánihna, ninjĩh behni wā jumuchah, weemdíh ñi náahcan caá, át niijíp wut jĩ.*

⁵ Caán tətchidih jumna, Jesús Dios ā wēpatjĩh át jéih chāj júutcap wut jĩ. Pánih

chājcan yuhna, biquína wənnitdih teo jāhanit át boonap wut jĩ. ⁶ Caanjĩh moón caandíh ĩ jepahcah, át en wúhi bejep wut jĩ. Pánihna, caan pébh jumni tətchinadih Jesúswā bohénadih ĩt bejep wut jĩ.

Jesús doce ā bohénitdih ā wahat (Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Təttimah, doce ā bohénitdih ā pebh bid bojnit, ā wēpatđih queétdih wūhna, chénewā, chénewā, chénewā míc Jesús át wahap wut jĩ, biíh tətchinadih moondíh teo wáacnit, nemépwāđih ĩ bacat táutat pínah niijná. ⁸ Pánih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—**Bií dée, pan, wuh wūh, dinerodih úbcan, ñi íoh caját nahdihjeh pohba ñi úb bejeé.** ⁹ Ñi táut nuumát pínah yégueh, zapatosdihbat ñi úb bejca bojóó. ¹⁰ Páant ñi bejehah, ñi juibíni tətchinadih moón yeebdíh úwat tólih ĩ wūhuchah, caán muedíh ñi chāo jwúhúá. Caán tətchimant bejnajeh, caán muedíh ñi cádah bejeé. ¹¹ Ded tətchidih moón yeebdíh náahcan, ĩ joíhcah, caán tətchidih yap bejna, ñiíh zapatosdih bóo becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá, queétdih Dios ā yohat pínahđih ĩ jéihyat pínah niijná. Yoobópđih yeebdíh wā naóhna caá. Sodoma tətchidih moón, Gomorra tətchidih moonbút təbit yeejép chājnit ĩ jumuchah yuhna, péeni yeó jáap, yeebdíh náahcannitjiboodíh chah peéh chājat ā jumbipna caá, át niijíp wut jĩ.*

¹² Pánihna, queét doce ā wahnitboó Jesúh táini dooná naáwáđih ĩt bejep wut jĩ, cāacwā ĩ yéj chājatđih cádahnit, túiniboodíh ĩ táut nuumát pínah niijná. ¹³ Pánih bejnit, dawá nemépwāđih bacat táutnit, wənnitdihbat yíjĩh ñái, úbhnit, ĩt boonap wut jĩ.*

Juan Daabánidih ĩ mawat (Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Jesús ā bohénit ĩ bohé jibichah, ded pah Jesús ā chājat doonáđih dawá ĩt joyóp wut jĩ. Maáh Herodesbat át joyóp wut jĩ. Pánih joinít, “¿Juan Daabáni ā wənat təttimah, át jwúub boo pud jūóh niít át chājap? Pánih boo pud jūóhni jumna, jwiít cāacwā jwĩ jéih chājca naáhdih ā jéih chājna caá. Pánihna,

* 6:4 Jn 4.44 * 6:11 Lc 10.4-11; Hch 13.51 * 6:13 Stg 5.14

caán Jesús Juanjehna tigaá”, át niíj jenah joyóp wut yuh jĩ.

¹⁵ Bitá “Elías caá”, niíj, bitabut “Jon jãtíh Dios naáwãtdih naóh yapani dée ã jumna caá”, ít niijíp wut yuh jĩ.*

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, Herodesboó

–Juanjidih waó wã bóod yohat túutniiji át jwáub boo pud jãóh tagaá, át niijíp wut jĩ.

¹⁷⁻¹⁸ Juandih ã mawat pínah jãtíh, Herodes ã úud Felipe áa Herodíasdih át dúuc wái áa jumap wut jĩ. Páant ã dúuc wái áa jumap peéh Juan caandíh nin pah át niíj jãihñap wut jĩ: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ã wutatdih yap yohna caá ma chãjap”, át niijíp wut jĩ. Páant ã niiját peéh yad Herodías Herodesdih nemat muúboó Juandih mit nemat túutap wut jĩ. Páant mi wutatdih jepahnit, Herodes caandíh chéwat túutnit, nemat muúboó át nemat túutap wut jĩ.*

¹⁹ Herodías Juandih tubit eníhcan, mit mao yohat túutíhip wut yuh jĩ.

²⁰ Obohjeéhtih, Herodes “Juan Dios naáwãtdih naóh yapani ã jumna caá”, niíj jenah joinít, Dios ã peéh chãjatdih úumna, caandíh át mao yohat túutcap wut jĩ. Ded pah ã túi chãjat pínahdih Juan caandíh ã naáwãchah, Herodes búdí át jenah joyóp wut jĩ. Pánih búdí jenah joiná yuhna, Herodes caandíh ãpĩ túi wëi joyóp wut jĩ.

²¹ Páant ã wëi joyóchah yuhna, Herodíasboó “Ded pah caandíh wã mawat túutbi”, páantjeh mit niíj jenah joyóp wut jĩ. Páant mi niíj jenah joyóchah, ã cãac jumap yeó jáapdih wëina, mi áa Herodes ãih cãacwãdih míc wáacat túutnit, búdí át numah jeémép wut jĩ. Caán numap jumap maáta, ãih soldadowã maáta, Galilea baácđih moón maátabut, ã numah jeémãtdih enedih ít juibínap wut jĩ.

²² Biícđih ã jeéméchah, Herodías numboó queétdih mit eo jãutap wut jĩ. Páant mi eo jãutachah ennit, Herodes, ã bid bojnítbut, búdí ít weñep wut jĩ.

–Dedé ma náahatdih weemdíh ma úúbúchah, meemdíh wã wãhbična caá.

²³ Dios ã enechah, yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Ma úúbát pah bóo tac yoób wã maáh jumapdih meemdíh wã wãhbična caá, mi íbi Herodes caántdih át niijíp wut jĩ.

²⁴ Páant ã niijíchah joinít, mi ín pebhna bejnit, nin pah caántdih mit niíj úúbh joyóp wut jĩ:

–¿Dedé déedih tigaá wã úúbhbi? mit niijíp wut jĩ.

–Juan Daabánih wao dáhdih dúuc bóodnit, meemdíh ã wãhna naáh, mi numdih mit niíj jac wutap wut jĩ.

²⁵ Páant mi niíj jac wutachah joinít, mi íbi pebhna wëpép bejnit, nin pah caandíh mit niijíp wut jĩ:

–Juan Daabánih wao dáhdih dúuc bóodnit, caán ã wunatdih wã jéihyat pínah niijná, pamapjih cáagnit, weemdíh ã wãhna naáh, mit niijíp wut jĩ.

²⁶ Páant mi niijíchah joiná, maáh Herodesboó búdí át jãgahap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cãacwã ã enechah, “Dedé ma náahatdih meemdíh wã wãhbična caá”, átát niijíp wut jĩ. Pánihna, ã niijátjidih cãacwã ã joyóchah, tícna, “Meemdíh wã wãhcan níit”, caántdih át jéih niijcáp wut jĩ.

²⁷ Biícmantjeh Juaníh wao dáhdih dúuc bóodat túutnit, soldadodih át úb jãúwát túutap wut jĩ. ²⁸ Páant ã wutachah joinájeh, bejnit, ãih wao dáhdih dúuc bóod, pamapjih cáagnit, át úb jãúwáp wut jĩ. Pánih úb jãúhñit, Herodías numdih át wãhnap wut jĩ. Páant ã wãhachah, ãih wao dáhdjih teonit, beh wilidih mit teo yapanap wut jĩ.

²⁹ Pánihna, caandíh ã mawatji doonáđih joinít, ãih bácahdjih úbadih juibínit, Juan ã bohénitji cãac yohopboó ít yohop wut jĩ.

Cinco mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat (Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jesús ã wah bojnítji ã pebh jwáub juibínit, ded pah ã chãjatjidih, túini dooná ã naáwãtdihbut Jesúsđih ít naáwáp wut jĩ.

³¹ Túttimah, queét ã jumapboó dawá cãacwã jwíh juibínitji bita ã juibínachah, ãpĩ ñahwat jwáub bejep wut jĩ. Páant dawá ã jumachah, Jesús wã ít jéih bid jeémcap wut jĩ. Pánihna, ã bohénitdih biáboó át numah bejep wut jĩ.

–Chóbe cãac wihcapboó jwí choo jwáhjĩh, queétdih át niijíp wut jĩ.

³² Páant ã niijíchah joinít, queét jãáj chóđih waadnit, cãac wihcapboó ít chãh

* **6:15** Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19 * **6:17-18** Lc 3.19-20

bejep wut yuh jĩ. ³³ Obohjeéhtih, queét ĩ chũh bejchah, dawá queétdih beh ennit, ím jwéejdih ĩt ñũn ñáo pũd bejep wut jĩ. Ím pebh bóo tátchidih moonbút ĩt ñũn ñáo pũd bejep wut jĩ. Pánihna, Jesúswā ĩ juibíat pínah jãtĩh queétboó ĩtát juibínap wut jĩ. Jesúswā ĩ chũh juibínachah, dawá queétdih ĩt pã ĩũh wut jĩ. ³⁴ Queétdih bohéni ā wihcah, en daoní wihcanni owejawā panihnit ĩ jamatdih ennit, Jesús queétdih búdí āt jĩgah enep wut jĩ. Jĩgah ennit, queétdih āt táí bohénap wut jĩ.* ³⁵ Cheyeh ā jamuchah, ā bohénit Jesúsdih nin pah ĩt niijíp wut yuh jĩ:

—Cheyeh caá. Ninjĩhbitjeh tátchi wihcan caá. ³⁶ Pánihna, nitdih pehbít jamni tátchinadih ma wahaá, ĩ jeémát jíib chãjat pínah niijná, ĩt niijíp wut jĩ.

³⁷ —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wũhuú,** Jesús queétdih āt niijepahap wut jĩ.

—Páant, ocho widh tewat jíibjĩh jeémát dih jwĩ jíib chãjachah yahna, queét nihatdih āta jaicán tagaá, Jesúsdih ĩt niijíp wut jĩ.

³⁸ —**¿Débói pan dah tigaá ā jam?** **Jéihyat táat niijná, ñi bidbi jwũhuú,** Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

Páant ā bidat tútnitji jwũub jainít,

—Cinco botoni pan dahna, chéne queejwãbut ā jamna caá, ĩt niijíp wut jĩ.

³⁹ —**Cãacwãdih can táí jaihni yĩlipdih ñi chũdat tútú.** **Biíc poómp ninboó, biĩh poómp canboó, biĩh poómp conboó, ñi chũdat tútú,** Jesús āt niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant ā niijíchah joinít, nihatdih ĩt chũdat tútup wut jĩ. Biquí poómpna cincuenta, biĩh poómpna cien, nihat ĩ dawát yoobó páant ĩt chũd peetép wut jĩ. ⁴¹ Túttimah, caán biícjĩh bóo téihya pan dahna, chéne queejwãdihbut ubnit, Jesús jeáboó āt chéi enep wut jĩ. Chéi ennit, **“Jeémát ma wãhat túina caá, Paá”**, Diosdih āt niijíp wut jĩ. Pánih uúbh péanit, pan dahnadih āt dajap wut jĩ. Dajnit, nihat cãacwãdih ā bohénitdih āt jwũub daj wãhat tútup wut jĩ. Túttimah, queejwãdihbut ĩ wãhat pínah niijná, āt daj wũh wut jĩ. ⁴² Páant ĩ wũhuchah, jeémpnit, nihat ĩt táí wud jamap wut jĩ. Nihat ĩt táí wud jamuchah,

páantjeh ĩ judh jeémpni ĩt bíboh wut jĩ. ⁴³ Páant ĩ judh jeémpni pan, queéj déepjĩh doce wũhnadih ā bohénit ĩt ub yac yáwanap wut jĩ. ⁴⁴ Queejdih pandihbut jeémpnit neonájuh cinco mil ĩt jamap wut jĩ. Yaádh, ĩ wehjeéh chah ĩt jamjip tagaá.

Ímjih Jesús ā yáac chã bejat
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

⁴⁵ Páant ĩ jeémp péanachah, jãáj chóona waadát tútnit, Betsaida tátchina ā jãtĩh Jesús ā bohénitdih āt chũh bej páñat tútup wut jĩ. Páant ĩ chũh bejchah, caandíh joinítjdih jwũub bejat tútnit, ⁴⁶ caanjéh jeéboó Diosdih uúbúdih āt pũh laab béjep wut jĩ. ⁴⁷ Túttimah, cheina ā bohénit ím tac yoób ĩ chũh bejchah, Jesús biícjeh caánboó uúbhna, āt chão jwũh wut jĩ. ⁴⁸ Pánih uúbhna, queétdih āt en chũha bojop wut jĩ. ĩ wawápmant queétdih johlit búdí ā jũwúchah, ā bohénit ĩ meenná yahna, ĩ wẽp bejcatdih āt enep wut jĩ. Pánihna, baabát pínah jãtĩhbit, ĩ pebh bejna, ímjihjeh Jesús āt yáac chã bejep wut jĩ. Pánih bejna, queétdih ātĩh yap bejihip wut yuh jĩ. ⁴⁹⁻⁵⁰ Obohjeéhtih, ā yap bejihichah yahna, caán ímjih ā bejchah enna, “Wũnniĩh caolih caá”, niij jenah joí, en wãhi bejnit, queét tubit ĩt ñaacáp wut jĩ. Páant ĩ en wãhi bejchah ennit,

—**¡Weemdíh ñi en úmca bojó! ¡Weemjéh tigaá!** Jesús āt niijíp wut jĩ.

⁵¹ Páant niij péanit, ĩjeéh jãáj chóona āt waadáp wut jĩ. Páant ā waadáchahjeh, johlit āt yayáh bejep wut jĩ. Páant ā yayáh bejchah ennit, queétboó ĩt joi ñũh wut jĩ. ⁵² Jesús nihat ā wẽp chãj jãtatjdih enna yahna, ĩ táí beh joicátji jíib, dawá pandih ā jígohaatjdihbut ĩt beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, Jesús johlitdih ā yayáatdihbut beh joicánjeh, ĩt joi ñũh wut jĩ.

Genesaret baác dih moón wũnnitdih ā booaat
(Mt 14.34-36)

⁵³ Pánih chũh bej, Genesaret baácna juibínit, jãáj chóodih caán jẽlitdih ĩt chéo pahanap wut jĩ. ⁵⁴ Pánih chéo pahanit, jãáj chóomant ĩ aab béjchahjeh, cãacwãboó Jesúsdih ĩt beh enep wut jĩ. ⁵⁵ Pánih beh

* 6:34 Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mt 9.36

ennit, nihat fih munnáboó ñáo aab béjnit, wannit ñaját chóomant teonit, Jesús pebhna ñt ub dei bejep wut jĩ. Jesús ñ jumat doonádih joinít, nihat caanná ñt bejep wut jĩ.

⁵⁶ Ded ñ juibíni tátchinaboó, dahwani tátchidih moón, botoni tátchinadih moonbát, bíí dée ñ jíb chājat múú jóocmant bóo yoahdih ñ chéenwā wannitdih ñpĩ ub juibí jwejep wut jĩ. Páant ñ juibí jwejnitoó Jesús yégueh chóodih tewíhna, caandih búdí ñt úúbap wut jĩ. Pánihna, det wannit caandih teonitoó ñt boonap wut jĩ.

7

Cāacwā ded pah ñ míc yéjeaat (Mt 15.1-20)

¹ Jerusalén tátchimant bejnit, Moisés ñ wutatjidih bohénit, fariseowābut Jesús pebh ñt míc wáac juibínap wut jĩ. ²⁻⁴ Jwĩ ñowā ñ wutatji pahjeh, jeémát pínah jātih fariseowā, nihat bita jwĩ déewābut jwĩpĩ téih chocop jĩ. Bíí dée jíb chājadih bejnitji munná jwúub juibínit, ñ wutatji pahjeh téih choccan, jwĩpĩ jeempcap jĩ. Pamapna, púubátna, jwĩ lajatjinadihbut jwĩpĩ chocop jĩ. “Dios páant caá ñ náahap”, niij jenah joinít, jwĩ ñowā dawá bíih ñ wutatjidihbut jwĩpĩ chājap jĩ. ⁵ Jesús pebh míc wáacnit, ñ bohénit téih choccanjeh ñ jeéméchah ennit, fariseowā Jesúsdih nin pah ñt niij úubh joyóp wut jĩ:

—Jwĩ ñowā ñ wutatjidih yap yohnit, ma bohénit téih choccanjeh ñ jeempna caá. ¿Dépanih tigaá caandih ñ jepahcan? Jesúsdih ñ niijip wut jĩ.

⁶ Páant ñ niijíchah joinít, Jesús nin pah queédih ñt niijip wut jĩ:

—‘Jwiít táinit caá’, niijná yuhna, cāacwā ñ encapboó yeéb yeejép chājnit caá. Dios naáwát dih naóh yapani Isaíasji ded pah ñ jumatdih yoobópdih ñt niij daacáp tajĩ: ‘Dios nin pah ñ niijná caá: “Nit weemdih táí wēi naóhna yuhna, yoobópdih ñ jepahcan caá.

⁷ Weemdih úubhna yuhna, ñ yee úubhna caá. ñ jenah joyátjeh wutnit, ‘Nin pah caá Dios ñ wutat’, ñpĩ niij yee naóh

bohéna caá”, Dios ñ niijná caá’, Isaías ñt niij daacáp tajĩ. (Is 29.13)

⁸ Páant ñ niij daacátji yoobópdih tigaá. Dios ñ wutatdih yap yohnit, ñi ñowā ñ wutatboodíhjih ñi chājna caá. ⁹ Pánih chājnit, Dios ñ wutatdih cádahna, ñi déewā ñ wutatboodíh ñi jepahna caá. ¹⁰ Dios Moisésjidih nin pah ñt niij naáwát táutap tajĩ: ‘Ñi mánadih oinit, ñi táí chājaá. Ded ñ mánadih yeejép naóhndih peéh mao yohat ñ jumbipna caá’, ñt niijip tajĩ.* ¹¹ Páant Moisésji ñ niiját pah, ded ñ mánadih ñ teo wáaquíhichah yuhna, yeébboó ñi teo wáacat táutcan caá. ñ mánadih ñ wúhat déejidih Diosboodíh ñi wúhat táutna caá. ¹² Pánih bohéna, ñ mánadih caandih yeéb ñi táí chājat táutcan caá. ¹³ Jwĩ déewā ñ wutatdih jepahna, Dios ñ wutatboodíh yap yohna caá ñi chājap. Dawá bíih ñi wutat pahjeh chājat táutna, Dios ñ wutatdih ñpĩ yap yohat táutna caá, Jesús ñt niijip wut jĩ.

¹⁴ Páant fariseowādih niij péa, bita ñjeéh péenitdih ñ pebh bid bojnit, nin pah ñt niijip wut jĩ:

—Yeéb nihat wā naáwát dih táí joinít, ñi beh joyoó. ¹⁵ Dedé jeémát ñiij jacdih ñ waadáchah, ñi téih chocochah, ñi téih chocchahbut, Dios yeebdíh bíic yoobó ñ enna caá. Obohjeéhtih, ñi yeej wéheatboó ñiij jacmant ñ bacachah joiná, ‘Caán yeejép cāac caá’, ñ niij enna caá. ¹⁶ ¡Ded molit jumna, ñ táí joyoó naáh! Jesús ñt niijip wut jĩ.

¹⁷ Páant niij péanit, Jesús wā munná ñt waad béjep wut jĩ. Pánih waad juibínit, ñ bohénit ñ naáwátjidih ñt úubh joyóp wut jĩ. Páant ñ úubh joyóchah joinít, Jesús nin pah queédih ñt niij jepahap wut jĩ:

¹⁸ —¿Páantjeh yeéb ñi beh joi jwúhcan niit? ñiij jacdih waadnit, ñiij jeémátboó ñi jenah joyát dih ñ jéih yéejacan caá. ¹⁹ Dedé ñi jeémátji ñiij wúdah díitboó jumnijidih ñpĩ jont yohna caá. Caán ñiij caolihdih, ñi jenah joyát dihbut chūhcan, Dios ñ enechah, yeebdíh ñ jéih yéejacan caá, ñt niijip wut jĩ.

Páant niijná, “Nihat jeémát táini caá”, niijná ñt chājap wut jĩ.

²⁰ Nin pahbut ñt jwúub niij naáwáp wut jĩ:

* 7:10 Ex 20.12; 21.17; Lv 20.9; Dt 5.16

—Ñi yéej wéheatboó ñíih jacmant bacna, ded pah yeejép ñi jenah joyát ã jumatdih ã júutna caá. ²¹⁻²² Pánih yeejép jenah joiná, nin pah ñi jumna caá: Ñi áa nihcannitjñh yeejép chājna, bií déedih nuumná, cāac mao yohna, bitaíh bií déedih tabit en ñinahna, bitadih yéjaíh jenah joiná, yeena, yeejép chājat pínahdih wéhena, biíh cāac ã jumat pah en ñinahna, yeejép dooná naóhna, ‘Weém chah jéihni wā jumna caá’, niíj jenah joiná, túi jenah joicánnitbut ñi jumna caá. Páant yéej chājat ñi jenah joyátmant ã jüóhna caá. ²³ Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah ennit, ‘Queét túcannit caá’, Diosboó yeebdíh ã niíj enna caá, Jesús át niijíp wut jñ.

Judío nihcannih Jesúsdi mi jepahat
(Mt 15.21-28)

²⁴ Tiro tátchi, Sidón tátchi pebh juibínit, caanjñh jumni muedíh Jesús wā ít waadáp wut jñ. Caán muúboó ã jumatdih bitadih át naáwát túutcap wut yuh jñ. Obohjeéhtih, ã naáwát túutcah yuhna, ã jumatdih jéihnit, dawá ã juibínachah, queétdih át jéih jweicáp wut jñ. ²⁵ Caán tátchidih biíc yad wili mi nuumbít nemép jumnih mit jumap wut jñ. Pánihna, Jesús ded pah ã chājat doonádih joí, caanjñh ã jumat doonádihbut joinít, ã pebhna mit juibínap wut jñ. Pánih juibínit, Jesúsdih wéina, áih jítcha pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jñ. ²⁶ Caánt Siria baác Fenicia wut jumni tátchidih bóli, Griega wili mit jumap wut jñ. Pánihna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, mi nuumdíh jumni nemépdih ã bacat túutat pínahdih mit uúbáp wut jñ.

²⁷ Páant mi uúbáchah joinít, nin pah Jesús caántdih át niijíp wut jñ:

—Wébít ã jeémát pínahdih ubnit, ñih mujjiowádih jwí jwíh wūhuchah, ã túican caá. Pánihat pah, judíowā ã jeémát panihni biíh baácđih moondíh wā jwíh wūhuchah, ã túican caá, át niijíp wut jñ.

²⁸ —Ma niiját yoobópdih tigaá, Maá. Obohjeéhtih, mujjiowā jeémát cáagat naá nump pāinit, wébít ã jeémp jéenanidih ñpñ jeémpna caá. Pánihna, biíh baácđih bóli wā jumuchah yuhna, weemdíhbut ma teo wáacachah, ã táina caá, Jesúsdih mit niíj jepahap wut jñ.

²⁹ —Páant ma niíj jepahachah, ma nuumdíh jumni ni nemép wāát bac bejna

caá. **Enedih ma bejeé**, Jesús caántdih át niijíp wut jñ.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, miíh muaná jwúub juibínit, mi nuumdíh nemép wihcannih mi lajachah, mit enep wut jñ.

Wéhecan, joicánnidih Jesús ã booaat

³¹ Jesús wā Tiro tátchi jumni baácmant benit, Sidón tátchidih juibí yap bej, Galilea íim conanaamánt jwúub dei juibínit, Chénat Pah Téihya Tátchina wut jumni pebhboó ít juibínap wut jñ. ³² Páant ã juibínachah, biíc newé wéhecan, joicánnidih Jesús pebh cāacwā ít ub juibínap wut jñ, caandíh ã booaat pínah niijná.

³³ Jéih joicánnidih chibít yuúp Jesús át namah bejep wut jñ. Pánih bejnit, newéíh molítđih Jesús áih téih tíbjñh chibít át taj waadánap wut jñ. Pánih taj waadá péanit, Jesús áih téih tíbdih coí cáagnit, newéíh nuúcdih át teo jáhanap wut jñ.

³⁴ Pánih teo jáha péanit, jeáboó chéi ennit, caolih jui jéena bojnit, “¡Efatá!” át niijíp wut jñ. “¡Efatá!” niijná, “¡Ma wātaá!” niijná át chājap wut jñ. ³⁵ Páant ã niijíchahjeh, caán joicánniji jéih joinít, áih nuúcbut ã wilahachah, át túi jéih wéhenap wut jñ. ³⁶ Páant ã chājatjidih ájeéh péenitdih Jesús át naáwát túutcap wut yuh jñ. Obohjeéhtih, páant ã naáwát túutcah yuhna, queétdih chah ít naóh peetép wut jñ. ³⁷ Páant ã naáwáchah joinít, cāacwā ít joí wáhi bejep wut jñ. “Nihatdih caán ã túi chājna caá. ¡Jéih joicánnidih ã joyána caá! ¡Jéih wéhecannidihbut ã wéheat túutna caá!” ít niijíp wut jñ.

8

Cuatro mil cāacwādih Jesús jeémát ã wāhat
(Mt 15.32-39)

¹ Biíh yeó jáap dawá cāacwā Jesús pebh ít míic wáac juibínap wut jñ, páant muntih. Páant ájeéh jumna, jeémát beednit ã jumuchah enna, Jesús ã bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdih át niijíp wut jñ.

² —Queét jwíjeéh biíc peihcanni yeó jáap ã jumuchah, ñih jeémát ã beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit ã jumuchah, queétdih búdí wā jñgah enna caá. ³ Bitá ãjeéh jumnit yuúp jüóhñitji ‘Queét nuúgáp wan

buegná', niijná, fih muanáboó wã jwúub bejat túutcan niít, át niijíp wut jĩ.

⁴ —Obohjeéhtih, ninjĩh tútchi wihcap-boó jamna, queét dawá ĩ jumuchah, ¿ded-boo tígaá ĩ jeémát pínahdih jwĩ jíib chãjbi? Jesúsdiħ ĩt niijíp wut jĩ.

⁵ —**¿Débói pan dah tigaá ñi bíboh?** queétdih át niij úubh joyóp wut jĩ.

—Siete dah caá, ĩt niij jepahap wut jĩ.

⁶ Cãacwãdih baácboó chúdat túutnit, siete pan dahdih ubnit, **“Túina caá, Paá”**, Diosdih Jesús át niijíp wut jĩ. Páant niij péanit, caan dáhnadiħ dajnit, ã bohénitdih wãhniħ, cãacwãdih át pãáát túutap wut jĩ. Páant ã wutuchah, ã bohénitboó cãacwãdih pandih ĩt pãáap wut jĩ. ⁷ Biquina queejwãdihbut ĩt bíboh wut jĩ. Pánihna, **“Túina caá, Paá”**, Diosdih niijnít, queejwãdihbut át pãáát túutap wut jĩ. ⁸ ĩ pãáh péanachah, jeémpna, queét ĩt túi wud jamap wut jĩ, buca. ĩ judh jeémpnidih siete wãhna ĩt ub yac yáwanap wut jĩ. ⁹ Queét jeémpnit neonádiħjeh ĩ jenah enechah, cuatro mil ĩt jamap wut jĩ. ¹⁰ Páant ĩ jeémp péanachah, Jesús cãacwãdih át wah jwúubanap wut jĩ. Pánih wah jwúuba péanit, ã bohénit bícdih jãáj chóodih át waadáp wut jĩ. Waadnít, Dalmanuta wut jamni baácna ĩt chúh bejep wut jĩ.

Fariseowã Dios ã wẽpatjĩħ Jesúsdiħ ĩ chãj júutat túutat

(Mt 6.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Páant ĩ chúh juibínachah, fariseowã Jesúsdiħ jwãáhnit, caanjĩħ ĩt míc wéhenap wut jĩ. Dios ã wẽpatjĩħ Jesúsdiħ ĩt chãj júutat túutap wut yah jĩ, ã jepahcaħ, “Dios ã wahni nihcan caá”, niiját túut niijná.* ¹² Páant ĩ wutuchah joinít, Jesús íjnit, caoliħ juí jéena bojnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—**¿Dépanih tigaá yeéb buu láa moón Dios ã wẽpatjĩħ chãj júutatdih ñi eníħ? Yoobópdiħ yeebdíħ wã naóhna caá. Bue jamnitdih Dios ã wẽpatjĩħ weém wã chãj júutcan niít**, át niijíp wut jĩ.*

¹³ Páant niij péanit, ã bohénitdih jãáj chóona numah jwúub waadnít, bitadiħ ĩt yoh chúh bejep wut jĩ.

* 8:11 Mt 12.38; Lc 11.16

* 8:12 Mt 12.39; Lc 11.29

* 8:15 Lc 12.1

* 8:18 Jer 5.21; Ez 12.2; Mr 4.12

Fariseowã, Herodesbut yeejép ĩ bohéatdih Jesús ã naáwát

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Pánih jwúub chúh bejnit, ã bohénit ĩ jeémát pínah pandih ĩt quíib buudáp wut jĩ. Bíic pan dahjeh caán jãáj chóoboó át jamap wut jĩ. ¹⁵ ĩ jeémát pínahdih tabit ĩ jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—**¿Ñi túi chãja chaáh! Fariseowã, Herodesbut ĩ yee bohéat yeebdíħ ã tobohna caá. ĩ yee bohéat pan paáát panihni caá. Caán paáát niħat pan pínahdih ã chũhna caá. Páant ã chũúát pah, det ĩ yee bohéatdih joinít ĩ yéej bejna caá. Pánihna, ĩ yee bohéatdih ñi túi chãja chaáh**, át niijíp wut jĩ.*

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, “Pandih jwĩ ub juóhcaħ enna, páant niijná caá ã chãjap”, ĩt míc niijíp wut yah jĩ.

¹⁷ Páant ĩ míc niijíchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—**¿Dépanih tigaá yeéb pandih tabit ñi jenah joi? Caandíħ tabit jenah joinít, ded pah wã naáwátđih ñi beh joi jwúhcan caá.** ¹⁸ Pánih tabit jenah joiná, quíib ñi bíbohna yahna, molít jamna yahna, páantjeh ñi beh joicán caá.* ¹⁹ ¿Cinco pan dahbitjĩħ cinco mil neonádiħ wã wãhatjidih ñi náhnican niít? ¿ĩ judh jeémpnidih débói wah tijjĩ ñi ub yac yáwa? át niijíp wut jĩ.

—Doce wah jĩ, ĩt niij jepahap wut jĩ.

²⁰ —**Weém siete pan dahdih cuatro mil cãacwãdih wã wãhat túttimah, ¿débói wah tijjĩ ĩ judh jeémpnidih ñi ub?** Jesús át niijíp wut jĩ.

—Siete wah jĩ, ĩt niij jepahap wut jĩ.

²¹ —**¿Pánih enna yahna, páantjeh wã wẽpatdih ñi túi jenah joicán niít?** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jéih encannidih Jesús ã booaat

²² Queét Betsaida tútchina ĩ chúh juibínachah ennit, cãacwã jéih encannidih Jesús pebh ĩt ub juibínap wut jĩ.

—Caandíħ teo jãhanit, ma boanaá, Jesúsdiħ tabit ĩt niij úubáp wut jĩ.

23 Jéih encannidih áih mǝjmant teonit, tǝtchi jwǝejboó caandih Jesús át wái bejep wǝt jǝ. Caanná nǝmah jǝibínit, áih téih tíbnadidih coí cáagnit, caán newéih quíbnadidih át teo jáhanap wǝt jǝ.

—¿Ma enechah, jígoh níit? Jesús caandih át níj ǝǝbh joyóp wǝt jǝ.

24 —Cǝacwǝdih wǝ enna yǝh caá. Obohjeéhtih, wǝ enechah, queét máa nahna bejni pah caá í jígohop, át níj jepahap wǝt jǝ.

25 Páant á niijíchah joinít, Jesús áih quíbnadidih át jwǝǝb teo jáhanap wǝt jǝ, páant mǝntih. Páant á jwǝǝb teo jáhanachah, nihadidih át túi enep wǝt jǝ, baca. 26 Pánihna, Jesús caandih áih mǝnǝná wah bojnit, nin pah át níj níj wǝt jǝ:

—Tǝtchiboó jwǝǝb bejcanjeh, butéh meemdih wǝ chǝjǝtjididih bitadidih ma naóh peétca bojoó, át níj níj wǝt jǝ.

“Meém Cristo, Dios á wahni caá”, Pedro Jesúsdih á niiját

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Jesús á bohénit bícdih Cesarea Filipo wǝt jumni tǝtchi pebh jumni tǝtchinaboó ít bejep wǝt jǝ. Pánih namádidih bejnit, Jesús á bohénitdih nin pah át níj ǝǝbh joyóp wǝt jǝ:

—¿Weemdih ded pah tigaá cǝacwǝ í níj? át níj níj wǝt jǝ.

28 —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, níj, bita ‘Elías nacaá’, níj, bita ‘Dios naáwátidih naóh yapanit bícdih bóo nacaá’, í niijná beé, á bohénit caandih ít níj jepahap wǝt jǝ.*

29 —Queét páant í niijíchah, ¿yeéboó ded pah tigaá ní níj jenah joí? queétdih át níj níj wǝt jǝ.

—Meém Cristo, Dios á wahni caá, Pedrobó át níj jepahap wǝt jǝ.*

30 —Weemdih ‘Caán Cristo caá’, bitadidih ní níj naóh peét jwǝhca bojoó, Jesús queétdih át níj níj wǝt jǝ.

Á wǝnat pínahdih Jesús á naáwát

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Jesús queétdih nin pah át níj naóh bohé jwǝihp wǝt jǝ: **“Weém, nihat cǝacwǝ ǝǝd jeñédidih tubit yeejép yapat caá náahap.**

* 8:28 Mr 6.14-15; Lc 9.7-8

* 8:29 Jn 6.68-69

* 8:34 Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24

* 8:35 Mt 10.39; Lc 17.33;

Jn 12.25

Weemdih náahcan, jwǝ nǝowǝ, sacerdotewǝ í maáta, Moisés á wǝtatjididih bohénitbut weemdih í mawat tǝtǝbipna yǝh caá. Obohjeéhtih, páant í mawachah yǝhna, bíc peihcanni yeó jáap tǝttimah, wǝ jwǝǝb boo pad jǝóhbipna caá”, át níj níj wǝt jǝ.

32 Páant níj naóhna, í túi beh joyátjeh queétdih á naáwáchah, Pedroboó chibít yǝǝpbit caandih nǝmah jǝibi nǝhnit, páant át níj át tǝtǝcap wǝt jǝ. 33 Páant á niiját tǝtǝcah joinít, Jesús á bohénitdih tac pǝǝd ennit, Pedrodih nin pah át níj jáihǝp wǝt jǝ:

—Satanás á náah yacat pah wéhena caá ma chǝjap. Ma jenah joyát cǝacwǝ í jenah joyátjeh caá. Dios á jenah joyát nihcan caá, Pedrodih át níj níj wǝt jǝ.

34 Páant níj péanit, cǝacwǝdih, á bohénit bícdih á pebhna bid bojnit, nin pah Jesús queétdih át níj naóh bohénap wǝt jǝ:

—Ded wǝjeéh pééhna, ded pah caanjéh á wǝi chǝjihatidih cádahnit, weém wǝ weñat pínahboodih caá chǝjap náahap.* 35 Ded á weñat pínahdihjeh chǝjni, iiguípna á bejbipna caá.

Obohjeéhtih, wǝ weñat pínahboodih chǝjni, wǝ bohéatidih túi jenah joinít, yeó jáap jumat pah wǝjeéh á túi jumnipna caá.* 36 Nin baácdih jumni dawá bíí déedih bíbohna yǝhna, iiguípna á bejchah, á bíbohátji caandih dedé pínah nihcan níit. 37 Áih caolih iiguípna á bejchah, ded pah tigaá áih caolihjididih áta jwǝǝb jíib chǝj baca. 38 Bǝu yeejép wǝ, Diosdih náahcannit, í weñat pínahdihjeh chǝjnit í jumna caá.

Páant queét yeejép wǝ í joyóchah, biquína weemdih, wǝ bohéatidihbut tíc jenah joinít, ‘Weém caandih wǝ jéihcan caá’, í niijbípna caá. Pánihna, weém nihat cǝacwǝ ǝǝd jeñé, táinit ángelwǝ bícdih, wǝ íp á yeh iigátjǝh jwǝǝb dei jǝóhna, queét weemdih í tíc jenah joyátjididih náhnit, ‘Queétdih wǝ jéihcan caá’, weembút wǝ niijbípna caá, Jesús át níj níj wǝt jǝ.

9

1 Páant níj péanit, nin pah Jesús queétdih át jwǝǝb níj naáwǝp wǝt jǝ:

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Biquína yeéb ninjñh jəmñit ñi wənat pínah jãtih, Dios nihat maáh jəmna, ã wēpatdih ã jútuchah, ñi enbipna caá, ãt niijíp wət jĩ.

*Dios ã yeh iigátjñh Jesús ã ñəhat
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Seis yeó jáap túttimah Pedro, Santiago, Juan, queét biíc peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ãt numah púuh laab béjep wət jĩ. Caanná ĩ púuh laáb jəibiát túttimah, ĩ enechah, ã jígoth ãt túut nəmáp wət jĩ. ³ Āih yégueh chóo túi baáb yeh iigní ãt jígoth wət jĩ. Nin baácđih moón yégueh chocnit, pánih túi baabní ĩ jéih choccan caá. ⁴ Páant ã yeh iiguíchah, Elías, Moisésji biícđih Jesús pebh jígoñit, caandíh ĩ míc wéhenachah, queét biíc peihcannit ã bohénit ĩt enep wət jĩ. ⁵⁻⁶ Páant ĩ jígohochah ennit, queét túbít ĩt úuməp wət jĩ. Pánih úumna, ded pah ã niiját pínahđih jéihcan, nin pah Pedro Jesúsđih ãt niijíp wət yuh jĩ:

—Maá, jwiít ninjñh jwĩ jəmuchah, ã túina caá! Biíc peihcanni məu dáhna jwĩ chãjbipna caá. Míih pínah, Moiséh pínah, Elíaih pínahđihbut jwĩ chãjbipna caá, ãt niijíp wət yuh jĩ.

⁷ Páant ã niijíchahjeh, mah pōh panihni queéđđih ãt dei jəyúp wət jĩ. Páant ã dei jəyúchah, caanmánt Dios nin pah ãt niijíp wət jĩ: “Nin wã wūúh, wã oini caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó”, ãt niijíp wət jĩ.* ⁸ Páant ã niij pėanachah, Pedrowã jwúub enna, Jesúsđihjeh ĩt enep wət jĩ. ĩ ennitjiboó ĩtát jwúub buudáh bejep wət jĩ.

⁹ Pánihna, jeemánt jwúub dei bejnit, Jesús queéđđih nin pah ãt niijíp wət jĩ: “**Butéh páant ã yapatđih bitadđih ñi naóh jwuhca bojóo. Weém, nihat cãacwã úud jeñé, wənniji wã jwúub boo pəd jūúwát túttimah, caandíh bitadđih ñi naáwáp buca**”, ãt niijíp wət jĩ.

¹⁰ Pánihna, ã niijátđi pahjeh queét ĩ enatđidđih bitadđih ĩt naóh jwuhcap wət jĩ. Queéđđeh nin pah ĩt míc niij úubh joyóp wət jĩ: “Wənniji wã jwúub boo pəd jūúwát túttimah”, niijná, ¿Ded pah niij tígaá páant ã niij?” ĩt míc niijíp wət jĩ. ¹¹ Páant niij míc

wéhenit, Jesúsđih nin pah ĩt niij úubh joyóp wət jĩ:

—‘Cristo, Dios ã wəhni, ã jūúwát pínah jãtih, Elías ã jwíh jūóhbiipna caá’, Moisés ã wətatđidđih bohénit ĩpĩ niijná caá. ¿Ded pah niij tígaá páant ĩ niij? caandíh ĩt niijíp wət jĩ.*

¹²⁻¹³ —Yoobópdih tígaá. Elías jwíh jūóhni, nihatđih ámohni ã jəmna caá. Dios naáwátđih naóh yapanit ĩ naóh daacátđi pahjeh, weém, nihat cãacwã úud jeñé, dawá láa yeejép wã yapbipna caá. Bitə weemđih náahcan, yeejép ĩ chãjbipna caá. ¿Páant ĩ niij daacátđidđih yeéb ñi beh joicán niit? Pánihna, nindđih yeebdíh wã naóhna caá: Elías panihni Juan Daabáni wáát jwĩ pėana beé. Páant ã jəyúchah, queét ĩ náahatđi pahjeh caandíh yeejép ĩt chãjap wət jĩ. Páant jĩ caandíhbut ĩt niij daacáp tajj, Jesús queéđđih ãt niijíp wət jĩ.

*Wã wənat jəmñidđih Jesús ã booaat
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Páant ã niiját túttimah, jeejiboó jəmñitđi jwúub dei bejna, dawá cãacwã ã bohénit pebh ĩ jəmuchah, Jesús wã ĩt enep wət jĩ. Moisés ã wətatđidđih bohénitboó ã bohénit biícđih míc jūih ñaácna ĩt chãjap wət jĩ. ¹⁵ Pánihna, Jesús wã ĩ dei jəibínachah, nihat caandíh wēi ennit, Jesúsđih jwááđđih ĩt ñáo ñah bejep wət jĩ. ¹⁶ Ā pebh ĩ jəibínachah, nin pah queéđđih Jesús ãt niij úubh joyóp wət jĩ:

—¿Dépanih yeéb míc jəih ñaác tibeé ñi chãj? ãt niijíp wət jĩ.

¹⁷ Páant ã niij úubh joyóchah joinit, cãacwã cātíh ñəhni nin pah ãt niij jepahap wət jĩ:

—Bohéní, wã wūúh nemép jəmñidđih meemđih wã ub jūúwúp yuh be. Nemépboó caandíh déheanit, ãpĩ wéheat túutcan caá. ¹⁸ Wã wūúhđih déheat ã jūúwúchah, baácboó buəgnit, maojñh nah chãácnit, ãpĩ jwiwáh bejna caá. Pánih bejnit, jacmant moj chej túbít ãpĩ bacna caá. Páant ã jəmuchah, ma pej jəmñitđih nemépđih wã bacaat túutəp yuh be. Obohjeéhtih, queét ĩ jéih bacacap be, Jesúsđih ãt niijíp wət jĩ.

¹⁹ —Maatápdđih yeebdíh wã bohénachah yəhna, páantđeh weemđih ñi túi jenah joicán

* 9:7 2P 1.17-18; Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22 * 9:11 Mal 4.5; Mt 11.14

caá. ¿Débólih maatápdih tiguaá weemdih yeéb ñi jepahbi? Caán wébít dih ma ʘb jǎáwá, Jesús queétdih át niijíp wut jǎ.

20 Páant ǎ niijíchah joinít, nemép jumnidih Jesús pebh ít ʘb bejep wut jǎ. Í ʘb jǎibínachah, Jesús dih ennit, nemépboó wébít dih baácboó numah buugúchah, át ñaj tǎpúnap wut jǎ. Páant ǎ ñaj tǎpúnachah, jacmant moj chej búdí át bacap wut jǎ.

21 —¿Débólih maatápdih tiguaá nin wébít páant ǎpǎ jum? Jesús behedih át niij ʘbhh joyóp wut jǎ.

—Wébítjeh ǎ jumuchah, ǎ jwíhip be.
22 Nemépboó caandih tǎu cáutboó numah buug cáwíh nit, mujboobút numah buug báah nit, dawá láa ǎ mao yohíhip jǎ. Ma jéihna, jwiít dih jǎgah ennit, ma teo wáacá, Jesús dih át niijíp wut jǎ.

23 —Weemdih ma táí jenah joyóchah, Dios nihat táí jéihni meemdih ǎ teo wáac bipna caá, Jesús caandih át niijíp wut jǎ.

24 —Meemdih wǎ táí jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, chah wǎ táí jenah joyát pínah niijná, weemdih ma teo wáacá, át niijíp wut jǎ.

25 Dawá queét pebhna ñáo ñah bejnit, í míc wáac jǎibínachah ennit, Jesús nemépdih nin pah át niij jǎihñap wut jǎ:

—Meém wéheat táutcanni, joyát táutcanni nemép nin wébít dih jumni ma bac bejeé. Pánih bac bejnit, caandih ma jwǎub tac buugáca bojoó, át niijíp wut jǎ.

26 Páant ǎ niij jǎihñuchah joinít, ñaácnit, wébít dih baácboó jwǎub numah buugnít, ñaj tǎpúnit, nemép át bac bejep wut jǎ. Páant ǎ chǎjachah, wébítboó wanni pah át ñajap wut jǎ. “Caán ǎ wunah bejna caá”, dawá ít niijíp wut yuh jǎ. 27 Páant í niijíchah yuhna, Jesúsboó caandih áih muj nahdih át teo wái ñahanap wut jǎ. Páant ǎ teo wái ñahanachah, wébít át ñah ñuhap wut jǎ.

28 Tǎttimah, Jesús wǎ muúboó í waád jǎibínachah, bita wihcah, ǎ bohénitjeh caandih nin pah ít niij ʘbhh joyóp wut jǎ:

—¿Dépanih tiguaá jwiítboó caán nemépdih jwǎ jéih bacacan? ít niijíp wut jǎ.

29 —Pánihni nemépdih yohíhna, jeémp jwǎhcanjeh, Dios dih búdí ʘbát caá náahap, Jesús queétdih át niij jepahap wut jǎ.

Jesús ǎ wunat pínahdih ǎ jwǎub naáwát (Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30-31 Tǎttimah, í jumniiji tǎtchimant Galilea baácna Jesús wǎ ít bejep wut jǎ. Capernaum tǎtchina bejni namádih bejna, Jesús ǎ bohénitdih át bohé bejep wut jǎ. Pánih queétdih bohé bejna, ǎ bohénitdihjeh ǎ táí bohéát tǎut niijná, dedboó í bejat pínahdih bita í jéihyatdih át náahcap wut jǎ. Pánih bohé jib bejna, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jǎ:

—Weém nihat cáacwǎ úud jeñédih teonit, jwǎ déewǎ bitaboodih í wǎhbipna caá. Páant í wǎhuchah, weemdih í mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, í mawachah yuhna, bíc peihcanni yeó jáap tǎttimah, wǎ jwǎub boo pud jǎóhbipna caá, páant mantih, át niijíp wut jǎ.

32 Páant ǎ niijíchah joiná yuhna, queét ít táí beh joicáp wut jǎ. Pánih beh joicán, úumna, ít jwǎub ʘbhh joicáp wut jǎ.

“Déhe tiguaá ñi maáh panihni”, Jesús ǎ niiját

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Galilea baác dih bejna, Jesús wǎ Capernaum tǎtchiboó ít jǎibínap wut jǎ. Pánih jǎibínit, ǎ chéenwǎih muú dih waadnít, Jesús ǎ bohénitdih nin pah át niij ʘbhh joyóp wut jǎ:

—Namáboó jǎóh nit, ¿Dedédih míc wéhe tibeé ñi chǎj? át niijíp wut jǎ.

34 Páant ǎ niijíchah joinít, ít jepahcap wut jǎ. Namádih bejna, nin pah queétjeh ít niij míc wéhenap wut jǎ: “Chah jéihni jumna, weémboó maáh panihni wǎ jumna caá”, ít míc niijíp wut jǎ.* 35 Páant í míc niijátjidihi tícna, Jesús dih ít jepahcap wut jǎ. Páant í jepahcah ennit, jǎibí chǎudnit, ǎ bohénitdih bid bojnit, nin pah queétdihjeh át niij naáwáp wut jǎ:

—Ded waóhni jumíhna, péeni jumat caá náahap. Ded maáh jumíhna, nihatdih teo wǎhni jumat caá náahap, át niijíp wut jǎ.*

36 Páant niijnít, wébít dih bid bojnit, queét cátih át ñuhah tǎutap wut jǎ. Ñuhah táutnit,

* 9:34 Lc 22.24 * 9:35 Mt 20.26-27; 23.11; Mr 10.43-44; Lc 22.26

caandih pin teonit, Jesús nin pah queédih át niijíp wut jī:

³⁷ —Ded wā náah yacatdih chājat túut niijná, biíc nin panihni wébítidih wēi jwāáhna, weemdihbat ā wēi jwāáhna caá. Pánih weemdih wēi jwāáhna, wā íip, weemdih wahnidihbat ā wēi jwāáhna caá, át niijíp wut jī.*

“Ded jwiútdih en jūihcanni jwiútdih teo wáacni caá”, Jesús ā niiját

(Lc 9.49-50)

³⁸ Túttimah, Juan Jesúsdihi nin pah át niijíp wut jī:

—Bohéní, jwī enechah, biíc newé ma wēpatjīh nemépwādih ā bacat túutap be. Obohjeéhtih, jwījeéh jumni ā nihcah, caandih páant jwī chājat túutap be, át niijíp wut jī.

³⁹ Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā bohénitdih nin pah át niijíp wut jī:

—Páant caandih ni niijcá bojoó. Ded wā náah yacatdih chājat túut niijná, wā wēpatjīh chāj jútna, túttimah weemdih yeejép ā jéih niijcán niit. ⁴⁰ Ded jwiútdih en jūihcanni jumna, jwījeéh ā jumna caá.* ⁴¹ Yoobópdihi yeebdih wā naóhna caá. Wīhwā ni jummat jīb, ded yeebdih ā túi teo wáacachah enna, Dios caandihbat ā túi chājbipna caá. Ni babhbat pínah mahbitdihjeh yeebdih ā wūhuchah, páant ā chājat jīb caandihbat Dios ā túi chājbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

Bitadihi jwī yéej chājat túutuchah, jwiútdih búdí peéh chājat ā jummat

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² “Nin wébít panihni weemdih túi jenah joinídihi ded yeejép ā chājat túutatjī jīb, Dios caandih yeejép pohba ā peéh chājbipna caá. Caán ā yéej chājat túutat pínah jātih, āih butdih búdí jeé júdujīh chéu búudhnit, búdí mujna caandih ī yohochah, āta túi tagaá. Páant ī chājachah, caán wébít panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandih āta peéh chājcan tagaá. ⁴³⁻⁴⁴ Níih téihyajīh yeejép chājna, caán téihyadihi bóod yohat pahjeh caán ni yéej chājatdih ni cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna

ni bejbipna caá. Caanná iigát dūbcan, coyiwābut wūncannit ī jūmbipna caá. Níih téihyadihi ni bóod yohochah nihna, caan dāhjuh āta búud tagaá. Yeéboó panihni cóloh jumna yahna, túttimah Diosjeéh ni túi jūmbipna caá. Obohjeéhtih, chéat pah téihyajīh iiguípna ni bejehchah, búdí yeejép nita yap tagaá. Pánihna, ni yéej chājatdih cádahat caá náahap.* ⁴⁵⁻⁴⁶ Biíc yoobó níih jítchajīh yeejép chājadihi bejna, caán jítchadihbat bóod yohat pahjeh caán ni yéej chājatdih ni cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna ni bejbipna caá. Caanná iigát dūbcan, coyiwābut wūncannit ī jūmbipna caá. Níih jítchadihi ni bóod yohochah nihna, caan dāhjuh āta búud tagaá. Yeéboó panihni cólohjuh jumna yahna, túttimah Diosjeéh ni túi jūmbipna caá. Obohjeéhtih, chéat pah jítchajīh iiguípna ni bejehchah, búdí yeejép nita yap tagaá. ⁴⁷⁻⁴⁸ Biíc yoobó níih quíibjīh ennit, yeejép chājna, caan dāhdih ni wāat yohat pah caán ni yéej chājatdih ni cádaahaá. Caandih cádahcan, iiguípna ni bejbipna caá.* Caanná iigát dūbcan, coyiwābut wūncannit ī jūmbipna caá.* Caán quíibdihi ma yohochah nihna, caan dāhjuh āta búud tagaá. Pánihna, biíc búwá quíib wihcanni yahna, túttimah Diosjeéh ni túi jūmbipna caá. Obohjeéhtih, chéat pah quíibjīh iiguípna ni bejehchah, yeejép pohba nita yap tagaá.

⁴⁹ “Nin baácdih jum jwūhna, nihát cāacwā yeejép yapat caá náahap, ī yéej chājatdih cádahnit, túinijeh ī túut nūumát pínah niijná. Jwī jeémátidih nūumni āpī náahna caá, ā túi nuñat pínah niijná. Pánihat pah, cāacwādihibat yeejép yapat ā náahna caá, túut nūumnít, ī túi chājat pínah niijná. ⁵⁰ Nūumni búiná, jeémátidih ā túi nuñana caá. Obohjeéhtih, nūumni ā buyát beedéchah, ni jéih jwūub buyácan caá. Pánihna, ni jeémátidih nūumnijīh ni túi buyát pah, yeéb bitajeéh biícidih ni túi jummat túut niijná, túinijeh ni chājaá”, Jesús queédih át niijíp wut jī.*

10

* **9:37** Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20 * **9:40** Mt 12.30; Lc 11.23 * **9:41** Mt 10.42 * **9:43-44** Mt 5.30 * **9:47-48** Mt 5.29 * **9:47-48** Is 66.24 * **9:50** Mt 5.13; Lc 14.34-35

Īweha mánadih ĩyohcat
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Capernaum tútchimant bejnit, Judea baácna juibínit, Jordán muj conanaáboó Jesús wã ĩ cháh juibínachah, dawá Jesús pebh ĩt míc wáac juibínap wat jĩ, páant mantih. Páant ã pebh ĩ míc wáac juibínachah ennit, ãpĩ bohéatji pahjeh mantih át jwúub bohénap wat jĩ. ² Páant ã bohéat pónih, fariseowábut ĩt juibínap wat jĩ. Pánih juibínit, Jesús dih nin pah ĩt niúj wúubh joyóp wat jĩ, ded pah ã jepahatdih joinít, caandíh ĩ naóh yacat túut niijná:

—¿Jwĩ weha mána yaáhdih jwĩ yohochah, ã túimi naniít? ¿Dios ã watatboó páant niít ã chãjat túutap, ma jenah joyóchah? ĩt niijíp wat jĩ.

³ —¿Ded pah tigaá Moisés át niúj watji? Jesús queétdih át niúj wúubh joí jwúubanap wat jĩ.

⁴ —‘Majeéh bólidih cádahíhna, “Meém ma táicat enna, meemdíh wã yohna caá”, niúj daácnit, caántdih ñi wúuhú. Páant niúj daác wúhñit, majeéh bólidih ma cádahachah, ã táina caá’, Moisés át niúj daacáp tajĩ, fariseowã ĩt niúj jepahap wat jĩ.*

⁵ —Diosdih ñi nūowã ĩ jepahíhcah enna, páant Moisés át niúj daacáp tajĩ. ⁶ Páant ã niúj daacátji ã jumachah yuhna, jon jãtíh nin baácdih chãjnit, newé yad biícdih Dios át chãjap wat jĩ.* ⁷ Pánih biícdih ã chãjachah, newé ã mánadih cádahnit, yad biícdih ãpĩ jumna caá. ⁸ Queét chénewã jumna yuhna, biíc bácah paníhñit caá ĩ jumap.* ⁹ Páníhna, Dios queétdih biíc bácah paníhñit ã chãjachah, queétjeh míc cádahcat caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

¹⁰ Páant ã niiját túttimah, mūúboó jumna, páant ã naáwátjidih ã bohénit caandíh ĩt wúubh joyóp wat jĩ. ¹¹ Páant ĩ wúubh joyóchah, nin pah queétdih át niúj jepahap wat jĩ:

—Ded ájeéh bólidih yohñit, biíh wilidih jwúubh áa jumna, ã yohnidih yeejép ã chãjna caá. ¹² Yad wilibut newédih yohñit, biíhdih jwúubh áa jumna, mi yohnidih yeejép mi chãjna caá, Jesús át niijíp wat jĩ.*

* **10:4** Dt 24.1-4; Mt 5.31   * **10:6** Gn 1.27; 5.2   * **10:8** Gn 2.24   * **10:12** Mt 5.32; 1Co 7.10-11   * **10:15** Mt 18.3   * **10:19** Ex 20.13; Dt 5.17   * **10:19** Ex 20.14; Dt 5.18   * **10:19** Ex 20.15; Dt 5.19   * **10:19** Ex 20.16; Dt 5.20
* **10:19** Ex 20.12; Dt 5.16

Jesús wébít dih ã wúubát
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Cãacwã ĩ wehdih ã teo jãha wúubát pínah niijná, Jesús pebhna ĩ mána ĩt wúub juibínap wat yuh jĩ. Obohjeéhtih, ã bohénitboó queétdih ennit, ĩt jípónih jũihñup wat jĩ. ¹⁴ Páant ĩ jũihñuchah ennit, Jesús íjñit, ã bohénitboodíh nin pah át niúj jũihñup wat jĩ:

—Wébít wã pebh ĩ jũúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wã maáh caá’, niijnít, queét wébít caá táí jenah joinít ĩ jumap. ¹⁵ Dios ã maáh jumapna waadnítoó nit wébít ĩ jenah joyát pah jenah joinít ĩ jumna caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nitbit Diosdih ĩ náahat pah yeéb ñi náahcan, Dios pebhna ñi jéih bejcan niít, át niijíp wat jĩ.*

¹⁶ Páant niúj péanit, wébít dih wúub teo jãhanit, nin pah Diosdih át niúj wúubap wat jĩ: “Nitbitdih ma táí teo wáacá, Paá”, át niijíp wat jĩ.

Dawá bií déedih bíbohni Jesús dih ã wúubh joyát
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jesús wã namádh ĩ bejchah, biíc newé ñáo ñah bej, Jesús pebh bódhica caj yoh ñajñit, caandíh wéina, nin pah át niúj wúubh joyóp wat jĩ:

—¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wat jĩ.

¹⁸ —¿Dépanih tigaá “Túini”, weemdíh ma niúj? Diosjeh caá táini. ¹⁹ Dios ã watatdih ma jéihna caá. ‘Cãacdh ma mao yohca bojoó.* Ma áa nihcannihjĩh ma yéj chãjca bojoó.* Ma nūumcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Bitadih yee naóhñit, ĩh bií déedih ma wúubca bojoó. Ma mánadih táinijeh ma chãjaáp’,* Dios ã niijíp jĩ. Caán ã watatdih jepahat caá náahap, Jesús caandíh át niijíp wat jĩ.

²⁰ —Bohení, wébít jumna, wã yap yohcatji pah, wúub biíc yoobó wã yap yohcan caá, Jesús dih át niijíp wat jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joí, en jãhanit, Jesús caandíh át oyop wat jĩ.

—Diosjeéh ma túi jummat pínah, bainí caá meemdíh ã jadhdup. Nihat míih bíi déedih jíib chãjadih ma bejeé. Pánih jíib chãjnit, caán jíibdih moh yéejnitdih ma wũhuá. Páant ma wũhuchah, nin baácboó ma bíbohatji chah túini míih pínah Dios pebhboó ã jumbipna caá. Wã niiját pah chãj péa, wãjeéh ma pée jũúwá, Jesús ãt niijíp wut yuh jĩ.

²² Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bíi déedih bíbohni jumna, ãih bíi déedih jíib chãj wãhíhcan, búdí ãt jĩgahap wut jĩ. Pánih jĩgahnit, jepahcanjeh, ãt jwúub bejep wut jĩ.

²³ Páant ã jwúub bejehchah, ã bohénitdih tac páud ennit, nin pah Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—**Dawá bíi dée bíbohni Dios ã maáh jumapna ã waadát ã buona caá!** ãt niijíp wut jĩ.

²⁴ Páant ã niijíchah joinít, queétdih ãt joi wáhi bejep wut jĩ. Páant ã wáhi bejehchah ennit, queétdih Jesús nin pah ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—**Némewáá, det Diosdih túi jenah joicán, ‘Nihat wíih bíi déejíh wã túi yapbipna caá’, niij jenah joinít, Dios ã maáh jumapna ã jéih waadcán caá.** ²⁵ Camelloboó awí íitbitdih ã yabac bejihichah nihna, ãta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bíi dée bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waadíhichah yuhna, búdí ã buona caá, ãt niijíp wut jĩ.*

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, chah wáhi bejna, queétdih nin pah ãt míic niijíp wut jĩ:

—Páant ã niijíchah bácah, Dios ã jumapboó ded ã jéih waadcán níit, ãt niijíp wut jĩ.

²⁷ —**Cãacwã ded pah ã jenah joyátjijeh ã túi chãjnhna yuhna, Dios pebhboó ã jéih bejcan níit. Diosjeh iiguípna bejnit déedih ã túi ubna caá. Caanjéh tigaá nihatdih jéih beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

²⁸ —Maá, weemdíh ma joi jwúuhá. Ma-jeéh péeat túut niijná, jwiítboó nihatdih jwí cádahap jĩ, Pedroboó ãt niijíp wut jĩ.

²⁹⁻³⁰ —**Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det wíih túini doonádih jepahnit, wã weñat pínahdih chãjat túut niijná, nihat íih bíi déedih cádahnit, páant ã chãjat jíib búdí**

túinidih ã bíbohbiipna caá. Íih mæunádih, ã úudwádih, ã mánadih, ã weha mána yaáhdhíh, ã wehdih, íih wápchidih yuh buca cádahnit jumna, nin baácboó jum jwuhna, chah dawá ã bíbohbiipna caá. Obohjeéhtih, pánih túini jumna yuhna, yeejérbat ã yapbipna caá. Túttimah bóo láabut páantjeh Dios bíicdih ã jumbipna caá. ³¹ Obohjeéhtih, nin baácboó jum jwuhnit, dawá cáacwã búdí bíi dée bíbohniitji, Dios pebhboó moh yéejnit ã jumbipna caá. Pánihna, nin baácboó dawá moh yéejnitji jeáboó maáta ã jumbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwúub naáwát
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Túttimah, Jesús Jerusalén tútchina ã bohénitdih ãt numah aab bejep wut jĩ. Caán tútchina ã numah bejehchah ennit, ã bohénitboó ãt wáhi bejep wut jĩ. Bitá íjeéh péenitbat búdí ãt úumup wut jĩ. Pánihna, Jesús doce ã bohénitdihjeh bitadih yuúpbít numah bejnit, ded pah cáacwã caandíh ã chãjat pínahdih queétdih ãt jwúub naáwáp wut jĩ: ³³ “**Jerusalén tútchina aab béjna caá jwí chãjap. Caanná jwí juibíát túttimah, weém, nihat cáacwã úud jeñédih caanjíh moón ã teobipna caá. Pánih teonit, sacerdotewã ã maáta, Moisés ã watatjidih bohénit bíicdih ã wãhbiipna caá. Pánih wãhnit, judíowã nihcannitboodíh ã jwúub wãh yapabipna caá, weemdíh ã mao yohat pínah niijná.** ³⁴ Páant ã mao yohat túutuchah, queétdih deoh naóh, mao mácjíh coí jãhanit, weemdíh ã pãibipna caá. Páant ã chãjat túttimah, weemdíh ã mao yohbiipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ã mao yohochah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pud jũóhbiipna caá, páant mantih”, ãt niijíp wut jĩ.

*Santiago, Juanjĩh Jesúsdi h ã wũbh joyát
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Páant Jesús queétdih ã niij naóh péanachah, Zebedeo weh Santiago, Juanjĩh Jesús pebhna juibíit, caandíh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bohéní, jwí niiját pah jwiítidih ma chãj wũhuá, ãt niijíp wut jĩ.

* 10:25 Pr 11.28 * 10:31 Mt 20.16; Lc 13.30

36 —¿Ded pah wā chājat tigaá yeéb ñi náah? Jesús queétdih át niij úubh joyóp wut jī.

37 —Nihat cāacwā ī maáh waadná, meém biíc dih jwiít dih but ma chúudat túutá, majeéh maáta jwī jummat pínah niijná. Weemdih ma jéihyepmant bóo buwámant chúudat túut, wā úudboodih wáyámant bóo buwámant ma chúudat túutá, Jesús dih át niijíp wut jī.

38 —Ded pah yeéb yeejép ñi yapat pínah dih jéihcan yuhna, páant weemdih ñi niij úubhna caá. ¿Buu weém yeejép wā yapat pínah dih biíc yoobó yeebbút yeejép yapnit, ñi jéih buujámi naniít? queétdih át niij úubh joyóp wut jī.*

39 —Biíc yoobó yapna yuhna, jwiítboó jwī jéih buujámi nacaá, īt niij jepahap wut jī.

—Weém yeejép wā yapat pahjeh yeebbút yeejép ñi yapbipna caá. 40 Obohjeéhtih, pánih yapnit pínah ñi jumuchah yuhna, wājeéh chúudnit pínah dih wā jéih ñiíocan caá. Caandih wā ípboó átát ámoh jwej péa tagaá. Pánihna, caán ã ñionitjeh wā jéihyepmant bóo buwámant, wáyámant bóo buwámant but ī chúudbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

41 Santiago Juanjīh ī úubátjidih joinít, bita ã bohénitboó queétdih īt íjip wut jī. 42 Páant ī íjichah ennit, nihat queétdih bid bojnit, Jesús nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Diosdih jéihcannit maátaboó ñih cāacwā dih wutna, nihat jéihnit dée pah queétdih ípī wēp wutna caá. 43 Yeébbó páant ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, ñijeéh jumni ded maáh jumíhna, nihat ájeéh moondih teo wāhni panihni jummat caá náahap.* 44 Ded nihatdih wutíhna, bitadih teo wāhni ã jumna naáh.* 45 Weembút oboh jumni panihni wā jumna caá. Pánih jumna, weém nihat cāacwā úud jeñé jumna yuhna, nin baácboó jūóhna, cāacwā weemdih ī teo wāhatdih wā bidcan caá. Pánih bidcan, queétdih teo wáacadih wā jūúwúp be. Dawá ī yéejat jíib iiguípna bejnit déejidih túi ubat túut niijná, queétdih wan wāhudi wā jūúwúp be, Jesús át niijíp wut jī.*

*Jéih encanni Bartimeodih Jesús ã booaat
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

46 Túttimah, Jesús ã bohénit biíc dih Jericó tútchiboó īt juibínap wut jī. Juibínit, ī waad yábac bejehah, queétdih dawá īt péenap wut jī. Páant ī yabac bejehah, jéih encanni, Bartimeo wut jumni, namá jwēejdih dinero úubh chúudna át chājap wut jī. Caán Timeo ã wūúh wut jī.

47 Pánih chúudnit, Jesús wā ī yap bejehah joinít, Bartimeo nin pah át niij ej jwíhip wut jī:

—Jesús, David jumma, Dios ã wāhni, weemdih ma jīgah en teo wáacá! át niij ejep wut jī.

48 Obohjeéhtih, páant ã niij ejehah joinít, cāacwā caandih īt jūihñup wut jī:

—Pánih ejcan, ma laihca bojoó, īt niijíp wut yuh jī.

Obohjeéhtih, páant ī niij jūihñuchah yuhna, Bartimeoboó chah wēpép át ejep wut jī.

—David jumma, Dios ã wāhni, weemdih ma jīgah en teo wáacá! át niijíp wut jī.

49 Bartimeo páant ã niij ejehah joinít, bejna yuhna, chāonít, nin pah Jesús át niijíp wut jī:

—Caán ã jūúwú naáh, át niijíp wut jī.

—Ma weñeé. Ma ñah ñuhúú. Meemdih ‘Jūúwú’, ã niijná caá, caandih īt niijíp wut jī.

50 Páant ī niijíchah joinít, áih jih bóo yégueh chóodih ub yoh jéena, ñah ñuhnit, Bartimeo Jesús pebhna át bejep wut jī.

51 Páant ã pebhna juibínachah, Jesús caandih nin pah át niij úubh joyóp wut jī:

—¿Dedé dée tigaá meemdih wā chājibi? át niijíp wut jī.

—Bohéní, bádí wā eníhna caá, át niij jepahap wut jī.

52 —Ma bejeé. Weemdih ma túi jenah joyát jíib enni ma jumna caá, Bartimeodih át niijíp wut jī.

Jesús páant ã niijíchahjeh, Bartimeo át jéih enep wut jī, buca. Pánih ennit, Jesús ã bejehah, Bartimeobat ájeéh át bejep wut jī.

11

*Jesús wā Jerusalénna ī waadát
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

* 10:38 Lc 12.50 * 10:43 Lc 22.25-26 * 10:44 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26 * 10:45 Lc 22.27; Jn 13.12-15

¹ Jericó tátchimant bejnit, Jesús ã bohénit biíc dih Jerusalén tátchina ãt bejep wut jĩ. Caán tátchidih ã juibíat pínah jãtĩh, Betfagé tátchibit, Betania tátchibitbut pehbbit ãt juibínap wut jĩ. Olivo dah jeé páujdih bóo tátchina wut jĩ. Caánboó juibínit, chénewã ã bohénitdih caán bainí tátchina Jesús ãt wahap wut jĩ.

² —Con pehbbit bóo tátchibitna ñi be-jeé. Caanná juibínit, chéoni burro wãúhdih ñi enbipna caá. Cãac dih duo jwúhcanni caá. Caandih ñi wataáp. Watnit, ñi ub jãúwã. ³ Bitã ñi watatdih ennit, ‘¿Dépanih tigaá caandih ñi wat?’ ã niijíchah, ‘Jwĩ Maáh caandih ã ub jwúhat túutap be. ã náahatdih chãj péã, ã jwúbabipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

⁴ Jesús páant ã niijíchah joinít, ãt bejep wut jĩ. Juibínit, jéc pebh chéoni, namáboó ñuhni, burro wãúhdih ãt enep wut jĩ. Ennit, caandih ãt watap wut jĩ. ⁵ Caan pébh en ñuhnit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá caandih ñi wat? ãt niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijí wúbh joyóchah joinít, Jesús ã niijátji pah queétdih ãt jepahap wut jĩ.

—Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwúhúã, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã páñapboó ãt ub bejep wut jĩ. ⁷ Pánih ub juibínit, ñih jih bóo yégueh chóodih too dugnit, burrodih ãt cáagap wut jĩ. Cáag péanachah, burrodih páuh laabnít, yéguehjih Jesús ãt chúudap wut jĩ. Pánih chúudnit, Jesús wã Jerusalén tátchina ãt bejep wut jĩ. ⁸ Dawã cáacwã ñih jih bóo yégueh chóodih namáboó ãt jwej waáwáp wut jĩ. Bitabut tátchi jwéjdih ã bóodniiji táam núonadih ub jãóhni, namáboó ãt jwej waáwáp wut jĩ. Ñih yégueh, táam núonadihbut namáboó jwej waóhna, Jesús ã maáh pínah ã jummatdih júutna ãt chãjap wut jĩ. ⁹ Páant Jesús wã ã bejchah, ã waáwápmant, ã méimant péenitbut nin pah ãt niijí ejep wut jĩ:

—¿Diosdih jwĩ wëi naóh jĩh! ¿Hosana, nin Dios ã wahni jwiít judíowãdih teo wáacni pínah ã túi jumma naáh!* ¹⁰ Jwĩ nã David ã maáh jummatji pah nin jãóhni ã jwúub maáh

jumbipna caá. ¿Túina caá ã maáh jummat pínah! ¿Túina caá, Paá! ¿Meém caá mat wahap! niijná ãt chãjap wut jĩ.

¹¹ Pánih bejna, Jesús wã Jerusalén tátchina juibínit, Dioíh munná ãt waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Jesús nihattidih ãt táoh en jibip wut jĩ. Táoh en péanit, too ñáh jãúwúchah, Betania tátchina Jesús doce ã bohénit biíc dih wúwdih ãt jwúub bejep wut jĩ.

Jesús higuera nahdih ã wunat túutat (Mt 21.18-19)

¹² Túttimah bóo yeó jáapdih queét Betania tátchidih ãonitji Jerusalén tátchina ãt jwúub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, nuugúp wunna, higuera tái wawá jumni nahdih wúup en bojnit, Jesús ãh quehedih bididih ãt bejep wut jĩ. ¹³ Obohjeéhtih, táini wawá jumna yahna, quehcat láã ã jumuchah, ãh quehe ãt wihcap wut jĩ. ¹⁴ Pánihna, ã quehcatdih enna, nin pah Jesús caan náhdih ãt niijíp wut jĩ:

—¿Ma quehcah, cáacwã míh quehedih ã jwúub jeémpan niít! ãt niijíp wut jĩ.

Caan náhdih páant ã niijíchah, ã bohénit ãt joyóp wut jĩ.

Jíib chãjnitdih Dioíh munná Jesús ã jãih ñun bácaat (Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Páant niijí péanit, Jerusalén tátchina ãt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Dioíh muú jóocmant bóo jwúhdih ãt jwúub waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, bií dée jíib chãjnitdih Jesús ãt jãih ñun bácanap wut jĩ. Dinero túut nuumnít cáacwãih cáagat naanádih, jopwãdih jíib chãjnitih chúudat naanádihbut ãt ub yoh áacanap wut jĩ. ¹⁶ Pánihna, bií déedih jíponih ub yabac bejnitdih Jesús ãt jãih jwúuba bojop wut jĩ.

¹⁷ Pánih jãih baca péanit, caánboó jumnitdih Jesús nin pah ãt niijí bohénap wut jĩ:

—Dios naáwãt dih naóh yapani jon jãtĩh nin pah ãt niijí daacáp tají: ‘“Wíh muú nihattidih baácmant moón weemdih wúbat pínah muú caá”, Dios ã niijíp be’, ãt niijí daacáp tají.* Obohjeéhtih, cáacwã Diosdih wúbdih ãt juyúchah yahna, yeéboó queétdih yeenit

* 11:9 Sal 118.25-26 * 11:17 Is 56.7

nɯmná caá ñi chājap. Pánih chājnit, Dioíh mɯdíh yéjána, nɯmnít i jumat pínah mɯ chājna caá ñi chājap,* Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

¹⁸ Páant Jesús ā niij bohéatdih joinít, dawá cāacwā búdí ít joí wáhi bejep wut jĩ. Í joí wáhi bejatdih jéihnit, sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénitbut cāacwāboó queédih cádahnit, Jesúsboodíh í jwúub péeat pínahdih ít úumɯp wut jĩ. Jesús Dioíh mɯdíh páant ā niijíchah joinít, caandíh úumna, nin pah ít míic niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh jwí jéih mao yohbi?” ít niijíp wut jĩ.

¹⁹ Tõo ñáh júuwúchah, Jesús wā Jerusalén tátchimant ít jwúub bac bejep wut jĩ, páant muntih.

Higuera nah ā wunat
(Mt 21.20-22)

²⁰ Túttimah bóo yeó jáap, Jerusalén tátchina jwúub aab béjna, higuera nahjidih ít enep wut jĩ. Caan náh átát wunah bejep wut jĩ. ²¹ Caan náh ā wunatdih ennit, Jesús ā niijátjidih náhnit, Pedroboó caandíh nin pah át niijíp wut jĩ:

—jBohéní, ma enee! Higuera nah ma wunat túutni jáantjeh át wunah bejep tagaá, át niijíp wut jĩ.

²² —Dios ā wēpatdih ñi táí jenah joyóo. ²³ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Diosdih táí jenah joinít, ‘Weém wā úubát pahjeh ā yapbipna caá’, ñi niij jenah joyóchah, ñi niiját pahjeh ā yapbipna caá. Dios ā wēpatdih táí jenah joiná, nin jeedíh búdí majna ñi bejat túutuchah, ñi niiját pahjeh ā yapbipna caá.* ²⁴ Nin pah yeebdíh wā jwúub naóhna caá. Diosdih úubhna, ‘Wā úubát pahjeh tigaá weemdíh ā wúhɯp’, niij jenah joinít, ñi úubátidih ñi bíbohbiipna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, Diosdih ñi úubát pínah jātíh, yeebdíh bita yeejép í chājatjidih ñi íj yayaá. Páant ñi íj yayáchah ennit, yeébbóo ñi yéej chājatdih jwí íp jeáboó jamnibut ā íj yaibípná caá.* ²⁶ Obohjeéhtih, yeebdíh yeejép chājnitdih ñi íj yaicáh ennit, jwí íp jeáboó jamni bíic yoobó ñi yéej chājatdih ā íj yaicán níit, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

Jesús ā wēpat

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Páant niij béjna, Jerusalénna Jesús wā ít juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Dioíh mɯ jóocmant bóo juúhdih ít táoh enep wut jĩ, páant muntih. Páant Jesús ā táoh enechah, sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiít judíowādih waóhnit bíicdih ā pebh juibínit, ²⁸ nin pah caandíh ít niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwíin páant ma chāj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ā wut? ít niijíp wut jĩ.

²⁹ —Yeebdíh caá wā jwíih úubh joibíp. Weemdíh ñi táí jepahachah, weembút ñi úubh joyátidih wā jepahbipna caá. ³⁰ ¿Juan yeebdíh ā daabánachah, déhe tibeé caandíh át daabáát túutji? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Cāacwāboó níit caandíh ít daabáát túutjip? ñi jenah joyóchah, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

³¹ Páant ā niijíchah joinít, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwí niij jepahbi? ‘Dios Juandih át wutɯp tají’, jwí niijíchah, ‘Páant ā jamuchah yahna, ¿dépanih tijí caandíh ñi jepahcan?’ jwiítidih ā niij juihbipna caá. ³² Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwátidih naóh yapani yoobát ā jamɯp jĩ’, í niij jenah joiná caá. Páant í niij jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cāacwājeh caandíh ít daabáát túutjip taga’, jwí niij jepahachah, queét jwiítidih í íjbipna caá”, ít míic niijíp wut jĩ. Pánihna, sacerdotewā í maáta, Moisés ā wutatjidih bohénit, jwiít judíowādih waóhnitbut cāacwādih ít úumɯp wut jĩ. ³³ Pánih úumnit, Jesús dih nin pah ít niij jepahap wut jĩ:

—Juandih daabáát túutnidih jwí jéihcan caá, ít niijíp wut jĩ.

—Caán láa báchah weemdíh wutnidih weembút yeebdíh wā naóhcan níit, Jesús queédih át niijíp wut jĩ.

12

Jiwá iguíhadih yeejép teo wáhnit naáwát
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Páant niij péanit, Jesús nin ā jenah joiní naáwátjĩh cāacwādih át niij bohénap wut jĩ: “**Bíic newé jiwá iguíhdih ā momop**

* 11:17 Jer 7.11 * 11:23 Mt 17.20; 1Co 13.2 * 11:25 Mt 6.14-15

be. Mom péanit, wáihyat júduh chāj péa, caán iguúhdi h̄ b̄uh chūñat pínah m̄udíhbut ā chājap be. Pánih chāj péa, jap bóo m̄udíhbut ā chājap be, caán iguúh wáapdi h̄ en dawát pínah niijná. Caandíh chāj péa, bitadih en dawát túttnit, caán biíh baáboó jib jwuh̄di h̄ ā bejep be.* ² Túttimah, iguúh ei láa caandíh teo wāhndih āih iguúh wáapna ā wah bojop yuh be, āih iguúh jíbdi h̄ ā wábat pínah niijná. ³ Obohjeéhtih, caanná ā juibínachah, iguúhadi h̄ en daonítboó caandíh teonit, ī maáhdih jíb wahcanjeh, ī p̄i n̄un yóh jwúba bojop be. ⁴ Túttimah, iguúha mínah biíh caandíh teo wāhndih ā jwúab wahap yuh be, páant m̄untih. Obohjeéhtih, ā juibínachah, caandíhbut yeejép niijnít, āih wao dáhdih ī dúuc mawap be. ⁵ Páant ī chājat túttimah, biíhdih ā wah bojochah, wápchi en daonít caandíh ī mao yohop be. Dawá bitadihbut ā wahachah, biquínadi h̄ mao yohnit, bitadih ī yeejép chājap be.

⁶ “Caán iguúha mínahdi h̄ ā wūh, búdí ā oinijeh ā júhdap be. Pánihna, ā wūh ā oinidih ā wahap be, b̄uca. Pánih wahnit, nin pah ā niij jenah joyóp yuh be: ‘Wā wūhboodíh ī túi chājbipna caá’, ā niijíp be. ⁷ Obohjeéhtih, wápchi en daonítboó queétjeh nin pah ī míc niij wéhenap be: ‘Nin wápchi mínah wūh caá. Caandíh jwí mao yoh jíh, behe ā wunat túttimah, nin jwíh wáap ā jumat pínah niijná’, queétjeh ī míc niijíp yuh be. ⁸ Páant niijná, caandíh mao yohnit, wápchi jwéejboó āih bácahjidih ī yohop be.

⁹ “¿Wápchi mínah jwúab juibínit, ded pah tigaá caán wápchidih en daonítidih ā chājbi? Nin pah queétdih ā chājbipna caá: Queétdih mao yohnit, bitaboodíh caán wápchidih ā en dawát túttipna caá. ¹⁰⁻¹¹ ¿Dios naáwátdih naóh yapani ā daacátjidih yeéb n̄i bohécannit jíi? Nin pah āt niij daacáp tají: ‘Mú teonit táini jee dáhnadi h̄ n̄ionit, ī náhcanni dahdi h̄ ī yohop yuh be. Obohjeéhtih, caán ī yohni dahdi h̄jeh tigaá Dios ā níwip. Caandíh n̄ionit, āih m̄u pánihnidih chājna, choójboó caan dáhdih ā jwíh jwejep be, caán m̄udíh túi jenah enat tút niijná.

Caán jee pánihni Dios ā wahni pínah Cristo tigaá. Páant ā chājachah ennit, jwiítboó caandíh búdí jwí wēina caá’, āt niij daacáp tají”, (Sal 118.22-23)

Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

¹² Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā ī maáta, Moisés ā wutajidih bohénit, jwiít judíowā jwí maáta biíc di h̄ nin pah īt niij jenah joyóp wut jī: “Jesús iguúhadi h̄ en daonít naáwátjīh jwiít di h̄ jūihna caá ā chājap”, īt niijíp wut jī. Páant niij jenah joinít, Jesús di h̄ īt tewíhip wut yuh jī. Obohjeéhtih, cāacwā di h̄ úm̄nit, caandíh teocanjeh, īt bejep wut jī.

Romano maáta ī wábat túttni dinero júdu (Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Pánih bejnitji fariseowā ī maátaboó biquína íjeéh moondíh Herodesjeéh moondíhbut, Jesús pebhna wahna, caandíh īt wábh joyát tútup wut jī, Jesús mácah ā jepahachah, caandíh naóh yacat tút niijná. ¹⁴ Pánihna, Jesús pebhna juibínit, queét yeenitboó caandíh nin pah īt niij wábh joyóp wut yuh jī:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiít di h̄ ā chājat tútat di h̄ yoobó di h̄ ma bohéat di h̄ jwí jéihna caá. Ded pah cāacwā ī niijíchah, maáta ī jumuchah yuhna, úm̄canjeh yoobó di h̄ mapí naóhna caá. Páant yoobó di h̄ naóhni jumna, nin jwí wábh joyát di h̄ ma jepahaá: ¿Roma baác di h̄ moón ī maáh César ā wábat túttni náodih caandíh jwí wūhuchah, ā túi niit? īt niijíp wut jī.

¹⁵ Páant ī niij wábh joyóchah, ī yeeat di h̄ jéihnit, nin pah Jesús queétdih āt niij jepahap wut jī:

—Yeéb yeenit, ¿dépanih tigaá weemdíh mácah n̄i jepahat tút? N̄i bíbohni dinero júdu di h̄ weemdíh n̄i wūhú, wā en jwahat pínah niijná, āt niijíp wut jī.

¹⁶ Páant ā niijíchah joinít, caandíh biíc júdu īt wūhup wut jī. Páant ī wūhuchah, caán júdu di h̄ ennit,

—¿Nin júduboó deíh móot, deíh wūt tigaá ā jum? queétdih āt niijíp wut jī.

—Cesaríh móot, āih wūtbut ā jumna caá, īt niij jepahap wut jī.

¹⁷ —Caán láa bácah nin júdu Cesaríh pínah caá. Pánihna, āih pínah ā jumuchah, caandíh

* 12:1 Is 5.1-2

wāhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumachah, Diosboodíh ñi wāhúú, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Páant ã niij jepahachah, ít joí wúhi bejep wat jĩ.

*Cāacwā ñ jwúub boo pud jūwát
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

¹⁸ Páant queétdih ã jepahat túttimah, biquína saduceowā jwuh Jesús pebh ít juibínap wat jĩ. Queét saduceowā “Cāacwā wanna, ñ jwúub boo pud jūhcan niit”, niijnít ñ jumap jĩ.* ¹⁹ Páant niij jenah joinít, nin pah Jesúsdiht ít niijíp wat jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisésji át niij bohénap tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wunuchah, ã úudboó weép jeñé áajidih jwúub áa jummat náahap. Pánihna, ã úudboó áa wih jwuhcanni ã jumachah, éemp wannihdih ã bíboho naáh, ã úud jeñé báadhda weh pah ñ weh jummat pínah niijná’, Moisésji át niij daacáp tajĩ.* ²⁰ Biíc weh sietewā ñ jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunap be. ²¹ Æ úudboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumap yuh be. Páant áa jummat túttimah, weép jeñé pahjeh mantih, weh wihcanjeh caanbát ã wunap be. Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbát weh wihcanjeh ã wunap be. ²² Páant míicjeh queét niहत ñ buúd beedép be. Páant mi weha mána ñ wun beedát túttimah, ñ áajibat mi wunap be. ²³ Pánihna, queét niहत siete ñ áaji, niहत ñ jwúub boo pud jūwáwchah, ¿ded áa tigaá mi jumbi? Jesúsdiht ít niij úubh joyóp wat jĩ.

²⁴ Páant ñ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah át niij jepahap wat jĩ:

—Dios naáwátdih jéihcan, ã wēpatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdih jenah joicánnit caá. ²⁵ Wannitji ñ jwúub boo pud jūwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwā pah áa wihcannit ñ jumbipna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, wannitji ñ boo pud jūwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wā naóhna caá: Moisésji iigní chálihdih ã enatjidih nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Dios nin pah weemdíh ã niijíp jĩ: “Weém Abraham,

Isaac, Jacob ñ Maáh caá”, ã niijíp jĩ’, Moisés át niij daacáp tajĩ.* ²⁷ ñ wunat túttimah yuhna, ‘Ñ Maáh caá’, Dios át niijíp wat jĩ. ‘Ñ Maáh caá’, ã niijátjidih joinít, báadhnit ñ jummatdih jwí jéihna caá. ¿Dios báadhnitdihjeh maáh ã jumna caá! Pánihna, ‘Wannitji ñ jwúub boo pud jūhcan niit’, niij jenah joiná, yoobópdih ñi jenah joicán caá, át niijíp wat jĩ.

*Chah jenah joyát wutat
(Mt 22.34-40)*

²⁸ Moisés ã wutatjidih bohénitjeéh jumni Jesús wā pebh juibínit, ñ míic wéhenachah, át joyóp wat jĩ. Jesús ã tái jepahachah joinít, nin pah caandíh át niijíp wat jĩ:

—¿Dios jwiítidih ã wutat deddih tigaá chah jenah joyát náah? át niijíp wat jĩ.

²⁹ —Nin wutat caá chah ã jumap: ‘Yeéb judíowā nindih ñi joyoó: Dios ñi Maáh, biícjeh tigaá ã jumap. ³⁰ Páant ã jumachah, chah jenah joí, tái jepahnit, wēinit, caandíh búdí ñi oyoó’, Moisés át niij daacáp tajĩ.*

³¹ Caán wutat nump, nin biíh wutat ã jumna caá. ‘Meemjéh ma míic oyat pah mantih, bitadihbut búdí ma oyoó’, át niij daacáp tajĩ.* Caán chéne wutatna niहत biíh wutatnadih chah jenah joyát pínah ã jumna caá, Jesús caandíh át niijíp wat jĩ.

³² —Páant tigaá Bohéní. Yoobópdih tigaá ma niijíp. Dios biícjeh tigaá báadhni. Biíh wihcan caá.* ³³ Páant ã jumachah, caandíh chah jenah joí, tái jepahnit, wēinit, oyat caá jwiítidih náahap. Jwí míic oyat pahjeh bitadihbut oyat caá náahap. Nuñápdih mao cáonit, Diosdih jwí weñechah, ã túina caá. Páant ã túyuchah yuhna, Diosdih, cāacwādhbut jwí oyat caá chah ã náahap. Meém páant ma niiját yoobópdih tigaá, Jesúsdiht át niijíp wat jĩ.*

³⁴ —Dios ma maáh ã jummat pínah bainí caá meemdíh ã jedhdap, Moisés ã wutatjidih bohénidih Jesús át niijíp wat jĩ.

Páant ã niijíchah joí úumnit, bita ít úubh joicáp wat jĩ.*

*¿Cristo déhe ã juma tigaá?
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)*

* 12:18 Hch 23.8 * 12:19 Dt 25.5 * 12:26 Ex 3.6 * 12:30 Dt 6.4-5 * 12:31 Lv 19.18b * 12:32 Dt 4.35
* 12:33 Os 6.6 * 12:34 Lc 10.25-28

³⁵ Dioíh m̄udíh waadnít, Jesús nin pah át niíj bohénap wut jĩ:

—‘Dios ā wahni pínah Cristo David j̄uma ā j̄umbipna caá’, Moisésji ā wutatdih bohénit ī niíj naóhna caá. ¿Páant niíj naóhna, ded pah niíj bohé tiguaá ī chāj? ³⁶ Davidjijeh Túini Espíritu ā wutachah, nin pah át niíj daacáp tajĩ:

‘Diosboó wā Maáhdih nin pah ā niijná caá: “Wā jéihyepmant bóo b̄awámant ma chúudú. Pánih chúudnit, nihadnih ma wutachah, meemdíh en j̄ühnitdih wā yap yohat túutbipna caá”, ā niijná caá’, Davidji át niíj daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

³⁷ Páant niíj daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niíj wut jĩ. Páant ā niíjchah yuhna, ¿ded pah tiguaá Cristo David j̄uma át j̄umji? Jesús queétdih át niíj úubh joyóp wut jĩ.

Páant ā niíj bohénachah, dawá caandíh ít táí wēi joyóp wut jĩ.

Moisés ā wutatjidih bohénit ī táicat (Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Páant niíj péanit, Jesús nin pah queétdih át jw̄ub niíj naóh bohénap wut jĩ: “Moisés ā wutatjidih bohénit ī yéj chājatdih ñi táí eneé. Páant queét ī chājat pah ñi chājca bojoó. Queét maátni yégueh táini chóo duonít, cāacwā ī enepdih ĩpĩ táoh jib bejna caá. Bíí dée jíib chājapboó bita queétdih táí wēi jw̄áh úubátidih ĩpĩ náahna caá. ³⁹ Jwiít judíowā jw̄i bohéat m̄udíh waáwápboó ĩpĩ chúudna caá, nihad queétdih ī táí wēi enat pínah niijná. N̄umah jeémépboobát bejnit, waáwápboó míicjeh chúudna, ĩpĩ wēina caá. ⁴⁰ Obohjeéhtih, queét éemp w̄annit yaádih m̄unádih ĩpĩ dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih dúuc wáina yuhna, cāacwā ī enepdih Diosdih maatápdih ĩpĩ úubhna caá, queétdih ī wēi enat pínah niijná. Páant ī chājat jíib Dios queétdih búdí ā peéh chājbipna caá”, Jesús át niíj wut jĩ.

Éemp w̄annih Diosdih mi wāhat (Lc 21.1-4)

⁴¹ Judíowā ī wāhni dinero ámohat pah pebh Jesús át chúudup wut jĩ. Pánih chúudna, cāacwā caan páihdih dinero ī yacachah, át enep wut jĩ. Caán dinero

Dioíh m̄udíh ī ámohochah, ī jíib chājat pínah át j̄umup wut jĩ. Dawá bíí dée bíbohnit caan páihdih búdí dinero ít yacap wut jĩ. ⁴² Obohjeéhtih, éemp w̄annih moh yéejnihboó caan páih pebh j̄uibínit, chéne júduna cobrejĩh ī chājnijidih mit yacap wut jĩ. Caán júduna n̄ump bainí jíib j̄umni át j̄umup wut jĩ. ⁴³ Caán júdunadih mi yacachah ennit, ā bohénitdih ā pebhna j̄úwát túutnit, nin pah Jesús queétdih át niíj wut jĩ:

—Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nint éemp w̄annih moh yéejnihboó bita nihad ī wāhat chah mi wāhup be. ⁴⁴ Bita dawá bíí dée bíbohnit, búdí ī wāhuchah yuhna, queétboó páantjeh búdí ī bíbohna caá. Obohjeéhtih, nint moh yéejnihboó nihad mi jeémát pínahdih mi jíib chājat déejibitdih mi wāh beedánap be, át niíj wut jĩ.

13

Dioíh m̄udíh bita ī yohat pínah (Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Páant niíj péanit, Dioíh m̄umánt ī bac bejchah, bíic ā bohéni nin pah át niíj wut jĩ:

—¡Bohéní, ma eneé! Nin m̄ú búdí jee dáhnajĩh ī chājni ¿táini m̄ú nihcan niít? át niíj wut jĩ.

² —Túttimah, jwiít judíowādih eníhcannit j̄uinít, nin jw̄i enni búdí m̄ú, nin jee dáhnadidibut, ī yoh beedábipna caá. Bíic jee dáh bíih dahjih lajni ā wihcan niít, Jesús caandíh át niíj wut jĩ.

Péeni yeó jáap j̄atih ded pah ā yapat pínah (Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Túttimah, Jesús wā Olivo jeená p̄uh laab béjnit, Dioíh m̄ú ā táí jíghopboó ít j̄uibínap wut jĩ. Caanná j̄uibínit, Jesús ȳupbit ā chúuduchah, Pedro, Santiago, Juan, Andrésjĩh ā pebh j̄uibínit, nin pah caandíh ít niíj wut jĩ:

⁴ —Ma naáwá jwiítidih. ¿Débólíh tiguaá meém ma niíj pah ā yapbi? ¿Péeni yeó jáap j̄atih ded pah tiguaá ā jw̄ih yapachah, jw̄i enbi? ít niíj úubh joyóp wut jĩ.

⁵ —Yeéb ñi táí chāja chaáh. Bitá ī yeeatdih ñi joicá bojoó. ⁶ ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, dawá ī j̄úhbiipna caá. Páant ī yeenachah joinít, Diosdih cádahna,

táut n̄amnit, páant niijnitboodih dawá ĩ péebipna caá.

7 “Pebhbit jamnit ĩ míic mawatdih, yúup jamnit ĩ míic mawat doonádihbut ñi joibipna caá. Pánih joiná yuhna, caandih búdí ñi jenah joicá bojó. Páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ã judh jwuhbipna caá. 8 Caán láa biíc baácdih moón biih baácdih moonjih ĩ míic maobipna caá. Nihat baácboó búdí míic mawat ã jumbipna caá. Dawá pebhboó n̄ugúp láa, baác méméatbut ã jumbipna caá. Páant ã yapachah yuhna, nin baácdih moón chah yeejép ĩ yapat pínah ã judh jwuhbipna caá.

9 “Páant ã yapachah ennit, yeebjéh ñi táí chãja chaáh. Bitá yeebdih teonit, maátadih ĩ wühchah, jwiit judíowã jwí míic wáacat m̄úboó ĩ p̄ibipna caá. Páant ĩ chãjachah, wíihwã ñi jumat jíib, táтчidih moón maátadih, queét chah maátadihbut bitá yeebdih ĩ naóh yacbipna caá, ĩ peéh chãjat pínah niijná. Páant queét pebh ñuhnit, wíih túini doonádih queétdih ñi naóhbipna caá. 10 Péeni yeó jáap jãtih túini doonádih nihat baácdih moon dih naóh bohéat caá náahap. 11 Yeebdih peéh chãjat táutni pebhna ĩ ub bejehchah, ‘¿Caandih ded pah wã naóhbi?’ ñi niij jenah joicá bojó. Caanná ñi jamuchahjeh, ñi naáwát pínahdih Túini Espirituboó yeebdih ã jéihyabipna caá. Páant ã niijátdih joinit, ñi naóh yapanaá. Pánih naóhna, ñi jenah joyátjihjeh ñi niijcán niit.* 12 Caán láa biíc ã úuddih, biihboó ã úud jeñédih mao yohat táutna, ĩ wühbipna caá. ĩ íp ã wehdih, ĩ wehboó ĩ mánadihbut mao yohat táutna, ĩ wühbipna caá. 13 Pánihna, wíihwã ñi jumat jíib nihat yeebdih ĩ eníhcan niit. Páant yeejép ñi yapna yuhna, weemdih ñi cádahcah, péeni yeó jáapdih yeebdih wã táí abbipna caá.*

14 “Bitá ĩ p̄pnidih Diosdih weñat m̄ú diitboó jwejnít, cáacwã caánboodih weñat táutna, caán m̄ú ã túyatdih ĩ yééjanachah, ñi enbipna caá. Diosdihjeh cáacwã ĩ úubát m̄ú ã jamuchah, caán p̄pnidih caánboó jwejcat caá náahap. Dios naáwátdih naóh

yapani Danielji, caandih át naóh daacáp tají.* Caán ã daacátjidih ennit, ñi táí beh joyoó. Caanjih yeejép ĩ p̄pni ã jamuchah ennit, Judea baácboó jamnit, jeéboó ĩ jwei p̄uh laab béje naáh. 15 Caán láa cáacwã tubit yeejép ĩ yapachah, waicanjeh ĩ jwei ñáo p̄uh laab béje naáh. Ded m̄ú chahmant bóo coahboó jamni dei bejnít, áih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. 16 Wápchiboó jamni áih yéguehnadih ubudih ã jwúb bejca bojó naáh.* 17 Caán láa wudu jamnit yaádh, ĩ wehdih táuhnitbut ĩ jweyéchah, queét yaáhdih chah ã buobipna caá. 18 Nin pah Diosdih ñi niij úubá: ‘Mah noój láa ã jamuchah, páant yeejép ã yapca bojó naáh’, caandih ñi niijí. 19 Caán yeó jáapnadih cáacwã tubit yeejép ĩ yapbipna caá. Nin baácdih Dios ã chãjat táttimah, cáacwã yeejép ĩ yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ĩ yapbipna caá. Páant yeejép ĩ yapat táttimah, ĩ jwúb yeejép yapcan niit.* 20 Tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã jwej jwuhbipna caá, ã ñíonitboó ĩ jéih buujáát pínah niijná. Páant ã chãjcah nihna, ded áta buujacán tagaá.

21 “Caán láa det yeebdih ‘Ñi eneeé. Ninjih caá Cristo ã jamap’, ĩ niijíchah, ‘Conjih caá Cristo ã jamap’, bitabut ĩ niijíchah, ñi joyáh bojó. 22 Caán láa dawá yeenit ĩ jumbipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, ‘Weém Dios naáwátdih naóh yapani caá’, niij yeenitbut ĩ jumbipna caá. Cáacwã ĩ en wúhi bejat pínah niijná, úum náah jamnidih ĩ chãj júutbipna caá. Páant ĩ chãjatdih ennit, Dios ã ñíonitboó ĩ yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ĩ péeat pínahdih ĩ náahbipna caá. 23 Páant ã yapat pínah jãtih, yeebdih wáát naóhna caá, caandih ñi táí jéihyat pínah niijná. Páant wã naáwátjidih náhnit, yeebdih yeenitdih joicát táut niijná, ñi táí chãja chaáh”, Jesús át niijíp wat jĩ.

*Nihat cáacwã úud jeñé ã jwúb dei j̄úwát pínah
(Mt 24.29-35,42,44; Lc 21.25-33)*

* 13:11 Mt 10.17-20; Lc 12.11-12 * 13:13 Mt 10.22 * 13:14 Dn 9.27; 11.31; 12.11 * 13:16 Lc 17.31 * 13:19 Dn 12.1; Ap 7.14 * 13:24 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12

24 “Caán láa cãacwã yeejép ì yapat tãttimah, yeó, widhbut ã túi yeh iigcán niit.*
 25 Pãnih túut nũmnã, jeã ã méménachah, cúiwã ì yãug jéen bejbipna caá.* 26 Pãant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, mah tólihjih wã dei jũóhbipna caá. Búdì wēpatjih, túi yeh iigní wã jwúub dei jũúwáchah, nihat cãacwã weemdíh ì enbipna caá.* 27 Pãnih dei jũóhna, wíih ángelwãdih nin baácboó wã wahbipna caá, nihat pehbóó wã ñionitdih ì ub wáacat pínah niijnã.

28 “Higuera nah ded pah ã jamatdih ñi jenah joyóó. Caan náh jáap wawá ã jamuchah ennit, jópchi ã jũúwãtdih ñi jéihna caá. 29 Pãant ã jamat pah, nihat wã niijátji ã yapachah enna, wã jwúub dei jũúwát pínah bahni ã jedhdãtdihbut ñi jéihbipna caá. 30 Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Caán láa moón ì wunãt pínah jãtíh, wã niijátji pah biíc yoobó ã yapbipna caá. 31 Nin baác, jeábut ã bũdúchah yuhna, wã naáwátboó ã bũdcán niit. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabipna caá.

32 “Obohjeéhtih, wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáap, horãdihbut nihat ì jéihcan caá. Cãacwã, ángelwã, weem yáh bũca nihat jwí jéihcan caá. Wã íp Diosjeh caá caandíh ã jéihyep.*

33 “Pãnihna, yeebbút caán yeó jáapdih jéihcannit jamna, weemdíh túi pãinit jamat túut niijnã, jáanit pah Diosdih ñi túi úúbú. 34 Ded pah pãinit ñi jamat pínãdih nin naáwátjih wã bohébipna caá: Múú mínah yúup ã jib bej jwuhãt pahjeh tigaá. ã bejat pínah jãtíh, ã pebh moondíh áih mũdídíh ã túi en dawát túutap be. Biquínãdih ã tewatdih ã jwejep be. Jẽcdih wapni-boodíh ã jwúub jũúwát pínãdih ã túi pãnat túutap be.* 35 Yeebbút ñi túi jenah joí páñaá. Múú mínah ã jwúub jũúwáchah, queét ì jéihcat pah, weém ñi Maáh wã jwúub dei jũóhni pínah yeó jáapdih yeebbút ñi jéihcan caá. Cheyeh, chei tac yoób, mũjbai eo láa, baabáchah caá wãta dei juyúp tagaá. 36 Pãant wã jwúub dei jũúwát pínãdih jéihcan, wã wutãtdih páantjeh ñi

chãjaá. Pãnih chãjnit, báadhãjeh wã jwúub dei juyúchah, ãonit pah ñi jamcan niit. 37 Pãnihna, yeebdíh wã niiját pah muntíh, nihatdihbut naóhna caá wã chãjap: ¡Jáanit pah, túi teo pãinit ñi jamúú!” Jesús queétdih ãt niijíp wãt jì.

14

Sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutãtjidih bohénit biíc dih Jesús dih ì mawíhat (Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Oveja wũúhdih jwí jeémát yeó jáap, Pascua ì niijní,* chéne yeó jáap jãtíh paacãnni pandih jwí jeémát yeó jáapna ãt jamap wãt jì. Sacerdotewã ì maáta, Moisés ã wutãtjidih bohénitbut Jesús dih mawíhna, caandíh ìt tewat túutíhip wãt jì. Cãacwã ì encah, caandíh ì tewat pínah niijnã, nin pah ìt míic niij wéhenap wãt jì:

2 —Pascua yeó jáapnãdih, dawá cãacwã ì jamuchah, Jesús dih jwí tewat túutachah, nihat tubit ìta íj tagaá. Pãnih íjnit, jwíútdih ìta míic mao tagaá. Pãnihna, cãacwã ì encah, jwí tewat túutáp, ìt niijíp wãt jì.

Yad wili chej jamni jih Jesús dih mi puhwat (Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Queét Jerusalén tãtchiboó ì míic wéheat pónih, Jesús wã Betania tãtchiboó bácah moópni ji Simónih mũunã jeémpna ìt chãjap wãt jì. Pãant ì jeémát pónih, biíc yad wili túi chej jamni quiútdih mit ub waád juibínãp wãt jì. Caán alabastro jeejih ì chãjni quiútdiútna nardo ì niijní chej jamni yíi ãt jamap wãt jì. Caán yíi búdí jíb jamni ãt jamap wãt jì. Pãnihna, caán quiútdi yapatdih ã jnit, Jesús ih wao dáhdih mit puhwãp wãt jì.* 4 Pãant mi puhwãchah ennit, biquína caánboó jamnit ìt íjip wãt jì. Pãnih íjnit, nin pah ìt niijíp wãt jì:

—¿Dépanih tigaá nint chej jamni yíi búdí jíb jamnidih páant mi puoh peét? 5 Caandíh mi jíb chãj wũhna, ãta túi tagaá. Pãnih jíb chãjna, biíc jópchi tewat jíb pah bóo mita jíb tewep tagaá. Caán jíb dih moh yéejnitdih mita jéih wũh tagaá, ìt niijíp wãt jì. Pãant niijnít, queét caántdih ìt jũihñãp wãt jì.

* 13:25 Is 34.14; Jl 2.10; Ap 6.13 * 13:26 Dn 7.13; Ap 1.7 * 13:32 Mt 24.36 * 13:34 Lc 12.36-38 * 14:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 14:3 Lc 7.37-38

⁶ Páant ì niij jãihñuchah joinít, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Páant caántdih ñi niijcá bojoó. Weemdih caánt mi túi chãjna caá. ⁷ Moh yéejnitboó ñijeéh páantjeh ì jumbipna caá. Débólih ñi teo wáaquihna, queétdih ñi jéih teo wáacna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baáboó bahnibit wã jam jwãhbipna caá.* ⁸ Nint mi bíbohat pah bóo weemdih páant mi chãjna caá. Wunniih bácahjidih jwĩpĩ puhwat pah, weemdih chej jamni yíijih puhona, ì yohat pínahdih mi ámohna caá. ⁹ Yeebdih yoobópdih wã naóhna caá. Nihat baáboó wíih túini doonádih naóhna, nint buu mi chãjatjidihbút ì naóhbipna caá. Páant ì naáwáchah joinít, caántdih dawá ì náhnibipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.

Jesúsdih eníhcannitdih ã duó wáyat pínahdih Judas ã naáwát

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Caán láa, Judas Iscariote, Jesús doce ã bohénitjeéh bóo, Jesúsdih eníhcannit sacerdotewã ì maátadih ã duó wáyat pínahdih naáwádih át bejep wut jĩ. ¹¹ Caandih joinít, maáta ìt weñep wut jĩ. Pánih wëinit,

—Meemdih dinero jwĩ wãhbipna caá, queét Judasdih ìt niijíp wut jĩ. Pánihna, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáyat túut niijná, Judas át jenah joi bídip wut jĩ.

Jesús ã bohénit biíc dih ã pée jeémát

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Paacánni pandih jwĩ jeémát yeó jáapna jwíih waadni yeó jáap, oveja wehdih jwĩ mawat yeó jáap, Jesús ã bohénit caandih nin pah ìt niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Ded muedih tigaá Pascua jeémát dih jwiít dih ma numah jeémpbi? ¿Dedboo tigaá jeémát jwĩ chãjbi? Jesúsdih ìt niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ì niijíchah, Jesús chénewã ã bohénitdih wahnit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jerusalén tútchina ñi bejeé. Caanná ñi juibínachah, wáam dahjĩ mah beoni yeebdih ã jwãáhbipna caá. Caandih péenit, ded muedih ã waadáchah, yeebút ñi pée waadá. ¹⁴ Waadni, caán muú mínahdih nin pah ñi niij uúbh joyóo: “¿Dedboo tigaá wã

bohénit biíc dih Pascua jeémát dih wã numah jeémát pínah tólih ã jam?” Bohéni ã niijná be’, ñi niijí muú mínahdih. ¹⁵ Páant ñi niijíchah joinít, nihat jwĩ náahat jam beední búdí chah bóo tólihdih ã jút bípna caá. Caán tólihboó jwĩ jeémát pínahdih ñi chãjaá, át niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ìt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, nihat Jesús ã niijátji biíc yoobó ìt jwãáap wut jĩ. Queétdih ã jút ni tólihdih waadni, Pascua jeémát pínahdih ìt chãjap wut jĩ. Nihat chãj péanit, Jesús ã páñapboó ìt jwãub bejep wut jĩ. ¹⁷ Tõo ñáh jũwáchah, Jerusalén tútchina bejnit, Jesús doce ã bohénit biíc dih caán chah bóo tólihdih waad juibínit, Pascua jeémát dih queétdih át numah jeémép wut jĩ.

¹⁸ Páant ì jeémát pónih, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Yeebdih yoobópdih wã naóhna caá. Weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah ñi cãtíh ã jamna caá. Caánboó wãjeéh jeémpni caá, át niijíp wut jĩ.*

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, búdí náhni dahwanit, nihat biquínajeh nin pah Jesúsdih ìt niij uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Weém nihcan niit? ìt niijíp wut jĩ.

²⁰ —Biíc ñijeéh jamni, pandih weém biíc dih neéh jeémpni caá.* ²¹ Páant yeejép wã yapat pínahdih jon jãtíh Dios naáwát dih naóh yapani át daacáp tajĩ. Pánihna, weém, nihat cãacwã úud jeñé, caán ã daacátji pahjeh yeejép wã yapbipna caá. ¡Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitdih duó wáini yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cãac jamcah, chah áta túi tagaá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínah át bac bejep wut jĩ.

²² ã bac bejat túttimah, queét páantjeh ì jeéméchah, Jesús pandih ubnit, “Nin jeémát ma wãhat túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át daj wãhup wut jĩ.

—¡Dáa, ñi jeémé! Nin pan wíih bácah panihni caá, át niijíp wut jĩ.

²³ Túttimah, jiwá iguúh mac jamni babhbat dahdih ubnit, “Nin babhbat ma

* 14:7 Dt 15.11 * 14:18 Sal 41.9 * 14:20 Sal 41.9

wāhatbut túina caá, Paá”, niij péanit, queétdih át wāhup wut jī. Páant ā wāhuchah, queét nihat ít babhbat wut jī. Páant ī babhbachah, queétdih nin pah át jwáub niijíp wut jī:

²⁴—Nin babhbat wīh meép panihni caá. Nin babhbatdih yeebdíh wā wāhat pah, wīh meépdih yohnit, wā wan wāhbipna caá, dawá cāacwā Dios biícđih ī túi jamat pínah niijná.* ²⁵ Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá. Nin baácboó jam jwāhna, jiwá iguīh macđih wā jwáub babhcan niit. Túttimah, Dios maáh ā jamapboó wā jwáub babhbiipna caá, át niijíp wut jī.

Pedro ā yeeat pínahđih Jesús ā naáwát (Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Pascua jeémátđih jeémp péanit, Diosđih ít wēi ewep wut jī. Pánih eo péa, bac bejnit, Olivo jeená bejni namána ā bohénitđih Jesús át namah bejep wut jī.

²⁷ Pánih bejna, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb nihat weemdíh ñi cádahbiipna caá. Jon jātih Dios naáwátđih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: ‘“Ovejawāđih en daoníđih wā maobipna caá. Páant wā mawachah, nihat ovejawā ī jwei peét bejbipna nacaá”, Dios ā niijná caá’, naóh yapani át niij daacáp tajī.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat pínahđih wā jéihna caá. ²⁸ Obohjeéhtih, weemdíh ī mao yohochah yuhna, Dios weemdíh ā jwáub booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíh wā waóh bej pāibipna caá, át niijíp wut jī.*

²⁹ Páant ā niijichah joinít, Pedro nin pah át niijíp wut yuh jī:

—Queét nihat ī cádahachah yuhna, weémboó wā cádahcan niit, át niijíp wut jī.

³⁰—Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Bññ cheijeh mujbai chéne ā ewat pínah jātih biíc peihcanni láa ‘¡Caandíh wā jéihcan caá!’ ma niij yeebipna caá, Jesús Pedrodih át niijíp wut jī.

³¹—Majeéh weemdíhbut ī mawachah ni-hna, weémboó ma niiját pah wā niijcán niit, Pedro Jesúsđih chah át jwáub niijíp wut yuh jī.

Queét nihatbut biíc yoobó ít niijíp wut jī.

Getsemani pácahi jamapboó Jesús ā uúbát (Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Túttimah, Olivo jeená juibínit, Getsemani ī niijni pácahi jamapna Jesús wā ít juibínap wut jī.

—Diosđih wā uúbát pónih, ninjīh ñi cháud páñaá, Jesús ā bohénitđih át niijíp wut jī.

³³ Páant niij péanit, yuúpbít bejnit, Pedro, Santiago, Juandihbut Jesús át namah bejep wut jī. Pánih bejnit, cāacwāđih ā wan wāhat pínahđih búdí jenah joinít, át jīgah jwíhip wut jī.

³⁴—Tubít jīgahnit, wanni pah caá wā jamap. Pánihna, yeebát uocanjeh, ninjīh ñi uúbh páñaá, queétdih át niijíp wut jī.

³⁵ Páant niij péanit, chibít yuúpbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, ³⁶ “Paá, meém nihatđih jéih beedáni caá. Pánih jamna, jweemdíh ma wanat túutca bojó! Obohjeéhtih, weém wā waníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wan wāhbipna caá”, Jesús Diosđih át niijíp wut jī.

³⁷ Páant niij uúbh péanit, biíc peihcannit ā bohénit ī páñapboó Jesús át jwáub bejep wut jī. Páant ā jwáub juibí enechah, ñona ít chājap wut jī.

—¿Ma ño niit, Simón? ¿Biíc horabitjeh uocanjeh, ma noón páicannit beé? ³⁸ Túi jáanit, yeebdíh Diosđih uúbát caá náahap, yéej chājat jenah joyátđih yap yohat túut niijná. Túi chājíhna yuhna, jáacan, uúbhcan, páant ñi jéih buujácan niit, Jesús át niijíp wut jī.

³⁹ Páant queétdih niij péa, jwáub bejnit, ā jwíh uúbátji pahjeh mantih biíc yoobó át jwáub uúbáp wut jī. ⁴⁰ Pánih uúbh péa, biíc peihcannit páinit pehbboó ā jwáub juibínachah, jwáub ñona ít chājap wut jī. Tubít quíib chei jamuchah, ít jwáub ũwup wut jī. Jesús queétdih ā wucuchah, tícna, caandíh ít jéih jepahcap wut jī. Túttimah, jwáub uúbáđih bejniji, páinit pehbboó Jesús át jwáub juibínap wut jī. ⁴¹ Biíc peihcanni láa uúbhñit, páinit pehbboó át jwáub juibínap wut jī.

—¿Yeéb páantjeh ñonit, choó niit ñi chājap? ¡Páant bóojeh tigaá! Butéh yéejnit weemdíh tewedih juiná caá ī chājap. ⁴² Ñi jáa bojó.

* 14:24 Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11 * 14:27 Zac 13.7 * 14:28 Mt 28.16

Chóbe. Weemdíh eníhcannitdih d^{uo} wáini ã jainá caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

*Jesúsdi h eníhcannit caandíh ã tewat
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)*

⁴³ Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã bohéniji Judas át juibínap wut jĩ. Judasjeeh dawá ãt juibínap wut jĩ. Íibat naaná, máa quiítnadihbut ãt bíbohó wut jĩ. Sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, jwiít judíowãdih waóhnitbut queétdih ãt wahap wut jĩ, Jesúsdi h teonit, ã pebhna ã ub bejat pínah niijná.

⁴⁴ Jesús pebh ã bejat pínah jãtíh, Judas ãjeeh bejnit pínahdih nin pah ãtát niij jéihya naáwáp wut jĩ: “Púo tíbdih nomnit, wã úbhndih ñi teweép. Teonit, ñi cãtíh ñi ub bejeé, ã jweicát pínah niijná”, át niijíp wut jĩ.

⁴⁵ Pánihna, Jesús wã pebhna juibínit, Judas Jesús pebh át juibínap wut jĩ.

—¿Ma jum, Bohéni? niij úbhnit, Jesúsdi h púo tíbdih át nomop wut jĩ. ⁴⁶ Páant Judas ã úbúchah ennit, Jesúsdi h tewedih júóhnit caandíh ãt tewep wut jĩ.

⁴⁷ Obohjeehtih, pebhbit ñuhni Jesús ã bohéniboó íibat naadíh jwãat wái ubnit, sacerdotewã ã maáhdih teo wãhniíh moli chóodih át dúuc bóod yohop wut jĩ.

⁴⁸ Caandíh tewedih juibínitdih nin pah Jesús át niijíp wut jĩ:

—¿Nuumnídih tewat pah íibat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdíh tewedih ñi júóhnit beé? ⁴⁹ Yeó jáap jummat pah Dioíh maúboó ñjeeh wã jumachah yuhna, weemdíh ñi teocap be.* Obohjeehtih, Dios naáwãtdih naóh yapani ã daacãtji pahjeh buu weemdíh ã yapa naáh, át niijíp wut jĩ.

Pánihna, Jesúsdi h teonit, ãt ub bejep wut jĩ. ⁵⁰ Páant ã teo bejchah enna, nihat ã bohénit caandíh ãt éemp jwei béjep wut jĩ.

⁵¹ Obohjeehtih, weémboó jáap behni, ãoniji wíh ñajapdih bóo chóojíhjih míc bainit, Jesús wã ã bejat túttimah wã ñuún péenap jĩ. Páant wã ñuún péenachah ennit, Jesúsdi h teonitboó weemdíhbut ã tewep yuh jĩ. ⁵² Obohjeehtih, páant ã tewe chah yuhna, caán chóodih cádah yoh bojnit, yégueh wihcannijeh wã ñáo jwei béjep jĩ.

* **14:49** Lc 19.47; 21.37 * **14:58** Jn 2.19

*Judíowã ã maáta Jesúsdi h úbh joyát
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)*

⁵³ Pánih Jesúsdi h ub bejnit, sacerdotewã ã maáih muaná ãt ub waad béjep wut jĩ. Áih maúboó jumni míc wáacat tólihboó caanjéh, bita sacerdotewã ã maáta, jwiít judíowãdih waóhnit, Moisés ã wutatjidih bohénitbut juibínit, Jesúsdi h naóh yacat túut niijná, queét nihat ãt míc wáacap wut jĩ. ⁵⁴ Obohjeehtih, Pedroboó Jesúsdi h yuúpjeh át ñuún péenap wut jĩ. Pánih ñuún péenit, sacerdotewã ã maáih muú wáihyat júduboojéh át waad juibínap wut jĩ. Pánih waad juibínit, Pedro tuu cúut jwéejdih, muudíh wapnit bíicdih, át méé chúudap wut jĩ.

⁵⁵ Sacerdotewã ã maáta, nihat bita maáta bíicdih wáac juibínit, “Jesús yeejép chãjna beé”, niijnítidih bidna ãt chãjap wut jĩ. Jesúsdi h peéh mawíhna, chénewã bíic yoobó naóhnitdih bidna ãt chãjap wut yuh jĩ. Obohjeehtih, ãt bid júicáp wut jĩ. ⁵⁶ Dawá nih yáanit, mácah míc ãt naáwáp wut jĩ. ⁵⁷ Biquína ñah ñuhnit, nin pah ãt niij yee naáwáp wut jĩ:

⁵⁸ —Nin pah ã niijíchah, jwí joyóp be: ‘Nin Dioíh muú cãacwã ã chãjnijidih wã yéeja beedábipna caá. Bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap muú, cãacwã ã chãjca naáh muudíh wã chãjbipna caá’, ã niijíp be, ãt niijíp wut jĩ.*

⁵⁹ Obohjeehtih, páant niijná yuhna, mácah míc ãt niijíp wut jĩ.

⁶⁰ Sacerdotewã ã maáh cãacwã cãtíh ñah ñuhnit,

—¿Dépanih tigaá queétdih ma jéih jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chãj, meemdíh páant ã niij naóh yacachah? Jesúsdi h át niijíp wut jĩ.

⁶¹ Obohjeehtih, Jesúsboó át jepah jwahcap wut jĩ. Páant ã jepahcatdih enna, sacerdotewã ã maáh

—¿Meém Dios ã wahnit niít? ¿Dios, jwí wéini, ã wáuh niít? Jesúsdi h át jwúub niijíp wut jĩ.

⁶² —Páant ma niiját yoobópdi h tigaá. Weém nihat cãacwã úud jeñé Chah Wépi ã jéihyepmant bóo buwámant chúudnit, wã

watuchah, ñi enbipna caá. Mah tólihna jih wã jwúub dei jüwúchahbut ñi enbipna caá,* Jesús át niij jepahap wat jĩ.

⁶³ Páant ã niijichah joinít, sacerdotewã ï maáh búdí át íjip wat jĩ. ã íjat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih át yeo wáyap wat jĩ. Pánih yeo wáinit,

—¿Dépanih tigaá bita naóhñit pínah jwíta bid? ⁶⁴ **‘Weém caá Dios wááh’**, Jesússeh ã niijichah, yeéb nihat ñi joiná be. ¿Yeébbóó ded pah tigaá caandíh ñi niij jenah joí? ájeéh jamnitdih át niijíp wat jĩ.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, queét nihat ït niijíp wat jĩ.*

⁶⁵ Páant niijnít, biquína Jesússeh ït coí jãha jwíhip wat jĩ. Coí jãhanít, quíib nem chéó póocnit,

—Dios wááh jamna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ït niij deoh naáwáp wat jĩ.

Táttimah, Dioíh mædíh wapnit soldad-owãdih ï wúhuchah, queébtut Jesússeh ït puñap wat jĩ.

Pedro ã yeeat

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

⁶⁶ Páant ï chãjat pónih, wáihyat júdu díitna Pedro ã méé chúuduchah, sacerdotewã ï maáhdih teo wãhñih mit juibínap wat jĩ. ⁶⁷ Juibínit, Pedro tæ cúutdih ã méé chúuduchah ennit,

—¿Meembút Jesús Nazaret tútchimant bóojeéh péeni nihcan niít? mit niij wúbh joyóp wat jĩ.

⁶⁸ —Íjeéh péeni nihcan caá. Caán ma niijní Jesússeh wã jéihcan caá. ¿Ded pah niij tigaá ma chãj? Pedro át niij yee jepahap wat jĩ.

Páant niijnítjeh, tæ cúut jwéejdih chúudniiji bejnit, jécna át jwei bėj ñuhap wat jĩ. ⁶⁹ Páant caánboó ã ñuhuchah, teo wãhñih Pedroseh ït niij jwúub enep wat jĩ. Pánih ennit, mi pebh en ñahnitdih nin pah mit jwúub niijíp wat jĩ:

—Nin newé Jesússeh péeni caá, mit niijíp wat jĩ.

⁷⁰ —Nihcan caá. Weém ájeéh péeni nihcan caá, Pedro át jwúub niij yeenap wat jĩ.

Táttimah, bita caanjíh en ñuhñit jwuh

—Ájeéh péeni caá meém. Caandíh péenit Galilea baácdih moón mícjeh caá. Meembút Galilea baácdih bóo ma jamna caá. Pánihna, meembút ájeéh péeni nacaá, Pedroseh ït niijíp wat jĩ.

⁷¹ —Weém yeeni nihcan caá. Túi yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. ¡Ñi niijní newédih wã jéihcan caá! ¡Páant yoobópdih wã naóhcah, Dios weemdíh ã peéh chãja naáh! Pedro át jwúub niij yeenap wat jĩ.

⁷² Páant ã niijátjeéhjeh, mujbai át jwúub ewep wat jĩ. Páant ã jwúub ewechah joinít, **‘Mujbai chéneji ã ewat pínah jãtih ‘Caandíh wã jéihcan caá’, meém bíic peihcanni láa ma niijbípna caá’**, Jesús ã niijátjidih Pedro át náhninap wat jĩ. Pánih náhninit, Pedro búdí át juñap wat jĩ.

15

Maáh Pilato Jesússeh ã wúbh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Baáb jéenechah, sacerdotewã ï maáta, jwiít judíowã jwí maáta, Moisés ã watatjidih bohénit, bita maátabut ït míic wáac juibínap wat jĩ. Pánih míic wáac juibínit, Jesússeh ded pah ï chãjat pínahdih ït míic wéhenap wat jĩ. Pánih míic wéhe péanit, Jesússeh ït chéwat túutap wat jĩ. ï chéó péaat túttimah, maáh Pilato pebhboó ït wú bejat túutap wat jĩ. Pilato, Roma baácdih bóo, Judea baácdih moondíh wutni át jamap wat jĩ. ² Páant ï wú juibínachah ennit, Pilato Jesússeh nin pah át niij wúbh joyóp wat jĩ:

—¿Meém yoobópdih judíowã ï maáh niít? át niijíp wat jĩ.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niij jepahap wat jĩ.

³ Pánihna, sacerdotewã ï maáta Pilatodih yeenit, Jesússeh yeejép ït naóh yacap wat jĩ.

⁴ Páant ï naóh yacachah joinít, nin pah Pilato Jesússeh át niijíp wat jĩ:

—¿Páant meemdíh ï naóh yacachah joiná yahna, ma jéih jepahcan niít? át niijíp wat jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, Jesús át jwúub jepahcap wat jĩ. Páant ã jepahcatdih ennit, Pilato búdí át wúhi bejep wat jĩ.

* 14:62 Dn 7.13 * 14:64 Lv 24.16

Jesúsdih ì mao yohat tútat
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶⁻⁷ Caán láa, Romanowā queét judíowādh ì maáh jumardih íjnit, biquína judíowā Romanowādh ìt míc mawap wut jĩ. Pánih míc maona, cãacwādh ìt mao yohop wut jĩ. Páant ì mawachah, ì teonitji nemat muúboó dawá ìt jumap wut jĩ. Barrabás wut jumnibut íjeéh nemat muúboó át jumap wut jĩ. Pascua jumap pah Pilato biíc cãac nemat muúboó jumni, cãacwā ì bacaat túatnidih ãpĩ bacanap wut jĩ. ⁸ Pánihna, cãacwā Pilato pebh juibínit, biíc nemnidih ã bacaat pínahdh ìt uúbup wut jĩ.

⁹ Páant ì uúbuchah joinít, Pilato queétdih nin pah át níj uúbh joyóp wut jĩ:

—¿Yeéb judíowā ñi maáhdih wã baca wãh jíih? ¿Caandíh níit ñi náahap? át níjíp wut jĩ.

¹⁰ Dawá cãacwā Jesúsdih ì weñechah, sacerdotewā ì maátaboó caandíh tubit íjna, ìt mawat tútat wut jĩ. Pánihna, queét Jesúsdih ì íjatdh jéihnit, cãacwā ì weñatdhbut jéihnit, Pilato queétdih páant át uúbh joyóp wut jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, cãacwā Jesúsdih ì náahachah yuhna, sacerdotewā ì maátaboó queétdih jac wutnit, Barrabásboodíh ã bacaat pínahdh ìt jepahat tútat wut jĩ.

Páant ì jac wutuchah joinítji,

—¿Barrabásdih caá jwĩ náahap! ¿Caandíh jwiútdih ma baca wãhuú! Pilatodih cãacwā ìt níj jepahap wut jĩ.

¹² —¿Yeéb judíowā ‘jwĩ maáh’, ñi níjnídh dedé tigaá wã chãjbi? Pilato át níjíp wut jĩ.

¹³ —¿Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ìt níj ñaacáp wut jĩ.

¹⁴ —¿Dépanihna? ¿Dedé tigaá ã yéjatji, páant ñi níjíchah? Pilato át níj uúbh joyóp wut jĩ.

Obohjeéhtih, queét chah ìt jwúub níj ñaacáp wut jĩ.

—¿Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tútú! ìt níjíp wut jĩ.

¹⁵ Pánihna, cãacwā caandíh ì íjcat pínah níj, Pilato Barrabásdih queétdih át baca wãhup wut jĩ. Pánih bacanit, soldadowādh momo jiwí chóo coóh jumni tōpnajíh Jesúsbodíh át puñat tútat wut jĩ. Pánih

puñat túatnit, Pilato caandíh át ub bejat tútat wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ì mao yohat pínah níj.

¹⁶ Páant ã ub bejat tútuchah joinít, Pilatoíh muú diítna Jesúsdih ìt ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjíh wapnit soldadowā ìt míc wáacap wut jĩ. ¹⁷ Pánih míc wáacnit, Jesúh yégueh jih bóo chóodih too dugnit, maáh ã dawát pah jíghni dũni chóodih caandíh ìt yacap wut jĩ. Maáh ã dawát júdu pah chãjnit, óot pihdh péeb wao péanit, Jesúh wao dáhdh ìt yacap wut jĩ. ¹⁸ Maáhdh ípĩ chãjat pah Jesúsdih nin pah ìt níj deoh naáwáp wut jĩ:

—¿Ma táí jumú! ¿Meém caá judíowā ì maáh! ìt níj deoh naáwáp wut jĩ. ¹⁹ Pánih deoh naóhnit, máa doóbhjíh ãih wao dáhdh maonit, ìt coí jãhanap wut jĩ. Pánih mao coí jãhanit, maáhdh weñat pah Jesús pebh ìt bódhca caj yoh ñajap wut jĩ. ²⁰ Páant níj deoh naóh péanit, dũni chóodih too dugnit, ãih yégueh chóodihjeh ìt jwúub yacap wut jĩ. Pánih yacnit, ìt ub bac bejep wut jĩ, cruzboó péoh dodhnit, ì mao yohat tút níj. Pánih ub bejna, ãih cruzdh bewat túatnit, ì mao yohat pínah jeéboó caandíh ìt ub bejep wut jĩ.

Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ì mawat
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ ì mao yohat pínah jeéboó bejnit, Simón, Cirene baácdih bóodih ìt jwááap wut jĩ. Simón Jerusalén táchiboó juibína át chãjap wut jĩ. Caán Simón ã wehboó jwíjeéh jumnit Alejandro, Rufojíh ì jumna caá.* Pánihna, queét ì íp Simóndih jwááhnit, soldadowā caandíh Jesúh cruzdh ìt bewat tútat wut jĩ.

²² Pánih bejnit, Gólgota wut jumapna ìt juibínap wut jĩ. “Gólgota” níj, “Wao lídip jeé”, níj ìt chãjap wut jĩ. ²³ Pánih caanná juibínit, mirra wut jumni macjíh widnit, ì ub bejni jiwá iguáh macdh Jesúsdih ìt tóhyop wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, caan mácdh Jesús át babhcap wut jĩ. ²⁴ Túttimah, cruzboó Jesúsdih ìt péoh dodhdop wut jĩ. Pánih péoh dodh péanit, ãih yégueh chóojidh “¿Deíh tigaá ã jumbi?” míc níjnit, tíhwat

* 15:21 Ro 16.13 * 15:24 Sal 22.18

júdanabitjih soldadowã ãt yoh tíhwip wut jĩ.*

²⁵ Cheibitjeh nueve yeó ã jumuchah, Jesúsdih cruzboó ãt péoh dodhdop wut jĩ.

²⁶ Æ yéjatdih naóhna, cruzboó ãih wao cháh, nin pah ãt niij daác búudhdop wut jĩ. “Judíowã ã MAÁH”, caán naadíh ãt niij daacáp wut jĩ. ²⁷ Chénewã numnítdihbut biíh cruznadih Jesús pebh ãt péoh dodhdop wut jĩ. Biícdih ã jéihyepmant bóo buwámant, biíhdih ã wáyámant bóo buwámant péoh dodhnt, queét tac yoób Jesúsdih ãt péoh dodhdop wut jĩ. ²⁸ Jon jãtih Dios naáwãtdih naóh yapani ã daacátji biíc yoobó Jesús ãt yapap wut jĩ: “Wutatdih yap yohnitjeéh jumni caá”, cãacwã caandíh ã niij jenah joibípna caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

²⁹ Cruz pebh en yap bejnit Jesúsdih nin pah yeejép ãt niij deoh naáwáp wut jĩ.*

—¡Eneéh buca! ¿Dioíh muedíh yohnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, meém caán muedíh jwúb chãjni pínah niít?*

³⁰ Pánihni jumna, ¡caán ã péoh dodhdopmant meemjéh ma dei jüwá! ãt niijíp wut jĩ.

³¹ Páant ã niiját pah sacerdotewã ã maáta, Dios ã wutatdih bohénitbut biíc yoobó caandíh nin pah ãt niij deoh naáwáp wut jĩ:

—Caán bitadih túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ã jéih míc teo wáaccan caá. ³² ‘Judíowã ã maáh caá’, niijná, cruzmant ã dei jüwáchah enna, caandíh jwí jepahbipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

Æjeéh ã péoh dodhntbut yeejép ãt niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunah

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Jesús cruzboó ã péoh dodhni ã ñuhuchah, yeó jáap tac yoób ã dupááh bejep jĩ. Nihat baácboó dupá bejnit, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúb baáb jwúb bejep jĩ, páant muntih. ³⁴ Páant ã jwúb baabát pínah jãtihbit, Jesús nin pah ãt niij wép ñaacáp wut jĩ: “**Eloí, Eloí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wíh Dios, wíh Dios,

dépanih tigaá weemdíh ma éemp bej?” Jesús ãt niij ñaacáp wut jĩ.*

³⁵ Páant ã niijíchah joinít, biquína caanjéh ñuhnt,

—Dios naáwãtdih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chãjap, ãt míc niijíp wut yah jĩ.

³⁶ Biíc ãjeéh jumni bóo ñáo ñah bejnit, páab chái déedih ubnit, bijni jiwá iguáh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesúsdih ãt wái nomat túutap wut yah jĩ.* Pánih wái nomat túutnit, caanjéh nin pah ãt míc niijíp wut jĩ:

—¡Æ jumna naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ã jüwáchah, jwí en jwuh jíh, ãt niijíp wut jĩ.

³⁷ Páant ã niiját túttimah, tubit ñaacnit, Jesús ãt wunah bejep wut jĩ. ³⁸ Páant ã wunuchahjeh, Dioíh muedíh díftboó ã jãh yaíhni búdí wúpni chóo yeo dei bejnit, chéne chóo pah ãt chãwáp wut jĩ.* ³⁹ Caán ã wunuchah ennit, Jesús pebh ñuhni soldadowã ã maáh nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Yoobópdih nin Dios wááh ta tigaá”, ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Chibít yúpbít biquína yaádh Jesúsdih ãt en ñuhap wut jĩ. Queét yaádhjeéh Mágdala tútchidih bóli María mit jumap wut jĩ. Biíh wili Mariábut mit jumap wut jĩ. Caánt José, ã úd Santiago ã in mit jumap wut jĩ. Biíh wili Salomébut mit jumap wut jĩ. ⁴¹ Jesús Galilea baácboó ã jum jwuhuchah, queét yaádh caandíh teo wáacnit ãt jumap wut jĩ. Pánihna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejchah, queét yaádh dawá bita yaádhbut ãjeéh ãt péenap wut jĩ.*

Jesúh bácahjidih ã yohat

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jwí chooát yeó jáap jãtih bóo, jwí chooát pínahdih jwí ámohni yeó jáapdih, Jesús ãt wunap wut jĩ. Caan chéyeh tóo ñáh jüwát pínah jãtih, José, Arimatea tútchidih bóo, Jesúh bácahjidih Pilatodih úbúdih ãt bejep wut jĩ. Caán José jwiít judíowã jwí maátajeéh ã jumuchah, caandíh bita maáta ípí túi joyóp wut jĩ. Dios ã maáh jumap pínahdih túi páini ãt jumap wut jĩ. Caán úmcanjeh, Pilatodih Jesúh

* 15:28 Is 53.12 * 15:29 Sal 22.7; 109.25 * 15:29 Mr 14.58; Jn 2.19 * 15:34 Sal 22.1 * 15:36 Sal 69.21

* 15:38 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14 * 15:41 Lc 8.2-3

bácahjidih úbúdidih át bejep wut jĩ, jwĩ chooát yeó jáap ã waadáchah, áih bácahji páantjeh cruzboó ã ñuhcat pínah niijná. ⁴⁴ Jesús jãtĩh ã wunat doonádih joinít, Pilato át joí wúhi bejep wut jĩ. Pánih joí wúhi bejnit, soldadowã ã maáhdih át bid bojop wut jĩ. ã pebh ã juibínachah, nin pah caandih át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Jesús wãát wunah bejnit beé? át niijíp wut jĩ.

—Wãát wunah bejna beé, soldadowã ã maáh át niij jepahap wut jĩ.

⁴⁵ Páant ã niij jepahachah joinít, Pilato áih soldadowãdih Jesúh bácahjidih úb deyanit, Josédih át wúhat túutap wut jĩ.

⁴⁶ Páant ã niiját joinít, túi baabní yégueh chóodih jíib chãj, cruzna jumapboó jwúub bejnit, Josédih Jesúh bácahjidih ã úb deya wúhuchah, át úbap wut jĩ. Pánih úbnit, caán yéguehjĩh pin péanit, jeedih ã baadníji íitboó caandih át yohop wut jĩ. Yohnit, búdí jeé júdúdh tóo pütú bejnit, caán íitdih át nemep wut jĩ. ⁴⁷ Páant ã yohochah, Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili Mariabut íit enep wut jĩ. Caánt María biíh José íin mit jumap wut jĩ.

16

Jesús ã boo pud jüúwát

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jwiít judíowã jwĩ chooát yeó jáap ã yapachah, tóo ñáh jüúwúchah, biíc peihcannit yaádh chej jumnidih jíib chãjadih íit bejep wut jĩ, Jesúh bácahjidih ã ñáñat pínah niijná. Mágdala tútchimant bóli María, biíh wili María Santiago íin, Saloméjĩh, queét biíc peihcannit yaádh jíib chãjadih íit bejep wut jĩ. ² Túttimah bóo yeó jáap baáb jéenechah, chej jumnidih úbnit, queét yaádh Jesúh bácahdih yohopji jeé íitboó íit bejep wut jĩ.

³ —¿Déhe tigaá jwiítidih jeé júdúdh ã pütú yoh wúhbi? queétjeh íit niij míic wéhe bejep wut jĩ.

⁴ Pánih juibína, José ã nemniji jeé júdu caán íit jwéjdih ã ñuhuchah íit enep wut jĩ. Caán búdí júdu ã jumuchah, cáacwã ã tóo pütú dodhdat pah át lajap wut jĩ. ⁵ Pánihna, caán íitdih waád juibínit, jáap behni pah jíghoni ángeldih íit enep wut jĩ. Caán ángel

túi baabní yégueh chóo dñonít, ã jéihyepmant bóo búwámant át chúudap wut jĩ. Caandih ennit, búdí íit úmmap wut jĩ.

⁶ Páant ã úmmuchah ennit, caán ángel queét yaáhdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—¿Ñi úmca bojoó! ¿Yeé Jesús, Nazaret tútchidih bóo cruzboó ñuhnit, wunnijidih bid níit ñi chãjap? Obohjeéhtih, ninjĩh ã wihcan caá. Jáantjeh ã boo pud jüúwáp be. Caandih ã cáagatjidih ñi eneé. ⁷ Úmcanjeh, ã bohénitdih naáwádih ñi bejeé. Pedrodihbut ñi túi naáwá chaáh. ‘Jáantjeh ã naáwátji biíc yoobó Jesús yeebdih Galilea baácna ã waóh bej páina caá. Caánboó caandih ñi jwááhbiipna caá’, ã bohénitdih ñi niijí, ángel át niijíp wut jĩ.*

⁸ Páant ã niijíchah joinít, bac bejnit, yohopji jeé íitmant íit ñáo jwúub bejep wut jĩ. Ñáo jwúub bejnit, úmna, méménit, bitadih íit naóhcap wut jĩ.

Mágdala tútchidih bóli Maríadih Jesús ã jíghat
(Jn 20.11-18)

⁹ Chooát yeó jáap túttimah, Jesús boo pud jüóhni Mágdala tútchidih bóli Maríadih át jwíh jíghop wut jĩ. Caánt siete nemépwã jumnihjidih Jesús ã boonih mit jumap wut jĩ. ¹⁰ Jesús ã bohénitji caandih ã juñúchah, Maríaboó caandih mi enatjidih queétdih naáwádih mit juibínap wut jĩ. ¹¹ “Cristo át jwúub boo pud jüóh tabeé. Caandih weém wã enna be”, queétdih mitih niijíp wut yah jĩ. Obohjeéhtih, páant mi niijíchah yahna, íit joyáh bojop wut jĩ.

Chénewã Jesúsjeéh péenitdih ã jíghat
(Lc 24.13-35)

¹² Túttimah, chénewã Jesús wãjeéh jibnitji muú wihcapboó ã jib bejchah, Jesús queétdih át jíghop wut yah jĩ. Obohjeéhtih, mácah ã jíghochah, jwíh beh encan yahna, túttimah, caandih íit beh enep wut jĩ. ¹³ Pánih beh ennitji jwúub bejnit, ã chénewãdih Jesús dih ã enatjidih íit naáwáp wut yah jĩ. Obohjeéhtih, páant ã naáwáchah yahna, queétdihbut íit joyáh bojop wut jĩ.

* 16:7 Mt 26.32; Mr 14.28

Āih túini doonádih ā bohénitjidi Jesús ā naáwát tútat

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Túttimah, once ā bohénitji ī jeéméchah, queétdih Jesús āt jígohop wat jī. Caán ā naáwátjidi túi jenah joicán, jwúub booni bitadih ā jígohatdih ī naáwáchah yuhna, ī joyáh bojatji jíib queétdih āt jāihñup wat jī. ¹⁵ Pánih jūih péanit, queétdih nin pah āt niijíp wat jī: **“Nihat baácboó wīih túini doonádih nihat cāacwādi naáwādi nī bejeé.*** ¹⁶ Weemdih jepahnit, daabáát túatnit, iiguípna ī bejat déejidi Dios ī yéejatdih ā yoh wāhbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcannitdi Dios ā peéh chājachah, iiguípna ī bejbipna caá. ¹⁷ Det weemdih jepahnitboó wā wēpatjīh nin pah ī chājbipna caá: Nemépwā cāacwāih bācāhmant jamnitdih ī bacat túutbipna caá. Mácah wéheatjīh ī wéhebipna caá. ¹⁸ Maidih ī tewečah, ī chāacáchah yuhna, dedé ebépdih ī babhbachah yuhna, queétdih ā chūhcan niít. Wunnitdih ī teo jāha wúbáchah, ī túi boobipna caá”, āt niijíp wat jī.

Jesús jeáboó ā pūuh laab béjat

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Páant niij naóh péanit, jwī Maáh Jesús jeáboó āt pūuh laab béjep wat jī. Pánih pūuh laáb jūibínit, maáh waadná, Dios ā jéihyepmant bóo bəwámant āt chūudup wat jī.* ²⁰ Pánihna, Dios cāacwādih ā túi ubat pínah doonádih Jesús ā bohénitji nihat pebhboó naáwādih īt bejep wat jī. Pánih naóhnit, jwī Maáh queétdih ā teo wāacachah, ā wēpatjīh cāacwā ī jéih chājca naáhdih īt chāj júutup wat jī. Páant ī chāj júutuchah, ā naáwātdih joinítboó, “Ī naáwát yoobópdih caá ā jamup”, niijnít, Diosdih īt túi jepahap wat jī.

Páant bóojeh tigaá weém Marcos wā daacát.

* 16:15 Hch 1.8 * 16:19 Hch 1.9-11

SAN LUCAS

Ã daác jwíhat

¹ Wã dée Teófilo, weém Lucas meemdíh bainí wã naóh daácbipna caá. Jwí cãtíh Jesús ã chãjatjidih dawá cãacwã ít daác jwíhip tají. ² Jesús ã cãac jumni yeó jáapdih púú ã péani yeó jáapna ãjeéh jumnitji, ded pah ã chãjatdih ennitji, ã naáwátidihbut joinítji, jwiítidih í bohénap jí. ³ Páant í bohéatdih joiníji weembút buu wã jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wã daác wũhchah, ã túibipna caá”, wã niúj jenah joyóp be.* ⁴ Páant niúj jenah joinít, meemdíh wã daác wahna caá, ma joiníji doonádih táí yoobópdih ma jéihyat pínah ni-ijná.

Juan Daabáni ã cãac jumat pínahdih ángel ã naáwát

⁵ Jesucristo ã cãac jumat pínah jãtíh, Herodes Judea baácdih moón í maáh jam láa, Zacarías wüt jumni sacerdote át jumup wüt jí. Caán Abías wüt jumni sacerdotewã poómpdih bóo wüt jí. Yad Elisabetbut Aaron juma mit jumup wüt jí.* ⁶ Queét chénewã Dios ã enechah, nihát ã wutatjidih táí jepahnit ít jumup wüt jí. ⁷ Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wüt jí. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chãjap wüt jí.

⁸ Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewã poómp Dioíh mũudíh ñahwat en daonít pínah ít táut nũmúp wüt jí. ⁹ Biíc yeó jáapdih sacerdotewã ípí chãjat pah, Zacaríasdih ít ñíwip wüt jí, Dioíh mũudíh waadnít, chej jumnidih ã cáwat pínah niijná. ¹⁰ Chej jumnidih í cáwat horadih waad béjnit, ã cáwachah, tãahmant bóo tólihdih dawá cãacwã Diosdih uúbh páina ít chãjap wüt jí. ¹¹ Zacarías chej jumnidih ã cáwachahjeh, Dios ã wahni ángel át jíghop wüt jí. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant át ñahup wüt jí. ¹² Pánihna, Zacarías caandíh en wúhi bejnit, búdí át úumup wüt jí.

¹³ Páant ã úumuchah ennit, ángel caandíh nin pah át niúj naáwáp wüt jí:

—Zacarías, ma úumca bojoó. Ma uúbatdih Diosboó át joiná wüt be. Yeebdíh ã táí chãjachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumvipna caá. Caandíh Juan ma wüt búudhdúp. ¹⁴ Ñi wũúh ã cãac jumuchah enna, búdí ñi wëibipna caá. Dawá cãacwãbut biíc yoobó í wëibipna caá. ¹⁵ Dios ã enechah, caán oboh jumni nihcan níit. ã ñíoni jumna, jiwá iguúh mac, pooni, pocannidihbut ã babhcan níit. Beh wiliúh wudah diítmah jam jwuhna, Táini Espiritu ã wëpatdih ã bíbohvipna caá.* ¹⁶ Ma wũúh behna, dawá quíib buadnít judíowãdih Diosdih ã jwúub jepahat túutvipna caá. ¹⁷ Dios ã wahni ã jũúwát pínahdih naóh waóhni pínah ã jumvipna caá. Dios ã wëpat búdí bíbohna, Elíasji ã wëp naáwátji pah mantih ma wũúhbut biíc yoobó wëp naóhni ã jumvipna caá. Páant ã naáwáchah joinít, behnitboó túut nũmnít, í wehdih í táí oibipna caá. Táinidih yap yohnitbut túut nũmnít, táí chãjnit í jenah joyát pah mantih í jwúub jenah joibípná caá. Pánihna, Cristo ã jũúwát pínah jãtíh, cãacwã táut nũm páinit í jumvipna caá, caandíh í táí jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdih át niújip wüt jí.*

¹⁸ Páant ã niújíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah át niúj uúbh joyóp wüt jí:

—¿Ded pah tigaá ma naáwátidih wã jéihbi? Weém behe caá. Wãjeéh bólibat beh wili caá, át niújip wüt jí.

¹⁹ —Weém Gabriel, Diosdih teo wãhni caá. Weém ãjeéh jumnidih ã wahap be, nin táini doonádih meemdíh wã naáwát pínah niijná.* ²⁰ Wã naáwátidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, ma niúj jenah joyát jíib, meém jéih wéhecanni ma jam jwuhvipna caá. Wã niuját pah ã yapachahjeh, ma jwúub wéhevipna caá, páant mantih, ángel caandíh át niújip wüt jí.

²¹ Zacarías maatápdih ã jíghocah, tãahmant bóo tólihdih uúbh páinitboó ít náhni dahwanap wüt jí. ²² Pánihna, jwúub bac jũóhni, jéih naóhcanjeh, queétdih áih téihyajíh át jenah júut naáwáp wüt jí. ã

* 1:3 Hch 1.1 * 1:5 2Cr 24.10 * 1:15 Nm 6.3 * 1:17 Mal 4.5-6 * 1:19 Dn 8.16; 9.21

jéih wéhecah ennit, “Oo júmat déedih át en tagaá”, ít niij jéihyep wut jĩ.

²³ Tálttimah, Zacaríaswã í teo péanachah, áih muúboó át jwúub bejep wut jĩ.

²⁴ Páant ã jwúub bejat tálttimah, ájeéh bóli Elisabet mit wudu jumap wut jĩ. Wudu jumnit, biícjĩh bóo téihya widh mit míc jútcap wut jĩ.

²⁵ Pánih wudu jum wéina, nin pah mit míc niijíp wut jĩ, “Weém weh wihcannihji tíc náah jumnihdih jĩgah ennit, Dios weemdih át teo wáacap taga. Weemdih newé weép át wuhap taga, cáacwã weemdih yeejép dooná í jwúub naóhcat pínah niijná”, mit niijíp wut jĩ.

Dioih ángel Maríadih ã naáwát

²⁶ Elisabet seis widh mi wudu jumachah, Maríadih naáwát náahna, Dios áih ángel Gabrieldih át jwúub wahap wut jĩ. Pánihna, Gabriel Galilea baácboó Nazaret tátchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jĩ.

²⁷ María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jĩ. José Davidji juma wut jĩ. Caán David judíowã í chah maáh át jumap wut jĩ.*

²⁸ Gabriel Maríadih naáwádih juibínit, nin pah caántdih át niijíp wut jĩ:

—¿Ma jum, Dios chah oinih? Dios majeéh ã jumna caá, át niijíp wut jĩ.

²⁹ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, María búdí mit joí wúhi bejep wut jĩ. Pánih joí wuhinit, caántjeh nin pah mit míc niij úubh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah ã nihat pínahdih niij tígaá ã chãj, páant niijná?” mit niijíp wut jĩ.

³⁰ Páant mi niij jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—¡Ma úumca bojoó, María! Dios meemdih búdí ã wéi enna caá. ³¹ Ded pah meemdih yapat pínahdih naáwádih wã jüóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ã cáac jumachah, Jesús ma wut búdháp.* ³² ‘Dios chah wēpni wūúh caá’, caandih í niijbípna caá. David juma jumna, David maáh ã jumati pah Dios caandih maáh ã waadábipna caá. ³³ Pánihna, ma wūúh nihat judíowádih maáh ã jumbipna caá. Nihat bitadihbut maáh ã

jumachah, jwúub túut nuumní pínah ã wihcan niit, át niijíp wut jĩ.*

³⁴ Páant ã niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tígaá wã wudu jumbi? mit niijíp wut jĩ.

³⁵ —Túini Espiritu meemdih ã waadáchah, Dios ã wēpatjĩh ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wūúh túini, yeejat wihcanni ã jumbipna caá. ‘Dios wūúh caá’, caandih í niijbípna caá. ³⁶ Ma dée wili, Elisabetbut beh wili yuhna, wudu caá. Caántbut newé weépdih mi weh jumbipna caá. Buh biíc peihcanni widhjeh judhna caá, caánt mi weh jumna pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji buh wudu caá buca. ³⁷ Dios nihat jéihni dedé ã buwacan caá, ángel Maríadih át niijíp wut jĩ.*

³⁸ Páant ã niijíchah joinít, María caandih nin pah mit niij jepahap wut jĩ:

—Weém Dioih wili caá. Ma niijátji pah weemdih ã yapa naáh, mit niijíp wut jĩ.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pebhboó ángel át jwúub bejep wut jĩ.

María Elisabetdih enedih mi bejat

³⁹ Ángel páant ã niiját tálttimah, María waícanjeh mi dée wilidih enedih mit bejep wut jĩ. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjĩh Judea baác jeé cātíh bóo tátchidih ít jumap wut jĩ. ⁴⁰ Pánihna, ñih muuná waád juibínit, Elisabetdih mit úubáp wut jĩ. ⁴¹ Caántdih mi úubáchah joinítjeh, Túini Espiritu mi weépdih ã weñanachah, tubit át wálinap wut jĩ. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espiritu búdí át weñanap wut jĩ. ⁴² María mi wūúh pínahdih ã jéihyanachah, búdí wéinit, nin pah Elisabet mit niij wēp naáwáp wut jĩ:

—María, nihat yaáhdih en beedánit, meemdih wéi ennit, Dios át túi chãjap taga. Ma wūúhdihbut ã túi chãjipna caá. ⁴³ Oboh jumnih wã jumachah yuhna, wã Maáh ñin pínah weemdih enedih ma juyúchah, bainí wã wéican caá. ⁴⁴ Ma wíhenachahjeh, wã weép wéina, áí wēp wálinap be. ⁴⁵ Pánihna, Dioih ángel ã naáwátji pahjeh ã yapat pínahdih jenah

* 1:27 Mt 1.18 * 1:31 Mt 1.21 * 1:33 2S 7.12,13,16; Is 9.7 * 1:37 Gn 18.14; Jer 32.16,27

joiná, meemdíh ã túi chãjachah, bainí ma wëican niit, mit niijíp wut jĩ.

⁴⁶ Páant mi niijíchah joinít, Mariabut nin pah mit wëi niij naáwáp wut jĩ:

“Jwĩ Maáh Diosdih bádí wã wëina caá.

⁴⁷ Caán weemdíh túi wbnidih bainí wã wëican caá.*

⁴⁸⁻⁴⁹ Caandíh oboh teo wãhnih wã jumuchah yuhna, jĩgah ennit, weemdíh át teo wáacap taga. Dios wëpni, túini yoobát jumna, weemdíh chah túini át chãjap taga. Páant ã chãjachah jéihnit, nihat cãacwã, buu jumnit, túttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ã chah túi chãjnih wut jĩ’, weemdíh ã niijbípna caá.

⁵⁰ Det caandíh jepahnitdih jĩgah ennit, ãpĩ teo wáacna caá. Jon jãtíh jumnit, buu jumnitdihbut teo wáacnit, púú túttimah jumnitdihbut ã teo wáacnipna caá.

⁵¹ Ded pah náahna, ã wëpatjĩh ãpĩ chãjap wut jĩ. Pánih chãjnit, ‘Weém túi jéihni caá’, niij jenah joinítidih teo wáaccan, bádí ã wëpatjĩh át wah peetép wut jĩ.

⁵² Yeejépwã ã maáh wëpatdih át dúuc wáyap wut jĩ. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niij jenah joinítidih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wut jĩ.

⁵³ Moh yéejnitdih túinidih át wãhup wut jĩ. Obohjeéhtih, dawá bíí dée bíbohnitboodíh wãhcanjeh, biáboó át wahap wut jĩ.

⁵⁴ Jwiit caandíh teo wãhnit judíowãdih jĩgah ennit, át teo wáacap wut jĩ.

⁵⁵ Bíic yoobó muntih jwĩ nœo Abraham ã jaimenádh jĩgah ennit, át teo wáacap wut jĩ. Pánih jĩgah ennit, ã teo wáacat pínahdih jwĩ nœowãjidih át naáwáp wut jĩ”,* María mit niij wëi naáwáp wut jĩ.*

⁵⁶ Pánih juibínihji Elisabetjeéh bíic peihcanni widh mit jum jwahup wut jĩ. Túttimah, miíh tútchina mit jwãub bejep wut jĩ.

Juan Daabáni ã cãac jummat

* ^{1:47} Is 61.10 * ^{1:55} Gn 17.7 * ^{1:55} 1S 2.1-10; Sal 113.5-9 * ^{1:59} Lv 12.3

⁵⁷ María mi jwãub bejat túttimahbit, Elisabet mit weh jumup wut jĩ. Newé weépdih mit túuhup wut jĩ. ⁵⁸ Miíh muu pébh jumnit mi déewãbut Dios caántdih jĩgah ennit ã teo wáacat doonádih joinít, mijeéh bádí ã wënep wut jĩ. ⁵⁹ Ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewãdih caandíh quehli nah yapat chóodih ãt bóodat túutup wut jĩ. Páant judíowã ãpĩ chãjap wut jĩ. Caandíh beheíh wãtjeh ãt búudhdíhip wut yuh jĩ.*

⁶⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, ã ãinboó nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Zacariás niican caá. Juan caá ã wãt pínah, mit niijíp wut jĩ.

⁶¹ —Obohjeéhtih, ãi déewã poómpdih Juan wãt jumni ã wihcan caá, cãacwã caántdih ãt niijíp wut jĩ.

⁶² Páant niij péanit, queét Zacariásdih téihyajĩh ãt júutup wut jĩ, “¿Dedé tigaá wãt ma búudhbi?” niijná. ⁶³ Páant ã júutuchah ennit, Zacariás ãih téihyajĩh daacát naadíh júut wãbhniit, “Juan caá ã wãt”, át niij daacáp wut jĩ. Páant ã daacáchah en wáhi bejnit, queét nihat ãt joí yai ãh bejep wut jĩ. ⁶⁴ Pánih daácnajeh, wéhecanniji át jwãub wéhenap wut jĩ, páant muntih. Pánih wéhenit, Diosdih bádí át wëi naáwáp wut jĩ. ⁶⁵ Pánihna, nihat ã pebh jumnit bádí ãt wáhi bejep wut jĩ. Páant ã yapat doonádih joinít, nihat cãacwã, Judea baáboó jumni jeé cãtíh jumni tútchinadih moón ãt míic wéhenap wut jĩ. ⁶⁶ Pánih míic wéhenit, Dios caandíh ã túi chãjachah jéihnit, “¿Caán wébít ded pah chãjni pínahna tigaá?” bádí ãt niij jenah joyóp wut jĩ.

Zacariás Diosdih ã wëi naáwát

⁶⁷ Túini Espíritu Zacariásdih ã wëñanachah, ã wëpatjĩh nin pah Diosdih át niij wëi naáwáp wut jĩ:

⁶⁸ “Jwiit judíowã jwĩpĩ wëini Diosdih bádí wã wëina caá! Jwiit ãih cãacwãdih teo wáacadih jãóhniit, chéonit panihnit jwĩ jumcat pínah niijná, nemépwã ã maáh ã wëpatdih ã dúucbipna caá.

⁶⁹⁻⁷⁰ Jon jãtíh Dios naáwátidih naóh yapanitji nin pah ãt niij daacáp tají: ‘Diosdih teo wãhni David juma chah wëpni jumna, jwiit ãihwãdih teo

wáacnit, iiguípna jwĩ bejat déedih táu
 71 jwiít dih eníhcannit í wēpatdih ā
 dūucuchah, jwĩ táu jumat pínah
 niijná.

72-73 Pánihna, jwĩ nūowādh ā naáwátji pah-
 jeh m̄antih, jīgah ennit, jwiít dih ā
 teo wáacnipna caá. Nin pah jwĩ nūo
 Abrahamjidih āt niijíp wut jī:

74 “Ma jūimenádih eníhcannit í wēpatdih
 wā dūucipna caá, ūmcanjeh,
 weemdih í weñat pínah niijná.

75 Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit,
 wā enechah, táinitjeh wíhwa í
 jumbipna caá”, Abrahamdih āt niijíp
 wut jī, Dios naáwát dih naóh yapanit
 it niij daacáp tajī”, Zacarías Diosdih
 āt niij wēi naáwáp wut jī.

76 Diosdih páant niij péanit, ā wūúhdih
 jwuh nin pah āt jwúb niij naáwáp wut jī:

“Wūúhá, jwĩ Maáh jwiít dih táu ūbni pínah ā
 jūúwát dih naóh waóhni ma jumbipna
 caá. ‘Dios naáwát dih naóh yapani
 caá’, meemdih í niijbipna caá.*

77 Jwiít āihwādh jwĩ yéejatdih yohnit,
 iiguípna jwĩ bejat déedih ā táu ūbat
 pínahdih ma naóh bípna caá.

78 Jīgah en teo wáacnit, jwiít dih táu ūbni
 pínahdih Dios jeámant ā wahbipna
 caá, baabát panhipboó jwĩ jumat
 pínah niijná.

79 Wñatdih ūmna, dupúat panhipboó
 jūmnitdih jiiát déedih ā wāhbipna
 caá, táini namádih í jii en bejat pínah
 niijná”,* Zacarías āt niij wēi naáwáp
 wut jī.

80 Pánihna, Zacarías wūúh āt behep wut
 jī. Dios ā táu teo wáacachah, caolih jūútihni,
 caandih táu jepahni āt behep wut jī. Pánih
 behnit, judíowādh ā bohéat pínah jātih mūú
 wihcapboó āt jumap wut jī.

2

Jesucristo ā cāac jummat (Mt 1.18-25)

1-2 María mi weh jummat pínah jātih, Cire-
 nio Siria baácdih moón í maáh jum láa,
 César Augusto Roma tátchimant jumna, ni-
 hat baácdih moondih wutni āt jumap wut

jī. Démoón cāacwā í jummatdih jéihyat táut
 niijná, nihat cāacwādh íh wūtnadh āt
 daacát táutap wut jī. Caandih náahna, nihat
 cāacwādh ā daácni nūodih āt wahap wut
 jī. Páant ā chājat táutni yeó jáap í jwíh wūtn
 daacát yeó jáap wut jī. ³ Páant ā wutuchah
 joinít, nihat cāacwā í nūowāji í cāac jumni
 tátchina yoobó wūtn daacádih it bejep wut
 jī. ⁴⁻⁵ Josébut yad pínahjīh it bejep wut
 jī. María wudu jumna yahna, Galilea baác
 Nazaret tátchimant, pūú Judea baác Belén
 tátchina mit bejep wut jī. Belén tátchidih
 Davidji āt cāac jumap wut jī. Pánihna, David
 jūima jumna, José yadjīh Belén tátchina wūtn
 daacádih it bejep wut jī.

6-7 Queét chénewā Belén tátchiboó
 jūibínit, dawá cāacwā í jumuchah, ūwat
 mūná ā yáwachah, momo jiwíwā ūwat
 tólihboó Joséwā it ūwap wut jī. Caánboó
 jumna, María mi jáap bácahdih bóodih mit
 weh jumap wut jī. Pánih weh jum péanit,
 mi wūúhdih yéguehjīh táu pin bojnit, momo
 jiwíwā jeémát yacat paihdih mit cáagap wut
 jī.

Ovejawādh en daonít Jesúsdh enedih í bejat

8 Páant mi weh jumni chei, Belén tátchi
 jwēejdh ovejawādh en daonít íh ove-
 jawādh en daoná it chājar wut jī. ⁹ Páant í
 en dawáchah, Dioíh ángel queétdih āt jígohop
 wut jī. Pánih jígohnit, bádí ā yeh iiguíchah
 ennit, bádí it ūmmap wut jī.

10 Páant í ūmuchah ennit, ángel queétdih
 nin pah āt niij naáwáp wut jī: “¡Ñi ūmca
 bojó! ¡Ñi joyoó! Bádí ñi weñat pínah
 táini doonádih yebdih naáwádih jāóhna
 caá wā chājar. Caán doonádih joinít, nihat
 cāacwābut bádí í wēibipna caá. ¹¹ Butéh
 Davíh tátchidih cāacwādh táu ūbni pínah ā
 cāac jumap be. Caán Dios ā wahni Cristo,
 nihat cāacwā í maáh pínah caá. ¹² Wā
 niijnádih ñi bid juyúchah, momo jiwíwā
 jeémát yacat paihdih yégueh chóojīh pin
 bojni, ā lajbipna caá”, āt niijíp wut jī.

13 Ángel queétdih páant ā niijíchahjeh,
 dawá ángelwā ājeéh jígohnit, Diosdih nin
 pah it niij wēi naáwáp wut jī:

* 1:76 Mal 3.1 * 1:79 Is 9.2

14 “¡Nihat jeáboó jumnit Dios wēpnidih ĩ weñe naáh! ¡Nin baácboó ã oinit ĩ táı jumna naáh!” ĩt niijíp wut jĩ.

15 Ángelwã queédih páant niij naóh péanit, Dios ã jumapboó ĩt jwúb bejep wut jĩ. ĩ jwúb bejat túttimahbitjeh, ovejawãdih en daonít nin pah ĩt míc niijíp wut jĩ:

—Chóbe, Belén tútchina Dioih ángel jwiútdih ã niijátdih enjĩh, ĩt niijíp wut jĩ.

16 Páant niijnít, Belén tútchina wēpép caandih enedih ĩt bejep wut jĩ. Pánih bej, caanna juibínit, María, José, wébítidihbat ĩt enep wut jĩ. Wébít momo jiwíwã jeémát yacat pahdih át lajap wut jĩ. 17-20 Pánih bid jainít, ángel ded pah ã niijátdih Maríawãdih ĩt naóh yapanap wut jĩ. Pánih en péanit, ĩh ovejawã pehbboó ĩt jwúb bejep wut jĩ. Pánih bejnit, ángel queédih ã niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ĩt wēi naáwáp wut jĩ. Nihat ĩ jwááhdidihbat ĩt naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwã ĩt joí wáhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébítidih páant ĩ niijátjidih caántjeh búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ.

Dioih muúboó Jesúsdi ĩ ub bejat

21 Jesús ã cáac jumniiji ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewãdih áih quehli nah yapat chóodih ĩt bóodat tútup wut jĩ. Páant judíowã ĩpĩ chãjap wut jĩ.* Pánih bóod péanit, ã ín wudũ jumat pínah jãtih ángel ã niijátji pahjeh caandih Jesús ĩt wut búdhdup wut jĩ.*

22 Biíc widh túttimah, Moisés ã wutatji pah chãj péanit, mi wáhdih Diosdih wáhat tút niijná, Jerusalenna ĩt ub bejep wut jĩ. 23 Pánih wáhnit, Dios nin ã wutatjidih ĩt jepahap wut jĩ: “Jáap bácahdih bóo newé weép ã jumachah, weemdih ñi wáhuú. Caán wíih, weemdih teo wáhni pínah caá”,* Dios át niij wutap tajĩ. 24 Pánihna, Jerusalenna Dioih muúdíh juibí, jopwãdih jib chãjnit, sacerdotewãdih ĩt wáhp wut jĩ, Diosdih ĩ cáo wáhat pínah niijná. Pánih chãjnit, Dios nin ã wutatjidih ĩt jepahap wut jĩ: “Chénewã jopwãdih ñi wáhuú weemdih, jáap bácahdih bóodih tút nũmná”, Dios át niij wutap tajĩ.

Pánih chãjna, ĩ weh jumat túttimah, nihat Dios ã wutatjidih ĩt chãj péanap wut jĩ.*

25 Caán láa Dios naáwãtdih táı jepahni, Simeón wut jumni, Jerusalén tútchidih át jumap wut jĩ. Caán Diosdih táı wēini jumna, Dios ã wáhni judíowãdih táı ubni pínahdih páina át chãjap wut jĩ. Caandih Táini Espiritu ã wēpat búdí át jumap wut jĩ. 26 Pánih jumna, nin pah caandih átát niij jéihyanap wut jĩ: “Ma wunat pínah jãtih Dios ã wáhni Cristo, áih cáacwãdih táı ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, át niijíp wut jĩ. 27 Pánihna, caandih Dioih muúná Táini Espiritu át bejat tútup wut jĩ. Joséwã Jesúsdi ĩ ub waad béjehah, Dios ã wutatji pah chãjat tút niijná, Simeón queédih át jwááap wut jĩ. 28 Pánih jwááhnit, Táini Espiritu caandih ã jéihyanachah, wébítidih át ub túhp wut jĩ. Ub túhnt, nin pah Diosdih át niij wēi naáwáp wut jĩ:

29-30 “Maá, meém ma niijátji pahjeh míih cáacwãdih táı ubni pínahdih ma wáhdidih buú wã enna caá. Weém, meemdih teo wáhni, buú wã wunachah, ã táibipna caá, buca.

31 Nihat cáacwã ĩ enechah, meém nindih mat wahap taga, cáacwã iiguípna ĩ bejat déedih ã táı ubat pínah niijná.

32 Nin tigaá nihat judíowã nihcannitdih ded pah Dios ã jumatdih ã jéihyabipna caá. Páant ã jéihyanachah, judío ã jumachah jéihnit, bitaboó míih judíowãdih ĩ táı wēibipna caá”,* Simeón át niijíp wut jĩ.

33 Páant ã niijíchah joinít, Joséwã búdí ĩt wēi jenah joyóp wut jĩ. 34 Túttimah, Simeón queédih wēinit, “Dios yeebdih ã táı chãja naáh”, niijnít, Maríadih jwuh nin pah át jwúb niij naáwáp wut jĩ:

—Nin wã naáwãtdih ma táı joyoó. Nin wébít Dios ã wáhni caá. Dawá judíowã caandih ĩ náahcatji peéh ĩ buúdbipna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowã caandih náahnit, ĩ táı jumbipna caá. Caán Dios ã weñat pínahdih jéihyani ã jumachah yuhna, dawá caandih yap yohnit, yeejép ĩ naóhbipna caá. 35 Nihat cáacwã ded pah ĩ jenah joyátdih jéihyani pínah Dios

* 2:21 Lv 12.3 * 2:21 Lc 1.31 * 2:23 Ex 13.2,12 * 2:24 Lv 12.6-8 * 2:32 Is 42.6; 49.6; 52.10

nin wébít dih át wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdí ma jǐgahbipna caá, Simeón caántdih át niijíp wut jǐ.

³⁶ Caanjǐh beh wili Ana wūt jumnihbut mit jumap wut jǐ. Caántbut Dios naáwátdih naóh yapanih wut jǐ. Caánt Fanuelji nuúm, Aserji jaimená poómpdih bóli wut jǐ. Caánt jáap beh tóahnih jumna, mit áa jumap wut jǐ. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohnit, mijeéh bóo át éemp wunap wut jǐ. ³⁷ Pánih éemp wunnih jumna, ochenta y cuatro jópchi bíbohnit, Dioíh muú díitboó mipǐ jumap wut jǐ. Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jeémp jwahcan, Diosdih mipǐ wēi úbh jáanap wut jǐ. ³⁸ Caán horadih pohba Joséwā pebhna mit juibínap wut jǐ. Pánih juibí, Jesús dih enna, Túini Espíritu ā jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jǐ. Dios ā wahni, queétdih túi ubni pínahdih judíowā ípǐ páñap wut jǐ. Pánihna, Jesús í bidni ā jumatdih nihat queét páinitdih mit naáwáp wut jǐ.

Nazaret tútchiboó í jwúub bejat

³⁹ Joséwā nihat Dios ā wutatji pah chǎj péa, jwúub bejnit, Belén tútchidih ít jam jwahap wut jǐ. Túttimah, Galilea baác í jumniǐ Nazaret tútchina ít jwúub bejep wut jǐ.* ⁴⁰ Í wúuh túi behnit, caolih jáutíhniyeh jumna, Dios ā weñat pínahdih át túi jéihyep wut jǐ. Pánihna, Dios caandíh túi wēi ennit, búdí át teo wáacap wut jǐ.

Jesús doce jópchi ā bíbohochah, Dioíh muúná caandíh í numah bejat

⁴¹ Oveja wúuhdih í mao jeémát yeó jáap, Pascua í niijní, paacánni pandihbut í jeémp wēi láa, Dios ā wutatjidih jepahnit, nihat judíowā jópchi jumat pah, Jerusalén tútchidih ípǐ míic wáac juibínap wut jǐ. Jesús mánabut jópchi jumat pah Jerusalénna ípǐ aab béjep wut jǐ.* ⁴² Jesús doce jópchi bíbohnit, caanbát ā mánajeéh át bejep wut jǐ. ⁴³ Pánih juibínit, í wēi jeémát ā beedéchah, í chéenwā bíicdih Joséwā Nazaret tútchina ít jwúub dei bejep wut jǐ. Obohjeéhtih, ā mána í jéihcah yuhna, Jesús Jerusalénboojéh át chāwáp wut jǐ. ⁴⁴ “Dawá jwǐ bejehah, jwǐ wúuh jwǐ déewājeéh ā jumna nacaá”, ít niǐj jenah joyóp wut jǐ. Páant niǐj jenah

joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ítíh bidip wut yah jǐ. Obohjeéhtih, ít bid juicáp wut jǐ. ⁴⁵ Pánih bid juicán, Jerusalén tútchina bididih ít jwúub bejep wut jǐ.

⁴⁶ Jerusalénna jwúub juibínit, caanná í wúuhdih búdí ít bidip wut yah jǐ. Chéne yeó jáap táí bid, biíh yeó jáapdih ít bid juyáp wut jǐ, buca. Dioíh muú díitna Moisés ā wutatjidih bohénit cātíh chéudnit, queétdih joiná, úbh joí enna át chǎjap wut jǐ. ⁴⁷ Beh joinít, ā táí jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ít joí wáhi bejep wut jǐ. ⁴⁸ Pánihna, ā mána Dioíh muúná waád juibínit, caanná behnitjeéh ā chéuduchah ennit, queétdih búdí ít wáhi bejep wut jǐ. Páant ā chǎjachah ennit, ā íin nin pah mit niǐj úbh joyóp wut jǐ:

—¿Wúuhú, dépanih tigaá jwiítdih páant ma nih chǎj? Ma joyoó, ma íbijǐh meemdíh búdí jwǐ bidip be. Meemdíh bid juicán, búdí jwǐ náhni dahwanap be, mit niijíp wut jǐ.

⁴⁹ —¿Dépanih tibeé weemdíh ní bid? ¿Wā ípíh muúboó ā náahatdih chǎjni wā jumatdih ní jéihcannit beé? Jesús queétdih át niǐj jepahap wut jǐ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, ded pah ā niijátidih ít beh joicáp wut jǐ.

⁵¹ Caandíh bid jwinít, Nazaret tútchina ít numah jwúub dei bejep wut jǐ. Caanná jwúub dei juibíniji behna, ā mánadih ápǐ táí jepahap wut jǐ. Obohjeéhtih, beh wili nihat páant ā chǎjatjidih búdí mipǐ jenah joyóp wut jǐ. ⁵² Jesús túi jéihniyeh át behep wut jǐ. Páant ā jumuchah, Dios caandíh búdí át wēi enep wut jǐ. Cǎacwábut bíic yoobó caandíh ít weñep wut jǐ.*

3

Juan Daabáni muú wihcapboó Dios naáwátdih ā naóh yapaat

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹⁻² Túttimah, Zacarías wúuh Juan behna, muú wihcapboó ā jumuchah, Dios caandíh át jwǐh naáwát túutap wut jǐ. Caán láa Roma tútchidih moón í maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumap wut jǐ. Ponce Pilato Judea baác dih moón í maáh át jumap wut jǐ. Herodes Galilea baác dih

* 2:39 Mt 2.23 * 2:41 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 2:52 1S 2.26; Pr 3.4

moón ì maáh àt jəmɤp wət jĩ. ã úud jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón biícdih ì maáh àt jəmɤp wət jĩ. Lisantias Abilinia baácdih moón ì maáh àt jəmɤp wət jĩ. Páant ì maáh jəmɤchah, Anás Caifásbut sacerdotewã ì maáta ìt jəmɤp wət jĩ. ³ Caán láa, Juan mɤú wihcapboó ã jəmɤchah, Dios caandíh àt naáwát túutɤp wət jĩ. Pánihna, Dios ã naáwát túutuchah joinít, Juanboó Jordán mɤj pebh dei juibínit, àt táoh naóh jibip wət jĩ. Nin pah ãpĩ niíj naóh bohénap wət jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nɤumú. Páant ñi túut nɤumúchah, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá. Páant ñi chãjachah, yeebdíh wã daabábipna caá, ñi yéejat yohat júutat pínah niijná”, cãacwãdih àt niijíp wət jĩ.

⁴ Jon jãtíh Dios naáwátidih naóh yapani Isaías, nin pah Juan ã chãjat pínahdih àt niíj naóh daacáp wət jĩ.

“Dios naáwátidih naóh yapani mɤú wihcapboó jəmni nin pah ã niíj ñaac bohébipna caá: ‘Jwĩ Maáh ã jũúwát pínah jãtíh ñi yéej chãjatdih cádah, táiniboodíh túut nɤumní, caandíh ñi túi páñaá.

⁵ Det jĩgah náah jəmnitdih ã teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém ni-hat jéihni, dedé weemdíh jədhdət wihcan caá”, niíj jenah joinítidih ì wēpatdih jwĩ Maáh ã dúuc wáibipna caá. Det biáboó jenah joinít ì jenah joyátidih ã yoobábipna caá.

⁶ Pánihna, nihat cãacwã yoobópdi h ì jenah joibípna caá, iiguípna ì bejatji déedih Dios ã túi ubatdih ì jéihyat pínah ni-ijná’, ã niíj naóhbipna caá”, Isaías àt niíj daacáp wət jĩ. (Is 40.3-5)

⁷ Dawá cãacwã Juan pebhna ìt juibínap wət jĩ, queétdih Juan ã daabáat pínah niijná. ã pebhna juibínitdih nin pah ãpĩ niíj naáwáp wət jĩ.* “¡Yeéb yeena caá ñi chãjap! ¡Maiwã paníhni yeejépwã jəmna, peéh chãjat pínahdih úum jweíhnihtjeh caá! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chãjatdih ñi cádahíhcat jíib, Dios yeebdíh ã peéh chãjachah, ñi jéih jweicán niít. ⁸ Ñi yéejatdih cádahnit, táiniboodíh túut nɤumát caá yeebdíh

náahap. ‘Abrahamjidih Dios àt wēi enep wət jĩ. Pánihna, ã jaimená jwĩ jəmɤchah, jwiítidihbut ã túi wēi enna caá’, ñi niíj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chãjachah ennít, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ã jaimená pah nin jee dáhnadidih ã jéih túut nɤumná caá.* ⁹ Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biquí nahna yeejép ã quehechah enna, tib yohnit, áih náatnadidihbut ã pəd yohbipna caá. Pánih péanit, caan náhdih, áih náatnadidihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã chãjat pah muntih, yeejép ñi chãjachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ã wahbipna caá”, Juan àt niijíp wət jĩ.*

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, cãacwã Juandih nin pah ìt niíj úubh joyóp wət jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwĩ túut nɤumbí? ìt niijíp wət jĩ.

¹¹ —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ã wãhna naáh. Jeémát bíbohni-but jeémát wihcannidih ã wãhna naáh, queétdih àt niíj jepahap wət jĩ.

¹² Romanowã maáta ì úubát túutni dinerodih úubh wãhni-but daabáat túut niijná, Juan pebhna juibínit, nin pah ìt niíj úubh joyóp wət jĩ:

—¿Bohéni, jwiítboó ded pah tigaá jwĩ túut nɤumbí? ìt niijíp wət jĩ.*

¹³ —Ñi maáta ì wutat pah bóojeh ñi úubáp. Chah ñi úubátidih ñi cádahaá, queétdih àt niijíp wət jĩ.

¹⁴ Biquína soldadowãbut caandíh nin pah ìt niíj úubh joyóp wət jĩ:

—¿Jwiítbut ded pah tigaá jwĩ túut nɤumbí? ìt niijíp wət jĩ.

—Biíh pah bóonadidih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cãacwãdih yee naóh úumanit, nemat mɤúboó bejíhcan ì jíib chãjatdih ñipĩ watna caá. Páant ñi chãjatdih ñi cádahaá. Ñi tewat jíibidihjeh wēinit, ñi teweé, àt niijíp wət jĩ.

¹⁵ Nihat judíowã Dios ã wahní queétdih túi ubni pínahdih ìt bidip wət jĩ. Pánihna, Juan páant ã niijíchah joinít, queétdjeh nin pah ìt niíj jenah joyóp wət jĩ: “¿Nin Dios ã wahní jwĩ páini naniít?” ìt niijíp

* 3:7 Mt 12.34; 23.33

* 3:8 Jn 8.33

* 3:9 Mt 7.19

* 3:12 Lc 7.29

wat jī. ¹⁶ Obohjeéhtih, Juan queédih nin pah át niijíp wat jī: “Weém yeebdíh mahjīhjah wā daabána caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni, chah wēpni ā jumna caá. Páant ā jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wā niij jenah joiná caá. Caánboó mahjīh daabáát panihni, yeebdíh Túini Espíritu ā wēpatdih búdí ā wāhbipna caá. Caán ā wēpat tūu iigát panihniijīh ñi yéejatdih cáwat pah ā chājbipna caá, jwúub yéej chājihatdih ñi jenah joicát pínah niijná. ¹⁷ Trigo teoni panihni caá. Āih chóonadih caóh caj péanit, caán tíbna yoobátidihjah wah wūúhboó júi yacnit, āih mūúboó ā ámohbipna caá. Obohjeéhtih, ā caóh cajni chóonaboodíh ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah, wā túttimah jūóhni caandíh jepahnitdih ā túi ubbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodih iiguipna ā wahbipna caá. Caán iigát dedé ā noón dūbcan niit”, át niijíp wat jī.

¹⁸ Páant niijnít, biih naáwátjīhbut Juan cáacwādh āpī bohénap wat jī, túut nuumnít, iiguipna ī bejcat pínah niijná. ¹⁹ Galilea baácđih moón ī maáh Herodes ā úud Felipe áa Herodíasdih ā dúuc wái áa jumati peéh Juan át jūihñup wat jī. Nihat biih yeejép ā chājatjidihbut át jūihñup wat jī. ²⁰ Páant ā niij jūihñatji jīb Herodes Juandih joíhcan, át nemat túutap wat jī. Páni chājna, chah át yoób yéej bejep wat jī.*

*Juan Jesúsđih ā daabáát
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

²¹ Nemat mūúboó Herodes ā nemat pínah jātih, Juan cáacwādh ā daabánachah, Jesúsbut ā pebhna daabáát túutudih át juibínap wat jī. Páant ā daabáát túttimah, Jesús Diosđih ā wúbúchah, jeá át jéweah bejep wat jī. ²² Páant ā jéweah bejchah, jop pah jíghni Túini Espíritu jeámant dei jūóhni, caandíh át júi jaamáp wat jī. Páant ā júi jaamáchah, jeámant Dios Jesúsđih nin pah át niij naáwáp wat jī:

—Meém wā wūúh, wā oini caá. Meemdíh búdí wā wēina caá, át niijíp wat jī.*

*Jesús ā nuowā ī wāt
(Mt 1.1-17)*

²³ Túini Espíritu ā dei jūúwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohni, cáacwādh át bohé jwíhip wat jī.

Nit wat jī Jesús ā nuowā: “José ā wūúh caá”, cáacwā īt niij jenah joyóp wat yah jī.

José Elí ā wūúh
āt jumup wat jī.

²⁴ Elíboó Matat ā wūúh
āt jumup wat jī.

Matatboó Leví ā wūúh
āt jumup wat jī.

Levíboó Melqui ā wūúh
āt jumup wat jī.

Melquiboó Jana ā wūúh
āt jumup wat jī.

Janaboó José ā wūúh
āt jumup wat jī.

²⁵ Joséboó Matatías ā wūúh
āt jumup wat jī.

Matatíasboó Amós ā wūúh
āt jumup wat jī.

Amósboó Nahúm ā wūúh
āt jumup wat jī.

Nahúmboó Esli ā wūúh
āt jumup wat jī.

Esliboó Nagai ā wūúh
āt jumup wat jī.

²⁶ Nagaiboó Maat ā wūúh
āt jumup wat jī.

Maatboó Matatías ā wūúh
āt jumup wat jī.

Matatíasboó Semei ā wūúh
āt jumup wat jī.

Semeiboó Josec ā wūúh
āt jumup wat jī.

Josecboó Judá ā wūúh
āt jumup wat jī.

²⁷ Judáboó Joanán ā wūúh
āt jumup wat jī.

Joanánboó Resa ā wūúh
āt jumup wat jī.

Resaboó Zorobabel ā wūúh
āt jumup wat jī.

Zorobabelboó Salatiel ā wūúh
āt jumup wat jī.

Salatielboó Neri ā wūúh
āt jumup wat jī.

²⁸ Neriboó Melqui ā wūúh
āt jumup wat jī.

Melquiboó Adi ā wūúh

* **3:20** Mt 14.3-4; Mr 6.17-18

* **3:22** Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

ãt jumap wat jĩ.
 Adiboó Cosam ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Cosamboó Elmadam ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Elmadamboó Er ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 29 Erboó Josué ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Josuéboó Eliezer ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Eliezerboó Jorim ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Jorimboó Matat ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 30 Matatboó Leví ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Levíboó Simeón ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Simeónboó Judá ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Judáboó José ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Joséboó Jonam ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Jonamboó Eliaquim ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 31 Eliaquimboó Melea ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Meleaboó Mena ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Menaboó Matata ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Matataboó Natán ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 32 Natánboó David ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Davidboó Isaí ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Isaíboó Obed ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Obedboó Booz ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Boozboó Sala ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Salaboó Naasón ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 33 Naasónboó Aminadab ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Aminadabboó Admin ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Adminboó Arni ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.

Arniboó Esrom ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Esromboó Fares ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Faresboó Judá ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 34 Judáboó Jacob ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Jacobboó Isaac ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Isaacboó Abraham ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Abrahamboó Taré ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Taréboó Nacor ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 35 Nacorboó Serug ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Serugboó Ragau ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Ragauboó Peleg ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Pelegboó Heber ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Heberboó Sala ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Salaboó Cainán ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 36 Cainánboó Arfaxad ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Arfaxadboó Sem ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Semboó Noé ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Noéboó Lamec ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 37 Lamecboó Matusalén ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Matusalénboó Enoc ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Enochoó Jared ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Jaredboó Mahalaleel ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Mahalaleelboó Cainán ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 38 Cainánboó Enós ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Enósboó Set ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Setboó Adán ã wũúh
 ãt jumap wat jĩ.
 Adánboó Dios wũúh,

ã jwíih chãjniji,
ãt jamap wat jĩ.

4

Nemépwã ã maáh Jesúsdiã ã yéjeãhat
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1-2 Juan Jesúsdiã ã daabánachah, Túini Espíritu caandíh ã yáwachah, Jesús Jordán mujmant ãt jwúub aab béjep wat jĩ. Jwúub aab béjnit, Túini Espíritu caandíh muú wi-hcapboó ãt numah bejep wat jĩ. Caánboó cuarenta yeó jáap ã jamuchah, Satanás, nemépwã ã maáh, caandíh ãtih yeejép chãjat túutap wat yuh jĩ. Páant bóiyéó jáap caánboó jamna, Jesús jeémpan, nuugúp wunna ãt chãjap wat jĩ.

3 Páant ã nuugúp wunuchah jéihnit, Satanás caandíh nin pah ãt niij naáwáp wat yuh jĩ:

—Meém Dios wúuh jamna, can jee dáhdih “Pan dah ma jamuú”, ma niijí, ãt niijíp wat jĩ.

4 —Páant wã chãjcan niit. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: ‘Jeémátdihjeh pohba ã jeéméchah, cãacwãih caolih táí booni panihni ã jamcan niit’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiã ãt niij jepahap wat jĩ.

5 Páant ã niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiã Satanás ãt numah púuh laab béjep wat jĩ. Caán jeejína púuh laáb juibínit, niãt cãacwã ã jamat yoobó Jesúsdiã ãt júutap wat jĩ. Niãt biicdih ñaáp jígo, ãt buudáh bejep wat jĩ. 6 Pãnih júutnit, nin pah caandíh ãt niijíp wat yuh jĩ:

—Niãt baácboó jamnit ã maáh wēpat weemdíh wūhniã caá. Ded wã wūhíhniã wã jéih wūhna caá. 7 Pãnihna, meém bódiãh caj yoh ñajnit, ‘Meém niãtdih chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinit, niãt ã maáh wēpatdih meemdíh wã wūhbipna caá. Niãt míih pínah ã jambipna caá, Satanás Jesúsdiã ãt niijíp wat jĩ.

8 —Páant wã chãjcan niit. Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: ‘Ma Maáh Diosdihjeh wēinit, ã wutatdihjeh ma jepahaá’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.13)

Jesús Satanásdiã ãt niijíp wat jĩ.

9 Páant ã niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioih muúboó Satanás Jesúsdiã ãt numah bejep wat jĩ. Dioih muú jap bóo muú wút jĩ. Caanná numah juibínit, Satanás caán muú chah jap bóo jamni waolí beo nah yapatboó Jesúsdiã ãt ñuhãt túutap wat jĩ. Pãnih ñuhãt túutnit, nin pah ãt niij naáwáp wat yuh jĩ:

—Meém Dios wúuh jamna, meemdíh ã wapat pínahdih júutãt túut niijná, ninmant ma ñaáp jéen bejeé. 10 Davidji nin pah ã niij daacátjidih ma táí náhninaá:

‘Dios ãih ángelwãdih meemdíh ã en dawát túutbipna caá.

11 Pãnihna, meemdíh ã jípónih teobipna caá, jee dáhboó míih jítdia ã buug lájcat pínah niijná’, ãt niij daacáp tajĩ, (Sal 91.11-12)

Satanás caandíh ãt niijíp wat jĩ.

12 —Páant wã chãjcan niit. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidih “¿Yoobópdih niit?” niij jéihíhna, caandíh ñi chãjat túutca bojó’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.16)

Jesús caandíh ãt niij jepahap wat jĩ.

13 Pãnih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdiã cádah jwúub bejnit, ã jwúub yéjeãt pínah yeó jáapdih ãt pãñap wat jĩ.

Galilea baácđih moondíh Jesús ã bohé jwíihat

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Páant Satanás ã chãjat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espíritu búdí ã wēpatjĩh ãt táoh bohé jwíhip wat jĩ. Páant ã bohéãt doonãdih cãacwã ãt naóh peetép wat jĩ. 15 Pãnih táoh bohénit, judíowã ã bohéãt muunã waadnit, queétdih ãpĩ bohénãp wat jĩ. Páant Dios naáwátdih ã bohénachah, niãt caandíh joinit ãt wēi naáwáp wat jĩ.

Nazaret tútchiboó Jesús ã jwúub juibíãt
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Pãnih bohé jibnit, Nazaret, ã behni tútchina ãt jwúub juibínãp wat jĩ. Pãnih jwúub juibínit, judíowã ã chooát yeó jáapdih, ãpĩ chãjat pah caanbút ã míic wãacãt muúdh ãt waadãp wat jĩ. Pãnih waád juibí chãudniã ñah ñuh bejnit, Dios naáwátdih en naáwát túut niijná, naóhniãt ã ñuhãpna ãt juibí ñuhãp

wat jī. ¹⁷ Caanjīh ã jubí ñuhuchah, Isaías ã daácni tólihjidih ít wūhup wat jī. Pánihna, caán tólihjih pah teonit, ã naáwát pínahdih bid joinít, nin pah át niúj en naáwáp wat jī:

¹⁸ “Wã Maáh Dios Táini Espiritu ã wēpatdih weemdih búdí ã wāhup be, cāacwādh wã teo wáacat pínah ni-ijná. Pánih wūhñit, jīgah náah jumnit panihnitdih ãih táini doonádih ã naáwát tútup be. Chéonit panihnitdih ã watat pínah doonádihbut ã naáwát tútup be. Jéih encannitdih ã booaat tútup be, í jéih enat pínah niijná. Nihat cāacwã wēicannit, yeejép yapnitdihbut ã teo wáacat tútup be.

¹⁹ Pánihna, ‘Buu jwuh caá, Dios jīgah ennit, cāacwādh búdí ã teo wáac jwíhbiipna caá’, weemdih ã niúj naáwát tútup be, Isaías át niúj daacáp tajī”, (Is 61.1-2a)

Jesús át niijíp wat jī.

²⁰ Pánih en naóh péanit, caán tólihjih jwúb nah teo, sacerdotedih jwúbanit, át jwúb chúdup wat jī. Páant ã chājachah, nihat caánboó jumnit ít en ñuunúp wat jī.

²¹ Pánih chúdnit, Jesús queédih nin pah át niúj bohé jwíhip wat jī:

—Páant ã niúj daacátji buu caá buca ñi cātíh ã yapap. Weemdih caá páant át niúj daácjip taga, át niijíp wat jī.

²² Páant ã túi naáwáchah joinít, nihat caandih wēi naóhna yuhna, búdí ít wáhi bejep wat jī. Pánih wáhi bejnit, nin pah ít míc niúj úbh joyóp wat jī:

—¡Joyoó buca! ¿Nin José wūhjhéh nihcan niít? ít míc niijíp wat jī.

²³ Páant í míc niúj úbh joyóchah joinít, nin pah Jesús queédih át jwúb niúj naáwáp wat jī:

—‘Cohniá, ma míc cohoó’, jwí míc niiját pah weemdih ñi niijmí nacaá. ‘Capernaum tátchiboó ma wēp chājat pah mantih ninjīh ma behni tátchiboobát biíc yoobó ma chājaá, Dios meemdih ã wahatdih jwí jéihyat pínah niijná’, weemdih ñi niijná yuh caá. ²⁴ Obohjeéhtih, ñi joyoó. Ded Dios naáwátdih naóh yapanidih ã pebh jumnitboó ípī joíhcan caá. Pánihna, yeéb

weemdihbut biíc yoobó ñi joíhcan niít.*

²⁵ Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jum láa, biíc peihcanni jópchi táí beéd, biíh jópchi tacdih mah buugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp wunnit yaádh ít jumup wat yuh jī.* ²⁶ Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih í jepahcatdih jéihnit, biíh baác dih bóli éemp wunnihdih teo wáacat tút niijná, Dios Elíasdih át wahap wat jī. Pánihna, Sidón tútchi pebh Sarepta tútchibitdih bólidihjeh át teo wáacap wat jī.* ²⁷ Dios naáwátdih biíh naóh yapani Eliseo jum láabut Israel baácboó dawá bácah moópnit ít jumup wat yuh jī. Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih í jepahcatdih jéihnit, queédih booaat tútcan, Naamán Siria baác dih bóodihjeh Eliseodih át booaat tútup wat jī.* Páant caán láa í jepahcat pah, buu yeebbát weemdih ñi jepahcan niít, Jesús queédih át niijíp wat jī.

²⁸ Páant ã niijíchah joinít, nihat caanjīh chúdnit tabit ít íjip wat jī. ²⁹ Pánih íj ñah ñuh, Jesús dih teonit, í míc wáacat muumánt caandih ít wái bac bejep wat jī. Nazaret tátchimant wái bac bejnit, tátchi jwéjdih bóo jeé túlahna ít ub bejep wat jī, caandih too yoh yac bojat tút niijná. ³⁰ Obohjeéhtih, Jesúsboó queét cātíh tac ráud ñuhñit, biáboó át bejep wat jī.

Judíowã í míc wáacat muúboó nemép jumnidih Jesús ã booaat (Mr 1.21-28)

³¹ Nazaret tátchimant Jesús dih í bacaat túttimah, Capernaum tátchina át dei bejep wat jī. Capernaum tátchibut Galilea baác dih bóo tátchi wat jī. Capernaum tátchina dei jubínit, chooát yeó jáapdh judíowã í míc wáacat muuná át jubínap wat jī. Caán muudih waád jubínit, caanjīh jumnitdih Dios naáwátdih át bohénap wat jī. ³² Pánihna, ã wēp bohénachah, búdí ít joí wáhi bejep wat jī.*

³³ Caanjīh chúdnit biíc dih, nemép jumribut át jumup wat jī. Pánihna, Jesús ã bohénachah joinít, nin pah át niúj ñaacáp wat jī:

³⁴ —¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tátchidih bóo jwiítdih tac buugáca bojoó! ¿Jwiítdih dedé

* 4:24 Jn 4.44

* 4:25 1R 17.1

* 4:26 1R 17.8-16

* 4:27 2R 5.1-14

* 4:32 Mt 7.28-29

tigaá ma chãjbi? ¿Yoh bacanadih nit beé ma jũúwáp? Weém meemdih wã jéihna caá. Dios ã wahni, chah táini caá meém, Jesúsdi hãt niij ñaacáp wut jĩ.

³⁵ —**¡Ma lai hca bojoó! ¡Caandih cá dahnit, ma bac bejeé!** Jesús nemépdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niij wutuchah joinít, cãacwã cãtíh nemépboó caandih dwoó bũugnít, ãt bac bejep wut jĩ. Pánih dwoó bũugná yuhna, caán newédih ãt yéjacap wut jĩ. ³⁶ Páant Jesús ã chãjatdih ni hat cãacwã búdí ãt en wáhi bejep wut jĩ.

—¡En yuh buca! ¡Ñ naáwát wépép caá! ¡Ñ naáwáchahjeh, nemépwã yuh buca caandih ã jepahna caá! ãt míic niijíp wut jĩ.

³⁷ Jesús páant ã chãjatdih ni hat Capernaum tátchi pebh jumnit ãt míic naóh peetép wut jĩ. Búdí ãt wãt yáanap wut jĩ.

Simón Pedro ã chãdh dih Jesús ã booaat (Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Páant ã chãjat túttimah, judíowã ã míic wáacat mũumánt Jesús wã ãt bac bejep wut jĩ. Bac bejnit, Simónih mũuná ãt jũibínap wut jĩ. Caanná ã waád jũibínachah, mi líndih tubit ã pahachah, Simón áa Jesúsdi hãt mit naáwáp wut jĩ. Páant tubit ã pahachah, mit lajap wut jĩ. “Caántdih ma booanaá”, caán mũudíh jumnit Jesúsdi hãt niijíp wut jĩ. ³⁹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús mi pebh jũibí ñuhnit, **“Ma yayaá”**, pahatdih ãt niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchahjeh, pahat ãt dúucap wut jĩ. Páant ã dúucuchah, ñah ñuhnit, ã jeémát pínahdih mit cáagap wut jĩ.

Dawá wãnnitdih Jesús ã booaat (Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Tõo ñáh jũúwáchah, dawá tubúp chũúh nitdih Jesús pebhna ãt ub jũibínap wut jĩ. Dawá mácah wãnat queétdih ãt jumap wut jĩ. Ni hat ãt ub jũibínit wãnnitdih Jesús ãt teo jãha booanap wut jĩ. ⁴¹ Dawá nemépwãdihbut ãt bacat túutap wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah,

—¡Meém Dios wũúh caá! tubit ãt niij ñaacáp wut yuh jĩ.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih jũihnit, “Dios ã wahni caá”, ãt niiját túutcap wut jĩ.

Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat (Mr 1.36-39)

⁴² Daa jũúwáchah, ã lípdih wúbát túut ni-ijná, Jesús cãac wihcapboó ãt bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, cãacwã caandih bid bejnit, ãt jwãáap wut jĩ. Jwãáhnit, caandih ãjeéh jummat náahna, ãt chãwát túutap wut yuh jĩ.

⁴³ —**Ñijeéh wã jéih chãocán caá. Bíih tútchinadi h moondíhbut Dios ã maáh jummat dooná dih weemdíh naáwát caá náahap. Páant naáwát pínah niijná, Dios weemdíh ã wahap be,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

⁴⁴ Pánihna, ni hat Galilea baácboó jib bejnit, judíowã ã míic wáacat mũuná waadnit, Jesús ãpĩ bohénap wut jĩ.

5

Queéj jũut maonitdih ãjeéh Jesús ã bejat túutat (Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Bíih yeó jáap, Jesús Genesaret ím jwëejdih ñuhnit, dawá cãacwãdih Dios naáwát dih naóhna ãt chãjap wut jĩ. Caán ã bohéatdih búdí joíihna, Jesúsdi hãt tóo péenap wut jĩ. ² Páant tubit caandih ã tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chóonadi h ãt enep wut jĩ. Caanjíh queéj jũut maonit ã aabní chóona ãt pahap wut jĩ. Queét íh jááj chóona pebh íh ñũoná dih chocna ãt chãjap wut jĩ. ³ Pánihna, bíic chóodih Jesús ãt waadáp wut jĩ. Caán chóo mínah Simón wut jĩ ã wãt. Caán chóodih waadnit, **“Weemdíh chibít ma tóo páud baca pahanaá”**, ãt niijíp wut jĩ. Páant ã tóo páud baca pahanaachah, Jesús caán chóodih chãudnit, cãacwãdih ãt bohénap wut jĩ.*

⁴ Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih ãt niijíp wut jĩ:

—**Ím tac yoób páud bac bejnit, queejwãdih mawat túut niijná, ñíih ñũoná dih ñi yoh báahanaá,** ãt niijíp wut jĩ.

⁵ —Bohéní, ni hat chei jwí jũut mawachah yuhna, queejwã ã wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinít bácah, jwíih ñũoná dih jwí yoh báaha enmi caá, Simón ãt niijíp wut jĩ.*

⁶ Páant niij péa, ím tac yoób páud bac bejnit, íh ñũoná dih ãt yoh báahanap wut

* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1 * 5:5 Jn 21.3 * 5:6 Jn 21.6

jĩ. Páant ĩ yoh báahanachah, dawá yoobát queejwã waadná, ĩh ñhonádih boloh wáina ĩt chãjap wut jĩ.* 7 Páant ĩ boloh wáyachah ennit, ĩ pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jĩ: “jwiítidih ñi teo wáac jãáwá!” át niijíp wut jĩ.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwãdih ĩt ab yac yáwanap wut jĩ. Dawá queejwã jumna, ĩh jãáj chóona át daábíhip wut jĩ.

8-10 Páant dawá queejwãdih ennit, Jesús ā wēpatdih jéihna, Simón bádí át úumap wut jĩ. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesúsdiñ nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meém chah wēpni, táini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wã úumachah, biáboó ma bejeé, át niijíp wut jĩ.*

—**Ma úumca bojoó! Bũ meém queejwãdih bid jwãhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wã túut ñumúchah, queejwãdih ma bidat pah muntih, cãacwãboodíh bidnit, wíih doonádih ma naóhbiñna caá, weemdíh jepahna, wíihwã ĩ jumat pínah niijná,** Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Simón ā úumat biíc yoobó ā pej jumnitbut ĩt úumap wut jĩ. Santiago, Juan wut jĩ ā pej jumnit. Queét chénewã Zebedeo weh wut jĩ. 11 Pánihna, jwãub ñáan juibínit, queét niñat ĩh tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh ĩt bejep wut jĩ.

*Bácah moópnidih Jesús ā booaat
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

12 Jesús biíh tútchiboó ā jumachah, bácah moópni ā pebh át juibínap wut jĩ. Pánih juibíni Jesúsdiñ ennit, ā wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah át niij úubáp wut jĩ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, át niijíp wut jĩ.

13 Páant ā niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jãhanit,

—**Jãu! Wēnit, meemdíh wã booana caá,** át niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchahjeh, moopát niñat át ñumáh bejep wut jĩ. 14 Pánihna, Jesús caandíh nin pah át wēp niij naáwáp wut yuh jĩ:

—**Bitadid naóhcanjeh, sacerdotidih míh bácah ā jwãub ñumátidih jéitidih ma bejeé. Moisés ā wutatjidi pah sacerdotewã ĩ cáo wãhat pínah niijná, chéne jopwãdih ma wãhúú, Dios meemdíh ā booaatjidih ĩ jéihyat pínah niijná,*** át niijíp wut jĩ.

15 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cãacwãdih át naóh peetép wut jĩ. Páant Jesús ā chãjat dooná chah át wut yáanap wut jĩ. Caán doonádih joinít, ā naáwátidih joyát túut niijná, ĩ wnatdihbut ā booaat pínah niijná, dawá ā pebhna ĩpĩ wáac juibínap wut jĩ.

16 Obohjeéhtih, Jesús cãac wihcapboó, ā ĩpdiñ úubúdiñ āpĩ bejep wut jĩ.

*Jéih yoocannidih Jesús ā booaat
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

17 Biíh yeó jáap Jesús cãacwãdih ā bohénachah, fariseowã, Moisés ā wutatjidih bohénitbut ĩt joí chãudap wut jĩ. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tútchimantbut bejnit, ĩtát juibínap wut jĩ. Jesús ā bohénachah, dawá joiná ĩt chãjap wut jĩ. Dios cãacwãdih booaat wēpatbut Jesúsdiñ bádí át jumap wut jĩ. 18 Páant ā bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ā lajat chóojih Jesús pebh ĩtíh beo waad bėj jwejíhip wut yuh jĩ. 19 Obohjeéhtih, dawá mūdih ĩ yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandíh ĩt beo púuh laab bėjep wut jĩ. Pánih púuh laáb juibínit, biquína jeé naanádih ab jwej, ĩt chãjnit, jéih yoocannidih ā lajat chóojih Jesús pebh ĩt cádah deyanap wut jĩ.

20 Pánihna, caán ā booaat wēpatdih ĩ jenah joyátidih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Ma yéejatdih wã yohna caá,** át niijíp wut jĩ.

21 Páant ā niijíchah joinít, Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowãbut ĩjnit, queétjeh nin pah ĩt niij jenah joyóp wut jĩ:

“¿Dedé cãac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ā jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cãacjeh jumna yuhna, ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, niijná, ‘Dios wã jumna caá’, niij yeena caá ā chãjap”, queétjeh ĩt niij jenah joyóp wut yuh jĩ.

* 5:8-10 Job 7.19-20; Sal 39.13; Is 6.5 * 5:14 Lv 14.1-32

22-24 Páant ì níj jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át níj naáwáp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi níj jenah joi? ‘Ma yéejatdih wā yohna caá’, wā níjíchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi níj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñuhú. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chái bejeé’, wā níjíchah, caán ā bejchah ennit, wā níjít yoobópdih ā jamatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. Weém nihát cáacwā úd jeñé, Dios ā wahni nin baácdih moondíh jéih boonit, ì yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah níjíná, nin pah wā chāj jút bípna caá, Jesús queétdih át níjíp wat jĩ.

Páant níj péanit, jéih yoocannidih nin pah át níjíp wat jĩ:

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míh múbó ma jwúb bejeé, Jesús caandíh át níjíp wat jĩ.

25 Páant ā níjíchahjeh, nihát ì enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ā ñajat chóodih ubnit, áih múbó át jwúb bac bejep wat jĩ. Pánih bejnit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wat jĩ.

26 Páant ā bac bejchah, nihát en wáhi bej, búdí jenah joinít, queétdih biíc yoobó Diosdih ìt wēi naáwáp wat jĩ.

—¡En yuh buca! Búdí náhníat pínahdih buw jwí enna caá, ìt míc níjíp wat jĩ.

Jesús Levídih ā jūwát tútat
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Pánihat túttimah, Jesús wā caán tátchidih jamnitji bac bejnit, bíh tátchina ìt bejep wat jĩ. Caán ì bejni namá jwéejdih Leví wāt jamni ā tewat tólihboó át chúudup wat jĩ. Caán Romanowā maáta ì úbát túatni núodih úbh wáhi át jamup wat jĩ. Pánihna, Levídih ennit, nin pah caandíh Jesús át níjíp wat jĩ:

—Wájeéh ma péé jūwá, át níjíp wat jĩ.

28 Páant ā níjíchah joinít, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh át bejep wat jĩ.

29 Pánihat túttimah, Leví áih múbó Jesús wádih át numah jeémep wat jĩ. Caán ā nihát pah dawá núodih úbh wáhnitdih, bita ā chéenwádihbut át numah jeémep wat

jĩ. 30 Páant Jesús wā ìjeéh ì jeéméchah ennit, fariseowā, Moisés ā watatjidih bohénitbut queétdih ìt ìjip wat jĩ. Íjnit, Jesús ā bohénitdih nin pah ìt níj jūhñup wat jĩ:

—¿Dépanihna queét dinero numnítjeéh, yéej chājnitjeéhbut jeémep babh tigaá ñi chāj? ìt níjíp wat jĩ.*

31 Páant queétdih ì níjíchah joinít, Jesúsboó nin pah át níj jepahap wat jĩ:

—Túbup chūhcannit cohndih ìpí bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh ì bidip.

32 Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ìpí bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jīgahnit, wā tút numíhna caá’, níj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ì bidip. Pánihna, ‘Yeejép wā caá jwít’, níj jenah joinít dñhéh teo wáacadih wā jūwáp be, ì yéej chājatdih jīgahnit, táiniboodíh ì tút numát pínah níjíná, Jesús át níjíp wat jĩ.

Jeémep jwuhcatdih Jesús dñhéh joyát
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Páant queétdih ā níjít túttimah, queét Jesús dñhéh nin pah ìt jwúb níj úbh joyóp wat jĩ:

—Dios ā watat pah jwí nuowā ìpí jeémep jwuhcap jĩ. Juan ā bohénitbut, fariseowā ì bohénitbut páant ì chājna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ì jeémep? ìt níj úbh joyóp wat jĩ.

34 —Nin pah caá ā jamup: Téihya chéoni ā numah jeémnit bícdih ā jam jwuhchah, jīgahcan, ìpí túi wēi jeémna caá. Páant tigaá, wájeéh jam jwuhna, wā bohénit ì túi wēi jeémna caá. 35 Obohjeéhtih, bita caandíh ì ub bejat túttimah, ā chéenwā jīgahnit, ì jeémep jwuhcan níit. Pánihat pah bita weemdíh ì ub bejat túttimah bácah, wā bohénitjeéh wā wihcah, queétdih ì jeémep jwuhcan níit, Jesús queétdih át níj jepahap wat jĩ.

36 Ded pah jwí jeémep jwuhcatdih jwí nuowā ì watatdih, áih jáap bohéatjñhéh fariseowā ì widíhichah enna, Jesús queétdih nin pah át jwúb níj bohénap wat jĩ:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojñhéh máa yégueh chóodih nah wai búdhdat ā náhcan caá. Páant ñi chājachah nihna,

* 5:30 Lc 15.1-2

caandih ñi chocat túttimah, jínt bejna, máa chóodih chah áta yewa tagaá. Páant tigaá, jwĩ n̄owā ī naáwátjidih, wĩih jáap bohéatjĩh wid naóhcat caá náahap. ³⁷ Pánihat dée, pah jwũhcanni iguĩh macdih n̄ñúp chóojĩh ī chãjniji máa wũh wũhhdih yáacat ā náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguĩh mac pahna, máa wũh wũhúh jéih yáuhcan, áta yewah bej tagaá. Páant ā yewechah, chénat pah áta b̄ud tágaá. ³⁸ Pánihna, jáap macdih, jáap wũh wũh̄boó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguĩh mac, caandih yáacni chóobut ā túi jambipna caá. ³⁹ Obohjeéhtih, ded máa iguĩh macdih ā babhbat túttimah, pah jwũhcanni macdih babhbíhcan, ‘Máa mac chah túini beé’, ā niijbípna caá. Pánihat pah cãacwā wā jáap bohéatdih náahcan, ‘Jwĩ n̄owā ī bohéatjiboó chah ā túyup be’, ī niijbípna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

6

Chooát yeó jáapdih ded pah ī chãjat pínahdih Jesús ā bohéat

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ā bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih āt n̄mah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ā bohénit trigodih úcniit, áih chóodih jéqué yohnit, ĩt jeémp bejep wut jĩ.* ² Páant ĩ chãjachah ennit, biquína ĩjeéh bejnit fariseowā ĩjnit, Jesúsdih nin pah ĩt niij jāihñup wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ĩ teo? Pánih teona, Dios ā wutatdih yap yohna caá ĩ chãjap, ĩt niijíp wut jĩ.

³⁻⁴ Páant ĩ niijíchah joinít, “Wā bohénit ĩ yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah āt niij jepahap wut jĩ:

—Davidji ā bohénit biícđih n̄ugúp w̄anna, Dioih m̄uná waadnít, sacerdotewā Diosdih ĩ w̄hnniji pandih āt jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ā bohénitdihbat āt w̄hup wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewājeh ĩ jeémát pínah āt jamup wut jĩ. Dios w̄tna, bitadih caán pandih āt jeémát túutcap wut jĩ. ¿Davidwā páant ĩ chãjatjidih Dios naáwátđih ĩ daácn̄i n̄úodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih ĩ jeéméchah

yuhna, Diosboó ‘Ñi túi chãjcan beé’, āt niijcáp tajĩ.* Pánihat pah, b̄u nin trigodih úc jeémpna, wā bohénitbat Diosdih ĩ yap yohcan caá.* ⁵ Weém, nihat cãacwā úud jeéné, chooát yeó jáapdih ded pah ĩ chãjat pínahdih wā jéih w̄tna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

Téihya ágahnidih Jesús ā booaat

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Biih chooát yeó jáapdih Jesús judiowā ĩ míic wáacat m̄uná waadnít, ā bohénachah, caandih joinít cãacwā cãtĩh téihya ágahni āt jamup wut jĩ. Áih jéihyepmant bóo m̄j nah āt ágahap wut jĩ. ⁷ Moisés ā wutatjidih bohénit, fariseowābat Jesúsdih ĩt en n̄unúp wut jĩ. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ā booaachah, caandih naóh yacat túut niijná, eníhna ĩt chãjap wut jĩ. ⁸ Obohjeéhtih, Jesús páant ĩ jenah joyátdih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah āt niijíp wut jĩ:

—Ñah ñahnit, nit cãtĩh ma juí ñahúá, āt niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, ñah ñahnit, queét cãtĩh āt juibí ñahup wut jĩ. ⁹ Pánihna, caandih naóh yaquínitdih nin pah āt niij úbh joyóp wut jĩ:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, ¿jwĩ chooát yeó jáapdih Dios jwiitdih ded pah tigaá ā wut? ¿Túi chãjatdih niit ā wutup? ¿Yeejép chãjatdih niit ā wutup? ¿W̄nnidih ā booaat túut niit? ¿Cãacđih ā mao yohat túut niit? Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

¹⁰ Páant niijnít, ĩ jepahatdih p̄aina, Jesús queét nihatdih āt en behep wut jĩ. ĩ jepahcah ennit, téihya ágahniboodih nin pah āt niijíp wut jĩ:

—Míih téihyadih ma yoo d̄w̄w̄á, āt niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, áih téihyadih āt yoo d̄w̄w̄ap wut jĩ. Páant ā yoo d̄w̄w̄achahjeh, áih téihya āt túyah bejep wut jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, queét Jesúsdih naóh yaquínitboó caandih ā booaatdih ennit, búdí ĩt ĩjip wut jĩ. Pánih ĩjnit, nin pah ĩt míic niij úbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandih chãjat náah?” ĩt míic niijíp wut jĩ.

* 6:1 Dt 23.25 * 6:3-4 1S 21.1-6 * 6:3-4 Lv 24.9

Jesús doce ã naáwát túttnit pínahdih ã ñíwat

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Pánihat túttimah, biíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih úúbúdh ãt bejep wut jĩ. Nihat chei ãt úúbh daa jũúwúp wut jĩ. ¹³ Daanachah, ã naáwát dih joí péenitdih bid bojnit, doce ã bohé bejnit pínahdih ãt ñíwip wut jĩ, ãih doonádih naóhnti ï jumat pínah niijná. ¹⁴ Nit wut jĩ ã ñíonit: Simóndih ñíonit, Pedro ã wut ãt búúhdup wut jĩ. Simón úud Andrésdihbut ãt ñíwip wut jĩ. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomásdihbut ãt ñíwip wut jĩ. Biíh Santiago Alfeo wúúhdih ñío, biíh Simón Celote poómpdih bóodih ñío, ¹⁶ Judas biíh Santiago wúúhdih ñío, Judas Iscariote Jesús dih eníhcannitdih duó wáini pínahdihbut ãt ñíwip wut jĩ.

Dawá cãacwãdih Jesús ã bohéát

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Pánih ñío péa jwúub dei jũóhnti, jeé ñaj yacapboó ãt chão ñúhup wut jĩ. Páant ã chão ñúhupboó ã naáwát dih dawá joí péenit jum, dawá bitabut ït jumup wut jĩ. Queét jumnit Judea baác dih moón, Jerusalén tútchidih moón, búdí muj jwéjdih jumni Tiro tútchi, Sidón tútchidih moonbát ït juibínap wut jĩ, ¹⁸ Jesús ã bohénachah joyát tút niijná, ï wunatnadihbut ã booaat pínah niijná. Nemép jumnitbut ït juibínap wut jĩ, nemép wãdih ã bacat tútat pínah niijná. ¹⁹ Booaat tút niijná, queét nihat Jesús dih ït juibí tewíhip wut jĩ. Caandih ï juibí teonitdih ã wēpat ã chũúchah, nihat ït boonap wut jĩ. Pánihna, wunnitjibut, nemép jumnitjibut ït tái jumup wut jĩ, buca.

Dioñ cãacwã ded pah ï jumat pínahdih ã bohéát

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jesús ã bohénitdih ennit, nin pah queétdih ãt niij bohénap wut jĩ:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdih ã teo wáacipna caá, Dios ã maáh jumupboó ñi tái jumat pínah niijná.

²¹ “Yeéb buu nuugúp wunnit panihnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit,

yeebdih ã teo wáacipna caá, wud jumnit pah ñi tái jumat pínah niijná.

“Buu yeéb jünitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacipna caá, ñi tái weñat pínah niijná.

²² “Weém nihat cãacwã úud jeñédih ñi jepahat jíb bita yeebdih eníhcan, yeejép naóhnti, ïh poómpmant ï bacanachah, Diosboó yeebdih wēi ennit, ã teo wáacipna caá.*

²³ Páant ñi yapachah yahna, caandih ñi cádahcatji jíb Dios pehbóo ñi juibínachah, túnidih ã wēhat pínahdih jenah joinit, ñaáp ñahnti, búdí ñi weñé. Pánih chãjnit ï nuowãbut Dios naáwát dih naóh yapanitjidihi biíc yoobó yeejép ït chãjap wut jĩ. Páant queétdih ã yapat pahjeh muntih yeebdihbut yeejép ã yapachah yahna, ñi weñé.*

²⁴ “Obohjeéhtih, yeéb dawá bií dée bíbohnti, Dios ã teo wáacatdih bidcannit, buu nin baácboó jumna pohba ñi wēina yah caá. Túttimah, Dios ã peéh chãjachah, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

²⁵ “Bita yeebbát buu dedé ñi náahatdih bíbohnti, wud jumnit panihnit ñi jumna caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios ã peéh chãjachah, tub nuugúp wunnit panihnit, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

“Bita yeebbát ñi weñat pínahdihjeh chãjnit, buu búdí wēi jwuhnitji, Dios ã peéh chãjachah, búdí ñi juibípna caá.

²⁶ “Diosdih jepahcannitboó yeebdih ï tái wēi naáwáchah, ñi tái chãja chaáh! Pánihat dée pah jon jãtuh ï nuowãbut ‘Dios naáwát dih naóh yapanit caá’, niijná yahna, yee naóhntiboodih ïpĩ tái wēi naáwáp wut jĩ. Pánihna, ñi tút nuumcáh, Dios yeebdihbut ã peéh chãjbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

“Yeebdih eníhcannitdih ñi tái oyoó”, Jesús ã niij bohéát

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ “Obohjeéhtih, yeéb weemdih joinitdih nin pah wã naóhna caá: Yeebdih eníhcannitdih oinit, ñi tái chãjaá. ²⁸ ‘Meemdih yeejép ã yapa naáh’, yeebdih niijnitdih, ‘Dios meemdih ã tái chãja naáh’, ñi niij jwúubanaá. Yeebdih yeejép chãjnitdih, Diosdih ñi úúbú, queétdih ã teo wáacat

* 6:22 1P 4.14 * 6:23 2Cr 36.16; Hch 7.52

pínah niijná. ²⁹ Yeebdíh íjnit, biíc bawá páo tíbdih maonidih, biíh bawámantbut ñi júutú, mawíhna, ã jwúb mawat pínah niijná. Ñíh cúbuh jweyát chóodih dúuc wáinidih, ã náahachah, ñíh japih bóo chóodihbut ñi wáuhú. ³⁰ Ded moh yéejni ã náahatdih ã úbúchah, ñi wáuhú. Ded ñíh bií déedih dúuc wáinidih, ñi jwúubaat túutca bojoó. ³¹ Bitá yeebdíh í túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih ñi túi chājaá. Queét yeebdíh í túi chājcah yuhna, yeebboó queétdih ñi túi chājaá.*

³² “Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéhcannitboó queétdih oinitdihjeh ípí oi jwúubana caá. Pánihna, queét í oyat chah yeebboodíh bitadih oyat caá náahap. ³³ Yeebdíh túi chājnitdihjeh ñi túi chāj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéhcannit biíc yoobó í chājna caá. ³⁴ ‘Wá wayát pah bóo ã jwúubabipna caá’, niij jenah joinít, núodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwā yuhna, bitadih páant ípí wainá caá. ³⁵ Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. Í túi chāj jwúubaat pínahdih bidcanjeh, túinidih ñi chājaá. Núodih náahnit í úbúchah, í jwúubaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chājna, Dios weh ñi jumuchah, ‘Ma túi chājna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh túini ã wáuhbipna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcannitdih, yeejép chājnitdihbut Diosboó ã túi chājna caá. Páant ã chājat pah biíc yoobó ñi chājat pínahdih yeebdíh ã wutna caá. ³⁶ Dios jwí íp yeebdíh jīgah ennit, ã teo wáacat pahjeh mantih, yeebbút bitadih jīgah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús ãt niijíp wut jī.

*“Yeejépwā caá”, bitadih niij jūihcat
(Mt 7.1-5)*

³⁷ “ ‘Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niít. Bitá í yéej chājachah, ‘Meemdíh peéh chājat caá náahap’, ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijíchah nihna, Diosbut yeebdíh biíc yoobó ãta niij tágaá. Bitá í yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant ñi náhnica, Diosbut ñi yéejatdih ã

náhnican niít. ³⁸ Bitadih ñi túi wáuhú. Ñi túi wáuhachah, Diosbut yeebdíh ã túi wáuhbipna caá. Búdí béguerdih becchidih jui cáj waó bí chājat dée ã wáuhbipna caá. Ded pah yeeb bitadih ñi wáhat pah bóojeh mantih, Diosbut yeebdíh ã wáuhbipna caá.

³⁹ “Jéih encanni biíh jéih encannidih ã dúo wáyachah, íit jumupboó bejna, queét chénat pah biícđih í buug yácbipna caá*
⁴⁰ Jáap bohéni caandíh bohéni chah ã jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihát ã jéihyat pínahdih ã bohé péanit, caandíh bohénidih biíc yoobó ã jéihbipna caá. Pánihna, yeeb bitadih dúo wáihna, wá naáwátđih jwíh túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wá naáwátđih túi jéihnit, wá bohéat pah mantih bitadihbut ñi túi jéih bohébipna caá.*

⁴¹ “Nin pah yeeb ñipí chājna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumuchah, caanbítđih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéejatbitđih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yuhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejép chājna yuhna, ñi míc jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴² Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátđih weémboó meemdíh wá póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, tubit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádaahá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeeb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatđih jenah joicánjeh, bita bainí í yéej chājatđihjeh ñi jenah joí? Yeeb yeejépwāá, ñi yéej chājatđih jwíh cádahat caá náahap. Páant ñi túut nuumát túttimah, ñi dée ã yéejatđih ñi jéih cádahat túutbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jī.

*Máa quehe ded pah ã jummat
(Mt 7.17-20; 12.33-36)*

⁴³ “Ded túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna ãpí quehcan caá ⁴⁴ Pánihna, ded pah máa nahna ã jummatđih jéihíhna, áih quehe dahnadih enat caá náahap. Neméj óot nahdih higo

* 6:31 Mt 7.12 * 6:39 Mt 15.14 * 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20 * 6:44 Mt 12.33

wāt jumni dahnaduh ñipĩ bidcan caá. Ei náhdih iguĩh ñipĩ bidcan caá.* 45 Pánihat dée pah táini cãac ã táí jenah joyát jíib, túinijeh ã naóhbična caá. Obohjeéhtih, yeejép cãac yeejép ã jenah joyát jíib, yeejépeh ã wéhebična caá. Pánihna, cãac ded pah ã jenah joyát biíc yoobó ã naóhbična caá”, Jesús át niijíp wāt jĩ.*

*Chéne muú teonit naáwát
(Mt 7.24-27)*

46 “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdih niijná yuhna, wã wutatdih ñi jepahcan? 47 Ded wã bohéatdih joinít, jepahna, nin pah ã jumna caá: 48 Muú chãj pooni panihni ã jumna caá. Túí jenah joiní jwumáp baácdih numah baád waadánit, ãih jagápdih ã táí dodhdop be. Pánih chãj péaat túttimah, muj daabáchah yuhna, ãih muú túí chãjni jumna, ã mónócap be. 49 Obohjeéhtih, ded wã bohéatdih joiná yuhna, jepahcanni túí jenah joicánni muú chãjni panihni caá ã jumap. Caánboó óon jihbitjeh baád waadánit, ãih jagápdih ã dodhdop be. Pánihna, caán muúdh ã péaat túttimah, muj ã jwíih daabáchah, ãih muú túí chãjni nihcah, chéwat boloh bejnit, ãac bejna, ã boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wāt jĩ.

7

*Soldadowã ã maáhdih teo wãhndih Jesús
át booaat
(Mt 8.5-13)*

1 Páant cãacwãdih bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wāt jĩ. 2 Romano cien soldadowã ã maáh Capernaum tútchidih át jumap wāt jĩ. Caandih teo wãhni ã oini búdí wunna át chãjap wāt jĩ. 3 Pánihna, Jesús ã jubíát doonádih joinít, judíowã ã maátadih Jesús pebhna át wahap wāt jĩ, caandih teo wãhndih booanadih ã bejat pínah niijná. 4-5 Páant ã wahachah, judíowã ã maáta Jesús pebhna jubínit, búdí wãhna, nin pah ã níj naáwáp wāt jĩ:

—Jwiít dih wãhni túini caá. Jwiít judíowãdih túi oinit, jwí míc wáacat muúdh chãjat pínah dinero ã wãhup jĩ. Páant ã túí chãjat jíib, caandih ma teo wáac jũúwá, ã níj wāt jĩ.

* 6:45 Mt 12.34

6-7 Páant ã niijíchah joinít, Jesús ãjeéh át bejep wāt jĩ. Pánih bejnit, cien soldadowã ã maáh pebhna ã tóah jubínachah, caán bita ã chéenwãdih wãhni, nin pah át níj naáwát túutap wāt jĩ: “Maá, weem cháh wēpni ma jumachah jéihna, ma pebhna jubícan, ‘Wíih muúdh ma waád jũúwá’, niijní dée nihcan caá. Meemdih wã tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúpmahjeh jumna, ma wēpatjĩh weemdih teo wãhndih ma booanaá. 8 Wã chah jumnit bita maáta weemdih ã wãtna caá. Weembát soldadowãdih wãtni caá. Biícdih ‘Ma bejeé’, wã niijíchah, ãpĩ bejna caá. Biíhdih ‘Ma jũúwá’, wã niijíchah, ãpĩ jũóhna caá. ‘Nindih ma chãjaa’, weemdih teo wãhndih wã niijíchah, ãpĩ chãjna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut wã túí jéihna caá. Ma wutachahjeh, weemdih teo wãhni ã boobipna caá”, cien soldadowã ã maáh ã chéenwã Jesús dih ã níj naóh yapanap wāt jĩ.

9 Páant ã niijíchah joinít, caán soldadowã ã maáh “Jesús caandih ã boobipna caá”, ã níj jenah joyátdih jéihnit, Jesús búdí át weñep wāt jĩ. Pánih wēinit, ãjeéh péenitdih tac púud ennit, nin pah queétdih át niijíp wāt jĩ:

—Caán soldadowã ã maáh judío nihcan yuhna, weemdih ã túí jenah joyát yeéb judíowãboodih ã yapna caá, át niijíp wāt jĩ.

10 Pánihna, soldadowã ã maáh ã wãhni ã ãih muúdh ã jwúub jubínachah, caandih teo wãhni booni átát jumap wāt jĩ.

Éemp wãnnih mi wãúhjidih Jesús ã booaat

11 Túttimah, Naín wāt jumni tútchina Jesús wã ã bejep wāt jĩ. Dawá cãacwãbut ãjeéh ã péenap wāt jĩ. 12 Pánih bejnit, Naín tútchi jęc pebh ã tóah jubínachah, caán tútchidih moón wãnni bácahjidih yohat túut niijná, caandih ã ub bac jũúwáchah, Jesús wã queétdih ã jwááap wāt jĩ. Beh wili éemp wãnnih mit jumap wāt jĩ. Mi wãúh biíc jumni át wunap wāt jĩ. Dawá cãacwãbut mijeéh ã ñuan bác jũúwáp wāt jĩ. 13 Páant ã jũúwáchah ennit, Jesús caántdih jĩgah ennit, nin pah át niijíp wāt jĩ:

—Ma jũicá bojó, át niijíp wāt jĩ.

14 Páant niijní, wãnni ãih bácahji lajni naadih ã teweçah, caandih beonit ã chão

ñúhap wut jĩ. Pánih teonit, “**¡Némé, ma boo pud júúwá!**” wunnidih át niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ā niijíchahjeh, wunniji jwúub boo pud chúudnit, át wéhenap wut jĩ. Páant ā boonachah, Jesús beh wilidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Dáa, ma wúúh ā jwúub boona caá, páant mantih,** át niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant ā boanachah enna, nihat cáacwā wáhi bejnit, Diosdih búdí ít weñep wut jĩ.

—Dios naáwátidih wēp naóh yapani át jui tágaá. Dios jwiít áih cáacwāidih teo wáacadih át jui tágaá, ít míic niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ā chājatji doonádih nihat Judea baác, pebhbit jumni baácnadihbut ít naóh peetép wut jĩ.

Juan Daabáni ā wúbh joyát tútat
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jesús páant ā chājatji dooná Juan Daabánidihbut át juibínap wut jĩ. Caán nemat muúboó ā jumuchah, ā bohénit caandih ít juibí naáwáp wut jĩ. ¹⁹ Páant í naáwáchah joinít, chénewā ā bohénitdih Jesús pebhna át wahap wut jĩ. “¿Meém Dios ā wahní, jwiít judíowā jwí páini níit? ¿Bíhdih bidat níit náahap?” queétdih át níj wúbh joyát tútat wut jĩ.

²⁰ Páant ā niijíchah joinít, Jesús pebhna ít bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesúsdih nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Juan Daabáni jwiítidih wahnit, nin pah ā níj wúbh joyát tútat be: ‘¿Meém Dios ā wahní, jwiít judíowā jwí páini níit? ¿Bíhdih bidat níit náahap?’ jwiítidih ā niiját tútat be, Jesúsdih ít niijíp wut jĩ.

²¹ Í juibínachahjeh, Jesús dawá cáacwāidih boona át chājap wut jĩ. Nemép jumnitdihbut booa, dawá jéih encannitdihbut át boonap wut jĩ. ²² Juan ā wahnit í niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át níj jepahap wut jĩ:

—**Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidihbut Juandih naáwádih ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicannitji, jéih bejcannitjidihbut ā boona beé. Bácah moópnitji, wanah bejnitjidih yah buca ā boonap be.’ Moh yéejnitdih ā táí ubat pínah doonádihbut**

naóhna ā chājap be.* ²³ “**¡Ded weemdih táí jenah joí cádahcanidih Dios ā wēi enna caá!**” Jesús ā niijíp be’, Juandih níj naáwádih ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁴ Juan ā wahnitji í jwúub bejat túttimah, Juan ded pah ā jummatdih cáacwāidih nin pah Jesús át níj naáwáp wut jĩ: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipí chāj, muú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp ylip déedih johlit ā joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó í naáwáchah yahna, caánboó jweéhcanjeh yoobópdih āpí naáwáp wut jĩ.

²⁵ Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh dñonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, túini yégueh dñonít, dawá bíí dée bíbohñit, maátáih muúboó ípí jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. ²⁶ Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátidih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chāj? Páant tigaá Juan ā jumap. Bitá naóh yapanit chah ā jumna caá. ²⁷ Juan ā jwíih naóh waáwát pínahdih jon jätih nin pah ít níj naóh daacáp tají:

‘**Á wúúhdih Dios nin pah ā niijíp be: “Ma jätih wā naáwátidih naóh waóhni pínahdih wā wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, í jepahat pínah níjñá”, Dios ā niijíp be’, át níj daacáp tají.** (Mal 3.1)

²⁸ “Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Nihat bitá chah Juan Daabáni ā jumna caá. Obohjeéhtih, buú láa páant ā jumuchah yahna, Dios ā maáh jumapna ded oboh jumnijiboó Juan chah ā jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁹ Juandih í nemat pínah jätih, ā bohéatdih joinít, nihat cáacwā, Romano maáta í wúbat túttni nódih wúbh wāhñitbut, Juandih ítát daabáat tútat wut jĩ. Páant Diosdih jepahñit í jumuchah, Jesúsboó ā niijíchah joinít, “Dios ā wútat yoobópdih caá”, ít niijíp wut jĩ. ³⁰ Obohjeéhtih, fariseowā, Moisés ā wútatjidih bohénitbut, Juandih daabáat tútcan, Dios queétdih ā náah yacat pínahdih ít náahcap wut jĩ.*

³¹ Páant í jummatdih jéihñit, Jesús nin pah át jwúub níj naáwáp wut jĩ: “**Buú láa moón weemdih jepahcannit, nin pah ñi jumna**

* 7:22 Is 35.5-6 * 7:22 Is 61.1 * 7:30 Mt 21.32; Lc 3.12

caá: ³² Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jumap. Tíoh chúdnit, nin pah ípí míic niij jühna caá: ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeebboó ñi búudíhcan beé. Wunnitdih jwí jái tíhwichah yuhna, ñi jái wáaquíhcan beé’, í míic niij jühna caá. ³³ Páant í chājat pah, yeebbát biíc yoobó ñipí chājna caá. Juan Daabáni cáacwājeéh jeémpan, poonidihbat apí babhcap jī. Páant ā chājcah enna, ‘Nemép jumni caá’, niij jühnit, ā bohéatdih ñi jepahcap jī. ³⁴ Obohjeéhtih, weém, nihāt cáacwā úd jeñé cáacwājeéh jeémpnit, wāpí babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá ā jumap. Romanowā í úbát túatni núodih úbh wühnit, yeejép chājnit bíicdih apí pej jumna caá’, niij jühnit, weemdíhbat ñi jepahcan caá. Páant niij jühna, wébít pah caá ñi jumap. ³⁵ Obohjeéhtih, ded pah Dios ā wutat pah wā túi chājachah enna, ā jengah joyát yoobópdih ā jumatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Yad wili chej jumniñh Jesúsdi mi puhwat

³⁶ Bíih yeó jáap bíic fariseo, Simón wut jumni, Jesúsdi āt numah jeémép wut jī. Áih muná juibínit, Jesús ájeéh āt jeémép wut jī. ³⁷ Simónih mūdih Jesús ā jumat doonádih joinít, queét í jeéméchah, caán tátchidih bóli, deoh nah jumnih, táí chej jumni yíi quítidih mit ub waád juibínap wut jī. Caán quít alabastro í niijní jeejīh í chājni quít āt jumap wut jī. ³⁸ Pánih ub waád juibínit, Jesús pebh bódiha caj yoh ñajnit, caandih mi oyat júatna, áih jítchanadih miíh quíib macjīh jái chócnit, miíh waó yoócjīh mit jōp wiwip wut jī. Pánih chāj péa, áih jítchanadih nomnit, mi ub júóhni táí chej jumni yíidih puohnit, mit ñáñap wut jī.* ³⁹ Páant mi chājachah ennit, Jesúsdi numah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh āt niij jengah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwátidih naóh yapani jumna, caandih teonih yeejép mi jumatdih āta jéih tagaá. Jéihnit, caántdih āta tewat túatcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ā chājcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, āt niij jengah joyóp wut yuh jī. ⁴⁰ Páant ā niij jengah joyátidih jéihnit, nin pah Jesús caandih āt niijíp wut jī:

* 7:38 Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

—Simón, meemdih bainí wā naáwát túat caá, ded pah mi chājatdih ma jéihyat pínah niijná, āt niijíp wut jī.

—Ma naáwá, Bohéní, Simón caandih āt niijíp wut jī.

⁴¹ —Biíc newédih chéne neoná dinerodih í wayáp be. Bíicboó chéne jópchi ā tewat júbdih pohba wai, bíihboó chéne widh ā tewat júbbitdih ā wayáp be. ⁴² Queét chénat pah í wayátjidih í jéih júb chājcah ennit, queétdih wühniiboó ‘Jumu naáh. Ñi júb chājcah, ā túina caá’, queét chénat pahdih ā niijíp be. Páant ā chājachah, ¿ded tigaa caandih chah ā oibi? Jesús Simóndih āt niijíp wut jī.

⁴³ —Búdí náo wainíboó caandih chah ā oibipna caá, Simón āt niij jepahap wut jī.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandih āt niijíp wut jī.

⁴⁴ Páant niijnít, yad wilidih júat jāhanit, Simóndih nin pah āt jwúb niij naáwáp wut jī:

—Ma jengah joyó. Ma chéen yoobát wā jumuchah nihna, miíh muná wā waád juyúchah, wíih jítchanadih wā chocat pínah niijná, mah weemdih mata wüh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih miíh quíib macjīh jái chócnit, miíh waó yoócjīh mi jōp wiwip be. ⁴⁵ Wā juyúchah, meém weemdih péo tíibdih nomcanjeh, ma táí úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdih mi oyat júatna, wíih jítchanadih mi nom cádahcan caá. ⁴⁶ Wā juyúchah, wíih wao dáhdih yíjīh puoh jāha ñáicanjeh, ma táí úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó wíih jítchanadih táí chej jumni yíjīh puohnit, mi ñáñap be. ⁴⁷ Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Búdí mi yéj chājatjidih Dios āt yoh wüh tagaá. Páant ā chājatdih jéihnit, weemdih búdí mi oina caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wā yéj chājap jī’, niij jengah joinít, ā yéjat yohat wühniiboó bainíjeh Diosdih ā oina caá. Pánihatdih ma táí jengah joyó, Jesús Simóndih āt niijíp wut jī.

⁴⁸ Caandih páant niij péanit, caántdih jwuh nin pah āt jwúb niijíp wut jī:

—Meém yéjat yohnih caá. ⁴⁹⁻⁵⁰ Weemdih ma táí jengah joyát júb, ma yéjat peéh iiguípna ma bejatji déedih, meemdih Dios āt

tái ub tagaá. Pánihna, tái wěinit, ma bejeé, át niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, ājeéh jeémpnit nin pah queétjeh ít míc niij úúbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé newéna tigaá nin? ¡Yéejat yohat wēpatbut ā bíbohna caá! ít míc niijíp wut jĩ.

8

Jesús wādh biquína yaádh ī teo wáacat

¹ Tátimah, Jesús tátchina yoobó cāacwādh át táoh bohé jibip wut jĩ. Dios ā maáh jumat doonádh át naáwáp wut jĩ. Doce ā bohénitbut ājeéh ít jib bejep wut jĩ. ² Biquína yaádhbut ĩjeéh ít pej jam bejep wut jĩ. Jesús ā boonanit yaádh, nemép jumnitdh ā boonanitbut ít jumup wut jĩ. María, Mágdala tátchidih bólidih siete nemépwādh Jesús ā bacat tātutnihji jam, ³ Juana, Maáh Herodesdh teo wāhni Chuza áabut jam, Susana wūt jumnihbut mit jumup wut jĩ. Dawá bita yaádhbut ĩjeéh ít pej jam bejep wut jĩ. Queét yaádh ĩih dinerojĩh Jesús wādh ít teo wáacat wut jĩ.*

Waáh momni naáwát (Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Biíc yeó jáap dawá cāacwā ĩ jumni tátchinamant bejnit, caandíh enat tātut niijná, Jesús pebhna ít juibínap wut jĩ. Dawá páant ĩ wáac juibínachah ennit, ā jenah joiní naáwátjĩh queétdih bohéna, Jesús nin pah át niij naáwáp wut jĩ: ⁵ “**Biíc newé waáh momodih ā bejep be. Páant ā waáh bojochah, biquí túbna namádh ā bugg nájap be. Namádh bugg nájni túbnadih cāacwā ĩ néeh chuñup be. Biíh túbnadih jwébehwā jūóhnit, ĩ jeémp beedánap be.** ⁶ **Biíh túbna, jeejĩh yewéni baác jumupboó ā bugg nájap be. Bugg nájnit, chíh jūóhna yuhna, mac ā jōpah bejchah, ā wunah bejep be.** ⁷ **Biíh túbna nemép óot cātĩh ā bugg nájap be. Pánih bugg nájni ā chíhichah yuhna, caán nemép óotboó caandíh ā chíh yap bejchah, momniboó mánahnit, ā wunah bejep be.** ⁸ **Obohjeéhtih, biíh túbna túni baácboó ā bugg nájap be. Pánih bugg nájna, chíhnit, ā tái quehep be. Pánih quehnit, wawána jumat pah cien túbna ā quehep be”,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

* **8:3** Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49

* **8:10** Is 6.9-10

Caán naáwátjĩh bohé péanit, “**¡Ded molít jumna, ā tái joyó naáh!**” át niij ej ñaacáp wut jĩ.

¿Dépanih tigaá ā jenah joyátjĩh át naóhji? (Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Páant naáwátjĩh ā bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ā bohénit ā bohéatjidih ít úúbh joyóp wut jĩ.

—¿Ded pah niij naóh bohé tibeé jwiítdih ma chāj? ít niij úúbh joyóp wut jĩ.

¹⁰ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—**Ded pah Dios maáh ā jumatdh bitadih naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjih wā naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjĩhjih wāpĩ bohéna caá, weemdíh enna yuhna, ĩ beh encat pínah, wā naáwáchah joiná yuhna, ĩ beh joicát pínah niijná. Weemdíh ĩ jepahíhcat júb páant ĩ jumna caá,*** queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

Waáh momni naáwátjĩh Jesús ā beh joyáat

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Tátimah, waáh momni naáwátjidih ĩ beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jĩ: “**Nin pah niij naóhna wā chājap be: Waáh momni túbna Dios naáwát panihni caá.** ¹² **Biquína joinít namáboó bugg nájni panihni caá. Dios naáwátjĩh ĩ joyóchahjih, nemépwā ĩ maáh ĩ joyátjidih ā jenah joyát tātutcan caá, jepahcanjih iiguípna ĩ bejat pínah niijná.** ¹³ **Bitá joinít jeejĩh yewénibit baácboó bugg nájni panihni caá. Dios naáwátjĩh joiná, ĩ tái wēi jwuhna yuh caá. Obohjeéhtih, ĩh caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ā jumuchah, bitaboó queétdih deohnit, ĩ yéej chājat tātutachah, Diosdh jepah cádahnit, ĩ jwúub yéej chājna caá.** ¹⁴ **Bitá joinítboó nemép óotna cātĩh bugg nájni panihni ĩ jumna caá. Dios naáwátjĩh joinít, ĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jumat pah ĩ chājat pínahdh queét tabit ĩ náhni dahwana caá. Búdĩ dinero bíbohathdhjih ĩ wēina caá. ĩ weñat pínah chājatdhjih ĩ jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnit jumna, Dios naáwátjĩh jenah joicánjih, queétdih behat dée wihcan caá.** ¹⁵ **Obohjeéhtih,**

bita joinítboó túini baácđih buug ñájni panihni caá. Dios naáwátđih túi joinít, jwúub náhnina, caandíh í cáđahcan caá. Pánih jamna, Dios á náahat pah ípí túi chájna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jiát dah naáwát
(Mr 4.21-25)*

16 “Wá bohéát jiiát panihni caá. Ded áih jiiát dahđih jí péanit, puubát dahjĩh ápí páah jwejcan caá. Caan dáđđih chúđat páha numpboobút ápí jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, japboó ápí jí cáag jwejna caá, á yeh iiguíchah, nihat waadníť í túi enat pínah niijná.* 17 Caán á yeh iiguíchah, dedé í bihniji á jígohbipna caá. Dedé í bih chájatjidihbut nihat cáacwá í enbipna caá. Wá naáwátđih í bohénachah, cáacwá ded pah íih caolih á jummatđih á jéihyana caá.*

18 “Íñi túi chája chaáh! Ded pah wá naáwátđih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wá naáwátđih túi joinít á jwúub náhninachah, Dios caandíh chah á jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, á jwúub náhninah, á jwíh joyátjidih Dios á dúac wáibipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

*Jesús íin, á úudwābut caandíh í bidat
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

19 Caán láa Jesús íin á úudwābut á pebhna ítih juibínap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, dawá cáacwá í jumachah, Jesúsđih íť jéih jwāáhcap wut jĩ. 20 Pánihna, bita caanjĩh jumni Jesúsđih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ma íin ma úudwābut meemdíh bidnit, jóocmant í pái ñuhna caá, át niijíp wut jĩ.

21 —Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wá déewā yoobát í jumna caá. Dios naáwátđih wá bohénachah, jói jepahnit wá íin panihnit, wá úudwā panihnitbut í jumna caá, Jesús caandíh át níj jepahap wut jĩ.

*Búđi johlit, nolihatđihbut Jesús á yayáát
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

22 Biíh yeó jáap Jesús á bohénitđih jááj chóđđih namah waadníť,

—Chóbe conanaáboó íimđih jwí chúuh bejjĩh, át niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, íť chúuh bejep wut jĩ. 23 Páant í chúuh bejehchah, Jesúsboó át úwup wut jĩ. Á úwat pónih, búđi johlit át júúwup wut jĩ. Pánih búđi nolihat á jumachah, íih jááj chóo át daábíhip wut jĩ. 24 Páant á tobohochah, á bohénit Jesús pebh juibí wucnit, caandíh nin pah íť niijíp wut jĩ:

—ÍBohéní, Bohéní, daabná caá jwí chájap! jwí buudbípna caá! caandíh íť niijíp wut jĩ.

Páant í níj wucachah, jáanit, Jesús johlitđih, nolihatđihbut “Ma yayaá”, át niijíp wut jĩ.

Páant á niijíchahjeh, johlit, nolihatbut bíicmantjeh át yayáh bejep wut jĩ.

25 —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi túi jenah joicán? Jesús á bohénitđih át niijíp wut jĩ.

Páant á yayánachah en wáhi bejnit, búđi íť úmup wut jĩ. Pánih úmna, búđi jenah joinít, queétjeh nin pah íť míic níj úabh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé cáacna tigaá nin? Á naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut á yayáh bejna caá, íť míic niijíp wut jĩ.

*Gadara baácđih bóo nemép jumnidih Jesús á booaat
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)*

26 Páant á yapat túttimah, Gadara baácboó Jesús wá íť chúuh juibínap wut jĩ. 27-29 Caanná chúuh juibínit, Jesús wá í aab béjehchah, caán túťchidih bóo nemép jumni Jesúsđih át jwāáh dei júúwup wut jĩ. Caán maatápđih yégueh dúocán, muudíh jéih jumcanjeh, cáac yohopboó ápí jumup wut jĩ. Maatápđih nemép wá caandíh íť déheanap wut jĩ. Páant í déheanachah, cáacwá áih téihya colóhnadidih, áih jíťcha colóhnadidihbut íťah tópjĩh íť chéwep wut jĩ. Pánih chéonit, nemat muáboó íťih nemep wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, í chéwatjidih páud wái daj yohnit, queét nemép wá muá wihcapboó caandíh íť namah jwei bác bejep wut jĩ. Pánihna, Jesús wáđih jwāáh dei juibínit, nemép wáđih Jesús á bacat túťuchah joinít, Jesúsđih nin pah íť níj ñaacáp wut jĩ:

—¿Jesús, Dios chah wēpni wūúh, dépanihat túť tigaá weemdíh páant ma cháj? jWeemdíh ma peéh chájca bojóo! át níj ñaacáp wut jĩ.

* 8:16 Mt 5.15; Lc 11.33

* 8:17 Mt 10.26; Lc 12.2

* 8:18 Mt 25.29; Lc 19.26

³⁰ Páant ã niij ñaacáchah joinít,

—¿Dedé tiguaá ma wūt? Jesús caán nemépdih át niijíp wut jī.

Páant ã niijíchah joinít, dawá nemépwā jumna, nin pah át niij jepahap wut jī:

—‘Dawá’ caá wā wūt. ³¹ ;Búdí iigní íitboó jwiít dih ma wahca bojoó! Ít niij wēp uúbáp wut jī. ³² Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo mūwā ĩ bid jeéméchah ennit, —Jwiít dih queét mūwā diít na ma wahaá, nemépwā Jesús dih ĩt niijíp wut jī. Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queét dih át bejat tútup wut jī. ³³ Páant ã bejat tútuchahjeh, nemépwā newéih bácahmant bac bejnit, mūwā dih ĩ waadáchah, ñáo dei bej, būg báhnit, mūwā ĩt chīc wan beedáh bejep wut jī.

³⁴ Páant ã yapachah ennit, mūwā dih en daonítjiboó ĩih tútchina ĩt jweí jwúb bejep wut jī. Jweí jwúb bejna, ĩ jwāáhnit dih naóhnit, ĩih tútchidih moondíhbut páant ã yapat doonádih ĩt naáwáp wut jī. ³⁵ Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwāboó ĩih tútchimant Jesús ã chājatjidih enedih ĩt bejep wut jī. Pánih bej, Jesús wā ĩ jumapna juibínit, nemépwā jumniiji yégueh duó, túinijeh jenah joinít, Jesús pebh ã chúduchah enna, búdí ĩt úmup wut jī. ³⁶ Jesús nemépwā jumnidih ã booanachah ennitjiboó, jáap junít dih ded pah ã yapatjidih ĩt naáwáp wut jī. ³⁷ Páant ĩ naáwáchah joinít, nihat Gadara baácdih moón búdí úmunit, ĩih baácmant Jesús dih ĩt jwúb bejat tútup wut jī. Páant ĩ bejat tútuchah joinít, Jesús wā ĩih jááj chóona ĩt jwúb dei bejep wut jī. ³⁸ Páant ĩ jwúb dei bejchah, nemépwā jumnijiboó Jesús dih búdí átih pej jumíhip wut yuh jī.

³⁹ —Wájeéh ma jūwáchah, áta túi ta yuh caá. **Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jīgah ennit, ded pah wā teo wáacatjidih ma déewā dih naáwát tút niijná, ĩ pebhboó ma jwúb bejeé,** Jesús caandíh át niijíp wut jī.

Páant ã niijíchah joinít, nemépwā jumniiji jwúb bej, nihat áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ã teo wáacatjidih át naóh peetep wut jī.

Áih yégueh chóodih jui teonih, Jairo mūmdíhbut Jesús ã booaat (Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Gadara baácmant Jesús wā ĩ jwúb chúh juibínachah, dawá míc wáac páinit cáacwā wēinit, queét dih ĩt jwāáap wut jī. ⁴¹ Jairo wūt jumni, judíowā ĩ míc wáacat mūdih en daonít ĩ maáh, Jesús pebh át juibínap wut jī. Juibínit, bódicha caj yoh ñajnit, Jesús áih mūboó ã bejat pínah dih búdí át uúbáp wut jī. ⁴² ĩ nūm bíc wilijeh wut jī. Caánt doce jópchi bíbohni, búdí mi wanachah, caánt dih ã booaat pínah niijná, Jesús dih áih mūná át bejat tútup wut jī. Páant ã niijíchah joinít, Jesús Jairojeéh ã bejchah, dawá cáacwā caandíh ĩt too néeh péenap wut jī.

⁴³ Pánihna, queét cātíh bíh wili mácanihat panihat wūnnihbut mit jumap wut jī. Doce jópchi caán wanat dih mi bíbohochah, ĩ cohochah yuhna, át yaicáp wut jī. ⁴⁴ Pánih jumna, Jesús yégueh chóo yapat waadih táahmant mi juibí tewechahjeh, mi mácanihat panihat wanat át yayáh bejep wut jī. ⁴⁵ Páant mi tewechah, Jesús cáacwā dih nin pah át niij uúbh joyóp wut jī: —¿Déhe tiguaá wíih yéguehdih jui teoni? át niijíp wut jī.

—Weém meemdíh wā teocan beé, nihat ĩt niijíp wut jī.

—Páant Bohení, dawá meemdíh ĩ too néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant ã niijíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúb niijíp wut jī:

—**Obohjeéhtih, wanni weemdíh jui tewechah, booaat wēpat wíih bácahmant ái bejep be,** Jesús át niijíp wut jī.

⁴⁷ Páant ã niijíchah joinít, caandíh juibí teonih, jéih jweicán, úm méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jī. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cáacwā ĩ enechah, ded pah mi juibí teonitjeh boopatjidih caandíh mit naáwáp wut jī.

⁴⁸ Páant mi naáwáchah joinít,

—**Némá, weemdíh túi jenah joiná, mat boonap tagaá. Úmcanjeh, wēinit ma jwúb bejeé,** Jesús caánt dih át niijíp wut jī.

⁴⁹ Páant ã niijíchahjeh, Jairoih mūmánt bej, Jesús wā pebhna juibínit, Jairoboodíh nin pah át niijíp wut jī:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wunuchah, bohénidih ma jwúub bejat túutá, Jairo dih át niijíp wut yuh jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít,

—Ma úumca bojoó. Wã wēpatdih ma túi jenah joyóchah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairo dih át niijíp wut jĩ.

⁵¹⁻⁵³ Túttimah, Jairo íh muuná juibínit, í jãtíh juibínitji wunnidih búdí jígahnit, í juñúchah, Jesús át enep wut jĩ.

—Ñi júi cádaahá. Caánt wunnih nihcan caá. Uona caá mi chãjap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, mi wunatdih jéihnit, caandíh ít dehwep wut jĩ. Queétdih páant niij naóh péanit, Jairo íh muudíh waadní, ájeéh bejnitdih jóocmantjeh át chãwát túutap wut jĩ. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wunnihji mi mánadih pohba ájeéh át waadát túutap wut jĩ.

⁵⁴ Pánih waadní, Jesús wunnihíh téihyadih teonit,

—jBainíhmaá, ma ñah ñuhúú! caántdih át niijíp wut jĩ.

⁵⁵ Páant ã niijíchahjeh, caánt jwúub boonit, mit ñah ñuhup wut jĩ. Mi jwúub boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wãhat túutap wut jĩ. ⁵⁶ Páant ã boonachah, mi mána búdí ít en wáhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, caántdih ã booaatjidih bitadih Jesús át naáwát túutap wut jĩ.

9

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Biíc yeó jáap doce ã bohénitdih Jesús ã pebhna bid wáacnit, nemépwádh í bacat pínah, wunnitdihbut í booaat pínah niijná, ã wēpatdih queétdihbut át wãhup wut jĩ. ² Pánih wãh péanit, queétdih át wahap wut jĩ, Dios ã maáh jumaditdih í naáwáchah, cáacwã í jepahat pínah, cáacwãdhbut í booaat pínah niijná. ³ Pánih wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Bejna, dedé bií déedih ñi ub bejca bojoó. Íoh caját nah, wãh wúuh, jeémát, dinerodih yuh baca ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát chóodihjeh ñi duo béjeé. ⁴ Caán tútchidih

moondíh bohéna, ded ñi jwíh waadní muudíhjih ñi úwúú. Caanjíh moondíh bohé péanitjeh caán muudíh ñi cádah bejeé. ⁵ Det tútchidih moón yeebdíh náahcan, ñi naóhni doonádih í joíhcah, bac bejna, í enechah, queétdih Dios ã yohat pínahdih í jéihyat pínah niijná, ñíh zapatosdih tóo dagnit, becchídih ñi péoh mao jéenanaá, át niijíp wut jĩ.*

⁶ Páant ã niijíchah joinít, nihat tútchibitna yoobó ít bejep wut jĩ. Pánih juibínit, Dio íh túini doonádih nihat cáacwãdh naóhnit, wunnitdihbut ít booaap wut jĩ.

Maáh Herodes tãbit ã úumat
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Caán láa Maáh Herodes Jesús ã bohénitbut ded pah í chãjat doonádih jwúub joiná, búdí át úumap wut jĩ. “Juanji át jwúub boo pad juóh tagaá”, biquína niij, ⁸ “Elías át jwúub jígoh tagaá”, bita niij, “Dios naáwãtdih biíh naóh yapaniji át jwúub boo pad juóh tagaá”, bitabut ít niijíp wut yuh jĩ.*

⁹ Páant í niijíchah joinít, Herodesboó nin pah át niijíp wut jĩ: —Weemjéh tijí Juandih wã waó bóod yohat túutap jĩ. ¿Pánihna, deíh doonádih tigaá wã jwúub joí, páant muntih? át niijíp wut jĩ. Páant niijnít, Herodes Jesús dih tãbit át eníhip wut jĩ.

Cinco mil cáacwãdh Jesús jeémát ã wãhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Túttimah, Jesús ã wahnitji ã pebhna jwúub juibínit, ded pah í chãjatjidih caandíh ít naáwáp wut jĩ. Páant í naáwáchah joinít, ã bohénitjéhjih jumíhna, cáacwãdh át cádah bejep wut jĩ. Pánih cádah bejnit, Betsaida tútchina ít bejep wut yuh jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, cáacwãboó í bejatdih jéihnit, queétdih ít ñuun béjep wut jĩ. Í ñuún jwãááchah, Jesús queétdih wéinit, Dios ã maáh jumaditdih át bohénap wut jĩ. Wunnitdihbut át booaap wut jĩ.

¹² Cheyeh doce ã bohénit nin pah Jesús dih ít niijíp wut yuh jĩ:

—Nin pehbbit tútchinaboó nitdih ma bejat túutá, í úwat tólih pínah, í jeémát pínahdihbut í bidat pínah niijná. Ninjéhbitjeh pohba muuná ã wíhcan caá, ít niijíp wut jĩ.

* ^{9:5} Lc 10.4-11; Hch 13.51 * ^{9:8} Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

13 —**Yeebjéh queédih jeémát ñi wāhúú,** Jesús át niij jepahap wut jī.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwābitdihjeh jwī bíbohna caá. ¿Queét ñi jeémát pínahdih jíib chājadih jwī bejmi naniit? ã bohénit ñt niij úúbh joyóp wut jī.

14 (Cinco mil neonáneh ñt jumap wut jī. Yaádh ñi weh bíicdih चाह ñt jumap wut jī.)

—**Cāacwā poóm̄p jumat pah cincuenta ñi chūdat túutá,** ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jī.

15 Páant ã niijíchah joinítjeh, queédih ñt chūdat túutap wut jī. 16 Páant ñi chūduchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwādihtut ubnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwādihtut ma wāhat táina caá, Paá,** ã ípdih át niijíp wut jī.

Páant niij péanit, pan dahnadih queejwādihtut dajnit, cāacwādihtut ñi pāáat pínah niijná, ã bohénitdih át wāhup wut jī.

17 Pánihna, niihat ñt táí jeémp chūúup wut jī. ñi jadh jeémpnidih doce wāhdih ñt ub yac yáwanap wut jī.

“Meém Cristo, Dios ã wāhni caá”, Pedro Jesúsdihtut ñiiját

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Bíih láa Jesús Diosdih úúbh péanit, ã bohénitdih nin pah át niij úúbh joyóp wut jī:

—**¿Weemdíh ded pah tigaá cāacwā ñi niij?** át niijíp wut jī.

19 —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niij, ‘Elías nacaá’, bita niij, ‘Jon jātih Dios naáwátdih naóh yapaniji át jwúub boo pud jāóh tagaá’, bitabut ñi niijná beé, Jesúsdihtut ñi niij jepahap wut jī.*

20 —**Queét páant ñi niijíchah joiná, ¿yeébbóo ded pah tigaá ñi niij jenah joí?** queédih át niijíp wut jī.

—Meém Cristo, Dios ã wāhni caá, Pedroboó át niij jepahap wut jī.*

Ñi wānat pínahdih Jesús ã naáwát

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

21 Páant Pedro ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénitdih nin pah át jwúub niij naáwáp wut jī:

—**Dios ã wāhni wā jumat doonádh bita-boodíh ñi naóhca bojóo.** 22 **Weém niihat**

cāacwā úud jeñédih tabit yeejép yapat caá náahap. Jwī maáta, sacerdotewā ñi maáta, Moisés ã wutajdih bohénitbut weemdíh náahcan, ñi mao yohat túutbipna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pud jāóhbipna caá. Páant yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ã jenah joyátjidihtut bíic yoobó ã yapat pínah niijná, át niijíp wut jī.

23 Túttimah, queét niihatdih nin pah át niij naáwáp wut jī:

—**Ded wāih jumíhna, ã weñat pínahdih jenah joicán, wā weñat pínahboodíh jenah joinít, ã jepaha naáh.** Bita caandíh ñi wēi encah yuhna, caandíh tabit yeejép ñi chājachah yuhna, ñi mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.*

24 **Ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chājni iiguípna bejni ã jumbipna caá.** Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wā weñat pínahboodíh chājni, ã buudcán niit.* 25 **Ded ã weñat pínahdihjeh chājni, búdí dinero ã bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah niican caá.** Wā weñat pínahdih ã chājatji jíib, iiguípna ã bejbipna caá. 26 Pánihna, weém maáh jumna, wā íp ã yeh iigátjīh, áih táinit ángelwā ñi yeh iigátjīhtut jwúub dei jāóhna, ded weemdíh náahcan, wā naáwátdihbut joíhcannidih wā wēpatjīh wā yohbipna caá. 27 **Yeebdíh yoobópdih wā naóhna caá.** Biquína ninjīh ñi wānat pínah jātih, Dios ã maáh jumatdih ã jāutachah, ñi enbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.

Dios ã yeh iigátjīh Jesús ã ñi wāhat

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Bíic semana túttimah, Diosdih úúbat túut niijná, Pedro, Santiago, Juan queét bíic peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús át namah púuh laab béjep wut jī. 29 Caanná ñi púuh laáb juibínit, Jesús ã úúbáchah, ã jígoth át túut numáp wut jī. Áih móot yeó ã yeh iigát pah yeh iig, áih yéguehbut bíic yoobó táí baabní át yeh iiguíp wut jī. 30 Páant ã yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji bíicdih ã pebh ñt jígoth wut

* 9:19 Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8 * 9:20 Jn 6.68-69

* 9:23 Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24 * 9:24 Mt 10.39;

Lc 17.33; Jn 12.25

jī. ³¹ Queébtut Jesús biíc yoobó ït yeh iiguíp wut jī. Pánih jíghnit, Dios ã jenah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ã wunat pínahdih ït míic wéhenap wut jī. ³² Páant ã yapachah, Pedro ã chéenwã biíc dih chunít jumna, queédih quíib chei ãt jumap wut jī. Obohjeéhtih, jwáub jáanit, Jesús bádí ã yeh iiguíchah, ã pebh ñahnitdihbut ït enep wut jī. ³³ Pánih ñahnitji ï jwáub buúd jüwúchah, Pedro Jesús dih nin pah ãt niijíp wut jī:

—¡Bohéní, ninjīh jwī jumachah, ã táina caá! ¿Biíc peihcanni mæu dáhnadh, míih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahdihbut jwī chāj jīh? ãt niijíp wut yuh jī. Páant niijná, ãt jenah joicáp wut jī.

³⁴ Páant ã niijíchahjeh, mah pōh panihni queédih ãt dei juyúp wut jī. Páant ã dei juyúchah, bádí ït úumap wut jī. ³⁵ Mah pōh cātíh Dios queédih nin pah ãt niijíp wut jī:

—Nin wã wáuh, wã oini caá.* Æ naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó, Dios queédih ãt niijíp wut jī.*

³⁶ Páant ã niiját túttimah, Pedrowã jwáub enna, Jesús biícjeh ã ñahuchah, ït enep wut jī. Páant ï enatjidih bitadih ït naóh jwuhcap wut jī.

*Wãá wunat jumnidih Jesús ã booaat
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

³⁷ Cheibit Jesús wã ï jwáub dei jaibínachah, dawá cãacwã caandíh ït jwãáap wut jī. ³⁸ Páant ï jwãáachah, queét cātíh biíc newé Jesús dih ejnit, nin pah ãt niij úubúp wut jī:

—Bohéní, meemdíh wã úubhna caá. Wã wáuh biíc jumnidih jígh ennit, ma teo wáacá. ³⁹ Dawá láa nemép caandíh ãpí déheana caá. Pánih déhe buug ñajnit, tubit mémé ñaácnit, chüi bid ñajnit, ãpí jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih chājna, wã wáuh dih dedé ã noón yaicán caá. Pánihna, áih bácahdih tubit yéejana caá ã chājap. ⁴⁰ Páant ã chājachah, nemépdih ï bacaat pínah niijná, ma bohénitdih wã úubúp yuh be. Obohjeéhtih, queétboó caandíh ï jéih bacacap be, Jesús dih ãt niijíp wut jī.

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét ni-hatdih nin pah ãt niij jüihñap wut jī:

—¡Yeéb yeejépwã weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá! ¿Débólíh tigaá weemdíh túi jenah joicán, ñi tac buugábi? ãt niijíp wut jī. Páant niijnít, —Ma wáuh dih wã pebhna ma ub jüwú, behedih ãt niijíp wut jī.

⁴² Páant ã niijíchah joinít, ã wáuh dih Jesús pebhna ã ub jüwúchah, nemépboó déhea ub yoh buugánit, tubit caandíh ãt méméanap wut jī. Páant ã chājachah ennit, Jesús nemépdih ãt jüih bacanap wut jī. Pánih baca péanit,

—Dáa, ma wáuh ã túi boona caá buca, behedih ãt niijíp wut jī. ⁴³ Páant ã bacaatdih ennit, Dios ã wépatdih nihat cãacwã ït en wáhi bejep wut jī.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwáub naáwát
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Páant nemépdih ã bacaatjidih cãacwã bádí ï jenah joyóchah, Jesúsboó ã bohénitdihjeh nin pah ãt niij naáwáp wut jī:

⁴⁴ —Ñi túi joyoó. Weém yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. Weém nihat cãacwã úud jeñédih cãacwã teonit, bitadih ï wáhbipna caá, Jesús queédih ãt niijíp wut jī.

⁴⁵ Páant ã niijíchah joiná yuhna, Dios queédih ã beh joyát túutcah, ït túi beh joicáp wut jī. Pánih beh joicán, ï jwáub úubh joyátji déeji ït tíiquip wut jī.

*“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ã ni-
iját
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

⁴⁶ Páant Jesús ã niiját túttimah, ã bohénitboó nin pah queétjeh ït míic niijíp wut jī: “¿Déhe tigaá jwī cātíh jwī maáh panihni?” ït míic niij jüihñap wut jī.*

⁴⁷ Páant ï míic niij jüihñatdih jéihnit, biíc wébít dih Jesúsboó ã pebh ãt wái boj dodhdop wut jī.

⁴⁸ —Det wühwã jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wéi jwáahnit, weemdíhbut wéi jwáahnit caá. Det weemdíh wéi jwáahnit, weemdíh wahni-jidihbut wéi jwáahnit ï jumna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jumniiboó ñi maáh

* 9:35 Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22
Jn 13.20

* 9:35 2P 1.17-18

* 9:46 Lc 22.24

* 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16;

panihni ã jumna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.*

“Ded jwiútdih en jũihcanni jwiútdih teo wáacni caá”, Jesús ã niiját

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Páant ã niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdiñ nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bohéni, jwĩ enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemépwādiñ ã bacat túatup be. Obohjeéhtih, jwĩjeéñ jumni ã niñchah, caandíñ páant jwĩ chājat túatcap be, ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁰ —Páant caandíñ ñi niijcá bojoó. *Ded yeebdíñ en jũihcanni jumna, ñijeéñ ã jumna caá*, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Samaria baácđih moón Jesúsdiñ ã náahcat

⁵¹ Pániñat túttimah, jeáboó ã púuh laab béjat yeó jáap pínah toáh jũúwúchah, “Weemdíñ Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús bádi ãt niij jenah joyóp wut jĩ. ⁵² Páant niij jenah joinít, biquína ã bohénitdiñ Samaria baácđih bóo tútchina ã úwat pínah pebhboó ã ámoh páñat pínah niijná, ã jãtíñ ãt wah waáwá bojop wut jĩ.

⁵³ Obohjeéhtih, caán tútchiboó ã jwibínachah yuhna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejat doonáđih joinít íjna, caán tútchidíñ moón caandíñ ãt náahcap wut jĩ. ⁵⁴ Páant ã náahcat doonáđih joinít, Jesús ã bohénit Santiago Juanjĩh nin pah Jesúsdiñ ãt niij úabh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, meemdíñ ã náahcatji peéñ, queéť ã íg beedáát pínah niijná, jeámant ígáđđih jwĩ dei jũúwát túat jĩh? ãt niijíp wut yuh jĩ.*

⁵⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesús tac púud ennit,

—Yeéb íjñit, ñi peéñ chājñichah, ã túican caá. ⁵⁶ Weém, niñat cāacwā úud jeñé cāacwāđih yohat túat niijná, nin baácboó wā dei jũóhcap jĩ. Obohjeéhtih ã yéejat peéñ íguipna ã bejat déejidíñ queétdíñ túi ubat túat niijná, wā dei jũúwáp jĩ, Jesús queétdíñ ãt niij jũihñap wut jĩ.

Páant niijnít, biíh tútchina ãt bejep wut jĩ.

Biquína Jesúsdiñ ã péethat
(Mt 8.18-22)

⁵⁷ Páant Jesús wā namáboó ã bejchah, biíc ãjeéñ péeni Jesúsdiñ nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Deyoób ma bejchah, weembút majeéñ wā bejmi caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁸ —*Jia mũjjiowā ãh mũú pínah ítnadiñ ã bíbohna caá. Jwébehwābut ãh yécanadiñ ã bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém niñat cāacwā úud jeñé wĩh mũujéñ pohba wā bíbohcan caá. Pániñna, wājeéñ ma jũúwúchah, bádi búwat meemdíñbut ã jumbiñna caá*, Jesús caandíñ ãt niijíp wut jĩ.

⁵⁹ Páant ã bejchah, Jesús biíh ãjeéñ péeniboodíñ

—Wājeéñ ma jũúwú, ãt niijíp wut jĩ.

—Wā bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jãtíñ wā íp ã wñuchah, ãh bácađih wā yohat pínah niijná, ‘Ma chāo jwúhúú’, weemdíñ ma niijí. ã wñuchah, yoh péanit, majeéñ wā péebipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

⁶⁰ —*Weemdíñ náahcannit wññit paníñit jumna, queéť wññitdiñ ã yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wājeéñ jumni pínah búu ma jũúwú. Wĩh tewatboodíñ chah jenah joinít, Dios maáh ã jumat dooná, bitadiñ naáwáđih bejat caá meemdíñ náahap*, Jesús caandíñ ãt niijíp wut yuh jĩ.

⁶¹ Páant ã bejchah, biíh ãjeéñ péenibat nin pah Jesúsdiñ ãt niijíp wut yuh jĩ:

—Maá, majeéñ wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jãtíñ ‘Wā bejna caá’, wā pebh moondíñ wā niij babhbat pínah niijná, weemdíñ ma wahaá. Pániñ chāj péanit, majeéñ wā péebipna caá, ãt niijíp wut jĩ.*

⁶² —*Ded wā wutni tewatdiñ teo jwíhna yuhna, ã weñat pínahđih jwúub jenah joí chājñit, Diosdiñ teo wññi pínah ã jéñ jumcan caá*, Jesús caandíñ ãt niijíp wut jĩ.

10

Jesús setenta y dos ã bohénitdiñ ã wahat

¹ Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ãjeéñ péenitdiñ ñíonit, ãt wahap wut jĩ. Pániñ wahna, ã bejat pínah tútchinadiñ ã jãtíñ ã naóh waáwát pínah niijná, chénewā míic ãt wahap

wut jĩ. ² Queétdih ã wahat pínah jãtuh, nin pah át niij naáwáp wut jĩ: “Wĩih doonádih jepahnit pínah dawá ĩ jumna yuh caá. Obohjeéhtih, daocánnit naóhnt ĩ jumachah, queét jepahíhnt ĩ joi jwáhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih ñi úbú, chah dawá naóhnt pínahdih ã wahat pínah niijná.* ³ Pánihna, naáwádih ñi bejeé. Bejnit, nin pah ñi túi jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiwã cáti h owejawãdih wahat pah, yeebdih wã wahna caá.* ⁴ Pánih bejna, dinerodih ubcan, wuh wuhúhdihbut ubcan, biih zapatosdihbut ubcanjeh, wēpép ñi bejeé. Dawá cáacwãdih túi naáwát túut niijná, deddih jwááh úbhna, chãocánjeh, bejat caá náahap. ⁵ Ded ñi jwĩih waadni mūdih moondih ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jumna naáh’, ñi niijí. ⁶ Túinit jumna, páant ñi niijíchah joinít, ĩ túi jepahbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit jumna, páant ñi niijíchah yahna, ĩ jepahcan niít. Páant ĩ jepahcah, caán mūdih moondih Dios ã túyat ã wihcan niít. ⁷ Yeebdih jwĩih jepahnitjeéh ñi jum jwuhúáp. Queét yeebdih jeémát, babhbatdihbut ĩ wuhuchah, ñi túi jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétboó ñi teo wáacat jīb jeémát babhbat ĩ wuhuchah, ã túina caá. Caán tãtchidih moondih ñi bohé jwuhna, ñi jwĩih juibíni mūdihjeh ñi jum jwuhúáp.* ⁸ Ded tãtchidih ñi juibínachah, yeebdih jepahnit, dedé jeémátidih ĩ wuhuchah, ñi túi jeémé. ⁹ Caán tãtchidih moón wãnnitdih boonit, queétdih nin pah ñi niijí: ‘Dios yeebdih búdí caá ã bidíp, ãihwã ñi jumat pínah niijná. Wãnnitdih ã booana, Maáh jumna ã wēpatdih yeebdih ã júutna caá. Páant ã wēpatdih jéihnt, ñi yéejatdih cádahna, táiniboodih túut nũmnít, caandih ñi jepahaá’, queétdih ñi niijí. ¹⁰ Obohjeéhtih, ded tãtchidih juibí, bohéna, wãnnitdih ñi boanachah yahna, ĩ jepahcah, ĩih namádih bejnit, nin pah queétdih ñi niijí: ¹¹ ‘Dios maáh jumna, ã wēpat yeebdih ã júutachah yahna, yeéboó caandih ñi jepahcap jĩ. Pánihna, ñi h tãtchi becchídih jwĩih jítchamant jwĩ pit yohna caá. Páant

jwĩ chãjat pah, ñi jepahcatji jīb Dios yeebdihbut ã yohbipna caá’, ñi niijí.* ¹² Yeéboó nin pah wã niijátidih ñi túi náhninaa: Sodoma tãtchidih moonjí tãbit yeejép chãjnit ĩt jumap wut jĩ. Obohjeéhtih, queétdih Dios ã peéh chãjat chah, ã peéh chãjat pínah yeó jáapdih ñi bohéatdih jepahcannitboodih ã peéh chãjbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

*Bi h tãtchidih moón ĩ jepahcat
(Mt 11.20-24)*

¹³ “¡Yeéb Corazín tãtchidih moón, Betsaida tãtchidih moondihbut Dios búdí ã peéh chãjbipna caá! Weém ñi h tãtchinadih jumna, Dios ã wēpatjĩh búdí wã teo wáacachah yahna, ñi jepahcap jĩ. Tiro tãtchidih moón, Sidón tãtchidih moondihbut Dios ã wēpatjĩh páant wã teo wáacachah nihna, queétboó jáantjeh ĩ yéejatdih búdí jãinít, ĩta túut nũm tágaá.* ¹⁴ Pánihna, Tiro tãtchidih moón, Sidón tãtchidih moondihbut Dios ã peéh chãj láa, Corazín tãtchidih moón, Betsaida tãtchidih moondihbut chah ã peéh chãjbipna caá. ¹⁵ Yeéb Capernaum tãtchidih moondihbut peéh chãjna, maáta panihnt chãjcanjeh, yeebdih moh yéejnit Dios ã chãjbipna caá.* ¹⁶ “Ded yeebdih joi jepahni, weemdihbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdih jepahcanni, weemdihbut jepahcanni caá. Weemdih jepahcanni, wã ĩp weemdih wahnidihbut jepahcanni caá”, át niijíp wut jĩ. Páant ã niij pánachah joinít, ã wahnitboó ĩt bejep wut jĩ.*

Setenta y dos Jesús ã wahnitji ĩ jwuhúab juyát

¹⁷ Pánih bejnitji wēnit, queét setenta y dos Jesús ã wahnitji ã pebhna ĩt jwuhúab juibínap wut jĩ. Pánih jwuhúab juibínit, nin pah Jesúsdi h ĩt niijíp wut jĩ:
—¡Maá, ma wēpatjĩh jwĩ wutachah, nemépwã yuh buca jepahnit, ĩt bac bej tagaá! ĩt niijíp wut jĩ.
¹⁸ —Japmant wedóat pah ã bejchah, nemépwã ĩ maáh ã buég jéen jũwáchah, wã enep jĩ. ¹⁹ ¡Ñi joyoó! Wã wēpat yeebdih

* **10:2** Mt 9.37-38 * **10:3** Mt 10.16 * **10:7** 1Co 9.14; 1Ti 5.18 * **10:11** Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51
* **10:12** Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24 * **10:13** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4 * **10:15** Is 14.13-15 * **10:16** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20

wãát wãhup be, maiwãdih, dúowãdihbut jwãáhnit, ñi jéih chũñat pínah niijná. Nemépwã ì maáh ã wêpatjĩh yeejép ã chãjat déedih jáhat wêpat wã wũhup be. Páant wã wũhuchah, ãih nemépwã yeebdíh ì jéih yéejacan niit.* ²⁰ Pánihna, nemépwãdih yeéb ñi wũtuchah, ì jepahatdih ennit, búdí ñi wẽina yuh caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíhwã ã pebhboó bejnit pínah ñi jumuchah, ãih papélah tólih panihniboó ñi wãtna daácni ã jumna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

*Jesús ã weñat
(Mt 11.25-27)*

²¹ Páant niij naóh péanit, Jesús Túini Espiritu ã wêpatjĩh búdí wẽinit, Diosdih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Paá, meém nihat baácđih moón ì maáh, nihat jeádih moonbát ì maáh ma jumuchah, meemdíh búdí wã wẽina caá. ‘Jwiit táí jéihnit caá’, niijnitdih wã bohéatdih ma beh joyát túatcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapĩ jéihyanap be. Páant mapĩ wẽi chãjna caá”, ã ípdih ãt niijíp wut jĩ.

²² Páant ã ípdih niij wũbh péanit, ã pébh joi ñúhñitdih nin pah ãt jwũub niij naáwáp wut jĩ: “Dios, wã íp nihat ã wêpat biic yoobó weemdíhbut ã wũhup be. Ded pah wã jummatdih wã ípjuh caá ã jéihyep. Biíh páant jéihni ã wihcan caá. Ded pah wã íp ã jummatdihbut weemjéh caá wã jéihyep. Det wã ñionitdihbut caandíh wãpĩ bohéna caá. Pánihna, jwiitjuh caá caandíh jwĩ jéihyep”, ãt niijíp wut jĩ.*

²³ Páant cãacwãdih naóh péanit, ã bohénitdih tac pũud ennit, queétdihjuh nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Yeéb wã wêpatdih ennit, Dios weemdíh ã wahatjidih ñi táí jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wã jummatdih jéihnit, queétdih táí wẽinit ì jumna caá. ²⁴ Ñi jenah joyoó. Jon jãtíh Dios naáwãtdih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí eníhna yuhna, ìt encap wut jĩ. Ñi joinidihbut búdí joíhna yuhna, ìt joicáp wut jĩ”, ãt niijíp wut jĩ.

Samaria baácđih bóo ã táí chãjat naáwát

* **10:19** Sal 91.13 * **10:22** Jn 3.35; 10.15 * **10:27** Dt 6.5 * **10:27** Lv 19.18 * **10:28** Lv 18.5 * **10:28** Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

²⁵ Biíh láa, Moisés ã wutajidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh ãt juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, nin pah ãt niij wũbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéní, Dios pebhna bejihna, ded pah wã chãjbi? ãt niijíp wut jĩ.

²⁶ —¿Moisés ded pah tigaá ãt niijí? Caandíh enna, ¿dépah tíí mapĩ niij jenah joí? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

²⁷ —‘Diosdih chah jenah joí, táí jepahnit, wẽina, caandíh búdí ñi oyoó.* Meemjéh ma míic oyat pah muntih, bitadihbut búdí ma oyoó’,* Moisés ãt niij daacáp tajĩ, ãt niijíp wut jĩ.

²⁸ —Yoobópdih ma jepahna caá. Pánih chãjnit, wãna, Dios pebhna ma bejbipna caá,* Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.*

²⁹ Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutajidih bohéni ã táí chãjatdih júutat túut niijná, nin pah ãt jwũub niij wũbh joyóp wut jĩ:

—¿Obohjeéhtih, Bohéní, deddih tigaá wã oibi? ãt niijíp wut jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, nin ã jenah joiní naáwãtjĩh Jesús ãt niij naóh bohénap wut jĩ:

—Biic newé Jerusalén tátchimant Jericó tátchina ã dei bejehchah, namá tacđih nũamnit cãacwã caandíh jwãáhnit, nihat ãih bií dée, ã ðoní chóodihbut dúuc wáyat túut niijná, ì wun mao jwejep be. Páant ì wun mao jwejni namáboó ã ñajap be.

³¹ Páant ì chãjat túttimah, biic sacerdote caán namádih dei bejna, ì wun mao jwejniidih ã enep yuh be. Obohjeéhtih, enna yuhna, chãocánjuh, ã bóod pũud yap bejep be. ³² Túttimah, Leví ã jaimená poómpdih bóobut ã bejep be. Caán ñajni pebh juibí ennit, chãocánjuh, caanbút ã bóod pũud yap bejep be. ³³ Obohjeéhtih, páant ì yap bejat túttimah, ñi eníhcanni Samaria baácđih bóo caán namádihjuh muntih ã dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih juibí ennit, caandíh ã jĩgah enep be. ³⁴ Pánih jĩgah ennit, ã pebh juibínit, yíi, iguíh mac biicđih ãih yahwítnadih ã cohóp be. Coh péanit, yégueh chóojĩh ã chéwep be. Chéo péanit, caandíh ðoníji burrodih wũb túuh cáagnit, ãwat tólihna jumni mũuná ã namah bejep

be. Caanná ub juibínit, nihat chei ã en dao dáa jüwáp be. ³⁵ Cheibit, úwat muú mínahdih caandih ã en dawát pínah niijná, ã jíb chājap be. Pánih jíb chājnit, nin pah caandih ã niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwúhú. Caandih ma en dawát pínah jíb wā wūhna caá. Pánihna, chah ma jwúub jíb náahachah, jwúub jüinít, wā jwúub jíb chāj jāhabipna caá, páant muntih’, Samaria baácdih bóo muú mínahdih ã niij naáwáp be, Jesús át niij bohénap wat jī.

³⁶ Páant niij naóh bohé péanit, Moisés ã watatjidih bohénidih nin pah át niij úbh joyóp wat jī:

—Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé túi oini ã jam? át niijíp wat jī.

³⁷ —Caandih jīgah en teo wáacni ã túi oyop be, át niij jepahap wat jī.

—Pánihna, meembát bejna, biíc yoobó meemdih eníhcannitdih oinit, ma túi teo wáacá, Jesús caandih át niij naáwáp wat jī.

Martawājeéh Jesús ã jumat

³⁸ Tútimah, Jesús wā Jerusalén tútchina bejnit, bainí tútchidih ít juibínap wat jī. Í juibínachah, caán tútchidih bóli, Marta wāt jumnih, Jesús wādih miíh muúboó mit chāo jwúhat tútup wat jī. ³⁹ Mi jwan, María wāt jumnihbut mit jumup wat jī. Maríaboó Jesús ã bohénachah, ã pebh mit joí chúudup wat jī.* ⁴⁰ Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wat jī. Pánih íjnit, Jesús pebh juibínit, nin pah mit niijíp wat yah jī:

—Maá, wā jwan weemdih mi teo wáacah, weém biíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ã jumna caá. ¿Páant mi teo wáacah, weemdih ma jīgah encan níit? Weemdih ma teo wáacat tútú, Marta mit niijíp wat jī.

⁴¹ —¡Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém tūbit jenah joinít, ma míc íjana caá. ⁴² Obohjeéhtih, wā bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Maríaboó chah táinidih mi níwichah, caántdih ded mi joyátjidih ã jéih dúuc wáican níit, Jesús Martadih át niijíp wat jī.

* 10:39 Jn 11.1 * 11:3 Pr 30.8-9

11

Ded pah caá jwī úbát (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Biíh yeó jáap Jesús ã ípdih ã úbúchah, ã bohénitbut ít jumup wat jī. Páant ã úbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ã bohénitdih Diosdih ded pah í úbát pínahdih át bohénap wat jī. Caán ã bohéat pah muntih jwiitdihbut ma bohénaá, ít niijíp wat jī.

² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át niij jepahap wat jī:

—Yeéb Diosdih úbhna, nin pah ñi niij úbú:

‘Paá, meém chah táini ma jumachah, meemdih jwī wēina caá. Ma wāt chah yáaat caá jwiit jwī náahna caá. Meém maáh ma jumatdih jéihnit, nihat cáacwā í jepaha naáh.

³ Yeó jáap jumat pah jwī jeémát pínahdih ma wūhú.*

⁴ Bita jwiitdih í yéej chājatdih jwī yohat pah, meembát jwiit jwī yéej chājatdih ma yohoó. Nemépwā í maáh jwiitdih ã yéejalichah, ma teo wáacá, jwī yéej chājcat pínah niijná’,

Diosdih ñi niij úbú, ã bohénitdih Jesús át niijíp wat jī.

⁵ Páant niijnít, ded pah í úbát pínahdih nin pahbut át niij naóh bohénap wat jī:

—Ded chei tac yoób ã dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémátidih weemdih ma wūhú. ⁶ Wā chéen yúup jūohni ã juyúchah, caandih wā wūhat pínah jeémát wā bíbohcan caá’, ã niijíchah, ⁷ ã dée muú dítmant nin pah ã niij jepah bacacan níit. ‘Weemdih tac buugáca bojóo.

Jáantjeh jēc nem péanit, wā wehdih wāát namah úwup be. Meemdih jeémát wūhat déedih, queétdih wā wuquíhcan caá’, ã dée úbhndih ã niij jepahcan níit. ⁸ Yeebdih wā naóhna caá. ã dée tíccanjeh ã úbúchah, jáanit dedé ã náahatdih ã wūhípna caá.

⁹ Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíccanjeh ñi úbúchah, ded pah ñi úbátidih Dios yeebdih ã wūhípna caá. Ded pah ñi náahatdih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdih ã wūhípna caá. Jēc panihndih wúmp mao cádahcah, Dios ã

wãtbiþna caá. ¹⁰ Det Diosdih túi wãbhñit, ï wãbãtjidih ï bíbohþipna caá. Det Diosdih bidnit, caandih ï jwããhþipna caá. Det ï wuúmp mawachah joinít, jêc panihnidih Dios queédih ã wãtbiþna caá. ¹¹ ¿Ñi wuúh yeebdih queejdih ã wãbúchah, bucdih ñita wãh taniít? Ñita wãhcan tagaá. ¹² ¿Mujbai típdih ã wãbúchah, dúodih ñita wãh taniít? Ñita wãhcan tagaá. ¹³ Yeéb cãacwã yeejnit jumna yuhna, ñi wehdih túnidih ñipí wãhna caá. Pãnihna, Diosboó túini yoobãt jumna, det Túini Espíritu ã waadãt pínahdih ï wãbúchah, ñi íp jeãboó jumni caandih ã waadãt tútþipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

“Nemépwã ï maáh ã wêpatjĩh Jesús ã booana caá”, ï niiját
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

¹⁴ Biíh yeó jáap biíc newé wéheat tútþcanni nemép jumni Jesús pebh ãt juibínap wut jĩ. Pãant ã juibínachah, Jesús caán nemépdih ãih bácahmant ãt bacat tútþ wut jĩ. Pãant ã bacat tútþachah, caán newé ãt jwãúb wéhenap wut jĩ, páant muntih. Pãant ã jwãúb wéhenachah joinít, nihat en wáhi bejnit, búdí ït jenah joyóp wut jĩ. ¹⁵ Obohjeéhtih, bita nin pah ït niij naáwáp wut jĩ: “Nemépwã ï maáh, Beelzebú wut jumni, ã wêpatjĩh caá Jesús nemépwãdih ãpí bacat tútþ”, ït niijíp wut yuh jĩ.*

¹⁶ Bitaboó, “Dios ã wêpatjĩhjih nit ã yoób chãjap”, niijná, biíh ã wêp chãj jútatdih ïtih bidip wut yuh jĩ.* ¹⁷ Obohjeéhtih, “Beelzebú ã wêpatjĩh nemépwãdih ã bacat tútþna caá”, ï niij jenah joyóchah jéihñit, Jesúsboó nin pah queédih ãt niij naáwáp wut jĩ:

“Det biíc baácdih moonjéh yuhna míc maona, ïta wun beedáh bej tagaá. Ded táttchidih moón biícwã yuhna, míc maona, queéþbut ïta jweí peét bej tagaá. ¹⁸ Pãnihna, Satanás, nemépwã ï maáh ãihwãdih ã bacanachah, biíc yoobó muntih ãta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, ãihwãdih wãta bacacan tagaá. Ñi naóh yacat yoobópdiþ nihcan caá. ¹⁹ Nemépwãdih bacanit, ï maáh Beelzebú ã wêpatjĩh wã wutþchah nihna, ñijeéh jumnitboó ¿déhe

ã wêpatjĩh tigaá ípí baca? Pãant ï bacat tútþachah ennit, ‘Í túi chãjna caá’, ñipí niijná caá. Pãnihna, weém páant wã bacanachah ennit, ‘Ã túi chãjcan caá’, ñi jéih niijcán caá. ²⁰ Obohjeéhtih, Dios ã wêpatjĩh nemépwãdih wã bacanachah, Dios ã maáh wêpat ñi cãtíh ã jumna caá.

²¹ “Wêpép newé nihat ãih tua nah déenadiþ bíbohni ãih muúdh ã wapachah, nihat ãih bií dée ã túi jumþipna caá. ²² Obohjeéhtih, biíh caán chah wêpniboó júí míc mao yap yohnit, nihat ã wêp ñihat tua nah déenadiþ dúuc wái, bií déedihþut dúuc wáinit, ã pej jumnitdih ã pãáhþipna caá. Pãnihat pah weém chah wêpni jumna, nemépwã ï maáhdih wã jéih yap yohna caá. Yap yohnit, ãihwãdih wã dúuc wáibipna caá, wíhwã ï jumãt pínah niijná.

²³ “Ded wãjeéh teocanni, weemdih en jũihni, nemépwã ï maáhjeéh ã jumna caá. Pãnih jumna, weemdih jepahíhñitdih ã ñuun yóhna caá”, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.*

Bacaniji nemép ded pah ã jwãúb waadãt
(Mt 12.43-45)

²⁴ “Nemép ï bacaniji muú wihcapboó jibna, ã jumãt pínah biíh muu pãnihnidih ã táoh bidna caá. Pãnih bidna yuhna, jéih bid júicán, ‘Weemdih ï bacaniji muunã wã jwãúb bejþipna caá, páant muntih’, ã míc niij jenah joiná caá. ²⁵ Pãant niij jenah joinít, ã jwãúb júí enechah, ãih muújí túi tóodh ámohni panihni ã jumna caá. Obohjeéhtih, caán cãacboó ã tútþ nuumcáh, ãih jêc páantjeh pãa lajni panihni ã jumna caá. ²⁶ Pãant ã jumþchah ennit, neméþboó bita siete ã chéenwã chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queédih ã nuamah waadná caá. Pãant yeejép ï wutþchah, ï waadní chah yeejép ã jumþipna caá”, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

Ded panihat tigaá weñat yoobãt

²⁷ Jesús páant ã niiját pónih, cãacwã cãtíh jumnih nin pah mit niij ejep wut yuh jĩ:

—jMeemdih weép jum noma behaniþ mi wéina nacaá! mit niij ejep wut jĩ.

* **11:13** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15
* **11:23** Mr 9.40

* **11:15** Mt 9.34; 10.25 * **11:16** Mt 12.38; 16.1; Mr

28 —Obohjeéhtih, Dios naáwátdih joí jepahnitboó mi weñat chah í wēina caá, Jesús caántdih át niijíp wut jī.

Cāacwā Jesús ā wēpatdih í júutat túutat
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Páant ā bohénachah, chah dawá cāacwā Jesús pebh í míic wáac juibínachah, nin pah queétdih át niij naóh bohénap wut jī: “Yeéb buu láa moón tabit yeejépwā ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ā wēpatjīh ñipí chāj júutat túutna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wā chāj júutcan niit. Jonásjidih Dios ā wēp chājat pah-jeh muntih weemdíhbut chājnit, ā wēpat yeebdíh ā júutbipna caá. Páant bóojeh ā wēpat júutat ā jumna caá.* 30 Jonásjidih búdí queéj ā jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandíh jwúb ub bacanit, Nínive tútchidih moondíh át wahap wut jī.* Pánihna, ded pah caandíh ā yapatjidih ā naáwáchah joinít, Dios caandíh ā wahatjidih queét ít jéihyep wut jī. Páant ā yapatji pah muntih weém nihat cāacwā úud jeñé wannit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wā jwúb boo pud júuwáchah, Dios weemdíh ā wahatjidih yeebbát ñi jéihbipna caá. 31 Jon jātih Salomónji ā túi jéihyat doonádih joinít, Sabá baácdih moón í maáh wiliji, yúup miíh baácmant ā naáwátdih joyódih mit juibínap wut jī. Obohjeéhtih, ninjīh weém Salomón chah jéihni wā jumachah yahna, yeéboó weemdíh ñi joíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cāacwā í yéejatji peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb biíc dih ñuhnit, yeebdíh nin pah mi niij naóh yacbipna caá: ‘Wā joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ā jumachah yahna, ¿dépanih tibeé yeéboó caandíh ñi jepahcan?’ mi niijbípna caá.* 32 Jonásji Nínive tútchidih moondíh Dios naáwátdih ā naóh yapanachah, queét í yéejatdih búdí jainít, ít túut numúp wut jī. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjīh wā jumachah yahna, weemdíh joíhcan, yeéboó ñi túut numcáp be. Pánihna, ñi túut numcátji jīb, peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tútchidih moonjí yeéb biíc dih ñuhnit, queétdih yeebdíh í naóh

yacbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jī.*

Jesús jiiát déedih ā bohéat
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 “Ded jiiátdih jiiínit, jāh cáagcan, pamap dahjīhbut āpí páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó āpí jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít í túi enat pínah niijná.* 34 Níih quíib dahna níih jiiát dah panihni caá. Á túi jumachah, ded pah ñi chājatdih ñi túi enna caá. Obohjeéhtih, yeejéj jumna, dapúát dée ā jumachah, ded pah ñi chājatdih ñi jéih encan caá. 35-36 Pánihna, níih quíib dah panihni ā túyachah, wā naáwátdih túi jenah joinít, túinidihjeh ñi chājbipna caá. Obohjeéhtih, ā táicah, wā naáwátdih jenah joicán, yeejéjboodíh ñi chājbipna caá. Pánihna, jñi túi chāja chaáh! Wā naáwátdih túi jenah joinít ñi jepahaá”, át niijíp wut jī.

Fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut í táicat

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jesús queétdih ā naóh péanachah, biíc fariseo Jesúsdi h áih muáboó numah jeémédih át bejep wut jī. Caanná waád juibínit, í jeémát túut niijná, Jesús wā ít juibí cháudap wut jī. 38 Dios queétdih ā túi wēi enat pínah niijná, queét judíowā í jeémát pínah jātih í nuowā í wutatji pah ípí téih chocop wut jī. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnít, queét í wutatji pah téih choccanjeh ā jeéméchah enna, caandíh numah jeémpni fariseoboó búdí át en wáhi bejep wut jī. 39 Páant ā en wáhi bejchah ennit, Jesús nin pah caandíh át niij naáwáp wut jī:

—Yeéb fariseowā níih pamapnadih, níih babhbat dahnadihbut jiiimantjeh ñipí chocna caá, ā túi jíghat pínah niijná. Páant ñi chocochah yahna, diitboó búdí queé í jumna caá. Caan pámap jiiimantjeh ñi chocat pah, yeebbát biíc yoobó ñi jumna caá. Níi túi jíghona yahna, ñi jenah joyát yeejéj ā jumna caá. Níi weñat pínahdihjeh chājnit, tabit en ñinahnitbut ñi jumna caá. 40 ¡Yeéb jenah joicannit caá! ¿Pamap jiiimant

* 11:29 Mt 16.4; Mr 8.12 * 11:30 Jon 3.4 * 11:31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12 * 11:32 Jon 3.5 * 11:33 Mt 5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

dée, Dios jwíih bácahdih chājni, pamap diítboó dée, jwíih caolihdihbut chājni nihcan niít? Pánih chājnit, jwiítidih jéih beedáni caá. ⁴¹ Pánihna, pamap diítboobút chocat pah, ñíih caolihdih túut n̄umnit, moh yéejnitdih ñi teo wáacá. Pánih chājnit, pamap quei wíhcat pah, Dios ã enechah, ñi táí jumbipna caá.

⁴² “¡Yeéb fariseowã búdei yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wutatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni náonadih bíbohnit, biíc núodih caandíh ñipí wāhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih wāhna yuhna, biíh ã wutatnadih ñipí joyáh bojna caá. Cāacwādih táí chājatboodíh ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihbut ñipí jenah joicán caá. Dios ã wutat pah, chej jumni náonadih caandíh ñi wāhuchah, ã táina caá. Obohjeéhtih, biíh ã wutatdihbut jepahat caá náahap.*

⁴³ “¡Yeéb fariseowã búdei yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowã jwí míc wáacat m̄úboó waád juibínit, waáwápna ñipí chūudna caá, nihat cāacwā yeebdíh í wēi enat pínah niijná. Tútchi tacboó bií dée jíib chājat jūhna bejnit, cāacwā yeebdíh í wēi jwāáatdih ñipí náahna caá.

⁴⁴ “¡Yeéb fariseowã búdei yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cāac tacchiana panihnit ñi jumna caá. Cāacwā baác diítboó jéih en waadacán, caán tacchianajih yáac chūi bejna, í yohniji yagáp ã jumatdih í jéih encan caá. Caan pánihat pah cāacwā ñi bohéatdih joinít, ñíih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ã jumatdih í jéihcan caá”, Jesús queét fariseowādih át niij jūihñup wut jī.

⁴⁵ Páant fariseowādih Jesús ã niij jūihñuchah joinít, Moisés ã wutatjidih táí jéihni jwuh nin pah Jesúsdi h át niijíp wut jī:

—¿Bohéní, queétdih páant niij jūihna, jwiítidihbut jūih niít ma chājap? át niijíp wut jī.

⁴⁶ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét Moisés ã wutatjidih bohénitdih jwuh nin pah át jwúub niij jūihñup wut jī:

—¡Yeebbút búdei yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cāacwādih búdei wái náah jumnidih

chājat túutna, bainíbitjeh í yapachah ennit, queétdih jíghah encanjeh, búdei ñipí peéh chājna caá.

⁴⁷ “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit búdei yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwátidih naóh yapanitjidih ñi n̄owã ít mao yohop wut jī. Pánihna, queétdih ñi weñat júutat túut niijná, íh tacchianadih ñi táí ámohna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, í bohéatjidih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi n̄owã í chājatji biíc yoobó ñi chājna caá.

⁴⁹ “Dios, nihat jéihni jumna, nin pah át niij naáwáp wut jī: ‘Weém wā naáwátidih naóh yapanit pínahdih, wā naáwátidih bohénit pínahdihbut cāacwādih wā wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cāacwāboó biquína queétdih í mao yohbipna caá. Bitadidihbut yeejép í chājbipna caá’, Dios át niijíp wut jī. ⁵⁰⁻⁵¹ Nihat Dios naáwátidih naóh yapanitdih í mao yohatji peéh yeéb b̄u lāa moondíh caán waó jíib ã jumbipna caá. Jwíih mao yohni Abeldih ã mao yohatji jíib, p̄úú sacerdote Zacaríasdih, Dioíh m̄ú coah tac yoób í mao yohatji jíibbut, yeéb b̄u lāa moondíh Dios ã peéh chājbipna caá. Queét í jepahcatji pahjeh, yeéb biíc yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbut ã peéh chājbipna caá.*

⁵² “¡Yeéb Moisés ã wutatjidih bohénit búdei yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiít Dios ã wutatdih bohénit caá’, niijná yuhna, ã naáwátidih cāacwā í jéihyat déedih ñi jāhna caá. Pánih jāhna, Dios pebhboó ñi wāt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wāt waadacán caá. Pánih chājna, yeebbút waadacán, queétdihbut ñi waadát túutcan caá”, Jesús queétdih át niij jūihñup wut jī.

⁵³⁻⁵⁴ Queétdih páant niij jūih péanit, Jesús át bac bejep wut jī. Páant ã bac bejehchah, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénit biícidih Jesúsdi h naóh yacat túut niijná, yeejép ã jepahachah joíhna, t̄ubit caandíh ít w̄ubh joí ñ̄un pée bac bejep wut jī.

12

“Weém táini caá”, niij yee naóhcat

* 11:42 Lv 27.30 * 11:50-51 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

¹ Páant ā bohéat pónih dawá cāacwā Jesús pebh míc wáac jwíbínit, ī míc tóo néeh chāi bejehah, Jesús ā bohénitdih nin pah āt niij naóh bohénap wut jī: “¡Yeéb ñi túi chāja chaáh! Fariseowā ī jengah joyát pah ñi jengah joicá bojoó. ‘Weém túinijeh caá’, ī niijíchah yuhna, ñih caolih yeejép ā jumna caá. Páant ī jummat pah yeébbóó ñi jumca bojoó. Páant niij jengah joyát, pan paáat panihni ā jumna caá. Jwíih jígohcanni ā jumachah yuhna, túttimah ā jummatdih ni-hat ī jéihbipna caá.* ² Pánihat pah, ded pah caolih diitboó jumna, jwíih jígohcann yuhna, túttimah ā jígohbipna caá. Ded ñi bih chājnidihtat túttimah cāacwā ī jéihbipna caá.* ³ Ded pah dupánapboó ñi niijátjidih baabápboó cāacwā ī joibípna caá. Ded pah yeéb ñíih tólihboó daocánnitdih ñi jéyé ni-ijátjidih, túttimah dawá ī míc wáacapboó ī jwúub wépép naóh yapabipna caá, āt niijíp wut jī.

*Déhedih tigaá úumat náah
(Mt 10.26-31)*

⁴ “Wā chéenwāá, yeebdíh nin wā naáwátidih ñi túi náhninaá: Ñíih bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant ī chājat túttimah, yeebdíh chah yeejép ī jéih chājcan niit. ⁵ Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wā naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wunat túttimah, yeebdíh peéh chājna, iiguípna ā jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjuh caá úumat náahap.

⁶ “Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ā quíib buudcán niit. Cinco jwébehwādih chéne júdubit yeéb ñipī jíib teona caá. Botonit ī jumachah yuhna, Diosboó bíic jwébehdihjuh ā quíib buudcán niit. ⁷ Obohjeéhtih, jwébehwā chah yeebdíh Dios ā oina caá. Búdí oinit, ñíih waó yoócnajeh débóí ā jummatdih Dios ā túi jéihna caá. Páant ā oyatdih jengah joinit, ñi náhni dahwaca bojoó”, āt niijíp wut jī.

*“Weém Jesúih caá”, úumcanjeh, niiját
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ “Cāacwā ī joyóchah, ded ‘Weém Jesúih caá’, ā niijíchah, weembát wā ípíih ángelwā ī

joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wā niijbípna caá. ⁹ Obohjeéhtih, cāacwā ī joyóchah, ded ‘Weém Jesúih nihcan caá’, ā niijíchah, weembát wā ípíih ángelwā ī joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wā niijbípna caá. ¹⁰ Ded weém nihat cāacwā úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ā túut nuumáchah, yeejép ā wéheatdih Dios ā yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espíritubodíh yeejép wéhenit, ā jéih túut nuumcát jíib, Dios ā yéejatdih ā yohcan niit.*

¹¹ “Wíihwā ñi jummat jíib cāacwā yeebdíh teonit, naóh yacat túut niijná, ñi míc wáacat muáboó, peéh chājat túutnit pebhboó, bita ñi maáta pebhboobút ī ub bejehah, ‘¿Ded pah wā niij jepahbi?’ ñi niij náhni dahwaca bojoó. ¹² Caanná ñi jwíbínachah, Túini Espíritubó ded pah ñi jepahat pínahdih ā jéihyabipna caá”, Jesús āt niijíp wut jī.*

Dawá bíi dée bíbohat ā tobohat

¹³ Páant ā niij naóh péanachah, ī cātíh jumni Jesúsdihi nin pah āt niijíp wut jī:

—Bohéní, jwí íp báadhda áih bíi dée jwiitdih ā wuhachah yuhna, wā úud jeñé nihatdih ubnit, wíih pínahdih ā wuhcap jī. Páant ā chājachah, weemdíh wíih pínahdih caandíh ma wūhat túutú, āt niijíp wut yuh jī.

¹⁴ —Weém bíi déedih pāáhni maáh nihcan caá. Pánih chājat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús āt niij jepahap wut jī.

¹⁵ Páant caandíh niijnít, nihat ájeéh péenitdih nin pah āt jwúub niij naáwáp wut jī:

—¡Ñi túi chāja chaáh! Dawá bíi déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bíi dée bíbohna, wā túi jumbipna caá’, ñi niijná yah caá. Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohat jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, āt niijíp wut jī.

¹⁶ Páant niij naóhniit, ī túi beh joyát pínah niijná, nin ā jengah joini naáwátjīh āt jwúub bohénap wut jī: “Bíic newé dawá bíi dée bíbohni, áih wápchiboó pácahi ā momochah, dawá ā quehep be. ¹⁷ Dawá ā quehechah ennit, nin pah ā míc niij jengah joyóp be: ‘¿Ded pah wā chājbi? Wíih pácahi wā ámohat pínah muá bainí ā jumachah, ā yáo yap-bipna caá. ¹⁸ Nin pah wā chājbiipna caá:

* **12:1** Mt 16.6; Mr 8.15   * **12:2** Mr 4.22; Lc 8.17   * **12:10** Mt 12.32; Mr 3.29   * **12:12** Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

Caandih ámohat munnádih wai yoh jéna péanit, chah búdí ámohat pínah munnádih wā chājipna caá. Pánih chājnit, nihat wíih pácahidih, wíih bíí déedihbut wā ámohbipna caá. ¹⁹ Pánih ámoh péanit, nin pah wā míic niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bíí déedihbut wā bíbohna caá, bŭca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wā wēibipna caá”, wā míic niijbípna caá’, caán newé ā niij jenah joyóp yuh be. ²⁰ Obohjeéhtih, páant ā niij jenah joyóchah jéihnit, Dios caandih nin pah ā niijíp be: ‘Jenah joicánniابه! Bŭ cheijeh ma wunuchah, míih caolih ā bŭdbípna caá. ¿Páant ma wunat túttimah, nihat ma ámohniji bíí dée deih pínah tigaá ā jumbi? Meéamboó caandih ma jéih ũb bejcan niit’, Dios caandih ā niijíp be. ²¹ Pánihna, ded áih pínahjeh dawá bíí déedih en ũnah ũb jwejnít, Dios ā weñat pínahdih bidcanjeh, bŭdní ā jumbipna caá”, Jesús cāacwādih át niijíp wut jī.

*Dios áihwādih ā túi en dawát
(Mt 6.25-34)*

²² Páant niij péanit, nin pah ā bohénitboodih át jwŭb niij naóh bohénap wut jī: “Ded pah ũi jumatdih ũi náhni dahwaca bojoó. ũi jeémát pínah, ũi dawát pínah yéguehdihbut, ũi náhni dahwaca bojoó. ²³ Caandih bidat chah Diosdih táí bíicdih ũi jumat pínahboodih ũi bidí. Páant ũi bidichah, caán yeebdih oina, ũi jeémát pínah, ũi dawát pínahdihbut ā wŭhbipna caá, ũi túi jumat pínah niijná. ²⁴ Jwébehwādih ũi jenah joyoó. Queét ũih jeémát pínahdih ípī momcan caá. ũih jeémát dih ámohat pínah munná ípī bíbohcan caá. Pánihnit í jumuchah yuhna, Dios queétdih í jeémát pínahdih ápī wŭhna caá. Jwébehwādih oina, ā en dawát chah, yeebdih oinit, Dios ā túi en daoná caá. ²⁵ Yeéb búdí náhni dahwana yuhna, ũi wunat pínah yeó jáapdih ũi jéih túut nŭmcán niit. ²⁶ Pánih jéih túut nŭmcán, búdí ũi náhni dahwana yuhna, bíih pínahdihbut ũi jéih túut nŭmcán niit. Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá. ²⁷ Cháanadihbut ũi jenah joyoó. Caán cháana behna, ā túi jígohat

pínahdih ápī teocan caá. Pánih teocan yuhna, Maáh Salomónji áih túini yégueh chóo dŭonít, ā túi jígohatji chah, cháanaboó ā túi jígohna caá.* ²⁸ Caán cháanadih Dios ā túi jígohat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana bŭu déedih jum, cheibit déedih ā diib téh bejna caá. Páant ā diib téhechah, cāacwā ípī cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ā jumuchah yuhna, Dios caán cháanadih táí jígohni ā chājna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ā wŭhat chah, yeébbodih Dios yéguehdih ā wŭhbipna caá. Pánihna, caandih náhni dahwacanjeh, Diosboodih ũi túi jenah joyoó. ²⁹ Ded pah ũi jeémát pínah, ũi babhbat pínahdihbut tŭbit náhni dahwa joi bídca bojoó. ³⁰ Nihat Diosdih jéihcannit bíí déedih tŭbit ípī náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ũi ípboó ũi jeémát pínah, ũi dawát pínahdihbut ded pah yeebdih jŭhdhdidih ā jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdih ā teo wáacat pínahdih táí jenah joiná, búdí ũi náhni dahwaca bojoó. ³¹ Pánihna, bíí déedih ũi bidat chah, Dios ā maáh jumatdih bidnit, caandih ũi táí jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadihbut ũi naáwá, queétdihbut caandih í jepahat pínah niijná. Páant ũi chājachah, Diosboó nihat ũi náahatdih ā túi wŭhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Jeáboó búdí júb jumni panihnidih jwī
bíbohat
(Mt 6.19-21)*

³² “Yeéb wíihwā daocánnit jumna yuhna, Diosdih táí jenah joinít, ũi ũumca bojoó. Páant ũi túi jenah joyóchah, Dios ũi íp yeebdih búdí oinit, wēinit, túinidih ā wŭhbipna caá. Pánihna, yeebdih ā pehbboó ā ũb bejbipna caá, ájeéh ũi túi jumat pínah niijná. ³³ ũíih bíí déedih júb chāj wŭhna, caán júb dih ũbnit, tŭbit moh yéejnitdih wŭhat caá náahap. Páant ũi chājatji júb, Dios ā jumapboó ũi juibínachah, yeebdih túini yoobátidih ā wŭhbipna caá. Páant ā wŭhni pínah ā bŭdcán niit. Ded nŭmní caandih ā jéih nŭmcán niit. Póloh wābut í jéih jeémp yéejacan niit. ³⁴ Pánihna, Dios pehbboó ũíih búdí júb jumni panihni ā jumuchah, Dios ā weñat pínahdih ũi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ũíih búdí júb

* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

ɟumnidih bíbohnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Jesúsdih túi jenah joí páñat

³⁵ “Weemdih ñi jenah joyátdih ñi túi míc ámoh páñaá. Ded pah míc ámoh páñatdih ñi beh joyát pínah niijná, nin bainí naáwátdih yeebdih wā naóhna caá:” ³⁶ Biíc newé ā chéénih téihya chéwat weñatdih numah jeémédih ā bejep be. Páant ā bejat túttimah, chei ā jwúub juyát pínahdih páina, jēcdih wēpép ī jéih wātadih bejat túut niijná, caandih teo wāhñitboó ñih yégueh chóodih wái aabá chéonit, ñih jiiát dahnadihbut ī jii cáag páina caá. Páant ī chājat pah, wā jwúub dei jūúwát pínahdih yeebbát ñi jenah joyátdih ñi túi míc ámoh páñaá.* ³⁷ Ī maáh ā jwúub juyúchah, caandih teo wāhñit túi páinit, búdí ī wēibipna caá. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Páant ī túi páñat jīb, ĩ maáhboó teo wāhñit ī dūwát dée chóodih dúo péa, queétdih chúudat túutnit, jeémát ā wāhñipna caá. ³⁸ Chei tac yoób, daa jūúwúchah, caán ā juyúchah yuhna, túi páina, queét bainí ī wēican niit. ³⁹ Nin biih bainí naáwátdihbut yeebdih wā naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih numni cáac numúdih ā juyát pínahdih mū mīnahboó jéihna, numni ā jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, āih mūdih āta túi wap tagaá. ⁴⁰ Pánihat pah, weém, nihat cáacwā úud jeñé, ñi jéihcat láa wā jwúub dei jūóhñipna caá. Pánih jéihcan, weemdih túi jwááat túut niijná, ñi jenah joyátdih túi túut num páñat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Túi teo wāhñi, túi teo wāhñicanni naáwát (Mt 24.45-51)

⁴¹ Páant ā niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdih át niij úabh joyóp wut jĩ:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwíih pínahjeh niit? ¿Nihat cáacwāih pínah niit? át niijíp wut jĩ.

⁴² Páant ā niijíchah joinít, nin naáwátjñh queétdih Jesús át jwúub bohénap wut jĩ: “Biíc teo wāhñi túi jenah joiní, ā maáhdih túi jepahni ā jumup be. Páant ā jumuchah

ennit, ā maáh ā bejat pínah jātih, nihat bita caandih teo wāhñit ī maáh pínah caandih ā waadánap be, queét ī jeémát pínahdih yoobópdih ā wāhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biih baácboó ā bejep be. ⁴³ Pánih bejniji āih mūaná ā jwúub juyúchah, caandih teo wāhñi ā wutatji pah ā chājachah ennit, caandih búdí ā wēibipna caá. ⁴⁴ Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Caandih wēinit, nihat āih bií déedih en daoní maáh ā waadábipna caá. ⁴⁵ Obohjeéhtih, biih caandih teo wāhñi túi jepahcan, ‘Wā maáh maatápdih jígohcan, bñtéh ā jwúub jūóhcan niit’, niij jenah joinít, bita teo wāhñit neoná yaáhdihbut páinit, ā jeémp babh máihñap be. ⁴⁶ Ā náhñicanni yeó jáap, ā páicanni horadih ā maáhboó ā jwúub joibípna caá. Pánih joinít, caandih ā jepahcatji peéh, tūbit ā páibipna caá. Pánih pái péanit, Diosdih jepahcannit biícđih iiguípna ā wahñipna caá. ⁴⁷ Pánihna, ded teo wāhñi ā maáh ā weñat pínahdih jéihna yuhna, túi ámoh páican, ā maáhdih jepahcah, ā maáh caandih peéh chājna, búdí ā páibipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, ded teo wāhñiboó ā maáh ā weñat pínahdih túi jéihcan, yeejép ā chājachah, ā yéj chājat jīb búdí āta peéh chāj tagaá. Obohjeéhtih, ā túi jéihcatdih ennit, caandih peéh chājna yuhna, nump ā páibipna caá. Pánihna, deddih túi chājat pínahdih Dios búdí ā jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdih cáacwā búdí wut wēpatdih ī wāhuchah, túinijeh wut caá caandih náahap”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Jesús cáacwādih chéne poómp ā chājat (Mt 10.34-36)

⁴⁹ “Ñi náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéj chājñitdih peéh chājna, iiguípna ā yohat pínah niijná, nin baácboó wā dei jūúwáp jĩ. ĩjātih páant ā chājachah nihna, wāta wēi tagaá! ⁵⁰ Obohjeéhtih, páant ā peéh chājat pínah jātih, weémboó búdí yeejép wā yapbipna caá. Pánih yeejép wā yapat pínahdih jéihñit, tūbit wā jīgahna caá.* ⁵¹ ¿Ded pah weemdih ñi niij jenah joí? ‘Āih doonádh joinít, nihat cáacwā túi biícđih ī jumbipna caá’, ¿ñi niij jenah

* 12:35 Mt 25.1-13 * 12:36 Mr 13.34-36 * 12:40 Mt 24.43-44 * 12:50 Mr 10.38

joí niít? Obohjeéhtih, páant ã nihcan niít.
⁵² Cãacwã wã naáwátdih ã joyát táttimah, biícwãjeh jumna yuhna, biíc peihcannit weemdih jepahnitdih chénewã jepahcannitboó ã míic jũihbipna caá. ⁵³ Behe ã wũúhdih ã jũihñuchah, ã wũúhbat behedih ã jũihbipna caá. Beh wili mi nũumdih mi jũihñuchah, mi nũumbút beh wilidih mi jũihbipna caá. Beh wili mi wũúh áadih mi jũihñuchah, mi wũúh áabat mi chũdhidih mi jũihbipna caá. Biquína weemdih ã jepahachah, biquína ã jepahcat jíib páant tabit ã míic jũihbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*Ded pah ã yapat pínahdih ã beh joicát
 (Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

⁵⁴ Páant ã bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús ãjeéh péenitdih jwuh ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ: “Yeéboó yeó dei bejepmant mah tólihna ã jũúwáchah enna, ‘Mah bũugát túut caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah ãpĩ bũugná caá. ⁵⁵ Mah bũugcáp bũwámant johlit ã jũúwáchah enna, ‘Cháih chãhat túut nihcan caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah tabit ãpĩ chãhna caá. ⁵⁶ Obohjeéhtih, yeéb yeejépwã, ‘Wã jéih beedána caá’, niij jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumap. Baácdih, jeádihbat ennit, ded pah ã yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wã chãjatdih ennit, wã naáwátdih joiná yuhna, ded pah táttimah ã yapat pínahdih ñi jéihcan caá”, Jesús queét cãacwãdih ãt niijíp wut jĩ.

*Yeebdih enñcannitjĩh míic ámohat
 (Mt 5.25-26)*

⁵⁷ “Ded pah ñi chãjat pínahdih yeebjéh jenah joinít, ñi túi chãjaá. ⁵⁸ Yeebdih naóh yacni peéh chãjat túutni pebhboó ã nũmah bejehchah, ‘¿Majeéh túi jummat túut niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ caandih ñi niijí, yeebdih peéh chãjat túutni pebhna ã ub bejcat pínah niijná. Páant caanjĩh ñi míic ámohcah, peéh chãjat túutniiboó yeebdih nemat mũúboó ã nemat túutbipna caá. ⁵⁹ Páant ã nemechah, nihat ñi jíib bũudáátdih ñi jíib chãj péaat pínah jãtih, yeéb ñi baccan niít. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jummat túut niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ niijnít, caandih ñi jepahaá,

yeebdih ã peéh chãjcat pínah niijná”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

13

Yéej chãjatdih cádahnit, túut nũumát

¹ Caán láa biquína Jesúsdi joinít nin pah caandih ãt niij naáwáp wut jĩ:

–Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioih mũúboó ovejadih cáo wũhnit, Diosdih ã wẽi uúbúchahjeh, Pilatoboó queétdih ãt mawat túutap wut jĩ. Pánih maonit, oveja meép, cãacwã ã maonitji meépjĩh ãt widip wut jĩ. ¿Ded panih tigaá páant ãt yap? queét Jesúsdi ãt niij uúbh joyóp wut jĩ.

² Páant ã niij uúbh joyóchah joinít, nin pah ãt niij jepahap wut jĩ:

–¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niij jenah joí? ‘Páant queét tabit yeejéj yapna, nihat bita Galilea baácdih moón ã yéejat chah niít ãt yéej chãjap’, ¿yeéb ñi niij jenah joí niít?

³ Nihcan caá. Dedé yéejatdih biíc yoobó Dios ã peéh chãjbipna caá. Yeéboó ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodih ñi túut nũumcátji jíib ã peéh chãjachah, yeebbát iiguípna ñi bejbipna caá. ⁴ Nindihbat ñi túi jenah joyoó: Siloé wut jumni jap bóo mũú ãac jéennit, dieciocho cãacwãdih ãt tãjap wut jĩ. ‘Pánih wũnna, bita Jerusalén tútchidih moón ã yéejat chah ãt yéej chãj tagaá’, ¿ñi niij jenah joí niít? ⁵ Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatdih cádahcan, túiniboodih ñi túut nũumcán, yeebbát wũnna, iiguípna ñi bejbipna caá, queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Quehe wihcanni higuera nah naáwát

⁶ Páant niij péanit, nin naáwátjĩh queétdih ãt jwúub bohénap wut jĩ: “Biíc newé ãih wápchiboó higuera wut jumni nah ã jumap be. ‘Caan náh ã quehna nacaá’, niijnít, diquidih ã bejep yuh be. Obohjeéhtih, caan náh ã quehcah, ã bid juicáp be. ⁷ Pánih bid juicán, ãih wápchidih teo wũhnidih nin pah ã niijíp be: ‘Weemdih ma joyoó. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedih wã bidip yuh caá. Obohjeéhtih, ã quehcan caá. Páant ã quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wũih wápchidih ã jumachah, biih nahdih wã jéih momcan caá. ã wihcah, biih

* 12:53 Mi 7.6

nahdih momnit, caan nâh quehedih wâta jeémp tagaá', caandih teo wâhndih ã niijíp be. ⁸ Páant ã niijíchah joinít, caandih teo wâhni nin pah ã niij jepahap be: 'Maá, nin jópchidih pohba ã jum jwuh naáh. Nin nah páuj yehmant baád páuda péanit, nuñáp jónópdi wâ yacbi pna caá, míh higuera nah ã quehat pínah niijná. ⁹ Páant wâ châjat táttimah, ã quehmi dée caá. Æ quehcat ennit bácah, weemdih ma yoób tib yohat tútú', ã maáhdih ã niij jepahap be. Pánihat pah, yeéboó ñi tút nuumát pínahdih Dios ã páina caá. Maatápdih ã páina beé. Pánihna, ñi tút nuumcát ennit bácah, yeebdih ã yoób peéh châjbipna caá', Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Judíowã ã chooát yeó jáapdi wânnihdih Jesús ã booaat

¹⁰ Bíih láa judíowã ã chooát yeó jáapdi ã míc wáacat muudih Dios naáwát di Jesús ãt naóh bohénap wut jĩ. ¹¹ Caanjih nemép jumnih mit jumap wut jĩ. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih ã jumuchah, caántboó chóyó bejnihjih mit jumap wut jĩ. ¹² Páant mi jumati di ennit, Jesús caántdih ãt jüúwát tútup wut jĩ.

—Némá, meemdih wã booana caá, ãt niijíp wut jĩ.

¹³ Páant niijnít, caántdih ã teo jáhanachahjih, yoobópdih mit ñuhap wut jĩ. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wêi naáwáp wut jĩ.

¹⁴ Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdi caántdih ã booaat peéh, judíowã ã míc wáacat muudih en daoní maáhboó ãt íijip wut jĩ. Pánih íijnit, caánboó míc wáacnitdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bíic semanadih seis yeó jáap jwĩpĩ teona caá. Pánihna, yeéb tubúp chüúhni booaat tútudi jüóhna, caán tewat yeó jáapnadihjih ñi jüúwá. Jwiít jwĩ chooát yeó jáapnadih páant ñi châjca bojóó, ãt niijíp wut jĩ.*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queétdih nin pah ãt niij jüihñap wut jĩ:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjébut chooát yeó jáapdi yuhna, ñíih jiwidi, burrodihbut ã jeémát tólihmant watnit, mah ã babhbat pínah niijná, ñipĩ wái bac bejna caá. Pánih

châjna, teo tigaá ñi châjap. ¹⁶ ¿Nint Abrahamji ã jumadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée ãt bíbohó be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdi wã wat-achah, ã táican niít? ãt niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, tícnit, queét ãt jepahcap wut jĩ. Pánihna, nihat cáacwã Jesús ã wêp châjatdi ennit, búdí ãt weñep wut jĩ.

Mostaza tíb naáwát (Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Nin naáwátjih cáacwãdih Jesús ãt jwúub bohénap wut jĩ: “¿Dios ã maáh jumati ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandih ñi jéihyat pínah niijná, dedé di jenah joinít tigaá, wã naóhbi? ¹⁹ Mostaza tíb ded pah ã jumati di jenah joinít, Dios ã maáh jumati di ñi beh joibípna caá. Caán tíb cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Momni ãih wápchiboó caán tíbihdih ã momop be. Æ momat táttimah, chíhna, búdí nah ã behé be. Páant caan nâh ã behechah, ãih cácanaboó jwébehwã ã jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jumati. Æihwã daocánnit jwíih jumnitji, táttimah ã dao béjbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Pan paáani naáwát (Mt 13.33)

²⁰ “¿Dios ã maáh jumati di ñi jéihyat pínah niijná, dedé di jenah joinít tigaá caandih wã naóhbi? ²¹ Pan paáat ded pah ã jumati di wã naáwáchah, caandih ñi beh joibípna caá. Pandih châjihna, yad wili trigo ojdi pamapdi yacnit, mahjih wid, caandih paáani pínahdi but mipĩ táí widna caá. Pánihna, nihat mi widniji ã táí paabípna caá. Páant ã jumati di pah Dios ã maáh jumati doonadi di joinít, cáacwã ã tút nuumbípna caá. Pánihna, queét joinítboó bitadi ã jwúub naáwáchah, dawá joinít, queébut ã tút nuumbípna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Bainí jęc naáwát (Mt 7.13-14,21-22)

²² Táttimah, Jerusalén tútchina bejna, dahwani tútchina, botoni tútchinadi but Jesús Dios naáwát di naóh bejna ãt châjap

* 13:9 Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13 * 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

wut jī. ²³ Páant ã bejehah, biíc newé caandíh nin pah át niíj wáubh joyóp wut jī:

—¿Maá, daocánnitjeh niít iiguípna bejnit déejidih Dios ã túi ubnit pínah í jumar? át niijíp wut jī.

Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjīh Jesús át jwáub bohénap wut jī:

²⁴ —Yeéb dawá Dios ã jumarpoó ñi waádíhna yuh caá. Obohjeéhtih, bádí ñi yéejatdih cádahíhcan, ñi jéih waadcán caá. Bainí jéc panihnidih waádíhna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Pánihna, yeéb waadátidih bidna, ñi yéejatdih cádahnit, Diosboodíh ñi túi jepahaá. ²⁵ Ñi beh joyát pínah niijná, múú mínah ded pah ã jumatdih wã naóhbiipna caá. Chei caán múú mínah áih jécidih ã nemna caá. Páant ã nemat táttimah, yeébboó caán jécidih juibí, wáump maonit, nin pah ñi niíj ejbiipna caá, ‘Maá, jécidih ma wát júúwá’, ñi niijíchah, múú mínahboó dítmant nin pah ã niíj bábabiipna caá. ‘Dedmant ñi júúwátidih wã jéihcan caá. Yeéb wã jéihca naáhwáidih wã wátcan caá’, ã niijbípna caá. ²⁶ Páant ã niijíchah joinít, yeébboó nin pah ñi jwáub niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babhbap jī. Jwíh tátchiboó jumna, ma naáwátidih jwiítidih ma bohénap jī’, ñi niíj ejbiipna yuh caá. ²⁷ Yeéb páant ñi niijíchah yuhna, caánboó nin pah ã jwáub niíj jepahbiipna caá, ‘Obohjeéhtih, yeebdíh yoobópdi h wã jéihcan caá. Pánihna, ni hat yéejnit jumna, wã pebh júóhcanjeh, biáboó ñi bejeé’, múú mínah ã niijbípna caá. Páant ã niiját pah Dios yeebdíh ã niijbípna caá.* ²⁸ Pánihna, Abraham, Isaac, Jacob, ni hat Dios naáwátidih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó í jumarachah ennít, yeébboó jéih waadcán, tubit jīgahna, ñíh maodíh ñi néeh cháác juibípna caá. Pánih jīgahna, jóocmantjeh ñi cháóbípna caá.* ²⁹ Caán láa ni hat baácidih moón Dioíhwã ã pebhboó í juibínachah, caánboó queétdih ã numah jeémpbiipna caá.* ³⁰ Nin baácboó oboh jumnitji Dios ã jumarpoó maáta í jumbiipna caá. Ninboó maáta jumnitji Dios pebhboó moh yéejnit í jumbiipna caá, Jesús át niijíp wut jī.*

Jerusalén tátchidih moondíh Jesús búdí ã oyat

(Mt 23.37-39)

³¹ Páant ã niíj péanachahjeh, biquína fariseowã Jesús pebhna juibínit, nin pah ít niijíp wut jī:

—Herodes meemdíh ã mawíh páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandíh ít niijíp wut jī.

³² Páant í niijíchah joinít, nin pah queétdih át niíj jepahap wut jī:

—Nin pah caán yeejépebehidih niíj naáwáidih ñi bejeé: ‘Jesús nemépwáidih baca, wánnitdihbut booana caá ã chájar. Búu yeó jáap, cheibitbut páant ã chájbipna caá. Pánihna, cheibit daani ã teo péabiipna caá’, Herodesdih ñi niijí. ³³ Búu bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tátchina wã juibíbiipna caá. Dios naáwátidih naóh yapanitjidih caán tátchidih míicjeh ípí mao yohop wut jī. Pánihna, caán tátchina wã juibínachah, weemdíhbut í mao yohbiipna caá.

³⁴ “Yeéb Jerusalén tátchidih moondíh búdí wã jīgahna caá. Dios naáwátidih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejīh yohnit, yeéb ñipí maona caá. Ñi nuowábut biíc yoobó ít chájar wut jī. Pánihnit ñi jumarachah yuhna, yeebdíh búdí wã oina caá. Pánih oinit, mājbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdíh wã jumat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeébboó weemdíh ñi náahcan caá. ³⁵ Páant ñi náahcat peéh, búu ñíh tátchidih Dios ã wap cádahbiipna caá. Yoobópdi h yeebdíh wã naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwáub encan niít. Táttimah bóo láa nin baácna wã jwáub dei júúwúchahjeh, weemdíh ñi jwáub enbiipna caá. Pánih ennít, ‘Dios ã wahni, meemdíh búdí jwí wéina caá’, weemdíh ñi niijbípna caá”,* Jesús át niijíp wut jī.

14

Bácah chalanidih Jesús ã booaat

¹ Biíh chooát yeó jáapdi h fariseowã í maáh áih muaná Jesúsdi h numah jeéméidih

* **13:27** Sal 6.8 * **13:28** Mt 22.13; 25.30 * **13:29** Mt 8.11-12 * **13:30** Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31 * **13:35** Sal 118.26

āt bejep wut jī. “¿Ded pah caá ã chãjbi?” ni-ijná, caán m̄uúdíh moón caandíhjuh ít túi en ñ̄uunúp wut jī. ² Caán m̄uúdíh, bácah chalani āt jum̄up wut jī. ³ Caandíh ennit, Moisés ã w̄tatjidih bohénitdih, fariseowādh̄but nin pah Jesús āt niij̄ uábh joyóp wut jī:

—¿‘Chooát yeó jáapdih tubáp chãúh̄nitdih ñ̄i booanaá’, Moisés āt niijnít jī? āt niijíp wut jī.

⁴ Páant ã niijíchah yuhna, queét ít jepahcap wut jī. Í jepahcat ennit, Jesús w̄unnidih teo jáha booanit, āt jw̄úb bejat tútup wut jī. ⁵ Pánih booa péanit, queét fariseowādh̄i āt jw̄úb uábh joí j̄ihñ̄up wut jī.

—Jw̄i chooát yeó jáapdih ñ̄i w̄úh, ñ̄ih momo jiwibut ítna ã buug yác bejehah, yeéb ñ̄ita ub p̄uh laabácan taniít. ¿Páant ñ̄i chãjat, tewat nihcan niít? āt niijíp wut jī.*

⁶ Páant ã niijíchah, ded pah ít jepahcap wut jī.

Téihya chéwat ñ̄umah jeémát naáwát

⁷ Jesús fariseoíh m̄uuná waadní, bita ã ñ̄umah jeémpnit pínahboó waád j̄uibínit, waáwápna í ch̄údat pínahdih í ñ̄iwichah, Jesús āt enep wut jī. Páant í ñ̄iwichah ennit, queét nihad̄ih nin pah āt niij̄ naáwáp wut jī:

⁸ —Téihya chéwat ñ̄umah jeémát yeó jáapdih yeebdíh ã bid bojochah, caanná j̄uibínit, waáwápna ñ̄i ch̄úda bojoó. Páant ñ̄i ch̄úduchah nihna, ñ̄i chah maáh ã j̄uyáchah, ⁹ ‘Ma ch̄údni páhadih nindih ma ch̄údat tútú’, yeebdíh ã niijbípna caá. Páant ã niijíchah joinít, jw̄eejboó j̄uibí ch̄údna, ñ̄ita tíic tagaá. ¹⁰ Obohjeéhtih, m̄ú mínah yeebdíh ã bid bojochah, jw̄eejdih bóo páhadih ñ̄i j̄uibí ch̄údup. Yeéb páant ñ̄i ch̄úduchah ennit, ‘Waáwápboó ñ̄i ch̄údu j̄úwá’, m̄ú mínah yeebdíh ã niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ñ̄i bejehah, bita ã bid bojnit yeebdíh í túi w̄i enbipna caá.* ¹¹ Ded caán mícjeh ‘Weemdíh dedé j̄udhd̄at wihcan caá’, niijnídih Dios moh yéejni ã chãjbipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míc maáta ñ̄i waadáca bojoó. Diosjeh

maáta pínahdih ã jéh waadána caá, queét jeémédih j̄uibínitdih Jesús āt niijíp wut jī.*

¹² Páant niij̄ péanit, Jesús m̄ú mínahboodíh nin pah āt jw̄úb niij̄ naáwáp wut jī:

—Ma ñ̄umah jeémíhna, ma pebh jum̄nitdih, búdí dinero bíboh̄nitdih, ma déewādh̄i, ma pej jum̄nitdih̄but ma bidca bojoó. Meém queétdih ma bidichah, ma túi chãjat j̄uib, queétd̄but meemdíh bíic yoobó í ñ̄umah jeémpipna caá. ¹³ Obohjeéhtih, bitadh̄i ma ñ̄umah jeémíhna, moh yéejnit, jéh bejcannit, wio wihcannit, jéh encannitdih̄but ma bidiíp. ¹⁴ Queétd̄boó meemdíh bíic yoobó í jéh ñ̄umah jeémpcan niít. Páant ma túi chãjat̄ji j̄uib, táinit í boo p̄ud j̄úoh̄ni yeó jáapdih Diosboó meemdíh ã túi chãjbipna caá, Jesús caandíh āt niijíp wut jī.

Búdí ñ̄umah jeémát naáwát (Mt 22.1-10)

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, bíic íjéh ch̄údni Jesúsdih nin pah āt niijíp wut jī:

—Dios pebhboó ded ã ñ̄umah jeémpni búdí ã w̄eibipna caá, āt niijíp wut jī.

¹⁶ —Búdí ñ̄umah jeémát chãjni dawá c̄acwādh̄i ã bidip be. Páant ã bidichah joinít, queét nihad̄i í túi w̄i jepah jw̄uh̄up be. ¹⁷ Caán ã yoób ñ̄umah jeémát yeó jáapdih queétdih naáwát náahna, caandíh teo w̄uh̄nidih wahnit, ‘Nihat jw̄i jeémát pínahdih ámoh péanit, yeebdíh ã bidip be, buca’, ã niij̄ naáwát tútup be. ¹⁸ Caandíh teo w̄uh̄ni páant ã niij̄ naáwáchah joinít, queét í jum̄at yoobó nin pah í niij̄ jepahap be: ‘Weemdíh jéhcat dée caá. Butéh jáap wáapdih j̄uib chãj péanit, caandíh enedih bejat tút caá wã chãjap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã p̄icat pínah niijná’, ã jw̄ih bidni ã niijíp be. ¹⁹ Bíh̄but nin pah ã niij̄ jepahap be: ‘Weemdíh jéhcat dée caá. Butéh bíicj̄ih bóo téihya máha j̄iwíwādh̄i wã j̄uib chãjap be. Pánih j̄uib chãjni queétdih enedih bejat tút caá wã chãjap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã p̄icat pínah niijná’, caanbút ã niijíp be. ²⁰ Bíh̄but nin pah ã niijíp be: ‘Weém butéh wã téihya chéwep be. Pánihna, ñ̄umah jeémátboó wã jéh bejcan caá’, ã niijíp be. ²¹ Páant í niijíchah joinít, caandíh

* 14:5 Mt 12.11 * 14:10 Pr 25.6-7 * 14:11 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

teo wāhni ā maáh pebhna jwáub joinít, queét ī niijátjidih ā jwáub naóh yapanap be. Páant ā naáwáchah joinít, ā maáhboó tabit íjnit, nin pah ā niijíp be: ‘Tútchi tac yoób búdí namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcannit, jéih encannit, wio wihcannitdihbut jwāáhnit, waicanjeh ma ub jūúwáp’, ā niijíp be. ²² Pánih naáwádih bejniji jwáub joinít, ‘Maá, ma niijátji pah wā chājap be. Páant wā chājachah yuhna, páantjeh chúdat ā jadhna caá’, ā niijíp be. ²³ Páant ā niijíchah joinít, ā maáh caandíh ā jwáub wutap be. ‘Tútchi jwēejboó búdí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma jūúwát tautú, chúdatnadih ī tui yawat pínah niijná. ²⁴ Meemdíh yoobópdih wā naóhna caá. Queét wā jwíh bidnitboó wā numah jeémátdih ī jeémpcan niit’, ā niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwā pínahdih ā bidichah yuhna, det ī weñat pínahdihjeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh ī jumcan niit. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ā pebhboó ájeéh ī jumbipna caá, Jesús āt niijíp wut jī.

Jesúsjeéh jwí jumíhichah, ā buwat
(Mt 10.37-38)

²⁵ Bíh láa dawá cāacwā Jesúsjeéh it bejep wut jī. Pánihna, Jesús queétdih tac púud ennit, nin pah āt niij naáwáp wut jī: ²⁶ “Ded wā bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Ā ípdih, ā índih, ā áadih, ā wehdih, ā déewádih, ā déewā yaáhdihbut ā oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.* ²⁷ Ded wājeéh péé bohéni jumíhna, ded pah ā weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chājna, wíh ā jummat jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh cádahcat caá náahap.* ²⁸ Nindihbut ñi jenah joyoó: Mú teoni jap bóo múdíh ā chājat pínah jātih, ā jíib jayátdih jéihyat taut niijná, caán mú jíib pínahdih ā jwíh jenah enna caá. ²⁹ Ā jíib pínahdih ā jwíh jenah encan, áih múdíh ā jéih péacah enna, bitaboó caandíh ī deohbipna caá. ³⁰ ‘Nin pohba áih múdíh teona, āt péa tagaá’, ī niij deohbipna caá. ³¹ Nindihbut ñi jenah joyoó: Maáh bíh maáhjīh ī míc mawat pínah jātih, nin pah

ā niij jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowā bíbohnit, caánboó veinte mil soldadowā ā bíbohochah, jwí míc maona, wāta jéih bujá taniit?’ ā niij jenah joiná caá. ³² Páant niij jenah joinít, ā bujácát pínahdih jéihna, bíh maáh áih soldadowājīh míc mawadih jéohnit, yúpjeh ī jum jwahachah, ‘Jwí míc maoca boj jíh’, niiját tautnit, caandíh teo wāhndih ā wah boj bipna caá. ³³ Pánihna, wíhwā jumíhna, weemdíh ñi jepahat pínah jātih, ‘Nihat wā yéej chājatdih wā cádahbipna caá. Wíh bí déedih jenah joicán, Jesúsboodíh jenah joiná, caandíh wā jepahbipna caá. Páant wā jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandíh wā cádahcan niit’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joinít jumna, wíhwā ñi jéih jumbipna caá”, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Buicánni númni naáwát
(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Páant niij naóhnit, nin bíh naáwátjīh Jesús queétdih āt jwáub bohénap wut jī, ā jwíh naáwátidih ī beh joyát pínah niijná: “Númni buiná, jeémátdih ā tui nuñana caá. Obohjeéhtih, númni ā buyát beedéchah, ñi jéih jwáub buyácan caá. ³⁵ Pánih buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ā nihat pah yeéb ñi jumca bojoó. Dios naáwátidih tui joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molit jumna, ā tui joyó naáh!” Jesús āt niijíp wut jī.

15

Budní oveja naáwát
(Mt 18.12-14)

¹ Bíh yeó jáapdih dawá cāacwā, Romanowā ī maáta ī úbát tautnit dinerodih úbh wūhnit, bita Moisés ā wutatjidih jepahcannit “Yeejépwā”, niijnítbut Jesúsdi joyódih it juibínap wut jī. ² Páant ī juibínachah ennit, fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitbut íjnit, queétjeh nin pah it míc niijíp wut jī:

—Nin newé yeejépwádih tui wēi jwāáhnit, íjeéh āpí jeémpna caá, it niijíp wut jī.*

³ Páant ī niijíchah jéihnit, Jesús nin naáwátjīh queétdih āt bohénap wut jī:

* 14:26 Mt 10.37 * 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24 * 15:2 Lc 5.29-30

4 “Cien ovejawādh bíbohni, biíc oveja caandíh ã b̄udúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chājbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bitanoventa y nueve ovejawādh ï jeémát ylip jam̄apboó jwejn̄it, caán b̄udn̄idih bididih ã bejbipna caá. Pánihna, caandíh bid j̄ainítna, ã cádahbipna caá. 5 Caandíh bid j̄uí wēina, ãih daadjíh mao cáagnit, ãih m̄uná ã ub jw̄ub bejbipna caá.* 6 Pánih ub jw̄ub j̄uibínit, ‘Wíih oveja b̄udn̄idih wā bid j̄uȳap be. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac j̄úwá’, niijnít, ã pebh jam̄nitdih, ã déewādhbut ã bid wáacbipna caá. 7 Páant ã weñat pah, ded biíc cāac ã yéejatdih cádahnit, ã túut m̄umáchah, Dios pebhboó jam̄nit b̄adí ï wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihnit ‘Weemdíh yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wāta túut m̄um? niij jenah joinít dih Dios pebhboó jam̄nit ï wēican niit’, Jesús ãt niijíp wat j̄i.

B̄udn̄i dinero j̄ud̄u naáwát

8 “Diez dinero j̄ud̄u bíbohni biíc j̄ud̄u caántdih ã b̄udúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi chājbi? Jiát dahj̄ih jiínit, m̄udíh mi tái tóodh bid beedábipna caá. Caán j̄ud̄udih bid j̄ainítna, mi cádahbipna caá. 9 Caán j̄ud̄udih bid j̄ainít, ‘Weemdíh b̄udn̄i dinero j̄ud̄udih wā bid j̄ainá beé. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac j̄úwá’, niijnít, mi pebh jam̄nitdih, mi déewādhbut mi bid wáacbipna caá. 10 Yoobóp dih yeebdíh wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ã yéejatdih cádahnit, túiniboodíh ã túut m̄umáchah, Dioíh ángelwābut b̄adí ï wēibipna caá’, Jesús ãt niijíp wat j̄i.

B̄udn̄i ã w̄uh naáwát

11 “Biíc newé chénewā ã weh jam̄ap be. 12 Ūdyiboó ã ípdih nin pah ã niijíp be: ‘W̄unna, meemdíh wā w̄uhbipna caá’, ma niijn̄idih b̄u ma w̄uhú, Paá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, ã íp ãih bií déedih ã wehdih ã p̄ááp be. 13 Daocánni yeó jáap túttimah, ūdyiboó nihat ãih bií déedih ubnit, ȳap biíh baácboó jibidih ã bejep be. Caán baácboó jam̄na, cheha náahdih j̄ib chāj, yaádh metat j̄ib wāh, n̄mah jeémát j̄ib wāh, b̄adí ã j̄ib chājap be. Pánih j̄ib chājna, ãih dinerodih ã yoh beedánap

be. 14 Páant ã yoh beedáat túttimah, caán baácboó jeémát wihcah, n̄ugúp láa ã jam̄ap be. Caanbút n̄ugúpj̄ih diib wānna ã chājap be. 15 Páant jeémát ã wihcah, tewat bididih ã bejep be. Páant ã bid bejechah, biíc newé caandíh ï náah jam̄ni tewat wāhnit, ãih momo m̄uwā jam̄ni wáihyat j̄ud̄uboo caandíh ã wahap be, queétdih jeémát ã w̄hat pínah niijná. 16 Pánih queétdih inna, queét m̄uwādh wāhni jeémátdih b̄adí ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ã maáh caandíh ã jeémát tútcah, bitabut caandíh dedé jeémát ï w̄hcap be. 17 Páant ã yapat túttimah, ã jw̄ub náhninap be, ‘Ni-hat wā ípdih teo wāhnit jeémát bíboh, ï j̄udh jeémpni jeémátbut ãp̄i jam̄na beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jam̄na, weemdíh jeémát wihcah, w̄unna caá wā chājap. 18 Pánihna, wā íp pebhna wā jw̄ub bejbipna caá. Caanná jw̄ub j̄uibínit, wā ípdih nin pah wā niijbipna caá: “Diosdih b̄adí wā yéej chājna beé, Paá. Meemdíhbut wā yéej chājna beé. 19 Pánihna, ‘W̄uhú’, b̄u weemdíh ma niijcá bojoó! Meemdíh teo wāhniyeh wā jambipna caá”, wā ípdih wā niijbipna caá’, caán mícjeh ã niij, jenah joyóp be. 20 Páant niij jenah joinít, ã íp pebhna ã jw̄ub bejep be.

“Pánih jw̄ub bejna, ã ípíh m̄udíh ã tóah bejechah, ã ípboó caandíh ȳapmah ã jwāáh enep be. Pánih jwāáh enna, ãih caolihj̄ih b̄adí j̄gahnit, ã w̄uhdih jwāáadh ã ñáo ñah bejep be. Jwāáhnit, caandíh b̄adí wēina, ã pin tewep be. 21 Páant ã pin tewechah, ã ípdih nin pah ã niij naáwáp be: ‘Diosdih b̄adí wā yéej chājap be, Paá. Meemdíhbut wā yéej chājap be. Pánihna, “W̄uhú”, weemdíh ma niijcá bojoó’, ã niijíp be. 22 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, ã ípboó caandíh teo wāhnitdih nin pah ã niij watup be: ‘Waicanjeh túini yégueh chóodih ub j̄óhnit, wā w̄uhdih ñi yacaá. Túini téihya yacat j̄ud̄udih ãih téih tíbidihbut ñi yacaá. ãih j̄tchadhbut túini zapatos ñi yacaá. 23 Jw̄i tái in débehani momo jiwi w̄uhdih ub j̄óhnit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi p̄ubá. 24 “Wā w̄uh ã w̄unah bejna nacaá”, wā niij jenah joyóp yuh be. B̄udn̄i déeji b̄u ã tái jw̄ub j̄ainá

* 15:5 Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

caá, b̄uca. Búdí wēinit, chóbe jeémpj̄h', caandíh teo wāhñitdih ā niij̄p be. Pánihna, queét nihat búdí wēinit, ī jeémép be.

²⁵ “Obohjeéhtih, údyi ā jwúb juyúchah, weép jeñéboó momo jiwíwā jumni wáihyat júduboo ā jumap be. Pánihna, ā ípíh m̄udíh tóah bejna, ī wēi ewechah, ā joyóp be. ²⁶ Pánih joinít, teo wāhñidih nin pah ā niij̄ úbh joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét ī chāj?’ ā niij̄p be. ²⁷ Páant ā niij̄ úbh joyóchah joinít, teo wāhñi caandíh nin pah ā niij̄ jepahap be: ‘Ma úud ā jwúb juná beé. Ā táí juyúchah, ma íp jwī in débehani momo jiwí wūh̄dih ā mawat túutap be. Pánih maonijidih jwī p̄ub péanachah, numah jeémp wēi eona caá ī chājap’, caandíh ā niij̄p be. ²⁸ Páant teo wāhñi ā niij̄ naáwáchah joinít, weép jeñé ā ípdih tubit ā íjip be. Íijnit, ā waádíhcap be. Páant ā waádíhcah enna, ā ípboó bac bejnit, ‘Wūh̄á, ma waád jūwú’, caandíh ā niij̄p yah be. ²⁹ Obohjeéhtih, ā ípdih nin pah ā niij̄ jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí teo wāhñit, ma naáwáchah wā yap yohcah yahna, wā pej jumnitdih wā numah jeémát déedih cabra wūh̄bitdih weemdíh mapī wāhcan beé. ³⁰ Obohjeéhtih, b̄uu yeejép ma wūh̄ ā jwúb juyúchah, yaádh metat jíib míih dinero yoh beedánidih búdí wēinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwī in débehani momo jiwí wūh̄dih maonit, caandíh ma numah jeémpna caá’, ā ípdih ā niij̄ jūih̄ap be.

³¹ “Páant ā niij̄ jūih̄uchah joinít, ā íp caandíh nin pah ā niij̄ jepahap be: ‘Wūh̄á, meém wājeéh mapī jumna caá. Nihat wīih bií déedih míih m̄an caá. ³² Obohjeéhtih, ma úud wanni déeji b̄uu ā táí jwúb juyúp be. Pánihna, wēinit, jwī numah jeémp ewechah, ā táina caá’, ā íp weép jeñédih ā niij̄p be”, Jesús queétdih āt niij̄p wat j̄i.

16

Dinero en daoní ded pah ā chājat naáwát

¹ Biíh láa Jesús nin naáwátj̄h ā bohénitdih āt jwúb bohénap wat j̄i: “Biíc newé búdí dinerodih bíbohni, āih dinerodih en daoníboó ā táí en daocát ennit, biíh teo wāhñiboó ī maáhdih ā naóh yacap be. ² Páant ā naóh yacachah, ī maáhboó āih

dinerodih en daonídh ā bid bojop be. Páant ā bid bojni ā juyúchah, nin pah caandíh ā niij̄p be: ‘Wīih dinerodih ma táí en daocát doonádih wā joyóp be. Pánihna, wīih dinerodih táí en daocát jíib weemdíh ma jwúb teo wāhcan niít. Ded pah wīih dinerodih ma chājatjidih weemdíh ma naóh daác beedánaá’, ā maáh caandíh ā niij̄p be. ³ Páant ā niij̄chah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ā niij̄ jenah joyóp be: ‘Wā maáh weemdíh yohat túut caá páant ā niij̄p. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wā b̄uujácan niít. Weém bitadih dinero wā úbhna, tíic náah jumni wāta úbh tac b̄uugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdíh chājat náah? ⁴ B̄uu, wā chājat pínahdih wā jéihna caá, b̄uca. Nin pah wā chājachah, wā teo cádahat túttimah, wā maáhdih jíib b̄uudánit weemdíh ī oibipna nacaá. Pánih oinit, j̄gah ennit, weemdíh ī teo wáacpipna caá’, caanjéh ā niij̄ jenah joyóp be. ⁵ Páant niij̄ jenah joinít, nihat ā maáhdih jíib b̄uudánit yoobó ā bid bojop be. Páant ā jwíih bid bojni ā juyúchah, nin pah caandíh ā niij̄ úbh joyóp be: ‘¿Wā maáhdih débóo tigaá meém ma jíib b̄uudá?’ ā niij̄ úbh joyóp be. ⁶ ‘Jeémát chājat yí cien dahwani quiítnadih caandíh wā jíib b̄uudána caá’, ā niij̄ jepahap be. ‘Ninboó ma jíib b̄uudáátdih daácni n̄eo ā jumna caá. Waícanjeh j̄uí ch̄udnit, ma jíib b̄uudáátdih jwúb deyanit, tac yoobjéh ma daacá’, teo wāhñi ā niij̄p be. ⁷ Páant niij̄ péanit, biíh jíib b̄uudánidih bid bojnit, nin pah caandíhbat ā niij̄ úbh joyóp be: ‘¿Débóo tigaá wā maáhdih ma jíib b̄uudá?’ ā niij̄p be. ‘Cien trigo wuh wūh̄nadih wā jíib b̄uudána caá’, ā niij̄p be. ‘Ninboó ma jíib b̄uudáátdih daácni n̄eo ā jumna caá. Ochentajeh ma daacá’, ā niij̄p be. ⁸ Páant ā chājatdih jéihnit, ā maáhboó āih dinerodih en daoníjidih nin pah ā niij̄p be: ‘Meém yeeni yahna, ded pah túttimah ma táí jumat pínahdih mat jenah joyóp taga’, ā niij̄p be. Páant ā chājat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah táí jumat túut niijná, bií déenadh ī táí jéih ubna caá. Ded pah ī bíbohat pínahdih Dioíhwāboodíh chah ī táí jéihna caá.

⁹ “Yeébbodíh nin pah wā naóhna caá: Moh yeejnitdih j̄gah ennit, níih bií déej̄h

queétdih ñi túi teo wáacá. Páant ñi teo wáacachah, queébtut Diosdih jepahnit, ã pebhboó ñi juibínachah, yeebdíh ï wēi jwāáhbipna caá.

10 “Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjíh bitadilh túi teo wáacni jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjíhbut ã túi teo wáacnipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohatjíh túi chājcan, túttimah búdí ã bíbohnabut, bíic yoobó ã túi chājcan niít.* 11 Níih bií déejíh ñi túi chājcat enna, Diosboó ã wēpatjíh yeebdíh ã teo wáaccan niít. 12 Pánihna, nin baácboó jum jwuhna, Dios yeebdíh ã wāhni bií déejíh ñi túi chājcat enna, jeáboó ñi juibínachah, túini yoobátdih ã wāhcan niít. 13 Ded Diosdih túi jenah joiní jumna, áih bií dée pínahdih tabit ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, bií déedih tabit bidni jumna, Diosboodíh ã jéih jenah joicán niít. Pánihna, Diosdih bií déedihbut chénat pah bíicdih ñi jéih jenah joicán niít. Diosdihjeh bidat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jí.*

14 Páant ã niijíchah joinít, fariseowā dawá bií déedih bidnit jumna, caandíh ít dehwep wut jí. 15 Páant í dehwechah ennit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jí: “Cāacwā í enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ñi jígohop, ‘Nit túi chājnit caá’, yeebdíh ï niij jenah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bií déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cāacwā í niij ennitdih Diosboó ‘Yeejépwā caá’, ã niij enna caá”, Jesús át niijíp wut jí.

Moisés ã wutatjidih, Dios ã maáh jummatdihbut Jesús ã bohéat

16 “Juan Daabáni ã jummat pínah jātih, Diosjeéh túi jummat túut niijná, Moisés ã wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit í daacátjidihbut cāacwādh jepahat caá átih náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ã maáh jummat túini doonádih cāacwādh ã jwíih naáwáp jí. Bū weem jwáh caán túini doonádih yeebdíh wā naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat ã bwwuchah, det jepahíhnitboó Diosdih búdí bidat caá náahap.* 17 Jeá, nin baácbut

ã bwwúchah yuhna, Moisés ã wutatjiboó ã bwwdcán niít”, Jesús át niijíp wut jí.*

*Yad wilidih yohcat
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

18 “Ded ájeéh bóldih yohnit, biíh wilidih jwūub áa jumna, yeejép ã chājna caá. Ded biíh áajidih jwūub túut nuúm áa jumna, caántjíh ã yéej chājna caá”, Jesús át niijíp wut jí.*

Moh yéejni Lázaro, dawá bií déedih bíbohni naáwát

19 “Dawá bií déedih bíbohni, dinerobut búdí bíbohni newé ã jumup be. Búdí jíib jumni túini chítah jumni yégueh chóodih āpī dwwúp be. Yeó jáap jummat pah túini jeémátdih míic āpī jeémép be. 20 Áih muú jéc pebh moh yéejni, Lázaro wāt jumni, āpī ñajap be. Nihat áih bācah áoh peétni ã jumup be. 21 Páant ã ñajachah, mujjiowā áih áhwatnadih déebédih ípī juibínap be. Dawá bií déedih bíbohniboó ã jeémp jéenanidih Lázaro ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, caandíh āpī wāhat túutcap be. 22 Bíic yeó jáap, Lázaro ã wunup be. Abraham ã jumma yoobát ã jumuchah, Dioíh ángelwā Abraham pebhna áih caolihdih í ub bej wahap be. Cūbūcah, dawá bií dée bíbohniabut ã wunup be. Obohjeéhtih, ã wunat túttimah, cāacwā áih bācahjídih í yohochah, áih caolih iiguípna ã bejep be. 23 Caánboó jumna, tabit ã tabanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro ã pebh ã ñuhuchah, ã enep be. 24 Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ã niij ejep be: ‘Nwá, weém nin iiguípboó wā jumuchah, weemdíh tabit ã tabna caá. Páant ã tubuchah, weemdíh jígah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih áih téih tíbjíh mahdih taj daabánit, wíih nuúcdih ã cámahat pínah niijná, ma chíiaat túutú’, Abrahamdih ã niij ejep yuh be. 25 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, Abraham caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Jumá, meém baácboó jum jwuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap jí. Obohjeéhtih, Lázaro boó ã moh yéejep jí. Bū Lázaro ninjíh ã túi jumuchah, meemdíh caá tabit an tubup. 26 Jwí cātih jéih bejcat dée ã jumuchah, ded ninmant

* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17 * 16:13 Mt 6.24 * 16:16 Mt 11.12-13 * 16:17 Mt 5.18 * 16:18 Mt 5.32; 1Co 7.10-11

conna ã jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabat ã jéih aáb jūóhcan caá', Abraham caandíh ã niij jepahap be.

27-28 “Páant ã niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohniji nin pah ã jwúub niijíp be: ‘Nuwah Abraham, wã íp pebhboó biícjĩh bóo téihya wã údwã páantjeh í jũmũp be. Pánihna, wã údwãdih naáwát náahna, Lázardih ma wahaá, queébtut nin iiguípna í jūóhcat pínah niijná’, Abrahamdih ã niijíp yah be. 29 Obohjeéhtih, Abraham caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Dios naáwát dih Moisésji, bita ã naáwát dih naóh yapanitji í daácni núonadihbut ma údwã í bíbohna caá. Caán naáwát dih ma údwãdih jepahat caá náahap’, Abraham ã niijíp be. 30 Páant ã niijíchah joinít, iiguípboó jũmni nin pah ã jwúub niijíp be: ‘Yoobópdih tigaá ma niijíp, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, biíc wũnniji í pebhna ã jwúub bejchah, queét caandíh joinít, íta túut nũm tágaá’, Abrahamdih ã niijíp yah be. 31 ‘Queét Moisés ã daacátjidih túi joicán, bita naóh yapanit í daacátjidihbut túi joicán, wũnniji ã boo pud jūúwáchah yahna, queét caandíhbut í joibícan nacaá’, Abraham caandíh ã niijíp be”, Jesús át niijíp wat jĩ.

17

*Jwĩ yéej chãjat tútat ã tobohat
(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)*

1 Biíh láa, Jesús nin pah ã bohénitdih át niij naáwáp wat jĩ: “Dawá yeebdíh yéej chãjat tútatni í jũmbipna caá. Obohjeéhtih, í yéej chãjat tútatji jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá. 2 Nin wébít panihni weemdíh jáap jepahnitdih ded ã yéej chãjat tútatji jíib Dios caandíh yeejép pohba ã peéh chãjbipna caá. Pánihna, caán ã yéej chãjat tútat pínah jãtih, ãih butdih búdí jeé júdajĩh chéó búadhni, búdí mũjna caandíh í yohochah, áta túi taga. Páant í chãjachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh áta peéh chãjcan taga. 3 Ded pah ñi chãjat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Ñi dée yeebdíh ã yéej chãjachah, ‘Páant ma chãjatdih ma cádaahaá’, caandíh ñi niijí. Páant ñi niijíchah joinít, táinidih ã túut nũmáchah, yeebboó

ã yéej chãjatjidih ñi jwúub náhnica bojoó.* 4 Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdíh yéej chãjnit, ‘Páant wã chãjatjidih wã jĩgahna caá. Chéneji wã jwúub chãjcan niit’, ã niijíchah, páant bóo láa ã yéej chãjatjidih ma jwúub náhnica bojoó”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Ded pah caá Diosdih túi jenah joyát

5 Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ít niijíp wat jĩ:

–Meemdíh chah jwĩ jenah joyát pínah niijná, jwiít dih ma teo wáacá, ít niijíp wat jĩ.

6 –Mostaza bainí tibih jũmna yahna, chíhna, búdí nah ã behna caá. Pánihat pah, Dios ã wēpatdih bainíjeh jenah joiná yahna, nin pah ñi jéih chãjbipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dag ñah bejnit, búdí mũjna ma juibí ñũhũá’, ñi niiját pahjeh ã bejbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

Teo wãhni ã tewat naáwát

7 “¿Yeebdíh teo wãhni wápchidih teo, ovejawãdih en daoníji ã jwúub jũyúchah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp jūúwá. Ma jeémát pínahdih ninjĩh wã pũúb páñap be’, ¿ñita niijta niit? 8 Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjeh caá caandíh ñita niijíp: ‘Wã jeémát pínahdih ma pũubbí jwũhũá. Wã jeémp babhbachah, weemdíh ma pã jwũhũá. Wã jeémp péaat túttimah, meem jwúh jeémpnit ma babhbaá’, yeebdíh teo wãhnidih ñita niij tagaá. 9 Yeebdíh teo wãhni ñi wútatdih ã chãjachah, caandíh ‘Túina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niiját dih bidcan, ã tewatdihjeh caá ãpĩ chãjap. 10 Pánihna, teo wãhni í jumat pah mũn tigaá yeebbút ñi jũmũp. Dios ã wútatdih jepahnit, ‘Túina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjeh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo wãhni jeh mũn tigaá wã jũmũp. Ma wútatdihjeh tigaá wãpĩ tewep’, ñi niij jenah joyoó”, Jesús át niijíp wat jĩ.

Diez bácah moópnitdih Jesús ã booaat

11 Biíh yeó jáapdih Jesús wã Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cãtíh ít bejep wat jĩ. 12 Bainí tútchidih í waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp

* 17:3 Mt 18.15

caandih ït en ñuhap wat jï. ¹³ Pánih ennit, nin pah ït niij ejep wat jï:

—Maá Jesús, jwiitdih ma jïgah eneeé, ït niijíp wat jï.

¹⁴ Páant ï niij ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wat jï:

—Moisés ã wutatji pahjeh sacerdotewādih ñih bácahdih júutudih ñi bejeé, caán moopát ã ñuumátdih ï jéihyat pínah niijná,* át niijíp wat jï.

Páant ã niijíchah joinít, ï bejehahjeh, ñih bácah moopát át ñuumáh bejep wat jï.

¹⁵ Biíc ïjeéh jamni áih bácah ã ñuumáchah ennit, Jesús pebhna át jwúub bejep wat jï. Pánih jwúub bejnit, Diosdih búdí át wēi ejep wat jï. ¹⁶ Pánih wēinit, Jesús íjtcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Túina caá, Maá”, át niijíp wat jï. Caán bácah moópniji Samaria baácdih bóo judío nihcan wat jï.

¹⁷ —¿Yeéb boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ï jwúub júóhcan? ¹⁸ Nin biícjeh, judío nihcan yuhna, Diosdih ‘Túina caá’, niijídih ã jwúub júúwáp be. ¿Dépanih tibeé bita ï júóhcan? Jesús át niijíp wat jï.

¹⁹ Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—Ñah ñuhnít, ma jwúub bejeé. Wã wēpatdih ma táí jenah joyát jíib ma boonap be, át niijíp wat jï.

*Ded pah caá Dios ã maáh jumat
(Mt 24.23-28,36-41)*

²⁰ Biíh yeó jáapdih fariseowã Jesúsdiñ nin pah ït niij úubh joyóp wat jï:

—¿Débólíh tigaá nin baácboó Dios ã maáh jam jwíihbi? ït niijíp wat jï.

—Dios ã maáh jumatdih yeéb cáacwã ñi jéih encan caá. ²¹ ‘Jãaj, ninjïh caá ã jamup’, ‘Jãaj, cōj caá ã jamup’, ñi jéih niijcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ã wēpatjïh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ã maáh jumat ñi cātíh ã jamna caá, Jesús queétdih át niijíp wat jï.

²² Páant niij péanit, Jesús ã bohénitdih jwuh nin pah át niij naáwáp wat jï:

—Túttimah, búdí yeejép yap láa ã jamuchah, nin baácboó wã jwúub dei júúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh

caá. Obohjeéhtih, wã jígoh jwuhcan niit.

²³ ‘Candih eneeé. Can Dios ã wahni Cristo caá’, niij, ‘Nin Cristodih eneeé’, bita yeebdíh ï niijbípna yuh caá. Páant ï niijíchah yuhna, yeéboó queétdih ñi joyáh bojóo.

²⁴ Wedónachah, nihat yúup jamna yuhna, ï enat pah, weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwáchah, nihat ï enbipna caá.

²⁵ Obohjeéhtih, páant wã jwúub dei júúwát pínah jãtíh, buú láa moón weemdíh náahcan, tubít yeejép ï chãjbipna caá. ²⁶ Weém, nihat cáacwã úud jeñé wã jwúub dei júúwáchah, Noéwã jam láa ï jumatji pahjeh cáacwã ï jwúub jambipna caá.*

²⁷ Caán láa moón nihat jeémp babhñit, téihya chéona ït chãjap wat jï. Pánih chãjna, Diosdih ït jenah joicáp wat jï. Páant ï jamuchah, Noéwãji búdí jãáj chóoboó ï waadát túttimah, Dios pobyít wahnít, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wat jï. Páant ï jumatji pahjeh mun tigaá wã jwúub dei júúwát pínah jãtíh cáacwã ï jambipna caá.*

²⁸ Lot jam láa ï jumatji pahjeh, wã jwúub dei júúwát pínah jãtíh, cáacwã ï jambipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib chãj, wápchidih taj, muú ït chãjap wat jï. ²⁹ Páant ï chãjat pónih, Sodoma tútchimant Lotwãji ï jwei béjehahjeh, tuú iigát panihni iigní jee dáhna jeámant át buúg jéenep wat jï. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigátidih át wahap wat jï.* ³⁰ Páant ï jumatji pahjeh mun tigaá weém nihat cáacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwáchah, cáacwã ï jambipna caá.

³¹ “Caán yeó jáapdih ded áih muú chahmant bóo coahboó jamni dei bejna, áih bií déedih ubudih waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jamnibut áih yéguehnadih ubudih ã jwúub bejca bojo naáh.* ³² Lot áaji ded pah mi yapatdih ñi náhninaá. Dios ã wutatjidih jepahcan, miíh bií déedih oinit, tac páud enna, núumni nah mit wééep wat jï.* ³³ Pánihna, ded ã weñat pínahdihjen jenah joí chãjni, iiguípna bejni ã jambipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chãjni, ã buúdcán niit.*

* 17:14 Lv 14.1-32 * 17:26 Gn 6.5-8 * 17:27 Gn 7.6-24 * 17:29 Gn 18.20-19.25 * 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16 * 17:32 Gn 19.26 * 17:33 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

34 “Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Wã jwúub dei jũóhni yeó jáapdih chénewã ñih m̄úú diítina biícđih ñi ũwuchah, weemđih jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Weemđih jepahcanniboó ã chãobípna caá. 35 Chénewã yaádh biícđih ñi teweçah, weemđih jepahnidihjeh wã ub bejeçah, biíh wili chãobípna caá. 36 Wápçhiboó chénewã teonit ñi j̄m̄uchah, weemđih jepahnidihjeh wã ubbipna caá. Biíh ã chãobípna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

37 Páant ã niijíchah joinít, ã bohénit caandíh nin pah ñt ũbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedboo tígaá páant ã yapbi? ñt niijíp wut jĩ.

—Jóopwã ñi jii j̄uduchah ennit, nuñáp ã moopópboó jéihna, biáboó ñi bidcan niít. Páant ñi jéihyat pah, dedjĩh wã jwúub dei j̄úwáchah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queéđdih ãt niijíp wut jĩ.

18

Éemp w̄nnih mi ũbh tac b̄ugáát naáwát

1 Túttimah, Diosdih ñi ũbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ã bohénitdih ãt niij naáwáp wut jĩ: 2 “Biíc tútchidih yéejat peéh chãjat tútñi ã j̄m̄ap be. Caán Diosdih ũmcan, cãacwãdihbut ãpĩ túi chãjcap be. 3 Caán tútchidih éemp w̄nnihbut mi j̄m̄ap be. Pánihna, peéh chãjat tútñi pebhna j̄ibínit, ‘Weemđih eníhcan, yeejép chãjnidih ma peéh chãjat tútú’, mi niijíp be. 4 Páant mi niijíchah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wã peéh chãjcan niít’, caántdih ã niijíp be. Páant ã niijíchah yuhna, caántboó caandíh chah mi ũbh tac b̄ugánap be. Páant mi ũbh tac b̄ugánachah yap joiná, caanjéh nin pah ã niij jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cãacwãdihbut wã ũmcan caá. 5 Páant wã j̄m̄uchah yuhna, nintboó mi ũbh tac b̄ugána, weemđih mi ch̄uábiçna caá. Pánihna, caántdih yeejép chãjnidih wã peéh chãjat tútbiçna caá’, ã niijíp be”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

6 Páant niijnít, Jesús queéđdih nin pah ãt niij jéihyanap wut jĩ: “Caán yéejat peéh chãjat tútñi ded pah ã chãjatdih ñi túi jenah joyoó. 7 Caán túicanni yuhna, caandíh ũbh tac b̄ugánidih ã teo wáacap be. Diosboó

túini j̄m̄na, ã ñionit ã teo wáacat pínahdih búdí ñi bidichah, queéđdih maatápdih ã páñat tútcan niít. 8 Pánih túi teo wáacnit, queéđdih yeejép chãjnitdih waícanjeh ã peéh chãjbiçna caá. Pánih túi jepahni ã j̄m̄uchah yuhna, weém nin baácboó jwúub dei jũóhna, daocánnit Diosdih túi jenah joinítđih wã bid j̄m̄imí dée caá. Pánihna, yeebboó caandíh ñi túi jenah joí cádahca bojoó”, ãt niijíp wut jĩ.

Chénewã Diosdih ũbhñit naáwát

9 Páant niij péanit, “Jwiítboó túinit caá. Bitaboó yeejépwa caá”, niij jenah joinítđih Jesús nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

10 “Chénewã Diosdih ũbhna ñi chãjap be. Biíc fariseo ã j̄m̄ap be. Biíh Romanowã ñi maáh ã wutni dinerodih ũbhñi ã j̄m̄ap be. 11 Pánihna, fariseo ñuhñit, nin pah Diosdih ã niij ũbúp be: ‘Weém bií déedih n̄umní, yaádhđih yéej chãjni nihcan caá. Nin Romanowã ñi maáh ã wutni dinerodih ũbhñi ã yéej chãjat pahbut wã chãjcan caá. Bitá ñi yéej chãjat pah wãpĩ chãjcan caá. Pánih túi j̄m̄na, “Túina caá”, meemđih wã niijná caá. 12 Weém semana jumat pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wãpĩ ũbhna caá. Ded cien dinero j̄udđih wã j̄ib ubna, diez j̄udđih meemđih wãpĩ wuhna caá. Ma wutat pahjeh wãpĩ túi chãjna caá’, fariseo ã niij ũbúp be. 13 Obohjeéhtih, dinerodih ũbhñiboó ã yéej chãjatdih j̄gahna, ȳupbit yaíh d̄uo ñuhñit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah ã niij ũbúp be: ‘Dios, weém yéejni caá. Weemđih j̄gah ennit, ma teo wáacá’, ã niijíp be. 14 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán dinerodih ũbhñi ãih m̄uná ã jwúub bejeçah, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh ã niij enep be. Obohjeéhtih, fariseobodíh ‘Caán túini caá’, Dios ã niij encap be. ‘Weém túini, dedé yéejat wiçcanni caá’, niijnídih ‘Meém túicanni caá’, Dios ã niij enna caá. Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá túini. Weém yéejni wã j̄m̄uchah, weemđih ma j̄gah en teo wáacá’, niijníboodíh Dios ã wēi enna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

Jesús wébítđih ã ũbát

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

* 18:14 Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11

15 Biíh láa, cǎacwǎ ĩ túhñitdih ã teo jáha úbát pínah niijná, Jesús pebhna ĩt ub juibínap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih ã bohénitboó queétdih ennit, ĩt jípónih jáihñup wut jĩ. 16 Páant ĩ jáihñuchah ennit, Jesús wébít dih júúwát tútñit, ã bohénitboodih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Queét wébít wǎ pebhna ĩ júúwá naáh. ĩ júúwát déedih ñi jáhca bojoó. Queét panihnit Diosdih chah ĩ túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwǎ ĩ jéih jumna caá. 17 Yoobópdih yeebdih wǎ naóhna caá. Nit Diosdih ĩ túi jenah joyát pahjeh yeéboó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh ã nihcan niít, át niijíp wut jĩ.

Dawá bií déedih bíbohni Jesús dih ã úbh joyát

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Páant niijní Jesús ã bohénit biíc dih ã bejchah, judíowǎ ĩ maátajeéh jumni caandih úbh joyódih át juibínap wut jĩ.

—¿Túí Bohení, páantjeh Diosjeéh túi jumíhna, ded pah tigaá wǎ chǎjbi? át niijíp wut jĩ.

19 —¿Dépanih tigaá ‘Túini’, weemdih ma niij? Diosjeh caá túini. 20 Dios ã wutatnadih ma jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjĩ ma yéj chǎjca bojoó.* Cǎacdih ma mao yohca bojoó.* Ma nũmcá bojoó.* Ma yeeca bojoó.* Ma mánadih túinijeh ma chǎjap’,* Dios ã niijíp jĩ. Caán ã wutatnadih jepahat caá náahap, Jesús át niijíp wut jĩ.

21 —Wébít jumna, wǎ yap yohcatji pah, buubut biíc yoobó wǎ yap yohcan caá, Jesús dih át niijíp wut jĩ.

22 —Diosjeéh ma túi jumat pínah, bainí meemdih ã judhna caá. Nihat míih bií déedih jíib chǎjadih ma bejeé. Pánih jíib chǎjnit, caán jíib dih moh yéjnit dih ma wǎhú. Páant ma wǎhuchah, nin baácboó ma bíbohaji chah túini míih pínah Dios pebhboó ã jumbipna caá. Wǎ niiját pah chǎj péa, wǎjeéh ma péé júúwá, Jesús caandih át niijíp wut yuh jĩ.

23 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni

* 18:20 Ex 20.14; Dt 5.18 * 18:20 Ex 20.13; Dt 5.17
* 18:20 Ex 20.12; Dt 5.16 * 18:25 Pr 11.28

jumna, áih bií déedih jíib chǎj wǎhíhcan, búdí át jǎgahap wut jĩ.

24 Páant ã jepahcatdih ennit, Jesús nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ded dawá bií déedih bíbohni Diosdih ã jepahíhichah yuhna, caandih ã buona caá. 25 Camelloboó awí íitbitdih ã waad yábac bejíhichah nihna, áta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waadíhichah, búdí ã buona caá, át niijíp wut jĩ.*

26 Páant ã niijíchah joinít, bita caandih nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioíh pínah ded ã jéih jumcan niít, ĩt niijíp wut jĩ.

27 —Cǎacwǎ ded pah ĩ jenah joyátjǎh jeh ĩ túi chǎjǎhna yuhna, Dios pebhboó ĩ jéih bejcan niít. Diosjeh caá iiguipna bejnit déedih ã túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih chǎj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih ã wihcan caá, Jesús át niij jepahap wut jĩ.

28 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Weemdih ma joi jwúhú. Majeéh péeat tút niijná, jwiitboó nihatdih jwí cádahap jĩ, át niijíp wut jĩ.

29-30 —Yoobópdih yeebdih wǎ naóhna caá. Diosdih jepahni áih mũdíh, ã mánadih, ã déewádih, yaddih, ã wehdih cádah bejnit, nin baácboó ã jum jwuhuchah, Dios chah dawá caandih ã wǎhíhna caá. Pánihna, ã wunat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh ã jumbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jesús ã wunat pínadhí ã jwúhú naáwát
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Páant niij péanit, Jesús doce ã bohénitdih chibít yúup búg át numah bejep wut jĩ. Pánih bejnit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “Bainí yeebdih wǎ naáwíhna caá. Buu Jerusalén tútchina bejna caá jwí chǎjap. Caanná jwí juibínachah, Dios naáwát dih naóh yapanit jon jǎtih ĩ daacátji biíc yoobó weém nihat cǎacwǎ úud jeñé wǎ yapbipna caá. 32 Weemdih teonit, judíowǎ nihcannitdih ĩ jwúhú wǎh yapabipna caá. Páant ĩ wǎh yapanachah, queétboó weemdih deoh naóhñit, mao mác coí jáha, yeejép wéhe, pǎnit, ĩ mao

* 18:20 Ex 20.15; Dt 5.19 * 18:20 Ex 20.16; Dt 5.20

yohbipna yuh caá. ³³ Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwáub boo pud jáóhbiipna caá”, queédih át niijíp wut jĩ.

³⁴ Páant ã niijíchah joiná yuhna, ã bohénit ded pah ã naáwát dih ít beh joicáp wut jĩ.

Jéih encannidih Jesús ã booaat
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jesús wã Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ít toáh juibínap wut jĩ. Caanjĩh jéih encanniboó namá jwéejdih chúudnit, dinero úbhna át chãjap wut jĩ. ³⁶ Pánih chúudnit, dawá ã pebh í yap bejchah joinít, queédih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá dawá cãacwã í yap bej? át niijíp wut jĩ.

³⁷ —Jesús, Nazaret tútchidih bóo ã yap bejna caá, caandih ít niij jepahap wut jĩ.

³⁸ Páant í niijíchah joinít, caán át ej jwíhip wut jĩ.

—¡Jesús, David juima, Dios ã wahní, weemdih ma jĩgah enee! át niij ñaác ejep wut jĩ.

³⁹ Páant ã niij ñaác ejchah joinít, Jesús dih waóhnitboó, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¡Ma laiha bojoó! caandih ít niij jípónih jãihñap wut jĩ.

Páant í niij jãihñachah yuhna, caánboó chah át wép ejep wut jĩ.

—¡David juima, Dios ã wahní, weemdih ma jĩgah enee! át jwáub niij ñaác ejep wut jĩ.

⁴⁰ Páant ã niij ñaác ejchah joinít, Jesúsboó chão ñahnit, caandih ã pebhna át ub bejat tútup wut jĩ. Páant ã bejat tútuchah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ít ub bejep wut jĩ.

Á pebhna í ub juibínachah, nin pah caandih át niij úbh joyóp wut jĩ:

⁴¹ —¿Ded pah wã chãjat tigaá ma náah? át niijíp wut jĩ.

—Maá, jéih enatdih caá wã náahap, át niij jepahap wut jĩ.

⁴² —¡Ma enee! Weemdih táí jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

⁴³ Páant ã niijíchahjeh, jéih encanniji át yoób enep wut jĩ, buca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih búdí át wēi naáwáp wut jĩ. Pánihna, bita caán jéih encanniji ã

enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jĩ.

19

Zaqueo Jesús dih ã jwãáat

¹ Jesús wã Jericó tútchina juibínit, bac bejat tút ít chãjap wut jĩ. ² Caán tútchidih Zaqueo wut jumni át jumap wut jĩ. Caán Romanowã í maáta dinerodih úbát túttnit í maáh jumna, búdí dinero át bíbohó wut jĩ. ³ “Caán dedna tigaá”, niijnít, Jesús dih át eníhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ã eníhichah yuhna, japcanni dahbit ã jumuchah, dawá cãacwã caandih ít jãhap wut jĩ. ⁴ Pánihna, Jesús ã yap bejchah, táí enat tút niijná, cãacwãdih ñáo yap bejnit, sicómoro wut jumni nahdih aab béjnit, caanjĩh Jesús dih át pái lajap wut jĩ. ⁵ Caanjĩh ã pái lajachah, caan náh pújdh Jesús juibí ñahnit, Zaqueodih chéi ennit,

—¡Zaqueo, waícanjeh ma dei jáúwá! Bũ míh muúboó wã chão jwáhbiipna caá, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ã niijíchah joinít, Zaqueoboó wépép dei jáóh, búdí wēinit, áih muaná Jesús dih át numah bejep wut jĩ. ⁷ Jesús caandih ã pej jum bejchah ennit, nihat cãacwã íjnit, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jĩ:

—Jesús tubit yéejniíh muaná ã bejna caá, ít niijíp wut jĩ.

⁸ Áih muaná numah juibínit, queédih át numah jeémép wut jĩ. Pánih jeémp chúudniji Zaqueoboó ñah ñahnit, Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meemdih bainí wã naáwát tút caá. Wã yéejatdih cádah, táiniboodih tút numnít, moh yéejnitdih nihat wíh bí déedih tac yoób wã wãhbiipna caá. Ded dinero wã yee úbhndih cuatro láa wã jwáubabipna caá, át niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíchah joinít, nin pah caandih Jesús át niijíp wut jĩ:

—Abrahamji Diosdih ã jepahat jíib, Dios caandih át táí ubap wut jĩ. Bũ meembút Diosdih ma jepahat jíib, Abrahamji ã juima yoobát ma jumna caá. Páant ma jumuchah, meém, majeéh jumnitbut iiguipna bejnit déejdih Dios ã táí ubna caá. ¹⁰ Weém nihat

cãacwã úud jeñé, bœudnít panihnitdih bidnit, táí ubat túut niijná, wã jũúwáp be, Jesús át niijíp wut jĩ.*

Dinero júdœna naáwát
(Mt 25.14-30)

¹¹ Páant ã niijíchah joinítboó Jerusalén tátchi pebhjeh jumna, caanná juibínit, “Maáh ã waadbípna nacaá”, í niij jenah joyátdih jéihnit, nin pah queétdih át niij bohénap wut jĩ: ¹² “Áih baácđih moondíh wutat túut niijná, í maáh wũúh biíh baácboó maáh waad jwúhđdih ã bejep be. ¹³ Á bejat pínah jãtíh, chénat pah téihya caandíh teo wũhñitdih ã bid wáacap be. Í wáac jayúchah, queét nihatdih biíc yoobó búdí jíib jumni míic dinero júdœnadih ã wũhup be. Wũhñit, ‘Wã jwúub jũúwát pínah jãtíh, nin dinerojĩh ñi jíib chãj teo páñaá’, í maáh pínah queétdih ã niijíp yah be. ¹⁴ Obohjeéhtih, áih cãacwã caandíh eníhcan, ã maáh jummatdih náahcan, biquínadih chah maáhdih naáwádih í bejat túutap be. ‘Jwiítboó caán ã maáh jummatdih jwĩ náahcan caá’, í niij naáwát túutap yah be.

¹⁵ “Obohjeéhtih, caánboó maáh waadnít, ã jwúub jayúp be. Jwúub joinít, í tewatdih jéihyat túut niijná, caandíh teo wũhñitdih ã jwúub bid wáacap be. ¹⁶ Jwíh waóh joiní nin pah ã niijíp be, ‘Maá, ma wũhni júđujĩh jíib chãj teonit, diez júđudih wã jwúub jíib ubup be’, ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, ‘Ma táí chãjap be. Weemdíh táí teo wũhni ma jumna caá. Bainíbitjĩhjah ma táí chãjat jíib, diez tátchinadih moondíh í maáh meemdíh wã waadána caá’, ã maáh caandíh ã niijíp be. ¹⁸ Caán táttimah joiníboó ‘Maá, ma wũhni júđujĩh jíib chãj teonit, cinco júđudih wã jwúub jíib ubup be’, ã maáhdih ã niijíp be. ¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, ‘Meém ma táí chãjat jíib, cinco tátchinadih moondíh í maáh meemdíh wã waadána caá’, ã niijíp be.

²⁰ “Obohjeéhtih, táttimah joiníboó ‘Maá, ma eneé. Weemdíh ma wũhni júđudih yégueh chóojĩh wã táí tai jwej ámohop be. ²¹ Meém tabit úum náah jumni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jíibdih mapĩ ubna caá. Páant ma

chãjatdih jéihnit, meemdíh wã úumap be’, ã maáhdih ã niijíp be. ²² Páant ã niijíchah joinít, ‘Meém weemdíh ma táí teo wũhcap be. Ma niijátjĩhjah meemdíh wã jwúub naóh yacbipna caá. ¿Weém úum náah jumni níit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni níit? ²³ Páant wã jumuchah nihna, wíh dinerodih dinero jwejat mœná ma ámohochah, áta táí tagaá. Páant ma chãjachah, caán mœdíh teonit weemdíh chah íta wũh tagaá’, ã niijíp be. ²⁴ Páant niij péanit, pehbbit ñũhñitdih nin pah ã niijíp be: ‘Caandíh wã wũhni júđudih dúuc wáinit, chénat pah téihya júđujĩh táí teoniboodíh ñi wũhú’, queétdih ã niijíp be. ²⁵ Páant ã niijíchah joinít, ‘Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júđu jáantjeh ã bíbohna caá!’ caandíh í niijíp be. ²⁶ Páant í niijíchah joinít, ‘Ded ã bíbohnijĩh táí teonidih chah wã wũhñitdih caá. Obohjeéhtih, ded ã bíbohna yahna, ã táí teocat jíib, ã bíbohnidih wã dúuc wáibipna caá.* ²⁷ Weemdíh eníhcannit, í maáh wã jummatdih náahcannitdih, ninna ub jũóhñit, wã enepdih ñi mao yohoó’, í maáh ã niijíp be”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Jesús wã Jerusalénna í waadát
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Páant niij péa, cãacwãdih chibít yúúpbit waóh bejnit, Jerusalén tátchina Jesús wã ít tóah púuh laab béjep wut jĩ. ²⁹ Pánih tóah púuh laab béjnit, Betfagé wut jumni, Betania wut jumni tátchina pebh, Olivo Jéé púujdih ít juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Jesús chénewã ã bohénitdih wahnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

³⁰ —Con jígoñi tátchibitdih ñi bejeé. Waad juibínitjeh, burro wũúh cãacwãdih duo jwúhcanndih ñi jwãáhbipna caá. Caandíh í chéwat tópdih watnit, ñi ub jwúub jũúwá. ³¹ Yeebdíh enni ‘¿Dépanih caandíh watnit, ub bej tigaá ñi chãj?’ ã niij úubh joyóchah joinít, ‘Jwĩ Maáh ã náah jwũhna caá’, ñi niij jepahaá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

³² Páant ã niijíchah joinít, ít bejep wut jĩ. Caanná juibínit, Jesús ã niijátji pahjeh ít jwãáap wut jĩ. ³³ Pánihna, burro wũúhdih í watachah ennit,

* 19:10 Ez 34.16 * 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

—¿Dépanih caandíh wat ub bej tigaá ñi chãj? ã monó ït niij úbh joyóp wat jĩ.

34 —Nindih jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá, ït niij jepahap wat jĩ.

35 —Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhná, ï niij jepahachah joinít, Jesús ã páñapboó ït ub jwuhub bejep wat jĩ. Pánih ub juibínit, Jesús ã chúdat pínah niijná, ïih jih bóo yégueh chónadiah tóo dugnit, burro wúhdih ït cáagap wat jĩ. 36 Pánih púuh laáb chúdnit, ã bejchahjeh, ã jãtíh waóhñit, caán ï maáh pínahdih ï weñat júutna, ïih jih bóo yégueh chónadiah tóo dugnit, namádih ït jwej waáwáp wat jĩ. 37 Pánih bejnit, Jerusalén tátchina tóah juibí, Olivo Jeé púujdih dei juibínit, Jesús ã wēp chãjatjinadiah náhnit, Diosdih búdí wēina, nin pah ït niij ejep wat jĩ:

38 —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwĩ Maáh pínahdih mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidih ma túi teo wáacá! Páant jwĩ maáh ã jumuchah, majeéh jwĩ túi jumbipna caá. ¡Nin baácđih jumnit jeáboó jumnitbat meém chah wēpni Maáhdih ï wēi naáwá naáh! ït niij wēi ejep wat jĩ.*

39 Páant ï niij wēi ejechah joinít, ïjeéh péenit fariseowã nin pah Jesúsđih ït niij jãihñap wat jĩ:

—¡Bohéní, páant bóojeh! Ma bohénitdih ma ej cádahat túutá, ït niijíp wat yuh jĩ.

40 Obohjeéhtih, Jesús queéđdih nin pah ãt niij jepahap wat jĩ:

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Queét ï yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó ãta wēi ej tagaá, ãt niijíp wat jĩ.

41 Pánihna, Jerusalén tátchina tóah juibínit, caandíh enna, caán tátchidih moondíh jĩgahna, ãt jũñáp wat jĩ. 42 Pánih jãinít, nin pah ãt niijíp wat jĩ: “Yeéb Jerusalén tátchidih moón bũ yeó jáapna ded pah ñi túi jumat pínahdih jéihna nihna, ãta túi tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcan, ñi túi jumat pínahdih ñi beh joicán caá. 43 Maátcanjeh yeebdíh eníhcannit ñíih tátchidih ï túi bóod chãi ñuh púud bejbipna caá, yeéb tátchi diítboó jumnit ñi jéih jwei báccat pínah niijná. 44 Pánih chãjna, ñíih tátchidih ï túi boto mao jéena beedábipna

caá. Nihat yeéb diítboó jumnitdih, ñi wehdihbat ï mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh ã wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíib páant yeejép ã yapbipna caá”, Jesús ãt niijíp wat jĩ.

Jíib chãjnitdih Dioíh mũmánt Jesús ã ñũn bácaat

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Jerusalén tátchidih waád juibínit, Dioíh mũú jóocmant bóo juúhdih Jesús wã ït waad béjep wat jĩ. Pánih waad béjnit, Diosdih ï wãhat pínah ñũñáp wãdih jíib chãjnitdih Jesús ãt ñũn bácanap wat jĩ. Pánih ñũn bácanit, queéđdih nin pah ãt niij jãihñap wat jĩ:

46 —Dios naáwáđdih naóh yapani nin pah ãt niij naóh daacáp tajĩ: ‘Wíih mũú weemdíh úbát mũú pínah caá’, Dios ã niijná caá,* ãt niij daacáp tajĩ. Obohjeéhtih, yeébboó Diosdih úbúđdih jãóhñitdih yeenit, chah ñi jíib waadá úbhna, ñũmnít ï wáac juyát mũú pínah ñit chãjap taga,* ãt niijíp wat jĩ. Queéđdih jãih péanit, ãt bac bejep wat jĩ.

47 Yeó jáap jummat pah Jesús Dioíh mũnã bohénadiah ãpĩ bejep wat jĩ. Páant ã bohénachah ennit, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã watatjidih bohénit, bita maátabat caandíh ït mao yohíhip wat yuh jĩ.* 48 Obohjeéhtih, ã bohénachah joinít, nihat cáacwãboó búdí ït weñep wat jĩ. Páant ï weñechah jéihñit, ï mao yohat túut niijná yuhna, ït jéih teo jwuhcap wat jĩ.

20

Jesús ã wēpat

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 Biíh yeó jáap Jesús Dioíh mũú jóocmant bóo juúhboó cáacwãdih ãt bohénap wat jĩ. Páant ã bohénachah, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã watatjidih bohénit, bita maátabat caandíh nin pah ït niij úbh joyóp wat jĩ:

2 —Jwiítđih ma naáwá. ¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwiín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã wat? ït niijíp wat jĩ.

3 Páant ï niijíchah joinít, Jesúsbat nin pah ãt niij úbh joí jwuhbanap wat jĩ:

* 19:38 Sal 118.26 * 19:46 Is 56.7 * 19:46 Jer 7.11

* 19:47 Lc 21.37

—Weembát yeebdíh wã wábh joibípna caá. ⁴ ¿Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáát tútji? yeeb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wutjican taniít? ¿Căacwăjeh niít ít daabáát tútjip? Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwĩ niij jepah bí? ‘Dios caandíh át wutap taga’, jwĩ niij jepahachah, caánboó ‘Páant ã jumuchah yuhna, ¿dépanih tíi caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niij jũhbipna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ã jumap jĩ’, nihát căacwă ã niij jenah joiná caá. Páant ã niij jenah joyóchah, jwiítboó ‘Căacwăjeh caandíh ít daabáát tútjip taga’, jwĩ niij jepahachah, queét jee dáhnajĩh yohnit, jwiít dih ã maobípna caá”, ít niijíp wut jĩ.

⁷ Pánih míc wéhe péanit,

—Jwĩ jéihcan caá, ít niijíp wut jĩ.

⁸ —Caán láa bácah weemdíh wutnidih weembát yeebdíh wã naóhcan niít, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Jiwá iguúhadih yeejép teo wăhñit naáwát (Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Páant niij péanit, nin naáwátjĩh căacwădih át bohénap wut jĩ: “Biíc newé jiwá iguúhdih ã momop be. Mom péanit, bitadih áih iguúhadih en dawá tútñit, biíh baácboó jib jwuhudih ã bejep be. Pánih bejniji maatápdih ã jígochap be.*

¹⁰ Túttimah, iguúh ei láa, áih iguúh jíbdih náahna, caandíh teo wăhñidih áih iguúhana ã wah bojop yuh be. Obohjeéhtih, caanná ã juibínachah, iguúhadih en daonítboó caandíh teonit, ã maáih pínahdih wăhcanjeh, ã pũ ñũũn yóh jwúuba bojop be. ¹¹ Túttimah, iguúha mínah biíh caandíh teo wăhñidih ã jwúub wahap yuh be. Obohjeéhtih, ã juibínachah enna, caandíhbut biíc yoobó yeejép niijnít, jíib wăhcanjeh, ã mao ñũũn yóh jwúuba bojop be. ¹² Páant ã chăjat túttimah, biíhdih jwuh ã jwúub wahap yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, caandíhbut biíc yoobó ã mao ñũũn yóh jwúuba bojop be.

¹³ “Páant ã chăjatjidih ennit, iguúha mínah nin pah caanjéh ã niij jenah joyóp be, ‘Bũũ biíc peihcanni láa wã wahñitjidih ít

yeejép chăjap tagaá. ¿Bũũ ded pah tigaá wã chăjbi? Wã wăúh wã oinidih wã wahachah, caánboodíh yeejép chăjat úumñit, ã jepahmi nacaá’, ã niij jenah joyóp yuh be. ¹⁴ Obohjeéhtih, iguúhadih teonitboó ã maáh wăúh ã juyúchah ennit, nin pah ã míc niijíp be: ‘Jwĩ maáh ã wunuchah, ninboó iguúha mínah ã jumvipna caá. Pánihna, nin iguúhadih jwiítjeh bíbohat tút niijná, ¿caandíh jwĩ mao yoh jíih?’ ã míc niijíp be. ¹⁵ Páant niijnít, ã maáh wăúhdih teonit, iguúhamant ub bac bejnit, ã mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, ã maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ã chăjbi? ¹⁶ Áih iguúhana jwúub juibínit, ã wăúhdih ã mawatji peéh queét teonitdih ã mao yohvipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguúhadih bitaboodíh ã wăhvipna caá”, Jesús căacwădih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít,

—Ma niiját pah ã yapca bojo naáh! căacwă ít niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jĩ:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ã jumvipna caá. Caandíhjih muntih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij naóh daacáp tajĩ:

‘Mũũ teonit túini jee dáhnadih ñionit, ã náahcanni dahdih ã yohop yuh be. Obohjeéhtih, queét ã yohni dahdihjih tigaá Dios ã ñíwip. Caandíh ñionit, áih mũũ pánihnidih chăjna, caan mũũdih túi jenah enat tút niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caan jee pánihni Dios ã wahni pínah tigaá’, át niij daacáp tajĩ. (Sal 118.22)

¹⁸ Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih túoc bũũgní áih bácah dajni ã jumvipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dáh ã bũũg jéen néehnit, ã boto yoh bojvipna caá. Páant ã yapat dée, ded weém Dios ã wahnidih jepahcan, bũũdní ã jumvipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

¹⁹ Jesús caán naáwátjĩh ã bohénachah joinít, “Jwiít dih niijná caá ã chăjap”, Moisés ã wutatjidih bohénit, sacerdotewă ã maátabut ít niij jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit,

* 20:9 Is 5.1

Jesús ã naóh péanachahjeh, ïtih tewíhip wat yuh jĩ. Obohjeéhtih, cãacwãboodih úmna, Jesúsdiht ït jéih teo jwuhcap wat jĩ.

Romano maáta ï úbát túttni dinero júdu (Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

²⁰ Pánih jéih teo jwuhcan, débólih teonit, ï maátadih wúhat túttni niijná, caandih encanni pahjeh, ït en ñúún péenap wat jĩ. Pánihna, bita túinit pah jíghnitdihbut Jesús pebh ït wahap wat jĩ, mácah ã jepahachah, ï naóh yacat túttni niijná. ²¹ Queét yeenitboó Jesúsdiht nin pah ït niij úbh joyóp wat yuh jĩ:

—Bohéní, yecanni jumna, Dios ded pah jwiítidih ã chãjat tútatdih yoobópdih ma bohéatdih jwĩ jéihna caá. Ded pah cãacwã jwĩ niijichah, maáta ï jumuchah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapĩ naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwĩ úbh joyátidih ma jepahaá: ²² ¿Roma baácidih moón ï maáh César ã úbát túttni dinero júdu diht caandih jwĩ wúhachah, ã tái niit? ït niijíp wat jĩ.

²³ Páant ï niijichah, ï yeeatdih jéihnit, nin pah queétdih Jesús ãt niij úbh joí jwúubanap wat jĩ:

²⁴ —Dinero júdu diht weemdih ñi júutú. ¿Caán júdu diht deih móot, deih wãt tigaá ã jum? ãt niijíp wat jĩ.

—Cesaríh móot, ãih wútblut ã jumna caá, ït niij jepahap wat jĩ.

²⁵ —Caán láa bácah caán júdu Cesaríh pínah caá. Pánihna, ãih pínah ã jumuchah, caandih wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioih pínah mácah ã jumuchah, Diosboodih ñi wúhuú, Jesús queétdih ãt niijíp wat jĩ.

²⁶ Páant ã niij jepahachah joinít, queét caandih mácah jepahat túttnitboó joí yai ñúh bejnit, ït jéih jwúub yee úbh joicáp wat jĩ.

Cãacwã ï jwúub boo pud júúwát pínah (Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Páant queétdih ã jepahat túttimah, biquína saduceowã jwuh Jesús pebh ït jaibínap wat jĩ. Queét saduceowã “Cãacwã wãna, ï jwúub boo pud júúhcan niit”, niijnít ït jumap wat jĩ.* ²⁸ Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdiht ït niijíp wat jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisés ãt niij daacáp tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wunuchah, ã údboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat caá náahap. Pánihna, ã údboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnidih ã bíboho naáh, ã úd jeñé báadhda weh pah ï weh jumat pínah niijná’, jwiítidih Moisés ãt niij daacáp tajĩ.* ²⁹ Biic weh sietewã ï jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunap be. ³⁰ ã údboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumap yuh be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ã wunap be. ³¹ Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yuhna, caanbát weh wihcanjeh ã wunap be. Páant mícjeh queét niht ï búd beedép be. ³² Páant mi weha mána ï wun beedát túttimah, ï áajibut mi wunap be. ³³ Pánihna, queét niht ï áa jumnihji, niht cãacwã ï jwúub boo pud júúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowã Jesúsdiht ït niij úbh joyóp wat yuh jĩ.

³⁴ Páant ï niijichah joinít, Jesús nin pah ãt niij jepahap wat jĩ:

—Nin baácboó jumna, yad pínahdih ïpĩ ubna caá. ï weh yatáidihbut ïpĩ wúhna caá. ³⁵⁻³⁶ Obohjeéhtih, wunnitji ï jwúub boo pud júúwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwã pah ï jwúub wuncan niit. Pánih jwúub wuncan, ï jwúub áa jumcan niit. ³⁷ Obohjeéhtih, wunnitji ï boo pud júúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã niij naóhna caá: Moisésji iigné chálidih ã enatjidih nin pah ãt niij daacáp tajĩ: ‘Dios nin pah weemdih ã niijíp jĩ: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá”, ã niijíp jĩ’, Moisés ãt niij daacáp tajĩ.* ³⁸ ï wunat túttimah yuhna, ‘ï Maáh caá’, Dios ãt niijíp wat jĩ. ‘ï Maáh caá’, ã niijátjidih jéihnit, báadhnit ï jumatiht jwĩ jéihna caá. ¿Dios báadhnitdihjeh Maáh ã jumna caá! Pánihna, cãacwãih bácah ã wunuchah yuhna, ïih caolih páantjeh ã báadhna caá, Jesús ãt niijíp wat jĩ.

³⁹ Páant ã niijichah joinít, bita Moisés ã wútatjidih bohénitboó,

* 20:27 Hch 23.8 * 20:28 Dt 25.5 * 20:37 Ex 3.6

—Ma túi jepahap be, Bohéní, ít niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant ã jepahachah joinít, úumna, bitabut caandih ít jwúub úubh joicáp wut jĩ.

*¿Cristo déhe ã juma tigaá?
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹ Jesús queétdih nin pah át jwúub niij úubh joyóp wut jĩ:

—‘Dios ã wahni pínah Cristo David juma ã jumbipna caá’, ít niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ít chāj?

⁴² Davidjjeh Salmos ít niijni tólihdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

‘Wã Maáhdih Dios nin pah ã niijná caá:
“Wã jéihyepmant bóo bawámant ma chúudú.

⁴³ Pánih chúudnit, nihtdih ma wutuchah, meemdih en jühnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji át niij daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

⁴⁴ Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David juma át jamji? Jesús át niijíp wut jĩ.

*Moisés ã wutatjidih bohénit ít táicat
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ Páant niij péanit, niht ãjééh péanit ít joyóchah, nin pah ã bohénitboodih Jesús át niij naáwáp wut jĩ: ⁴⁶ “¿Moisés ã wutatjidih bohénitdih ñi túi chāja chaáh! Queét maátni yégueh túini chóo duonít, cáacwã ít enepdih ípĩ táoh jib bejna caá. Bií dée jíb chājapboó bita queétdih túi wēi jwāáh úubátidih ípĩ náahna caá. Jwiít judíowã jwĩ bohéat mūdih waáwápboó ípĩ chúudna caá, niht cáacwã queétdih ít túi wēi enat pínah niijná. Numah jeémépboobút bejnit, waáwápboó mícjeh chúudna, ípĩ wēina caá. ⁴⁷ Obohjeéhtih, queét éemp wannit yaádih mūnádih ípĩ dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih ít dúuc wáina yuhna, cáacwã ít enepdih Diosdih maatápdih ípĩ úubhna caá, queétdih ít wēi enat pínah niijná. Páant ít chājat jíb Dios queétdih búdí ã peéh chājipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

21

*Éemp wannih Diosdih mi wāhat
(Mr 12.41-44)*

¹ Jesús ã enechah, Dioih mūdih jumni dinero júduna ámohat paihdih búdí dinero bíbohnitboó Diosdih ít wāhni júdnadidh ít yacap wut jĩ. ² Páant ít yacachah, éemp wannihbut chéne júdubididh mi yacachah, át enep wut jĩ. ³ Páant ít yacachah ennit, nin pah ã bohénitdih át niij naáwáp wut jĩ:

—Nint éemp wannihboó moh yéejnih yuhna, queét chah mi wāhup be. ⁴ Queét búdí dinero bíbohnit, ít náahcanni júdnadidh Diosdih ít wāhup be. Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohniht niht biíh pah bóonadidh mi jíb chājat déedih Diosdih mi wāh beedánap be, át niijíp wut jĩ.

*Dioih mūdih bita ít yohat pínah
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

⁵ Biquína ã bohénit Dioih mūdih wēi ennit, nin pah ít niij míc wéhenap wut jĩ:

—Nin muú túini caá. Túini jee dáhnajih ít chājip taga. Nin diitboó cáacwã Diosdih ít wāhniht túini caá, ít niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ít niijíchah joinít, nin pah queétdih Jesús át niijíp wut jĩ:

—Maátcanjeh, niht buu ñi wēi ennidih yeebdih eníhcannitboó ít boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít, át niijíp wut jĩ.

*Péeni yeó jáap jātih ded pah ã yapat pínah
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétboó nin pah ít niij úubh joí enep wut jĩ:

—Bohéní, páant ma niiját ¿débólih tigaá ã yapbi? ¿Ded pah tigaá jwiít jwĩ jéihbi? ít niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ít niijíchah joinít, nin pah át niij jepahap wut jĩ: “¿Yeéb ñi túi chāja chaáh! Bitá ít yeeatdih ñi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ít jühbipna caá. ‘Yeejépwã ñi maáta ít wēpat dúuc wáinit, yeebdih túi ubni pínah ã jumna caá’, ít niijíchah yuhna, yeéboó ñi joyáh bojoó. ⁹ Dawá baácdih moón ít míc mawat doonádih joinít, biíh baácdih moón ít maátadidh yohíhna, ít míc mawat doonádihbut joiná, ñi úumca bojoó. Péeni yeó jáap jātih páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ã nihcan niít.

10 “Caán láa biíc baácđih moón biíh baácna bejnit, í míc maobipna caá. Pánihna, ni-hat baácboó búdí míc mawat ã jumbipna caá. 11 Dawá pebhboó búdí baác méméat, nuugúp láa, wēpép wunat ã jumuchah, dawá í wunbipna caá. Nin baácboó tubit yeejép ã yapachah, jeámantbut úum náah jumni ã jíghobipna caá. 12 Obohjeéhtih, páant ã yapat pínah jãtíh, yeebdíh eníhcannitboó teonit, yeejép í chãjbipna caá. Pánih chãjnit, ñi míc wáacat muúdíh moón maátadih naóh yacnit, nemat muúboó í nemat tútbitipna caá. Wíihwã ñi jumat jíib dawá baácđih moón í maátadihbut yeebdíh í naóh yacbipna caá. 13 Yeebdíh páant yeejép í chãjachah, wíih doonádih queéđih ñi naóhbipna caá. 14 Páant ã yapat pínahđih jéihnit, í naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahđih jãtíh ñi jenah joicá bojóó. 15 Weémboó ded pah ñi naáwát pínahđih wã jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdíh naóh yacnit í jéih níj jwúubacan níit.* 16 Ñi mána, ñi úudwã, ñi déewã, ñi pej jumnitbut yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih í tewat tútbitipna caá, nemat muúboó í nemat pínah níijná. Biquínadih nemat muúboó nem, bitadih í mao yohbipna caá. 17 Pánihna, wíihwã ñi jumat jíib, nihat yeebdíh í en jãihbipna caá. 18 Páant í chãjachah yuhna, Dios yeebdíh ã túi wapbipna caá, ñi buúdcát pínah níijná. 19 Páant yeebdíh yeejép í chãjachah yuhna, Diosđih cádahcan, wunna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá.

20 “Biíh baácđih moón soldadowã Jerusalén tátchidih í ñuh púuda bojibipna caá, diítboó jumnit í jéih jwei báccat pínah níijná. Páant í ñuh púuda bojochah ennit, ‘Nin tátchi buúdná caá ã chãjap’, ñi níj jéihbipna caá. 21 Pánih jéihnit, Judea baácđih jumnit jeená í jwei béje naáh. Jerusalén tátchi diítna jumnitboó í jwei bác beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tátchina í jwúub waad béjca bojo naáh. 22 Páant ñi jweicáh, caán láa Diosđih jepahcannit judíowãđih í yap yohatji jíib ã peéh chãjachah, yeebdíhbut ã chũuhbipna caá. Páant í yéejat peéh ã chãjachah, jon jãtíh Dios naáwátđih naóh yapanit í daacátjidih

biíc yoobó ã jumbipna caá.* 23 Dedh wudu jumniđih, weh túhniđihbut jweyát chah ã buobipna caá. Caán láa Dios judíowã í yéejatđih búdí íjnit, queéđih búdí ã peéh chãjbipna caá. Páant ã chãjachah, nin baácđih moón tubit í jíghobipna caá. 24 Biquínadih í mao yohbipna caá. Bitaboodíh teonit, íih baácna jumat yoobó í ub bejbipna caá. Jerusalén tátchidih moonđih beedánit, queét judíowã nihcannit caán tátchidih waadnít, maáta í jumbipna caá. Tãttimah, Dios ã jenah joyátji pah, maáta í jumatđih ã jwúub dúuc wáibipna caá”, Jesús át níijíp wat jí.

Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jũúwát pínah

(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

25 “Caán péeni yeó jáap toáh jũúwáchah, yeó, widh, cúiwãbut mácah í jíghobipna caá, Dios ded pah ã chãjat pínahđih cãacwã í jéihyat pínah níijná. Búdí maj ã noli-hat yáaat pah ã yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jíghatđih ennit, búdí yáaatđihbut joiná, nihat baácđih moón tubit úumnit, búdí í náhni dahwabipna caá.* 26 Pánih úumnit, nin baác ded pah ã yapat pínahđih búdí jenah joinít, jeámant jumni ã tút nuumúchah enna, náhni joicánnit pah í jumbipna caá. 27 Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, maáh waadníji, mah tólihjíh, búdí yeh iigátjĩhbut wã jwúub dei jũóhbipna caá. Páant wã jwúub dei jũúwáchah, nihat cãacwã í enbipna caá.*

28 Pánihna, wã jwúub dei jũúwát pínahđih ded pah ã júut waáwátđih ennit, úumcan, ñi náhni dahwaca bojóó. Yeebdíh túi ubni waícanjeh wã jũóhbipna caá.

29 “Higuera nah, biíh nahbut ded pah ã jumatđih ñi náhninaá. 30 Caan náh jáap wawá ã jumuchah ennit, jópchi ã toáh jũúwátđih ñipí jéihna caá. 31 Pánihat pah wã níjãtji biíc yoobó ã yapachah ennit, ‘Jesús nin baácboó maáh jumadih ã jwúub dei jũúwát pínah bahniñeh ã judhna caá’, ñi níj jéihbipna caá.

32 “Yoobóđih yeebdíh wã naóhna caá. Wã níjãtji biíc yoobó ã yapat pínah jãtíh, nihat caán júut waáwátđih ennitboó í

* 21:15 Lc 12.11-12 * 21:22 Os 9.7 * 21:25 Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13 * 21:27 Dn 7.13; Ap 1.7

wancan niit. ³³ Nihat nin baác jeábut ã buúdbípna caá. Obohjeéhtih, wã naáwátboó buúdcánjeh, nihat bíic yoobó ã yapbipna caá.

³⁴ “¡Yeéb ñi túi jenah joyó chaáh! Búdi numah jeémátdih chãj, babh máihnit, dawá bií déedih bíbohatdihjeh jenah joiná, wã jwúub dei jãúwát pínahdih ñi jenah joicán niit. Pánih jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdíh ñi yéejat peéh chãjadih wã jãóhbiipna caá. ³⁵ Nihat baácđih moonbút ñi jenah joicát láa wã jwúub dei jãóhbiipna caá. ³⁶ Pánihna, yeó jáap jummat pah túi jenah joinít, Dios ã teo wáacatđih ñi úúbú, yeejép ã yapachah yuhna, weemdíh ñi cádahcat túut niijná. Pánih yap yohnit, weemdíh cádahcan, weém nihat cáacwã úud jeñé pebh túccanjeh ñi ñuhbiipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

³⁷ Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó bohénit, cheyeh jummat pah tútchimant jwúub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wã ípĩ jumap wut jĩ.* ³⁸ Pánihna, cáacwãboó Jesús ã naáwáchah búdi joíhñit, cheibitjeh jáanit, Dioíh muúboó ípĩ juibí páñap wut jĩ.

22

Judas maátajĩh ã míic wéheat

(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

¹ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua ñi niijní, bahnibit ãt judhup wut jĩ. Caán yeó jáapnadih dawá cáacwã Jerusalén tútchina ípĩ míic wáacap wut jĩ.* ² Caán láa sacerdotewã ñi maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit bíicđih, Jesúsđih ñi tewat pínahdih ñi míic wéhenap wut jĩ. Obohjeéhtih, ñi teweçah, nihat cáacwã íijnit, queéđih ñi míic mawat pínahdih ñi úumap wut jĩ. Pánih úumna, cáacwã ñi encah, ded pah Jesúsđih teonit, ñi mawat pínahdih ñi bidíp wut jĩ.

³ Páant ñi bidat pónih, nemépwã ñi maáh, Judas, Iscariote ñi niijníđih ãt waadáp wut jĩ. Caán Judas, Jesús ã bohéni ã jumachah yuhna, áih jenah joyáđih ãt túut numup wut jĩ. ⁴ Pánih jenah joyát túut numniji Jesús pebh queéđih duó wáyat túut niijná, sacerdotewã ñi maáta, Dioíh muúđih wapnit ñi maátadihbut naáwáđih ãt bejep wut jĩ.

⁵ Páant ã naáwáchah wéi joinít,

—Cáacwã ñi encah, ded pah soldadowã Jesúsđih ñi tewat pínah niijná, ma duó wáyat pínah júb, meemdíh jwĩ júb chãjbiipna caá, Judasđih ñi niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ñi niijíchah joinít, jepahna, cáacwã ñi encah, Jesús pebhna ã duó wáyat pínahdih Judas ãt jenah joi bíđip wut jĩ.

Jesús ã bohénit bíicđih ã pée jeémát

(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wúúhđih ípĩ maoni yeó jáap, Pascua ñi niijní yeó jáapđih, ⁸ Pedro, Juandihbut ã numah jeémát pínah muúđih bidat túutna, Jesús ãt wahap wut jĩ. Pánih wahnit, nin pah queéđih ãt niijíp wut jĩ:

—Pascua yeó jáapđih bíicđih jwĩ jeémát pínahdih, ñi ámohbi jwuhúú, ãt niijíp wut jĩ.

⁹ Páant ã niijíchah joinít,

—¿Dedjĩh tigaá ámohodih jwĩ bejbi? ñi niij úúbh joyóp wut jĩ.

¹⁰ —Jerusalén tútchidih ñi waadáçah, wáam dahjĩh mah beoni yeebdíh ã jwááhbiipna caá. Ájeéh bejnit, ã waadní muúđih yeebbút ñi pée waadá. ¹¹ Waadní, caán muú mínahdih nin pah ñi niij úúbh joyoó: “¿Deyoob tigaá Pascua jeémátdih wã bohénitdih wã numah jeémát tólih pínah ã jum?” Bohéni ã niijná beé’, caandíh ñi niijí. ¹² Páant ñi niijíchah joinít, búdi çah bóo tólih, nihat jwĩ náahat jum beední tólihđih ã júutbiipna caá. Caán tólihboó Pascua jwĩ jeémát pínahdih ñi chãjaá, queét chénewáđih ãt niijíp wut jĩ.

¹³ Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ñi bejep wut jĩ. Caanná juibínit, nihat Jesús ã niijátji pah ñi jwááap wut jĩ. Pánihna, queéđih júutni tólihđih waadní, Pascua ñi jeémát pínahdih ñi chãjap wut jĩ.

¹⁴ ñi jeémát hora ã juyáçah, ñi ámohni tólihna juibínit, Jesús ã bohénitdih ãt numah jeémép wut jĩ. ¹⁵ Páant ñi jeéméçahjeh, nin pah queéđih ãt niijíp wut jĩ:

—¡Wã wnat pínah jãtĩh, nin Pascua jeémátdih yeebdíh búdi wã numah jeémíhip be! ¹⁶ Yoobópđih yeebdíh wã naóhna caá. Dios pebhboó jwĩ jummat pínah jãtĩh, chéneji nindih wã jwúub jeémep jwuhcan niit. Dios ã

* 21:37 Lc 19.47 * 22:1 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

jenah joyátji pah ã maáh jumupboó biícdih jwí jwúub jeémpbipna caá, queétdih át niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant niij péanit, jiwá iguáh mac jamni pamapdih ubnit, “*Túina caá, Paá*”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át wáhup wut jĩ.

—Dáa, yeebjéh ñi babhbaá. ¹⁸ Weém páant bóojeh wã babh péa jwuhna caá. Dios ã maáh jumupboó biícdih jwí jwúub babhbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, ít babhwap wut jĩ.

¹⁹ Páant ã babhbat túttimah, pandih ubnit, “*Túina caá, Paá*”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át daj wáhup wut jĩ.

—Nin pan wíih bácah panihni caá. Nindih wã dajat pah, weemdih ã maobipna caá, yeebdih wã táu ubat pínah niijná. Pánihna, yeebdih wã wan wáhatdih náhninit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wut jĩ.

²⁰ Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús biih pamapdih jwúub ubnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—Nin iguáh mac wíih meép panihni caá. Wíih meépjih ñi yéejat jíb buudáátdih jíb chájna, Dios biícdih ñi táu jumat pínah niijná, yeebdih wã wan wáhbipna caá.* ²¹ Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdih eníhcannitdih duó wáini pínah wã pebh ã chúdna caá.* ²² Wã íp jon játih weemdih ã watatji biíc yoobó wã wanbipna caá. Obohjeéhtih, weemdih eníhcannitdih duó wáiniboodih Dios búdí ã peéh chájbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

²³ Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tigaá ã duó wáibi?” queétjeh ít míic niij úubh joyóp wut jĩ.

“¿Déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ã míic niiját

²⁴ Pánih jeémpnajah, ã bohénitboó nin pah ít míic niij úubh joyóp wut jĩ: “¿Jwíjeéh jamni déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ít niijíp wut jĩ.*

²⁵ Páant ã míic niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “*Judíowã nihcannit ã maáta íih cáacwádh tubit watnit caá. Pánih chájna, ‘Yeebdih wã táu*

teo wáacna caá’, queétdih ípĩ niijná yah caá. ²⁶ Obohjeéhtih, queét ã chájat pah, yeéb ñi chájca bojoó. Ded chah jumíhna, úudyi pah ã jumna naáh. Maáh jumíhna, teo wáhni pah ã jumna naáh.* ²⁷ Jeémp chúdnitdih teo wáhnitboó jeémátdih ípĩ cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ã jumna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yahna, teo wáhni pah wã jumna caá.*

²⁸ “Yeéb wájeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yahna, ñi jweicáp be. ²⁹ Páant ñi jumuchah, wã íp weemdih maáh ã waadáat pah mantih, yeebdihbut maáta wã waadábipna caá, ³⁰ doce judíowã poómp ã maáta ñi jumat pínah niijná. Páant bólihna yeebdih wã jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)

³¹ Páant queétdih niij naóh péanit, Pedroboodih nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Simón, Simón, meemdih bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdih ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át úubáp wut yah be. ³² Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdih búdí wã úubáp be. Pánihna, jwúub táu jenah joinít, bita wíihwádh ma teo wáacá, queétdih biíc yoobó ã jwúub táu jenah joyát pínah niijná, Pedrodih át niijíp wut jĩ.

³³ —Maá, majeéh weemdihbut nemat muúboó ã nemechah, ã mawachah yahna, weémboó meemdih wã cádahcan níit, Pedro át niijíp wut yah jĩ.

³⁴ —Pedro, meemdih yoobópdih wã naóhna caá. Buujeh mujbai ã ewat pínah játih, biíc peihcanni láa ‘Caandih wã jéihcan caá’, ma niij yeebipna caá, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

Caandih ã tewat pínahdih Jesús ã naáwát

³⁵ Pedrodih páant niij péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús át jwúub niij úubh joyóp wut jĩ:

—Wíih doonádh naáwát túutna, yeebdih wã wahachah, dinerodih ubcan, bíi déedih

* 22:20 Jer 31.31-34 * 22:21 Sal 41.9 * 22:24 Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46 * 22:26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44 * 22:27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15 * 22:30 Mt 19.28 * 22:35 Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4

yacat pínah wuh wuúhdih ubcan, zapatos-dihbut ubcah yuhna, znáahat yeebdih ā jumnit jī? āt niijíp wut jī.*

—Jwiít dih náahat ā wihcan jī, it niij jepahap wut jī.

³⁶ —Obohjeéhtih, buu láa ded dinero bíbohni, bií dée yacat pínah wuh wuúhdih bíbohni but ā ub beje naáh. Íbat naadéh bíbohcani āih jih bóo yégueh chóodih jīb chāj wāhniit, caán jīb jīh íbat naadéh ā jīb chāja naáh. Tabit tobohat láa jōhna caá ā chājap. ³⁷ Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah weemdih it niij daacáp tajī. “Yeejép chājni caá”, niijnít, caandih ī peéh chājbipna caá, it niij daacáp tajī.* Yoobóp dih yeebdih wā naóhna caá. Páant ī niij daacát ji biíc yoobó weemdih eníhcannit ī chājbipna caá, Jesús āt niijíp wut jī.

³⁸ —¡Maá, ma eneé! Ninjīh chéne íbat naá ā jumna caá, queét it niijíp wut jī.

—¡Páant bóojeh! Caandih nī jenah joí cádahaá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Getsemaní pácahi jumapboó Jesús ā ubát (Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹ Páant niij péa, bac bejnit, cheyeh jumat pah āpī bejepboó Olivo Jeena āt jwáub bejep wut jī. Á bohénit but ājeéh it bejep wut jī.

⁴⁰ Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih āt jwáub niijíp wut jī:

—Yeebdih Satanás ā yéjeat tútuchah, caandih jepahcat tút niijná, Diosdih ubát caá náahap, āt niijíp wut jī.

⁴¹ Páant niij péa, chibít yuárbít bej, bódicha caj yoh nājnit, ⁴² “Paá, ma náahna, weemdih ma wunat tútca bojoó. Obohjeéhtih, weém wā wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wā wun wāhbiipna caá”, āt niijíp wut jī.

⁴³ Páant ā niij ubáchahjeh, Dios ā wahní ángel caandih jígohnit, āt teo wáacáp wut jī. ⁴⁴ Tabit jīgahnit, Jesús ā ípdih búdí āt ubáup wut jī. Pánih ubáhnit, búdí tūp bejna, meép jīh widni āt chínap wut jī.

⁴⁵ Pánih ubáhnit péa, jwáub nāh nūhniit, ā bohénit pebh āt jwáub juibínap wut jī. Páant ā jwáub juibínachah, búdí jīgahnit, tabit chuná, itát ūwah bejep wut jī. ⁴⁶ Páant ī

ūwahchah ennit, Jesús queétdih nin pah āt niij wuáup wut jī:

—Nī jaa bojoó. ¿Dépanih ūo tigaá nī chāj? Yéjeat dih táí yap yohat tút niijná, Diosdih ubát caá náahap, āt niijíp wut jī.

Jesús dih eníhcannit caandih ī tewat (Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús páant ā niijíchahjeh, dawá cáacwā it juibínap wut jī. Judas, Jesús ā bohéniji, queétdih āt duó wái juibínap wut jī. Pánih duó wái juibínit, Jesús púo tíbdih nomnit, caandih āt ubáup wut jī. ⁴⁸ Páant ā ubáchah, Jesús caandih nin pah āt niij ubáhnit joyóp wut jī:

—¿Judas, weém nihát cáacwā ūud jeñédih púo tíb nomnit ubáhnit, weemdih eníhcannit dih júat níit ma chājap? āt niijíp wut jī.

⁴⁹ Páant ā niijíchah, Jesús ā bohénit ded pah ā yapat pínahdih jéihnit, nin pah caandih it niijíp wut jī:

—¿Maá, nin jwī bíbohni íbat naajīh queétdih jwī mao jīh? it niijíp wut jī.

⁵⁰ Páant ī niijíchahjeh, biíc Jesús ā bohéniboó sacerdotewā ī maáhdih teo wūhniit jéihyepmant bóo moli chóodih āt dúac bóod yohop wut jī. ⁵¹ Páant ā dúac bóod yohochah ennit,

—Páant nī chājca bojoó, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.

Páant niijnít, āih moli chóo jumapjiboó teo jāhanit, boanachah, jāap chóo āt jígohop wut jī. ⁵² Pánih boanit, sacerdotewā ī maáta, Dioíh maáhdih wapnit soldadowā ī maáta, bita maáta biíc dih caandih tewedih juibínit dih nin pah āt niij ubáhnit joyóp wut jī:

—¿Dépanihna nūmníhdih tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbut ubnit, weemdih tewedih nī jōh? ⁵³ Yeó jāap jumat pah Dioíh maáboó nījeéh wā jumachah yuhna, weemdih nī teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwā ī maáhdih jepahnit, ded pah nī weñat pínahdih Dios ā chājat tútca caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jī.*

Pedro ā yeeat (Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

* 22:37 Is 53.12 * 22:53 Lc 19.47; 21.37

⁵⁴ Pánih Jesúsdiñ teonit, sacerdotewã ï maáih munná ït ùb bejep wut jĩ. Páant ï ùb bejehchah, Pedroboó yuúpjeh át en péenap wut jĩ. ⁵⁵ Maáih munná waád juibínit, Jesúsdiñ teonitji soldadowã wáihyat júdu diítboó tũ ït cáo jwejep wut jĩ. Pánih cáonit, ït méé chúud púnda bojop wut jĩ. Pedrobüt ï cátiñ át méé chúudap wut jĩ. ⁵⁶ Páant ã chúudachah ennit, biíc teo wáhnih queétdih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Ninbüt Jesúsjeéh jumni beé, mit niijíp wut jĩ.

⁵⁷ Obohjeéhtih, Pedro nin pah át niij yeenap wut jĩ:

—Caandíh wã jéihcan caá, át niijíp wut jĩ.

⁵⁸ Tálttimah, biíh jwáh Pedrodih ennit,

—Meembát ïjeéh jumni caá, át niijíp wut jĩ.

—Nihcan caá, Pedro át jwáub niij yeenap wut jĩ.

⁵⁹ Biíc hora táttimah, biíh jwáh bitadih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Yoobópdih tigaá ninbüt Jesúsjeéh jumni caá. Caandíh péenit Galilea baácđih moón mícjeh caá. Ninbüt Galilea baácđih bóo jumna, ájeéh péeni man tigaá, át niijíp wut jĩ.

⁶⁰ —¡Ma niijníđih wã jéihcan caá! Pedro át jwáub niij yeenap wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mujbai át ewep wut jĩ. ⁶¹ Páant ã ewechahjeh, Jesús Pedrodih át tac púud enep wut jĩ. “**Bũu chei mujbai ã ewat pínah jãtiñ, ‘Weém nin newéđih wã jéihcan caá’, biíc peihcanni láa ma niij yeebipna caá**”, Jesús ã niijátjidiñ Pedro át náhninap wut jĩ. ⁶² Pánih náhninit, bac bej, búdí át juñap wut jĩ.

Jesúsdiñ deohnit, ï puñat

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesúsdiñ wapnit soldadowã caandíh yeejép deohnit, ït puñap wut jĩ. ⁶⁴ Pánih pãinit, áih quíbdih nem chéonit, nin pah ït niij úbh joí dehwep wut jĩ:

—¿Déhe tibeé meemđih pũi? ït niijíp wut jĩ. ⁶⁵ Pánih chãjnit, Jesúsdiñ yeejép ït niij juíhñap wut jĩ.

Maáta Jesúsdiñ ï naóh yacat

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Baáb jéenechah, judíowã ï maáta, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidiñ bohénitbüt ït míc wáacap wut jĩ. Páant ï míc wáacachah, soldadowã Jesúsdiñ ït ùb waad béjep wut jĩ. ⁶⁷ Caanná ï ùb waád juibínachah, queét míc wáacnitboó nin pah Jesúsdiñ ït niij úbh joyóp wut jĩ:

—Jwiítđih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahní Cristo niít? ït niijíp wut jĩ.

—**Yeebđih wã naáwáchah yáhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá.**

⁶⁸ **Yeebđihbüt wã úbh joyóchah, ñi jepahcan niít.** ⁶⁹ Obohjeéhtih, Dios chah wēpni ã jéihyepmant bóo bawámant weém niñat cáacwã úud jeñé chúdnit, niñatđih wã wutbípna caá, Jesús queétdih át niij jepahap wut jĩ.

⁷⁰ —Páant niijná, ¿Meém Dios wáuh niít? ït niij úbh joyóp wut jĩ.

—**Caan tigaá weém,** Jesús át niij jepahap wut jĩ.

⁷¹ Páant ã niij jepahachah joinít, queétjeh nin pah ït míc niij wéhenap wut jĩ:

—Nin Diosdiñ búdí ã yéj naáwáchah, jwĩ joiná caá. Pánihna, biíh naóh yacni pínahđih bidat náahcan caá, ït niijíp wut jĩ.

23

Maáh Pilato pebhna Jesúsdiñ ï ùb bejat

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Queét maátajeh míc wéhe péenit, Jesúsdiñ Pilato pebhna ït ùb bejep wut jĩ.

² ã pebhna ùb juibínit, Jesúsdiñ nin pah ït niij naóh yacap wut jĩ:

—Nin newé jwĩ déewáđih ã yee naáwáchah, jwiít jwĩ joyóp be. Jwĩ maáh Césardiñ dinero ã wáhat táutcap be. ‘Weém Dios ã wahní Cristo ñi maáh caá’, ãpĩ niijíp be, Pilatodiñ ït niijíp wut jĩ.

³ Páant ï niijíchah joinít, Pilato Jesúsdiñ nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Meém judíowã ï maáh niít? át niijíp wut jĩ.

—**Ma niiját pahjeh tigaá,** Jesús át niij jepahap wut jĩ.

⁴ Páant ã niijíchah joinít, Pilato sacerdotewã ï maátadiñ, bita en ñuñnitđihbüt nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nindiñ dedé peéh mawat wihcan caá, át niijíp wut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, queét chah ít naóh yacap wut jĩ.

—Caán nihat ã bohénitdih yeejép ã chājat túttna caá. Galilea baácdih moondíh jwíh bohénit, Judea baácdih moondíh, nin tátchidih moondíhbut yeejép ãpĩ bohéna caá, ít niijíp wut jĩ.

Herodes Jesúsdi h ã úbh joyát

⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, Pilatoboó queétdih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—Galilea baácdih moondíh jwíh bohéna, ¿nin Galilea baácdih bóo niít? át niijíp wut jĩ.

⁷ —Caán baácdih bóo tigaá, ít niij jepahap wut jĩ.

Páant ĩ niij jepahachah joinít, Galilea baácdih moondíh Herodes maáh ã jumuchah, Pilato Herodes pebhna Jesúsdi h át wahap wut jĩ. Pascua yeó jáapnadih Herodes Jerusalén tátchiboó jubíni át jam jwuhup wut jĩ. ⁸ Páant ã wahn Herodes pebhna ã jubínachah, Herodesboó caandíh ennit, búdí át weñep wut jĩ. Jesús ded pah ã chājat doonádi h joiníji maátápdih Jesús ã wēp chājatdih búdí át eníhip wut jĩ. ⁹ Páni hna, Jesús Herodes pebhna ã jubínachah, Herodes maátápdih áti h úbh joí ñunup wut yah jĩ. Obohjeéhtih, caandíh Jesús át jepahcap wut jĩ. ¹⁰ Sacerdotewā ĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Herodes pebhna jubí ñuhnit, Jesúsdi h chah yeejép ít naóh yacap wut jĩ. ¹¹ Táttimah, Herodes áih soldadowā bíicdi h yeejép niijní, Jesúsdi h ít dehwep wut jĩ. Páni h deohnit, túini yégueh chóo, maáh ã dūwát dée chóodi h yacnit, Pilato pebhna ít wah jwúba bojop wut jĩ. ¹² Páni hna, caán yeó jáapjeh Jesúsdi h ĩ míic wah jwúba boj ñuhna, Herodes Pilatojĩ h ít míic wēi jwíhip wut jĩ. Páant ĩ chājat pínah jãti h ít míic eníhcap wut jĩ.

Jesúsdi h ĩ mao yohat tútat

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)

¹³ Jesúsdi h Pilato pebhna ĩ jwúba úb jubínachah, Pilatoboó sacerdotewā ĩ maátadi h, judíowā ĩ maátadi h, cáacwādi hbut át míic wáacat tútup wut jĩ. ¹⁴ Páant ĩ míic wáacat táttimah, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ:

—Nindi h weemdíh úb jūóhni t, ‘Cāacwādi h yeejép chājat túttni caá’, ñi niij naóh yacap be. Páant ñi niij naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandíh wā úbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandíh ã wihcan caá. ¹⁵ Herodesbut caandíh úbh joí ennit, dedé ã yéejatjidih bid juicánjeh, jwí pebhna át jwúba bojop taga. ¹⁶ Páni hna, caandíh puñat túttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih áti h niijíp wut yah jĩ.

¹⁷ Pascua jumap pah nemat muúboó jumni ĩ náahni di h Pilato ãpĩ bacanap wut jĩ. ¹⁸ Páni hna, “Jesúsdi h wā bacami caá”, ã niijíchah joinít, ni hat cáacwā nin pah ít niij ñaacáp wut jĩ:

—¿Caán newédi h bacacanjeh, ma mao yohat tútú! ¿Barrabásboodi h jwiít di h ma baca wūhué! ít niijíp wut jĩ.

¹⁹ Jerusalén tátchiboó jumni t Romano maátadi h ã yohíhatji jíib, bitadi h ã mao yohatji jíibbut, Barrabás nemat muúboó át jumup wut jĩ. ²⁰ Páni hna, Pilato Jesúsboodi h bacaíhni t, cáacwādi h át jwúba úbh joyóp wut jĩ, páant muntih. ²¹ Obohjeéhtih, páant ã bacaíhichah joinít,

—¿Cruzboó péoh dodhni t, caandíh ma mao yohat tútú! ít niij ñaacáp wut jĩ.

²² Páant ĩ niij ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niij ñaacáchah, ¿dedé tigaá caán ã yéej chājatji jam? Obohjeéhtih, dedé ã yéejat peéh mawat ã wihcah, caandíh wā mao yohat tútcan niít. Páni hna, puñat túttnitjeh, wā bacabipna caá, Pilato queétdih át niij jepahap wut jĩ.

²³ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, chah ít yoób ñaacáp wut jĩ, buca.

—¿Jesúsdi h cruzboó péoh dodhni t, ma mao yohat tútú! ít niijíp wut jĩ.

Páant tubit ĩ niij ñaacáchah joiná, Pilato ã jenah joyát tút nnumni t, ²⁴ ĩ niiját pah át chājat tútup wut jĩ. ²⁵ Páni h jepahni t, cáacwādi h mao yohni, nemat muúboó jumni, cáacwā ĩ úbhni Barrabásboodi h Pilato át bacanap wut jĩ. Jesúsdi h cruzboó át yoób mao yohat tútup wut jĩ, buca.

Jesúsdi h cruzboó péoh dodhni t, ĩ mawat *(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

²⁶ Jesúsdi h soldadowā cruzdi h bewani t, caandíh mao yohat tút niijná, ít úb bejep wut jĩ. Páni h úb bejni t, Simón wūt jumni,

Cirene tátchidih bóodih ìt jwãááp wut jì. Jerusalén tátchidih ã waád jwibínachah, caandíh Jesúh cruzdih ìt bewat túutap wut jì. Pánih bewat túutnit, Jesús túttimah caandíh ìt péeat túutap wut jì.

²⁷ Jesúsdi h ì ùb bejehah, dawá cãacwã caandíh ìt en péenap wut jì. Yaádhbat caandíh búdí ìt ñaác jái péenap wut jì.

²⁸ Páant ì ñaác jái péenachah, tac pãud ennit, Jesús queét yaádhdi h nin pah ãt niijíp wut jì:

—Yeéb Jerusalén tátchidih moón yaadá, weemdíh ñi jãicá bojoó. Yeéb mícjeh, ñi wehdihbat juñát caá náahap. ²⁹ Biíh yeó jáap yeebdíh yeejép ã yapachah, ‘Weh wihcannit yaádh chah wëinit ì jũmna caá’, ñi niijbípna caá. ³⁰ Pánihna, ùm jweíhna, ‘jjeená jwiítidih ma jáh jãúwá!’ ñi niijbípna caá.* ³¹ Ñi jenah joyoó. Weém táini wã jũmãchah yũhna, weemdíh yeejép chãjnit, yeéb yéejnitboodíh bácah, chah yeejép ì chãjípna caá, ãt niijíp wut jì.

³² Jesúsdi h, chénewã yéj chãjnitdihbat ãjeéh mao yohat túut niijná, Waó Ìidíp Dah wãt jũmni jeéboó soldadowã ìt ùb bejep wut jì. ³³ Caán jjeená jwibínit, Jesúsdi h cruzboó péohnit, ìt pãd dodhdop wut jì. Yéejnitdihbat biíh cruznadi h péohnit, ìt pãd dodhdop wut jì. Biíc yéejnidih Jesús ã jéihyepmant bóo bũwãmant, biíhdih ã wáyãmant bóo bũwãmant, Jesúsdi h tac yoób ìt dodhdop wut jì. ³⁴ Páant ì péoh dodhdat túttimah, cruzboó ñũhnit, Jesús ã ípdih nin pah ãt niij wãbúp wut jì: “Weemdíh mao yohnit ì yéejatdih ma yohoó, Paá. Ded pah ì chãjatdih ì beh joicán caá”,* ãt niijíp wut jì.

Cruzboó ñũhnitdih wapnit soldadowã Jesúh yégueh chóojidih “¿Deíh tígáá ã jũmbi?” míc niijnít, tíhwat júdũnabitjìh ìt yoh tíhwi p wut jì.

³⁵ Dawá cãacwã pehbbit ìt en ñũhup wut jì. Judíowã ì maátabat en ñũhnit, Jesúsdi h nin pah ìt niij deoh naáwáp wut jì:

—Cãacwãdih táí teo wáacni jũmna, Dios ã wãhni Cristo nihna, caanjéhbat ã míc teo wáaca naáh, ìt niijíp wut jì.

³⁶ Soldadowãbat caandíh deoh naóhni t, ã pebh jwibínit, bijni iguíh macdih Jesúsdi h babhbat túutna, ìtih toonap wut yuh jì.

³⁷ Pánih toonit, queébtat nin pah ìt niij deoh naáwáp wut jì:

—jMeém judíowã ì maáh jũmna nihna, ma wëpatjìhjah ma míc táí teo wáacá! ìt niijíp wut jì.

³⁸ “NIN JUDÍOWã ì MAÁH CAÁ”, ì niij daácni nãodih Jesúh wao cháh cruzboó ìt nah péoh bũadhdop wut jì.

³⁹ Biíc péoh dodhni Jesúsdi h nin pah ãt niij jãihñup wut jì:

—jMeém Dios ã wãhni Cristo jũmna nihna, ma wëpatjìh ma míc teo wáacá! ãt niijíp wut jì.

⁴⁰ Obohjeéhtih, páant niij jãihnidih biíh yéejniboó nin pah ãt niij jãih jwãubanap wut jì:

—jCaandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdi h ma ùmcan niít? Meemdíh peéh mawat biíc yoobó caandíh ã jũmna caá. ⁴¹ Jwiít yéj chãjnitdih ì peéh mawachah, yoobópdi h caá. Obohjeéhtih, nin ã yéj chãjcah yũhna, caandíh ì peéh maona caá, ãt niijíp wut jì.

⁴² Páant niij péanit, Jesúsdi h nin pah ãt niijíp wut jì:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma táí náhninaá, ãt niijíp wut jì.

⁴³ —Yoobópdi h meemdíh wã naóhna caá. Bũu yeó jáapjeh Táini Pebhboó wãjeéh ma jũmbipna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jì.

Jesús ã wãnat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Páant ì péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób ãt dũpúáh bejep wut jì. Pánihna, ni hat baác dũpúniji biíc peihcanni horas túttimah ãt jwãub baabáh bejep wut jì, páant muntih. ⁴⁵⁻⁴⁶ Páant ã jwãub baabáh bejat pínah jãtih, Jesús nin pah ãt niij ñaacáp wut jì:

—Wíih caolihdih ma ùbũú, Paá, ãt niijíp wut jì.*

Páant niij péanit, ãt wãnah bejep wut jì. Páant ã wãnũchahjah, Dioíh mũú díitboó ì jáh yaíhni búdí wãupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah ãt chãwáp wut jì.*

⁴⁷ Páant niijnít, Jesús ã wãnũchah ennit, pebh ñũhni soldadowã ì maáhboó Diosdi h wëinit,

* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16 * 23:34 Sal 22.18 * 23:45-46 Sal 31.5; Hch 7.59 * 23:45-46 Ex 26.31-33; 2Cr 3.14

—Nin yéejniji át nihcan tagaá, át niijíp wut jĩ.

⁴⁸ Pánihna, nihat enedih wáac juibínitji Jesús ā wunuchah ennit, bádí jĩgahnit, ñih munáboó ít jwúb bejep wut jĩ.

⁴⁹ Obohjeéhtih, nihat Jesúsdiñ jéihnit, Galilea baácmant ájeéh jũóhñit yaádhbat Jesúsdiñ yuúpbít ít en ñuhap wut jĩ.*

Jesúsdiñ báhahjidih ñ yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Caán láa José wut jumni, Judea baácdih bóo, Arimatea tátchimant Jerusalén tátchina juibíniji át jumap wut jĩ. Yoobópdih chájni, Dios ā maáh jumatiñ pãini wut jĩ. Judíowā ñ maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdiñ ñ mao yohat tátatdiñ át náahcap wut yuh jĩ. ⁵² Pánihna, José Pilato pebhna Jesúsdiñ báhahjidih úbúdiñ át bejep wut jĩ. ⁵³ Pánih úbh péanit, Jesúsdiñ báhahjidih úb deya, táini yégueh chóojĩh tainit, wunnitdih ñ yoh jwahca naáh jeé ítboó át yohop wut jĩ. ⁵⁴ Jesús ā wunni yeó jáap judíowā ñ chooát pínahdih ñ ámohat yeó jáap wut jĩ. Pánihna, ñ chooát pínah hora jãtíhbitjeh ā jumachah, Jesúsdiñ báhahjidih táni ámohanjeh át yohop wut jĩ. Chooát yeó jáap táttimah át táni ámoh péalíhip wut yuh jĩ.

⁵⁵ Galilea baácmant Jesúsjeéh jũóhñit yaádh, ā yohat pínah ítboó Jesúsdiñ báhahjidih ā úb bejehah, Joséjeéh ít en péenap wut jĩ. Pánihna, caán jeé ítna juibínit, ñih báhahjidih ā yohochah, ít enep wut jĩ. ⁵⁶ Pánih en péa, ñih muná jwúb bejnit, Jesúsdiñ báhahjidih ñ ñáñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdihbat ít ámohop wut jĩ. Pánihna, chooát hora ā juyáchah, Moisés ā wutatji pahjeh ít choonáp wut jĩ.*

24

Jesús ā boo pad jũúwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Domingo yeó jáap baáb jéenechah, queét yaádh ñ ámohni chej jumnidih úbnit, Jesúsdiñ báhahdih ñ yohopjiboó caandih ñáñadiñ ít bejep wut yuh jĩ. ² Caandih ñ yohopji ítna juibínit, caán ítdiñ nematji jeé júdudih bita ñ pátá dodhdatji pah ā jumachah, ít enep

wut jĩ. ³ Pánih ennit, caán ítdiñ waad béjnit, ñ Maáh Jesúsdiñ báhahjidih ít bid jaicáp wut jĩ. ⁴ Pánih bid jaicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” ít niij jenah joyóp wut jĩ. Páant ñ niij jenah joi ñuhachah, chéne neoná yeh iigní yégueh chóo duonít, queét yaádh pebh ít jígoh ñuhap wut jĩ. ⁵ Páant ñ jígoh ñuhachah ennit, bádí úmna, queét yaádh ít páah yoh ñajap wut jĩ. Páant ñ páah yoh ñajachah ennit, ángelwā queétdih nin pah ít niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá wunnitdih ñ yohopboó Jesúsdiñ ñi bid? ⁶ Caán ninboó ā wihcan caá. Jáantjeh ā boo pad jũúwáp be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwahna, yebdih ā niijátjidih ñi náhnican niit? ⁷ **‘Weém nihat cáacwā úud jeñédih yeejépwádh ñ wuhachah, cruzboó péoh dodhñit, ñ mao yohbipna caá. Páant ñ mawachah yuhna, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, wā jwúb boo pad jũóhbipna caá’,** yebdih ā niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niit? ít niijíp wut jĩ.*

⁸ Páant ñ niijíchah joinít, Jesús ā niijátjidih ít náhninap wut jĩ. ⁹ Pánih náhninit, Jesús once ā bohénitji, bita bíicdih ñ jumapna ñ enatjidih naáwádh ít jwúb bejep wut jĩ. ¹⁰ Queét yaádh María Mágdala tátchidih bóli, Juana, bíih wili María Santiago ín, bita yaádhbat ñjeéh bejnit Jesús ā bohénitjidih ít naáwáp wut jĩ. ¹¹ Obohjeéhtih, ñ naáwáchah joiná yuhna, “Nih yáana caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij jenah joinít, queét yaádhdih ít joyáh bojop wut jĩ.

¹² Obohjeéhtih, Pedroboó ñ naáwáchah joinít, Jesúsdiñ báhahjidih ñ yohopjina át ñáo ñah bejep wut jĩ. Caanná juibínit, jeé ít díitna péeb jéen ennit, Jesúsdiñ báhahjidih ñ pinni chóojjeh ā ñajachah, át enep wut jĩ. Pánih en, bádí jenah joinít, ñih munáboó át jwúb bejep wut jĩ.

Emaús tátchina bejnitdih Jesús ā jígohat

(Mr 16.12-13)

¹³ Caán yeó jáapjeh chénewā Jesúsjeéh péenitji Emaús tátchina ít bejep wut jĩ. Jerusalén tátchimant Emaús tátchina once kilómetros wut jĩ. ¹⁴ Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ā yapatjidih queétjeh míic wéhe

* **23:49** Lc 8.2-3 * **23:56** Ex 20.10; Dt 5.14 * **24:7** Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

bejna it chãjap wat jĩ. Jesús cruzboó ñuhnit, ã wunatjidih, ã jwãub boo pud jũwãtji doonãdihbut míc wêhe bejna it chãjap wat jĩ. ¹⁵ Pãant ã míc wêhe bejehah, queétdih ñuún jwãáh juibínit, ãjeéh Jesússeh át bejep wat yuh jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, caandih it beh encap wat jĩ.

¹⁷ Pãnih ñuún jwãáh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niij úbh joyóp wat jĩ:

—¿Dépanihatdih míc wêhe bej tígáá ñi chãj? át niijíp wat jĩ.

Pãant ã niijíchah, chãonít, wëicanjeh, caandih it en ñuhap wat jĩ. ¹⁸ Pãnih en ñuhnit, Cleofas caandih nin pah át niij jepahap wat jĩ:

—¿Meém Jerusalén tãtchidih nih jibni niit? ¿Buu yeó jáapna caán tãtchiboó ded pah ã yapatjidih ma jéihcan niit? át niijíp wat jĩ.

¹⁹ —¿Dedé ã yapatjidih niij tígáá ñi chãj? Jesús át niij úbh joyóp wat jĩ.

—Jesús, Nazaret tãtchidih bóodih ã yapat. Caán Dios naáwãtdih naóh yapani jãmna, ã naáwãt wëpni, ã chãjatbut wëpni beé. Pãant ã jumatdih Dios ã enechah, nihat cáacwãbut ã enep be. ²⁰ Tãttimah, Dioih mædíh en daonít maáta, bita jwĩ maátãbut caandih peéh mawat pínah niijná, Romanowãdih ã wãhuchah, queét cruzboó péoh dodhnit, ã mao yohop be. ²¹ ‘Romanowã ã watatdih Jesús jwiit judíowãdih ã táí ubbipna caá’, niij jenah joinít, búdí wëina jwĩ chãjap yuh be. Obohjeéhtih, ã wunap be. Buu ã wunat tãttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh ã yapna caá. ²² Biquína jwiit biícdih Jesús báadhãjeéh péenit yaádh jwiitdih ã naáwãchah, jwĩ joí wãhi bejep be. Buu cheibitjeh Jesúsdiñ ã yohopji jeé íitna juibínit, ²³ ãih bácahjidiñ it bid jwicáp wat be. Bid jwicãnjeh, jwĩ pebhboó jwãub jwinít, ángelwãdih ã enatjidih jwiitdih ã naáwãp be. ‘Jesús ã boo pud jũwãp be’, ángelwã queétdih ã niij naáwãtjidih jwiitdih ã jwãub naóh yapanap be. ²⁴ Bitã jwĩjeéh jumnitbut Jesúsdiñ yohopji jeé íitna ãt bejep wat be. Caanná juibínit, queét yaádh ã naáwãtji pah ãt enep wat be. Obohjeéhtih, Jesúsdiñ ãt encap wat be, Emaús tãtchina bejnit Jesúsdiñ ãt niij naáwãp wat jĩ.

²⁵ Pãant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwãp wat jĩ:

—Yeéb táí jenah joicãnnit jãmna, Dios naáwãtdih naóh yapanit nihat ã daacãtjidih pãantjeh ñi joyáh bojna caá. Pãant ñi joyáh bojat júb, ñi beh joicãn caá. Táí joinít, ñi beh joyóchah, ãta táí tagaá. Nin pah Dios naáwãtdih naóh yapanit ãt niij daacãp tajĩ. ²⁶ ‘Dios ã wãhni pínãdih cáacwã búdí yeejép chãjnit, ã mao yohbipna caá. Pãant ã mawat tãttimah, Dios caandih boonit, ã pebhboó maáh ã waadãbipna caá’, naóh yapanit ãt niij daacãp tajĩ, Jesús ãt niijíp wat jĩ.

²⁷ Tãttimah, Dios ã wãhni Cristodih ded pah ã yapat pínãdih nihat Dios naáwãtdih naóh yapanit ã daacãtjidih Jesús queétdih ãt beh joyãnap wat jĩ. Moisés ã daacãtjidih jwĩh bohé, tãttimah nihat bitã naóh yapanit ã daacãtjidihbut ãt bohãnap wat jĩ.

²⁸ Pãant ã míc wêhe bejna, ã juibíãt pínãh tãtchidih ã toáh bejehah, Jesús caán tãtchidih yap bejni pah ãt nihip wat jĩ. ²⁹ Pãant ã yap bejihichah ennit, “Jwĩjeéh ma chão jwãhuú. Tõo ñãh jãóhna caá ã chãjap”, Jesúsdiñ ãt niijíp wat jĩ.

Pãant ã niijíchah joinít, ãjeéh ãt chão jwãhup wat jĩ.

³⁰ Pãnihna, ã jeéméchah, Jesús pan dahdih ubnit, Diosdiñ nin pah ãt niij úbãp wat jĩ: “Jeémãt ma wãhat túina caá, Paá”, niij péanit, queétdih ãt daj wãhup wat jĩ. ³¹ Pãant niij úbhñit, ã daj wãhuchahjeh, caandih ãt yoób beh enep wat jĩ, buca. ã beh enechahjeh, Jesús ãt buudãh bejep wat jĩ.

³² ã buudãh bejehah ennit, nin pah ãt míc niijíp wat jĩ:

—Namãboó jwiitdih jwãáhñit, Dios naáwãtdih ã bohé jũwãchah, jwĩh caolih bainí ã wëican beé, ãt míc niijíp wat jĩ.

³³ Pãnihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tãtchina waícanjeh ãt jwãub bejep wat jĩ. Caanná juibínit, Jesús once ã bohénitji bitã ã chéenwãbut ã míc wãacãpboó ãt juibínãp wat jĩ. ³⁴ Jãtñ jwĩh míc wãac juibínitboó queét chénewã jáap juibínitdih nin pah ãt jípónih jwãáh naáwãp wat jĩ:

—Jwĩ Maáh ãt boo pud jãóh tagaá! Pedrodih ãt jígohop wat be, buca, ãt niijíp wat jĩ.

35 Páant ì niijíchah joinít, queét jáap juibínitbut namádih ì bejechah, queétdih ded pah ã yapatjidih ìt naáwáp wut jĩ. Jesús pan dahdih úbhnit, ã dajachah, caandíh ì beh enatjidihbut ìt naáwáp wut jĩ.

*Jesús ã bohénitjidih ã jíghat
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)*

36 Páant ì naáwát tacjeh, ì cātíh Jesús ãt jígh ñuhup wut jĩ.

—¿Ñi jam caá? Dios ã túyat ñijeéh ã jamu naáh, queétdih ãt niijíp wut jĩ.

37 Páant ã niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwĩ chãjap”, niij jenah joinít, tubit ìt úmup wut jĩ. 38 Páant ì úmúchah, queétdih nin pah ãt jwúub niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi úm? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jenah joi? 39 Wíih téihyanadih, wíih jíthchanadihbut ì péhwtjji ítnadih ñi eneeé. Weemdíh ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wã jamúchah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tigaá! Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

40 Páant niijnít, áih téihyana, jíthchanadihbut, queétdih ãt júutap wut jĩ. 41 Obohjeéhtih, páant ã júutúchah yuhna, búdí wēina, en wúhi bejnit, páantjeh ìt túi jenah joi jwúhcap wut jĩ. Páant ì túi jenah joicátdih ennit,

—¿Jeémát ñi bíbohcan niít? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

42 Páant ã niij úbúchah joinít, diibáni queejdíh caandíh ìt wúhup wut jĩ. 43 Páant ì wúhúchah úbnit, queét nihát ì enechah, ãt jeémép wut jĩ. 44 Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ñijeéh jam jwuhna, ded pah wã yapat pínahdih yeebdíh wã naáwáp jĩ. Moisés ã daacátji, Dios naáwátdih naóh yapanit ì daacátji, David Salmos ì niijní ã daacátjidihbut bíic yoobó weemdíh yapat ã náahap be, ãt niijíp wut jĩ.

45 Páant niijnít, Dios naáwátdih jwúub bohénit, nin pah ãt niij beh joyánap wut jĩ:

46 —Dios naáwátdih daácnit nin pah ìt niij naóh daacáp tajĩ. ‘Dios ã wahni pínah Cristo yeejép yapnit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah, ã jwúub boo pud júóhbiipna

caá.* 47 Páant, ã boo pud júúwát túttimah, cãacwã ì yéejatdih cãdahnit, túiniboodíh ì túut numát pínah niijná, nihát baácdih moondíh áih túini doonádih ì naóh peét bejbipna caá. Páant ì túut numáchah, Diosboó ì yéejatdih ã yoh wúhbiipna caá. Jerusalén tútchidih moondíh ì jwíih naóhbiipna caá. Túttimah, nihát baácdih moondíhbut ì naóh peét bejbipna caá’, ìt niij daacáp tajĩ. 48 Pánihna, yeéboó ded pah weemdíh ã yapatdih ennitji, bitadih túi naáwát caá náahap. 49 Dios ã niijníji yeebdíh teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdíh wã wahbiipna caá. Pánihna, wã wahni pínahdih nin tútchidih ñi pái jwuhúú, Jesús ã bohénitdih ãt niijíp wut jĩ.*

*Jesús jeáboó ã púuh laab béjat
(Mr 16.19-20)*

50 Páant niij péanit, Jesús Jerusalén tútchimant Betania tútchi pebh queétdih ãt numah bejep wut jĩ. Caanná juibínit, áih téihyajíh júut ñahanit, “Dios yeebdíh ã túi teo wáaca naáh”, queétdih ãt niijíp wut jĩ. 51 Páant niij péanitjeh, jeáboó ãt púuh laab béjep wut jĩ.* 52 Páant ã púuh laab béjechah ennit, caandíh ìt wēi naáwáp wut jĩ. Túttimah, búdí wēinit, Jerusalén tútchiboó ìt jwúub bejep wut jĩ. 53 Pánihna, caanjíh jamna, yeó jáap jumat pah Dioíh muná bejnit, Diosdíh ípí wēi naáwáp wut jĩ.

Páant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

* 24:46 Is 53.1-12; Os 6.2 * 24:49 Hch 1.4 * 24:51 Hch 1.9-11

SAN JUAN

Dios biíc dih jumni nin baácboó ã cãac jumat

¹ Biíhmahjeh ded pah Dios ã jumatdih naóhni pínah, Cristo, Diosjeéh átát jumup wut jĩ. Caán Cristo Dios yoobát át jumup wut jĩ. ² Nin baác dih Dios ã chãjat pínah jãtih, Cristo Diosjeéh átát jumup wut jĩ. ³ Caan wát jĩ nin baác dih jumni pínahdih át chãjap wut jĩ. Nin baác dih, jeádih, ni hatdih Dios caandih át chãjat túutup wut jĩ. Pánih chãjat túutnit, cãacwãdihbut caandih át chãjat túutup wut jĩ. Páant ã wutuchah, Cristo ni hatdih át chãj beedánap wut jĩ. Bue jwĩ ennidih, jwĩ enca naáhdihbut ã chãjcah, ni hat ãta wihcan tagaá.* ⁴ Cristo tigaá ni hatdih báadhdani. Jiiátjĩh jwĩ jii enat pah, jwĩ íip ded pah ã jumatdih caán jwiít cãacwãdih ã túi jéihyana caá. ⁵ Chei jwĩ jéih encat pah, yéej chãjna, jéih encannit panihnit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, Cristoboó jiiát panihni jumna, jwiít dih túi ennit panihnit ã chãjna caá. Pánihna, dupúátboó jiiát dih ded pah ã jéih dubacat pah, dedé yéejatbut Cristoboodih ded pah ã jéih yap yohcan caá.

⁶⁻⁷ Cãacwãdih daabáni Juan wut jumnidih Diosboó ã wahní Cristoih doonádih át naóh waawát túutup wut jĩ, cãacwã caandih joinít, Cristodih í túi jepahat pínah niijná.* ⁸ Caán Juan Cristo át nihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, Cristo baabát panihni ã jumatdih naóhni Juan át jumup wut jĩ. ⁹ Caán Cristo baabát panihni, ni hat cãacwã Diosdih í jéihyat pínah niijná, nin baácboó át jéiwúp wut jĩ.

¹⁰ Dios nin baác dih chãjna, caán Cristo biíc dih í chãjap wut jĩ. Pánih chãjni Cristo ã jumuchah yuhna, nin baác dih moónboó caandih í jéihcap jĩ. ¹¹ Nin ã chãjni baác dihjeh át cãac jumup wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã cãac jumuchah yuhna, ã chãjni baác dih jumnitboó caandih í náahcap jĩ. ¹² Páant í náahcah yuhna, biquína caandih

jepahnitdih Dios ã weh pah át chãjap wut jĩ. Caandih jepahnitboó bácah, yoobóp dih ã weh yoobát tigaá í jumup. ¹³ Páant niij naóhna, jwiít jwĩ weh jumihat dée panihcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó Cristodih jepahnitdih biíc weh pah ã chãjna caá.

¹⁴ Pánihna, Cristo ã cãac jumat túttimah, jwĩjeéh ã jumup jĩ. Páant ã jumuchah ennitji, cãacwãdih oinit, yoobóp dih naóhni ã jumatdih jwĩ jéihna caá. Caán Dios wũuh biícjeh jumna, Dios ã wēpat ã túyatbut caandih ã jumup jĩ. Pánihni ã jumuchah, jwĩ túi jéihna caá.* ¹⁵ Juan Daabániboó cãacwãdih daabána, Cristo ã jéiwúchah ennit, nin pah ã niij naawáp jĩ: “Con caá yeebdih wãpĩ naóhni. Obohjeéhtih, weém wã cãac jumat pínah jãtih, caán átát jumup wut jĩ. Nin baác ã jumat pínah jãtihbut átát jumup wut jĩ. Pánihna, caán weem cháh ã jumna caá”, Juan cãacwãdih ã niijp jĩ.

¹⁶ Caán Cristo wēpni jumna, jwiít dih búdí oinit, dawá láa ã túi teo wáacap jĩ. ¹⁷ Dios ã wutadidih Moisésboodih áih cãacwãdih át naóh yapaat túutup wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesucristoboó Dios cãacwãdih búdí ã oyatdih, ã naawát túi yoobóp dih ã jumatdihbut naóh yapanadidih át jéiwúp tajĩ. ¹⁸ Obohjeéhtih, Diosdih jwiít cãacwã jwĩ jéih encan caá. Pánihna, Dios wũuh biícjeh ájeéh jumniiji nin baácboó cãac jumnit, ded pah ã íip ã jumatdih jwiít dih ã jéihyanap jĩ.*

Juan Daabánidih bita í wũbh joyát (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén tútchidih moón jwĩ maátaboó sacerdotewãdih, Dioih muúboó teonitdihbut Juan Daabáni pebhna “¿Déhe tigaá meém?” niij wũbh joyát túutna, í wah bojop tajĩ. ²⁰ Páant í niij wũbh joyóchah joinít, Juanboó nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Yoobóp dih yeebdih wã naóhna caá. Weém, Dios ã wahní Cristo nihcan caá, ã niij jepahap jĩ.

²¹ —¿Caán láa bácah déhe tigaá? ¿Meém Cristo nihcan, Elíasji niít?* í niij wũbh joyóp jĩ.

—Nihcan caá, queétdih ã niij jepahap jĩ.

* **1:3** Gn 1.1-3; Sal 33.6; Pr 8.22-31; Col 1.15-17; He 1.2; 1 Jn 1.1; Ap 19.13 * **1:6-7** Mt 3.1; Mr 1.4; Lc 3.1-2 * **1:14** 1 Jn 1.2 * **1:18** Mt 11.27; Lc 10.22 * **1:21** Mal 4.5 * **1:21** Dt 18.15,18

—¿Dios naawát dih naóh yapani ã jũóhbipna caá, jwĩ ñowã ã niijní niít?* ã niij wãbh joyóp jĩ.

—Obohjeéhtih, weém caán nihcan caá, ã niij jepahap jĩ.

²² —¿Caán láa bácah déhe tigaá meém? Jwiít dih biíc mantjeh ma naáwá, jwiít dih wãbh joyát túut nit dih jwĩ túi naawát pínah niijná. ¿Ded pohba tigaá ma yoób jum? ã niij wãbh joyóp jĩ.

²³ Páant ã niij wãbh joyóchah joinít, nin pah queétdih ã niij jepahap jĩ:

—Weemdih jenah joiná, Isaíasji nin pah ãt niij daacáp tajĩ: ‘Biíc cáac m̃wá wihcapboó nin pah ã niij wẽp naóhbipna caá: “Jwĩ Maáh ã jũúwát pínah jãtĩh ñi yéej chãjat dih cádahnit, túiniboodih túut ñumnit, caandih ñi túi páñaá”, ã niijbipna caá’, ãt niij daacáp tajĩ.* Páant ã niij daacniiji caá weém, ã niijíp jĩ.

²⁴⁻²⁵ Páant ã niijíchah joinít, biquína fariseowã wãbh joyát túut nit ã wahnitboó nin pah ã jwũub niij wãbh joyóp jĩ:

—Meém Cristo nihcan, Elíasjibut nihcan, Dios naawát dih naóh yapani pínah nihcan, ¿Caán láa bácah dépanih tigaá meém cáacwãdih ma daabá? ã niijíp jĩ.

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, Juanboó queétdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Weém cáacwãdih mahjĩhjah wã daabána caá. Obohjeéhtih, biíh ñi beh enca naáh ñi cátih ã jumna caá. ²⁷ Caán wã túttimah jũóhni chah wẽpni caá. Pánihna, caandih jenah joiná, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niij jenah joiná caá, ã niijíp jĩ.

²⁸ Betania tútchi Jordán m̃waj conanaamánt Juan cáacwãdih ã daabánapdih queét páant ã niij míc wéhenap jĩ.

“Oveja wãúh panihni Jesús ã jumna caá”, Juan Daabáni ã niiját

²⁹ Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús ã niijní ã pebhna ã dei jumyúchah ennit, jwiít caandih joinít dih Juan Daabáni nin pah ã niij naawáp jĩ: “Ñi eneé. Con jũóhni Dios ã wahní oveja wãúh panihni caá. Jwiít judiowã jwĩ yéejat yohat túut niijná, oveja wãúhdih sacerdotewãdih jwĩ mawat túutna caá. Páant ã chãjat dée panihni, con Dios

ã wahnidihbut cáacwã ã mao yohbipna caá. Pánih wãnnit, nihat baác dih moón jwĩ yéejat dih ã yoh wãhbipna caá. ³⁰ Con caá yeebdih wãpĩ naóhni. ‘Wã túttimah jũóhni wã cáac jummat pínah jãtĩh jumniiji weem cháh ã jummbipna caá’, yeebdih wãát niijíp jĩ. ³¹ Caán láa, weembát Dios wãúh ã jummat dih wã jéih jwãhcap jĩ. Obohjeéhtih, panih jéihcan yuhna, yeéb wã déewã caandih ñi túi jéihyat pínah niijná, yeebdih mahjĩh wã daabánap be”, ã niijíp jĩ. ³²⁻³³ Páant niij péanit, Juan jwiít dih nin pah ã jwũub niij naawáp jĩ: “Wã daabáát pínah jãtĩh weembát caandih wã jéih jwãhcah, weemdih daabáát túutni nin pah ã niij naawáp jĩ: ‘Jop pah jígo hni Túini Espiritu jeámant dei jũóhni, biíc newédih ã jaamáchah enna, “Caán Dios ã wahní caá”, ma niij jéihbipna caá. Caánboó mahjĩh daabáát panihni Túini Espiritu ã wẽpatdih búdí ã wãhbipna caá’, weemdih ã niijíp jĩ.

³⁴ Pánihna, Túini Espiritu, jop pah jígo hni, dei jũóhni, caandih ã jaamáchah, wã enep be. Pánih ennit, con Dios ã wahní ã jummat dih jéihna, ‘Yoobópdih Dios wãúh caá’, yeebdih wã niij naóhna caá”, jwiít dih Juan ã niijíp jĩ.

Jesús ã jwũh bohénit pínahdih ã ñíwat

³⁵⁻³⁶ Daanimant bóo yeó jáapdih, jwiít chénewã Juan Daabáni ã bohénit, caán biíc dih jwĩ ñuhuchah, Jesús ã yap bejechah ennit, nin pah jwiít dih ã niij naawáp jĩ:

—Condih ñi eneé. Con tigaá Dios ã wahní oveja wãúh panihni, ã niijíp jĩ.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, jwiít Jesús dih jwĩ ñuún pée bejep jĩ. ³⁸ Páant jwĩ ñuún pée bejechah, tac páud ennit, jwiít dih nin pah ã niij wãbh joyóp jĩ:

—¿Jũúh, dedédih tigaá ñi bid? ã niijíp jĩ.

—¿Bohéní, deh tigaá meém ma jum? caandih jwĩ niijíp jĩ.

³⁹ —Wãjeéh ñi jũúwá, jwiít dih Jesús ã niij jepahap jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ã jummat dih jéihyat túut niijná, ãjeéh jwĩ bejep jĩ. Cheyeh jwãáhnitji caandih jwĩ pej jum táwup jĩ.

⁴⁰ Jwiít chénewã Juan Daabáni ã niijíchah joinítji Jesúsjeéh bejnit, weém Andrésjĩh jwĩ jumup jĩ. Andrésboó Simón Pedro ã úud jĩ.

* 1:23 Is 40.3

41 Waícanjeh Andrés weép jeñédih bididih ã bejep jĩ.

—Mesías jwĩ niijní, Dios ã wahnidih jwĩ jwāáap be, át niijíp wut jĩ. Griegowāboó Dios ã wahní niijná, ‘Cristo’ ĩpĩ niijná caá.

42 Páant niijnít, Andrés Simóndih jwĩ pebhna át ñamah jūúwáp tajĩ. Páant ã ñamah juyáchah, Jesús Simóndih nin pah ã niijíp jĩ:

—**Meém Simón, Juan ã wūúh caá. Obohjeéhtih, meém Cefas wūt búudhni ma jumbipna caá,** ã niijíp jĩ. Jwiít judíowā “Cefas” jwĩ niijnídih griegowāboó “Pedro”, ĩpĩ niijná caá. Páant niijnídih “Jee dáh panihni”, niijná caá jwĩ chājap.

Jesús Felipedih Natanaeldihbut “Wājeéh ñi jūúwá”, ã niiját

43 Daanimant bóo yeó jáapdih Jesús Galilea baácna jwiítidih ñamah bejna, Felipedih jwāáhnit:

—**Wājeéh ma jūúwá,** caandíhbut ã niijíp jĩ.

44 Felipeboó Betsaida wūt jumni tátchidih bóo ã jumap jĩ. Andrés Pedrojĩh caán tátchidih moon múntih ĩ jumap jĩ.

45 Páant Jesús caandíh ã niijíchah joinít, Felipeboó Natanaeldih jwíh bididih ã bejep jĩ. Caandíh jwāáhnit,

—Moisés ã naóh daácniji, bita Dios naáwátdih naóh yapanitbut ĩ daácnijidih jwĩ jwāáhna beé. Jesús Nazaret tátchidih bóo José wūúh caá, Felipe caandíh át niijíp wut jĩ.

46 Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, Natanaelboó nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Páant, Nazaret tátchi oboh jumni tátchi ã jumachah, ded caán tátchidih bóo cāacwādh teo wāacni pínah ã wihcan niít, át niijíp wut jĩ.

—Caán láa bácah, meemjéh tih enedih ma jūúwáp, Felipe át niij jepahap wut jĩ.

47 Páant niijnít, Jesús biícidih jwĩ jumapna át ñamah jūúwáp tajĩ. Páant, ĩ jūúwáchah ennit, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—**Con jūóhni, yoobópdih táini judío cāac caá. Caandíh dedé yeeat ã wihcan caá,** Natanaeldih enna, jwiítidih ã niijíp jĩ.

48 Páant ã niijíchah joinít, Natanaelboó caandíh nin pah ã niij wūúh joyóp jĩ:

—¿Ded pah tigaá weemdíh ma táini jéih? ã niijíp jĩ.

—**Meemdíh Felipe ã naáwát pínah jātih, higuera nah pūjdih ma chūuduchah, wāát enep be,** Jesús caandíh ã niij jepahap jĩ.

49 —Bohéní, meém Dios wūúh caá. Jwiít judíowā jwĩ Maáh pínah caá, Jesúsdiñ ã niijíp jĩ.*

50 —‘**Higuera nah nump ma chūuduchah, wā enep be,** wā niijíchah joinít, ‘Dios wūúh caá meém’, ¿ma niij jenah joí niít? Páant meemdíh wā enatji chah wā chājachah, ma enbipna caá, Natanaeldih Jesús ã niijíp jĩ.

51 Páant niijnít, nin pah jwiít nihatdih ã jwūub niijíp jĩ:

—**Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Jeáboó wātñi pah ã jumachah, weém nihat cāacwā úud jeñé namá panihni wā chājnidih Dioíh ángelwā aab béjnit, ĩ jwūub dei jūúwáchah, ñi enbipna caá,*** Jesús ã niijíp jĩ.

2

Caná tátchidih moón ĩ téihya chéwat

1-2 Chéne yeó jáap táttimah, Galilea baác Caná tátchidih, téihya chéwat ã jumap jĩ. Pánihna, Jesúsdiñ ĩ bidichah, jwiítbut ájeéh jwĩ bejep jĩ. Jesús ĩn jwĩ jātih caán munná mitát juibínaj tajĩ. 3 ĩ táini wēi babhbachah, ĩh jiwá iguúh mac át beedáh bejep wut jĩ. Páant ã beedéchah, Jesús ĩn caandíh nin pah mi niijíp jĩ:

—Wūúh, jáantjeh ĩh jiwá iguúh mac ã beedáh bejep be, mi niijíp jĩ.

4—**Naá, ¿dépanih tigaá weemdíh páant ma niij? Wā tewat pínah ã juibí jwuhna caá,** Jesús ã niij jepahap jĩ.

5 Páant ã niij jepahachah joiná yuhna, ã ĩnboó queét teo wūhñitdih nin pah mit niij wutji taga:

—Wā wūúh ded pah yeebdíh ã wutat pah ñi chājap, mit niijí taga.

6 Caanjĩh seis dahwani wáam dahna ã jumap jĩ. Biíc wáam búdí jāaj cómoh pah bóo ã jumap jĩ. Jwiít judíowā Dios ã wutatji pah jwĩ téih chocat túut niijná, páant bóo dahdih mah yáac yáwaat pínahdih jwĩpĩ bíbohó

* 1:49 Mt 16.15 * 1:51 Gn 28.12

jĩ. Pánihna, caán m̄udíh moonbút caan dáhnadih ĩ bíbohoh jĩ.

⁷ Pánihna, queét teo w̄hñitdih nin pah Jesús ã niij w̄utap jĩ:

—**Mahdih ub j̄óhñit, caán wáam dah-nadih ñi yáac yáwanaá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, teo w̄hñit caán wáam dahnadih mah ĩ túi yáac yáwanap jĩ. ⁸ Páant ĩ yáac yáwaat túttimah, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij w̄utap jĩ:

—**Buu caandíh tóih ubnit, yeebdíh w̄utnidih ñi juibí w̄hhuá,** ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, caandíh tóih ubnit, ĩ maáhdih ĩ juibí w̄hup jĩ.

⁹ Obohjeéhtih, queét mahdihjeh ĩ yáacnijidih Jesús ã túut n̄umúchah, jiwá iguúh mac yoobát át bejep tajĩ. Pánihna, queétdih w̄utniboó caan mácdih ã jwíh babh joyóchah, dedmant ĩ ubatjidih át jéihcap wat jĩ. Obohjeéhtih, caandíh teo w̄hñitboó mahjeh ĩ yáacatjidih ĩ jéihyep jĩ. Pánihna, queétdih w̄utni babh joinít, téihya chéonidih ã j̄úwát túutap jĩ. ¹⁰ Caán ã j̄uyúchah, teo w̄hñit ĩ maáh nin pah ã niijíp jĩ:

—Jwĩ bidnitdih caán yoobát macdih jwĩpĩ jwíh w̄hna caá. Pánihat túttimah, ĩ babh yáwachah ennit, j̄uu macdih jwĩpĩ ñuún tóihna caá. Obohjeéhtih meémboó páant mat ch̄ajat túutcan tagaá. Caán yoobát macdih tóihcanjeh, j̄uu macboodíh mat jwíh tóihyat túutap taga. Pánihat túttimah, buu caán yoobát macboodíh mat w̄hat túutap taga, teo w̄hñit ĩ maáhboó téihya chéonidih ã niijíp jĩ.

¹¹ Pánih ch̄ajna, Galilea baác Caná tútchidih ã jwíh w̄ep ch̄aj júutap jĩ, “Dios w̄uh caá”, c̄aacwã ĩ niiját pínah niijná. Pánihna, “Caán Dios ã wahni yoobát caá”, jwíit ã bohénit caandíh jwĩ niij jenah joí jwíhip jĩ.

¹² Túttimah, Capernaum tútchina Jesús jwíitdih ã numah bejep jĩ. Páant ã numah bejehah, ã ín, ã úudwãbut jwíjeéh biícdih ĩ bejep jĩ. Caanná juibínit, daocánni yeó jáap jwĩ jum jwuhup jĩ.*

Júb ch̄ajnitdih Dioíh m̄umánt Jesús ã ñ̄un bácaat

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua yeó jáapna ã tóah j̄úwúchah jéihñit, dawá jwĩ déewã Jerusalén tútchina ĩ bejep jĩ.* Jesúsbut jwíitdih caanná ã numah bejep jĩ. Caanná juibínit, Dioíh m̄uná enedih jwĩ bejep jĩ. ¹⁴ Caán m̄udíh jiwíwã, ovejawã, jopwãdihbut júb ch̄ajnitdih Jesús ã enep jĩ. Bitabut dinero júdudih túut n̄umnít ĩ ch̄úuduchah, ã enep jĩ. Queét túut n̄umnítboó c̄aacwãdih búdí n̄umná ĩt ch̄ajap tajĩ. ¹⁵ Pánihna, caanj̄h jumni t̄opnadih ubnit, caánboó jumnit c̄aacwãdih ĩh nuñúpwãdihbut ã p̄ui ñ̄un bácanap jĩ. Dinero túut n̄umnít ĩ ch̄úudat páhana, ĩh cáagat naanádhbut ã tóo yoh áacanachah, ĩh dinero júduna ã p̄uo yóh ñ̄ajap jĩ. ¹⁶ Pánihna, jopwãdih júb ch̄ajnitdih nin pah ã niij j̄uhñup jĩ:

—**Ñíh jopwãdih ñi ub bac bejeé. Nin wã ípdih úbát m̄udíh júb ch̄ajat m̄ú ñi ch̄ajca bojoó,** Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁷ Jesús páant ã niijíchah joinít, Dios naáwãdih naóh yapani ã daacátjidih jwĩ náhninap jĩ. “Dios wã Maáh, míh m̄udíh búdí wã oina caá. Pánih oina, caandíh yeejép ĩ ch̄ajachah ennit, búdí wã íjna caá”, át niij daacáp tajĩ.*

¹⁸ Jesús páant ã ch̄ajachah ennit, jwĩ maáta caandíh nin pah ĩ niij j̄uhñup jĩ:

—¿Dépanihna queétdih páant ma ñ̄un yóh baca? Meemdíh Dios páant ã ch̄ajat túutuchah, c̄aacwã ĩ ch̄ajca naáhdih ma ch̄aj júutú, jwĩ jéihyat pínah niijná, Jesúsdiĥ ĩ niijíp jĩ.

¹⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—**Nin m̄udíh ñi yohochah, biíc peih-canni yeó jáap túttimah, yeéb ñi yohni m̄ujídih wã jwúub ámohbipna caá,** ã niijíp jĩ.*

²⁰ Páant ã niijíchah joinít, queét maáta caandíh nin pah ĩ niij úbh joyóp jĩ:

—Cuarenta seis jópchi nin m̄udíh teona, ĩt péanap tajĩ. Obohjeéhtih, ¿meémboó biíc peihcanni yeó jáapbitjeh teona, ma ámoh péami naniit? ĩ niijíp jĩ.

* 2:12 Mt 4.13 * 2:13 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 2:17 Sal 69.9 * 2:19 Mt 26.61; 27.40; Mr 14.58; 15.29

21 Obohjeéhtih, caán m̄udíhjuh niijcán, áih bácahdih niijná át chājap tajī. Páant ā naáwáchah yuhna, maáta ī jéihcah, jwiítbut jwī jéih jwahcap jī. 22 Pánihna, w̄nniji Jesús ā boo p̄ud j̄úwát túttimah, jwiít ā bohénitboó páant ā niijátjidih náhnit, jwī beh joyóp jī, buca. Dios naáwátidih ī daácniji náodih, Jesús ā niijátjidihbut “Caán yoobópdih tiguaá”, jwī niij jéihyep jī.

Cāacwā ī jenah joyátidih Jesús ā jéih beedáat

23 Pascua yeó jáapdih Jesús Jerusalén tútchiboó ā jum̄ap jī. Pánih jum̄nit, jwiít cāacwā jwī jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjīh Jesús ā chājachah ennit, “Caánboó Dios ā wahnī Cristo caá”, dawá ī niij jenah joyóp yuh jī. 24 Obohjeéhtih, ded pah ī jenah joyátidih jéihnit, “Weemdíh yoobópdih ī jepahcan caá”, Jesús át niij jéihyep tajī. 25 Pánihna, caanjéh cāacwā ī jenah joyátidih táí jéih beedáni jum̄na, bita ded pah ī jenah joyátidih caandíh w̄bh joyát ā wihcap jī.

3

Nicodemo

1 Nicodemo, fariseo, jwiít judíowā jwī maáta poómpdih bóo w̄t jī. 2 Jesucristo Jerusalén tútchiboó jum̄ láa, chei tac yoób dée, Nicodemo Jesúsdi enedih át jwībínap w̄t jī. Pánih jwībínit, nin pah át niijíp w̄t jī:

—Bohéní, Dios jwiítidih ma bohéat pínah niijná, meemdíh ā wahatdih jwī jéihna caá. Pánih wahnit, majeéh ā jum̄atdihbut jwī jéihna caá. Majeéh ā wihcah, jwiít cāacwā jwī jéih chājca naáhdih mata jéih chājcan tagaá, át niijíp w̄t jī.

3 Páant ā niijíchah joinít, Jesús caandíh nin pah át niij jepahap w̄t jī:

—Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Ded jáap cāac jum̄ni panihni jw̄ub jum̄can, ded pah Dios ā maáh jum̄atdih ā jéihcan niit, át niijíp w̄t jī.

4 —Páant cāac behe ¿ded pah jáap cāac jum̄ni panihni ā jéih jw̄ub jum̄bi? ¿Ded pah ā íníh w̄dahboó ā jéih jw̄ub waadbí? ¿Caandíh mi jw̄ub jéih weh jum̄ca niit? Nicodemo át niijíp w̄t jī.

* 3:7 1P 1.3,23 * 3:8 Ec 11.5

5-6 —Cāacwājeh ī weh jum̄chah, cāacjeh caá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó cāacwāih caolih w̄nni panihnidih ā booanachah, jw̄ub jáap cāac jum̄ni panihnit ī jum̄na caá. Jáap caolih jum̄ni panihnitjeh Dios weh ī jum̄na caá. Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Ded mahjīh daabácani, Túini Espiritu wihcanni, jáap panihni jum̄can, Dios ā maáh jum̄apboó ā jéih waadcán niit. 7 Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá: Meemdíhbut jáap cāac jum̄at panihni caá náahap. Caandíh páant wā niij naáwáchah, ‘¿Ded pah caán ā yapbi?’ ma niij w̄bh joicá bojoó.* 8 Johlit johat panihni caá. Johlit ā j̄úwápmant ma jéihcan caá. Ā bejep pínahboobút ma jéihcan caá. Ā joh buug láajatdihjuh ma jéih enna caá. Pánihat pah, caolih w̄nni panihnitdih Túini Espiritu ā booanachah, ded pah ā booaatdih jéih encan yuhna, cāac ā túut n̄umátidih ma táí jéih enna caá,* Jesús át niijíp w̄t jī.

9 Páant ā niijíchah joinít, Nicodemo Jesúsdih nin pah át jw̄ub niijíp w̄t jī:

—¿Ded pah niij naóh tiguaá ma chāj? Ma naáwátidih wā beh joicán caá, át niijíp w̄t jī.

10 —¿Páant, meém judíowādh bohéni yuhna, ded pah wā naáwátidih ma beh joicán? 11 Yoobópdih meemdíh wā naóhna caá. Jwī jéihyatdih, jwī enatdihbut yeebdíh jwī naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ñi joíhcan caá. 12 Nin baácboó ded pah ā jum̄atdih wā naáwáchah, ‘Yoobópdih ā naóhcan caá’, niijná, Dios pebhboó ded pah ā jum̄atdihbut wā naáwáchah, biíc yoobó ñi niij jenah joibípna caá.

13 “Ded Dios ā jum̄apboó enedih aab béjniji jw̄ub dei j̄óhni ā wihcan caá. Obohjeéhtih, weémboó, nihát cāacwā úud jeñé, caánboó wāpī jum̄ap jī. Pánihna, caanmánt dei j̄óhni weemjéh ded pah ā jum̄atdih yoobópdih wā jéih naóhna caá. 14-15 Jon jātih, Moisésji jum̄ láa, Dioíh cāacwā tútchi wihcapboó jum̄ jwahna, caandíh ī j̄ühñuchah, dawá maiwādh wahnit, queétjīh cāacwādh át peéh chājap w̄t jī. Mai pah jígohnidih ítahjīh Dios Moisésdi át

chājat túutap wut jī. Caán mai pah jígohndih chāj péanit, máa nahdih búudhnit, át baad dóhdop wut jī. Pánihna, det Diosdih táí jenah joinít, caán ā baad dódhni mai pah jígohndih ennit, ít boonap wut jī.*Caán ā baad dóhdhat pah, cruzboó péohnit, pud dodhnit, cāacwā weemdíh ī maobipna caá.*Pánihna, weém caán cruzboó wā wanuchah, det weemdíh táí jenah joinít, iiguipna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh ī táí jumbipna caá”, Jesús Nicodemodih át niijíp wut jī.

Dios nihat cāacwādh búdí ā oyat

16 “Dios nihat cāacwādh búdí ā oina caá. Pánih búdí oina, queétdih ā peéh chājat déedih táí ubat túut niijná, weém ā wūúh biíc jumnidih ā wah deyanap jī. Páant ā wahachah, det weemdíh jepahnit iiguipna bejnit déeji Diosjeéh páantjeh ī táí jumbipna caá. 17 Dios cāacwādh yéejat peéh chājat túutna, weém ā wūúhdih nin baácboó ā wah deyacap jī. Obohjeéhtih, iiguipna ī bejat déedih queétdih wā táí ubat pínah niijná, ā wah deyanap jī.

18 “Weém ā wūúhdih det jepahndih Dios ī yéejat jíib ā peéh chājcan níit. Obohjeéhtih, det weemdíh ī jepahcah, queétbodydh ī yéejat jíib ā peéh chājbiipna caá. 19 Weém Dios wūúh baabát panihni nin baácboó jūóhna, ded pah cāacwā Diosjeéh ī táí jumat pínahdih wā jéihyaíhna caá. Obohjeéhtih, weém caán baabát panihndih cāacwā ī náahcap be. Í chājat yeejép ā jumuchah, dápúát panihndihjeh ī náahap be. Pánihna, baabát panihndih náahcan, yeejép chājnit ī jumuchah, Dios queétdih ā peéh chājbiipna caá. 20 Nihat yéej chājnit ī yéej chājatdih cádahíhcan, páant ī chājatdih bita ī encat pínah niijná, baabát panhipboó ī jūúwíhcan caá.* 21 Obohjeéhtih, det Diosdih jepahnit baabápboó ī jūúwíhna caá, Dios ā wēpatjīh ī táí chājatdih bita ī enat pínah niijná”, Nicodemodih Jesús át niijíp wut jī.

Jesús ded pah ā jumatdih Juan Daabáni ā naáwát

* 3:14-15 Nm 21.9 * 3:14-15 Is 52.13; Jn 8.28; 12.32-34; 18.32 * 3:20 Job 24.13-17 * 3:24 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20 * 3:28 Jn 1.20

22 Túttimah, jwiít ā bohénitdih Judea baácna Jesús ā numah jib bejep jī. Caanná jib bejnit, caanjīh moón Diosdih ī jepahachah, queétdih ā daabánap jī. 23 Enón wut jumni pebh Salim wut jumupdh caan múj numahni ā jumuchah, Juanbat cāacwādh daabána át chājap wut jī. Queétdih ā daabáát pínah niijná, dawá ā pebhna ít juibínap wut jī. 24 Caán láa Juan Daabánidih jwī maáta ī teo jwahcap jī.*

25 Biquína Juan Daabáni ā bohénit biíc jwī déejīh ded pah jwiít judíowā jwīpī daabáátdih míic wéhena ít chājap wut jī. 26 Pánih míic wéhe péanit, Juan pebhna juibínit, ā bohénit caandíh nin pah ít niij wábh joyóp wut jī:

—Bohéní, Jordán muj conanaajīh majeéh jumniyi ‘Caán caá weemdíh chah jumni’, ma niijníjiboó buu cāacwādh daabána caá ā chājap. Páant ā daabánachah, nihat caan pébhna míicjeh bejna caá ī chājap, Juandih ít niijíp wut jī.

27 Páant ī niijíchah joinít, Juan nin pah át niij jepahap wut jī:

—Diosboó weemdíh ā jwīh daabáát túutap jī. Pánihna, buu caandíh jwah daabáát túutnit, ā pebhna cāacwādh ā bejat túutna caá. 28 ‘Weém Cristo nihcan caá’, wā niijíchah, yeéb ñi joiná beé. Obohjeéhtih, Cristo jātih weemdíh Dios ā wahap jī.* 29 Pánihna, ājeéh cāacwā ī bejchah enna, búdí wā wēina caá. Nin panihat dée caá: Téihya chéonih pínahboó mi áajeéh mi bejchah ennit, ā pej jumniiboó búdí ā wēina caá. Páant ā pej jumni ā weñat pah mun tigaá, weembát Jesúsdi h ī táí péenachah ennit, búdí wā wēina caá. 30 Pánihna, cāacwā weemdíh péé cádahnit, Cristobodíh jwúub táí péeat caá náahap, Juan queétdih át niij jepahap wut jī.

Dios wūúh japmant jūóhni ā jumat

31 Páant niij naóh péanit, nin pah Juan ā bohénitdih át jwúub niij naáwáp wut jī: “Jeámant jumniyi nin baácboó dei jūóhni nihatdih ā táí jéih beedána caá. Obohjeéhtih, jwiít cāacwā nin baácboó jumnit, nin baácdhjeh ded pah ā jumatdih jéihnit,

jwĩ naóhna caá. Caán Dios ã wahni-boó jwiít cãacwã chah jéihni ã jumna caá. ³² Ded pah ã enatji, ã joyátjidihbut jwiít dih ã naóhna caá. Páant ã naáwáchah yuhna, cãacwãboó ã naáwátdih ã joíhcan caá. ³³ Pánihna, jeámant jũóhni ã naáwáchah, ded táí joiní ‘Dios yoobópdi naóhni caá’, ã niij jéihna caá. ³⁴ Dios ã wahni Cristodih ãih Túini Espíritudih búdí yoobát ã wãhup be. Pánihna, Cristo Dios naáwátdih yoobópdi ãpĩ naóhna caá. ³⁵ Dios ã wũúhdih búdí oinit, caandíh nihat ã maáh ã jummat táutna caá.* ³⁶ Dios wũúhdih ded jepahni Diosjeéh páantjeh ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã wũúhdih yap yohniboodíh íjnit, Dios búdí ã peéh chãjachah, ãjeéh ã wihcan niít”, Juan ãt niijíp wut jĩ.

4

Jesús Samaria baácdih bólijth ã míic wéheat

¹ Juan chah dawá cãacwã Jesús dih péenit dih ã daabáát doonádih fariseowã ãt joyóp wut jĩ. ² Obohjeéhtih, Jesús pohba ã daabácan jĩ. Jwiít ã bohénitboó jĩ cãacwãdih jwĩ daabánap jĩ. ³ Fariseowã ã jéihyat doonádih joinít, Jesúsboó Judea baácdih jumni ji Galilea baácna jwiít dih ã numah bejep jĩ.

⁴ Caanná bejna, Samaria baácdih yap bejat táut jwĩ chãjap jĩ. ⁵ Pánih yap bejna, Samaria baácdih bóo Sicar tátchina jwĩ juibínap jĩ. Caan pébh jwĩ num Jacob ã wũúh José dih ã wũhni ji baácbít ãt jumup wut jĩ.* ⁶ Caanjth Jacobwãji ã mah tóihyat íit ã jumup jĩ. Pánihna, Jesúsboó yuúp jũóhni ji chũná, yeó jáap tac yoób caán íit pebh ã choó chũndup jĩ. ⁷⁻⁸ Páant ã choó chũndat pónih, jwiít ã bohénitboó tátchina jeémát jíib chãjadih jwĩ aab béjep jĩ. Caanjth Jesús ã chũnduchah, Samaria baácdih bóli mah tóhyodih mit dei juibínap wut jĩ. Páant mi mah tóhyochah, Jesús nin pah caántdih ãt niijíp wut jĩ:

—**Weemdíh mah ma wũhúú**, ãt niijíp wut jĩ.

⁹ —Meém judío cãac caá. Weémboó Samaria baácdih bóli caá. ¿Dépanih tigaá weemdíh mah ma wũbh? Jesús dih mit niij

jepahap wut jĩ. (Jwiít judíowã Samaria baácdih moondíh jwĩpĩ eníhcap jĩ. Pánihna, páant mit niijíp wut jĩ.)*

¹⁰ Páant mi niijíchah joinít, Jesús caántdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—**Dios meemdíh ã teo wáacat déedih jéihcan, meemdíh mahdih wũbhnidihbut ma jéihcan caá. Pánih jéihna nihna, ‘Mah ma wũhúú’, weémboodíh mata niij wũbh tagaá. Caán wã wũhíhni mah panihnidih ma babhbachah, míh caolih áta táí boo tagaá, ãt niijíp wut jĩ.**

¹¹ —¿Dépah niij tigaá páant ma niij? Nin mah tóhyat íit numah bóo caá. Mah tóhyat pínah wáam dah bíbohcan, ¿deh tigaá caolih dih boocat táutni mah ma wũbh? ¹² Jwĩ num Jacobji, ã wehbut, íih numápwã bícdih nin íit dih mah wũbh, íit babhcap wut jĩ. Áihjidih jwiít ã juménádih ãt wũhup wut jĩ. ¿Pánihna, jwĩ num Jacobji chah wẽpni niít ma jumup, páant ma niijná? mit niijíp wut jĩ.

¹³ —**Ded nin íit dih bóo mahdih babhni ã jwũub taca joót bipna caá, páant mantih.**

¹⁴ **Obohjeéhtih, weém wã wũhni mah panihnidih babhna, chéneji ã taca joótcan niít. Ded wã wũhni mah panihnidih babhna, Diosjeéh páantjeh ã táí jumbipna caá. Meo waó cáahdih mah nooj bácní ã jõpcat pah wã wũhni mah panihni ã beedcán niít, Jesús caántdih ãt niijíp wut jĩ.***

¹⁵ —Caán láa bácah, caán ma niijní mahdih weemdíh ma wũhúú, jwũub taca joótcah, ninboó yeó jáap jummat pah mah tóhyodih wã jũóhcat pínah niijná, mit niijíp wut jĩ.

¹⁶ —**Majeéh bóodih ma bidbi jwũhúú**, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

¹⁷⁻¹⁸ —Obohjeéhtih, weém áa wihcannih caá, mit niij jepahap wut jĩ.

—**Yoobópdih tigaá ma niijíp. Obohjeéhtih, cinco neoná caá ma weha mánaji. Bũu majeéh jumni ma áa yoobát nihcan caá. Pánihna, ‘Weém áa wihcannih caá’, ma niiját yoobópdih tigaá, Jesús caántdih ãt niijíp wut jĩ.**

¹⁹ —Meémboó Dios naáwátdih naóh yapani nacaá. ²⁰ Pánihna, yoobópdih wã

* **3:35** Mt 11.27; Lc 10.22   * **4:5** Gn 33.19; Jos 24.32   * **4:9** Esd 4.1-5; Neh 4.1-2   * **4:14** Is 44.3; Jer 2.13; 17.13; Jn 7.37-39

jéihyat pínah niijná, weemdih ma naáwá: Con jeená jwí ñowāji Diosdih ipí úbúp wut jī. Obohjeéhtih, ‘Jerusalén tátchiboó Diosdih úbúdih bejat caá náahap’, yeéb judíowā ñipí niijná caá, mit niijíp wut jī.

21 —Yad wilí, weemdih ma joi jwáhuá. Nin wā naáwát yoobópdih caá. Táltimah bóo láa, con jeéboó, Jerusalén tátchiboobát jwí ípdih ñi úbhcan niit. **22** Yeéb Samaria baácđih moón ñi úbhndih ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, jwiit judíowāboó caandih jwí jéihna caá. Dios ā wahní, nihat cāacwāđih túi ubni, judíojeh tigaá ā jumap. Pánihna, jwí wēini Diosdih jwiit judíowāboó jwí jéihna caá. **23** Buu láa, táltimahbut Túini Espíritu ā teo wáacachah, túi yoobópdih jengah joinít, cāacwā Diosdih í túi wēibipna caá. Páant caandih túi wēinitboodih caá Dios ā bidip. **24** Dios jígohcanni ā jumachah, cāacwā caandih í jéih encan caá. Pánihna, dedboó jumna, caandih jwí wēi úbúchah, biíc yoobó ā túina caá. Caandih wēina, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh, túi yoobópdih jengah joinít, weñat caá náahap, Jesús caántđih āt niijíp wut jī.

25 —Mesías, ‘Cristo’, í niijní, ā jūúwát pínahđih weém wā jéihna caá. Caán jūóhna, jwiitđih nihat ā jéihya beedábipna caá, mit niijíp wut jī.

26 —Weém ma niijní Cristo tigaá, Jesús caántđih āt niijíp wut jī.

27 Páant caántđih ā míc wéhenachah, jwiit ā bohénitboó jeémát jíib chājadih bejnitji jwí jwáub juibínap jī. Pánih jwáub juibínit, Jesús yad wilijīh ā míc wéhenachah ennit, jwí en wáhi bejep jī. Pánih en wáhi bejna yuhna, “¿Dépanih tibeé caántđih ma míc wéhe?” niij úbh joinít déeji jwí niijcáp jī. **28** Pánihna, caántboó míh mah tóhyat wáam dahđih cáag jwejnit, tátchina mi jwáub aab béj jwáuhap jī. Pánih bejnit, miíh tátchidih moondih nin pah mit niij naáwáp wut jī:

29 —Ded pah wā chājatjidih weemdih naóh beedánidih ñi en jūúwá. Caán yoobópdih Cristo dée caá, mit niijíp wut jī.

30 Páant mi niijíchah joinít, caán tátchidih moondih Jesúsđih mi jwááapjina mit numah jwáub jūúwáp tajī.

31 Pánihna, í juyát pínah jātih, jwiit Jesús ā bohénitboó jwí jíib chājni jeémátđih caandih jwí numah jeémíhip jī.

—Bohéní, ma jeémp jūúwá, jwí niijíp yuh jī.

32 —Obohjeéhtih, ñi jéihca naáh jeémát weemdih ā jumna caá, Jesús jwiitđih ā niij jepahap jī.

33 —¿Bita caandih jeémát ítát wāh taniit? jwiitjeh jwí míc niijíp jī.

34 Páant jwí míc niijíchah joinít, Jesús jwiitđih nin pah ā jwáub niijíp jī:

—Cāacwā jeémát í bidat pah, weemdih wahní ded pah ā wutatđih chāj péaatđih búdí wā bidna caá. Pánihna, butéh caandih jepahnit, caántjīh míc wéhena, wíih jeémát panihni ā jumna caá. **35** ‘Chéneña míc widh ā jadhna caá jwí momni ā quehechah, jwí dicat pínah’, wápchi mínah ā niiját pah, yeéboó ñi niij jengah joicá bojóó. ‘Dios naáwátđih jwí naáwát pínah ā jadh jwáuhna caá’, ñi niij jengah joicá bojóó. Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Jáantjeh quehat láa panihni ā jumna caá. Buu láa bácah cāacwā jwí pebhna í juyúchah, ñi túi eneé. Queétoó pácahi ā quehat pah í jumna caá. Pánihna, buu cāacwāđih wā bohénachah, í joyát láa ā jumna caá. **36** Cāacwāđih wíih túini doonáđih jepahat táutni dicni panihni ā jumna caá. Queétoó jepahnit, caán ā dicni panihnit, Diosjeéh páantjeh í túi jumbipna caá. Pánihna, cāacwā í túi jepahachah enna, dicni panihni, momni panihni biícđih búdí í wēibipna caá. Páant í weñat í tewatji jíib panihni ā jumna caá.

37 Cāacwā nin pah í niijná caá: ‘Biíc ā jwíih momop be. Biíhboó ā momni ā quehechah ā diquip be’, ipí niijná caá. Momni panihni wíih túini doonáđih naóh jwíihni caá. Bita caandih dicnit panihnit wíih túini doonáđih jepahat táutnit caá.

38 Páant ā jumap pah, bitaboó cāacwāđih ítát jwíih bohénap tajī. Queétoó jwíih bohénit ñi jumcah yuhna, buu yeebdih jwáuh wā wahná caá, wíih túini doonáđih jwáub joinít í túi jepahat pínah niijná, Jesús jwiitđih ā niijíp jī.

39 Páant Jesús jwiitđih ā míc wéheat pónih, caánt Samaria baácđih bóli “Ded pah wā chājatjidih jéih beedánidih mah tóhyop ítđih

wã jwãáap be”, mi niijíchah joinít, dawá Samaria baácdih moón Jesúsdi h i jepahat pínahdih ít jenah joyóp tají. ⁴⁰ Pánihna, queét jwí pebh joinít, “jwíjeéh ma chão jwáhúú”, Jesúsdi h i niijíp jí. Páant i niijíchah joinít, chéne yeó jáap íjeéh jwí jum jwuhup jí. ⁴¹ Jesússeh queétdih ã naáwáchah joinít, dawá caandíh i jepahap jí. ⁴² Í dée wilidih nin pah i niijíp jí:

—Ma jwíh naáwáchah joinákeh, jwiítbut Jesúsdi h jepahíhat jwí jenah joyóp be. Búu caanjéh ã naáwáchah joiná, jwí táí jepahna caá. ‘Nihat nin baácdih moón iiguípna be-jnit déejidih yoobópdi h táí ubni caá’, jwí niij jéihna caá, i niijíp jí.

Maáh wãúhdih Jesús ã booaat

⁴³ Chéne yeó jáap Sicar tútchidih numah chão jwáhniji, Jesús Galilea baáboó jwiítidih ã numah bejep jí. ⁴⁴ “Ded Dios naáwátidih naóh yapanidih áih baácdih moón ípí wéican caá. Pánihna, Galilea baácdih wã behechah ennitji, weemdíh i táí jenah joibícan nacaá. Obohjeéhtih, páant i jumuchah yuhna, caanna jwí jwúub bejna caá”, ã niijíp jí.* ⁴⁵ Jerusalén tútchiboó Pascua yeó jáapnadi h jwí jum láa, Jesús ã chãjatjidih ennitji biquína Galilea baácdih moón ít jumup tají. Pánihna, íih baácna jwí juibínachah, queétboó ã wêp chãjatdi h jwúub eníhna, caandíh i táí wéi jwãáap jí.*

⁴⁶ Mahdihjeh jiwá iguáh mac Jesús ã túut numníji Caná tútchidih jwí jwúub juibínap jí. Capernaum tútchiboó maáh Herodes nump jumni maáh wãúh wanna át chãjap tají.* ⁴⁷ Pánihna, Jesús Judea baáboó jumni h Galilea baácna ã jwúub juyát doonádi h joinít, jwí pebhna át aáb jãúwáp tají: Pánih aáb joinít, nin pah Jesúsdi h ã niijíp jí:

—Wã wãúh munná beé ã chãjap be. Pánihna, caandíh booaat túut niijná, wãjeéh waícanjeh ma dei jãúwá, ã wêp niij úubup yuh jí.

⁴⁸ Páant ã niijíchah joiná yuhna, Jesús caandíh nin pah ã niij jepahap jí:

—Dios ã wêpatjéh wã chãj jútuchah encan, ‘Caán Dios ã wahni Cristo caá’,

weemdíh ñi niij jenah joibícan nacaá, Jesús ã niijíp jí.

⁴⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wã wãúh ã wunat pínah jãtíh, waícanjeh ma booa wãh jãúwá, Jesúsdi h ã niijíp yuh jí.

⁵⁰ Páant ã niijíchah yuhna,

—**Míih munná ma jwúub bejeé. Ma wãúh ã boona caá**, Jesús caandíh ã niijíp jí.

Páant ã niijíchah joinít, “Á niiját pah tih wã wãúh ã boona nacaá”, niij jenah joinít, áih múbóó ã jwúub bejep jí. ⁵¹ Páant ã jwúub juibínachah, ã pebh moón caandíh ít jwãáh naáwáp wut jí:

—Ma wãúh jáantjeh ã jwúub boona beé, caandíh ít niijíp wut jí.

⁵² —¿Deyoób yeó lajachah tibeé caán ã boo? queétdih át niij úubh joyóp wut jí.

—Jwíin yeó jáap tac yoób túttimahbit caandíh pahat ã dúucap be, ít niij jepahap wut jí.

⁵³ Páant i niijíchah joinít, “Jesús weemdíh **‘Ma wãúh ã boona caá’**, ã niijíchahjeh, wã wãúh át boonap taga”, maáhboó át niij jenah joyóp wut jí. “Jesús weemdíh yoobópdi h tigaá át niijíp”, niijná, ã déewã bíicdi h Jesúsdi h “Caán Dios ã wahni Cristo yoobát caá”, ít niij jenah joyóp wut jí.

⁵⁴ Jesús Judea baácdih jumni h Galilea baácna jwúub juibínit, maáh wãúhdih booana, chéne láa jwiít cáacwã jwí jéih chãjca naáhdih Dios ã wêpatjéh ã chãj jútup jí.

5

Jéih bejcannidih Jesús ã booaat

¹ Túttimah, jwiít judíowã Diosdi h jwí wéi láa Jesús Jerusalén tútchina jwiítidih ã numah juibínap jí, páant muntih. ² Caanjíh Ovejawã Bejni Jéc wut jumni pebh jéehat júá ã jumup jí. Jwiít judíowã jwíh wéheatjéh niijná, caán júádi h Betzata jwí niijná caá. Caán Betzata júá jwéejdi h cinco nemat wihcanni jécna ã jum púud bejep jí. ³ Caán júádi h múú wãáp lap nump dawá tubúp chãúhni t ípí ñaj púud bejep tají. Jéih encannit, jéih jibcannit, jéih yoocannitbut caán júá pebh ít ñajap tají. Caanjíh ñajnit, mah chibít ã dácohatdi h pái ñajna ít chãjap

* 4:44 Mt 13.57; Mr 6.4; Lc 4.24 * 4:45 Jn 2.23 * 4:46 Jn 2.1-11

tají. ⁴ “Dioíh ángel dei joinít, caán jëehat júádih ã dácohanachah ennit, ded játih jwíih buúg báahniboó dedé wunat jamni apí boonap wut jí”, ít níj jenah joyóp tají. ⁵ Pánihna, caanjíh jamni biíc jéih bejcani, treinta ocho jópchi tubúp chũúhni ã ñajap jí. ⁶ Caandíh ennit, maatápdihi ã tubúp chũúátidih jéihna, Jesús caandíh nin pah ã níj wábh joyóp jí:

—¿Meém ma boóih níit? ã níjíp jí.

⁷ —Wã boóihna yah caá. Obohjeéhtih, can júána weemdíh ded ub báahni pínah ã wihcan caá. Pánihna, dawá láa ã dácohochah, wã buúg báah bejíchah yahna, bita wã játih ípí jaibí buúg báahna caá, Jesúsdihi ã níjíp jí.

⁸ Páant ã níjíchah joinít,

—Ma ñah ñahúú. Ma ñajatdihi ubnit, ma yáac chũi bejeé, Jesús caandíh ã níjíp jí.

⁹ Páant ã níjíchahjeh, caán jéih bejcaniji ñah ñahnit, ã ñajatjidih ubnit, ã yáac chũi bejep jí, buca. ¹⁰ Páant ã boonachah enna, jwí chooát yeó jáap ã jamuchah, jwí maáta caandíh nin pah ít níj jũhñap wut jí:

—¿Dépanihna, ma ñajatjidih beo bej tigaá ma chãj? Bũ jwí chooát yeó jáap ã jamuchah, ma ñajatjidih ma beo bejchah, ã táican caá, ít níjíp wut jí.*

¹¹ —Obohjeéhtih, ‘Ma ñajatjidih ubnit, ma yáac chũi bejeé’, weemdíh boonani ã níjíp be. Páant ã níjíchah joinít, nin wã ñajatjidih ub bejna caá wã chãjap, át níj jepahap wut jí.

¹² —¿Déhe tibeé meemdíh páant níj, boonani? queét ít níj wábh joyóp wut jí.

¹³ Obohjeéhtih, Jesús dawá cáacwã cãtíh ã bejchah, caandíh boonidih át beh encap wut jí. Pánihna, ã wãtdih jéihcan, át jéih jepahcap wut jí. ¹⁴ Túttimah, Dioíh muúboó Jesús caandíh jwãáhnit, nin pah ã níjíp jí:

—Weemdíh ma joi jwáhuú. Bũ ma túi jamna caá. Pánihna, ma jwáub yéj chãjca bojó, páant mantih. Jwáub yéj chãjna, chah yeejép wunat meemdíh ã jũóhbiipna caá, Jesús ã níjíp jí.

¹⁵ Caandíh páant ã níjíchah joinít, Jesúsdihi át beh enep wut jí, buca. Pánih beh enni jwí maátadihi naáwádihi át bejep jí.

—Jesús wãt jamni beé weemdíh át boonap tabe, queétdih át níjíp wut jí.

¹⁶ Páant ã níjíchah joinít, Jesús chooát yeó jáapdihi ã booaatjidih jéihnit, jwí maátaboó caandíh yeejép í chãj jwíhip jí.

¹⁷ Páant caandíh í mawíhatdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ã níjíp jí:

—Wã íp páantjeh teona caá ã chãjap. Pánihna, weembút wã teo jwáhuú caá, ã níjíp jí.

¹⁸ Jesús páant ã níjíchah joinít, jwí maátaboó chah í íjip jí. Jwí chooát yeó jáapdihi caán tubúp chũúhndih ã boonachah enna, queét í íj jwíhip jí. Pánih íjna, “Wã íp”, Diosdihi ã níjíchah joiná, chah í yoób íjip jí. “‘Wã íp’, níjina, ‘Diosdihi biíc yoobó wã jamna caá’, Jesús caán mícjeh ã níj jenah joiná caá”, jwí maáta ít níj jenah joyóp tají. Páant níj jenah joinít, chah íjna, Jesúsdihi í yoób mao yohíhip yah jí.*

Jesús ã íp ã wutuchahjeh, jepahni ã jamat

¹⁹ Páant í níj jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã jwáub níj naáwáp jí: “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Weém, Dios wáúh, wã jenah joyátjeh wã chãjcan caá. Wã íp weemdíh ded pah ã wutuchah, caandíh wã jepahna caá. Wã íp ded pah ã chãjachah ennit, weém ã wáúhbut biíc yoobó wãpí chãjna caá. ²⁰ Wã íp weém ã wáúhdih oina, ded pah ã chãjatdihi weemdíh apí jéihyana caá. Bũ wã chãjatji chah, biíh wã chãjat pínahdihi weemdíh ã jéihyabipna caá. Páant weemdíh ã wutatdihi joinít, ã wãpatjíh yeebdíh wã chãj jwutuchah, ñi en wáhi bejbipna caá. ²¹ Wã íp ded pah wunah bejnitdihi ã booaat pah, weembút ã booaat túatnitdihi biíc yoobó wã boonana caá. ²²⁻²³ Wã íp cáacwã í yéj chãjatdihi peéh chãjni nihcan caá. Obohjeéhtih, í yéjat jíib wã peéh chãjat pínah níjna, weémboodíh ã wutap be, nihat cáacwã caandíh í weñat pah, weemdíhbut biíc yoobó í weñat pínah níjna. Wã íp caá weemdíh wáhi. Pánihna, ded weém ã wáúhdih wéicanni, wã ípdihbut ã wéican caá.

²⁴ “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Det wã naáwátdih joinít, weemdíh wáhidih jepahna, páantjeh ájeéh í túi jambipna

* 5:10 Neh 13.19; Jer 17.21 * 5:18 Jn 10.30-38

caá. Páant ãjeéh ï jumatçah, queétdih wã peéh chãjcan niit. Queét iiguipna bejnit déejidih táí ubnit ï jumbipna caá. ²⁵ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Iiguipna bejnit déeji weém Dios wũúhdih buu jepah jwíhna caá ï chãjap. Wã naáwátidih joí jepahnitboó Dios biícidih páantjeh ï táí jumbipna caá. ²⁶ Wã íp Dios páantjeh jumniboó cãacwãdih páantjeh ã jumat túttna caá. Pánihna, weém ã wũúhdihbut páantjeh jumat túttni pínah ã chãjap jĩ. ²⁷ Weém nihát cãacwã úud jeñé wã jumatçah, cãacwãdih wã peéh chãjat pínah niijná weémboodíh ã wutap jĩ. ²⁸ Páant wã naáwáchah joiná, ñi joí wáhi bejca bojoó. Cãucãh nihát wannit íih bácah ï yohopjiboó jumna yuhna, wã ejechah, ï joibípna caá. ²⁹ Pánih joiná, nihát táí chãjnitji boó pud jũóhñit Dios pebhboó ï pũuh laab béjbipna caá. Obohjeéhtih, yeejép chãjnitjiboó, ï yéj chãjatji jíib iiguipna ï bejbipna caá.*

³⁰ “Weém wíih jenah joyátjeh, wã weñat pínahdih wã chãjcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahni ã wutatdihjeh wã chãjna caá. ã niiját pahjeh cãacwãdih wã peéh chãjbipna caá. Páant wã peéh chãjachah, yoobópdih ã jumbipna caá. ³¹ ‘Weém Dios wũúh, ã wahni caá’, weemjéh wã niijíchah, ‘Ma nih yána caá’, weemdíh ñita niij tágaá. ³² Obohjeéhtih, biíh caá weemdíh naóhni pohba. Caán naóhni Juan Daabáni caá. Pánihna, ‘ã niijátji yoobópdih ã jumna caá’, wã niij jéihna caá. ³³ Yeéb weemdíh jéihíhna, bitaboodíh Juan pebhna ï wúbh joyát pínah niijná, ñit wahap tabe. Caán yoobópdih yeebdíh át naáwáp jĩ.* ³⁴ ‘Nin Dios wũúh caá’, weemdíh niijnítidih wã bidcan caá. Pánih bidcan yuhna, ‘Dios wũúh caá’, Juanboó weemdíh ã niiját yoobópdih caá. Pánihna, weemdíh jepahnit, iiguipna ñi bejcat pínah niijná, Juan ã niijátjidih yeebdíh wã náhniana caá. ³⁵ Táí enat tút niijná, jiiát dahdih jwí jíi cágat pah, Juan ded pah wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeebdíh át naáwáp tajĩ. Páant ã naáwáchah joiná, daocánni yeó jáap ñi táí wéi joi jwáhup jĩ. ³⁶ Obohjeéhtih, wã

íp weemdíh ã wutachah, ã wēpatjĩh wã chãjachah ennit, yoobópdih Dios ã wahni wã jumatdih ñita táí jéih tagaá. ³⁷ Juan weemdíh ã daabánachah, wã ípjehbut weemdíh wahni ‘Caán wã wũúh caá’, ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, yeéboó caandíh encan, joicánnitbut ñi jumna caá.* ³⁸ Weém Dios ã wahnidih jepahcan, wã íp ã naáwátidihbut ñi náahcan caá. ³⁹ ‘Dios naáwát tólihdih bohéna, yeó jáap jumat pah Diosjeéh jwí táí jumbipna caá’, ñi niij jenah joiná caá.* Obohjeéhtih, caán tólihjeh tigaá weém ded pah wã jumatdih ã naáwáp. ⁴⁰ Caán tólih weemdíh ã naáwáchah yuhna, yeéboó weemdíh ñi náahcan caá. Yeó jáap jumat pah Diosjeéh jumíhna yuhna, weemdíh páant ñi wúbhcan caá.

⁴¹ “Weemdíh wéi naóhñitdih wã bidcan caá. ⁴² Obohjeéhtih, yeéboó mácah ñi jenah joyátidih wã táí jéihna caá. Pánih jenah joinít, Diosdih ñi oicatdihbut wã jéihna caá. ⁴³ Wã íp weemdíh ã wutat pah wã chãjachah yuhna, weemdíh ñi náahcan caá. Obohjeéhtih, ã wahcanniboó ã weñat pínahdihjeh ã chãj jumatçah ennit, caánboodíh ñi náahbipna caá. ⁴⁴ Bitã yeebdíh ï wéi naáwátidihjeh bidna yuhna, Diosboó yeebdíh ã wéi naáwátidih ñi náahcan caá. Pánih náahcan, ‘Caán Dios ã wahni Cristo nihcan caá’, niij jenah joiná, weemdíhbut ñi joíhcan caá. ⁴⁵ Páant weemdíh ñi joíhcatji jíib ‘Jwí ípdih Jesús jwiitdih ã naóh yacbipna caá’, ñi niij jenah joicá bojoó. ‘Moisés ã wutatjidih jwí jepahna, Dios pebhboó jwí bejbipna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah Moisés weemdíh ã naáwátjidih ñi joyáh bojat jíib, Dios yeebdíh ã peéh chãjbipna caá. ⁴⁶ Moisés weemdíh jeh át naóh daacáp tajĩ. Pánihna, caán ã daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijná, wã naáwátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñita niij jenah joi tágaá. ⁴⁷ Obohjeéhtih, Moisés ã daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, niijcán, wã naáwátidihbut ‘Yoobópdih tigaá’, ñi niijcán niit”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

6

* 5:29 Dn 12.2 * 5:33 Jn 1.19-27; 3.27-30 * 5:37 Mt 3.17; Mr 1.11; Lc 3.22 * 5:39 Dt 4.1; 8.1; 30.15-20

*Cinco mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)*

¹ Tãttimah, Galilea ímdih conanaáboó Jesús jwiít dih ã numah chúuh bejep jĩ. Caán ímjeh muntih Tiberias ím ã wüt jumup jĩ. ² Jesús ã boonachah ennitji dawá cãacwã ït ñuún péenap tajĩ. ³ Pánih chúuh juibínitji, aab béjnit, jeená púuh laab juibínit, jwiít ã bohénitdih ã numah chúudup jĩ. ⁴ Caán láa Pascua yeó jáapna pínah bahnijeh ã jũhdup jĩ. ⁵ Caanná juibí chúudna, Jesús dawá cãacwã jwĩ pebhna ï jũwúchah, ã enep jĩ. Pánih ennit, Felipedih nin pah ã niúj wãbh joyóp jĩ:

—Dawá cãacwã jwĩ pebhna ï jũóh jígohna caá. ¿Deh tigaá ï jeémát pínahdih jwĩ juib chãjbi? ã niújip jĩ.

⁶ “Ded pah caá Felipe ã niúj jepahbi”, niujná, Jesús caanjéh ã chãjat pínahdih jéihna yuhna, Felipedih páant ã niúj wãbh joyóp jĩ.

⁷ Páant ã niúj wãbh joyóchah joinít, Felipeboó nin pah ã niúj jepahap jĩ:

—Ocho widh tewat juibjĩh jeémát dih jwĩ juib chãjachah yuhna, queétdih ãta juibícan tagaá, ã niújip jĩ.

⁸ Jwiít biíc dih jumni Simón Pedro úudboó, Andrés wüt jumni, Jesús dih nin pah ã niújip jĩ:

⁹ —Cinco pan dah, chéne queejwãdih nin wébít ã bíbohna caá. Obohjeéhtih, páant bóobitjeh ã jumuchah, queét páant moón dawá cãacwãdih ã juibícan niút, Andrés ã niújip jĩ.

¹⁰ —Queétdih ñi chúudat túutá, Jesús jwiít dih ã niújip jĩ.

Caanjĩh táini yílip ã jumup jĩ. Pánihna, jwĩ chúudat túutachah, yílip jumupdih cãacwã ï túi chúud beedép jĩ. Cinco mil neonájeh ï jumup jĩ. Yaádh, ï weh biíc dih chah ï jumup jĩ. ¹¹ Páant ï chúud beedéchah ennit, Jesús pan dahnadih ubnit, “**Táina caá, Paá**”, Diosdih ã niújip jĩ. Páant niúj péanit, jwiít ã bohénitdih queét chúudnitdih pan, queejdíhbut ã pááat túutap jĩ. ¹² Páant jwĩ páááchah, jeémpnit, cãacwãboó ï túi wud jumup jĩ. Páant ï wud jumuchah ennit, Jesús jwiít dih nin pah ã niúj watup jĩ:

—Ï jũdh jeémpnidih ñi túi ubuá, ï yoh peécat pínah niujná, ã niújip jĩ.

¹³ Páant ã niújichah joinít, cinco pan dahnaji, chéne queejwãjidihbut ï jũdh jeémpnidih jwĩ ub yacachah, doce wãhna pohba ã yáwap jĩ. ¹⁴ Pánihna, jwiít cãacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih Jesús ã chãjachah enna, cãacwã nin pah ï míc niújip jĩ:

—Yoobóp dih tigaá. Nin Dios naáwát dih naóh yapani, nin baácboó jũóhni pínahdih jwĩpĩ páini caá, queét ï míc niújip jĩ.

¹⁵ Páant míc niujnit, queét Jesús dih maáh pínah ï waadálhip yuh jĩ. Obohjeéhtih, queét páant ï niúj jenah joyát dih jéihnit, biícjeh jeená púuh laab béjnit, Jesús ã bejah bojop jĩ.

*Jesús ímjih ã yáac chãi bejat
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)*

¹⁶ Páant ã púuh laab béjat tãttimah, tão ñáh jũwúchah ennit, jwiít ã bohénit ímboó jwĩ dei bejep jĩ. ¹⁷ Caanná juibí, jááj chóodih waadnit, Capernaum tãtchina chúuh bejat túut jwĩ chãjap jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboó jwĩ pebhna ã juibáp jĩ. Páant ã jígohcah, caandih pái chũnit, jwĩ chúuh bejep jĩ. Páant jwĩ chúuh bejehah, ã tab tãoáh bejep jĩ. ¹⁸ Páant ã tãoáh bejat tãttimah, johlit búdí ã jũwúchah, búdí nolihatbut ã ñahap jĩ. ¹⁹ Pánihna, caán ím tac yoób jwĩ bejehah pohba, Jesús ímjih jwĩ pebhna ã yáac chãi jũwúchah, jwĩ enep jĩ. Páant ã jũwúchah ennit, búdí jwĩ úumup jĩ. ²⁰ Páant jwĩ úumuchah ennit, caán jwiít dih nin pah ã niújip jĩ:

—¡Ñi en úumca bojóó! ¡Weemjéh tigaá! ã niújip jĩ.

²¹ Páant ã niújichah joinít, búdí wënit, caandih jááj chóona jwĩ waadát túutap jĩ. Páant ã waadát tãttimah, waícanjeh jwĩ jenah joi béjepna jwĩ chúuh juibínap jĩ.

Cãacwã Jesús dih ï bidat

²²⁻²³ Cheibit bóo yeó jáapdih Jesús Diosdih “**Táina caá, Paá**”, niujnit, queétdih jeémát ã wũhupjiboó dawá cãacwã páina ïtih chãjap wat yuh jĩ. Jwĩ jwáub chúuh jũwúchah, Jesús jwíjeéh ã waadcát dihbut ï enep jĩ. Caandih páantjeh pái jwãhna ït chãjap wat yuh jĩ. Tiberias tãtchiboó jumni jĩ jááj chóona ï jumupboó át juibínap wat jĩ. ²⁴ Pánihna, Jesús ã wihcatdih ennit, queét caandih bidna, caán jááj chóonadh

waadnit, Capernaum tatchina chuhh jũohnit, jwiitdih i ñuun juyup jĩ.

Jesús pan panihni ã jumatdih ã naawát

²⁵ Pániñ ñuun chuhh joinítji, Jesúsdiñ jwãáhnit, caandih nin pah i niij ubh joyóp jĩ:

—¿Bohení, débólih tibeé ninboó ma jũoh? i niijip jĩ.

²⁶ Páant i niij ubh joyóchah joinít, queétdih Jesús nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Dios búdí ã wēpatjĩh yeebdih wã teo wáacachah yuhna, ‘Caán Dios ã wahni Cristo caá’, weemdih ñi niij jenah joicán beé. Páant niij jenah joicán yuhna, jwúb jeémp, wud jumatdihjeh ñit bid jũoh tagáa, páant mantih. ²⁷ Obohjeéhtih, yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nin baácdih bóo jeémát moopáh bejniñeh caá. Pániñna, caán déenadiñ jíb chãjĩhcan, teocat caá náahap. Obohjeéhtih, Diosjeéh táí jumat túutni jeémát panihnihoodih bidat caá náahap. Weém niñat cáacwã ud jeñé caán jeémát panihnidih wã wãhna caá. Wã íp weemdih páant ã wãhat túutap be. Páant wã jumatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, Dios ã wēpatjĩh weemdih ã chã júutat túutachah, yeéb ñi enep be, Jesús queétdih ã niijip jĩ.

²⁸ Páant ã niijichah joiná yuhna, queét caandih nin pah i jwúb niij ubh joyóp jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwĩ chãjbi, Dios ã náahatdih chãjat túut niijná? i niijip jĩ.

²⁹ —Nindih Dios yeebdih ã chãjat túutna caá: ‘Wã wahnidih táí jenah joinít, ñi jepahaá’, yeebdih ã niij wutap be, Jesús queétdih ã niijip jĩ.

³⁰ —Meém Dios ã wahni yoobát jumna, ã wēpatjĩh ma chãj jút en tigaá bácah, meemdih jwĩ jepahat pínah niijná. ³¹ Jwĩ ñowãji jon jãtĩh tãtchi wihcapboó maná i niijnidih it jeémép wat jĩ.* Dios naawát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Jeámant queétdih jeémát dih át wãhup wat jĩ, i táí jeémát pínah niijná’, át niij daacáp tajĩ.* ¿Páant ã chãjatji chah meémboó mata jéih chãj taniit? caandih i niijip jĩ.

³² —Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Moisésjeh pohba queétdih japmant jũohni

jeémát dih ã wãhcap jĩ. Wã íp jeémát yoobát panihnidih jeámant cáacwãdih ãpĩ wãhna caá. ³³ Pániñna, Dios ã wãhni jeémát panihni japmant dei jũohnit, niñat baácdih moondih ã báadhdad túutna caá, Jesús queétdih ã niijip jĩ.

³⁴ —Maá, yeó jáap jumat pah ma niijní jeémát dih jwiitdih ma wãhú, queét i niijip jĩ.

³⁵ —Weém tigaá báadhdad túutni jeémát panihni caá. Det weemdih táí péenithoodih jwúb ñugáp wunat panihat ã wihcan niit. Det weemdih náhninit, wēi jenah joinít hoodih taca jootát panihatbut ã wihcan niit. ³⁶ Obohjeéhtih, yeebdih jãtĩh naóhna, yoobópdih naóhna beé wã chãjap be. Yeébboó weemdih enna yuhna, ‘Caán Dios ã wahni Cristo caá’, ñi niij jenah joicán caá. ³⁷ Niñat wã íp ã jepahat túutnitjeh weemdih i péebipna caá. Weemdih pániñ péenitdih wã yohcan niit. ³⁸ Japmant jũohna, wã náahatdihjeh chãjcan, weemdih wahni ded pah ã weñat pínah hoodih chãjadiñ wã jũúwup be. ³⁹ Nin caá weemdih wahni ã weñat pínah yoobát: Niñat weemdih ã jepahat túutnitdih buudácan, weemdih caán péeni yeó jáapdih queétdih wã jwúb booaat pínahdih ã náah yacna caá. ⁴⁰ Niñat weém ã wãúhdih jepahnit, páantjeh ãjeéh i jumat pínahdih wã íp, weemdih wahni, ã náah yacna caá. Pániñna, péeni yeó jáapdih queétdih wã jwúb boobipna caá, Jesús ã niijip jĩ.

⁴¹ “Weém japmant jũohni jeémát panihni tigaá wã jumap”, Jesús ã niijichah joinít, jwĩ maátaboó caandih íjnit, tãbit i míc niijip jĩ.

⁴² —¿Nin Jesús José wãh nihcan niit? ã íp, ã índihbut jwiit jwĩ jéihna caá. Pániñna, jwiit panihniñeh mun tigaá. Pániñni jumna yuhna, ¿dépanihna “Japmant jũohni wã jumna caá”, ã niij? i míc niijip jĩ.

⁴³ Queét páant i míc niijichah joinít, Jesús queétdih nin pah ã jwúb niij jepahap jĩ:

—Weemdih yeejép ñi niijcá bojoó. ⁴⁴ Det i jenah joyátjĩhjeh weemdih i jéih jepahcan niit. Obohjeéhtih, wã íp, weemdih wahniboó, ‘Caán Dios ã wahni Cristo yoobát caá’, queétdih ã niij jenah joyát túutna caá, wãjeéh i péeat pínah niijná. Páant ã

* 6:31 Ex 16.4,15 * 6:31 Sal 78.24-25

chājcah, det wīhwā pínah ìta jéih jumcan tagaá. Pánihna, péeni yeó jáapdih weemdih jepahnitjidih wā jwúub boobipna caá. ⁴⁵ Dios naáwátdih naóh yapanitboó nin pah ìt niij daacáp tajī. ‘Dios queét nihatdih ā bohébiipna caá’, ìt niij daacáp tajī.* Pánihna, nihat wā íp ā bohéátdih joinít, weemdihbut ì jepahbiipna caá. Pánih jepahnit wīhwā ì jumbiipna caá.

⁴⁶ “Wā ípdih ded ā encan caá. Weém ā wahnijeh caandih wā enep jī. ⁴⁷ Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Det weemdih jepahnit páantjeh wā ípjeéh ì túi jumbiipna caá. ⁴⁸ Weém báadhdani jeémát panihni wā jumna caá. ⁴⁹ Ñi nuowāji tútchi wihcapboó manádih jeémpna yuhna, ìt wunup wut jī. ⁵⁰ Obohjeéhtih, japmant jūóhni wā niijní jeémát panihnidih ded jeémpna, iiguipna ā bejcan niít. ⁵¹ Weém japmant jūóhni báadhdani jeémát panihni wā jumna caá. Caán jeémát panihnidih jeémpnitjeh wā ípjeéh páantjeh ì jumbiipna caá. Caán báadhdani jeémát panihni wīh bácah ā jumna caá. Pánihna, wīh bácahdih wā wāhbiipna caá, nihat baácđih moón wā ípjeéh ì túi jummat pínah niijná. Pánih wāhna, nihat cāacwāđih wā wun wāhbiipna caá”, Jesús ā niijíp jī.

⁵² Páant ā niijíchah joinít, jwī maátaboó, queétjeh nin pah ì niij míc wéhenap jī:

—¿Nin dépanih tigaá āih bácahdih jeémát pínah panihni ā wāhbi? ì míc niijíp jī.

⁵³ Páant ì niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih ā niijíp jī:

—Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Weém nihat cāacwā úud jeñé wā jumachah, ded wīh bácah panihnidih jeémpcanni, wīh meép panihnidih babhcanni wā íp pebhboó ā bejcan niít. ⁵⁴ Ded wīh bácah panihnidih jeémpni, wīh meép panihnidih babhniđih péeni yeó jáapdih wā jwúub boobipna caá. Caánboó wā ípjeéh páantjeh ā jumbiipna caá. ⁵⁵ Wīh bácah ñi jeémát yoobát panihni, wīh meépbat ñi babhbat yoobát panihni ā jumna caá. ⁵⁶ Det wīh bácah panihnidih jeémpnit, wīh meép panihnidihbut babhniđ, weém biícđih ì túi jumbiipna caá. Weembát queét biícđih wā jumbiipna caá. ⁵⁷ Wā íp páantjeh jumni

weemdih wahna, weemdihbut páantjeh jumni ā jummat túttna caá. Páant ā chājat dée, jeémátdih ñi bidat pah, ded weém páantjeh jumnidih búdí bidna, caandih wā ípjeéh páantjeh jumni wā jummat tútbiipna caá. ⁵⁸ Butéh yeebdih wā naóhni jeémát panihni Dios pebhmant dei jūóhni caá. Caán jeémát panihni jwī nuowāji ì jeémpni maná panihni nihcan caá. Queétboó caán jeémátdih jeémpnitji ìt wunup wut jī. Obohjeéhtih, butéh wā naóhni jeémát panihniđoodih ded jeémpni wā ípjeéh páantjeh ā jumbiipna caá, Jesús ā niijíp jī.

⁵⁹ Capernaum tútchidih moón ì míc wáacat muúboó Jesús queétdih páant ā niij naóh bohénap jī.

Jesúsdih jepahna, páantjeh ājeéh jwī túi jummat

⁶⁰ Dawá jwījeéh péenit Jesús ā bohéátdih joinít, nin pah ì niij wéhenap jī:

—Jesús nin ā bohéat buoni yoobát ā jumachah, caandih jwī joíhcan caá, queétjeh ìt míc niijíp tajī.

⁶¹ Páant ì míc wéheatdih jéihniđ, Jesúsboó queétdih nin pah ā niij úubh joyóp jī:

—¿Nin wā bohéátdih joiná, ñi íj niít?

⁶² Weém, nihat cāacwā úud jeñé, jātih wā jumapjiboó wā jwúub púuh laab béjchah enna, ¿ded pah ñita niij jenah joí? ¿Caandihbut ñita íj taniít? ⁶³ Dios ā wahni Túini Espiritu cāacwāih caolihđih ā booana caá. Cāacwājeh ñih caolihđih ì jéih boocan caá. Pánihna, wā naáwátdih ñi túi jenah joyóchah, Túini Espirituboó ñih caolihđih ā boobipna caá. ⁶⁴ Obohjeéhtih, páant ā jumachah yuhna, ‘Caán Dios ā wahni Cristo nihcan caá’, biquína ñi niij jenah joiná caá, Jesús ā niijíp jī.

Jesús páant niij jenah joinítđih jātih átát jéihyep tajī. Pánihna, caandih eníhcannitđih duó wáini pínahđihbut átát jéihyep tajī.

⁶⁵ Páant niij naóh péanit, nin pah ā jwúub niij naáwáp jī:

—Nin pah yeebdih wā niij naáwáp yuh be: ‘Wā ípboó cāacwāđih weemdih ā jepahat tútcah, det wīhwā pínah ìta jéih jumcan tagaá’, wā niijíp be, Jesús queétdih ā niijíp jī.

* 6:45 Is 54.13

⁶⁶ Páant ã niijíchah joiná, dawá jwĩjeéh péenitji Jesúsdi h wēican, ĩ cádahap jĩ. ⁶⁷ Páant ĩ cádahachah ennit, Jesús jwiít docewā ã bohénitboodíh nin pah ã niij wábh joyóp jĩ:

—¿Yeebbút weemdíh ñi cádahmi naniít? ã niijíp jĩ.

⁶⁸ Páant ã niij wábh joyóchah joinít, Simón Pedro nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Obohjeéhtih, Maá, jwiít dih biíh bohéni ã wihcan caá. Diosjeéh páantjeh jwĩ jumat pínah niijná, ma naáwátjeh jwiít dih ã túi jéihyana caá. ⁶⁹ Pánihna, jwiítboó meemdíh jepahnit, ‘Meém túini, Dios wááh, ã wahni caá’, jwĩ niij jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh jwĩ cádahcan niít, ã niijíp jĩ.*

⁷⁰ Páant ã niijíchah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—Weém yeéb docewādih wā ñiwip yah jĩ. Obohjeéhtih, biíc ñijeéh jumni nemépih pínah ã jumna caá, ã niijíp jĩ.

⁷¹ Páant niijná, Judas, Simón Iscariote wááhdih niijná át chājap tajĩ. Judas jwiít Jesús ã bohénitjeéh jumna yahna, Jesúsdi h eníhcannit dih duó wáini pínah ã jumap jĩ.

7

Jesús úudwā caandíh ĩ jepahcat

¹ Túttimah, Jesús Galilea baácboó jwiít dih numah jibidih ã bejep jĩ. Judea baác di h moón jwĩ maáta caandíh ĩ mao yohíhat di h jéihna, Judea baácboó ã bejih jwahcap jĩ.

² Jwiít judíowā wāpchí dahna jwĩ chājatjidi h náhnat yeó jáapna, bahni ã jadhdap jĩ.*

³ Pánihna, Jesúsdi h ã úudwā nin pah ĩ niijíp yah jĩ:

—Ninjih chāocánjeh, Judea baácna bejnit, meemdíh péehnit di h ma wēpatjih ma chāj júutá. ⁴ Ded ã wēpat di h júutíhna, bih júutcat caá náahap. Pánihna, yoobóp di h wēpni jumna, jwĩ míic wáac juibíni tātchiboó ma wēpat di h jwĩjeéh ma júut júúwá, Jeñé, ĩ niijíp jĩ. ⁵ Queét ã úudwājeh yahna, ‘Caán Dios wááh caá’, Jesúsdi h ĩ niij jenah joicáp jĩ. Páant niij jenah joicán, caandíh páant ĩ niijíp jĩ.

⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Wā wēpat di h cáacwādih júutat pínah ã jadhdap jwahchah, wā bejcan caá. Yeéboó fiestadi h eníhna, caán tātchina ñi enbi jwahú. ⁷ Cáacwā yeebdíh ĩ ijcan caá. Obohjeéhtih, ĩ yéj chājat di h wā naáwáchah joinít, weémboodíh ĩ ijna caá. ⁸ Pánihna, caán fiesta yeó jáapna ã jumachah, yeebjéh ñi enbi jwahú. Weém caanná wā bejat pínah ã jadhdap yahna caá, ã niijíp jĩ. ⁹ Páant niijnít, Galilea baácboó jwiít dih ã numah chāwáp jĩ.

Jesús fiestadi h enedih ã bejat

¹⁰ Obohjeéhtih, ã úudwā ĩ bejat túttimah, Jesúsbut Jerusalén tātchina jwiít dih ã numah bejep jĩ. Pánih bejna, cáacwā ĩ encapmantbit jwĩ bejep jĩ. ¹¹ Fiesta yeó jáap di h míic wáac juibíni t, jwĩ maáta Jesúsdi h bádí ĩt bidip wat yah jĩ.

—¿Dee tígáa ã jum? ĩt niij wábh joyóp wat jĩ.

¹² Pánihna, cáacwābut caandíh bádí jenah joinít, ĩt míic wéhenap wat jĩ. “Caán túini caá”, biquína niij, “Caán yeejép caá. Cáacwādih yee naóhni caá”, bitaboó ĩt niijíp wat jĩ.

¹³ Páant niijná yahna, jwĩ maátadi h úumna, Jesús ded pah ã jumati h queétjeh ĩt míic wéhenap wat jĩ.

¹⁴ ĩ weñat yeó jáapna tac yoób Jesús Dioíh muná waád juibíni t, cáacwādih ã bohénap jĩ. ¹⁵ Páant ã bohénachah, jwĩ maáta joí wáhi bejnit, nin pah queétjeh ĩ míic niijíp jĩ:

—¿Nin bohécanni yahna, dépanih tígáa bohéat di h ã túi jéih? ĩ míic niijíp jĩ.

¹⁶ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Wā bohéat weemjéh wā naáwát nihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahni ã naáwát túutat caá. ¹⁷ Ded Dios ã weñat pínah di h chājihni ‘Páant ã bohénachah, ã jéihyatjeh nihcan caá. Yoobóp di h Dios naáwát caá’, ã niij jéihbipna caá. ¹⁸ Ded ã jenah joyátjeh naóhna, cáacwā caandíh ĩ weñat pínah di h bidna caá ã chājap. Obohjeéhtih, weemdíh wahniboó weemdíh ã naóh yapaat túutna caá. Pánih naóh yapana, caandíhjen ñi weñat pínah di h yeebdíh

* 6:69 Mt 16.16; Mr 8.29; Lc 9.20 * 7:2 Lv 23.34; Dt 16.13

wã náah yacna caá. Páant wã naóh yapanachah joiná, ‘Yeecanjeh, yoobópdih ã naóhna caá’, ñi niij jéihbipna caá.

19 “Moisésji ded pah Dios yeebdih ã wutatdih át jwúb naóh yapanap wut jĩ. Obohjeéhtih, biíc ñijeéh jumni caán ã wutatjidih jepahni wihcan caá. Pánihna, ¿dedé wã chãjatji jíib tigaá weemdih ñi mao yohíh?” jwĩ maátadih ã niij úbh joyóp jĩ.

20 —Meemdih nemép ã jumna caá. ¿Déhe tigaá meemdih mao yohíhni t jũm, páant ma niijíchah? queét dawá caandih ã niij úbh joyóp jĩ.

21 —Biíc láa jwĩ chooát yeó jáapdih yeéb cãacwã ñi jéih chãjca naáhdih weémboó yeebdih wã chãj jútup be. Páant wã chãj jútuchah ennit, búdí ñi en wáhi bejep be.

22 Jon jãtih Moisésji nihat neoná weépdih quehli nah yapat chóodih át bóodat tútup wut jĩ. Pánihna, nihat neoná weép ñi weh jumna, ocho yeó jáap túttimah chooát yeó jáapdih yuhna, ã wutatji pahjeh ñipĩ bóodna caá.* Obohjeéhtih, Moisés ã wutatji pohba át nihcap wut jĩ. Jwĩ nuó Abrahamjidih Dios páant bóodat pínahdih át jwíh wutup wut jĩ.* Pánihna, caán túttimah, jwĩ nuowã páant ipĩ chãjap wut jĩ. 23 Chooát yeó jáapdih yuhna, Moisés ã wutatjidih yap yohíhcan, yeebát ñi wehdih ñipĩ bóodat túttna caá. Páant ñi chãjna yuhna, ¿dépanihna, chooát yeó jáapdih weémboó wannidih wã boanachah enna, ñipĩ íj? 24 Ded pah wã chãjatdih túi jéihcan, ‘Caán yeejép ã chãjna caá’, ñi niijcá bojoó. Obohjeéhtih, ded pah wã chãjatdih jéihna, weemdih yoobópdih ñi jenah joyoó, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Jesús jeámant ã jũúwátjidih ã naáwát

25 Páant ã niijíchah joinít, biquína Jerusalén tútchidih moón nin pah ã míic niij úbh joyóp jĩ:

—¿Nin jwĩ maáta ã mao yohíhni nihcanna niit? 26 Wáát en tih. Páantjeh jwĩ cãtíh bohéna caá ã chãjap. Páant ã bohénachah yuhna, jwĩ maáta ded pah ã niijcán caá. ‘Cristo, Dios ã wahni caá’, queét ã niijjéhna caá. 27 Obohjeéhtih, Dios ã wahni Cristo dedmant ã jũúwátjidih ded ã jéihcan niit. Nin Jesús ã jumni tútchidih jwiit jwĩ jéihna

caá. Pánihna, Dios ã wahni Cristo nihcanna caá, queét ã míic niijíp jĩ.

28 Jesús Dioíh muú díitboó queétdih bohénajeh, páant ã míic niijíchah jéihnit, nin pah ã jwúb niij ñaacáp jĩ:

—Yeebjéh pohba ‘Caandih jéihna, ã jumni tútchidihbut jwĩ túi jéihna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, wã jenah joyátjéh ninboó jũóhna wã chãjcan jíi. Wã íp jíi weemdih ã wahap jĩ. Pánih wahni yeecanni, yoobópdih chãjni caá ã jumup. Caandih ñi jéihcan caá. 29 Obohjeéhtih, weémboó ã pebhmant jũóhni caandih wã túi jéihna caá, ã niijíp jĩ.

30 Páant ã niijíchah joinít, jwĩ maáta caandih ã tewíhip yuh jĩ. Obohjeéhtih, caandih ã mao yohat pínahdih Dios ã jenah joyát ã judh jwahuchah, caandih ã jéih teo jwahcap jĩ. 31 Pánihna, dawá Jesúsdiht túi jenah joiná, nin pah ã míic niijíp jĩ:

—Nin Jesús jwiit cãacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih dawá láa ã chãj jútup be. Dios ã wahni pínah Cristoboó ¿caan cháh áta chãj taniit? ¿Páant tih jũúh? ¿Pánih chãjna, caanjéh Dios ã wahni Cristo nihcan niit? ã niijíp jĩ.

Jesúsdiht fariseowã ã tewat tútthat

32 Páant ã niij wéhenachah joinít, fariseowã, sacerdotewã ã maáta biícidih Dioíh muúdiht wapnit soldadowãdih Jesúsdiht ã tewat pínah niijná, ít wahap wut yuh jĩ.

33 Jesús queét cãacwãdih nin pah ã jwúb niijíp jĩ:

—Daocanni yeó jáap ñijeéh wã jum jwahbipna caá. Weemdih wahni pebhboó wã jwúb bejat pínah bahnijeh ã judhna caá. 34 Wã jumat pínah pebhboó yeéb ñi jéih bejcan niit. Weemdih bidna yuhna, ñi jéih bid juibícan nacaá, ã niijíp jĩ.

35 Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ã míic niij úbh joyóp jĩ:

—Nin páant niijná, ¿dedboó bejat tút tigaá ã chãj? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Jwĩ déewã ã bej peétni baácnaoó bejnit, jwĩ déewã nihcannitdih ã bohémi naniit? 36 ‘Yeéb weemdih bidna yuhna, ñi jéih

* 7:22 Lv 12.3 * 7:22 Gn 17.10 * 7:23 Jn 5.9

jwāáhcan niít', niijná, **'Wā bejat pínah pebh-boó ñi jéih bejcan niít'**, niijná, ¿ded pah niij tígaa páant ā niij? ĩ míc niijíp jĩ.

Báadhdani mah panihnidih Jesús ā naáwát

³⁷ Fiesta péeni yeó jáap, chah jwĩ weñat yeó jáap yoobát ā jumachah,* Jesús caanjĩh ñuhnit, tubit ā ñaac niij naáwáp jĩ:

—**Ded taca joótni wā pebh ā jūúwá naáh. Ā juyúchah, tái báadhdani mahdih caandih wā wāhbipna caá. Wā wāhni pínah mah panihnidih babhna, Diosjeéh ā tái jumbipna caá.*** ³⁸ **Ded weemdih jepahni pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit nin pah ĩt niij daacáp tajĩ: 'Ded weemdih jepahna, áih caolihmant muj nooj b́acat panihni ā jumachah, wēnit wĩh túini doonádih bitadih ā wēp naóhbipna caá', ĩt niij daacáp tajĩ,*** ā niijíp jĩ.

³⁹ Páant niijná, Jesús dih jepahnidih Túini Espiritu jumna, ded pah ā teo wáacat pínahdih naóhna ā chājap jĩ. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó ā jwúub aab béj jwuhcah, Túini Espiritu ā dei jūóh jwuhcap jĩ.

Jesúsdih judíowā biíc yoobó ĩ jenah joicát

⁴⁰ Páant Jesús ā niijíchah joinít, dawá cāacwā nin pah ĩt míc niij wéhenap wut jĩ:

—Nin yoobópdih Dios naáwát dih naóh yapani jwĩpĩ páini caá, ĩt niijíp wut jĩ.

⁴¹ —Nin Cristo jwiít dih túi ubni nacaá, bita ĩt niijíp wut jĩ.

Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ĩt míc niijíp wut jĩ:

—Cristo jūóhna, Galilea baácboó āta jumcan tagaá. Nin Jesús caanjĩh bóo tígaa.

⁴² Dios naáwát dih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajĩ. 'Cristo David jumma yoobát ā jumbipna caá.* Pánihna, David ā cāac jumni Belén tútchiboó ā cāac jumbipna caá', āt niij daacáp tajĩ.* Pánihna, Jesús Belén tútchidih bóo nihcan, Dios ā wāhni yoobát nihcan caá, queétjeh ĩt míc niijíp wut yuh jĩ.

⁴³ Pánihna, queét Jesús dih biíc yoobó ĩt jenah joicáp wut jĩ. ⁴⁴ Biquína Jesús dih ĩt teo nemihip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, ĩ jéih teocap jĩ.

Jesúsdih jwĩ maáta ĩ jepahcat

⁴⁵ Sacerdotewā ĩ maáta, fariseowā biíc dih Jesús dih ĩ tewat túttnit soldadowā Jesús pebh joinítjeh, queétdih wāhni pebhboó ĩt jwúub bejep wut jĩ. ĩ pebhna ĩ jwúub juibínachah, soldadowā dih queét nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—¿Dépanih tibeé Jesús dih ñi teocan? ĩt niijíp wut jĩ.

⁴⁶ —Caán yoobópdih naóhni beé. Biích caan pánih wēp naóhni ā wihcan caá, queét soldadowā ĩt niij jepahap wut jĩ.

⁴⁷ Páant ĩ niij jepahachah joinít, fariseowāboó nin pah ĩt niijíp wut jĩ:

—¿Yeebdih caán ā yeenachah, 'Yoobópdih tígaa', ñi niijnít beé? ⁴⁸ Det jwĩ maáta Jesús dih jepahcan, caandih ĩ náahcan caá.

Pánihna, jwiítbut caandih jwĩ náahcan caá. ⁴⁹ Obohjeéhtih, queét caandih jepahnitboó Moisés ā wutatjidih ĩ jéihcan caá. Caandih ĩ jéihcat jīb jwĩ íp queétdih peéh chājna, iiguipna ā yohbipna caá, fariseowā ĩt niijíp wut jĩ.

⁵⁰ Obohjeéhtih, biíc fariseo, Nicodemo wūt jumni, chei Jesús dih wéhenadih juibíniji,* páant ĩ niijíchah joiná, bita caanjĩh jumnidih nin pah āt niijíp wut jĩ:

⁵¹ —Jesús yeejép ā chājachah, jwĩ jéihcan caá. Pánih jéihcannit jumna, ded pah ā chājatdih caanjéh ā naóhcah, jwĩ jéih peéh chājcan caá. Pánih jéihcan yuhna, caandih jwĩ peéh chājachah, jwĩ wutatdihjeh jwíta yap yoh tagaá, āt niijíp wut jĩ.

⁵² Páant ā niijíchah joinít, queét nin pah caandih ĩt niij jūihñap wut jĩ:

—¿Meembút Galilea baác dih bóo niít, jwiít dih páant ma niij naóhna? Dios naáwát dih meemdih tái bohéat caá náahap. Pánih bohéna, 'Galilea baác mant ded Dios naáwát dih naóh yapani ātát wihcap tajĩ', ma niij jéihbipna caá, Nicodemodih ĩt niijíp wut jĩ.

⁵³ Páant niij péanit, ĩh mēnāboó ĩt jwúub bejep wut jĩ.

8

Deoh nah jumnih mi yéejatdih Jesús ā yohat

* 7:37 Lv 23.36; Nm 29.35 * 7:37 Jn 4.10-14 * 7:38 Ez 47.1; Zac 14.8 * 7:42 2S 7.12-13; Sal 89.3-4; 132.11-12

* 7:42 Mi 5.2 * 7:50 Jn 3.1-2

1 Dioíh m̄úboó jumnitdih naóh péanit, Olivo Jeéboó Jesús jwiít dih ã namah p̄uh laab béjep jĩ. 2 Chebitjeh, jwúub dei j̄óh nit, Dioíh m̄údíh jeh m̄ntih jwiít dih ã jwúub namah waadáp jĩ. ã jwúub juyúchah ennit, nihat c̄acwã ã pebhna ĩ míic wáac juyúp jĩ. ĩ míic wáac juyúchah ennit, caanjĩh juibí ch̄udnit, Jesús queétdih ã bohénap jĩ, páant m̄ntih.

3 ã bohéat tac jumuchah, Moisés ã w̄tatjidih bohénit, fariseowã biíc dih deoh nah jumnihdih ĩt ub j̄úwáp jĩ. Pánih ub j̄óh nit, Jesús pebh c̄acwã c̄atíh caántdih ĩ ub jui ñuhap jĩ. 4 Pánih ub jui ñuh nit, Jesús dih nin pah ĩ niij naáwáp jĩ:

—Nint mi áa nihcannijĩh yeejép mi ch̄ajachah, jwĩ enep be. 5 Dios ã w̄tatdih Moisésji nin pah át niij daacáp tajĩ. ‘Det ĩ áa nihcannitjĩh yeejép ĩ ch̄ajachah ennit, jee dáhnajĩh ñi yoh mawaá’, át niij daacáp tajĩ.* Pánihna, meémboó ¿ded pah tigaá ma niij naóhbi? ĩ niijp jĩ.

6 Páant niijnít, caandíh naóh yacat túut niijná, Jesús dih mácah ĩ naáwát túutp yuh jĩ. Obohjeéhtih, Jesús páant ĩ niijíchah joinít, páah jéennit, ãih téih tíbjĩh baáboó ã daacáp jĩ. 7 Páant ã daac jwuhuchah, queétdih caandíh úbh joí yójahna ĩ ch̄ajap jĩ. Páant ĩ úbh joí yójahachah, Jesús ñah ñuh nit, queétdih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Ded ñijeéh jumni yéejat wihcanniboó caántdih jee dáhjĩh ã jwíih yoh waáwá naáh, ã niijp jĩ.

8 Páant niij péanit, jwúub páah jéennit, ã jwúub daacáp jĩ, páant m̄ntih. 9 Páant ã niijíchah joinít, caántdih naóh yacnit-boó ĩ yéej ch̄ajatjidih náhninit, chah behnit biquína ĩ jwúub beedáh bejep jĩ. Páant ĩ bejat túttimah, deoh nah jumnih Jesús pebh ñuh nit, caandíh joinít c̄atíh queétdih chénewãjeh ĩ jumap jĩ. 10 Pánihna, caántdih ub j̄óh nitji ĩ wihcah enna, jwúub ñah ñuh nit, Jesús caántdih nin pah ã niij úbh joyóp jĩ:

—¿Deyoob tigaá queétdih ĩ bej? ¿Meemdíh peéh ch̄ajat tút nit ĩ wihcah caá? ã niijp jĩ.

11 —Wihcah caá, Maá, mi niijp jĩ.

—Weembát meemdíh wã peéh ch̄ajat tút can niit. Ma jwúub bejeé. Ma jwúub yéej ch̄ajca bojoó, páant m̄ntih, Jesús caántdih ã niijp jĩ.

Jesús baabát panihni ã jummatdih ã naáwát

12 Caántdih naóh péanit, Jesús caanjĩh jumnitdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ, páant m̄ntih:

—Weemjéh tigaá baabát panihni nin baácdih moondíh wã íp Dios ded pah ã jummatdih wã jéihyana caá. Det weemdíh péenit, d̄upáat panhipboó bejcan, wã íp dih ĩ jéih bipna caá. Pánihna, weemdíh ĩ jepahachah, páantjeh Diosjeéh wã táí jummat tút bipna caá, ã niijp jĩ.*

13 Páant ã niijíchah joinít, fariseowãboó nin pah caandíh ĩ niijp jĩ:

—Meém ma táí jummatdih meemjéh naóhna, oboh nih yána caá ma ch̄ajap. Páant ma niijíchah, ma naáwát dedé pínah nihcah caá, ĩ niijp jĩ.*

14 —Weemjéh dedmant wã j̄úwátjidih wã jéihna caá. Wã bejat pínahdihbut wã jéihna caá. Obohjeéhtih, yeéboó caandíh ñi jéihcah caá. Páant weemdíh ‘nih yáni caá’, ñi niijíchah yuhna, ded pah wã jummatdih yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. 15 Yeéboó ded pah ñi enatdihjeh jenah joinít, c̄ac ded pah ã jenah joyátdih yoobópdih ñi jéihcah caá. Pánih jéihcah yuhna, ‘Caánboó táican caá’, weemdíh ñipĩ niijná caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi jenah joyát pah jenah joicán, ded pah c̄acwã ĩ jummatdih weémboó wãpĩ naóhcah caá. 16 Weém biícjeh pohba nihcah caá c̄ac dih páant niij naóhni. Wã íp weemdíh wahní biíc dih, páant jwĩ niij naóhna caá. ‘Nin túini caá. Nin túicanni caá’, niij naóhna, yoobópdih wã naóhna caá. 17 Moisés yeebdíh w̄tna, nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘Chénewã biíc yoobó ĩ naáwáchah, ĩ niiját yoobópdih caá’, át niij daacáp tajĩ. 18 Weémboó ded pah wã jummatdih naóhna, weemdíh wahní, wã ípbut biíc yoobó ã naóhna caá. Pánihna, ded pah wã jummatdih chénewã naóh nit jwĩ jumuchah, jwĩ naáwát yoobópdih caá, Jesús queétdih ã niijp jĩ.

* 8:5 Lv 20.10; Dt 22.22-24 * 8:12 Mt 5.14; Jn 9.5 * 8:13 Jn 5.31

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, fariseowã nin pah í niij wábh joyóp jĩ:

—¿Ma íp dedboo tígaá ã jum? í niijíp jĩ.

—Weemdíh jéihcan, wã ípdihbut ñi jéihcan caá. Obohjeéhtih, weemdíh jéihna nihna, wã ípdihbut ñita jéih taga, Jesús queétdih ã niij jepahap jĩ.

²⁰ Páant niij bohéna, Dioíh muúboó cáacwã í wáhni dinerodih í jwejat paihna pebh ã jumap jĩ. Obohjeéhtih, caandíh í mao yohat pínahdih Dios ã jenah joyát ã judh jwuhchah, caandíh tewíhni pínahbut caanjíh jumna yuhna, caandíh í jéih teo jwuhcap jĩ.

“Wã bejep pínahna ñi jéih bejcan niit”, Jesús ã niiját

²¹ Pánih bohénajeh, Jesús nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ:

—Wã júúwápjiiboó wã jwúub bejbipna caá. Páant wã bejat túttimah, weemdíh ñi bidbipna caá. Obohjeéhtih, ñi yéej chājatdih ñi cádahcatji jīb, wanna, ñih caolíh iiguípna bejna, wã bejep pínahboó ñi jéih bejcan niit, ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, jwí déewã queéjtjeh nin pah í míc niij wábh joyóp jĩ:

—Wã bejep pínahboó yeéb ñi jéih bejcan niit, niijná, ¿caanjéh míc mao wnat túat niit ã chājap? í niijíp jĩ.

²³ Páant í míc niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ:

—Yeéb nin baácdih moón jumna, Dioíhwã nihcannit í jenah joyát bíc yoobó ñi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, weémboó japmant jūóhni jumna, wã íp Dios ã jenah joyát bíc yoobó wã jenah joiná caá. ²⁴ Wã íp ã wahni wã jummatdih yeebdíh wã naáwáchah yuhna, ‘Á naáwát yoobópdih nihcan caá’, ñi niijátji jīb ñi yéejatdih cádahcan, iiguípna ñi bejbipna caá. Pánihna, ñi yéejatdih cádahcat peéh, wã niijátji bíc yoobó yeebdíh ã yap-bipna caá, ã niijíp jĩ.

²⁵ —¿Déhe pohba tígaá, meém? í niijíp jĩ.

—Ded pah wã jwíh naáwátji pahjeh wã jumna caá. ²⁶ Yeéb ñi tái chājatji jīb Dios ã peéh chājat pínahdih yeebdíh wã naáwát pínah bádí ã judhna caá. Obohjeéhtih, weemdíh wahni ã naáwát túatnidihjeh

yeebdíh wã naóh yapana caá. Caán ã naáwát túat yoobópdih caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

²⁷ Obohjeéhtih, “Wã íp caá weemdíh wahni”, ã niijíchah joinít, queét ít beh joicáp wat jĩ. ²⁸ Páant í beh joicátdih jéihna, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ:

—Weém nihat cáacwã úud jeñédih cruzboó péohnit, í pud dodhbipna caá. Páant í chājachah, ‘Caán Dios ã wahni caá’, ñi niij jéihbipna caá. Pánih jéihnit, wã jenah joyátjeh wã chājatjidihbut ñi jéihbipna caá. Wã íp ded pah weemdíh ã bohéatjidihjeh yeebdíh wã naáwátjidihbut ñi jéihbipna caá.

²⁹ Weemdíh wahniboó wajeéh ã jumna caá. Pánih wahni jumna, ã weñat pínahdihjeh yeó jáap jummat pah wāpī chājna caá. Páant wã chājachah, weemdíh ã cádahcan caá, Jesús ã niijíp jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchah joiná, “Caán Dios ã wahni Cristo yoobát ã jumna caá”, dawá í niij jenah joyóp jĩ.

Dios ã wehdih, yéej chājnitdihbut Jesús ã naáwát

³¹ Biquína jwí déewã “Caán Dios ã wahni Cristo caá”, niij jenah joinítidih Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—Wã naáwátdih cádahcannit, wã bohénit yoobát ñi jumna caá. ³² Pánih jumna, yoobópdih ñi jéihbipna caá. Yoobópdih jéihnit jumna, watnit panihnit ñi jumbipna caá. Pánih jumna, ded yéej chājat jenah joyát ã jūúwáchah yuhna, caandíh ñi jéih yap yohbipna caá. Yeebdíh watni panihni ã jwúub wihcan niit, queétdih ã niijíp jĩ.

³³ Páant ã niijíchah joinít, queétdih nin pah í niij jepahap jĩ:

—Jwíitboó Abrahamji ã jwimená jwí jumna caá. Páant jwí jumachah, ded jwíitboodíh watni ã wihcan caá. Páant wihcah yuhna, ¿ded pah niij tígaá ‘yeebdíh watni ã jwúub wihcan niit’, ma niij naóh? í niijíp jĩ.*

³⁴ —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Cáacwājeh í yéej chājatdih í jéih cádahcan caá. Pánihna, queétdih yéej chājat túatni í maáh panihni caá. Pánih yéej chājnit jumna, caandíh teo wáhnit panihnit í jumna caá. ³⁵ Ded teo wáhni ã maáh wáuh

* 8:33 Mt 3.9; Lc 3.8

pah nihcan caá. Bitá caandíh ì wáuchah, queétboodíh teo wáhni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ã maáh wáuhboó páantjeh ã wáuh ã jumbipna caá. ³⁶ Pánihna, weém Dios wáuh jumna, deddih wá watachah, caanbát wá íp wáuh ã jumbipna caá. Páant wá watachah, yéej chājatdih teo wáhni panihni ã jwáub jumcan níit.* ³⁷ Yeéb Abrahamji ã jaimená ñi jumatdih wá jéihna caá. Obohjeéhtih, ã jaimená jumna yuhna, wá naáwáchah joíhcan, weemdíh ñi mao yohíhna caá. ³⁸ Wá ípjeeh jumna, wá enatjidih yeebdíh wāpí naóhna caá. Obohjeéhtih, ñi íp, nemépwā ì maáh, yeebdíh ã wutuchah joinít, yeéboó ñipí jepahna caá, Jesús queétdih ã niijíp jī.

³⁹ —Jwí íp yoobát Abraham caá, queét ì niijíp jī.

—Abrahamji ã weh yoobát jumna, ded pah ã chājatji biíc yoobó ñita chāj tagaá. ⁴⁰ Obohjeéhtih, yeebdíh wá íp ã naáwátdih yoobópdih wá naóh yapanachah yuhna, yeéboó weemdíh ñi mao yohíhna caá. Abrahamjiboó páant āta chājcan tagaá. ⁴¹ Pánihna, ñi íp panihni ã chājíhat biíc yoobó man tigaá yeebát ñi jenah joyóp, Jesús queétdih ã niijíp jī.

—Jwiít íp wihcannit pohba jwí nihcan caá. Dios biícjeh caá jwí íp, queét ì niijíp jī.

⁴² —Weém Diosjeeh jumniiji nin baácna wá jūwáp jī. Pánihna, Dios ñi íp ã jumachah nihna, yeéb weemdíh ‘jwí úud jeñé’, ñita niij oi tagaá. Wá jenah joyátjeh nin baácboó wá dei jūóhcan jī. Wá íp Dios ninboó weemdíh ã wahachah, wá jūwáp jī. ⁴³ ¿Dépanih tigaá wá naáwátdih ñi beh joicán? Ñi joíhcat jíib caandíh ñi beh joicán caá. ⁴⁴ Ñi ípboó yeejép chājat túutnit ì maáh caá. Pánihna, caán ã weñat pínahboodíh ñipí chājna caá. Nin baác ã jwíh jumachah, bñubut páantjeh cāacwādh mao yohat túutni caá. Caán biíc mant yeenijeh jumna, yoobópdih ã jéih naóhcan caá. Pánih yeeat bñuhna, nih yáatdihjeh āpí naóhna caá. ⁴⁵ Páant yeebdíh yeeni ã naáwáchah joinítji weémboó yeebdíh yoobópdih wá naáwáchah yuhna, ñi joíhcan caá. ⁴⁶ Páant wá naáwáchah, ‘Meém yeejép chājni caá’, weemdíh ñi jéih niijcán caá.

Yoobópdih wá naáwáchah yuhna, ¿dépanih tigaá ñi joíhcan? ⁴⁷ Det Dios wehboó ã naáwátdih ì túi joiná caá. Obohjeéhtih yeéb ã weh nihcannit, ã naáwátdih wá naóh yapanachah yuhna, ñi joíhcan caá, Jesús queétdih ã niijíp jī.

Abrahamji jum láa Cristo ã jumat

⁴⁸ Páant ã niijíchah joinít, queét nin pah Jesúsdi ì niijíp jī:

—‘Meém Samaria baác dih bóo jumna, Diosdih jéihcanni, nemép caolih jumni caá’, jwí niiját yoobópdih caá, ì niijíp jī.

⁴⁹ —Weemdíh nemép wihcan caá. Obohjeéhtih, wá íp ã wēpatjīh yeebdíh wāpí chāj júutna caá, caandíh ñi wēi naáwát pínah niijná. Páant wá chājachah yuhna, yeéboó weemdíh wēi naóhcanjeh, yeejép ñipí wéhena caá. ⁵⁰ Weemdíh ñi wēi naáwátdih wá bidcan caá. Obohjeéhtih, cāacwā weemdíh ì túi weñat pínahdih wá ípboó ã náah yacna caá. Pánihna, weemdíh ì náahcatji jíib queétdih ã peéh chājbipna caá. ⁵¹ Yoobópdih yeebdíh wá naóhna caá. Det wá naáwátdih jepahnit, ì wñncan níit, Jesús queétdih ã niijíp jī.

⁵² —Bñu bácah chah jenah joicánniabehe meém ma jumatdih jwí jéihna caá. Abrahamji, nihat Dios naáwátdih naóh yapanitji pah mñntih ìt wñnup wut jī. ‘Wá naáwátdih jepahni ã wñncan níit’, niijná ¿dépanih tigaá meém páant ma niij? ⁵³ ¿Jwí nwo Abrahamji, Dios naáwátdih naóh yapanitjibut chah wēpni níit ma jumup? ¿Ded pohba tigaá meém? páant niij naóhni, queét ì niijíp jī.

⁵⁴ —‘Chah wēpni caá’, weemjéh wá jéih niijcán caá. Wá ípjuh ‘Caán chah wēpni caá’, weemdíh ã niijná caá. Yeéb ‘Diosjeh caá jwí íp’, ñi niijníjuh wá íp ã jumna caá. ⁵⁵ Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, caandíh yoobópdih ñi jéihcan caá. Weém caá caandíh wá jéihyep. ‘Caandíh wá jéihcan caá’, niijná, yeéb ñi nihat pah yeeni wāta jum tagaá. Obohjeéhtih, caandíh yoobópdih wá jéihna caá. Pánih jéihna, ded pah ã naáwáchah, wāpí chājna caá. ⁵⁶ Jwí nwo Abrahamji nin baácboó wá dei jūwát pínahdih jéihnit, ã weñep jī. Pánihna, wá

* 8:36 Gá 5.1,13

dei jūwáchah ennit, bádí ã yoób weñep jĩ, Jesús ã niijíp jĩ.

⁵⁷ —Páant, meém cincuenta jópchi ma juibí jwuhcan caá. Páant niijná, ¿jon jãtíh bóo Abrahamjidih meém ma ennit jĩ? Jesúsdiñ ã niijíp jĩ.

⁵⁸ —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Abrahamji jum láa, weém wãát jumap jĩ, Jesús queétdih ã niij jepahap jĩ.*

⁵⁹ Páant ã niij jepahachah joinít, queétboó jee dáhnadiñ ubnit, Jesúsdiñ ã yohíhip yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã yohíhichah, ã encat pónih, Jesúsboó Dioíh mummánt ã bac bejep jĩ.

9

Jesús jéih encannidih ã booaat

¹ Tútímah, jwiít dih Jesús namáboó numah bejna, jéih encannidih jwí jwãáap jĩ. ² Caandíh enna, Jesúsdiñ nin pah jwí niij úbh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, dépanih tigaá nin jáap cáac jumnajeh jéih encanni átát jumji? ¿Caanjéh yeejép át chãjji taniít? ¿Á mánaboó ã yéj chãjji taniít? jwí niijíp jĩ.

³ —Nin ã yéj chãjatji jíib nihcan caá. Á mánabut ã yéj chãjatji jíib nihcan caá. Obohjeéhtih, pánihni ã jumachah, wã íp ã wēpatjĩh caandíh wã teo wáacbiñna caá. Páant wã boanachah ennit, wã íp ã wēpatdih cáacwã ã tui jéihbiñna caá. ⁴ Yeó jáap cáacwã ã ih tewatdih ã jéih teona caá. Obohjeéhtih, chei ã jéih teocan caá. Pánihna, buu caá ã baab jwúhat panihichah, weemdíh wahní ã watatdih jwiít dih chãjat ã náahna caá. Tútímah, chei jwí teocat pah, caandíh jwí jéih chãjcan niít.

⁵ Pánihna, nin baáboó wã jum jwuhuchah, baabát panihni cáacwãdih ded pah Dios ã jumatiñ wã jéihyabiñna caá, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

⁶ Páant niij péanajeh, baáboó mao mác ã coí jéenanap jĩ. Pánih coí jéenanit, baácdih wid teo, jéih encanniñ quíbnadiñ ã ñáñap be. ⁷ Pánih ñái péa, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Siloé wāt jumni jēehat júána quíib táñadiñ ma bejeé, ã niijíp jĩ. Siloé niijná, jwíh wéheatjĩh “Wahní”, niijná ã chãjap jĩ.

Jesús páant ã niijíchah joinít, jéih encanni quíib táñadiñ ã bejep jĩ. Pánih quíib táiniñ ennit, ãih munná át jwúub bejjip taga. ⁸ Páant ã jwúub juibínachah, ã chéenwã, caán dinero úbhniñji ã jumatiñ jéihnitbut, enni-jeh ãih munná ã jwúub juibínachah ã enep wāt jĩ. Pánih ennit, queétjeh nin pah ã míc niij úbh joyóp wāt jĩ:

—¿Nin dinero ãpĩ úbhniñji nihcan niít? ã niijíp wāt jĩ.

⁹ —Caanjéh tigaá, biquína ã niijíp wāt jĩ.

—Obohjeéhtih, caán yoobát pohba nihcan caá. Caan páh jígoñna caá ã chãjap, bitaboó ã niijíp wāt jĩ.

—Caanjéh tigaá, weém, encanniñji át niijíp wāt jĩ.

¹⁰ —Jéih encanniñji jumna yuhna, ¿ded pah tibeé ma nih? buu ma jéih enat pínadiñ, ã niij úbh joyóp wāt jĩ.

¹¹ —Jesús wāt jumni ãih mao mácjĩh baácdih wid teonit, wíh quíbnadiñ ãí ñáñap be. Weemdíh ñái péanit, ‘Siloé wāt jumni jēehat júána quíib táñadiñ ma bejeé’, ã niijíchah joinít, caanná wã bejep be. Pánih quíib táinajeh, wã jéih enep be buca, queétdih át niijíp wāt jĩ.

¹² —¿Meemdíh pánih chãjni deyoob tigaá an jum? ã niijíp wāt jĩ.

—Jaóh jãh. Deh caá an jumapna caá, queétdih át niij jepahap wāt jĩ.

Jéih encannidih fariseowã ã úbh joyát

¹³ Páant niij úbh joí péanit, jéih encannidih fariseowã maáta pebhboó ã ub bejep wāt jĩ. ¹⁴ Jwiít judiowã jwí chooát yeó jáapdih caán encannidih Jesús ã boanap jĩ. ¹⁵ Páant chooát yeó jáapdih ã boanachah jéihnit, caán newédih fariseowã jwuh ã jwúub úbh joyóp wāt jĩ:

—¿Ded pah tibeé meém ma nih en? ã niijíp wāt jĩ.

—Mao mácjĩh baácdih wid teonit, wíh quíbnadiñ ãí ñáñap be. Pánih ñái péanit, ã quíib táñat tãtuchah joinít, wã bejep be. Pánih quíib táinajeh, wã yoób enep be, queétdih át niijíp wāt jĩ.

* 8:58 Ex 3.14; Jn 8.24; 10.30-33; 13.19 * 9:5 Mt 5.14; Jn 8.12

16 Páant ã niijíchah joinít, biquína queét fariseowã nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Caán jwĩ chooát yeó jáapdih át tewep taga. Páant chooát tútatdih yap yohna, Dioíh yoobát nihcan caá, ít niijíp wut yuh jĩ.

Obohjeéhtih, bitaboó

—Yeejép chãjni nihna, páant áta jéih boocan tagaá. Pánihna, caán túini nacaá, ít niijíp wut jĩ. Páant niijná, queét chénat pah poómp bíic yoobó ít jenah joicáp wut jĩ.

17 Caán encannijidih queét nin pah ít jwúub niij úubh joyóp wut jĩ, páant muntih:

—Meemdíh míih quíibdih booani Jesúsdi meémboó ¿ded pah ma niij jenah joí? ít niijíp wut jĩ.

—Caán yoobópdih Dios naáwátidih naóh yapani nacaá an jumap, queétdih át niij jepahap wut jĩ.

18 Pánihna, jwĩ maáta nin pah ít niij jenah joyóp wut yuh jĩ: “Nin jéih encanni át nihjican tagaá”, ít niijíp wut jĩ. Páant niij jenah joinít, jéih encanniji mánadih ít bid bojop wut jĩ. 19 Pánih bid bojnit, á mánadih jwuh nin pah ít niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Nin yoobópdih ñi wúuh níit ã jumap? ¿Bíicmantjeh caán jwíih cãac jumna, jéih encanni nitjĩ wáát jumap? ít niijíp wut jĩ.

20 —Nin jwĩ wúuh tigaá. Bíicmant jéih encannijeh ã cãac jumap jĩ. 21 Caandíh jéihna yuhna, ded pah buu ã enatdih, caandíh boonidihbut jwĩ jéihcan caá. Jwĩ wúuh wébít nihcan caá. Caandíhjih ñi úubh joyoó. Caanjéh ã jéih naóhna caá, á mána ít niij jepahap wut jĩ.

22 Ded “Jesús Dios ã wahni Cristo caá”, niijníidih jwĩ maátaboó jwĩ míic wáacat mūdíh ita waadát túutcan tagaá. Páant í chãjat pínahdih jéihna, encanniji mána jwĩ maátadih ít úumji tagaá. 23 Pánih úumna, “Caán wébít nihcan caá. Caandíhjih ñi úubh joyoó”, ít niij jepahap wut jĩ.

24 Páant í niij jepahachah joinít, jwĩ maáta jéih encannijidih ít jwúub niijíp wut jĩ:

—Jesús yéejni ã jumatdih jwiitboó jwĩ jéihna caá. Pánihna, Diosdih wēinit, jwiitdih yoobópdih ma naáwá, caandíh ít niijíp wut jĩ.

25 —Jesús yéej chãjni ã jumatdih wã jéihcan caá. Nindihjih wã jéihna caá. Jéih

encanni wã jumap jĩ. Obohjeéhtih, buu wã enna caá, queétdih át niij jepahap wut jĩ.

26 —¿Ded pah tíi meém ma enat pínahdih caán ái chãj? ít jwúub niij úubh joyóp wut jĩ.

27 —Caandíhjih tibeé yeebdíh wáát naáwáp be. Páant wã naáwáchah yuhna, weemdíh ñi joíhcan beé. ¿Dedé chãjat túut tigaá wã jwúub naáwáchah, ñi joíh, páant muntih? ¿Yeebbút áihwã ñi jumíh níit? queétdih át niijíp wut jĩ.

28 —Meém Jesús ã bohéni caá. Obohjeéhtih, jwiitboó Moisésji ã bohénit caá.

29 Dios Moisésdih ã naáwátjidih jwĩ jéihna caá. Obohjeéhtih, caán Jesúsboó dedmant ã jūwátjidih jwĩ jéihcan caá, queét caandíh ít niij jūhñap wut jĩ.

30 —¡Páant! Dedmant ã jūwátjidih ñi jéihcah yuhna, ¿caán weemdíh enani Dios ã wahni áta nihcan taniit?

31 Yéejnit í úubúchah, Dios ã joicán caá. Caandíh bácah jwiit nihat jwĩ jéihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih wēini, ã wúatdih jepahniboó ã úubúchah, Dios ã joiná caá.* 32 Jon jãtíh nin baác ã jwíih jumuchah, jwíih cãac jumnajeh, jéih encannidih ded ã enaat doonádih jwĩ joicán jĩ. 33 Pánihna, Jesús Dios ã wahni nihcan, weemdíh áta jéih enacan tagaá, queétdih át niijíp wut jĩ.

34 —Bíicmantjeh yéejni mat jumap wut jĩ. ¿Pánih yéejni jumna yuhna, jwiitdih meém ma bohéni níit? jwĩ maáta caandíh ít niij jūhñap wut jĩ. Páant niij péanitjeh, Dioíh mūmánt caandíh ít bacanap wut jĩ.

Jéih encannit panihnit ded pah í jumap

35 Jéih encannijidih í bacaat doonádih Jesús ã joyóp jĩ. Pánih joinít, jéih encannijidih jwááhnit, caandíh nin pah ã niij úubh joyóp jĩ:

—¿Meém nihat cãacwã úud jeñédih jepahni níit? ã niijíp jĩ.

36 —¿Maá, déhena tigaá caán? Caandíh jéihna, wã jepahbipna caá, Jesúsdi ã niij jepahap jĩ.

37 —Caandíh ma enna caá. Weém meemdíh wéheni caanjéh tigaá, Jesús ã niijíp jĩ.

38 —Maá, meemdíh wã jepahna caá, ã niij jepahap jĩ. Páant niijnáneh, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ã weñep jĩ.

* 9:31 Pr 15.29

³⁹ Páant ã weñechah ennit, Jesús cãacwãboodih nin pah ã niijíp jĩ:

—Ded pah túi chãjat, ded pah túi chãjcatdihbut cãacwã ã jéihyat pínah niijná, nin baácboó wã jũúwáp jĩ. Wã íp ded pah ã wutadidih jéihcan, jéih encannit panihnit ã jumna caá. Det páant ã jumatdih jéihnitdih wã íp ded pah ã jumatdih wã bohébična caá, jéih ennit panihnit ã jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, bita jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Jwiít túi jéihnit caá’, niij jenah joinítidih wã bohécan niit, páantjeh jéih encannit panihnit ã jumat pínah niijná, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴⁰ Páant ã niijíchah joinít, biquína caan pébh jumnit fariseowã caandih nin pah ã jwúub niij úubh joyóp jĩ:

—‘Jéih encannit panihnit’, niijná, ¿jwiítidih niij niit ma chãjap? Jesúsdiñ ã niijíp jĩ.

⁴¹ —Jéih encannit panihnit ñi jumatdih ñi jéihyechah, yeebdih peéh chãjat ãta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, jéih encannit panihnit jumna yuhna, ‘Diosdih jwí túi jéihna caá’, ñi niij jenah joyát jib, yeebdih peéh chãjat ã jumbipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

10

Ovejawãdih en daonít

¹ Túttimah, biíh naáwátjĩh, bohéat túut niijná, nin pah Jesús cãacwãdih ã niij naáwáp jĩ: “Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Ded ovejawãdih wáihyat júdu jécdih waadcánjeh, jéc wihcapmant aáb páud deini, nũmni tigaá ã jumap. ² Obohjeéhtih, wáihyat júdu jécdihjeh waadníboó ãih ovejawãdih en daoní yoobát ã jumna caá. ³ Ovejawã mínah wáihyat júdu ã jayúchah, caán jécdih wapni caandih ã wãt wãhbipna caá. Páant ã wãtachah, queétdih en daoníboó ãih wãtna yoobó ã ejechah, ãih wéheatdih ãih ovejawã ípĩ beh joiná caá. Pánih beh joinít, queét ãjeéh ípĩ péé bac bejna caá. ⁴ Nihat ãihwã ã bac beedéchah ennit, queétdih ã waóh bejna caá. Pánihna, ã wéheatdih túi beh joiná, caandihjeh ã túi péé bejna caá. ⁵ Obohjeéhtih, biíh ã jéihca naáhdih ípĩ péé bejcan caá. Bitá ã wéheatdih joiná, úumnit, ípĩ jwei béjna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

⁶ Jesús páant ã niijíchah yuhna, queét ã beh joicáp jĩ.

Ovejawãdih en daonít naáwãtdih Jesús ã beh joyáat

⁷ Páant ã beh joicãtdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã jwúub niij naáwáp jĩ: “Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Ovejawãdih wáihyat júdu jéc panihni tigaá weém wã jumap. ⁸ Nihat wã jãtih jũóhnit, nũmni panihnit, cãacwãdih ã yee bohénap jĩ. Queét ã wéhenachah yuhna, cãacwã, ovejawã panihnit, queétdih ã joyáh bojop jĩ. ⁹ Weémboó wáihyat júdu jéc panihni caá. Weemdih jepahnit jécdih waadnit panihnit ã jumna caá. Pánihna, queét iiguípna bejnit déejidih wã túi ubna caá. Ovejawã úumcanjeh, ãih wáihyat júdumant jumnitji wãica naáhwã jeémédih bac bejnit, jwúub waadnit, ípĩ túi jumna caá. Pánihat pah, wãih cãacwãboó wãjeéh jumna, ípĩ úumcanjeh, wãica naáhwã panihnit, ded pah ã náahatdih ã bíbohna caá.

¹⁰ “Queét nũmni boó ovejawã panihnit Dioih cãacwãdih mao yohodih ã jũóhna caá. Obohjeéhtih, búdí wéinit, yeó jáap jumat pah wãjeéh ã túi jumat pínah niijná, weémboó queét ovejawã panihnitdih bididih wã jũúwáp jĩ. ¹¹ Weémboó ovejawã panihnitdih túi en daoní wã jumna caá. Ded ovejawãdih túi en daoní caandih ã mao yohat dée tobohat ã jumachah yuhna, ãih ovejawãdih ãpĩ en daó cádahcan caá. Pánihat dée pah queét iiguípna bejnit déejidih wã túi ubat túut niijná, weémboó cãacwãdih wã wun wãhbipna caá. ¹² Obohjeéhtih, ã maáih ovejawãdih en daoníboó yoobópdih ã túi en daocán caá. ãihwã nihcah, jió ovejawãdih jeémédih ã jũúwáchah enna, teo wãhniboó ã en daonít ovejawãdih ã yoh jwei béjna caá. ã yoh jwei béjat túttimah, jió ovejawãdih ã tewechah enna, queét ã jwei peét bejna caá. ¹³ Caán teo wãhniboó ã jib chãjatdihjeh ã bidna caá. ã maáih ovejawãdih oican, queétdih ã túi en daocán caá.

¹⁴⁻¹⁵ “Weém ovejawãdih túi en daoní panihni tigaá wã jumap. Wã íp weemdih ã túi jéihna caá. Weembát caandih wã túi jéihna caá. Páant wã ípdih wã túi jéihyat pah, wãih ovejawã panihnit weemdihbut ã túi jéihna caá. Wã íp weemdih ã jéihyat pah, weembát queétdih wã túi jéihna

caá. Pánih jéihna, wā ípjeéh í tái jummat pínah niijná, queétdih wā wən wāhbiipna caá.* 16 Biíh wáihyat júdu diítboó jummit ovejawā panihnitbut wíihwā í jumbiipna caá. Pánih jummit, wā naáwáchah, queétdih í joi póobipna caá. Pánih joinít, wíihwā biícđih queétdih í jumbiipna caá.* Pánihna, weemjéh nihat wíihwāđih wā tái en daobíipna caá.*

17 “Wíihwā Diosjeéh í jummat pínah niijná, queétdih páant wā wən wāhat pínah, wā jwáub boo pud jūúwát pínahđihbut jéihnit, wā íp weemđih ā oina caá. 18 Ded ā náahat pah weemđih mao yohni pínah ā wihcan caá. Wā náahat pahjeh weemđih í mao yohbiipna caá. Pánihna, wā náahat pahbut wā jwáub boo pud jūóhbiipna caá. Páant wā íp weemđih ā chājat tūutap jī”, Jesús ā niijíp jī.

19 Páant ā niijíchah joinít, queét jwī déewā biíc yoobó it jenah joicáp jī.

20 —Caán nemép jummi caá. Pánih jumna, ā tái jenah joicán caá. ¿Dépanih tiguaá caandih jwī jwáub joíh, páant mantih? dawá í míic niijíp jī.

21 Obohjeéhtih, bitaboó

—Nemép jummi nihna, páant āta niij naóhcan tagaá. Ded nemép jummi jéih en-cannijidihbut āta jéih enacan tagaá. Pánih chājna, nemép jummi nihcan caá, í míic niijíp jī.

Judíowā í maáta Jesúsđih í náahcat

22-23 Túttimah, mah noój láa, jwiít judíowā Jerusalén tútchidih biíh fiesta jwī jwáub chājap jī. Jon jātih Dioíh mūđih chāj péanit, Diosđih í wēi wāhatjidih jwī náhniat yeó jáapna ā jumap jī. Caán yeó jáapnadih Dioíh mūđih wāáp lap numpboó Salomón ā chājat tūutni coahjidih Jesús ā en jibip jī. 24 Caan cóahboó Jesús ā jumachah enna, jwī maáta caandih űh pūda bojnit, nin pah í niij űbh joyóp jī:

—Maatápdih jwiítđih ma tái naóhcan caá. Pánihna, bə jwiítđih yoobópdih ma naáwá. ¿Meém Dios ā wahni Cristo yoobát niít ma jumap? Jesúsđih í niijíp jī.

* 10:14-15 Mt 11.27; Lc 10.22 * 10:16 Ef 2.11-22 * 10:16 Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; He 13.20 * 10:33 Lv 24.16

* 10:34 Sal 82.6

25 —Yeebđih jātih wāát naáwáp jī. Páant wā naáwáchah yuhna, weemđih űi joíhcan jī. Wā íp ded pah weemđih ā wātuchah joinít, ā wēpatjīh wāpī chājna caá. Pánih chājna, weém Cristo yoobát wā jummatđih jūut tiguaá wā chājap. 26 Páant wā jūutuchah yuhna, bitaíh ovejawā panihnit jumna, weémboodih űi joíhcan caá. 27 Ovejawā queétdih en daoníđih í tái joyát pahjeh tih, wíihwā weemđih í tái joiná caá. Queétdih wā jéihyechah, weemđih í tái péena caá. 28 Páantjeh Diosjeéh queétdih wā tái jummat tūutuchah, iiguípna í bejcan niít. Pánihna, queétdih wā tái en dawáchah, bitaboó weemđih í jéih dúuc wáican niít. 29 Wā íp, wíih cāacwāđih weemđih wāhni, nihatđih chah wēpni caá ā jumap. Pánih jumna, wíihwāđih ā wapachah, bitaboó caandihbut í jéih dúuc wáican niít. 30 Weém wā ípđih biíc pahjeh jwī jumna caá, Jesús ā niijíp jī.

31 Páant ā niijíchah joinít, jwī maátaboó caandih yohat tūut niijná, jee dáhnadih í ubap jī. 32 Páant í chājachah ennit, Jesús queétdih nin pah ā niij űbh joyóp jī:

—Wā íp ā wēpatjīh dawá láa yeebđih wā chāj jūutap yah jī. ¿Dedé wā chājatji jīb tiguaá weemđih jee dáhnajīh űi yohíh? ā niijíp jī.

33 —Dios ā wēpatjīh ma chāj jūutatji jīb nihcan caá. Obohjeéhtih, meém cāacjeh jumna yuhna, ‘Diosjeh tiguaá weém’, ma niij yee naáwát jīb, meemđih jee dáhnajīh jwī yoh mawíhna caá, queét í niij jepahap jī.*

34 —Obohjeéhtih, Dios naáwátđih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: ‘Yeéb wā naáwát tūutnitđih “weem pánihni űi jumna caá”, wā niijíp be’, Dios āt niij daacát tūutap tajī.* 35 Páant ā niij daacátji yoobópdih ā jummatđih jwiít nihat jwī jéihna caá. ‘Yeeni caá’, caán tóliđih jwī jéih niicán caá. Dios naáwátđih jéihnitđih ‘Dios panihnit űi jumna caá’, ā niij naáwáchah, yoobópdih caá. 36 Dios ā náahat pah weemđih nin baácboó ā wahap jī. Pánihna, ‘Weém Dios wūh caá’, wā niijíchah joinít, ¿dépanih tiguaá weemđih ‘Jesús Diosđih yéj naóhna caá ā chājap’, űipī niij? 37 Wā íp ā náahat pah wā chājcah bácah, wā bohéatđih ‘Yoobópdih

tigaa', niijcát caá náahap. ³⁸ Obohjeéhtih, wā íp ā wēpatjīh wā chāj júutachah yuhna, 'Caán Dios ā wahni Cristo caá', ñi niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán yuhna, wā chāj júutatdih 'Yoobópdi Dios ā wēpatjīh chājni caá', niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joiná, weém wā íp bíicdih wā jummatdih ñi túi jéihbipna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.

³⁹ Páant ā niijíchah joí íjnit, queét chéneji í tewíhip yuh jī. Obohjeéhtih, í tewíhichah jéihnit, Jesús queétdih ā jwei bác bejep jī.

⁴⁰ Pánih bac bejniji Juan cāacwādi ā daabánapi, Jordán muj conanaáboó jwiítdih ā numah chúuh bejep jī, páant muntih. Caanná jubínit, jwiítdih ā numah jumup jī.*

⁴¹ Dawá cāacwā caanná caandíh enedih ípí jubínap jī. Nin pah queét míicjeh í niijíp jī:

—Juan Dios ā wēpatjīh chāj júutcan yuhna, ded pah Jesús ā jummat pínahdih ā naáwáchah, yoobópdih tají, í míic niijíp jī.

⁴² Páant niij jenah joinítji dawá Jesúsdi í jepahap jī.

11

Lázaro

¹⁻² Lázaro, María, Marta queét bíic peihcannit, Betania tátchidih moon tájī. Queét yaádh í úd Lázaro bíicdih ípí jumup jī.* Caánt María, Jesúsíh jíchanadih túi chej jumni macjīh pəohnit, míh waó yoócjīh jōp wionih pínah mit jumup tají.* Bíic yeó jáap Lázaro búdí át wunup wat jī. ³ Ā wunuchah, yad jeñéna yaádh Jesúsdi dooná ít wahap tají.

—Ma oini búdí wunna beé ā chājap be, Maá, ít niij naáwát túutap tají.

⁴ Pánihna, Lázaro ā wunat doonádih joinít, Jesús jwiít ā bohénitdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Lázaro wunna yuhna, ā boobipna caá. Wunna, Dios ā wēpat júutat pínahjeh caá. Páant ā wēpatdih júutnit, ā wúuh wā jummatdih, wēpni wā jummatdihbut cāacwādi ā júutbipna caá, ā niijíp jī.

⁵ Lázarodih, yad jeñéna yaádhidihbut Jesús búdí ā oyop jī. ⁶ Pánihna, Lázaro ā wunat doonádih joiná yuhna, caán yuhpbit bóo

tátchidih Jesús chéne yeó jáap jwiítdih ā numah jum jumup jī. ⁷ Túttimah, Jesús jwiítdih nin pah ā niijíp jī:

—Chóbe Judea baáboó, Lázarowā í jumni tátchina, jwí jwúub bejjīh, ā niijíp jī.

⁸ —Bohéní, jwínah bóonajeh tibeé, jwí maáta meemdíh jee dáhnajīh í yoh mawíhip be. ¿Dépanihna buu ma jwúub bejīh, páant muntih? jwí niijíp jī.

⁹ Páant jwí niijíchah joinít, caandíh í mao jwuhcat pínahdih naóhna, bíh naáwátjīh jwiítdih nin pah ā niij jéihya naáwáp jī:

—Búdí ñi jenah joicá bojoó. Bíic yeó jáapdi doce horajeh caá ā baabáp. Páant ā baabáchah, jwí túi enna caá. Pánihna, yeó jáap jibna, jwí buugcán caá. ¹⁰ Chei jibna, baabcáh, jwí í buugná caá, Jesús ā niijíp jī.

Páant niijná, nin pah niijná át chājap jī: “Buu wā íp ded pah ā chājat túutatdih wā chāj beedá jwuhcan caá. Páant weemdíh ā chājat túutat judh jwuhchah, weemdíh í jéih mao jwuhcan caá”, niijná át chājap jī.

¹¹ Páant niij péanit, jwiítdih nin pah ā jwúub niijíp jī, páant muntih:

—Jwí chéen Lázaro, ũona caá an chājapna caá. Páant ā ũwuchah, weém caandíh wucúdih wā jubíbipna caá, jwiítdih ā niijíp jī.

¹² —Caán láa bācah, Maá, ũona, ā túi boobipna caá, jwí niijíp jī.

¹³ Páant jwí niij jenah joyóchah yuhna, Jesús “Ŭona caá an chājapna caá”, niijná “Mujáh bejna beé”, niijná át chājap jī.

¹⁴ Páant jwí niij jenah joyátidih jéihnit, Jesús jwiítdih nin pah yoobópdi ā niijíp jī:

—Lázaro jáantjeh ā wunup be. ¹⁵ Wā wíhchah, caán ā wunuchah, wā wéina caá. Buu bejnit, ded pah wā chājat pínahdih enna, weemdíh chah ñi túi jenah joibipna caá. Pánihna, chóbe tí bācah, caandíh í yohopjina enedih jwí bejjīh, ā niijíp jī.

¹⁶ Páant ā niijíchah joinít, Tomás, waláhni jwí niijná, nin pah jwiítdih ā niijíp jī:

—Chóbe jwiítbut ájeéh jwí en péejīh. Caandíh maona, jwiítdihbut í mawa naáh, ā niijíp jī. Páant ā niijíchah joinít, bíicdih jwí bejep jī.

Jesús cāacwādi jwúub booani ā jummat

* 10:40 Jn 1.28 * 11:1-2 Lc 10.38-39 * 11:1-2 Jn 12.3

17 Jwiit Jesúsjeéh Betania títchina jwí jwíbiát pínah jätih, Lázaroíh bácahjidih jeé íitboó ítát yohop tají. Biícjĩh bóo téihya yeó jáap jätih átát wunup tají. 18 Betania títchi Jerusalén títchi pebhjeh, biíc hora tacdih bejat ā jumup jĩ. 19 Páant pebhjeh ā jumuchah, dawá jwí déewā María, Marta ī úuddih ī jĩgahat yayáát túut niijná, ī pebhna ít jwíbinap tají. 20 Jwí jwíbiát doonádih joinít, m̄umánt bac j̄óhñit, Marta Jesúsdi h jwáádih mi juyúp jĩ. Obohjeéhtih, yad j̄upu m̄ú díitboó mit jum jwuhup tají.

21 Pánihna, Jesúsdi h jwááhñit, Marta nin pah caandíh mi niijíp jĩ:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wā úud āta wuncan tagaá. 22 Obohjeéhtih, ded pah ma úúbuchah, Dios ā jepahat pínahdih weém wā jéihna caá, mi niijíp jĩ.

23 —**Ma úud ā boo pud j̄óhñipna caá**, Jesús ā niijíp jĩ.

24 —Páant tih, Maá, caán péeni yeó jáap, nihát c̄aacwā ī boo pud j̄óhñi yeó jáapdih,* wā úudbut ā jwúb boo pud j̄úwát pínahdih wā jéihna caá, mi niijíp jĩ.

25 —**Weemjéh w̄annidih wā jéih jwúb booana caá. Ded weemdíh jepahni w̄anna yuhna, ā jwúb boo pud j̄óhñipna caá. 26 Ded báadhñibut weemdíh jepahni, iiguípna ā bejcan niít. ¿Caandíh ma jenah joí niít?** Martadih Jesús ā niijíp jĩ.*

27 —Maá, meém Cristo Dios w̄úh ma jumatdih wā táí jéihna caá. Nin baáboó meemdíh ā wahatjidihbut wā jéihna caá, Marta mi niijíp jepahap jĩ.

Jesús ā jwíbiát

28 Páant Marta caandíh niijíp péanit, Maríadih naáwádih mi jwúb bejep jĩ. Pánih jwúb bejnit, mi jwandih mit jwíbi jéyé naáwáp wat jĩ.

—Bohéni át jwí tábeé. **‘Mi j̄úwá naáh’**, meemdíh ā niijná beé, mit niijíp wat jĩ.

29 Páant mi niijíchah joinít, María waícanjeh Jesúsdi h jwáádih mit bac j̄úwáp tají. 30 Marta mi jwúb bejat títtimah, títchiboó waadcán, caanjĩhjah jwí páñap jĩ. 31 Jwí déewā, Maríajeéh jumnit, w̄épép mi bac bejatdih ennit, “Mi úuddih yohopjiboó jwíbiádih bejna caá mi ch̄ajap”, ít niijíp jenah

joyóp tají. Páant niijíp jenah joinít, caántdih ít péé j̄úwáp tají.

32 Jwí pebhna jwíniít, Jesúsdi h enna, ā pebh María baáboó mi páah yoh ñajap jĩ. Pánih páah yoh ñajnit, caandíh nin pah mi niijíp jĩ:

—Maá, ninboó meém ma jumuchah, wā úud āta wuncan tagaá, mi niijíp jwí naáwáp jĩ.

33 Páant mi jwí naáwáchah ennit, mijeéh péenit jwí déewā ī jwíbiádihbut ennit, Jesús bádí ā jĩgahap jĩ. 34 Pánih jĩgahñit, Jesús queétdih nin pah ā niijíp úubh joyóp jĩ:

—**¿Dee tíbeé caandíh ñi yoh?** ā niijíp jĩ.

—Maá, caandíh jwí yohopjiboó ma en j̄úwá, ī niijíp jepahap jĩ.

35 Pánih jĩgahñit, Jesúsbut ā jwíbiádih jĩ.

36 Páant Jesús ā jwíbiádih ennit, mijeéh péenit jwí déewā nin pah queétdih ī míc niijíp jĩ:

—Jesús Lázarodih bádí át oi tagaá, ī míc niijíp jĩ.

37 Obohjeéhtih, bita caanjĩh jumnit nin pah queétdih ī míc niijíp jĩ:

—¿Dépanih tigaá jéih encannidih ā jéih booana yuhna, Lázaroji ā w̄nat pínah jätih, caandíh át jéih booaji caá? ī niijíp jĩ.

Lázaro ī yohnijidih Jesús ā booaat

38 Páant ī niijíp míc wéheat pónih, Jesús bádí ā jwúb jĩgahachah, Lázarodih ī yohopjiboó jwíbiádih ī n̄mah jwíbinap jĩ. Caán ítdih bádí jee dáhjĩh ít nemep tají. 39 Páant ī nematjidih ennit, Jesús queétdih nin pah ā niijíp jĩ:

—**Can jeé j̄údudih ñi p̄tá dodhdoó**, ā niijíp jĩ.

—Maá, biícjĩh bóo téihya yeó jáap jätih ā jumuchah, jwí yohop be. Pánihna, b̄u áih báca an w̄ijna nacaá b̄uca, Marta mi niijíp jĩ.

40 —**Wā naáwátjidih ma táí náhninaá. Dios ā w̄epatdih ma enat pínahdih meemdíh wāát naóhna beé**, caántdih ā niijíp jĩ.

41 Páant caántdih ā niijíp péanachah, queétdih jeé j̄údudih ī p̄tá dodhdop jĩ. Í p̄tá dodh péanachah, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdi h nin pah ā niijíp úubap jĩ:

—**Weemdíh ma joyátji táina caá, Paá.**

42 **Wā úubát pah ma joyátidih wā jéihna**

* 11:24 Dn 12.2 * 11:26 Ro 6.4-5; Col 2.12; 3.1

caá. Páניהna, weemdih ma wahatjidih nit jumnit i jéhiyat pínah niijná, baa meemdih páant wá niij úábhna caá, Jesús á niijíp jĩ.

⁴³ Páant niij úábh péanit, Jesús nin pah á niij wép ejep jĩ:

—¡Lázaro, ma bac júúwá! á niijíp jĩ.

⁴⁴ Jesús páant á niij ezechahjeh, Lázaro i yohniji yuhna, jeé ítmant á bac júúwáp jĩ. Pánih bac júúhna, áih bácah, áih wao dáhdihbut yéguéh chóo tópjĩh i pinatji pah-jeh á duo bác júúwáp jĩ.

Páant á bac júúwáchah, Jesús queédih nin pah á niijíp jĩ:

—Caandih ñi pinatji yéguéh chóo tópnadiah ñi wataá, á niijíp jĩ. Páant á niijíchah joinít, i pinatji tópnadiah Lázarodih i watap jĩ.

*Jesúsdih i tewat pínahdih i míic wéheat
(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)*

⁴⁵ Páant Lázarodih á booanachah ennit, María pebh joinítji dawá jwĩ déewá, Jesúsdih i jepahap jĩ.

⁴⁶ Obohjeéhtih, biquína jepahcannitboó fariseowá pebhna juibínit, ded pah Jesús á chájatjidih ít naáwáp wat jĩ. ⁴⁷⁻⁴⁸ Páניהna, sacerdotewá i maáta, fariseowá, bita jwĩ maáta bíicdih míic wáacnit, queétjeh nin pah ít niij míic wéhenap wat jĩ:

—Jesús dawá láa Dios á wépatjĩh á cháj júutna caá. Páניהna, ‘Páant ma chájca bojó’, jwĩ niijcáh, nihat cáacwá ájeéh i bejbipna caá. Páant dawá bíicdih i jumachah ennit, Jesúsdih maáh i waadáat pínahdih jenah joinít, Romadih moón i maáta ‘Jwiít dih yohna caá i chájap’, niijnít, jwiít judíowáboodih i peéh chájipna caá. Pánih peéh chájnit, Dioíh mæúdíh i yohat pínah niijná, íih soldadowádh i wahbipna caá. Jwĩh baácdihbut i dúuc wáibipna caá. Páניהna, ¿baa ded pah tigaá jwĩ chájbi? ít míic niijíp wat jĩ.

⁴⁹ Páant i niijíchah yuhna, bíic íjeéh jumni, caán jópchidih sacerdotewá i maáh yoobát Caifás wüt jumni, queédih nin pah át niij naáwáp wat jĩ:

—Wá déewáá, weemdih ñi joi jwáhuá. Páant niij míic wéhena, yeéb ñi tái jéihcan caá. ⁵⁰ Nihat jwiít judíowá jwĩ tái jumat pínahdih bíic cáac á wun wáhuachah, á táibipna caá. Á wun wáhuachah, jwiít nihatdih Romadih moón i maáta i yoh beedábipna

caá. Caandih yeéb ñi tái beh joi jwáhuachah caá, Caifás át niijíp wat jĩ.

⁵¹ Páant niij naóhna, á jenah joyátjeh niijná át chájcap wat jĩ. Sacerdotewá i maáh yoobát á jumachah, jwĩ déewá i tái jumat pínah niijná, Jesús á wun wáhat pínahdih Diosboó Caifásdih át naáwát túutap wat jĩ. ⁵² Obohjeéhtih, pánih wanna, jwiít judíowádhjeh pohba át wun wáhuachah tajĩ. Nihat baácdih moón Dios á weh pínah bíic weh pah jwĩ jumat pínah niijná, jwĩ yéajat jíb Jesús át wun wáhuachah tajĩ. ⁵³ Páant Caifás á niijíchah joinít, caán yeó jáapjeh “¿Jesúsdih ded pah tigaá jwĩ mao yohbi?” queét ít niij míic wéhe jwíhip tajĩ.

⁵⁴ Páניהna, caandih i mao yohíhatdih jéihnit, Jesús dahwani tútchinadiah jibidih á bejihcap jĩ. Tútchi wihcapboó bejnit, caán pehbít Efraín wüt jumni bainí tútchibitna jwiít dih á numah juibínap jĩ. Pánih juibínit, caanjĩh jwĩ jum jwáhuachah jĩ.

⁵⁵ Caán láa jwiít judíowá jwĩpĩ wéini Pascua yeó jáapna pínah bahnjeh á judhdap jĩ. Moisés á naóh yapaatji pah, Diosdih jwĩ weñat pínah játiht tái míic ámohat apĩ náahap jĩ, Dios á enechah, yéajat wihcannit jwĩ jumat pínah niijná. Páניהna, caandih chájat túut niijná, dawá jwĩ déewá nihat tútchinadiah moón Jerusalén tútchina ít aab béjep tajĩ. ⁵⁶ Caán tútchina juibínit, queét Jesúsdih bidna ítih chájap ta yuh jĩ. Pánih bidna, Dioíh mæúdíh jumnit, queétjeh nin pah ít niij míic wéhenap wat jĩ:

—¿Pascua yeó jáapnadiah Jesús enedih á júúhca naniít? ñi jenah joyóchah, ít niijíp wat jĩ.

⁵⁷ Sacerdotewá i maáta, fariseowábut játiht nin pah cáacwádh ítát niij wutap wat jĩ: “Jesús dedboó á jumat doonádih joinít, jwiít dih ñi naáwá”, ítát niijíp wat jĩ. Caandih tewat túut niijná, páant ít niijíp wat jĩ.

12

Jesúh jítchanadiah María miñ chej jumniñh mi puhwat

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Pascua yeó jáapna pínah seis yeó jáap á judhdachah, Efraín tútchimant Betania tútchina Jesús jwiít dih á numah jwáhuachah juibínap jĩ. Caanná juibínit, Lázaro wunni, joi

Jesús ã booanih muna jwĩ juibinap jĩ. ² Páant jwĩ juibinachah, jwĩ jeémát pínahdih ã chãj wãhup jĩ. Pánihna, Lázaro, Jesús, jwiit biicdih jeémát cáagat naadĩh jwĩ laj pũda bojop jĩ. Páant jwĩ laj pũda bojochah, Marta jwiitdih jeémát mi cáagap jĩ. ³ Mariáboó nardo wãt jumni chej jumni quiitdih, biic kilo tac yoób ub jũóhnit, Jesúh jitchanadih mi puhwup jĩ. Puhohnit, miih waó yoócjĩh mi jõp wiwip jĩ.* Páant mi puhwat táttimah, caán nihát maa ã túi chej jum chéyah bejep jĩ. ⁴ Páant mi chãjachah ennit, jwiit biicdih jumni Judas Iscariote wãt jumniboó, Jesúsdih eníhcannitdih duó wáini pínah, nin pah ã niijíp jĩ:

⁵ —¿Dépanih tigaá nint caan mácdih mi bíbohna yahna, mit jíib chãj wãhcan? Caandih jíib chãjna nihna, biic jõpchi tewat pah bóo mita jíib teo tagaá. Pánihna, caán dinerojĩh moh yéejnitdih jwĩta jéih teo wáac tagaá, ã niijíp jĩ.

⁶ Obohjeéhtih, Judasboó moh yéejnitdih teo waaquihcan, caanjéh dinerodih náahna, nih yáana, páant át niijíp jĩ. Caán jwĩih dinerodih en daoní jumna yahna, biquí láana ãpĩ numup tajĩ.

⁷ Páant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—Caántdih páant ma niijcá bojóo. Mi ámohniji chej jumnijih wĩih bácahdih ã yohat pínah jãtĩh ñãñat dée pah weemdih páant mi puhna caá. ⁸ Moh yéejnitboó páantjeh ñijeéh ã jumbipna caá. Páant ã jumachah, débólih wãhĩhna, queétdih ñi jéih wãhna caá.* Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh maatãpdih wã jumcan niit, ã niijíp jĩ.

Sacerdotewã ã maáta Lázarodihbut ã mao yohihat

⁹ Jesús biicdih Betania tútchiboó jwĩ jumachah, dawá jwĩ déewã caandih enedih ãt jũwup tajĩ. Obohjeéhtih, caandihjeh pohba nihcan, ã booaniji Lázarodihbut enedih jũóhna ãt chãjap tajĩ. ¹⁰ Páant enedih ã juibinachah jéihnit, sacerdotewã ã maáta Lázarodihbut ãt mao yohíhip jĩ. ¹¹ Lázaro wannijidih ã booaat doonádih joinít, dawá jwĩ déewã Jesúsdih ãt jepahap tajĩ. Pánih jepahnit, sacerdotewã ã bohéátboodih ãt

cádahap tajĩ. Páant ã cádahachah ennit, sacerdotewã ã maátaboó ãj yapnit, Lázarodihbut ãt mao yohíhip ta yah jĩ.

Jesúswã Jerusalénna ã waadát
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.26-40)

¹² Jwĩ juibini daanimant bóo yeó jáapdih dawá cáacwã Jerusalén tútchina juibínitji jwĩ juibíat pínah doonádih ãtát joyóp tajĩ. ¹³ Pánih joinítji táam núonadih bóodnit, Jesúsdih ã ub jwãáh dei jũwup jĩ. Pánih jwãáh dei jũóhnit, nin pah ã niij wéi ñaacáp jĩ:

—¡Diosdih jwĩ wéi naóh jíih! ¡Hosana, nin Dios ã wahni jwiit judiowãdih teo wáacni pínah ã túi jumna naáh! ¡Nin jwĩ Maáh yoobát tigaá! queét ã niij wéi ñaacáp jĩ.*

¹⁴ Burrodih bid joinít, Jesús caanjih ã chúdup jĩ. Pánih chúdna, Dios naáwãtdih naóh yapaniji ã daacátji pahjeh ã yapap jĩ.

¹⁵ “Jerusalén tútchidih moón, ñi umca bojóo. Eneé, ñi Maáh burro wãhjih chúdnit, ã jũóhna caá”, ãt niij daacáp tajĩ. (Zac 9.9)

¹⁶ Obohjeéhtih, ‘Caán ã daacátji Jesúsdih niijná caá ãt chãjap’, jwiit ã bohénit jwĩ niij jéih jawahcap jĩ. Pánih jéihcan yahna, jeáboó Jesús ã puh laab béjat táttimah, ã daacátjidih náhnit, jwĩ beh joyóp jĩ. Pánih beh joinít, “Dios naáwãtdih ã daacátji biic yoobó Jesúsdih ã yapap jĩ”, niij jenah joinít, jwĩ yoób jéihyep jĩ.

¹⁷ Jesús ã ezechah, Lázaroih bácahdih ã yohatji ítmant báadhni ã bac jũwúchah ennitjiboó bitadih ãt naáwáp tajĩ. ¹⁸ Caán doonádih joinítji dawá cáacwã Jesúsdih ã jwãáh jũwup jĩ. ¹⁹ Páant dawá ã bezechah ennit, fariseowã queétdih nin pah ãt míc niijíp wãt jĩ:

—¡Eneé baca! Nihat Jesúhwã mícjeh bum jumna caá ã chãjap. Queétdih jwĩ naáwáchah yahna, ã joicán caá. Pánihna, ded pah queétdih jwĩ jéih chãwácan caá, ãt míc niijíp wãt jĩ.

Biquína griegowã Jesúsdih ã bidat

²⁰ Fiesta yeó jáapnadih Diosdih weñedih jũóhnitjeéh, biquína griegowãbut ãt juyáp tajĩ. ²¹ Pánih joinít, jwĩjeéh jumni Felipe pebhna queét ãt juyáp tajĩ. Felipeboó

* 12:3 Lc 7.37-38 * 12:8 Dt 15.11 * 12:13 Sal 118.25-26

Galilea baácdih jamni Betsaida wāt jamni tātchidih bóo ā jamnup jī. Caan pébh joinít, nin pah caandíh ít niijíp wāt jī:

—Jwiít Jesúsdi h jwī eníhna caá, ít niijíp wāt jī.

²² Páant ī niijíchah joinít, Felipe Andrésdi h naáwádi h át bejep wāt jī. Queét chénat pah Jesúsdi h naáwádi h ī juyúp jī. ²³ Páant ī naáwáchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Weém ni hat cáacwā úd jeñé wā wunat pínah, wā boo pud jūwát pínah, jeáboó wā jwúb bejat pínahbut bahnijeh ā jūd hna caá. ²⁴ Nin naáwátjī h yeebdí h wā bohébi pna caá. Pácahi tíbdih jwī momat tátimah, áih japih bóo chóo ā moopáh bejna caá. Páant ā moopóchah, áih diítmant bóo tíb āpī chíh jūóhna caá. Páni h chíh, behna, dawá ā quehna caá. Obohjeéhtih, caán tíb moópcan, āta chíhcan tagaá. Chíhcan, caanjéh āta jam tagaá. Páni hat pah, weémboó wunna, wā boo pud jūwát tátimah, dawá cáacwádi h Diosjeéh wā táí jumat táutbi pna caá. Obohjeéhtih, wuncan, weemjéh wāta jam tagaá.* ²⁵ Det ī weñat pínahdihjeh jenah joiná, Dios ā weñat pínahboodí h chājīhcan, iiguípna ī bejbipna caá. Obohjeéhtih, det ī weñat pínahdih joyáh bojnit, Diosdi h táí jepahna, páantjeh ájeéh ī táí jumbipna caá.* ²⁶ Det weemdí h teo wāhni t jamíhna, wā naáwát di h táí joyát caá náahap. Páni h chājna, queébt wājeéh ī jumbipna caá. Páni hna, queét weemdí h teo wāhni t di h búdí oina, wā ípbut ájeéh ā táí jumat táutbi pna caá, Jesús ā niijíp jī.

Jesús ā wunat pínahdih ā naáwát

²⁷ “Buu búdí wā jīgahna caá. ¿Wā ípdih ded pah tigaá wā niijbí? ‘Paá, weemdí h yeejép ā yapca bojo naáh’, ¿wāta niij tániít? Caandí h páant wā niij úbhcan caá. Yeejép yapnit, wunat táut niijná, nin baácboó wā jūwáp jī. Páni hna, buu weemdí h chah yeejép buwat ā jumbipna caá. ²⁸ Paá, buu ded pah wēpni ma jumat di h cáacwádi h ma jéihyanaá”, Diosdi h ā niijíp jī.

Páant ā niijíchahjeh, jeámant Dios nin pah áí niijíp jī:

—Wā wēpat di h queétdih wāát jútup be. Páni hna, wā jwúb jútbi pna caá, páant mantih, ā niijíp jī.

²⁹ Páant ā niijíchah joiná, dawá caanjī h joi níhni t, ī joí wúhi bejep jī. Páni h joí wúhi bejni t, nin pah ī niijíp jī:

—Énoh niít páant yáani, biquína ī niijíp jī.

—Ángel Jesúsdi h naóhna caá ā chājap, bita ī niijíp jī.

³⁰ Queét páant ī niijíchah joinít, Jesúsboó nin pah ā niijíp jī:

—Jeámant wéheni wíh pínah ni hcan, weém Dios ā wahni wā jumat di h yeéb ní jéihyat pínah niijná, páant áí niijíp be.

³¹ Buu nin baácdih moón yeejép wā ī yéej chājat jíib wā íp queétdih ā peéh chājbi pna caá. Queétdih wutni nemép wā ī maáhdihbut ā yohbi pna caá. ³² Weemdí h cruzboó péoh dodhni t ī mawachah, dawá cáacwā wíhwā pínah wā chājbi pna caá, Jesús ā niijíp jī.

³³ Páant niijná, ded pah ā wunat pínahdih Jesús cáacwádi h naóhna át chājap tají.

³⁴ Páant ā niijíchah joinít, cáacwáboó caandí h nin pah ī niij úbh joyóp jī:

—Dios naáwát di h daácnitji nin pah ít niij daacáp tají: ‘Dios ā wahni Cristo páantjeh ā jumbipna caá’, ít niij daacáp tají.* ¿Páant ī niij daacáchah, meém ni hat cáacwā úd jeñé, Dios ā wahnidih dépanihna pohba cruzboó ī péoh dodh mao yohcan niít? ¿Meém Dios ā wahni ni hcan niít? ī niijíp jī.

³⁵ Páant ī niijíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ā niij jepahap jī:

—Weémboó baabát panihni ded pah wā íp ā jumat di h yeebdí h wā jéihyana caá. Obohjeéhtih, maátcanbitjeh níjeéh wā jumbipna caá. Páni hna, táí jumat táut niijná, yeebdí h wā bohéátjidi h ní quíib buúdcá bojóo. Ded dupánapboó jib bejni dedboó ā bejat pínahdih ā en jicán caá. ³⁶ Páni hna, weém baabát panihni wā jumachah, buu wā bejat pínah játi h weemdí h ní jepahaá. Páni h jepahna, baabátboó jumnit panihni t wíhwā ní jumbipna caá, ā niijíp jī.

Páant niij naóh péanit, jwiít di h ā numah bac bejep jī. Páni h bac bejni t, queétdih ā jwei béjep jī.

* **12:24** Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23   * **12:25** Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33   * **12:34** Sal 110.4; Is 9.7; Ez 37.25; Dn 7.14

Judíowã Jesúsdiñ ï náahcat

³⁷ Dawá láa Dios ã wēpatjñh Jesús queétdih ã chãj jútuchah yuhna, dawá jwñ déewã caandih ï joíhcap jñ. ³⁸ Dios naáwátdih naóh yapani Isaías ã naáwátji pahjeh queét ï chãjap jñ. Nin pah át niíj daacáp tajñ:

“Maá, ma naáwátdih wã bohénachah yuhna, cãacwã ï joíhcan caá. Ma wēpatjñh queétdih wã chãj jútuchah yuhna, ‘Caán naáwát yoobópdih nihcan caá’, ï niíj jenah joiná caá”, Isaías át niíj daacáp tajñ. *(Is 53.1)*

³⁹ Páant ï joíhcat ennit, Dios queétdih ã jéihyat tútcan caá. Caandihbut Isaías nin pah át niíj daacáp tajñ:

⁴⁰ “Jéih encannit panihnit Dios queétdih át chãjap wut jñ. Pánih chãjnit, ã naáwátdih queétdih át jéihyat tútcan wut jñ. Pánihna, ã wēp chãj jútatdih enna yuhna, ï beh encan caá. ã bohéatdih joiná yuhna, ï beh joicán caá. ã bohéatdih jéihna nihna, ï yéj chãjatdih ïta cádahji tagaá. Páant ï cádahachah, queétdih Dios áta túi ubji tagaá”, Isaías át niíj daacáp tajñ. *(Is 6.10)*

⁴¹ Páant niíj daácna, Isaías Cristo ã wēpat, búdí ã yeh iigátdihbut enniñi jumna, ded pah Cristo ã yapat pínahdih naóh daácna át chãjap wut jñ.

⁴² Obohjeéhtih, dawá cãacwã, biquína jwñ maátabut “Caán Dios ã wahní Cristo yoobát caá”, Jesúsdiñ ït niíj jenah joyóp tajñ. Páant niíj jenah joiná yuhna, queét fariseowãdih úmna, bita “Jesúsjeéh wã waadáp be”, ït niíj naáwíhcap wut jñ. Páant ï naáwáchah nihna, jwñ míc wáacat munná fariseowãboó queétdih ïta waadát tútjican tagaá. ⁴³ Queétdih Dios ã wēi naáwátdih náahna yuhna, cãacwãboó ï weñatdih chah ït bidip wut jñ. Pánihna, queét “Weém Jesúsdiñ caá”, bitadih ït niíj naáwíhcap wut jñ.

Jesús ã naáwátdih ï joíhcat jñb peéh chãjat ã jumat

⁴⁴ Túttimah, Jesús cãacwãdih nin pah tabit ã niíj ñaac naáwáp jñ: “Ded weemdih jepahni weemdihjeh pohba jepahna ã chãjcan caá. Weemdih wahnidihbut ã jepahna caá. ⁴⁵ Ded weemdih enni

weemdih wahnidihbut ã enna caá. ⁴⁶ Ded dapúnapboó jumniñi, weemdih jepahna, baabát panihpboó ã jwúb jumat pínah ni-ijná, weém baabát panihni nin baácboó wã júuwáp jñ. ⁴⁷ Obohjeéhtih, ded wã naáwátdih joiná yuhna, ã jepahcah, weémboó wã peéh chãjcan niit. Nin baácđih moón weemdih jepahcannitdih peéh chãjadih júóhna wã chãjcan jñ. Obohjeéhtih, iiguípna bejnit déedih túi ubat tút niijná, wã júuwáp jñ. ⁴⁸ Ded weemdih náahcanni, wã naáwátdihbut joíhcannidih peéh chãjat ã jumbipna caá. Wã naáwátdih ï joíhcatji jñb péeni yeó jáapdih wã ípboó queétdih ã peéh chãjipna caá. ⁴⁹ Weém wã jenah joyátjeh yeebdih naóhna wã chãjcan caá. Wã íp weemdih wahniboó ded pah wã naáwát pínahdih ã naáwát túttna caá. Pánihna, wã naáwátboó ã naáwátjeh tigaá. ⁵⁰ Ded ã naáwátdih joí waadána, wã ípjeéh páantjeh ã túi jumbipna caá. Pánihna, wã íp ã naáwát túttdihjeh tigaá, yeebdih wã naáwáp”, Jesús queétdih ã niijp jñ.

13

Jesús ã bohénitñ jítchanadih ã chocat

¹ Pascua yeó jáapna pínah jãtñbit, Jesús nin baácđih cádahnit, ã íp pebhboó ã bejat pínah bahni ã jadhdatdih átát jéihyep tajñ. Áihwã nin baácđih moondih búdí oina, queétdih ã oi cádahcap jñ. Pánihna, ã oyatdih júttna, áihwãdih ã wun wuhup jñ.

² Caan chéi Jesús jwiútdih ã numah jeéméchah, Jesúsdiñ eníhcannitdih ã naáwát pínah niijná, Judas, Simón Iscariote wúhdih nemépboó át waad dée tajñ. ³ Dios pebhmant ã júuwátjidih, ã jwúb púuh laab béjat pínahdihbut Jesús átát jéihyep tajñ. ã íp caandih chah maáh ã waadát pínahdihbut átát jéihyep tajñ. ⁴ Pánih jéihna, jwíjeéh jeémp lajnñi ñah ñahnit, áih yégueh jih bóo chóodih too dagnit, jöp wiwat pínah yégueh chóojñ chúhlit yoób ã chéwep jñ. ⁵ Chéo péanit, pamapdih mah puoh yacnit, jwíh jítchanadih ã choc jwíhip jñ. Pánih chocnit, ã chéo búudhni chóojñ jwíh jítchanadih ã jöp wiwip jñ.

⁶ Pánihna, biquínadih choc péa bejnit, Simón Pedro pebhna ã juibínap jñ. Áih

jítchanadih chocat túut ã chãjachahjeh, Pedroboó caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Maá, wíih jítchanadih chocodih jãóh niit ma chãjap? ã niijíp jĩ.

⁷ —Weém butéh yeebdíh ded pah wã chocatdih ma jéihjwãhcan yuhna, túttimah ma jéihbipna caá, Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

⁸ —Obohjeéhtih, wíih jítchanadih meemdíh wã chocat túutcan caá, Pedro ã niijíp jĩ.

—Meemdíh wã choccah, wíih ma nihcan niit, Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

⁹ —Pánihna, Maá, wíih jítchanadihjeh nihcan, wíih téihyanadih, wíih wao dáhdihbut ma chocoó bácah, Pedro ã niijíp jĩ.

¹⁰ —Ded jéehna, nihat áih bácahdih ã túi chocna caá. Caandíh chéne jwáub chocat ã náahcan caá. Áih jítchanadihjeh chocat caá náahap. Pánihna, yeéboó jéehnit panihnit ñi jamachah yuhna, biíc ñijeéh jamni jéehcanni panihni ã yéejatdih cádahcanni ã jamna caá, Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

¹¹ Páant niijná, Jesús caandíh eníhcannitdih duó wáini pínahdíh jéihnit, jwiitdih páant ãt niijíp tajĩ.

¹² Jwíih jítchanadih choc péanit, áih yégueh chódih jwáub duonít, ã lajapjina ã jwáub jui lajap jĩ, páant muntih. Pánih jwáub jui lajnit, nin pah jwiitdih ã niij naáwáp jĩ:

—¿Butéh yeebdíh wã chocatjidih ñi jéih niit? ¹³ Yeéb weemdíh ‘Bohéní’, niijná, ‘Maá’, niijná, yoobópdih niij tígaa ñi chãjap. Weém yeebdíh bohéni, ñi Maáh yoobát tígaa. ¹⁴ Páant yeebdíh bohéni, ñi Maáh jamna yuhna, teo wũhniit ipĩ chãjat pah ñíih jítchanadih wã chocna beé. Páant wã chãjachah ennitji jamna, yeebbát ñíih jítchanadih míic chocat caá náahap. ¹⁵ Ded pah ñijeéh jamnitdih ñi teo wáacat pínahdíh butéh wã júutap be. Pánihna, yeebdíh ded pah wã chãjatji pah yeebbát biíc yoobó ñi chãjaá.* ¹⁶ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Ded teo wũhniiboó ã maáh chah nihcan caá. Ded ã wahniboó caandíh wahní chah nihcan caá.* Obohjeéhtih, yeéb chah jamna yuhna, yeebdíh teo wũhni pah ñíih jítchanadih yeebdíh wã choc wũhup be. Pánihna, wã chãjatjidih ennitji biíc yoobó ñi

chãjaá. ¹⁷ Páant wã wutatdih jéihnit, chãjna, búdí ñi wéibipna caá.

¹⁸ “Obohjeéhtih, yeéb nihatdih páant wã niijcán caá. Det wã ñíonitdih wã túi jéihna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátji biíc yoobó ã yapbipna caá. ‘Wãjeéh jeémpnijeh tígaa weemdíh yeejép ã chãjbipna caá’, ít niij daacáp tajĩ.* ¹⁹ Páant ã chãjat pínah jãtíh yeebdíh naóhna caá wã chãjap, páant ã yapat túttimah, ‘Caán Jesús, Dios ã wahní Cristo ta tígaa’, ñi niij jéihyat pínah niijná. ²⁰ Nindihbut yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Wã wahnidih ded túi wéi jwááhni, weemdíhbut ã túi wéi jwááhna caá. Pánih weemdíh wéi jwááhni, weemdíh wahnijidihbut ã wéi jwááhna caá”, Jesús jwiitdih ã niijíp jĩ.*

Judas ã duó wáyat pínahdíh Jesús ã naáwát (Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Páant niij péanit, Jesús búdí ã jãgahap jĩ. Pánih jãgahnit, jwiitdih nin pah ã niijíp jĩ:

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Biíc ñi cãtíh jamni weemdíh eníhcannitdih ã duó wáibipna caá, ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, caandíh júutni pínahdíh jéihcan, jwiitjeh jwí míic en jãhanap jĩ. ²³ Weém, Jesús búdí ã oiniboó caandíh wã dodh jãah lajap jĩ. ²⁴ Pánihna, Simón Pedro weemdíh áih téihyajíh jenah júutnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Caandíh ma wábh joí eneé dedna tígaa caandíh duó wáini pínah, weemdíh ã niijíp jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchah joinít, weémboó Jesúsdih jwáub dodh jãah lajnit, caandíh nin pah wã niij wábh joyóp jĩ:

—¿Maá, deddih niij tígaa ma chãj? wã niijíp jĩ.

²⁶ —Nin pandih dajnit wã neéh wũhni pínah weemdíh eníhcannitdih ã duó wáibipna caá, weemdíh Jesús ã niij jepahap jĩ.

Páant niij péanitjeh, pan dahdih daj wã neéhniit, Judas, Simón Iscariote wũhndih ã wũhup jĩ. ²⁷ Páant Jesús ã daj neéh wũhni pandih Judas ã jeéméchah, nemépboó

* **13:15** Mt 20.28; Mr 10.45; Lc 22.27 * **13:16** Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 15.20 * **13:18** Sal 41.9 * **13:20** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16

caandih yeejép át chājat túutap tajī. Pānih jéihna, Jesús caandih nin pah ā niijíp jī:

—Ded pah ma chājat pínahdih waicanjeh chājadih ma bejeé, Judasdih ā niijíp jī.

²⁸ Páant Judasdih ā niijíchah joiná yuhna, jwiít nihat jwī jéihcap jī. ²⁹ Pānih jéihcan, “Judas jwīh dinerodih en daoní ā jumachah, jwī jeémát pínahdih jíib chājat túutna, Jesús páant ā niij wahna caá”, biquína ít niij jenah joyóp ta yah jī. Bitaboó “Moh yéejnitdih dinero wūhat túutna caá át chājar”, ít niij jenah joyóp tajī. ³⁰ Pānihna, Jesús ā neéh wāhni pandih jeémp péanit, Judas ā bac bejep jī. Páant ā bac bejehah, chei wāát jumap jī.

Jesús jáap watatdih ā naáwát

³¹ Páant Judas ā bac bejat túttimah, Jesús jwiítndih nin pah ā niij naáwáp jī:

—Buu láa bácah weém nihat cāacwā úud jeñé wā íp ā wāhni wā jummatdih, wā wēpatdihbut cāacwādh ā jéihyabipna caá. Caán ā wēpatdih weembút queétdih wā jéihyabipna caá. ³² Páant wā íp ā wēpatdih wā jéihyanachah, caán wā wēpatdihbut waicanjeh ā jéihyabipna caá. ³³ Yeéb wā weh panihnit, nindihbut wā naáwáchah ñi túi joyoó. Daocánni yeó jáapbitjeh ñijeéh wā jum jwāhbiipna caá. Wā bejat túttimah, weemdih búdí ñi bidbipna caá. Jwī déewādh wā niijátji pah yeebdihbut biíc yoobó niijnít, ‘Wā bejep pínahna yeéboó ñi jéih bejcan caá’, wā niijná caá.* ³⁴ Pānihna, jáap watatdih yeebdih wā naóhna caá. Yeebjéh ñi míc oyoó. Yeebdih wā oyatji pah, yeebjéhbut ñi míc oyoó.* ³⁵ Páant ñi míc oyochah ennit, wíihwā ñi jummatdih bita í jéihbiipna caá, Jesús jwiítndih ā niijíp jī.

Pedro ā yeeat pínahdih Jesús ā naáwát
(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Páant ā niijíchah joinít, Simón Pedro Jesús dih nin pah ā niij úabh joyóp jī:

—¿Maá, dedboo tígaa ma bejbi, páant ma niijná? ā niijíp jī.

—Wā bejat pínahna wājeéh ma jéih bej jwāhcan caá. Obohjeéhtih, buu jéih bejcan yuhna, túttimah wā pebhna ma jwabíipna caá, Pedrodih Jesús ā niijíp jī.

³⁷ —¿Maá, dépanih tígaa buu majeéh wā jéih bejcan? Weemdih í mawachah yuhna, meemdih wā cádahcan niít, Pedro ā niijíp jī.

³⁸ —Páant niijná, ¿weemdih wapna, ma wun wāhmi naniít? Obohjeéhtih, yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Mujbai ā ewat pínah jātih, ‘Caandih wā jéihcan caá’, biíc peihcanni láa pohba bitadih ma niij yeebipna caá, Jesús Pedrodih ā niijíp jī.

14

Jesús Dios pebhna bejni namá panihni ā jummat

¹ Túttimah, Jesús jwiítndih nin pah ā niijíp jī: “Butéh wā niijátndih náhnit, ñi jígahca bojoó. Wā ípdih túi jenah joinít, weemdihbut biíc yoobó ñi túi jenah joyoó.

² Wā íp ā jumapboó dawá jummat pínah munná ā jumna caá. Pānihna, caanná jwabínit, ñi jummat pínahdih ámhodih wā bejbipna caá. Wā naáwát pah biíc yoobó ā wihcah, páant yeebdih wāta niij naóhcan tagaa. ³ Yeéb ñi jummat pínahdih túi ámh péanit, yeebdih ubudih wā jwáub dei jūóhbiipna caá, wājeéh ñi jummat pínah niijná. ⁴ Wā bejat pínah namá panihndih ñi jéihna caá”, ā niijíp jī.

⁵ —Maá, deh ma bejat pínahboó jwiít jwī jéihcan caá. ¿Ded pah tígaa caán namá panihndih jwī jéihbi? Tomás Jesús dih ā niij úabh joyóp jī.

⁶ —Weemjéh tígaa namá panihni wā jumap, wā íp pebhboó ñi jwabíát pínah niijná. Weemjéh mun tígaa yoobópdih naóhni. Jeáboó jwabínit pínahdih weemjéh mun tígaa caolih boonani wā jumna caá. Caolih wā boonit mícjeh wā íp pebhboó páantjeh í jumbipna caá.* ⁷ Weemdih túi jéihna nihna, wā ípdihbut ñita jéih tagaa. Pānihna, buu caandih ennit panihnit jumna, caandih ñi túi jéihna caá buca, Jesús jwiítndih ā niijíp jī.

⁸ Páant ā niijíchah joinít, Felipe jwāh nin pah ā niijíp jī:

—Maá, jwī ípdih jwiítndih ma júutá. Páant bóojeh tígaa jwī eníhip, ā niijíp jī.

* 13:33 Jn 7.34 * 13:34 Jn 15.12,17; 1Jn 3.23; 2Jn 5 * 14:6 Mt 11.27; Jn 1.18; 6.46; Hch 4.12

9 —¿Felipe, maatápdih wājeéh jumna yuhna, weemdih ma túi jéih jwuhcan niít? Weemdih enna, wā ípdihbut maát enep be. ‘Jwí ípdih ma júutú’, niijná, ¿dépanih tigaá weemdih páant ma niij? ¹⁰ Weém wā ípjih chénewā jumna yuhna, biícjeh caá. ¿‘Páant caán yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joicáh? Yeebdih naóhna, wā jenah joyátjih wāpí naóhcan caá. Wā íp ā naáwát túutuchahjeh, wā naóhna caá. Pánihna, caán biícjih jumna, ā wēpatjih wāpí chāj júutna caá. ¹¹ Weém wā ípjih chénewā jumna yuhna, biícjeh caá. Caán ‘Yoobópdih tigaá’, niij jenah joicán, wā íp ā wēpatjih wā chāj júutatjidih náhninit, biícjeh jwí jumatdih ní jéihbipna caá. ¹² Yoobópdih yeebdih wā naóhna caá. Det weemdih túi jenah joinit wā chājat pah biíc yoobó í chājbipna caá. Buh wā íp pebhboó jwáub bejna, wā chājat chah pohba wā íp ā wēpatjih í chājbipna caá. ¹³ Weemdih túi jenah joinit í wábat pah wā chājbipna caá, wā íp ā wēpatdih cāacwā í jéihyat pínah niijná. ¹⁴ Pánihna, weemdih jepahnit ní jumachah, dedé ní wábat biíc yoobó wā chājbipna caá, Jesús ā niijíp jī.*

Túini Espiritu ā wahat pínahdih Jesús ā naáwát

¹⁵ “Yeéb weemdih oina, wā wutatdih ní jepahbipna caá.* ¹⁶ Yeebdih Túini Espiritu ā wahat pínah niijná, wā ípdih wā wábhhipna caá, wā wihcah, níjeéh ā jumat pínah niijná. Caán Túini Espiritu yeebdih teo wáacniboó yoobópdih naóhni jumna, yeó jáap jummat pah níjeéh ā jumbipna caá. ¹⁷ Nin baácjih moón wā ípdih jéihcannit, caán Túini Espiritudihbut í jéihcan caá. Pánih jéihcan, caandih í túi jenah joicán caá. Obohjeéhtih, caán níjeéh jumni pínahdih yeéboó ní túi jéihbipna caá.

¹⁸ “Yeebdih wā éemp bejcan niít. Pánih éemp bejcan, caán Túini Espiritu yeebdih ā juyáchah, weém wā jummat pahjeh mantih níjeéh ā jumbipna caá. ¹⁹ Wā bejat pínah bahnijeh ā judhna caá. Páant wā bejat túttimah, nin baácjih moón weemdih jepahcannit, weemdih í jwáub encan niít. Obohjeéhtih, yeéboó weemdih ní enbipna caá. Weém jwáub boo pud jáóhni

wā jummat pah mantih, yeebbát jwáub boonit Diosjeéh páantjeh ní jumbipna caá. ²⁰ Jwí wahní Túini Espiritu yeebdih joinit, wā íp biícjih wā jummatdih yeebdih ā túi jéihyabipna caá. Pánihna, wā íp biícjih wā jummat pah mantih, yeéb biícjih wā jummatdihbut ā jéihyabipna caá. ²¹ Ded wā wutatdih joí waadáni weemdih oini caá.* Weemdih oinidih wā ípbut ā oibipna caá. Weembát caandih biíc yoobó wā oibipna caá. Páant weemdih oinidih ded pah wā jummatdih wā túi jéihyabipna caá”, Jesús jwiítidih ā niijíp jī.

²² Jwíjeéh jumni biíh Judas, Iscariote nihcanni, Jesúsdihi nin pah ā niij wábh joyóp jī:

—¿Maá, dépanihna jwiítidihjeh páant ma jéihyana yuhna, bita meemdih jepahcannit-boodih ma jéihyabican? ā niijíp jī.

²³ —Ded weemdih oini wā naáwátidih ā túi joí waadábipna caá. Páant ā túi joí waadánachah, wā íp caandih ā oibipna caá. Pánih oina, wā íp biícjih áih caolihdih waadnít, ájeéh jwí jumbipna caá.

²⁴ Obohjeéhtih, weemdih oicanniboó wā wutatdih ā jepahcan caá. Páant ā jepahcah, ájeéh jwí wihcan niít. Butéh ní joini weemjéh wā naáwát pohba nihcan caá. Obohjeéhtih, wā íp weemdih wahnijeh páant ā naáwát túutup be.

²⁵ “Níjeéh jum jwuhna, páant yeebdih wáát níj naáwáp be. ²⁶ Obohjeéhtih, túttimah wā ípdih wā wábhchah, Túini Espiritudih yeebdih ā wahbipna caá. Pánihna, caán Túini Espiritu yeebdih teo wáacni jumna, ā túi bohébipna caá. Pánih bohénit, nihát yeebdih wā naáwátjidih ā náhniabipna caá.

²⁷ “Yeebdih wā túi jummat túutna caá. Weém wā túi jummat pah mantih yeebbát ní túi jumbipna caá. Wā wáhní túi jummat pah nin baácjih moón í jéih wáuhcan caá. Pánihna, búdí náhni dahwanit, ní wámcá bojóó. ²⁸ Weém wā bej jwáuhbipna caá. Obohjeéhtih, níjeéh jummat túut niijná, wā jwáub dei jáóhhipna caá, páant mantih’, yeebdih páant wā níj naáwáchah, níát joiná jī. Páant wā niijíchah joinit, weemdih yoobópdih ní oina nihna, níta wéi tagaá. Wā ípboó weém

* **14:14** Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

* **14:15** Dt 6.4-9; 11.1

* **14:21** Dt 6.4-9;

11.1

chah wēpni ā jumuchah, ājeéh jumnit, chah yeebdíh wā jéih teo wáacbična caá. Páant wā chājat pínahdih jéihna, yeebdíh weñat caá náahap. ²⁹ Weemdíh ded pah ā yapat pínahdih yeebdíh wāát naóhna jĩ, wā niijátji biíc yoobó ā yapachah, weemdíh túi jenah joinít ñi jummat pínah niijná.

³⁰ “Yeebdíh wā míc wéhe jwuhah pínah bahni-bitjeh ā judhna caá. Waícanjeh, nin baácđih moón ĩ maáh, weemdíh yeejép chājadih ā jǎóhbipna yuh caá. Nemépwā ĩ maáh wēpni jumna yuhna, weemdíh ā jéih yap yohcan niít. ³¹ Obohjeéhtih, weemdíh wā íp ā wutah pahjeh wā chājbipna caá, nihat cáacwā caandíh wā oyatđih ĩ jéihyat pínah niijná. Ñi ñah ñuhúú. Chóbe bejjĩh”, Jesús jwiítđih ā niijíp yuh jĩ.

15

Jesús jiwá iguúh páuj panihni ā jummat

¹ Páant niijná yuhna, nin pah jwiítđih ā jwúub niij bohénap jĩ, páant muntih: “Weém jiwá iguúh páuj panihni, wā ípboó iguúhadih en daoní panihni, wíih cáacwā iguúh pihna panihnit ĩ jumna caá.* ² Quehcanni pihđih iguúhadih en daoní ā bóod yohbipna caá. Páant ā bóod yohat pah, det weemdíh túi jenah joicánnitđih wā íp ā yohbipna caá. Ded túi quehni pihboodíh ā bóod ámohna caá, dawá ā quehat pínah niijná. Páant ā chājat pah det wíihwā ĩ náahatđihjeh ĩ chājachah enna, wā íp queéđih ā cádahat túutbipna caá, ded pah wā náah yacatboodíh ĩ chājat pínah niijná. ³ Yeéboó wā naáwátđih joí jepahnit, bóod ámohni panihnit ñi jumna caá. ⁴ Túi biícđih wājeéh ñi jumúú. Páant wājeéh ñi jumuchah, weembát yeéb biícđih wā jumbipna caá. Ded iguúh pih áih páujđih túi dūuj lájcan, ā jéih quehcan caá. Pánihat pah, yeebbát weemdíh túi joicán, wā wēpat ā wihcah, wā weñat pínahdih ñi jéih chājcan niít.

⁵ “Weém jiwá iguúh páuj panihni, yeéboó áih pihna panihnit caá ñi jumap. Ded weemdíh túi joiní wājeéh túi biícđih ā jumuchah, weembát ājeéh túi biícđih wā jumbipna caá. Pánih jumna, túi quehni pih panihni wā weñat pínahdih ā túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh joicánnitboó,

wā weñat pínahdih ĩ jéih chājcan niít. ⁶ Ded wun jǎóhni pihđih ā yohat pah, weemdíh cádahni, wājeéh túi jumcannidih wā íp ā yohbipna caá. Pánihna, caán yohni iguúh pihna ā diib téhechah, iguúhadih en daoníboó caán tehni pihnadih wao wáacnit, ā cáo yohbipna caá. Páant ā chājat pah, weemdíh cáahnitđih Dios peéh chājna, iiguípna ā yohbipna caá.

⁷ “Yeéb weemdíh cádahcan, wā naáwátđih túi joiná, ded ñi náahatđih ñi wúbúchah, biíc yoobó wā chājbipna caá. ⁸ Wā weñat pínahdih ñi chājachah ennit, ‘Queét Jesúsíhwā caá’, bita ĩ niij jéihbipna caá. Páant niij jéihnit, wā ípđihbut ĩ wēibipna caá. ⁹ Wā íp weemdíh ded pah ā oyat pah muntih weembát yeebdíh biíc yoobó wā oina caá. Páant yeebdíh wā oyatđih ñi túi náhninaá. ¹⁰ Wā íp weemdíh ded pah ā wutuchah, caandíh jepahna, ā oyatjĩh ājeéh wā túi jumna caá. Páant wā chājat pah, weem jwúh yeebdíh ded pah wā wutahđih jepahna, wā oyatjĩh wājeéh ñi túi jumbipna caá.

¹¹ “Páant yeebdíh wā naóhna caá, wājeéh túi jumnit, búdí ñi weñat pínah niijná. Bainí ñi wēican niít. ¹² Nin pah yeebdíh wā niij wutna caá: Yeebdíh wā oyat pahjeh muntih, yeebjébut ñi míc oyoó.* ¹³ Ded ā chéendih búdí oina, caanjéh ā wunat pínah tobohochah yuhna, caandíh ā túi teo wáacbična caá. ¹⁴ Ded pah wā wutahđih jepahna, yeéboó wā chéenwā ñi jumna caá. ¹⁵ Wā chéenwā yoobát ñi jumuchah, ‘queét wā pebh moonjéh caá’, yeebdíh wā niijcán caá. ĩ maáh ded pah ā chājatđih ā pebh moón ĩ jéihcan caá. Obohjeéhtih, wā chéenwā ñi jumuchah, ded pah wā íp ā naáwátđih yeéboodíh wāát naóh yapanap jĩ. ¹⁶ Yeéb weemdíh ñi ñiocan beé. Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh wā ñíwip jĩ, wā ípíhwā jumna, ā wutahđih jepahnit, ñi túi chāj cádahcatđih ennit, bitabut Diosđih ĩ jepahat pínah niijná. Pánih túi chāj cádahcannit, wíihwā jumna, ded pah wā ípđih ñi wúbúchah, yeebdíh ā wúhbipna caá. ¹⁷ Pánihna, nin pah yeebdíh wā jwúub wutna caá: Yeebjéh ñi míc oyoó”, Jesús jwiítđih ā niijíp jĩ.

* 15:1 Is 5.1-7 * 15:12 Jn 13.34; 15.17; 1Jn 3.23; 2Jn 5

Jesúsdih, áihwãdihbut nin baácdih moón ï iiát

¹⁸ “Nin baácdih moón yeebdíh ï iináchah, weemdíhbut ï iiátjidih ñi táí náhninaá. ¹⁹ Diosdih jepahcannit ñi jamuchah nihna, queétjeh ï míic oyat pahjeh, yeebdíhbut ïta oi tagaá. Obohjeéhtih, yeéb wã ñionit jamna, ded pah queét ï chãjat pah biíc yoobó ñi chãjcatdih ennit, yeebdíh ï eníhcan caá.* ²⁰ ‘Wíihwã jamna, weem cháh ñi jamcan caá’, yeebdíh wã niijátjidih ñi táí náhninaá. Pánih weém namp jamna, weemdíh yeejép ï chãjat pahjeh yeebdíhbut biíc yoobó ï chãjbipna caá. Bitaboó wã bohéatdih jepahnit, yeebbát queétdih ñi bohénachah, ï jepahbipna caá.* ²¹ Pánihna, nin baácdih moón weemdíh wahnidih ï jéihcat jíib, yeéb wíihwã ñi jamuchah ennit, yeebdíhbut yeejép ï chãjbipna caá.

²² “Queétdih bohénadih wã jüóhcah, weemdíh ï náahcatji jíib queétdih peéh chãjat áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, buu queétdih wã bohéat túttimah, ‘Yéejat jíib weemdíh ã wihcan caá’, queét ï jéih niijcán caá. ²³ Ded weemdíh eníhcani wã ípdihbut eníhcani caá. ²⁴ Wã íp ã wēpatjīh cãacwã ï jéih chãjca naáhdih wã chãj júutap be. Páant wã chãj júutcah, queétdih yéejat jíib áta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, wã chãj júutatdih enna yuhna, weemdíh, wã ípdihbut ï eníhcan caá. Páant ï eníhcat jíib, Dios queétdih ã peéh chãjbipna caá. ²⁵ Pánih eníhcan, Dios naáwátidih naóh yapanit ï daacátji biíc yoobó chãjna caá ï chãjap. ‘Queétdih yeejép wã chãjcah yuhna, weemdíh ï eníhcan caá’, ït niij daacáp tajī.*

²⁶ “Túttimah, wã ípjeéh jamni Túini Espíritudih wã wahbipna caá, yeebdíh ã teo wáacat pínah niijná. Yeebdíh yoobópdih naóhni pínah jamna, yeebdíh ded pah wã jamatdih ã túi jéihyabipna caá. ²⁷ Cãacwãdih wã bohé jwíihichah, yeéb wãjeéh ñiát jamup jī. Pánih wãjeéh jamnit, ded pah wã chãjatdih ennitji yeéb jwáh bitadidih naáwát caá náahap.

16

¹ “Butéh yeebdíh ded pah ã yapat pínahdih wã naáwáp be, caandíh túi náhninit, biíc

* **15:19** Jn 17.14-18 * **15:20** Mt 10.24; Lc 6.40; Jn 13.16

yoobó yeebdíh ã yapachah, weemdíh ñi cádahcat pínah niijná. ² Túttimah, wíihwã ñi jamat jíib, ñi maáta jwí míic wáacat munná ï waadát túutcan niit. Biíh láa ded yeebdíh mao yohna, ‘Dios ã náahat pah chãjna caá wã chãjap’, ã niij jenah joibípná yuh caá. ³ Wã ípdih, weemdíhbut ï jéihcat jíib páant ï chãjbipna caá. ⁴ Pánihna, yeebdíh yeejép ã yapachah enna, ‘Páant ã yapat pínahdih Jesús jwíitdih ã naáwáp jī’, ñi niij náhnibipna caá. Caandíh ñi náhniat pínah niijná, buu yeebdíh wã naóhna caá”, Jesús jwíitdih ã niijáp jī.

Túini Espiritu ded pah ã teo wáacat pínah

“Weemdíh ñi jwíih pej jam láa weémboó ñijeéh jamna, butéh wã bohéatdih yeebdíh wã naóh jwuhcap jī. ⁵ Obohjeéhtih, buu weemdíh wah deyani pebhboó wã jwúub béjat pínah bahnijeh ã judhduchah, yeebdíh páant wã naóhna caá. Obohjeéhtih, ‘¿Dee tígaá ma bejbi?’ weemdíh ñi niij wúbh joicán caá. ⁶ Wã púuh laab béjat pínahdih yeebdíh wã naáwáchah, búdí ñi jīgahna caá. ⁷ Obohjeéhtih, tubit ñi jīgahcat pínah niijná, yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Wã púuh laab béjat túttimah, yeebdíh teo wáacni pínah, Túini Espíritudih wã wahachah, chah ñi táí jambipna caá. Wã púuh laab béjcah, yeebdíh teo wáacni pínahboó áta jüóhcan tagaá. ⁸ Wã wahachah, caán dei jwiná, nin baácdih moón ï yéejatdih queétdih ã jéihyabipna caá. Ded pah táí chãjat pínahdihbut ã jéihyabipna caá. Yéej chãjnitdih ï yéejat jíib Dios ã peéh chãjat pínahdihbut caán ã jéihyabipna caá. ⁹ Caán Túini Espiritu cãacwãdih nin pah ã niij jéihyabipna caá: ‘Jesucristodih ma jepahcat caá ma yéejat’, ã niijbipna caá. ¹⁰ Wã íp pebhboó wã jwúub bejat túttimah, cãacwã weemdíh ï jwúub encah, Teo Wáacni jwuh queétdih ã bohébipna caá, ded pah ï táí jamat pínahdih ï jéihyat pínah niijná. ¹¹ Nin baácdih moón ï maáh nemépdih Dios ã peéh chãjat pínahdih Túini Espiritu ã jéihyabipna caá.

¹² “Búdí caá yeebdíh wã naáwát pínah ã judhdup. Obohjeéhtih, buu caandíh wã naáwáchah, ñita beh joicán tagaá. ¹³ Páant

* **15:25** Sal 35.19; 69.4

wā naóhcah yuhna, Táini Espírituboó yeebdíh ã jéihyabipna caá. Caán ã jenah joyátjeh ã naóhcan niít. Obohjeéhtih, wā íp caandíh ã naáwát túutuchah, yeebdíh yoobópdih ã naóh beedábipna caá. Túttimah ded pah ã yapat pínahdihbut ã bohéipna caá. ¹⁴ Pánihna, ded pah wā jummatdih ã naáwáchah joinít, yeéboó weemdíh búdí ñi wēibipna caá. ¹⁵ Wā íp ã jéihyat pah, weembút wā jéihna caá. Páant tigaá ‘Táini Espiritu ded pah wā jummatdih ã jéihyabipna caá’, yeebdíh wā niíj naáwáp be.

¹⁶ “Bahnibitjeh weemdíh ñi en jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ñi jwúub enbipna caá, páant mantih”, Jesús jwiít dih ã niíj íp jĩ.

Buu jĩgahnit, túttimah wēinit jwĩ jummat pínah

¹⁷ Páant ã niíjíchah joinít, jwiít biquína nin pah jwĩ míic niíj úbh joyóp jĩ:

—‘Bahnibitjeh weemdíh ñi en jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ñi jwúub enbipna caá, páant mantih’, niijná, ¿ded pah niíj tigaá páant ã niíj? ‘Wā íp pehbhoó wā jwúub púuh laab béjipna caá’, niijná, ¿ded pah ã chājat pínahdih niíj naóh tigaá jwiít dih páant ã niíj? ¹⁸ ‘Bahnibitjeh’, ‘maátcanjeh’, niijná, ¿ded pah niíj tigaá ã chāj? Obohjeéhtih, jwĩ beh joicán caá, jwĩ míic niíj íp jĩ.

¹⁹ Páant niíjnít, caandíh jwĩ úbh joííhatdih jéihna, Jesús nin pah jwiít dih ã niíj naáwáp jĩ:

—‘Bahnibitjeh weemdíh ñi en jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, maátcanjeh encannitji, weemdíh ñi jwúub enbipna caá páant mantih’, ¿wā niíj átdih beh joicán, úbh joííh niít ñi chājap? ²⁰ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wā wunat pínah bahnibitjeh ã judhna caá. Pánihna, wā wunuchah enna, búdí ñi jūibípn caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitboó búdí ñi wēibipna caá. Yeéboó búdí jĩgahnitji, túttimahbitjeh ñi jwúub wēibipna caá. ²¹ Nin pah ã jumna caá: Yad wili mi weép jáana, yeejép mi yapat pínah ã jumuchah, búdí mi jĩgahna caá. Pánih jĩgahna yuhna, mi weép jummat túttimah, caántdih ã tibatjidih náhnican, wébít ã cáac jumuchah ennit, búdí mi wēina caá. ²² Páant

mi jummat pah tigaá buu yeéb ñi jĩgahbipna caá. Túttimah, yeebdíh wā jwúub enechah, yeebút búdí ñi jwúub wēibipna caá. Páant ñi weñechah, det yeebdíh ñi jéih jwúub jĩgahcan niít.

²³ “Weemdíh ñi jwúub enni yeó jáapdih táí beh joinít jumna, weemdíh ñi úbh joicán niít. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Wíihwā jumna, wā wēpatjĩh ñi úbúchah, wā íp yeebdíh ã jepahbipna caá. ²⁴ Jātih wā ípdih páant ñi úbh jwuhcap jĩ. Obohjeéhtih, yeebdíh wā wun wāhat túttimah, wíihwā jumna, páant caandíh ñi úbú. Páant ñi úbúchah, ñi úbú átdih ã wāhbipna caá, búdí ñi weñat pínah niijná.*

Jesús yéejatdih yap yohni ã jummat

²⁵ “Jātih wā jenah joiní naáwátjĩh yeebdíh wā bohénachah, ñi táí beh joicán beé. Obohjeéhtih, wā boo pud jūúwát túttimah, ded pah jwĩ íp ã jummatdih táí buocannijeh wā naóhbipna caá. ²⁶ Caán láa wíihwā jumna, wā wēpatjĩh yeebjéh wā ípdih ñi úbh bípna caá. Weémboó ñíih pínahdih wā jwúub úbh wāhcan niít. ²⁷ Pánihna, wā íp pebhmant jūóhni wā jumuchah ‘Yoobópdih tigaá’, niíj jenah joinít, weemdíh ñi oyochoah ennit, wā ípboó yeebdíhbut ã oibipna caá. Páant ã oyatdih jéihnit, yeebjéh caandíh ñi úbh bípna caá. ²⁸ Weém wā íp bíicdih jumniiji nin baácboó wā jūúwáp jĩ. Pánihna, buu nin baácboó jum jwuhni wā íp pehbhoó wā jwúub púuh laab béjipna caá”, Jesús jwiít dih ã niíj íp jĩ.

²⁹ Páant ã niíjíchah joinít, jwiít caandíh nin pah jwĩ niíj íp jĩ:

—Buu b́acah ma jenah joiní naáwátjĩh bohécan, buocannijeh jwiít dih ma naóhna caá. ³⁰ Pánihna, meém jéih beedáni ma jummatdih buu jwuhna jwĩ jéihna caá. Ded meemdíh bohéni pínah ã wihcan caá. Páant tigaá Dios pebhmant jūóhni ma jummatdih jwĩ táí jéihna caá, jwĩ niíj íp jĩ.

³¹ —Buu ‘Yoobópdih Dios pebhmant jūóhni tigaá át jumap’, ¿ñi niíj niít buca? ³² Páant niíjnítji yuhna, buu cheijeh nihat yeéb ñíih munáboó ñi jweí jwúub bejehchah, weém bíicjeh wā chāobípn caá. Obohjeéhtih, bíicjeh pohba wā nihcan niít.

* 16:24 Mt 7.7-11; Stg 1.5-6

Weemdih ñi yoh bejehchah yuhna, wã ípboó wãjeéh ã jumbipna caá. ³³ Páant wã yapat pínah jãtih yeebdih naóhna caá wã chãjap, jĩgahcanjeh ñi túi jumat pínah niijná. Nin baácboó ñi jum jwahuchah, Diosdih náahcannit yeebdih yeejép ã chãjbipna caá. Obohjeéhtih, nin baác dih moón ã yéej chãjatdih yap yohni wã jumatdih jéihnit, bádí ñi weñeé, jwiít dih ã niijíp jĩ.*

17

Jesús ãih pínahdih Diosdih ã úbát

¹ Páant niij péanit, Jesús jeáboó chéi ennit, Diosdih nin pah ã niij úbáp jĩ: “Paá, buu ma niijátji pah tih weemdih ã mawat pínah ã jainá caá. Pánihna, weém ma wãh wã jumatdih cãacwãdih ma jéihyanaá, weemdih ã weñat pínah niijná. Páant ma chãjachah, weem jwáh meemdihbut queétdih wã weñat tútbipna caá. ² Nihat cãacwã ã maáh weemdih ma waadánap be. Pánih maáh jumna, det weemdih ma wãh nitdih majeéh wã jumat tútbipna caá. ³ Det meém Dios biícjeh jumnidih jéihna, weém ma wahnidihbut jéihna, japboó jwĩjeéh biíc dih páantjeh ã túi jumbipna caá.

⁴ “Nin baácboó jum jwahna, ma chãjat tútatjidih wã chãj péanap be. Pánih chãjna, ded pah ma jumatdih cãacwãdih wã túi jéihyanap be, meemdih ã weñat pínah niijná. ⁵ Pánihna, nin baác dih jwĩ chãjat pínah jãtih, majeéh biíc dih jum jwahna, biíc yoobó jwĩpĩ wutat pah muntih, weemdih ma jwúb maáh waadánaá.

Jesús ã bohénitih pínahdih jwah Diosdih ã úbát

⁶ “Paá, nit wĩhwãdih jwah wã úbhna caá. Nit weemdih ma wãh nit nin baácboó yeejép wã cãtíh ã jumachah yuhna, queétdih ded pah ma jumatdih wã jéihyanap be. Queét míhwãdih weemdih ma wãhuchah, queét ma wutat pah ã chãjna beé. ⁷⁻⁸ Weemdih ma naáwátjidih queétdih wã bohénachah, ã túi wéi joyóp be. Pánih wéi joinít, ma pebhmant jũóhni wã jumatdih, ma wahní wã jumatdihbut ã túi jéihna caá. Pánih jéihnit, ‘Nihat jwiít dih ã bohéátjidih,

nihat ã chãj jútatjidihbut Dios ãt wutat taga’, ã niij jéihna caá.

⁹ “Paá, nit wã bohénitih pínahdihjeh úbhna caá wã chãjap. Bitáih pínahdih úbhna wã chãj jwahcan caá. Nit weemdih ma wãh nit míhwã caá ã jumap. Ìih pínahdih meemdih úbhna caá wã chãjap. ¹⁰ Nit wĩhwã nihat míhwã mun tigaá. Pánihna, míhwãboó wĩhwã mun tigaá. Weemdih jepahna, ã tút numáchah ennit, bitabut weemdih ã wéina caá.

¹¹ “Buu nin baácboó wã chãocán niit. Ma pebhna jwúb bejat tút caá wã chãjap. Páant ma pebhna wã jwúb bejehchah yuhna, nit weemdih ma wãh nit nin baácboó ã chãóbipna caá. Paá, meém túini jumna, nit weemdih ma wãh nitdih ma wépatjĩh, weemdih ma wãhni wépat biíc dih, ma túi en dawaá. Páant ma túi en dawáchah, jwiít túi biíc dih jwĩ jumat pah muntih nitbut túi biíc dih ã jumbipna caá.

¹² Ìjeéh jum jwahna, ma wépatjĩh nitdih wã túi en dawáp be, biícboó ã buúdcát pínah niijná. Obohjeéhtih, ma naáwát dih ã daacátji pahjeh tih, biíc bácah iiguípna ã bejbipna caá.*

¹³ “Buu ma pebhboó bejat tút caá wã chãjap. Nin baácboó jum jwahna, ìih pínahdih páant wã niij úbáp be, caandih joinít, weém biíc dih bádí ã weñat pínah niijná. ¹⁴ Ded pah ma jumatdih nitdih wãát naáwáp be. Weém yeejép wã chãjcat pah nit wĩhwãboó yeejép chãjnitji ã tút numáp be. Páant ã tút numáchah ennit, bita tút numcánnitboó queétdih ã iiná caá. ¹⁵ ‘Nin baác dih jumnit wĩhwãdih ma úb bejeé’, wã niij úbhcan caá. Obohjeéhtih, ‘nin baác dih ã jum jwahuchah, ma túi en dawaá, Nemép queétdih ã yéejacat pínah niijná’, wã niij úbhna caá. ¹⁶ Weém nin baác dih moón yeejép ã jenah joyát pah wã jenah joicán caá. Pánihna, weemdih jepahnit jumna, nin baác dih moón ã jenah joyát pah queétdih ã jenah joicán caá. ¹⁷ Ma naáwát yoobóp dih ã jumachah, caandih nit wĩhwãdih ma túi bohénaá, meemdih chah ã jepahat pínah niijná. ¹⁸ Nin baácboó weemdih ma wahat pahjeh muntih, weembút nit wĩhwãdihbut wã wahna caá, ded pah jwĩ jumatdih

* **16:33** Ro 8.37; 2Co 2.14; Ap 3.21; 5.5 * **17:12** Sal 41.9; Jn 13.18

queét jwuh bitadih ï bohéat pínah niijná. ¹⁹ Căacwădih wă wun wăhbična caá, míhwă jumna, ma weñat pínahdihjeh ï chăjat pínah niijná.

Jesús nihat áihwă pínahdihbut ã úbát

²⁰⁻²¹ “ ‘Nit wíhwădihjeh ma teo wáacá’, wă niij úbhcan caá. Buh queétboó bitadih wíh doonádih ï bohénachah joinít, weemdíh jepahnitdihbut ma teo wáacat pínahdih wă úbhna caá, nihat wíhwă bícdih ï jummat pínah niijná. Weém majeéh jwiít chénewă jumna yuhna, bícjeh caá. Pánihna, jwiít bícjeh jwí jummat pah queébtat jwíjeéh táí bícdih ï jumma naáh, ma wahní wă jummatdih nihat căacwă ‘Yoobópdih tigaá’, ï niij jéihyat pínah niijná. ²² Weemdíh ma wăhni wēpatdih wíhwădihbut wăát wăhup be, bícdih jwiít jwí jummat pah, queébtat táí bícdih ï jummat pínah niijná. ²³ Weém queét bícdih wă jumachah, meembát weém bícdih ma jumna caá. Páant bícdih jwí jumachah, wíhwă yoobópdih bícwă pahjeh ï jumbična caá. Páant bícwă pah ï jumachah enna, ma wahní wă jummatdih căacwă ï jéihbična caá. Pánihna, weemdíh ma oyat pah mantih, queédihbut bíc yoobó ma oyatdih ï táí jéihbična caá.

²⁴ “Paá, nin baácdih jwí chăjat pínah jătih weemdíh búdí oina, ma wēpat weemdíh wăhni, bíc yoobó maáta jwí jumup jí. Pánihna, wíhwă jwí pebhboó wăjeéh ï jummat pínahdih queédih wă náah yacna caá, weemdíh maáh ma jwúub waadáatdih ï enat pínah niijná. ²⁵ Paá, meém túini yoobát chăjni, nin baácdih moón yeejépwă meemdíh ï jéihcah yuhna, weémboó meemdíh wă táí jéihna caá. Ma wahní wă jummatdih nit wíhwă ï táí jéihna caá. ²⁶ Ded pah meém ma jummatdih queédih wă jéihyanap be. Túttimahbut, páantjeh wă jéihyanap caá, weemdíh ma oyat pahjeh mantih queédihbut ma oyatdih ï jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnit, queétjehbut ï míc oyochah, íjeéh bícdih wă jumbična caá”, Diosdih ã niijíp jí.

18

Jesúsdih eníhcannit caandíh ï tewat
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Páant niij úbh péanit, Jesús jwiít ã bohénitdih numah bac bejnit, Cedrón wăt jumni mujdih chăh bej, Olivo pácahi jumni jeená jwí juibínap jí. ² Dawá láa caán pácahi jumupna Jesúsjíh jwípí míc wáacap jí. Pánihna, Judas Jesúsdihe eníhcannitdih duó wáini pínah caanná jwí bejat pínahdih át jéihyep tají. ³ Pánih jéihna, Jesúsdihe jútat túat niijná, Romano soldadowădih, Dioíh mūdih wapnitdihbut át duó wái jūwáp tají. Queédih sacerdotewă maáta, fariseowă maátatut ït wahap tají. Pánih jūóhna, íh jiiát yuyú déejíh jiiínít, ítah tđopna, íbat naaná, máa quiútnajíh man jumnit, ï juyúp jí. ⁴ Pánihna, jwí jumupdih ï tóah jūwáchah ennit, yeejép ã yapat pínahdih jéihna, Jesúsboó queédih jwăáh bejnit, nin pah ã niij úbh joyóp jí:

—¿Déhedih bid jūóh tigaá ñi chăj? ã niijíp jí.

⁵ —Jesús Nazaret tútchidih bóodih bid jūóhna caá jwí chăjap, queét ï niij jepahap jí.

—Caan tigaá weém, Jesús ã niijíp jí.

Queédih duó wáini, Judas, queét cătína ã jumup jí. ⁶ “Caan tigaá weém”, Jesús ã niij jepahachah joinít, caandíh tewedih jūóhniťi táahjíh ï chéi jwúub bej buugúp jí. ⁷ Páant ï buugúchah ennit, queédih Jesús nin pah ã jwúub niij úbh joyóp jí:

—¿Déhedih bid tigaá ñi chăj? ã niijíp jí.

—Jesús Nazaret tútchidih bóodih bidna caá jwí chăjap, queét ï jwúub niij jepahap jí.

⁸ —‘Caan tigaá weém’, yeebdíh wăát niij jepahap be. Pánihna, weemdíh teona, nit wăjeéh jumnitdih ñi teoca bojóó, Jesús queédih ã niijíp jí.

⁹ “Míhwă weemdíh ma wăhniťdih bíc căacdih wă buúdat túatcap be”, Diosdih ã niij úbátjeh pah bíc yoobó ã yapat pínah niijná, “Nitdih ñi teoca bojóó”, ã niijíp jí. ¹⁰ Simón Pedro áih íbat naadíh jwăat wáinit, sacerdotewă ï maáhdih teo wăhni Malco wăt jumniíh jéihyepmant bóo moli chóodih ã bóod yohop jí. ¹¹ Páant ã bóod yohochah ennit, Jesús Pedrodih nin pah ã niijíp jí:

* 18:11 Mt 26.39; Mr 14.36; Lc 22.42

—Míih íbat naadíh ma jwáub yacaá. Wã íp ded pah weemdíh ã náah yacat pah bíic yoobó yeejép wã yapbipna caá, ã niijíp jĩ.*

Sacerdotewã ã maáh pebhna Jesúsdi h ã ub bejat

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Páant ã niij péanachah, soldadowã, ã maáhhjĩh, jwiít judíowã jwĩ maátabut Jesúsdi h teonit, caandíh ã chéwep jĩ. ¹³ Chéo péanit, Anás pebhna ã ub bejep jĩ. Anás Caifás jóon wut jĩ. Caifásboó caán jópchidih sacerdotewã ã maáh ã jummap jĩ. ¹⁴ “Nihat jwiít judíowã jwĩ táí jumat pínahdih bíic cáac ã wun wãhuchah ã táibipna caá”, niij naóhnihi Caifás ã jummap jĩ.*

Pedro ã yeeat

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Weém, Simón Pedrojĩh Jesúsdi h yáupbit jwĩ en péenachah, Anáih munná Jesúsdi h ã ub juibínap jĩ. Pánihna, weémboó sacerdotewã ã maáh ã jéihni jumna, Jesús táttimah maáih mú wáihyat júduna weembút wã waad béjep jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, weém wã waadáchah, Pedroboó wáihyat júdu waadápma h jeh ã chãwáp jĩ. Pánihna, jwáub bac júóhni h, waadátboó wapnihdih Pedrodi h wã waadát túutap jĩ. Páant mi waadát túutachah joinít, weém Pedrodi h wã numah waad béjep jĩ. ¹⁷ Páant wã numah waad béjehah ennit, caánt wapni hboó Pedrodi h nin pah mi niij úbh joyóp jĩ:

—¿Meembút Jesús ã pej jumni nihcan niít? mi niijíp jĩ.

—Nihcan caá weém, Pedro ã niij jepahap yuh jĩ.

¹⁸ Caan chéi tubit pohba ã cábhuchah, caanjĩh moón teo wãhni h tã cáonit, ã méé chúudap jĩ. Pánihna, jwiítbut Pedrojĩh ã jeéh jwĩ méé chúudap jĩ.

Sacerdotewã ã maáh Jesúsdi h ã úbh joyát

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Páant jwĩ méé chúudat pónih, sacerdotewã ã maáh ã jóon Anásboó Jesúsdi h ãt úbh joyóp wut jĩ. Jwiít ã bohénitdih, ded pah ã bohéátjidihbut ãt úbh joyóp wut jĩ. ²⁰ Páant ã úbh joyóchah, Jesús caandíh nin pah ãt niij jepahap wut jĩ:

* **18:14** Jn 11.49-50

—Weém nihat ã joyóchah, jweéhcanjeh wãpĩ bohénap jĩ. Jwiít judíowã jwĩ míic wáacat muddíh, Dioíh muddíhbut wãpĩ bohénap jĩ. ²¹ Páant wã bohénachah yuhna, ¿dépanihna weemdíh páant ma niij úbh joí? Ma jéihíhna, weemdíh joinítjidih ma úbh joyó. Queétboó meemdíh yoobópdih ã naóhbipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

²² —Sacerdotewã ã maáhdih páant ma niij cá bojoó, niijnít, caan pébh ñuhni soldado téihyajĩh Jesúsdi h páo tíbdih ãt mawap wut jĩ.

²³ —Ded pah yeejép wã niijátjidih weemdíh ã naáwá. ¿Yoobópdih yeebdíh wã naáwáchah yuhna, dépanih tigaá weemdíh ma mao? Jesús soldadodih ãt niijíp wut jĩ.

²⁴ Pánih úbh joí péanit, Anásboó Jesúsdi h páantjeh ã chéonijidih ã jíi Caifás, sacerdotewã ã maáh yoobát pebhna ãt wahap wut jĩ.

Pedro ã jwáub yeeat

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jesúsdi h páant ã úbh joyát pónih, jwiít Simón Pedrojĩh páantjeh tã cúut pebh jwĩ méé chúudap jĩ. Páant jwĩ méé chúudachah ennit, caanjĩh moon jwáh Pedrodi h nin pah ã niij úbh joyóp jĩ:

—¿Meembút Jesús ã pej jumni nihcan niít? ã niijíp jĩ.

—Nihcan caá weém, Pedro ã jwáub niij jepahap yuh jĩ.

²⁶ Páant ã niiját táttimah, sacerdotewã ã maáhdih teo wãhni, Pedro moli chóodih ã bóod yohniji ã dée jwáh Pedrodi h nin pah ã niij úbh joyóp jĩ:

—¿Pácahi jumapdi h meemdíh nihcannit beé Jesús bíicdi h wã enep? ã niijíp jĩ.

²⁷ —Weém ájeéh wihcan beé, Pedro ã niij jepahap yuh jĩ. Páant ã niijíchahjeh, mujbai áí ewep jĩ.

Pilato jwáh Jesúsdi h ã úbh joyát

(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-50)

²⁸ Baáb jéenechah, Caifáih mummánt Jesúsdi h ã bac bejni h, caán tátchidih moón ã maáh Pilato wut jumni h munná caandíh ã ub bejep jĩ. Pánih ã bejna yuhna, queétjeh áih munná waadcán, soldadowãdih Jesúsdi h ã ub waad béjat túutap jĩ. Pilato judío nihcah, áih munná

waadnít, jwĩ wʉtatdih yap yohna, Pascua jeémátdih ita jéih jeémpan tagaá. ²⁹ Páant í waadcáh ennit, Pilato jēcdih bac jʉi ñʉhñit, queétdih nin pah ā niij ʉbʉh joyóp jĩ:

—¿Dedé jíib tigaá nindih ñi naóh yac? ā niijíp jĩ.

³⁰ —Caán yeejép nihcah, meemdih jwĩta ʉb jūóhcan tagaá, í niij jepahap jĩ.

³¹ —Caandih ʉb bejnit, ñi wʉtat pah yeebjéh ñi peéh chājaá, Pilato queétdih ā niij jepahap jĩ.

—Obohjeéhtih, yeéb Romano maátaboó jwiít judíowādih cāacwādih ñi mao yohat tútcap jĩ, í niijíp jĩ. Páant niijná, Jesúsdihi mawat tútatdih niijná í chājap jĩ.

³² Páant í mawat tútuchah, Jesús cruzboó ā wanat pínahdih, jātih ā naáwátji biíc yoobó í chājat tútup jĩ.* ³³ Páant í niiját túttimah, Pilatoboó jwʉb waad béjnit, Jesúsdihi át bid bojop wʉt jĩ. Pánih bid bojnit, caandih nin pah át niij ʉbʉh joyóp wʉt jĩ:

—¿Meém judíowā í maáh niít? át niijíp wʉt jĩ.

³⁴ —¿Meemjéh ʉbʉh joí en niít ma chājap? ¿Bita í naáwáchah joiníji niít, páant ma niij ʉbʉh joyóp? Pilatodih Jesús át niijíp wʉt jĩ.

³⁵ —Páant, weém judío nihcan caá. Ma déewā, ñih sacerdotewā maátabut meemdih í wahap be. ¿Dedédih tibeé yeejép ma chāj, páant í peéh chājíchah? Jesúsdihi át niij ʉbʉh joyóp wʉt jĩ.

³⁶ —Weém nin baácdih moón í maáh nihcan caá. Páant wā jumachah nihna, wā bohénit weemdih ita teo wáac tagaá, jwĩ déewā í teocat pínah niijná. Obohjeéhtih, wā maáh jumat nin baáboó nihcan caá, Jesús Pilatodih át niij jepahap wʉt jĩ.

³⁷ —Pánihna, ¿meém maáh niít? páant niijná, Pilato át niijíp wʉt jĩ.

—Ma niiját pah maáh tigaá wā jumap. Cāacwā í maáh jumat tút, queétdih yoobópdih naáwát tút niijná, nin baáboó wā jūwáp jĩ. Pánihna, ded yoobópdih chājíhni, weemdih ā túi jepahna caá, Jesús át niijíp wʉt jĩ.

³⁸ —¿Dedé tigaá yoobópdih jumat? Pilato át niijíp wʉt jĩ.

Judíowā Jesúsdihi í mao yohat tútat (Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Páant niij péa, Pilato jwʉb bac jūóhñit, queét pái ñʉhñit judíowādih nin pah ā niij naáwáp jĩ:

—Ñi mawat tútñi Jesúsdihi dedé peéh mawat wihcan caá. ³⁹ Jópchi jumat pah, Pascua yeó jáapdih biíc nemat mʉboó jumnidih wāpĩ baca wʉhna caá. Pánihna, ¿ñi maáh ñi niijnídihi yeebdih wā baca wʉh jĩh? Pilato jwĩ maátadihi ā niij ʉbʉh joyóp jĩ.

⁴⁰ —Nihcan caá. Caandih ma bacaca bojoó. Barrabásboodih jwiítidih ma baca wʉhʉ, Pilatodih jwĩ déewā í niij ñaac jepahap jĩ. Barrabásboó Romano maátadihi yohíhñitjéh ā jumap jĩ.

19

¹ Páant í niij ñaac jepahachah joinít, Pilato Jesúsdihi soldadowādih át puñat tútup wʉt jĩ. ² Páant í puñat túttimah, queét óot tōpdih péeb waoni júdu chājnit, Jesúsdihi wao dáhdih it yacap tajĩ. Pánih yac péanit, maátaih yégueh pah jíghni caandih yacnit, nin pah it niij deoh naáwáp wʉt jĩ:

³ —Ma túi jumʉ, judíowā í maáh, niij deoh naóhñit, Jesúsdihi í dawát yoobó páina it chājap wʉt jĩ.

⁴ Páant í puñat túttimah, Pilato jwʉb bac jūóhñit, caanjíh pái ñʉhñit jwĩ déewādih nin pah ā jwʉb niij naáwáp jĩ:

—Ñi joyoó. Nindih dedé peéh mawat wihcan caá. Páant ā wihcatdih ñi jéihyat pínah niijná, wā jwʉb ʉb bac jūóhna caá, ā niijíp jĩ.

⁵ Páant ā niij péanachahjeh, Jesús óot júdu duoní, maátaih yégueh pah jíghni í yacnihi mʉ diítmant ā bac jūwáp jĩ. Páant ā bac jūwáchah, Pilato queétdih nin pah ā niijíp jĩ:

—Ñi eneeé. Nin caá, ā niijíp jĩ.

⁶ Páant ā niijíchah joinít, sacerdotewā í maáta, Dioíh mʉdíh wapnitbat Jesúsdihi ennit, búdí í jūih ñaacáp jĩ.

—¿Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat tútú! ¿Caandih cruzboó péoh dodhñit, ma mao yohat tútú! í niijíp jĩ.

Páant í niij ñaacáchah joinít, Pilato nin pah queétdih ā jwʉb niijíp jĩ:

* 18:32 Jn 3.14; 12.32

—Caandíh peéh mawat wihcah yuhna, ñi mawíhna, yeebjéh ʘb bejnit péoh dodhnit, ñi mawaá, ʘ niijíp jĩ.

⁷ Páant ʘ niijíchah joinít, jwĩ maáta nin pah ʘ jwʘʘb niijíp jĩ:

—**‘Weém Dios wǎáh caá wǎ jumʘp’**, caanjéh ʘ niijíp be. Páant ʘ niijátji jíib jwĩ nʘowǎ ʘ wʘtatji pah caandíh mao yohat caá náahap, queét Pilatodih ʘ niijíp jĩ.

⁸ Páant ʘ niijíchah joinít, Pilatoboó chah ʘ joí wǎhi bejep jĩ. ⁹ Pánih joí wǎhi bejna, Jesúsdi h jwʘʘb nʘmah waad béjnit, caandíh nin pah ʘ jwʘʘb niij ʘʘbh joyóp wʘt jĩ:

—¿Dedjĩh bóo tigaá meém? ʘt niijíp wʘt jĩ.

Páant ʘ niijíchah yuhna, Jesús caandíh ʘt jepahcap wʘt jĩ.

¹⁰ Páant ʘ jepahcah, Pilato nin pah ʘt jwʘʘb niij ʘʘbh joyóp wʘt jĩ, páant mʘntih:

—¿Weemdíh ma jepahíhcan niit? Weémboó meemdíh wǎ jéih bacana caá. Cruzboobát wǎ jéih péoh dodh mawat túttna caá. ¿Caandíh ma jéihcan niit? Jesúsdi h ʘt niijíp wʘt jĩ.

¹¹ —**Dios meemdíh pánih wěpatdih ʘ wǎhcah, weemdíh ded pah mata jéih chǎjat tútcan tagaá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcanitdih duó wáiniboó meém chah yéejni ʘ jumna caá**, Jesús Pilatodih ʘt niijíp wʘt jĩ.

¹² Páant ʘ niijíchah joinít, Pilato caandíh ʘtih bacaíhip wʘt yuh jĩ. Pánih bacaíhna, jwʘʘb bac jǎóhnit, queét jwĩ maátadi h ʘ bacaíhat déejidih ʘ wěp naáwǎp yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ʘ naáwáchah, jwĩ déewǎboó chah íjnit, búdí ʘ jwʘʘb niij jǎih ñaacáp jĩ.

—**‘Weém maáh caá’**, niijná, Jesús jwĩ maáh Césardi h eníhcani caá. Pánihna, caandíh bacana, meembát Césardi h yap yohni mata jum tagaá, Pilatodih ʘ niijíp jĩ.

¹³ Páant ʘ niijíchah joinít, Jesúsdi h jwʘʘb bac jǎúwát túttnit, caandíh ded pah ʘ chǎjat pínahdi h naáwát tút niijná, peéh chǎjat pínahdi h naóhnit ípĩ chǎúdupboó Pilato ʘ yoób jǎí chǎúdup jĩ. Pilato ʘ chǎúdupboó jee dáhna ʘ jwejni coah ʘ jumʘp jĩ. Caan cóah jwiit judíowǎ jwĩih wéheatjĩh Gabatá ʘ wʘt jumʘp jĩ. ¹⁴ Caán yeó jáapdi h Pascua jeémát yeó jáap játih jwĩ míc ámohat yeó jáap, yeó téih púuh laáb jǎini ʘ jumʘp jĩ.

Pánih jǎí chǎúdnit,

—Nin caá ñi maáh, Pilato caanjĩh páinit jwĩ déewǎdih ʘ niijíp jĩ.

¹⁵ —¿ǎ wʘn dáhwa naáh! ¿ǎ wʘn dáhwa naáh! ¿ʘb bejnit, cruzboó péoh dodhnit, caandíh ñi mao yohoó! ʘ niij ñaacáp jĩ.

—¿Ñi maáh ʘ jumʘchah yuhna, caandíh cruzboó péoh dodhnit, mao yohat tút niit ñi chǎjap? Pilato queétdih ʘ niij jepahap jĩ.

—Roma tútchidih bóo César jwĩ maáh yoobát caá. Biíh maáh jwiitdih ʘ wihcan caá, sacerdotewǎ ʘ maáta ʘ niij jepahap jĩ.

¹⁶ Páant ʘ niiját túttimah, queét ʘ weñat pínah niijná, Jesúsdi h cruzboó mao yohat túttna, Pilato ʘih soldadowǎdih ʘ ʘb bejat tútʘp jĩ. Pánihna, queét soldadowǎ Pilatoíh mʘmánt Jesúsdi h ʘb bac jǎúwǎp jĩ.

Jesúsdi h cruzboó péoh dodhnit, ʘ mawat (Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Pánih ʘb bac jǎóhnit, Jesúsje h ʘih cruzdih ʘ bewechah, Waó lídíp wʘt jumni jeejína caandíh ʘ ʘb bejep jĩ. Jwĩih wéheatjĩh caán jee Gólgota ʘ wʘt jumʘp jĩ. ¹⁸ Pánihna, bita chénewǎdihbut caán biícdi h ʘ mao yohat tút niijná, ájeéh ʘ ʘb bejep jĩ. Pánih ʘb bejna, caanná jǎibínit, queét biíc peihcannit ʘ beoniji cruznadi h soldadowǎ ʘ nah péoh jwejep jĩ. Biícdi h Jesús ʘ jéihyepmant bóo bǎwámant péoh jwej, biíhdi h ʘ wáyámant bóo bǎwámant ʘ péoh jwejep jĩ. Pánihna, ʘ tac yoób Jesúsdi h ʘ péoh jwejep jĩ. ¹⁹ Pánih péoh jwej péanit, Pilato ʘ daacát túttni naadíh Jesúsíh waó chahmant ʘ nah péoh búudhdʘp jĩ. Nin pah ʘt niij daacát tútʘp tajĩ: “NIN JESÚS NAZARET TÚTCHIDI H BÓO JUDÍOWǎ ʘ MAÁH CAÁ”, ʘt niij daacát tútʘp tajĩ. ²⁰ Caán naadíh páant ʘ niij daacát túttna, jwĩih wéheatjĩh, Roma tútchidih moóníh wéheatjĩh, Grecia baácdi h moóníh wéheatjĩhbut páant ʘt niij daacát tútʘp tajĩ. Pánih nah péoh péanit, queét biíc peihcannitdih ʘ yoób pǎd dodhdop jĩ, bǎca. Queétdih cruzboó ʘ péoh dodh mawapboó tútchi jwěejdi h ʘ jumʘp jĩ. Dawá jwĩ déewǎ queétdih ʘ mawachah enat tút niijná, jwĩjeéh ʘ pée bejep jĩ. Pánihna, caanná jǎibínit, Pilato ʘ daacát tútatjidih dawá jwĩ enep jĩ. ²¹ Páant ʘ niij daacát tútatjidih dawá jwĩ enechah íjnit, Pilato pebhboó jwʘʘb bejnit, sacerdotewǎ ʘ maáta nin pah caandíh ʘt niij wʘtʘp wʘt yuh jĩ:

—‘Nin judíowã ï maáh caá’, ma niíj daacát túutca bojoó. Caánboó jwĩ maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, nin pah ma jwúub niíj daacát túutú: **“Judíowã ï maáh caá weém”**, ã niijíp be’, ma niíj daacát túutú, ït niijíp wut yuh jĩ.

²² —Wã jwíih daacát túutat pahjeh ã jumũ naáh, Pilato queédih ãt niíj jepahap wut jĩ.

²³ Jesúsdiñ ï péoh dodhdat túttimah, chéneña míic soldadowã Jesúih yéguehnajidih ï jummat yoobó ï ubup jĩ. Áih jih bóo chóo, waica naáh chóo ã jumup jĩ. ²⁴ Caán chóo, pániñni ã jumuchah, nin pah queét míicjeh ï niijíp jĩ:

—Nin yégueh chóodih jwĩ yeo wáica boj jíih. Ded nin chóodih ubni pínahdih jéihyat túut niijná, jwĩ yoh tíoh jwuh jíih, ï míic niijíp jĩ. Páant niijnít, ïih tíhwat naajĩh ï yoh tíhwap jĩ.

Pániñ tíohña, Dios naáwátidih naóh yapani ã daacátji pahjeh ã yapat pínah niijná, queét páant ï chãjap jĩ. “Wíih yégueh chóodih queét ï jummat yoobó ï ubbipna caá. Pániñña, wíih yéguehdih ubni pínahdih jéihíhña, tíhwat naajĩh ï yoh tíohbipna caá”, ãt niíj daacáp tajĩ.*

²⁵ Páant ï chãjachah, Jesúih cruz pebhit chéneña míic yaádh bíicdih weém wã en ñuhup jĩ. Jesús ín, ã cheh, bíih wili María Cleofas áa, bíih wili María Mágdala táttchidih bóli jwĩ en ñuhup jĩ. ²⁶ Pániñña, ã ín bíicdih weém búdí ã oinibut ã pebh wã en ñuhuchah ennit, ã índih Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—**Naá, can wã bohénijiboó meemdíh ma wáuh pah ã jumbipna caá**, ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant niíj péanit, weemdíh jwuh nin pah ã niijíp jĩ:

—**Buu cant ma ín pah mi jumbipna caá**, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, caán yeo jáapjeh caántidih jwíih múbóo wã ub waadánap jĩ.

Jesús ã wunat

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Páant ã niíj péaat túttimah, **“Nihat Dios weemdíh ã wutnidih wã chãj péanap be”**, niíj jéihña, Dios naáwátidih naóh yapanit ï daacátji pahjeh ã yapat pínah niijná, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—**Weemdíh taca joótña caá**, ã niijíp jĩ.*

²⁹ Caanjĩh bijni jiwá iguúh mac jumni wáam dahdih ï bíbohó jĩ. Pániñña, bíic soldado hisopo wut jumni máa doóbhdih ubnit, páab chúí déedih chéo búudhñit, bijni macdih ã taj báahanap jĩ. Taj báaha péanit, Jesúih jacna ã nah tewep jĩ, ã wái nomat pínah niijná. ³⁰ Páant ã chãjachah, Jesús caandíh wái nom péanit,

—**Páant bóojeh tigaá**, niíj, waó yaíh dñonít, ã wanah bejep jĩ.

Soldado Jesúih páwáidih ã jwãagat

³¹ Caán ã wunni yeo jáapdih, Pascua yeo jáapna jwĩ chooát yeo jáap pínahdih jwĩ ámohat ã jumup jĩ. Jwiít judíowã caán chooát yeo jáapdih cruzboó páantjeh ï ñuhatdih jwĩ náahcap jĩ. Pániñña, ïih wúu nahnadidih daj mawachah, waícanjeh ï wunat pínah niijná, jwĩ maátaboó Pilatodih ït daj mawat túutup wut jĩ. Páant ï daj mawat túttimah, ïih bácahdidih waícanjeh ub deyaat túut ït chãjap tajĩ. ³² Páant ï wutuchah joinít, Pilato cruzboó ñuhnitdih ïih wúu nahnadidih soldadowáidih ãt daj mawat túutup wut jĩ. ³³ Obohjeéhtih, caan pébh ñuhnitdih daj mao péa, yap jáóhñit, Jesús játih ã wunatjidih enna, áih wúu nahnaboodíh ï daj maocap jĩ.

³⁴ Pániñ daj maocan yuhña, bíic soldado áih ítah tóopjĩh Jesúih páwá píjmant ã jwãag aabánap jĩ. Páant ã jwãagachah, bíicmantjeh meép mahjĩh wid jumni ã chíi jũwúwáp jĩ. ³⁵ Páant ã chíi jũwúwáchah, weemjéh wã enep jĩ. “Weém nin tólihdih páant wã niíj daácna, yoobópdih naóhña caá wã chãjap”, wã niíj jéihña caá. Pániñña, yeebdíhbut wã naóh yapana caá, yeebút Jesúsdiñ ñi táí jenah joyát pínah niijná. ³⁶ Dios naáwátidih naóh yapanit ï naóh daacátji pahjeh tibeé páant ã yapap jĩ. “Áih bácahdidih ded iidípdih ï daj maocan niít”, ï niíj daacátji pahjeh, Jesúih wúu nahnadidih ï daj maocap jĩ.* ³⁷ Dios naáwátidih bíih tólihdih nin pahbut ït niíj daacáp tajĩ: “Queét ï jwãagnjidih ï enbipna caá”, ït niíj daacáp tajĩ.*

Jesúih bácahdidih ï yohat

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

* 19:24 Sal 22.18 * 19:28 Sal 69.21 * 19:36 Ex 12.46; Nm 9.12; Sal 34.20; 1Co 5.7 * 19:37 Zac 12.10; Ap 1.7

³⁸ Jesús ã wunat túttimah, José Arimatea tútchidih bóo, ãih bácahjidih ãb deyaat túut niijná, Pilatodih ãbúbdih át bejep wut jĩ. Páant ã ãbúchah joinít, ã yohat pínah niijná, Pilato caandíh át ãb deyaat túutwut wut jĩ. Páant ã ãb deyaat túutwut joinít, José cruzboó ñuhnit pebhna jwinít, Jesúih bácahjidih ã ãb deyanap jĩ. José jwĩ déewã maátadih ãmna, Jesúsdi h ã jepahatjidih át naáwíhcap tajĩ. ³⁹ Nicodemo, Jesúsdi h chei jwĩ wéhenijibut,* ãjeéh jũóhni t, mirra wut jwĩ chej jwĩ ah, áloe wut jwĩ chípéh déejĩh widnidih ã ãb jwĩ jĩ, Jesúih bácahjidih ã yohat pínah jãtĩh ñáñat túut niijná. Caán ã ãb jũóhni treinta kilos át chodop jĩ. ⁴⁰ Páni hna, queét chénewã Jesúih bácahjidih ãb deyanit, jwĩt judíowã wunnitdih jwĩt yohat pah, ãih bácahjidih chej jwĩ ñáñat, yéguenajĩh ã pinip jĩ. ⁴¹ Cruzboó Jesúsdi h ã mawap pebh pácahi ã jwĩ jĩ. Caán pácahi tac yoób cáac ã yohat pínah ã jwĩ baadni jeé íit át jwĩ jĩ. Caán ã baadni íitdih cáac yoh jwĩ naáh át jwĩ jĩ. ⁴² Páni hna, jwĩ chooát hora tóah jwĩ wáchah, ãih bácahjidih ãb bejnit, chooát yeó jwĩ túttimah caandíh táí ámoh péaat túut niijná, caán pebhbit jwĩ jeé íitdih yóhahnitjeh ã yohop jĩ.

20

Jesús ã boo pud jwĩwát

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Domingo yeó jwĩ baab bójat pínah jãtĩh, María Mágdala tútchidih bóli, Jesúsdi h ã yohopjiboó mit bej jwĩ jwĩ. Caanná jwĩbínit, caán íitdih ã nemniji jeé jwĩ bita ã pátú dodhdatji pah ã jwĩ chah, mit enep wut jĩ. ² Páni h ennihji weém, Jesús búdí ã oini, Simón Pedrojĩh jwĩ jwĩ mi ñáo jwĩ jĩ. Páni h ñáo jwĩ, jwĩt nin pah mi niij naáwáp jĩ:

—Jwĩ Maáih bácahjidih jwĩt ãb tabe. Páni h ãb bejnitji ded ã jwĩ jwĩ jwĩ jwĩ wã jwĩ caá, mi niij jwĩ.

³ Páant mi niijchah joinít, jwĩt Jesúsdi h ã yohopjiboó enedih jwĩ ñáo ñah bejep jĩ. ⁴ Páni h ñáo ñah bejna, weém Pedrodi h ñáo yapnit, ã jãtĩh caán yohopji jeé íitna wã waóh jwĩ jwĩ. ⁵ Páni h jãtĩh

jwĩbína ywĩhna, caán íitdih waadcanjeh, péeb jwĩ enna, Jesúsdi h ã pinni chónajijeh ã lajachah, wã enep jĩ. ⁶ Páant wã péeb jwĩ enechahjeh, Simón Pedro péeb jwĩ, chão ñuhcanjeh, caán íitna ã waad béjep jĩ. Páni h waad béjnit, Jesúih bácahjidih ã pinni chónajijeh ã lajachah, caanbút ã enep jĩ. ⁷ Jesúih wao dáhdih ã pinni chón chibít jwĩ ã lajachah, caandíhbut ã enep jĩ. ã pinni chóna ãih bácahdih ãih wao dáhdihbut ã pinatji pahjeh ã lajap jĩ. ⁸ Páni hna, waad béjnit, ã en ñuhchah ennit, weembát wã ñuhna waad béjep jĩ. Páni h ñuhna waadnit, Jesúih bácah ã wíhchah ennit, “Yoobópdih Jesús át jwĩ boo pud jwĩ tagaá”, weém wã niij jwĩ jwĩ. ⁹ Caán íitboó jwĩ bejat pínah jãtĩh, Dios naáwátidih naóh yapanit Cristo ã wunat pínahdi h, ã jwĩ boo pud jwĩwát pínahdi hbut ã daacátidih jwĩ táí beh jwĩ jwĩ. ¹⁰ Páni h en péanit, jwĩh muna jwĩ jwĩ bejep jĩ.

María Mágdala tútchidih bóli di h Jesús ã jwĩ

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jwĩt mi naáwát túttimah, María Mágdala tútchidih bóli jwĩ túttimah péeb bejnit, Jesúih bácahdih ã yohopji jeé íit jwĩ jwĩ ñuhnit, mit jwĩ ñuhap wut jĩ. Páni h jwĩ ñuhnahjeh, péeb jwĩ, caán íitna mit en waadá bojop wut jĩ. ¹² Páni h en waadána, Dios ã wahnit ángelwã chénewãdi h mit enep wut jĩ. Táí baabni yéguenah dónit, Jesúih bácah ã lajapjidih ã chudap wut jĩ. Bíic ãih waó jwĩ jwĩ, bíih ãih jwĩ jwĩ jwĩ jwĩ. ¹³ Páant queétdih mi péeb jwĩ enechah, queétdih caántdih nin pah ã niij ãb joyóp wut jĩ:

—¿Yad wíli, dépanih tigaá ma jwĩ? ã niij wut jĩ.

—Wã maáih bácahjidih ãb bejnit, ded ã jwĩ jwĩ jwĩ wã jwĩ caá, mit niij jepahap wut jĩ.

¹⁴ Queétdih páant niijnít, tac pud enna, Jesús caanjĩh ã ñuhchah, mit enep wut ywĩ jĩ. Obohjeéhtih, páni h enna ywĩhna, mit beh encap wut jĩ.

¹⁵ Páant mi beh encap, Jesús caántdih nin pah át niij ãb joyóp wut jĩ:

* 19:39 Jn 3.1-2

—¿Yad wilí, dépanih tigaá ma jái? ¿Déhedih tigaá ma bid? át niijíp wut jĩ.

Páant caandih beh encanjeh, “Nin pácahidih en daoní nacaá”, mit niij jenah joyóp wut yuh jĩ. Páant niij jenah joiná,

—¿Meemnit beé jwĩ maáih bácahjidi ma ub bejep? Ub bejna, ded ma jwáub jwejepji-boó weemdih ma naáwá, caandih jwáub ubdih wá bejat pínah niijná, caandih mit niijíp wut jĩ.

¹⁶ —**María**, át niijíp wut jĩ.

Páant á niijíchah joí, tac púud ñuhnit, Hebreo wéheatjih nin pah mit niijíp wut jĩ.

—Raboni, niijnít, Jesúsdi mit pin tewep wut jĩ. “Raboni”, niijná, “Bohéni”, niijná mit chājap wut jĩ.

¹⁷ Páant mi pin tewe chah, Jesús caántdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Weemdih ma pin teoca bojoó. Wá íp pehbó wá púuh laab béj jwuhcan caá. Pin teocanjeh, wá úudwá panihniti nin pah niij naáwá di ma bejeé: ‘Jesús nin pah yeebdih á niij naáwát táutap be: ‘Wá íp ñi íp man tigaá. Caanjéh wíh Dios ñih Dios man tigaá. Pánihna, á pehbó wá púuh laab bébipna caá’, á niij naáwát táutap be’, queédih ma niijí,** Mariadi Jesús át niijíp wut jĩ.

¹⁸ Páant á niijíchah joinihji jwĩ pebhna jainít, nin pah mi niijíp jĩ: “Jwĩ Maáhdih wá enep be”, niijnít, Jesús caántdih á naáwát táutatjidih jwiít di mi naóh yapanap jĩ.

*Jesús á bohénitjidih á jíghat
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)*

¹⁹ Caán domingo yeó jáap cheyeh táo yap aabát táttimah, jwiít Jesús á bohénitji, jwĩ maátadih úumna, jēcdih túi nem beedá bojnít, muú diít na bíicdi jwĩ chúudap jĩ. Páant túi nem beedáni á jumachah yuhna, Jesús jwĩ cātíh á jíghop jĩ. Pánih jíghonit, nin pah á niijíp jĩ:

—¿Ñi jum caá? Dios á táyat ñijeéh á jum naáh, á niijíp jĩ.

²⁰ Páant niij péanit, áih téihyanadih, áih jíchanadihbat jwiít di á júutap jĩ. Páant á júutachah enna, jwĩ Maáh á jumati dih jéihnit, búdi jwĩ weñep jĩ. ²¹ Páant jwĩ

weñechah, Jesús nin pah jwiít di á jwáub niijíp jĩ:

—**Umcanjeh, ñi tái jumú. Wá íp weemdih á wahat pah mantih, wíh túini dooná di ñi naáwát pínah niijná, yeebdihbat wá wahna caá, á niijíp jĩ.**

²² Páant niij péanit, jwiít di á póoj jáhanap jĩ.

—**Buú Túini Espíritudih ñi ubú, ñih caolih diítboó á jumati pínah niijná. ²³ Páant ñijeéh jumna, á wēpatjih det í yéj chājat dih ñi yohochah, yohni á jumbipna caá. Obohjeéhtih, det í yéj chājat dih ñi yohcah, yohca naáh á jumbipna caá, Jesús jwiít di á niijíp jĩ.***

Jesús á jwáub jíghochah, Tomás á enat

²⁴ Jesús jwĩ cātíh á jwíh jíghoni chei, Tomás pohba jwíjeéh á wihcap jĩ. Tomás Jesúsdi jwíjeéh bohéni “Waláhni”, ípí niij wut ejni á jumap jĩ.

²⁵ Táttimah, á jwáub juyúchah, caandih nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Jwiít jwĩ maáh Jesúsdi jwĩ enna beé, jwĩ niijíp jĩ.

Páant jwĩ niijíchah joiná yuhna, Tomásboó nin pah á jíponih niij jepahjehep jĩ:

—Weémboó áih téihyadi í péhwatji ítnadih wíh téih tíbjih teo encan, áih páwadih í jwāgatji ítdihbat teo encan, ‘Á boo pud júúwát dooná yoobó di caá’, wá niij jenah joicán níit, jwiít di á jáh niijéhep jĩ.

²⁶ Táttimah bóo domingo yeó jáap caán muú dih jwĩ jwáub míc wáac juyúchah, Tomásbat jwíjeéh á jumap jĩ. Pánih míc wáac jainít, nihat jēcnadih jwĩ jwáub tái nemechah yuhna, Jesús jwĩ cātíh á jwáub jíghop jĩ. Pánih jíghonit, nin pah jwiít di á niijíp jĩ:

—¿Ñi jum caá? Dios á táyat ñijeéh á jum naáh, á niijíp jĩ.

²⁷ Páant niijnít, Tomásboó dih nin pah á niijíp jĩ:

—**Tomás, wíh téihyadi í péhwatji ítnadih meemjéh ma teo eneé. Wíh páwadih í jwāgatji ítdihbat ma teo eneé. Teo ennit, ‘Yoobó dih tigaá át boo pud júúwát taga’, ma niij jéihyeé,** caandih á niijíp jĩ.

* 20:23 Mt 16.19; 18.18

28 —Meéamboó wā Maáh, wíih Diosbat caá, Tomás caandíh ā niijíp jĩ.

29 —Weemdíh ennitjeh, ‘Yoobópdihi tigaá āt boo pud jūúwúp. Pánih boo pud jūóhna, Dios ā wahni Cristo yoobát caá’, meém ma niij jéihna caá. Obohjeéhtih, bitaboó weemdíh encan yuhna, páant niij jéihnit, bádí ĩ wēibipna caá, Jesús Tomásdihi ā niijíp jĩ.

Jesúsdihi cāacwā ĩ jéihyat pínah niijná, Juan nin tólihdih ā daacát

30 Jwíjeéh jam jwuhna, dawá láa jwiit cāacwā jwí jéih chājca naáhdih Dios ā wēpatjĩh Jesús ā chāj júutap jĩ. Páant ā chājatjidih nin tólihdih wā jéih daác beedácan caá. 31 Pánih daác beedácan yuhna, nin tólihdihjeh wā daacáp be, “Yoobópdihi Dios ā wahni Jesússeh tigaá. Caanjéh tigaá Dios wūúh”, ĩni niij jéihyat pínah niijná. Páant niij jéihna, caandíh jepahnit, yeéb Diosjeéh páantjeh ĩni jambipna caá.

21

Jesús Tiberias ím jwēejdih siete ā bohénitjidih ā jwúub jíghat

1 Túttimah, jwiit siete ā bohénitjidih Tiberias ím jwēejdih Jesús ā jwúub jíghat jĩ. Nin pah ā jamap jĩ: 2 Jwiit biícđih jamnit, Simón Pedro, Tomás “Waláhni”, jwí niij ejni, Natanael Galilea baác Caná tátchidih bóo, jwiit chénewā Zebedeo weh, bita chénewā Jesús ā bohénitji, páant moón jwí jamap jĩ. 3 Páant moón jwí jamachah, Simón Pedro jwiitdih nin pah ā niijíp jĩ:

—Weém queej júut mawadihi bejna caá wā chājap, ā niijíp jĩ.

—Jwiitbat majeéh jwí bejmi caá, jwí niijíp jĩ.

Páant niij, dei juibí, jāáj chóodih waadnit, ímdih jwí páud bac bejep jĩ. Pánih páud bac bejnit, nihat chei jwí júut mawachah yuhna, queejwā ĩ chūúhcap jĩ.* 4 Baáb báahachah, Jesús ím jwēejdih ā ĩhuhachah, jwí enep yuh jĩ. Obohjeéhtih, caandíh jwí beh encap jĩ.

5 Pánih ĩhna, jwiitdih nin pah ā niij ej úubh joyóp jĩ:

* 21:3 Lc 5.5 * 21:6 Lc 5.6

—¿Wā déewāá, queejwāđih ĩni bid juićá? ā niijíp jĩ.

—Wihcan caá, jwí niij jepahap jĩ.

6 Páant jwí niij jepahachah joinít, nin pah Jesús ā jwúub niij ejep jĩ:

—Jéihyepmant bóo bawáboó ĩnih ĩhodíh ĩni yoh báaha en tigaá, ā niijíp jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, caán ĩhodíh yoh báahana, dawá queejwā ĩ chūúúchah joinít, jwíih ĩhodíh jwí wái ĩaha bojop yuh jĩ. Obohjeéhtih, tub dawá ĩ jamuchah, jāáj chóoboó jwí jéih ub yaccap jĩ.* 7 Páant dawá ĩ jamuchah, Jesúsdihi jwí jwíih jwāáh láa biíc yoobó ā yapatjidih náhninit, weéamboó, Jesús bádí ā oini,

—Jwí Maáh caá, Pedrodihi wā niijíp jĩ.

Páant wā niijíchah joinítjeh, ā tóo dug jwejni yégueh chóodih jwúub duó ámoh chéonit, ĩnáp báah bejnit, Jesús pebhna ā yaáh ĩáan bejep jĩ. 8 Páant ā yaáh ĩáan bejchah, caán ĩhodíh teonit, jwiitboó jāáj chóojĩh jwí wái ĩáan juibínap jĩ. Ím tac yoob póhba ā nihcan jĩ, túi jwēej buugdíhjih jwí jamap jĩ. 9 Pánih wái ĩáan juibínit, Jesús ā chājni túi iigní tū tāóhjih queejwā pan biícđih ā lajachah, jwí enep jĩ. 10 Páant jwí ĩáan juibínachah, Jesús nin pah jwiitdih ā niijíp jĩ:

—Butéh ĩni júut maonitdih daocánnit ĩni ub jūúwá, ā niijíp jĩ.

11 Páant ā niijíchah joinít, Simón Pedro jāáj chóodih waadnit, ĩhodíh watnit, óon coahboó ā wái ĩáan jūúwúp jĩ. Dahwanit mícjeh ciento cincuenta y tres queejwā ĩ jamap jĩ. Páant moón dawá ĩ jamna yuhna, caán ĩhodíh ĩ boloh wáicap jĩ. 12 Pánihna, Jesús jwiitdih nin pah ā jwúub niijíp jĩ:

—ĩni jeémp jáa jūúwá, ā niijíp jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, ā pebh juibínit, caandíh en poonit jamna, “Jwí Maáh caá”, niijná, jwiit jwí úubh joí encap jĩ. 13 Páant ā pebh jwí juibínachah, Jesús queej pan biícđih nah teonit, jwiitdih ā wūhup jĩ.

14 Caán yeó jáapdihi ā boo pud jūúwát túttimah, jwiitdih biíc peihcanni láa míc júutna ā chājap jĩ.

Jesús Simón Pedrodihi ā míc wéheat

15 Páant jwī jeémp péaat túttimah, Jesús Simón Pedro dih yúwpbit numah bejnit, nin pah ā niij úbh joyóp jī:

—Simón, Jonás wūúh, ¿queét ī oyat chah weemdih ma oi niit? ā niijíp jī.

—Wā oina caá, Maá. Wā oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—Pánih oina, wīih oveja weh panihnitdih ma túi inií, Jesús caandih ā niijíp jī.

16 Páant niijnít, nin pah ā jwúub niij úbh joyóp jī, páant muntih:

—Simón, Jonás wūúh, ¿yoobópdih weemdih ma oi niit? ā niijíp jī.

—Maá, meemdih wā oina caá. Wā oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—Pánih oina, wīih ovejawā panihnitdih ma túi en dawaá, Jesús ā niijíp jī.

17 Páant niijnít, nin pah ā jwúub niij úbh joyóp jī:

—Simón, Jonás wūúh, ¿weemdih oyat yoobát niit ma oyop? ā niijíp jī.

Biíc peihcanni láa “¿Weemdih ma oi niit?” ā niij úbh joyóchah joinít, Pedro búdí jīgahnit, nin pah ā niij jepahap jī:

—Maá, nihardih jéihni jumna, meemdih wā oyatdih ma jéihna caá, ā niij jepahap jī.

—Pánih oina, wīih ovejawā panihnit ī jeémát pínahdih ma túi wūhú. 18 Yoobópdih meemdih wā naóhna caá. Jáap jum jwuhna, meemjéh yégueh waadnít, ded ma bejhipboó mapí bejep jī. Oboghéhtih, behe ma jumachah, míih muj nahdih ma júut ñahanachah, meemdih yégueh yacnit, ded ma bejhipboó bita ī ub bejbipna caá, Pedro dih Jesús ā niijíp jī.

19 Páant niijná, Jesús dih jepahni ā jumát jíib, ded pah Pedro dih bita ī mawat pínahdih jéihya naóhna ā chājap jī. Páant niij péanit,

—Weém ded pah wā chājatjidih enniji jumna, biíc yoobó ma chājaá, Jesús caandih ā niijíp jī.

Jesús ā bohéni búdí ā oini nin tólihdih ā daacát

20 Páant ā niij naáwáchahjeh, Pedroboó tac púud ennit, weém Juan, Jesús búdí ā oini, queétdih wā ñún péenachah, ā enep jī. Biíc dih jwī péé jeémp láa, weémboó Jesús ā pebh dodh jáah lajni “¿Maá, meemdih

enihcannitdih júutni pínah ded tigaá ā jum?” Jesús dih niij úbh joiní wā jumap jī.*

21 Pánihna, weemdih ennit, Pedro Jesús dih nin pah ā niij úbh joyóp jī:

—¿Maá, canboodih ded pah tigaá ā yapbi? ā niijíp jī.

22 —Nin baácboó wā jwúub dei jūúwáchah, candih páantjeh wā jumát túutuchah, míih pínah nihcan caá. Pánihna, candih ded pah ā yapat pínahdih meemdih wā naóhcan caá. Oboghéhtih, ded pah wā chājatjidih enniji jumna, meémboó biíc yoobó ma chājaá, Jesús Pedro dih ā niijíp jī.

23 Páant Pedro dih ā naáwátjidih jéihnit, nihát Jesús íhwā queétjeh chah búdí ít míc wéhenap jī. “Juan, Jesús búdí ā oini, ā wuncan niit”, weemdih queétjeh ít niij míc wéhenap yah jī. Oboghéhtih, “Caán ā wuncan niit”, Jesús niijná ā chājcan jī. “Nin baácboó wā jwúub dei jūúwáchah, candih páantjeh wā jumát túutuchah, míih pínah nihcan caá. Pánihna, ded pah candih ā yapat pínahdih meemdih wā naóhcan caá”, Pedro dih Jesús niij naóhna ā chājap jī.

24 Pánihna, weemdih jíi, Jesús páant ā niij naáwáp jī. Caán ded pah yoobópdih ā yapatjidih jéihnit, nin tólihdih wā daácna caá. Pánihna, nin wā naáwát yoobópdih ā jumát dih jwī túi jéihna caá. 25 Dawá biíhdihbut Jesús ā chājap yah jī. Oboghéhtih, “nihát ā chājatjidih wā daác beedánachah, dawá tólihdih ā jumachah, íta en buájacan tagaá”, wā niij jenah joiná caá.

Pánihna, páant bóojeh weém Juan wā daác péana caá.

* 21:20 Jn 13.25

LOS HECHOS

Túini Espíritu ã jũúwát pínah yeó jáapdih Jesús ã jéihya naáwát

1-2 Teófilo, weém, Lucas, meemdíh wã jwúub daác wahna caá, páant muntih. Wã jwíh daácni núodih Jesús ded pah ã chãjatdih, ded pah ã bohéatdih, jeáboó ã púuh laab béjatjidihbut wã naóh péanap be.* Nin baácboó jum jwuhna, Jesús ã bohénitdih ñionit, cáacwãdih ãih doonádih átát naáwát túutap wut jĩ. Pánihna, ã púuh laab béjat pínahjãtih, ã naáwát túutnit ded pah ã chãjat pínahdih Túini Espíritu ã wēpatjĩh queétdih át wutap wut jĩ. ³ Jesús cruzboó ã wunat táttimah, ã jwúub bootjidih ã jéihyat pínah niijná, cuarenta yeó jáap pohba, dawá láa ã bohénitdih át jwúub jígohop wut jĩ. Pánih jígonhit, “Dios nihat cáacwã ã maáh ã jumuchah, caandíh ded pah caá cáacwãdih jepahat náahap”, queétdih ãpĩ niij naáwáp wut jĩ.

⁴ Biíc láa Jesús ã bohénit biícđih jeémpna, queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—‘Túini Espíritudih yeebdíh wã wahbipna caá’, wã íp ã niijnídih Jerusalén tútchidih ñi pã jwuhú. Caán ã niijnídih yeebdíh wãát naáwáp be.* ⁵ Juan yeebdíh mahjĩh ã daabánap jĩ. Obohjeéhtih, wã íp yeebdíh Túini Espíritudih wahna, caán daabáát panihni ã wēpat yeebdíh búdí ã wãhbirna caá, át niijíp wut jĩ.*

Jesús jeáboó át púuh laab béjat

⁶ Biíc yeó jáap Olivo jee jína Jesús ã bohénit biícđih ã jumuchah, caandíh nin pah ã niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, Romano maátadih yohnit, bũũ jwiít judíowã jwĩ maáh ma waadmí niít? ãt niijíp wut jĩ.

⁷ Páant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah ãt niij jepahap wut jĩ:

—Jwĩ íp ã ñioni yeó jáapdihjeh weemdíh maáh ã waadábipna caá. Caán yeó jáapdih yeebboó jéihnit pínah nihcan caá. ⁸ Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdíh ã

waadáchah, Dios ã wēpatdih ã wãhbirna caá. Caán wēpatjĩh Jerusalén tútchidih moón, nihat Judea baácđih moón, Samaria baácđih moón, yuúpboó baácñadih moondíh yuh bũca wĩh túini doonádih ñi wēp naóhbirna caá, át niijíp wut jĩ.*

⁹ Páant niij péanit, jeáboó Jesús át púuh laab béjep wut jĩ. Caandíh ã chéi en ñũũ ñũhuchah, mah tólihđih yap púuh laab béjna, át bũdáh bejep wut jĩ.* ¹⁰ Páant Jesús ã púuh laab béjehchah, ã chéi en ñũũ ñũhuchah, chéne ángelwã baabní yégueh đmonít Jesús ã bohénitji cátih ãt jígo ñũhũp wut jĩ.

¹¹ Pánih jígo ñũhũnit, queétdih nin pah ãt niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Yeéb Galilea baácđih moón, dépanihna jeáboó chéi en ñũh tigaá ñi chãj? Caán Jesús, jeáboó púuh laab béjni, ã púuh laab béjatji pahjeh tih ã jwúub dei jũóhbirna caá, ãt niijíp wut jĩ.

Judasjidih jwúub túut nuumní pínahdih ã ñíwat

¹² Jesús ã naáwát túutnit Olivo jee jímant jwúub dei bejnit, Jerusalén tútchina ãt jwúub jũbínap wut jĩ. Caán jeé Jerusalén pehbbitjeh át jumap wut jĩ. ¹³ Jwúub jũbínit, queét chahboó ã jumni tólihđih ãt púuh laab béjep wut jĩ. Nin caá queét ã wũtna: Pedro, Juan, Santiago, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, biíh Santiago Alfeo wũhũ, Simón Celote wũt jumni, Judas biíh Santiago wũhũ ãt jumap wut jĩ.*

¹⁴ Queét oncewãjeéh, biquína yaáđh, María Jesús ín, mi weh biícđih, míc wáacnit, ãt jumap wut jĩ. Nihat biíc yoobó jenah joinít, Diosđih búdí ãpĩ úubáp wut jĩ.

¹⁵ Biíc yeó jáap Jesúhwã caán tólihđih míc wáacnit, ciento y veinte ãt jumap wut jĩ. Páant ã jumuchah, Pedroboó queét cátih ñũhũnit, nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: ¹⁶ “Wã déewãá, Dios jon jãtih ã niijátji pah bũũ ã yapna caá. Túini Espíritu Davidjidih ded pah Judasji ã yapat pínahđih át naóh daacát túutap tajĩ. Judasji beé Jesúsđih teonit pínahđih ã waáwáp jĩ. ¹⁷ Pánih chãjni pínah

* 1:1-2 Lc 1.1-4 * 1:4 Lc 24.49 * 1:5 Mt 3.11; Mr 1.8; Lc 3.16; Jn 1.33 * 1:8 Mt 28.19; Mr 16.15; Lc 24.47-48

* 1:9 Mr 16.19; Lc 24.50-51 * 1:13 Mt 10.2-4; Mr 3.16-19; Lc 6.14-16

jwĩjeéh Jesús ã tewatdih chãjni ã jumap yuh be”, ãt niijíp wut jĩ.

18 Judasjiboó Jesúsdi h i tewat pínah naáwát jíibdi h ã jwúubai hichah yuhna, queét sacerdotewãboó ít teocap wut jĩ. Pánihna, caán jíibjĩh bainí baácdi h ít jíib chãjap wut jĩ. Caán baácdi h Judasboó míc jõp wái wunniji wálahnit, dúuc jéen bejna, ãt páah yoh ñajap wut jĩ. Páni h páah yoh ñajna, ãih wudah ãt búuh yoh bejep wut jĩ. ãih jónóp tõpna ni hat ãt bac peét bejep wut jĩ. 19 Judas ã yéejatji jíibdi h ni hat Jerusalén tútchidi h moón ít jéih beedép wut jĩ. Pánihna, caán i jíib chãjni baácdi h Acéldama wut ít búudhdap wut jĩ. “Acéldama”, niijná, “Meép jumni baác”, niijná ít chãjap wut jĩ.*

20 Túttimah, nin pah queétdi h Pedro ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ: “Jon jãtí h i daacátji pahjeh tibeé Judasji ã yapap be. Davidji ã daacni Salmos i niijní tóli hdi h nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Ã tewatji yohni ã jumna naáh, niij daacnit,

(Sal 69.25)

Bií h ã tewatjidi h jwúub túut nuumní, ã tewe naáh’, ãt niij daacáp tajĩ. (Sal 109.8)

21-22 “Páant ã niij daacátjidi h jéihnit, Judasjidi h jwúub túut nuumní pínahdi h jwiít di h bidat caá náahap. Juan Daabáni jeéh jumni biquína Jesúsjeéh i bejep jĩ. Íjeéh jumni biíc di h ñíwat caá náahap, jwĩjeéh ã jummat pínah niijná.* Jesúsjeéh jwĩ jumachah, jwĩjeéh páant péeni, Jesús ã púuh laab béjatjidi h jwĩjeéh enni di hbut ñíwat caá náahap.* Páant jwĩ ñíwichah, Jesús ã jwúub bootjidi h jwĩjeéh naóhni ã jumbipna caá”, Pedro queét Jesúsíhwãdi h ãt niijíp wut jĩ.

23 Páant ã niijíchah joinít, chénewãdi h ít ñíwip wut jĩ. Biíc José Barsabás wut jumni di h ít ñíwip wut jĩ. Caán Justo i niij wut ejni wut jĩ. Bií h Matías wut jumni di hbut ít ñíwip wut jĩ. 24-25 Queétdi h ñíonit, Diosdi h nin pah ít niij úubáp wut jĩ: “Maá, ni hat cãacwã i jenah joyát di h ma túi jéihna caá. Judasjidi h túut nuumní pínah, nit chénewã jwĩ ñíonit di h, ded meém ma náahni di h jwiít di h ma júutú. Jesúsdi h cádahni Judasji iiguípna ãt bejep taga. Caandí h túut

nuumní, jwiít Jesús ã naáwát túutnit biíc di h jumni pínahdi h ma júutú”, Diosdi h ít niijíp wut jĩ.

26 Páant niijná jeh, bidat túut niijná, i ñíwat naanádi h ít púudanap wut jĩ. Matíai h naá ã jwíi h búug jéenechah, caánboó Jesús ã naáwát túutnit oncewãjeéh ãt waadáp wut jĩ.

2

Túini Espíritu ã wēpat queétdi h ã wāhat

1 Pentecostés wut jumni yeó jáapdi h* ni hat Jesúsíhwã biíc mūdí h ít jwúub míc wáac juyáp wut jĩ. 2 Neohjeh bádi johlit yáac paníhni jeámant jũóhni t, i jumni mūdí h ãt yeéj yáanap wut jĩ. 3 Ni hat íih wao cháh tuu õopát tõpna paníhni ãt jígo hop wut jĩ. 4 Pánihna, Túini Espíritu queétdi h ã waadáchah, ã wēpatjĩ h bitai h wéheatna i beh joíca naáhjĩ h ít wéhe jwíihip wut jĩ.

5 Caán láa, ni hat baácna bej peétnitji judíowã Dios ã wut di h jepahni t, Jerusalén tútchina ítát wáac juyáp wut jĩ. 6 Pánihna, japboó yáanachah joinít, Jesúsíhwã i jumni múná dawá ít míc wáac juibínap wut jĩ. Páni h juibínit, cãacwã yoobó i wéheatnajĩ h Jesúsíhwã i wéhenachah, beh joiná, joí wúhi bejni t, nin pah ít míc niij wéhenap wut jĩ:

7-8 —¿Dépani h tigaá nit Galilea baác di h moon yáhna, jwíi h wéheatnajĩ h i túi wéhenachah, jwí beh joí? 9 Ni hat jwíi h wéheatnajĩ h buu wéhena caá i chãjap: Partia baác, Media baác, Elam baác, Mesopotamia baác, Judea baác, Capadocia baác, Ponto baác, Asia baác, 10 Frigia baác, Panfilia baác, Egipto baác, África baác, Cirene tútchi, Roma tútchidi h moonbút jwiít jwĩ jumap.

11 Biquína judíowã jwĩ jumna caá. Bitá judíowã ni hcannit yuhna, Dios naáwát di h bohénitbut jwĩjeéh i jumna caá. Bitá Creta quewadi h moón, Arabia baác di h moonbút jwĩjeéh i jumna caá. Pánihna, nitboó i wéhenachah, jwiít ni hat jwí beh joiná caá. Queét jwíi h wéheatnajĩ h Dios ã wēp chãjat di h naóhna caá i chãjap, ít míc niijíp wut jĩ.

* 1:19 Mt 27.3-8 * 1:21-22 Mt 3.16; Mr 1.9; Lc 3.21 * 1:21-22 Mr 16.19; Lc 24.51 * 2:1 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11

12 Páant niij joí wáhi bejna, ï ennidih ï joinídihtut ded pah ã yapatdih ït jéihcap wut jĩ.

—¿Nit dépanih tigaá bitaíh wéheatnajĩh Dios ã wēp chājatdih ï táí wéhe? yeéb ñi jenah joyóchah, queétjeh ït míic niijíp wut jĩ.

13 Obohjeéhtih, bita ïjeéh jumnit nin pah ït niijíp wut jĩ:

—¡Dépah nit cheha náahdih babh máihnit, wéhena caá ï chājap! ït niij deoh naáwáp wut jĩ.

Pedro cāacwādh ã naáwát

14 Pánihna, Pedro once Jesús ã naáwát túutnit biíc dih ñuhnit, cāacwādh nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Wā déewāá, biíh baácmant jūóhnit, Jerusalén tútchiboó jumnitbut, bũũ ã yapatdih jéihyat túut niijná, nin wā naáwát pínahdih ñi táí joyoó. 15 ‘Queét máihnit caá’, ñi niij jenah joyát yoobópdih nihcan caá. Jwiít judíowā cheibitjeh jwĩpĩ máihcan caá. Bũũ cheibitjeh las nuevejeh caá. Pánihna, jwĩ máihcan caá. 16 Dios jon jātih ã niijátji pahjeh bũũ ã yapna caá. Dios naáwát dih naóh yapani Joel nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

17 ‘Péni yeó jáap tóah jūúwáchah, nin pah ã yapbipna caá: Wĩih Túini Espíritu ã wēpatdih nihac cāacwādh búdí wā wāhbiipna caá, buca. Pánihna, ñi weh, ñi weh yatábut wā naáwát dih ï naóh yapabipna caá. Jáap beh tóahnit oo júmat jígoah panihnidih ï enbipna caá. Behnit ï oo júmúchah, queétdih wā naóhbiipna caá.

18 Weemdíh teo wāhnit neoná, yaáhdihbut wĩih Túini Espíritu ã wēpatdih búdí wā wāhbiipna caá. Queétdih wā naáwát dih ï naóh yapabipna caá.

19 Wā wēpatjĩh úum náah jumnidih jeáboó baácboobút wā wahachah, ñi enbipna caá. Baácboó meép panihni, iigát panihni, tũũ jei pánihni ã jumbipna caá.

20 Jeáboó yeó dupúátdih ã túut nuumbípna caá. Chei bóo widhbut meép panih dũũni ã túut nuumbípna caá. Páant ã yapbipna caá, ñi Maáh Cristo ã jwúub dei jūóhni yeó jáap pínah jātih.

Caán yeó jáapdih nihac cāacwā ï en wáhi bejbipna caá. Pánihna, oboh jumni yeó jáap ã nihcan niit buca. Yéejnitdih úum náah jumni yeó jáap jumna yahna, yéejat yohnitboodíh caán yeó jáap túini yeó jáap ã jummbipna caá.

21 Ded jwĩ Maáhdih ã yéejat yohat túutni, caán iiguípna ã bejat déeji ã táí yapbipna caá’, ãt niij daacáp tajĩ. (Jl 2.28-32)

22 “Yeéb wā déewāá, nindih wā naáwáchah, ñi táí joyoó. Jesús Nazaret tútchidih bóo Dios ã wēpatjĩh ã chāj jútup jĩ, caandíh Dios ã wahatjidih cāacwā ï jéihyat pínah niijná. Yeéb caandíh ennitji ñi jéihna caá. 23 Jesús dih mawat náahna, ñi maátadh ñi wāhup jĩ. Pánih wāhnit, yeejépwādh cruzboó ñi mawat túutup jĩ.* Dios jon jātih caandíh ã niijátji biíc yoobó ã yapap be.* 24 Obohjeéhtih, Jesús ñi maonijidih Diosboó ãt jwúub boonanap tabe. Túttimah, ã jwúub wuncan niit buca. Chah wēpni jumna, wānnidih yahna, ãt jwúub boonanap tabe, páant muntih. Pánihna, bũũ páantjeh báadhni caá.* 25 Davidjiboó jon jātih nin pah Jesucristo ã jwúub boo pud jūúwát pínahdih ãt niij daacáp tajĩ:

‘Wā Maáh wājeéh āpĩ jumna caá. Yeó jáap jummat pah Dios wā Maáh wā pebh ã jumúchah, enna, wā úumcan niit.

26-27 Dios, weemdíh oina, wānnit ï jumupboó wĩih caolihdih ma yohcan niit. Wĩih bácahdihbut ma moopát túutcan niit. Páant ma chājat pínahdih jéihna, wā táí wēi naóhna caá. Míih jumna, úumcanjeh, wā táí jummbipna caá.

28 Pánihna, weemdíh jwúub boonanit, wājeéh ma jumúchah, wā táí wēina caá’, ãt niij daacáp tajĩ. (Sal 16.8-11)

29 “Wā déewāá, jwĩ nuo Davidji ded pah ã jummatdih yoobópdih wā naóhna caá. Caán ã wunúchah, ït yohop wut jĩ. Caandíh ï yohni íitji páantjeh ã jumna caá. Pánihna, ‘Wĩih bácahdih ma moopát túutcan niit’, niij daácna, caanjéh āih pínahjeh ãt nihjican tagaá. 30-31 Davidji Dios naáwát dih

* 2:23 Mt 27.35; Mr 15.24; Lc 23.33; Jn 19.18

* 2:23 Lc 24.26

* 2:24 Mt 28.5-6; Mr 16.6; Lc 24.5

naóh yapani ã jumuchah, Dios caandih nin pah át niijíp wut jĩ: ‘Yoobópdih meemdih wã naóhna caá. Ma jumima jwúb boonit, meém maáh ma jumatji dée pah, nihat nin baácdih moondih maáh ã jumbipna caá’, át niijíp wut jĩ.* Cristodih Dios maáh ã waadáat pínah, ã boo pud júuwát pínahdihbut nin pah át niij daacáp wut jĩ: ‘Caán wunnit ã jumapboó páantjeh ã jumcan niit. Áih bácahbut ã moópcan niit’, David át niij daacáp tajĩ.* ³² Caán Jesúsdi h beé Dios át boanap be. ã jwúb boanidih jwiit nihat jwĩ enep be. ³³ Caán Dios ã jéihyemant bóo bawámant jumni maáh caá. Pánihna, ‘Táini Espíritudih noónboó ma wahaá’, ã ip Dios caandih ã niijíchah, nin Táini Espíritudih át wahap taga. Bw jwuh Táini Espiritu ã chãjatdih ennit, joiná caá ñi chãjap. ³⁴ Davidji Dios pehbóó át páuh laab béjcap wut jĩ. Pánihna, áih pínah nihjican tagaá. Nin pah ã niij daacni Jesúsdi h pínahji tagaá:

‘Wã Maáhdih Dios nin pah ã niij naáwáp be: “Wã jéihyemant bóo bawámant chúdnit, maáh ma jumú.”

³⁵ Páant maáh ma jumuchah, meemdih enihcannitdih wã yohbipna caá. Meém queétdih chah wēpni ma jumbipna caá”, ã niijíp be’, Davidji át niij daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

³⁶ “Pánihna, wã déewáá, nindih ñi táijéihyeé: Caán Jesús yeéb cruzboó ñi mao yohat tútnijidih Diosboó maáh ã waadánap be. Caán Jesúsdi h jwĩpĩ páini Dios ã wahní Cristo beé”, Pedro cáacwãdih át niijíp wut jĩ.

³⁷ Páant ã niijíchah joinít, búdí jĩgah úmnit, Pedrowãdih nin pah ít niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Jwĩ déewáá, ded pah tigaá jwĩ chãjbi? ít niijíp wut jĩ.

³⁸ —Yeéb ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodih ñi jwúb túut nũmú. Páant ñi túut nũmúchah, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá. Pánih túut nũmnít ñi jumuchah, Jesús ã wēpatjĩh ñi daabáat túutú. Páant ñi chãjachah, Dios yeébdih Táini Espíritudih ã wãhbipna caá. ³⁹ Jon

jãtihjeh Dios yeéb pínahdih, ñi weh pínahdih, ñi jumena pínahdihbut, nihat caán ã ñionit pínahdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ: ‘Ni-hat weemdih jepahnitdih Táini Espíritudih wã wãhbipna caá’, Dios át niijíp tajĩ,* Pedro queétdih át niijíp wut jĩ.

⁴⁰ Páant niij péanit, queétdih nin pah át jwúb niij wēp naáwáp wut jĩ, páant muntih: —Nin baácdih moón yeejép ã chãjatji jib Dios búdí ã peéh chãjbipna caá. Pánihna, queét pah ñi jumca bojó. Ñi yéej chãjatdih cádahnit, ñi túut nũmú. Páant ñi chãjachah, yeébdih ã peéh chãjcan niit, át niijíp wut jĩ.

⁴¹ Páant ã niijíchah joinít, dawá jepahnit, ít daabáat túutap wut jĩ. Pánihna, Jesúsdi hwãjeéh caán yeó jáapjeh tres mil cáacwã chah dawá ít jumap wut jĩ. ⁴² Yeó jáap jumap pah queét jáap jepahnit Jesús ã naáwát túutnit ã bohénachah, ít táijoyóp wut jĩ. Íih jeémátdih míic pááh wãhñit, Diosdih úbhñit, bícdih ipĩ táijumap wut jĩ.

Jesúhwã ded pah ã jumap

⁴³ Jesús ã naáwát túutnitboó Dios ã wēpatjĩh wunnitdih ipĩ booa júutap wut jĩ, Dios ã wēpatdih cáacwã ã jéihyat pínah niijná. Páant ã chãjachah ennit, nihat ít en wãhi bejep wut jĩ. ⁴⁴ Jesúsdi hwã íih bí déedih míic pááh wãhñit, bícdih táinijeh ipĩ jumap wut jĩ.* ⁴⁵ Íih bí déedih jib chãj wãhñit, nihat bíh pah bóo wihcannitdih queét ã jumap yoobó ipĩ wãh wáacap wut jĩ. ⁴⁶⁻⁴⁷ Pánih chãjna, yeó jáap jumap pah Dioíh munná míic wáacnit, “Dios táini caá”, ipĩ niij wēi naáwáp wut jĩ. Íih munnáboobút míic wáacnit, bícdih ipĩ táijumap wēi jeémép wut jĩ. Páant ã chãjachah ennit, “Queét túinit caá”, nihat cáacwã ipĩ míic niijíp wut jĩ. Pánihna, yeó jáap jumap pah bita jáap jepahnitdih táijumap wut jĩ. Jáap jepahnitbut jjeéh ít míic wáacap wut jĩ.

3

Jéih bejcanidih Pedro Juanjĩh ã booaat

¹ Bíic yeó jáap, cheyeh, las tres jumuchah, judíowã Diosdih ipĩ úbát horadih Pedro, Juanjĩh Dioíh munná ít bejep wut jĩ. ² Yeó

* 2:30-31 Sal 132.11; 2S 7.12-13 * 2:30-31 Sal 16.10 * 2:39 Is 57.19 * 2:44 Hch 4.32-35

jáap jummat pah Túini Jêc wût jumupdih ã chéenwã jéih bejcannidih ipĩ ub jubí chûud jwejep wut jĩ. Jáap cãac jumnijeh caán jéih jibcanni átát jumup wut jĩ. Caan jêcdih chûudnit, caanjĩh waadnídih dinero ãpĩ úúbáp wut jĩ. ³ Pánihna, Pedro, Juanjĩh caán munná ã waadát túut chãjachah ennit, queédih jéih jibcanni dinerodih át úúbáp wut jĩ. ⁴ Pedroboó caandih ennit,

—Jwiítidih ma túi eneeé, át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, queédih en behnit, “Queét bainí dinero weemdih ã wãhbiþna caá”, caanjéh át niij jenah joyóp wut yuh jĩ. ⁶ Obohjeéhtih, páant ã niij jenah joyóchah yuhna, Pedro caandih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Weém dinerodih wã bíbohcan caá. Obohjeéhtih, caandih wãhcan yuhna, chah táinidih meemdih wã chãjbiþna caá. Jesucristo Nazaret tútchidih bóo ã wêpatjĩh meemdih wã boohana caá. Ma ñah ñuhúú. Ñah ñuhnit, ma yáac chã bejeé, át niijíp wut jĩ.

⁷ Páant niijnít, ãih jéihyepmant bóo téihyadidih teonit, caandih át wái ñahanap wut jĩ. Páant ã wái ñahanachahjeh, caán jéih jibcanniji ãih wio wêpép nahna át jumup wut jĩ. ⁸ Pánihna, caán ñah ñuhnit, át yáac chã bej jwíhip wut jĩ. Pánih yáac chã bejnit, ñaáp táamp chûinit, “Dios túini caá. Wã túi jéih bejna caá”, niij wêinit, Dioih mûudih át waad béjep wut jĩ. ⁹ Pánih yáac chã bejnit, “Dios túini caá”, ã niijíchah, nihat cãacwã ãt enep wut jĩ. ¹⁰ Caandih ennit, “Caán Dioih mûú Túini Jêcdih chûudni dinero úúbhniiji caá”, ãt niij jéihyep wut jĩ. Páant ã jibichah ennit, caandih ded pah ã yapatdih ãt en wáhi bejep wut jĩ.

Dioih munná Pedro cãacwãdih ã bohéat

¹¹ Jéih bejcanniji Pedrowãdih ã teo ñuhún péenachah, nihat cãacwã en wáhi bejnit, Dioih mûú Salomón ã chãjat túutni coahjina ñáo ñah bejnit, Pedrowã pebhna ãt míc wáacap wut jĩ. ¹² Páant ã míc wáacachah ennit, Pedro nin pah queédih át niij naáwáp wut jĩ. “¿Wã déewãá, dépanihna nindih ñi en wáhi bej? ¿Dépanihna jwiítidih ñi en ñuhún? ‘Queétboó Diosdih túi joinít jumna,

ñih wêpatjĩhjih nindih ã jéih yáac chã bejat túutna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joyát yoobópdih nihcan caá. Jesús ã wêpatjĩh beé caandih jwĩ boonanap be. ¹³ Abraham, Isaac, Jacob jon jãtjih moón jwĩ nuowã Diosdih ãt túi weñep wut jĩ.* Caán Diosjeh beé, caandih teo wãhni Jesús ã wût chah yáacat pínah niijná, nindih ã jibanap be.* Yeéboó Jesúsdih en jãihnitdih wãhni, Pilato caandih nemat mummánt ã bacaíhichah yuhna, yeé ã bacaat déedih ñi jepahcap be. ¹⁴ Pilato caandih ã bacaíhichah yuhna, Jesús túini, túi chãjni ã jumachah yuhna, yeéboó caandih ñi náahcap be. Pánih náahcan, cãac maonidih ñi bacaat túutap be.* ¹⁵ Jwiítidih túi ubni Jesúsboodih yeé ñi mawat túutap be. Obohjeéhtih, wãnnidih ã yohochah yuhna, Dios caandih ã jwúub boonidih jwiít jwĩ enep be. ¹⁶ Pánihna, caandih túi jenah joinít, nin ñi jéihni, ñi ennidih Jesús ã wêpatjĩh jwĩ boonanap be.

¹⁷ “Wã déewãá, yeé jwĩ maátajĩh Jesús Dios ã wãhni ã jummatdih jéihcan, caandih ñi mawat túutap be. Páant ñi chãjatjidih weém wã jéihna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, jon jãtjih Dios naáwátidih naóh yapanit, ñi chãjat pínahdih nin pah ãt niij daacáp tajĩ: ‘Cristo yeejép ã yapbipna caá’, ã niijátji pahjeh tibeé ã yapap be.* ¹⁹ Bũũ jwuh yeé yeejép ñi chãjatjidih búdí jãgahnit, táiniboodih jwúub túut nuumnít, Jesucristodih ñi jepahaá. Páant ñi túut nuumúchah, yeejép ñi chãjatjidih Dios yeebdih ã yoh wãhbiþna caá. ²⁰ Páant ñi chãjachah, Dios ã wãhniiji Cristodih jwiítidih ã jwúub wah deyabipna caá, jwiítidih ã teo wáacachah, jwĩ túi weñat pínah niijná. ²¹ Obohjeéhtih, bũũ Dios pebhboó caá ã jum jwuhup. Dios nihatdih ã ámohat pínahdih jon jãtjih ã naáwátidih naóh yapanitdih ãt naóh daacát túutap wut jĩ. Pánihna, nihat ã naáwátjidih chãj péanit, Jesucristodih ã jwúub wah deyabipna caá. ²² Moisés nin pah ãt niij naáwáp tajĩ: ‘Jwĩ dée Dios naáwátidih naóh yapani pínahdih jwĩ Maáh Dios yeebdih ã wahbipna caá. Weemdih ã jwíh naáwát túutatji pahjeh

* **3:13** Ex 3.15 * **3:13** Is 52.13-53.12; Fil 2.7-9 * **3:14** Mt 27.15-23; Mr 15.6-14; Lc 23.13-23; Jn 19.12-15 * **3:18** Is 52.13-53.12 * **3:22** Dt 34.10

tigaá caandíhbut ã jwúub naáwát tútbipna caá.* Pánihna, ded pah ã niij naáwát pínahdih ñi túi joyoó.* ²³ Det caandíh joicán, ã wutuchah jepahcannitdih Dios ã yohbipna caá. Dioíhwãjeéh queét ì jéih jamcan niit', Moisés át niij daacáp tají.*

²⁴ “Nihat Dios naáwátidih naóh yapanitji Samuel, ã buudát túttimah moonbút nin yeó jáapnadih yapat pínahdih naóhna, Jesucristodih niijná ìt chãjap tají. ²⁵ Jon játih moón jwí nuowãjidih Dios át naáwáp wut jì. Pánih naóhna, Abrahamdih ã naáwátji pahjeh tih jwiítidihbut biíc yoobó naóhna át chãjap wut jì. Nin pah át niij naáwáp wut jì: ‘Ma jamadih wã túi chãjachah, caánboobút nihat baácidih moondíhbut ã jwúub túi chãjbipna caá’, át niijíp wut jì.* ²⁶ Pánihna, jwiítboodíh Moisés ã naóhniji Dios wáúhdih jwiít judíowãdih át jwíih wahap tají, jwiítidih ã túi chãjachah, yeejép chãjnit jwí túat numát pínah niijná”, Pedro cãacwãdih át niijíp wut jì.

4

Pedrowãdih judíowã ì maáta ì jãihñat

¹⁻³ Páant cãacwãdih Pedro Juanjìh ì naáwáchah, sacerdotewã, Dioíh muudíh wapnit soldadowã ì maáh, saduceowãbut Pedrowã pebhna juibínit, ìt joyóp wut jì. Páant ì joyóchah, Pedrowã nin pah cãacwãdih ìt niij naáwáp wut jì: “Jesús ã wanat túttimah, át jwúub boo pud júúwáp be. Æ boo pud júúwátidih jéihna, ãihwã jamna, jwiítbut jwí boo pud júúwát pínahdih jwí jéihna caá”, ìt niijíp wut jì. Páant ì niijíchah joí ìjnit, maátaboó cãacwãdih tóo pãa bejnit, Dioíh muudíh wapnit soldadowãdih Pedrowãdih ìt juibí tewat túutap wut jì. Cheyeh jamuchah, túttimah bóo yeó jáapdih queétdih úbh joíhna, nemat muúboó ìt nemat túutap wut jì. ⁴ Judíowã ì maáta Jesúsdi ì náahcah yuhna, ãih doonádh joinít, “Yoobópdih tigaá”, dawá ìt niij jenah joyóp wut jì. Pánihna, Jesúsíhwã chah dawá jamna, cinco mil neoná ìt jamap wut jì. Yaádhjeéh ì wehjeéhbüt chah ìt jamap wut jì.

⁵ Túttimah bóo yeó jáapdih sacerdotewã ì maáta, bita judíowãdih waóhñit, Moisés ã wutatjidih bohénit biícidih ìt míc wáacap wut jì. ⁶ Sacerdotewã ì maáh, Anás wüt jamni, ã déewãbut Caifás, Juan, Alejandro, bita biícidih ìt míc wáacap wut jì. ⁷ Pánihna, queét Pedrowãdih ì bid bojochah, soldadowã queétdih ìt ub juibínap wut jì. Páant ì ub juibínachah, maáta nin pah ìt niij úbh joyóp wut jì:

—¿Deíh wëpatjìh tibeé yeéb caandíh ñi booa? ¿Déhe tibeé yeebdíh páant chãjat túutni? ìt niijíp wut jì.

⁸ Páant ì niijíchah joinít, Túini Espíritu ã wëpatjìh Pedro nin pah át niij jepahap wut jì:

—¿Yeéb maáta, yeéb waóhñit, ⁹ jéih jibcannijidih jwí túi chãjatidih úbh joí en niit ñi chãjap? ¹⁰ Yeebdíh, nihat judíowãdihbut nindih jéihyat caá náahap: Jesucristo ã wëpat beé nindih ã booanap be. Jesús Nazaret tútchidih bóo, yeéb cruzboó ñi mawat túutni, Dios ã booani, caán ã wëpatjìh nindih jwí booanap be. Pánihna, buu nin ã jibichah, ñi enna caá. ¹¹ Dios naáwátidih naóh yapanit jon játih Jesucristodih naóhna, ‘Cãacwã ì náahcannidih Dios ã ñiobipna caá’, ìt niij daacáp tají.* Pánihna, Jesucristodih yeéb ñi náahcah yuhna, Diosboó caandíh jwí maáh pínah át waadánap wut be. ¹² Caán Cristojeh tigaá cãacwã ìguípna bejnit déjidih túi ubni. Nin baácboó biíh túi ubni pínah wihcan caá. Caanjéh caá yéejat yohni ã jamap, Pedro át niijíp wut jì.*

¹³ Páant niij naóhna, Pedrowã bohécannit yuhna, úmcanjeh, ì wëp bohénachah ennit, ìt joí wáhi bejep wut jì. Jesús ã bohéat pah ì wëp bohénachah enna, “Pedro, Juanjìh yoobópdih Jesúsjeéh jamnit tigaá”, ìt niij jéihyep wut jì. ¹⁴ Jéih jibcanniji boonit, Pedrowãjeéh ã jamuchah, queét maáta Pedrowãdih “Yeejép ì chãjna caá”, ìt jéih niij naóh yaccap wut jì. ¹⁵ Pánih jéih naóh yaccan, maáta ì míc wáacat tólihmant Pedrowãdih ìt bac bej jwuhat túutap wut jì. ¹⁶ Páant ì bac bejat túttimah, queétjeh nin pah ìt niij míc wéhenap wut jì:

* 3:22 Dt 18.15-16 * 3:23 Dt 18.19 * 3:25 Gn 12.3; 22.18 * 4:11 Sal 118.22 * 4:12 Jn 14.16

—¿Queétdih ded pah tigaá jwī chājbi? Dios ã wēpatjīh jéih jībcannijidih ít boonanap taga. Nihat Jerusalén tátchidih moón páant ít chājatjidih ít jéihna caá. Pánihna, jwiítboó ‘Páant ít chājcan beé’, jwī jéih niijcán caá. ¹⁷ Pánihna, Jesúsíh doonádih bitadih jwī bohéat tátutca boj jīh, queét maátajeh ít míc niijíp wut jī.

¹⁸ Páant niij péanit, Pedrowādh jwúub bid bojnít,

—Jesúsíh doonádih bitadih ñi jwúub naóhca bojoó, ít niijíp wut yah jī.

¹⁹ Páant ít niijíchah joinít, Pedro Juanjīh nin pah ít niij jepahap wut jī:

—Páant ñi wutuchah, jepahna nihna, Diosboodíh yap yohna caá jwīta chājap. ¿Pánihna, dedboodíh tigaá jwī jepahbi, Dios ã weñat pínah niijná? ²⁰ Obohjeéhtih, jwiítboó jwī ennidih, jwī joinídhbut jwī jéih jweéhcan caá, ít niijíp wut jī.

²¹ Páant ít niijíchah joinít, maátaboó nin pah Pedrowādh ít jwúub niijíp wut yah jī:

—Jesúsíh doonádih ñi jwúub bohénachah, yeebdíh yeejép jwī peéh chājbipna caá, ít niijíp wut jī.

Pánihna, cāacwāboó jéih bejcanniji ã tái bejatdih ennit, “Dios wēpni yoobát ã jumna caá”, ít niijíchah joinít, maátaboó Pedrowādh jéih peéh chājcanjeh, queétdih ít bacanap wut jī. ²² Jéih jībcanniji cuarenta jópchi bíbohni wut jī.

Jesúhwa ít umcat pínahdh ít úbát

²³ Pedro Juanjīh bac bejnit, ít chéenwā pebhna jwúub juibínit, judíowā ít maáta ded pah ít niijátjidih queétdih ít naáwáp wut jī.

²⁴ Páant ít niijíchah joinít, queét nihat bícdih Diosdih nin pah ít niij úbáp wut jī: “Maá, meém jeádih chājni, nin baácdihbut chājni, búdí mājdhbut chājni, nihat báadhndihbut chājni caá.* ²⁵ Túini Espíritu ã wēpatjīh jwī nwo Davidji, meemdíh teo wāhni, nin pah át niij daacáp tajī:

‘Judíowā nihcannitboó jenah joicánjeh, Diosdih íjnit, ít jūihna yah caá. Cristo ã chājat pínahdh ít jāhíhmina yah caá.

²⁶ Dawá nin baácdih moón maáta míc wáacnit, jwī Maáh Diosdih, ã wahni Cristodihbut en jāihna, Dios ã jenah

joyátjidih ít yéjaíhmi na yah caá’, át niij daacáp tajī. (*Sal 2.1-2*)

²⁷ “Páant tigaá nin tátchiboó Herodes, Poncio Pilato, judíowā nihcannit, judíowā bícdih ma wahni Jesúsíh mawat tátutna, ít míc wáacap be.* Caán Jesús túi yoobópdih jumni, meemdíh túi jepahni ã jumachah yahna, caandíh ít mawíh jenah joyóp be.*

²⁸ ‘Páant caá ã nihbip’, ma niijátji pah queét ít chājap be. Meém ma jéihyatjīh páant mat niij naáwáp tajī. ²⁹ Pánihna, Maá, queét jwiítidih ‘Yeéb ñi jwúub bohéat peéh yeejép jwī chājbipna caá’, ít niijátjidih joinít, jwiítidih ma teo wáacá, jwiít meemdíh teo wāhni úmcanjeh, míh túini doonádih jwī wēp naáwát pínah niijná. ³⁰ Jwiítidih ma teo wáacá, tabúp chūúhndih jwī boonachah, cāacwā ít jéih chājca naáhdih Jesús ã wēpatjīh jwī chājat pínah niijná”, ít niij úbáp wut jī.

³¹ Páant ít niij úbáchahjeh, ít míc wáacni muú búdí át méménap wut jī. Páant ã méménachah, Túini Espíritu ã wēpat queétdih búdí ã wāhachah, úmcanjeh Dios naáwátidih ít jwúub naáwáp wut jī.

Jesúhwa ít míc pāáat

³²⁻³³ Dios ã wēpatjīh queét Jesús ã naáwát tátutnit nin pah cāacwādh ípí niij naáwáp wut jī: “Jesús ã boo pud jūúwát táttimah caandíh jwī enep jī”, ít niijíp wut jī. Queét nihatdih Dios búdí ã teo wáacachah, chah dawá Jesúsíh ít jepahap wut jī. Bíc yoobó jenah joinít, íh bí déedih “Wíh mícjeh caá”, ít niijcáp wut jī. Queét nihat ít bíbohat yoobó míc pāáhni, íjeéh jumndih ípí túi teo wáacap wut jī.* ³⁴ Pánihna, ded moh yéejnit íjeéh ít wihcap wut jī. Det wápchi pínah baácdih bíbohni, muúdhbut bíbohni, íhdih ípí jīb chāj wāhup wut jī. Caán jíbdih úb bejnit, ³⁵ Jesús ã naáwát tátutnidih ípí juibí wāhup wut jī. Páant ít úb juibí wāhachah, teonít, queétboó íjeéh jumnit moh yéejnidih ípí jwúub pāáap wut jī. ³⁶ Bíc íjeéh José wut jumni át jamap wut jī. Jesús ã naáwát tátutnit Josédh Bernabé wut ít búdhdup wut jī. ã wut Bernabé “Cāacwādh túi weña teo wáacni”, Griego wéheatjīh niijná ít chājap wut jī.

* **4:24** Ex 20.11; Neh 9.6; Sal 146.6 * **4:27** Lc 23.7-11; Mt 27.1-2; Mr 15.1; Lc 23.1; Jn 18.28-29 * **4:27** Is 52.13; Fil 2.7 * **4:32-33** Hch 2.44-45

Caán Leví juma, Chipre quewadih bóo wut jĩ. ³⁷ Pánihna, caanbút áih wápchidih át jíib chājap wāhup wut jĩ. Pánih jíib chāj wāhñit, caán jíibdih Jesús ā naáwát tútnitdih wāhñit, bitadih át pāáat tútup wut jĩ.

5

Ananías ājeéh bóli Safirajĩh ĩ yeeat

¹ Bitabut Bernabé ā chājat pah ĩtih chājĩhip wut yah jĩ. Newé Ananías wūt jumni, yad Safira wūt jumnih wut jĩ. Queébtut ĩih wápchidih jíib chāj wāhñit, caán jíibdih Jesús ā naáwát tútnitdih Ananías át wāhup wut yah jĩ. ² Obohjeéhtih, ā jíib chājna yuhna, bainíjeh ā wāhat pínahdih ubnit, nihat biíhdih caanjéh át ámohop wut jĩ. Páant ā chājachah ennit, yadbut mit jéihyep wut jĩ. Pánihna, bainíjeh ub bejnit, Ananías Jesús ā naáwát tútnitdih át juibí wāhup wut jĩ.

³ Páant ā yeeatdih Túini Espiritu ā jéihyanachah, Pedro Ananíasdih nin pah át níj jũihñup wut jĩ:

—Ananías, nemépwā ĩ maáh Túini Espiritudih meemdih át yeeat tútup wut. Pánihna, míih baácdih ma jíib chāj wāhna, caán jíibdih meemjéh mat ámohop wut. ⁴ Ma jíib chāj wāhat pínah jãtih, míih wápchijeh tigaá átih jumup ta yah caá. Pánihna, míih jíib tigaá átih jumup. Páant, míih ā jumuchah yuhna, ¿dépanihna oboh ma yee? Jwiítidihjeh ma yeecan caá. Diosdih caá ma yeenap, át niijíp wut jĩ.

⁵ Páant ā niijíchahjeh, Ananíasboó át wun buugúp wut jĩ. Páant ā yapat doonádih joinít, nihat búdí ĩt úumup wut jĩ. ⁶ Ā wunuchah ennit, japata áih bácahdih yéguehjĩh pin, cáacdih yohopboó ub bejnit, caandih ĩt baad yóhop wut jĩ.

⁷ Tres horas táttimah, Ananías áaji ā wunatjidih jéihcan, Pedro pebhna caántbut mit waád juibínap wut jĩ. ⁸ Páant mi waád juibínachah, Pedroboó nin pah caántdih át níj úabh joyóp wut jĩ:

—¿Níih wápchidih ní jíib chāj wāhuchah, bóo nit beé yeebdih ĩ jíib chājap? át niijíp wut jĩ.

—Páant bóojeh tibeé jwiítidih ĩ jíib chājap be, mit níj jepahap wut yah jĩ.

⁹ —¿Dépanihna yeéb chénat pah Túini Espiritudih biíc yoobó ní yee? Ma joyoó. Majeéh bóojidih baad yóh péanit, jwúub jũóhna, meemdihbut míih bácahdih ĩ ub bejbipna caá, Pedro caántdih át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Páant ā niijíchahjeh, caántbut mit wun buugúp wut jĩ. Pánihna, baad yóhñit japata caán mūdih jwúub waád juibínit, míih bácahdih enna, caántjidihbut ub bac bejnit, newéh bácahji pebhna ub juibínit, ĩt baad yóhop wut jĩ. ¹¹ Pánihna, Jesúhwā, nihat bitabut caán doonádih joinít, búdí ĩt úumup wut jĩ.

Jesús ā naáwát tútnit wunnitdih ĩ booaat

¹² Jesús ā naáwát tútnit Dios ā wēpatjĩh dawá cáacwādh ĩt booa júutup wut jĩ, “Dios wēpni ā jumna caá”, ĩ niiját pínah niijná. Queét Jesúhwā Dioih mūd Salomón ā chājat tútni coahjidih ĩpĩ míc wáacap wut jĩ. ¹³ Bitā ĩ yéejat peéh chājatdih úumna, queét pebhna bejcan yuhna, “Queét táinit caá”, cáacwā ĩpĩ niijíp wut jĩ. ¹⁴ Neoná, yaádhbut, chah dawá Jesúsdi ĩt jepahap wut jĩ. ¹⁵ Pánihna, tubúp chũhñitdih Pedro ā teo jáha booaat pínah niijná, ĩ chéenwā queétdih ĩ lajatjĩh namá jwēejdih ĩpĩ ub juibí jwejep wut jĩ. Bitā ā muj juibícanitboó boóhna, Pedroih dadahjeh buug lājat ĩt náahap wut jĩ. ¹⁶ Jerusalén tútchi pehbbit jumni tútchinadih moón tubúp chũhñitdih, nemép jumnitdihbut ĩt ub juibínap wut jĩ. Pánihna, queét nihatdih ĩt táí booa beedánap wut jĩ.

Jesús ā naáwát tútnitdih bita yeejép ĩ chājat

¹⁷ Pedrowādh dawá cáacwā ĩ péenachah enna, sacerdotewā ĩ maáh, ājeéh jumnit saduceowābut Pedrowādh búdí ĩt íjip wut jĩ. ¹⁸ Pánih íjnit, Jesús ā naáwát tútnitdih teonit, nemat mūdúboó ĩt nemep wut jĩ. ¹⁹ Chei Dioih ángelboó ĩ nemnitjidih át wāt bacanap wut jĩ. ²⁰ “Dioih mūná ní bejeé. Caán mūná juibínit, ded pah Diosjeéh ĩ táí jummat pínahdih cáacwādh ní táí bohénaá”, ángel queétdih át niijíp wut jĩ.*

* 5:20 Jn 11.25; 14.6; Ro 6.4

21 Páant ã niijíchah joinít, baabáchah, Dioíh munná waad béjnit, ángel ã niijátji pah cãacwãdih ít jwúub bohénap wut jĩ.

Caán yeó jáapjeh judíowã ã maáta míc wáacnit, Jesús ã naáwát túutnit nemat muúboó jumnitjidih soldadowã ã maátadih ítih ub júúwát túutup wut yuh jĩ. 22 Obohjeéhtih, nemat munná jubínit, queédih ít bid juicáp wut jĩ. Pánih bid juicánjeh, maáta pebhna jwúub bejnit, nin pah queédih ít níj naáwáp wut jĩ:

23 –Nemat muú jęc buujcánni yuh beé. Caán nemni jěcdih wapnit ã pái ñuhna yuh beé. Páant ã pái ñuhuchah yuhna, caán jěcdih wãtnit, jwĩ enechah, jwĩ nemnitji ã wihcap be, ít niijíp wut jĩ.

24 Páant ã niijíchah joinít, Dioíh muúdih wapnit soldadowã ã maáh, sacerdotewã ã maátabat ít joi wáhi bejep wut jĩ. “¿Dépah caá ã tóahbi queét pánihna?” queétjeh ít míc niijíp wut jĩ. 25 Páant ã míc niijíchahjeh, biíh ã pebhna jubínit, queédih nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

–Yeéb ñi nemnitji Dioíh munná cãacwãdih jwúub bohéna beé ã chãjap be. Ñi enbi jwuhúú oboh, át niijíp wut jĩ.

26 Páant ã niijíchah joinít, soldadowã ã maáh, áih soldadowãjĩh bejnit, Jesús ã naáwát túutnitdih ít jwúub tewep wut jĩ. Obohjeéhtih, cãacwãdih úmna, maonit déeji maocanjeh, queédih ít teo bejep wut jĩ. “Nitdih jwĩ puñuchah, cãacwãboó jwiít dih jeejĩh ã yohbipna nacaá”, queét soldadowã ít níj jenah joyóp wut jĩ. 27 Queédih ub bejnit, Jesús ã naáwát túutnitdih maáta pebhna ít ub jubínap wut jĩ. Pánih ub jubínachah, sacerdotewã ã maáh queédih nin pah át níj júihñap wut jĩ:

28 –Yeébdih tubit wãtnit, ‘Jesús ded pah ã chãjatjidih ñi bohéca bojoó’, jwĩ niijíp yuh be. Obohjeéhtih, páant jwĩ niijíchah yuhna, yeéboó nihat Jerusalén tátchidih moondih ñi bohéna caá. Jesús dih jwĩ mawatji waó júib jwiít dih peéh chãjat náahna, pánih naóhna caá ñi chãjap, át niijíp wut jĩ.*

29 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó bita Jesús ã naáwát túutnit bícdih nin pah ít níj jepahap wut jĩ:

–Diosboó jwiít dih ã naáwát túutup be. Pánihna, caandih jepahnit jumna, ñi naáwát túutcatdih jwĩ jepahcan níit. 30 Jwĩ nuowã ípĩ wěini Dios Jesús dih át booanap tajĩ. Caandihjeh tibeé yeéb cruzboó péoh dodhnit, ñi mawat túutup jĩ. 31 Jesús dih ‘Caán túini caá’, niijnít, Dios caandih maáh át waadánap wut jĩ. Pánih maáh waadánit, ã jéihyepmant bóo buwámant át cháudat túutup wut jĩ. Jwiít cãacwã jwĩ yéejat peéh chãjat déejidih túi ubni pínah Jesús dih át jummat túutup wut jĩ. Jwiít judíowã jwĩ yéejatdih cádahnit, jwĩ túut nuumáchah, jwĩ yéejatdih ã yohat pínah niijná, páant át chãjap wut jĩ. 32 Pánihna, jwiítboó Jesús páant ã jummatdih ennitji, Túini Espiritu ã wěpatjĩh caandih jwĩpĩ naóhna caá. Det ã wutatdih jepahnitdih Dios Túini Espiritudih bíic yoobó ã wáhna caá, queédih Pedro át niijíp wut jĩ.

33 Páant ã niijíchah joinít, chah íijnit, queét Jesús ã naáwát túutnitdih maáta ítih mao yohíhip wut yuh jĩ. 34 Obohjeéhtih, Gamaliel, fariseowã poómpdih bóo, queédih át mao yohat túutcap wut jĩ. Caán Moisés ã wutatjidih bohéni ã jumachah, cãacwã caandih “Caán túi chãjni caá”, ípĩ niijíp wut jĩ. Pánihna, caán Jesús ã naáwát túutnitdih soldadowãdih át ub bac bej jwuhat túutup wut jĩ. 35 Páant ã ub bac bej jwuhat túttimah, maátadih Gamaliel nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

–Yeéb wã déewáá, ñi maona chaáh buca. Ñi túi jenah joi jwuhúú. 36 Teudajidih ñi náhninaá. ‘Weém cãacwãdih túi waóhni caá wã jumap’, caanjéh cãacwãdih át niijíp wut yuh jĩ. Pánihna, dawá, cuatrocientos ájeéh ã péenap yuh be. Obohjeéhtih, bitaboó caandih ã mao yohochah, ájeéh péenitji ã bej peét bejep be. Buh queétji ã wihcan caá. 37 Túttimah, cãacwãdih ã jenah enat láa Galilea baácdih bóo Judas wüt jumniiji Romano cãacwã ã maátadih yohíhna, ájeéhbüt dawá ã péenap yuh be. Obohjeéhtih, bita caandih ã mao yohochah, nihat áihwãbut ã bej peét bejep be. 38 Páant niijná, yeébdih nindih naóhna caá wã chãjap. Nit Jesús dih doonádih bohénitdih páantjeh ñi enah bojoó. ã bohéat Dioíh nihcan, Teudaji ã

* 5:28 Mt 27.25

bohéat buudát pah ã buud béjmina caá. ³⁹ Obohjeéhtih, nin Dios ã bohéat yoobát ã jamuchah, queétdih ñi jéih cádahat tútcan niít. Páant ñi cádahat tútca, yeéb Diosjñh míc maona caá ñita chãjap taga, Gamaliel át niijíp wut jñ.

⁴⁰ Páant ã niijíchah joinít, “Yoobópdihi tigaá”, maáta ãt niij jenah joyóp wut jñ. Pánihi jenah joinít, Jesús ã naáwát tútndih ãt jwúub bid bojop wut jñ. Páant ã jwúub waád juibínachah, queétdih ãt puñat tútup wut jñ. Páant ã puñ péanachah, “Jesúih doonádihi yeéb ñi jwúub bohéca bojó”, niij jãih péanit, queétdih ãt bejat tútup wut jñ.

⁴¹ Páant ã bejat tútuchah joinít, ãt jwúub bac bejep wut jñ. Jesúihwã ã jumat jñib, yeejép yapna, búdí ãt weñep wut jñ. ⁴² Pánihi, yeó jáap jumat pah Dioih muúboó, ãih muunáboobát “Jesús Dios ã wahni Cristo ã jumna caá”, ãpñ niij naóh bohénap wut jñ.

6

Siete teo wáacnit pínahdihi Jesúihwã ã ñíwat

¹ Caán láa Jesúih doonádihi bohénit ãt dao béjep wut jñ. Pánihi dao béjna, Jesúihwã mícjeh jumna yahna, ãt míc jãihñup wut jñ. Biquína judíowã jumna yahna, Griego wéheatdih wéhenit ãt jumap wut jñ. Queétoó ãjeéh éemp wannit yaáhdih yeó jáap jumat pah ãih jeémátdih ãt túi biíc yoobó wãh jeémpcah enna, Hebreo wéheatdih wéhenitdih ãt jãihñup wut jñ. ² Páant ã míc jãihñuchah jéihnit, Jesús doce ã naáwát tútnditboó bita ãihwãdih bid bojnit, nin pah ãt niij naáwáp wut jñ:

—Dios naáwátdih bohéat jwñih tewat ã jamuchah, jeémátdih jwñ jéih pãáhcan caá.

³ Pánihi, jwñ déewãá, siete neonádihi ñi ñíwií, jeémátdih pãáhnit ã jumat pínah niijná. Bitá queétdih ‘Túinit caá’, ã niijnít, Túini Espiritu ã wépat búdí jumnit, túi jenah joinítdih ñi bidíi. ⁴ Obohjeéhtih, jwñitboó yeó jáap jumat pah Diosdih úbhñit, ã naáwátdih jwñ bohébipta caá, ãt niijíp wut jñ.

⁵ Páant ã niijíchah joinít, “Júu. Páant túi jwñ chãjap”, niihat Jesúihwã ãt niij jepahap wut jñ. Pánihi, Esteban, Jesúsdihi túi jenah joinít, Túini Espiritu ã wépat búdí jumnidih ãt ñíwip wut jñ. Bitadihbat ãt ñíwip wut jñ. Nin caá

ã wãtna: Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Pármenas, Nicolás. Caán Nicolásboó Antioquía tútchidih bóo judío niican yahna, judíowã ã bohéatdih joiná, ãjeéh waadni át jumap wut jñ. ⁶ Páant ã ñíonitdih Jesús ã naáwát tútndit pebhna ãt úb juibínap wut jñ. Queétoó ãt juibínachah ennit, ã ñíonitdih teo jãhanit, ãt úbúup wut jñ, Dios queétdih ã túi teo wáacat pínah niijná.

⁷ Pánihi, caán baácdih moón Dios naáwátdih chah dawá jéihnit ã jamuchah, Jerusalén tútchiboó jumnit Jesúihwã ãt dao béjep wut jñ. Sacerdotewábut dawá tút nãmñit, Jesúihwãjeéh ãt waadáp wut jñ.

Bitá Estebandih ã tewat

⁸ Esteban, caandih Dios búdí ã teo wáacachah, ã wépatjñh dawá láa jwñit cáacwã jwñ jéih chãjca naáhdih át chãj jútup wut jñ. Páant ã chãj jútuchah ennit, cáacwã Jesúih doonádihi chah ãt joíhip wut jñ. ⁹ Obohjeéhtih, biquína judíowã ã míc wáacat muúdihi moón caandih ãt jãihñup wut jñ. Queétoó Teo Wãhñitji wãt jumni poómp ãt jumap wut jñ. Cirene tútchidih moón, Alejandría tútchidih moón, Cilicia baácdih moón, Asia baácdih moón ãt jumap wut jñ. Queétoó wut jñ Estebandih jãihnit ãt jumap wut jñ. ¹⁰ Pánihi, Esteban Túini Espiritu ã wépat búdí jumnit, túi jéihni jumna, ã wéhenachah joinít, queétoó caandih biíc yoobó ãt nihcap wut jñ. ¹¹ Biíc yoobó niican, ãjna, bitá ã yee naáwát pínah niijná, ãt jñib wãhup wut jñ. Páant ã yeeat tútuchah joinít, nin pah ãt niij naóh yacap wut jñ: “Esteban Moisés ã wutatjidih Diosdihbat yeejép ã wéhenachah, jwñ joyóp be”, ãt niij yeenap wut jñ. ¹² Páant ã niijíchah joinít, cáacwã, Moisés ã wutatjidih bohénit, bitá waóhñitbut Estebandih ãt ãjip wut jñ. Pánihi ãjnit, caandih teonit, ã maáta pebhna ãt úb bejep wut jñ. ¹³⁻¹⁴ Queétoó ã yeeat tútnditji nin pah ã maátadihi ãt niij yeenap wut jñ:

—Nin yeó jáap jumat pah Dioih muúdihi, Moisés ã wutatjidihbat yeejép ãpñ wéhenap be. Nin pah ã niijíchah, jwñit jwñ joyóp be: ‘Jesús Nazaret tútchidih bóo Dioih muúdihi ã yohbipta caá. Moisés ã wutatjidihbat ã jwúub tút nãmbipta caá’, Esteban ã niijíp be, ãt niijíp wut jñ.

15 Nihat caanjih chüd nit Estebandih i enechah, aih móot ángelíh móot panih yeh iigni át jigohop wat jī.

7

Esteban ā míc jāh niijāt

1 Sacerdotewā i maáh nin pah Estebandih át niij wābh joyóp wat jī: “¿Nit i niijāt yoobópdih níit?” át niijíp wat jī.

2 Páant ā niijíchah joinít, Estebanboó nin pah caandíh át niij jepahap wat jī: “Wā déewāá, behnitbat ñi joyoó. Weemdíh i naóh yacat yoobópdih nihcan caá. Ded pah Moisés ā chājatjidih yeéb ñi jenah joyát pah weembát biíc yoobó wā jenah joiná caá. Ded pah jwī ñowā i chājatjidihbat biíc yoobó wā jenah joiná caá. Jwī ño Abrahamji Mesopotamia baácđih ā jumachah, Harán baácboó ā bejat pínah jātih, Dios nihat jéihni jamna, caandíh át jigohop wat jī. 3 ‘Meém míih baácđih ma déewāđihbat ma cádah bejeé. Páant ma bejechah, wā ñioni baácna meemdíh wā waóhbična caá’, Abrahamjidih Dios át niijíp wat jī.* 4 Páant ā niijíchah joinít, Abrahamji Caldea baácmant át ñumah jūwáp wat yuh jī. Pánih yūp jūóh nit, Harán baácna joinít, it chāo jwūhup wat jī. Behe ā wnat túttimah, nin jwī jamni baácđih Dios Abrahamwājidih át jūwát tútup wat jī.* 5 Obohjeéhtih, Abrahamji Dios ā naóhni baácđih ā juyáchah yuhna, aih baác pínahđih caandíh át wāh jwūhcap wat jī. Jibnitjeh it jumup wat jī. Abrahamji ā weh wih jwūhcah, Dios caandíh nin pah át niij naáwáp wat jī: ‘Meemdíh, ma jūimenáđihbat nin baácđih wā wāhbična caá’, át niijíp wat jī.* 6 ‘Túttimah, ma jūimená biíh baácna bejnit, caán baácđih moónjeéh jamna, queéđih teo wāh nit i jumbična caá. Pánihna, cuatrocientos jópchi ma jūimenáđih yeejép i chājbipna caá. 7 Obohjeéhtih, páant i chājat jīb, weém caán baácđih moondíh wā peéh chājbipna caá. Páant wā peéh chājat túttimah, ma jūimená nin baácna i jwūb jūibíčna

caá, páant muntih. Pánih jwūb joinít, weemdíh jepahnit, i wēi wāhbična caá’, Abrahamđih Dios át niijíp wat jī.* 8 Páant niijnít, Dios nin pah caandíh át jwūb niij naáwáp wat jī: ‘Weém wā niijátjidih wā náhniat pínah, yeebbát ñi náhniat pínah niijná, nin pah ñi chājaá: Quehli nah yapat chóodih ñi bóod yohoó. Meém mícjeh, ma jūimenábat biíc yoobó bóodnit ñi jamūú’, át niijíp wat jī. Pánihna, Abraham áa Isaacđih mi weép jumachah, ocho yeó jáap túttimah, aih quehli nah yapat chóodih Abraham át bóod yohop wat jī. Túttimah, Isaac Jacob pínahđih át weh jumup wat jī. Pánihna, Jacobboó docewā át weh jumup wat jī. Queét doceboó jwī ñowā pínah it jumup wat jī.*

9 “Queét jwī ñowā i úud Joséđih íjnit, caandíh yohna, Egipto baácna bejnitđih it jīb chāj wāhup wat jī. Páant i jīb chāj wāhniij ā moh yéjechah enna, Dios Joséđih át túi teo wáacap wat jī.* 10 Páant ā teo wáacachah, José túi jenah joiní ā jumachah, Faraón Egipto baácđih moón i maáhboó Joséđih át wēi enep wat jī. Diosboó caandíh páant át wēi enat tútup wat jī. Pánih wēi ennit, Faraón Joséđih nihat Egipto baácđih moondíh tewat watni maáh pínah át waadánap wat jī. Á pebh moondíhbat maáh át waadánap wat jī.*

11 “Caán láa Egipto baácboó Canaán baácboobát mah ā bugcáh, caán baácnađih moón tabit it moh yéjep wat jī. Pánihna, jwī ñowābat jeémát it jéih bid juicáp wat jī.* 12 Egipto baácboó jeémát jumat doonáđih joinít, Jacob ā wehđih neoh át jwíih wah bojop wat jī. 13 Túttimah ā jwūb wahachah, Egipto baácboó i jūibínachah, ‘Weém ñi úud tigaá’, José ā úud jeñenáđih át niijíp wat jī. Pánihna, Joséboó ā déewāđih ā maáh Faraóndih át júatup wat jī.* 14 Túttimah, José ā íp Jacobđih ā déewāđihbat át bidip wat jī. Á déewā setenta y cinco cáacwājeh it jum jwūhup wat jī.* 15 Á wūh ā bid bojochah joinít, Jacobwā ā wūh pebhna Egipto baácboó it bejep wat jī. Caanná

* 7:3 Gn 12.1 * 7:4 Gn 11.31; 12.4 * 7:5 Gn 12.7; 13.15; 15.18; 17.8 * 7:7 Gn 15.13-14; Ex 3.12 * 7:8 Gn 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31-35.18 * 7:9 Gn 37.11,28; 39.2,21 * 7:10 Gn 41.39-41 * 7:11 Gn 42.1-2 * 7:13 Gn 45.1,16 * 7:14 Gn 45.9-10,17-18; 46.27 * 7:15 Gn 46.1-7; 49.33

juibínitji ìt buudáp wut jĩ.* 16 Jacob ã nuo Abraham Hamor báadhda wehdih Siquem wut jumni baácboó ì wunuchah ì yohat pínahdih átát jib chājap wut jĩ. Pánihna, Abraham ã jib chājnjiji baácboó Jacobih bācahjidih ub bejnit, ã wehboó ìt yohop wut jĩ.*

17 “Túttimah, ‘Nin baác dih yeebdih wã wãhbi pna caá’, Dios Abrahamdih ã niijátji pah tóah jūúwáchah, Egipto baácboó jwĩ déewã ìt cāac poonap wut jĩ. 18 Egipto baác dih ì jumuchah, biih maáh Faraón ì ni-ijni, ãt túut nuumáp wut jĩ. Caán Faraónboó ded pah José ã chājatjidih ãt jéihcap wut jĩ.* 19 Pánih jéihcan, jwĩ nuowādih yeejép chājna, ì weh jāap túhnditdh ãt mao yohat túutap wut jĩ.* 20 Páant ã yapat cātih, Moisés pínah ã cāac jumuchah, Dios caandih ãt túi wēi enep wut jĩ. Pánihna, ã mána tres widh caanbít dih júutcanjeh, ìih muúboó ìt túi bih bíbohó wut jĩ.* 21 Pánihat túttimah, Moisésdih muúboó jéih bíbohcan, ã mána caandih mujboó ìt pahanap wut jĩ. Páant ì pahanidih Faraón nuum bid júi, ub aab béjnit, mi wūáh pah mit behanap wut jĩ.* 22 Egipto baác dih moón túi jéihnditdh Moisésdih ìt bohénap wut jĩ. Pánihna, caán maáh wūáh pah ãt jumap wut jĩ.

23 “Túttimah, caán cuarenta jópchi bíbohndit, ã déewã judíowādih enedih ãt bejep wut jĩ. 24 Pánih enedih juibína, Egipto baác dih bóo judíodih yeejép ã chājachah, Moisés ãt enep wut jĩ. Páant ã chājachah ennit, ã déedih teo wáacadih bejna, Egipto baác dih bóodih ãt mao yohop wut jĩ. 25 Pánih chājna, ‘Wã déewã ì déedih wã teo wáacachah enna, “Dios jwiútdih túi ubni pínah ãt wahap taga”, ì niij jenah joibípna caá’, Moisés ãt niij jenah joyóp wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, queétoó páant ìt niij jenah joicáp wut jĩ. 26 Biih yeó jāap dih chénewã ã déewã ì míc mawachah, Moisés ãt enep wut jĩ. Pánih enna, ‘¿Yeé b biicwājeh dépanih míc mao tīgaa ñi chāj?’ queétoó ãt niij wut yuh jĩ. 27 Obohjeéhtih, páant ã niijchah joinit, ã déedih yeejép chājniboó Moisésdih ãt ub tóo yoh bojop wut jĩ. ‘Meém jwĩ maáh

nihcan, jwiútdih wutni nihcan caá. 28 ¿Jwín Egipto baác dih bóodih ma mao yohatji pah weemdihbut mao yohih niit ma chājap?’ ãt niij jūihñap wut jĩ. 29 Páant ã niijchah joí wúhi bejnit, Moisés Madián baácboó ãt jweí béjep wut jĩ. Caanná jweí juibíniji áa jumnit, chénewã ãt weh jumap wut jĩ.*

30 “Madián baácboó Moisés cuarenta jópchi jumna, muú wihcapboó Sináí jee pébh jumnit, máa chálh iigni panihndih ãt enep wut jĩ. Caán iigát panihat cātih ángelboó caandih ãt jigohop wut jĩ. 31 Páant ã jigohochah, Moisés ãt en wúhi bejep wut jĩ. Pánih en wúhi bejna, caán máa chálh iigni panihni pehbbit enedih ã bejchah, Dios caandih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: 32 ‘Weém Dios caá. Weemdihjeh caá ma nuowã, Abraham, Isaac, Jacob ì túi wēi wúbap’, ãt niij wut jĩ. Páant ã niijchah joinit, Moisésboó méménit, úumna, ãt en ñahacap wut jĩ. 33 Pánihna, Dios nin pah caandih ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ: ‘Buu wã pebh ñuhna, míh zapatosdih waicanjeh ma tóo dugú. 34 Wíh cāacwã Egiptobóo jumnit, yeejép yapna, tabit moh yéejnit ì juñúchah, wã joiná caá. Páant ì juñátdih joinit, queétoó teo wáacat náahna, Egipto baácboó meemdih wahat túut niijná, ma pebh wã dei jūúwáp be. Pánihna, buu conboó ma jwúub bejeé’, Dios Moisésdih ãt niij wut jĩ.*

35 “Í náahcannijidih yuhna, ì maáh pínah, queétoó túi ubni pínahdih Diosboó ãt wah jwúuba bojop wut jĩ. ‘Meém jwĩ maáh nihcan, jwiútdih wutni nihcan caá’, ì jãh niijjéhnijidih Dios Egipto baácboó ãt wah bojop wut jĩ, queétoó ã numah bac jūúwát pínah niijná. Pánih wahna, Moisésdih teo wáacni pínah máa chálh iigni panihni cātih jumni ángeldihbut Dios ãt wahap wut jĩ. 36 Pánihna, Egipto baácboó jumnitji judíowādih Moisés ãt numah jūúwáp wut jĩ. Egipto baácboó caán Moisés Dios ã wēpatdih ãt jwíh júut waáwáp wut jĩ. Túttimah, Muj Mac Duni wut jumniboó ãt jwúub júutap wut jĩ. Túttimah, muú wihcapboobút cuarenta jópchi ì jumuchah, Dios ã wēpatdih

* 7:16 Gn 23.3-16; 33.19; 50.7-13; Jos 24.32 * 7:18 Ex 1.7-8 * 7:19 Ex 1.10-11,22 * 7:20 Ex 2.2 * 7:21 Ex 2.3-10 * 7:29 Ex 2.11-15; 18.3-4 * 7:34 Ex 3.1-10 * 7:36 Ex 7.3; 14.21; Nm 14.33

páant ãpĩ jũutap wut jĩ.* 37 Caán Moisésboó judíowãdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ: ‘Weém wã nihat pah muntih Dios naáwátidih naóh yapani pínahdih yeebdíh ã wahbipna caá. Caán ñijeéh ã jumbipna caá’, Moisés queétdih át niijíp wut jĩ.* 38 Moisés m̄ú wihcapboó jwĩ ñowã biícdih át jamap wut jĩ. Sinaí wāt jamni jeená caandíh naóhni ãngeljeéhbūt át jamap wut jĩ. Ñjeéh jamnit, Dios ã wātatdih Moisésboó át naóh yapanap wut jĩ, caandíh jepahnit, Diosjeéh ĩ táí jumat pínah niijná. Jwiítbūt jwĩ joyát pínahdih át naáwáp wut jĩ.*

39 “Pánih jũóhñitji m̄ú wihcapboó jamna, Egipto baácboó jwũub bejĩhna, Moisésdih náahcan, jwĩ ñowã ã wātatdih ĩt yap yohop wut jĩ. 40 Pánih yap yohna, Moisés úud jeñé Aaróndih nin pah ĩt niijíp wut jĩ: ‘Jwiítidih waóhñit pínah Dios panihnitdih ma pãp wũhũ. ¿Egipto baácboó jwĩ jamachah, jwiítidih ñumah jũóhni Moisés ded pah tigaá át bej?’ ĩt niijíp wut jĩ.* 41 Páant niijnít, queét momo jiwĩ wũhũ pah jíghnidih orojĩh ĩt pãpap wut jĩ. Pánih pãp péanit, queét ñũñápdi h mao ub jũóhñit, ĩ pãpnidih cáo wãhna, búdí ĩt weñep wut jĩ.* 42 Páant ĩ pãpnidih ĩ weñechah ennit, ‘Weemdíh yohnit, cáiwãdih, widhdih, yeodíhbūt ĩ wēi dáhwa naáh’, niijnít, Dios queétdih áti h yohop wut yah jĩ. Páant ĩ chãjatjidih Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ:

‘ “Yeéb weemdíh yeejép ñi chãjap be. M̄ú wihcapboó cuarenta jópchi jamna, yeéb judíowã ñũñápwãdih mao cáonit, weemdíh wãhna, ñita táí chãj tagaá. Obohjeéhtih, weémboodíh ñi náhnicap be.

43 Pánih náhnican, Móloc wāt jamnidih wēinit, áih m̄údi h ñi bíbohóp jĩ. Biíh cúí Refán wāt jamni, caan páh jíghni yeéb ñi pãpni dahdihbūt ñi weñep be. Pánihna, yeebdíh peéh chãjna, yũup Babilonia baácboó wã wahbipna caá”, Dios ã niijná caá’, át niij daacáp tajĩ. (Am 5.25-27)

44 “Jon jãtih moón jwĩ ñowã m̄ú wihcapboó jamna, Dios ĩjeéh ã jumat pínah niijná, ñũñáp chóojĩh ĩ chãjni m̄údi h ĩt bíbohóp wut jĩ. Caán m̄údi h Dios ã niijátji pah biíc yoobó Moisés át chãjap wut jĩ. Caán m̄ú diítboó Dios ã wātat daácni jeé naaná át jamap wut jĩ.* 45 Pánihna, queétdih Dios ã naóhni h nin baácdi h jainá, Josué jwĩ ñowã biícdih caán m̄údi h ĩt ub juyáp wut jĩ. Páant ĩ ub juyúchah, Dios queétdih teo wáacna, caanjĩh jamnitjidih át yohop wut jĩ. David ã jam láabūt caán m̄údi h ĩt bíboh jwũhup wut jĩ.* 46 Pánihna, caandíh Dios ã táí weñechah jéihñit, caán ĩjeéh ã jumat pínah m̄údi h chãjĩhna, David Diosdih áti h wũbúp wut yah jĩ.* 47 Obohjeéhtih, páant ã wũbúchah yahna, ã wanat túttimah, ã wũhũ Salomónboó Dioíh m̄údi h át chãjap wut jĩ.* 48 Pánih chãjna yahna, Diosboodíh cáacwã ĩ chãjni m̄údi h ĩ jéih nemcan caá. Páant niijnít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ:

49 ‘ “Japboó wã chúudat panihni caá. Caánboó chúudna, nihatdih wã wutna caá. Pánihna, noónboó wĩh jíthca wã chũi chúudat panihni caá. Pánih chũi chúudna, chah wēpni wã jamna caá. Weém Dios caá. Páant wã jamachah, wĩh m̄ú pínahdih ñi jéih teo wũhcan caá. Wã chooát pínah m̄údi h wã náahcan caá. 50 Weemjéh nin baácboó nihatdih wã chãjap jĩ”, Dios ã niijná caá’, át niij daacáp tajĩ. (Is 66.1-2)

51 “Jwĩ ñowãji ĩ yap yohat pah muntih yeebbút Diosdih ñi yap yohna caá. Dios naáwátidih joiná yahna, yeéb yehna joyáh bojnit Túini Espiritudihbūt yehna ñi niijná caá.* 52 Jwĩ ñowãji Dios naáwátidih nihát naóh yapanitdih yeejép ĩt chãjap wut jĩ. “Túttimah táini yoobát ã jũóhbipna caá’, queét ĩ niij naáwáchah, jwĩ ñowã ĩt joiij ta yah caá. Obohjeéhtih, páant niij naóhñitjidih ĩpĩ mao yohop wut jĩ. Pánihna, ‘Túini yoobát ã jũóhbipna caá’, ĩ niijníji Jesúsdi h yeebbút ñi mawap be. 53 Dios ã wātatdih ángelwã Moisésdih ĩt naóh yapanap wut yah jĩ, jwĩ

* 7:37 Dt 8.15,18

* 7:38 Ex 19.1-20.17; Dt 5.1-33

* 7:40 Ex 32.1

* 7:41 Ex 32.2-6

* 7:44 Ex 25.9,40

* 7:45 Jos 3.14-17

* 7:46 2S 7.1-16; 1Cr 17.1-14

* 7:47 1R 6.1-38; 2Cr 3.1-17

* 7:51 Is 63.10

joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, ì wutatjidih jwĩ bíbohna yuhna, yeéboó caandíh ñi yap yohna caá”, Esteban át niijíp wut jĩ.

Estebandih jee dáhnajĩh ì yoh mawap

⁵⁴ Páant ã niijíchah joinít, queétoó tubit ìt ìjij wut jĩ. Pánih ìjna, úum náah jumnit ìt jígohop wut jĩ. ⁵⁵ Páant ì ìjichah yuhna, Túini Espíritu caandíh búdí ã teo wáacachah, japboó chéi en ñahanit, Dios ã yeh iigátidih, Jesús Dios ã jéihyemant bóo bawámant ã ñuhachahbat Esteban át enep wut jĩ.

⁵⁶ —Ñi eneé! Jeáboó jéweat panihni ã jumuchah, Jesús nihat cáacwã úud jeñé, Dios ã jéihyemant bóo bawámant ã ñuhachah, wã enna caá, át niijíp wut jĩ.

⁵⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétoó tubit ìjij yapna, ñaácnit, ñih molítidih nem teo, ñáo ñah bejnit, caandíh ìt tewep wut jĩ. ⁵⁸ Pánih teonit, caán tútchimant wái bac bejnit, jee dáhnajĩh ìt yoh mawap wut jĩ. Páant ì yohat pínah jãtih, jih ì duoní yégueh chóonadih too dag jwejnit, jáap beh toahni Saulo wut jumnidih ìt wapat túutap wut jĩ.

⁵⁹ Estebandih jeejĩh ì yohochahjeh, “Maá Jesús, wĩh caolihdih ma ubúú”, át niijíp wut jĩ.* ⁶⁰ Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnit, “Maá, weemdíh yeejép ì chãjachah yuhna, queétdih ma peéh chãjca bojoó”, niijnít, át wanah bejep wut jĩ.*

8

Saulo Jesúhwãdih yeejép ã chãjat

¹⁻² Bitá Jesúhwã Estebanjidih baad yóhna, búdí ìt jañúp wut jĩ. Obohjeéhtih, Sauloboó Estebandih ì mawachah enna, “Túina caá”, át niij jenah joyóp wut jĩ. Caán yeó jáapjeh Jerusalén tútchidih jumnit Jesúhwãdih eníhcan, yeejép ìt chãj jwíhip wut jĩ. Páant ì mao jwíhichah, Jesúhwã Jerusalén tútchimant Judea baác, Samaria baácnaabat yúup ìt jweí peét bejep wut jĩ. Jesús ã naáwát túutnit pohba ìt bejcap wut jĩ. ³ Pánihna, Sauloboó Jesúhwãdih eníhcan, queétdih yeejép chãjna, ñih munádh waadnít, neonádh, yaádhidibut teo wái bacnit, nemat muáboó ãpĩ nemat túutap wut jĩ.*

Felipe Samaria baácboó Jesúh doonádh ã bohéat

⁴ Pánih jweí peétnitji ì juibíni tútchinadih moondíh Jesúh túini doonádh ìpĩ naáwáp wut jĩ. ⁵ Samaria baácboó jumni chah búdí tútchina juibínit, Felipebat caán tútchidih moondíh Jesúh túini doonádh át naáwáp wut jĩ. ⁶ Páant ã naáwáchah joinít, Dios ã wēpatjĩh jwiit cáacwã jwĩ jéih chãjca naáhdih ã chãjachah ennit, caanjĩh moón dawá ìt táí joyóp wut jĩ. ⁷ Dawá nemép jumnit ã pebh ì juibínachah, nemépwãboodíh ãpĩ bac bejat túutap wut jĩ. Páant ã bac bejat túutuchah joinít, nemépwã ñaácnit, ìpĩ bac bejep wut jĩ. Dawá jéih wálicannitdih, jéih bejannitdihbat ãpĩ boanap wut jĩ. ⁸ Páant ã chãjachah enna, caán tútchidih moón búdí ìt weñep wut jĩ.

⁹ Caán tútchidih bóo Simón wut jumni, jíohni át jumap wut jĩ. Pánihna, caán tútchidih moondíh jíohnit ded pah ì chãjatdih ãpĩ chãj júutap wut jĩ. Páant ã chãjachah enna, caanjĩh moón en wáhi bejnit, Simóndih ìt úumap wut jĩ. Nin pah ãpĩ niijíp wut yuh jĩ: “Weem páh jéihni bita wihcan caá. Dedé weemdíh judhcan caá”, át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Páant ã chãjachah enna, “Nin Dios pah muntih wēpat bíbohni caá”, cáacwã ì maáta bíicdih ìt niijíp wut yuh jĩ. Queétoó nihat caandíh ìt táí joi jwáhup wut jĩ.

¹¹ Páant ã chãjatjĩh queétdih maatápdih át júutap wut jĩ. Páant ã chãj júutuchah enna, queétoó wáhi bejnit, caandíh ìt táí joyóp wut jĩ. ¹² Obohjeéhtih, caandíh ì joyóchah yuhna, Felipeboó Dios maáh ã jumatdih, Jesucristoíh túini doonádhbat ã naáwáchah joinít, Simóndih cádahnit, Felipeboodíh ìt joyóp wut jĩ. Pánih táí joinít, ì jepahachah enna, Felipe neonádh, yaádhidibut át daabánap wut jĩ. ¹³ Simónbat Felipe ã naáwáchah joinít, Jesúsdi ã jepahachah, caandíhbat át daabánap wut yuh jĩ. Páant ã daabáát túttimah, Felipejeéh caanbút át péenap wut jĩ. Felipe Dios ã wēpatjĩh chãj júutnit, tubáp chũúhntidih ã táí boanachah enna, Simón át en wáhi bejep wut jĩ.

* **7:59** Sal 31.5; Lc 23.46 * **7:60** Lc 23.34 * **8:3** Hch 22.4-5; 26.9-11

14 Samaria baácdih moón Dios naáwátdih ĩ táí jepahat dooná Jerusalén tátchina Jesús ã naáwát tútnitdih át juibínap wut jĩ. Páant ĩ jepahat doonádih joinít, Pedro, Juan biícđih, Samaria baácna ĩt wahap wut jĩ. 15 Pániđ caanná juibínit, Pedrowã Jesúsdih jáap jéihnitdih Diosdih ĩt úbúp wut jĩ, Túini Espíritu ã wēpat queétdih ã jumat pínah niijná. 16 Queét Samaria baácdih moón Jesúhwã ĩ jumat jútat pínah niijná, queétdih Felipe átát daabánap wut jĩ. Jesúsdihjeh ĩt jéih jwuhap wut jĩ. Oboghjeéhtih, caán láa, Túini Espíritu ã wēpat queétdih át wih jwuhcap wut jĩ. 17 Pániđna, Pedro Juanjĩđ Samaria baácdih moondih ĩ teo jáha úbúchah, Túini Espíritu ã wēpat queétdih át jum jwíhip wut jĩ.

18 Pedrowã ĩ teo jáha úbúchah, Túini Espíritu ã wēpatjĩđ mácađ wéheatjĩđ ĩ wéhenachah, Simón át enep wut jĩ. Pániđ ennit, Pedrowã ĩ wēpat déedih náahna, dinerrojĩđ átih jíib chājĩhip wut yah jĩ.

19 —Weembát cáacwáđih wã teo jáha úbúchah, Túini Espíritu ã wēpat queétdihbut ã jumat pínah niijná, weemdĩđbut ñi wēpat déedih ñi wáhuá, át niijíp wut yah jĩ.

20 —Míih dinerrojĩđ Dios ã wēpatdih ma jíib chājĩhat yeejép caá. Pániđna, caandih ma jíib chājĩhat peéh míih dinero biícđih iiguípna ma bejeé. 21 Dios ã enechah, ma jenah joyát yeejép ã jumna caá. Nindih jwiít jwĩ chājat pah meém chājni pínah nihcan caá. 22-23 Wēpatdih tubit en ñinahnit, tubit íj yaicánniabeđ caá. Pániđ jumna, yeejépdih ma jéih cádahcan caá. Yeejép ma jenah joyátđih Dios ã yohat pínah niijná, caandih ma úbú. Páant ma chājachah enna, caán ma yéejatdih áta yoh tagaá, Pedro jíohni Simóndih át niij jūihñap wut jĩ.

24 —Weemdih yeéb Diosdih ñi úbú, ma niijípboó wã bejcat pínah niijná. Caán waó jíib iiguípna wã bejíhcan caá, Simón át niijíp wut jĩ.

25 Túttimah, Pedro Juanjĩđ Dios naáwátdih biih tátchinadiđ moondih naáwáđih ĩt bejep wut jĩ. “Jesús ã boo pud jáúwát túttimah, caandih jwiít jwĩ enep jĩ”, Samaria baácdih moondih ĩt niij naóđ peetép wut jĩ. Pániđna, caanjĩđ moondih

bohé péanit, Jerusalén tátchina ĩt jwúub bejep wut jĩ.

Felipe Etiopía baácdih bóodih ã bohéát

26 Felipe Samaria baácboó ã jumuchah, Dioih ángel caandih nin pah át niij naáwáp wut jĩ: “Múú wihcapboó Jerusalén tátchimant Gaza baácboó bejni namána chóop yapapboó ma bejeé”, át niijíp wut jĩ. 27 Páant ã niijíchah joinít, caanná át bejep wut jĩ. Caán namáđih Etiopía baácdih bóo jwúub bejna át chājar wut jĩ. Caán Etiopía baácdih moón ĩ maáh wili Candace wut jumnihih dinerodih en daoní wut jĩ. Jerusalén tátchiboó Diosdih weñedih juibíniji jwúub bejna át chājar wut jĩ. 28 Áih tátchina pátanijĩđ jwúub bejna, Dios naáwátdih naóđ yapani Isaías ã daácni náojidih enna át chājar wut jĩ. 29 Pániđna, Túini Espíritu Felipedih nin pah át niijíp wut jĩ: “Con bejni pátani pebhna ma bejeé”, át niijíp wut jĩ.

30 Páant ã niijíchah joinít, Felipeboó pátani pebhna juibínit, caán náodih Etiopiadih bóo ã míic en naáwáchah, át joyóp wut jĩ.

—¿Ma ennidih ma beh joí niít? Felipe caandih át niij úbh joyóp wut jĩ.

31 —Weemdih bohéni ã wihcađ, wã táí beh joicán caá. Wã pebh juí chūdnit, weemdih ma bohénaá, Felipedih át niijíp wut jĩ.

—Júu, niijnít, ã pebh át juibí chūdap wut jĩ.

32 Dios naáwátdih naóđ yapani Isaías nin pah ã niij daacátjidih Etiopía baácdih bóo míic en naóhna át chājar wut jĩ:

“Ovejadiđ mawat túut, ĩ teo wáyachah, ã ñaáccat pah muntih caanbút caandih ĩ tewechah, laihcanni ã jumbipna caá. Oveja yoócdih ĩ bóodochah, ã ñaáccat pah muntih caanbút laihcanni ã jumbipna caá.

33 Caandih ĩ deoh naóhbipna caá. Caán yeejép ã chājcađ yahna, queétdih caandih yeejép ĩ chājipna caá. Pániđna, caandih ĩ mao yohochah, weđ wihcanjeh nin baácboó ã buadbípna caá”, Isaías át niij daacáp tajĩ. (Is 53.7-8)

34 Caán náodih en naóhnit, Etiopía baácdih bóo Felipedih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—Ma naáwá weemdih. ¿Nin Isaías ā ni-ijátji dedna tigaá? ¿Caanjéh naóh niit át chājjip? ¿Bíhdih naóh niit át chājjip, páant ā niijná? át niijíp wut jĩ.

35 Páant ā niij úbh joyóchah joinít, Felipeboó caán náodih ennit, Etiopíadih bóodih Jesúh túini doonádih át naáwáp wut jĩ. 36 Páant niij béjna, ímdih ít enep wut jĩ.

—¡Enejáh! Conboó ím caá. ¿Weemdih ma daabáihcan niit? Felipedih át niijíp wut jĩ.

37 —Jesúsdih ma túi jepahachah, meemdih wā daabábipna caá, Felipe caandih át niijíp wut jĩ.

—Dios wūáh Jesúsdih weém wā túi jenah joiná caá. Caán Jesús Dios ā wahní Cristo ā jumatdih wā túi jéihna caá, át niij jepahap wut jĩ.

38 Páant niijnít, pētáni íoh teonidih át chāwáát túutap wut jĩ. Caán ā chāwáchah, dei ñuhnit, ímna ít dei juibínap wut jĩ. Pánih dei juibínit, ímdih póbó páud bac bej juibí ñuhnit, Felipeboó caandih át daabánap wut jĩ. 39 Daabá péanit, í aab ñáhachah, Túini Espíritu Felipedih át ubah bejep wut jĩ. Ā buudáh bejchah, Etiopíadih bóo caandih át jwúb encap wut jĩ. Pánihna, Jesúsdih jepahna, túi wēinit, áih baácna át jwúb bejep wut jĩ. 40 Túini Espíritu Felipedih ā ub bejchah, Azoto tútchina át juibínap wut jĩ. Pánihna, nihat tútchinadih moondih Jesúh túini doonádih naóh jibna, Cesarea tútchiboó át juibínap wut jĩ.

9

*Saulo ā túut nuumát
(Hch 22.6-16; 26.12-18)*

1 Páant Felipe ā chājat pónih, Sauloboó Jesúhwādh en jūihna, “Queédih maomi caá”, niijnít, sacerdotewā í maáh pebhna át bejep wut jĩ. 2 Caanná juibínit, mawat pínah papélahdih caandih át úbap wut jĩ. “Damasco tútchiboó judíowā í míic wáacat muunádih moón í maátadih ñi daacá. Weém Jesúhwādh bid jwinít, queédih chéonit, nin Jerusalén tútchiboó wā jwúb ub jūóhmi caá. Pánihna, wā tewat pínah papélahdih weemdih ñi wūhú”, Saulo át niijíp wut jĩ.

3 Páant ā niijíchah joinít, caán náodih í wūhachah, Damasco tútchina ít bejep wut jĩ. Damasco tútchina í tóah juibínachah, japmant iig jéenaat caandih át jígohop wut jĩ. 4 Páant ā iig jéenanachah, Sauloboó át buug ñájap wut jĩ. Pánih buug ñájnit, Jesús ā wéhenachah, át joyóp wut jĩ. “¿Saulo, dépanihna meém weemdih yeejép ma chāj?” át niijíp wut jĩ.

5 “¿Maá, meém déhe tigaá?” Saulo át ni-ijíp wut jĩ. “Weém Jesús, yeejép ma chājni caá. Weemdih íjnit jepahcan, meemjéh tigaá ma míic yéejana caá. 6 Ma ñah ñuhú. Tútchidih waad béjnit, ma jumú. Ma chājat pínahdih meemdih naóhni pínah ā juibíbipna caá”, Jesús Saulodih át niijíp wut jĩ.

7 Páant ā wéheatdih joiná yuhna, Saulo ā pej jumnitboó cáacdih encan, ít joí wáhi bejep wut jĩ. 8 Saulo ñah ñuhnit, ā jéih encah, ā pej jumnit áih muj nahmant teonit, Damasco tútchina caandih ít wái waad béjep wut jĩ. 9 Pánihna, Saulo bíic peihcanni yeó jáap jéih encan, jeémpan, babhcan, Diosdih búdí úbhna át chājap wut jĩ.

10 Damasco tútchidih bóo Jesúsdih jéihni Ananías wut jumni oo júmat dée pah Jesúsdih át enep wut jĩ. Páant ā enechah, Jesús caandih át ejep wut jĩ: “¡Ananías!” át niijíp wut jĩ. “Júú, wā jumna caá”, át niij jepahap wut jĩ.

11 “Yoobópdih wut jumni namádih, Judáih muuná bejnit, Tarsodih bóo Saulo wut jumnidih ma bidí. Caán Diosdih úbhna caá ā chājap. 12 Caanbút oo júmat dée jígohatdih enna caá ā chājap. Ā jwúb enat pínah niijná, meém juibínit, caandih teo jāhanit, úbát panihatdih ā enep be”, Jesús Ananíasdih át niijíp wut jĩ.

13 “Maá, caán míhwā túinit, Jerusalén tútchidih moondih yeejép át chājap wut be. Dawá cáacwā weemdih páant í niij naáwáp be. 14 Nin Damasco tútchiboó caán nihat míhwādh teo nemat túut niijná, sacerdotewā í maátadih papélahdih daacát túutnit, caán núo ā wēpatjĩh át jūwúp wut be”, Jesúsdih Ananías át niij jepahap wut jĩ.

15 “Caán Sauloboó wā ñíoni jumna, judíowā nihcannitdih, í maátadih, judíowādhbut wā naáwádh ā naóhbipna caá. Pánihna, ā pebhna úmcanjeh ma

bejeé. ¹⁶ **Táttimah, wíih ã jumat jíib, dawá láa yeejép ã yapat pínahdih caandíh wã jéihyabipna caá**, Jesús Ananíasdih át niijíp wut jĩ.

¹⁷ Páant ã niijíchah joinít, Ananías Saulo pebhna juibí, caandíh teo jáha wúbhnit,

—Wã dée Saulo, jwĩ Maáh Jesús namáboó meemdíh jíghni weemdíh ã wahap be, ma jwúb enat pínah, Túini Espíritu ã wēpat meemdíh ã jumat pínahbut niijná, át niijíp wut jĩ.

¹⁸ Páant ã niijíchahjeh, áih quíib dahdih queéj cháa pah jíghni ã búg jénechah, Saulo át jwúb enep wut jĩ, páant muntih. Pánihna, ñah ñuh bac bejnit, át daabáát tútup wut jĩ. ¹⁹ Páant caandíh ã daabáát táttimah, jwúb bid jeémpna, ã nuugúp wanatji át boonap wut jĩ. Pánihna, Saulo Damasco tútchidih Jesúhwãjeéh maátcanjeh át jumap wut jĩ.

Saulo Damasco tútchiboó ã naáwát

²⁰ Saulo ã tút nuumát táttimahbitjeh, judíowã ã míc wáacat munáboó Jesúh túini doonádih át naáwáp wut jĩ.

—Caán Jesús Dios wúh caá, Saulo apĩ niijíp wut jĩ.

²¹ Páant ã niij naáwáchah joinít, nihat ãt joí wáhi bejep wut jĩ.

—¿Nin Jesúhwãdih ñun yóhni ni nican niít? ¿Ninjíhbut júóhnit, queétdih teonít, sacerdotewã ã maátadih wúhni ni nican niít? ãt míc niijíp wut jĩ.

²² Obohjeéhtih, Saulo úmcanjeh, chah át bohénap wut jĩ. Pánih bohénit, “Yoobópdih tigaá Jesús Dios ã wahni Cristo caá”, ã niijíchah joinít, bita Damasco tútchidih moón judíowãboó ãt beh joicáp wut jĩ.

Saulo judíowãdih ã jweyát

²³ Maátcanjeh ã jumat táttimah, judíowã caandíh mawíhna, queétjeh ãt míc wéhenap wut jĩ. ²⁴ Pánih míc wéhenit, caán tútchidih bóo jécnadidh yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut ãt páñap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, Saulo ã mawíhat doonádih át joyóp wut jĩ. ²⁵ Caán doonádih joinít, Saulo ã chéenwã caandíh búdí wãhdih yacnit, chei caán táttichi wáihyat júdu táahmant ãt cádah deya

bojop wut jĩ. Páant ã chãjat táttimah, Jerusalén tútchiboó ãt bejep wut jĩ.*

Saulo Jerusalén tútchiboó ã jumat

²⁶ Jerusalén tútchidih juibínit, Jesúhwã bícdih Saulo átih jumíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, “Jesúsdih jepahni nihcan caá”, niij jenah joinít, caandíh ãt úmup wut jĩ.

²⁷ Páant ã úmchah yuhna, Bernabéboó Jesús ã naáwát tútñit pebhna caandíh át namah bejep wut jĩ. Pánihna, Saulo ded pah ã yapatjidih Bernabé queétdih át naáwáp wut jĩ: “Nin Saulo Damasco tútchiboó bejnit, Jesúsdih át enep wut jĩ. ã enechah, Jesúsboó caandíh át wéhenap wut jĩ. Táttimah, Damasco tútchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át naáwáp wut jĩ”, Bernabé át niijíp wut jĩ. ²⁸ Páant ã niiját táttimah, Saulo íjeéh waadnit, Jerusalén tútchidih moondíh úmcanjeh, Jesúh doonádih át wēp naáwáp wut jĩ. ²⁹ Pánih naóhnit, biquína Grecia baácmant júóhnit judíowãjeéh míc wéhenit, queétdih yehna át naáwáp wut jĩ. Páant Saulo chah ã wēp naáwát peéh caandíh ãt mawíhip wut yuh jĩ. ³⁰ Páant ã mawíhat doonádih joinít, Saulojeéh jumnit Jesúhwãboó caandíh Cesarea tútchina ãt ub jwei déi bejep wut jĩ. Caanjíh namah jum jwuhnit, Tarso tútchina caandíh ãt wah bojop wut jĩ.

³¹ Caán láa nihat Judea baác, Galilea baác, Samaria baácboó Jesúhwã ãt túi jumap wut jĩ. Dedé tac búgáát wihcah, ãt túi míc bohénap wut jĩ. Queét Diosdih úmnit, ã yéejatdih cádahachah, Túini Espíritu queétdih búdí ãt teo wáacap wut jĩ. Pánihna, Jesúsdih jepahnit chah ãt dao béjep wut jĩ.

Pedro Eneasdih ã booaat

³² Saulodih ã wahat táttimah, Pedro nihat tútchinaboó Jesúhwãdih táoh en jib bejna, Lida tútchidih át juibínap wut jĩ. ³³ Caanná juibínit, Eneas wut jumnidih át enep wut jĩ. Ocho jópchi játih Eneas tubúp chũhni ãt jéih wálicap wut jĩ.

³⁴ —Eneas, Jesucristo meemdíh ã booa caá. Ma ñah ñuhwú. Ma lajatdih ma ub ámochoó, Pedro át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, Eneas át ñah ñuhup wut jĩ. ³⁵ Pánihna, nihat Lida tútchidih

* 9:25 2Co 11.32-33

moón, Sarón tátchidih moonbát caán doonádih joinít, ì yéj chājatdih cádahnit, Jesúsdiñ ìt jepahap wut jì.

Tabita mi boo pud jūúwát

³⁶ Jope wut jumni tátchidih Tabita wut jumnih Jesúsdiñ táí jéihnih mit jumap wut jì. Mi wut Tabita griego wéheatjìh Dorcas ìt niijíp wut jì. Caánt táí chājniñ, moh yéejnitdih mipí táí teo wáacap wut jì. ³⁷ Pánihna, caán láa wanat ñah jūúwáchah, mit wanah bejep wut jì. Páant mi wanat túttimah, queét miñh bácahjidiñ táí choc péanit, chah bóo tólihboó ìt jwejep wut jì. ³⁸ Lida tátchi Jope tátchi táí pebh buugjéh át jumap wut jì. Pánihna, Jope tátchidih moón Jesúíhwā, Pedro Lida tátchiboó ā jumap doonádih jātih ìtát joyóp wut jì. Pánih joinítji chénewādiñ Pedro pebhna ìt wah bojop wut jì. Ā pebhna juibínit, “Tabita mi wanah bejep be. Waícanjeh jwí jumapboó jwíjeéh ma jūúwá”, Pedrodiñ ìt niijíp wut jì.

³⁹ Páant ì niijíchah joinít, Pedro ìjeéh át bejep wut jì. Caánboó ì juibínachah, caán muudíh jumnitboó Pedrodiñ chah bóo tólihna ìt namah púuh laab béjep wut jì. Tabita ìjeéh jum jwuhna, moh yéejnitdih wāhat táut niijná, dawá yéguehdih mit chājap wut jì. Pánihna, éemp wannit yaádh Pedrodiñ ñah púada bojnit, mi chājniñi yéguehndih ìt júut juñúp wut jì. ⁴⁰ Obohjeéhtih, Pedro caán tólihboó jumnitdih át bac bejat táutap wut jì. Ĭ bac beedáát túttimah, bódiñha caj yoh ñajnit, Diosdiñ át wúbáp wut jì. Pánih wúbh péanit, miñh bácahjidiñ tac púud ennit,

—Tabita, ma ñah ñahúá, át niijíp wut jì.

Páant ā niijíchahjeh, caántboó Pedrodiñ wāt ennit, mit pud chúudap wut jì. ⁴¹ Páant mi pud chúudachah, Pedro miñh téihyadiñ teonit, caántdih át wái ñahanap wut jì. Pánihna, caanjìh moón Jesúíhwādiñ, éemp wannit yaádhndihbut bid bojnit, “Eneé mi jwúub boonap be”, queédih át niijíp wut jì.

⁴² Páant mi boovat doonádih niñat Jope tátchidih moón ìt joyóp wut jì. Pánih joinít, dawá Jesúsdiñ ìt jepahap wut jì. ⁴³ Pánihna, nuñúpwā chóo teoni, Simón wut jumnijeéh Jope tátchiboó maatápdih Pedro át jumap wut jì.

10

Pedro Cornelio wādiñ Jesúíh doonádih naáwādiñ ā bejat

¹ Caán láa Cesarea tátchiboó cien soldadowā ì maáh Cornelio wut jumni át jumap wut jì. Queét soldadowā Italiano wut jumni poómp wut jì. ² Cornelio āih muudíh moón biícdiñ Diosdiñ táí jenah joí wēinit, caandíh úmna, yéejat cádahnit, ìt táí chājap wut jì. Jìgah náah jumnit judiowādiñ búdí át teo wáacap wut jì. Jesucristodiñ jéih jwuhcan yuhna, yeó jáap jumap pah Diosdiñ át wúbáp wut jì. ³ Biíc yeó jáap cheyeh las tres jumuchah, Cornelio ā wúbúchah, oo jámat pah, Dioíh ángel ā pebhna ā waád juibínachah, át enep wut jì. Páant ā enechah, “Cornelio”, át niijíp wut jì. ⁴ Cornelio caandíh en behnit, úmna, “¿Maá, dedédiñ caá ma náah?” át niijíp wut jì. Páant ā niijíchah joinít, ángel nin pah caandíh át niij jepahap wut jì: “Diosdiñ ma wúbúchah, át joyóp wut be. Jìgah náah jumnitdih ma wúhuchahbut, át enep wut be. Pánihna, buu ma wúbátidih ā jepahbipna caá. ⁵ Jope tátchiboó Simón Pedro wut jumnidih ub jūúwát náahna, míh cáacwādiñ ma wah bojóo. Caán táini doonádih yeebdíh ā naóhbipna caá. ⁶ Biíh Simón nuñúpwā chóo teonijeéh búdí muj jwéejdih jumni muudíh ā jumna caá”, ángel Corneliodih át niijíp wut jì.

⁷ Páant niij péanit, át bac bejep wut jì. Ā bac bejat túttimah, Cornelio chénewā caandíh teo wāhndih, biíc ājeéh jumni soldadodihbut át bid bojop wut jì. Caán soldadoboó Diosdiñ táí wēini jumna, yeó jáap jumap pah Corneliodih wapni wut jì. ⁸ Pánihna, Cornelio ángel ā niijátjidiñ queédih naóh beedánit, Jope tátchiboó át wah bojop wut jì.

⁹ Biíh yeó jáapdiñ Jope tátchiboó ì tóah juibínachah pohba, yeó jáap tac yoób Pedro ā jumni muú chahmant bóo coahna Diosdiñ wúbádiñ át púuh laab béjep wut jì. ¹⁰ Páant ā wúbúchah, caandíh nuugúp tubuchah, át jeémíhip wut jì. Obohjeéhtih, ì jeémát chājat pónih, oo jámat jìgohat déedih át enep wut jì. ¹¹ Jeáboó ā jéweah bejehchah, chénaoó bóod chéoni chóo, búdí chóo át dei jūúwáp wut jì. ¹² Caán chóo díitna dawá nuñúpwā

judíowã ï jeémpca naáhwã míic ït jumap wat jĩ. Maiwãbut jum, jwébehwãbut ït jumap wat jĩ. ¹³ Caandíh ã enechah, Dios nin pah ãt niijíp wat jĩ: “Pedro, ñah ñahnit, nitdih ma mao jeémé”, ãt niijíp wat jĩ.

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, “Nihcan caá, Maá. Weém wã jeémpcan niít. Jwĩ nuowãdih ma jeémát tútca naáh yeejépwãdih wãpĩ jeémpcan beé”, Pedro ãt niij jepahap wat jĩ. ¹⁵ “ ‘Buu táinit caá’, wã niijnítidih ‘Yeejépwã caá’, ma niijcá bojoó”, Dios Pedrodih ãt niijíp wat jĩ.

¹⁶ Páant biíc peihcanni láa ã yapachah, caán chóo ãt páuh laab béjep wat jĩ, buca. ¹⁷ Pánihna, Pedro tubit náhni dahwanit, “¿Dépanihatdih niijíh tigaá pánih jíghnidih ã júut?” caanjéh ãt niij jenah joyóp wat jĩ. Páant ã niij jenah joyóchah, Cornelio ã wah bojnitboó, Pedro ã jumni munná ït jubínap wat jĩ: “¿Simón nuñúpwã chóo teoníh muú dedboo tigaá ã jum?” cáacwãdih ït niij úbh joyóp wat jĩ. Caán muudíh ï jéihya naáwáchah, ã jumni munná ït jubínap wat jĩ. ¹⁸ Pánih jubínit, nin pah ït niij ej úbh joyóp wat jĩ: “¿Simón Pedro wut jumni nin muudíh niít ã jumap?” ït niijíp wat jĩ.

¹⁹ Páant ï ezechahjeh, Pedro caandíh jíghnijidih ã jenah joyóchah, Túini Espiritu caandíh nin pah ãt niijíp wat jĩ: “Pedro, jéchoó biíc peihcannit meemdíh bidna caá ï chãjap. ²⁰ Ñah ñah, dei bejnit, ïjeéh ma bejeé. Bíh pah bóodih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé. Weémboó queétdih wã júúwát tútup be”, ãt niijíp wat jĩ.

²¹ Páant ã niijíchah joinít, Pedro ï pebhna ãt dei bejep wat jĩ. Dei jubínit, queétdih nin pah ãt niijíp wat jĩ:

—Ninjíh tigaá wã jumap, ñi bid júóhni. ¿Dépanihna weemdíh ñi bid júóh? ãt niijíp wat jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, queétdih nin pah ït niij jepahap wat jĩ:

—Cornelio cien soldadowãdih watni jwiútdih ã wahap be. Caán túi chãjni, Diosdih úmnit yéej chãjanni, nihat judíowã caandíh ‘Túini’, ï niijní caá. Meemdíh Dioíh ángel caandíh ãt bidat tútup wat be, túini doonádih jwiútdih ma naáwát pínah niijná, Pedrodih ït niijíp wat jĩ.

²³ Páant ï niijíchah joinít, Pedro queétdih waadát tút, jeémát wãhnit, ã jumni muúboó ãt ño jwahat tútup wat jĩ. Cheibit Pedro ïjeéh ãt bejep wat jĩ. Páant ã bejchah, bita Jope tútchidih moón Jesúíhwãbut caandíh ït pej jum bejep wat jĩ.

²⁴ ï bejni daanimant bóo yeó jáapdih queét Cesarea tútchina ït jubínap wat jĩ. Cornelioboó ã déewãdih, ã chéenwãdihbut bid wáacnit, Pedrowãdih ãt páñap wat jĩ. ²⁵ Pánihna, Pedro Cornelioíh muudíh ã téih waadáchah, Cornelioboó jwãáh bac júóhnit, áih jícha pebh bóidicha ãt caj yoh ñajap wat jĩ.

²⁶ Obohjeéhtih, Pedro caandíh wái ñahanit,

—Ma ñah ñahú. Weembút meem pánih cáacjeh mun tigaá. Weém maáh nihcan caá, caandíh ãt niijíp wat jĩ.

²⁷ Páant ã niijíchah joinít, ñah ñahnit, míic wéhenit, Cornelio caandíh ãt numah waad béjep wat jĩ. Caanná waád jubínit, dawá míic wáac páinitdih Pedro ãt enep wat jĩ.

²⁸ Pánih ennit, Pedro queétdih nin pah ãt niijíp wat jĩ:

—Jon játih Dios jwĩ nuowãdih nin pah ãt niij watup wat jĩ: ‘Judíowã nihcannit biúcdih ñi jumca bojoó’, ãt niijíp wat jĩ. Pánihna, caán watatjidih ñijeéh jumnit, wã yap yohatdih ñi túi jéihna caá. Obohjeéhtih, judíowã nihcannitdih ‘Yeejépwã caá’, Dios weemdíh ã niiját tútcan beé. ²⁹ Páant ã niijíchah joiná, yeéb weemdíh ñi bidichah, ‘Wã bejcan niít’, niijcánjeh, ñi pebhna wã júúwáp be. ¿Dépanihat tút tibeé ninjéh weemdíh ñi júúwát tút? ãt niijíp wat jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchah joinít, Cornelioboó nin pah ãt niij jepahap wat jĩ:

—Jwínah bóodih, yeó tres jumachah, nin horadih pohba, Diosdih wã úbúchah, áih ángel túi baabní yeh iigní yégueh duoní, wã pebh ã jíghop be. ³¹ Pánih jíghnit, ‘Cornelio, meém Diosdih ma úbúchah, meemdíh ãt joyóp wat be. Jígh náh jumnitdih ma teo wáacachahbut enna, Dios meemdíh jwah ã jwúb teo wáacipna caá. ³² Pánihna, Jope tútchiboó míh cáacwãdih ma wah bojoó, Simón Pedro wut jumnidih ninna queét ï ab júúwát pínah niijná. Caán bíh

Simón, nuñáp wā chóo teoni pebh, bádí māj jwējdih jumni mædíh ã jumna caá', caán ángel weemdíh ã niijíp be. ³³ Páant ã ni-ijíchah joinít, meemdíh ã wā jūúwát pínah niijná, wíh cãacwãdih wã wah bojop be. Meém túi chãjni jwí pebhna mat jūúwáp tagaá. Pánihna, jwiít nihat ninjîh Diosjeéh jumna, ded pah jwiít dih ã naáwát túatdih joíhna, jwí páina caá, Cornelio Pedrodih ãt niijíp wut jî.

Pedro Corneliowãdih Jesúh doonádih ã naáwát

³⁴ Páant ã niijíchah joinít, Pedro nin pah queédih ãt niij naáwáp wut jî:

—Buu jwuh yoobópdih wã jéihna caá. Nihat cãacwãdih Dios biíc yoobó áihwã pínah ã náahna caá.* ³⁵ Nihat baácdih moón Diosdih úmmit, yéejatdih cádahna, ã túi chãjachah, Dios queétdih ã wēina caá. ³⁶ Cãacwã Diosjeéh ã túi jumat pínahdih Jesucristodih ãt wah deyanap wut jî. Caán túini doonádih jwiít judíowãdihjeh ãt jwíh jéihyanap wut jî. Páant ã wahní caá nihat cãacwã ã maáh. ³⁷ Jesús ded pah ã chãjatji doonádih ñitát joi tágaá. ‘Ñi yéejatdih ñi cádahaá. Pánih cádahnit, ñi daabáát tútú’, Juan Daabáni cãacwãdih ãpí niij naóh bohénap jî. Páant ã bohéat túttimah, Jesúsboó Galilea baácdih, nihat Judea baácdihbut ded pah ã chãjatji doonádihbut ñit joi tágaá. ³⁸ Caán Jesús Nazaret tútchidih bóodih Túini Espíritu ã wēpatdih Dios bádí ãt wãhup tajî. Pánihna, jib bejnit, caán Túini Espíritu ã wēpatjîh Jesús cãacwãdih ã túi teo wáacap jî. Pánih teo wáacna, nemép caolih jumnitdih ã túi boanap jî. Dios ájeéh ã jumuchah, páant ã chãjap jî. ³⁹ Jwíh baácbó Jerusalén tútchiboobút nihat ã chãjatjidih jwiít jwí enep jî. Túttimah, jwí maáta judíowã caandíh cruzboó ã péoh dodh mao yohat tútup jî. ⁴⁰ Obohjeéhtih biíc peihcanni yeó jáap túttimah, caandíh boonit, Jesús dih Dios ãt jígoat tútup tajî. ⁴¹ Páant ã jígohochah yahna, nihat cãacwã caandíh ã encap jî. Jwiít Dios ã ñíonitdihjeh ã jígohop jî. Jesús ã boo pad jūúwát túttimah, ájeéh jeémpnit, jwí babhup jî. ⁴² Pánih jwíjeéh jumna, jwiít dih nin pah ã niij wutup jî: ‘Nihat cãacwãdih nin pah ñi niij

naáwá: “Jesúsdih jepahcannit báadhnit, wunnitdihbut ã yéejat peéh chãjat túttni maáh Dios caandíh ãt waadánap wut jî”, ñi niijí, ã niijíp jî. ⁴³ Pánihna, nihat Jesúsdih ã jepahachah, Dios ã yéejatdih ã yohbipna caá. Nihat Dios naáwát dih jon jãtîh naóh yapanit caán Jesús dih niij naóhna ãt chãjap wut jî, Pedro Corneliowãdih ãt niijíp wut jî.

Judíowã nihcannitdih Túini Espíritu ã jwíh jumat

⁴⁴ Pedro páant ã niij naáwáchahjeh, nihat caandíh joinít dih Túini Espíritu ãt waadáp wut jî. ⁴⁵⁻⁴⁶ Corneliowã judíowã nihcannit yahna, mácah wéheatjîh Diosdih ãt wēi naáwáp wut jî. Páant ã wēi naáwáchah, Pedrodih pej jum bejnit judíowã ãt joyóp wut jî. Túini Espíritu judíowã nihcannitdih ã waadáchah enna, queét judíowãboó ãt en wáhi bejep wut jî. Pánihna, Pedro caandíh pej jum bejnitdih nin pah ãt niijíp wut jî:

⁴⁷ —Jwiít dih waadát pah mun tigaá nitdihbut Túini Espíritu ã waadáp. ¿Páant ã chãjachah, queétdih jwí daabánachah, ã túimi naniít? ãt niijíp wut jî.

⁴⁸ Páant niij péanit, Jesús ã wutuchah joiníji ã wēpatjîh queét judíowã nihcannitdih Pedro ãt daabáát tútup wut jî. Páant ã daabáát túttimah, “Jwíjeéh ma chão jwáhuú”, Pedrodih ãt niijíp wut jî. Páant ã niijíchah joinít, ãjeéh ãt chão jwáhuup wut jî.

11

Pedro ã chãjat doonádih Jerusalén tútchidih moón Jesúhwã ã joyát

¹ Judíowã nihcannitbut Jesús dih ã jepahat dooná ãt bej peét bejep wut jî. Jesús ã naáwát túttnitboó, bita Jesúhwãbut Judea baácbó jumnit, caán doonádih ãt joyóp wut jî. ² Pánihna, Pedro Jerusalén tútchina ã jwáub juibínachah, biquína Jesús dih jepahnit judíowã, caandíh nin pah ãt niij jãihñup wut yah jî:

³ —¿Dépanihna, meém judíowã nihcannit pebhboó ma bej? Queét yeejépwãjeéh jeémpnit, Dios jwí nuowãdih ã wutajjidih mat yap yohop taga, ãt niijíp wut jî.

* 10:34 Dt 10.17

⁴ Páant, ï niijíchah joinít, Pedro nihat ã yapatjidih nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ:

⁵ —Weém Jope tátchiboó jumnit, úbhna, oo jumat jíghat déedih wã enep jĩ. Páant wã enechah, chénaoó bóod chéoni búdí chóo jeámant wã pebh ã dei juyáp jĩ.

⁶ Páant ã dei juyáchah, túi ennit, caán chóo diítina maiwã, jwébehwã nihat nuñápwbãut ï ñhuchah, wã enep jĩ.

⁷ Caandih wã enechah, wéheatbut yáanit, nin pah ái niijíp jĩ: ‘Pedro, ñah ñahnit, nitdih ma mao jeémé’, weemdih ã niijíp jĩ.

⁸ ‘Nihcan caá, Maá. Wã jeémpan niít. Yeejépwã, meém jwĩ nuowãdih ma jeémát tútcannitdih wãpĩ jeémpan beé’, wã niij jephahap jĩ.

⁹ Obohjeéhtih, páant wã niij jephahachah, ‘Buu “Túini caá”, wã niijnítidih “Yeejépwã caá”, meém ma niijcá bojoó’, weemdih ã niijíp jĩ.

¹⁰ Biíc peihcanni láa páant ã yapachah, caán chóo ã jwáub púuh laab béjep jĩ.

¹¹ Páant ã púuh laab béjechahjeh, biíc peihcannit neoná jwĩ jumni mædíh ït juyáp tajĩ.

Cesarea tátchidih bóo weemdih ubat túutna, queétdih át wahap tajĩ.

¹² Pánihna, Túini Espíritu weemdih nin pah ã niijíp jĩ: ‘Íjeéh ma bejeé. Ñi nuowãdih wã wutatjidih náhni dahwacanjeh ma túi bejeé’, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, úmcanjeh wã bejep jĩ. Nit seis Jope tátchidih moón Jesúihwãbut weemdih ï pej jum bejep jĩ.

Caanná juibínit, Cesarea tátchidih bóoíh mædíh jwĩ waad béjep jĩ.

¹³ Páant jwĩ waad juibínachah, ded pah caandih ã yapatjidih nin pah jwiítidih ã niij naáwáp jĩ: ‘Dioíh ángel nin mæboó weemdih jíghonit, weemdih nin pah ã niijíp jĩ: “Jope tátchidih míh cãacwãdih wahnit, Simón Pedrodih ma ub júwát túutú.

¹⁴ Caán jwinít, yeebdih túini doonádih ã naóhbična caá. Caán doonádih ñi jepahachah, meém ma pebh moón biícidih ñi yéejat peéh chãjat déedih Jesús ã túi ubbična caá”, ã niijíp jĩ’, Cornelio jwiítidih ã niijíp be.

¹⁵ Pánihna, Jesúih túini dooná queétdih wã jáap naóh jwíihichahjeh, jwiítidih ã waadátji pah mæntih, Túini Espíritu queétdihbut ã waadáp jĩ.

¹⁶ Caandih ennit, Jesús jwiítidih ã niijátjidih wã náhninap jĩ: **Juan mahjihjeh ã**

daabánap be. Obohjeéhtih, Túini Espíritu yeebdih ã waadáchah, yeebdih ã wēpat búdí ã wāhbična caá’, ã niijíp jĩ.*

¹⁷ Páant ã niijátjidih náhninit, Dios queétdih Túini Espíritu ã wáhatdih ennit, ‘Weém Diosdih wã yap yohcan niít’, niijnít, queétdih wã daabáat túutap jĩ, Pedro Jesúsdi jephahnit judíowãdih át niijíp wut jĩ.

¹⁸ Páant Pedro ã niijíchah joinít, jwáub jūihcanjeh, Diosdih wēinit, nin pah ït míc niijíp wut jĩ.

—¡Joi yáh buca! Judíowã nihcannit yahna, yéejat peéh iiguípna ï bejat déejidih Dios át túi ubap taga. Pánihna, ï yéejatdih cádahnit, ï túut nuumúchah, queétdihbut áihwã át chãjap taga, ájeéh páantjeh ï jumat pínah niijná, ït míc niijíp wut jĩ.

Antioquía tátchidih moon jwáh Jesúih doonádih ï jepahat

¹⁹ Estebandih ï mao láa, bita Jesúsdi jéihnitdihbut judíowã ït mao ñuunáp wut jĩ.

Pánihna, queét ï mawatdih jweinít, yáup ït bej peét bejep wut jĩ. Biquína Fenicia baácboó bej, bita Chipre quewaboó bej, bitabut Antioquía tátchiboó ït bejep wut jĩ.

Pánih bejnit, Jesúih túini doonádih ït naóh peét bejep wut jĩ. Pánih naóh bejna yahna, judíowãdihjeh ït naáwáp wut jĩ.

Judíowã nihcannitbóodih ït naóh jwahcap wut jĩ.*

²⁰ Obohjeéhtih, biquína Jesúihwã Chipre quewadih moón, Cirene tátchidih moonbút, Antioquía tátchina juibínit, judíowã nihcannitdihbut jwĩ Maáh Jesúih doonádih ït naáwáp wut jĩ.

²¹ Pánihna, Dios búdí ã teo wáacachah, dawá queétdih joinít, túut nuamná, Jesúsdi ït jepahap wut jĩ.

²² Antioquía tátchidih moón ï jepahat dooná ã bej peét bejechah, Jerusalén tátchidih jumnit Jesúihwã caán doonádih ït joyóp wut jĩ.

Pánih joinít, queétdih ã bohé teo wáacat pínah niijná, Bernabédih Antioquía tátchina ït wah bojop wut jĩ.

²³ Caanná juibínit, queétdih Dios ã túi teo wáacatdih ennit, Bernabé búdí át weñep wut jĩ.

Pánih wēinit, queétdih bohénit, nin pah ápĩ niij naáwáp wut jĩ: “Jesúsdi ñi túi péenaá. Ded pah ã yapachah yahna,

* 11:16 Hch 1.5 * 11:19 Hch 8.1-4

caandih ñi táí jenah joí cádahca bojoó”, queét Jesúsdi h jáap jepahnitdih át niijíp wat jĩ. ²⁴ Bernabé táí chājni, Túini Espíritu ā wēpat búdí jumni, Jesúsdi h táí jenah joiní át jumap wat jĩ. Pánihni jumna, queét judíowā nihcannitdih yahna, búdí ā teo wáacachah, Jesúsdi h jepahnit chah ít dao béjep wat jĩ.

²⁵ Tálttimah, Bernabé Saulodih ā pej pínah Tarso tútchina bididih át bejep wat jĩ. ²⁶ Caandih jwáahnit, Antioquía tútchina át numah jwúub bejep wat jĩ. Pánihna, caánboó jwúub juibínit, Jesúsdi h jáap jepahnitdih bícdih ít bohénap wat jĩ. Jesúhwājeéh jumnit, bíc jópchi ít táí bohénap wat jĩ. Caán Antioquía tútchidih wat jĩ Jesúhwādi h “Cristodih péenit”, niijná, “Cristianos”, ít jwíh niij wūt búadhdap wat jĩ.

²⁷ Caán láa biquína Dios naáwátidih naóh yapanit Jerusalén tútchimant Antioquía tútchina ít dei juibínap wat jĩ. ²⁸ Bíc newé íjeéh jūóhni, Agabo wūt jumni, queét Jesúhwā bícdih í míc wáacachah, caánboó ñah ñahnit, Túini Espíritu ā niijátidih át jwúub naóh yapanap wat jĩ. “Maátcanjeh, jeémát wihcat láa nihat baácboó ā jambipna caá”, át niijíp wat jĩ. Tálttimah, Claudio Romano cáacwā í maáh ā jumuchah, Agabo ā niijátji pahjeh jeémát wihcat láa át jumap wat jĩ.* ²⁹ Pánihna, Agabo ā niijíchah joinít, “¿Jwí déewā Judea baácidih moón Jesúhwādi h jwí teo wáac jíih?” ít míc niijíp wat jĩ. Pánih teo wáacnit, det dinero búdí bíbohnit búdí ít wūhap wat jĩ. Buáh buugní bíbohnit buáh buugní ít wūhap wat jĩ. Bainí bíbohnit bainíjeh ít wūhap wat jĩ. Bitá bíbohcannit ít wūhcap wat jĩ. ³⁰ Í wāh wáacni dinerodih Bernabéwādi h wūhnit, Jerusalén tútchidih moón í déewā Jesúhwā maátidih ít wahap wat jĩ, bitadih í pāáat pínah niijná. Pánihna, Bernabé Saulojih í wūhni dinerodih Jerusalén tútchina ít ub bejep wat jĩ.

12

Herodes Santiagodih mawat túttnit, Pedrodihbut ā nemat tútat

¹ Caán láa Maáh Herodes Jesúhwādi h yeejép chājna, biquína queétdih nemat muáboó át nemat tútat wat jĩ. ² Juan weép jeñé Santiagodih* waó át bóod yohat tútat wat jĩ. ³ Páant ā chājachah ennit, judíowā í maáta búdí ít weñep wat jĩ. Í weñatdih ennit, Pedrodihbut át tewat tútat wat jĩ. Á tewat tútuchah, paacánni pandih jeémát, Pascua í niijní, láa wat jĩ. ⁴ Pánihna, caandih tewat túttnit, át nemat tútat wat jĩ. Chénena míc soldadowā jwíh wapnit pínah ít jumap wat jĩ. Tálttimah, jwúub tút numnít pínahbut páant moon mántih ít jumap wat jĩ. Bitabut páant moon mántih ít jumap wat jĩ. Bitabut páant moon mántih ít jumap wat jĩ. Pánihna, Pedro ā jweicát pínah niijná, dieciseis soldadowā caandih wapnit pínah ít jumap wat jĩ. “Pascua tálttimah, ub bac jūóhni, cáacwā í enepdih caandihbut wā mawat tútbitpna caá”, Herodes caanjéh át niij jenah joyóp wat yah jĩ.* ⁵ Páant niij jenah joinít, soldadowā Pedrodih nemat muáboó át táí wapat tútat wat yah jĩ. Páant caandih í nemechah, Jesúhwā Pedrodih búdí úbhna ít chājap wat jĩ.

Dioíh ángel nemat muumánt Pedrodih ā ub bacaat

⁶ Herodes ā jenahni yeó jáap cheijeh Pedroboó táí ũona át chājap wat jĩ. Chéne soldadowā chénaboó ítah tōp ā teo lajachah, Pedro bícdih ũona ít chājap wat jĩ. Í jumni tólih jéc pehbbut bita chéne soldadowā ít wap ñuhap wat jĩ. ⁷ Dioíh ángel queét pebh ā jígohochah, ā yeh iigát í jumni tólihdih át táí yeh iiguíp wat jĩ. Pánih jígohnit, Pedroíh páwádi h át wúmp mao wacap wat jĩ. “¡Waícanjeh jáanit, ma ñah ñuhú!” ángel Pedrodih át niijíp wat jĩ. Páant ā niij wucachah jáanit, Pedro át ñah ñuhap wat jĩ. Páant ā ñah ñuhuchahjeh, áih téihya colóhnadih í chéoni tōpna át waát jénep wat jĩ. ⁸ “Míih yéguehdih míih zapatosdihbut ma dawwá”, ángel át niijíp wat jĩ. Páant ā niiját joinít, át dawáp wat jĩ. Pánih dúo péanachah, “Míih cábah jweyát chóodih pinnit, wājeéh ma péé jūwá”, ángel caandih át niijíp wat jĩ.

⁹ Páant ā niijíchah joinít, caán chóodih pinnit, ángeljeéh át péé bac bejep wat jĩ. “Óboh

* 11:28 Hch 21.10 * 12:2 Mt 4.21 * 12:4 Ex 12.1-27

oo jumatjeh caá. Yapat yoobát pohba nihcan caá”, Pedro át niij jenah joijéhep wut yuh jĩ. ¹⁰ Nemat tólih jéc pebh wapnitdih yap bej, biih jéc pebh wapnitdihbut yap bejnit, tutchina bac bejat itah jécidih it juibínap wut jĩ. Caán itah jécidih i juibínachah, caanjéh át pãa bejep wut jĩ. Páant ã pãa bejehah ennit, it bac bejep wut jĩ. Namádih bejnit, biih namána ángel Pedrodih át numah juibínap wut jĩ. Pánihna, caán namádih juibínit, ángel át buudáh bejep wut jĩ. ¹¹ Ángel ã buudáh bejehah, Pedroboó jáani pah, ã yapatdih yoobópdih át jenah joyóp wut jĩ. “Dios áih ángeldih wahnit, Herodes ã mawat déedih, judíowã i maáta i náahat pah i chãjat déedihbut weemdih nemat muumánt át túi ub bacanap taga. Bui jwuhna wã jéihna caá”, Pedro át míic niijíp wut jĩ.

¹² Caán ã yapatdih túi jéihnit, Juan Marcos iin Maríah muna át bejep wut jĩ. Caán muidih dawá Jesúhwã míic wáacnit, búdí ubhna it chãjap wut jĩ. ¹³ Pánihna, caán muna juibínit, muú wáihyat júdu jécidih waádihna, át wuúmp mawap wut jĩ. Páant ã wuúmp mawachah joinít, teo wühnih Rode wut jumnih mit juibí ubh joyóp wut jĩ. ¹⁴ Pánihna, Pedro ã wéheatdih beh joinít, búdí wëina, wãtcanjeh, naáwádih mit jwúub waad béjep wut jĩ.

—Pedro beé ái jayúp be. Jéc pebh ái ñehap be, mit niijíp wut jĩ.

¹⁵ Obohjeéhtih páant mi niijíchah joinít,

—Yeena caá ma chãjap, it niijíp wut jĩ.

Obohjeéhtih, caántboó biic yoobó chah mit wëp naáwáp wut jĩ.

Queétboó caántdih joyáh bojnit,

—Oboh áih dadah nacaá, it niijíp wut jĩ.

¹⁶ Pánihna, Pedroboó páantjeh át wuúmp mao behjehep wut jĩ. Páant ã wuúmp mao behjehechah joinít, jécidih it wãtap wut jĩ, buca. Wãtnit, Pedrodih ennit, it en wáhi bejep wut jĩ. ¹⁷ Obohjeéhtih, Pedro queétdih too mao jwúubanit, át wéheat tãutcap wut jĩ. Queétdih i wéheat yayánit, ded pah Dios caandih nemat muumánt ã ub bacaatdih át naáwáp wut jĩ.

—Wã naáwátdih Jesús úud Santiagodih, bita Jesúhwãdihbut ñi naóh yapanaá, át niijíp wut jĩ.

Páant niij naóh péanit, biáboó át bejep wut jĩ.

¹⁸ Túttimah, baáb jéenechah, soldadowã Pedro ã wihcatdih ennit, búdí it wáhi bejep wut jĩ. “¿Ded pah tigaá Pedro át bej?” it míic niijíp wut jĩ. ¹⁹ Pánihna, Herodesboó caandih bid bojat tãutachah, áih soldadowã it bid jaicáp wut jĩ. Pánih bid jaicán, caandih wapnitji soldadowãdih tubit át ubh joí ñunáp wut jĩ. Pánih ubh joí péanit, Pedrodih i túi wapcatji peéh, queétdih át mao yohat tãutap wut jĩ. Pánihat túttimah, Herodes Judea baácmant Cesarea tutchina jumat tãut niijná, át dei bejep wut jĩ.

Herodes ã wunat

²⁰ Herodes Cesarea tutchidih ã jumachah, Tiro tutchidih moondih, Sidón tutchidih moondihbut búdí át ijip wut jĩ. Caán tutchinadih moón Herodeih baácdih moondih jeémátdih ipi juibí jib chãjap wut jĩ. Pánihna, jwúub jib chãjat tãut niijná, Herodes ã ijat yayát náahnit, Cesarea tutchina caandih enedih it juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, Herodes ã pebh bóo Blasto wut jumnidih jwááhnit, queétdih ã teo wáacat pínah niijná, it jib chãjap wut jĩ. Herodesdih i míic wéheat pínah yeó jáapdih Blastodih it ubát tãutap wut jĩ. ²¹ Pánihna, queétdih ã míic wéheat pínah yeó jáapdih, maáh jumna ã dawát chóodih duonít, ã chúdatdih juibí chúdnit, caandih enedih míic wáacnitdih búdí át naáwáp wut jĩ. ²² Páant ã naáwáchah joinít, nihat míic wáacnitboó “Cãaquih naáwát panihcan, Dios naáwát panihni caá”, it niij wëi ejep wut yuh jĩ. ²³ Páant i niij ezechahjeh, cãacwã i weñatdih náahnit, Diosboodih ã jwúub wëi naóhcatji jib, Dioih ángel Herodesdih wunat át wãhap wut jĩ. Pánihna, coyíwã caandih i jeéméchah, át wunah bejep wut jĩ.

²⁴ Pedrodih Dios ã ub bacaat túttimah, Jesúhwã jib bejnit, áih táini doonádih it naóh peetép wut jĩ. Caán doonádih jepahnit it dao béjep wut jĩ.

²⁵ Bernabé Saulojih Judea baácdih moondih wáac wühniji dinerodih wah péanit, Jerusalén tutchimant Antioquia tutchina it jwúub bejep wut jĩ. Jwúub bejnit, Juan Marcosdihbut ijeéh it ub bejep wut jĩ.

13

Bernabé Saulojih Túini Espiritu ã wahat

¹ Antioquia tátchidih moón Jesúihwãjeéh jumnit, biquína Dios naáwátidih naóh yapanit jum, biquína Jesúih doonádih bohénitbut it jumap wat jĩ. Nin caá i wãtna: Bernabé, Simón Eini i niijni, Lucio Cirene tátchidih bóo, Manaén Herodes Antipasjih biícidih behni, Saulo yah bũca. ² Pãnihna, biíc yeó jáap jeemp jwuhcanjeh, Diosdih wẽina, i uúbũchah, Túini Espiritu queétdih nin pah at niijip wat jĩ: “Bernabédih, Saulodihbut jãtĩh wãát ñiwip jĩ, Jesúih túini doonádih i naóh jibat pínah niijná. Pãant wã ñionit i jumũchah, yeéboó queétdih ñi wahaá”, at niijip wat jĩ.

³ Pãnihna, pãantjeh jeemp jwuhcanjeh, teo jãha uúbhnit, Bernabéwãdih it wahap wat jĩ.

Bernabéwã Chipre quewana i bejat

⁴ Túini Espiritu queétdih ã wahachah, Se-leucia tátchina dei bej, johlitjih bejni bádi jááj chóodih waadnit, Chipre quewaboó it chúuh bejep wat jĩ. ⁵ Chipre quewaboó Salamina tátchidih juibí, judíowã i míc wáacat mũnã waadnit, caanjih moondih Dios naáwátidih it bohénap wat jĩ. Juan Marcosbut queétdih teo wáacat túut niijná, ijeéh at bejep wat jĩ.

⁶ Pãnihna, Chipre quewaboó jumnitdih bohé pũud dei bejna, Pafos wũt jumni tátchina it juibínap wat jĩ. Caán tátchidih biíc judío Barjesús wũt jumni, “Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá”, niijná yahna, jióhni at jumap wat jĩ. ⁷ Caán jióhni Romano maáh Sergio Paulo wũt jumnijeéh at jumap wat jĩ. Sergio Paulo, túi jenah joini jumna, Dios naáwátidih joyát túut niijná, Bernabéwãdih at bid bojop wat jĩ. ⁸ Obohjeéhtih, caán jióhni, griego wéheatjih Elimas i niijni, Sergio Paulo ã túut mũmcát pínah niijná, Bernabéwãdih atih naáwát túutcap wat yah jĩ. ⁹ Pãnihna, Sauloboó, Pablo biih ã wũt jumni, Túini Espiritu ã wẽpatjih Elimasdih en behnit, nin pah at niij jũihũap wat jĩ:

¹⁰ —Meém, nemépdih jepahni, nihat táiniboodih yap yohni, tubit yeeni caá. ¿Diosdih túi pééhnitdih ma jãh cádahcan niit?

¹¹ Bũũ meemdih Dios ã peéh chãjachah, jéih encanni ma jum jwuhbipna caá. Pãnihna, yeó ã chãhatdih ma jéih en jwuhcan niit, Pablo at niijip wat jĩ.

Pãant ã niijichahjeh, Elimas at jéih encap wat jĩ. Pãnih jéih encan, caandih teo wãini pínahdih at bid bejep wat jĩ. ¹² Pãant ã yapachah ennit, i naóhni doonádih joinit, Sergio Pauloboó joí wãhi bejna, Jesúsdih at jepahap wat jĩ.

Pablo Bernabéjih Pisidia baác Antioquia tátchina i bejat

¹³ Pafos jẽlitdih Pablowã johlitjih bejni jááj chóodih jwũub waadnit, Panfilia baácidih bóo Perge tátchina it chúuh juibínap wat jĩ. Caanná juibínit, Juan Marcos queétdih cádahnit, Jerusalén tátchina at éemp jwũub bejep wat jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, Pablowãboó jwũub bejcanjeh, Pisidia baácidih bóo Antioquia tátchina it aab béjep wat jĩ. Caanná aab juibínit, judíowã i chooát yeó jáapdih, i míc wáacat mũboó it waád juibí chúudap wat jĩ. ¹⁵ Pãant i waád juibí chúudũchah, caán mũudih wáac joinit maáta Moisés ã wũtatjidih, Dios naáwát naóh yapanit i daacátjidihbut queét míc wáacnitdih it en naáwáp wat jĩ. Caandih en naóh péanit, queét maáta Pablowãdih nin pah it niijip wat jĩ:

—Jwĩ déewãá, nit jumnitdih teo wáacat pínah doonádih ub jũóhna, bũũ ñi naáwá, it niijip wat jĩ.

¹⁶ Pãant i niijichah joinit, Paboboó ñah ñahnit, i míc wéhenachah yayánit, nin pah at niij bohénap wat jĩ:

—Yeéb wã déewãá, judíowã nihcannit yahna Diosdih wẽinitbut, wã naáwáchah, ñi túi joyoó. ¹⁷ Dios jwĩ mũowãdih at ñiwip wat jĩ. Túttimah, Egipto baácboó i jumũchah, ã teo wáacatjih it cáac poonap wat jĩ. Pãnihna, dawá i cáac poat túttimah, ã wẽpatjih caán baácmant at ub bac jũúwáp wat jĩ.* ¹⁸ Túttimah, cuarenta jópchi pohba mũú wihcapboó jumnit, dawá láa Diosdih i yap yohochah yahna, queétdih at cádahcap wat jĩ.* ¹⁹ Canaán baácboó jumnitji siete poómpdih yoh péanit, jwĩ mũowã i jumap pínah niijná, Dios caán

* 13:17 Ex 1.7; 12.51 * 13:18 Nm 14.34; Dt 1.31 * 13:19 Dt 7.1; Jos 14.1

baácdih át wūhup wut jī.* ²⁰ Abrahamdih ā naáwát túttimah, cuatrocientos cincuenta jópchi yapat túttimah, jwī nūowājidih caán baácdih át wūhup wut jī. Pánihna, caánboó ī jum láa, caán baácdih jumnitdih ī yoh beedáát túut niijná, teo wáac waóhñit pínah maátadih Dios queétdih át ñío wūhup wut jī.

“Queét dée péeni maáh Samuel wūt jumni, Dios naáwátadih jwīh naóh yapani át jumup wut jī.* ²¹ Pánihna, Samuel jum láa, jwī nūowāboó queétdih wutni pínah maáhdih Diosdih ī yójah wūbup wut jī. Páant ī wūbátadih joinít, queétdih ī jwīh maáh pínah Cis wūáh Saúljudih Dios át ñío wūhup wut jī. Saúl Benjamín jumenaá poómpdih bóo át jumup wut jī. Pánihna, caán Saúl cuarenta jópchi maáh át jum jwūhup wut jī.* ²² Caán ā maáh jummatdih dūuc wáinit, Davidboodih Dios át jwūub túut nūum maáh waadánap wut jī. “Isaí wūáh Daviddih bid jumínit, wā wēina caá. Caánboó wā weñat pínahdihjeh chājna, weemdih ā yap yohcan niít”, Dios át míic niijíp wut jī.* ²³ Caán David jumina Jesús caá. Pánihna, judíowādi h ī yéejat peéh chājat déedih yohni pínah caán Jesúsdih Dios át ñío jip taga. ²⁴ Jesús ā bohéat pínah jātih, Juanboó ni hat judíowādi h nin pah át niij naóh bohénap wut jī: ‘Ñi yéej chājatdih cádahnit, túut nūumát jūutna, ñi daabáat túutú’, āpī niijíp wut jī.* ²⁵ Juan bohé péa jūóhna, nin pah cáacwādi h át niij naáwáp wut jī: ‘¿Yeéb weemdih ded pah ñi niij jenah joí? ¿“Caán Dios ā wahni Cristo caá”, ñi niij jenah joí niít? Caán ā wahni nihcan caá. Weém oboh jumni caá. Obohjeéhtih, wā túttimah jūóhni chah wēpni ā jum bípna caá’, Juan át niijíp wut jī.*

²⁶ “Wā déewā Abraham jumenaá, yeéb judíowā nihcannit yuhna Diosdih wēinitbat, jwiít ni hatdih yéejat peéh chājat déedih yohni pínah doonádi h jwī joyóp be. Caán doonádi h yeebdih naáwát túut caá wā chājap. ²⁷ Jerusalén tútchidih moón, ī maáta biíc di h, chooát yeó jáap jummat pah, Dios naáwátadi h naóh yapani t ī daacátjidi h ī en naáwáchah joiná yuhna, queét ī beh

joicáp jī. Pánih beh joicán, Jesucristo Dios ā wahni ā jummatdihbat ī jéihcap jī. Pánih jéihcan, Jesucristodih mawat túutnit, Dios naáwátadi h naóh yapani t ī daacátji biíc yoobó ī chājap jī. ²⁸ Jesús ā yéej chājca h yuhna, Pilatodih ī mao yohat túutup jī.* ²⁹ Jon jātih ī daacátji biíc yoobó ī chāj péanachah, cruzboó ī péoh dodhni jidi h ub deyanit, jeé íitboó āih báca h jidi h bita ít yohop wut yah jī.* ³⁰ Obohjeéhtih, Dios caandih át jwūub boanap wut jī. ³¹ Páant ā booaat túttimah, āihwā Galileamant Jerusalén tútchina ājeéh péenitjidi h dawá yeó jáapna át jíghop wut jī. Pánihna, caandih ennitji jumna, ded pah Jesús ā chājatjidi h bñu bita jwī déewādi h naóhna caá ī chājap.*

³²⁻³³ “Pánihna, caán túini doonádi h jwiítbat yeebdih naáwádi h jwī jūúwup be. Jesucristodih boanit, Dios jwī nūowādi h ā naáwátji jwiít ī jumenaádi h biíc yoobó bñu ā yapap be. Páant tigaá Daviddi h ā jwīh daacátji numpboó Salmo nin pah át niij daacáp tají: ‘“Meém wā wūáh caá. Bñu ni hat cáacwā ī enechah, meemdih maáh wā waadána caá”, Dios ā niijná caá’, David át niij daacáp tají.* ³⁴ Caán ā wunuchah yuhna, āih báca h ā moópcat pínah niijná, Dios caandih át boanap tají. Á naáwátadi h naóh yapani Isaías nin pah át niij daacáp tají: ‘“Daviddih wā niijátji pah meemdih biíc yoobó wā túi chāj bípna caá”, Cristodih Dios ā niijná beé’, át niij daacáp tají.* ³⁵ Biíh Salmoboó Daviddi h nin pah át jwūub niij daacáp tají: ‘“Wīh túini, wā oinií h báca h di h wā moopát túutcan niít”, Cristodih Dios ā niijná beé’, át niij daacáp tají.* ³⁶ Pánihna, nindih ñi náhninaá: Daviddi h boó Dios ā wutad di h túi jepahnit, āih cáacwādi h ā túi chājat túttimah, át wunup wut jī. Á wunuchah, ā nūowādi h ī yohopjiboó caandihbat ít yohop wut jī. Páant ī yohat túttimah, āih báca h át moóppip taga. ³⁷ Obohjeéhtih, Dios ā boaniboó āih báca h át moópcap

* **13:20** Jue 2.16; 1S 3.20 * **13:21** 1S 8.5; 10.21 * **13:22** 1S 13.14; 16.12; Sal 89.20 * **13:24** Mr 1.4; Lc 3.3

* **13:25** Jn 1.20; Mt 3.11; Mr 1.7; Lc 3.16; Jn 1.27 * **13:28** Mt 27.22-23; Mr 15.13-14; Lc 23.21-23; Jn 19.15 * **13:29**

Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42 * **13:31** Hch 1.3 * **13:32-33** Sal 2.7 * **13:34** Is 55.3 * **13:35**

Sal 16.10

tajī. ³⁸ Páant ã moópcatdih jéihnit, nindih ñi táí jéihyeé: Caán Dios ã booani Jesús ã wun wáhatjīhjah ñi yéejatdih Dios ã yohna caá. ³⁹ Yeéb Moisés ã wutatjidih jepahíhnit, ñi yéejat yohatdih ñipī bidna yuh caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjah jepahnit, ñi yéejat yohatdih ñi jéih bid juibípna caá. ⁴⁰ Pánihna, Dios naáwátidih naóh yapanit nin ï niijátji pah yapcat túut niijná, ñi táí chāja chaáh.

⁴¹ ‘ “Eneé, wā wēpatdih wā júutachah, yeéb deoh naóhnitboó ñi en wáhi bejbipna caá. Wā wēp chājat pínahdih ï naáwáchah yuhna, táí jenah joicánnit, ñi wunbipna caá”, Dios ã niijná caá’, ït niij daacáp tajī”, (*Hab 1.5*)

Pablo cáacwādih ãt niijíp wut jī.

⁴² Páant niij naóh péanit, Pablowā ït bac bejep wut jī. ï bac bejehah, cáacwā queétdih nin pah ït niijíp wut jī: “Túttimah bóo chooát yeó jáapdih jwiítidih ma jwúub bohénaá”, ït niijíp wut jī. ⁴³ Túttimah, maátaboó wáac junítdih ï bacanachah, dawá judíowā, dawá judíowā nihcannit yuhna Diosdih wēnitbut Pablowādih ït ñun bác bejep wut jī. Pánih ñun bác bejnitdih Pablowā nin pah ït niijíp wut jī: “Dios yeebdíh táí oinit, Jesucristodih ã wahatji doonádih bun táí jepahnit, caandíh ñi cádahca bojoó”, ït niijíp wut jī.

⁴⁴ Túttimah bóo chooát yeó jáapdih caán tátchidih moón nihat beéd jéóhnit pah Dios naáwátidih joíhna, ït míic wáac juibínap wut jī. ⁴⁵ Obohjeéhtih, judíowā ï maáta dawá wáac juibínitdih ennit, búdí ït íjip wut jī. Pánihna, Pablo ã bohénachah, queétdi boó caandíh jūihna, yehna ït niijíp wut jī. ⁴⁶ Obohjeéhtih, Pablo Bernabéjīh éumcanjeh, nin pah ït niij wēp naáwáp wut jī:

—Jwiít judíowādihjah Dios naáwátidih ã jwíih naáwát túutap be. Obohjeéhtih, caandíh náahcan, Diosjeéh páantjeh ñi jumíhcat jíib, jwiítboó judíowā nihcannitdih naáwátidih jwí bejbipna caá. ⁴⁷ Dios naáwátidih naóh yapani Isaías ã daacátji pah jwiítidihbut páant niij wutna ãt chājjip taga:

‘ “Judíowā nihcannitdih wā táí ubat pínahdih ï beh joyát pínah niijná, meemdíh ï pebhna wā wahbipna caá. Pánihna, nihat baácđih moondíh ï yéejat peéh chājat déedih wā yohat pínahdih ñi naáwá”, Dios ã niijná caá’, ãt niij daacáp tajī, (*Is 42.6; 49.6*) Pablowā ït niij naáwáp wut jī.

⁴⁸ Páant ï niijíchah joinít, judíowā nihcannit búdí ït weñep wut jī. “Dios naáwát táina caá”, ït niijíp wut jī. Pánihna, nihat Diosjeéh páantjeh jumnit pínah, Jesucristodih ït jepahap wut jī. ⁴⁹ Dios naáwátidih jáap jepahnitbut caán baácboó ït naóh peét bejep wut jī. ⁵⁰ Obohjeéhtih, judíowā ï maáta bitadih Pablowādih ït íjanap wut jī. Páant ï íjanachah, Diosdih jepahíhnitji maáta yaádh, neoná bíicđih íjnit, Pablowāboodíh yeejép chājnit, íih baácmant ït ñun yóh bacanap wut jī. ⁵¹ Pánihna, caán tútchidih moondíh Dios ã yohat pínahdih júutna, Pablowāboó íih zapatos becchídih ït péoh mao yoh jéenanap wut jī. Péoh mao yoh jéena péanit, Antioquía tátchimant Iconio tátchina ït bejep wut jī.* ⁵² Pánihna, Antioquía tátchidih moón Jesúsđih jáap jéihnitdih Túini Espírítu ã táí teo wáacachah, búdí ït weñep wut jī.

14

Iconio tátchidih moondíh Pablo Bernabéjīh ï bohéat

¹ Pablowāboó Iconio tátchina juibínit, chooát yeó jáapdih judíowā ï míic wáacat muná caanjīh moónjeéh ït waad béjep wut jī. Antioquía tátchidih moondíh ï bohéatji pahjeh muntih túini doonádih caánboobút ït táí naáwáp wut jī. Páant ï naáwáchah, dawá judíowā, judíowā nihcannitbut táí joinít, Jesucristodih ït jepahap wut jī. ² Obohjeéhtih, joíhcannit judíowā Pablowādih yee naóhnit, judíowā nihcannitdih ït joyát túutcap wut jī. ³ Páant ï chājachah yuhna, maatápdih Pablowā caánboó jumnit, éumcanjeh Jesúsđih túini doonádih ït wēp naáwáp wut jī. Pánihna, “Í naáwát yoobópdih caá”, cáacwā ï niij jéihyat pínah niijná, jwiít cáacwā jwí jéih chājca naáhdih ï chāj júutat pínah wēpatdihbut Dios Pablowādih ãt wáhap wut jī. ⁴ Obohjeéhtih, biquína caán tátchidih

* 13:51 Mt 10.14; Mr 6.11; Lc 9.5; 10.11

moón joíhcannit judíowãjeéh ï péenachah, bitaboó Pablowãjeéh ït péenap wut jĩ. ⁵ Pánihna, judíowã nihcannit, judíowã, ï maáta biícđih, “Pablowãđih jee dáhnajĩh yohnit, jwĩ mao yoh jĩh”, ït niij jenah joyóp wut jĩ. ⁶⁻⁷ Obohjeéhtih, páant ï niij jenah joyát doonáđih joinít, Pablowã Iconio tátchimant ït jwei bác bejep wut jĩ. Pánih jwei béjna, Licaonia baácđih Listra tátchi, Derbe tátchi, caán tátchina pebh jamnitđihbut ït naóh jibip wut jĩ.

Listra tátchidih moón Pablodih jee dáhnajĩh ïyohat

⁸ Listra tátchina juibínit, Jesúhĩh túini doonáđih ït bohénap wut jĩ. Caanjĩh jéih yáac chũi bejcanni Pablowãđih át joí chũđup wut jĩ. Caán jwĩh cãac jamnajeh, ãih jítchana yéejni át jumup wut jĩ. ⁹ Pánihna, ã túi joyóchah jéihnit, “Caán ã boovat pínahđih ã túi jenah joiná caá”, Pablo át niij jéihyep wut jĩ. ¹⁰ Pánih jéihnit, caandih ennit, nin pah át wēp niijíp wut jĩ:

—Yoobóđih ma ñah ñuhúú, át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ñaáp ñah ñuhnit, át yáac chũi bej jwĩhip wut jĩ. ¹¹ Caandih ã boanachah ennit, cãacwã búdí ït en wáhi bejep wut jĩ. En wáhi bejnit, ïih wéheatjĩh nin pah ït niij wēi ñaacáp wut jĩ:

—Jwiít jwĩpĩ uúbh wēinit dioswã cãac wēéhnit, ït dei jũúwúp taga, ït niijíp wut jĩ. Páant ï niij wēi ñaacáchah yuhna, Pablowã ït beh joicáp wut jĩ.

¹² Páant niij jenah joinít, Bernabédih ïih dios Zeuĩh wut ït búudhdup wut jĩ. Pablobodih ïih biĩh dios Hermeĩh wut ït búudhdup wut jĩ. Zeusboó Griego cãacwãih dioswã ï maáh, Hermesboó ïih dioswãih naóh yapani wut jĩ. Pánihna, Pablobó naóhni ã jumuchah, naóh yapani Hermeĩh wut ït búudhdup wut jĩ. ¹³ Zeusđih uúbhnit, ï wēi wáhat mũú tátchi jwēejđih át jumup wut jĩ. Pánihna, caán mũudih en daoní Bernabédih “Zeus caá”, niij jenah joinít, Pablowãđih jwãáát túut niijná, momo jiwiwãđih cháajĩh ï búudhni júđunadĩhbut tátchi jęcna át ub jũúwúp wut jĩ. Caánboó cãacwã biícđih wēinit, momo jiwiwãđih Pablowãđih áti h mao wáhihip wut yuh jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, Pablowã ï chãjatđih en

wáhinĩt, cãacwã poómp cãtĩh ñáo waadnit, nin pah ït wēp niij ñaacáp wut jĩ:

¹⁵ —Páant ñi chãjatđih ñi cádaahaá. Jwiítbut yeeb pánihnit cãacwãjeh man tigaá. Jwiítđih wēinit, ñi mao wáhca bojoó. Jwiít yeebđih Jesúhĩh túini doonáđih naáwãđih jwĩ jũúwúp be. Dios yoobát báadhni, wēpni caá. Yeeb ñipĩ wēini panihni nihcan caá. Pánihna, nin wēpcanni, báadhcanđih ñi wēi cádaahaá. Túut nũumnít, báadhni Dios yoobáđih ñi jepahaá. Caán jeáđih chãj, baácđihbut chãj, mũjnadĩhbut chãj, nihátđih át chãjap wut jĩ. ¹⁶ Jon jãti h Dios nihát cãacwãđih dedé ï náahát pahjeh ï chãjachah, át enah boj jwuhup wut jĩ. ¹⁷ Pánih enah bojna yuhna, ded pah ã jumátđih át túi júutap taga. Yeebđihbut ã oyatđih júutna, mahđih bũugát túut, jeémát pínahđihbut ãpĩ quehat túutna caá. Jeémátđih wáhna, yeebđih ãpĩ weñat túutna caá, Pablo queéđih át niijíp wut jĩ.

¹⁸ Páant ã niijíchah, momo jiwiwãđih cãacwã wēi mao wáhihĩt, ït tahca bejep wut jĩ.

¹⁹ Cãacwã páantjeh ï weñechah, Antioquia tátchidih moón, Iconio tátchidih moón judíowã biícđih juibínit, Pablowãđih ñuún yee naóh péenit, “Jwiítboodihjeh ñi joyoó”, cãacwãđih ït niijíp wut jĩ. Páant ï niijíchah joinít, caán tátchidih moón Pablodih mawat túut niijná, jee dáhnajĩh ït yohop wut jĩ. “Jáantjeh ã wunah bejep be”, niij jenah joinít, tátchi jwēejboó caandih ït wái bac bejep wut jĩ.* ²⁰ Páant ï ub bac bej yohochah ennit, Jesúhĩwã Pablo pebh ït míic wáac juibí ñuhup wut jĩ. Páant ï míic wáac juibí ñuhuchah, Pablo boonit, jwáub ñah ñuhnit, tátchiboó át jwáub waad béjep wut jĩ. Pánihna, cheibit Pablo Bernabéjĩh Listra tátchimant bac bejnit, Derbe tátchina ït bejep wut jĩ.

Pablowã ï jwĩh bohéniji tátchinadih moondih ï jwáub bohéat

²¹⁻²² Derbe tátchina juibínit, caán tátchidih moondihbut Jesúhĩh túini doonáđih Pablowã ït naáwáp wut jĩ. Páant ï naáwáchah, dawá caandih joinít, túut nũumnít, Jesucristodih ït túi jepahap wut

* 14:19 2Co 11.24-25; 12.2-5; 2Ti 3.11

jĩ. Pánihna, Derbe tátchidih moondíh bohé péanit, Lистра tátchina jwúub jainít, Jesúsdih jáap jepahnitdih jwúub bohéna, queétdih ít weñanap wut jĩ. Táltimah, Iconio tátchidihbut, Antioquía tátchidihbut jwúub jainít, Jesúsdih jáap jepahnitdih biíc yoobó ít teo wáacap wut jĩ. Caán tátchinadih jamnit, Jesúsdih jáap jepahnitdih bohéna, nin pah ít níj naáwáp wut jĩ: “Yeéb yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ñi cádahca bojoó. Nin baácboó jwĩ jam jwuhuchah, jwiít nihatdih yeejép yapat páantjeh ã jamnipna caá. Páant jwiítidih ã yapachah yuhna, Jesúsdih cádahcan, Dios ã jamapboó jwĩ jéih waadbírna caá”, ít niijíp wut jĩ. ²³ Caán tátchina jumat pah Jesúsdih jáap jéihnitdih ennit, queétdih waóhñit pínahdih Pablowã ít ñío jwejep wut jĩ. Pánih ñíonit, jeémp jwuhcanjeh úbhna, “Nit meemdíh jepahnitdih waóhñit pínahdih ma táí teo wáacá”, Diosdih ít níj úbáp wut jĩ.

Pablowã Siria baácdih bóo Antioquía tátchina ít jwúub juyát

²⁴ Pisidia baácdih bóo Antioquía tátchidih moondíh bohé péanit, caán baácmant jáóhñit, Panfilia baácna ít jwúub dei júwáp wut jĩ. Pánih jwúub dei jáóhna, jwíih bejna, bohécanjeh ít yapnihi Perge tátchidih chãonít, caanjíh moondíh Jesúsdih táini doonádih ít bohénap wut jĩ. ²⁵ Pánih bohé péanit, Atalia wát jamni jélitdih ít dei juyáp wut jĩ. ²⁶ Pánih dei jainít, johlitjéh bejni jááj chóodih waadnít, Siria baácdih bóo Antioquía tátchina ít jwúub chúh júwáp wut jĩ. Dios ã jwíih naáwát túatna, queétdih teo jáha úbhñit ít wahnit tátchinajeh muntih, Dios ã wutatjidih cháj péanit, ít jwúub juyáp wut jĩ. ²⁷ Pánih jwúub jainít, Jesúsdih wáacat túatnit, ded pah ít yapatjidih ít naáwáp wut jĩ: “Dios jwiítidih bádí ã teo wáacap be. Páant ã teo wáacachah, ã wépatjéh cáacwádh boonit, áih táini doonádihbut jwĩ naáwáchah, dawá joinít, ít jepahap be. Pánihna, judíowã nihcannitbut joinít, dawá ít táí túat numáp be”, Pablowã queétdih wahnitdih ít niijíp wut jĩ. ²⁸ Pánihna, caánboó Jesúsdih wáacat biíc dih maatápdih ít jamap wut jĩ.

15

Jerusalén tátchidih Jesúsdih wáacat

¹ Biquína judíowã Judea baácmant bejnit, Antioquía tátchina ít juibínap wut jĩ. Pánih juibínit, judíowã nihcannit Jesúsdih wáacat nin pah ít níj naáwáp wut jĩ: “Moisés jwĩ nuowádh íh quehli nah yapat chóodih ít bóodat pínahdih át wutap wut jĩ. Páant ñi bóodcah, Diosboó yeebdíh ã táí úbcan niít”, ít niijíp wut jĩ.* ² Páant niijnít, queétdih Judea baácdih moón Pablowádh ít míc jühñeh wut jĩ. Páant ít míc jühñehchah, Jesúsdih wáacat Pablowá, Bernabé, biquína caanjíh moón biíc dih Jerusalén tátchina ít wah bojop wut jĩ. Jesús ã naáwát túatnit, Jesúsdih wáacat wáacat Judéa baácmant juibínit ít naáwádh íh úbh joyát pínah niijná, queétdih ít wahap wut jĩ.

³ Páant ít wahnitji Fenicia baácna jui, yap jáóh, Samaria baácna ít juyáp wut jĩ. Pánihna, caán baácnadih moón Jesúsdih wáacat míc wáacat, judíowã nihcannit Jesúsdih ít jepahatjidih ít naáwáp wut jĩ. Páant ít naáwáchah joinít, queétdih bádí ít weñep wut jĩ.

⁴ Queétdih Jerusalén tátchina ít juyáchah, caanjíh moón Jesúsdih wáacat, queétdih wáacat, Jesús ã naáwát túatnit biíc dih, queétdih ít táí wéi jwááap wut jĩ. Pánihna, Pablowá Dios ã wépatjéh ded pah ít chájatjidih queétdih ít naáwáp wut jĩ. Judíowã nihcannitbut Jesúsdih ít jepahatjidih ít naáwáp wut jĩ. ⁵ Obohjeéhtih, páant ít niijíchah joinít, biquína Jesúsdih jepahatjidih fariseowã ñah ñahñit, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Queétdih judíowã nihcannitdih íh quehli nah yapat chóodih bóodat caá náahap. ‘Moisés ã wutatji pah ñi chájá’, queétdih ñi níj wutú, ít niijíp wut jĩ.

⁶ Páant ít niijádh míc wéheat túat niijná, áih doonádih Jesús ã naáwát túatnit, Jesúsdih wáacat wáacat biíc dih ít míc wáacat wut jĩ. ⁷ Páant maatápdih ít míc wéhenachah, joinít, Pedroboó ñah ñahñit, nin pah queétdih át níj naáwáp wut jĩ:

—Wá déewá, jon ñijeéh wá jamuchah, judíowã nihcannitdih Jesúsdih táini doonádih

* 15:1 Lv 12.3 * 15:7 Hch 10.1-43

wã naáwáchah joinít, ì jepahat pínah ni-ijná, weemdíh ñíonit, Dios ã wahap jĩ.*
 8 Cãacwã ded pah ì jenah joyátdih jéihni jumna, queét judíowã nihcannit jwĩ naóhni doonádih ì jepahatdih át jéihji tagaá. Pánih jéihna, áihwã ã chãjatjidih jwiítdih júutna, Túini Espíritudih jwiítdih ã wáhatji pahjeh muntih, queétdihbut ã wáhap jĩ.*
 9 Pánih wáhna, jwiítdih queétdihbut biíc yoobó ã chãjap jĩ. Queétdihbut caandíh ì jepahachah, ì yéejatdih át yohji taga.
 10 Jwiít judíowã Moisés ã wátatjidih biíc yoobó jwĩ tái jepahcan caá. Jwĩ nuowájibut biíc yoobó ìt jepahcap wut jĩ. Páant jwĩ tái jepahcah yuhna, ¿dépanihna queét judíowã nihcannit Jesúsdih jepahnitdih yeéb biíc yoobó ñi wátih? Pánih wátnit, Dios queétdih ã chãjatjidih ‘Yoobópdih nihcan caá’, niijná caá ñi chãjap.
 11 Obohjeéhtih, jwiít nin pah jwĩ niij jenah joiná caá: ‘Jwiítdih jĩgah en oinit, Dios jwĩ yéejat jíib ã peéh chãjat déeji jwĩ Maáh Jesús ã tái ubat pah muntih, bue jwuh judíowã nihcannitdihbut biíc yoobó ã tái ubna caá’, jwĩ niij jenah joiná caá, Pedro át niijíp wut jĩ.

12 Páant ã niijíchah joinít, Pablowã jwuh judíowã nihcannitjeéh jumna, Dios ã wépatjĩh ded pah ì chãjatjidih ì naáwáchah, nihat laihsanjeh ìt joí yai ñúh bejep wut jĩ.
 13 Páant ì naóh péanachah, Santiago jwuh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Wã déewãá, weemdíh ñi joi jwáhúú. Yeebdíh bainí wã naáwáhna caá.
 14 Dios judíowã nihcannitdih tái wéi ennit, áihwã pínahdih ã ñíwatjidih Simón Pedroboó jwiítdih ã naóh péanap be.
 15 Dios naáwátdih naóh yapani, ã daacátji pahjeh tih judíowã nihcannitdih páant át yapap taga. Nin pah át niij daacáp tajĩ:

16 ‘Davidji maáh jum láa, nihat áihwãbut ì wun beedép jĩ. Pánih beednit ì jumachah yuhna, túttimah bóo láa, jwúub dei júóhni, áihwã panihnitdih wã jwúub chãjbipna caá.

17 Páant wã chãjachah, nihat cãacwã bita judíowã nihcannitbut weém ì Maáhdih ì náahbipna caá. ‘Wíihwã

ñi jumúú’, wã niij bidnit weemdíh ì jepahbipna caá”,

18 jwĩ Maáh ã niijná caá’, át niij daacáp tajĩ. (Am 9.11-12)

19 “Páant ã niij daacátjidih náhninit, weém, Santiago nin pah wã niij jenah joiná caá: Judíowã nihcannit, Dios naáwátdih jáap jepahnitdih wái náah jumni jwĩ chãjat túutca boj jíih.
 20 Obohjeéhtih, queétdih nin pahjeh jwĩ niij daác wah jíih: ‘Ì pãpnidih wéi wáhniji jeémátdih ñi jeémpca bojoó. Ñi áa nihcannitjĩh ñi yéej chãjca bojoó. Jõp teo maonitji nuúpwãdih ñi jeémpca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó’, jwĩ niij daác wah jíih.*
 21 Jon jãtuh, buebut jwiít judíowã jwĩ míic wáacat muná, jwĩ chooát yeó jáap jumap pah, Moisés ã wátatjidih ípĩ bohéna caá. Nihat tútchidih moón caandíh jwĩ jéihna caá. Pánihna, weém wã niiját pahjeh tih Jesúsdih jéihnit judíowã nihcannitdih, niij daác wahat dée caá, bita jwĩ déewã jwiítdih ì íjcat pínah niijná”, Santiago át niijíp wut jĩ.

Judíowã nihcannitdih ì daác wahat

22 Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã naáwát túutnit, Jesúihwãdih waóhni, nihat Jesúihwã biíc dih, Antioquía tútchidih moondíh ì daacni núodih Pablowãjeéh ub bejnit pínah, Judas, Silasdihsat ìt ñíwip wut jĩ. Judas áih biih wát Barsabás wut jĩ. Queét Jesúsdih tái jepahnit ì jumachah, bita Jesúihwã queétdih ìt tái wéi enep wut jĩ.
 23 Pánih queétdih ñíó péanit, nin pah ìt niij daacáp wut jĩ:

“Yeéb nihat judíowã nihcannit Jesúihwã Antioquía tútchidih moón, Siria baác dih moón, Cilicia baác dih moondíhbut jwiít Jesús ã naáwát túutnit, áihwãdih waóhni, nihat áihwãbut, yeebdíh jwĩ táyat túutna caá.
 24 Biquína jwíjeéh jumnit yeeb pébhna juibíni, yeebdíh dawá wátatdih ìt jepahat túutap wut jĩ. Pánih wátnit, yeebdíh ìt tac buugánap wut jĩ. Obohjeéhtih, jwiítboó queétdih jwĩ wahcah yuhna, queétjeh bejnit, yeebdíh páant ìt wutap taga.
 25 Pánihna, jwiít nihat biíc yoobó ñi pebhna wáhní pínahdih jwĩ ñíwip be. Páant

* 15:8 Hch 2.4; 10.44 * 15:20 Gn 9.4; Ex 34.15-17; Lv 17.10-16; 18.6-23

jwī ñíonitdih jwī oini Pablo Bernabéjeéh jwī wahbipna caá. ²⁶ Pablowā jwī Maáh Jesucristoíh táini doonádih úmcanjeh í bohénachah, dawá láa bita queétdih ít puñup wat jī. ‘Í mao yohíhichah yuhna, Jesúh táini doonádih jwī naóh cádahcan níit’, ípī niijná caá. ²⁷ Pánihna, jwī daácni núodih yeebdíh í naáwát pínah niijná, Judas, Silasjīh Pablowājeéh ñi pebhna jwī wahna caá. ²⁸ Táini Espíritu jwiútdih ā teo wáacachah, ā jéihyatjīh nin pah jwī jenah joiná caá: Wái náah jamni wutatdih wutcan, nin pahjeh jwī niij wutbipna caá: ²⁹ ‘Nin jwíih dios caá’, niij jenah joí pāpnidih wēinit, í cádah cáagniji jeémátdih ñi jeémpca bojoó. Meépdih ñi babhca bojoó. Jōp teo maoni nuñupwādidibut ñi jeémpca bojoó. Ñi áa nihcannitjīh ñi yéej chājca bojoó. Nin jwī wutatdih jepahna, ñi táí jambipna caá. Páant bóojeh tigaá yeebdíh jwī wutup”, ít niij daacáp wat jī.

³⁰ Caán núodih daác péanit, Antioquía tátchina bejnitdih í wāhat táttimah, queétoó bejna, Antioquía tátchina ít juibínap wat jī. Caanná juibínit, Jesúhwādidih míc wáacat táutnit, Jerusaléndih moón í daác wahni núodih ít wūhup wat jī. ³¹ Páant í wāhni núodih míc en naóhna, táinijeh í wutuchah joinít, búdí ít weñep wat jī. ³² Judas Silasjīh Dios naáwátdih naóh yapanit jamna, Jesúhwādidih Dios naáwátdih ít táí bohénap wat jī. Páant í bohénachah joinít, Jesúhwāboó búdí wēinit, Jesúsdi hah ít táí jenah joyóp wat jī. ³³ Judas Silasjīh caanná maatápdih jamnitji caanjīh moondíh í cádah jwúub jūúwáchah, “Ñi táí bejeé”, Antioquía tátchidih moón queétdih ít niijíp wat jī. Páant niijnít, Judaswādidih wahnitji Jerusalén tátchidih moondíh ít táyat táutup wat jī. Páant í niiját táttimah, Judasjeh át jwúub jūúwúp wat jī. ³⁴ Obohjeéhtih, Silasboó bíh jwúub jenah joinít, Antioquía tátchidih át chāwáp wat jī. ³⁵ Pablo Bernabébut caán tátchidih ít chāwáp wat jī. Pánihna, queét, dawá bita bíicdih Jesúh táini doonádih ít bohénap wat jī.

Chéneji Pablo táini doonádih naóh jibidih ā bejat

³⁶ Táttimah, Antioquía tátchidih maatápdih jamniji Pablo Bernabédih nin pah át niijíp wat jī:

—Chóbe, nihat tátchinadih moón jwī jwíih naóhnitjidih jwī táoh en jibjīh, páant muntih, át niijíp wat jī.

³⁷ Páant ā niijíchah joinít, Bernabéboó Juan Marcosdih íjeéh áti h ub bejíhip wat yuh jī. ³⁸ Caánboó í jwíih jibichah, íjeéh Panfilia baácna juibíniji yuhna, bíic yoobó nihcan, át jwúubah jūúwúp wat jī. Caán bíic yoobó ā nihcatdih enniji, Pablo caandíh chéneji át ub bejíhcap wat jī.* ³⁹ Páant ā ub bejíhca h enna, Bernabé Pabljīh queéto h tabit míc niijnít, ít míc cádahap wat jī. Pánihna, Bernabéboó Chipre wát jamni quewana Juan Marcosdih át numah cháuh bejep wat jī. ⁴⁰ Pabloboó Silasdi h ā chéen pínahdi h ñíonit, át numah bejep wat jī. Pánihna, í bohénadi h bejat pínah jātih, “Paá, queétdih en daonít, ma táí teo wáacá”, Jesúhwā ít niij úubáp wat jī. Páant í úubát táttimah, Pablo Silasjīh ít bejep wat jī. ⁴¹ Pánih bejnit, Siria baácna Cilicia baácna but juibínit, caanjīh moón Jesúhwādidih jwúub bohéna, queétdih ít táí teo wáacap wat jī.

16

Timoteo Pablowājeéh ā bejat

¹ Cilicia baácmant Derbe tátchina juibí, yap bej, Listra tátchina Pablowā ít juibínap wat jī. Caanná juibínit, Timoteo wát jamnidih ít jwāáap wat jī. Á íin judío wili, ā íip Griego cáac wat jī. Timoteo, ā íin bíicdih Jesúsdi h jepahnit wat jī. ² Listra tátchidih moón, Iconio tátchidih moonbát Jesúhwā “Timoteo táí chājni caá”, ípī niijíp wat jī. ³ Páant í niijíchah joinít, Pablo Timoteodih át numah bejíhip wat jī. Obohjeéhtih, caán baácdih moón judíowāboó “Timoteo íip Griego cáac caá”, í niijíchah joinít, judíowā í íjcat pínah niijná, Pablo Timoteodih quehli nah yapat chóodih át bóodat táutup wat jī. ⁴ Pánihna, Pablo Silasjīh Timoteodih numah jibna, ded í juibíni tátchidih moondíh Jerusalén tátchidih moón Jesús

* 15:38 Hch 13.13

ã naáwát túttnit, Jesúíhwãdih waóhntitbut ï daác wahni núojidih ït en naáwáp wut jĩ, caandih ï jepahat pínah niijná. ⁵ Páant ï naáwáchah, Jesúíhwã caandih chah ït túi jenah joyóp wut jĩ. Pánihna, queét yeó jáap jumat pah chah ït dao béjep wut jĩ.

Pablo Macedonia baácdih bóodih ã oo jumat

⁶ Túini Espíritu Asia baácboó queétdih Dios naáwátđih bohénadih ãt bejat tútcap wut jĩ. Páant ã wahcah, queét Frigia baácdih, Galacia baácdih moondihjeh ït bohé jibip wut jĩ. ⁷ Pánih jib bejna, Misia baácna juibínit, Bitinia baácna ït bejíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, Túini Espíritu queétdih caánboó ãt bejat tútcap wut jĩ. ⁸ Páant caanná ã wahcah, Misia baácdih yap bej, Troas jélitna ït dei juibínap wut jĩ. ⁹ Caanná dei juibínit, ãona, Pablo nin pah ãt oo jámup wut jĩ: Macedonia baácdih bóo ã pebh ñuhachah, ãt enep wut jĩ. “Jwiít Macedonia baácdih moondih ma teo wáac júúwú”, Pablodih ãt niij bidip wut jĩ. ¹⁰ Pánih oo jámniji jáanit, jwíih bií déedih ámoh péa, Macedonia baácna jwí bejep jĩ. “Dios caán baácna ãih túini doonádih jwiítđih naáwát túttna caá ã chãjap”, jwí niij jéihyep jĩ. Weém Lucasbut ïjeéh wã bejep jĩ.

Pablowã Silas biúcdih Filipos tútchiboó ï jumat

¹¹ Troas tútchimant Macedonia baácna bejat tút niijná, jélitna dei juibínit, johlitjĩh bejni búdí jááj chóodih waadnit, Samotracia wut jumni quewadih jwí chúuh juibínap jĩ. Biíh yeó jáap Neápolis tútchina jwí chúuh juibínap jĩ. ¹² Pánih juibí, caán tútchidih yap bejnit, Filipos tútchina jwí juibínap jĩ. Caán tútchi Roma tútchidih moón ï jui jumni tútchi, Macedonia baácboó jwíih jumni tútchi tajĩ. Oboh jumni tútchi ãt nihcap tajĩ. Caanná maatápdih jwí jumat jĩ. ¹³ Judíowãh chooát yeó jáapđih caán tútchimant bac bejnit, muj jwéejna jwí juibínap jĩ. Caanjĩh Diosdih úbát tút niijná, judíowã ïpĩ míic wáacap tajĩ. Caanjĩh juibí chúudnit, wáac jwinít yaáhdih Jesúíh túini doonádih jwí naáwáp jĩ. ¹⁴ Biíc wili jwiítđih joinih, Tiatira tútchidih bóli Lidia wut jumnih mi jumat jĩ. Caánt búdí jib

jumni yéguhdih jib chãjnih, judío wili nihcan yuhna, Diosdih túi wéinih mi jumat yuh jĩ. Obohjeéhtih Jesúíh doonádih mit joi jwúhcap tajĩ. Pánihna, Pablo Jesúíh doonádih ã naáwáchah, túi jepahíhatdih Dios caántđih ãt wúhup tajĩ. ¹⁵ Páant mi jepahachah, caántđih miíh muúdíh moón biúcdih Pablowã ï daabánap jĩ. Daabá péanachah, nin pah jwiítđih mi niijíp jĩ:

—‘Caántboó Jesúsđih túi jepahnih caá’, niij jenah joiná, wãjeéh júóhnt, wíih muúboó ñi chão jwúhuá, jwiítđih mi niijíp jĩ.

Páant mi niijíchah joinít, miíh muúná jwí chãwáp jĩ.

Pablowãdih nemat muúboó ï nemat

¹⁶ Biíh yeó jáapđih Diosdih úbát pebh-boojéh muntih jwí jwúub bejchah, nemép jumnih jwiítđih mi jwãáap jĩ. Caánt teo wúhnh jurna, “Meemdih nin pah ã yap-bipna caá”, cãacwãdih niij naóhna, mi maátadih búdí mit jib teo wúhup tajĩ. ¹⁷ Pánihna, jwiít Pablo biúcdih jwí bejchah, nin pah mi niij ñaac ñuún péenap jĩ:

—Nit Dios chah wépnidih teo wúhntit caá. Jwiít iiguípna jwí bejat déedih ded pah Dios jwiítđih ã túi úbat pínahdih ï naóhna caá, mi niij ñaac péenap jĩ.

¹⁸ Maatápdih caandih páant mi niij tac buugá péena, Pablodih ã túi naáwát dée mi bojcap jĩ. Páant mi niij ñaacáchah joí chuanít, Pablo tac púud ennit, nemépđih nin pah ã niij jãihñup jĩ:

—Jesucristo ã wépatjĩh meemdih wã wutna caá. Caántđih cádahnt, ma bac bejeé, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, nemép ãt bac bejep tajĩ.

¹⁹ Páant ã bacat túttimah, caánt mi jib teo wúhat ã buudúchah ennit, mi maátaboó búdí íjnit, Pablo, Silasđihbut ï tewep jĩ. Teonit, caán tútchi tac yoóbó juhna ï úb bejep jĩ. ²⁰ Pánih úb juibínit, peéh chãjat túttnit pebhna jwejnit, nin pah ï niij naóh yacap jĩ:

—Nit judíowã jwíih tútchidih moondih tac buugánadih ït júúwúp taga. ²¹ Queét jwí nuowã ï wutatđih cádahat túttnit, biíh wutatđih naóhna caá ï chãjap. Jwiít Roma tútchidih moón maáhdih jepahnt jurna,

nit ï naáwátboodih jwĩ jéih jepahcan caá, ï niijíp jĩ.

²² Páant ï niijíchah joinít, dawá Pablowādh ï ijip jĩ. Pánihna, peéh chājat tútnitboó Pablowādh yégueh chóodih yeo wáyat tútnit, máa nahnajĩh queédih ï puñat tútup jĩ. ²³ Páant queédih ï pui péanachah, nemat muúboó ï nemat tútup jĩ. ï nemat túttimah, nemat muúboó en daonídh ï túi en dawát tútup jĩ. ²⁴ Páant ï watuchah, caán muúdh en daoníboó péeni tólihna queédih át nemep wat jĩ. Pánih nemnit, máa naanājĩh ïih wáunadh át nah chéwep wat jĩ.

²⁵ Chei tac yoób Pablo Silasjĩh Diosdh úbhñit, ït wēi ewep wat jĩ. Páant ï wēi ewechah, bita nemat muúboó jumnitbut ït joyóp wat jĩ. ²⁶ Páant ï wēi ewechahjeh, caán muú tubit méménachah, nihát jēcna át waát beed béjep wat jĩ. Nemat muúboó jumnitdh ï chéwatji tōpnabut át jwāat beed béjep wat jĩ. ²⁷ Páant ā yapachah ennit, queédih wapniboó “Nin nemat muúboó jumnit inát jweiná caá. ï jweyéchah, wā maáta weemdih ï peéh maobipna caá”, át niij jenah joyóp wat jĩ. Páant niij jenah joinít, āih íbat naadh jwāat wáinit, át míc jwāaguíhip wat yuh jĩ. ²⁸ Obohjeéhtih, ā míc jwāaguíhichah ennit, Pablobó caandih nin pah át niij ñaac ejep wat jĩ:

—Meemjéh ma míc jwāagca bojoó. Jwiít nihát jwĩ jumna caá, át niijíp wat jĩ.

²⁹ Páant ā niijíchah joinít, queédih wapniboó “Jíi jūúwá, jíi jūúwá”, át niij ejep wat jĩ. Queét pebhna ñáo ñah bej, méménit, Pablo Silas ïih jícha pebh át páah yoh ñajap wat jĩ. ³⁰ Pánihna, queédih ab bac bejnit, nin pah át niij úbh joyóp wat jĩ:

—¿Jesúh jumíhna, ded pah tigaá wā chājbi? queédih át niijíp wat jĩ.

³¹ —Jwĩ Maáh Jesúsdh túi jenah joinít, ma jepahaá. Ma déewābut caandih ï jepaha naáh. Páant ñi jepahachah, yeéb iiguípna bejnit déejidih Diosboó ā túi úbbipna caá, Pablowā caandih ït niijíp wat jĩ.

³²⁻³³ Chei tac yoobjéh Pablowā Jesúh táini doonadh ï naóh péanachah, queédih wapni āih muúná át numah bejep wat jĩ. Caanná numah juibínit, ï puñatji yahwítnadh át chocop wat jĩ. Ā choc péaat

túttimah, Jesúsdh caán ā déewā biícđih ï jepahachah, queédih Pablowā ït daabánap wat jĩ. ³⁴ Ā daabáat túttimah, queédih wapniji Pablowādh jeémát át wūhup wat jĩ. Pánihna, caán ā déewā biícđih Jesúsdh jepahñit, búdí ït weñep wat jĩ.

³⁵ Baabáchah, tútchidih moón maátaboó Pablowādh ï watat pínah niijná, soldadowādh nemat muúná ït wahap wat jĩ. ³⁶ Páant ï bacaat tútatdh joinít, Pablowādh wapniji queédih nin pah át niijíp wat jĩ:

—Maáta yeebdih ït bacaat tútup wat be. Pánihna, úmcanjeh, ñi bac bejeé, át niijíp wat jĩ.

³⁷ Páant ā bacaíhatdh joinít, Pablobó soldadowādh nin pah át niij naáwáp wat jĩ:

—Jwiít jwĩ yéej chājcan be. Jwiítđih naóh yacnit ï niiját pah biíh niij naóhni ā wihcah yuhna, ñi peéh chājachah, yoobópdih nihcan be. Obohjeéhtih, jwiít Roma baácđih moón jwĩ jumuchah yuhna, jwiítđih queét maátaboó cāacwā ï enepdh ï puñat tútup be. Pui péanit, nemat muúboó ï nemep be. Pánihna, jwiítđih ï yéej chājatjidih tícnit, ¿bu cāacwā ï encah niít, ï bacaíhip? Queét maátajeh tih jwiítđih bacanadh ï jūúwá naáh, át niijíp wat jĩ.

³⁸ Páant ā niijíchah joinít, soldadowāboó maátadh naáwadh ït bejep wat jĩ. Pablo Silasjĩh Roma baácđih moón ï jumatdh jéihna, maátaboó queédih ï puñatji peéh chājat pínadh ït úmup wat jĩ. ³⁹ Pánihna, queét Pablowā pebh juibínit, nin pah ït niijíp wat jĩ: “Yeebdih jwĩ yéej chājap be. Chéneji páant jwĩ jwúub chājcan niít”, ït niijíp wat jĩ. Páant niij péa, queédih numah bac bejnit, maáta ïih tútchimant ït bejat tútup wat jĩ. ⁴⁰ Páant ï niijíchah joinít, Pablo Silasjĩh nemat muúmant bac bejnit, Lidiaíh muúná ït bejep tajĩ. Caanná juibínit, Jesúh wā biícđih ï míc wáacap jĩ. Pánih míc wáacnit, “Jesúsdh péena, ñi cádahca bojoó”, queédih ï niij wēp naáwáp jĩ. Páant niij péanit, Pablo Silasjĩh Filipos tútchimant ï bejep jĩ.

17

Tesalónica tútchidih moón Jesúh wādh ï ijat

¹ Pánih Filipos tátchimant bejnit, Anfípolis tátchidih yap bej, Apolonia tátchidihbut yap bej, Tesalónica tátchina queét it jaibínap wut jĩ. Caanjĩh judíowã ĩ míic wáacat m̃uú át jum̃ap wut jĩ. ² Pánihna, judíowãih chooát yeó jáap jum̃at pah ĩpĩ bejat dée pah Pablowã judíowã ĩ míic wáacat m̃uuná ĩt bejep wut jĩ. Caanná jaibínit, tres semanas chooát yeó jáap jum̃at pah Dios naáwátidih caanjĩh moondih Pablo át bohénap wut jĩ. ³ Pánih bohéna, nin pah apĩ níj naáwáp wut jĩ:

—Jwiit judíowã, jwĩ páini, Dios ã wahni Cristo yeejép ã yapat pínah, ã w̃nat pínah, ã jw̃ub boo pud̃ j̃uúwát pínahdihbut jon jãtih moón Dios naáwátidih naóh yapanit ĩt daacáp tajĩ. Wã naóhni Jesúsboó Dios ã wahni Cristo ã jum̃na caá. Caán caá jwĩ páini, át níijíp wut jĩ.

⁴ Páant ã níijíchah joinít, biquína caanjĩh moón judíowã, dawá Griegowã Diosdih-jeh w̃enit, caán tátchidih moón maáta yaádhbut caandih joinít, “Yoobópdihi tigaá”, ĩt níijíp wut jĩ. Páant níijnít, Pablowãdih ĩt péenap wut jĩ. ⁵ Obohjeéhtih, judíowã maátaboó ĩjeéh péenachah ennit, búdí ĩt íjip wut jĩ. Pánih íjina, dawá yeejépwãdih bid bojnit, nin pah ĩt níiját túutap wut jĩ: “ ‘Nit yeejép chãjna caá ĩ chãjap’, ñi níj ñaacá”, queétdih ĩt níj jac watap wut jĩ. Páant ĩ níj ñaacáchah joinít, caán tátchidih moonbát Pablowãdih ĩt íjip wut jĩ. Pánihna, judíowã ĩ maáta Jasón w̃t jum̃niih m̃uuná jaibínit, cãacwãdih w̃híhna, Pablowãdih ĩt bidip wut jĩ. ⁶ Obohjeéhtih, queétdih bid juicán, Jasónboodih, bita Jesúihwãdihbut ĩt teo wái bac bejep wut jĩ. Pánih teo wái bac bejnit, tátchidih moón maáta pebhna ub jaibínit, nin pah ĩt níj naóh yacap wut jĩ:

—Pablowã nihat baácđih moondih ĩt tac b̃ugánap wut be. Pánihna, b̃u jwĩih tátchidihbut tac b̃ugánadih ĩ juná caá. ⁷ Nin Jasón queétdih áih m̃uuná át waadát túutap wut jĩ. Queét Roma tátchidih bóo jwĩ maáh César ã w̃tatdih yap yohnit, ‘Biíh maáh, Jesús caá ã w̃t’, níijnít, jwĩ maáh ã w̃tatdih jwiítidihbut ĩ yap yohat túutna caá, ĩt níj naóh yacap wut jĩ.

⁸ Páant ĩ níj naóh yacachah joinít, nihat cãacwã ĩ maáta biícđih t̃bit ĩt íjip wut jĩ.

⁹ Obohjeéhtih, queétdih ĩ nemcat pínah níjina, Jasón, ãjeéh jum̃nitbut caán tátchidih moón maátadih dinero ĩt w̃h̃ap wut jĩ.

Pablo Silasjĩh Berea tátchina ĩ jaibíat

¹⁰ Caan chéjeh waícanjeh Berea tátchina Jesúihwã Pablowãdih ĩt wahap wut jĩ. Caanná jaibínitji judíowã ĩ míic wáacat m̃uuná ĩt waadáp wut jĩ. ¹¹ Tesalónica tátchidih moón ĩ jenah joyátjidih Berea tátchidih moónboó Jesúih doonádih chah túi joinít ĩt jum̃ap wut jĩ. Pánihna, Jesúih túini doonádih ĩ joyát túttimah, “¿Yoobópdihi níit?” níj jéihíhna, yeó jáap jum̃at pah jon jãtih moón Dios naáwátidih ĩ daacátjidih ennit, ĩt míic bohénap wut jĩ. ¹² Pánih bohéna, judíowã, Griegowã neoná, maáta yaádh biícđih, dawá Jesúsdih ĩt jepahap wut jĩ. ¹³ Obohjeéhtih, Pablo Berea tátchidih moondihbut Dios naáwátidih ã bohéat doonádih joinít, Tesalónica tátchidih moón judíowã ĩ maáta caanná ĩt ñ̃uun béjep wut jĩ. Caanná ñ̃uun jaibínit, Berea tátchidih moondih tac b̃ugána, ĩ yee naáwáchah joinít, Pablowãdih ĩt íjip wut jĩ. ¹⁴ Páant ĩ íjichah ennit, Pablodih búdí m̃uj j̃elitna waícanjeh Jesúihwã ĩt numah dei bejep wut jĩ. Obohjeéhtih Silas Timoteojĩh Berea tátchidih ĩt chãwáp wut jĩ. ¹⁵ Pánihna, caán j̃elitmant Pablodih Atenas tátchina búdí jãáj chóojĩh ĩt numah ch̃uh bejep wut jĩ. Pánih ch̃uh jaibínitji, Berea tátchiboó ĩt jw̃ub aab béjep wut jĩ, páant m̃untih. “Waícanjeh bejnit, Pablodih ñi pej jum̃ bií”, Silas Timoteodihbut ĩt níijíp wut jĩ. Páant Pablo queétdih át níiját túutap wut jĩ.

Pablo Atenas tátchidih ã jum̃at

¹⁶ Pablo Atenas tátchina jaibínit, Silas Timoteodihbut át páñap wut jĩ. Pánih páina, caán tátchidih át táoh jib bejep wut jĩ. Pánih táoh jib bejna, caán tátchidih moón ĩ p̃ap cáagnitdih “Jwĩih dios caá”, ĩ níjíchah jéihnit, dawá ã jum̃atdih enna, Pablo t̃bit át j̃gahap wut jĩ. ¹⁷ Pánih j̃gahnit, judíowã ĩ míic wáacat m̃uuná waadnit, judíowã, judíowã nihcannit yuhna, Diosdih w̃enitjĩhbut át míic wéhenap wut jĩ. Yeó jáap jum̃at pah Pablo caán tútchi tac yoóbó juúhna en jibnitjĩhbut át míic wéhenap wut jĩ. ¹⁸ Biquína Epicureowã ĩ jenah joyátidih

bohénit, bita Estoicowã ï jenah joyátdih bohénitbut Pabloyĩh ït míic wéhenap wut jĩ.

—¿Nin wéheat beedcánni ded pah tigaá ã niij wéhe? queét ït míic niijíp wut jĩ.

Pánihna, Pablo ded pah Jesús ã jumátjidih, ã boo pud jũúwátjidihbut ã naáwáchah joinít,

—Caánboó biíh diosnadih naóhna caá ã chãjap, ït niijíp wut jĩ.

¹⁹ Túttimah, queét ïpĩ míic wáac jubí wéhenapboó, Areópago wut jumapna Pablodih ït numah bejep wut jĩ.

—Ma jáap bohéatdih jwĩ jéihíhna caá.

²⁰ Jwĩ joíca naáh doonádih ma naáwáchah, jwĩ joíhna caá, queét Pablodih ït niijíp wut jĩ.

²¹ Nihat Atenas tútchidih moón, biíh baácmant jãóhniit caán tútchidih jumnitbut, yeó jáap jumát pah jáap bohéatdih ïpĩ míic wéheíhip wut jĩ. Pánih jéihíhniit jumna, Pablo ã naáwátidihbut ït joíhip wut jĩ.

²² Pánihna, Pablo Areópago wut jumapboó ñah ñahniit, caánboó wáac jubínitdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

“Atenas tútchidih moón, dawá pãpnitdih yeéb búdí wéinit, ñi úbátidih wã jéihna caá. ²³ Nin ñíih tútchidih dawá ñi pãp cáag wéinitdih wã táoh enep be. Pánih en jibna, yeéb ñi wéinit cãtíh, biícidih nin pah ñi niij daacátjidihbut wã enep be. “WËT JWĨ JÉIHCA NAÁH DIOS CAÁ”, ñit niij daacáp tabe. Yeéb caandíh jéihcan yahna, caandíh ñi wéina caá. Pánihna, caán ñi jéihca naáhdih yeebdíh naáwát túut caá wã chãjap.

²⁴ “Caán Dios nihat baácdih chãj, nihat baácbóo jumnidihbut ãt chãjap tajĩ. Pánihna, nihat jeáboó jumnit, baácbóo jumnitbut ï maáh caá. Cãacwã ï chãjni mæúdíh jumni nihcan caá. ²⁵ Caán jwiítidih báadhdát túutni, caolih wáyat túutni, nihat biíh pah bóo chãj wãhni jumna, jwiít jwĩ teo wáacatdih ã náahcan caá. Caán moh yéejni nihcan caá.*

²⁶ “Newé pínahdih caán Dios ãt jwíh chãjap wut jĩ. Caanjĩh nihat baácdih moondíhbut ãt chãjap wut jĩ. Pánihna, nihat baácbóo jwiítidih ãt jwejep wut jĩ. ‘Nin pah bólih maatápdih ã báadh jwãhbipna caá’, jwiítidih Dios ãt niij jenah joyóp wut jĩ. ²⁷ ‘Queét weemdíh bidnit, ï jwãáhbipna caá’, Dios ãt niij jenah joyóp wut jĩ. Obohjeéhtih,

Dios yuáp ã jumcan caá. Jwĩjeéh tigaá ã jumap. ²⁸ Nin pah biíh ãt niij daacáp tajĩ: ‘Caandíh míic wéhenit pínah jwiítidih ãt chãjap wut jĩ. Pánihna, jwĩjeéh ãpĩ jumna caá’, ït niij daacáp tajĩ. Jon jãtíh moón ñi déewãbut ‘Jwiít Dios weh caá’, ït niij daacáp tajĩ. ²⁹ Pánihna, ‘Jwiít Dios weh caá’, niij náhnina, oro, plata, jeejĩh yeéb ñi jenah joyátjeh ñi chãjnidih ‘Jwíh dios caá’, niij jenah joyátdih ñi cádaahá. ³⁰ Jon jãtíh moón Diosdih jéihcannit jum jwãhna, ï yéej chãjachah yahna, Dios ãt peéh chãj jwãhcap wut jĩ. Obohjeéhtih, buú láa nihat baácdih moón ï yéej chãjatdih ãt cádahat túutap wut jĩ. ³¹ Túttimah, Dios ã jenahni yeó jáapdih nihat baácdih moón túinitdih, yeejépwãdihbut ded pah ï chãjatji jíb ã jíb chãjbipna caá. Pánih chãjni pínahdih Jesúsdih Dios nin baácbóo ãt wahap wut jĩ. Jesús wunnidih yahna, ãt jwúub booanap tajĩ. Pánih booana, ‘Ded pah cãacwã ï chãjatji jíb nin wã booani ã táí jíb chãjbipna caá’, Dios cãacwãdih ãt niij jéihyanap wut jĩ”, Pablo Atenas tútchidih moondíh ãt niijíp wut jĩ.*

³² Páant cãacwã ï boo pud jũúwátjidih ã wéhenachah joinít, biguina Pablodih ït deoh naáwáp wut jĩ. Obohjeéhtih, bitaboó nin pah ït niijíp wut jĩ:

—Chéneji caandíh ma naáwáchah, jwĩ jwúub joíhna caá, ït niijíp wut jĩ.

³³ Páant ï niiját túttimah, ï míic wáacapmant Pablo ãt bejah bojop wut jĩ. ³⁴ Daocánnit Jesúsdih jáap jepahniit, caán biícidih ït péenap wut jĩ. Biíc newé, Dionisio wut jumni, Areópagodih maátajeéh jumni, Jesúsdih ãt jepahap wut jĩ. Biíc wili Dámaris wut jumni, bitabut Jesúsdih ït jepahap wut jĩ.

18

Pablo Corinto tútchiboó ã jumát

¹ Túttimah, Pablo Atenas tútchiboó jumni Corinto wut jumni tútchina ãt bejep wut jĩ. ² Caanná jubínit, judío cãac Aquila wut jumnidih ãt jwãáap wut jĩ. Roma tútchidih moón ï maáh Claudio Roma tútchiboó jumnit judiowãdih ã bejat tútuchah, Aquilaboó yad Priscilajĩh bejnit,

* 17:25 1R 8.27; Is 42.5; Hch 8.47 * 17:31 Sal 9.8

Corinto tátchina jãtìh ìtát jũibínap wut jĩ. Aquila Ponto wut jũmni baácđih bóo wut jĩ. Pánihna, queét Corinto tátchidih ì jũmũchah, Pablo queét pebhna enedih jũibínit, ìjeéh àt chãwáp wut jĩ. ³ Aquilawã nuñáp wã chójih mũudíh teo júb chãj wãhñit ìt jũmũp wut jĩ. Pablobut caán déedih teoni jũmna, ìjeéh àt tewep wut jĩ. ⁴ Pablo chooát yeó jáap jũmat pah, judíowã ì míc wáacat mũuná jũibínit, queét Jesúsđih ì jepahat pínah niijná, judíowã, judíowã nihcannitđihbut Dios naáwátđih àt naáwáp wut jĩ.

⁵ Silas Timoteojih Macedonia baácđant Corinto tátchina ì jũibínachah, Pablo yeó jáap jũmat pah judíowãđih Dios naáwátđih àt naáwáp wut jĩ. “Jesús caá jwiít judíowã jwĩ pãini, Dios ã wahni”, ãpĩ niijíp wut jĩ. ⁶ Páant ã niij bohénachah, judíowã caandih ìt joíhcap wut jĩ. Pánih joíhcan yap yohñit, caandih ìt jãihñũp wut jĩ. Páant ì joíhcatđih enna, queétđih ã cádahatđih jũatna, Pablo ãih jih bóo yégueh chóodih too đũgnit, àt ñéenc mao jéenanap wut jĩ. Pánih chãjnit, queétđih nin pah àt niij jãihñũp wut jĩ:

—Yeéb ñi yap yohatji júb iiguípna ñi bejbipna caá. Pánihna, bũũ judíowã nihcannitđih Jesúsđih doonáđih naáwáđih wã bejbipna caá, àt niijíp wut jĩ.

⁷ Páant niij péanit, judíowã ì míc wáacat mũumánt bac bejnit, Tito Justo wut jũmniíh mũuná àt waád jũibínap wut jĩ. Caán judío nihcan yũhna, Dios yoobátđih wẽini wut jĩ. ãih mũú judíowã ì míc wáacat mũũ pébh àt jũmũp wut jĩ. ⁸ Crispo wut jũmni, judíowã ì míc wáacat mũudíh bóo maáhji, ãjeéh bóli, ã wehbut, Jesúsđih ìt jepahap wut jĩ. Pánihna, dawá Corinto tátchidih moón Pablo ã naáwátđih joinít, Jesúsđih ì jepahachah, ìpĩ daabánap wut jĩ. ⁹⁻¹⁰ Biíc chei ãocanjeh, Pablo oo jũmat déedih ã enechah, Jesús caandih jíghñit, nin pah àt niij naáwáp wut jĩ. **“Majeéh wã jũmna caá. Nin tátchidih moón dawá wĩihwã ì jũmna caá. Pánihna, bita meemđih yeejép ì chãjñichah yũhna, ãũmcanjeh, wã naáwátđih ma naóh cádahca bojoó. Páantjeh ma jũmah bojca bojoó”,** àt niijíp wut jĩ. ¹¹ Páant ã niijíchah joinít, biíc jópchi tái beéd,

biih jópchi tac yoób caanjih moondih Dios naáwátđih Pablo àt naóh jũmũp wut jĩ.

¹² Caán tátchidih Pablo ìjeéh ã jũm jwũhũchah, Galión wut jũmni, Acaya baácđih moón maáh àt jũmũp wut jĩ. Pánihna, caán láa judíowã ì maáta nihát biíc yoobó jenah joinít, Pablodih naóh yacat túut niijná, Galión pebhna caandih ìt ãb jũibínap wut jĩ. ¹³ Pánih ãb jũibínit, Galióndih nin pah ìt niij yee naóh yacap wut jĩ:

—Ninboó cãacwã ded pah Diosđih ì weñat pínahđih bohéna, Moisés ã wutátjiboodih ã jepahat túutcan caá, ìt niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant ì niij yee naáwáchah joinít, Pablo ã naáwíhichahjeh, Galiónboó judíowãđih nin pah àt niij jepahap wut jĩ:

—Nin jwiít Roma baácđih moón jwĩ maáta ì wutátđih yap yohñi ã jũmũchah nihna, yeebđih wãta jepah tagaá. ¹⁵ Obohjeéhtih, yeéb judíowã ñi wutátboodih caán yap yohñi ã jũmũchah, ñíih pínahjeh caá. Caandih wã jéihcan caá, àt niijíp wut jĩ.

¹⁶ Páant niijnít, queét naóh yacnitđih ãih tólihmant àt bacanap wut jĩ. ¹⁷ Páant ã bacanachah, Sóstenes, judíowã ì míc wáacat mũudíh bóo maáhđih teonit, Galión ã enepđih caandih ìt pũñũp wut jĩ. Páant ì pũñũchah enna yũhna, Galión àt enah bojop wut jĩ.

Pablo Antioquia tátchina ã jwũũb bejat

¹⁸ Páant ì niij naóh yacat túttimah, Pablo Corinto tátchiboó maatápđih jũmniñi “Wã bejna caá”, niijnít, Jesúsđihwãđih àt cádah bejep wut jĩ. Páant niij péa bejna, Aquila Priscilajih Siria baácna chúũh bejat túut niijná, Cencrea wut jũmni jẽlitđih ìt páud dei bejep wut jĩ. Pánihna, jááj chóodih ì waadát pínah jãtìh, judíowã ìpĩ chãjat pah, Pablo Diosđih ã naáwátjidih péanit, àt jwũũb waó bojat túutũp wut jĩ.* ¹⁹ Pánih boja péanit, queét Éfeso tátchina ìt chúũh bejep wut jĩ. Caanná chúũh jũibínit, Aquila Prisciladibbut Pablo àt cádahap wut jĩ. Pánih cádahñit, judíowã ì míc wáacat mũuná àt bejep wut jĩ. Caanná jũibínit, míc wáacnit judíowãđih ded pah Jesús ã jũmatđih àt míc wéhenap wut jĩ. ²⁰ Páant ì míc wéheat

* 18:18 Nm 6.18

táttimah, caandíh ìjeéh ìt chāwát túutap wut yah jī. Obohjeéhtih, “Ñijeéh wā jéih chāocán caá.”²¹ Dios ā náahachah, wā jwáub jūóhbipna caá”, queétdih Pablo āt niijíp wut jī.

Páant niij péanit, Éfeso táтчimant āt chúuh bejep wut jī.²² Pánihna, Cesarea táтчina chúuh juibí, aab béj, Jerusalén táтчina āt aab juibínap wut jī. Caanná aab juibínit, caanjīh moón Jesúhwā míc wáacnitdih ded pah ā chājatjidih naóhnitjeh, Antioquía táтчina āt yap bejep wut jī.

²³ Pánihna, maatápdih caanjīh jumniiji Galacia baácdih, Frigia baácdih āt jwáub jib bejep wut jī, páant muntih. Caán baácnadih moón Jesúhwādi h ā jwáub bohénachah, chah Jesúsdi h ìt túi jenah joyóp wut jī.

Apolos Éfeso táтчidih moondíh Dios naáwátdih ā bohéát

²⁴ Pablo Galacia baácdih, Frigia baácdihbut ā bohé jibichah, Apolos wāt jumniiboó, judío cāac Alejandría táтчidih bóo, Éfeso táтчina āt juibínap wut jī. Caán Apolos túi naóhni jumna, Dios naáwátdih jon jātih moón ì daacátjidih túi jéihnibat āt jumap wut jī.²⁵ Biíh caandíh Jesúh táini doonádi hbut āt bohénap wut jī. Pánihna, búdí weñatjīh caán doonádi h āt túi bohénap wut yah jī. Obohjeéhtih, Juanji ā daabáátdihjeh āt jéihyep wut jī.²⁶ Judíowā ì míc wáacat munná Apolos úumcanjeh, queétdih āt bohé jwíhip wut yah jī. Obohjeéhtih, ā túi jéih beedácah enna, caandíh bohéát túut niijná, Priscila, Aquilajīh Apolosdi h ìih munná ìt numah bejep wut jī.²⁷ Páant ì túi bohéát táttimah, “Acaya baácna bejat túut”, Apolos ā niijíchah joinít, Jesúhwā caandíh “Ma túi bejeé”, niijnít, ì daácní núodihbut ìt wáuhap wut jī, Acaya baácdih moón Jesúhwā caandíh ì túi wēi jwāáat pínah niijná. Pánihna, Apolos caanná juibínit, caán baácdih moón Dios ā oyatjīh Jesúsdi h jepahnitjidih āt bohé teo wáacap wut jī.²⁸ Caán táтчidih moón judíowādi h nin pah āpī niij naáwáp wut jī: “Jesús tigaá Dios ā wahni, jwiít jwípī pāini”, cāacwā ì enepdi h āt niijíp wut jī. Pánihna, Dios naáwátdih jon jātih ì daacátjidih ā

túi naáwáchah joinít, “Yoobópdih nihcan caá”, ìt jéih niijcáp wut jī. Pánih naóhna, Jesúhwādi h Apolos chah āt jwáub teo wáacap wut jī.

19

Pablo Éfeso táтчina ā bejat

¹ Corinto táтчidih Apolos ā jumachah, Pabloboó Frigia baácdih jumniiji jeé yoób púud dei bej, Éfeso táтчina āt juibínap wut jī. Caanná juibínit, biquína ā jéih jwahcannit Jesúhwādi h āt jwāáap wut jī.² Queétdih jwāáhni t, nin pah āt niij úúbh joyóp wut jī:

—¿Jesúsdi h ñi jáap jepahachah, Táini Espiritu yeebdí h ā waadní t jī? āt niijíp wut jī.

—Táini Espiritu ā jumatdi h jwiít di h ì naóhcan jī, ìt niij jepahap wut jī.

³ —¿Táini doonádi h yeéb ñi jepahachah, ded pah tíi yeebdí h ì nih chāj daabá? Pablo queétdih āt niij úúbh joyóp wut jī.

—Juan Daabáni ā naáwátdih ì jepahachah, ā daabáátji pah jwiít di h ì daabánap jī, ìt niij jepahap wut jī.

⁴ —Cāacwā ì yéejatdi h ì yohochah enni t, queétdih Juan āt daabánap wut jī. Pánih daabána, ì yéejat yohat júutna ì chājap wut jī. Obohjeéhtih, Juan cāacwādi h nin pah āpī niij naáwáp wut jī. ‘Wā táttimah jūóhni di h ñi túi jepahaá’, āt niijíp wut jī. Páant niijná, Jesúsdi h niijná āt chājap wut jī, Pablo āt niij naáwáp wut jī.*

⁵ Páant ā niijíchah joinít, Jesús ā wēpatjīh queét ìt daabáát túutap wut jī.⁶ Pánih daabánitdi h Pablo ā teo jáha úúbúchah, Táini Espiritu queétdih āt waadáp wut jī. Páant ā waadácah, mácah wéheatjīh Diosdi h wēi naóhni t, ā naáwátdihbut ìt naóh yapanap wut jī.⁷ Queét ni hat doce neoná ìt jumap wut jī.

⁸ Queétdih naáwát táttimah, Pablo judíowā ì míc wáacat munná waadní t, āt bohénap wut jī. Biíc peihcanni widh pohba Éfeso táтчiboó chooát yeó jáap jumap pah úumcanjeh, Dios maáh ā jumatdi h naóhna āt chājap wut jī. Páant ā naáwáchah joinít, “Á naáwát yoobópdih caá”, ìt míc niijíp

* 19:4 Mt 3.11; Mr 1.4,7-8; Lc 3.4,16; Jn 1.26-27

queétdih ít wái bejep wut jĩ. Gayo, Aristarcojĩh Macedonia baácdih moón Pablo ã pej jam jibnit ít jamup wut jĩ. ³⁰ Pablo queét cáacwādhíh wéhenadhíh ã bejihichah yuhna, Jesúhwāboó caandíh ít wahcap wut jĩ. ³¹ Bita caán baácdih moón ĩ maáta Pablo ã chéenwābut ã bejcat pínah niijná dooná ít wahap wut jĩ. “Cāacwā ĩ míc wáacapoó ã bejca bojo naáh”, Pablodih ít niij naawát tútup wut jĩ. ³² Dawá caanjĩh míc wáac jwinít bíicdih “¿Dépanih tigaá jwiít míc mawat tút jwĩ chāj?” ít niij jenah joicáp wut jĩ. Queét tubit ñaacnit, ít jũih yapanap wut jĩ. Biquína mácah ít jũih ñaacáp wut jĩ. Bitabut mácah ít jũih ñaacáp wut jĩ. ³³ Biquína judíowā Alejandro wut jamnidih cáacwādhíh ít naawát tútup wut jĩ. Pánihna, Pablowā ded pah ĩ chājatdih ã yoób naawát tút niijná, Alejandro “Laihca bojoó”, niijná, ãih téihyajĩh júatnit, át yayát tútup wut yuh jĩ. ³⁴ Obohjeéhtih, caán judío ã jamuchah ennit, nihat cáacwā chah íjnit, bíic yoobó chéne horas pohba ít ñaac jũih ñuhup wut jĩ: “Artemisa, jwiít Éfeso tútchidih moónih dios wili wépép wili mi jamna caá”, ít niij ñaacáp wut jĩ.

³⁵ Páant ĩ niij ñaac jũihñuchah ennit, Éfeso tútchidih moón maátadhíh teo wáacniboó, “Laihca bojoó” niijnít, nin pah át niij naawáp wut jĩ: “Wā déewāá, yeéb Éfeso tútchidih moón, ñi joyoó. Jwĩh chah wépép dios wili Artemisaíh mūdih wapnit jwiít jwĩ jamatdih nihat baácdih moón ĩ jéihna caá. Jeámant caánt pah jíghni búg jéen jũóhndih en daonít jwĩ jamuchahbut ĩ jéihna caá. ³⁶ Bita ‘Nin yoobópdih nihcan caá’, ĩ jéih niijcán caá. Pánihna, ñi míc jũih cádaahá. Táinijeh ñi joyoó. ³⁷ Nit yeéb teo jũóhntih jwĩh dios wilidih yeejép niij wéhecan, miíh mūdih waad béjnit, ĩ nūmcáp be. Pánihna, ñi tái chājaá. ³⁸ Demetrio, platajĩh teonit bíicdih naóh yaquíhna, peéh chājat túttnitboodih naóh yacadih ĩ beje naáh. ³⁹ Jwúub míc wáacna, táinijeh ñi míc wáacáp, buca. Yeéb buh ñi chājatji pah ñi jwúub chājca bojoó. ⁴⁰ Buh yeéb ñi míc jũih ñaacátdih jwĩ maáta joinít, ‘Jwiít dih ĩ yohbipna caá’, ĩ niij jenah joiná nacaá. Pánihna, yeéb ñi niij ñaac jũih ñuhatjidih queétdih táinijeh jwĩ

jéih naóhcan niít”, maátadhíh teo wáacniboó queétdih át niijíp wut jĩ. ⁴¹ Páant niij naóh péanit, “Páant bóojeh tigaá. Ñi bejeé”, át niijíp wut jĩ.

20

Macedonia baác, Grecia baácna but Pablo ã juibíat

¹ Páant ĩ jũih ñaac yayát túttimah, Pablobó Jesúhwādhíh bid wáacnit, át jwúub bohénap wut jĩ, Jesús dih ĩ cádahcat pínah niijná. Pánih bohé péanit, “Wā bejna caá”, niijnít, Macedonia baácna bejna, queétdih át cádah bejep wut jĩ. ² Caanná juibínit, Dios naawát dih táoh naóh bohénit, caanjĩh moón Jesúhwādhíh át weñanap wut jĩ. Queétdih Dios naawát dih táoh naóh bejna, Grecia baácna át juibínap wut jĩ. ³ Pánih juibínit, caán baácdih bíic peihcanni widh át chāo jwúub wut jĩ. Caanjĩh jamna, Siria baácna át jwúub chúuh jũúwíhip wut jĩ. Obohjeéhtih, judíowā caandíh tewíhat doonádhíh át joyóp wut jĩ. Caán doonádhíh joinít, Pablowā Macedonia baácboó bejni namádhíh jwúub aáb bejnit, Filipos tútchina ít páud dei juyúp wut jĩ. ⁴ Páant ã jũúwáchah, Berea tútchidih bóo, Sópater wut jamni Pablodih át pej jam jũúwáp wut jĩ. Sópater Pirro wúuh át jamup wut jĩ. Tesalónica tútchidih moón Aristarco, Segundobat, Asia baácdih moón Tíquico, Trófimobat, Derbe tútchidih moón Gayo, Timoteobat caandíh ít pej jam jũúwáp wut jĩ. Filipos tútchina ĩ jwúub juyúchah, weém Lucasbut Pablowādhíh wā jwúub pej jamup jĩ. ⁵ Pánihna, caandíh pej jam jwinítji, Troas wut jamni tútchina ĩ waóh bej páñap jĩ. ⁶ Páant ĩ bej páñachah, paacánni pandih jwĩ jeémát túttimah, jwiítboó Pabljĩh Filipos tútchidih jamnitji, johlitjĩh bejni jāáj chóodih waadnit, Troas tútchina jwĩ chúuh bejep jĩ. Pánih chúuh bejnit, cinco yeó jāap túttimah, caán tútchina chúuh juibínit, queét waóh bej páinitjidih jwĩ jwāáap jĩ. Pánih chúuh juibí jwāáhntih, siete yeó jāap caanná jwĩ jam jwuhup jĩ.

Troas tútchidih moondíh Pablo ã naawát

⁷ Troas tútchidih jamna, domingo yeó jāapdhíh Jesús cáacwā míc wáac joinít, Jesús ã wanatjidih jwĩ náhni jeémátdih jwĩ jeémát

pínah jãtìh, Pablo queétdih Dios naáwãtdih ã bohénap jĩ. Pãnihna, Pablo ã péé naáwãt chei, maatãpdih ã naáwãp jĩ, púú chei tac yoob póhba. ⁸ Dawá jiiátna jumni chah bóo tólihboó jwĩ míic wáacap jĩ. ⁹ Pablo ã naáwãchah joinít, jáap behni, Eutico wãt jumni, enat jẽcdih bóo naadĩh ã púuh laab cháudap jĩ. Pablo jwiútdih maatãpdih Dios naáwãtdih ã bohénachah, Euticodih quíib chei át jũóhjp taga. Pãnihna, biíc peihcanni tólih chah caán ño cháudni át pad jéén bejep jĩ. ã pad jéén bejehchah ennit, jãtìh dei bejnitboó wunnidih ã wái ñahanap jĩ. ¹⁰ Pablo ã túttimah péé dei bejnit, caandĩh ã juibí ub túuhap jĩ. Pãnih ub túuhnit, nin pah queétdih ã niijíp jĩ:

—Ñi jĩgahca bojoó. ã báadhna caá, ã niijíp jĩ.

¹¹⁻¹² Pãant ã niijíchahjeh, wunniji ã jwúub boonap jĩ. ã jwúub boonachah ennit, queétdih bóo búdí ã weñep jĩ. Pãnih wẽinit, chah bóo tólihna jwúub púuh laab béjnit, Jesús ã wunãtjidih jwĩ náhni jeémãtdih jwĩ jeémép jĩ, buca. Pãant jwĩ jeémp péanachah, maatãpdih Pablo queétdih jwúub bohénajeh, ã daa peetéj jĩ. Pãant ã bohé péaat túttimah, jwiútdih jwĩ bejep jĩ.

Pablo Troas tútchidih jumni bejnit, Mileto tútchina ã juibíat

¹³ Troas tútchidih jumnit, Pablo jãtìh jwiútdih Aso tútchina johlitjĩh bejni jãáj chóojĩh ã cháuh bej páñat túutap jĩ. Pabloboó namãmãnt ã bejíhip jĩ. Pãnihna, Pablo ã niijátji pahjeh Aso tútchina caandĩh jwĩ jwãáap jĩ. ¹⁴ Caandĩh jwĩ jwãáachah, jwĩ bejni jãáj chóodih jwĩjeéh ã waadãp jĩ. Pãnihna, caán chóojĩh cháuh bejnit, Mitilene tútchina jwĩ cháuh juibínãp jĩ. ¹⁵ Caán tútchidih juibí yap bej, biíh yeó jáapdih Quío quewãdih jwĩ yap bejep jĩ. Pãnih yap bejnit, túttimah bóo yeó jáapdih Samos quewãdih páantjeh jwĩ en yap bejep jĩ. Pãnih yap bejnit, Trogilio wãt jumni tútchidih ñonitji biíh yeó jáap Mileto tútchina jwĩ cháuh juibínãp jĩ. ¹⁶ Pablo Pentecostés yeó jáapnãdih Jerusalén tútchina juibíhna, Asia baácđih maatãpdih ã jumíhcap jĩ. Pãnihna,

Éfeso tútchidih yoobópdih yap bejnit, Mileto tútchina jwĩ juibínãp jĩ.

Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúhwã maátãdih ã naáwãt

¹⁷ Mileto tútchina jwĩ juibínachah, Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúhwã maátãdih ã bid bojop jĩ. ¹⁸ Pãant ã bid bojnitji jwĩ pebhna ã jumáchah, Pablo queétdih nin pah ã niij naáwãp jĩ: “Asia baácđih jumna, ded pah wã chájatjidih yeebjéh ñi jéihna caá. ¹⁹ Ñijeéh jumna, dedé biíh pah bóo niiját wihcan, jwĩ Maáh Jesúh túini doonãdih wã naáwãp jĩ. Yeéb Jesúsđih chah ñi jéihyat pínah niijnã, wã jãí naáwãp jĩ. ‘Yeéb chah wã jéihna caá’, wã niijcãp jĩ. Wã déewã weemdĩh ã yeéj chájachah yahna, Dios ã wẽpatjĩh wãpĩ naóh bohénãp jĩ. ²⁰ Yeéb Jesúsđih chah ñi túi péeat pínah niijnã, yeebdĩh Dios naáwãtdih wã naóh beedãnap jĩ. Cãacwã ã enechah, ñiíh munnãboobút yeebdĩh wã bohénãp jĩ. ²¹ Judíowãdih, judíowã nihcannitdihbat biíc yoobó Dios naáwãtdih wã wẽp bohénãp jĩ. ‘Ñi yeéj chájatdih cáđãhni, jwĩ Maáh Jesúsđih ñi túi jenah joyoó’, wãpĩ niij naáwãp jĩ. ²² Pãnihna, buca Túini Espiritu ã wãtat pahjeh tih Jerusalén tútchina bejna caá wã chájap. Caannã juibínit, ded pah wã yapat pínãdih wã jéihcan caá. ²³ Obohjeéhtih, tútchi jumãt pah Túini Espiritu weemdĩh nin pah ã niij jéihyanãp be: ‘Jerusalén tútchiboó jumnit, meém yeéjap ma yapbipna caá. Meemdĩh nemãt muúboó ã nembipna caá’, ã niijíp be. ²⁴ Obohjeéhtih, túini doonã, Dios ã oyãt doonãdih jwĩ Maáh Jesús weemdĩh ã naáwãt túutap jĩ. Pãant ã wãtatjidih wã teo péã jwãhbipna caá. Caandĩh wã teo péã beedãnit, wã wunãt pínãdih wã umcan caá.*

²⁵ “Pãnihna, ñijeéh jumna, Jesús maáh ã jumãtdih wãpĩ naáwãp jĩ. Obohjeéhtih, chéneji jwĩ jwúub míic encãt pínãdih wã jéihna caá. ²⁶⁻²⁷ Pãnih jéihna, buca nin pah yeebdĩh wã naóhna caá: Nihat Dios naáwãtdih yeebdĩh wã túi naóh beedãnap jĩ. Pãnihna, ñijeéh moón Dios naáwãtdih náahcannit ã jumãchah, weémboodih péeh

* 20:24 2Ti 4.7

châjat ã wihcan niít. ²⁸ Yeebjéh ñi táí jehnah joyoó. Jesúíhwã Túini Espíritu yeebdíh ã en daawát túutnitdih ñi táí en dawaá. Ovejawãdih en daonít ï en dawát pah Jesúíhwãdihbut yeéb ñi táí en dawaá. Dios wãúh wãna, ãih meépjíh queétdih ãihwã pínah át jíib chãjjip taga. ²⁹ Weém ninjíh wã bejat túttimah, jiowã ovejawãdih ï mawat pah, bita yeejépwãboó Jesúíhwãdih yéjanadíh ï jüóhbipna caá. Pánihna, queét Jesúíhwãdih ñi táí en dawaá. ³⁰ Túttimah, bita ñijeéh jumnitboó ‘Jesúíhwã jwí jumna caá’, niijná yahna, queétboodíh ï péeat pínah niijná, bita Jesúíhwãdih yeenit, biíh naáwátdíh ï joyát túutbipna caá. ³¹ Pánihna, jñi táí chãja chaáh! Yeó jáap jummat pah, chei jummat pahbut jüinít, biíc peihcanni jópchi pohba, Dios naáwátdíh yeéb nihatdíh, wã wêp bohénap jĩ. Caandíh ñi táí náhninaá.

³² “Buu jwuh bejna, ‘Paá, queétdih ma táí en dawaá’, Diosdih wã niíj uúbhna caá. Æ oyatdih jenah joinít, ñi táí jumbipna caá. Dios naáwát wêpép caá. Pánihna, caandíh yeó jáap jummat pah ñi jepahachah, yeebdíh ã teo wáacipna caá. Pánih jepahnit, Dios pehbboó nihat ã ñíonit biícđih ãjeéh ñi jumbipna caá. ³³ Ñijeéh jumna, ñíih dinerodih, ñíih yéguehdihbut wíih pínah wãpĩ uúbhcap jĩ. ³⁴ Obohjeéhtih, weemjéh teonit, wíih pínahdih wã jíib chãjap jĩ. Pánihna, wã náahatdih, wãjeéh jumnit ï náahatdihbut wã tewat jíibjíh wãpĩ jíib chãjap jĩ. Páant wã chãjatjidih ñi jéihna caá. ³⁵ Maatápdih ñijeéh jumna, búdí wã tewechah, ñi enep jĩ. Pánih ennitji moh yéejnitdih teo wáacat túut niijná, yeebbát biíc yoobó ñi chãjaá. Jwí Maáh Jesús nin pah ã niijátjidih ñi táí náhninaá: **‘Ded biíhdih teo wáacna, chah búdí ã wëibipna caá. Obohjeéhtih, ãihdihjeh ubna, nump ã wëibipna caá’**, át niijíp wat jĩ”, Pablo Éfeso tútchidih moón Jesúíhwã ï maatadíh ã niijíp jĩ.

³⁶ Páant niíj péanit, Pablo queét biícđih bóđicha caj yoh ñajnit, Diosdih ï uúbáp jĩ. ³⁷ Páant ï uúbh péanachah, queét nihat Pablodih oina, pin teonit, jüinít, ãih péo tíibđih ï nomop jĩ. ³⁸ “Yeebdíh chéneji wã encan niít”, ã niijíchah joinít, queét búdí ï jğahap jĩ. Pánihna, caán jëlitna jwí dei be-

jehah, jwíjeéh queét nihat ï pée dei bejep jĩ.

21

Pablo Jerusalén tútchina ã jwúub bejat

¹ Mileto tútchimant bejna, Jesúíhwã maáta Éfeso tútchimant jüinítjidih “Jwí bejna caá”, niijnít, johlitjíh bejni jááj chóodih waadnit, Cos wüt jumni quewaboó jwí chúuh jüibínap jĩ. Pánih jüibínitji daanimant bóo yeó jáapđih Rodas wüt jumni quewadíh chúuh jüibí, yap bejnit, Pátara wüt jumni tútchidih jwí jüibínap jĩ. ² Pátara tútchidih jüibínitji Fenicia baácboó bejni pínah jááj chóodih jwí bid juyúp jĩ. Pánihna, caán chóodih waadnit, caanná jwí bejep jĩ. ³ Pánih bejna, Chipre wüt jumni quewa wáyámant bóo buwámant ã jígohochah, en yap bejnit, Siria baácđih Tiro wüt jumni tútchina jwí chúuh jüibínap jĩ. Pánih chúuh jüibínit, bií déedih ï ub aabánachah, caanjíh jwí chão jwáhup jĩ. ⁴ Páant ï aabáát pónih, jwiítboó tútchi tacna bejnit, Jesúíhwãdih jwí jwãáap jĩ. Pánih jwãáhnit, biíc semana ïjeéh jwí chão jwúuhup jĩ. Pablo ded pah Jerusalén tútchiboó ã yapat pínahdih Túini Espíritu queétdih át jéihyanap tajĩ. Pánihna, “Jerusalénna ma bejca bojó”, caandíh ï niijíp yuh jĩ. ⁵ Obohjeéhtih, queétdih jepahcan, jwí bejat pínah yeó jáapđih tútchimant jwí jwúub dei bejep jĩ, páant muntih. Nihat Jesúíhwã, ï weha mána yaádhjíh, ï wehjíhbut jwiítđih búdí muj jwëejđih bóo jëlit óon coahna ï pej jum dei bejep jĩ. Pánihna, nihat óon jumupboó dei jüibínit, bóđicha caj yoh ñajnit, Diosdih biícđih jwí uúbáp jĩ. ⁶ Pánih uúbh péanit, “Jwí bejna caá”, niijnít, queétdih pin teo péanit, jwí jüóhniji jááj chóodihjeh muntih jwí jwúub waadáp jĩ. Jwí jwúub waadáchah en péanit, Jesúíhwã íih munná ï jwúub aab bejep jĩ.

⁷ Pánihna, Tiro tútchimant bej, Tolemaida wüt jumni tútchina jwí chúuh jüibínap jĩ. Caanná chúuh jüibínit, Jesúíhwãdih jwãáhnit, muj teo, biíc yeó jáap ïjeéh jwí chão jwáhup jĩ. ⁸ Cheibit caán tútchimant bej, Cesarea tútchina aáb jüibínit, Felipe pehbboó jwí jüibínap jĩ. Caán Felipe Jesúíh túini doonadíh wêp naóhni ã jumup

jĩ. Jerusalén tátchiboó Jesús ã naáwát túatnitdih teo wáacnit pínah siete neonádih ĩ ñío láa, Felipedihbut ĩt ñíwip wut jĩ.* 9 ã weh yatá chémena míc yaádh, áa wihcannit, Dios naáwát dih naóh yapanit ĩt jumup jĩ. 10 ĩjeéh daocánni yeó jáap jwĩ jum jwuhchah, Agaboboó Judea baácmant jũóhni ã dei juyáp jĩ.* 11 Pánihna, jwĩ pebhna joinít, Pabloĩh juyáát tǒpdih abnit, caan tǒpjĩh ãih téihya ãih jítchadihbut ã míc chéwep jĩ.

—Nin pah Túini Espíritu ã niijná caá: ‘Jerusalén tátchidih moón judíowã nin juyáát tǒp mínahdih ĩ chéobipna caá. Pánih chéonit, judío nihcannitdih caandih ĩ wãhbipna caá’, ã niijná caá, Agabo ã niijíp jĩ.

12 Páant ã niijíchah joinít, “Jerusalén tátchina ma bejca bojoó”, jwiít nihahat Pablodih jwĩ wēp niijíp yah jĩ. 13 Obohjeéhtih, Pabloboó jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi jũí? Weemdih ñi jĩgahaca bojoó. Jesúih túini doonádih wã naáwát jíib nemat maúboó ĩ nemíhna, ĩ neme naáh. Weemdih ĩ mawíh nabut, ĩ mawa naáh. Weémboó wã úmcan caá, ã niijíp jĩ.

14 Páant jwĩ naáwáchah yuhna, Pablo ã jepahcah ennit, jwĩ cádahap jĩ.

—Dios ã náahatdihjeh ã chãja naáh, jwĩ niijíp jĩ.

15 Túttimah, jwĩh bíí déedih jwúub ámoh péanit, Jerusalén tátchina jwĩ aab béjep jĩ. 16 Bitá Cesarea tátchidih moón Jesúihwãbut jwiít dih pej jum bejnit, Mnasón wãt jumni pebhna jwiít dih ĩ ñamah juibínap jĩ. Mnasón Chipre quewadih bóo jonjeh Jesúsdih jepahni ãt jumup wut jĩ. Pánihna, ã pebh jwĩ jumup jĩ.

Pablo Santiagodih enedih ã bejat

17 Jerusalén tátchina jwĩ juibínachah, Jesúihwã wēnit, jwiít dih ĩ jwãáh muj tewep jĩ. 18 Biíh yeó jáap Santiago pebhna Pabljĩh enedih jwĩ bejep jĩ. Nihat Jesúihwãdih waóhni ã pebh juibínit, ĩt páñap tajĩ. 19 Pánihna, Pablodih ĩ muj teo péanachah, judíowã nihcannitjeéh jum láa, Dios caandih ded pah ã chãjat túatjidih

Pablo queétdih ã naóh beedánap jĩ. 20 Páant ã naáwáchah joinít, nihahat bíicdih Diosdih búdí ĩ weñep jĩ. Túttimah, Pablodih nin pah ĩ niij naáwáp jĩ:

—Jwĩ dée Pablo, ma joyoó. Dawá judíowãboó Jesúsdih túi jepahnit, Moisés ã wutatjidih páantjeh nihahat ĩ jepahna caá. 21 Pánihna, bita nih yáanit, nin pah queétdih ĩt niij naáwáp wut be. ‘Pablo judíowãdih bohéna, Moisés ã wutatjidih ãt jepahat túatcap wut be. Judíowãdih ĩ wehdih quehli nah yapat chóodih ãt bóodat túatcap wut be. Jwĩ ñowãji ded pah ĩ chãjatjidih ãt chãjat túatcap wut be’, ĩt niijíp wut be.

22 Queét judíowã Jesúsdih jepahnit ninjĩh ma juyát doonádih ĩ joimí nacaá. ¿Pánihna, queét ĩ íjcat pínah niijná, ded pah tigaá jwĩ chãjbi? 23 Nin pah ma chãjaá: Jwĩjeéh moón chémena míc Jesúihwã ‘Nin pah wã chãjbipna caá’, Diosdih ĩt niijíp wut jĩ. Obohjeéhtih, páant niijnítji ĩ péa jwuhcan caá.

24 Pánihna, queétdih ñamah bejnit, Moisés ã wutatji pah ma chãjaá, ‘Queét túinit caá bũca’, Dios ã niiját pínah niijná. Moisés ã wutatji pah, ĩ niiját péaat júutat pínah niijná, ĩ waó bojat pínah jíib meémboó ma jíib chãjaá. Meém páant ma chãjachah ennit, ‘Jwĩ joiní dooná yoobópdih ãt nihcan tagaá’, jwĩ déewã ĩ niij jéihbipna caá. Páant niijnít, Moisés ã wutatjidih ma túi jepahatdih queétjeh ĩ jéihbipna caá.* 25 Obohjeéhtih, judíowã nihcannit Jesúihwãboodih ĩ jéihyahat pínah niijná, jwiítjeh jwĩ jenah joyátdih jáantjeh nin pah queétdih jwĩ niij daác wahap jĩ: ‘Pãpnidih wũhniji jeémátdih ñi jeémPCA bojoó. Meépdihbut ñi babhca bojoó. Nañúpwãdih jǒp teonit maonidih ñi jeémPCA bojoó. Ñi áa nihcannitjĩh ñi yéej chãjca bojoó’, queétdih jwĩ niijíp jĩ, Pablodih Jesúihwã maáta ĩ niijíp jĩ.*

Dioĩh maú díitna Pablodih ĩ tewat

26 Páant ĩ niijíchah joinít, Pablo cheibit queét chémena míc neonádih ñamah bejnit, “Queét túinit caá”, Dios ã niiját pínah niijná, Moisés ã wutatjidih ĩ chãjap jĩ. Pánihna, Dioĩh maaná waadnit, ĩ péaat pínah yeó jáapdih, Diosdih ĩ wũhat pínah yeó jáapdihbut sacerdotewãdih ĩt naáwáp wut jĩ.

* 21:8 Hch 6.5; 8.5 * 21:10 Hch 11.28 * 21:24 Nm 6.2-21 * 21:25 Hch 15.29

27 Moisés ã wutajti pah siete yeó jáap ï chãjat pínahdih ï péa jũúwúchah, biquína judíowã Asia baácmant caandih ñuún jũóhñit, Dioih muú diítna Pablodih ït enep wut jĩ. Pánih ennit, Pablodih ï íjaj pínah niijná, dawá cáacwãdih ït yee naáwáp wut jĩ. Páant ï yee naáwáchah, Pablodih íjñit, ït tewep wut jĩ. 28 “Yeéb jwĩ déewãá, jwiitdih ñi teo wáac jũúwú. Nin nihat baácboó jib bohéna, jwiit judíowãdih, Moisés ã wutajtidih, nin Dioih muúdíhbut nihat cáacwãdih yeejép ãpĩ bohéna caá. Judíowã nihcannitdih muú Dioih muúdíh numah waadnit, nindih ã yéejana caá”, ï niij ñaacáp jĩ.

29 Jãtuh Pablo judío nihcanni Trófimo wut jamni, Éfeso tãtchidih bóodih Jerusalén tãtchidih ã numah jibichah, ït enep wut jĩ. Páant ã numah jibichah ennitji “Pablo judío nihcannidih Dioih muú diítna ãt numah waadáp tagaá”, ït niij jenah joiij tagaá. Obohjeéhtih, páant ï niij jenah joyát yoobópdih nihcap jĩ.*

30 Páant ï niij ñaacáchah joinít, nihat caán tãtchidih moón íjñit, ñáo waad béj, Pablodih teonit, Dioih muú diítmant ït wái bac bejep wut jĩ. Páant ï wái bac bejehahjeh, jẽcdih ït ñuún nemep wut jĩ. 31 Pánih wái bac bejñit, caandih mao yohihna, tãbit ï ñaacát dooná Romano soldadowã ï maáhdih ãt jãibínap wut jĩ. “¡Nihat Jerusalén tãtchidih moón ñaac peét bejna caá ï chãjap!” ït niijíp wut jĩ. 32 Caán doonãdih joinítjeh, Pablodih pãinit pebhna ãih soldadowãdih ã numah ñáo juyúp jĩ. Pánihna, queét ï juyúchah ennit, Pablodih ï pãi cádahap jĩ. 33 Queét pebhna jainít, soldadowã ï maáh Pablodih nemat muúboó nemat tãt niijná, chéne ïtah tãpnajĩh caandih ã chéwat tãtup jĩ. Pánih chéonit, caandih pãinitdih nin pah ã niij uúbh joyóp jĩ: “¿Déhe tigaá nin? ¿Dedé tibeé ã chãj?” ã niijíp jĩ. 34 Biquína wáac jainít mácah jãih ñaac, bita mácah ï jãih ñaacáp jĩ. Páant ï ñaacáchah, soldadowã ï maáh ded pah ï niijãtdih ãt beh joicáp wut jĩ. Pánihna, yoobópdih jéihihna, Pablodih ïih muú diítna soldadowãdih ã ub waad béjat tãtup jĩ. 35 ïih muúnã ï ub pãuh laab béjehah ennit,

íjina, cáacwã caandih ï teo bid ñuún péenap jĩ. Pánihna, cáacwã ï jwúub dúuc wáicat pínah niijná, páantjeh ï beo pãuh laab béjep jĩ. 36 Páant ï bejehah, dawá queétdih ñuún péenit, “¡Caandih ñi mao yohoó! ¡Caandih ñi mao yohoó!” ï niij ñaacáp jĩ.

“Yeejép wã chãjcap be”, Pablo ã niiját

37 Pánihna, Pablodih ïih muúnã ï ub waad béjehahjeh, Pablo soldadowã ï maáhdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Weém meemdih bainí wã naáwihna caá, Griego wéheatjĩh ãt niijíp wut jĩ.

—¿Dépah meém Griego wéheatdih jéihni niit? 38 ¿Meém Egipto baácdih bóo jwĩ maátadih yohihna, cáacwãdih maonitdih muú wihcapboó cuatro milwã duó wáini nihcan niit? soldadowã ï maáh Pablodih ãt niij uúbh joyóp wut jĩ.

39 —Caán nihcan caá. Weembát judío mun tigaá. Cilicia baácdih Tarso tãtchidih bóo caá. Caán tãtchi oboh jamni tãtchi nihcan caá. Pánihna, queét cáacwãdih weemdih ma naáwát tãtú, Pablo ãt niijíp wut jĩ.

40 Páant ã niijíchah joinít, Pablodih ãt naáwáp tãtup wut jĩ. Pánihna, Pablo pãuh laab béjat cáyahdih ñuhñit, ï yayát pínah niijná, ãih téihyajĩh ã jãtup jĩ. Páant ã jãtuchah, ï ñaac yayáchah ennit, Pablo queétdih ïih wéheatjĩh ã naáwáp jĩ.

22

1 “Yeéb wã déewãá, yeéb behnitbut ñi joyoó. Ded pah wã chãjatji yeebdih wã naáwát tãt caá”, Pablo ã niijíp jĩ.

2 Pablo ïih wéheatjĩh ã naáwáchah joinít, laihcanjeh ï joi ñuhup jĩ. Pánihna, Pablo nin pah queétdih ã niij naóh yoobánap jĩ:

3 “Weembát judío mun tigaá. Tarso tãtchidih wãt cáac jamup jĩ. Obohjeéhtih, Cilicia baácdih bóo yahna, nin Jerusalén tãtchidih wã behap jĩ. Nihat Dios naáwãtdih, Moisés ã wutajtidih, jwĩ nuowã ï naáwãtjidihbut Gamaliel weemdih ã bohénap jĩ. Nihat Dios ã wutat pah, yeéb ñi chãjat pahjeh muntih, weembát wãpĩ chãjap jĩ.* 4 Pánihna, Jesúsdi h jephãnitdih enihcan, queétdih mao ñuún péena, queétdih búdi pohba wã moh yéejanap jĩ. Queétdih

* 21:29 Hch 20.4 * 22:3 Hch 5.34-39

ñuún teo chéonit, neoná, yaáhdihbut nemat muúboó wāpī nemat túutap jī. Bitadihbut wāpī mao yohat túutap jī. ⁵ Pánihna, jwīh sacerdotewā ī maáh, nihat bita jwī maátabut páant wā naáwát pah muntih queébut biíc yoobó ī naóhbipna caá. Queét jī́ Damasco tútchidih jumnit judíowā ī maátadih wā jútat pínah papélah núodih weemdíh ī daác wūhup jī. Pánihna, caán núodih ubnit, caánboó jumnit Jesúhwādh chéonit, wā ub jwúub júwúchah, queédih ī peéh chājat pínah niijná, Damasco tútchina jwī bejep jī.*

Pablo ded pah ā túut numátjidih ā naáwát (Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Damasco tútchina toáh jubínachah, yeó jáap tac yoób, báadhdajeh wēpép yeh iigát weemdíh ā yeh iig jāhanap jī. ⁷ Caandíh en wáhi bejnit, baácboó wā buugúp jī. Pánih buugnít, wéheatdih wā joyóchah, weemdíh nin pah āi niijíp jī: ‘¡Saulo, Saulo! ¿Dépanih tiguaá weemdíh ma mawíh ñuún péé?’ ā niijíp jī. ⁸ Páant ā niijíchah joinít, nin pah wā niij jepahap jī: ‘¿Maá, meém déhe tiguaá?’ wā niijíp jī. ‘Weém Jesús Nazaret tútchidih bóo ma mawíh ñuún péeni caá’, weemdíh ā niij jepahap jī. ⁹ Wā pej jumnit caán yeh iigátidihjeh it enep wat jī. Obohjeéhtih, weemdíh ā wéheatboodíh it joicáp wat jī. ¹⁰ Pánihna, nin pah wā jwúub niij úbh joyóp jī: ‘¿Maá, ded pah wā chājatdih tiguaá ma náah?’ Jesúsdih wā niijíp jī. ‘Ma ñah ñuhú. Damasco tútchiboó ma waad bejeé. Caanjíh ma jumuchah, ded pah ma chājat pínahdih meemdíh naóhni ma pebhna ā jubíbipna caá’, Jesús weemdíh ā niijíp jī. ¹¹ Pánihna, caán wēpép yeh iigátidih enniji wā jéih encah, wā pej jumnit weemdíh téihyamant wáinit, Damasco tútchina ī ub bejep jī.

¹² “Caanjíh biíc newé Ananías wūt jumni āt jumup tají. Caán Diosdih túi wēi úbhni, nihat Moisés ā wutatjidih túi chājni, caanjíh moón judíowā caandíh ī túi wēi enni tají. ¹³ Pánihna, wā pebhna júi ñuhnit, caán Ananías nin pah weemdíh āi niijíp jī. ‘Wā dée Saulo, buu ma jwúub enbipna caá,

páant muntih’, ā niijíp jī. Páant ā niijíchahjeh, jwúub ennit, caandíh wā enep jī. ¹⁴ Nin pah Ananías weemdíh ā jwúub niijíp jī: ‘Jwī nuowā ī wēini Dios ded pah meemdíh ā náah yacat pínahdih ma jéihyat pínah, Jesús túini yoobátidih ma enat pínah, caandíh ma joyát pínahdihbut, meemdíh āt ñíwip taga. ¹⁵ Meémboó áih doonádih nihat cáacwādh bohéna, ma enatjidih ma joyátjidihbut ma naóhbipna caá. ¹⁶ Pánihna, ¿dedédih pái jwah tiguaá ma chāj? ¡Ma ñah ñuhú! Ma yéejatdih cádahnit, Jesúsdih jepahni jumna, ma daabáat tútú’, Ananías weemdíh ā niijíp jī.

Pablo judíowā nihcannitdih ā bohéatjidih ā naáwát

¹⁷ “Túttimah, nin Jerusalén tútchina jwúub joinít, Dioíh muuná úbúdh wā bejep jī. Páant wā úbát pónih, jáana yahna, oo júmat pah Jesúsdih wā enep jī. ¹⁸ Páant wā enechah, nin pah weemdíh ā niijíp jī: ‘Nin Jerusalén tútchidih moón wíh doonádih ma naáwáchah, ī joíhcan níit. Páant ī joíhcah, nin tútchimant waícanjeh ma bac bejeé’, Jesús ā niijíp jī. ¹⁹ Páant ā niijíchah joiná yahna, nin pah wā jwúub niij jepahap jī: ‘Maá, játih weém wā déewā ī míic wáacat muunádih waadníit, míihwādh nemat muúboó nemíhna, wā mawíh ñuún péeatdih nihat queétjeh ī jéihna caá. ²⁰ Bita Estebandih ī mawachah, wēi ennit, maonitíh jih ī dawát chóonadh wā páñap jī. Páant wā chājatjidih jéihnit, weemdíh yeejép ī chājcan níit’, Jesúsdih wā niijíp jī.* ²¹ ‘Weemjéh tiguaá meemdíh wā wahap, yúp bóo baácnadh moón judíowā nihcannitdih wíh túini doonádih ma naáwát pínah niijná. Pánihna, buu weemdíh jepahnit, ma bejeé’, Jesús weemdíh ā niijíp jī”, Pablo queét íjnitdih ā niijíp jī.

Pablo soldadowā ī maáhíh ā míic wéheat

²² Páant ā niijíchah joinít, judíowā nihcannitdih ā naáwátji peéh joíhcan, nin pah ī niij ñaacáp jī: “¡Caandíh ñi mao yohoó! ¡Caandíh ñi mao yohoó! ¡Nin baácboó ā jumuchah, ā túican caá! ¡Caandíh mao yohatjeh caá náahap!” ī niij ñaacáp jī. ²³ Nihat cáacwā búdí ī ñaacáp jī. Pánih ñaacnit, tabit ī íjatdih

* 22:5 Hch 8.3; 26.9-11 * 22:20 Hch 7.58

júatna, biquína jih í dɔwát chóodih í tóo dug yohochah, bitaboó baácdih júinit, í waáh yoh ñahanap jĩ. ²⁴ Páant í chãjachah ennit, soldadowã í maáh ñih muú diítboó Pablodih ã ub waad béjat túutap wut jĩ. Caanná waád jubínit, Pablo yoobópdih ã naáwát pínah ni-ijná, nuñáp chío tōpnajĩh caandih át puñat túutap wut jĩ. Judío wéheatdih beh joicán, “¿Dedé peéh tigaá cãacwã caandih í jãih?” át niij jéihíhip wut jĩ. ²⁵ Í maáh páant ã niijíchah joinít, í puñat pínah jãtih soldadowã Pablodih ít chéo dodhdop wut jĩ. Obohjeéhtih, Pablo ã pebh ñuhni nump jamni soldado maáhdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Weém Roma baácdih bóo wã jamuchah, ded pah wã yéej chãjatdih jéihcan yuhna, ¿weemdih ma puñat túutmi niít? át niijíp wut jĩ.

²⁶ Páant ã niijíchah joinít, caán nump jamni maáh ã maáh pebhna jubínit, nin pah caandih át niij naáwáp wut jĩ:

—¡Maá, ma túi chãjaá! Nin newé ‘Weém Roma baácdih bóo caá’, weemdih ã niijíp be, át niijíp wut jĩ.

²⁷ Páant ã niijíchah joinít, ã maáhboó Pablo pebhna jubínit,

—Weemdih ma naáwá. ¿Meém yoobópdih Roma baácdih bóo niít? át niijíp wut jĩ.

—Jújuh, caanjĩh bóo tigaá weém, Pablo át niij jepahap wut jĩ.

²⁸ —Weémboó Roma baácdih bóo jamíhna, queét maátadih búdí dinero wã wãhup jĩ, soldado maáh Pablodih át niijíp wut jĩ.

—Obohjeéhtih, weémboó jwíih cãac jamna, páant wãát jamup jĩ, Pablo át niijíp wut jĩ.

²⁹ Páant ã niijíchah joinítjeh, í maáh, caandih puíhñit soldadowãbut ít doo jwúub ñuhup wut jĩ. Pablo Roma baácdih bóo ã jamuchah yuhna, ã chéwat túutatji peéh búdí át úmup wut jĩ.

Pablo judíowã í maátadih ã wéheat

³⁰ Ded pah Pablodih judíowã tabit í jãihñatdih soldadowã í maáh yoobát páantjeh át jéihíhip wut jĩ. Pánihna, cheibit nihat sacerdotewã í maátadih, judíowã í maátadih yah buca át míc wáacat túutap wut jĩ. Pablodih ub júúwát túutnit, nihat wáac

juínit pebhna át ub waad béjat túutap wut jĩ.

23

¹ Pablo queétdih jwãáh en ñuhñit, míc wáac juínitdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Wã déewãá, Dios ã enechah, weém wãpĩ túi chãjap be, át niijíp wut jĩ.

² Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã í maáh, Ananías wut jamni, páant ã ni-iját peéh, Pablo pebh ñuhñitdih ãih jacdih át nem mawat túutap wut jĩ. ³ Páant ã chãjachah, Pablo caandih nin pah át niij jũihñup wut jĩ:

—Meém ma laiha bojoó. Dios meemdih ã peéh chãjbipna caá. Ninjĩh chúudnit, ‘Meém Dios ã wutatdih yap yohni caá’, weemdih niijná yuhna, weemdih páant mawat túutna, meémboó bácah ã wutatdih chah yap yohni caá, át niijíp wut jĩ.*

⁴ Páant ã niijíchah, bita ã pebh ñuhñit Pablodih nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¿Sacerdotewã í maáh Dios ã ñíonidih meém yeejép niij jãih niít ma chãjap? ít niijíp wut jĩ.

⁵ —Wã déewãá, caán sacerdotewã í maáh Dios ã ñíoni ã jamatdih wã jéihcan beé. Jéihna, páant wãta niijcán tagaá. Dios naáwátidih naóh yapanit nin pah ít niij daacáp tajĩ: ‘Ñi maáhdih yeejép niij wéhca bojoó’, í niij daacátjidih weembát jepahni caá, Pablo át niijíp wut jĩ.*

⁶ Queét míc wáac chúudnit biquína saduceowã, bita fariseowã í jamatdih jéihñit, Pablo nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

—Wã déewãá, weém fariseo wãáh jamna, weembát fariseojeh mun tigaá. Nihat wunnitji í jwúub boo pud júúwát pínahdih wãpĩ pãina caá. Caandih wã bohéat jib weemdih nemat muúboó nemíhna, í tewep be, át niijíp wut jĩ.*

⁷ Páant ã niijíchah joinít, queétjeh ít míc jãih jwíhip wut jĩ. Saduceowã fariseowãjĩh bíic yoobó ít jenah joicáp wut jĩ. ⁸ Saduceowã nin pah ípĩ niijná caá: “Wunnitji í jwúub boo pud júóhcan niít. Ángelwã, wunnitih caolihñabut í wihcan caá”, ípĩ niijná caá. Obohjeéhtih, fariseowãboó mácah jenah joinít, “Wunnit

* 23:3 Mt 23.27 * 23:5 Ex 22.28 * 23:6 Hch 26.5; Fil 3.5

ĩ jwúub boo pud jũóhbiþna caá. Ángelwã, wannitĩh caolihñabut ĩ jumna caá”, ĩpĩ niijná caá.* 9 Páñihna, queét míic wáacnit tabit jũihna, chah pohba ĩt míic jũih ñaacáp wat jĩ. Biquína Moisés ã watatjidih bohénit fariseowã ñah ñahnit, nin pah wẽpép ĩt niij ñaacáp wat jĩ:

—‘Nin newé yeejép chãjni nihcan caá’, jwiit jwĩ niij jenah joiná caá. Biic wannitĩh caolih, biic ángel caandih ã naóh dée caá. Páant ã naáwáchah, jwiit nindih peéh chãjnit, Diosdih jwĩta yap yoh tagaá. Páñihna, jwĩ peéh chãjca boj jĩh buca, ĩt niijíp wat jĩ.

10 Chah yeejép pohba ĩt míic jũihñap wat jĩ. Páant ĩ míic jũihñachah ennit, soldadowã ĩ maáh úumna, nin pah át niij jenah joyóp wat jĩ: “Pablodih yeejép ĩ chãjmi dée caá”, niij jenah joinít, ĩ míic wáac juyápmant Pablodih ĩh munná soldadowãdih át ub waadaát túutap wat jĩ.

11 Caan chéijeh Jesús Pablo pebh jíghnit, caandih nin pah át niijíp wat jĩ: **“Ma úumca bojoó. Wĩh táini dooná Jerusalén tátchidih moondih ma naáwát pahjeh mantih Roma tátchidih moondihbut ma naáwáp”**, át niijíp wat jĩ.

Pablodih judíowã ĩ mao yohíhat

12 Cheibitjeh, biquína judíowã míic bih wáac jwinít, nin pah ĩt niij míic wéhenap wat jĩ: “Jwiit Pablodih jwĩ maocah, jwiitdih Dios ã mawa naáh. Pablodih jwĩ mawat pínah jãtih, jeémpcan, jwĩ babhca boj jĩh”, ĩt míic niijíp wat jĩ. 13 Cuarenta judíowã chah pohba Pablodih mawíhñit páant niijnít wat jĩ. 14 Páant niijnít, sacerdotewã ĩ maáta, bita ĩ maáta pebhna juibínit, queétdih nin pah ĩt niij naáwáp wat jĩ:

—Nin pah jwĩ niij míic wéhenap be: ‘Jwiit Pablodih jwĩ maocah, Dios jwiitdih ã mawa naáh. Pablodih jwĩ mawat pínah jãtih, jeémpcan, jwĩ babhca boj jĩh’, jwĩ míic niijíp be. 15 Páñihna, jwiit judíowã nihat jwĩ maáta ñi míic wáacapoó Pablo ã jwúub jũúwát pínah niijná, yeebjéh soldadowã ĩ maáhdih dooná ñi wahaá. Nin pah caandih ñi niijí. ‘Pablodih jwĩ jwúub úubh joíhna caá, páant mantih’, ñi niijí. Páñihna, jwiitboó míic bih páñit, ñi pebhna ã juyát pínah jãtih,

caandih jwĩ maobipna caá, ĩ maátadih ĩt niijíp wat jĩ.

16 Obohjeéhtih, Pablo jwan wúuh ded pah ĩ chãjat pínah doonádih át joyóp wat jĩ. Páñih joinít, soldadowãih munná waád juibínit, ã joyátjidih Pablodih át naáwáp wat jĩ. 17 Páñihna, Pablo biic namp jumni maáhdih bid bojnit, nin pah caandih át niijíp wat jĩ:

—Nin jáap behnidih ma maáh pebhna ma ub bejeé, ded pah ã joyátjidih caandih ã naáwát pínah niijná, át niijíp wat jĩ.

18 Páñihna, caán soldado ã maáh pebhna caandih át nambah bejep wat jĩ. Nambah juibínit, nin pah ã maáhdih át niijíp wat jĩ:

—Pablo nemat múuboó jumni nin jáap behnidih ma pebhna weemdih ã nambah jũúwát túutap be, ded pah ã joyátjidih meemdih ã naáwát pínah niijná, át niijíp wat jĩ.

19 Páñihna, ã maáh bita wihcapboó caán joiníjidih téihyamant teo wái bejnit, nin pah át niij úubh joyóp wat jĩ:

—¿Dedédih tigaá weemdih ma naáwih? át niijíp wat jĩ.

20 —Judíowã ĩ maáta cheibit meemdih Pablodih ĩ pebhna ĩ wah bojat túutbipna caá, caandih jwúub úubh joí enat túut niijná. 21 Obohjeéhtih, bita caandih mawíhna, ĩ míic bih páibipna caá. ‘Pablodih jwĩ mawat pínah jãtih, jeémpcan, jwĩ babhca boj jĩh’, ĩt míic niijíp wat be. Páant niijnítji ma jepahat pínahdih buu páina caá ĩ chãjap. Páñihna, ĩ úubátidih ma jepahca bojoó, Pablo jwan wúuh soldadowã ĩ maáhdih át niijíp wat jĩ.

22 —Weemdih ma naáwátjidih bitadih ma naóhca bojoó, soldadowã ĩ maáh át niijíp wat jĩ. Páant niij péanit, caán jáap behnidih át jwúub bejat túutap wat jĩ.

Maáh Félix pebhna Pablodih ĩ wahat

23-24 Pablo jwan wúuh ã jwúub bejat túttimah, soldadowã ĩ maáh chénewã ã namp jumnit maátadih ã pebhna át bid bojop wat jĩ. Páant ã bid bojnit ĩ juibínachah, nin pah queétdih át niij naáwáp wat jĩ: “Doscientos soldadowã yáac chũi bejnit pínahdih míic wáacnit, ñi ámohat túutá. Bitá setenta soldadowã caballowãjĩh bejnit

* 23:8 Mt 22.23; Mr 12.18; Lc 20.27

pínah, bita doscientos soldadowã ïtah t̄oɔpdih ʌbnit pínahdihbut míic wáacnit, ñi ámohat t̄úutú. Pabloíh caballowã pínahdihbut ñi ámoh wũhũ. Míic ámoh péanit, b̄ũũ chei las nueve, p̄úú Cesarea t̄átchi, Maáh Félix pebhna Pablodih ñi táí ʌb bejeé”, ʌt niijíp wut jĩ.

25 Pánihna, caán maáh nin pah Maáh Félix dih ʌt niij daacáp wut jĩ:

26 “Weém, Claudio Lisias meém wã maáh Félix dih wã daác wahna caá. ¿Ma táí jum niít? 27 Nin t̄átchidih moón judíowã nin newé Pablo w̄ut jumnidih íjnit, caandíh maona ï chãjap be. Páant caandíh ï mao yohat déedih, ï pebhna wíih soldadowãj̄ih enedih wã bejep be. Caánboó Roma baác dih bóo ʌ jumuchah jéihnit, caandíh ï maocat pínah niijná, jwĩ dúuc wáyap be. 28 Páant ï mawíhichah ennit, ded pah ï j̄ũh ñaacát dih jéihíhna, ï maáta ï míic wáacapoó caandíh wã numah bejep be. 29 Caánboó jwĩ jumuchah, queét judíowã ï wutatdihjeh ï j̄ũhñ̄p be. Obohjeéhtih, dedé ʌ yéej chãjatji jíib wunat pínah, nemat m̄úúboó nemat pínahbut caandíh ʌ wihcan beé. 30 Bitá míic bih p̄áinit mawíhat doonádih joinít, waícanjeh ma pebhna caandíh wã wahap be. Pánihna, caandíh naóh yacnitdih ma pebhna wã bejat t̄úutbipna caá, meémboodíh ï naóh yacat pínah niijná”, soldadowã ï maáh Maáh Félix dih ʌt niij daacáp wut jĩ.

31 Queét soldadowã ï maáh ʌ wutatdih joinít, chei Pablodih numah bejna, p̄úú Antípatris t̄átchina ït j̄uibínap wut jĩ.

32 Cheibit queét jíthaj̄ih bejnit soldadowã Jerusalén t̄átchina ït jwúub bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, bita caballowãj̄ih bejnitboó Pablodih ït numah bejep wut jĩ. 33 Pánih bejna, Cesarea t̄átchina j̄uibí, Maáh Félix pebhna waád j̄uibínit, ï maáh ʌ daácniji papélah núodih wũhñit, Pablodihbut caandíh ït wũh̄p wut jĩ. 34 Pánihna, caán núodih en péanit, Félix Pablo ded baác dih bóo ʌ jumatdih ʌt ʌb̄h joyóp wut jĩ. Cilicia baác dih bóo ʌ jumatdih jéihna, nin pah Pablodih ʌt niijíp wut jĩ:

35 —Meemdíh naóh yacnit ï jumúchah, queétdih wã joibípna caá, ʌt niijíp wut jĩ.

Páant niijnít, caandíh ï wapat pínah niijná, Maáh Herodesj̄ih m̄ũũná Félix soldadowãdih ʌt ʌb bejat t̄úut̄p wut jĩ.

24

Pablo Maáh Félix dih “Wã yéej chãjcan beé”, ʌ niiját

1 Biícj̄ih bóo téihya yeó jáap t̄úttimah, sacerdotewã ï maáh Ananías, bita judíowã maáta biíc dih Cesarea t̄átchina ït ñ̄ũũ déi j̄uibínap wut jĩ. Roma baác dih moón ï maáta ï wutatdih jéihni Tértulo w̄ut jum̄nibut íjeéh ʌt j̄uibínap wut jĩ. Tértulo judíowã ï naóh yacatdih naóh yapani pínah wut jĩ. Pánihna, Pablodih ï peéh chãjat pínah niijná, Maáh Félix pebhna ït waád j̄uibínap wut jĩ. 2 Páant ï waád j̄uibíat t̄úttimah, soldadowã Pablodih caanná ï ʌb waád j̄uibínachah, Tértulobóo judíowã ï naóh yacatdih nin pah ʌt niij naóh yapanap wut jĩ:

—Meém túini maáh caá. Jwĩ maáh ma jumuchah, dedé tac b̄ũũgát wihcan, jwĩ táí jumna caá. Túi jéihni jumna, nihat jwíih baác dih moondíh ma táí teo wáacna caá. 3 Pánihna, nihat jwíih t̄átchidih moón meemdíh búdí jwĩ wẽina caá. 4 Meém j̄jgah enni ma jumatdih jéihna, meemdíh maatápdih tac b̄ũũgáat t̄úut páant jwĩ niijcán caá. Ma jéihyat pínah niijná, bainíjeh meemdíh jwĩ wéheíhna caá. 5 Nin cãacwãdih t̄ubit ʌ tac b̄ũũgána caá. Nihat baácboó ded pah bohénit, judíowãdih ï míic eníhcat chãjna caá ʌ chãjap. Jesús Nazaret t̄átchidih bóodih péenitdih waóhni caá. 6 Dioíh m̄ũũná judíowã nihcannitdih numah waadnít, caán m̄ũũdíh ʌ yéejanap be. Páant ʌ chãjachah ennit, caandíh teona, jwĩ ñowã ï wutatdih ʌ yap yohatji jíib jwĩ peéh chãjíhip ȳh be. 7 Obohjeéhtih, maáh Lisias ʌih soldadowãdih numah j̄úóhñit, caandíh jwiít dih ï dúuc wáyap be. 8 Pánih dúuc wáiniji ma pebhna jwiít dih ʌ naóh yacat t̄úut̄p be. Pablodih ʌb̄h joí enna, nihat jwĩ naóh yacat yoobópdih ʌ jumatdih meém ma jéihbipna caá, Tértulo Félix dih ʌt niijíp wut yah jĩ.

9 ʌjeéh j̄uibínit judíowãbut Pablodih biíc yoobó Félix dih ït yee naóh yacap wut jĩ.

10 Páant ï naóh yacat t̄úttimah, Félixboó Pablo ʌ naáwát pínah niijná, caandíh ʌt j̄úut

jáhanap wut jī. Páant ã júut jáhanachah ennit, Pablo nin pah át niij naáwáp wut jī:

—Dawá jópchina jwīih baácdih moón jwī naóh yacatdih mapī túi joiná caá. Páant ma jummatdih jéihna, ma túi jéihyat pínah niijná, wēinit, meemdih yoobópdih wã naóhbipna caá. ¹¹ Doce yeó jáap játihjeh Jerusalén tátchina Diosdih weñedih wã juibínap be. Bitadih úubh joiná, ma jéihbipna caá. ¹² Biíhdih wãpī jūihcap be. Dioih mūúdh míc wáacnitdih wã míc jūihñat túutcap be. Judíowã ĩ míc wáacat mūú diitna, tátchiboobút wã míc jūihñat túutcap be. ¹³ Páant ĩ naóh yacachah yuhna, bitadih úubh joí enna, ĩ yee naóh yacatdih meém ma jéihbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, būú meemdih yoobópdih wã naóhna caá. Dios jwī nūowãji ĩ wēinidih weembút wãpī wēina caá. Pánihna, Jesúsdi h jepahna, weém Diosdih wã weñechah, ‘Mácah ã bohéna caá’, queét ĩpī niijná caá. Obohjeéhtih, wã bohéat mácah nihcan caá. Nihat Moisés ã watatjidih jepahnit, nihat Dios naáwátidih naóh yapanit ĩ daacátjidihbut wãpī jepahna caá. ¹⁵ Dios nihat wunnitdih ã jwúub booaat pínah yeó jáapdih wãpī pãina caá. Túinitdih, yeejépwãdihbut biíc yoobó ã jwúub boobipna caá. Páant ã booaat pínahdih nihat judíowãbut biíc yoobó ĩpī pãina caá. ¹⁶ Pánih pãina, túinijeh wãpī chãjna caá, ‘Caán túini caá’, Dios weemdih ã niiját pínah, cãacwãbut biíc yoobó ĩ niiját pínah niijná.

¹⁷ “Dawá jópchina biíh baácna jibniji wã déewã jīgah náah jumnitdih dinerodih wãhat túut niijná, Diosdihbut wēi wãhat túut niijná, Jerusalén tátchina wã jwúub juibínap be, páant muntih. ¹⁸ Pánihna, Diosdih wã wãhat pínah jãtih, ‘Caán túini caá’, Dios ã niij enat pínah niijná, ded pah Moisés ã watatjidih wã chãjap be. Páant wã chãjat túttimah, Dioih mūú diitna jumna, caandih wã wãhuchah, bita judíowã Asia baácdih moón weemdih ĩt enep tabe. Páant ĩ enechah, wãjeéh míc wáacnit wihcan, míc jūihñatbut ã wihcap be. ¹⁹ Pánihna, weém yeejép wã chãjatdih enna nihna, queét Asia baácdih moónboó ma pebhna naóh yacadih ĩ jūúwú naáh.* ²⁰ Jwī maáta

wáac juinít, weemdih ĩ úubh joí enechah, ded pah wã yéej chãjatjidih enna nihna, queétjeh naáwádih ĩ jūúwú naáh. ²¹ Nin pahjeh ĩ niijmí nacaá: ‘Pablo jwī míc wáacapoó jumnit, nin pah ã niij ñaacáp jī: “Wunnitjidih Diosboó ã jwúub booaatdih jwīpī páñatdih wã bohéatji jīb nemat mūúboó weemdih ĩ nemat túutap jī”, ã niij ñaacáp jī’, queét ĩ niijmí nacaá”, Pablo Félixdi h át niijíp wut jī.*

²² Páant ã niijíchah joinít, Félix, Jesúsdi h doonádih jéihnit, ĩ naáwátidih át cádahat túutap wut jī. Pánih cádahat túutnit, Pabloboodih nin pah át niijíp wut jī:

—Maáh Lisias ã juyúchah, dedé peéh chãjat pínah ã jumuchah, meemdih wã naóhbipna caá, át niijíp wut jī.

²³ Páant niij péanit, Pablodih ub jūóhni soldadowã ĩ maáhdih nin pah át niijíp wut jī: “Maátaih mūúná jwúub ub bejna, míh soldadowã caandih ĩ túi wapa naáh. Obohjeéhtih, ã náahat pah ã chãja naáh. Det ã chéenwãbut caandih teo wáacadi h ĩ juyú naáh”, át niijíp wut jī.

²⁴ Daocánni yeó jáap túttimah, Félix ãjeéh bóli Drusilajih ĩ míc wáacat tólihna át juibínap wut jī. Drusila judío wili wut jī. Pánih juibínit, Jesúsdi h doonádih joíhna, Pablodih át bid bojop wut jī. ²⁵ Páant ã bid bojochah, Pablo queétdih nin pah át niij naóh bohénap wut jī: “Bitadih túi chãjat caá náahap. Yéej chãjat jenah joyátidih yap yohat caá náahap. Cãacwã yeejép ĩ chãjatjidih Dios búdí ã peéh chãjbipna caá”, queétdih át niijíp wut jī.

Páant ã niij naáwáchah, joí wáhi bejnit,

—Páant bóojeh tigaá. Ma bejeé. Biíh yeó jáap meemdih wã jwúub bidbipna caá, páant muntih, Félix caandih át niijíp wut jī.

²⁶ Pablo ã míc jīb chãj bacat pínah dinerodihbut Félix át bidip wut jī. Pánih bidnit, dawá láa Pablodih míc wéheat túut niijná, Félix ã pebhna át jūúwát túutap wut jī. ²⁷ Obohjeéhtih, chéne jópchi túttimah, Félix maáh jumni át bacap wut jī. Pánihna, judíowãdih weñáihna, Félix Pablodih nemat mūúboojéh át cádahap wut jī. Porcio Festo wut jumni át jwúub túut nūúm maáh waadáp wut jī.

* **24:19** Hch 21.17-28   * **24:21** Hch 23.6

25

Pablo Maáh Festodih ã naáwát

¹ Caán baácna Maáh Festo juibíniji biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Cesarea tútchimant Jerusalén tútchina át aab béjep wut jĩ. ² Caanná ã aab juibínachah, queét sacerdotewã ã maáta, bita judíowã ã maáta biíc dih ã pebhna bejnit, Pablodih yeejép ãt jwúub naóh yacap wut jĩ. ³ Caan pébhna ã bejat pínah játih queétjeh nin pah ãt míc niijíp wut jĩ: “¿Pablodih mawat pínah niijná, cáacwãdih míc bih páinit, mawat túut jĩh?” ãt míc niijíp wut jĩ. Páant niij jenah joinít, nin pah Maáh Festodih ãt niijíp wut yah jĩ:

—Nin Jerusalén tútchiboó Pablodih ma wah aabá bojoó, ãt niijíp wut jĩ.

⁴ Obohjeéhtih, Festo nin pah queétdih ãt niij jepahap wut jĩ:

—Pablo páantjeh Cesarea tútchidih nemat muúboó ã jumna caá. Búutéh caánboó wã jwúub dei bejbipna caá, páant muntih.

⁵ Páניהna, Cesarea tútchina ñi maáta weemdih ã pej jum dei bej jwuh naáh, Pablo ã yéj chãjachah nihna, caandih ã naóh yacat túut niijná, ãt niijíp wut jĩ.

⁶ Ocho yeó jáap túttimah, Maáh Festo Cesarea tútchina át jwúub dei bejep wut jĩ. ã jwúub dei juibíni daanimant, ã naóh yacachah joyát túut niijná, peéh chãjnit ã naáwápboó át waád juibí chúudup wut jĩ. Caánboó chúudnit, Pablodih át bid bojop wut jĩ. ⁷ Pablo ã pebhna ã juibínachah, Festojeéh Jerusalén tútchimant dei juibíni judíowã caán tãahmant ãt ñuh púuda bojop wut jĩ. Pánih ñuhnit, dawá yeejép dooná ãt naáwáp wut jĩ. Obohjeéhtih, páant ã naáwáchah yahna, ã yee naáwátdih Festo át jéihcap wut jĩ. ⁸ Páant ã naáwáchah joinít, Pablo nin pah át niij naóh yoobánap wut jĩ:

—Jwiít judíowã jwĩ wutatdih, Dioih muúdh, Roma tútchidih moón ã maáhdihbat yeejép wã chãjcap be, át niijíp wut jĩ.

⁹ Obohjeéhtih, Festo judíowãdih weñáihna, nin pah Pablodih átih niijíp wut yah jĩ:

—¿Jerusalén tútchina ma jwúub aab béjihcan niít? Caanná juibíni, míih doonádh jéihíhna, weemjéh tigaá wã jwúub joibíp. Yeejép ma chãjachah nihna, ma yéjat peéh wã naóh bípna caá, át niijíp wut jĩ.

¹⁰ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, Pablo nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—Maáh César ã wēpat ninjĩh meém ma bíbohna caá. Pánih bíbohna, ninboó wã jumuchah, dedé wã chãjatji peéh, ma jéih naóhna caá. Judíowãdih dedé wã yéj chãjcatdih ma túi jéihna caá. ¹¹ Páניהna, yéj chãjna nihna, wã yéj chãjat jíb weemdih ã mao yohatdih wã úumcan caá. Obohjeéhtih, ã naóh yacat yoobópdih nihcah, weemdih queétdih páantjeh ma wãhuchah, ã táican niít. Páניהna, Roma tútchi jwĩ chah maáh César pebhna weemdih ma wahaá, Pablo Festodih át niijíp wut jĩ.

¹² Páant ã niijíchah joinít, Festo caandih teo wáacnitdih míc wéhe péanit,

—Caán láa bácah, César pebhna meemdih wã wahbipna caá, át niijíp wut jĩ.

Pablo ã chãjatjidih Festoboó Maáh Agripadih ã naáwát

¹³ Daocánni yeó jáap túttimah, maáh Agripa ã jwan Berenicejĩh Festo jáap maáh ã waadáchah, Cesarea tútchina caandih muj tewedih ãt dei juibínap wut jĩ. ¹⁴ Pánih dei juibíniiji maatápdih ãt jum jwuhup wut jĩ. Biíc yeó jáap Pabloih doonádh Agripadih Festo nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Félix nemat muúboó ã cádahni, Pablo wut jumni, ã jumna caá. ¹⁵ Jerusalén tútchiboó wã juibínachah, sacerdotewã ã maáta, bita judíowã ã maátabat caandih wã peéh chãjatdih náahna, wã pebhna yeejép dooná naáwádh ã juyúp jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih weém nin pah queétdih wã niijíp jĩ: ‘Jwiít Roma baácdih moón ã maáta nin pah jwĩpĩ chãjna caá: Det naóh yacnitdih jwĩpĩ jwĩh naáwát túutna caá. Páant ã naóh yacatdih joinít, ã naóh yacniboodih jwuh jwĩ jwúub naáwát túutna caá. Jwiít Romanowã páant jwĩ chãjcah, caandih naóh yacnitdih jwĩpĩ wãhcan caá’, queétdih wã niijíp jĩ.

¹⁷ Páניהna, nin Cesarea tútchina wãjeéh ã juyát túttimah daanimant bóo yeó jáapjeh peéh chãjat naáwát muúboó chúudnit, ã naóh yacnidih wã bid bojop jĩ. ¹⁸ ‘Queét judíowã búdi ã yéj chãjatjidih ã naóh yacmi dée caá’, wã niij jenah joyóp yah jĩ. Obohjeéhtih queét naóh yaquihnitji búca dedé ã yéj chãjatjidih ã jéih naóhcap jĩ. ¹⁹ ‘Jwĩh Dios ã wutatjidih biáboó caá ã bohénap’,

niijnít, ì ijip jĩ. Biíc newé, Jesús wāt jumni, wanniji yahna, ã jwúub boo pud júúwátjidih Pablo ã bohéátjidihbut ì ijip jĩ. ²⁰ Weémboó nihat ì naáwátjidih wã beh joicáp jĩ. Pánih beh joicán, ‘¿Jerusalén tátchiboó ma aab béjihcan niít? Míih doonádih caanná wã joíhna caá, páant muntih’, Pablodih wã niijíp jĩ. ²¹ Obohjeéhtih, ‘Maáh César pebhna weemdíh ma wahaá, wíih doonádih caánboó ã joyát pínah niijná’, weemdíh ã niijíp jĩ. Páant ã niijíchah joinít, jwĩ maáh pebhna wahat túut niijná, caandíh nemat muúboó soldadowãdih wã páñat túutap jĩ, Festo Agripadih ãt niijíp wut jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, Agripa Festodih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Á naáwátidih weembút wã joíhna caá, ãt niijíp wut jĩ.

—Cheibit caandíh ma joibípna caá, Festo Agripadih ãt niijíp wut jĩ.

²³ Pánihna, cheibit Agripa Berenicejĩh búdí míic wáacat tólihna jubínit, ìt waad béjep wut jĩ. Páant ì waad béjehah, nihat cáacwã queétdih ennit, búdí ìt weñep wut jĩ. Nihat soldadowã ì maáta, nihat caán tátchidih moón maátabut caán muúná ìjeéh ìt waad béjep wut jĩ. Túttimah, Festo Pablodih ãt ub júúwát túutap wut jĩ. ²⁴ Pánihna, Pablo ã waad jubíát túttimah, Festo queét míic wáacnitdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Maá Agripa, nihat yeéb jwĩjeéh jumnitbut nin newédih ñi enna caá. Jerusalénboó wã jumuchah, ninboó wã jumuchahbut, nihat judíowã weemdíh nindih búdí ì naóh yacap jĩ. Tubit ñaacnit, ‘Caandíh ma mao yohoó’, chah pohba ì niijíp jĩ. ²⁵ Obohjeéhtih, weémboó ded pah ã yéej chãjatjidih wã jéihcap jĩ. Á yéej chãjatji jíib mao yohat ã wihcap jĩ. Pánihna, caanjéh tibeé jwĩ maáh Césardih naáwát túut niijná, ã pebhboó ã bejat pínahdih ã úúbup jĩ. ²⁶ Obohjeéhtih, jwĩ maáh Césardih ded pah wã naóh daacát déedih wã jéihcan caá. Pánih jéihcan, yeéb nihat, Agripa biícidih ñi pebhna caandíh wã júúwát túutap be. Pánihna, caandíh joinítji jwĩ míic wéheat túttimah, ded pah caandíh wã naóh daacát pínahdih wã jéihbipna caá. ²⁷ Ded pah ã

yéej chãjatjidih naóhcah, nemat muúboó jumnidih César pebhna wã jéih wahcan caá, Festo queétdih ãt niijíp wut jĩ.

26

Ded pah ã chãjatjidih Pablo Maáh Agripadih ã naáwát

¹ Túttimah, Maáh Agripa Pablodih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Buu míih doonádih jwiútdih ma naáwá, ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Pablo maátadih úúbhna, áih téihyajĩh ãt júut ñahanap wut jĩ. Pánih júut ñahanit, áih doonádih ãt naóh jwíhip wut jĩ. ² “Maá Agripa, wã déewã ì maáta yeejép weemdíh ì naóh yacatjidih wã naóh yoobáát pínahdih buu meém ma joyát pínahdih wã wéina caá. ³ Nihat jwiútdih judíowã ded pah jwĩ chãjatdih, ded pah jwĩ bohéátidihbut meemjéh ma túi jéihna caá. Pánihna, nihat wã naáwát pínahdih ma túi joyoó”, Pablo ãt niijíp wut jĩ.

Pablo Jesúsdihi ã jepahat pínah jãtíh ded pah ã jum jwuhatjidih ã naáwát

⁴ “Nihat judíowã wíih baáchoó ì cãtíh wébít jum jwuhna, ded pah wã jummatjidih ì jéihna caá. Túttimah, Jerusalénboó ded pah wã jummatjidihbut ì túi jéihna caá. ⁵ Maatápdih fariseowãjeéh wã jumap jĩ. Jwiútdih fariseowã Moisés ã wutajtidih chah jepahnit jwĩ jumna caá. Pánihna, queét judíowã naáwíhna, ‘Yoobópdih caá ã niiját’, ìta jéih niij tágaá.* ⁶ Dios jwĩ nuowãdih ‘Nihat cáacwã ì boo pud júóhbipna caá’, ã niijátjidih wã páñat jíib, buu ì naóh yacni ninboó wã ñahna caá. ⁷ Nihat jwiútdih doce judíowã poómpbut ã naáwátidih joinítji jwĩ páina caá. Yeó jáap, cheibit Diosdih jwĩpĩ túi wéi wáhna caá. Pánihna, Maá Agripa, jwĩ maátaboó caandíh wã páñat jíib weemdíh ì naóh yacap jĩ. ⁸ ¿Dépanihna ‘Dios wannitdih ã jéih jwúub boocan niít’, ñi niij jenah joí?

⁹ “Jon jãtíh ‘Jesús Nazaret tátchidih bóodih jepahnitdih weemdíh cádahat túutat caá náahap’, wã niij jenah joyóp jĩ. ¹⁰ Páant niij jenah joinít, Jerusalén tátchidih moón dawá Jesúsdihi jepahnitdih

* 26:5 Hch 23.6; Fil 3.5

teonit, sacerdotewā ï maáta ï wutatdih joinít, nemat mæúboó wā nemat tútup jĩ. Pánihna, queédih ï mao yohíhichah, weembát biíc yoobó wā mao yohat tútup jĩ. ¹¹ Maatápdih jwiít judíowā jwĩ míc wáacat mæúdíh Jesúhwā ï míc wáacachah, waadnít, queédih wā jĩgah náah chājap jĩ. Jesúsdi h ï jepahatdih wā cádah tútup yuh jĩ. Pánihna, búdí íjna, biíh baácna jweí peétnit Jesúhwādi h ñæunnít, wā moh yééjanap jĩ”, Pablo át niijíp wut jĩ.*

Jesús caandih ded pah ã niijátjidih Pablo ã naáwát
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² “Pánih Jesúhwādi h ñæunná, sacerdotewā ï maáta ï wēpatjĩh ï wutatji pah chājat tút niijná, biíc yeó jáap Damasco tútchina wā bejep jĩ. ¹³ Yeó jáap tac yoób namáboó jwĩ bejehah, yeó ã yeh iigát chah jeámant yeh iíg jéenanachah, jwĩ enep jĩ. Weemdih, wājeéh bejnitdihbut ã túi yeh iig yóh jwejep jĩ. ¹⁴ Páant ã yeh iiguíchah, en wáhi bejnit, jwiít ni hat baácboó jwĩ bæug ñájap jĩ. Pánih bæug ñájnit, wéheatdih wā joyóp jĩ. Jwĩh wéheatjĩh nin pah weemdih áí niijíp jĩ: ‘Saulo, Saulo, ¿Dépanihna íjnit, wíihwādi h mawíh ñæún péé tigaá ma chāj? Wíihwādi h pánih chājna, weemdih caá páant ma chājap. Pánih chājna, meemjéh míc yéejana caá ma chājap. Næñápdih ñi chéwechah, íjnit, míc túpúna, ã míc yééjaat dée pah meembát ma míc yéejana caá’, ã niijíp jĩ. ¹⁵ ‘¿Maá, meém déhe tigaá?’ wā niijíp jĩ. ‘Weém Jesússeh tigaá, ma ñæún mawíh péeni. ¹⁶ Bæu ma ñah ñæuhá. Weemdih teo wáhi ma jumat pínah niijná, meemdih wā jíghna caá. Ma enatjidih bitadi h ma naáwát pínah niijná, meemdih wā ñíona caá. Ded pah wā jumatdi h meemdih wā jwáub jéihyaat pínahdi hbut ma naóhbi pna caá. ¹⁷ Bæu meemdih jíghnit, judíowādi h, judíowā ni hcannitdihbut wíih doonádi h ma naáwát pínah niijná, meemdih wā wahna caá. Pánih wáhi nit, ï jéih yéej chājcat pínah niijná, meemdih wā túi wapbi pna caá. ¹⁸ Judíowā ni hcannitdih ma naáwáchah, queét dupúát panihipboó jæmnitji ï yéej chājatdi h cádahnit tút næumná, baabát

panihipboó ï bejbipna caá. Pánihna, Satanás ã maáh jæmæpmant queédih æb bacanit, Dios ã maáh jæmæpboó wā waadábipna caá. Pánih chājnit, weemdih jepahnitdi h ï yéejatdi h wā yohochah, queét Dios ã ñíonitjeéh ï jæmbipna caá’, Jesús weemdih ã niijíp jĩ”, Pablo át niij naáwáp wut jĩ.

Pablo Jesúsdi h ã jepahatjidih ã naáwát

¹⁹ “Páant Jesús ã naáwáchah joinít, caandih wā yap yohcan jĩ. ²⁰ Pánihna, Damasco tútchidih moondih wā jwíh naáwáp jĩ. Túttimah, Jerusalén tútchidih moondih, Judea baácdi h moondih, judíowā ni hcannitdihbut naóh nit, ‘Ñi yéejatdi h cádahnit, Diosdi h bidnit, ã náahat pahjeh ñi chājáa. Pánih chājnit, “Yoobópdih Diosdi h jepah tigaá ï chājap”, bita ï niijbipna caá’, wápĩ niijíp jĩ.* ²¹ Páant wā niij bohéatji peéh nit judíowā Dioíh mæú díitna weemdih teonit, ï mao yohíhip yuh jĩ. ²² Obohjeéhtih, jon, bæubut Dios weemdih ã teo wáacap be. Páant ã teo wáacachah, weém ninjĩh ñæh nit, ni hat maátadi h, oboh jæmnitdihbut yoobópdih wā naóhna caá. Moisés ã wutatjidih, Dios naáwát di h naóh yapanit ï daacátjidihbut wápĩ bohéna caá. ²³ Nin pah ït niij daacáp tajĩ: ‘Cristo Dios ã wahni pínah yeejép yapnit, ã wænbipna caá. Pánih wænniji, ã waóh boo pud júóhbi pna caá. Pánih jwáub boo pud júóh nit, yeh iigní panihni ni hat judíowā, judíowā ni hcannitbut ï yéejat peéh iiguípna ï bejat déedih túi æbni pínah ã jæmbipna caá’, ït niij daacáp tajĩ.* Páant ï niij daacátji pah weembát biíc yoobó wápĩ bohénap jĩ”, Pablo át niijíp wut jĩ.

Pablo Agripadi h Diosdi h ã jepahat tútat

²⁴ Páant Pablo ã naáwáchahjeh, Festo nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

—¿Pablo, meém náhi ni joyát bæud béjni caá! Maatápdih ma bohéatji jíib, náhi ni joicánni caá bæca, át niij ñaacáp wut jĩ.

²⁵ —Ni hcan caá, Maá Festo. Náhi ni joicánni ni hcan caá weém. Yee wéheni ni hcan caá. Yoobópdih tigaá wā naáwáp. ²⁶ Nin Maáh Agripa ni hat wā naáwát di h ã

* 26:11 Hch 8.3; 22.4-5

* 26:20 Hch 9.20,28-29

* 26:23 Is 42.6; 49.6; 1Co 15.20

beh joiná caá. Pánihna, úumcanjeh caandíh wã naóhna caá. Nihat wã chãjat bih naáwát nihcan beé. Nihat ded pah wã chãjatji doonádih Agripaboó átát joijí tagaá, át niijíp wut jĩ.

²⁷ Páant niij péanit, Agripadih jwuh nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—Maá Agripa, meémboó Dios naáwát dih naóh yapanit jon jãtih ĩ daacátjidih ‘Yoobópdih tigaá’, ¿ma niij jenah joí niit? Páant ma jenah joyát dih wã jéihna caá, át niijíp wut jĩ.

²⁸ —¿Ma naáwátjĩh waícanjeh weemdíh Jesús dih ma jepahat túutíh niit? Agripa Pablodih át niij jepahap wut jĩ.

²⁹ —Waícanjeh ma jepahachah, túttimah ma jepahat doonádihbut joiná, wã wëibipna caá. Meém Jesús dih ma jepahat pínah, yeéb nihat buu weemdíh joinítbut caandíh ñi jepahat pínahdih wã náah yacna caá. Pánih náah yacna, Diosdih yeebdíh wãpĩ úubhna caá. Weém wã jumat pah yeéb nihatbut ñi jumat pínahdih wã náah yacna caá. Nin ĩtah tópdih wã dëwát pah niijná wã chãjcan caá, át niijíp wut jĩ.

³⁰ Páant ã naáwáchah joí péanit, Maáh Agripa, Berenice, Maáh Festo, caánboó chúadnitbut ñah ñahnit, bíicdih ĩt bac bejep wut jĩ.

³¹ Pánih bac bejnitji nin pah ĩt niij míc wéhenap wut jĩ:

—Nin newé ã chãjatji jíib, mawat, nemat muúboó waadáatbut caandíh ã wihcan caá, queétjeh ĩt míc niijíp wut jĩ.

³² Maáh Agripa Maáh Festodih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—Maáh César pebhna Pablo ã wahat túutcah nihna, jwĩta jéih baca tagaá. Obohjeéhtih, caanná ma wahat pínahdih ã úubát túttimah, caandíh jwĩ jéih bacacan caá, Festodih át niijíp wut jĩ.

27

Pablodih Roma tútchina ĩ wahat

¹ Roma tútchidih moón ĩ Maáh César Italia baác dih át jumup wut jĩ. Pablodih, bita nemat muúboó jumnitdihbut Festo soldadowã ĩ maáh Julio wut jumnidih át wapap túutap wut jĩ. Pánihna, johlitjĩh bejni jãáj chóojĩh queétdih Italia baácna Julio ã

namah bejep jĩ. Caán Julio cien soldadowã ĩ maáh ã jumuchah, ãih soldadowã César Augustoíhwã wut jumnitbut ĩ bejep jĩ. ² Pánihna, weém Lucasbut Pablojeéh wã bejep jĩ. Aristarco, Macedonia baác Tesalónica tútchidih bóobut jwiít dih ã pej jum bejep jĩ. Pánihna, Adramitio wut jumni tútchimant jüóhni jãáj chóodih jwĩ waadáp jĩ. Caán chóo Asia baác dih bóo jélitna yoobó aab béjni chóo pínah tajĩ. ³ Pánih bejnit, cheibit Sidón wut jumni jélitna jwĩ juibínap jĩ. Julioboó Pablodih en daoná, ã tái chãjap jĩ. Pánih tái chãjnit, caanjĩh moón ã chéenwã dedé ã náahatdih ĩ wúhat pínah niijná, ĩ pebhboó Pablodih ã aabát túutap jĩ. ⁴ Caanjĩh aabnítji jwúub dei juinít, caán chóodihjeh muntih jwúub waadnít, jwĩ bejep jĩ, páant muntih. Jwĩ bejat déemant johlit ã jwááh johochah, Chipre wut jumni quewa ã tái jãhat pínah niijná, caan quéwadih wáyámant bóo buwámant jwĩ en yap bejep jĩ. ⁵ Caan quéwadih yap bej, chúuh bejnit, Cilicia baác ñaj deyatdih yap bej, Panfilia baác ñaj deyatdihbut yap bej, Licia baác dih jumni Mira tútchina jwĩ juibínap jĩ.

⁶ Jwĩ bejni chóo caán tútchidih ã chãwát pínahdih jéihnit, Julio bih jãáj chóo, Italia baácboó bejni pínah chóodih át bid juyúp tajĩ. Caán ã bid juiní chóo Alejandria wut jumni tútchimant jüóhni chóo tajĩ. Pánih bid juinít, caán chóoboó jwiít dih ã namah waadáp jĩ. ⁷ Johlit ã jwááh joh buug lájachah, páant muntih, wépép jéih bejcan, chãhjih jwĩ bejep jĩ. Pánih bejnit, Gnido wut jumni tútchidih jwĩ toáh juibínachah, johlitboó jwiít dih tacboó ã ub joh páud baca bojop jĩ. Pánihna, yoobópdih bejcanjeh, Salmón wut jumni pióh ñajatdih yap bejnit, Creta wut jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwĩ en yap bejep jĩ. ⁸ Pánihna, johlit páantjeh yeejép ã johochah, caan quéwa buwá dih chãhjih bejnit, Túini Jélitna páud bacapdih jwĩ chão páh jwuhup jĩ. Caán jélit Lasea wut jumni tútchi pehbbit ã jumup jĩ.

⁹ Pánih chãhjih jwĩ bejchah, mah noój láa, jãáj chóojĩh bejat tobohat láa ã toáh jüúwáp jĩ. Pánihna, jwiít dih namah bejnitdih Pablo nin pah ã niij naáwáp yuh jĩ:

¹⁰ —¿Weemdíh ñi joyoó! Búu jwĩ bejchah, ã táican niit. Mah noój láa ã jumuchah, nin

jääj chóa ã buudbípna caá. Pánihna, nihat ñi ub bejnibat, jwiítbat jwí daáb buudbípna caá, ã niijíp jĩ.

¹¹ Obohjeéhtih, caán chóa mínah, caán chóodih íoh teonibat Pablodih í jepahcap jĩ. Juliobat Pablodih joyáh bojnit, queétboodih ã jepahap jĩ. ¹² Caán í chãóní jélitboó mah noój láa jááj chóa ã chãwáchah, ãpĩ táicap wut jĩ. Pánihna, nihat caán chóodih bejnit caan quéwadihjuh tih biíh tútchi, Fenice wüt jumni tútchi jélitna í bejíhip yuh jĩ, mah noój ã yapatdih juibí pái jwuhhat túut niijná. Fenice jélitdih yeó dei bejepmant jááj chóa waadát át jumap wut jĩ. Pánihna, “Caánboó juibínit, mah noój láa jwí túi pái jwuhbipna caá”, ít niij jenah joyóp wut yuh jĩ.

Búdí mujdih nolihat ã jüúwát

¹³ Chóop yapapmant johlit ã túi jüúwáchah, caán chóodih teonit í túi bejat pínah niijná, í yoh báahani chodóp dahdih í jwúub ub yacap jĩ, páant muntih. “Jwí túi jéih jááj juibíbipna caá”, niij jenah joinít, jwiítidih í numah bejep yuh jĩ. Pánih bejna, Creta quewa pebhjuh jwí jáaj béjep jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, túttimahbitjuh caan quéwa chúuhap yoób yeó aáb jüúwápman johlit búdí ã joh jüúwáp jĩ. ¹⁵ Caán johlit jwíih jááj chóa buwámant tubit ã joh jáhanachah, jwí bejatji dée yoób jwí jéih bejcap jĩ. Pánih johna, caán chóodih ã páah joh púud baca bojop jĩ. ¹⁶ Pánihna, Cauda wüt jumni quewadih jéihyepmant bóo buwámant jwí yapap jĩ. Caan quéwa jwiítidih chibít johlitdih ã jáhap jĩ. Páant ã jáhachah, jwí wáini bainí jááj chóodih, búdí chóa díitna í ub yacap jĩ. Johlit nolihatjĩh páantjuh búdí ã tobohochah yuhna, í jéih ub yacap jĩ. ¹⁷ Caán chóodih ámoh yac péanit, búdí chóa ã búuh bejcat pínah niijná, queét jááj chóodih teonit bujicánni tōpnajĩh caán chóodih í nah chéwep jĩ. Pánih nah chéu péanit, “Libia baácboó jwí juibími dée caá. Caanjĩh óon yehbenibit Sirte wüt jumapboó buug lájat jwiítidih tubit tobohna caá”, niij jenah joinít, jááj chóa wēpép ã bejcat pínah niijná, johlitdih teoni búdí yégueh chóodih í ub deyanap jĩ. Páant í ub deyat túttimah, jááj chóodihjuh johlit ã ub joh bojop jĩ. ¹⁸ Caán johlit dedé ã yaicáp jĩ. Pánih joh yaicán, chah pohba ã yoób johop jĩ. Páant ã

johochah, nolihat búdí jüóhñit, jááj chóodih tubit ã buug lájat jĩ. Pánihna, jih buugjéh ã pahat pínah niijná, túttimah bóo yeó jáapdih í ub bejniji bií déedih í yoh báaha jwíhip jĩ. ¹⁹ Túttimah bóo yeó jáapdih johlit teoni yégueh chóona, chéwat tōpna, máa nahnadihbat í yoh báhanap jĩ. ²⁰ Maatápdih yeodih cáiwáidihbat jwí encap jĩ. Johlit nolihatbat dedé noón yaicáp jĩ. Yeó jáap jumap pah chah pohba ã tobohop jĩ. Páant ã tobohochah, “¿Nin búdí mujboó jwiít jwí buudmí naniít?” jwiítjuh jwí niij jenah joyóp jĩ.

²¹ Pánihna, búdí teona, maatápdih í jéih bid jeémpcap jĩ. Páant í bid jeémpcatdih enna, Pablo í cáitih jui ñuhñit, queétdih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—Wã naáwáchah, yeéb ñi joicán beé. ‘Cretamant jáaj béjcat caá náahap’, wã niijíp yuh be. Jwí jüóhchah, nin pah áta yapcan tagaá. Jwí jüúwátji jíbjuh nin pah ã yapna caá. ²² Obohjeéhtih, buu yeebdih wã jwúub naóhna caá, páant muntih. Ñi úmca bojoó. Jwiít jwí buudcán niít. Obohjeéhtih, nin jááj chóa pohba ã búuh peét bejbipna caá. ²³ Dios wã maáh wã wēini weemdih ã jéihyaat pínah niijná, áih ángeldih át wahap tabe. Caán ángel weemdih buu chei jígohñit, jwí buudcát pínahdih ã naáwáp be. ²⁴ Wã pebh jwinít, nin pah ã niijíp be: ‘Pablo, ma úmca bojoó. Meém Romanowã í maáh César pebhna juibínit, ded pah ma chãjatjidih ma naóhbipna caá. Dios táini jumna, ma bejni jááj chóodih moondihbat biíc yoobó ã wapbipna caá’, weemdih ángel ã niijíp be. ²⁵ Pánihna, ñi úmca bojoó. Diosdih túi jenah joinít, ‘Ángel ã niiját biíc yoobó ã yapbipna caá’, wã niij jéihna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, jwíih jááj chóodih johlit biíh quewáboó ã ub joh dodhbipna caá, queétdih Pablo ã niijíp jĩ.

²⁷ Pánih johna, chéne semana wēpép ã johat túttimah, chei, Adriático wüt jumni búdí mujdih jwí jwaoh chúuh bejep jĩ. Pánih bejna, chei tac yoob póhba caán chóodih teonit “¿Yehbenapboó jwí juibími naniít?” queétjuh ít niij jenah joyóp tajĩ. ²⁸ Pánihna, “Déboó cah ninjĩh ã numah”, niijná, í jenah enep jĩ. Páant í jenah enechah, treinta y seis metros pohba caanjĩh át numahap wüt

jĩ. Maátcanbitjeh ĩ jwáub jenah enechah, veintisiete metros caanjĩh át numahap wat jĩ. ²⁹ Páant ā yehbe bejehah ennit, búdí ĩt úumap wat jĩ. “¿Quewa púud bacapdih bóo jeenádih jwĩ bugg lájmi naniít?” ĩt niij jenah joyóp tajĩ. Pánihna, caán chóo ā bejcat pínah niijná, chénena míic chodóp dahna méimant ĩ yoh daabánap jĩ. Pánih yoh daabánit, “Waícanjeh ā baabá naáh”, queét ĩ niijéhep jĩ. ³⁰ Biquína caán chóodih teonit, jweíhna, caán bainí chóodih chéwat tōpdih watnit, ĩ wat deya pahanap jĩ. Pánih chājnit, nin pah ĩ yee niijíp jĩ: “Caán bainí chóodih waadnít, biíh chodóp dahnadih wawápmant jwĩ yoh daabábipna caá”, ĩ niijíp jĩ. ³¹ Obohjeéhtih, soldadowā ĩ maáhdih, soldadowādihbut Pablo nin pah ā niijíp jĩ:

—Nit nin chóodih teonit ĩ bejehah, yeebbát ñi daab wánbipna caá, ā niijíp jĩ.

³² Páant ā niijíchah joinít, teonit ĩ jweicát pínah niijná, soldadowā bainí chóodih chéwat tōpnadiah ĩ dūuc bóodop jĩ. Páant ĩ dūuc bóodochah, caán chóo ā daabáh bejep jĩ.

³³ Baabát pínah jãtih, Pablo queétdih nin pah ā niij naáwáp jĩ:

—Yeéb náhni dahwanit ñi jeémpcah, chéne semana ā yapna caá. ³⁴ Pánihna, bugg yeebdíh búdí wā jeémát túutna caá, ñi túi wēp yaáat pínah niijná. Ñi náhninaá, biíc jwĩ buggcán niít, ā niijíp jĩ.

³⁵ Páant niijnít, Pablo pandih ubnit, “Paá, jwiít dih nin jeémátdih ma túi wāhna caá”, Diosdih niijnít, jwiít nihah jwĩ enechah, pandih ā jeémép jĩ. ³⁶ Páant ā jeéméchah ennit, jwiítbut wēinit jwĩ jeémép jĩ. ³⁷ Jwiít caán chóodih jamnit doscientos setenta y seis cāacwā jwĩ jamap jĩ. ³⁸ Pánih jeémp péanit, nihah jwĩ wud jamat túttimah, caán chóo ā chodcat pínah niijná, páantjeh jamni trigo wuh wuúhndih búdí majboó ĩ yoh báaha beedánap jĩ.

Pablowā ĩ jamni jãáj chóo ā daabát

³⁹ Túttimah, baáb jénechah, pehbhit jamni baácdih beh encan yuhna, túi óon ñaj dei púud bac jūwát, jee dáhna wihcapdih ĩ wēi enep jĩ. Pánih ennit, “¿Con óonna jwĩ bugg ñáj juib jĩh?” ĩ niijíp jĩ. ⁴⁰ Pánihna, jãáj chóo ā túi bejat pínah niijná, chodat dahnadih chéwat tōpnadiah ĩ dūuc bóod

yohop jĩ. Páant ĩ dūuc bóod yohat pónih, íoh tewat túut niijná, bitaboó íoh tewat pínah meenát naanádih chéwat tōpnadiah ĩ wat deyanap jĩ. Caán túttimah, waáwápmant bóo johlit teoni bainí yégueh chóodih ĩ wái aabánap jĩ. Pánih bejna, caán óon coahna ĩ juibíhip yah jĩ. ⁴¹ Obohjeéhtih, jwĩ bejep yoób yehbenibit biíh óon poómp át jamap tajĩ. Pánihna, jwíh jãáj chóo waáwápmant bóo caán óondih ā báagh yoh bejep jĩ. Páant ā báagh yoh bejehah, búdí nolihat ā bugg lájachah, jwíh jãáj chóo méimant ā búhah bejep jĩ.

⁴² Páant ā búhuchah ennit, queét soldadowā nemat muddíh moonjí ĩ yaáh jweicát pínah niijná, queétdih ĩ mao yohíhip yah jĩ. ⁴³ Obohjeéhtih, soldadowā ĩ maáh Pablodih túi chājihna, soldadowādih queét nemat muddíh moonjídih ā mawat túutcap jĩ. Pánihna, jwēejna ĩ yaáh ñaan bejat pínah niijná, jéih yaáhnitdih ā jwíh ñaáp báahaat túutap jĩ. ⁴⁴ Jéih yaáhcannitdih jãáj chóodih bóo máa naanádih teonit, ā yaáh ñaan bejat túutap jĩ. Pánih bejnit, nihah jwĩ túi yaáh ñaan juibínap jĩ.

28

Pablo Malta wāt jamni quewaboó ā jamat

¹ Páant jwĩ ñaan juibínachah, caan quéwadih moón jwiít dih jwāáh muj teo péanit, “Nin Malta wāt jamni quewa caá”, jwiít dih ĩ niij naáwáp jĩ. ² Caan quéwadih moón jwiít dih túi teo wáacnit, páantjeh mah ā buggúchah, jwĩ cúbuhachah ennit, ĩ tugg cáo wāhup jĩ. ³ Queét ĩ tugg wawachah ennit, Pablobut tugg wawadih bejnit, ā juí cáwap jĩ. Páant ā cáwachah, tugg chāha bac jūóhni mai Pabloíh téihyadih ā chāacáp jĩ. ⁴ Páant ā chāác ñhuchah ennit, caan quéwadih moón nin pah ĩ míic niijíp jĩ: “¿Nin newé cāacwādih mao jweini naniít? Pánih tigaá búdí nolihatdih ā jweí jūwúchah yuhna, ā mao jweyátji jíib caandíh peéh chājna caá ā chājap. Pánihna, bugg ā wunbipna caá”, ĩ míic niijíp jĩ. ⁵ Obohjeéhtih, Pablobó caán maidih tugg cúutna ā wimp yoh cáwap jĩ. Pánihniiji ā tubacap jĩ.

⁶ Páant ā chājachah ennit, caanjĩh moón nin pah ĩ míic niijíp yah jĩ: “Caandíh ā

chalanachah, ã wun buggbípna caá”, ï niijíp jĩ. Obohjeéhtih, maatápdih ï en ñuhchah yuhna, dedé ã tabacap jĩ. Páant ã tabacat enna, ï jenah joyátdih jwúb túut nuumnit, nin pah queétjeh ï míic niijíp jĩ: “¿Caán jwĩpĩ pãp úbhni poómpdih bóona niit?” ï niijíp jĩ.

7 Publio wut jamni, ãih jumat jwĩ aabápmant bahnibitjeh át jumap jĩ. Publio caanjĩh moón ï maáh tajĩ. Pánihna, caán jwiútdih dooná ã wahachah, ãih muná jwĩ aab béjep jĩ. Caanná jwĩ juibínachah, jwiútdih ã túi wēi jwāáap jĩ. Pánih wēi jwāáhnit, biíc peihcanni yeó jáap ájeéh jwĩ jumachah, jwiútdih ã túi chājap jĩ. 8 Publio íp pahat yoyóp wunna, ã lajachah, Pablo caandíh enedih ã bejep jĩ. Á pebh juibínit, teo jáha úbhnit, caandíh ã booanap jĩ. 9 Páant ã booaat doonádih joinít, bita caanjĩh moón wunnit, ã booaat pínah niijná, Pablo pebhna ï juyáp jĩ. Pánih jwinítidihbut teo jáha úbhnit, ã booanap jĩ. 10 Pánihna, búdí wēinit, jwiútdih ï túi teo wáacap jĩ. Túttimah, caan quéwamant jwĩ bejat túut chājachah, jwĩ bejni pínah jááj chóodih dedé jwĩ náahatdih wuhna, ï túi yac beedánap jĩ.

Pablo Roma tútchina ã juibíat

11 Biíh búdí jááj chóo Alejandría tútchimant jūóhni caan quéwadih mah noój láa át chāo jwúhup tajĩ. “Nin jááj chóodih teonitdih wapnit pínah”, niij jenah joinít, caán chóo wúcdih chéne ï pãpniji Cástor, Pólux wut jamnidih ï búdhnit ï ñuhup jĩ. Pánihna, caan quéwadih jwiútdih biíc peihcanni widh jumnitji, bejna, caán chóodih waadnit, jwĩ chúh bejep jĩ. 12 Pánih chúh bejnit, Siracusa wut jamni tútchidih juibínit, biíc peihcanni yeó jáap jwĩ chāo jwúhup jĩ. 13 Caán chóodih jwúb waadnit, púú Regio wut jamni tútchina yoobópdihjeh jwĩ chúh juibínap jĩ. Cheibit chóop yapapmant joh jūóhni johlit jwiútdih ã túi ub bejep jĩ. Chéne yeó jáap túttimah, Puteoli wut jamni tútchina chúh juibínit, jwĩ aab béjep jĩ. 14 Caanjĩh moón Jesúhwa jwiútdih wēi jwāáhnit, íjeéh jwiútdih biíc semana ï chāo jwúhat túutap jĩ. Biíc semana túttimah queétdih

cádahnit, Roma tútchina jwĩ yoób aab béjep jĩ. 15 Roma tútchidih jwĩ toáh bejehchah, Roma tútchidih moón Jesúhwa jwĩ bejat doonádih joinít, biíc poómp Foro de Apio wut jamni júb chājatboó jwiútdih jwāáat túut niijná, ït jai páñap tajĩ. Túttimah, biíh poómp Romadih moonbát Tres Tabernas wut jamni úwat pebhboó ït jai páñap tajĩ. Pánih queétdih jwāáhnit, búdí wēina, “Paá, weemdíh ma túi chājna caá”, Pablo Diosdih ã niijíp jĩ. 16 Roma tútchidih juibínit, Julio ã maáhdih Pablodih ã wuhup jĩ. Caánboó Pablodih nemat muúboó nemcanjeh, biíh muúboó ã jumat túutap jĩ. Obohjeéhtih, ã jweicát pínah niijná, biíc soldadodih ã wapat túutap jĩ.

Pablo Roma tútchidih moondíh Jesúh doonádih ã naáwát

17 Biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Pablo caanjĩh moón judíowá ï maatadih ã pebhna át bid bojop wat jĩ. Páant ï míic wáac juyúchah, Pablo queétdih nin pah át niij naáwát wat jĩ:

—Wā déewāá, weémboó jwĩ déewādih wā yéej chājcap jĩ. Jwĩ nuowā ï wutatjidihbut yeejép wā niijcáp jĩ. Obohjeéhtih, Jerusalén tútchiboó wā jumachah, biquína jwĩ déewā weemdíh teonit, Romanowā ï maatadih nemat muúboó ï nemat túutap jĩ. 18 Pánihna, weemdíh úbh joinít, queét Romanowā ï maáta weemdíh ï bacaíhip jĩ. “Nin newé ã yéej chājatji peéh mao yohat ã wihcan caá”, ï niijíp jĩ. 19 Obohjeéhtih, jwĩ déewā ï maáta weemdíh bacaat túutcan, íjnit, Romanowā ï maatadih ï jepahcap jĩ. Páant ï jepahcah ennit, nin pah Romanowā ï maatadih wā niijíp jĩ: “Maáh César pebhboó weemdíh ñi wahaá”, wā niijíp jĩ. Obohjeéhtih, weémboó wā déewādih wā naóh yaccan niit.* 20 Pánihna, yeebdíh eníhnit, ñijeéh míic wéheíhna, wā bid bojop be. Jwiútdih judíowā jwĩpĩ pãini Cristo ã boo pud jūúwátdih wā naáwát peéh nin chéoni ítah tōpdih wā duoná caá, át niijíp wat jĩ.

21 Páant ã niijíchah joinít, queét caandíh nin pah ït niij jepahap wat jĩ:

—Conmant moón jwĩ déewā míih doonádih jwiútdih daác wahcan, dedé yeejép doonádihbut ï naóhcan be.

* 28:19 Hch 25.11

22 Obohjeéhtih, nihat tátchinadih moón Jesúsdi jepahnitdih í íj enatdih jwiítboó jwí jéihna caá. Áih jáap bohéatdihbut yeejép ípí naóhna caá. Pánihna, dedé ma naáwát pínahdih jwí joíhna caá, Pablodih ít niijíp wut jĩ.

23 Biíh í jenahni yeó jáapdih dawá Roma tátchidih moón judíowā Pablo ā jumni munná ít juibínap wut jĩ. Páant í juibínachah, táí cheibitjeh jwíih naóh jwíihni púú cheyehna Pablo queétdih át naóh cádahap wut jĩ. Moisés ā wutatjidih, Dios naáwátidih naóh yapanit í daacátjidihbut át naáwáp wut jĩ. Pánih caandíh naóhna, Dios ā wahní, judíowā í pāini Jesús ā jummatdih jéihna, caandíh í jepahat pínahdih queétdih át náah yacap wut jĩ. 24 Biquína ā naáwátidih ít jepahap wut jĩ. Obohjeéhtih, bitaboó ít jepahcap wut jĩ. 25 Pánihna, í bacat pínah játih, queétjeh í míic íjanachah ennit, Pablo nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ:

—Jon játih jwí nūowā í jepahcatji biíc yoobó yeebbát ñi jepahcan caá. Dios naáwátidih naóh yapani Isaíasji, Túini Espíritu ā jéihyanachah, nin pah jwí nūowādih át niij naóh daacáp tajĩ:

26 ‘Nit pebhna bejnit, queétdih ma naáwá: “Maatápdih joiná yuhna, ñi beh joicán niít. Maatápdih enna yuhna, ñi beh encan niít”, ma niijí.

27 “Maatápdih wā naáwáchah yuhna, joíhcan, yoobópdih í beh joicán caá. Queétdih wā boanachah, enna yuhna, í beh encan caá. Jéihíhna nihna, yoobópdih íta beh en tagaá. Pánih beh enna nihna, í jenah joyátidih íta túut nūum tagaá. Páant í túut nūumáchah nihna, queétdih í yéejatdih wāta yoh tagaá”, Dios ā niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajĩ. *(Is 6.9-10)*

Yeebbát biíc yoobó jepahcannit ñi jumna caá. 28 Pánihna, yeéb wā déewāá, nindih ñi jéihyeé. Būú Dios cāacwā í yéejat yohat pínah doonádih judíowā nihcannitdih ā wahna caá. Pánihna, queétboó caandíh joinít, í jepahbipna caá, queétdih át niijíp wut jĩ. 29 Páant ā niijíchah joinít, íjna, míic wéhenit, queét judíowā ít bac bejep wut jĩ.

30 Páant ā yapat táttimah, chéne jópchi caanjíh Pablo ā jumap jĩ. Dedé ā náahatnadih caanjéh ā jíib chāj beedánap jĩ. Pánihna, nihat caandíh enedih juibínitdih wéinit, 31 Dios maáh ā jummat doonádih, Jesucristoíh doonádihbut úumcanjeh, āpí naáwáp jĩ. Ded caandíh naáwát túutcanni ā wihcap jĩ.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.
Lucas

ROMANOS

Queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo biíhdih daacát tútutnit, yeéb Roma tútchidih moón Jesúíhwādh wā wahna caá. Jesucristo weemdih ñionit, ãih túini doonádih nihat baácdih moondih ã naáwát tútutp jĩ.

² Caán túini dooná pínahdih jon jãtíh Dios naáwátdih naóh yapanitdih “Cãacwãdih wã túi chãjbiþna caá”, ãt niij daacát tútutp wut jĩ. ³ Caán dooná ã wũúh ded pah ã jumat naáwát caá. Pãnihna, caán cãac jumna, David jumená ã juma ãt jumat wut jĩ. ⁴ Pãnih cãac jumna yuhna, jwĩ Maáh Jesucristo Dios wũúh jumna, dedé yéejat wihcanni ãt jumat wut jĩ. Pãnih jumna, ã wunat túttimah, Dios caandih ã wēpatjĩh ãt jwũub boonap wut jĩ. Pãnih boonap, Jesucristo yoobópdi ã wũúh ã jumatdih cãacwãdih ãt jumat wut jĩ.*

⁵ Caán Jesús tigaá weemdih oinit, ã wēpatjĩh ãih túini doonádih nihat cãacwãdih ã naáwát tútutp jĩ, caandih túi jenah joinít, ã jepahat pínah niijná. ⁶ Yeébdihbut ãihwã pínah ã ñiwichah, ñit jepahap taga. ⁷ Yeéb Roma tútchidih moón Dioíhwã, búdí ã oinitdih nin náodih wã wahna caá. Dios jwĩ íp, jwĩ Maáh Jesucristojĩh, yeébdih oinit, ã túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo Roma tútchina enedih ã bejíhat

⁸ Nindih yeébdih wã jwíh naóhþipna caá: Jesucristodih yeéb ñi túi jenah joyát doonádih nihat baácdih moón ã joiná caá. Queét ã naáwáchah, weembút joinít, búdí wã wēina caá. Pãnih wēinit, Jesucristo ã wēpatjĩh, jwĩ íp Diosdih nin pah wãpĩ niij wũbhna caá: “Paá, meemdih ã túi péeat túina caá”, wãpĩ niijná caá. ⁹ Dios weemdih ã wutuchah wēi jepahnit, ã wũúh túini doonádih wã túi bohéna caá. Dios ã enechah, yeébdih ã teo wáacat pínah niijná, yeó jáap jumat pah caandih wãpĩ wũbhna caá. ¹⁰ Pãnih wũbhna, nin pahbut wãpĩ niij wũbhna caá: “Paá, ¿bũ jwuhna ã pebhna enat tútutna, weemdih ma wahmi niit?” wã

niijná caá. ¹¹ Túini Espíritu weemdih ã teo wáacat pah mantih, yeébdihbut ã teo wáacat pínahdih wã náah yacna caá, yeéb Jesúsdih chah ñi túi péeat pínah niijná. ã wēpatdih ñi bíbohat pínahdih teo jãha wũbhna, yeébdih búdí wã eníhna caá. ¹² Jesúíhwã míc jumna, ã naáwátdih bícdih míc wéhenit, míc teo wáacna, chah jwĩ túi wēibipna caá.

¹³ Weém dawá tútchinaboó bohé jibichah, caán tútchinadih moón judíowã nihcannit túini doonádih joinít, dawá Jesúsdih ã jepahap jĩ. Pãnihna, maatápdih ñi pebhboó wã bejíhip yuh caá, dawá ñih tútchidih moondihbut Jesúh doonádih wã naáwáchah joinít, ã jepahat pínah, yeébdihbut Jesúsdih chah ñi jenah joyát pínah niijná. Wã wũdwã panihnit, caandih ñi jéihyatdih wã náah yacna caá.* ¹⁴ Nihat cãacwãdih túini doonádih naáwát caá weemdih náahap. Dahwani tútchinadih moondih, tútchi wihcapboó jumnitdihbut, bohénitdih, bohécannitdihbut naáwát caá náahap. ¹⁵ Pãnihni jumna, nihat yeéb Roma tútchidih moondihbut túini doonádih búdí wã bohéihna caá.

Jesúh túini dooná ded pah ã jumat

¹⁶ Caán túini doonádih joinít, det Jesúsdih túi jepahnitdih Dios ã wēpatjĩh ã túi wũbhna caá. Caán doonádih jwíh joinít, jwíit judíowã jwĩ jepahap jĩ. Jwĩ jepahat túttimah, judíowã nihcannitbut joinít, ãt jepahap jĩ. Pãnih joinít, jwĩ jepahachah, jwíit nihatdih bíc yoobó ã wēpatjĩh ã túi wũbhna caá. Pãnant ã wēpatdih jéihnit, “Caán túini doonádih ã jepahachah, Dios queédih ã túi wũbhna caá”, niij jenah joinít, caán doonádih bohéna, wãpĩ tíccan caá.* ¹⁷ Pãnih bohéna, nin pah wãpĩ niij naóhna caá: “Ded Jesúsdih túi jenah joinítjeh ‘Nin túini caá’, Dios ã niij enna caá. Pãnant ã niij enat pah, jon jãtíh nin pah ãt niij daacáp tajĩ: ‘Caandih túi jenah joinítjeh “Queét túinit caá”, Dios ã niij enna caá. Pãnih túi jenah joinítjeh páantjeh Diosjeéh ã túi jumbipna caá’, ãt niij daacáp tajĩ”, wãpĩ niijná caá.*

Cãacwã ã yéej chãjat

¹⁸ Dios jeámant jumni yeéjéj chãjnitdih ã en íjna caá. Pãnih yéj chãjna, ded pah

* 1:4 Mt 1.1; 12.23 * 1:13 Hch 19.21 * 1:16 Mr 8.38; 1Co 1.18 * 1:17 Hab 2.4

Dios ã jumatdih bita ã jéihyat déedih ã jãhna caá. Páant ã chãjachah en íjnit, Dios búdí ã peéh chãjbipna caá. Páant ã peéh chãjat pínahdih nihat cãacwãdih ã jéihyana caá. ¹⁹ Diosdih jwiít cãacwã jwí jéih beedácah yuhna, ded pah ã jumatdih caanjéh jwiítidih ãt jéihyanap taga. Páant ã jéihyanachah, caandih jwí jéihyat pínah dedé bawat wihcan caá. ²⁰ Diosdih jéih encan yuhna, nihat ã chãjatjiboodih jwí jéih enna caá. Pánih ennit, “Caán nihatdih Dios búdí ã wêpatjîh ã chãjni caá. Pánih chãjni jumna, nihat ã maáh páantjeh ã jumbipna caá”, jwí niij jéihna caá.* Caandih jéihna yuhna, det joyáh bojnitdih Dios ã peéh chãjbipna caá. Páant ã peéh chãjachah, “Obohjeéhtih, ded pah ma jumatdih jéihcan, meemdih wã jenah joicáp jî”, det Diosdih ã jéih niijcán niit. ²¹ Dios ded pah ã jumatdih jéihna yuhna, “Meém nihat ma chãjnidih enna, meemdih búdí wã wëina caá”, dawá caandih ãt niij naóhcap jî. Queétdih ã túi chãjachah yuhna, queétdih caandih “Weemdih ma túi chãjat túina caá”, ãt niijcáp jî. Páant caandih ã joyáh bojatji jíib ã jenah joyát ãt bwo peét bejep jî.* ²² “Weém túi jenah joiní caá”, ã míic yee niijátji jíib, jenah joicánnit yoobát ãt jumap jî. ²³ Pánih jenah joicánnit jumna, Dios nihat jéihni, páantjeh jumnidih ãt wëicap jî. Pánih caandih wëican, “Meémboó nihat jéihni jumna, weemdih ma jéih teo wáacna caá”, ã pãpniboodih ãt niij weñep jî. Jwiít cãacwã wãnnit pínah míic jwí jumna yuhna, cãac pah jígohnidih pãpniit, caandih ãt weñep jî. Pánih chãjnit, jiijni, nuñáp, mai panih jígohnidihbut pãpniit, “Meémboó chah wëpni caá”, caandih ãt niij wëi naáwáp jî.*

²⁴⁻²⁵ Dios nihat chãjni ã jumuchah yuhna, caandihjeh ã wëi naáwát déeji, “Nit caá chah wëpniit”, niij yee jenah joinít, ã chãjnitboodih ãt wëi naáwáp jî. Páant queétdih ã wëi naáwáchah ennit, “Í náahatdihjeh ã chãja naáh”, niijnit, Dios queétdih ãt cádahap wut jî. Páant ã cádahat túttimah, queétjeh chah yeejép ã chãjat pínahdihjeh jenah joinít, tíic náah jumnidih ãt chãjap jî. Pánih yeejép chãjna, ãh bácahdihbut ãt míic yéejanap jî.

²⁶ Páant ã yee jenah joyóchah enna,

“Yeejép ã náahatdihjeh ã bid dáhwa naáh”, niijnit, Dios queétdih ãt cádahap wut jî. Páant ã náah chãjatdih jenah joinít, yaádhboó neonádih náahcanjeh, yaádh míicjeh ãt yéej chãjap jî. ²⁷ Páant ã chãjat pah muntih, neonábut yaádhdih ã en ñinahat pah neoná míicjeh ãt en ñinahap jî. Pánih en ñinahnit, queét neoná míicjeh ãt yéej chãjap jî. Pánih yéej chãjnit, ã yéej chãjatji jíib ãh bácah, ãh jenah joyátbut páantjeh ãt yéej bejep jî.

²⁸ Diosdih ã jwíh jéihna yuhna, “Caandih jéihyat weemdih dedé pínah nihcan caá”, ã niij jenah joyóchah ennit, Dios queétdih ãt cádahap wut jî, ã jenah joyát déheni pah ã jumat pínah niijná. Páant ã cádahat túttimah, chah yeejép yoobát ãt yoób jenah joyóp jî. Pánih chah yeejép jenah joinít jumna, jwí chãjca naáh déedih ãt chãjap jî. ²⁹ Pánih yeejép chãjna, bawbut nin pah ã jumna caá: Dedé ã en ñinahatdihjeh ã yéej chãjna caá. Ded pah bitadih chah yeejép ã chãjat pínahdih búdí jenah joinít jumna, cãacwãdih mao yohnit jumna, chah dawá bíi déedih búdí en ñinahnit jumna, tub yeenit jumna, yeejép dooná naóhnitbut ã jumna caá. ³⁰ Bitadih yee naóh peétnit jumna, Diosdih eníhcannit jumna, bitadih jígah encan, “Weém maáh panihni jumna, dedé wã náahatdih wã chãjbipna caá”, ã niij jenah joiná caá. “Weémboó chah jéihni caá”, niij jenah joinít jumna, bitadihbut páant niij naóhnit ã jumna caá. Chah yeejép ã chãjat pínahdihjeh jenah joinít ã jumna caá. ã mánadih jepahcannit jumna, ³¹ jenah joicánnit jumna, ã niiját pah chãjcannit jumna, ã déewãdih oicannit jumna, bitadih jígah encan, ã teo wáaccan caá. ³² Páant yeejép ã chãjatdih ã cádahcatji peéh Dios iiguípna queétdih ã yohbipna caá. Páant ã peéh chãjat pínahdih jéihna yuhna, ã yéej chãjatdih ã cádahcan caá. Pánihna, bita ã yéej chãjachah ennit, “Páant ñi chãjachah, ã túina caá”, queétdih ã niij wëi naóhna caá.

2

Dios ã peéh chãjat pínah yoobópdih ã jumat

¹ Yeeb cãacwã míicjeh jumna yuhna, ã Dépanih tigaá “Yeejép wã yoobát ã

* **1:20** Hch 17.24-27 * **1:21** Ef 4.17-18 * **1:23** Dt 4.16-18; Sal 106.20; Jer 2.11

jumachah, i yéj chājat jīb, queétdih peéh chājat caá náahap”, ñi niij jenah joí? Yeebbút queét i chājat pahjeh mun tigaá biíc yoobó ñi chājap. “Jwiit yéj chājcah, jwiitdih dedé yéjat peéh wihcan caá”, ñi jéih niijcán caá. Pánihnit jumna, bitadih naóh yacnit, yeebjéh peéh chājatdih míc wutna caá ñi chājap.* ² Nihat yéj chājnitdih Dios ā peéh chājbiipna caá. Yoobópdi h chājni ā jumachah, ā peéh chājatbut yoobópdi h ā jumatdih jwī jéihna caá. ³ Cāacwā mícjeh jumna yuhna, “Peéh chājat caá náahap”, niij naóh yacnit ñi jumachah, yeebbút biíc yoobó ñi chājat jīb, yeebdíhbut peéh chājat ā jumbiipna caá. “Jwī yéj chājachah yuhna, āpī peéh chājcan beé. Pánihna, buu pohba, ā peéh chājcan niit”, ñipī niij jenah joiná yuh caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi niij jenah joí? Yeebdíhbut Dios ā peéh chājbiipna caá. ⁴ Obohjeéhtih, ñi yéj chājachah yuhna, Dios yeebdíh jīgah ennit, ā peéh chāj jwuhcan caá. Páant ā peéh chājcatdih enna, “Dios wā yéjatdih ā ijcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh ā túi chājatdih ennit, caandíh ñi jepahat pínahdih páina caá ā chājap. ⁵ Obohjeéhtih, yeebdíh ā jīgah enechah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahíhcan caá. Ñi yéj chājatdih cádahíhcah, yeebdíh ā peéh chājbiipna caá. Ā peéh chājat pínah yeó jáap jātíh, chah ñi yéj chājachah ennit, caán yeó jáapdi h yeebdíh chah ā peéh chājbiipna caá. Yeecanjeh, ā niijátji biíc yoobó ā peéh chājatdih nihat cāacwā i jéihbiipna caá. ⁶ Cāacwā yoobó ded pah i chājatji jīb Dios queétdih ā jīb chājbiipna caá.* ⁷ Det bitadih táinijeh chājnit, Dios queétdih ā wēi naáwát pínahdih bidnit, yeó jáap jummat pah ā pebhboó jumíhnit, queétdih bácah páantjeh Dios ājeéh ā jummat túutbiipna caá. ⁸ Obohjeéhtih, det i náahatdihjeh chājnit, bitadih túi chājcanit, queétbodydíh Dios búdí ijnit, ā peéh chājbiipna caá. ⁹ Páant ā peéh chājachah, nihat yéjnit yoobó tubit yeejép i yapbiipna caá. Judíowā nihcannitdih ā peéh chājbiipna caá. Obohjeéhtih, judíowā Moisés ā wutatjidi h bíbohna yuhna, i túi jepahcatji jīb queétbodydíh chah ā peéh

chājbiipna caá. ¹⁰ Det túi chājnitdih, “Ñi túi chājna beé”, ā niijbiipna caá. Páant ā niijnitdihjeh Dios ā túi jummat túutbiipna caá. Judíowādi h, judíowā nihcannitdihbut biíc yoobó ā túi chājbiipna caá.

¹¹ Dios nihat cāacwā ded pah jwī chājatdih enna, yeejépwādi h, táinitdihbut yoobópdi h ā chājbiipna caá. Pánih chājna, judíowādi h, judíowā nihcannitdihbut biíc yoobó ā chājbiipna caá.* ¹² Páant biíc yoobó chājni ā jumachah, nin pah ā jumna caá: Moisés ā wutatjidi h jéihcannitboó i yéj chājachah, i yéjat jīb iiguípna i bejbiipna caá. Pánihna, biíc yoobó caán wutatjidi h jéihnitbut i yéj chājachah enna, “Queétdih peéh chājat náahna caá, caán wutatjidi h i yap yohat jīb”, Dios queétdihbut ā niij enna caá. ¹³ Caán ā wutatjidi h i en naáwáchah, páantjeh joijéhnitdih “Nit táinit caá”, Dios ā niij encan niit. Obohjeéhtih, ā wutatjidi h túi jepahnitboodíh “Nit táinit caá”, ā niij enbiipna caá. ¹⁴ Judíowā nihcannit i jéihyatíh jeh túi chājna, Moisés ā wutatjidi h jéihcan yuhna, caandíh i jepahna caá. ¹⁵ Pánih jepahna, caán ā wutatjidi h jéihcan yuhna, queét i jenah joyátmant caán wutat paníhni ā jumna caá. Páant ā jumachah, yéj chājat jenah joyát ā jūúwáchah, “Páant wā chājachah, ā túican niit”, i niij jéihna caá. Ded túi chājatdih, yéj chājatdihbut i jéihna caá. ¹⁶ Pánihna, péeni yeó jáapdi h Dios Jesucristodi h cāacwā ded pah i yéj chājatdih i jweéátji jīb ā peéh chājat túutbiipna caá. Páant tigaá áih táini doonádi h wāpī naóh bohéna caá.

Moisés ā wutatjidi h judíowā i jepahcat

¹⁷ Táini doonádi h judíowādi h bohéna, nin pah queétdih wāpī niij naóhna caá: Yeéb judíowā, Moisés ā wutatjidi h jéihnit jumna, “Jwiit judíowā chah táinit jwī jumna caá. Jwiitjeh caá Dioíhwā”, ñi niij jenah joiná caá. ¹⁸ Caán wutatjidi h jéihnit jumna, ded pah Dios ā náahatdihbut ñipī jéihna caá. Pánih jéihnit jumna, “Jwī túi chājat pínahdih jéih ñíonit jwī jumna caá”, ñipī niij jenah joiná caá. ¹⁹ “Túi jéihnit jumna, jéih encannit paníhnitdih jwī jéih teo wáacna caá. Jiiát paníhnit jumna, depánapboó jumnit

* 2:1 Mt 7.1; Lc 6.37 * 2:6 Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer 17.10; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27 * 2:11 Dt 10.17

panihnitdih jwĩ jéih bohéna caá, ded pah túi chājatdih ī jéihyat pínah niijná”, ñipĩ niij jenah joiná caá. ²⁰ “Jwiit judíowā caán wutatjidih jéihna, túi yoobópdih jéihnit jwĩ jumna caá. Pánih jumna, det jenah joicannitdih, wébít panihnitdihbut jwĩ jéih bohéna caá”, ñipĩ niij jenah joiná yah caá.

²¹ Obohjeéhtih, páant niij jenah joiná yuhna, ¿dépanih tigaá queétdih ñi bohéihatdih yeebjéh ñi jwíih míic bohécan? Bitadih nuumát túutcan yuhna, ¿dépanih tigaá yeebjéhbut ñi nuúm? ²² Bitá ī áa nihcannitjĩh yéej chājat túutcan yuhna, ¿dépanih tigaá yeebjéhbut biíc yoobó ñi áa nihcannitjĩh ñi yéej chāj? Judíowā nihcannit ī pāpnidih tūbit iiná yuhna, ¿dépanih tigaá ī pāpni ā ñuhat muunádih waadnit, orodih platadihbut ñi nuúm? ²³ “Jwiit judíowā Moisés ā wutatjidih jéihnit jwĩ jumna caá”, wēi niijná yuhna, caán wutatjidih yeebjéh ñi yap yohna caá. Pánih yap yohna, ñi túi chājcatdih ennit, “Dios páant wutni ā jumachah, caandih jwĩ náahcan caá”, bitá ī niij jenah joimí nacaá. ²⁴ Páant ñi chājatdih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: “Yeéb judíowā wūt jumnit, ‘Diosdih wēinit poómp’, ī niijnit yuhna, Dios ā wutatdih ñi yap yohochah enna, judíowā nihcannitboó Diosdih yeejép ī naóh peétna caá”, át niij daacáp tajĩ.*

²⁵ Jwiit judíowádihjeh quehli nah yapat chóodih Dios át bóod yohat túutap wut jĩ, áihwā jwĩ jummatdih júutat túut niijná. Pánih bóodna, “Míihwā jumnit, Moisés ā wutatjidih jwĩ jepahbipna caá”, Diosdih jwĩ niij júutna caá. Obohjeéhtih, “Jwiit bóodnit jwĩ jumna caá”, niijná yuhna, Moisés ā wutatjidih jepahcan, ñi bóodatji yeebdih dedé pínah nihcan caá. ²⁶ Det judíowā nihcannitboó bóodcannit jumna yuhna, caán wutatjidih ī jepahachah enna, “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih ā niij enbipna caá. Jwiit bóodnitdih ā niij enat pah muntih, queétdihbut biíc yoobó ā niij enna caá. ²⁷ Dawá judíowā Moisés ā wutatjidih jéihna yuhna, caandih ī jepahcan caá. Obohjeéhtih, queét judíowā nihcannitboó

bóodcannit jumna yuhna, ā wutatjidih ī túi jepahna caá. Páant ī jepahachah ennit, Dios jwiit judíowádih nin pah ā niijbipna caá: “Queét bóodcannit, Moisés ā wutatjidih jéihcan yuhna, caandih ī jepahap be. ¿Dépanih tigaá yeéb bóodnitboó caán wutatjidih jéihna yuhna, caandih ñi jepahcan? Yeébboodih chah yeejép peéh chājat caá náahap”, ā niijbipna caá. ²⁸⁻²⁹ Judío yoobát ded pah ā jummatdih buu wā naóhbipna caá. Bóodni jumna yuhna, Diosdih jepahcanni judío yoobát nihcan caá. Ā wutatjidih jéihna yuhna, jepahcan, judío yoobát nihcan caá. Obohjeéhtih, ded Diosdih wēi jepahni judío yoobát ā jumna caá. Pánihna, áih quehli nah yapat chóodih ā bóod yohat túutat pah ā yéej chājatdih cádahna, ā jenah joyátdih ā túut nuumná caá. Pánihnidih “Nin túini caá”, Dios ā niij enna caá. Cāacwā caandih ī wēi naóhcah yuhna, Diosjeh caandih ā wēi naóhna caá.*

3

¹ Weém páant niij naóhna, “Jwiit judíowā jwĩ jumachah, Dios jwiitdih ā wutatji pah bóodnit jwĩ jumachahbut, dedé pínah nihcan caá”, wā niijcán caá. ² Judíowā jwĩ jummat jīb, jwiitdih búdí túyat ā jumna caá. Dios naáwátdih jwiitdih át jwíih wuhap tajĩ, bitadih jwĩ naóh yapaat pínah niijná.* ³ Obohjeéhtih, biquína jwĩ déewā caán naáwátdih jepahcan, “Ma wutatdih jwĩ túi jepahbipna caá”, ī niijátji pah it chājcap jĩ. “Páant queét ī niijátji pah ī chājcah, Diosbut biíc yoobó ā niijátji pah ā chājbican nacaá”, ¿ñi niij jenah joí niit? ⁴ ¡Nihcan caá! Nihat cāacwā yoobó yeenit ī jumachah yuhna, Diosboó ā niijátji pahjeh ā chājbipna caá. Páant yeecanni ā jumachah jéihna, jon jātih David, Dios naáwátdih naóh yapani, ā yéej chājatdih naóhna, nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Wā yéej chājachah ennit, ‘Peéh chājat caá náahap meemdih’, ma niijíchah, yoobópdih naóhni ma jummatdih nihat ī jéihna caá. Pánih jéihnit, ded meemdih ā jéih yap yohcan niit”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 51.4)

* 2:24 Is 52.5 * 2:28-29 Dt 10.16; 30.6; Jer 4.4 * 3:2 Sal 147.19-20

⁵ Biquína ì jenah joyátjìhjuh nin pah ìta niúj jenah joi tá yuh caá: “Jwiít jwí yéej chājachah, Dios yoobópdiñ ã jumatdiñ cāacwā chah ìta jéih taga. Pánihna, jwí yéej chājachah, ã túina caá. Páant túini ã jumuchah, jwí yéejat peéh chājna, Dios yoobópdiñ ãta chājcan taga”, ìta niúj jenah joi tá yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Jwí yéej chājatdiñ peéh chājcan, yoobópdiñ chājni ãta nihcan tagaá. Pánih jumna, niñat ì yéej chājat jìib ãta jéih peéh chājcan tagaá.

⁷ Bitaboó nin pah ìta niúj jenah joi tá yuh caá: “Jwiít cāacwā yeenit jumna, jwí niijátji pah jwípì chājcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó yeecanni caá. Pánihna, ded pah yeenit jwí jumatdiñ jenah joinít, Dios ded pah yeeat wihcanni ã jumuchah, chah jwíta túi jéih taga. Páant ã jumuchah, jwí yeeatji jìib peéh chājat ãta wihcan taga. ⁸ Páant niúj jenah joiná, “Yeejép chājna, Dios túini ã jumatdiñ jútna caá jwí chājap. Pánihna, ¿jwí yéej chāj jìih?” ìta niúj jenah joi tá yuh caá. “Pánihatdiñ Pablowā ì bohéna caá”, biquína jwiítdiñ ì niúj yee naóhna caá. Páant ì niúj yee naáwáchah joinít, “queétdiñ peéh chājat caá náahap”, Dios ã niiját yoobópdiñ caá.

Jwiít niñat cāacwā ã peéh chājnit pínah jwí jumat

⁹ ¿Ded pah tigaá yeéb ñi niúj jenah joi? ¿Jwiít judíowā bita chah túinit niút jwí jumap? Nihcan caá, wā déewā. Nin pah yeebdíh wā jwúb naóhna caá: Jwiít judíowā, judíowā nihcannitbut niñat biíc yoobó Dios ã peéh chājnit pínah míic jwí jumna caá. ¹⁰ Jon jätih Dios naáwátdiñ naóh yapanit ì daacátji pahjuh tigaá ã jumap: “Ded yoobópdiñ chājni wihcan caá.

¹¹ Niñat ded pah Dios ã jumatdiñ ì túi jenah joicán caá. Niñat cāacwā yoobó caandíh joíhcan, bidcannit míicjuh tigaá.

¹² Niñat Diosdiñ náahcan, tac púud bejat pah ìt chājap taga. Ded túi chājni ã wihcan caá. (Sal 14.1-3; 53.1-3; Ec 7.20)

¹³ Ìih jacnaboó cāac ì yohñi jaáh jéwe lajna ã wñij bacaat pah caá ã jumap. Wéhena, yeeat míicjuh ì naóhna caá.

Mai ã chāacáchah, ãih man cāacdiñ ã yéejat pah, queét yeenit bitadiñ ìpì yéejana caá. (Sal 5.9; 140.3)

¹⁴ Pánih yeenit, bitadiñ jío waadáat pah chājnit, túbít jūihnitbut ì jumna caá. (Sal 10.7)

¹⁵ Pánihnit jumna, cāacwādiñ mao yohíhñitjuh caá ì jumap.

¹⁶ Ded ì bejepboó jumnitdiñ yeejép chājna, ìpì moh yéejana caá.

¹⁷ Bitadiñ túi chājcan, ìjeéh ì túi jumcan caá. (Is 59.7-8)

¹⁸ Diosdiñ jenah joicánjuh, ì jepahcan caá”, ìt niúj daacáp tajì. (Sal 36.1)

¹⁹⁻²⁰ Páant ì niúj daacátjidiñ náhninit, jwiít judíowā nin pah jwí niúj jéihna caá: “Niñat Dios naáwátji jwíih pínah caá. Páant ã jumuchah, jwiít diñ caá caandíh jepahat náahap”, jwí niúj jéihna caá. ã wutatdiñ jéihna yuhna, caandíh jepahcan, “Jwiít diñ yéejat peéh wihcan caá”, jwí jéih niijcán caá. Jwiít judíowā Dios ã peéh chājnit pínah jwí jumat pah muntih, niñat baác diñ moón judíowā nihcannitdiñbut biíc yoobó ã peéh chājbiñna caá. ã wutatdiñ niñat cāacwā jwí túi jepahcan caá. Páant jwí jepahcah, Moisés ã wutatjidiñ joinít, Dios diñ jwí yap yohatdiñ jwí jéihna caá. Pánih jéihnit, Diosdiñ nin pah jwí jéih niijcán caá: “Ma wutatdiñ wā túi jepahachah, “Túini ma jumna caá”, weemdíh ma niúj enmi nacaá”, jwí jéih niijcán caá.*

Diosdiñ jepahna, ãihwā jwí jumat

²¹⁻²² Páant niúj péanit, jwiít cāacwā ded pah Diosjeéh jwí túi jumat pínah ã jenah joyátjidiñ buu yeebdíh wā naóhbiñna caá. Moisés ã wutatjidiñ jepah beedácan, jwiít niñat Dios biíc diñ jwíta jéih jumcan tagaá. Caandíh jéihna, caán wutatjidiñ ded pah jwí jepahatdiñ jenah joicánjuh, det Jesucristoboodíh jepahnitdiñ, “Queét túinit caá”, ã niúj enna caá. Jon jätih Moisés, Dios naáwát diñ bita naóh yapanitbut caán ã jenah joyátjidiñ ìt daacáp tajì. Pánihna, buu ded pah Dios jwiít diñ “Nit túinit caá”, ã niiját pínah diñ jwiít niñat cāacwā diñ ãt jéihyanap taga. Jwiít judíowā diñ, judíowā nihcannitdiñbut Dios biíc yoobó ã túi chājna

* 3:19-20 Sal 143.2; Gá 2.16 * 3:21-22 Gá 2.16

caá.* ²³ Yéejnit míic jumna, jwiít nihat jwí yéej chājna caá. Jwí túi chājat pínahdih Dios ā jwíih jengah joyátji pah biíc yoobó jwí chājcan caá. Dios ā túyatdih wūp jwí jumna caá. ²⁴ Páant jwí túi chājcah yūhna, Dios jwiítidih búdí ā oyochah, Jesucristo-boó jwí yéejat jíib būdáát panihnidih jíib chājna, jwiítidih āt wūn wūhup wat jī. Páant jwí jíib būdáátidih ā jíib chājachah, “Nit táinit caá”, jwiít Jesúsdi jephahnidih Dios ā niij enna caá. Jwiítidih jíib náahcanjeh, jwí túi chājcatdih āt yohop taga. ²⁵ Jon jātih moón ī yéej chājatdih íj enna yūhna, Dios queétdih āt peéh chājcap wat jī. Pánih peéh chājcan yūhna, yoobópdih chājni júutat túut niijná, caanjéh Jesucristodih āt wah deya bojjiip taga, jwí yéejat jíib wūn wūhniit, āih meépdih ā yoh wūhat pínah niijná. Pánih wūn wūhna, āih meépdih yoh wūhatdih jwí túi jengah joyóchah ennit, Diosboó jwí yéej chājatdih ā íj cádahna caá. Pánih chājnit, jon jātih moondíh ī yéejat jíib peéh chājcanjeh, Jesús nihat cāacwāboodíh jwí yéejat jíib būdáátidih āt jíib chājap wat jī. Páant ā chājachah, Dios ded pah ā niijátji pah-jeh yoobópdih chājni ā jummatdih jwiítidih āt jéihyanap wat jī. ²⁶ Pánih jéihyanit, Jesúsdi jephahnidih “Nit táinit caá”, ā niij enatdihbut ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, “Dios yoobópdih chājni caá”, jwí niij jéihna caá.

²⁷⁻²⁸ Páant ā chājachah jéihnit, nin pahbut jwí niij jéihna caá: “Moisés ā wūtatjidih jwí jephahachah ennit, ‘Nit wā peéh chājnit pínah nihcan caá’, Dios jwiítidih ā niijcán caá. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh jwí jephahachah enna, ‘Nit táinit caá’, ā niij enna caá”, jwí niij jéihna caá. Páant niij jéihnit, “Weemjéh wā túi chājat jíib Dios weemdíh ā wēi enna caá”, jwí niij jengah joicán caá. “Dios ā wūtatdih túi jephahat jíib, ‘Nit táinit caá’, Dios ā niijbípna caá”, ¿jwíta niij jengah joi tániit? ¡Nihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesús jwiítidih ā wūn wūhatjidih túi jengah joinít, caánboodíh jwí jephahachah, “Nit táinit caá”, Dios ā niij enbipna caá.

²⁹⁻³⁰ Dawá jwí déewā nin pah ípī niij jengah joiná caá: “Jwiít judíowādhijeh Dios jwí maáh ā jumna caá. Queét judíowā nihcan-

nitdih ī maáh nihcan caá”, ípī niij jengah joiná yūh caá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Dios biícjeh jumna, nihat cāacwādhijeh ī maáh ā jumna caá. Pánih jumna, Dios jwiít judíowādhijeh, judíowā nihcannitdihbut jwiít nihatdih biíc yoobó jwí maáh ā jumna caá. Jwiít judíowā Jesús ā wūn wūhatjidih túi jengah joinít, jwí jephahachah, jwiítidih “Nit táinit caá”, ā niij enna caá. Judíowā nihcannitbut biíc yoobó Jesúsdi ī jephahachah, queétdihbut “Nit táinit caá”, Dios ā niij enna caá.* ³¹ Pánihna, Jesús ā wūn wūhatjidih jengah joinít, ¿“Moisés ā wūtatjidih jwí cádahachah, ā túimi nacaá”, jwíta niij tániit? ¡Nihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, Jesúsdi jephahna, Moisés ā wūtatjidihbut jwí jephahna caá.

4

Abraham Diosdih ā túi jengah joyátji

¹ Būh, jwí nūo Abrahamdih ded pah Dios ā chājatjidih yeebdíh wā jwūub náhniabipna caá. ² Abraham ded pah ā túi chājatji jíib “Nin táini caá”, Dios ā niij enechah, “Weém bácah táini caá wā jumap”, āta jéih niij tágaá. Obohjeéhtih, Diosboodíh páant niijní pínah ā wihcan caá. ³ Páant ā jumachah, Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: “Abraham ded pah Dios ā niijátidih joinít, caandíh āt túi jengah joyóp wat jī. Páant ā túi jengah joyóchah ennit, ‘Caán yoobópdih tigaá’, Dios caandíh āt niij enep wat jī”, āt niij daacáp tajī.* ⁴ Ded maátadih ā teo wūhuchah, caandíh ípī jíib chājna caá. Oboh ípī jíib wūhcan caá. Á tewat jíibjeh ípī wūhna caá. ⁵ Obohjeéhtih, ded teo wūhcan, Diosdih ā túi jengah joyóchah ennit, “Nin táini caá”, caandíh ā niij enna caá. Páant ā niij enechah, dedé ā túi chājat jíib pohba nihcan caá. ⁶ Pánihna, ded Diosdih ā túi jengah joyóchah ennit, ded pah ā chājatjidih jengah joicánjeh, “Nin táini caá”, Dios caandíh ā niij enna caá. Páant ā niij ennidih Dios ā túi chājatdih Davidji nin pah āt niij daacáp tajī: ⁷ “Ded ā jephahcatdih Dios ā yohochah, wēinit, ā túi jumna caá. “Á túi chājcatdih wā jwūub encan niit”, caandíh Dios ā niijíchah, wēinit, ā túi

* **3:29-30** Dt 6.4; Gá 3.20 * **4:3** Gn 15.6; Gá 3.6

jumna caá. ⁸ “Nin túini caá. Caandih dedé yéejat peéh chājat wihcan caá”, Dios ā niij enni wēinit, ā túi jumna caá”, David āt niij daacáp tajī. (*Sal 32.1-2*)

⁹ ¿Judíowājeh bóodnit ī jumuchah, Dios ī yéej chājatdih āt yohji taniit? Nihcan caá, wā déewā. Judíowā nihcannit, bóodcannitdihbut ī yéej chājatdih ā yohna caá. Pānih jumnit, queét nihāt biíc yoobó wēinit, ī túi jumna caá. Ded pah Dios Abrahamdih ā chājatjidih jwáub náhnat caá náahap. Caán Diosdih ā túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios āt niij enep wut jī. ¹⁰ Nindihbut náhnat caá náahap: ¿Débólihji ta tigaá Abrahamdih páant āt niij enji? ¿Bóodni ā jumāt túttimahji taniit? Nihcan wut jī. Bóodni ā jumāt pínah jātih “Nin túini caá”, Dios caandih ātāt niij enep wut jī. ¹¹ Ā bóodat pínah jātih Abraham Diosdih āt túi jenah joyóp wut jī. Páant ā túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandih āt niij enep wut jī. Páant ā jumāt dih jútat túat niijná, Dios caandih āt bóodat tútup wut jī. Pānihna, caán ā bóodat pínah jātih, ā túi jenah joyát pahjeh, Diosdih túi jenah joinit judíowā nihcannit, bóodcannitdih “Nit túinit caá”, Dios āt niij enep wut jī. Páant biíc yoobó ā niij ennit ī jumuchah, Abrahamji jwī nwo ā jumāt pah queétdihbut ī nwo mun tigaá ā jumap.* ¹² Pānihna, det bóodnit judíowābut Diosdih ī túi jenah joyóchah, Abraham ī nwoji yoobát ā jumna caá. Caán ā bóodat pínah jātih Diosdih ātāt túi jenah joyóp wut jī. Pānihna, caán Diosdih ā túi jenah joyát pahjeh muntih, judíowā ī túi jenah joyóchah, Abraham ī nwoji ā jumna caá. Obohjeéhtih, bóodnit jumna, “Abraham jwī nwoji caá”, niij jenah joiná yuhna, Diosdih ī túi jenah joicáh, Abraham ī nwoji yoobát ā nihcan caá.

Dios caandih ā naáwátjidih “Yoobópdihi tigaá”, Abraham ā niiját

¹³ Jon jātih Dios nin pah Abrahamdih āt niij naáwáp wut jī: “Meém, ma jumená pínah biíc dih, nihāt baácdih moón ī nwo wā pínah ñi jumna caá”, āt niij wut jī. Páant ā niijíchah, Moisés ā wutatdih Abraham ā

jepahatji jīb āt nihcap wut jī. Obohjeéhtih, Abraham Diosdih ā túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, caandih niij ennit, páant āt niij naáwáp wut jī.* ¹⁴ “Moisés ā wutatjidih jepahnit, jwiitjeh tigaá nihāt baácdih moón ī nwo wā jwī jumap”, jwī déewā ipī niij jenah joiná yuh caá. Páant ī niij jenah joyát yoobópdihi jumna nihna, Diosdih jwī túi jenah joyát dedé pínah nihcah, ā niijátjibut dedé pínah āta nihcan tagaá.* ¹⁵ Dedé wutat wihcah, caandih yap yohatbut āta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Moisés ā wutatji ā jumuchah, cāacwā caandih ī yap yohochah ennit, Dios queétdih búdí ā íjna caá. Pānih íjnit, ī yap yohatji jīb, queétdih ā peéh chājbipna caá.

¹⁶ Obohjeéhtih, Moisés ā jumāt pínah jātih, Abraham Diosdih āt túi jenah joyóp wut jī. Caán Diosdih ā túi jenah joyát pah, det caandih jepahnit Abraham ā jumená panihnit ī jumna caá. Moisés ā wutatjidih jéihnit, jéihcannitbut Diosdih ī túi jenah joyóchah, biíc yoobó ā naáwátji pah Abraham ā jumená ī jumna caá. Pānihna, ded pah jwī chājat jīb ā jumená jwī jumcan niit. Obohjeéhtih, Diosdih jwī túi jenah joyát jīb jeh caá, páant jwī jumap.* ¹⁷ Dios Abrahamdih ā niijátji pahjeh nin pah it niij daacáp tajī: “ ‘Dawá baácnadh moón ī nwo pínah meém ma jumna caá’, Dios Abrahamdih āt niij naáwáp wut jī”, it niij daacáp tajī. Dios wānnitdih booani, dedé wih jwuhcannidih jumāt tútndih Abraham āt túi jenah joyóp wut jī. Pānihna, Abraham Diosdih ā túi jenah joyát pah, jwiitbut túi jenah joinit jwī jumuchah, “Nit Abraham ā jumená mun tigaá”, Dios jwiitdih ā niij enna caá.*

¹⁸ Abraham weh wihcanni behe yoobát ā jumuchah, Dios caandih nin pah āt niij naáwáp wut jī: “Cúiwā dawá ī jumāt pah, óonna pahbut ma jumená ī jumbipna caá. Pānih jumnit, dawá baácdih moón ī nwo panihni ma jumbipna caá”, Dios caandih āt niij wut jī. Pānih weh wihcan yuhna, “Ā niiját yoobópdihi tigaá”, āt niij jenah joyóp wut jī. Páant caandih ā túi jenah joyóchah, Dios ā niijátji pah āt túi chājap

* **4:11** Gn 17.10 * **4:13** Gn 17.4-6; 22.17-18; Gá 3.29 * **4:14** Gá 3.18 * **4:16** Gá 3.7 * **4:17** Gn 17.5 * **4:18** Gn 15.5

wut jī.* 19 Obohjeéhtih, caán cien jópchi bíbohna, yad Saradih át jéih weh chājcap wut jī. Caántbut beh wili yoobát jumna, mit jéih wudu jumcap wut jī. Páant wunnit dée ī jumachah yuhna, “Jwiít jwī weh wihcan niít”, Abraham át niij jenah joicáp wut jī. Páant niij jenah joicán, Diosdih át túi jenah joí cádahcap wut jī.* 20 “Á niijátji pah ā jéih chājcan niít”, át niij jenah joicáp wut jī. “Dios wēpni, ā niijátji pah túi chājni caá”, niij wēi naóhnt, caandih át túi jenah joí cádahcap wut jī. 21 “Dios ded pah weemdih ā niijátji pah biíc yoobó ā jéih chājna caá”, Abraham át niij jéihyep wut jī. 22 “Páant ā niij jéihyechah, ‘Abraham túini caá’, Dios caandih át niij enep wut jī”, Dios naáwátdih naóh yapani át niij naóh daacáp tajī.*

23 Páant niij daácna, Abrahamdihjeh pohba niij daácna át chājcap wut jī. 24-25 Obohjeéhtih, jwiítbut jwī jéihyat pínah niijná, át niij daacáp wut jī. “Diosdih jwī yap yohatji jíib, jwī Maáh Jesúsdih át wun wáhat táutap wut jī. Pánih wunnijidih át jwáub boanap wut jī”, jwī niij jenah joyóchah, Diosboó “Nit túinit caá”, jwiítidibut ā niij enna caá.*

5

“Nit túinit caá”, Dios ā niij ennit ded pah jwī jummat

1 Jesucristodih jwī túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih ā niij enna caá. Páant ā niij enechah, jwī Maáh Jesucristo jwiítidih Diosjeéh ā túi jummat táutna caá. 2 Caandih túi jenah joinít, ā oinit jwī jumachah, “Umcanjeh weemdih jóhnt, ñi wáub”, Dios jwiítidih ā niijná caá. Áihwā jumna, túttimah bóo láa ā pebhna bejnit, caán túini yoobát ā jummat pahjeh jwiítbut biíc yoobó jwī jummat pínahdih jenah joinít, búdí jwī wēina caá. 3 Dawá láa jwiítidih yeejép ā yapachah yuhna, biíc yoobó jwī wēina caá. Páant yeejép ā yapachah, Diosdih chah jwī túi jenah joyátdih jwī jéihna caá. Pánih jéihnt, yeejép ā yapachah yuhna, búdí jwī wēina caá. 4 Páant yeejép ā yapachah yuhna, wēinit, caandih jwī túi jenah joí cádahcan caá. Pánih cádahcannit jumna,

chah túinit jwī jum bejna caá. Pánih chah túinit jum bejna, Dios ded pah jwiítidih ā túi chájat pínahdih jenah joinít, jwī wēi páina caá. 5 Pánihna, jwiít wēi páinitdih Dios Túini Espíritudih átát wáhp taga, jwíjeéh ā jummat pínah niijná. Túini Espiritu jwíjeéh jumna, Dios jwiítidih ded pah búdí ā oyatdih ā jéihyana caá. Páant ā jéihyanachah, nindihbut jwī niij jéihna caá: “Jwiítidih Túini Espiritu ā teo wáacbpna caá, Dios pebhna jwíbinít, caan páh jwí túi jummat pínah niijná”, jwí niij jéihna caá.

6 Nin wā naáwátdih jenah joinít, Dios jwiítidih ā túi chájat pínahdih chah ñi jéihbpna caá: Jwiít jwí yeej chájatdih jéih cádahcan, ā jíib buadátdih jwí jéih jíib chájcah, Dios ā jenahat láa, Jesucristoboó jwí yeejat jíib át wun wáhp wut jī. 7 Ded túi chájnidih biíhboó áta wun wáhcana taga. Biíh túi chájni yoobátdih búdí oinit, umcanjeh wun wáhni pínah ā jum dée caá. 8 Obohjeéhtih, jwiít yeejépwā yoobát jwí jum jwahuchah, jwí yeejat jíib Cristoboó át wun wáhp wut jī. Páant ā wun wáhuchah, Dios jwiítidih ded pah búdí ā oyatdih ā jéihyana caá. 9 Pánih jwiítidih wun wáhnt, áih meép ā yohochah, “Nit túinit caá”, Dios jwiítidih ā niij enna caá. Páant niij enna, jwiítidih iiguípna bejnit déejidih át túi wáhp wut jī. Pánihna, yeejépwā jwí jum jwahuchah, ā wun wáhatjīh “Nit túinit caá”, jwiítidih ā niij enatdih jwí jéihna caá. Pánih jéihnt, “Buu nit túinitdih en íjcan, wā peéh chájcan niít”, jwiítidih ā niijátdih chah jwí jéihna caá. 10 Diosdih eníhcannit jwí jum jwahuchah, ā wáuh ā wunatjīh jwí yeejatdih yohnt, chénaboó jwí míic eníhcatdih Dios át ámhóp wut jī. Pánih ámhónt, jwiítidih áihwā át chájap wut jī. Páant áihwā jwí jumachah, nindih chah jwí túi jéihna caá: “Buu Dioih wā jumachah, weemdih peéh chájat wihcah, Jesús boo pud jóhnt, páuh laab béjni jumna, weemdihbut ā pebhna ā túi jwíbiát táutbpna caá”, jwí niij jéihna caá. 11 Páant jwí túi jwíbiát pínahdih wēinit, nindihbut chah jwí wēina caá: Buu nin baácboó jwí jum jwahuchah, jwí Maáh Jesucristo ā wunatjīh Dios jwiítidih áihwā át jummat táutap wut jī. Páant ā jummat táutatdih

* 4:19 Gn 17.17 * 4:22 Gn 15.6 * 4:24-25 Is 53.4-5

jéihnit, caandíh bádí jwĩ wēi naóhna caá.

Adán, Cristo ded pah mácah ĩ chājatji

¹² Jwĩh jumni Adán wūt jumni, ā yéej chājachahjeh, nin baácdih yéejat át jwĩh waadáp wut jĩ. Páant ā yéej chājat jīb, wunatbut át waadáp wut jĩ. Adán ā yéej chāj waáwáchah, nihat jwiítbut yéej chājnit jwīt jum jwĩhip wut jĩ. Pánih yéej chājnit jumna, jwiít nihat wunnit pínah míic jwīt jumap wut jĩ.* ¹³ Dios Moisésdih ā wutat tútat pínah jātih, nin baácdih moón jwīt yéej chājap wut jĩ. Obohjeéhtih, páant jwĩ yéej chājachah yuhna, ā wutat wih jwuhcah, caandíh yap yohatbut át wih jwuhcap wut jĩ. Páant wihcah, caandíh yap yohat peéh chājatbut át wih jwuhcap wut jĩ. ¹⁴ Páant yap yohat peéh chājat ā wih jwuhcah yuhna, Adán túttimah jumnit nihat ĩt wunap wut jĩ. Moisés ā jumat pínah jātih, caán wutat ā wih jwuhcah yuhna, caán láa jumnit ĩt wunap wut jĩ. Adán Dios ā wutatjidih ā yap yohatji pahjeh queétjeh chājcan yuhna, queét nihatbut bíic yoobó ĩt wunap wut jĩ. Páant wunnit ĩ jumachah jéihnit, “Adán ā yap yohochahjeh, nihat jwiítbut bíic yoobó yap yohnit panihnit jwīt jumap wut jĩ”, jwĩ níj jéihna caá. Pánihna, Adán yéej chāj waóhni ā jumatji pahjeh, túttimah nin baácna jéóhni Jesucristoboó túi chāj waóhni át jumap wut jĩ.*

¹⁵ Obohjeéhtih, Dios cāacwādh oinit, ā teo wáacatboó Adán ā yap yohatji pah át nihcap wut jĩ. Adán bíicjeh jumna yuhna, ā jwĩh yéej chājatji jīb dawá jwīt buudáp wut jĩ. Obohjeéhtih, Dios jwiít dih bádí oinit, teo wáacna, Jesucristodih nin baácboó wahna, táini yoobát át chāj wuhap wut jĩ. Jesucristo bíicjeh jumna yuhna, dawá iiguipna bejnit déejdih át túi ubap wut jĩ, jeáboó jwĩ túi jūbíát pínah níj. ¹⁶ Dios cāacwādh oinit, ā teo wáacat Adán ā yap yohatji pah át nihcap wut jĩ. Adán bíicjeh jumna yuhna, ā yéej chājatji jīb, nihat cāacwā Dios ā peéh chājnit pínah jwīt jumap wut jĩ. Pánih peéh chājnit pínah jumna, dawá jwĩ yéej chājachah yuhna, jwiít dih bádí oina, teo wáacnit, Dios jwĩ yéejatdih ā yohna caá. Pánih yohna, “Nit táinit, wā peéh

chājnit pínah nihcan caá”, jwiít dih ā níj enna caá. ¹⁷ Adán bíicjeh jumna yuhna, ā jwĩh yéej chājachah, nihat cāacwādh ā chāúúchah, jwĩ wunna caá. Caán yoobópdih tigaá. Páant ā jumachah yuhna, ninboodíh jwiít jwĩ wēibipna caá: Būu jwuh Dios jwiít cāacwādh oinit, teo wáacna, Jesucristo bíicjeh ā wunatjĩh jwĩ yéejatdih yohna, “Nit táinit caá”, jwiít dih ā níj enna caá. Páant jwiít dih ā níj enechah, ājeéh páantjeh jwĩ túi jumbipna caá. ¹⁸ Pánihna, Dios ā wutatjidihjeh bíic ā yap yohatji jīb, jwiít nihatbut yap yohnit jwĩ jumna caá. Pánih jumna, jwiít nihat Dios ā peéh chājnit pínahbut jwĩ jumna caá. Pánihat pah muntih, bíic newé Jesucristo ā túi chājatji jīb, jwiít nihat yéejat yohnit jwĩ jéih jumna caá. Pánih yéejat yohnit jwĩ jumachah, “Nit táinit caá”, Dios jwiít dih ā níj enna caá. Pánihna, jwiít nihat caandíh jepahnit ājeéh páantjeh jwĩ túi jumbipna caá. ¹⁹ Bíic newé Adán Dios ā wutatdih ā yap yohatji jīb, “Nit yéejnit caá”, dawádh Dios át níj enep wut jĩ. Pánihna, bíih newé Jesucristo Diosdih ā túi jepahat jīb, “Nit táinit caá”, dawádh Dios ā níj enna caá.

²⁰ Obohjeéhtih, Adán jum láa dawá jópchi túttimah, Jesucristo nin baácboó ā jūwát pínah jātih, Dios ā wutatdih cāacwādh Moisés át naóh yapanap wut jĩ, yéejnit jumna, chah yap yohnit jwĩ jumatdih jwĩ jéihyat pínah níj. Pánih yap yohnit yoobát jwĩ jumachah yuhna, jwiít dih bádí oinit, jwĩ yap yohat chah Diosboó jwiít dih bádí át teo wáacap wut jĩ. ²¹ Jwĩ yéej chājat jīb, jwiít nihat wunnit pínah míicjeh jumna, Dios bíicdih jwĩta jéih jumcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó, jwiít cāacwādh bádí oinit, jwĩ Maáh Jesucristodih át wah deyanap wut jĩ, jwiít dih ā teo wáacat pínah níj. Pánih teo wáacnit, “Nit táinit caá”, jwiít dih Dios ā níj enechah, caán bíicdih páantjeh jwĩ túi jumbipna caá.

6

Jesúsjeéh ded pah jwĩ jummat

¹ Wā déewā biquína nin pah ñita níj jeh nah joi tágaá: “Páant ma bohénachah, chah yéej chājat caá náahap, Dios jwiít dih oinit,

* 5:12 Gn 3.6-19 * 5:14 Gn 2.16-17; 3.11-12

chah ã túi teo wáacat pínah niijná”, ñita niij jenah joi tágaá. ² ¡Páant nihcan caá, wã déewã! ¡Jwĩ yéej chãjca boj jĩh! Jwĩ yéejatdih yohna, Cristo jwiít dih ã wun wũhuchah, jwiítbut ãjeéh wunnit panihnit jwĩ jumna caá. Páant jwĩ jumuchah, yéej chãjat jenah joyát jwiít dih ã jũwúchah yuhna, jwĩ jéih yap yohna caá. Wunniíh bácahidih bita í yéej chãjat túutuchah, ã jepahcat pahjeh muntih caandíh jwĩ jepahcan niít. ³ Nindihbut ñi túi náhninaá: jwiít dih í daabánachah, Jesúíhwã jumna, ãjeéh wunnit panihnit jwĩ jummatdih bitadih júatna jwĩ chãjap be. ⁴ Pánih daabánit jumna, Cristoíh bácahdih í yohochah, jwiítbut ãjeéh yohnit panihnit jwĩ jumna caá. Pánih yohnit panihnit jumna, jwĩ líp nihat jéihni, túi chãjni, ã wēpatjĩh Cristodih ã booanachah, jwiítbut ã booanit panihnit jwĩ jumna caá. Pánih booanit panihnit jumna, ã wēpatjĩh túut nũmnít, jáap cãac jumnit panihnit jwĩ jumna caá. Jáap cãac jumnit panihnit jumna, ã wēpatjĩh yéej chãjat jenah joyát dih jwĩ jéih yap yohna caá.*

⁵ Cristoíhwã ãjeéh jwiítbut wunnit panihnit jumna, wunnit í yéej chãj cádahat pah, jwiít dihbut yéej chãj cádahat caá náahap. ãjeéh jwiítbut boo pud jũóhni panihnit jumna, Dios ã weñat pínahboodíh jeh chãjat caá náahap. ⁶⁻⁷ Det wunnitjidih yéej chãjat jenah joyát ã wihcan caá. Páant ã wihcatdih jéihnit, nindihbut jwĩ túi jéihna caá: Cristodih jwíh jepahna, ãjeéh wunnit panihnit jumna, yéej chãjat jenah joyát jwiít dih ã jwũub jũwúchah yuhna, jwĩ jéih yap yohna caá.* ⁸ Pánihna, Cristojeéh wunnit panihnit jumna, túi chãjat túut niijná, ãjeéh jwũub boo pud jũóhni panihnitbut jwĩ jumna caá. Pánih boo pud jũóhni panihnit jumna, ã wēpatjĩh ãjeéh páantjeh jwĩ jumnipna caá. ⁹ Caandíh jéihnit, nindihbut jwĩ jéihna caá: Cristo ã jwũub boo pud jũwát túttimah, chéneji ã jwũub wuncan niít, páant muntih. Pánih boo pud jũóhni, wunatdih át yap yohop wat jĩ. ¹⁰ Jwiít cãacwã jwĩ yéej chãjat jíb, Cristo bíic láajeh wunna, ã jwũub boo pud jũwát túttimah, ded pah chãjna, Dios ã wēpatjĩh apĩ chãjna caá, cãacwã caandíh

búdí í weñat pínah niijná. ¹¹ Pánihna, ãjeéh wunnit panihnit jwĩ jummatdih jenah joinít, “Bũũ yéej chãjat jenah joyát wã maáh panihni nihcah, Jesúíh jumna, caánboó wã maáh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, weembát ãjeéh jumnit, Dios ã wēpatjĩh yéej chãjat jenah joyát dih wã jéih yap yohna caá”, ñi niij jenah joyoó.

¹² Páant yéej chãjat jenah joyát ã jũwúchah, caandíh ñi jepahca bojoó. Pánih jepahcan, yéej chãjatdih ñinahcanjeh, caandíh ñi yap yohbipna caá. ¹³⁻¹⁴ Moisés ã wutajidih jwĩ jepahat jíb nihcan, Dios bíic dih jwĩ túi jumna caá. Obohjeéhtih, túi oinit, jwiít dih teo wáacna, Dios ãjeéh át jummat túutup wat jĩ. Pánih ãjeéh jumna, ã teo wáacatjĩh dedé yéej chãjat jenah joyát dih jwĩ jéih yap yohna caá. Pánihna, yeejép chãjna, Dios ã náahatdih yap yohnit ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristojeéh wunnit, jwũub boo pud jũóhni panihnit jumna, Dios ã náahatboodíh jeh ã wēpatjĩh túi chãjni ñi jumna.

Jwĩ yéej chãjat jwĩ maáh panihni ã jummat

¹⁵ ¿Páant wã naawáchah, ded pah tigaá yeéb ñita niij jenah joi? Dios ded pah jwĩ chãjatdih jenah joicánjeh oinit, jwiít caandíh túi jenah joinít dih át túi ubap taga. Pánih túi ubnit, Moisés ã wutajidih jepahat jíb át nihcan taga. Pánih túi ubnit jumna, ¿chah jwíta yéej chãj taniít? ¡Nihcan caá, wã déewã! ¹⁶ ¿Nindih ñi jéihcan niít? Deddih jepahna, caán jwĩ maáh ã jumuchah, caandíh teo wũhni jwĩ jumna caá. Pánihat pah, yéej chãjni jwĩ jumuchah, caán yéej chãjat jenah joyát jwĩ maáh panihni ã jumna caá. Pánihna, yéej chãjat jenah joyát dih jepahna, iiguípna bejni pínah jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, Diosboodíh jepahna bácah, caandíh teo wũhni jumna, túi chãjni jwĩ jumna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan niít? ¹⁷ Jãtíh yéej chãjni ñi jumuchah, caán yéej chãjat jenah joyát ñi maáh panihni át jum jwũhup taga. Obohjeéhtih, bũũ jwũh túini doonádih túi jenah joinít, caánboodíh ñi túi wēi jepahna caá. Pánihna, ñi túut nũmátdih “Búdí túina caá”, Diosdih jwĩ niijná caá. ¹⁸ Pánih túi wēi jepahnit jumna, bũũ yéej chãjat jenah joyát ã jũwúchah

* 6:4 Col 2.12 * 6:6-7 Gá 2.20

yuhna, caandih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, táiniboodih jepahna, caandih teo wāhnt panihnit ñi jumna caá. ¹⁹ Ded pah maáta i jumtadih ñi táí jéihna caá. Pánihna, ñi jéihyatjih yeebdih wā naóhna caá, wā bohéatdih ñi táí beh joyát pínah niijná. Játih yéej chājnit jum jwuhna, yéej chājat jenah joyát ñi maáh panihnidih ñit jepahap taga. Pánih jepahnit jumna, chah yeejép ñit chāj bejep taga. Páant yéej chājat jenah joyátdih ñi jepahat pah muntih, buu jwúub túut nuumnít, táiniboodih caá jepahat náahap, Dios ā náahat pahjeh chājnit ñi jumat pínah niijná.

²⁰ Játih yéej chājat jenah joyátdih jepahna, táiniboodih ñit jéih jepahcap jī. ²¹ Caán láa yéej chājna, dedé táí jumtadih ñit bid juicáp jī. Páant ñi yéej chājatji jíib iiguípna ñita bej tagaá. Pánihna, buu ñi yéej chājatjidih náhninit, tícnit, búdí ñi jīgahna caá. ²² Buu jwuh yéej chājat jenah joyátdih jepah cádahnit, Dioíhwā jumna, caánboodih jepahnit ñi jumna caá. Dioíhwājeh jumna, ā náahat pahjeh chājnit, ājeéh páantjeh ñi jumbipna caá.* ²³ Nindih jwiítidih táí náhnit caá náahap: Jwī yéej chājat jíib, iiguípna bejnit pínah jwīta jum tagaá. Obohjeéhtih, jwī Maáh Jesucristo jwiítidih ā wun wāhatjidih táí jenah joinít, caandih jwī jepahachah, jwiítidih ājeéh páantjeh Dios ā jumat túutbipna caá. Pánih táí chājna, jwiítidih ā jíib náahcan niít.

7

Ded pah Moisés ā wutatji

¹ Wā déewāá, cāacwā i wutat ded pah ā jumtadih ñi táí jéihna caá. Cāac ā báadh jwuhna, caán wutatdih jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, ā wunat túttimah bácah, caán wutatdih jepahat ā wihcan caá. ² Páant ā jumachah, Moisés ā wutatjibut nin pah ā niijná caá: “Yad wili mijeéh bóojihjeh mi jum naáh”, ā niijná caá. Páant ā wutachah yuhna, mijeéh bóo ā wunat túttimah, caánt biíhdih mi jéih áa jumna caá. ³ Mijeéh bóo páantjeh ā jumachah yuhna, caánt biíhjeéh jumnit, yeejép chājnih caá mi jumap. Obohjeéhtih mijeéh bóo ā wunat túttimah, caán

wutat miíh pínah nihcah, biíhdih jwúub áa jumna, mi yéej chājcan caá.

⁴ Páant ā nihat pah muntih, yeebbút wā déewāá, Jesúíhwā jumna, ājeéh wunnt panihnit ñi jumachah, Moisés ā wutatji ñiíh pínah nihcan caá. Pánihna, buu Cristodih jwúub áa jumnit panihnit jumna, caán jwúub boo pad jūóhniíh ñi jumna caá, Diosdih táí chāj wāhat túut niijná. ⁵ Játih yéej chājat jenah joyátdih jepahna, jwī ñinahatdihjeh chājnit, Moisés ā wutatjidih jwī joyóchah, caandih chah yap yohíhat āpī jíghop jī. Páant jwī yap yohatji jíib, iiguípna bejnit déeji jwī jumap jī. ⁶ Caán láa Moisés ā wutatji jwiítidih chéoni pah āt jumap jī. Obohjeéhtih, buu Cristoíhwā ājeéh wunnt panihnit jumna, jwúub watnit panihnit jwī jumna caá. Pánih watnit panihnit jumna, Táini Espiritu ā teo wáacatjih táiniboodih jwī jéih chājna caá. Páant ā jumachah, Moisés ā wutatji buu jwuh jwíih pínah nihcan caá.

Ded pah jwī yéej chājat

⁷ Páant niijná, ¿Moisés ā wutatjidih ded pah tigaá jwīta niíj? ¿Caán wutat yeejép niít ā jumap, ñi jenah joyóchah? ¿Nihcan caá, wā déewā! Obohjeéhtih, caán wutat wihcah, ded pah yéej chājat ā jumtadih wāta jéihcan tagaá. Caán wutat nin pah caá ā jumap: “Bitáih bií déedih ñi en ñinahca bojóó”, āt niíj wutap jī. Páant ā niíj wutcah, en ñinahat yeejat ā jumtadih wāta jéihcan tagaá.* ⁸ Caán wutatdih wā jéihyat túttimah, caandih yap yohíhna, bitáih bií déedih wāpī búdí en ñinahna caá. Caán wutatdih jéih jwuhcan, caandih yap yohíhat wihcah, bitáih bií déedih wāta en ñinahcan tagaá. ⁹ Pánihna, dedé wutatdih wā jéihyat pínah játih, ded pah yeejatdih, ded pah yeejat jíib ā peéh chājatdihbut wā jéihcap jī. Obohjeéhtih, “Páant ñi chājca bojóó”, ā niíj wutatdih wā jéihyat túttimah, yap yohíhna, caandih búdí wāpī chājhip jī. Páant wā yap yohatji jíib, iiguípna bejni pínah wāt jumap jī. ¹⁰ Pánihna, yeejni nihcan, Dios ā wutatdih yap yohcan, Diosjeéh wāta táí jum tagaá. Obohjeéhtih, yeejni jumna, caán wutatdih yap yohnit, wā yeejat jíib iiguípna bejni pínah wāt jumap jī. Caán wutatboó táí

* 6:22 Pr 12.28 * 7:7 Ex 20.17; Dt 5.21

chājat túttni ā jumuchah, caandih wā yap yohatji jīb iiguipna bejni déeji wāt jumup jī. ¹¹ Pánih yéej chājni jumna, caán wutatdih yap yohna yuhna, “Nin pah chājnit, wā túi yapbipna caá”, wā niij jenah joyóp yuh jī. Yéej chājatboó “túinidih” niijni pah át jumup jī. Pánihna, ā wutatdih jéihna yuhna, wā yap yohat jīb iiguipna bejni déeji wāt jumup jī.*

¹² Páant niijná, nin pah niij naóhna caá wā chājap: Moisés ā wutatji túini ā jumna caá. Caán yoobópdiw wutnit, túinidihjeh ā chājat túutna caá. ¹³ Pánih túini wutat jumna yuhna, ¿weemdih iiguipna ā bejat túut niit? ¡Nihcan caá, wā déewā! Caan póhba ā bejat túutcan caá. Wā yéej chājat caá weemdih iiguipna ā bejat túutap. Á wutatdih wā jéihyat túttimah, caán wutatdih yap yohna, wā yéej chājatdih wā jéihna caá. Caán wutatdih jéihna yuhna, wā yap yohochah ennit, “Wā yéejat yeejép yoobát ā jumna caá”, wā niij jéihna caá. Pánihna, tubit yéej chājni wā jumatdih jéihnit, iiguipna bejni pínah wā jumatdihbut wā jéihna caá.

¹⁴ Dios wut jī Moisésdih páant át wutat túutap wut jī. Pánihna, caán wutat Dioih ā jumuchah, túini ā jumatdih jwī jéihna caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejnijeh wā jumna caá. Pánih jumna, yéej chājat jenah joyátidihjeh jepahni wā jumna caá. ¹⁵ Ded pah túinidih chājihna yuhna, wā chājcan caá. Obohjeéhtih, “Caán weemdih chājcat caá náahap”, niij jenah joiná yuhna, caandihjeh wāpī chājna caá. Ded pah wā chājatdih wā jéihcan caá.* ¹⁶ Yéej chājihcan yuhna, caandihjeh wāpī chājna caá. Páant wā chājihcatdih chājna, “Dios ā wutat túini caá”, niijná caá wā chājap. ¹⁷ Weemjéh pohba wā yéej chājcan caá. Obohjeéhtih, yéejni wā jummat jīb, yéej chājat jenah joyátboó wā maáh panihni jumna, weemdih ā yéej chājat túutna caá. ¹⁸ Wā jenah joyát yeejép míc ā jummatdih wā túi jéihna caá. Dedé túini jenah joyát pohba weemdih ā wihcan caá. Pánih yéejni jumna, túini wā chājat déedih, weemjéh wā jéih chājcan caá. ¹⁹ Túiniboodih wā chājat déedih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, náahcan yuhna, yeejépdih

wāpī chājna caá. ²⁰ Pánihna, wā chājihcatdih chājna, weemjéh pohba caandih wā chājcan caá. Obohjeéhtih, caán yéej chājat jenah joyátboó weemdih ā wutna caá.

²¹ Nin pah weemdih ā jumna caá: Túiniboodih chājihna yuhna, yéej chājihatbut āpī jūóhna caá. ²²⁻²³ Dios ā wutatdih búdí wéina yuhna, caolih diitboó míc mawat panihni āpī jumna caá. Pánih jumna, túinidih búdí wā chājihna yuhna, yéej chājihatbóodih chah jenah joinit, wāpī chājna caá. Pánihna, weemjéh yéejatdih wā jéih cádahcan caá.

²⁴ Páant yéej chājatdih jéih cádahcan, iiguipna bejni pínah jumna, búdí moh yéejni wā jumna caá. Pánih jéih cádahcanni wā jumuchah, ¿déhe tigaá weemdih túi ubni āta jum? ²⁵ Jwī Maáh Jesucristo caá weemdih túi ubni pínah ā jumup. Caandih wā túi jepahachah, wā yéejatdih yohnit, weemdih ā túi abbipna caá. Páant ā teo wáacatdih jéihnit, “Jesúsdiw wah deyanit, ma teo wáacat túutatdih túina caá, Paá”, Diosdih wāpī niijná caá. Pánihna, nindih wā túi jéihna caá: wā jenah joyátjīh Dios ā wutatdih wāpī jepahihna yuh caá. Obohjeéhtih, Diosdih jepahihni jumna yuhna, páantjeh yéejni jumna, yéej chājat jenah joyát ā jūúwáchah, caánbóodih wāpī jepahna caá.

8

Túini Espiritu ded pah jwiitdih ā teo wáacat

¹⁻² Pánihna, iiguipna jwī bejat déejidih Jesucristo ā túi ubuchah, áihwā jumna, Túini Espiritu ā teo wáacatjīh jwī yéej chājat jenah joyátidih jwī jéih yap yohna caá. Pánih yap yohnit, Túini Espiritubóodih jwī jepahachah, Dios biícidih jwiitdih ā túi jummat túutna caá. Páant biícidih jwī jumuchah, jwiit Jesucristoíhwādiw buu dedé peéh chājat pínah wihcan caá. ³ Moisés ā wutatjidih jéih jepah beedácanit jumna, jwiit mícjeh caandih yap yohnit jwī jumna caá. Páant ā wutatdih yap yohnit jwī jummat jīb, Dios biícidih jwī túi jumcap jī. Caán wutat jwiitdih ā jéih teo wáacah yuhna, Diosboó jwiitdih ā túi teo wáacap jī. Caán ā wáuhdih nin baácboó át cáac jummat túutap wut jī, jwī yéejat jīb ā wun wáhat

* 7:11 Gn 3.13 * 7:15 Gá 5.17

pínah niijná. Pánih wun wāhna, Jesús jwī yéejat jíib buúdaát panihnidih át jíib chājap wat jī. ⁴ Páant ā jíib chājachah, jwiítboó Túini Espíritu ā wēpatjīh Dios yoobópdih jumniboodíh jwī jéih jepahna caá. Pánihna, jwiítjeh ā wutatdih jéih buújácan yuhna, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh jwī jéih buújána caá.

⁵ Det ī nínahatdihjeh chājīhnit, ded pah ī náahatdih ípī jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Túini Espíritu ā náahatdih jenah joinítboó ā wutat pahjeh ípī chājna caá. ⁶⁻⁸ “Ded pah wā náahatdih wā chājachah, ā táina caá”, ded níj jenah joiní Diosdih eníhcanni jumna, Dios ā wutatboodíh ā jepahíhcan caá. Páant ā jepahíhcat jíib, caandíh jéih jepahcan, iiguípa bejni pínah ā jumna caá. Det pánihnitboó Diosdih ī jéih weñacan caá. Obohjeéhtih, “Túini Espíritu ā teo wáacatjīh ā náahat pahjeh wā chājibipna caá”, det níj jenah joinítboó Diosjeéh páantjeh ī jumbipna caá.

⁹ “Wā náahatdihjeh wā chājibipna caá”, níj jenah joí cádahnit, Túini Espíritu nījeéh ā jumuchah, yeéb ā náahatboodíh nī chājna caá. Det Túini Espíritu wihcannitboó Cristoíhwā nihcan caá. ¹⁰ Obohjeéhtih, yeéboó áihwā nī jumuchah, Túini Espíritu nījeéh ā jumna caá. Pánihna, yéejat jíib nīih bácah ā wunuchah yuhna, caán nījeéh ā jumuchah, nīih caolíh túi booni ā jumna caá. Pánihnit nī jumuchah, Dios yeebdíh “Nít táinit caá”, ā niijíchah, páantjeh ájeéh nī jumbipna caá. ¹¹ Dios jwiítidih wahni Túini Espíritu jwījeéh jumna, Jesúsdi h ā booaatji pahjeh muntih jwiítidihbut ā boobipna caá. Pánih boonit, jáap bácah jwiítidih ā chāj wāhhipna caá.*

¹² Wā déewāá, jwiít jwī náahatdihjeh chāj cádahnit, caandíh jwúub chājcat caá náahap. ¹³ Jwī weñat pínahdihjeh chājnit jumna, iiguípa bejnit pínah tigaá jwī jumap. Obohjeéhtih, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh yéej chājatdih cádahna, páantjeh Diosjeéh jwī jumbipna caá.

¹⁴ Det Túini Espíritudih péenit jumna, Dios weh caá. ¹⁵ Caán Túini Espíritu jwījeéh ā jummat pínah jātih, Dios ā peéh chājatdih

jwī úum jwuhap jī. Obohjeéhtih, buú Dios weh jumna, Túini Espíritu ā teo wáacatjīh “Oini Paá”, úumcanjeh caandíh jwī jéih niijná caá.* ¹⁶ Túini Espíritu jwiítidih nin pah ā níj jéihyana caá: “Yeéb yoobópdih Dios weh nī jumna caá”, ā niijná caá. ¹⁷ Ā weh jwī jumuchah, “Wā wehdih táinidih wā chāj wāhhipna caá”, Dios ā niijátji pah, jwiítidih, Jesucristo bíicdih, ā túi chājibipna caá. Pánihna, Cristoíhwā jwī jummat jíib yeejép yapnit jumna, táttimah jeáboó túi wēinit, ájeéh maáta jwī jumbipna caá.*

Dios ded pah jwiítidih ā túi chājat pínah

¹⁸ Buú nin baácboó jum jwuhna, yeejép jwī yapna caá. Obohjeéhtih, táttimah Diosjeéh maáta waadnit, chah táinit jwī jummat pínahdih jenah joinít, nin baácboó jwī yeejép yapatdih “Oboh jumni ā jumna caá”, wā níj jenah joiná caá. ¹⁹ Dios weh jeáboó ájeéh jumnit, jwiít maáta jwī jummat pínahdih búdí eníhna, nihat Dios ā chājnitjibut ī páina caá. ²⁰ Caán ā chājnitji ī jwíih túi jumuchah yuhna, cáacboó ā jwíih yéej chājatji jíib, queébtut bíic yoobó wunnit pínah ít jum jwíhip wat jī. Caanjéh pohba páant át bejcap wat jī. Diosboó ā chājnitjidih wunnit pínah át jum jwuhat túutap wat jī.* ²¹ Dios ā chājnitji wun beednit déejidih táinit ā jwúub chājibipna caá, páant muntih. Dios wehdih ā túi túut nuúm beedáát pahjeh muntih, bíic yoobó ā chājnitjidihbut ā túi túut nuumbípna caá. ²² Obohjeéhtih, buú nihat ā chājnitji wunnit pínah míic ī jum jwuhna caá. Pánihna, yad wili mi weh jumna, mi tuba nīaacát pah Dios ā chājnitjibut yeó jáap jummat pah búdí tuba nīaacni panihnit ī jum jwuhna caá. Páant ī jummatdih jwiít jwī jéihna caá. ²³ Jwiítidih Túini Espíritu ā jumuchah yuhna, bíic yoobó tuba nīaacnit panihnit jwī jum jwuhna caá. Nin baácboó jwī jum jwuhuchah, caán jwījeéh jumnit, jwiítidih túini ā chāj wāhna caá. Ā pebhna jwī juibínachah, chah búdí jwiítidih ā túi chāj wāhhipna caá. Pánihna, jwiít Dios ā wehdih yoobópdih ā túut nuúm beedáát pínah, ájeéh jwī túi jummat pínah, jáap bácah jwiítidih ā wáhat pínahdihbut búdí jwī wēi

* 8:11 1Co 3.16 * 8:15 Mr 14.36; Gá 4.6 * 8:17 Gá 4.5-7 * 8:20 Gn 3.17-19 * 8:23 2Co 5.2-4

páina caá.* 24 “Páant ã chãjbipna caá”, niij wêi jenah joinít, iiguípna bejnít déejidih ã táí ubnít jumna yahna, páantjeh ã táí túut nuúm beedánit jwí jum jwuhcan caá. Æ táut nuúm beednít jumna, páant ã chãjat pínahdih jwíta páican tagaá. 25 Obohjeéhtih, ã chãjat pínahdih encan yahna, Dios jwiítidih ã táí túut nuúm beedáát pínahdih jéihnit, jwí wêi páina caá.

Túini Espiritu jwí úbátidih ã teo wáacat

26 Bui táí jéihcannit jwí jumuchah enna, Túini Espirituboó jwiítidih ã teo wáacna caá. Diosdih ded pah úbát pínahdih jwí jéihcah, caán Túini Espiritu jwiítidih búdí ã teo wáacna caá, yoobópdih jwí úbát pínah niijná. Jwiítboó búdí úbíhna yahna, jwí wéheatjĩh jwí jéih buujácah, jwí ípdih yoobópdih naóhni jwiítidih ã úbh wáacna caá. 27 Dios ded pah jwí jenah joyátidih táí jéih beedána, ded pah Túini Espiritu jwiítidih ã úbh wáhatdihbut ã táí jéihna caá. Pánihna, ded pah áihwáidih Dios ã náah yacat pah, jwiítidih Túini Espiritu ápi úbhna caá.

Cristo ã wēpatjĩh yéejatidih táí yap yohnit jwí jumat

28 Jwiít nihat Diosdih oinit, ã náahatdih chãjnit pínah ã ñíonit jwí jumuchah, Dios jwiítidih ápi táí en daoná caá. Ded pah jwí yapachah, jwiítidih ã teo wáacna caá, caandíh chah jwí táí jenah joyát pínah niijná. Páant ã chãjatidih jwí táí jéihna caá. 29 Jwiít áihwá jwí jumat pínahdih Dios biíhmah átát jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, ã wááh Jesucristo ã jumat biíc yoobó jwiítidih át jumat túutur wut jĩ, dawá ã údwá jwí jumat pínah niijná. Páant jwí jumuchah, caánboó jwí úud jeñé caá ã jumur.* 30 Biíhmah áihwá jumat túutnitidih át ñíwip wut jĩ, “Nit táinit caá”, jwiítidih ã niij enat túut niijná. Páant niij ennit, ã pebhboó ájeéh maáta pínah jwiítidih át waadánur wut jĩ.

31 Caandíh jéihnit, nin pahbut jwí jéihna caá: Dios ã oinit jwí jumuchah, det jwiítidih ã en jũih buujácan niít. 32 Dios ã wáúhdih át wahap wut jĩ, jwí yéejat peéh ã wun wáhat pínah niijná. “Wá wáúhdih túbit

oina, caandíh wá wunat túutcan niít”, át niijcáp wut jĩ. Pánih wahnit, ded pah jwí náahatdihbut ã táí wêi teo wáacipna caá. 33 Dios jwiítidih ñíona, “Nit táinit caá”, ã niij ennit jwí jumuchah, “Queét yeejépwá caá”, det jwiítidih ã jéih niij naóh yaccan caá. 34 Cristo jwí yéejat júb wun wáhna, jwúub boo pud júóhnit, Dios ã jéihyepmant bóo buwámant chéudnit, caán biícidih nihatdih wutni ã jumna caá. Pánih jumna, jwíih pínahdih ápi úbh wáhna caá, det jwiítidih peéh chãjat túutna, ã jéih naóh yacat pínah niijná. 35 Cristo jwiítidih búdí ã oyochah, “Queétidih ma oi cádaahá”, bita ã niijíchah yahna, ã jepahcan niít. Jwiítidih yeejé ã yapachah, bita jwiítidih yeejé ã chãjachah, jwí nuugúp wunuchah, yégueh wihcannit jwí jumuchah, jwiítidih tobohat ã jumuchah, jwiítidih ã mao yohochah yahna, Cristo jwiítidih ã oi cádahcan niít. 36 Dios naawátidih naóh yapani páant jwí yapat pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Yeó jáap jumat pah míihwá jwí jumat júb jwiítidih íjnit, ã mao yohíhna caá. Æ mao jeémát pínah ovejawá pah jwiítbut jwí jumna caá”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 44.22)

37 Páant yeejé jwí yapachah yahna, Cristo jwiítidih oina, búdí ã teo wáacatjĩh wéinit, jwí táí yap yohna caá. 38-39 Jesucristoíhwá jwí jumuchah ennit, Diosboó jwiítidih bainí ã oican caá. Pánih oinit, jwiítidih ã oi cádahcan niít. Jwí wunuchah, jwí báadhdachah, buubut, túttimahbut, ded pah jwiítidih ã yapachah yahna, ã oi cádahcan niít. Ángelwá, nemépwá, nin baácidih moón ã maáta, japmant moón, nump bóo tólihmant moón, “Queét míihwáidih ma oi cádaahá”, Diosdih ã niijíchah yahna, ã jepahcan niít. Pánihna, nihat Dios ã chãjnitboó caandíh ã jéih oi cádahat túutcan niít. Pánih búdí oina, jwiít jwí Maáh Jesucristoíhwáidih Dios ã oi cádahcan niít.

9

Judíowá Dios ã ñíonit

1-2 Weém Cristoíh jumna, “ ‘Wá déewá, judíowá caandíh ã náahcatdih búdí wá jígahna caá’, niijná, yoobópdih niijná caá

* 8:29 2Co 3.18; Gá 4.19; Fil 3.10

ma chãjap”, Túini Espíritu weemdih ã niij jéihyana caá. ³ Wíih baácdih moón, wã déewã, Israel ã jüimená, Cristodih ï náahcat jüib iiguípna ï bejbipna caá. Pánihna, “Wã déewãdih búdí oinit, iiguípna ï bejcat pínah niijná, túut nuumnít, weémboó iiguípna wãta bej tagaá, queét ï túi yapat pínah niijná”, wãpí niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, páant niij jenah joiná yuhna, wã jéih chãjcan caá. ⁴ Queét wã déewã Israel jüimená jumna, Dios ã weh pínah queétdih ãt ñíwip wut jĩ. Ded pah áihwã ï jumat pínahdih queétdih ãt naáwáp wut jĩ. Moisés jum láa áih yeh iigátjĩh queétdih ãt waáwáp wut jĩ. ã wuttdih Moisésjidih queétdih ãt jwíih naáwát túutur wut jĩ. Diosdih ï weñat pínah müüdih queétdih ãt chãjat túutur wut jĩ. ã túi chãjat pínahdih queétdih wut jĩ Dios ãt naáwáp wut jĩ.* ⁵ Jwí nhowã Abraham, Isaac, Jacob queét biic peihcannit, jwiít judíowãdih cáac waowã ï jumuchah, jwiít ï jüimená caá. Jesucristobat, ï jüima yoobát ãt jumur wut jĩ. Caán Jesucristo Diosjeh mantih jumna, nihat chah maáh ã jumna caá. Yeó jáap jumat pah caandih jwí túi wéi naóh jĩih. Páant tií ã jumna naáh.

⁶ Páant wã naáwáchah, nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Dios ã naáwátjĩ pah biic yoobó jwiít Israel ã jüimenádih áihwã pínah ãt chãjcap taga”, ñita niij jenah joi tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Biquína Israel ã jüimená jumna yuhna, Dioíhwã yoobát nihcan caá. ⁷ Nin pah caá: Biquína Israel jüimená Abraham jüimená ï jumuchah yuhna, “Abraham jüimená yoobát nihcan caá”, queétdih Dios ã niij enna caá. Nin pah Dios ãt niijip wut jĩ: “Obohjeéhtih, ma wüüh Isaac jüimená bácah ma jüimená yoobát ï jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ãt niijip wut jĩ.* ⁸ Páant ã niij naáwáchah joinít, nindih jwí jéihna caá: Abraham jüimená cáac jumna yuhna, Diosdih túi jenah joicán, ã weh nihcan caá. Dios ã niijátjidih túi jenah joinítjeh tigaá Abraham ã jüimená pohba. ⁹ Nin pah Dios Abrahamdih ãt niij naáwáp wut jĩ: “Túttimah bóo jópchi nin dée widhdih mantih wã jwüüb jüüwáchah, majeéh bóli

Sara ma wüühdih mi túühbipna caá”, ãt niijip wut jĩ.*

¹⁰ Túttimah, Isaac áa Rebeca waláhnit mit weh jumur wut jĩ. Queét chénat pah ï íip Isaac jwí nwo ãt jumur wut jĩ. ¹¹⁻¹² ï cáac jumat pínah jãtih, túini, táicatdih ï chãj jwühcah, ded pah ï chãjatdih jenah joicánjeh, caandih náahna, úudyiboodih Dios ãt ñíwip wut jĩ. Pánih ñíonit, Rebecadih nin pah ãt niijip wut jĩ: “Weép jeñé ã úuddih ã teo wühbipna caá”, caántdih ãt niijip wut jĩ.* ¹³ Páant ã ñíwatjidih jenah joinít, Dios naáwátidih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “‘Jacobdih caá wã oyop. Obohjeéhtih, Esaúboodih wã iiná caá’, Dios ã niijná caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

¹⁴ Caandih jenah joinít ¿ded pah tigaá jwíta niij? “Ded pah ï chãjatdih jenah joicánjeh, ã náahnidihjeh pánih ñíona, Dios yoobópdih ã chãjcan caá”, ¿jwíta niij tániit? ¿Pánihcan caá! ¹⁵ Dios Moisésdih nin pah ã niijátjidih jwiítidih náhnit caá náahap: “Det wã náahnitdihjeh wã jĩgah en teo wáacipna caá”, Dios ã niijná caá, ãt niij daacáp tajĩ.* Ded pah cáac ã chãjatdih jenah joicánjeh caandih ñíonit, yoobópdih ã chãjna caá. ¹⁶ Jwiít cáacwã jwí náahat pah nihcan, ded pah jwí chãjat jibbut nihcan, det ã náahnitdihjeh Dios ã jĩgah en teo wáacna caá. ¹⁷ Faraón Egipto baácdih moón ï maáhdih ded pah Dios ã niijátjidih náhnit, “Dios ã chãjat yoobópdih ã jumna caá”, jwí niij jéihna caá. Nin pah Faraóndih ãt niijip wut jĩ: “Egipto baácdih moón ï maáh pínahdih meemdih maáh wã waadánap jĩ, nihatdih wã wëpatdih wã júutat túut niijná. Pánihna, ded pah meemdih wã chãjachah ennit, nihat baácdih moón ‘Caánboó chah wëpni caá’, ï niij naóhbipna caá”, Dios caandih ã niijip be, Moisés ãt niij daacáp tajĩ.* ¹⁸ Dios det ã náahnitdihjeh ã jĩgah enna caá. Obohjeéhtih, det bitadih caanjéh ã jepahat túutcan caá. Pánihna, Dios ded pah ã náahatdihjeh ã jéih chãjna caá.

¹⁹ Pánih chãjni ã jumuchah ennit, weemdih nin pah ñita niij tágaá: “Dios ã náahnitdihjeh ã jĩgah enechah, jwiítboó

* 9:4 Ex 4.22 * 9:7 Gn 21.12 * 9:9 Gn 18.10 * 9:11-12 Gn 25.12 * 9:13 Mal 1.2-3 * 9:15 Ex 33.19

* 9:17 Ex 9.16

caandih yap yohna, jwĩ bujácán niít. Pánih yap yohna, jwĩ jéih bujácáh, ¿dépanih tigaá caán jwiít dih ã peéh chājihna?” niij íjnit, weemdih ñita ubh joi tágaá. ²⁰ Nin pah yeebdih wāta niij jepah taga: ¿Yeéb cāacwā oboh jamnit jamna yuhna, Diosdih ñita jāih niít? Ded wāam dahdih ã nawachah, ã naoni dahboó caandih nin pah ã jéih niij jāihcan caá: “¿Dépanih tibeé weemdih nin pah jígohni dah ma nao?” ã jéih niijcán caá. Pánihna, yeéb Diosdih jāihna, caán wāam dah ã jāihñat pah niijná caá ñi chājap.* ²¹ Wāam dah naoni ã náahat pah caán wāam déepjīhjah muntih dawá mácah jígohni dahnadih ã jéih naona caá. Biquína táini wāam dahnadih naona, biih oboh jamnidihbut ã jéih naona caá. Pánihna, caán ã nawat dée, Diosbut ã náahat pahjah jwiít dih ã jéih chājna caá.*

²² Iigúipna bejnit pínah í yéj chājatdih búdí ã íjatih jútut tút niijná, Dios queédih ã peéh chāj bipna caá. Obohjeéhtih, ã wēpatboodih jútut tút niijná, queédih ã peéh chājat pínahdih jenah joiná yuhna, maatápdih í yéj chājatdih át enah boj jwuhap wut jī. ²³⁻²⁴ Ded pah ã táí jumat, ã wēpatdihbut ã jīgah ennidih át jéihyanap wut jī. Jwiít dih jātih átát ñiojip taga, caán biíc dih jamnit, ã wēpat, ã túyatdihbut jwĩ bíbohat pínah niijná. Pánihna, jwiít ã ñionitboó biquína judíowā, bita judíowā nihcannitbut jwĩ jamna caá. ²⁵ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapani Oseas nin pah át niij daacáp tajī:

“ ‘Jātih wīhwā nihcannitjidih “Yeéb wīhwā caá”, wā niijbípna caá. Jātih wā oicannitjidihbut “Yeéb wā oinit caá”,* wā niijbípna caá’, Dios ã niijná caá. (Os 2.23)

²⁶ ‘Wīhwā yeéb nihcan caá’, ã niijnítjiboó Dios báadhni weh í jumbipna caá”, át niij daacáp tajī. (Os 1.10)

²⁷⁻²⁸ Jon jātih Isaíasbut Israel ã jaimenádhin nin pah át niij daacáp tajī:

“Dios cāacwā í yéj chājatdih búdí íjnit, waícanjah queédih ã peéh chāj bipna caá. Pánihna, óondih jenah enna jwĩ bujácát pah, Israel ã jaimená dawá í

jumachah yuhna, det caandih jepah nitdihjah Dios ã táí ubbipna caá”, át niij daacáp tajī. (Is 10.22-23)

²⁹ Isaías nin pahbut át niij daacáp tajī: “Jwĩ Maáh Chah Wēpni, biquína jwĩ déewādh ã táí ubcah, jwiít judíowā jwīta buúd beed tágaá. Pánihna, Sodoma, Gomorra tútchidih moondih peéh chājna, ã yoh beedáát pahjah muntih jwiít dihbut áta yoh beedá tágaá”, át niij daacáp tajī. (Is 1.9)

Judíowā táini doonádhin í náahcat

³⁰ Nindih táí náhnat caá náahap: judíowā nihcannit Jesucristodih táí jenah joinít, í jepahachah ennit, “Nit táinit caá”, queédih Dios át niij enep taga. Dios biíc dih í táí jumat pínahdih í bidcah yuhna, Dios queédih át táí ubap taga. ³¹ Obohjeéhtih, Israel ã jaimená judíowāboó “Jwiít Dios ã wutatdih jwĩ chājachah, caán biíc dih jwĩ táí jumbipna caá”, niij jenah joi bidna yuhna, Moisés ã wutatjidih jepahihna yuhna, í jéih bujácáp taga. Pánihna, táinit í jumihna yuhna, ã wutatdih í jepahcatdih ennit, “Nit táinit caá”, Dios át niij encap taga. ³² ¿Dépanih tigaá táinit jumihna yuhna, í bujácán? “Dioíhwā jumihna, jwĩ jenah joyátjīhjah Moisés ã wutatjidih jwĩ jéih jepahna caá”, niij jenah joinít, Diosdih táí jenah joicánjah, í jéih bujácáp taga. Jesúh táini doonádhin naóhna, nin pah jwīpī niijná caá: “Jwĩ tóocni jee dáh panihni Cristo ã jamna caá”, jwīpī niij naóh bohéna caá. Det jee dáhdih buug lājnitboó í tóocni dahdih ípī íjna caá. Pánihat pah, Cristoíh doonádhin joinít, tóocni jee dáhdih í íjat pah caandihbut íjnit, Dios biíc dih í jéih jamcan niít. ³³ Páant Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Dios nin pah ã niijná caá: ‘Jerusalén tútchiboó í tóocat pínah jee dáh panihnidih wā jwejna caá. Caandih tóoc buugnít, í buug lājni dahdih cāacwā búdí í íjbipna caá. Caandih í íjat pah caán tútchidih moón caán jee dáh panihnidih í náahcatji jíib, wā pebhna í juibícan niít. Obohjeéhtih, caán jee dáh panihnidih táí jenah

* 9:20 Is 29.16; 45.9 * 9:21 Jer 18.4-6 * 9:25 1P 2.10

joinítboó wãjeéh jəmna, ĩ túi wēibipna caá', Dios ā niijná caá", āt niīj daacáp tajī. (Is 28.16)

10

¹ Israel ā jəimená wã déewā iiguípna bejnit pínah ĩ jəməchah, búdí wã jġahna caá. Pániġ jġahnit, Dios queétdih ā túi ũbat pínahdih náah yacna, búdí wã ũbhna caá. ² Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét Dios ā náahat pah búdí ĩ chājġhna yəh caá. Obohjeéhtih, pániġ chājġhna yəhna, Dios ded pah ā chājat tútatdih yoobópdih ĩpġ jéihcan caá. ³ Ĩ jenah joyátġġhneh túini ĩ chājġhna yəhna, Dios ā náah yacatdih ĩ jéih bəjácán caá. Pániġ bəjácán yəhna, Dios ā teo wáacat pínahdih ĩ jenah joicáh, queétdih "Nit túinit caá", ā niīj encan caá. ⁴ Obohjeéhtih, Cristodih túi jenah joinítboodíh "Nit túinit caá", Dios ā niīj enna caá. Pániġhna, Moisés ā wətatjidih jwġ jepahat jġib túi ũbnit jwġ jéih jəmcan caá. Obohjeéhtih, Cristoboodíh túi jenah joí jepahnitdihjeh ā túi ũbna caá.

⁵ Moisésjeh jon jġtġh nin pah āt niīj daacáp tajī: "Det Dios ā wətatdih túi jepahnitdihjeh ā túi ũbbipna caá", āt niijíp tajī.* ⁶⁻⁷ Páant ā niīj daacáchah yəhna, bəj jwəh det Cristodih túi jenah joinítidihjeh "Nit túinit caá", Dios ā niīj enna caá. Cristoíh doonádih bohéna, nin pah jwġpġ niīj naóhna caá: Dios ā wahnġ Cristojeh nin baáčboó ātát dei jəyúp tajī. Pániġ dei jəinġji ā jəməchah, nin pah ĩni niīj jenah joicá bojoó: "Jeáboó púəh laab béjnit, Cristodih ũb dei jəóhni pínahdih jwġ náahna caá. Wənnitġi caolih pebhboó dei bejnit, Cristodih boocat túatnit, caandíh jwəh ũb púəh laáb jəóhni pínahdih jwġ náahna caá, jwġitdih ā túi ũbat pínah niijná", ĩni niīj jenah joicá bojoó. ⁸ Dios naáwátidih naóh yapanġi nin pah āt niīj daacáp tajī: "¿Dépanih tigaá Dios naáwátidih ĩni bid? Caandíh jéihnit, ĩtát bohé tagaá", āt niīj daacáp tajī.* Pániġhna, caán jwġ bohéni naáwát Cristodih ā túi jenah joyát túatna caá. ⁹ Pániġ bohéna, nin pah jwġpġ niīj naóhna caá: Det Dios biícđih túi jəmġhna, "Jesús wã maáh caá",

niīj naóhnit, "Dios caán wənnġjidih āt jwəh boonanap jġ", ĩ niīj jenah joyóchah, Dios queét iiguípna bejnit déejidih ā túi ũbbipna caá. ¹⁰ Jesúsđih jwġ túi jenah joí jepahachah, Dios jwġitdih "Nit túinit caá", ā niīj enna caá. Pániġhna, "Jesús wənnġji jwəh boo pəd jəóhni jəmna, niġat cāacwā ĩ maáh ā jəmna caá", bitadih jwġ niīj naáwáchah, ā túi ũbnit jwġ jəmna caá.

¹¹ Dios naáwátidih naóh yapanġi nin pah āt niīj daacáp tajī: "Det Diosđih túi jenah joinít, 'Páant ā niġát pah biíc yoobó ā yapbipna caá', niīj jenah joinít, túiccanjeh ĩ túi wēibipna caá", āt niīj daacáp tajī.*

¹² Dios niġat cāacwā yoobó ĩ maáh jəmna, det caandíh ũbhnitdih túini ā chājġipna caá. Judíowādih, judíowā niġcannitdihbət biíc yoobó ā túi teo wáacbipna caá. ¹³ Dios naáwátidih biíh naóh yapanġi nin pah āt niīj daacáp tajī: " 'Wã yéejatdih yohnit, weemdíh ma túi ũbú', det jwġ maáhdih niīj ũbhnitdih ā túi ũbbipna caá", āt niīj daacáp tajī.* ¹⁴ Obohjeéhtih, det Cristoíh doonádih joicánnitboó caandíh ĩ jéih ũbhcan caá. Pániġhna, ā naáwátidih naóhnit wġchah, caán doonádih joicánnit, caandíh ĩta jéih jepahcan tagaá. ¹⁵ Ĩ naáwátidih naóhnit pínahdih Dios ā wahcah, det āih túini doonádih naóhnit ĩta wġchah tagaá. Dios naáwátidih biíh naóh yapanġi nin pah āt niīj daacáp tajī: "Túini doonádih naóhnit ĩ jəúwáchah, jwġ túi wēina caá", āt niīj daacáp tajī.*

¹⁶ Páant ĩ daacátġi ā jəməchah yəhna, Israel jəimená dawá caán túini doonádih ĩt joíhcap jġ. Páant ĩ joíhcat pah Isaías Diosđih ũbhna, nin pah āt niīj daacáp tajī: "Maá, ma naáwátidih queétdih jwġ naóh yapanachah yəhna, dawá ĩ joíhcap be", āt niīj daacáp tajī.* ¹⁷ Cristoíh túini doonádih joyát caá náahap, caandíh túi jenah joinít, cāacwā ĩ jepahat pínah niijná. ¹⁸ Nin pah yeebdíh wã niīj ũbh joiná caá: "¿Israel jəimená caán doonádih ĩt joġġcan taniít?" ĩni jenah joyóchah. Caandíh yoobópdih ĩt joġġ ta yəh caá. Páant ĩ joyátjidih tigaá Dios naáwátidih naóh yapanġi nin pah āt niīj daacáp tajī: "Dioíh doonádih niġat pebhboó ĩt naóh

* 10:5 Lv 18.5 * 10:8 Dt 30.12-14 * 10:11 Is 28.16

* 10:13 Jl 2.32 * 10:15 Is 52.7 * 10:16 Is 53.1

peetép wut jī. Pánihna, nihat baácdih moón caandih it joyóp wut jī”, at niij daacáp tajī. *(Sal 19.4)*

19 Pánih jéihnit, nin pah wā jwúub niij úubh joiná caá páant muntih: ¿Caán doonádih Israel jūimená joiná, it tui beh joiícan ta niit? ñi jenah joyóchah. It tui beh joií ta yuh caá. Nin pah Moisés a niij daacátjidih yeebdih wā jwíih náhniabipna caá:

“Nin pah Dios Israel jūimenádih a niij naóhna caá: ‘Jenah joicánnit, yeejépwā caá’, ñi niij ennitdih wíihwā pínah wā chājbipna caá. Páant wā chājachah, yeéboó jepchá tabnit, queétdih bádí ñi íjbipna caá’, a niijná caá”, Moisés at niij daacáp tajī. *(Dt 32.21)*

20 Isaíasbut úumcanjeh, nin pah at niij daacáp tajī:

“Nin pah Dios a niijná caá: ‘Weemdih bidcannitboó i jwāáap be. Weemdih úubhcannitdih ded pah wā jumatdih wā jéihyanap be’, Israel jūimená nihcannitdih Dios a niijná caá”, Isaías at niij daacáp tajī. *(Is 65.1)*

21 Israel jūimenáboodih, nin pah Isaías at jwúub niij daacáp tajī:

“Nin pah Dios a niijná caá: ‘Queét weemdih náahcan, yap yohnit i jumna caá. Obohjeéhtih, i túut nuumát pínahdih náah yacnit, maatápdih “Wíihwā ñi jumúú”, queétdih wā niijp yuh be’, Dios a niijná caá”, Isaías at niij daacáp tajī. *(Is 65.2)*

11

Israel a jūimená daocánnitdih Dios a tui ubat

1 ¿Israel a jūimená Dios a ñíonitjidih buu lía áta yoh taniit? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Nihcan caá! Queétdih a yohcan beé. Weembát Israel a jūima, Abraham jūimená i jūima náahji mun tigaá. Benjamín a jūimená jumni poómpdih bóo caá.* 2 Biíhmah Israel a jūimenádih Dios a ñíonitji i jumuchah, queétdih at yohcap jī. Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji Israel a jūimená i yéej chājatjidih Diosdih at naóh yacap jī. ¿Caán

a naóh yac daacátjidih yeéboó ñi jéihcan niit? Nin pah at niij daacáp tajī: 3 “Maá, ma naáwátdih naóh yapanitdih dawá it mao yohop be. Meemdih wēina, nuñúpdih jwí mao cáo wūhat jeé poómpnadihbut it boto mao yoh beedánap wut be. Ma naáwátdih naóh yapanit biícdih jumni weemjéh caá wā judhdap. Páant wā jumat doonádih joiná, weemdihbut i mawíhna caá”, at niij daacáp tajī.* 4 Páant a niijchah joinit, Diosboó Elíasdih nin pah at niij jepahap wut jī: “Meém biícjeh pohba nihcan caá. Páantjeh wíih cáacwā siete mil pohba i jumna caá. Queétdih weémboó wā tui wapap be. Páant wā wapachah, bita i pāpni Baal wāt jumnidih queét i wēi úubhcan caá. Páant dawá i jumatdih jéihnit, ma

úumca bojó”, Dios Elíasdih at niijp wut jī.* 5 Elías jum lía, daocánnit Diosdih tui wēinit i jumat pah muntih, buubut daocánnit Israel a jūimenádih Dios bádí oina, jīgah ennit, áihwā pínah at ñíwip taga. 6 Pánih ñíonit, “Ñi tui chājat jíb yeebdih wā ñíona caá”, at niijcáp jī. I tui chājat jíb a teo wáacna, oinit, jīgah enat yoobát áta nihcan tagaá.

7 Páant niijnit, ¿ded pah tigaá a jum? Nin pah caá: “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih a niiját pínahdih Israel a jūimená bádí i náahachah yuhna, páant at niijcáp wut jī. Obohjeéhtih, áihwā i jumat pínah niijná, daocánnitdihjeh Dios at ñíwip wut jī. Bitá a ñíocannitboó caandih chah yap yohnit it jumap wut jī. 8 Páant a yapatdih Dios naáwátdih naóh yapanit nin pah it niij daacáp tajī:

“Caandih náahcannitdih Dios ñonit panihnit at chājap be. Páant a chājachah, ded pah a wēpatdih a jútuchah yuhna, ipí beh encan caá. A naáwátdih joiná yuhna, ipí beh joicán caá. Páantjeh tigaá buubut queét i jumap”, it niij daacáp tajī. *(Dt 29.4; Is 29.10)*

9 Maáh David nin pah caandihjeh muntih at niij daacáp tajī: “Queét Israel a jūimená bádí jeémátdih, dawá bí déedihbut bíbohnit, wēina, ‘Jwiítdih Dios a tui wēi enna caá’, niij jenah joinit, ded pah yéej chājnit

* 11:1 Fil 3.5 * 11:3 1R 19.10,14 * 11:4 1R 19.18

ĩ jumatdih ĩ jéihcan caá. Páant ĩ jumuchah ennit, queétdih ma peéh chãjaá.

10 Pánih peéh chãjna, queétdih jéih encannit panihnit ma chãjaá. Ma peéh chãjnit pínahjeh jumna, búdí jĩgah naáh jumnit ĩ jumna naáh”, at niij daacáp tajĩ. (Sal 69.22-23)

Judíowã nihcannitdih Dios ã túi ubat

11 Páant niijnít, nin pah wã jwúb ubh joiná caá: Israel ã jaimená, Cristodih ĩ náahcah ennit, ¿Dios queétdih yohat yoobát taniit? ñi jenah joyóchah. Queétdih páant bóo pohba ã chãjcan niit. Páant ã yohcan yahna, queét Cristodih ĩ náahcah, bũ judíowã nihcannitboodih Dios ã túi ubbipna caá. Judíowãboó ĩ jepchá tubat pínah niijná, judíowã nihcannitdih Dios ãihwã pínah ã chãjna caá. 12 Judíowã Cristodih náahcan, ĩ yap yohat jíib, bũ láa nihat baácdih moondih dawá túi ubnit, Dios queétboodih ã túi chãj wãhna caá. Pánihna, judíowã yap yohnit ĩ jumuchah, bitadih Dios túi chãjna, queét judíowã Cristodih ĩ jepahachah bácah, bitadih chah túini pohba ã chãj wãhbipna caá.

13 Páant niijná, yeéb judíowã nihcannitdih wã naóhna caá. Yeebdih caá Cristo weemdih ã bohéat tútup. Pánih yeebdih bohéna, oboh nih bohéna wã chãjcan caá. 14 Páant wã déewãdih wãpĩ niij naóhna caá, Dios ã túi ubnit ñi jumatdih ĩ jéihyat pínah niijná. Pánih jéihnit, íjina, tút nũmnít, queétbut Cristodih ĩ náahachah ennit, Dios queétdihbut ã túi ubbipna caá. 15 Judíowãdih Dios ã cádah jwũhachah, nihat baácdih moón judíowã nihcannitboó túini doonádih joinít, Cristodih ĩ jepahna caá. Páant ĩ jepahachah ennit, queétboodih ãjeéh ã túi jumat túttna caá. Queét judíowãboodih ãihwã pínah ã chãjachah bácah, nihat baácdih moondih túini yoobát ã jumat tútubipna caá. ãihwã ĩ jumuchah, chah dawá Cristodih jepahnit iiguipna bejnit déejidih Dios ã túi ubbipna caá. 16 Nin pah caá ã jumap: Cáacwã ĩ jwũh chãjni pan dahdih Diosdih ĩ wũhachah, “Nin túini caá”, ã niij enbipna caá. Pánih caanbítidih ennit, nihat jedhndihbut biíc yoobó “Nin túini caá” ã niij enbipna caá. Pánihat

pah muntih, máa náat túini ã jumuchah, ãih cácanabut túini ã jumna caá. Páant niijná, nin pah wã niij naóhna caá: Jwĩ nũo Abrahamji Diosdih ã túi jenah joyóchah, “Nin túini caá”, Dios caandih ã niij enat pahjeh, ã jaimenabut caandih ĩ túi jenah joyóchah, “Nit túinit caá”, queétdihbut ã niij enbipna caá.

17 Biquína judíowã olivo nah Dios ã bóod yohni cácana panihnit ĩ jumuchah, yeéb judíowã nihcannitboodih ã bóod yohopjidih ã jwúb dũjnit panihnit ñi jumna caá. Yeéb jiadih bóo olivo cácana panihnit ñi jumuchah yahna, momni olivo nah panihnidih at jwúb dũjúp wut jĩ. Páant niijná, nin pah wã niij naóhna caá: Judíowã ĩ jumapjidih yeéb judíowã nihcannitdih Dios at jwúb tút nũm jwejep wut jĩ. Pánih dũjnit panihnit ñi jumuchah, judíowãdih Dios ã túi teo wáacat pah, bũ yeebdihbut ã túi teo wáacna caá.

18 Páant yeebdih ã ñíwichah jéihnit, “Jwiitboó judíowãdih chah túinit caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Nindih ñi túi náhninaá: Ded máa cácana ãih náatdih apĩ teo wáaccan caá. Obohjeéhtih, ãih náat caá caán cácanadih ã túi teo wáacap. Páant ã nihat pah, jwiit judíowãdihjeh Dios jwũh ñíona, máa náat panihnit jwĩ jumna caá. Pánih ñíona, jwĩ dée pínah Cristodih at ñíwip wut jĩ, yeebdihbut ã túi ubat pínah niijná. Pánihna, “Jwiitboó judíowãdih chah túinit caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.

19 Yeéb judíowã nihcannit nin pah ñita niij tágaá: “Biquína máa cácanadih ĩ bóod yohat pahjeh Dios biquína judíowãdih at yohop wut jĩ, jwiitboó ãihwã jwĩ jumat pínah niijná”, ñita niij tágaá. 20 Páant ñi niiját yoobópdihi tígáa. Obohjeéhtih, queét Cristodih ĩ túi jenah joicátji jíib Dios queétdih at cádah jwũhup taga. Cristodih ñi túi jenah joyát jíibjeh ãihwã pínah yeebdih at ñíwip taga. “Jwiit judíowãdih chah túinit caá”, ñi niij jenah joyóchah, ã túican caá. Yeebút ñi túi chãja chaáh, queét judíowã ĩ cádahat pah “caandih ñi cádahná” niijná.

21 Jwũh jumni cácana panihnit judíowã Cristodih ĩ jepahcat jíib, Dios yohna, yeéb ã jwúb tút nũmní cácana panihnit, caandih ñi cádahachah ennit, yeebdihbut

biíc yoobó ã yohbipna caá. ²² Dios yeebdíh ded pah ã túi chājatdih ñi túi náhninaá. Ɛm náah jəmni caandíh jepahcannitdih ã peéh chājat pínahdihbut búdí jenah joyát caá náahap. Yeéboó caandíh ñi túi jenah jói cádahcah, yeebdíh ã túi chājipna caá. Obohjeéhtih, caandíh ñi cádahachah, yeebdíhbut Dios ã yohbipna caá. ²³ Queét jepahcannit judíowã túut nɯmɯnít, caandíh ã jepahachah, caán ã bóod yohni cácana panihni ã jəmɯchah yuhna, queétdih ã jwúub dɯjɯbípna caá, ã ñíonit biícđih ã jwúub jumat pínah niijná. Diosdih dedé bɯwat wíhcah, ã yohnijidih ã jéih jwúub dɯjɯná caá. ²⁴ Pánihna, yeéb judíowã nihcannit jiadih bóo olivo cácana panihnit ñi jəmɯchah yuhna, momni olivo nahdih dɯjɯt pah, Dios yeebdíh áihwã pínah át chājar wat jí. Yeebdíh pánih chājni jəmna, judíowãboó ã jwíih ñíonit ã jəmɯchah, momni olivo nah yoobát panihnidih queét ã yohnitjiboodíh ã jwúub dɯjɯt pínahdih Dios ã bɯwacan caá.

Dios judíowãđih ã túi ɯbat

²⁵ Yeéb wã déewã panihnit, “Dios jwiít judíowã nihcannitdih chah ã wēi enna caá”, ñi niij jenah joicát pínah niijná, bɯ yeebdíh cáacwã ã jéihca naáhdih wã naóhbiipna caá. Nin pah ã jəmna caá: Bɯ jwuh dawá judíowã Diosdih ã jepah jwuhcan caá. Dios ã ñíonit judíowã nihcannitdih áihwã ã chājat túttimah, judíowã jwuh jwúub túut nɯmɯnít, caandíh ã jepahbiipna caá, bɯca. ²⁶ Páant ã jepahachah, queét nihát iiguípna bejnit déejidih Dios ã túi ɯbbipna caá. Páant ã yapat pínahdih Dios naáwátđih naóh yapanit nin pah ít niij daacáp tají:

“Jerusalén tútchimant jūóhni judíowãđih ã túi ɯbbipna caá. Pánih jūóhniboó queét Jacob ã jɯimená Diosdih ã náahcatjidih ã túut nɯmbípna caá. (Is 59.20)

²⁷ Páant ã túut nɯmúchah, Í yéejatđih wã yohbipna caá. Pánih yohnit, wã niijátji pahjeh queétdih wíihwã wã chājipna caá, Dios ã niijná caá”, ít niij daacáp tají. (Jer 31.33-34)

²⁸ Judíowã ã nɯowãđih ã ñíonitji ã jəmɯchah, Dios queétdih búdí ã oyatji pahjeh mɯntih, bɯ jəmnitdihbut biíc yoobó ã oina caá. Obohjeéhtih, páant ã oinit ã jəmɯchah yuhna, Cristoíh doonáđih jóíhcan, Diosdih eníhcannit ã jəmna caá. Páant ã eníhcat jíib, bɯ jwuh yeéb judíowã nihcannitboó Cristoíh doonáđih joinít, ñi jepahna caá. Obohjeéhtih, judíowã Diosdih ã eníhcah yuhna, Dios páantjeh queétdih ã oina caá. ²⁹ Pánih oina, ã nɯowãđih Dios ã niijátji pah ã jɯimenáđihbut ñíonit, ã oi cádahcan niít. ³⁰ Yeéboó jātih Diosdih yap yohnit ñi jəmɯchah yuhna, judíowã ã yap yohochah ennit, bɯ jwuh yeebdíh jġgah ennit, Dios át túi ɯbɯp taga. ³¹ Yeebdíh ã jġgah en teo wáacatđih enna yuhna, queétboó páantjeh yap yohnit ã jəmna caá. Pánih yap yohnit ã jəmɯchah, Dios yeebdíh ã jġgah enat pahjeh queétdihbut biíc yoobó ã teo wáacbiipna caá. ³² Nin pah caá: “Nihat cáacwã tabit yap yohnit ã jəmɯchah, queét nihátđih jġgah ennit wã teo wáacbiipna caá”, Dios ã niijná caá.

³³ ¡Choo! ¡Dios wēpni niít! Nihat túi jéih beedáni yoobát caá ã yoób jəmɯp. Páant ã jəmɯchah, ã jenah joyátđih, ã chājatdihbut jwiít cáacwãboó jwí túi jéih beedácan caá.*

³⁴ Nin pah Dios naáwátđih naóh yapanit ít niij daacáp tají: “Dios jwí maáh ã jenah joyátđih det ã jéihcan caá. Pánih jéihcannit jəmna, det caandíh ‘Nin pah ma chājaá’, ã jéih niijcán caá.* ³⁵ Det Diosdih biíh pah bóodih ã wāhat túttimah, ‘Caán weemdíh ã jíib bɯdána caá’, ã jéih niijcán caá”, ít niij daacáp tají.* ³⁶ Dios nihátđih chājni ã jəmna caá. Pánih jəmna, nihát ã chājni áih míic ã jəmɯchah, nihátđih ã wēpatjġh páantjeh ã jumat túutna caá. Páant ã jəmɯchah, yeó jáap jumat pah caandíh jwí wēi naóh jġh. Páant tíi ã jəmɯ nah.*

12

Dioíhwãđih túini chājat caá náahap

¹ Dios jwiítđih búdí ã oyatđih náhninit, ded pah ã chājatdihbut jenah joiná, nin pah ñi chājat pínahdih yeebdíh búdí wã náah yacna caá: Túini oveja wūúhdih ã mao

* **11:33** Is 55.8-9 * **11:34** Job 15.8; Is 40.13; Jer 23.18; 1Co 2.16 * **11:35** Job 41.11 * **11:36** 1Co 8.6; Ef 4.6; Col 1.16

caó wāhat pah, yeebjéh Diosdih ñi míc wāhúú, ā náahatdihjeh ñi chājat túut niijná. Páant tigaá náahap jwiít dih, Diosdih jwí túi weñaat túut niijná. ² Páni chājnit, Diosdih jéihcannit ĩ jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. Yeejép ĩ chājat pah biíc yoobó ñi chājca bojoó. Ñi jenah joyát dih túut nūm bėjna, túnidih chājnit ñi jumbipna caá. Páni túut nūmná, Dios yeebdih ded pah ā náah yacat dih ñi jéihbipna caá. Ā náah yacat túini jumna, yoobópdihbut ā jumna caá. Caán ā náah yacat pah chājna, Diosdih ñi túi weñabipna caá.

³ Búdí oinit, Dios weemdih ā ñíwip jī, cāacwādih wā bohéat pínah niijná. Páni bohéni jumna, nihat yeebdih nindih wā naóhna caá: “Weém túi jéihni yoobát caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Jesús dih túi jenah joinít jumna, “Dios weemdih ā teo wáacat pah bóojeh tigaá wā jéih chājap”, niij jenah joyát caá náahap. ⁴⁻⁵ Jwiít nihat Cristoíhwā míc jumna, áih bācah panihni jwí jumna caá. Páni jumna, mácah tewatna Dios jwiít dih át wāhup taga. Nin pah ā jumna caá: Jwíih bācahdih téihyana, jíthana, quíibna, dawá ā jumna caá. Pániha, biíc bācahjeh jumna yahna, mácah tewatna ā jumna caá. Páant jwíih bācah ā jummat pah, jwiít Cristoíh bācah panihni jwí jumuchah, mácah tewatna jwiít dih ā wāhna caá, jwí túi míc teo wáacat pínah niijná.*

⁶ Dios jwiít nihat dih ā teo wáacachah, mácah tewatnadh át wāhup taga, ā wēpatjīh jwí chājat pínah niijná. Biquína jwiít dih Dios naáwát dih naóh yapanit pínadh át ñíwip taga. Páant ā ñíonit jumna, Cristodih ĩ túi jenah joyát pah bóo bitadibbut ĩ túi naóh yapana naáh. ⁷ Biíhboodih cāacwādih teo wáacni pínadh Dios át ñíwip taga. Páant ā ñíoni jumna, Dios ā wēpatjīh bitadh ā túi teo wáaca naáh. Bitadh Dios naáwát dih bohéni pínah jumna, caandih ā túi bohéna naáh. ⁸ Biíhboó bitadh weñani pínah jumna, queédih ā túi weñana naáh. Biíhboó, moh yéejnit dih bií déedih túi wāhni pínah jumna, túini caolih jumnit, ā wēi wāhna naáh. Bitaboó maáta

pínah jumna, túi jenah joinítjeh ĩ wātū naáh. Biíhboó jíghah en teo wáacni pínah jumna, ā túi wēi teo wáaca naáh. Pániha, mácah jéihnit ñi jummat yoobó yeeb Cristoíhwā túi míc teo wáacat caá náahap.*

Cristoíhwā dih ded pah chājat caá náahap

⁹ Nin pah caá yeeb Cristoíhwā dih jummat náahap: Bitadh túi oyat caá náahap. Yeejépdih en iinít, túiniboodih chājat pínadh búdí ñi bidí. ¹⁰ Ñi úudwā yoobát dih ñi oyat pah Cristoíhwā ñijeéh jumnit dih biíc yoobó ñi oyoó. Ñijeéh jumnit dih ñi túi míc wáyaá.

¹¹ Dios ā wātū pah chājna, yabhcanjeh, ñi túi wēi jepahaá.

¹² Dios yeebdih ā pebhna ā ub bejat pínadh jéihna, túi wēi páñat caá náahap. Yeejép yapna yahna, biíc yoobó Cristodih cádahcat caá náahap. Diosdih ñi túi wābh cádahca bojoó.

¹³ Jesús hwā moh yéejnit dih ñi túi teo wáacá. Bitā ñi pebh ĩ jwíibínachah, queédih ñi wēi jwāáá.*

¹⁴ Det yeebdih yeejép ĩ chājachah, “Yeejép ĩ yap dáhwa naáh”, niijcánjeh, “Ĭ túi yapa naáh”, ñi niijí.*

¹⁵ Det wēinitjeéh jumna, yeebbát ñi weñeé. Jíghahnit ĩ jumuchah, ĩjeéh ñi jíghah wáacá.

¹⁶ Biíc dih ñi túi jumúú. “Weém chah túini caá”, niij jenah joicánjeh, oboh jumnit biíc dih ñi túi jumúú. “Weémboó túi jéih beedáni caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.*

¹⁷ Bitā yeebdih yeejép ĩ chājachah yahna, queédih yeejép chāj jwáubaca bojoó. Túinijeh ñi chājaá, “Nin ā túi chājna caá”, nihat ĩ niij jéihyat pínah niijná. ¹⁸ Yeéb ñi déewādih túi chājat pínadh búdí ñi bidí, biíc dih túi jummat túut niijná. ¹⁹ Yeéb, wā oinitá, bitā yeebdih yeejép ĩ chājatjī jīb, ñi jwáub peéh chājca bojoó. Ĭ yéj chājatjī jīb, Diosboó ĩjnit, queédih ā peéh chāj bipna caá. Páant ā chājat pínadh jenah joinít, Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī: “Weémboó cāacwā ĩ yéj chājat jīb yoobópdih wā peéh chāj bipna caá”, jwí Maáh ā niijná caá”, át niij daacáp

* **12:4-5** 1Co 12.12 * **12:8** 1Co 12.4-11 * **12:13** He 13.2; 1P 4.9 * **12:14** Mt 5.44; Lc 6.28 * **12:16** Pr 3.7

* **12:19** Dt 32.35

tajī.* ²⁰ Páant ã jumuchah, yeéboó nin pah ñi chãjaá: Yeebdíh en jũihni ã nuugúp wunuchah ennit, ã jeémát pínahdih ñi wũhuú. Æ taca jootóchah ennit, ã babhbat pínahdihbut ñi wũhuú. Páant caandíh ñi túi chãjachah enna, búdí ã tíicbipna caá.*
²¹ Bitá yeebdíh yeejép ĩ chãjachah, queétdih biíc yoobó yéej chãj jwúubacan, táinijeh ñi chãjaá.

13

Ñi maátadih jepahat caá náahap

¹ Nihat maátadih Diosjeh tigaá ĩ maáh jummat pínahdih ãt ñíwip taga. Páant ã maáh waadánit ĩ jumuchah, queét yeebdíh ĩ wutuchah, ñi túi jepahaá. ² Det jwĩ maátadih jepahcannit, Dios ã ñíonitdih yap yohna caá ĩ chãjap. Páant ĩ yap yohatji jíib queétdih peéh chãjat ã jumbipna caá. ³ Det túi chãjnit ĩ maátadih ĩpĩ úumcan caá. Obohjeéhtih, yeejép chãjnitboó ĩ maáta ĩ peéh chãjat pínahdih ĩpĩ úumna caá. Ñi maátadih úumcat túut niijná, táinidihjeh ñi chãjaá. Páant ñi túi chãjachah ennit, “Ma túi chãjna beé”, maátaboó yeebdíh ĩ niijbipna caá. ⁴ Dios yeebdíh teo wáacat túut niijná, ñi maátadih ã wutna caá, ñi túi jummat pínah niijná. Obohjeéhtih, ñi túi chãjcah, yeebdíh ĩ peéh chãjat pínah niijná, Dios queétdih ãt ñíwip taga. Páant yeejép chãjnit jumna, queétdih úumat caá náahap. ⁵ Peéh chãjat náahcan, ñi maátadih túi jepahat caá náahap. “Páant wã chãjachah, ã túibipna caá”, niij jenah joiná, túi jepahnit, táinijeh chãjat caá náahap. ⁶ Ñi maátadih caán tewatdih Dios ãt wũhup taga. Páant ĩ túi tewechah ennit, yeéboó ĩ tewat jíib ñipĩ jíib chãjna caá.

⁷ Ded pah yeebdíh ĩ jíib chãjat túutuchah, túi jepahnit, ñi jíib chãjaá. Maáta ĩ tewat jíibbut, túi jíib chãjnit, queétdih túi wẽi naáwát caá náahap.*

Míc oyat caá náahap

⁸ Bitadih ñi jíib buudáátdih waícanjeh ñi jíib chãj beedánaá. Obohjeéhtih, ñi túi míc oi cádahca bojoó. Det bitadih oina, Dios ã wutatdih ã túi jepahna caá. ⁹ Æ wutat nin pah caá ã niijp: “Biíh áajĩh ñi yéej chãjca

bojoó. Cãacwãdih ñi mao yohca bojoó. Ñi nuumcá bojoó. Bitáih bií déedih ñi en ñinahca bojoó”, ã niij wutna caá. “Meemjéh ma míc oyat pahjeh muntih, bitadihbut ma oyoó”, ã niij wutatdih jepahna, Dios nihat biíh ã wutatdihbut jwĩ túi jepah beedána caá.*
¹⁰ Bitadih oina, queétdih jwĩ yéej chãjcan niit. Pánihna, queétdih oina, Dios ã wutatdih túi jepah beedána caá jwĩ chãjap.

¹¹ Eonit panihnit ñi jumca bojoó. Nin baácboó ded pah ã yapatdih túi jenah joinit ñi jumúú. Jesús ã jwúub dei jũúwát pínahdih náhninit, ñi túi páñaá. Caandíh jwĩh jepahna, “Jwiitdih ubudih ã jwúub dei jũóhbipna caá”, jwĩ niij jenah joyóp jĩ. Obohjeéhtih, buu ã jwúub dei jũúwát pínah bahnijeh caá ã judhdup. Páant bahnijeh ã judhduchah, jwiitdih túi jenah joyát caá náahap. ¹² Jesús ã jwúub dei jũúwáchah, chei panhipboó yeejép ĩ chãjat waícanjeh ã buudbípna caá. Jesús ã jwúub dei jũúwát pínah bahnijeh ã judhdaditdih jéihnit, yeejép chãjatdih cádahnit, Jesús ã yeh iiguíp panhipboó jumna, táinijeh chãjat caá náahap. ¹³ Jwiit mícjeh túi chãjat caá náahap. Wẽi babh máihñat, íí náah chãjatdihbut jwĩ bidcat dée caá. Míc jũihnit, míc jepchá tubnitbut jwĩ jumca boj jĩh. ¹⁴ Pánihna, yeejép ñi ñinahatdih cádahnit, jwĩ Maáh Jesu-cristo ã teo wáacatjĩh táinidihjeh ñi chãjaá.*

14

Bitadih yeejép jenah joicát

¹ Jesúsdih jáap jepahnit pah, ã naáwátidih túi jéih jwuhcannitdih ñi túi míc pej jumúú. ĩ túi jéih jwuhcah ennit, “Meém jéihcanniabeh caá”, ñi míc niij íjaca bojoó. ² “Weém nihat nuñúpwãdih wã jeéméchah ã táina caá”, biquína ĩ niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, bitaboó, Jesúsdih doonáidih túi jéih jwuhcannit, nuñúpwãdih jeémpcanjeh, pácahinadihjih ĩ jeémpna caá. ³ Det nihatdih jeémpnit, pácahinadihjih jeémpnitboodíh “Meém oboh jumni caá”, ĩ niij jenah joicá bojo naáh. Pácahinadihjih jeémpnitbut nihatdih jeémpnitboodíh “Yeejép chãjna caá ma chãjap”, ĩ niij jenah joicá bojo naáh.

* **12:20** Pr 25.21-22 * **13:7** Mt 22.21; Mr 12.17; Lc 20.25 Ef 6.11-17

* **13:9** Ex 20.13-15,17; Dt 5.17-19,21; Lv 19.18 * **13:14**

Det Jesúsdih jepahnit nihardih jeémpnit ĩ jumuchah yuhna, “Nit wíihwā caá”, Dios queétdih ā niijná caá. Āihwā ĩ jumuchah ennit, nuñápwādhij jeémpcannitboó queétdih yeejép ĩ niij jenah joicá bojo naáh. ⁴ Ded Jesúsdih jepahni Diosdih teo wāhni panihni caá ā jumap. Páant āih ā jumuchah, yeéboó caandih ĩi jéih naóh yaccan caá. Ded pah caán ā chājatdih ennit, ā maáhjeh “Ma túi chājna beé. Ma túi chājcan beé”, ā jéih niijná caá. Pánihna, Jesúh ā jumuchah, āihdih túi teo wáacna, “Meém yeejép chājni caá”, caandih Jesús ā niij naóh yaccan niit.

⁵ “Diosdih jwī weñat pínah nin yeó jáapjeh caá. Biíh yeó jáap jwī tewat pínah ā jumna caá”, biquína ĩ niij jenah joiná caá. Obhjeéhtih, bitaboó yeó jáap jummat pah biíc yoobó Diosdih ĩ wēina caá. Queét biíc yoobó chājcanit jumna yuhna, nihardih nin pah ĩ niij jenah joyó naáh: “Jesús ā náah yacat pahjeh wā chājna caá”, ĩ niij jenah joyó naáh. ⁶ Det “Nin yeó jáapdih Diosdih jwīpī wēina caá”, niij jenah joinít, jwī maáhdih jepahna caá ĩ chājap. Bitá “Yeó jáap jummat pah Diosdih jwīpī wēina caá”, niij jenah joinít, queétbody jwī maáhdih jepahna caá ĩ chājap. Det déepdih jeémpnit, Diosdih “Túina caá, Paá”, niij jeémpna, Diosdih ĩ wēina caá. Bitaboó Diosdih weñat túut niijná, déepdih jeémpcannit, Diosdih “Túina caá, Paá”, biíc yoobó ĩ niij wēi naóhna caá.*

⁷⁻⁸ Jwiit nihardih Cristoihwā jumna, jwī náahardihjeh jwī jéih chājcan caá. Báadh jwuhna, jwī maáhdih jwī jepahna caá. Wunnabut jwī maáihwā jwī jumna caá. Nin baácboó jum jwuhna, caandih weñaat caá náahap. Jwī wunat pínah jātihbit, āihwā jumna, caandih páantjeh biíc yoobó weñaat caá náahap. Pánihna, jwī báadhachah, jwī wunuchahbut, páantjeh Cristoihwā jwī jumna caá. ⁹ Báadhndih, wannitjidihibut, jwī Maáh jummat túut niijná, Cristo wanniji āt jwūb boó pad jūwáp wut jī.

¹⁰ Nihat āihwā jumna yuhna, ¿Dépanih tigaá ĩi déewā panihnit Jesúsdih jáap jepahnit ĩ jumuchah, “Dios meemdih ā peéh chāja naáh”, ĩi niij naóh? ¿Dépanih tigaá ĩi déedih oboh jumni pah ĩi en? Diosboó ded pah jwī chājatdih jéih beedáni ā jumardih túi

náhnat caá náahap. Ā jumapboó jwī jwībī ũhuchah, biquína jummat pah ded pah jwī chājatjidihi ā ũbh joyóchah, jwiit nihardih jepahat ā náahbipna caá. Páant ā ũbh joyát pínahdih náhnit, ĩi dée panihnidih “Yeejép caá”, ĩi niijca bojoó.* ¹¹ Dios naáwátdih naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī:

“Nin pah jwī Maáh ā niijná caá: ‘Weém báadhni wā jumuchah, yoobópdih wā niiját biíc yoobó ā yapbipna caá: Nihat wā pebh bódicha caj yoh ĩajnit, ‘Meém túini, wēpni caá’, weemdih ĩ niij, wēi naóhbipna caá’, ā niijná caá’, āt niij daacáp tajī. (Is 45.23)

¹² Pánihna, Dios pebhboó jwī jwībī ũhuchah, nihardih jwī chājatjidihi “¿Dépanih tigaá páant ma chāj?” jwiitdih ā niij ũbh joyóchah, jepahat ā náahbipna caá.

Ñi déedih buugát dée pah chājcat

¹³ Jwī dée panihnidih “Yeejép caá”, niij naóhcanjeh, nin pahbut niij jenah joyát caá náahap: “Jwiit Jesúihwā jwī tóoc buugát panihat pah, numah yéj chāj waóhca boj jīh”, niij jenah joyát caá náahap. ¹⁴ Weém jwī Maáh Jesúh jumna, nin wā naáwát pínahdih wā túi jéihna caá: Weémboó nihardih jeémátdih wā jeéméchah, ā túina caá. Pánihna, dedé wā jeémát jīb, weemdih peéh chājat ā wihcan caá. Obhjeéhtih, biíhboó “Nin jeémátdih jeémpna, yeejép wā chājna caá”, niij jenah joí jeémpnidih peéh chājat ā jumbipna caá. ¹⁵ Yeéb ĩi jeéméchah ennit, ĩi déebut en yac jeémpna, “Weém Jesúsdih wā yap yohna beé”, niij jenah joinít, búdí āta jenah joi tágaá. Pánih chāj jūatna, caandih ma túi oican caá. ĩi déedihbut Cristo ā wan wāhadnih jéihnit, caán jeémátdih jeémp jūatcat caá náahap, “Cristodih ā cádahná”, niijná. ¹⁶ “Nin pah wā chājachah, ā túina caá”, yeéb ĩi niij jenah joyóchah yuhna, “Páant ā chājachah, ā túican caá”, bita yeebdih ĩta niij tágaá. Páant ĩi niiját pínahdih náahcan, “Páant wā chājat ā túyuchah yuhna, wā chājcan niit, Jesúihwādhij yeejép dooná ā wihcat pínah niijná”, ĩi niij jenah joyó. ¹⁷ Pánih jenah joinít, nindihbut túi jenah joyát caá náahap: Diosboó jwī maáh ā jumuchah, jwī

* 14:6 Col 2.16 * 14:10 2Co 5.10

jeémát, jwĩ babhbatbat oboh jumni caá. Pánihna, áihwã jumna, Dios ã náhat pah chãjnit, bitajeéh túi jumnit, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh weñat caá náahap. ¹⁸ Páant jwĩ jumuchah ennit, Diosboó “Meém ma túi chãjna beé”, jwiít dih ã niijbípna caá. Páant ã niiját pahjeh muntih cáacwãbat biíc yoobó ã niijbípna caá.

¹⁹ Ded pah biíc dih jwĩ túi jumat pínah, ded pah jwĩ túi míc teo wáacat pínah dih bat bidat caá náahap. Pánih chãjna, Jesús dih chah jwĩ túi jenah joibípna caá. ²⁰ Dios ã jeémát tútcannijidih ñi jeéméchah ennit, biíh Jesúhboó ã en wëican, Jesús dih ãta cádah tagaá. Pánihna, buagní pah ã jumcat pínah niijná, caandíh ñi jeémpca bojoó. Yoobó dih tigaá nihat jeémát túini míc caá. Páant ã jumuchah yuhna, biíh pah bóo jwĩ jeéméchah, “Nin yeejép jeémát caá”, biíhboó niijná yuhna, en yacnit, ãta jeémp tagaá. Pánihna, Dios ã wutat dih jenah joicánjeh jeémpna, ã yéj chãjna caá. Páant jwiít dih en yacnit ã jeéméchah, ã yéj chãjat jwĩh jíb caá. ²¹ Nuñáp déep dih yeéb ñi jeéméchah enna, poonidihbut ñi babhbachah enna, biíh Jesúhboó “Caandíh jeémp, babhna, yeejép wãta chãj tagaá”, niij jenah joiná yuhna, caanbát en yacnit, biíc yoobó ãta chãj tagaá. Páant niij jenah joiní bácah, jeémp babhna, yeejép ãta chãj tagaá. Pánihna, caán yeejép ã chãjcat pínah, Jesús dih ã túi jenah joí cádahcat pínahbut niijná, nuñáp déep dih, poonidihbut ñi cádahachah, ã túina caá. ²² “Nihat dih wã jeéméchah ã túina caá”, ñi niij jenah joyá dih Dios dih ñi naáwá. Páant niij jenah joiná, yeejép dih chãjcani, “Weemdíh peéh chãjat ã wihcan níit”, niij jenah joiní ã wëina caá. ²³ Obohjeéhtih, “Nin jeémát dih jeémpna, yeejép wãta chãj tagaá”, biíhboó niij jenah joiná yuhna, caán jeémát dih ã jeémát jíb, caandíh peéh chãjat ã jumbipna caá. Pánihna, ded pah chãjna, “Nin pah chãjna, wã túi chãjna caá”, niij jenah joicát jíb, jwiít dih peéh chãjat ã jumbipna caá.

15

Jwĩjeéh jumnit dih túi teo wáacat

* 15:3 Sal 69.9

¹ Jwiít Jesús dih túi jenah joinít, behnit panihnit jumna, wébít panihnit dih iijcanjeh, túi teo wáacat caá náahap. Pánih teo wáacna, jwĩ weñat pínah dih jeh chãjcat caá náahap. ² Jwĩjeéh jumnit Jesúh wãboodíh jenah joinít, Jesús dih chah ã túi jenah joyát pínah niijná, queé dih teo wáacat ã náahna caá. ³ Cristoboó ã weñat pínah dih jeh chãjcan, bita caandíh yeejép ã wëhenachah yuhna, ã íp ã wutat dih jeh apí chãjap wut jĩ. Páant ã chãjat pínah dih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Meemdíh yeejép ã naáwát pah muntih, ma wutat dih wã jepahat jíb, weemdíhbut yeejép ã wëhena beé”, át niij daacáp tají.* ⁴ Jon jãtíh Dios naáwát dih naóh yapaniit daácna, jwiítbut Dios dih jwĩ túi jéhyat pínah niijná, ít daacáp wut jĩ. Í daacátjidih bohéna, ded pah Dios jwiít dih ã náah yacat dih jwĩ túi jéhbipna caá. Pánih bohéna, yeejép yapna yuhna, Dios dih túi jenah joí cádahcan, ã pebhboó jwiít dih ã ub bejat pínah dih náhninit, jwĩ túi wëi jumbipna caá. ⁵ Yeebdíh wãbuhna, nin pah wãpí niijná caá: “Paá, queét Jesús dih péenit dih búdí ma teo wáacá, túi wëinit, meemdíh cádahcanjeh, túi biíc dih ã jumat pínah niijná. ⁶ Páant queé dih ma túi teo wáacachah, queét nihat biíc yoobó jenah joinít, ‘Dios, jwĩ Maáh Jesucristo ã íp, túini, chah wëpni caá’, ã niij wëi naóhbipna caá”, wãpí niij wãbuhna caá.

Judíowã nihcannit dihbut túini dooná ã jwibíat

⁷ Cristo yeebdíh ã wëi enat pahjeh muntih, yeebút biíc yoobó bita Jesúh wãdih ñi túi wëi eneé. Páant ñi túi wëi enechah ennit, bitabat Dios dih ã wëi naóhbipna caá. ⁸ Nindih yeebdíh wã naóhna caá: Cristo teo wãhni panihni ã jãuwáchah, jwiít judíowã íh pínahjeh pohba nihcan, yeéb judíowã nihcannit íh pínahbut páant át jãuwáp tají. “Yeebdíh wã túi chãjbipna caá”, jwĩ nuowãdih ã niijátji pah chãjni ã jumat dih jwiít judíowã jwĩ jéhyat pínah niijná, Dios Cristodih át wahap tají. ⁹ Pánih wahnit, yeéb judíowã nihcannit dihbut ã jĩgah en teo wáacachah ennit, yeebút caandíh ñi wëi naáwát pínah

niijná, Cristodih át wah deyanap wut jī. Ded pah yeebdih ā teo wáacat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Cristo nin pah Diosdih ā niijp be: **Judíowā nihcannit pehbóó bejnit, meemdih numah wēi naóhnt, queét cātih wā numah wēi eobipna caá**’, Diosdih ā niijp be”, át niij daacáp tajī. (2S 22.50; Sal 18.49)

¹⁰ Páant ā niij daacátji pah muntih, nin pah biíh naóh yapanibut át niij daacáp tajī: “Yeéb Judíowā nihcannit Dios ā ñionit judíowā biícđih ñi túi weñeé”, át niij daacáp tajī. (Dt 32.43)

¹¹ Páant ā niij daacátji pah muntih, nin pah biíhbut át niij daacáp tajī:

“Nihat yeéb judíowā nihcannit Diosdih ñi weñeé. Nihat baácđih moón caandih ñi wēi eweé”, át niij daacáp tajī. (Sal 117.1)

¹² Isaíasjibut biíc yoobó muntih nin pah át niij daacáp tajī:

“Isaí juma nihat cāacwāđih ī maáh ā jumcipna caá. Pánihna, judíowā nihcannitdihbut ī maáh jumna, queét iiguipna bejnit déejidih ā túi ubat pínahdih ī jéihcipna caá”, át niij daacáp tajī. (Is 11.10)

¹³ Yeéb judíowā nihcannitdihbut ā túi teo wáacatđih ñi jéihyechah, Dios yeebdih túi jummat túutnit, búdí ā weñana naáh. Pánihna, Jesúsđih túi jenah joinít, ā pehbóó yeebdihbut ā ub bejat pínahdih Túini Espíritu ā teo wáacatđih náhninit, ñi túi wēi páñaá.

¹⁴ Wā déewā panihnitá, yeebdih wā bohécáh yahna, yeebjéh Dios ded pah ā jummat tútatđih túi jéihnit, ñijeéh jumnitđih jéih bohénit, túi chājnit yoobát ñi jummat doonáđih wā joiná beé. Pánih joinít, “Caán dooná yoobópdih tigaá”, wā niij jenah joiná caá. ¹⁵ Páant ñi jumachah yahna, weemdih oina, nihat judíowā nihcannitđih Dios ā bohéát túutni jumna, úmcanjeh yeebdih bainí wā naóhna caá, ñi túi náhniat pínah niijná. ¹⁶ Páant weemdih ā bohéát túutuchah, caandih teo wāhni jumna, Jesucristoíh túini doonáđih judíowā nihcannitđih wāpī

bohéna caá. Páant wā bohénachah, Jesúsđih ī túi jepahachah ennit, Túini Espíritubóó queéđih Dioíhwā ā chājachah, “Nit túinit caá”, Dios ā niij enna caá.

¹⁷ Jesucristoíh jumna, ded pah Diosdih wā teo wāhatđih cāacwāđih búdí wāpī wēi naóhna caá. ¹⁸⁻¹⁹ Pánihna, Cristo ā teo wáacatđih wā bohénachah joiná, ā wēpatđih wā chājachah enna, dawá judíowā nihcannit Diosdih ī jepahap be. Caandih bácah yoobópdih wā wēi naáwíhna caá. Bitá ī chājatboodih wāpī naóhcan caá. Jerusalén tútchidih moondih wā bohé jwíhip jī. Túttimah, nihat tútchina jummat yoobó jib bejnit, púú Iliria baácđih juibínit, caanjíh moondihbut Cristoíh túini doonáđih wā túi bohénap jī. ²⁰ Bitá ī bohénitjidiwā wā jwáub bohéihcan, Cristoíh túini doonáđih joi jwáhcannitdihjeh búdí wāpī bohéihna caá. ²¹ Páant wā bohéihat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajī:

“Ā naáwátdih joi jwáhcannitji caandih ī joibípna caá. Queét áih túini doonáđih joinít, ī túi beh joibípna caá”, át niij daacáp tajī. (Is 52.15)

Pablo Roma tútchina ā bejihat

²² Nihat tútchinadiwā moondih caán doonáđih bohé jibni jumna, maatápdih ñi pehbóóbút yeebdih enedih wā bejhip yah be. Obohjeéhtih, pánih bejihna yahna, búdí tewat ā jumachah, wā jéih bejcap be.*

²³ Nin baácđih moondih naóh péana, dawá jópchi yeebdih enedih bejihni baa jwahna ñi pebhna wā bejbipna caá. ²⁴ España baácđih moondih bohénadiwā bejna, yeebdih wā en yap bejbipna caá. Pánihna, ñijeéh jumna, biícđih búdí jwī wēibipna caá. Bah-nijeh jumnit, ñi teo wáacatđih España baácna wā bejbipna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, butéhjeh Jerusalén tútchidih moón Jesúíhwāđih dinerodih wahat túut niijná, caanná bej jwahat túut caá wā chājap. ²⁶ Macedonia baácđih moón, Acaya baácđih moonbút Jerusalén tútchidih moón Jesúíhwā moh yéejnitđih teo wáacat túut niijná, túi wēinit, dinerodih ī wāhup be. Páant ī wāhni dinerodih queéđih wahadiwā wā bejna

* 15:22 Ro 1.13 * 15:26 1Co 16.1-4

caá.* ²⁷ Caán dinerodih wāhna, queétjeh táí wēi jenah joinít, í wāhup be. “Páant judíowādih í teo wáacat ā táina caá”, wā níj jenah joiná caá. Jwiít judíowādihjeh Dios Cristoíh doonádih át jwíh jéihyanap wut jī. Páant ā jéihyanachah, jwiít judíowā queét judíowā nihcannitdih teo wáacnit, āih táini doonádih jwī bohénap jī. Páant jwī teo wáacachah, queét Macedonia baácdih moón Acaya baácdih moonbút Jerusalén tátchidih moón judíowādih í teo wáac jwúubaat ā táina caá.*

²⁸ Queét í wahni dinerodih Jerusalén tátchidih moondíh wāh péanit, España baácna wā bejbipna caá. Pánih caanná bejna, yeebdíh wā en yap bejbipna caá. ²⁹ Ní pebhna jubínit, Cristo ded pah bádí ā teo wáacatdih jwī míc wéhenachah, jwiít bíicdih ā táí weñabipna caá.

³⁰ Wā déewā panihnitá, jwī Maáh Jesucristodih táí jenah joinít jamna, Túini Espíritu jwiítidih ā míc oyat tátuchah, weemdíh bádí ní wábú, wā tewat buoni ā jamuchah yuhna, wā táí buujáát pínah ní-ijná. ³¹ Judea baácdih moón Jesúíhwā nihcannit weemdíh yeejép í chājíhichah yuhna, Dios weemdíh ā wapat pínahdihbut ní wábú. Jerusalén tátchidih moondíh dinerodih wā wāhuchah, caandíh í wēi ubat pínahdihbut ní wábú. ³² Páant ní wábúchah, Dios ā náahachah, ní pebhboó wā táí jubíbipna caá. Pánih caanná jubínit, níjeéh jamna, weemdíh ní weñanachah, ní pebh wā táí choo jwáhbipna caá. Pánih chooníi España baácna wā bejbipna caá. ³³ Dios jwiítidih táí jamat táttni níjeéh ā jamu naáh. Páant tíí ā jamu nah.

16

Pablo ā péé túyat tútat

¹⁻² Jwī dée wili panihnih Febe wāt jamnih ní pebhboó mi bejna caá. Caánt Cencrea wāt jamni tátchidih moón Jesúíhwādih táí teo wáacnih caá. Dawá cāacwādih teo wáacnit, weemdíhbut mi táí teo wáacap jī. Jwī Maáh Jesúíh wili mi jamuchah, caántdih ní wēi jwááá. Caántdih bíih pah bóo ā wihcah enna, ní wāhú. Páant tigaá jwiít Jesúíhwādih míc teo wáacat náahap.

³ Aquila, yad Priscilabut í túyu naáh. Jesucristoíh doonádih wā bohénachah, queét wājeéh í tewep jī.* ⁴ Bitá weemdíh í mao yohíhichah, weemdíh í teo wáacat jíb queétdihbut bainíbit mawat dée ā judhdap jī. Pánihna, queétdih bádí wā weñechah, nihát judíowā nihcannit Jesúíhwābut queétdih í wēina caá. ⁵ Aquilawāíh mūudíh míc wáac jubínit Jesúíhwābut í túyu naáh. Wā oini Epenetobut ā túyu naáh. Caán Asia baácdih moondíh Cristodih jwíh jepah waóhni ā jamup jī. ⁶ María wāt jamnihbut mi túyu naáh. Caánt yeebdíh bádí mi teo wáacap jī. ⁷ Andrónico, Juniasjīh í túyu naáh. Queétdihbut judíowā jamnit, weem pah mantih Jesúíhwā í jamat jíb, nemat mūuboó wājeéh í jamup jī. Cristodih wā jepahat pínah jātíh queét ítat jepahap tajī. Jwiít Jesúíhwā jwī maátajeéh í jamuchah, “Yoobópdih chājnit, ípí táí waóhna caá”, nihát queétdih í níj wēi naóhna caá.

⁸ Jesús ā oyatjīh wā oini Ampliatobut ā túyu naáh. ⁹ Urbanobut ā túyu naáh. Caanbút Cristoíh doonádih bohé wáacni caá. Wā oini Estaquisbut ā túyu naáh. ¹⁰ Apelesbut ā túyu naáh. Caán yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h ā cádahcatdih ennit, nihát Jesúíhwā caandíh ít táí wēi enep wut be. Aristóbuloíh mūudíh moón nihát í túyu naáh. ¹¹ Wā dée Herodiónbut ā túyu naáh. Narcisoíh mūudíh moón Jesúíhwābut nihát í túyu naáh. ¹² Trifena, Trifosajīh í túyu naáh. Queét yaádh jwī Maáh Jesúsdi h teo wāhna, āihwādih bádí ít teo wáacap wut be. Jwī oinih Pérsidabut mi túyu naáh. Caántbut jwī maáhdih táí teo wāhnih mit jamup wut be. ¹³ Rufobut nihát Jesúíhwā í wēi naóhni ā túyu naáh. Á íinbut mi túyu naáh. Caánt wā íin panihnih caá.* ¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, bitá íjeéh jamnit Jesúíhwābut í túyu naáh. ¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, ā jwan Olimpas, bitá íjeéh jamnit Jesúíhwābut í túyu naáh.

¹⁶ Dios ā oyatjīh yeéb Jesúíhwā ní táí míc wábú. Nihat Jesúíhwābut yeebdíh í túyat tútatna caá.

Pablo ā péé wutat

* 15:27 1Co 9.11 * 16:3 Hch 18.2 * 16:13 Mr 15.21

17 Wã déewã panihnitá, ñijeéh jumnit biquína yeebdíh míc en jũihñat túutnit, biícdih ñi túi jummatdih ít yéjanap wut be. Páant í chãjachah, yeéboó Jesúh naáwátidih ñi jepahatjidih ñi cádah bejna caá. Páant í cádahachah enna, jñi túi chãja chaáh! Queétdih ñi pej jumca bojoó, yeebdíh chah í yéjacat pínah niijná. 18 Pánih cádahnit jwí Maáh Jesucristodih teo wãhñit nihcan caá. Yeejép í en ñinahatdihjeh chãjnit í jumna caá. Queét túini jacjeh í bohéna yuhna, í yee naóh bohénachah, túi jéihcannitboó queétdih í túi joiná caá. Pánihna, queét yee naóhñitdih ñi pej jumca bojoó. 19 Obohjeéhtih, yeéboó Jesúsdihtú jépahnit caá ñi jumap. Pánih túi jépahnit ñi jummat doonádih niहत ít joyóp wut be. Weembút caán doonádih joinít, búdí wã wëina caá. Pánih wëina yuhna, yeebdíh bainí wã ñum yacna caá, “queét yee naóhñitboodíh ñi jépahná”, niijná. Ded pah túi chãjatdih ñi jéihyat pínahdih yeebdíh búdí wã náah yacna caá. Obohjeéhtih, yeejép chãjat pínahboodíh ñi jéihyatdih wã náah yaccan caá. 20 Pánih jéihnit ñi jumachah, Dios, jwiítdih túi jummat túutni, yeebdíh ã teo wáacipna caá, nemépwã í maáh Satanásdih ñi yap yohat pínah niijná. Jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Pablojééh jumnit í túyat túutat

21 Timoteo, wã pej jumni, yeebdíh ã túyat túutna caá. Wã déewã Lucio, Jasón, Sosípater yuh buca yeebdíh í túyat túutna caá.*

22 Weém, Tercio, Pablo ã daacát túutachah, daác wãhni wã jumna caá. Weembút Jesúh jumna, yeebdíh wã túyat túutna caá.

23 Weém Pablo, Gayoíh muudíh wã jumna caá. Nin muudíh Jesúhwã ípí míc wáacna caá. Pánihna, caanbút yeebdíh ã túyat túutna caá. Erasto, nin tátchidih moón í maátaíh dinerodih en daoníbut yeebdíh ã túyat túutna caá. Jwí dée panihni Cuartobut yeebdíh ã túyat túutna caá.*

24 Jwí Maáh Jesucristo yeéb niहतdih oinit, ã teo wáaca naáh. Páant tíí ã jumna nah.

Diosdih ã wëi naóh péaat

25-26 jDios, chah wëpnidih jwí wëi jíh! Caán niहत jéihni jumna, yeebdíh ã jéih teo wáacna caá, wã naóhñiji Jesúh táini doonádih túi jenah joinít, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Caán doonádih jon jãtíh moón ít jéih jwuhcap wut jí. Obohjeéhtih, ã naáwátidih naóh yapanitdih jéihyanit, Diosjeh ãt daacát túutap wut jí. Bũ ã daacátjidih jwí enechah, jwiítdihbut ã jéihyana caá. Pánih jéihyanit, judíowã, judíowã niहतnitdihbut túi ñbni pínah Jesús ã jummatdih weemdíh ã bohéat túutap jí, niहत baácdih moón caandíh í jepahat pínah niijná. 27 Pánihna, jJesucristo ã teo wáacatjíh, Dios biícjeh niहत jéih beedánidih yeó jáap jummat pah jwí wëi naóh jíh! Páant tíí ã jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Pablo

* 16:21 Hch 16.1 * 16:23 Hch 19.29; 1Co 1.14; 2Ti 4.20

1 CORINTIOS

Pablo queédih ã túyat tútat

1-2 Weém, Pablo, biíhdih daacát tútutnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúhwādh wā wahna caá. Dios weemdih ñíonit, Jesucristoíh táini doonádih ã naáwát tútutni wā jumna caá. Pánihni jumna, yeebdíh búdí wā túyat tútutna caá. Wā úd panihni Sóstenesbut yeebdíh jenah joinít, búdí ã túyat tútutna caá. Yeéb jwí Maáh Jesucristodih jepahnit, Dioíhwā ñi jumna caá. Nihat baácdih moonbát biíc yoobó jwí maáhdih úbhñit, biíc dih jumnit pah Dioíhwā jwí jumna caá. Jwiít nihatdih Jesús jwí Maáh ã jumna caá.*

3 Dios jwí íip, jwí Maáh Jesucristobut yeebdíh búdí oinit, í teo wáaca naáh, biíc dih ñi túi jummat pínah niijná.

Dios ded pah queédih ã túi teo wáacat

4 Diosdih úbhñna, “Paá, queét Jesúhwādh búdí oinit, ma túi teo wáacatdih táina caá”, wāpí niijná caá. 5 Pánih teo wáacna, ã jéihyanachah, ñi túi jéih naóh yapana caá. 6 Páant ã túi teo wáacachah, wā naóhniiji Jesúh doonádih ñi túi joyóp jī. 7 Búdí ã teo wáacachah, yeebdíh dedé jéihcat pínah ã wihcan caá. Pánihna, Jesús ã jwúb dei júbwát pínahdih wēi páinit, ã wēpatjīh ñi míc túi teo wáacna caá. 8 Yeebdíh páantjeh ã túi teo wáacipna caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Páant ñi cádahcah, Jesucristo ã jwúb dei júbwáchah, yeebdíh yéejat peéh chājat ã wihcan niít. 9 Dios jwiít dih ã ñíwip jī, jwí Maáh Jesucristodih jwí túi pej jummat pínah niijná. Páant ã niijátji biíc yoobó ã chājbipna caá.

Í míc jūihñatdih ã cádahat tútat

10-11 Dios páant yeebdíh ã teo wáacachah yuhna, Cloéwā wā pebhna joinít, ñi míc jūihñat doonádih weemdíh í naáwáp jī. Páant ñi chājachah, wā údwā panihnitá, jwí Maáh Jesucristo ã wēpatjīh nin pah yeebdíh wā wutna caá: ¡Ñi míc jūihñatdih caanjīhjih ñi cádahaá! ¡Páant bóojeh!

* 1:1-2 Hch 18.1 * 1:12 Hch 18.24 * 1:14-15 Hch 18.8 * 1:14-15 Hch 19.29; Ro 16.23 * 1:16 1Co 16.15
* 1:18 Ro 1.16

Yeebdíh túi biíc dih jummat caá náahap. Jesús ded pah ã jummatdih, ded pah ã bohéatdihbut biíc dih ñi túi jenah joyoó. 12 Páant niijnít, nin pah wā naóhna caá. Yeéb biíc dih ñi túi jumcan caá. Biquína, “Jwiít Pabloíhwā caá. Caán chah túi bohéni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Apoloíhwā jwí jumna caá. Caánboó chah túi naóhni caá”, ñi niijná caá. Bitá, “Jwiít Pedroíhwā caá. Caánboó chah túi jéihni caá”, ñi niijná caá. Bitá “Jwiítjeh Cristo ã bohéatdih yoobópdih jéihnit caá. Pánih jumna, jwiítjeh áihwā caá”, ñi niijná yuh caá.* 13 Obohjeéhtih, Jesucristo páant ñi jummat pínahdih át bohécap jī. Weém, Pablo, yeebdíh wun wūhni nihcan caá. Wā wēpatjīh nihcan jī yeebdíh í daabánap jī. Jesús ã wēpatjīh í daabánap jī, áihwā ñi jummat jūtat pínah niijná. 14-15 Crispo wūt jumni,* Gayo wūt jumni,* queét chénewādhjih wā daabánap jī. Bitadih wā daabácap jī. Yeebdíh wā daabánachah nihna, “Pabloboó ã wēpatjīh weemdíh ã daabánap jī”, ñita niij tágaá. Pánihna, “Queédih wā daabácatjidih táina caá”, Diosdih wā niijná caá. 16 ¡Cáaj! Estéfanawādh wā quíib buudáp be. Queédihbut wā daabánap jī. Obohjeéhtih, “Bitadih wā daabácap jī”, wā niij jenah joiná caá.* 17 Cáacwādh daabáni pínah Jesús weemdíh wahcan, áih táini doonádih naáwát tútutna, ã wahap jī. Jwiít cáacwā jwí jenah joyátjīhjih ã naáwát tútutcap jī. Páant wā naáwáchah nihna, joinítboó “Caán túi naóhni caá”, niijnít, weemdíhjih íta wēi jenah joi tága. Jesús dih íta jenah joicán taga. Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjīh yoobópdih áih doonádih weemdíh ã naáwát tútutap jī, Jesús cruzboó ã wun wūhatjidih í túi jenah joyát pínah niijná.

Cristo Dios ã jéihyat, ã wēpatdih jūatni caá

18 Jwiít Jesús cruzboó ã wun wūhatji doonádih joinít, caandíh jwí jepahachah, Dios ã wēpatjīh jwiít dih ã túi ubna caá. Obohjeéhtih, Jesús dih jepahcannit iiguípna bejnít pínah, cruzboó Jesús ã wun wūhatji doonádih joinít, nin pah í niij jenah joiná yuh caá: “Dedé pínah nihcan jī. Páantjeh

āt wunjehep wat jī”, ĩ niĳ jenah joiná caá.*

¹⁹ Páant ĩ niĳát biíc yoobó Dios naáwátdih naóh yapani nin pah át niĳ daacáp tajĳ:

“Dios nin pah ā niĳná caá: ‘Căacwă ĩ bohéatdihjeh túi jéihna yuhna, weemdĳh ĩ jenah joicát jíib ĩ buudbĳpna caá’, ā niĳná caá”, át niĳ daacáp tajĳ. (Is 29.14)

²⁰ Diosdih jéihcannit ĩ jenah joyátjĳhjih búdĳ ĩ jéihyechah yuhna, Dios ĩ jéihyatdih “Dedé pĳnah nihcan caá”, ā niĳ jenah joiná caá. Pánihna, jwiít căacwă jwĳ jenah joyátjihjeh bohénit, ĩ túi jéihna yuhna, jeáboó ĩ bejcan niít. Moisés ā watatjidih bohénit, túi naóhntibut jéihna yuhna, Dios pebhna ĩ bejcan niít.*

²¹ Dios nihatdih jéihni jumna, nin pah át niĳ jenah joyóp wat jĳ: “Căacwă ĩ jenah joyátjihjeh jéihntidih wă túi ubcan niít. Obohjeéhtih, wă wăúh ā wun wăhatdih jenah joinátdihjeh wă túi ubbĳpna caá”, át niĳjĳ wat jĳ. Jesúh doonátdih jwĳ bohénachah, jepahcannitboó “Oboh ĩ naáwátjeh caá”, niĳ jenah joinít, buudnít ĩ jumbĳpna caá.

²² Jwiít judĳowă nin pah jwĳpĳ niĳ jenah joiná yuh caá: “Dios ā wēpatdih ā jăutcah, caandĳh jwĳ jepahcan niít”, jwĳ niĳná caá. Yeéb judĳowă nihcannit nin pah ĳipĳ niĳ jenah joiná yuh caá: “Dios ded pah ā jummatdih jwĳ jenah joyátjĳhjih beh joicán, caandĳh jwĳ jepahcan niít”, ĳi niĳná caá. ²³ Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwĳpĳ niĳ naóh bohéna caá: “Jesucristo cruzboó jwiíttdih át wun wăhup tajĳ”, jwĳ niĳná caá. Páant jwĳ niĳ bohéatdih joinít, jepahcannit judĳowă nin pah ĩ niĳ jenah joiná yuh caá: “Obohjeéhtih, Dios ā wahnĳ jwiíttdih túi ubni pĳnah wuncanjeh, jwĳ maáh ā jumbĳpna caá. Pánihna, Jesús wunah bejna, caánboó jwĳ pĳini nihcan caá”, ĩ niĳ jenah joiná caá. Páant niĳ jenah joinít, Jesúh doonátdih ĩ yap yohna caá. Judĳowă nihcannitboó nin pah ĩ niĳ jenah joiná yuh caá: “Ī yee naáwátjeh caá”, niĳ jenah joinít, queétdih Jesúh doonátdih ĩ yap yohna caá. ²⁴ Obohjeéhtih, biquĳna jwiít judĳowădih, yeéb judĳowă nihcannitdihbut Dios ā ĳĳwĳchah, Jesúh doonátdih túi joĳ jepahnit, nin pah jwĳ niĳ jéihna caá: “Dios

chah wēpni, nihat jéihni jumna, căacwădih túi ubat túut niĳná, Jesúsdiĳh át wun wăhat túutup tajĳ”, jwĳ niĳná caá. ²⁵ Páant ā ĳĳwĳchah, áĳhwă jumna, nin pah jwĳ niĳ jéihna caá: “Jwiít căacwă jwĳ jenah joyát chah Dios át jenah joi tága. Jwiít căacwă jwĳ wēpat chah Dios ā wēpna caá”, jwĳ niĳná caá.

²⁶ Páant wă naáwátdih jenah joinít, Dios yeebdĳh ā ĳĳwĳchah, ded pah ĳi jummatdihbut ĳi túi jenah joyoó. Wă úudwă panihnitá, bita yeebdĳh ennit, “Queét bohécannit, dinero wihcannit jumna, oboh jumnit caá”, ĳt niĳ jenah joyóp tajĳ. ²⁷ Obohjeéhtih, “Jéihcannitjeh caá”, căacwă ĩ niĳnĳtdih Dios át ĳĳwĳp taga. Pánih ĳĳona, jéihnitboodĳh “Búdĳ bohéna yuhna, wă jéihyat dedé pĳnah nihcan caá”, Dios queétdih át niĳ jéihyanap taga. Oboh jumnitdihbut ā ĳĳwĳchah ennit, “Wă wēpat dedé pĳnah nihcan caá”, maátadiĳh át niĳ jéihyanap taga. ²⁸ Oboh jumnit, bita ĩ deohnit, bita ĩ enah bojnitdihbut Dios át ĳĳwĳp taga. Pánih ĳĳonit, “Jwiít căacwă jwĳ jéihyat weemdĳh ā jumuchah yuhna, dedé pĳnah nihcan caá”, jwiíttdih át niĳ jéihyanap taga.

²⁹ Pánihna, Dios pebhboó juibĳnit, “Wă jéihyatjĳhjih wă jăúwáp be”, jwĳ niĳ jéihcan niít. ³⁰ Obohjeéhtih, Dios caá jwiíttdih át teo wăacap taga, Jesucristodih jepahnit, áĳhwă jwĳ jummat pĳnah niĳná. Pánih áĳhwă jumna, Jesús ā jenah joyát pahjeh muntĳh Dios jwiíttdihbut ā jenah joyát túutna caá. Ī wun wăhatdih jwĳ túi jenah joyóchah, jwiít áĳhwădih “Caánboó táini caá. Wă peéh chăjcan niít”, Dios ā niĳ enna caá.

³¹ Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani át niĳ daacáp tajĳ: “‘Weemdĳh dedé jedhdah wihcan caá’, niĳnĳ ĩ jumca bojo naáh. Obohjeéhtih ‘Jwĳ Maáh Dios nihat jéihni, weemdĳh ā túi teo wăacap be’, niĳnĳ ĩ jumna naáh”, át niĳ daacáp tajĳ.*

2

Cristo ā wun wăhatjĳ

¹⁻² Wă úudwă panihnitá, ĳi pebhna jwĳh juibĳna, ded pah wă jummatjidih ĳi túi náhninaá. ĳi pebhboó wă bejat pĳnah jătĳh

* 1:20 Job 12.17; Is 19.12; 33.18; 44.25 * 1:31 Jer 9.23-24

nin pah wã niij jenah joyóp jĩ: “Jesucristo ded pah ã jumatjidih bohéna, jwiitdih ã wɛn wəhatjidih queétdih wã jéihyabipna caá”, wã niij jenah joyóp jĩ. Páant niij jenah joinít, Dios weemdih ã jéihyani doonádih túinijeh yeebdih wã naóh bohénap jĩ, “Pablo nihat jéihni caá”, ñi niij jenah joicát pínah niijná. ³ Ñijeéh jumna, nin pah wã niij jenah joyóp jĩ: “¿Yoobópdihi niit wã bohénap? ¿Jesúsdihi ñi túi jepahmi naniit? ¿Jepahcan, íjnit, weemdih ñi yoh bacami naniit?” niij jenah joinít, búdí wã ɛumɛp jĩ.* ⁴ Jwiit cãacwã jwĩ jenah joyátjĩhjih wã naóh bohécap jĩ. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ã wēpatjĩh yeebdih túinijeh wã bohénachah joinít, Dios ded pah ã wēpatdih ã júutachah ennit, Jesúsdihi ñi jepahap jĩ. ⁵ Pánihna, “Pablo ã túi jéihyatjĩhjih jwiitdih ã jepahat túatcap jĩ. Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjĩh ã chãj júutachah ennit, Jesúsdihi jwĩ túi jenah joyóp jĩ”, ñi niiját pínah niijná, páant wã bohénap jĩ.

Túini Espiritu ded pah Dios ã jumatdih ã jéihyaat

⁶⁻⁷ Diosdih jéihcannit ñi jenah joyát dedé pínah nihcah, Diosboodih túi jenah joyát caá náahap. Diosdih túi jenah joinít dih nin pah wãpĩ niij naóh bohéna caá: “Dios nihat jéihni jumna, jwiitdih túi ubat túat niijná, Jesúsdihi ãt wahjip taga. Pánih chãjna, jeáboó jwĩ juibínachah, chah túinidihbut jwiitdih ã chãjbipna caá”, wãpĩ niij naóh bohéna caá. Nin baácdih moón maáta ñi jenah joyát chah Dios ã jenah joyát caá. Queétdih ñi wɛnɛchah, ñi jenah joyátjidih bita ñi náhnican niit. Obohjeéhtih, Diosboó nin baácdih ã chãjat pínah jãtjih, Jesúsdihi ã wah deyaat pínahdih ãtát jenah joiijip taga. Jon jãtjih páant niij jenah joiná yuhna, jwiit cãacwãdih ãt jéihya jwuhcap taga. ⁸ Páant ã jenah joyátjidih nin baácdih moón ñi maátaboó ñi beh joicáp jĩ. ñi beh joiná nihna, nihat jéihni, chah wēpni, jwĩ Maáh Jesucristodih ñi mao yohcan taga. ⁹ Dios páant ã niij jenah joyátjidih cãacwã ñi beh joicáh yuhna, ã naáwátdih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

* **2:3** Hch 18.9 * **2:16** Is 40.13; Ro 11.34

“Caandih oinitdih ded pah Dios túini ã chãjat pínahdih jwiit cãacwãboó encan, joicán, jwĩ jenah joi jwáhcan caá. Ded pah jwĩ jenah joyát chah ã túi jumbipna caá”, ãt niij daacáp tajĩ. (Is 64.4)

¹⁰ Páant ã jéihya jwuhchah yuhna, ã jenah joyátjidih bɛɛ jwuhna Túini Espirituboó jwiitdih ã jéihyana caá. Caán Túini Espiritu nihat jéihni, Dios ã jenah joyátdih ã túi jéih beedána caá.

¹¹ Jwiit cãacwã biih ã jenah joyátdih jwĩ jéihcan caá. Caanjéh caá ã jéihyep. Pánihat pah, jwiit cãacwã Dios ã jenah joyátdih jwĩ jéihcan caá. Áih Túini Espiritujeh caá caandih ã jéihyep. ¹² Diosdih jéihcannit ñi jenah joyát pah jenah joiná, Dios ã jenah joyátdih jwĩ beh joicán caá. Páant jwĩ beh joicáh, áih Túini Espiritudih jwiitdih Dios ã wuhɛp jĩ, ded pah oinit, ã túi chãjatjidih jwĩ jéihyat pínah niijná. ¹³ Páant ã jéihyanachah, ã wēpatjĩh jwiitbut yeebdih jwĩ jwuhɛb bohéna caá. Diosdih jéihcannit ñi jenah joyát pah jenah joinít, jwĩ bohécan caá. Obohjeéhtih, Túini Espiritu ã jéihyanachah, bitadih jwĩpĩ bohéna caá.

¹⁴ Jesúsdihi jepahcannit, Túini Espiritu wihcannit, caán ã bohéátdih náahcan, “Dedé pínah nihcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Pánihna, Túini Espiritu ã teo wáacchah, ã bohéátdih queét ñi jéih beh joicán caá. ¹⁵ Túini Espiritu ã teo wáacachah, Dios ded pah ã bohéátdih jwiit Jesúihwã jwĩ jéih beh joiná caá. Pánih beh joiná, ã weñat pínahdih jwĩ jéih chãjna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdihi jéihcannitboó páant jwĩ chãjachah ennit, Dios ã weñat pínahdih beh joicán, “¿Dépanih tiguaá queétdih páant ñi chãj?” ñi niijná caá. ¹⁶ Páant ã jumat pah jon jãtjih Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

“Dios nihat jéihni ã jumɛchah, jwiit cãacwãboó ded pah ã jenah joyátdih jwĩ jéih beedácan caá. Pánih jéihcannit jumna, caánboodih jwĩ jéih bohécan caá”, ãt niij daacáp tajĩ.*

Obohjeéhtih Túini Espiritu ã teo wáacachah, jwiitboó Jesucristo ded pah ã jenah joyátdih jéihna, ã weñat pínahdih jwĩ jéih chãjna caá.

3

Pablo, Apolosj̄h Diosdih oboh teo w̄hñitjeh ĩjumat

1 Yeéb w̄a úudw̄a panihnitá, Jesucristodih jepahna yuhna, páantjeh jáap jéihnit pah ñi jumna caá. 2 Yeebdíh maatápdih w̄a bohénachah yuhna, wébít páantjeh nom jw̄hñit dée pah ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, ñi túi beh joyát pínah niijná, buocannidihjeh yeebdíh w̄a naóhna caá. Pánihna, nom jw̄hñitdih jeémátidih jw̄i w̄hcat pah, buoni bohéatdih yeebdíh w̄a jéih naóh jw̄hcan caá. ¿Dépanihna, páant ñi jum?*

3 ¿Dépanihna Túini Espiritu wihcannit pah Dios ã weñat pínahdih ñi chãjcan? Túini Espiritu wihcannit pah jumna, tubit míc jãihnit, míc íjanitbut ñi jumna caá. Jesucristodih jepahcannit biíc yoobó ñi chãjna caá. 4 Yeéb biquína “Weém Pabloíh caá”, niijnít, bita “Weém Apoloíh caá”, niijnít, tubit ñi míc íjana caá. Pánih míc íjana, Diosdih jéihcannit dée pah ñi jumna caá.*

5 Biquína “Pablo caá chah jéihni”, niij jenah joí, bitabut “Apolos caá chah jéihni”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joicá bojoó. Jwiít bohénit niihat biíc yoobó Diosdih teo w̄hñitjeh jw̄i jumna caá. Ded pah ã wutachah, caandíh jepahnitjeh, yeebdíh jw̄i bohénap jĩ. Páant ã wutachah, jw̄i bohénachah joinít, Jesucristodihjeh yeéb ñi jepahap jĩ. 6 Nin pah ã jumna caá: Pácahidih momni dée, weém jíi yeebdíh Jesúih doonádih w̄a jw̄ih naáwáp jĩ.* Páant ã momat táttimah, pácahi en daoní dée, Apolos yeebdíh ã jw̄uub bohénap be, chah ñi jéihyat pínah niijná.* Obohjeéhtih, momnidih Diosjeh chíhanit, ã behana caá. Pánihat pah Diosjeh túut nuumát túutnit, yeebdíh ã jéihyana caá. 7 Momni, en daoníbut oboh jumnitjeh caá. Diosjeh ã chíhana caá. Pánihna, weém w̄a túi naáwáchah yuhna, Apolosbut ã túi bohénachah yuhna, Dios yeebdíh ã jéihyacah, ñita beh joicán tagaá. Páant ñi beh joicán, caandíh ñita jepahcan tagaá. 8 Pácahidih momni, en daoníbut, Dios ã enechah, biíc yoobó ĩ jumna caá. Dios ã

wēpatj̄ih biíc ã túi bohéatdih ennit, ã pehb-
boó ã j̄uibínachah, Dios chah ã j̄uib chãjbipna
caá. Obohjeéhtih biíhboó ã túi bohécátidih
ennit, nump ã j̄uib chãjbipna caá. 9 Jwiít
niihat Dios ã wutátidih jepahnit, yeebdíh
jw̄i bohéna caá. Yeébboó Dioíh pácahi
dée, ãih muú dée ñi jumna caá. 10 Dios
weemdíh ã túi teo wáacachah, weémboó
yeebdíh w̄a jw̄ih bohénap jĩ. Muú chãjna,
túini j̄ihlo jw̄io náhdih ñionit, ĩ dodhdát dée,
weémboó yeebdíh w̄a jw̄ih túi bohénap jĩ.
Táttimah, muú chãjnit dée bita yeebdíh ĩt
jw̄uub bohénap taga. Túini muú chãjnit
dée, jwiít bohénitboodíh Dios ã wēpatj̄ihjeh
túi bohéat caá náahap. 11 Túini jagáp
nahdih ĩ dodhdát dée, Jesucristo ã wan
w̄hatjidih w̄a jw̄ih bohénachah, ñi jepa-
hap jĩ. 12 Maatápdih jumni pínah muudíh
chãj̄ihna, túini máa nahnadíh ñionit, túi
chãjat caá náahap. Pánihat pah, yeéb Dioíh
muú dée ñi jumuchah, ñi jepah cádahcat
pínah niijná, w̄a táttimah j̄uóhñitdih Túini
Espiritu ã wēpatj̄ih yoobópdih bohéat caá
náahap. 13-14 Pánih chãjna, Jesús jw̄uub dei
j̄uóhna, muudíh ĩ túi chãjat dée, ĩ túi bohéatj̄i
j̄uib, Dios ã túi chãjbipna caá. 15 Obohjeéhtih,
muudíh ĩ túi chãjcat dée, ĩ túi bohécátj̄i j̄uib,
ã túi chãjcan niít. Queét túi bohécannitboó
Dios pebhna ĩ j̄uibínachah yuhna, Túini
Espiritu ã teo wáacátj̄ih ĩ bohécach, Dios
queétdih ã túi chãjcan niít. 16 Pánihna, “Jwiít
biícidih Dioíh muú dée jw̄i jumuchah, Túini
Espiritu jw̄ijeéh ã jumna caá”, ñi niij túi
jenah joyoó.* 17 Pánih jumna, ãihwãjeh
jw̄i jumuchah, ded yeéb biícidih ñi jumátidih
ã yéejanachah, Dios caandíh búdí ã peéh
chãjbipna caá.

18 Biquína nin pah ñi niij jenah joiná caá:
“Weém túi jéih beedáni caá. Dedé weemdíh
judhcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá.
Obohjeéhtih, páant niij jenah joinít, yee-
bjéh ñi míc yeena caá. Páant ñi niij jenah
joyátidih yeebdíh cádahat caá náahap. Pánih
cádahnit, túut nuumná, nin pah ñi jw̄uub niij
jenah joyoó: “Weém bainí jéihñijeh jumna,
yoobópdih jéihyat túut niijná, Dios ã teo
wáacátidih búdí w̄a náahna caá”, ñi niij jenah
joyoó. 19 Diosboó caandíh jepahcannit ded

* 3:2 He 5.12-13 * 3:4 1Co 1.12 * 3:6 Hch 18.4-11

* 3:6 Hch 18.24-28 * 3:16 1Co 6.19; 2Co 6.16

pah ì jengah joyátdih ennit, “Dedé pínah ni-hcan caá”, ã niijná caá. Páant niijná, nin pah jon jãtìh àt niíj daacát túutap tajì: “Jwiít chah jéihnit caá’, niíj jengah joinítidih wã yohbipna caá”, àt niíj daacát túutap tajì.* ²⁰ Davidjiboodìh biíc yoobó nin pah àt niíj daacát túutap tajì: “Weemdìh jéihcannit ì jengah joyátdih ennit, ‘Dedé pínah ni-hcan caá’, àt niíj daacát túutap tajì.* ²¹⁻²² Biquína yeéb nin pah ñi niíj jengah joiná yah caá: “Pablo chah jéihni ã jumachah, weém àih jumna, weembát chah jéihni wã jumna caá”, ñi niíj jengah joiná caá. Bitabut Apolosdih, Pedrodihbut biíc yoobó ñi niíj jengah joiná yah caá. Obohjeéhtih, páant ñi niíj jengah joyát yoobópdih nihcah, túut nuumát caá náahap. Yeéb jwíhwã nihcah, jwiít yeebdìh bohénitboó ñíhwã jwí jumna caá. Dios jwiítidih yeéb nihatdih àt wãhup taga. Páant yeebdìh ã wãhuchah, jwiít nihat yeebdìh teo wáacnit jwí jumna caá. Yeebdìh teo wáacnitdih wãhñit, nin baácboó ñi jum jwuhuchah, páantjeh ã túi chãjipna caá. Wunnit, ã pehbboó ñi jubínachah, chah táini ã wãhbipna caá. Buu láa Dios yeebdìh túi teo wáacna, túttimah bóo láabut, chah ã teo wáacipna caá. Pánihna, nihat táini ã wãhni ñíh ã jumna caá. ²³ Yeéb Cristoíhwã jumna, caánboó Dioíh ã jumachah, yeebbát Dioíhwã ñi jumna caá.

4

Cristo ã naáwát túutnit ded pah ì jumat

¹ Jwiít yeebdìh bohénitdih “Queét Jesucristodih teo wãhñitjeh caá. Dios cãacwãdih ã jéihya jwuhca naáhdih Pablowãdih àt bohé jibat túutap taga”, niíj jengah joyát caá náahap. ² Det teo wãhñitdih ì maátadìhjih túi jepahat caá náahap. Pánihat pah, jwiít Jesúsdihteo wãhñit jumna, jwí Maáh ded pah ã bohéat túutuchah, jwiítidih yoobópdih bohéat caá náahap. ³ “Caán Pablo túi yoobópdih ã bohécan caá”, yeéb ñi niíjichah yahna, weémboó wã jãgahcan caá. Bitabut biíc yoobó ì niíjichah yahna, biíc yoobó wã jãgahcan niít. Weemjéhbüt “Dios ã bohéat túutatjidih wã túi bohécan beé”, wã niíj

jengah joicán caá. ⁴ “Diosdih jepahnit, yoobópdih wã bohécan caá”, niíj jengah joicán yahna, “Weém túi yoobópdìhjih bohéni caá. Dedé yéejat jíib weemdìh ã wihcan caá”, wã jéih niíjcán caá. Jwí Maáh Jesucristojeh weemdìh ennit, “Meém ma túi bohénap be”, niíjní pínah caá.* ⁵ Jwí Maáh Jesús ã jwáub dei jãúwát pínah jãtìh, yeébboó ded pah jwí bohéat, bita ì chãjatdihbut ennit, “Caánboó jwí Maáh ã wutatdih ã túi chãjcan caá”, niíjcát caá náahap. Obohjeéhtih, jwáub dei jãóhñit, Jesúsboó ded pah jwí bohéatjidih jwiítidih ã naóhbipna caá. Jwiít cãacwãboó ded pah biíh ã chãjatdih, ã jengah joyátdihbut jwí jéihcan caá. Jwiítjehbut jwí jengah joyátdih jwí jéih beedácan caá. Diosjeh caá ã jéihyep. Pánihna, Jesús jwáub jãóhñit, nihat jwí chãjatjidih, nihat jwí jengah joyátjidihbut ã naóhbipna caá. Caán láajeh caá “Meém ma túi chãjap jì”, jwiítidih ã niíj naóhbipna caá.

⁶ Wã úudwã panihñitá, pánih naóhna, ñi túi beh joyát pínah niijná, ded pah jwiít Apolosjìh jwí jumadìhjih wã naáwáp be. Ded pah jwí jumadìh ennit, biíc yoobó yeebbüt ñi jéih jumbipna caá. Dios ã daacát túutatdih jepahna, “Yeebdìh bohéni ã jéihyat chah jwiítidih bohéni ã jéihna caá. Pánihna, meém ma jéihyat chah caá wã jéihyep”, ñi miíc niíjcá bojóó ⁷ “Caán bohénitboó chah jéihni ã jumachah, caandìh caá jwí náahap”, ñi niíjcá bojóó. Nihat ñi bíbohatdih Dios yeebdìh wãhñijeh caá. Jwí bohéatdih ñi joyóchah, Dios caá yeebdìh àt beh joyánap taga. Ñi jengah joyátjìhjih ñi beh joicáp be. Pánihna, ì jéihyatjìhjih beh joinít dée, yeebdìh nin pah niíjcát caá náahap: “Weemdìh bohéni túi jéihni ã jumachah, weembát túi jéihni jumna, Jesúih doonádih weemjéh wã túi beh joyóp be”, niíjcát caá náahap.

⁸ Yeéb nin pah ñi niíj jengah joiná caá. “Jwiítboó Dioíh doonádih túi jéih beedánit caá. Jwiítidih dedé jedhdát wihcan caá. Táini Espíritu nihat ã wãhni wépat jwiítidih ã jumna caá. Pablowã ì wihcah yahna, jwiítjeh maáta jwí jumna caá”, ñi niíj jengah joiná yah caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesús ã jwáub dei jãúwáchah, caán

* **3:19** Job 5.13 * **3:20** Sal 94.11 * **4:4** 1Jn 3.19-21

biíc dih maáta yoobópdih ñi jumachah, áta túi taga. Pánih jumna nihna, jwiítbut ñijeéh maáta jwíta jum taga. Nihat yeejép yapat áta péa taga. Obohjeéhtih, páant ã yap jwahcan caá. ⁹ Weémboó nin pah wã niij jenah joiná caá: “Jwiít Dios ã naáwát tútnitdih oboh jumnit, peéh mawat pínahdih páinit pah bitaboó i enna caá. Nihat cáacwã, nihat Dioih ángelwãbut ded pah jwiít dih ã yapat pínahdih jéihyat túut niijná, jwiít dih enna caá i chãjap”, wã niij jenah joiná caá. ¹⁰ Pánih ennit, “Jesucristoih doonádih naóhna, queét dedé pínah nihcan caá”, jwiít dih i niij enna caá. Obohjeéhtih, “Queét Jesúihwã jumna, dedé jéihcat pínah wihcan caá”, yeebboodih i niij enna caá. “Queét wëp naóh nit nihcah, queét dih jwí jepahcan niít”, jwiít dih i niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, “Queét i túi wëp naáwáchah joinít, nihat cáacwã i túut nuumbípna caá”, yeebboodih i niij jenah joiná caá. Pánihna, dawá yeebdíh wëi naóh nit, jwiítboodih i iiná caá. ¹¹ Jwiít jwí bohé jibichah, nuugúp tubna, ãpí taca joót na caá. Jwiít dih túini yégueh wihcan, muubút wihcan caá. Jwí naáwáchah joinít, íjna, jwiít dih dawá láa bita i mawap be. Jwí jib bohé jwíhipmant, buubut biíc yoobó ã yapna caá. ¹² Jwí náahat dih jíib chãjat túut niijná, búdí teonit, jwípí chuná caá.* Cáacwã jwiít dih yeejép i naáwáchah joinít, yeejép naóh jwúubacanjeh, Dios queét dih ã teo wáacat pínahdih jwípí ubhna caá. Yeejép i chãjachah yuhna, jwípí enah bojna caá. ¹³ Yeejép dooná i naáwáchah joinít, “¿Biíc dih jwí jéih jumcan niít?” jwípí niij jwúubana caá. Nihat cáacwã i yohni pah jwiít dih ípí enna caá. Jwí bohé jwíhipmant buubut biíc yoobó jwiít dih i jenah joiná caá. ¹⁴ Caandíh daácna, ñi tíicat pínah nihcan, yeeb wã weh panihnit dih oina, ñi túut nuumát pínahdih náah yacnit, páant wã niij daacáp be. ¹⁵ Nin wã naáwát pínahdih ñi jenah joyoó: Weém ñi íp panihni caá. Yeebdíh wã bohéat túttimah, dawá Jesúih doonádih bohénit i jumachah yuhna, weemjéh beé yeebdíh jwíih naóhni. Páant wã jwíih naáwáchah joinít, Jesucristodih ñi jepahap jí. ¹⁶ Ñi íp panihnijeh yeebdíh

oinit, páant wã niij naáwáp be. I mána ded pah i jumatdih ennit, wébítbut biíc yoobó ípí chãjna caá. Pánihna, ñi íp panihni ded pah wã jumatdih ennit, yeebbút biíc yoobó ñi chãjaá.*

¹⁷ Páant ñi chãjat pínahdih náah yacnit, Timoteodih ñi pebhna wã wahna caá. Jesúih doonádih wã naáwáchah joinít, caanbút ã jepahachah, wã wúuh pah wã oini ã jumna caá. Nihat tútchinadih moón Jesúihwádih ded pah bohéna, biíc yoobó wápí chãjna caá. Ded pah wã chãjachah enniji yeebdíhbut ã jwúub náhniabipna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, biquína yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá: “Jwiít chah jéihnit caá. Dedé pínah Pablo jwiít dih ã jéih bohécan niít. Jwiít dih úumnit, ã jéohbican nacaá”, ñi niij jenah joiná yah caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, jwí Maáh ã wahachah, waícanjeh ñi pebhna wã juibípna caá. Juibínit, páant niij naóh nit abeh ded pah i chãjatdih wã enbipna caá. Jesúih doonádih i naáwáchah, ¿Bita i túut nuúm niít? ¿Oboh i niijátjeh caá? ²⁰ Queét Dios ã wëpatjéh yoobópdih i naáwáchah, queét dih joinítboó jepahnit, i túut nuumbípna caá. Obohjeéhtih, páantjeh i naáwáchah, cáacwã i jepahcatdih wã jéihbipna caá. Jesúihwã jumna, ded pah naóhna, Dios ã wëpatjéh i chãjbipna caá. Oboh naóhna, i chãjcan niít. ²¹ Pánihna, ñi pebhna juibínit, wã jéihñatdih náahcan, ñi túut nuúm páñaá. Páant ñi túut nuumáchah, ñi íp pah yeebdíh oinit, chaíhjah wã naóhbipna caá.

5

Yeejép yoobát pohba chãjnidih i yohat pínah

¹ Buu yeebdíh bainí wã jwúub naáwát túut caá. Ñi pebh chah yeejép chãjat doonádih wã joyóp be. Ñi cãtíh tubit yeej chãjni ã íp áadihjah át bíbohó wut be. Jesúsdih jéihcannit páant yeejép ípí chãjcan caá. Obohjeéhtih, yeebboó Jesúsdih jéihnit jumna yuhna, páant ã chãjatdih ñi enah bojna caá.* ² “Jwí Maáhdih túi jepahnit, jwiít dih dedé yéejat wihcan caá”, niij jenah joiná yuhna, tíccan, jígahcan, caán

* 4:12 Hch 18.3 * 4:16 1Co 11.1; Fil 3.17 * 5:1 Dt 22.30

yeejép chājnidih ñi túut nuumát túutcap be. Páant ñi túut nuumát túutcan, buu páantjeh ã yéej chājat jīb, yeéb ñi míc wáac jainít, caandih ñi jwúub waadát túutca bojoó. ³ Weemboó ñijeéh wihcan yuhna, caán doonádih joinít, búdí úbhna wā chājap be. Pánihna, ñijeéh wā jumat pahjeh, ded pah caandih ã yéejat peéh chājat pínahdih Jesús weemdih ã jéihyanap be. ⁴⁻⁵ Páant ã jéihyanachah, nin pah yeebdih wā niij naóhna caá: Caandih ã yéejat peéh naáwát túut niijná, yeéb ñi míc wáacá. Pánih míc wáacna, ñijeéh wā jumat pah, Jesús ã wēpatjīh nin pah caandih ñi niijí: “Jwī jwúub míc wáacachah, ma waadcá bojoó. Nemépwā ī maáh ded pah meemdih yeejép ã chājihna, ã chāja naáh, ma jwúub túut nuumát pínah niijná. Pánih túut nuumnit, Jesús ã jwúub dei jūwáchah, ãjeéh ma bejat pínahdih meemdih jwī náah yacna caá”, caandih ñi niijí.

⁶ Pánih yéej chājni ñijeéh ã míc wáacachah, yeéboó “Jwiit Jesúhwā jwī túi jumna caá”, ñi niij jenah joyóchah yuhna, ã túican caá. Nin pah jwīpī niij naáwátdih ñi túi jéihna caá: “Búdí pan pínahdih ã paáat pínah bainíbitjeh jwī widichah yuhna, nihat āpī paa béjna caá”, jwī niijná caá. Pánihat pah, biícjeh ã yéejatdih cádahīhcan, nihat Dioíhwā biíc dih míc wáacna, queétdihbut ã yéejabipna caá.* ⁷ Jwiit judíowā Pascuadih jeémát pínah chājnit, nihat paáat pínahdih jwīh muumánt yohnit, paacánni pandihjeh jwīpī chājna caá. Diosdih jwīpī mao wāhni oveja wūh pah, Dios ã enechah, yéejat wihcannit jwī jumat pínah niijná, Jesucristo jwiitdih át wun wūhup tajī. Pánihna, paáat pínahdih jwī yohat pah yeebdihbut nihat ñi yéejatdih, ñi cātīh jumni yéejat cádahīhcannidihbut yohat caá náahap. Pánih yohna, paacánni pan dée, Dios ã enechah, yéejat wihcannit ñi jumbipna caá.* ⁸ Pánihna, túi wēinit, biíc dih jumat túut niijná, nihat yeejép chājatdih, yeejép jenah joyátdihbut cádahnit, yoobópdih jenah joinít, jwiitdih túi chājat caá náahap.*

⁹ Wā jwīh daác wāhni nūdih wā niijátji pah mantih, buu wā jwúub niij daácna

caá, ñi túi beh joyát pínah niijná. “Ī áa nihcannitjīh yeejép chājnit biíc dih ñi jumca bojoó”, wā niij daacáp jī. ¹⁰ Páant niij daácna, “Jesúsdih jéihcannit yeejép chājnit”, niijná wā chājcan be. “Jesúsdih jéihcannit bií déedih en ñinahnitdih, nuumnitdih, pāpnidih úbhnitdihbut”, niijná wā chājcan be. Pánih chājnit nihat pehbóó ī jumna caá. Ījeéh jumīhcan, dedboó ñi jweyát pínah āta wihcan taga. ¹¹ Obohjeéhtih, nin pah niijná wā chājap be: “ ‘Weém Jesúh caá’, niijná yuhna, nin pah chājnit biíc dih ñi jumca bojoó: Ī áa nihcannitjīh yeejép chājnit, en ñinahnit, pāpnidih úbhnit, bitadih yee naóh yacnit, máihnit, nuumnit ī jumuchah, queét biíc dih ñi jumca bojoó”, niijná wā chājap be. Pánih chājnitdih numah jeémcat caá yeebdih náahap. Queétdihbut yeebdih ī numah jeémīhichah, ñi jepahca bojoó. ¹²⁻¹³ Weém Jesúsdih jéihcannitdih Ī yéejat peéh wā chājcan niit. Diosboó queétdih ã peéh chājbipna caá. Obohjeéhtih jwījeéh wáac jainít Jesúhwā Ī yéej chājachah, jwiitboó queétdih peéh chājat caá náahap, Ī túi túut nuumát pínah niijná. Pánihna, ñijeéh jumni tubit yeejép chājnidih ñi yohoó. Caandih ñijeéh biíc dih ñi jumat túutca bojoó.*

6

Jesúhwājeh míc ámohat

¹ Buu biih yeejép yapat doonádih joinít, bainí wā naóhbipna caá. Yeéb Jesúsdih jéihnit jumna yuhna, chénewā míc jūihnit, ¿Dépanihna, ã yoobáat pínah niijná, Jesúsdih jéihcanni maáh pehbóó ñi bej? Jesúsdih jéihni pebhna ñi bejchah, yeebdih ã túi yoobáat pínah niijná, Dios caánboodih āta teo wáac taga. ²⁻³ Nindih ñi túi náhninaá: Jwī Maáh Jesús ã jwúub dei jūwáchah, yéejnitdih caán biíc dih jwiit áihwāboó jwī watbipna caá. Ángelwādhbut jwī watbipna caá. Nin baácboó jwī jum jwahuchah, ¿Dépanihna, bainí míc jūihñat ã jumuchah yuhna, yeéb Jesúhwājeh ñi jéih yoobácan? ⁴ Queét maátadih wēi encan yuhna, ¿Dépanihna, nihat yeéb Jesúhwā míc jūihnit, Ī yoobáat pínah niijná, queétdihjeh naáwádih ñipī bej? ⁵ Ñi tícat pínah niijná,

* 5:6 Gá 5.9 * 5:7 Ex 12.5 * 5:8 Ex 13.7; Dt 16.3 * 5:12-13 Dt 13.5; 17.7

nindih wã naóhna caá: “Jwiít táí jéihnit caá”, niíj jenah joiná yuhna, míc jüihnitdih naóh yoobáni pínah ñijeéh ã wihcat pah ñi jumna caá. ⁶ Jesúihwã mícjeh míc jüihnit, Jesúsdi h jéihcannit maáta pebhna naáwádi h bejna, Jesúsdi h jepahcannitbut ï joyóchah, ñipí naóh yacna caá. ¿Páni h chãjna, ñi tíccan niít?

⁷ Yeéb Jesúihwã mícjeh míc jüihnit, yeebdí h yoobáni pínah maátadi h ñi bid bejehchah, ã táican caá. Caanná bejcanjeh, yeebjéh ñi yoobánachah, ãta táí tagaá. Obohjeéhtih, jéih míc ámohcan, “Á jumna naáh”, ñi niijíchah, chah ãta táí tagaá. Bitá ï jéih chãj numúchah, yeebjéh ñi jéih yoobácah, “Á jumna naáh”, yeebdí h niiját caá náahap. ⁸ Obohjeéhtih, páant niijcánjeh, yeebboó chah yeejép ñipí chãjna caá. Bitá ï yeejép chãjatdih, ï jéih chãj numátdih, biíc yoobó yeéb ñipí chãjna caá. Yeéb Jesúihwã míc jumna yuhna, páant ñipí chãjna caá.

⁹⁻¹⁰ Nindih ñi táí náhninaá: Det yeejép chãjnit Dios pebhboó ï bejcan niít. Yeebjéh míc yeecanjeh, yoobópdih ñi jenah joyoó. Nin pah chãjnit, Dios pebhboó ï bejcan niít: í náah chãjnit, pãpnidih úbhnit, ï áa nihcannitjñh yéj chãjnit, neoná mícjeh chãjnit, yaádh mícjeh chãjnit, numnít, bií déedih en ñinahnit, máihnit, bitadi h yeejép doonádi h táoh naóhnit, jéih chãj numnítbut Dios pebhboó ï bejcan niít. ¹¹ Páant ï chãjat pah biquína yeébboó ñi jumna jñ. Obohjeéhtih, Jesucristodih ñi jepahachah, ã wan wãhñit, ñi yéejatdih át yohop taga. Páni hna, buu, Túini Espíritu ã teo wáacachah, Dioihwã ñi jumna chah, yeebdí h yéejat jíib ã wihcan caá.

Jwíih bácahñh yéj chãjcat caá náahap

¹² Buu bií h yeejép yapatdih bainí wã naóhbipna caá. Biquína yeéb “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chãjca bojoó’, niiját weemdí h ã wihcan caá”, ñi niíj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, jwí yéj chãjachah, ã táican caá. Bií h jwí chãjachah, táini jumna yuhna, jwíih bácahdih, jwí jenah joyátdih yéejana, jwiítdih ã teo wáaccan caá. Biquí láana, páant chãjatdih cádahí hna yuhna, jwí jéih cádahcan caá. Páant chãjcat caá jwiítdih náahap.* ¹³ “Jwíih wudah jeémp yacat

pínah caá”, niijnít, numgáp tubachah, jwíipí jeémpna caá. Páant jwí chãjachah, ã táina caá. Nin baácboó jumna jwuhna, bid jeémpna, jwí táí jumna caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jwí jumna chah, bid jeémát ã wihcan niít. Biquína “Jwíih bácah yaádhdi h metat pínah caá”, ñi niíj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páni hcan caá. Dios jwíih bácahdih chãjna, caandí h jwí teo wãhat pínah niijná, át chãjap tajñ. Caanjéh caá jwí Maáh. ¹⁴ Dios Jesucristodih boo pud jüúwát túutnit, jwiítdihbut biíc yoobó ã wëpatjñh ã boo pud jüúwát túutbipna caá.

¹⁵⁻¹⁶ Nindihbut ñi táí náhninaá: Jwiít Jesúihwã jumna, caán biícdi h biíc bácah dée jwí jumna caá. Génesisboó Dios nin pah át niíj daacát túutap tajñ: “Newé yadjñh biíc bácah dée ï jumna caá”, át niíj daacát túutap tajñ.* Caandí h jéihnit, nin pahbut yeebdí h táí náhniat caá náahap: Ded newé yadjeéh ã jumna chah, queét biíc bácah dée ï jumna caá. Páni hna, deoh nah jumna wilijeéh ñi jumna chah, mijeéh biíc bácah dée ñi jumna caá. Mi jenah joyát pahjeh, yeebbút ñi jenah joibipna caá. ¿Dépanihna yeéb Jesúihwã, ãjeéh biíc bácah dée jumna yuhna, yeejép wilijeéh biíc bácah dée ñi jumna? Páant chãjat yeejép caá. ¹⁷ Obohjeéhtih yeébboó Jesúihwã jumna, ãjeéh biíc bácah dée jumna, Túini Espíritu ññh caolihboó ã jumna chah, caán ã jenah joyát pahjeh yeebbút ñi jenah joiná caá.

¹⁸ Yeebdí h ñi áa nihcannitjñh yeejép chãjcat caá náahap. Páni h yéj chãjnit nihna, chah jwíih bácahdih, jwí jenah joyátdihbut jwí yéejana caá. Páant jwí chãjat túttimah, jwiítdih túut nummát chah ã buona caá. Dedé bií h jwí yéj chãjachah yuhna, túut nummát numna ã buona caá. ¹⁹⁻²⁰ Nindih ñi táí náhninaá: Jwíih caolihboó ã jumna pínah niijná, Dios jwiítdih Túini Espíritudih át wahap jñ. Páant ã wahachah, jwiítdihboó ãih numna páni hni caá jwí jumna.* Dios Jesucristodih wah deyanit, jwiítdih ã wan wãhat pínah niijná, jwiítdih ã jíib chãjap jñ, ãihwã jwí jumna pínah niijná. Páni h ãihwã jumna, caán jwí maáh ã jumna chah, jwí weñat pínahdi h jenah joicánjeh, ã weñat

* **6:12** 1Co 10.23 * **6:15-16** Gn 2.24 * **6:19-20** 1Co 3.16; 2Co 6.16

pínahdihjeh chājat caá náahap.

7

Téihya chéwat

¹ BHH weemdíh ñi úbh joí daacátjidih wā jepahbipna caá. Nin pah ñit niíj úbh joyóp tají: “¿Jwiít Jesúsdi h jéihnit jwí áa jumuchah, ã túimi niít?” ñit niíj daacáp tají. Páant ñi niíj daacátjidih ennit, nin pah wā jepahna caá: Yeéb áa wihcannit ñi jumuchah, ã túina caá. ² Obohjeéhtih, páant ñi jumuchah, í náah chājat ã tobohna caá. Pánihna, yeebdíh áa jumat caá náahap. ³⁻⁴ Páant ñi áa jumuchah, yaádih bácah miíh pínahjeh nihcan caá. Mijeéh bóoih pínah caá. Pánihna, mi áa mijeéh ã jumíhichah, caántdih jepahat caá náahap. Biíc yoobó newéih bácah áih pínahjeh nihcan caá. Ájeéh bóliíh pínah caá. Pánihna, yad ájeéh mi jumíhichah, caandíhbat jepahat caá náahap. Pánih chājna, bitadih ñi bidcan niít. ⁵ “Diosdih táí úbát túut niijná, biíc dih jwí jum jwahca boj jíih”, ñi míc niijíchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, úbh péanit, táí biíc dih ñi jwúb jumú. Tubit maatápdi h cádahna, Satanásboó bitadih ã yéej chājat túutuchah, jéih yap yohcanjeh, ñi yéej chājbipna caá.

⁶ Obohjeéhtih, “Ñi téihya chéweé”, niijnít, wā wutcan caá. Áa jumna, áa wihcatbut, biíc yoobó ã túina caá. Ñi í náah chājcat pínah niijná, páant wā niíj naóhna caá. ⁷ Obohjeéhtih, “Weem páh queét ni hat áa wihcannit í jumuchah, áta táí tagaá”, wā niíj jenah joiná caá. Biquínadi h áa jumat wēpatdih Dios ã wáhna caá. Obohjeéhtih, bitadih áa wihcan yahna, táí jumat wēpatdihbat ã wáhna caá.

⁸ BHH, áa wihcannitdih, éemp wannitdihbat bainí wā naóh b ipna caá. Yeébboó áa wihcannit ñi jumuchah, ã túibipna caá. ⁹ Obohjeéhtih, yaddih, newédih búdí bidnit, í náah chājcat túut niijná, ñi áa pínahdih ñi ubú.

¹⁰⁻¹¹ BHH, yeéb Jesúhwā áa jumnitboodíh bainí wā naóh b ipna caá. Nin wā jenah joyátjeh nihcan caá. Dios ã wutat caá. Yaádih í áadi h í cádahca bojo naáh. Neonábut

í weha mána yaáhdih í yohca bojo naáh. Obohjeéhtih, míc cádahnitji, biíhdih í áa jumca bojo naáh. Pánih míc cádahnitji queét chénat pahjeh jwúb míc ámohna, biíc dih jwúb jumnit, chah ã túibipna caá.*

¹² BHH, yeéb bitadih jawh bainí wā naóh b ipna caá. Biquína yeéb neoná Jesúsdi h ñi jepahachah yahna, ñi weha mána yaáhdhoó í jepahcap jí. Yeéb Jesúhwā ñi jumuchah yahna, ñijeéh í jumíhichah, ñi yohca bojoó. ¹³ Biquína yeéb yaáhdbut Jesúsdi h ñi jepahachah yahna, ñi weha mánaboó í jepahcap jí. Páant ñi jumuchah yahna, ñijeéh í jumíhichah, ñi cádahca bojoó. ¹⁴ Yeéb biíc bácah dée ñi jumuchah, biíc Jesúsdi h jumna, biíh Jesúsdi h nihcah yahna, Dios yeebdíh ennit, “Queét wíhwā caá”, ã niijná caá. Pánihna, Jesúsdi h jepahcannit neoná í weha mána yaádh Jesúsdi h í jepahachah, queét neoná d ihbat Dios ã táí chājbipna caá. Biíc yoobó Jesúsdi h jepahcannit yaádh í weha mána Jesúsdi h í jepahachah, Dios queét yaáhdihbat ã táí chājbipna caá. Páant ñi jumuchah, ñi wehdih ennit, “Queébut wíhwā caá”, Dios ã niijná caá. ¹⁵ Obohjeéhtih biquína Jesúsdi h jepahcannitboó í weha mána yaáhdih, í weha mánadi hbut ípí cádahíhna caá. Pánih cádahíhna, míc maocat túut niijná, í beje naáh. ¹⁶ Obohjeéhtih, táí biíc dih ñi jumuchah, chah ã túina caá. Yeéb Jesúsdi h jéihnitboó ñi weha mána Jesúsdi h í jepahat pínah, Dios queétdih ã táí ubat pínah niijná, ñi jéih teo wáacmi nacaá. “Í jepahbipna caá. Í jepahcan niít”, jwí niíj jéihcan caá.

¹⁷ Nin pah ni hat Jesúhwādi h wāpí naóhna caá: Jesucristodi h jepahnit, ded pah ñi jumati hdi h biíc yoobó ñi jumú. Páant ñi jumati h pínahdih jwí Maáh jéihnit, yeebdíh át jwejep taga. ¹⁸ Det Jesúsdi h jepahnit bóodnitji jumna, í náhni dahwaca bojo naáh. Obohjeéhtih, bóodcannit jumna, í bóodat túutca bojo naáh. ¹⁹ Bóodnitdih, bóodcannitdihbat Dios biíc yoobó ã enna caá. ã wutatdih jwiít di h jepahat caá náahap. Pánih jepahnitdihjeh ã wēi enna caá. ²⁰ Dios yeebdíh áih pínahdih ã ñío láa

* 7:10-11 Mt 5.32; 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18

ded pah ñi jummatji pah ñi túut nuumcá bojoó. ²¹ Teo wühnit ñi jumuchah, ã túina caá. Páant ñi jummatdih ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, ñi maáta yeebdíh watíhna, ñi wata naáh. Ñi túimi nacaá. ²² Dios ã táí ubuchah, bitadih teo wühnitboó jwí maáih jumna, watnit dée pah ñi jumna caá. Bitadih teo wühcannitboó Jesucristodih teo wühnit caá. ²³ Jesúihwã ñi jummat pínah niijná, yeéb ñi yéejat jíib át wan wühup tají. Pánih áihwã jumna, ã weñat pínahdihjeh yeebdíh chãjat caá náahap. Yeebdíh bita Jesúsdi h ñi cádahat túutuchah, queétdih ñi joyáh bojoó. ²⁴ Pánihna, wã úudwã panihnitá, Jesúsdi h jwíih jepahnit, yeéb ni hat ded pah ñi jummatji biíc yoobó ñi jummu. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdíh wëi ennit, ã teo wáacbi pna caá.

²⁵ Buu, áa wihcannitdih ñi úubh joyátdih wã jepahbi pna caá. Ded pah queét ñi chãjat pínahdih Dios ã wutcan caá. Obohjeéhtih, weém wã jenah joyátdihjeh wã naóhbi pna caá. Dios weemdíh ã jígah en teo wáacachah, wã jenah joyátdih ñi táí joyóchah, ã túimi nacaá. ²⁶ Nin pah wã jenah joiná caá: Buu yeó jáapna Jesúihwã tabit yeejép ñi yapna caá. Ñi áa jumuchah, chah ã buobipna caá. Pánihna, áa wihcannit jumna, áa wihcanjeh jummat caá náahap. ²⁷ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ñi áadi h yohcat caá náahap. Áa wihcannitboó ñi áa pínahdih bidcat caá náahap. ²⁸ Páant wã niijíchah yahna, ñi áa pínahdih bid jainít, téihya chéonit, ã túina caá. Obohjeéhtih, nin yeó jáapnadi h áa jumnitboodíh chah ã buobipna caá. Ñi áa wihca h, namp yeebdíh ã buobipna caá.

²⁹ Páant niijnít, wã úudwã panihnitá, nin pah wã naóhna caá: Jesús ã jwúub dei júuwát pínah bahni jeh ã judhna caá. Pánihna, ded pah ã weñat pínahdih búdí jenah joyát caá náahap. Ñi weha mána yaádh ñi weñat pínahdih ñi jenah joyát chah, Jesús ã weñat pínahdih jenah joyát caá náahap. ³⁰ Jwí jígahat, jwí weñat, dedé pínah ni hcan caá. Bií déedih jíib chãjna yahna, bíbohcan nit pah ñi jummu. ³¹ Pánihna, Jesús ã wutatdih táí chãjat túut niijná, nin baácboó jumnidih búdí wëi jenah joicát caá náahap. Ded pah

Jesús ã wutatboodíh jwiítdih táí jenah joyát caá náahap.

³² Bií déedih jenah joicánjeh, Dios ã weñat pínahdih ñi táí jenah joyátdih yeebdíh búdí wã náah yacna caá. Áa wihcannitboó jwí Maáh ã weñat pínahdihjeh ded pah ã chãjat pínahdih ã táí jenah joiná caá. ³³ Obohjeéhtih, áa jumnitboó ájeéh bóli mi táí weñat pínah niijná, bií déedihjeh apí jenah joiná caá. ³⁴ Pánihna, Dioíh pínahdih ã jenah joicán caá. Yaádhdi hbut biíc yoobó ã jumna caá. Caánt mi áa wihcan, jwí Maáh ã weñat pínahdihjeh ded pah mi chãjat pínahdih mi táí jenah joiná caá. Dioíh wili mi jumna caá. Obohjeéhtih, áa jumna, newé ã weñat pínahdihjeh mi jenah joiná caá.

³⁵ Pánih naóhna, táí wëinit ñi jummat pínahdih yeebdíh wã náah yacna caá. Diosdihjeh táí oinit, ã weñat pínahdih jenah joinít, bií déedih jenah joicánjeh, ñi táí jummat pínahdih caá wã náah yacap.

³⁶ Buu, biíh naáwát yeéb japatadi h jwah wã naóhbi pna caá. Ñi náahnit yaádh ñi behechah enna, “Caántdih ubnit, jwiít chénat pah jwí táí jumbi pna caá”, ni j jenah joinít, ñi ubmu. Páant ñi ubuchah, yéejat ni hcan niít. ³⁷ Obohjeéhtih, biíhboó “Áa wihcanni wã jumuchah, chah ã táibipna caá”, ã ni j jenah joí dée caá. Páant caanjéh ni j jenah joiná, bita caandíh ñi wutca h, ã jenah joyát pah chãjna, caanbút ã táí chãjna caá. ³⁸ Pánihna, ded ã áa pínahdih ubnit, ã táí chãjna caá. Obohjeéhtih, ded caántdih ubcan, chah ã táí chãjna caá.

³⁹ Dedh áa jumnih, mi áa ã wanca h, caandíh cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, mi jeéh bóo ã wanuchah, chéwat déedih ã watachah, ded biíh áa wihcannidih náahna, mi jwúub áa jumuchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, Jesúihdihjeh mi níwi naáh. ⁴⁰ Weémboó nin pah wã ni j jenah joiná caá: “Mi jwúub áa jumcan, chah mi wëibipna caá. Túini Espíritu caá weemdíh páant ã ni j jenah joyát túutup be”, wã ni j jenah joiná caá.

8

Pāpnidih ñi wāhni déep

¹ Buu, biíh ñi úubh joí daacátjidi h wã jepahbi pna caá. Nin pah ñit ni j úubh

joyóp tajī: “¿Pāpnidih ī wāhni déepdih jwiít Jesúíhwā jwī jeéméchah, ā túimi niít? Í pāpni cāacwā ī chājnihchah caá. Dedé wēpat wihcan caá’, jwī niíj jéihna caá”, ñit niíj daacáp tajī. Páant niijnít, “Jwiít chah jéihnit caá”, niíj jenah joinít pah ñit daacáp tajī. Páant ñi niíj jenah joyát bitadidih teo wáacat pínah nihcan caá. Bitadidih oinit, queétdih túinijeh naáwát caá náahap. ² Dedé “Weémboó nihatdih túi jéih beedáni caá”, niíj jenah joiná yuhna, yoobópdih ā jéihcan caá. ³ Obohjeéhtih, ded Diosboodíh jéihni, caandíh oina, bitadidih ā teo wáacipna caá. Páant ā oyochah, Dios caandíhbut jéihnit, “Caán wíih caá. Wā oini caá”, ā niijná caá.

⁴ “¿Pāpnidih ī wāhni déepdih jwī jeéméchah, ā túimi niít?” ñi niíj daacátjidih bññ jwuh wā jepahbipna caá. “Pāpni báadhni nihcan caá. Dios biícjeh caá báadhni”, jwī niíj jéihna caá. ⁵ Bitaboó dawádih “Nin wēpni, jwiítidih teo wáacni caá”, ī niíj jenah joiná caá. Biquína widhdih, cúiwādih, yeodíhbut páant ípī niíj jenah joiná caá. Bitá jeé doóbhnadidih, máa nahnadidih, ññápwādihbut páant ípī niíj jenah joiná caá. “Nin jwiítidih wēp teo wáacni caá”, ī niijná, dawá ā jumna yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, jwiítboó nin pah jwī niíj jéihna caá: “Dios biícjeh, caánboó jwī íp caá”, jwī niíj jéihna caá. Caán nihatdih át chājap tajī. Jwiít cāacwādihbut át chājap tajī, áihwā jumna, caandíh jwī weñat pínah niijná. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh caá. Caandíh Dios nihatdih chājat tútñit, jwiítidihbut át jummat tútñit tajī, Diosdih jwī weñat pínah niijná.*

⁷ Obohjeéhtih, “Pāpni báadhcan caá”, jwī niíj jéihyechah yuhna, bitaboó, Jesúíhwā jumna yuhna, páant ī niíj jéih jwuhcan caá. Jesúsdih ī jepahat pínah jātih, pāpnidih “Jwiítidih wēp teo wáacni caá”, niíj jenah joinít, caandíh wēina, ī wāhni déepdih ípī jeémép tajī. Pánihna, bññbut Jesúíhwā jumna yuhna, pāpnidih wāhni déepdih jeémpnit, pāpnidih ī jenah joiná caá. Obohjeéhtih, yoobópdih ī túi beh joi jwuhcan caá. Páant niíj jenah joinít, “Páant wā jeéméchah, yéejat júb weemdíh ā

jumbipna caá”, ī niíj jenah joiná yuh caá. ⁸ Obohjeéhtih dedéidih jwī jeéméchah, jwī jeémpcāhbut, Diosboó biíc yoobó jwiítidih ā enna caá. ⁹ Caán déepdih jwī jeéméchah, ā túyuchah yuhna, bita Jesúsdih jáap jéihnitdih jwīta yéjea tagaá. ¹⁰ Pāpnidih ī weñat pebhna waadnít, caandíh ī wāhni déepdih bitajeéh jwī jeéméchah ennit, “Caánboó Jesúsdih túi jéihni páant ā jeéméchah, weemdíhbut ā túina nacaá”, ā niíj jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, “Pāpni ā wēpna caá”, páantjeh niíj jenah joinít, jwuhbut jeémpna, ā túi chājcan caá. ¹¹ “Weém túi jéihni caá”, niíj jenah joinít, jwī jeéméchah, ā túina yuh caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit jwī jummatdih jwī jútat júb, bita Jesúíhwā jwī údwā panihnit, jáap jéihnitdih jwī yéejabipna caá. Jesús queétdih ā wññ wūhchah yuhna, bññdnít ī jumbipna caá. ¹² Jwī údwā panihnitdih páant yéejanit, Jesucristodih caá jwī yéejanap.* ¹³ Pánihna, weémboó wā údwā panihnitdih oinit, queétdih yéejacat tút niijná, pāpnidih wēinit ī wāhni déepdih wā jeémpcan niít.

9

Jesús ā naáwát tútñit ded pah ī jummat

¹ Jesús ā bohénitji biíc yoobó weembút Jesúsdih wā enep jī. Páant caandíh wā enechah, weemdíhbut ā naáwát tútñit jī. Pánihna, ded pah wā chājíhichah, Jesúsboó ā wutuchah, ā túina caá. Weém caandíh teo wāhni yeebdíh áih doonádih wā naáwáchah joinít, ñi jepahap jī.* ² Áih doonádih jepahnit jumna, bitaboó “Pablo Jesús ā naáwát tútñit nihcan caá”, ī niíj jenah joyóchah yuhna, yeéboó weemdíh ā wahatjidih ñi jéihna caá. Wā bohénachah joinít, jepahna, “Jesús ā wēpatjīh jwiítidih ā bohénap jī”, ñi niíj jéihna caá.

³ Bitaboó nin pah ípī niijná caá: “Caánboó Jesús ā naáwát tútñit nihcan caá”, ī niíj jéihchah yuhna, queétdih bohéna, ñi tút ññmátjidih wāpī naóhna caá. ⁴ Cāacwādih jwī bohénachah, jeémátidih babhbatdihbut queétdihbut jwiítidih wāhat caá náahap. ⁵ Jesús údwā, Pedrobūt, nihat bita Jesús ā naáwát tútñitbut ī weha mána yaádh biícidih ī

* 8:6 Mal 2.10; Jn 1.3; Ro 11.36; Ef 4.6; Col 1.15-17 * 8:12 Mt 25.45 * 9:1 Hch 9.3-6; 1Co 15.8; Gá 1.11-16

bohé jibichah, ded pah ì náahatdih ìpĩ wāhna caá. Jwiítbut áa jumna nihna, queét yaáhdihbut jwĩ numah jibichah, jwĩ náahatdih yeebdíh wāhat áta náahcan tagaá. ⁶ Nihat bohé jibnitdih ì bohénitboó dedé ì náahatdih ìpĩ wāhna caá. Pánihna, weém Bernabéjĩh jwĩ bohénachah, biíh tewatdih jwĩ teocat pínah niijná, jwiít chénat pahdih jwĩ náahatdih yeebdíh wāhat caá náahap. ⁷ Soldadowā queétjeh ì náahatdih ìpĩ jíib chājcan caá. Ì maátaboó queétdih ìpĩ wāhna caá. Iguíh momnitboó ìih iguíh quehechah, ìpĩ jeémpna caá. Nihat ovejawādh en daonítboó ìih ovejawādh ìpĩ mao jeémpna caá. ⁸⁻⁹ Páant wā niiját jwiít cāacwā jwĩ jenah joyátjeh nihcan caá. Moisésji nin pah át niij daacáp tajĩ: “Momo jiwí trigo tíbnadih ā caóh chāñuchah, āih jacdih ñi chéoca bojoó, tíbnadih jeémíhna, ā jeémát pínah niijná”, át niij daacáp tajĩ.* ¿Páant ā niij daacát táutna, momo jiwidihjeh niit Dios át jenah joiijp? ¹⁰ Nihcan caá. Jwiít bohé jibnitboodíh át jenah joyóp tajĩ, cāacwādh jwĩ bohénachah, jwiít dhi ì táu en dawát pínah niijná. Wápchidih teonit, jeémátdih ìpĩ bidna caá. ¹¹ Jwiítbut momnit dée, yeebdíh Jesúih doonádh jwĩ táu bohénap jĩ. Páant jwĩ chājachah, jwĩ náahatdih yeebdíh wāhat át náahap ta yuh jĩ.* ¹² Pánihna, bita bohénitdih ñipĩ wāhat pah, jwiít dhi but wāhat caá náahap.

Obohjeéhtih, páant wāhat yeebdíh ā náahachah yuhna, ñi wāhcah ennit, jwiítboó jwĩ úbh tac buugácap jĩ. Pánih úbhcanjeh, búdí jwĩpĩ tewep jĩ. Jwĩ úbúchah, nin pah ñita niij jenah joi tágaá: “Pablowā bií déedih náahnitjeh, ì bohéna caá”, niij jenah joinít, jwĩ bohénachah, ñita joiíhcan tagaá. Pánihna, yeebdíh bohéna, ded pah jwĩ náahatdih jwĩpĩ úbhcap jĩ. ¹³ Obohjeéhtih, nindih ñi táu náhninaá: Dioíh muuná juibínit, jwiít judíowā sacerdotewādh nuñáp wādh jwĩpĩ wāhna caá, Diosdih ì cáo wāhat pínah niijná. Dios queét sacerdotewādh, bita caánboó teonit dhi but ì cáo judhni déepdih át jeémát táutap tajĩ.* ¹⁴ Pánihna, biíc yoobó jwĩ Maáh Jesucristo jwiít āih doonádh naóhndih jwĩ bohénitdih át en

dawát táutap tajĩ.* ¹⁵ Páant ā wātuchah yuhna, weémboó yeebdíh wāpĩ úbhcap jĩ. Buubut páant niij daácna yuhna, “Weemdíh ñi teo wáacá”, niijná wā chājcan caá. Weém nuugáp wāhna yuhna, wāta úbhcan tagaá. Wā úbúchah joinít, ñi wāhuchah, “Weém jíib wihcanni Jesúih táu doonádh wāpĩ bohéna caá”, wāta jéih niijcán tagaá.

¹⁶ “Jesúih táu doonádh wā bohéat jíib, Dios ā enechah, weém chah táu caá”, wāpĩ niij jenah joiicán caá. Obohjeéhtih, Dios weemdíh ā bohéat táutatdih chājcan, tūbit wāta jĩgah tagaá.* ¹⁷ Wā náahat pahjeh āih doonádh wā bohéna, wā bohénitboó weemdíh ì jíib chājat pínahdih wāta bid tagaá. Obohjeéhtih, wā bohéihichah, wā bohéihcah yuhna, biíc yoobó āih doonádh weemdíh bohéat caá náahap. Ā wātuchah joinít, āih táu doonádh wāpĩ bohéna caá. Pánih jepahnit, weemdíh ā wāhni tewatjeh ā jumuchah, wā bohéat jíib wāpĩ bidcan caá. ¹⁸ Pánihna, jíib bidcanjeh bohéna, búdí wā wēina caá. Yeebdíh bohénitdih en dawát ā náahachah yuhna, weémboó wāpĩ úbhcan caá.

¹⁹ Páant wā bohénachah, cāacwā jíib wāhcan, weemdíh ì jéih wātcan caá. Bitā ì weñat pínahdih chājcan, Dios ded pah ā bohéat táutat pahjeh wāpĩ bohéna caá. Obohjeéhtih, pánih chājna yuhna, bita ded pah ì jumatdih ennit, biíc yoobó wāpĩ jumna caá, weemdíh wēi ennit, táu doonádh wā naáwáchah joinít, ì jepahat pínah niijná. ²⁰ Pánih chājna, wā údwā panihnitá, bita judíowādh Jesúih doonádh bohénit, ded pah ì chājat biíc yoobó weembát wāpĩ chājna caá, wā naáwáchah wēi joinít, Jesúsdih ì jepahat pínah niijná. “Nihat jwiít judíowā jwĩ nuowā ì wātatdih wā jepahcah yuhna, Dios weemdíh ā táu enna caá”, wā niij jéihna yuhna, queétdih bohénit, jwĩ nuowā ì wātatdih wāpĩ jepahna caá. ²¹ Bitā judíowā nihcannit Moisés ā wātatjidih jéihcannitdih bohéna, ded pah ì jumap pah biíc yoobó wāpĩ jumna caá, wā bohénachah wēi joinít, ì jepahat pínah niijná. Pánih jumna yuhna, Dios ā wātatdih wāpĩ yap yohcan caá.

* 9:8-9 Dt 25.4 * 9:8-9 1Ti 5.18 * 9:11 Ro 15.27 * 9:13 Dt 18.1 * 9:14 Mt 10.10; Lc 10.7 * 9:16 Jer 20.9; Am 3.8

Ded pah Jesucristo weemdih ã wãtuchah, caandihbut wãpĩ jepahna caá. ²² Jáap jéihnitboodih bohéna, “Weém Jesúsdi chah jéihni caá”, wãpĩ niijcán caá. Queétboó túi beh joi jwúhcan, “Nin pah chãjnit, wãta yéj chãj tagaá”, niij jenah joinít, ï chãjcatdih weembút wãpĩ chãjcan caá, queétdih teo wáacat túut niijná. Pánihna, nihat ï jumãt biíc yoobó wãpĩ jumna caá, wã bohéatdih ï túi jepahachah, Dios queétdih ã túi ubãt pínah niijná. ²³ Jesúsdi túini doonádih nihat cãacwã ï joyát pínah niijná, páant wãpĩ chãjna caá. Pánih chãjna, queét ï jepahachah, Dios pebhboó jumna, jwiít biíc dih jwĩ túi wëibipna caá.

²⁴ Dios pebhboó jubínit, chah túini ã wãhat pínahdih bidnit, nin baácboó jum jwuhna, ded pah ã wãtatdih ñi túi jepahaá. Nin pah ã jumna caá: Cãacwã ñáonit, nihat ï ñáwachah yuhna, chah wëpép ñáonidihjeh wëinit, túinidih ïpĩ wãhna caá. Pánihna, chah wëpép ñáoni dée jwiítbut Dios ã wãtatdih túi chãjnit, ã pebhboó jwĩ jubínachah, jwiít dih wëinit, túinidih ã wãhbiipna caá. Pánih wëpép ñáoni dée, Dios ã weñat pínahdih túi chãjat caá náahap. ²⁵ Nin pahbut ã jumna caá: Ñáonitboó ñih bácahdih ïpĩ wëpana caá. Pánih wëpana, ñih bácahdih yéjeaat pínahdih ïpĩ chãjcan caá. Cãacwã queétdih wëinit, núojih péeb waoni júdadih ï wãhatdih ïpĩ bidna caá. Obohjeéhtih, pánih wãhni júdu waícanjeh ãpĩ wãnah bejna caá. Pánihat dée jwiítboó jwĩih caolihdih yéjeajhcan, Diosdih wãbhnit, ã naáwãtdihbut jwĩpĩ jenah joiná caá. Pánih chãjnit, ã pebhboó jwĩ jubínachah, túinidih jwiít dih ã wãhbiipna caá. Caán ã wãhni pínahboó ã buãdcán niít. ²⁶ Weémboó yoobópdihjeh ñáoni dée, Dios ã weñat pínahdihjeh chãjat túut niijná, caandih wãpĩ túi jenah joiná caá. Míic mao tíohnit yoobópdih ï mao chãúát pah, weembút Jesús ã wãtatdih túi chãjat túut niijná, Diosdih wã túi jenah joiná caá. ²⁷ Ñáonit, míic mao tíohnit ñih bácahdih yéjeacat túut niijná, ï náahatdihjeh ïpĩ chãjcan caá. Páant ï chãjat pah, weembút wĩih caolihdih yéjeacat túut niijná, wã náahatdih chãjcan,

Dios ã weñat pínahdihjeh wãpĩ chãjna caá. Pánih chãjnit, Dios pebhboó wã jubínachah, “Bitadih ma bohénachah yuhna, dedé jib wãhat pínah meemdih ã wihcan caá”, weemdih ã niijcán niít.

10

Egipto baácmant jãóhnit ded pah ï yapatji

¹⁻² Dios pebhboó jubínit, jwiít dih wëinit, túinidih ã wãhat pínahdih jwiít nihat jwĩ bidna caá. Pánih bidnit, jwiít judíowã jwĩ nuowã Egipto baácmant jãóhna, ded pah ï yapatjidih jwiít dih túi náhniat caá náahap. Queét nihat Moisésjeéh ï bejchah, Diosboó queétdih wapna, mah põh panihniijh ãt waáwãp wãt jĩ.* ³ Mui Mac Duunidih jõpanit, queét nihat Moisésjeéh Dios ãt chãh bejat túutwãp wãt jĩ.* Pánih jumna, Moisésdih ït túi péenap wãt jĩ. ⁴ Tútchi wihcapboó jumnit, Dios ã wãhni jeémãtdih nihat ïpĩ jeémép wãt jĩ.* ⁵ Mui wihcah, mah ã bac jãúwãt pínah niijná, Dios Moisésdih búdí jee dáhdih ãt mawat túutwãp wãt jĩ. Páant ã chãjachah, ã wãhni mahdih queét nihat ït babhbap wãt jĩ. Jee dáhmant ï babhni mah ã bac jãúwãt dée, Jesucristobut Túini Espíritudih ãt wãhãp wãt jĩ. ï jéih encãh yuhna, Jesús ïjeéh ã jib bejchah, ã wãhni Túini Espiritu queétdih ãt teo wáacãp wãt jĩ.* ⁶ Obohjeéhtih, queétdih Dios búdí ã teo wáacachah yuhna, biquínajeh caandih ït jepahap wãt jĩ. Bitã dawã caandih jepahcannitdih wëi encã, Dios queétdih ãt peéh chãjap wãt jĩ. Pánihna, nihat Egipto baácmant jãóhnit, tútchi wihcapboó jib bejna, páantjeh ït wãn beedép wãt jĩ.*

⁷ Páant queét nihat ï yapatdih náhnina, biíc yoobó yeejép ï chãjat pah jwĩ chãjca boj jĩih.* ⁸ Dios ã daacãt túutni tólih, Éxodo ï niijnídih, nin pah ãt niij daacãt túutwãp tajĩ: “Queét cãacwã ï pãpnidih wëinit, biíc dih wëi jeémp babh máihna ït chãjap wãt jĩ”, ãt niijíp tajĩ.* Páant ï yéj chãjat pah, jwiít dih chãjcat caá náahap. ⁹ Biíh láã biquína yaádh metnit, íí náah ït chãjap wãt jĩ. Páant ï íí náah chãjat peéh biíc yeó jáapdihjeh veintitrés

* **10:1-2** Ex 13.21-22 * **10:1-2** Ex 14.22-29 * **10:3** Ex 16.35 * **10:4** Ex 17.6; Nm 20.11 * **10:5** Nm 14.29-30

* **10:6** Nm 11.4 * **10:7** Ex 32.6 * **10:8** Nm 25.1-18

mil queédih Dios át mawap wat jī.* Páant ī chājat pah, jwiít dih chājcat caá náahap. ⁹ Biíh láa, biquína nin pah Moisésdih ít niíj jūihñap wat jī: “¿Dépanih tibeé jwiít dih Egipto baácmant ma ub jūóh? Nin tátchi wihcapboó jwī yabh jibna caá. Dios jwiít dih ā táí en daocán caá”, ít niijíp wat jī. Páant ni-ijnít, Diosdih tac buegána, caandíh ít íjanap wat jī. Páant ī yéejat peéh, Dios maiwā dih át wahap wat jī, queédih ī chāác mawat pínah niijná.* Páant ī yapatdih jenah joinít, ī chājat pah jwiít dih chājcat caá náahap. ¹⁰ Biíh láa, biquína nin pah ít míc niijíp wat jī: “¿Dépanih tigaá Dios Moiséswā dihjeh jwī maáta át chāj? Jwiít nihat biíc yoobó táí nit jwī jumna caá”, míc niijnít, Diosdih ít jūihñap wat jī. Páant ī jūihñat peéh mawat pínah niijná, Dios áih ángeldih át wahap wat jī.* Páant ī chājat pah, jwiít dih chājcat caá náahap.

¹¹ Páant queét ī yapatji jwiít péeni yeó jáapna jumnitdih ā jéihyana caá. Í yapatjidih Moisés ā daacátjidih ennit, táí jenah joinít, biíc yoobó jwiít dih chājcat caá náahap. ¹² “Weémboó Jesús dih wā chah táí jenah joiná caá. Dedé yéej chājat jenah joyát weemdíh ā jūáwúchah yuhna, wā táí jéih yap yohna caá”, niíj jenah joiná, ñi táí chāja chaáh. Páant niíj jenah joiná yuhna, jon jātíh moón ī chājat pah, ñi jwúub yéej chājmi nacaá. ¹³ Jwiít nihat biquí láana yeejép chājat jwī jenah joiná caá. Páant jwī yéej chājíhichah yuhna, jwī yéej chājcat pínah niijná, Dios jwiít dih āpí teo wáacna caá. Pánih teo wáacna, namá déedih jwiít dih āpí júatna caá, jwī yap yohat pínah niijná. Pánihna, ded pah jwī bujác atdih jéihnit, chah yeejépdih jāhnit, jwiít dih āpí teo wáacna caá.

Pāpnidih wēicat

¹⁴ Wā chéenwā, nindih ñi táí joyoó: Bitá “Jwíh dios, jwiít dih teo wáacni caá”, ī niíj pāpnidih ī weñepboó bejcanjeh, queét ī chājat biíc yoobó yeebbút ñi chājca bojoó. ¹⁵ Yeéb táí jéihnit jumna, ded pah ñi chājat pínahdih jéihyat túut niijná, nin wā naáwát dih yeebjéh ñi táí jenah joyoó:

¹⁶ Míic wáac jūinít, Jesús íh meép panihni iguíh macdih babh nit, áih bácah panihni pandihbut biíc dih jwī jeémát dih bainí yeebdíh wā naóhbipna caá. Pánih babh, jeémpna, ā wun wūhatdih jenah joinít, “Táina caá”, jwīpí niijná caá. “Jwiít dih wan wūhna, jwiít ájeéh táí biíc dih jwī jumachah, ā wēpat jwiít dihbut ā wūhna caá”, jwī niíj jéihna caá.* ¹⁷ “Jwī jeémpni pan biíc dahjeh ā jummat pah, jwiít nihat biíc dih biíc bácah dée jwī jumna caá”, niíj jéihnit, caán pan dahdih biíc dih jwīpí jeémpna caá.

¹⁸ Jwiít judíowā ded pah jwī chājatdih ñi jenah joyoó: Dioíh munná bejnit, nuñépdih mao cáo wūh nit, Diosdih jwīpí wēina caá. Caandíh jwī wūhat táttimah, caán déepdih jeémpna, Diosjíh biícwā jwī jumna caá. Bitabut pāpnidih ī wūhnijidih jeémpna, queébut caanjíh biícwā ī jumna caá.* ¹⁹ Páant niijnít, “Jwíh dios caá”, niíj pāpni, caandíh ī wūhni but “Dedé wēpat ā jumna caá”, wā niijcán caá. ²⁰ Obohjeéhtih, dedé wēpat ā wihcah yuhna, bita caandíh jeémát dih wūhna, Diosdih jenah joicánjeh, nemépwā boodíh jeh jenah joinít, ī wūhna caá. Pánih wūh péanit, jwúub jeémpna, nemépwā biíc dih ī jumna caá. Yeébbodíh nemépwā biíc dih ñi jummatdih wā náah yaccan caá.* ²¹ Nemépwā biíc dih jumna, Dios biíc dih ñi jéih jumcan caá. Dios biíc dih táí jummat túut niijná, nemépwā biíc dih jumcat caá náahap. Pánihna, nemépwā dih ī wūhni jeémát dih ñi jeémpca bojoó. Caandíh wūhni babhbatdihbut ñi babhca bojoó. Jesucristo ā wun wūhatdih jenah joinít, caán biíc dih jummat túut niijná, áih meép panihni iguíh macdih babhna, áih bácah panihni pan dahdih jeémát caá náahap.* ²² Pāpnidih wūhni ji jeémát dih, Jesús ā wunatdih jenah joiní jeémát dihbut jeémpna, jwī Maáhdih ñi íjana caá. ¿Yeéboó Diosdih chah wēpnit niít ñi jumap? ¿Ñi yéejat ā peéh chājatdih ñi jéih jweimí naniít? Nihcan caá. Pánihna, ā íjatdih úmmit, nemépwā dih ī wūhnijidih ñi jeémp, babhca bojoó.*

Bitadih oinit, teo wáacat

* **10:9** Nm 21.5-6 * **10:10** Nm 16.41-49 * **10:16** Mt 26.26-28; Mr 14.22-24; Lc 22.19-20 * **10:18** Lv 7.6 * **10:20** Dt 32.17 * **10:21** 2Co 6.15-16 * **10:22** Ex 20.5; Dt 32.21

23 Biquína yeéb nin pah ñi niij jenah joiná caá: “Jesucristodih jepahni jumna, ‘Ma chājca bojoó’, niiját weemdih ā wihcan caá. Weemdih yéej chājatjeh ā náahcan caá”, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, biih jwī chājachah, túini jumna yuhna, jwiitdihjeh, bitadihbut ā teo wáaccan caá.* 24 Pánihna, jwī weñat pínahdihjeh chājcan, bitadih jwī teo wáacat pínahdih chājat caá náahap.

25 Déepdih jíib chājatboó jíib chājadih bejna, “¿Pāpnidih ī wāhni niit? ¿Wā jeéméchah, ā túimi niit?” niij úbh joicánjeh, jíib chājnit, ñi jeémé. 26 Jwī íp Dios nihadidih ā chājni, nihad āih caá. Dedé jwī jeémát pínahdihbut chājnit, jwiitdih ā wāhna caá. Pánihna, ā wāhnidih jwī jeéméchah, ā túina caá.*

27 Jesúsdi h jéihcanni yeebdih ā numah jeéméchah, bejnit, dedé ā wāhuchah, “¿Nin pāpnidih ī wāhni niit?” niij úbh joicánjeh, ñi jeémé. 28 Obohjeéhtih, Jesúsdi h jáap jéihnibut jumna, “Nin déep pāpnidih ī wāhni caá”, yeebdih ā niijichah joinit, caandih ñi jeémpca bojoó. 29 “Wā jeéméchah, ā túina caá”, niij jéihna yuhna, jeémpnit, jwī Maáhdih jáap jéihniboodih yeéb ñita yéja tagaá. Obohjeéhtih, “Ñi jeémpca bojoó”, wā niijichah joinit, nin pah weemdih ñita niij úbh joi tagaá. “Caandih wā jeéméchah ā táyatdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna jáap jéihni ā jenah joyát pah weemdih chājat náah?”*

30 Dedédih jeémpnit, ‘Ma wāhat túina caá, Paá’, wāpī niijná caá. Páant wā niijichah yuhna, ¿Dépanihna, ‘Caandih jeémpnit, ma yéej chājna caá’, weemdih ma niij?” ñita niij tagaá. 31 Páant niij naóhna, nin pah niijná caá wā chājap: Jwiit Jesúhwādhíh túi chājat caá náahap, bita jwiitdih ennit, queébtut Diosdih ī weñat pínah niijná. Pánihna, jeémp, babh, dedédih chājna, bita Diosdih ī wēi naáwát pínah niijná, túi chājat caá náahap. 32 Judíowā, judíowā nihcannit, Jesúhwādhíhbut yeejép ñi chāj jútca bojoó. 33 Weémboó dedé wā chājihna, nihad cāacwā ī túi jummatdih jenah joinit, wāpī chājna caá. Pánihna, Jesúsdi h jepahachah, Dios queétdih ā túi ubat pínahdih búdí náah yacna, wā túi jummat pínahdih je-

nah joicánjeh, bita ī túi jummat pínahdih wāpī jenah joiná caá.

11

1 Weém Jesucristo ded pah ā chājatjidih jenah joinit, biic yoobó wāpī chājna caá. Páant wā chājat pah, yeebbút ded pah wā chājatdih ennit, biic yoobó ñi chājaá.*

Míc wáacnit, ded pah ī chājat pínah

2 Ded pah wā chājatjidih náhninit, yeéb biic yoobó ñi túi chājna caá. Jesúh doonádih jwī bohénachah joinit, páantjeh ñi túi jepahna caá. Páant ñi chājachah, yeebdih wā wēina caá.* 3 Būu biíhdih wā naóhbiipna caá, yeéb Jesúhwā míc wáacnit, ded pah ñi chājatdih ñi túi jéihyat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: Jwī íp Dios Jesucristo ā maáh caá. Jesús neoná ī maáh caá. Neoná ī weha mána yaádh ī maáh caá.

4 Níih baácdih moón biíhdih jepahat jútna, níih waojih yégueh chóojih ñipī cáagna caá. Pánihna, Jesúh neonáboó úbhnit, Dios naáwátidih naóh yapanitbut jih cáagna, “Biíh caá wā maáh. Jesús nihcan caá”, niiját jútat dée chājnit, jwī Maáh Jesucristodih yeejép ī chājna caá. 5 Yaádhboó úbhna, Dios naáwátidih naóh yapanit, jih cáagcan, “Wājeéh bóodih wā jepahcan niit”, niiját jútat dée chājnit, ī weha mánadidih yeejép ī chājna caá. Mi áa nihcannijeéh yeejép chājnih wili, nihad miíh waó yoóc boj yohnih dée mi jumna caá. 6 Yaádhboó íih waojih yégueh chóojih cáaguíhcan, waó yoóc boj beedánih ī jumna naáh. Obohjeéhtih, boj beedáatdih tíicnit, ī jih cáaga naáh. 7 Diosdih úbhna, neonáboó Dios ā nihad panihni jumna, íih wao dájhjih cáagcat caá náahap. Páant ī cáagcan, “Diosjeh caá wā maáh. Caánboó chah túini caá”, ī niiját jútna caá. Yaádhboó cáagnit, “Wājeéh bóo túini caá. Caandih wā wēi jepahna caá”, ī niiját jútna caá.* 8 Dios cāacwādhíh jwíih chājna, newédih át jwíih chājap wut jī. Túttimah áih páwájih yaddih át chājap wut jī. 9 Newédih chājnit, yaddih teo wáacni pínah nihcan wut jī. Obohjeéhtih, yadboodih newédih teo wáacnih pínah át chājap wut jī. Páant

* 10:23 1Co 6.12 * 10:26 Sal 24.1; 50.12; 89.11 * 10:29 1Co 8.7-12 * 11:1 1Co 4.16; Fil 3.17 * 11:2 2Ts 2.15 * 11:7 Gn 1.26-27 * 11:9 Gn 2.18-23

tigaá neoná maáh panihnit ì jamna caá.*

¹⁰ Yaáhdih wao dáh jih cáagat caá náahap, ì weha mánadih ì jepahat júutat túut niijná, Dioíh ángelwā ì wēi enat pínah but niijná.

¹¹ Obohjeéhtih, neoná ì weha mána yaádh ì maáh ì jamuchah yuhna, Jesúhwā jamna, Dios queét chénat pahdih biíc yoobó ã enna caá. Pánihna, queétdih míc teo wáacat caá náahap. ¹² Dios newédih jwíh chājna, áih páwájih yaddih át chājap wut jī. Būu yaádh caá neoná pínadih ì weh jamna caá. Obohjeéhtih, Dios caá nihardih ã chājap.

¹³ Míc wáacnit, ded pah ñi jumat pínadih túi jéihyat túut niijná, yeebjéh ñi jenah joyoó. Níih tátchinadih moón bitadih ì jepahat júutíhna, ìih waojéh yégueh chóojih ìpī cáagna caá. Pánihna, yaádhboó Diosdih úbhñit, ì weha mánadih ì jepahat júutna, queétdih waojéh cáagat caá náahap. ¹⁴ Ñi cātíh newé waó yoóc maátñi ã dūwúchah ennit, “¿Caánboó yad wili pah waó yoóc dūoná, ã tíccan niít?” ñipī niij jenah joiná caá. ¹⁵ Obohjeéhtih, yadboó waó yoóc maátñi mi dūwúchah ennit, “Míih waó yoóc maátñi dūoná, mi túi jígohna caá”, ñipī niij jenah joiná caá. Pánihna, miíh waó yoóc maátñi dūonít, mijeéh bóodih jepahat júutna caá mi chājap. ¹⁶ Páant wā naáwátdih ded biíhboó mácah ã naáwíhichah, nin pah-jeh wā jepahna caá: Nihat jwiít yeebdíh bohénit wā naáwátdih biíc yoobó jwípī bohéna caá. Nihat nin baácnadih moón Dioíhwābut Diosdih wēinit, biíc yoobó ìpī chājna caá.

Jesús ã wutni jeémátdih ì túi chājcat

¹⁷ Jesús ã wutni jeémátdih būu bainí wā naóhbipna caá. Míc wáacnit, Jesús ã wutni jeémátdih ded pah ñi jeémát doonádh joinít, yeebdíh wā wēican caá. Jesús ã naáwátdih biíc yoobó chājcan, caandíh ñi chah jenah joyát pínadih míc teo wáaccanjeh, ñi míc yéejana caá. ¹⁸ Pánih míc wáacnit, Jesús ã wunatdih náhninit, biíc dih jeémát túut niijná yuhna, ¿Dépanihna, biíc dih ñi jeémpcan? Biquína dawá bií dée bíbohñit moh yéejnit biíc dih ì jeémíhcan caá. Bitaboó ì chéenwā biíc yoobó jenah joinítjeh biíc dih ì jeémpna caá. Obohjeéhtih,

biquína bitajeéh ìpī túi jeémpna caá. Pánih nihard biíc dih jeémpcan, ded pah Jesús ã bohéatdih ñi chājcan caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, pánih jamna, det Jesús dih túi jepahñitdih, det Jesús dih túi jepahcannitdihbut ñi jéihna caá. Páant ñi chājcan, ñita jéihcan tagaá. ²⁰⁻²¹ Ñi jeéméchah, bitadih páicanjeh, ñi úb jūóhni jeémátdih ñipī jeémpna caá. Páant ñi jeéméchah, biquína moh yéejnitboó bainí jeémátdihjeh bíbohñit, túi jeémp chūhcan, nūgúp ì wunna caá. Bitaboó búdi iguúh macdih úb jūóhñit, bitadih wūhcanjeh, ì babh máihna caá. Pánih chājna, “Jesús ã wutni jeémátdih jeémpna caá jwí chājap”, niijná yuhna, yoobóp dih ñi niijcán caá. ã wutni jeémát ã jamuchah, nihard ñi úb jūóhni jeémátdih pááhnit, biíc dih ñita wēi jeémp tagaá. Pánih jeémpna, túi biíc dih áih bácah pah ñita jam taga. ²² Ñi jenah joyoó búca! ¿Dépanihna tubit nūgúp tubuchah yuhna, ñíih mūúboojéh jam jwuhna, ñi jeémpcan? ¿Dépanihna bita Jesúhwā páant yeejép ñi chāj? ¿Dépanihna Jesúhwā moh yéejnitdih jīgah encanjeh ñi tíca? ¿Ded pah wā niijbí? ¿Páant ñi chājachah, yeebdíh wā wēimi naniít? Nihcan caá. Wā wēican niít.

Jesús ã wutni jeémát ded pah ã jumat

²³ Jesucristojeh nin pah weemdíh ã jéihyanap jī, ã wun wāhatdih náhninit, ded pah pandih jeémp, iguúh macdih babhñit, jwí túi jeémát pínah niijná: Caandíh eníhcannit ì teoni pínah chei Jesús ã bohénitdih át namah jeémép wut jī. Pánih jeémpñit, jwí Maáh Jesús pan júudíh úbnit, ²⁴ **“Nindih ma wāhat túina caá, Paá”,** niij péanit, ã bohénitdih át òi wūhup wut jī. Pánih òi wāhñit, nin pah át niijíp wut jī: **“Nin pan wíih bácah panihni caá. Yeéb ñi yéejat jíb wā wun wāhbipna caá. Pánihna, nindih jeémpñit, wā wun wāhatdih ñi náhninaá”,** át niijíp wut jī. ²⁵ Pánih jeémp péanit, Jesús pamapdihbut úb, úbhñit, nin pah queétdih át niijíp wut jī: **“Nin iguúh mac wíih meép panihni caá. Wun wāhñit, jáap namá dée wā chāj bipna caá, Diosjeéh ñi túi jumat pínah niijná. Wā wun wāhatdih ñi túi jenah joyóchah, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá, iguúhna bejnit déedih ã pebhboó ñi**

* 11:25 Ex 24.6-8; Jer 31.31-34; Mt 26.27-28

bejat pínah niijná. Pánihna, iguúh macdih babhnit, weemdih ñi náhninaá, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.* ²⁶ Pánih pandih jeémp, iguúh macdih babhbat jummat pah “Jesús weemdih ã wun wūhatdih wã táí jenah joiná caá”, niiját jútna caá jwĩ chājap. Pánihna, Jesús ã jwūub dei jūúwát pínah jātih páantjeh jwiit áihwādh pandih jeémpnit, iguúh macdih babhbat caá náahap.

Jesús ã wutni jeémátdih ded pah ĩ jeémát pínah

²⁷ Jesucristo ã wun wūhatdih táí jenah joinít, bita Jesúhwādh oinit, pandih jeémp, iguúh macdih babhbat caá náahap. Ded jenah joicánjeh jeémpnit, babhna, Jesúh bācahdih áih meépdihbut “Dedé pínah nihcan caá”, niijnít, caandih bádí ã yéej chājna caá. ²⁸ Ded ã jeémát pínah jātih, ã yéej chājatdih jenah joyát caá náahap. Pánih jenah joinít, ã yéejatdih Diosdih naóh péanit, ã jeémé naáh. ²⁹ Jeémpnit, nin pah jenah joyát caá náahap: “Nin pan Jesúh bācah panihni, nin iguúh mac áih meép panihnidih enna, wã yéejat jīb weemdih ã wun wūhatdih wã náhnina caá”, niij jenah joí, jeémpnit, ã babhba naáh. Páant niij jenah joicán, dedé yéejatdih naóhcan, ã jeéméchah, Diosboó caandih ã peéh chājbična caá. ³⁰ Jesús ã wutni jeémátdih táí jenah joicánjeh ñi jeémát jīb, dawá tabúp chūúhnit, bitabut ĩt wanah bejep wut jĩ. ³¹ Obohjeéhtih, yeebjéh ded pah ñi yéejatdih jenah joinít naáwáchah, Diosboó yeebdih āta peéh chājcan tagaá. ³² Pánihna, Dios bũ yeebdih peéh chājnit, bohéna caá ã chājap, túttimah iiguípna ñi bejcat pínah niijná.*

³³ Wã údwā panihnitá, Jesús ã wutni jeémátdih jeémát túut niijná, míic wāacnit, nihatdih páinit, biícđih ñi táí jeémé. ³⁴ Nũgúp tubanitboó ĩih muúboó jum jwūhna, ĩ jeémp wud jum naáh. Pánihna, táinijeh ñi jeémé, Dios yeebdih ã peéh chājcat pínah niijná.

Ñi pebhna juibínit, biíh ñi úbh joí daacátjidih wã jepahbipna caá.

12

Túini Espiritu ã jéihyaat

* **11:32** Dt 8.5; He 12.5-11 * **12:11** Ro 12.6-8

¹ Bũ Túini Espiritu ã jéihyaatnadih ñi úbh joyátdih wã jepahbipna caá, ñi táí jéihyat pínah niijná. ² Nindih ñi náhninaá: Yeéb Jesucristodih ñi jepahat pínah jātih, nemépwā ĩ maáh ñi nũowādh yeenit, ã jéih jepahcah yūhna, yeéb Corinto tútchidih moondih pāpnitdih át úbát túutap tajĩ. ³ Ded Túini Espiritu ã wēpatjĩh naóhni, ded nemépwā ĩ wēpatjĩh naóhnihdihbut ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wã niij daácna caá: “Túini Espiritu ã wēpatjĩh naóhnit, ‘Jesucristo yeejép caá’, ĩ niijcán niit. Obohjeéhtih, nemépwāboó ĩ wēpatjĩh naóhnit, ‘Jesucristo Dios wūúh, jwĩ Maáh caá’, ĩ jéih niijcán niit”, wã niijná caá.

⁴ Túini Espirituboó jwiit Jesúhwādh teo wāacna, mácah jéihyatnadih āpĩ wūhna caá. Obohjeéhtih, jéihyatna mácah ã jumachah yūhna, caán Túini Espiritujeh páant āpĩ teo wāacna caá. ⁵ Ded pah bitadih jwĩ teo wāaquíhichah, mácah ã jumachah yūhna, jwĩ Maáh Jesússeh jwiit nihatdih ã teo wāacat túutna caá. ⁶ Bitadih mácah jwĩ teo wāacachah yūhna, Dios ã wēpatjĩh jwiit nihat jwĩ jéih teo wāacna caá. ⁷ Jwiit nihat Jesúhwādh Túini Espiritu ã wēpatjĩh āpĩ teo wāacna caá, jwiitbut bita áihwādh jwĩ teo wāacat pínah niijná. ⁸ Biquína ã wēpatjĩh, “Nin pah meemdih chājat caá náahap”, ĩ niij jéih naóh yapana caá. Bita ã wēpatjĩh ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdihbut ĩ táí jéih naóh yapana caá. ⁹ Bita ã wēpatjĩh, Diosdih chah jenah joinít, biíhdih ĩ jéih teo wāacna caá. Bitabut wannitdih teo jāhanit, ĩ jéih booana caá. ¹⁰ Bitabut cāacwā ĩ jéih chājca naáhdih ĩ chājna caá. Bita Dios ã naáwáchah, ĩ jéih naóh yapana caá. Bita ded Túini Espiritu jumnidih, ded nemép jumnidihbut ĩ beh enna caá. Bitabut ã wēpatjĩh mácah wéheatjĩh ĩ jéih naóhna caá. Bita mácah wéheatjĩh ĩ naáwáchah joinít, ĩ jéih naóh yapana caá. ¹¹ Pánihna, nihat mácah ã jumachah yūhna, Túini Espiritujeh ã weñat pínahdih chājnit, queét nihatdih āpĩ teo wāacna caá.*

Jesúhwā biíc bācah pah jwĩ jummat

¹² Jwĩh bācah biícjeh ã jumachah yūhna, téihyana jum, quíib dahna jum, jítchana

jam, moli chónabut ã jamna caá. Obohjeéhtih, dawá ã jamuchah yuhna, nihat jwíih bácahdih jamnijeh caá. Pánihat pah, jwiít Jesúihwã dawá jamna yuhna, jwiít nihat biíc dih ãih bácah dée jwí jamna caá.*
 13 Biquína judíowã, bita judíowã nihcanitbut jam, biquína teo wãhñit, bita teo wãhcannitbut jwí jamna caá. Obohjeéhtih, jwiít nihat mácah jwí jamuchah yuhna, jwiít dih teo wáacni Túini Espíritu biícjeh jamna, jwiít dih waadnít, jwiít nihat dih biíc bácah pah át chãjap taga.

14 Jwíih bácahdih jamni biícjeh nihcan, dawá ã jamna caá. 15 Jwíih jítcha wéheni nihna, “Caán téihya chah túini caá. Weémboó téihya nihcan, nin bácahdih jamni pínah nihcan caá”, ã niijíchah yuhna, bácahdih jamni páantjeh áta jam tagaá. 16 Jwíih molítboó “Weém quíib dah nihcan, nin bácahdih jamni pínah nihcan caá”, ã niijíchah yuhna, bácahdih jamni páantjeh áta jam tagaá. 17 Obohjeéhtih, jwíih bácahdih quíib dahjeh jamna, molít wihcah, ¿ded pah tigaá jwíta jéih joí? Molítjeh jamna, wuác íit wihcah, ¿ded pah tigaá jwíta jéih joí? 18 Pánihna, nihat bácah jamnidih jwí náahna caá. Diosboó túi jéihni jwiít dih chãjni ded pah ã náahat dih nihat jwíih bácahdih jamni pínah dih át chãjip taga, jwí túi jumat pínah niijná. 19 Jwíih bácahdih quíib dahjeh, jítchajeh, téihyajeh ã jamuchah, jwíta jéih jamcan tagaá. 20 Pánihna, dawá bácahdih jamni ã jamuchah yuhna, biíc bácahjeh ã jamna caá.

21 Jwíih quíib dahboó “Weém nihat jéihni caá. Dedé weemdíh judhcan caá. Pánih jamna, caán téihya ã teo wáacat pínah dih wã náahcan caá”, ã niijíchah yuhna, ã teo wáacat ã náahna caá. Jwíih wao dáhboó “Dedé weemdíh judhcan caá. Pánih jamna, caán jítchadih wã náahcan caá”, ã niijíchah yuhna, caandíh ã náahna caá. 22 “Wíih bácahdih jamni túi wēpcanni caá”, jwí niij jenah joiníboó chah ã náahna caá. 23 “Túí jígohcanni caá”, jwí niij jenah joiná, túini yéguehdih jwípí daoná caá, túi jígohat túut niijná. Tíicnit, jwípí jáhna caá, bita ã encat pínah niijná. 24 “Bita ã enechah, dedé pínah nihcan caá”, jwí niij jenah joinídih jwípí

jáhcan caá. “Wēpcanni caá. Túí jígohcanni caá. Tíic náah jamni caá”, jwí niij jenah joinídih chah jwípí túi en daoná caá. Páant tigaá Dios át chãjap taga, 25 míc jãihñat dée wihcanjeh, nihat ã túi míc teo wáacat pínah niijná. 26 Pánihna, jwíih quíib dah tubna, nihat bácah ã tubana caá. Quíib tubat ã yayáchah, nihat jwíih bácah ã táina caá.

27 Yeéb nihat Corinto tútchidih moón Jesúihwã ãih bácah dée ñi jamna caá. Pánihna, jwíih bácahdih jamni nihat ã chãjat pínah mácah ã jumat pah, yeebbát Jesúih bácahdih jamnit dée, ñi chãjat pínahbut mácah ã jamna caá. 28 Nihat Jesúihwã biíc dih jamnit, Túini Espíritu ã wēpatjéh mácah jéihyatnadih Dios át wãhup taga. Dios ã jwíih ñíonitboó Jesús ã naáwát túutnit ã jamna caá. Túttimah, Dios naáwát dih naóh yapanit ã jamna caá. Túttimah, ã naáwát dih bohénit ã jamna caá. Túini Espíritu ã wēpatjéh cáacwã ã jéih chãjca naáhdih biquína ã chãjna caá. Biquínaboó wãnnit dih teo jáha wãbhñit, ã wēpatjéh ã jéih booana caá. Bitaboó, bitadih jígah ennit, ípí teo wáacna caá. Bitaboó, cáacwã dih túi waóhñit pínah ã jamna caá. Bitaboó, ã wēpatjéh, mácah wéheatjéh ã naóhna caá.* 29 Yeéb nihat Jesús ã naáwát túutnit nihcan caá. Nihat Dios naáwát dih naóh yapanit pínah, nihat ã naáwát dih bohénit pínah, nihat wēp chãjnit pínahbut nihcan caá. 30 Nihat boonit pínah, nihat mácah wéheat dih naóhñit pínah, nihat mácah wéheat dih jwúub túut nuúm naóh yapanit pínahbut nihcan caá. 31 Jwiít biquínadih nihat jéihyatna ã wihcan caá. Diosjeh caá ãih cáacwã dih ã jéihyana caá. Chah túini jéihyat pínah dih bidna, jwiít nihat dih caandíh búdí wúbát caá náahap. Obohjeéhtih, bitadih jwí oyat pínah caá chah náahap. Pánih oina, Túini Espíritu ã wēpatjéh bitadih jwí túi teo wáac bipna caá. Jwí oican, Túini Espíritu jwiít dih ã teo wáacachah yuhna, bitadih jwí túi teo wáaccan niít.

13

Oyat

1 Túini Espíritu ã wēpatjéh mácah wéheatjéh wéhenit, bita ã wéheat, ángelwã ã

* 12:12 Ro 12.4-5; Ef 4.14-16 * 12:28 Ef 4.11

wéheatjĩh wéhena yuhna, bitadih jwĩ oicah, dedé pínah nihcan caá. Yéej yáatjeh caá. ²Túini Espíritu ã wēpatjĩh Dios ã naáwáchah, jwĩ jéih naóh yapana yuhna, bitadih jwĩ oicah, dedé pínah nihcan caá. Ded pah Dios ã jummatdih, ã chājat pínahdihbut túi jéihna yuhna, bitadih jwĩ oicah, dedé pínah nihcan caá. Jwiit cāacwā jwĩ jéih chājca naáhdih Dios ã wēpatjĩh jwĩ jéih chājat pínahdih túi jenah joiná yuhna, bitadih jwĩ oicah, Dios ã enechah, dedé pínah nihcan caá.* ³Nihat jwĩ bíbohatdih moh yéejnitdih jwĩ wāhuchah yuhna, Jesúih doonádih jwĩ naáwát peéh bita jwiitdih ĩ cáwachah yuhna, bitadih jwĩ oicah, Dios jwiitdih wēi encan, táinidih ã wāhcan niit.

⁴Bitadih oina, ded pah jwiitdih ĩ yéej chājachah yuhna, yéej chāj jwūbacan, táinijeh jwĩ jumcipna caá. Bitadih oina, jĩgah ennit, jwĩ teo wāacipna caá. Queétdih oina, ĩih bií déedih en ĩnahcan, ded pah ĩ túi yapachah, jwĩ ĩjcan niit. Pánih oina, queét jwiitdih ĩ wēi enat pínah niijná, ded pah jwĩ túi jummat, jwĩ túi yapat, jwĩ túi chājatdihbut jwĩ naóhcan niit. “Weém nihat jéihni caá. Dedé judhdát weemdih wihcan caá”, niijná pah jwĩ jumcan niit. ⁵Bitadih oina, queétdih jwĩ tíicacan niit. Pánih oina, chah táinidih jwiitjeh bíbohat túut niijná, jwĩ bidcan niit. Pánih oina, ded pah jwiitdih bainí yeejép ĩ chājachah yuhna, waícanjeh jwĩ ĩjcan niit. Jwiitdih ĩ yéej chājatjidih jwĩ quíib būdbípna caá. ⁶Bitadih oina, yeejép ĩ yapachah, yeejép ĩ chājachahbut, jwĩ wēican niit. Obohjeéhtih, túini ĩ yapachah, yoobópdiĥ ĩ chājachahbut, jwĩ wēibipna caá. ⁷Bitadih oina, ĩ yéej chājat doonádih bitadih naóhcan, ĩ túi chājihatdih jenah joinít, Dios queétdih ã túut nūmát pínahdih jwĩ túi jenah joí cádahcan niit. Pánihna, ded pah jwĩ yapachah yuhna, jwĩ oi cádahcan niit.

⁸“Ñi míc oyoó”, niij wātñit, Dios “Páant bóojeh tigaá. Yeebdih būu oyat náahcan caá”, ã niijcán niit. Obohjeéhtih túttimah, Túini Espíritu ã wēpatjĩh Dios naáwátđih naóh yapaat, mácah wéheatjĩh naáwátđut, ded pah yapatdih, ded pah yapat pínahdih jéihyatđut dedé náahat ã wihcan niit. ⁹Nin baácboó jum jwuhna, Túini Espíritu ã

teo wāacachah yuhna, nihatdih túi jéih beedácan, nihat Dios naáwátđihbut túi yoobópdiĥ jwĩ jéih naóh yapacan caá. ¹⁰Obohjeéhtih, Jesucristo, túini yoobát jumni, ã jwūub dei jūúwáchah, nihatdih jwĩ jéih beedábipna caá.

¹¹Nin pah jwĩ jumna caá: Weém wébít jumna, wébít ĩ jenah joyát, ĩ wéheat pahbut, weembát jenah joinít, wā wéhenap jĩ. Obohjeéhtih, būu behe jumna, wébít ĩ chājat pah wā chājcan caá. ¹²Nin pahbut ã jumna caá: Máa quenalih naajĩh jwĩ túi míc encan caá. Pánihat dée Diosdih būu jwĩ jéih encan caá. Túttimah, jwiit chénaoó caandih jwĩ míc jwāáh enbipna caá. Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jwĩ jéih beedácan caá. Obohjeéhtih, ã pehbóo juibína, jwiitdih būu ã jéih beedáát pah, jwiitđut caandih jwĩ jéih beedábipna caá.*

¹³Nin baácboó jum jwuhna, jwiitdih nin pah chājat caá náahap: Diosdih túi jenah joí cádahcan, jwiitdih ã túi chājat pínahdih páantjeh náhnina, caandih, bitadihbut oi cádahcat caá náahap. Obohjeéhtih, oyat caá jwiitdih chah náahap.

14

Mácah wéheat, Dios naáwátđih naóh yapaat

¹Míc oyat jwiitdih chah ã náahachah yuhna, Túini Espíritu ã jéihyaatnadihbut jwiitdih bidat caá náahap. Dios naáwátđih naóh yapaat wēpatdih chah bidat caá náahap, míc wāac joinít, ĩni jéih míc teo wāacat túut niijná. ²Mácah wéheatjĩh naóhñitboó cāacwāđih wéhecan, Diosdihjeh ĩ wéhena caá. Túini Espíritu ã wēpatjĩh, Dios ã jéihyaatdih ĩ naáwáchah yuhna, nihat cāacwā ĩpĩ beh joicán caá. ³Obohjeéhtih, Túini Espíritu ã wēpatjĩh Dios naáwátđih naóh yapanitboó cāacwābóđih ĩ wéhena caá. Diosdih chah ĩ túi jenah joyát pínah niijná; ded pah queétdih ã chājat túutatdih chah túi beh joinít, ĩ jepahat pínah niijná; ĩ jĩgahatdih, ĩ úumatdihbut ã yayát pínah niijná; páant ĩ niij naóh yapana caá. ⁴Mácah wéhena ĩih caoliđihjeh Túini Espíritu ã teo wāacna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwátđih

* 13:2 Mt 17.20; 21.21; Mr 11.23 * 13:12 1Jn 3.2

naoh yapaniboó Dioíhwã wáac jwinítidih ã teo wáacna caá.

⁵ Yeéb nihat mácah wéheatjĩh ñi wéheatdih náah yacna yuhna, Dios naáwátidih naoh yapaatdih chah wã náah yacna caá. Naoh yapaniboó Dioíhwãdih chah ã teo wáacna caá. Obohjeéhtih, mácah wéheatjĩh naóhni, caandih jwúb túut nnumnijĩh biícidih naóhni, Dios naáwátidih naoh yapani biíc yoobó ãihwãdih ã teo wáacna caá. ⁶ Wã údwã panihnitá, weém ñi pehbboó juibínit, mácah wéheatjĩhjih wã naáwáchah, yeebdih ãta teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, ded pah Dios ã jéihyaatdih naoh yapanit, ded pah jwĩ chãjat pínahdih naoh bohénit, yeebdih wã tái teo wáacap jĩ.

⁷ Nin pah ã jumna caá: Pelatdih, chíó nahdih yoobópdih jwĩ póojcah, joinítboó jwĩ póojatdih ã beh joicán niít. Bíitatdihbut yoobópdih jwĩ bíitcah, bitaboó jwĩjeéh ã jéih eocan niít. ⁸ Póojat nahdih yoobópdih jwĩ póojcah, joinítboó beh joicán, míic mawatdih teo wáacadih ã bejcan niít. ⁹ Pánihat dée, joinítih wéheatjĩh yoobópdih ñi naóhcah, ã beh joicán niít. Ñi naáwáchah yuhna, queédih dedé pínah nihcan niít. ¹⁰ Nin pahbut ã jumna caá: Nin baácboó dawá wéheatna ã jumna caá. Cãacwã ñih wéheatjĩhjih wéhena, ã míic beh joiná caá. ¹¹ Obohjeéhtih, weemdih naóhniih wéheatdih beh joicán, jwĩ jéih míic wéhecan caá. ¹² Pánihat pah, joinítih wéheatjĩh naóhcah, ã beh joicáh, yeebbút queédih ñi jéih teo wáaccan caá. Pánihna, Dioíhwãdih teo wáacat pínah niijná, Táini Espiritu ã wãhni jéihyaatnadih búdí ñi bidíi.

¹³ Dioíhwãdih teo wáacat túut niijná, mácah wéheatjĩh naóhniiboodih jwúb túut nnumát pínahdihbut úbát caá náahap. ¹⁴ Beh joicán yuhna, wíih caolihboó mácah wéheatjĩh wã tái úbhna caá. Páant wã úbúchah, wíih caolihdih ã teo wáacna caá. Wíih wéheatjĩh wã úbúchah, wíih jenah joyátboodih ã teo wáacna caá. ¹⁵ Pánihna, mácah wéheatjĩh úbhniit, wíih wéheatjĩhbut wã úbhbiipna caá. Mácah wéheatjĩh eonit, wíih wéheatjĩhbut wã eobipna caá. ¹⁶ Míic wáac jwinít, mácah wéheatjĩhjih Diosdih ñi weñechah, jéih jwahcanni ñi cãtih jumna,

ñi naáwátidih beh joicán, “Páant tigaá”, ã jéih niijcán niít. ¹⁷ “Táina caá, Maá”, yoobópdih ñi niijíchah yuhna, ñi niiját caán jáap jwiníiboodih ã teo wáaccan niít. ¹⁸ Mácah wéheatjĩh yeéb ñi úbát chah weémboó pánih úbhna, wéinit, “Táina caá, Paá”, Diosdih wãpĩ niijná caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, pánih úbhna yuhna, Jesúihwã jwĩ míic wáac jwinít, yeebdih ã teo wáacat pínah niijná, daocánni jacnabitjeh ñih wéheatjĩh naóhna, chah wãta wéi tagaá. Diez mil jacnadih mácah wéheatjĩh wã naáwáchah yuhna, yeebdih ã teo wáaccan, wãta wéican taga.

²⁰ Wã údwã panihnitá, wébít ã jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, yéej chãjatdih jenah joicánnit ã jummat pah yeebbút biíc yoobó ñi jumú. Behnit ã jenah joyát pah mácah wéheatna ded pah ã jummat pínahdih tái jenah joinít yeebdih jummat caá náahap. ²¹ Yeébboó nin pah ñipĩ niij jenah joiná caá: “Dios weemdih tái wéinit, mácah wéheatdih ãt jéihyanap be”, ñi niij jenah joiná yah caá. Obohjeéhtih, Dios ã wéi enat júutat pínah nihcan caá. Dios naáwátidih naoh yapani Isaías nin pah ã niij daacátjidih ñi tái jenah joyoó: “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Wíih judíowãdih peéh chãjat túut niijná, ã pehbna biíh baácidih moondih wã wahbiipna caá. Jãtih wã naáwátidih naoh yapanit judíowã ñih wéheatjĩhjih ã naáwáchah yuhna, ã jepahcap jĩ. Bũ peéh chãjat túutna, judíowã ã wéheatdih wéhecannit ã naáwáchah, páantjeh weemdih ã jepahcan niít’, jwĩ Maáh ã niijná caá”, Isaías ãt niij daacáp tajĩ.* ²² Pánihna, mácah wéheatna Dios ãihwãdih ã wéi enat júutat pínah nihcan caá. Ñi míic wáac juyúchah, caandih jepahcannitboó mácah wéheatnadih joinít, Isaías ã daacátjidih náhninit, Diosdih ã jepahcatji júb ã peéh chãjat pínahdih ã jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, yeéb Jesúihwãboó Dios naáwátidih ñi naoh yapanachah joinít, yeebdih teo wáacnit, jepahcannitboodih ã teo wáaccan niít. ²³ Míic wáac jwinít, yeéb dawá mácah wéheatjĩh ñi naáwáchah, bita jéihcannit, Jesúsdi jepahcannitboó waád jwinít, “Queét mácah wéheatjĩh naóhniit jenah joicánnitjeh caá”, ã niij jenah joibípna

* 14:21 Is 28.11-12

caá. ²⁴⁻²⁵ Obohjeéhtih, yeéb Dios naáwátdih ñi naóh yapanachah joinít, Jesúsdiñ jepah jwáhcani nin pah ã niñ jenah joibípna caá: “Weém yéejni caá. Dios ninboó jumnit, wã jenah joyátdih jéih beedáni jumna, nitdihbut át jéihyanap taga”, ã niñ jenah joibípna caá. Páant niñ jenah joinít, bódiha caj yoh ñajnit, “Dios, meém niñat jéihni, túini caá”, niñnit, Jesúsdiñ ã jepahbipna caá.

Wáac jumnit, túinijeh jummat

²⁶ Diosdiñ weñat túut niñná, míc wáac jumnit, túinijeh chãjat caá náahap. Yeéb niñat ñi naáwáchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, niñat bíicdiñ ñi niñcá bojoó. Túini Espíritu biquínadiñ ewat ã wáhuchah, Diosdiñ wéi ewat caá náahap. Bíihdiñ bohéatdiñ ã wáhuchah, naáwát caá náahap. Bíihdiñ Túini Espíritu ã jéihyanachah, caandíhbut naáwát caá náahap. Bíihdiñ Túini Espíritu ã wēpatjñh mácah wéheatjñh ã naáwáchah, jwáhbut túut nuóm naáwát caá náahap. Pániñna, Túini Espíritu ded pah ã teo wáacachah, Jesúsdiñ chah túi jenah joyát túut niñná, yeebdíh naáwát caá náahap. ²⁷ Mácah wéheatjñh naáwíhna, chénewã, bíic peihcannitjeh biquínajeh ã naáwá naáh. ã naáwátdih jwáhbut túut nuómniñbut ã naáwá naáh, yeéb niñat ñi beh joyát pínah niñná. ²⁸ Obohjeéhtih, mácah wéheatdiñ jwáhbut túut nuómniñ pínah wihcah, wáac jumnitdiñ ã naóhca bojo naáh. Caanjéh caolih díitboó Diosdiñ ã wéubú naáh.

²⁹ Túini Espíritu ã teo wáacachah, Dios naáwátdih biquína ã naóh yapana naáh. Queét ã naóh yapanachah, joinítboodíh túi jenah joyát caá náahap, “¿Túini Espíritu ã naáwát túutni niñt?” niñ jéihyat túut niñná. ³⁰ Páant ã naáwáchahjeh, bíihdiñ Túini Espíritu ã naáwát túutachah, jwáh naóhniñboodíh yayát caá náahap, bíih jwáh ã naáwát pínah niñná. ³¹ Niñat bíicdiñ naóh yapacan, biquínajeh niñat naóh yapapat caá náahap, niñat míc wáac jumnitboó ã bohéat pínah, ã weñat pínah, chah ã túi jummat pínah niñná. ³² Túini Espírituboo ã naáwát túutachah joiná, naóhniñ pínahboó “¿Débólíh caá wã naóhbi, queétdih wã túi teo wáacat túut niñná?” niñ jenah joyát caá náahap.

³³ Páant niñ jenah joiná, Dios ã náah yacat pah túinijeh ñi naóh yapabipna caá.

Diosboó niñat Jesúsdiñwã míc wáacnitdiñ túinijeh ã chãjat túut pah, yeebdíhbut bíic yoobó ã náah yacna caá. ³⁴ Pániñna, míc wáacna, Dios ã wēpatjñh pah ã weha mánadih jepahna, ñi weha mána yaádh laiñcanjeh ã joí chãwã naáh. ³⁵ Wéub joíhna, ãih nuómniñ jwáhbut joibíñitjeh, ã weha mánadih ã wéub joyó naáh. Yaádhboó pániñ wéhena, bita wáac jumnit ã túi joí ñuómniñdiñ ã yéjanachah, ã táican caá. ³⁶ Yeéb míc wáacnit, ded pah ñi túi jummat pínahdiñ páant wã naáwátdih joíhcan, niñdiñ ñi túi jenah joyó: Jesúsdiñ túini doonádiñ yeébboó naóh waóhñit niñcan caá. Yeebjéh caandíh jepahnit niñcan caá. Pániñ waóhñit niñcan, niñat bíih tútchinadiñ moón Jesúsdiñwã yeebdíh ã waáwáchah, ded pah ãpñ chãjatdiñ náhñit, yeebbut bíic yoobó ñi chãjaá.

³⁷ Ded “Weém Túini Espíritu ã wēpatjñh Dios naáwátdih naóh yapani caá. ã wēpatjñh weemdíh ãpñ jéihyana caá”, niñ jenah joiníboó “Dios ã wēpatdiñ ded pah jwáh míc wáacatdiñ Pablo yoobópdih ã naóh yapapanap be”, ã niñjé naáh. ³⁸ Obohjeéhtih, wã naáwátdih ã joyáh bojochah, bita caandíhbut ã joyáh bojo naáh.

³⁹ Pániñna, wã wéubwã panihñitá, Dios naáwátdih naóh yapapat túut niñná, Túini Espíritu ã teo wáacat pínahdiñ bádí ñi wéubú. “Mácah wéheatjñh ñi naóhca bojoó”, niñcát caá náahap. ⁴⁰ Ñi jenah joyát pahjeh chãjcan, Dios ã wēpat pah túinijeh chãjat caá náahap.

15

Jesús ã boo pñd jwáh wát

¹ Bwã wã wéubwã panihñitá, Jesúsdiñ dooná yeebdíh ded pah wã naáwátjidiñ wã jwáhbut náhniabipna caá. Caán doonádiñ jwáh jepahnit, bwãbut jenah joinít ñi jumna caá. ² Caán doonádiñ ñi jepahachah, yeéb ãguípna beñit déejidiñ Dios át túi wéub taga. Caán naáwátdih joí cádahcan, ãjéñ jummat túut niñná, Dios pebhboó ñi bejbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh cádahna, ñi jwáh jepahatjñh dedé pínah niñcan niñt.

³ Weemdíh jéihyani doonádiñ yeebdíh wã jwáhbut naáwáp jñ. Oboh jumniñ naáwátjeh

nihcan caá. Dios ã niijátji pah biíc yoobó Jesucristo jwĩ yéejat jíib át wun wuhup wut jĩ.* 4 Páant ã wunat túttimah, ãih bácahdih í yohochah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios ã niijátji pah, át jwúub boo pud júúwúp wut jĩ.* 5 Pánih boo pud júóhni, Pedrohdih át jígohop wut jĩ.* Túttimah, ã bohénitjidihbut át jígohop wut jĩ.* 6 Túttimah, ãihwã quinientos chah í míic wáac jayúchah, queétdihbut át jwúub jígohop wut jĩ. Biquína queét ennitjiboó í wunuchah yuhna, nihat bitaboó páantjeh í báadh jwuhna caá. 7 Túttimah, ã úud Santiagodih át jígohop wut jĩ. Pánih jígohni, nihat ã naáwát túatnitdihbut át jígohop wut jĩ.

8 Pánih jígohni jeáboó ã práuh laab béjat túttimah, yeejép wã chãj jwuhuchah, wã jepahat pínah jãtih, weemdihbut ã jígohop jĩ. Páant ã jígohochahjeh, ã boo pud júúwátidih táí jenah joinít, caandih wã jepahap jĩ.* 9 Jesúhwãdih tabit yeejép wã chãjachah yuhna, Jesús weemdih jígohni, ãih doonádih ã naóh jibat túutap jĩ.* 10 Páant wã jumuchah yuhna, Dios weemdih oinit, át jígah enep taga. Pánih jígah en túut numnit, Jesúh táini doonádih ã bohé jibat túutap jĩ. Pánihna, weemdih ã teo wáacatjidih búdí wēniti, bita ã naáwát túatnit chah wã teona caá. Obohjeéhtih, wã wēpatjijeh nihcan, Túini Espíritu ã teo wáacachah, Diosdih wã táí teo wãhna caá. 11 Weém, queét bita ã naáwát túatnitbut, jwiít nihat páant Jesúh doonádih jwĩ bohénachah, yeébbóo ñi jepahap jĩ.

Wunnit í jwúub boo pud júúwát

12 Jesúh doonádih bohéna, ã jwúub boo pud júúwátidihbut jwĩpí bohéna caá. Obohjeéhtih, páant jwĩ bohénachah joinít, nihat yeébbóo Jesúsdih jepahat yuhna, ¿Dépanihna “Jwĩ boo pud júóhcan niít”, biquína ñi niij jenah joí? 13 Obohjeéhtih, boo pud júúwát ã wihcah nihna, Jesúsboó ãta boo pud júóhcan tagaá. 14 Jesús ã boo pud júóhcah nihna, ãih doonádih jwĩ bohéat, caandih ñi jepahatbut dedé pínah ãta nihcan tagaá. 15 Páant ã boo pud júóhcah nihna, Dioh doonádih

yee naóhnihteh jwĩta jum taga. “Dios Jesucristodih át boonanap taga”, jwĩpí niij bohéna caá. Obohjeéhtih, boo pud júúwát ã wihcah nihna, Jesúsdi Dios ãta boocan tagaá. Caandih ã boocah nihna, yee naóhnihteh jwĩta jum tagaá. 16 Boo pud júúwát ã wihcah nihna, Jesús ãta boo pud júóhcan tagaá. 17 ã boo pud júóhcah nihna, caandih ñi jepahachah yuhna, dedé pínah ãta nihcan tagaá. Yéejat jíib páantjeh yeebdih ãta jum tagaá. 18 Páant ã boo pud júóhcah nihna, Jesúhwã wunnit, iiguipna míicjeh íta bej tagaá. 19 Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, Jesúsdi jwĩ jepahachah, ã teo wáacachah yuhna, jwĩ wunat túttimah páantjeh buadná, jwiítboó chah moh yéejnit jwĩta jum taga.

20 Obohjeéhtih, Jesucristo yoobópdih át boo pud júúwáp tají. Caán caá jwíih boo pud júóhni. Caán boo pud júóh waóhni ã jumuchah, jwiít ãihwãbut jwĩ boo pud júóhbična caá. 21 Adán yéej chãj waóhna, át wun waáwáp tají. Obohjeéhtih, Jesucristoboó yéej chãjcani jumna, wunniji át boo pud júóh waáwáp tají. 22 Adán yéej chãj waóhni, ã wunuchah, jwiít nihatbut yéej chãjnit, jwĩpí wunna caá. Obohjeéhtih, Jesúsboó ã boo pud júóh waáwáchah, jwiít ãihwãbut jwĩ boo pud júóhbična caá.* 23 Nin pah ã jumna caá: Jesucristo át jwíih boo pud júúwáp tají. Túttimah, caán ã jwúub dei júúwáchah, jwiít ãihwãbut jwĩ boo pud júóhbična caá. 24 Túttimah, nihat baácdi moón maáta í wēpatdih, nihat nemépwã í wēpatdihbut yap yoh beedánit, nin pah Jesús Diosdih ã niij naóhbična caá: “Dáa buca, Paá, weemdih ma chãjat túatdih bu wã péana caá. Bu meemjéh caá wutni”, ã niijbípna caá. 25 Páant ã niijat pínah jãtih, Jesús páantjeh maáh ã jum jwuhat caá náahap, nihat Diosdih en jãhnihtih ã míic mao yap yohat pínah niijná.* 26 Páant ã yap yohochah, jwĩ jwúub wuncan niít. 27 Dios naáwátidih naóh yapani David nin pah át niij daacáp tají: “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Wã wáuh Jesucristo nihatdih yap yohniht, maáh ã jumuchah, nihat caandih í jepah-

* 15:3 Is 53.5-12 * 15:4 Sal 16.8-10; Mt 12.40; Hch 2.24-32 * 15:5 Lc 24.34 * 15:5 Mt 28.16-17; Mr 16.14; Lc 24.36; Jn 20.19 * 15:8 Hch 9.3-6 * 15:9 Hch 8.3 * 15:22 Ro 5.12-18 * 15:25 Sal 110.1

bipna caá. Obohjeéhtih, weémboó chah maáh jamna, wã wãúhdih wã jepahcan niít', Dios ã niijná caá", David át niúj daacáp tajī.*

28 Jesucristo nihtdih yap yoh péanit, ã ípdih "Dáa, b̄̄̄̄ niht meemdih í jepahna caá. Weembát meemdih jepahni caá", Diosdih ã niijbipna caá. Pánihna, Dios chah maáh ã jambipna caá.

29 Biquína yeéb Jesúsdiht jepah jw̄hcan, ñi oinit Jesúsíhwã í jumat peéh, í mawachah ennit, nin pah ñi niúj jenah joyóp be: "Jesúsíhwã jamna, boo pud jũóhniht, Dios pebhboó í bejbipna caá", niúj jenah joinít, queédih jw̄ub enihna, túut nuumnít, ñit daabáát túutur wut be. Obohjeéhtih, boo pud jũúwát ã wihcah, páant ñita chãjcan tagaá. 30 Jesúsíh doonádiht jw̄i naáwát peéh, jwiútdihbut í mawat dée tobohna caá. Pánihna, "Wã boo pud jũóhcan niít", niúj jenah joiná nihna, wãta naóh cádah tagaá. 31 Wã jéihna caá, yeó jáap jumat pah weemdih í mao yohat dée tobohna caá. Obohjeéhtih, wã naáwáchah joinít, yeéb ñi túut nuumát diht ennit, búdí wã wéina caá. Pánih wéinit, ã tobohochah yuhna, wã naóh cádahcan niít. 32 Nin Éfeso tútchidih dawá jiwã pah íjnit, Jesúsíh doonádiht wã naáwát jíib, weemdih í mawíhip yuh jí. Pánihna, boo pud jũúwát ã wihcah, dedé pínah áta nihcan tagaá. Jw̄i boo pud jũóhcan, "Waícanjeh jw̄i w̄nat pínah játih, jwiútdih wéi babh jeémátjeh caá náahap",* ípí niiját pah yoobópdih áta jam taga. Obohjeéhtih jw̄i boo pud jũóhbipna caá.

33 Yee naóhniht ñi joyáh bojoó. "Yeejépwádiht pej jumnit, biíc yoobó yeejé ñi jambipna caá", bita í niiját diht ñi túi náhninaá. 34 Yeebdih jw̄ub túi jenah joinít, yéj chãj cádahat caá náahap. Biquína ñijeéh jumnit Diosdih túi jéihcan, jwiútdih ã boo pud jũúwát tútat pínahdihtbut jenah joicán, í yéj chãjna caá. Páant í chãjat diht yeebdih túicat caá náahap.

Ded pah túttimah jw̄ih bácah ã jumat

35 Biquína yeéb "Jw̄i jw̄ub boo pud jũóhbipna caá", jw̄i niiját diht páantjeh beh joicán, nin pah ñi niúj w̄bh joimí nacaá.

¿Ded pah w̄nnit í jw̄ub boo pud jũóhbi? ¿Ded pah íih bácah ã jumbi? ñi niúj w̄bh joimí nacaá. 36 Pánih w̄bh joiná, ñi túi jenah joicán caá. Momnidih ñi jenah joyoó. Jw̄i momochah, áih jih bóo chóo ã w̄nuchahjeh, diútmant bóo ápí chíih jũóhna caá. ã w̄ncah, áta chíih jũóhcan taga. 37 Chíih jũóhniht jw̄i momnidih biíc yoobó nihcan caá. Pánihat dée jw̄i jw̄ub boo pud jũúwáchah, jw̄ih bácahbut mácah ã jambipna caá. 38 Nihat jw̄i momni chíih jũóhniht ded pah ã jumat pínahdiht Diosboó át chãjap taga. Biíhnajih jw̄i wid momochah, biíc pah jíghni míic ã chíih jũóhcan niít.

39 Páant ã jumat dée nihat bácahnihtbut biíc yoobó nihcan caá. Cáacwã, nuñépwã, jwébehwã, queejwã nihat íih bácah mácah ã jamna caá. 40 Nihat jeáboó jumni, baácboó jumnibut biíc yoobó nihcan caá. Jeáboó jumni ã túyat mácah, baácboó jumni ã túyatbut mácah ã jamna caá. 41 Nihat jeáboó jumnibut biíc yoobó ã yeh iigcán caá. Yeóboó mácah, widhboó mácah, cúiwábut mácah ã yeh iigná caá. Cúiwã míicjehbut mácah ã yeh iigná caá.

42 Pánihna, momni mácah ã chíih jũúwát pah, jw̄i w̄nuchah, í yohni bácah jw̄ub boo pud jũóhna, mácah ã jambipna caá. Jw̄i w̄nuchah, jw̄ih bácah ã moópbipna caá. Obohjeéhtih, jw̄i boo pud jũúwát túttimah, jw̄ih jáap bácah ã jw̄ub moópcan niít. 43 Jw̄i w̄nuchah, jw̄ih bácah ã túi jíghcan caá. Obohjeéhtih, jw̄i boo pud jũúwáchah, túini ã jambipna caá. Jw̄i w̄nuchah, jw̄ih bácah wépcanni caá. Obohjeéhtih, jw̄i boo pud jũúwáchah, túi wépní ã jambipna caá. 44 Nin baácboó jw̄i jam jw̄hni bácah ã w̄nbiipna caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jumni pínah bácah ã jw̄ub boo pud jũóhbipna caá. Nin baácboó jw̄i jumat pínah bácahdiht Dios át w̄hup wut jí. Pánih w̄hna, biíh bácah ájeéh jumat pínahdihtbut ã w̄hbipna caá.

45 Dios naáwát diht daácní nin pah át niúj daacáp tajī: "Á jw̄ih chãjni newé diht Dios áih bácahdiht caolíh jéyanachah, át caolíh wáyap wut jí. Caán newé Adán át w̄t jamup wut jí", át niúj daacáp tajī.*

* 15:27 Sal 8.6 * 15:32 Is 22.13 * 15:45 Gn 2.7

Obohjeéhtih Jesucristo, Péeni Adán wāt jumnidih boonanit, ãih bácahdih Dios mácah át chājap wāt jī. Pánih caandih boonanit, jwiítidihbut ã boobipna caá, ã pebhboó ãjeéh jwī jumat pínah niijná. ⁴⁶ Nin baácboó jwī jumat pínah bácahdih Dios át jwīih chājap tajī. Túttimah, jeáboó ãjeéh jwī jumat pínah jáap bácahdihbut ã chāj wāhbipna caá. ⁴⁷ Dios Adándih baácjīh át chājap wāt jī. Obohjeéhtih, Jesucristoboodih jeámant át wah deyanap wāt jī. ⁴⁸ Jwiít nihat Adán jūimená jumna, ãih bácah déedih jwī bíbohna caá. Jesucristoihwā jumna, ãih jáap bácah déedih jwiítbut jwī bíbohbiipna caá. ⁴⁹ Būū nin baácboó jum jwūhna, baácjīh chājni Adán pah jíghnit jwī jumna caá. Túttimah, jeáboó jumna, Jesús pah jíghnit jwī jumbipna caá. ⁵⁰ Wā úudwā panihnitá, páant wā naáwátidih jenah joinít, nindih ñi táí náhninaá: Nin baácboó jwī jum jwūhni bácah, yéejni jumna, Dios pebhboó yéejat wihcapna ã jéih jumcan niít. Moópni pínah jumna, Dios pebhboó moopát wihcapnabut ã jéih jumcan niít.

⁵¹ Jātih Dios ã jéihya jwūhca naáhdih būū yeebdih wā naóhna caá. Nin wā naáwátidih ñi táí jenah joyoó: Jesucristo ã jwūūb dei jūúwát pínah jātih, nihat jwiít ãihwā jwī wūncan niít. Obohjeéhtih, jwī wūnat túttimah, jwī wūn jwūhcah, biíc yoobó jwiít nihatdih ã túut nūumbípna caá. ⁵² Biíc láa quíib pínah bojat pah jwī túut nūumát ã jumbipna caá. Péeni póojat nah ã yáanachah, jwiít nihat ãihwāidih Dios ã túut nūumbípna caá. ã yáanachahjeh, nihat ãihwā wūnnitji jáap bácah jumnit ã jwūūb boo pud jūóhbiipna caá. ãihwā báadhnitidihbut ã túut nūumbípna caá.* ⁵³ Būū jumni bácah wūnna, ã moópbiipna caá. Obohjeéhtih, jwiítidih ã túut nūumát túttimah, jwīih jáap bácah jwūūb wūncan, ã moópcan niít. ⁵⁴ Páant ã yapachah, Dios naáwátidih naóh yapani Isaías nin pah ã niij daacátji biíc yoobó ã yapbiipna caá: “Dios nihatdih át yap yohop tagaá. Páant ã yap yohochah, ãihwā ã jwūūb wūncan niít”, át niij daacáp tajī.* ⁵⁵ Dios naáwátidih naóh yapani Oseas nin pah ã niij daacátjidihbut biíc yoobó ã yapbiipna

caá: “jwūūb ã jwūūb wihcan niít! Pánihna, būū jwī yéejat peéh wūnatdih jwī úumcan caá”,* ã niij daacátji pah jwiít ãihwā wēinit, jwī niijbípna caá. ⁵⁶ Moisésji ã wūtatdih jéihna yūhna, jwiít nihat jwīpī táí jepahcan caá. Pánih jepahcan, “Weém yéejni caá”, jwī niij jéihna caá. Páant jwī jumatdih jéihnit, jwī wūnat túttimah, dedé yéejat peéh chājatdih úumna, wūnatdihbut jwīpī úumna caá. ⁵⁷ Obohjeéhtih, Jesucristo wūn wūhnit, ã jwūūb boo pud jūúwúchah, jwiít ãihwā iiguípna bejnit déeji jwūūb boo pud jūóhnit, Diosjeéh jumat túut niijná, ã pebhboó jwī bejbipna caá. Páant jwī jumat pínahdih jéihna, Diosdih búdí wēinit, “Túina caá”, jwīpī niijná caá.

⁵⁸ Wā úudwā panihnitá, yeebdih búdí oinit, nin pah wā naóhna caá: Jesúsdiñi jepah cádahca bojoó. Bitaboó yeebdih yeenit, mácah ã bohénachah yūhna, joyáh bojnit, yoobópdih Jesúsdiñi doonáidih ñi táí jenah joyoó. Pánih jenah joinít, “Diosdih jwī teo wūhat būudní pínah niican caá”, niij jéihnit, ded pah ã chājat tútatdih táí wēinit, ñi chājaá.

16

Ded pah dinerodih wūhat

¹ Būū biíh naáwátidih yeebdih wā naóhbiipna caá. Jerusalén tútchidih moón Jesúsdiñiwāidih teo wáacat pínah dinerodih ded pah ñi chājat pínahdih wā naóhbiipna caá. Galacia baácidih moón Jesúsdiñiwā míc wáacnitdih nin pah wā chājat tútat pah biíc yoobó ñi chājaá.* ² Chooát yeó jáap jumat pah débóo dinero ñi wūhat pínahdih yeéb nihat ñi jwejepboó ñi ámohoó. Det ã tewat jíib búdí bíbohnit, búdí ã ámoho naáh. Det bainí bíbohnit, bainí ã ámoho naáh. Pánih ámohna, ñi pebhna wā jūibínachah, queét moh yéejnitdih ñi wahni pínah dinerodih ñi bíbohbiipna caá. ³ Wā jūibíát pínah jātih, dinerodih ũb bejnit pínah neonáidihbut ñi ñíwií. Páant ñi ñíwichah, jūibínit, Jerusaléndih moón Jesúsdiñiwā queétdih ã táí jéihyat pínah niijná, wā daác wūhbipna caá. ⁴ Weemdihbut Dios ã wahachah, queét

* 15:52 1Ts 4.15-17 * 15:54 Is 25.8 * 15:55 Os 13.14 * 16:1 Ro 15.25-26; 2Co 8-9

biícdih wã bejbipna caá. Obohjeéhtih, wã jéih jwáhcan caá.

Pablo ã jib bejat pínah

⁵ Nin pah wã jib bejat pínahdih wã niij jenah joiná caá: “Ninmant bejnit, Macedonia baácdih jumni tútchinadih jib bej péanit, Corinto tútchidih moón Jesúhwã pebhna wã juibí bipna caá”, wã niij jenah joiná caá.* ⁶ “Maatápdih íjeéh chão jwáhnt, mah noój ã yapat túttimah, biíh tútchina wã bejbipna caá. Pánih chãoníji wã yap bejat túut chãjachah, weemdíh í jéih teo wáac bipna caá”, wã niij jenah joiná caá. ⁷ Pánihna, ñijeéh maatápdih jumíhna, Macedonia baácdih wã jib bejat túttimah ñi pebhboó wã juibí bipna caá. Butéh bejna, maátcanjeh wãta jéih jum tagaá. Dios ã náahachah, túi maatápdih ñijeéh wã chão jwáh bipna caá. ⁸ Obohjeéhtih, butéh nin Éfeso tútchiboó Pentecostés yeó jáapnadih páantjeh wã jum jwáh bipna caá.* ⁹ Ninboó dawá wã bohéatdih íjnit, í bohéat túutcah yuhna, Dios ã teo wáacatjíh búdí wã bohénachah, dawá joiná caá í chãjap. Pánihna, weemdíh íjeéh jummat caá náahap. Pánih jumniiji Pentecostés túttimah, ñi pebhna wã bejbipna caá.*

¹⁰ Timoteo ñi pebhna ã juibínachah, ã náhni dahwacat pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Jwí Maáhdih teo wãhni wã jummat pah, caanbát Jesúsdihi teo wãhni caá. Páant ã jumachah, caandíh ñi túi en dawaá.* ¹¹ Caandíh yap yohcanjeh, yeéb nihatdíh túi joyát caá náahap. Caandíh túi wéinit, wã jumapna ã jwáub jüúwát pínah niijná, ñi túi teo wáacá. Caán, biíh Jesúhwã biícdih í jwáub juyát pínahdih wã bidna caá.

¹² Apolosdih “Bita Jesúhwã biícdih Corinto tútchidih moón Jesúhwãdih meembát enedih ma bejeé”, wã wēp niijíp yah be. Obohjeéhtih, buu ã jéih bej jwáhcan caá. Túttimah, débólih ã bejihna, ã bejmi dée caá.

Pablo ã péé túyat tútat

¹³ Bita í yéjeaat déedih yap yohat tútat niijná, túi jenah joinít jummat caá náahap. Nemépwábut í yéjeaat déedih úumcanjeh, yap yohat tútat niijná, Jesúsdihi ñi túi jenah

joí cádahca bojoó. ¹⁴ Pánihna, oinit, bitadih túi chãjat caá náahap.

¹⁵ Wã úudwã panihnitá, nihat Acaya baácdih moón Jesúsdihi í jepahat pínah jãtíh, Estéfanawã í jepahatjidih ñi jéihna caá. Queét Jesúhwãdih búdí ípí teo wáacna caá.*

¹⁶ Pánih teo wáacnit jumna, í naáwáchah, ñi túi jepahaá. Bita queét panihnit maáta, bita Jesúsdihi teo wãhntidihbut túi jepahat caá náahap.

¹⁷ Yeéb Corintodih moondíh búdí bidna wã chãjap be. Pánihna, ñi wahnit Estéfanas, Fortunato, Acaicojíh ninna í juyúchah, búdí wã weñep be. ¹⁸ Yeéb biícdih jumna, yeebdíh ít weñanap tagaá. Biíc yoobó ninna jwinít, weemdíhbut í weñanap be. Pánih teo wáacnitdih “Ñi túi chãjap be”, yeebdíh niiját caá náahap.

¹⁹ Asia baácdih moón Jesúhwã míc wáacnit yeebdíh í túyat túutna caá. Aquila, Priscilajíh íih muúboó míc wáacnit Jesúhwãbut búdí í túyat túutna caá. “Jwí Maáh Jesúsjeéh í túi jumna naáh”, niijnít, í túyat túutna caá.* ²⁰ Nihat nin Éfeso tútchidih moón Jesúhwãbut yeebdíh í túyat túutna caá. Yeebbát Jesús ã oyatjíh ñi túi míc úubú.

²¹ Buu nin péenibitdih weemjéh wã daácna caá. Weembát yeebdíh búdí wã túyat túutna caá.

²² Ded jwí Maáhdih túi oicannidih Dios ã peéh chãja naáh. Jwí Maáh Jesús waícanjeh ã jwáub dei jüúwá naáh.

²³ Jwí Maáh Jesús yeebdíh búdí oinit, ã teo wáaca naáh. ²⁴ Jesucristo ã oyatjíh biícdih moon pah yeéb nihatdih búdí wã oina caá. Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* 16:5 Hch 19.21 * 16:8 Lv 23.15-21; Dt 16.9-11 * 16:9 Hch 19.8-10 * 16:10 1Co 4.17 * 16:15 1Co 1.16
* 16:19 Hch 18.2

2 CORINTIOS

Pablo queédih ã táyat tútat

¹ Weém, Pablo, biíhdih daacát tútutnit, yeéb Corinto tútchidih moón Jesúhwādh wā wahna caá.* Dios ã náahat pah, Jesucristoíh doonádih ã naáwát tútutni wā jumna caá. Nin náodih wahna, jwī úd panihni Timoteojíh yeebdíh búdí jwī táyat tútutna caá. Bitá Acaya baácđih moón Jesúhwābut nin wā daác wahnidih í joyó naáh. ² Jwī íp, jwī Maáh Jesucristobut yeebdíh búdí oinit, í teo wáaca naáh, bícdih ñi túi jummat pínah niijná.

Ded pah yeejép yapat

³ Jwiítđih en jġahnit, Dios ãpġ teo wáacna caá. Páant ã teo wáacachah, caán, jwī Maáh Jesucristo ã ípdih búdí wēinit, “Jwiítđih búdí oinit, ma teo wáacat túina caá, Paá”, ni-iját caá jwiítđih náahap. ⁴ Yeejép jwī yapachah, jwiítđih caanjéh ãpġ túi teo wáacna caá, bita yeejép í yapachah, queéđihbut jwī teo wáacat pínah niijná. ⁵ Nin baáboó Jesucristo jum láa, tabit yeejép át yapap wut jġ. Áih túini doonádih bohéna, caán Jesús ã yapatji pah muntih jwiítbut dawá láa tabit yeejép jwī yapna caá. Jesucristoíh jumna, páant yeejép jwī yapachah, Dios jwiítđih búdí ãpġ teo wáacna caá. ⁶ Pánih yeejép yapna, yeebdíh jwī jéh teo wáacna caá, Diosđih chah ñi túi jenah joyát pínah niijná. Yeejép yapna, Dios jwiítđih ã teo wáacachah, jwiítbut yeebdíh jwī jéh teo wáacna caá, ñi jġahat ã yayát pínah ni-ijná. Jwī yeejép yapat pahjeh muntih, yeebút yeejép ñi yapachah, “Dios ã túi teo wáacipna caá”, niij jenah joinít, caandíh ñi cádahcan niít. ⁷ Pánihna, “Weém yeejép wā yapat pahjeh muntih, queéđbut yeejép í yapna caá. Dios weemdíh búdí ã teo wáacat pah, queéđihbut búdí ã teo wáacachah, caandíh í túi jenah joí cádahcan niít”, wā niij jéhna caá.

⁸ Būū wā údwā panihnitá, nindih ñi túi náhninaá: Weém Asia baáboó jum láa, tabit yeejép wā yapap jġ. “Wā jéh būjácán

niít. Wā wunbipna caá.* ⁹ Weemdíh í mao yohbipna caá”, wā niij jenah joyóp yah jġ. Obohjeéhtih, Diosboó páant át yapat tútutp tajġ, “Weemjéh wā jenah joyátjġh wā jéh chājna caá”, wā niij jenah joicát pínah niijná. Caán, chah wēpni jumna, wunah bejnitđih jwūb boonani jumna, weemdíh ã teo wáacat pínahboodíh bidat caá náahap. ¹⁰ “Wā jibipboó búdí tobohat ã jumuchah yahna, Dios ã teo wáacachah, wā túi yapap jġ. Túttimahbut, bíic yoobó muntih ã túi teo wáacatjġh wā túi yapbipna caá”, wā niij jéh caá. ¹¹ Yeéb ñi úbúchah, jwiítđih oinit, Diosboó ã túi teo wáacipna caá. Páant ã teo wáacat doonádih joinít, dawá úbhnit, “Túina caá, Paá. Pablowādh mat túi teo wáacap wut be”, wēinit, í niijbípna caá.

Pablo Corinto tútchiboó ã jwūb bejġhat

¹² Biquína ñijeéh jumnit weemdíh yeena caá í chājap. Obohjeéhtih, tíccanjeh, wēinit, “Dios ã teo wáacatjġh ã náahat pahjeh queéđih, bitadihbut túinijeh wā pej jum bohénap jġ”, wā niij jéhna caá. Weém yeecanjeh, yeebdíh yoobópđih wā naáwap jġ. Wā jenah joyátjġh nihcan, Dios weemdíh oinit, ã teo wáacatjġh, ñijeéh wā túi jumap jġ.

¹³⁻¹⁴ Yeebdíh naóh daácna, būocannijeh wāpġ daácna caá, ded pah wā bohéatđih ñi túi jéhyat pínah niijná. Obohjeéhtih, būū wā naáwátđih ñi túi beh joi jwūhcan yahna, túttimah, ñi túi beh joyát pínahđih yeebdíh búdí wā náah yacna caá. Pánih beh joiná, jwī Maáh Jesús ã jwūb dei jūwáchah, “Pablo jwiítđih ã túi bohénap jġ”, weemdíh wēinit, caandíh ñi niijbípna caá. Bíic yoobó yeebdíh wēinit, “Wā naóhnij túini doonádih queét í túi jepahap jġ”, weembút Jesúsđih wā niijbípna caá.

¹⁵⁻¹⁶ Páant ñi weñat pínahđih jéhnit, Éfeso tútchiboó jum jwūhna, “Queét Corinto tútchidih moón Jesúhwādh jwībí bohénit, Macedonia baácna bohénadih wā bejbipna caá. Macedonia baáboó jumniij Judea baácna jwūb bejat túut, queét Corintodih moondíh chéneji teo wáacat túut niijná, queéđih wā en yap bejbipna caá. Í pebh jumniij Judea baáboó wā jwūb bejat pínahđih jéhnit, queétboó weemdíh í túi teo

* 1:1 Hch 18.1 * 1:8 1Co 15.32 * 1:15-16 Hch 19.21

wáacbipna caá”, wã niij jenah joyóp yuh jĩ. Obohjeéhtih, pánih jenah joiná yuhna, wã jéih bejcap jĩ.* ¹⁷ Ñi pebhna wã bejat pínah doonádih joinít, wã jubícah enna, “Pablo nih yáaniabeh tagaá”, ¿ñi niij jenah joí niít? ¹⁸ Páant ñi niij jenah joicá bojoó. Dios ã niijátji pahjeh biíc yoobó ã chājat pah, weembát yeeni nihcan caá.

¹⁹⁻²⁰ Weém, Silas, Timoteojihbut Dios wūáh Jesucristo ded pah ã chājatjidih yeebdíh jwĩ bohénap jĩ.* Jesucristo nin baácboó ã cāac jumat pínah jātih, Diosboó ã wūáh ded pah ã chājat pínahdih át naáwáp wut jĩ. Pánihna, Jesucristo ã líp ã naáwátji biíc yoobó át chājap wut jĩ. “Jájuh Paá, ma chājat tútatdih wã chājbipna caá”, át niij jepahap wut jĩ. “Páant wã chājcan niít”, át niijcáp wut jĩ. Pánihna, “Jesucristo chah Maáh caá”, jwĩ niij jéihna caá. Pánih caandíh túi jenah joinít, ã naáwátjih jepahna, Diosdih wēinit, “Yoobópdih tigaá ã niiját”, jwĩpĩ niijná caá. ²¹⁻²² Jesucristodih jwĩ túi jenah joí cádahcat pínah niijná, Dios jwiítidih, yeebdíhbut ã túi teo wáacna caá. Áihwã jwĩ jumat pínah niijná, jwiítidih át ñiwip wut jĩ. Pánih ñíonit, jwiítidih búdí teo wáacat náahna, áih Túini Espíritudih át wahap tajĩ, jwĩih caolihboó ã jumat pínah niijná. “Dios pebhboó ñi jumachah, yeebdíh chah búdí ã túi chājbipna caá”, Túini Espiritu jwiítidih ã niijíchah, jwĩ túi jéihna caá.*

²³ Bũũ jwuhna, wã jenah joyátjidih wã jwúub túut nũũmátidih yeebdíh yoobópdih wã naóhbiipna caá. Wã yeenachah, Dios wĩih jenah joyátidih jéih beedáni, ã peéh chājbipna caá. Yeebdíh enedih búdí wã bejihna yuhna, “Weemdíh ennit, queét ì tíicbipna caá”, niij jenah joinít, ñi pebhboó bejcanjeh, nin Macedonia baácna wã jwĩih juyáp jĩ. ²⁴ Diosdih jepahnit ñi jumachah, yeebdíh tabit wutni dée ñijeéh wã jumíhcan caá. Obohjeéhtih, ñijeéh túinijeh jumna, yeebdíh búdí wã teo wáaquíhna caá, Diosdih túi jenah joí cádahcanjeh, chah ñi weñat pínah niijná.

* ^{1:19-20} Hch 18.5 * ^{1:21-22} Ef 1.14

2

¹ Con láa yeebdíh enedih bejna nihna, ñi yéej chājat peéh jāihna, yeebdíh búdí wāta jīgaha tagaá. Pánihna, Éfeso tútchiboó jumna, jib bejatdih jenah joinít, “Queétidih jwúub jīgahaíhcan, ì pebhna wã bej jwuhcan niít”, wã niij jenah joyóp jĩ. ² Yeéb ñi jīgahachah ennit, weembát búdí wāta jīgah tagaá. Pánih míic jīgahanit, jwíta míic jéih jwúub weñacan tagaá. ³⁻⁴ Pánihna, ñi pebhna bej jwuhcanjeh, ñi yéej chājatdih ñi cádahat pínah niijná, wã daác wahap jĩ. Ñi míic ámohat pínah jātih bejna nihna, búdí wāta jīgahap taga. Pánih búdí jīgahna, jāinít, yeebdíh tíicaíhcan, yeebdíh búdí wã oyatdih ñi jéihyat pínah niijná, páant wã daác wahap jĩ. Jwĩ jwúub míic enna, túut nũũmnít, túinijeh ñi jumachah enna, wã túi wēibipna caá. Yeebbát ñi túi wēibipna caá. “Queétboó túi jepahnit, túinijeh ì jumbipna caá”, wã niij jenah joiná caá.

Yéej chājnijidih ì jwúub waadát túutat

⁵ Ñijeéh jumni tabit yéej chājni weemdíh ã jīgahanap jĩ. Yeebdíh bácah chah át jīgahanap taga. ⁶ Jáantjeh yeéb míic wáacnit, ã yéej chājat peéh, caandíh bacanit, ñit jwúub waadát túutcap wut jĩ. Páant ñi peéh chājatdih náhninit, ã yéejatdih jīgahna, át túut nũũmáp wut jĩ. ⁷ Bũũ, ã yéejatdih quíib bũũdnít, caandíh ñi míic wáacapoó ñi jwúub waadát túutú. ã jīgahat yayáchah, jwĩ Maáhdih ã cádahcat pínah niijná, caandíh ñi túi teo wáacá. ⁸ Caandíh túinijeh ñi jwúub pej jumúú, “Weemdíh ì túi oina caá”, wēinit, ã niij jenah joyát pínah niijná. ⁹ Jātih yeebdíh daác wahna, “¿Wã wutuchah, ì túi jepahmi niít?” niij jéihíhnit, wã daác wahap jĩ. Bũũ ñi jepahatdih jéihna, wã wēina caá. ¹⁰ Bũũ caán ã yéej chājatjidih ñit jenah joí cádahap wut be. Weembát wã jenah joí cádahna caá. Caán weemdíh ã yéej chājcah yuhna, yeebdíh teo wáacat túut niijná, Cristo ã enechah, ã yéejatjidih wã jwúub jenah joicán niít. Páant wã jenah joicátidih ennit, yeebbát ñi jenah joí cádahbipna caá. ¹¹ Páant caán ã yéejatjidih jwiítidih jwúub jenah joicát caá náahap, ã tíicat yayáchah, nemépwã ì maáh, Satanás,

ã náahat pah ã chãjcat pínah niijná. ã yéejatjidih páantjeh jenah joiná, Satanásdih jwíta jepah tagaá. Satanás ded pah jwiít nihatdih ã yéej chãjihatdih jéihcannit jwí nihcan caá.

Titodih jwãáhcan, Pablo ã náhni dahwaat

¹² Éfeso tútchimant bejni Troas tútchina jãibínit, Cristoíh túini doonádih wã naáwáchah, dawá í túi joyóp jĩ. “Dios ã teo wáacachah, caandíh jepahnit dawá í jumna caá”, wã niíj wëi jenah joyóp jĩ. ¹³ Páant wã jenah joiná yuhna, wã úud panihni Tito, ñi pebhna wã wahnidih jwãáhcan, weémboó búdí wã náhni dahwanap jĩ. Pánih náhni dahwanit, caanjíh moondíh “Wã bejna caá”, niijnít, nin Macedonia baáčboó caandíh bididih wã jüúwúp be.*

Cristo jwiítidih eníhcannidih ã yap yohat

¹⁴ Páant wã náhni dahwana yuhna, Cristoíhwã jwí jummatdih jenah joinít, Diosdih búdí wã wëina caá. Cristo Satanásdih yap yohni ã jumachah, Satanás jwiítidih ã yéej chãjat túutuchah yuhna, Cristoíhwã jumna, jwiítbut caandíh yap yohnit jwí jumna caá. Dios nihatdih Cristoíh doonádih jwiítidih ã naáwát túutup be, Satanásdih Cristo ã yap yohatjidih í jéihyat pínah niijná. Pánihna, Cristodih jéihnit, búdí wëinit, nihat caandíh í túi jenah joiná caá. ¹⁵ Cristoíh doonádih jwí naóh peét bejechah enna, Dios búdí wëinit, “Wã wãáh Cristo panihnit í jumna caá”, ã niíj jenah joiná nacaá. Biquína jwí naóhni túini doonádih joinít, túi jepahnit jumna, iiguípna bejat déejidih Dios ã túi ubnit í jumna caá. Obohjeéhtih, bitaboó, joiná yuhna, í jepahcat peéh iiguípna bejnit pínah í jumna caá. ¹⁶ Nin pah jwípĩ niíj naóh bohéna caá: “Cristodih ñi jepahcatji peéh iiguípna bejnit, tabit yeejép ñi tubaat ã yaicán niít. Obohjeéhtih, Cristodih túi jepahnit, Dioíh túini pebhboó ñi bejechah, búdí ñi weñat ã yaicán niít”, jwípĩ niíj naóh bohéna caá. Páant, jwí niíj naáwáchah joinít, íjnit, biquína í joíhcah yuhna, bitaboó í túi wëi joiná caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Cristo jwiítidih ã teo wáacchah, áih túini doonádih yoobópdih jwí naóhcah, beh joicán, nihat

íta wëi joicán taga. ¹⁷ Dios naáwátidih bita bohé jibnitboó, jíb náahna, yoobópdih í bohécan caá. Obohjeéhtih, páant í bohéat pah jwiítboó jwí yee bohécan caá. Dios ã naáwát túutnit jumna, caán ã enechah jéihnit, yoobópdih jwípĩ bohéna caá.

3

Pablowã Jesúíhwãdih teo wãhnit í jummat

¹ Bitã í niiját pah, “Dedé jéihcat pínah weemdíh wihcan caá”, weémboó wã niijcán caá. Yeéb weemdíh túi jéihna, “Pablowã yoobópdih ípĩ bohéna caá”, niíj jenah joinít, páant bitã í niíj daác wahatdih ñi náahcan caá. Yeebbút bitadih páant ñi niíj daác wahatdih wã náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadih jéihcan, páant daác wahatdih ñita náah taga. ² Yeebdíh jwí bohéniji túini doonádih joinít, ñi túut nuumáchah ennit, “Dios ã teo wáacatjĩh Pablowã queétdih í naáwáchah joinít, í jenah joyátidih ít túi túut nuumúp taga”, bitã í niíj jéihna caá. Páant niíj jéihnit, Dios ã bohéat túutnit jwí jummatdihbut í jéihna caá. ³ Pánihna, jwí túi bohénachah, ñi túut nuumátji doonádih joinít, Cristo jwiítidih ã bohéat túutatjidih nihát í jéihna caá. Dios báadhni áih Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh, yeebdíh jwí naáwáchah, ñi túi jepahap jĩ. Cristoíh doonádih jwí bohénachah joinít, ñi jwíh túut nuumátji doonádih bitã í joyóchah, yeebboó queétdih jwí daác wahat panihnit ñi jumna caá.* ⁴ “Cristo jwiítidih ã wan wãhatjĩh Dios ã túi teo wáacna caá”, ñi niíj jenah joyóchah jéihna, jwiítboó “Túini Espíritu búdí ã teo wáacatjĩh Dios naáwátidih queétdih jwí túi bohénap jĩ”, jwí niíj wëi jenah joiná caá. ⁵ Pánih wëinit, “Weém wã jenah joyátjĩh nindih wã jéih chãjna caá”, niijcán, “Dios ã teo wáacatjĩh wã buájana caá”, wã niíj jéihna caá. ⁶ Páant ã teo wáacatjĩh áih jáap naáwát, túini doonádih wã túi naóhna caá. Jon játih Dios jeé naanádih ã daacátjidih jwí nrowãdih át jepahat túutup wat jĩ. Obohjeéhtih, caán máa wutatdih í túi jepahat pínah wëpat queétdoodíh át wihcap wat jĩ. Nin jáap naáwátboodíh jwí jepahat pínah niijná,

* 2:13 Hch 20.1 * 3:3 Ex 24.12; Jer 31.33; Ez 11.19; 36.26 * 3:6 Jer 31.31

Táini Espíritu jwiít dih ã teo wáacna caá, Diosjeéh jwĩ táí jumat pínah niijná.*

7-9 Dios ã wutat dih jeé naanádih daácnit, Moisésdih ã wãhuchah, Dios ã wëpatjĩh Moiséh mót bádí át yeh iiguíp wut jĩ. Moisés jeemánt ã jwúub dei júwáchah, ãih mót yeh iigát ã baáj jwúub bejechah yuhna, quíib ihana, queét Israel jumenáji caandíh ít jéih encap wut jĩ.* Jon jãtih Dios ã daácnit wutat dih ã wãhuchah, ãjeéh ít táí jumat pínah niijná, caandíh táí jepahat át náahap wut jĩ. Obohjeéhtih, ít táí jepahcatji peéh iiguípna ít bejep wut jĩ. Páant ít jepahcah yuhna, Moisés ã naóhni wutat táini ã jumatdih júutna, Dios bádí ã yeh iigát át jíghop wut jĩ. Bũ lãa jáap naáwát, táini doonádih Dios ã naáwát túutuchah, Táini Espíritu jwĩ jepahat pínahdih ã teo wáacachah, chah táini jumna, chah yeh iigát panihni ã jumna caá. Caán jeé naanádih ã daácnit wutat dih jwĩ táí jepahcatji peéh iiguípna jwĩta bej taga. Caán wutat dih jepahcan, ãjeéh jwĩ jéih jumcah yuhna, caán wutat dih ã wãhuchah, Dios ã táí yeh iigát át jíghop wut jĩ. Obohjeéhtih, bũ lãa Jesucristoíh táini doonádih jwĩ jepahachah, iiguípna jwĩ bejat déejidih, Táini Espíritu ã teo wáacatjĩh Diosjeéh jwĩ táí jumna caá. Pánihna, jáap dooná chah táini caá ã jumap. 10 Bũ lãa Jesucristoíh dooná jwiít dih bádí yeh iigní dée ã jumna caá. Obohjeéhtih, Moisésdih Dios ã daác wãhni wutat jwiít dih yeh iigcánni dée ã jumna caá. 11 Caán wutat dih ã wãhuchah, bádí yeh iigát maátcanjeh át jam jwuhap wut jĩ. Pánihat pah, caán wutat táini jumna yuhna, bũdní pínah át jumap tajĩ. Obohjeéhtih, Jesucristoíh táini doonáboó ã bũdcán niít. Bádí yeh iigát ã jumachah yuhna, máa wutatji bũdní pínah át jumap tajĩ. Pánihna, bũdcánni pínah jáap doonádih ã wãhuchah, chah bádí yeh iigát dée ã jumna caá.

12-13 Moisés ãih mót yeh iigát ã baáj jwúub bejechah, yégueh chóojĩh át jáhap wut jĩ, queét Israel jumená ít encat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwiítboó nin bũdcánni dooná chah iigní dée ã jumachah jéihna, tíccanjeh, yoobóp dih jwĩ naóhna

caá.* 14 Queét Diosdih jóíhcan, ãih jenah joyátdih jáhat dée ã jumachah, Moisés ã daacátjidih ít beh joicáp wut jĩ. Bũ páantjeh caán daacátjidih ít en naáwáchah joiná yuhna, bíic yoobó ít jéih beh joicán caá. Cristodih jwĩ jepahachahjeh, caán jáhat déedih ã yohna caá. 15 Yeebdíh wã jwúub naóhna caá. Bũbat queét Israel jumená jwĩ Maáh Cristodih jepahcan, Moisés ã daacátjidih páantjeh ít beh joicán caá. 16 Obohjeéhtih, det jwĩ Maáhdih jepahnitdih caán daacátjidih Jesúsboó ã táí beh joyána caá. 17 Jwĩ Maáhdih jepahnitdih Táini Espíritu ã jumna caá. Pánihna, jwiít Táini Espíritu jumnitdih Diosboó wëi ennit, “Queét yéejat peéh chãjat wihcannit caá”, ã niijchah joinít, “Moisés ã wutatjidih jwĩ táí jepahcatji peéh jwiít dih ã wihcan niít”, jwĩ niij jéihna caá. Pánih jumna, jáhat dée wihcah, Diosdih táí jéihnit, jwĩ úum úubhcan caá. 18 Jwiít Cristoíhwã mót jáhat dée wihcan, “Caánboó chah táini caá”, jwĩpĩ niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, ã weñat pínahdihjeh chãjna, caán ã jumat pahjeh jumat túut niijná, yeó jáap jumat pah táí túut nũmná caá jwĩ chãjap. Jwiít dih Táini Espíritu ã teo wáacachah, jwĩ táí túut nũmná caá. Pánih táinidih jwĩ túut nũmáchah ennit, “Queét chah táí jenah joiná caá ít chãjap”, bitaboó jwiít dih ít niij jenah joibípna caá.*

4

Jesúh doonádih naóhni ded pah ít jumat

1 Táini Espíritu teo wáacni jumna, Dios weemdíh oinit, ãih jáap táini doonádih ã bohé jibat túutap jĩ. Pánih bohéna, bita weemdíh yeejép ít chãjachah, jíghahna yuhna, wã bohé cádahcan caá. 2 Ded pah wã bohéatdih nihat ít jéihyat pínah niijná, wãpĩ bih bohécan caá. Nihat joinít ít táí beh joyát pínah niijná, yeecanjeh, ãih táini doonádih yoobóp dih wãpĩ bohéna caá. Dios weemdíh wëi ennit, “Pablo ã táí bohéna caá”, ã niijná caá. Bitabat wã bohénachah joinít, bíic yoobó ípĩ niijná caá. 3 Obohjeéhtih, bita iiguípna bejnit pínah jumna, jáhat dée ã jumachah, wã bohéatdih ít beh joicán caá.

* 3:7-9 Ex 34.29 * 3:12-13 Ex 34.33 * 3:18 Ro 8.29; Gá 4.19; Fil 3.10

4 “Cristo chah táini Maáh ã jumna caá”, jwĩ niij bohénachah, Diosdih jéihcannit ã maáh, Satanás queédih ã beh joyát túutcan caá. Áih yeh iigát dih jāhat dée pah caá queédih ã chājap. Dios ded pah ã jumatdih Cristojeh cāacwā dih ã túi beh joyána caá. Caán Cristo Dios yoobát caá. 5 Pánih bohéna, “Weemdih ñi weñeé”, niijcānjeh, “Jwĩ Maáh Jesucristobodih ñi weñeé”, wāpĩ niij naóh bohéna caá. Jwiit Jesús dih oina, ñi maáh dée nihcan, yeebdih teo wāacnitjeh caá jwĩ jumap. 6 Jon jātih Dios nihatdih chājna, “Dapánapboó yeh iigát ã jumna naáh”, ãt niijip wut jĩ. Caanjéh jwĩh caolihdih yeh iigát dée ã jumat túutna caá. Pánihna, Cristo, chah táini ã jumatdih jéihna, Dios biic yoobó táini ã jumatdihbut jwĩ jéihna caá.*

Jesúhwā āih wēpatjīh ded pah ĩ chājat

7 Weémboó wēpcanni, oboh jumni wáam dah dée wā jumuchah yuhna, Jesucristoíh táini doonádih wā bohé jibat pínah niijná, Dios weemdih ã ñiwip jĩ. Oboh jumni wáam dah diitboó chah táinidih jwĩpĩ yac ámohat dée wā bíbohna caá. Caán táini doonádih wā naáwáchah joinít, cāacwāboó ã túut numná caá. “Oboh jumni, wēpcanni wā jumuchah yuhna, Diosboó chah wēpni jumna, búdí ã teo wāacachah, ĩ túi túut numáp be”, wā niij jéihna caá. Bitabut, wēpcanni wā jumatdih jéihna, “Dios ã wēpatjīh ĩ túut numáp be”, biic yoobó ĩ niij jéihna caá.

8 Biquí láana weemdih tabit ĩ jāihñuchah yuhna, Jesúh táini doonádih wā naóh cádahcan caá. Biíh láa ded pah Dios ã weñat pínahdih jéihcānjeh, “¿ded pah wā chājbi?” niijnít, búdí wā jenah joiná caá. Pánih búdí jenah joiná yuhna, weemdih ã teo wāacachah, caandih wā túi jenah joí cádahcan caá. 9 Biíh láa bita weemdih eníhcan, Jesúh táini doonádih wā naáwát peéh, yeejép ĩ chājna caá. Páant yeejép ĩ chājachah yuhna, weemdih cádahcānjeh, Dios āpĩ teo wāacna caá. Biíh láa ĩ wun mao jwejni yuhna, ã teo wāacachah, booni páantjeh wā jumna caá. 10-11 Nin baácboó Jesús ã jum jwuhuchah, cāacwā caandih ĩt mao yohop wut jĩ. Pánihna, weembát nin baácboó jum jwuhna, Jesús dih ĩ mao

yohatji pahjeh, āih táini doonádih wā naóh jibat peéh, weemdihbut ĩ mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, Jesucristo weemdih ã túi wapachah, wā báadh jwuhna caá. Páant weemdih ã teo wāacachah enna, “Jesúsboó báadhni, chah wēpni ã jumna caá. Caanjéh tigaá Pablodih wapni”, nihat cāacwā ĩ niij jéihna caá. 12 Weemdih ĩ mawíhichah yuhna, yeéboó wā naóhni doonádih joinít, Jesucristodih jepahna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá. 13 Tabit yeejép yapna yuhna, Jesucristodih wā túi jenah joí cádahcan niit. Jon jātih Davidbut yeejép ã yapachah, nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Diosdih túi jenah joinít, ded pah ã naáwát dih wā naóh yapanap be”, ãt niij daacáp tajĩ.* Ā túi jenah joyát pah muntih weembát jwĩ Maáhdih túi jenah joinít, āih táini doonádih wāpĩ naóh yapana caá. 14 Pánihna, Jesúh táini doonádih wā naáwát peéh bita weemdih ĩ mao yohochah yuhna, caandih wā túi jenah joí cádahcan niit. “Jesucristoíh jumna, caandih jwuhub booaniboó weemdihbut ã jwuhub boobipna caá. Pánih booanit, weemdih ñijeéh ã jumapboó ã waadát túutbipna caá”, wā niij jéihna caá. 15 Páant ã chājat pínahdih jéihnit, yeebdih teo wāacat túut niijná, yeejép yapna yuhna, wāpĩ bohéna caá. Wā bohéatdih dawá ñi joyóchah, yeebdih oinit, Dios dawá iiguípna bejnit déejidih ã túi ubna caá. Pánihna, dawá caandih “Túina caá, Paá”, ĩ niij wēi naóh bípna caá.

16 Páant jwiitdih ã chājat pínahdih náhninit, búdí wēina, Jesúh táini doonádih wā yabh naóhcan caá. Yeó jáap jumat pah wĩh bácah ã wēpca jūwúchah yuhna, caandih chah túi jenah joiná caá wā chājap. 17 Nin baácboó jwĩ jum jwuhuchah, yeejép jwĩ yapatdih búdí wā jenah joicán caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jwĩ jāibínachah, yeejép yapat wihcah, chah túi wēinit jwĩ jumat pínahdih wā túi jenah joiná caá. 18 Nin baácboó jum jwuhna, dedé jwĩ enni buadní pínahjeh caá. Obohjeéhtih, Dios pebhboó jumnidih buu jwĩ jéih encah yuhna, ã buadcán niit. Pánihna, nin baácboó jwĩ ennidih búdí jenah joicānjeh, Dios pebhboó ded pah jwĩ jumat pínahdih wā túi wēi jenah joiná caá.

* 4:6 Gn 1.3 * 4:13 Sal 116.10

5

¹ Nihat nin baácboó jumni buudní pínah ã jummatdih jéihna, “Jwíih bácahbut buudní pínah ã jumna caá”, jwí níj jéihna caá. Jwí wunuchah, jwíih bácah ã moópbipna caá. Obohjeéhtih, jwí wunat túttimah, Dios jáap bácah jwiít dih ã jwúub wúhbirna caá. Caán bácahjĩh jwí jwúub wuncan níit. “Pánih jumna, jáap bácahjĩh Dios pebhboó jwí jumbipna caá”, jwí níj wēi jenah joiná caá. ² Nin baácboó jum jwuhna, tubit yeejép yapna, biquí láana Dios pebhboó búdí wā jumíhna caá. ³ Yégueh chóodih jwí dūwíhat pahjeh ã wūhni pínah jáap bácahboodíh búdí wā páina caá. ⁴ Būū nin bácahdih yohíhcan yuhna, jáap bácahboodíh wā páina caá. Nin baácboó jum jwuhna, wíih bácah ã moopát pínahdih jéihna, Diosjeéh páantjeh jummat túut níj ná, jáap bácah pínahdih búdí wā bidna caá. ⁵ Dios jwiít dih jáap bácah ã wūhat pínahdih jātih át jenah joiíp taga. Pánihna, áih Túini Espíritudih jwiít dih ã wūhuchah, caánboó “Yoobópdih jáap bácahdih meemdíh ã wūhbipna caá”, jwiít dih ã níj jenah joyát túutna caá.

⁶ Páant ã chājat pínahdih jéihnit, úumcan, wā jīgahcan caá. Būū nin bácahjĩh jum jwuhna, Dios pebhboó wā bej jwuhcan caá. ⁷ Pánih jumna, ded pah jwí yapat pínahdih jéih encan yuhna, Jesucristodih túi jenah joinít, “Á níj átjeh pahjeh wā túi yapbipna caá”, wā níj jéihna caá. ⁸ Nin baácboó jum jwuhna, wā wunat pínahdih úumcanjeh, wēi jenah joinít, jáap bácahjĩh jwí Maáh Jesucristojeéh búdí wā jumíhna caá. ⁹ Pánihna, Dios pebhboó bejna, wā bej jwuhcanbut, biíc yoobó jwí Maáh ã weñat pínahdihjeh wā chājihna caá. ¹⁰ Japboó juibínit, jwiít nihat jwí Maáh Jesucristo pebhna jwí juibí ñuhbirna caá. Páant jwí juibí ñuhuchah, nin baácboó jumna, ded pah jwí chājatjidih enniji jwí maáh ã ñiobipna caá. Páant ã níwíchah, jwí jéih jweicán níit. Pánihna, biíc jwí Maáh ã weñat pínahdih ã túi chājatjeh jīb, ã túi wēi naóhbipna caá. Obohjeéhtih, biíhboó ã túi chājatjeh jīb, caandíh ã wēican níit. Páant jwí yapat pínahdih jéihna, jwiít dih túi chājat caá náahap.*

Dios jwiít dih ã wēi enat

* 5:10 Ro 14.10

¹¹ Dios ninboó ded pah jwí chājatdih enna, caán ã weñat pínahdih jwí chājatjeh jīb ã peéh chājipna caá. Páant ã peéh chājat pínahdih úum yacna, búdí teo wáaquíhna, cáacwādih wā wēp bohéna caá. Pánih bohéna, búdí oinit, wā teo wáaquíhatdih Dios ã túi jéihna caá. Pánihna, biíc yoobó ñi jéihyat pínahdih yeebdíhbut wā náah yacna caá. ¹² Páant níj níit, “Dedé jéihcat pínah weemdíh wíhcan caá”, wā níj cān caá. Obohjeéhtih, bitaboó ã yee naáwáchah joinít, “Nihcan caá. Pablo túi oinit, yoobópdih jwiít dih ã bohéna caá”, ñi níj át pínah níj ná, páant wā níj naáwáp be. Queét ã túi jíghatdihjeh wēi jenah joinít ã jumna caá. “Nihat jwiít judíowā ded pah jwí chājatdih Pabloboó joyáh bojna, ã bohéat túican caá”, ã níj naóhna yuh caá. Páant níj níit, bita queétdih ã wēi enat pínahdihjeh ã jenah joyát ã túican caá. Obohjeéhtih, ded pah íih caolih ã jummatdih caá jenah joyát náahap. ¹³ Biquína weemdíh jūihnitboó “Pablo tubit yóyah bohé jibna, jenah joicānmi caá”, ã níj jūihna caá. Obohjeéhtih, Diosdih búdí weñáihna, páant wā bohé jibna caá. Bitaboó weemdíh eníhcanit, “Pablo ã jenah joyátjehjeh ã yee bohé jibna caá”, ã níj ná yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh teo wáacat túut níj ná, túi jenah joinít, yoobópdih wā bohéna caá. ¹⁴ Cristo jwiít dih búdí ã oyochah jenah joinít, caandíh jepahna, wā túi bohéna caá. Pánih oina, caán Cristo biícjeh jwí yéejat jīb buudáatdih ã jīb chāj beedá wūhat túut níj ná, jwiít dih át wun wūhup wat jí. Caandíh jenah joiná, “Wíih pínah caá át wun wūhjip taga”, níj jenah joinít, jwiít nihat jwí yéejat jīb ájeéh wunnit panihnit caá jwí jumap. Jwí yéejat jīb buudáatdih jīb chāj péanit panihnit jwí jumna caá. ¹⁵ Pánihna, Cristo nihat cáacwā jwí yéejat jīb át wun wūhup wat jí, caandíh jepahnit, jwí náahat pah chājnitjeh túut nūmnít, ã weñat pínahboodíh jwí chājat pínah níj ná. Caán ã wunuchah yuhna, Dios át jwúub boonanap tají.

¹⁶ Jwí Maáhdih jwí jepahachah, ded pah jwí jenah joyát dih ã túut nūmáp be. Jātih nin baác dih bóodih jenah joinít, ded pah

cãacwã ï jíghatdihjeh ennit, “Túinit caá. Yeejépwã caá”, jwĩ niij en jwũhup be. Obohjeéhtih, bũ páant jwĩ niij jenah joicán caá, bũca. Jãtìh Cristodihbut pánih jenah joinít, “Caánboó cãacjeh caá”, wã niij jenah joyóp yah jĩ. Bũ caandíhbut páant wã niij jenah joyátjidih wã túut nũmúp be. ¹⁷ Ded Jesucristodih jepahni, áih jumna, jenah joyát túut nũmní ã jumna caá. Ded pah ã jenah joyát túut nũmná, ded pah ã chãjatbut túut nũmní ã jumna caá. Jãtìh ã weñat pínahdihjeh chãjni ã jumup be. Bũ, túut nũmná, Túini Espíritu ã teo wáacachah, Dios ded pah ã weñat pínahboodíh chãjni ã jumna caá, bũca.* ¹⁸ Jwiítjeh páant jwĩ jéih chãjcah, Dios jwiítidih át túut nũmúp taga. Jãtìh, Diosdih eníhcannit jum jwũhna, ájeéh jwĩ túi jum jwũhcap jĩ. Cristo ã wun wũhatjìh jwĩ eníhcatdih Dios át cádahat túutup taga, ájeéh jwĩ túi jumat pínah niijná. Pánih chãjnit, jwiítidih bitadìh át naáwát túutup be, queébut caandíh ï eníhcatdih cádahnit, ájeéh ï túi jumat pínah niijná. ¹⁹ Nin pah caá ã niij naáwát túutup: “Nihat yéejnit jumna, Diosdih eníhcannit jwĩ jumna caá. Jwiítidih búdí bidnit, Jesucristo jwĩ yéejat jíib ã wun wũhatdih jwĩ túi jenah joyóchah, áihwã chãjnit, jwiítidih ã túi pej jumna caá”, ã niij naáwát túutup jĩ. ²⁰ Pánihna, Jesúih jumna, cãacwãdih nin pah wãpĩ niij naóh yapana caá: “Yeebút Jesucristodih jepahna, túut nũmnít, Diosjeéh ñi túi jumú”, wã niijná caá. ²¹ Jwĩ Maáh Cristoboó bíicjeh yéejat wihcanni át jumup wut jĩ. Obohjeéhtih, ã yéej chãjcah yahna, Diosboó caandíh jwĩ yéejat jíib át wun wũhat túutup wut jĩ. Jwĩ yéejat jíib bũdáátdih Cristoboó át jíib chãj beedá wũhup wut jĩ. Páant ã jíib chãj beedá wũhatdih enna, Diosboó jwiít Cristoihwãdih ennit, “Queétdih dedé yéejat peéh ã wihcan caá. Wã wũhdih wëi enat pahjeh muntih, queétdihbut wã wëi enna caá, bũca”, ã niijná caá. Pánihna, Cristoihwã jwĩ jumuchah, Dios túini ã jumat pahjeh muntih jwiítidihbut ã túi jumat túutna caá.

6

¹ Dios yeebdíh búdí oinit, teo wáacna,

* **5:17** Jn 3.3-7; Gá 6.15 * **6:5** Hch 16.23

ñi yéejat peéh át yoh wũhup taga. Jwiít, yeebút Diosdih teo wũhñit jumna, nindih yeebdíh wã naóhna caá: Áihwã jumna, yeebdíh wã bohéátjidih ñi túi jepahaá. “Wã jepahna caá”, niijná yahna, ã náahat pah chãjcan, dedé pínah áta nihcan tagaá. Dios ã oyatdih yap yohnitjeh ñita jum tagaá. ² Jon jãtìh Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajì:

“ Wã náahni yeó jáap yeebdíh búdí oina, ñi wũbátidih jepahnit, wã teo wáacap jĩ. Pánih teo wáacnit, yeebdíh wã túi wũhup jĩ”, Dios ã niijná caá”, át niij daacáp tajì. *(Is 49.8)*

Bũ caá ã náahni yeó jáap ã jumup. Bũ yeebdíh ã túi wbat pínah niijná, caandíh jepahat caá náahap.

Ded pah Pablo ã jummat

³ “Bitá wã bohéátidih ï jepahcan niít”, niijná, dedé yeejép chãjcan, yeejép wãpĩ wéhecan caá. ⁴ Túinijeh wãpĩ jumna caá, “Pablo Dios ã weñat pínahdihjeh chãjna, caandíh túi teo wũhni ã jumna caá”, cãacwã weemdíh ï niiját pínah niijná. Dawá láa bita weemdíh yeejép ï chãjachah yahna, weémboó íjcanjeh wã jumna caá. Dawá láa moh yéejna yahna, wã bohé cádahcan caá. ⁵ Nin pah caá yeejép wã yapap: Cãacwã weemdíh ï mawachah; nemat mũúboó ï nemechah; dawá íjnit, míic wáac junít, ï mao yohat túutuchah, yeejép wã yapap jĩ. Weém búdí teona; quíib chei tubuchah yahna, ñoca daa jũóhna; nũgúp wanna, yeejép wã yapap jĩ.* ⁶ Íí náah chãjatdih jenah joicán, wã túi jumna caá. Yeebdíh teo wáaquíhna, jwĩ maáih túini doonádih túi jenah joinít, íjcanjeh, wã túi bohénap jĩ, ñi túi beh joyát pínah niijná. Yeebdíh túi oinit, wã bohénachah, Túini Espíritu yeebdíh ã teo wáacatjìh ñi túi jepahap jĩ. ⁷ Áih túini doonádih naóhna, yeecanjeh, Dios ã wëpatjìh wã bohénachah enna, caandíh teo wũhni wã jumatdih ñi túi jéihna caá. Yoobópdih Dios ã weñat pínahdih chãjna, “Pablo yeejép chãjni caá”, cãacwã weemdíh ï jéih niijcán caá. “Dios ã náahat pah, túinijeh ñi jumú”, bitadìh wã niijíchah, wã túi jumatdih enna, “Pablo yee bohéna

caá ã chãjap”, ï jéih niijcán caá. ⁸ Biquína weemdíh ï túi wēi enechah, bita ï wēi encah yuhna, biquína ï wēi naáwáchah, bita yeejép ï naáwáchah yuhna, wã joyáh bojna caá. Yoobópdih wã bohénachah yuhna, biquína “Pablo yee bohéni caá”, ï niij naóh yacna caá. ⁹ Nihat cáacwã ï enepboó wã bohénachah, weemdíh jéihna yuhna, biquína weemdíh enah bojnít, “Oboh jamnijeh caá”, ï niijná caá. Bita weemdíh ï mawachah yuhna, wã báadh jwuhna caá. ï mao yohat tútuchah yuhna, páantjeh wã jam jwuhna caá. ¹⁰ Biquí láana jígahna yuhna, Cristoíh jamna, páantjeh wã wēina caá. Moh yéejni jamna yuhna, bitadih túini doonádi h bohéna, queétdih búdí jíib jamni wãhat dée pah caá wã bohénap. Biíh pah bóonadi h bíbohcan yuhna, Cristoíh jamna, búdí bíbohni dée pah wã wēina caá.

¹¹ Yeéb Corinto tútchidih moondíh búdí oina, úmcan, tíccanjeh, ded pah yeebdíh búdí wã náah yacatdi h wã túi naóh daac beedánap be. ¹²⁻¹³ Yeéb wã weh panihnit ñi jamuchah, oinit, yeebdíh wã naóhna caá. Yeebdíh wã oi cádahcan caá. Obohjeéhtih, yeebboó weemdíh ñi oi cádahap jí. Pánihna, yeebdíh búdí wã oyat biíc yoobó weemdíhbut ñi jwúub oyoó.

Jesucristoíh nihcannitdi h ã pej jamat tútcat

¹⁴ Yeéb Jesucristoíhwã áihwã nihcannitboodíh ñi pej jamca bojoó. Túi pej jamnit pínah nihcan caá. Nindih ñi túi jenah joyoó: Ded Jesúsdi h jepahni, túinidih ápi chãjíhna caá. Obohjeéhtih, Jesúsdi h jepahcanniboó, yeejépdih ápi chãjna caá. Pánih jamna, biícdi h ï jéih jamcan caá. Yeejép chãjni túi chãjíniboodíh ã yéjabipna caá. Túi chãjínihni yeejépdih ã jéih yap yohcan níit. Ded Jesúsdi h jamna, ã naáwát di h ápi túi jenah joiná caá. Obohjeéhtih, Jesúsdi h nihcanniboó nemépwã ï maáh ã naáwáchah joinít, ded pah Dios ã jamatdi h ã jéihcan caá. Queét chénat pah ï jenah joyát mácah ã jamna caá. Pánih jamna, ï jéih míc pej jamcan caá. ¹⁵ Jesucristo Satanásjíh mácah míc ï jenah joyát ã jamuchah, ï jéih míc pej jamcan caá. Biíc yoobó Jesúsdi hwã Satanáíhwãjíhbut mácah míc ï jenah joyát ã jamuchah, biíc di h

ï jéih jamcan caá. ¹⁶ Dios páantjeh jamni caá. Jwiít áihwã jamna, caandíh jeh wēinit, jwí jepahna caá. Biíh di h wēinit, jepahna, áta túican tagaá. Jwiít Jesúsdi hwã áihwã nihcannitdi h pej jamna, ï wēi jepahnidih jwiítbut jwí wēi jepahat dée ã tobohna caá. Pánih jamna, yeéb Jesúsdi hwã, Jesúsdi hwã nihcannitdi h ñi pej jamca bojoó. Dios báadhni jamna, jwiít Jesúsdi hwã biíc di h, áih m̃ pánihnit jwí jamna caá.* Jon jãtíh ã naáwát di h naóh yapanit nin pah ït niij daacáp tají:

“Weémboó queétdih túi pej jamna, ï maáh wã jambipna caá. Queétboó wíhwã jamna, weemdíh jeh ï wēibipna caá’, Dios ã niijná caá”, ït niij daacáp tají. *(Lv 26.12; Jer 32.38; Ez 37.27)*

¹⁷ Bita naóh yapanitbut nin pah ït jwúub niij daacáp tají:

“Wíhwã nihcannitdi h ñi cádahaá. Queétdih ñi pej jamca bojoó. Í náah ï chãjat déedih yeebboó ñi chãjca bojoó. Páant ñi cádahachah, weémboó yeebdíh wã wēi enbipna caá. *(Is 52.11)*

¹⁸ Pánih wēi ennit, ñi íp wã jambipna caá. Yeébboó wã weh ñi jambipna caá’, Chah Wēpni Maáh ã niijná caá”, ït niij daacáp tají. *(2S 7.14; 1Cr 17.13; Is 43.6; Jer 31.9)*

7

¹ Pánihna, wã oinitá, nindih ñi túi jenah joyoó: “Ñi yéej chãjatdi h ñi cádahachah, yeebdíh wēi ennit, wã túi pej jambipna caá”, Dios ã niijíchah joinít, nihat jwí yéejatdi h jwí cádah jíih. Dios ã jígahat pínahdi h chãjínican, yeejép jwí jenah joyát di h cádahat caá náahap. Pánih tút ñmnít, túi jenah joiná, ã weñat pínahboodíh jwí chãj jíih.

Corinto tútchidih moón ï tút ñmát

² Weemdíh ñi jwúub oi jenah joyoó, páant m̃ntih. Nijeéh jamna, deddi h wã yéej chãjcap jí. Bohéna, yeebdíh wã yéej chãjat tútcan, yeebdíh wã yee dáuc wáicap jí.

³ Páant niijnít, “Pablodi h jwí túi oicatjí jíib jwiít di h peéh chãjat ã jamna caá”, yeebdíh niij jenah joyát tútcan, “Pablo túi chãjni jíi”, wã niij jenah joyát tútca caá. Wã jwíih

* 6:16 1Co 3.16; 6.19

nijátji pahjeh mantih, wã jwúub niijná caá: Yeebdíh búdí wã oina caá. Pánihna, ded pah yapna, wunna yuhna, biíc yoobó yeebdíh jenah joinít, wã oi cádahcan niít. ⁴“Queét Corintodih moón túi chājnit jumna, wã naáwátdih í túi jepahbipna caá”, niij jenah joinít, búdí wã wēina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, yeebdíh páantjeh wã wēi jenah joiná caá.

⁵ Nin Macedonia baácboó wã juyúchah, weemdíh chooát ã wihcap be. Páantjeh yeejép wã yapap be. Dawá jūihnitboó “Ma túi chājcan caá”, weemdíh í niij jūihñap be. “¿Queét Corintodih moón wã oinitboó í túi jum niít?” niij jenah joinít, páantjeh yeebdíh búdí wã náhni dahwanap be.* ⁶ Obohjeéhtih, Dios jġgahat yayániboó weemdíh teo wáacnit, Tito wã pebh ã juyúchah, weemdíh búdí ã weñanap be. ⁷“Queét í jwúub túi jummatdih enna, búdí wã weñep be”, weemdíh Tito ã niij naáwáp be. Páant ã niij naáwáchah joiná, weembát búdí wã weñep be. “Queét Corintodih moón Jesúihwã meemdíh búdí í bidna beé. ‘Yéej chājnit, Pablodih búdí jwít jġgahanap taga’, niij jenah joinít, queébtat búdí íť jġgahap wut be. Pánih jġgahnit, ma daác wahnidih ennit, íť túi jepahap tabe”, Tito weemdíh ã niij naáwáchah joinít, chah búdí wã weñep be.

⁸ Wã jwíih daácnijidih wah péanit, “Nin wã wēp naóh daacátjidih ennit, búdí í jġgahbipna caá. Páant wã wēp naóh daáccan, áta túi taga”, niij jenah joinít, búdí wã jġgah jwuhap jġ. Obohjeéhtih, buu ñi jġgahat yayát doonádih joinít, weembát wã jġgahcan caá. ⁹ Buu búdí wã wēina caá. Ñi jġgahat doonádih joinít, wēina wã chājcan caá. Obohjeéhtih, jġgahnit, tūiniboodíh ñi túut nūumát doonádih joinít, búdí wã wēina caá. Dios caá yeebdíh át jġgahat túutap taga, ñi jenah joyátdih ñi túut nūumát pínah niijná. Pánihna, wã daác wahniboó yéejacan, yeebdíh át túi teo wáacap taga. ¹⁰ Dios ã náah yacat pahjeh jwí yéejatdih jġgahna, yéej chājatdih jwí cádahbipna caá. Pánih jġgahna, jwí jenah joyátdih túut nūumnít, tūiniboodíh jwí chājnipna caá. Páant jwí túut nūumúchah

enna, iiguípna jwí bejat déejidih Diosboó ã túi úbbipna caá. Maátcanjeh jwí jġgahna yuhna, túi túut nūumnít, búdí jwí wēibipna caá, buca. Obohjeéhtih, bitaboó í yéej chājat jġib queétdih Dios ã peéh chājat pínahdih jġgahna yuhna, túut nūumíhcan, iiguípna í bejbipna caá. ¹¹ Yeeb Dios ã náah yacat pahjeh jġgahnit, ñit túi túut nūumáp taga. ¡Ñi jenah joyoó! Nin pah caá ñi túut nūumát: Buu jwuhna, ded yéej chājni ã yéejatdih enah bojcanjeh, yoobópdih ñi túut nūumát túutna caá. Ñi yeejép jenah joyátjidih cádahnit, túut nūumnít, buu ñi túi jenah joyátdih wã jéihyat pínahdih weemdíh ñi náah yacna caá. Pánihna, weemdíh ñi wēi jenah joi jwúhcatjidih búdí ñit jġgahap wut be. Ñi yéejat jġib Dios ã peéh chājat pínahdih búdí úumna, túi túut nūumnít, weemdíh jwúub eníhna, búdí ñit bidip wut be. Dios ã weñat pínahdihjeh ñit chājav wut be. Det yéej chājnitdih ñit peéh chājav wut be. “Buu, queét yoobópdih chājnit caá. Dedé yéej chājat peéh queétdih ã wihcan caá, buca”, wã niij jenah joiná caá. ¹² Yeebdíh daác wahna, yéej chājnidih ñi peéh chājav pínahdih, ã yéej chājavtidihbut jenah joicánjeh wã daác wahap jġ. Obohjeéhtih, Dios yeebdíh enna, “Queét Pablodih yoobópdih oinit caá”, ã niij jenah joyátdih ñi túi jéihyat pínah niijná, wã daác wahap jġ. ¹³ Páant ñi túut nūumátidih jéihnit, búdí wã wēina caá.

Tito ninboó jwúub jūinít, weemdíh nin pah ã niij wēi naáwáp be: “Queét Corintodih moón í túi túut nūumátidih ennit, wã jġgahatji ã yayáh bejep jġ. Pánihna, búdí wã wēina caá”, ã niijíp be. Páant ã niijátidih joinít, weembát chah yeebdíh wã wēina caá. ¹⁴ Tito ñi pebhboó ã bejat túut chājachah, nin pah caandíh wã niijíp jġ: “Queét Corintodih moón Jesúihwã nin wã daác wahnidih ennit, í túi jepahbipna caá”, wã niijíp jġ. Pánihna, ñi túi jepahatjidih jéihnit, Titodih jwúub ennit, wã tíccap be. Titodih wã niijátji biíc yoobó át yapap wut be. ¹⁵ Tito ñi pebhna ã juibínachah, caandíh túi wēi jwááhnit, wã daác wahatdih ñi túi jepahatdih náhnit, yeebdíh chah ã oi jenah joiná caá. ¹⁶ Buu túi jepahnit, Dios

* 7:5 2Co 2.13

ã weñat pínahdihjeh ñi túi chãjatdih jéihna, táttimah biíc yoobó ñi jepahat pínahdihbat wã túi jéihna caá. Pánih jéihnit, búdí wã wēina caá.

8

Jesúhwã dinero wahnit, moh yéejnitdih ï teo wáacat

¹ Bũũ wã úudwã panihnitá, biih naáwát ã jumna caá. Nin Macedonia baácdih jumni tátchinadih moón Jesúhwã míic wáacnit ded pah ï túi chãjatjidih yeebdíh wã naóhbipna caá. Dios queétdih oinit, búdí át teo wáacap taga. ² Queét tubit yeejép yapna yuhna, jwĩ Maáhdih túi jenah joí cádahcan, búdí ï wēina caá. Pánih túi jenah joiná, tubit moh yéejnit jumna yuhna, ñih dinerodih oicanjeh, bita chah moh yéejnitdih búdí ï wũh wáacap jĩ. ³ Weém ennijijeh tigaá yeebdíh wã naáwáp. Queét moh yéejnit yuhna, ï bíbohat pah bóo ï wũhap jĩ. Nihcan caá. Búdí pohba ï wũhap jĩ. ï náahatdih jib chãjat pínahdihbat ï wũhap jĩ. Weémboó páant wã wũhat túutcah yuhna, queétjeh jenah joinít, páant bóo búdí weemdíh ï wũhap jĩ. ⁴ “Judea baácdih moón Jesúhwã moh yéejnitdih búdí teo wáaquíhna, nin pah bóo meemdíh jwĩ wũhndih queétdih ma wũhũ”, weemdíh ï niijíp be.* ⁵ Pánih wũhna, wã jenah joyát chah ï wũhap be. ñih dinerodih ï wũhat pínah jãtíh, “Paá, ded pah ma weñat pínahdihjeh yoobópdih meemdíh wã chãj wũhbipna caá”, Diosdih ït niijíp wut be. Páant ï niiját táttimah, “Dios ã wũtuchah joinít, yeéb Jesúh doonádh bohé jibnitboodíh ded pah ñi náahatdih jwĩ túi teo wáacbipna caá. Ded pah ñi wũtuchah, jwĩ jepahbipna caá”, jwiútdih ï niijíp be. ⁶ Nit Macedonia baácdih moón ñih dinerodih ï wũhatdih jenah joinít, yeéb Corintodih moondíhbat wã jenah joyóp be. “Ninjĩh moón búdí ï wũhat pah queétdih ï wũhat pínahdih ï ámoh páña naáh”, wã niij jenah joyóp be. Páant niij jenah joinít, Titodih nin pah wã niijíp be: “Meém ñih dinerodih queétdih mat wũh wáac jwíihat túutap wut jĩ. Pánih jwíihnit, nihat ï wũh wáacni dinerodih ma jwúub ámohat túutat túut niijná, ï pebhna ma jwúub bej páñaá”,

* 8:4 Ro 15.26

Titodih wã niijíp be. ⁷ Yeéb túi chãjnit jumna, jwĩ Maáh Cristodih ñi túi jenah joiná caá. ã naáwátidih túi jéihnit, ñi túi naóh yapana caá. Caán ã weñat pínahdihjeh búdí chãjĩhna, yeebdíh jwĩ bohéat pah túi oinit, bitadih ñi teo wáacna caá. Pánih túi chãjnit jumna, ñih dinerodih oicanjeh, moh yéejnit Jesúhwãdih teo wáaquíhna, biíc yoobó yeebdíh túi wũhat caá náahap.

⁸ Páant niijná, yeebdíh wũtña wã chãjcan caá. Obohjeéhtih, nit Macedonia baácdih moón ded pah jĩgah ennit, moh yéejnitdih búdí ï teo wáacatdih yeebdíh wã naáwáp be, “Jwiútdih búdí jĩgah ennit, queétdih chah jwĩ wũhbipna caá”, ñi niij jenah joyát pínah niijná. Páant ñi wũhuchah enna, “Queét Corintodih moón bitadih túi jĩgah en teo wáacnit ï jumna caá”, wã jéih niijbipna caá.

⁹ Jwĩ Maáh Jesucristo jwiútdih búdí oina, ã teo wáacatdih jwiútdih túi jenah joyát caá náahap. Nin baácboó ã dei jũúwát pínah jãtíh, Diosjeéh jumna, nihat maáh ã jumuchah, caandíh dedé jadhdat át wihjican tagaá. Obohjeéhtih, nin baácboó dei jũóhnt, ã maáh wēpatdih cádahna, jwiútdih teo wáacat túut niijná, moh yéejni át jumap wut jĩ. Pánih teo wáacna, jwiútdih moh yéejnit jumna yuhna, ájeéh jwĩ jumuchah, jwiútdihbat dedé jadhdat ã wihcan niit. Pánih jĩgah ennit, ã teo wáacatdih jenah joinít, jwiútdihbat biíc yoobó bitadih jĩgah ennit, teo wáacat caá náahap.

¹⁰ Nin pah wã niij jenah joiná caá: Ñi jwíih jenah joyátji bũũ biíc jópchi ã yapna caá. Con jópchi, nin Macedonia baácdih moón ï jenah joyát pínah jãtíh, yeéb Judea baácdih moón Jesúhwã moh yéejnitdih jwíih teo wáaquíh jenah joinít ñit jumap wut jĩ. Pánih teo wáaquíh jenah joinít, con jópchidih ñi wũhat pínah dinerodih ñit ámoh jwíhip wut yuh jĩ. ¹¹ Pánihna, jãtíh túi wēinit ñi teo wáac jwíihat pah, bũũbat biíc yoobó wēinit, ñi wũhat pínahdih wũh péaat caá náahap. Ded búdí dinerodih bíbohni chah ã wũhũ naáh. Obohjeéhtih, ded namp bíbohni bainí ã wũhũ naáh. ¹² Túi biíc yoobó wēinit, ñih dinerodih oicanjeh, wũhat caá náahap. Pánih wēi wũhndih Dios biíc yoobó ã wēi enbipna caá. Obohjeéhtih, bií dée wihcan-

niboodih “Dinerodih ma wāhūá”, Dios ā niijcán caá.

¹³ Judea baácdih moón Jesúhwādh yeebdih wāhat túutna, “Queét Corintodih moón moh yéejnit ī jumū naáh”, wā niij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, yeéb, queébtut biíc yoobó ñi túi jamat pínah niijná, páant wā wāhat túutna caá. ¹⁴ Būū yeéb búdí bíbohnit jumna, queét bíbohcanitboodih ñi jéih teo wáacna caá. Biíh láa, yeéb moh yéejnit ñi jumuchah, queétoó búdí bíbohnit, yeebdihbut ī jéih teo wáacnipna caá. Pánih míic teo wáacnit, nihat Jesúhwā túi biíc yoobó jwī túi jumbipna caá. ¹⁵ Jon jātih Moisés nin pah āt niij daacáp tajī: “Chah búdí jeémát ojdiñ jái yacniboó ā ubni yeó jāap ā jeémát pínahdihjeh ā bíbohōp be. Bainíjeh ubnibut caán yeó jāap ā jeémát pínahdihjeh ā bíbohōp be”, āt niij daacáp tajī.*

Titowā Corintona ī bejat

¹⁶ Yeebdih wā oi teo wáaquíhat pah muntih, Dios Titodihbut biíc yoobó oi teo wáaquíhat āt wāhup taga. Páant ā túi oi teo wáaquíhatdih ennit, “Túina caá, Paá”, wā niijná caá. ¹⁷ “Corinto tútchidih moondih jwáub enedih ma bejeé”, wā niijichah joinít, “Jūū, wā bejmi caá”, ā niij wēi jepahap be. Caandih wā naáwát pínah jātih, yeebdih búdí teo wáaquíhna, caanjéh ñi pebhna tūb bejīhni ā jumap be.

¹⁸ Caandih pej jamni pínah biíh Jesúsdiñ jéihnidihbut ñi pebhna wā bejat túutna caá. Ā pej jamni pínahdih nihat nin Macedonia baácdih jamni tútchinadiñ moón Jesúhwā búdí ī wēi naóhna caá. “Caánboó Jesúh doonádih túi bohéni caá”, ī niij wēi naóhna caá. ¹⁹ Pánih wēi naóhni, Judea baáchoó wā bejehah, weemdih pej jam bejni pínahdihbut caandih ī ñiwip be. Nihat yeéb Jesúhwā ñi wāh wáacni dinerodih jwī juibí wāhuchah enna, “Queét biíh baácdih moón Jesúhwā jwiítidih oinit, dinerodih ī wahachah, búdí ma teo wáacna caá, Paá”, Diosdih ī niij wēi naóhhipna caá. ²⁰ Ñi wāhni dinerodih jwī túi en daobipna caá. “Pablowā jwīih dinerodih yee dáuc wáina caá īt chājap taga”, ñi niij jenah joicát pínah

niijná, caán nihat túi wēi ennidih Titojeéh wā wahna caá. ²¹ Pánihna, jwī Maáh ā enechah, bitabut ī enechah, yoobópdih túi chājīhna, biíhdihbut Titojeéh wā wahna caá.*

²² Titowā ñi pebhna ī bejehah, biíhdihbut ījeéh wā wahna caá. Caanbát jwī Maáhdih jepahni, túi teo wāhni caá. Dawá láa bitadiñ túi oinit, ā teo wáacachah, wā enep be. Yeebdih túi jenah joinít, “Queét Corintodih moón Jesúhwā ñih dinerodih ī túi wāh wáacnipna caá”, wā niij wēi naáwáchah joinít, caanbát yeebdih teo wáacadih búdí ā bejīhna caá. ²³ Nit caá ñi pebhna wā wahnit: Titodih ñi túi jéihna caá. Caán wā chéen caá. Jesúhwādh wā teo wáacachah, caán wājeéh teoni caá. Bitā chénewāboó ñi pebhna ājeéh bejnitdih ñi túi jéih jwāhcan caá. Queét chénat pah jwī Maáhdih túi teo wāhna, caandih túi weñanit caá. Páant ī jumuchah enna, Jesúhwā queétdih ī ñío wahap be. ²⁴ Pánihna, ñi pebhna ī juibínachah, queétdih ñi túi oi pej jumū. Páant ñi oi pej jumuchah enna, ñi oyatdih wā naáwátji biíc yoobó ā jumatdih bita Jesúhwā ī jéihbipna caá.

9

¹ Judea baácdih moón Jesúhwā moh yéejnitdih teo wáacat túut niijná, dinerodih wahat pínahdih yeéb jātih ñitát jéih tagaá. Pánih jéihnit ñi jumuchah, bainíjeh wā jwáub naóh daác wahna caá. ² Yeéb bitadiñ búdí ñi teo wáaquíhatdih jéihnit, nihat Macedonia baácdih moón Jesúhwādh búdí niij wēi naóhna beé wā chājap be. “Queét Acaya baácdih Corinto tútchidih moón Jesúhwāboó con jópchi Judea baácdih moondih búdí teo wáaquíhat ī jenah joí jwīhip jī”, wā niijip be. Páant wā wēi naáwáchah joinít, queébtut Jesúhwā moh yéejnitdih búdí teo wáaquíhat ī jenah joiná caá. ³ Dinerodih ñi ámohochah, ī teo wáacat pínah niijná, nit biíc peihcannit jwī úudwā panihnitdih būū ñi pebhna wā wahna caá. Páant ī teo wáacachah, weémboó ñi pebhna wā juibínachah, ñi wāh wáac pāini dinerodih ennit, yeebdih wā naáwátji biíc yoobó ā jumatdih nihat ī jéihbipna caá. ⁴ Biquína nin Macedonia baácdih

* 8:15 Ex 16.18 * 8:21 Pr 3.4

moón wãjeéh ñi pebhna ï jũibínachah, ñi wũhat pínah dinerodih ñi bíboh páicah, wã naáwátji biíc yoobó ñi chãjcatdih enna, búdí wãta tíic tagaá. Yeebbút búdí ñita tíic tagaá. ⁵ Yeebdíh ï teo wáacat pínah niijná, Titowãdih ñi pebhna wã bej páñat túutna caá. “Moh yéejnitdih jwĩ teo wáacat túut niijná, nin pah bóo jwĩ wũh wáacipna caá”, ñi niijníji dinerodih ñi túi bíboh páñat pínah niijná, ï jéih teo wáacipna caá. Páant ñi wũh wáac páñachah, ñi pebhna wã jũibínachah, yeebdíh jwũub wũhat túutat ã wihcan niit. Pánihna, ñi wẽi wũhat pínahdih ñi túi bíboh páñaá.

Búdí wũhat caá náahap

⁶ Nindih ñi túi náhninaá: Ded daocánnibitjeh ã momochah, daocánnijeh ã ubbipna caá. Obohjeéhtih, dawá momniboó dawá ã ubbipna caá. Páant ã chãjat dée pah, moh yéejnitdih teo wáacna, jwĩih dinerodih oinit, bainíjeh jwĩ wũhuchah, Diosboó jwiitdih bainíjeh ã wũhbirna caá. Obohjeéhtih, túi wẽinit, búdí jwĩ wũhuchah, Dios jwiitdihbut chah búdí ã wũhbirna caá. ⁷ Yeéb ñíih dinerodih ñi wũh wáacachah, túi jenah joí, “Nin pah bóo caá weemdíh jwĩ Maáh ã wũhat túutur”, niij jenah joinít, ñíih dinerodih oicanjeh, wẽi wũhat caá náahap. “Bitá weemdíh ï wũhat túutuchah, páant bóojeh caá wã wũhup”, niijcánjeh wũhat caá náahap. Bitá ï niiját pínahdih jenah joicánjeh wũhat caá náahap. Páant, ñi túi wẽi wũhuchah, Diosboó yeebdíh ã wẽi enbirna caá.* ⁸ Ñi náahat chah Dios yeebdíh ã wũhbirna caá, ñi bíbohátjĩh bitadih ñi túi teo wáacat pínah niijná. Páant ã wũhuchah, chah dawádih ñi jéih teo wáacipna caá. ⁹ Jon jãtjih David nin pah ãt niij daacáp tajĩ: “Ded túiniboó moh yéejnitdih ã túi wẽi wũhna caá. Páant ã wũhuchah, Dios caandíh ã jwũub wũhbirna caá, páantjeh bitadih ã jwũub túi teo wáacat pínah niijná”, ãt niij daacáp tajĩ. *(Sal 112.9)*

¹⁰⁻¹¹ Dios jwĩ momat pínah, jwĩ jeémát pínahdihbut wũhni,* bitadih ñi wũhat pínahdihbut yeebdíh búdí ã wũhbirna caá. Páant ã wũhuchah, bitadih chah ñi jéih

teo wáacipna caá. Dios yeebdíh chah ã wũhuchah, yeéboó túi wẽinit, queét Judea baácđih moón moh yéejnitdih ñi wũhndih jwiitdih ñi wũh yapaat túutna caá. Páant ñi wẽi wũhuchah enna, queét nihat Diosdih wẽinit, “Queét jwiitdih ï teo wáacat túina caá, Paá”, ï niij wẽi naóhbirna caá. ¹² Túi wẽi wũhni, Jesúihwãdih búdí ñi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, dawá Diosdih búdí ï wẽi naóhbirna caá. ¹³ Páant ñi túi wẽi wũhuchah enna, yeéb Jesúihwã ñi jumatdih nihat cãacwã ï jéihbirna caá. Bitá Jesúihwã ñi túi chãjatjidih ennit, “Paá, queétboó Jesúih túini doonádih naóhnitjeh niican, túi jepahnit caá. Pánih jumna, jwiitdih, bitá míihwãdihbut teo wáacat túut niijná, jwiitdih túi wẽinit ïih dinerodih ït wahap taga. Páant ï jumatdih meemdíh búdí jwĩ wẽina caá”, ï niij wẽi naóhbirna caá. ¹⁴ Queét Judea baácđih moón yeebdíh jenah joinít, búdí oina, nin pah ï niij wẽi naóhbirna caá: “Paá, queéđih búdí oinit, ma túi teo wáacachah, queét jwũh jwiitdihbut búdí oinit, ï túi teo wáacap be. Pánihna, jwiit nihatdih búdí oinit, ma teo wáacatdih túina caá”, ï niijbirna caá. ¹⁵ Dios búdí oinit, teo wáacat túut niijná, jwiitdih wũh wũhni, ã túi ubat pínah niijná, ã wũh Jesúsdih ãt wah deyajip taga. Pánih wahna, chah túini ã chãjatjidih jenah joinít, “Búdí ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, caandíh jwĩ wẽi niij jĩh.

10

Pablo Jesús ã naáwát túutni ã jumat

¹ Bũũ nindih ñi náhninaá. Weém, Pablo, yeebdíh jwĩih bohénijeh tigaá. Obohjeéhtih, yeéb weemdíh nin pah ñi niij yeena caá: “Pablo ninboó jwĩjeéh jumna, cãacwãdih úumna, jéih naóhcanni pah ã jumna caá. Obohjeéhtih, biáboó jumna, úumcanjeh jwiitdih jũih naóh daác wahni caá”, ñit niij yeenap wut be. Cristo cãacwãdih oinit, teo wáaquihna, íjcan túinijeh naóhni ãt jumap wut jĩ. Páant túinijeh ã naáwátji pah muntih weembát íjcan túinijeh yeebdíh wã naóh daác wahna caá. ² Pánih íjcan túinijeh naáwihna yũhna, yee naóhndih wã wẽp naóhna caá. Ñi pebhna wã jũibínachah, ñi

* ^{9:7} Lc 6.38 * ^{9:10-11} Is 55.10

tái chãja chaáh, páant bóojeh, ñi yeeatdih ñi cádaahá, “Pablo jwiít dih jüihná”, niijná. Ñi cátih jumnit, weemdih nin pah í niij yeena caá: “Diosdih jepahcannit í jenah joyát biíc yoobó Pablobut ã jenah joiná caá. Pánih jenah joí bohéna, Cristodih weñaíhcan, ã weñat pínahdihjeh ã bidna caá. Pánihna, Cristo ã naáwát túutni nihcan caá”, queét ít niij yeenap wut be. Páant niijnítdih búdí wã jüihbipna caá. ³ Diosdih jepahcannit míic naóhna, queét í jenah joyátjìhchah ipí niijná caá. Obohjeéhtih, weembát cáacjeh jumna yuhna, queét í chãjat pah weémboó wã chãjcan caá. Weemdih yeejép naóhndih Dios ã wēpatjìh caá chah wāpí niijíp. ⁴ Pánihna, Diosdih yap yohnitdih weém tái yoobópdi h wã wēp naóhna caá, í yap yohatdih í cádahat pínah niijná. Pánih wēp naóhna yuhna, wã jenah joyátjìhchah wã jéih cádahat túutcan caá. Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjìh í yap yohatdih wāpí cádahat túutna caá. Caandih yap yohnit, í jenah joyát yeejép ã jummatdih Dios ã wēpatjìh nihat cáacwādi h wã jéihyana caá, yeejép í jenah joí cádahat pínah niijná. ⁵ “Nin pah caá Dios ã jummat”, niij yee naóhndih ã wēpatjìh wã cádahat túutna caá. Cáacwā Diosdih í jéihyat déedih jāhat panihndih ã wēpatjìhchah wã jéih yohna caá. “Maá Jesús, weemdih ma tái teo wáacá, meemdih yap yohcanjeh, yeejép wã jwáub jenah joicát pínah niijná”, jwiít nihatdih niiját caá náahap.* ⁶ Ñi pebhna wã juibínachah, yeejép jenah joicánjeh, caandih ñi tái jepahatdih enna, det jwí Maáhdih yap yohna, páantjeh yeejép jenah joinítboodih búdí wã peéh chãjbipna caá.

⁷ Yeéb wñih bácahdihjeh ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, wã jenah joyátboodih ñi jéihcan caá. “Weem caá Cristo ã naáwát dih naóh yapaat túutni”, ded niijnídi h nin pahbut niij jenah joyát caá náahap: “Pablobut biíc yoobó ã naáwát dih naóh yapaat túutni caá”, ã niij jenah joyó naáh. ⁸ Obohjeéhtih, yeéb nin pah ñi niijná caá: “Pablo nin pah ã niijná caá: ‘Corintodih moondih Dios weemdih bohénadi h ã bejat túutap be’, niijnít, jwiít dih maáh dée ã jumna caá”, ñit niijíp wut yuh be. Obohjeéhtih, ã bo-

héat túutni jumna, wã tíccan caá. Dios beé ñi pebhna weemdih ã bejat túutap be, ãih túini doonádi h naóhna, yeebdih wã teo wáacat pínah niijná. Páant ã naáwát túutni jumna, yeebdih yéejáihcan, ñi tái jummat pínah niijná, ãih wēpatjìh yeebdih wã bohénap jì. ⁹ Pánihna, wēp naóh daác wahna yuhna, yeebdih úumaíhcan, ñi tái túut nuumát pínah niijná, yeebdih wã daác wahap be. ¹⁰ Biquína ñijeéh jumnit nin pah ít niijíp wut yuh be: “Pablo naóh daác wahna, úum náah jumni maáh dée pah tub wēpép ã wutna caá. Obohjeéhtih, ninboó jüóhna, oboh jumni jeh ã jumna caá. Pánihna, ã bohéni doonábut oboh naáwátjeh caá”, ít niijíp wut be. ¹¹ Páant í niijíchah yuhna, í niiját pah wã nihcan caá. Wã wēp naóh daác wahat pahjeh mantih, ñi pebhna juibínit, ñi tái túut nuumát pínah niijná, biíc yoobó wēp naóhni wã jambipna caá.

¹² Biquína ñijeéh jumnit, tái jéihcan yuhna, “Bita í jéihyat chah jwiítboó jéihnit caá. Bita Diosdih í teo wáhat chah teo wáhnit jwí jumna caá”, ít niij míic weñep wut yuh be. Obohjeéhtih, páant niij wēina yuhna, tái jenah joicánnit, Diosdih tái teo wáhnit nihcan caá. Queét í jenah joyát pah weémboó wã jenah joicán caá. ¹³⁻¹⁴ Weém cáacwā í maáh nihcan caá. Obohjeéhtih, jwí Maáh Jesucristo ã wutatdih jepahnit, caandih teo wáhnijeh caá. Yeebdih bohénadi h ã jib bejat túutuchah, wã jepahap jì. Wã jenah joyátjeh nihcan, Diosboó weemdih ã wahachah, yap yohcanjeh, ã wutatdih wã jepahap jì. Páant ã wutatdih jepahnit, Jesúsíh túini doonádi h yeebdih jwíih bohéni wã jumap jì. Pánih jwíih bohéni jumna, weemdih wēp naáwát caá náahap. Ded pah wã bohéat pínahdih jwí Maáh weemdih ã naáwáchahjeh joinít, wāpí bohéna caá. Wã jenah joyát dihjeh wã bohécan caá. ¹⁵ Yeebdih yee bohénitji í wēi niiját pah, weémboó wã wēi niijcán caá. Bita í bohénitjidih ennit “Queét dih weémboó wã tái bohénachah, Cristodih ít jepahap taga”, wã niij wēican caá. Wã tewatdihjeh wã wēi naóhna caá. Yeebdih jwíih bohéni jumna, Cristodih chah ñi jenah joyát pínahdih wã náah yacna caá. Pánih náah yacna, ñi

* 10:5 Ef 6.11-17

pebhna jwúb bohénadih wã bejihna caá. ¹⁶ Pánih bohénit, jwí Maáh ã weñat pínahdih ñi túi chãjachah ennit, bih tãtchinadih moondihbut bohénadih wã bejbipna caá. Pánihna, ñih baác yehboó bejnit, bita bohé jwuhcannitboodih wã naóhbipna caá. Jesúih doonádh joi jwuhcannitdihjeh naóhna, bita ñ bohénitjidih “Wã túi bohéatji jib queét jwí Maáhdih ñ túi péena caá”, wã niijcán niit. ¹⁷ Páant niijnít, jon jãtih Dios naáwãdih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají: “Weemdih dede jhdhdát wihcan caá”, ñ niijcá bojo naáh. Obohjeéhtih, ‘Jwí Maáh Dios, nihat jéihni, weemdih ã túi teo wáacáp be’, ñ niijí naáh”, át niij daacáp tají.* ¹⁸ Det queétjeh “Jwiit caá túi bohénit”, niij jenah joinítidih Dios ã wëi encan caá. Obohjeéhtih, “Caán caá túi bohéni”, jwí Maáh Cristo ã niijniboodih Dios ã túi wëi enna caá.

11

Yeenit ñ bohéat ã tobohat

¹ Ded ã túi chãjatjidih bitadih ã wëi naáwãchah, ãpí táican caá. Páant naáwát ã táicah yuhna, ded pah wã chãjatdih bita yeebdih ñ yeeatdih wã naóh yoobábipna caá. ² Weém jí Jesúih túini doonádh yeebdih wã jwíh bohénap jí. Dios yeebdih búdí ã oyat biic yoobó weembát yeebdih wã oina caá. Pánih oinit, Cristodih jepah cádahcan, ãjeéh biicdih ñi jumatdih yeebdih búdí wã náah yacna caá. ³ Obohjeéhtih, bita yeejép ñ bohéatdih yeéb ñi joyát pínahdih búdí wã úm yacna caá. Jon jãtih mai pah jíghni Satanás Evadih búdí át yee naáwáp wut jí. Páant ã yee naáwãdih jepahnit, Eva Dios biicdih mi jumatdih mit cádahap wut jí. Páant ã yeeatdih mi jepahatji dée pah muntih, bitaboó ñ yee bohéatdih yeebát jepahnit, Cristodih ñi cádahíhatdih búdí wã úm yacna caá.* ⁴ Det wã bohéatji pah bohécan, “Jesús nin pah jumni caá”, niij yee bohénadih ñi pehbó ñ juibínachah, ñit wëi jwãáhji tagaá. Yeebdih wã bohéatji biic yoobó ñ bohécah yuhna, ¿dépanihna jenah joicánjeh, queétdih ñi jepah? “Nin pah caá Túini Espiritu ã chãjap”, ñ niij yee bohénachah, ñit joijí

tagaá. Caandih wã naáwãtji biic yoobó ñ naóhcah yuhna, ¿Dépanihna queét yee bohénitboodih yeéb ñi jepah? Jesúih túini doonádh wã naáwát tãttimah, ¿Dépanihna yeéb yee naóhnitboodih ñi túi joi? Páant ñi chãjachah enna, Cristodih ñi pée cádahat pínahdih wã úm yacna caá. ⁵ Queét yee bohénit “Jwiitboó Dios ã bohéat tãttnit bita ã wahnit chah jéihnit jwí jurna caá”, ñ ni-ijíchah yuhna, “Weém Dios ã bohéat tãttni wã jurnachah, weemdih chah jéihnit nihcan caá”, wã niij jenah joiná caá. ⁶ Túi wéheni nihcan yuhna, Dios naáwãdih túi beh joiní caá wã jurnap. ã naáwãdih wã bohénachah joinít, páant wã jumatdih yeéb ñi túi jéihna caá.

⁷ Nindih ñi túi jenah joyó: Yeebdih Jesúih túini doonádh bohéna, wãpí jib úbhcap jí. Páant wã bohéat jib úbhcanjeh, moh yéejni dée wã jurnap jí. Pánih jurna yuhna, yeébboó moh yéejcanjeh, ñi túi jumat pínah niijná, yeebdih wã túi teo wáacáp jí. Pánih teo wáacna, ¿yeebdih wã túi chãjcanit beé? ¿Weembát yeebdih jib wã niij jíh, queét bita bohénitdih ñi wëi enat pah, weemdihbut ñi jwúb wëi enat pínah niijná? ⁸ Obohjeéhtih, yeebdih wã bohénachah, bih tãtchinadih moón dawá Jesúihwã ñijeéh wã jumat pínah niijná, ñi dinerodih weemdih ñi wuhap jí. Yeebdih teo wáacat tãt niijná, ñi wãhni dinerodih nãmát dée wã chãjap be. ⁹ Ñijeéh jurna, bií dée bíbohcan yuhna, yeebdih dinerodih wãpí úbhcap jí. Jwí údwã panihnit Macedonia baácdih moón Jesúihwã ñi pebh wã jurnachah, nihat wã náahatdih ñi úb juibínap jí. Páant ñi úb juibínachah, yeebdih dinerodih wã úbh tac bũgácap jí. Tãttimahbut, yeebdih wã úbh tac bũgácan niit.* ¹⁰ Cristo yoobópdih ã naáwát pah, weembát ãih jurna, yoobópdih nindih wã naóhna caá: Jesúih túini doonádh jib wihcanjeh yeebdih wã bohéatdih búdí wã wëi naóhna caá. Biic yoobó jib wihcanjeh wã bohéat pínahdihbut nihat ñih baácdih moondih jéihnit, páant wã wëi naáwãdih joinít, “Caán dée ãpí chãjcan caá”, ñ niijcán niit. ¹¹ Yeebdih dinerodih wã úbhcatjidih

* 10:17 Jer 9.24 * 11:3 Gn 3.1-5; 13 * 11:9 Fil 4.15-18

jenah joinít, ¿ded pah tigaá ñita niíj jenah joí? “Pablo jwiít dih jíib wábhcan, jwiít dih á oican niít”, ¿ñi niíj jenah joí niít? Nihcan caá. Yeebdíh búdí wá oina caá. Páant wá oyatdih Dios á jéihna caá. ¹² Jíib wihcanjeh páantjeh yeebdíh wá bohé bipna caá, queét yee bohénitboó “Pablo ded pah yeebdíh á bohéat bíic yoobó caá jwiítbat jwípí bohéna caá”, í yee niijíchah joinít, queétdih ñi joyáh bojat pínah niijná. Queét yee bohénit í bohéatji jíib yeebdíh ípí wábhna caá. Obohjeéhtih, weémboó wápí jíib wábhcan caá. Pánihatdih túi jenah joinít, mácah jwí jumatdih ñi túi jéihbipna caá.

¹³ Pánih chājnit yoobópdih Jesús á bohéat tútntit nihcan, queét yeenitjeh caá. “Jwiít caá Jesús á bohéat tútntit”, niíj naóhna yuhna, á wahnit nihcan caá. Páant niijná, wá jumat dée pah í jumíhip yuh caá. ¹⁴ Pánihna, yeenit jumna, páant í chājat pínahdih wáat jéihyep be. Yeejépwá í maáh Satanásbut bíic yoobó ápí chājna caá. Dawá láa caanbat yeena, túini ángel, Dios á wahnit pah á míic jígohana caá. ¹⁵ Satanás á chājatdih jéihna, caandíh teo wāhntitbut “Jesús á wahnit caá”, niíj yeenit, Diosdih teo wāhntit pah í jumíhatdih wáat jéihyep be. Túi chājcannit jumna yuhna, túi chājnit dée pah í jumíhna caá. Pánihna, Diosboó nihat í yeeatji jíib queétdih búdí á peéh chāj bipna caá.

Pablo yeejép á yapatji

¹⁶ Bui jwuhna, ded pah wá jumatjidih wá wēi naóh bipna caá. “Pablo á túi chājatjidih tub wēi naóhniabeh caá”, weemdíh ñi niíj jenah joicáh, á túimi nacaá. Obohjeéhtih, weemdíh páant niíj jenah joiná yuhna, ded pah wá yapatjidih wá wēi naáwáchah, bainíbit ñi joi jwáhuá. ¹⁷ Yeebdíh pánih naóhna, jwí Maáh Jesús weemdíh “Ma yapatjidih ma naáwá queétdih”, á niijcáh yuhna, ded pah wá yapatdih wá naóh bipna caá. ¹⁸ Dawá bitaboó ded pah í túi chājatjidih wēi naóhna, weembút ded pah wá yapatjidih wá wēi naóh bipna caá. ¹⁹ Yeéboó “Chah túi jéihnit jwí jumna caá”, ñi niíj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, yee naóhntitboó í naáwáchah yuhna, ñi túi wēi

joiná caá. ²⁰ Queét ñi maáta dée, yeebdíh búdí í wátuchah, ñi túi wēi joiná caá. Dawá láa ñíih dinerodih í yee dúuc wáina caá. “Jwiít nihat jéihnit jwí jumuchah, jwiít dih ñi túi weñeé”, ípí niijná yuh caá. Bíih láa yeebdíh líjnit, í mao tícana caá. Páant yeejép yeebdíh í chājachah yuhna, ¿Dépanihna páantjeh queétdih ñi túi jepah? ²¹ Nijeéh jumna, “cāacwādih úmni”, ñi niijní, queét í chājat pah weémboó wá chājcap be. Páant wá chājat pínahdih wá úmatjidih naóhna, wá tícana caá. Queét í chājat pah chājcan yuhna, Jesús á wahnit wá jumatdih ñi túi jéihyat pínah niijná, weembút ded pah wá yapatjidih wá wēi naóh bipna caá.

²² Queétboó bita chah jéihnit jumíhna, “Jwiít judíowá jwí jumuchah, jwiít dih ñi weñeé”, yeebdíh ípí niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembút judío mun tigaá. Queétboó “Jwiít Israel á juméná, Dios á ñíonitji jwí jumna caá”, yeebdíh ípí niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembút Israel á jumá mun tigaá. Queétboó “Jwiít Abraham á juméná, ‘Yeebdíh wá túi chāj wāh bipna caá’, Dios á niijnítji caá”, yeebdíh ípí niijíp wut be. Obohjeéhtih, weembút Abraham á jumá mun tigaá. ²³ Queétboó “Cristodih teo wāhntit jwí jumna caá”, yeebdíh ípí niijíp wut be. Páant í niijíchah joinít, nin pah yeebdíh wá niijná caá: “Weembút Cristodih teo wāhnti mun tigaá. Weém caá bácah queét í tewat chah búdí teoni”, yeebdíh wá niíj naóhna caá. Páant niíj naóhna, páantjeh jenah joicánnit í wéheat pah naóhna yuhna, wá tíccan caá. Queét í teo wāhat chah Cristodih wápí teo wāhup be. Jesús túini doonádih wá bohéatji peéh dawá láa nemat muúboó weemdíh í nemep jí. Dawá láa weemdíh í puñup jí. Dawá láa cāacwá weemdíh í mao yohíhip jí. Páant í mao yohíhichah, weém yeejép wápí yapap jí.* ²⁴ Cinco láa jwiít judíowá jwí maáta weemdíh í tewat tútup tají. Weemdíh í tewat jumat pah, tabit yéj chājnitdih momo jwi chóo cóh jumni tōpnajíh í puñat bíic yoobó treinta y nueve láa weemdíh í puñup jí.* ²⁵ Bíic peihcanni láa Romanowá weemdíh teonit, máa doóhbnajíh í puñup jí.*

* 11:23 Hch 16.23 * 11:24 Dt 25.3 * 11:25 Hch 16.22 * 11:25 Hch 14.19

Biíc láa weemdih mawihna, jeejih i yohop ji.* Biíc peihcanni láa budi jáaj chójih jib bejna, jwi daabap ji. Biíc láa daabnit, máa naadih teonit, budi muj tacdih pah daa juoh, caan yeo jáap pah tãah bej, jwub pah tuo bejat dee wa jumachah, i ubap ji. Pánihna, caan láa, wa wanihip ji. ²⁶ Dawá láa Jesúih túini doonadih bohénit, yuup wa jib bejep ji. Pánih bohé jibnit, budi yeejép wa yapap ji. Biih láa tobohni mujnadih wa bejep ji. Biih láa namáboó jib bejechah, bií deedih chewe mao duc wayat dee a tobohó ji. Biih láa wa deewajeh weemdih i yeejaihip ji.* Biih láa judiowá nihcannitbut weemdih i mawihhip ji.* Tútchinaboó, tútchi wihcapboó, budi mujboobát wa jumachah, wnat dee a tobohó ji. Biih láa “Jwiit Jesúihwá caá”, niij yeenit, i mawat dee a tobohó ji. ²⁷ Jesúih túini doonadih bohéna, budi wapi tewep ji. Pánih teona, dawá láa uocanjeh wa bohé daa juuwup ji. Dawá láa jeemát wihcah, nuugup tubuchah, tubit taca jootochah, budi yeejép wa yapap ji. Dawá láa dawát pínah yéguehbut wihcah, budi cubuhuchah, yeejép wapi yapap ji.

²⁸ Pánih yeejép yapna, páant bóojeh át nihcap ji. Yeó jáap jumat pah nihat Jesúihwá “caandih cádahná”, niijná, budi wapi náhni dahwana caá. ²⁹ Biíc Jesúih a tubup chuuuchah, weembát tubup chuuhni pah wa jumna caá. Bitá Jesúihdih i yeej chájat tútuchah enna, queét yeejépwáboodih budi wa iijna caá. Pánihna, yeéb nihat Jesúihwá, wa weh dee ni jumachah, yeebdih um yacna, yeejép wapi yapna caá.

³⁰ Páant yeejép wa yapatjidih wéi naohna, ded pah wa túi chájatdih yeebdih wa wéi naohcan niit. Obohjeéhtih, wa wépcatjidih yeebdih wa wéi naohbipna caá. ³¹ Páant wa naawáchah joinit, “Yoobópdi caá páant a niiját”, Dios a niij jéihna caá. Caan caá jwi Maáh Jesucristo íp. Pánihna, yeó jáap jumat pah “Paá, meemjéh nihat jéihni, chah wépní caá”, túi wéi niiját caá náahap. ³² Weém Jesucristodih wa jwíh jepahat túttimahbitjeh, Damasco tútchiboó wa jumachah, caan tútchidih moón i maáh, Aretas namp jumni, weemdih át tewat

túutap wut ji. Pánihna, nihat Damasco tútchi wáihyat júdu jécnadih áih soldadowádh át páñat túut wut ji, wa bac bejechah i tewat pínah niijná. ³³ Páant i páñachah enna, wa chéenwá budi wuhdih weemdih waadát túutnit, wáihyat júdudih jumni muú enat jécmant i cádah deyanap ji. Pánih cádah deyanit, i teo wáacachah, moh yeejni wa jweyép ji.*

12

Pablo oo jumat dee a enat

¹ Búu weemdih ded pah biih a yapatjidih wa jwub naohbipna caá. Queét yee bohénitboó “Jwiitjeh caá oo jumat dee jigohatdih enna, chah jéihnit jwi jumap”, i niij naohna yuh caá. Obohjeéhtih, jwi Maáh weemdihbut oo máh enat dee pah a jigohop ji. Páant a jigohatjidih yeebdih wa naohbipna caá. Ded pah weemdih a jéihyaatdihbut wa naohbipna caá. ²⁻³ Catorce jopchi játih Dios weemdih japboó a ub puuh laab bejep ji. Ded pah a ub puuh laab béjatjidih wa jéihcan caá. Wíih bácahdih, wíih caolihdihjeh a ub bej deejí oo jumat pah enatjidih, wa jéihcan caá. Diosjeh caá a jéihyep. ⁴ A pebhboó, Paraíso wut jumapna juibínit, a naawáchah wa joyóp ji. Jwiit cáacwájeh jwi jéih naoh buujácat deedih wa joyóp ji. Páant caandih wa joyochah yuhna, weemdih a jwub naoh yapaat tútcap ji. ⁵⁻⁶ Páant weemdih ded pah a yapatdih wéi naawihna yuhna, weemjéh ded pah wa jumatdih wa wéi naohcan niit. Obohjeéhtih, yoobópdi a jumachah, wa jwub naawáchah nihna, áta túi taga. “Pablo túini oo jumat dee pah enna, Jesús a wahni nacaá”, ni niij weñatdih yeebdih wa náah yaccan caá. Obohjeéhtih, ded pah wa chájatjidih, ded pah wa bohéatjidihbut jenah joinit, “Pablo jwi Maáh a bohé jibat túutni caá”, ni niij jéihyatdih wa náah yacna caá. Weemjéh wépcanni wa jumatdih ni jéihyat pínah niijná, búu ded pah biih wa yapatjidihbut yeebdih wa naohbipna caá. ⁷ Chah túini oo jumat deedih enna, “Weém caá bácah chah jéihni”, wa niij jenah joyát weemdih a tobohna caá. Páant a tobohó pínahdih jéihna, Dios Satanásdih weemdih

* 11:26 Hch 9.23 * 11:26 Hch 14.5 * 11:33 Hch 9.23-25

yeejép ât yapat tûutap taga, “Weemjéh wêpcanni caá”, wã niij jenah joyát pínah niijná. ⁸ Pánih jumna, biíc peihcanni láa jwí Maáh Jesúsdi caán yeejép yapatdih â yohat pínahdih wã úúbup yuh be. ⁹ Obohjeéhtih, weemdih nin pah â niij jepahap be: **“Caandih wã yohcan niit. Obohjeéhtih, caandih yohcan yuhna, meemdih búdí oinit, wã túi teo wáacipna caá. Pánih wêpcannijeh jumna, wã oi teo wáacat pínahdih chah ma bidipna caá. Pánihna, meemdih búdí wã teo wáacachah ennit, wã wêpatboodih nihat cãacwã î jéihbipna caá”**, Jesús weemdih â niij jepahap be. Páant â niijichah joinit, wã wêpcatdih wã wêi naóhbiipna caá, â wêpatjih weemdih búdí â teo wáacat pínah niijná. ¹⁰ Páant tigaá Jesúsdi wã jummat jib yeejép yapna, búdí wã wêina caá. Bitá weemdih yeejép î wéhenachah, yeejép î chãjachah, î jãghanachah, dedé biih weemdih yeejép â yapachah yuhna, wãpí túi jumna caá. Pánih wêpcanni wã jumachah, Jesús â wêpatdih chah búdí bidnit, “Weém jéihcanni wã jumna yuhna, â teo wáacatjih wã túi buujábipna caá”, wã niij jéihna caá.

Corinto tâtchidih moondih búdí â jãgahat

¹¹ Bitá weemdih yeejép î naáwáchah joinit, yeéboó queédih ni naóh bóod chuñachah, âta túi tagaá. Obohjeéhtih, páant ni niijcáh, weemjéh yeebdih wã míic wêi naóhna caá. Weém oboh jumni dée wã jumachah yuhna, queét yee bohénit “Jwiit caá bácah Dios â bohéat tûutnit”, niijnitboó wã chah î jumcan caá. ¹² Nijeéh wã jumachah, Dios â naáwát tûutni wã jummatdih júutihna, â wêpatjih weemdih búdí âpí teo wáacap jî. Páant â teo wáacachah, dawá láa wannitdih booanit, nemépwáidihbut wã yohop jî. Pánih chãjnit, jwiit cãacwã jwí jéih chãjca naáhdih â wêpatjihjeh wã chãj júutap jî. Weemdih enihcannit î yéejalhichah yuhna, wã chuuná yuhna, wã teo cádahcap jî. ¹³ “Pablo jwíjeéh jumna, biih tâtchidih moondih â túi chãjat pah jwiitdih â túi chãjcap jî”, ¿yeéb ni niij jenah joí niit? Nihat tâtchidih moondih biíc yoobó wãpí túi chãjna caá. Obohjeéhtih, yeebdihjeh wíih pínah dinerodih wã úubh tac buugácap jî. ¿Pánih úubh tac buugácan,

yeebdih wã yéj chãjnit jî? Caán yeejép â jumachah, wã jãghana caá. Caán yéejatdih weemdih ni yohoó.

Î pebhna â jwúub jib bejat pínah

¹⁴ Nin wã naáwát pínahdih ni túi joyoó: Chéne láa juibíniji buu ni pebhna jwúub bejat tûut caá wã chãjap, páant mantih. Ni pebhna juibínit, yeebdih wíih dinero pínahdih con láa wã úubhcatji pah, buu láabut wã úubh tac buugácan niit. Níih dinerodih náahcan, Jesúsdi túi joinit ni jummat caá yeebdih wã náah yacap. Wébit î mána î náahatdih wáhnit pínah nihcan caá. Obohjeéhtih î mána caá queét wébitboodih î náahatdih ípí wúhup. Páant î chãjat pah yeéb wã weh panihnit ni jumachah, wã náahatdih yeebdih wã úubhcan niit. ¹⁵ Ni íp panihni jumna, yeebdih búdí oinit, nihat wã bíbohatdih wêi wáhnit, yeebdih wã teo wáaquihna caá. Pánih teo wáaquihna, búdí chuuná yuhna, wã teo cádahcan niit. Páant yeebdih chah wã oyochah yuhna, ¿yeéb weemdih nump ni oi niit?

¹⁶ “Pablo jwíjeéh jumnit, áih pínah dinerodih âpí úubh tac buugácap jî”, ni niij jéihna caá. Obohjeéhtih, biquína nijeéh jumnit weemdih nin pah it niij jenah joi tagaá: “Jwíih dinerodih moh yéejnitdih â wúh wáacat tûutnit, jwiitdih jéihcha dúuc wáiniabeh tagaá”, î niij jenah joiná caá. ¹⁷ Páant î niiját pahjeh chãjni jumna, ¿ded pah tigaá caandih wáta nih chãj? ¿Ni pebhna wã wáhnitdih nit beé yeebdih wã jéihcha nuumát tûutap? Páant wã chãjcap jî. ¹⁸ Jãtíh Titodih ni pebhna bejat tûutnit, biih Jesúsdi hbut ájeéh wã pej jum bejat tûutap jî. Páant ni pebhboó juibínit, ¿Tito yeebdih â jéihcha nuumnit jî? “Nuumcánni caá”, ni niij jéihna caá. Jwiit chénat pah biíc yoobó jwí maáh â weñat pínahdih chãjnit caá. Pánih jumnit, yeebdih oinit, táinijeh â chãjat pah, weembát biíc yoobó yeebdih táinijeh wãpí chãjna caá.

¹⁹ Páant wã jãh niijichah joinit, ¿ded pah ñita niij jenah joí? “Caandih jwí wêi niiját pínahdihjeh caá â bidip”, ¿ni niij jenah joí niit? Obohjeéhtih, weém Cristoíh jumna, Dios weemdih ennit, “Ma túi chãjna beé”, â wêi niiját pínahdihjeh caá

wã náahap. Yeebdíh teo wáaquíhna, ded pah wã chãjatjidih wã naóh beedánap be, jwĩ Maáhdih chah ñi táí jepahat pínah niijná. ²⁰ Ñi pebhboó wã juibínachah, wã náah yacat pah ñi chãjcah, búdí yeebdíh wã úum yacna caá. Páant ñi táí chãjcah, caanná juibínit, weembút yeéb ñi náah yacat pah wãta chãjcan tagaá. Pánihna, yeebdíh búdí wã jenah joiná caá. ¿Páantjeh ñi míic jãih niít? ¿Páantjeh bitaíh bií déedih ñi en ñinah íij niít? ¿Búdí ñi míic íija niít? ¿Biquína páantjeh íih pínahdihjeh bid niít? ¿Búbut páantjeh bitadih ñi yee naóh niít? ¿Yeejép dooná ñi jumatdih ñi cádah jwuhcan niít? ¿“Weém nihat jéihni caá”, páantjeh ñi míic wëi niij niít? ¿Túbit ñi míic en naóh cádah jwuhcan niít? ¿Yeéb biquína ñi jenah joyátidihjeh niít ñi chãjap? Yeéb páant ñi chãjatdih wã úum yacna caá. ²¹ Pánihna, ñi pebhna juibínit, ñi túut nuumcátidih wã enechah, Dios weemdíh áta tíicat túut tagaá. Jon jãtih yéej chãjnitji dawá páantjeh í yéej chãjatdih cádahcah enna, búdí wãta jĩgah taga. Íí náah chãjat, yeejép chãjíhat jenah joyát, í náahat pahjeh chãjatdihbut í cádahcah enna, búdí wãta jĩgah taga. Páant ñi chãjatdih páant bóojeh ñi cádahaá, caanná juibínit, wã jũihcat pínah niijná.

13

Pablo ã pée naáwát

¹ Jon yeebdíh chéneji juibí enniji bũũ bejna, biíc peihcanni láa bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, ñi yéej chãj cádahna, táiniboodíh túut nuumnít, weemdíh ñi táí páñaá. Ñijeéh jumnitdih í yéej chãjatdih cádahat túutnit, Moisés nin pah ã niij naóh daacátjidih ñi táí náhninaá: “Deddih ñi peéh chãjat pínah jãtih, caán ã yéej chãjachah ennit, chénewã, biíc peihcannit í enatji pahjeh í naáwá naáh. Páant moonjéh í naáwát táttimah, ñi peéh chãjachah, ã táibipna caá”, Moisés át niij daacáp tajĩ.* ² Ñi pebhna wã jwũũb juibí láa yéej chãjnitdih nin pah wã niij naáwáp jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumá. Ñi cádahcah, jwũũb juibína, wã peéh chãjbipna caá”, wã niijp jĩ. Páant wã niijátji pah,

bũũ ñijeéh jumcan yuhna, queét páantjeh yéej chãjnitdih, yeéb nihatdihbut, wã jwũũb naóhna caá. Páant bóojeh, ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumá. Ñi pebhna juibínit, ñi cádahcatdih enna, búdí wã peéh chãjbipna caá. Yũũp wã jumachah, “Wã peéh chãjbipna caá”, niijná yuhna, ã peéh chãjcan niít”, ñi niij jenah joicá bojó. ³ Cristo ã naáwátidih naóh yapani wã jumatdih ã júutat pínahdih bidna, páant wépép weemdíh ã peéh chãjat túutuchah enna, ñi jéihbipna caá. ¿Búdí ã wëpatjĩh yeebdíh ã teo wáacatjidih ñi náhnican niít? Yeéb yéej chãjnitdih ã peéh chãjat pínahbut biíc yoobó wépép ã jumbipna caá. ⁴ Jwiit cáacwã jwĩ wëpcat pah Cristo wëpcanni jumna, cruzboó át wũũ wũũp wãt jĩ. Pánih wũũna yuhna, Dios ã wëpatjĩh boo pud jũóhni, bũũ páantjeh báadhni ã jumna caá. Cruzboó ñuhna, wëpcanni ã jumat pah weembút wëpcanni wã jumna caá. Wã jenah joyátjĩh yeebdíh wãta jéih teo wáaccan tagaá. Obohjeéhtih, Cristo wãjeéh jumna, Dios ã wëpatjĩh yeebdíh teo wáacadih wã juibíbipna caá.

⁵ Yeéb míicjeh nin pah ñi míic niij wũũb joyoó: “¿Ded pah wã chãjatji? ¿Yoobópdih Jesúsdi wã jenah joí niít? ¿Caán ã náah yacatdih wã táí jepah niít?” ñi míic niij wũũb joyoó. Caandíh yoobópdih jenah joiná, ã náah yacatdih ñi táí jepahachah, Jesús ñíih caolihboó ã jumna caá. Obohjeéhtih, yoobópdih caandíh jenah joicán, ã náah yacatdih jepahcan, áihwã ñi nihcan caá. ⁶ Weémboó caandíh táí jenah joiná, ã náah yacatdih jepahni wã jumatdih wã jéihna caá. “Weém Jesúsdi caá”, niij yeeni wã nihcan caá. Páant wã jumatdih yeebdíhbut wã jéihyáihna caá. ⁷ Ñi yéej chãjcat pínahdih náah yacna, Dios yeebdíh ã táí teo wáacat pínah niijná, búdí wã wũũbna caá. Ñi pebhna juibínit, páant ñi yéej chãjcatdih wã enechah, weemdíh Dios yeebdíh ã peéh chãjat túutcan niít. Páant ã peéh chãjat túutcah, wã wëibipna caá. Obohjeéhtih wã peéh chãjcatdih ennit, “Pablo Dios ã wëpatjĩh queétdih peéh chãjcan, Dios ã wahni nihcan nacaá”, ñi niij jenah joyóchah yuhna, wã táí wëibipna

* 13:1 Dt 17.6; 19.15

caá. Dios weemdih ã bohé jibat tútatjidih ñi jéihyat pínahdih wã náah yacna yuhna, yeéb ñi túi chājat pínahdih chah wã náah yacna caá. ⁸ Ñi yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ñi túut nuumátdih enna yuhna, yeebdih wã peéh chājachah, yoobópdih āta nihcan tagaá. Pánihna, yoobópdih chājihna, yeebdih wã bohé bipna caá, Dios naáwátdih túi beh joinít, chah ñi jepahat pínah niijná. ⁹ Yeéb Cristodih ñi túi jenah joyóchah, Dios ã wēpatjīh yeebdih peéh chājat ã náahcah, búdí wã wēibipna caá. Pánihna, Diosdih búdí wã uúbhna caá, ã weñat pínahdihjeh ñi túi chājat pínah niijná. ¹⁰ Dios ã wēpatjīh yeebdih peéh chājihcan, ñi pebhna wã bejat pínah jātih wã daác wahna caá, yéej chājatdih cádahnit, ñi túut nuúm páñat pínah niijná. Dios ã wēpatjīh yeebdih jīgahaihcan, wāpī túi bohéna caá, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo ã péé túyat tútat

¹¹ Buu wã uúdwã panihnitá, yeebdih wã túyat túutna caá. Cristodih chah jenah joinít, táinijeh ñi jumuuá. Nin wã naóh daacátdih ñi túi jepahaá. Cristodih chah jenah joyát pínahdih ñi míic teo wáacá, bíicdih túi jumat túut niijná. Páant ñi túi jumuchah ennit, Dios ñijeéh ã jumbipna caá. Caán jwiútdih búdí oinit, míic oyat túutna, jwiútdih bíicdih ã túi jumat túutna caá. ¹² Jesúihwã jumna, ñi túi wēi uúbú. ¹³ Nihat ninjīh moón Jesúihwābut yeebdih búdí ñi túyat túutna caá. ¹⁴ Yeebdih búdí wã uúbhna caá, jwī Maáh Jesucristo yeebdih oinit, ã túi teo wáacat pínah niijná. Dios búdí ã oyatdih ñi jéihyat pínah, Túini Espíritu ñijeéh ã jumat pínah, yeéb bíicdih ñi túi jumat pínahdihbut wã uúbhna caá. Pánih uúbhnit, yeebdih búdí wã túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

GÁLATAS

Pablo queédih ã táyat tútat

1-2 Weém, Pablo, biíhdih daacát túttnit, yeéb Galacia baácdih jumni tútchinadih moón Jesúíhwádh wã wahna caá. Nihat wãjeéh jumnit Jesúíhwábut yeebdíh ã táyat túttna caá. Weém, Pablodih jĩ Jesucristo ã ñíwip jĩ, áih túini doonádh wã naóh jib bohéat pínah niijná. Cãacwã weemdíh ã naáwát tútcap jĩ. Obohjeéhtih, Jesucristo, Dios jwĩ íp caán wunnijidih boonanibut weemdíh ã ñíwip jĩ. Páant ã naáwát túttni jumna, nin núodih yeebdíh wã daác wahna caá. ³ Dios jwĩ íp, jwĩ Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, ã túi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná. ⁴ Dios jwĩ íp ã náahat pahjeh, caán Jesucristoboo jwĩ yéejat jíib, át wun wáhp wat jĩ,* ã teo wáacatjĩh yeejépwã ã jumat pah nihcan, yéej chãjatdih jwĩ yap yohat pínah niijná. ⁵ Páant ã chãjatdih jéihna, “Paá, meém nihatdih jéih beedáni jumna, cãacwãdh jgah ennit, mapĩ túi teo wáacna caá”, jwĩ ípdih yeó jáap jumat pah búdí jwĩ niij wëi naáwát dée caá. Páant tí jwĩ niij wëi naáwáp.

Dios cãacwãdh ded pah ã túi ubat

⁶ Yeéboó ded pah ñi chãjat doonádh joinít, weém búdí wã náhni dahwana caá. Dios yeebdíh búdí oina, át ñíwip taga, Jesúsdi jepahnit, áihwã ñi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant yeebdíh búdí ã oyochah yahna, waícanjeh biíh bohéatdih joinít, Jesucristoboo dh cádahna caá ñi chãjap. Páant ñi cádahat doonádh joinít, “¿Dépanih tigaá waícanjeh ã tút núúm?” niij jenah joinít, wã wáhi bejep be. ⁷ Biquína ñi pebh jumnit, yeebdíh tac buugána, mácah bohénit, Jesúih túini doonádh ã yéejana caá. Páant yeebdíh naóhna, nin pah ã niij yee bohéna caá: “ ‘Túí ubnit jumat tút niijná, Jesucristodihjeh ñi túi jepahaá’, Pablo niij naóh bohéna, yeebdíh ã nih yána caá. Diosjeéh túi jumat tút niijná, jwĩ nuowã ã naáwátjidihbut túi jepahat caá náahap”, ãt niij yee naáwáp wat be. Obohjeéhtih,

“Nin túini dooná caá”, ã niij naóhniboo túini dooná yoobát nihcan caá. ⁸ Jwiít, Dioíh ángel japmant jüóhni, yeebdíh jwĩ jwíh bohéatjidih mácah jwĩ bohénachah, jwiít dih Dios búdí peéh chãjna, iiguípna ã waha naáh. ⁹ Wã naáwátji pah wã jwáub naóhbiipna caá, páant muntih: Yeebdíh jwĩ jwíh bohéatdih ñi túi jepahachah yahna, det yeebdíh mácah ã bohénachah, Dios queédih búdí peéh chãjna, iiguípna ã waha naáh.

¹⁰ Páant niijná, “Caánboo tigaá túi bohéni ã jumap”, weemdíh cãacwã ã niiját dih wã bidcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó weemdíh “Meém ma túi bohéna jĩ”, ã niiját dihjeh caá wã náahap.* Cãacwãdh weñáhnit bohéna, Cristoboo dh wãta weñacan tagaá. Páni h weñacan, caandíh teo wáhni wãta jumcan taga.

Cristo Pablodih ded pah ã tút nuumátji

¹¹ Wã déewã panihnitá, nindih ñi jéihyat pínah yeebdíh wã náah yacna caá: Wápi bohéni túini dooná cãacwã ã jenah joyátjijeh nihcan beé. ¹² Ded cãacdh wã joiníji doonábut nihcan beé. Bitá weemdíh ã bohécan beé. Obohjeéhtih, Diosjeh weemdíh ded pah ã wáuh ã jumatdih ã bohénap jĩ.

¹³ Jesucristodih wã jepahat pínah jãtíh, jwiít judíowã jwĩ nuowã ã naáwátjidih wã túi joí waadánap jĩ. Páni h túi joí waadáni wã jumachah, ded pah wã chãjatji doonádh yeéb ñit joijí tagaá. Páni h jumnit, Jesúíhwã Diosdih yap yohnit ã jumatdih jenah joinít, eníhcan, búdí yeejép chãjna, queédih wã túi mao beedá bojhip yah jĩ.* ¹⁴ Jwĩ nuowã ã naáwátjidih túi jepahíhna, weém biíc yoobó behnit chah wã túi bohénap jĩ.*

¹⁵⁻¹⁶ Obohjeéhtih, wã cãac jumat pínah jãtíh, Dios weemdíh búdí oina, átát ñíojip taga, áih túini doonádh wã bohéat pínah niijná. Páni hna, yéejni wã jumachah yahna, ã náahni yeó jáapdh Jesús ã wáhniji ã jumatdih weemdíh ã jéihyanap jĩ. Páni h jéihyanit, judíowã nihcannit pebhboó ã wahap jĩ, áih túini doonádh queédih wã naáwát pínah niijná. Páant ã wahachah, “¿Ded pah tigaá weemdíh niij bohéat

* 1:4 Mt 20.28; Mr 10.45; 1Ti 2.6; Tit 2.14

* 1:10 1Ts 2.4

* 1:13 Hch 8.3; 22.4-5; 26.9-11

* 1:14 Hch 22.3

náah?” cãacwãdih wã niij wãbh joí encap jĩ.* 17 Jesús ãih túini doonádih naáwát tútnit maáta, wã jãtíh ã ñíonit í jũmũchah yuhna, Jerusalén tútchina queétdihbut míc wéhenadih wã bejcap jĩ. Caanná bej jwũhcanjeh, Dios ded pah weemdih ã náah yacatdih jéihíhna, Arabia baác cãac wihcapboó caandih wãbúdih wã bejep jĩ. Caánboó jũmniji Damasco tútchina wã jwũub jũibínap jĩ, páant mũntih.

18 Biíc peihcanni jópchi túttimah, Jerusalén tútchina Pedrodih enedih wã bejep jĩ bũca.* Caanná chéne semanabitjeh wã jũmũp jĩ. 19 Jesús ãih doonádih ã naáwát tútnit bita maátadih wã jwãáhcap jĩ. Obohjeéhtih, Santiago jwĩ Maáh úuddih pohba wã jwãááp jĩ. 20 Páant wã daacáchah, wã naáwát yoobópdi h ã jũmatdih Dios ã jéihna caá.

21 Túttimah, Siria baác, Cilicia baácnaabut naóh jibidih wã bejep jĩ. 22 Caanná wã jib bejehah, Judea baácboó jũmnit Jesúíhwã weemdih í jwãáh jwũhcap jĩ. 23 Ded pah wã chãjat doonádihjeh ítat joyóp tajĩ. “Jãtíh jwiít Jesúíhwãdih yeejép chãjna, túini doonádih jwiítidih cádahat tútniji bũ caán doonádihjeh jwũub naóhna caá ã chãjap, cãacwã Jesúsdi h í jepahat pínah niijná”, í niij míc wéhenap wut jĩ. 24 Páant wã túut nũmát doonádih joinít, “Paá, caandih mat túi teo wáacap taga”, Diosdi h búdí í niij wéi naáwáp wut jĩ.

2

Cristo ã naáwát tútnit maáta Pablodih í wéi jwãáát

1-2 Catorce jópchi túttimah, Diosboó weemdih Jerusalén tútchina ã bejat tútũchah, Bernabéjĩh caanná wã jwũub bejep jĩ. Pánih bejna, Titodihbut jwĩ nũmah bejep jĩ.* Caánboó judío nihcanni, jwĩ nũowã í wũtat pah bóodcanni ã jũmũp jĩ. Caanná jũibína, caánboó jũmnit Jesúíhwã í maátajeh í míc wáacachah, judíowã nihcannitdih túini doonádih ded pah wã bohéatdih queétdih wã naáwáp jĩ. Pánih naóhnit, ded pah wãpĩ bohéatdih queét í túi jéihyatdih wã náah yacap jĩ. Pánih jéihcan, wã bohéatdih

í wéicah, wã tewat bũudní ãta jũm taga. Obohjeéhtih, ded pah wã bohéatdih jéihnit, í túi weñep jĩ. 3 Páant wã naáwáchah wéi joiná, Tito bóodcanni ã jũmũchah yuhna, “Meembút ma bóodat tútú”, caandih í niijcáp jĩ. 4 Queét maáta biíc di h jwĩ míc wéhe láa, jwiít Jesúíhwã ni hat biíc di h jwĩ míc wáacachah, biquína “Jesúsdi h jepahnit jwĩ jũmna caá”, niij yeenitbut í waadáp jĩ. Pánih waadnit, judíowã nihcannitdihbut í bóodat tútũp yuh jĩ. Obohjeéhtih, bũ Jesúíhwã jũmna, jwĩ nũowã í naáwátjidi h jepahcan, Jesúsdi h jeh jwĩ túi jenah joiná caá. “Páant jwĩ chãjachah, jwĩ ípboó jwiítidih ã túi enna caá”, jwĩ niij jéihna caá. Páant niij jéihnit jwĩ jũmũchah enna, jwiítidih jũihñat túut niijná, ded pah jwĩ chãjatdih jéihíhna, queét jwĩjéeh í waadáp tajĩ. Pánih waadnit, jwĩ nũowã í naáwátji biíc yoobó jwiítidih í jepah beedáat tútũp yuh jĩ, páant mũntih. 5 Páant í wũtũchah yuhna, túini doonádih ñi jéihyat pínah niijná, jwiítboó queétdih jwĩ jepahcap jĩ.

6 Pánihna, Jesúíhwã í maáta túini doonádih ded pah wã bohéatdih joinít, “Ma bohéat pahjeh tih judíowã nihcannitdih ma bohénaá”, niij naóhnit, weemdih biíh wũtatdih í bohéat tútũcap jĩ. Queét Jesúíhwã í maátadi h “Queétboó chah jéihnit caá”, biquína í niij jenah joyóchah yuhna, dedé pínah weemdih nihcan caá. Diosboó ni hatdih biíc yoobó ã jenah joiná caá.*

7 Queét ded pah wã bohéatdih túi wéinit, “Pedrodih jwiít judíowãdih ã bohéat pínah niijná, Dios át ñíojip taga. Pánihat pah, Pablodihbut judíowã nihcannitboodih át bohé jibat tútũp taga”, í míc niijíp jĩ. 8 Judíowãdih Pedro ã bohénachah, Dios búdí át teo wáacap wut jĩ. Weembút judíowã nihcannitdih wã bohénachah, Dios biíc yoobó ã teo wáacachah, queétdih í túi jepahap jĩ.

9 Pánihna, Santiago, Pedro, Juanjĩh, Jesúíhwã í maáta yoobát, Dios weemdih búdí ã teo wáacatjidi h jéihnit, “Dios yoobópdi h át ñío wahap taga, jwĩ déewã nihcannitdih ã naáwát pínah niijná”, í míc niijíp jĩ. Páant niijnít, weemdih

* 1:15-16 Hch 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18

* 1:18 Hch 9.26-30

* 2:1-2 Hch 11.30; 15.2

* 2:6 Dt 10.17

Bernabédihbut bádí wēinit, “Jwī táí míc teo wáac jīh”, niijná, jwī míc māj tewep jī. Pánih māj teonit, “Yeéb jwī déewā nihcannitdih ñi bohéatji pah ñi táí naáwá. Jwiítboó jwī déewādhjeh jwī naóhbiipna caá”, Santiagowā jwiítidih ñi niijíp jī. “Páant tíí ã jũmũ nah”, jwī míc niijíp jī. ¹⁰ Páant niijná, Jesúíhwā moh yéejnitdih jwiítidih ñi teo wáacat túutap jī. Weembát moh yéejnitdih bádí jīgah ennit, wāpī teo wáacna caá. Páant niij míc wéhe péanit, jwiít Antioquíá tátchina jwī jwúub bejep jī.

Pablo Pedrodih ã jūihñat

¹¹ Túttimah, Pedrobut Antioquíá tátchiboó ã jūibínap jī. Obohjeéhtih, jwī pebhna jūibíniji, yoobópdih ã chājcat peéh caandíh wā jūihñap jī. ¹² Nin pah ã chājap jī: Jwī ñowā “Jwiít judíowā bóodcannit biícidih jwī jeéméchah ã táican caá”, ñi niijátji ã jũmũchah yuhna, Pedroboó jwī pebh jwíh jūibína, jwī déewā nihcannit biícidih ã táí míc wēp jwũhap jī.* Obohjeéhtih, biquína jwī déewā, Santiago ã chéenwāboó ñi jūibínachah ennit, jwī déewā nihcannitdih cádahnit, Pedroboó “Bũ jūinít bóodat túutnit weemdíh jūihná”, niijná, ñjeéh ã jwúub míc wēpcap jī. ¹³ Páant ã yee bũgúchah ennit, bita jwī déewābut caandíh míc jéih ennit, queébut biíc yoobó ñi cádahap jī. Bernabé yuh bũca táí jéihni jũmũna yuhna, queét ñi chājat biíc yoobó caanbát ã cádahap jī. ¹⁴ Pánih cádahnit, “Nihat Jesúsdihjeh jepahnitdih Dios biíc yoobó ã wēi enna caá”, ñpī niij bohéat pah queét ñi cádahap jī. Páant ñi cádahachah ennit, nihat Jesúíhwā ñi joyóchah, nin pah Pedrodih wā niij jūihñap jī: “Meém judío jũmũna yuhna, Jesucristodih jepahna, jwī ñowā ñi naáwátjidih ma táí jenah joí cádahap jī. Pánih cádahnit, judíowā nihcannit ñi chājat pah queét biícidih ma táí jeémp jwũhap be. Obohjeéhtih, bũ queétdih cádahnit, jwī ñowā ñi naáwátjidih ma jwúub jepahachah ennit, queét jwī déewā nihcannit nin pah ñi niij jenah joiná nacaá: ‘Pedro páant ã jwúub jenah joyóchah, queét judíowā ñi ñowā ñi naáwátjidih jwiítidihbut jepahat caá náahap’,

ñi niij jenah joiná nacaá. Páant ma chājat ã táican caá”, Pedrodih wā niijíp jī.

Jesúsdih táí jenah joinítidih Dios ã wēi enat

¹⁵ Jwī ñowā judíowājeh ítát jũmũp tajī. Pánihna, jwiítbut ñi jūimená judíowājeh mũntih jwī jũmũna caá. Pánih jũmũnit, Dios ã wutatdih jéihnit jwī jũmũna caá. Obohjeéhtih, queét judíowā nihcannit Diosdih ñi jéihcan caá. ¹⁶ Pánihna judíowā jũmũna yuhna, caán wutatdih jwī jéih jepah beedácatdih jwī jéihna caá. Caandíh jepahcat jíib “Queét táinit caá”, jwiítidih Dios ã niij encatdihbut jwī jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesucristodihjeh táí jenah joinít jwī jepahat jíib, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ã niij enna caá. Pánih jéihnit, jwiít judíowā yuhna, Jesucristodihjeh táí jenah joinít, jwī jepahap jī, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ã niij enat pínah niijná. Jwiít cāacwā Moisés ã wutatjidih jéih jepah beedáccannit míc jwī jũmũna caá. Pánihna, caandíh jwī jepahcat jíib, “Queét táinit caá”, Dios ã niij encan nit. Caandíh jéihnit, “Caán wutatdih joí waadánachah, Dios jwiítidih ã táí wēi enna caá”, jwī niij jenah joicán caá.*

¹⁷ Pánihna, Cristodih jepahnit, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ã niij enat pínah niijná, caán wutatdih cádahna caá jwī chājap. Obohjeéhtih, páant jwī cádahachah ennit, bita jwī déewā caán wutatdih táí jepahat túutnitboó “Queét jwī déewā nihcannit pah yéej chājnit ñi jũmũna caá”, jwiítidih ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joyát pah jwiítbut jenah joinít, “Moisés ã wutatjidih cádahat túutnit, Cristo jwiítidih ã yéej chājat túutna caá”, jwíta niij jenah joí tágaá. Obohjeéhtih, páant nihcan caá. Pánihna, “Jesucristodih jepahna, Moisés ã wutatjidih jwī cádahat jíib, yéejnit jwī jũmũna caá”, jwī niij jenah joicán caá. ¹⁸ Cāacwādhjeh nin pah wāpī niij naóh bohéna caá: “Diosjeéh táí jũmíhna, jwī ñowā ñi naáwátjidih jenah joicán, Jesucristoodíhjhéh táí jenah joinít, jepahat caá náahap”, wā niijná caá. Obohjeéhtih, páant niij bohéniji jwúub túut ñũmũnit, “Diosjeéh táí jũmat túut niijná, jwī ñowā ñi naáwátjidih táí jepahat caá náahap”, niij

* 2:12 Hch 11.2-17 * 2:16 Sal 143.2; Ro 3.20,22

naóh bohéna, yéej chājni yoobát wāta jum tagaá. ¹⁹ Moisés ā wutajjidih weémboó túi jepahcanni jumna, caandih yap yohani wā jumna caá. Pānih yap yohani wā jumatdih jéihna, “Caandih wā jepahcat jīb, Dios weemdih ā wēi encan caá”, wā niij jenah joiná caá. Páant niij jenah joinít, Dios biícđih túi jumat túut niijná, caán wutadđih jenah joí cáđahnit, Jesucristoboodihjeh túi jenah joinít, wā jepahna caá. ²⁰ Caánboó weemdih oinit, wā yap yohat peéh cruzboó ā wun wāhuchah, weembút ājeéh biícđih wanni pah wā jumna caá. Pānih wanni pah jumna, weém wā jenah joyáđihjeh chāj cáđahnit, Cristoboodih túi jenah joinít, jepahna caá wā chājap.* ²¹ Pānihna, “Dios jwiítđih búđi ā oyochah, Cristo ā wun wāhat dedé pínah nihcan caá”, wā niijcán caá. Obohjeéhtih, Dios ā wutadđih jepahat jībđih ājeéh jwī túi jumuchah, Cristo ā wun wāhat dedé pínah āta nihcan tagaá.

3

Jesucristodihjeh jepahat caá náahap

¹ ¡Yeéb Galacia baáđih moón Jesúihwā jenah joicánnit ñi jumna caá! Jesucristo cruzboó ā wun wāhat doonáđih yoobóđđih yeebđih wā naáwáp jī. Páant wā naáwáđđih ñi túi jepahachah yuhna, bũũ ¿Dépanih tigaá bitaboó yeebđih mácah ī naáwáchah joinít, ñi jepah? ² Nindih wāát jenah joí en tigaá: ¿Moisés ā wutajjidih ñi jepahat jīb niít Túini Espiritu ñijeéh āt jwīh jum? Nihcan caá. Obohjeéhtih, túini doonáđih joiná, Cristodih túi jenah joinít, ñi jepahachah, ñijeéh āt jwīh jumup be. ³ Túini Espiritu ā teo wáacatjīh Cristodih ñi jwīh jepahna yuhna, ¿Dépanih tibeé bũũ jwūub túut nũũmnít, ñi jenah joyátjīhđih Moisés ā wutajjidih jepahna caá ñi chājap? Pānih chājna, jenah joicánnit ñi jumna caá. ⁴ Túini doonáđih ñi jepahatjī jīb dawá láa túini yeebđih āt yapjip tagaá. ¿Páant yeebđih ā túi yapatjidih ñi quíib bũũdá niít? Oboh pohba páant yapna āt chājđican tagaá. ⁵ ¿Ded pah ñi chājatjī jīb tibeé Dios yeebđih Túini Espiritudih āt wāhđi? ñi jenah joyóchah. Moisés ā wutajjidih ñi jepahat jīb nihcan,

āih túini doonáđih joinít, Cristodih ñi jepahat jīb, yeebđih Túini Espiritudih āt wāhup taga. Páant ā jumuchah, Jesucristodih ñi túi jepahat jīb cáacwā ī jéih chājca naáđđih Dios ā wēpatjīh yeebđih ā chāj júutat túutna caá.

Abraham Diosdih ā túi jenah joyát

⁶ Bũũ, jwī nũũ Abraham ded pah ā chājatjidih jwī jenah joyát dée caá. Dios caandih ā naáwáđđih āt túi jenah joyóp wut jī. “Meemdih wā túi chājđipna caá”, Dios ā niijđichah, ā túi jenah joyát jīb, “Caán Abraham túini caá”, Dios caandih āt niij enep wut jī.* ⁷ Pānihna, caán Diosdih ā túi jenah joyát pah, jwiítbut páant túi jenah joinít, Abraham ā jūimená panihnit jwī jumna caá.* ⁸ Judíowā nihcannitbut Diosdih ī túi jenah joyóchah, “Queét táinit caá”, Dios ā niij enna caá. Páant ā niij enat pínahđih jéihna, Dios nin túini doonáđih Abrahamđih jātīh ātát naáwáp wut jī: “Weemdih ma túi jenah joyát jīb nihant nin baáđđih moondih wā túi chājđipna caá”, āt niijjip wut jī.* ⁹ Pānihna, Abraham caandih ā túi jenah joyóchah enna, Dios caandih ā túi chājatjī pahđih, bũũ láabut det Diosdih túi jenah joinítđih biíc yoobó ā túi chājđipna caá.

¹⁰ Obohjeéhtih, ded “Moisés ā wutajjidih jepahihna, Dioih wā jumbipna caá”, niij jenah joinítđih búđi peéh chājat ā jumbipna caá. Nin pah Moisés āt niij daacáp tajī: “Ded wā wutajjidih túi jepah beedáđannidih búđi peéh chājat ā jumbipna caá”, āt niij daacáp tajī.* ¹¹ Biíh naóh yapani nin pah āt niij daacáp tajī: “Diosdih túi jenah joí, jepahnitboodih ‘Queét táinit caá’, Dios ā niij enbipna caá. Pānih jepahna, páantđih Diosjeéh ī túi jumbipna caá”, āt niij daacáp tajī.* Páant ā niijátjī yoobóđđih ā jumuchah jéihnit, nindihbut jwī túi jéihna caá: Ded Moisés ā wutajjidih ā jepahat jīb “Caán túini caá”, Dios ā niij encan niít. ¹² “Ded Diosdih túi jenah joinít, ā jepahachah, ‘Caán túini caá’, Dios ā niij enbipna caá. Ded weemdih Dios ā wutát túutatjidih túi jepah beedánijeh Dios biícđih ā túi jumbipna caá”, Moisés āt niij daacáp tajī.*

* **2:20** Fil 1.21   * **3:6** Gn 15.6; Ro 4.3   * **3:7** Ro 4.16   * **3:8** Gn 12.3   * **3:10** Dt 27.26   * **3:11** Hab 2.4
* **3:12** Lv 18.5

13 Jwiít nihat caán wutatdih jwĩ táí jéih jepah beedácah, jwiítidih Dios ã peéh chãjbipna caá. Páant ã peéh chãjat jwiítidih ã jumuchah ennit, Cristoboó caán ã peéh chãjat déedih jíib chãjnit, jwiítidih át wun wãhup wut jĩ. Caandih cruzboó ã péoh dodh mawat pínahdih jenah joinít, jon jãtíh nin pah ít níj daacáp tajĩ: “Ded máa nahdih ã mao yaíhniboó búdí peéh chãjni ã jumbipna caá”, ít níj daacáp tajĩ.* 14 Páant ã níj daacátji pahjeh tih Cristo nin baácboó ã jumuchah, caandih át yapap tajĩ. Caandih páant ã yapatji jíib, “Nin baác dih moondih wã táí chãjbipna caá”, Abrahamdih ã niijátji pahjeh tih jwĩ déewã nihcannitdih Dios át táí chãjap taga. Páant Cristo ã wun wãhuchah, caandih táí jenah joinít, jwĩ jepahachah ennit, “Táini Espíritudih wíih cáacwãdih wã wãhbipna caá”, ã niijátji pah jwiítidih át wãhup jĩ.

Dedé pínah tigaá Moisés ã wutatji

15 Wã déewã panihnitá, Dios jwĩ n̄o Abrahamdih ded pah ã chãjatjidih yeéb ñi beh joyát pínah niijná, ded pah jwiít cáacwã jwĩpĩ chãjatdih yeebdih wã náhniabipna caá. Jwiít biíhdih nin pah jwĩpĩ níj naóhna caá: “Nin pah meemdih wã chãjbipna caá”, jwĩ niijná caá. Páant jwĩ niijátjidih biíhboó ã jéih jwãub túut n̄umcán niít. “Páant ã niijátji pah ã chãjcan niít”, bitaboó ã jéih niijcán niít. 16 Caán jwĩ niiját pahjeh muntih, Dios jwĩ n̄o Abrahamdihbut nin pah át níj naáwáp wut jĩ: “Weemdih ma táí jenah joyát jíib, nihat baác dih moondih wã táí chãjbipna caá”, caandih, ã jumadibbut át niijíp wut jĩ. Páant niijná, nihat ã jumená yobát dihjeh niijná át chãjcap wut jĩ. Biíc ã jumá, túttimah bóo láa jumni Cristodih niijná át chãjap wut jĩ.* 17 B̄uh yeebdih wã táí jéihya naóhbipna caá: Jwĩ n̄o Abrahamjidih “Meemdih wã táí chãjbipna caá”, Dios ã niiját túttimah, cuatrocientos treinta jópchi yapat túttimaha Moisésjidih át wutat tútup wut jĩ, ãih cáacwã ã jepahat pínah niijná. Pánih watna yahna, “Abrahamdih wã jwíih niijátji pah, túut n̄umcánjeh, biíc yobó wã péabipna caá”, Dios át niijíp wut

jĩ.* 18 Pánihna, Dios biíc dih jwĩ táí jumá pínah Moisés ã wutatjidih jwĩ jepahat jíib nihcan caá. Páant ã jumuchah nihna, Diosdih Abraham ã táí jenah joyát pah, caandih jwĩ táí jenah joyát jíib ãta nihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosdih Abraham ã táí jenah joyát pahjeh muntih, jwiítbut caandih jwĩ táí jenah joyóchah, “Yeéb táinit caá”, Dios jwiítidih ã níj enna caá.*

19 Páant ã jumuchah, ¿dépanih tigaá Dios caán wutatdih át naóhji? Abrahamdih páant ã niijátji túttimah, caán wutatdih át naóhji taga, jwiít cáacwã yéj chãjnit jwĩ jumátdih jwĩ jéihyat pínah niijná. Abrahamdih Dios ã naáwátji túttimah, caán wutat jwiítidih át jumup jĩ, páú Abrahamji ã jumá Cristo cáac jumnit, ã wun wãh láana. Dios ã wutatdih ãih ángelwãboodih Moisésjidih át naóh yapaat tútup wut jĩ. Queét Moisésdih cáacwãdih ít jwãub naóh yapaat tútup wut jĩ.*

20 Caán wutatdih Moisésdih ã naóh yapaat tútuchah, Dios caanjéh pohba cáacwãdih át naóhcap wut jĩ. Obohjeéhtih, “Meemdih táí chãjnit, ma jumajih nihat cáacwãdihbut wã táí chãjbipna caá”, Abrahamboodih níj naóhna, caanjéh páant át níj naáwáp wut jĩ.

Cristo nihat Moisés ã wutatjidih ã péaat

21 ¿Dios Moisésdih ã wutatjidih naóhna, Abrahamdih ã niijátjidih “Wã niijátji pah wã péacan niít”, níj niít át chãjap? Páant át niijcán tagaá. Abrahamdih ã niijátji pahjeh biíc yobó ã péabipna caá. Dios biíc dih táí jumá túut niijná, ã wutatdih jepahna, caán láa bácah, ã wutatjidih jwĩ táí jepah beedánachah, dedé peéh chãjat jwiítidih ãta wihcan tagaá. 22 Obohjeéhtih, jwiít nihat cáacwã yobó yéj chãjnit míc jumna, jwĩ yéjatdih jwĩ jéih cádahcatdih Dios naáwátboó ã naóhna caá. Páant jwĩ jumuchah, Diosdih Abraham ã táí jenah joyát pahjeh muntih, jwiítbut Jesucristodih jwĩ táí jenah joyóchah, jwiítidih Dios ã táí ubbipna caá.

23-24 B̄uh láa, Dios biíc dih táí jumá túut niijná, ã wãhni Cristodih táí jenah joinít, jepahat caá náahap. Obohjeéhtih, Cristo ã jwãwát pínah jãtíh, Moisés ã wutatjidih táí

* 3:13 Dt 21.23 * 3:16 Gn 12.7 * 3:17 Ex 12.40 * 3:18 Ro 4.14 * 3:19 Ro 4.13

jepahíhna yuhna, yéej chājnit jumna, jwī jéih jepahcap jī. Páant jwī jepahcat jíib, Dios búdí ã peéh chājnit pínah jwī jumap jī. Páant jwī jumatdih jéihnit, jwiítidih túi ubni pínahdih jwī bidip jī. Pánih bidnit, Cristoíh táini doonádih joinít, caandíh jwī jepahap jī, “Queét táinit caá”, Dios jwiítidih ã niij enat pínah niijná. ²⁵ Pánihna, Dios biícidih túi jummat túut niijná, buu Cristodih jwī túi jenah joiná caá. Páant jwī jumachah, caán wutatboó jwiítidih bohéni panihni ã nihcan caá, buca. ²⁶ Jesucristodih jepahnit jumna, yeéb nihat Dios ã weh ñi jumna caá. ²⁷ Cristo ã wēpatjīh daabánit jumna, caán biícidih jwī jumachah, “Wā wūúh ã jummat pahjeh tih yeebbát ñi jumna caá”, Dios jwiítidih ã niij enna caá. ²⁸ Pánihna, Cristo biícidih jumna, chéne poómp jwī nihcan caá. Pánih biíc poómpjeh jumna, “Jwiít judíowā nihcannit, queét judíowādih mácah caá’, Dios ã niij enna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Teo wāhñit, teo wāhñit nihcannitdihbut; neoná, yaáhdihbut “Nit mácah caá”, Dios ã niij encan caá. Pánihna, yeéb nihat Cristoíhwā jumna, biíc poómpjeh tigaá ñi jumap. ²⁹ Cristoíhwā jumna, Abraham juméná panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumachah, Diosdih Abrahamji ã túi jenah joyát jíib caandíh ã niijátji pahjeh muntih, Jesúsdiñ ñi túi jenah joyóchah, yeebdíhbut ã túi chājbiñna caá.

4

Teo wāhñit nihcan, Dios ã weh jwī jummat

¹⁻² Ded pah jwiít cāacwā biíh jwīpī chājatdihbut yeebdíh wā jwūub náhniabipna caá. Ded ã íip ã éemp wunat túttimah, áih bií déedih áih pínah ã jumachah yuhna, páantjeh wébít ã jum jwuhuchah, caandíh en daonít ã jéih yapa jwuhcan caá. Pánih bíboh jwuhcah, caandíh en daonít ã niiját pah chājat caá náahap. Pánih jumna, teo wāhni pahjeh ã jumna caá. Obohjeéhtih, ã íip ã jenahatji láa ã juyúchah, áih pínahdih caanjéh ã bíbohbiñna caá. ³ Pánihna, jwiít cāacwā Jesucristodih jwī jepahat pínah jātih, caán wébít panihnit jwī jum jwuhap jī. Pánih jum jwuhñit, jwī ñowā ded pah

ĩ naáwátjidih yap yohatdih úumna, jwīpī jepahap jī.*

⁴⁻⁵ Páant jwī jumachah yuhna, ã jenahatji láa ã juyúchah, Dios ã wūúhdih nin baácna ãt wah bojip taga. Páant ã wah bojni jwī wūúh panihñijeh ãt cāac jumap wut jī. Judío wili caandíh mi weh jumachah, Moisés ã wutatjidih caandíhbut túi jepahat ãt náahap wut jī. Jwiítboó caán wutatdih yap yohñit jwī jumachah, ã weh yoobát jwī jummat pínahdih náah yacna, Dios ã wūúhdih ãt wun wāhat túutap wut jī, jwī yéejat peéh chājat déedih ã jíib chājat pínah niijná. ⁶ Yeebbát ã weh ñi jumachah, Dios wūúh Jesucristojeéh jumni Túini Espíritudih yeebdíhbut ãt wah bojop wut jī. Páant ñijeéh jumna, ã teo wāacachah, “Paá”, úumcanjeh Diosdih ñi jéih niijná caá. ⁷ Pánihna, ã weh jumna, buu teo wāhñit panihnit nihcan caá, buca. Páant ã weh yoobát ñi jumachah, yeebdíh búdí ã túi chājbiñna caá.*

Pablo Galacia baácidih moón Jesúhwādih ã úum yacat

⁸ Jon jātih yeéb Diosdih jéih jwuhcannit jumna, ñi pāpninadih túi jenah joinít, “Nin pah wā chājachah, caán weemdíh ã túi chājbiñna caá”, ñipī niij jenah joyóp yuh jī. Pánih chājnit, Dios yoobát ã teo wāacat pínahdih bidcan, nemépwā ã teo wāacat pínahdih bidna ñi chājap jī. Pánih chājna, queédih teo wāhñit panihnit ñi jumap jī. ⁹ Pánih jumna yuhna, buu jwuh Dios yoobátidih ñi jéihyechah, caanbút yeebdíh ã jéihna caá. Páant caandíh jéihna yuhna, ¿Dépanihna buu cāacwā oboh ã jenah joyátjīhjih ã naáwátidih ñi jwūub jepah? Pánih jepahna, Diosdih weñáihna yuhna, ñi bujácán niít. Páant ñi bujácát pínahdih jéihna yuhna, ¿Dépanihna ñi ñowā ã naáwátidih yap yohatdih úumñit, teo wāhñit panihnit ñi jwūub jum?* ¹⁰ Buu Diosdih weñat túut niijná, nin pahbut ñi chājna yuh caá: Jwiít judíowā jwī ñowā ã naáwátjidih jepahnit, jwī wēi láa ded pah jwīpī chājat pah yeebbát biíc yoobó ñi chājna caá. “Pánih chājna, jwī túi jumbiñna caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. ¹¹ Páant ñi niij jenah joyóchah, yeebdíh búdí úum

* 4:3 Col 2.8,20 * 4:7 Ro 8.15-17 * 4:9 Col 2.8,20

yacnit, “Weém queétdih túini doonádih búdí wã bohénachah yuhna, ¿bũudní pínah niít át jumap?” wãpĩ niij jenah joiná caá.

12 Wã déewã panihnitá, ñijeéh jumna, yeebdíh bohé láa, weemdíh yeejép ñi chãjcap jĩ. Pánihna, bũũ biíc yoobó weemdíh yeejép chãjcan, nin wã naáwát pínahdih ñi túi jepahaá: Yeebdíh bohénadiah bejna, Moisés ã wutajjidih jenah joicán, Cristodihjeh yeebdíh wã jepahat túutap jĩ. Pánihna, bũũ Cristodihjeh wã túi jenah joyát pah, yeebbát biíc yoobó ñi túi jenah joyoó.

13 Nindih ñi náhninaá: Tubit wũna, ñi pebhóo chão jwũhñit, yeebdíh túini doonádih wã jwĩih naáwáp jĩ.* 14 Páant wũnni wã jumachah yuhna, “Pablo dedé pínah nihcan caá”, niijcánjeh, yeéb weemdíh ñi bacat túutcap jĩ. Pánih bacat túutcan, Dioih ángeldih, Jesucristodihbut ñi weñat pah, weemdíh ñi túi wẽi jwãááp jĩ. 15 Pánih wẽi jwãáhñit, nin pah ñi jumajjidih wã náhnina caá: Weemdíh búdí teo wáaquíhna, dedé wã náahatdih wũhna, ñiíh quíibnadiah ñita wãat wũh tagaá. Pánih wẽinitji yuhna, ¿dépanih tigaá bũũ wã wihcah, ñi weñatji ã bej? 16 Wã bohénitji jumna yuhna, ¿bũũ yoobópdih yeebdíh wã naáwátji jíib, weemdíh ñi en jũih niít? 17 Ñi pebhna juibínitboó “Búdí jwĩ teo wáacmi caá”, yeebdíh niijná yuhna, ñi jenah joyátboó mácah ã jumna caá. Páant ñi niijíchah yuhna, wã bohéátjidih, jwiítidihbut yeebdíh ñi cádahat túutna caá. Pánih cádahñit, ñijeéh jumnit, ñi bohéátboodíh ñi jepahat pínahdih ñi náah yacna caá. 18 Jwiít cáacwã bita ñi túi bejat pínahdih yoobópdih náah yacachah, ãpĩ túina caá. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, mácah jwĩ jenah joyóchah, ãpĩ túican caá. Ñijeéh jumna, wãpĩ túi teo wáacap jĩ, ñi túi jumat pínah niijná. Bũũ ñijeéh wihcan yuhna, biíc yoobó ñi túi jumat pínahdih wã náah yacna caá. 19 Yeebdíh búdí wã oyochah, wã weh panihnit ñi jumna caá. Pánih oinit, yeebdíh búdí wã náhni dahwana caá. Pánih búdí mácah jenah joiná, yad wili mi weép jáaat pah tabani wã jumna caá. Pánih jumna, ded pah Cristo ã jumajti pah yeebbát ñi jumat pínahdih búdí wã náah yacna caá.* 20 Butéh

ñijeéh wã jumachah, ãta túi tagaá. Pánih biíc dih jumna, jũihcanjeh naóhñit, yeebdíh wã jéih míic wéhenachah, chah ãta túi tagaá. Obohjeéhtih, ninboó jumna, yeebdíh búdí mácah jenah joiná caá wã chãjap.

Agar Sarajĩh ded pah ñi jumajti

21 Yeéb weemdíh ñi joi jwũhũũ. Biquína Diosjeéh túi jumíhna, jwiít judíowã jwĩ nũowã ñi naáwátjidih ñi jepahna yuh caá. Caandíh jepahíhna yuhna, ded pah ñi naóh daacátjidih ñi túi beh joicán caá. Pánih beh joicáñit ñi jumachah, nin pah Moisés ã daacátjidih wã naóhbiipna caá, ñi túi beh joyát pínah niijná: 22 Abraham chénewã át weh jumap wat jĩ. Caandíh teo wũhñih Agar biíc mit wũũh jumap wat jĩ.* Ñi áa yoobát Sarabut biíc mit wũũh jumap wat jĩ.* 23 Pánihna, caandíh teo wũhñihboó, jáap wili jumna, Ismael pínahdih mit weh jumap wat jĩ. Obohjeéhtih, “Majeéh bóli, Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ã niijátji pahjeh, Saraboó tab beh wili jumna yuhna, Isaac pínahdih mit weh jumap wat jĩ.

24-25 Queét chénewã yaáhdih ded pah ã yapatji jwiítidih ã túi naóhna caá. Teo wũhñih Agardih jenah joinít, Arabia baácboó jumni Sinaí jeéboodíh jwĩ jenah joiná caá. Caán jeéboó Dios Moisésdih ã wutajjidih át wũhũũ wat jĩ, jwĩ nũowã ñi túi jepahat pínah niijná. Caán wutadidih jepahna, teo wũhñit pah ñi jumap jĩ. Pánihna, Agar teo wũhñih mi jumat pah, jwiít cáacwã caán jeéboó ã wutajjidih jepahíhñit, jwiítbut teo wũhñit panihnit jwĩ jumna caá. Páant ã jumachah, caán Sinaí jee pánihni teo wũhñih Agar mit jumap jĩ. Pánihna, caánt teo wũhñih caán jee pánihñih mi jumat pah, bũũ Jerusalén tútchidih moón caán wutadidih jepahíhñit, mi juimená panihnit ñi jumna caá. Pánih jumnit, queébtat biíc yoobó teo wũhñit panihnit jumna, Dios weh ñi nihcan caá.

26 Obohjeéhtih, teo wũhcannih Sara boodíh jenah joinít, “Majeéh bóli Sara newé weépdih mi weh jumbipna caá”, Dios Abrahamdih ã niijátjidih jwĩ náhnina caá. Pánihna, Abraham Dios ã niijátjidih

* 4:13 Hch 16.6 * 4:19 Ro 8.29; 2Co 3.18; Fil 3.10 * 4:22 Gn 16.15 * 4:22 Gn 21.2

ã táí jenah joyátji pah, jwiítbut Cristodih táí jenah joinít jumna, Sara mi jumena panihnit jwí jumna caá. Pánih jumnit, Dios pehbóo jumni jáap Jerusalén títchidih moon pánihnit jwí jumna caá. ²⁷ Dios naáwátidih naóh yapani Isaías jwí éet Sara ded pah mi yapatjidih jenah joinít, nin baácboó jumni Jerusaléndih, jeáboó jumni Jerusaléndihbut ded pah ã yapat pínahdih Dios át jenah joyát túutap jī. Caandih jenah joinít, nin pah át niij daacáp tajī:

“Weh wihcannih, bádí ma wēi ñaacá. Weép jumna tibatdih jéihcannih jumna yuhna, ma weh jumbipna caá. Ma jumena dáwá jumnit, meemdih teo wāhnih mi jumena chah ī jumbipna caá. Pánihna, ma táí weñeé”, át niij daacáp tajī. *(Is 54.1)*

Páant niij daácnit, chah dáwá mi jumena ī jumat pínahdih naóhna, jeáboó jumni Jerusalén títchiboó dáwá Jesucristodih jepahnitji ī jumat pínahdih niij naóhna át chājap tajī. Agardih Abraham ã yohat pah nin baácboó jumni Jerusaléndih ī yohat pínahdihbut niij naóhna át chājap tajī.

²⁸ Pánihna, Dios ã niijátji pahjeh Sara wāh Isaac át cáac jumap wut jī. Pánihat pah, “Weemdih ma táí jenah joyát jīb, ni-hat baácidih moondih wā táí chājbipna caá”, Dios Abrahamdih ã niijátji pah, Cristodih jepahnit ñi jumachah, yeebdihbut át táí chājap taga. ²⁹ Queét chénewā ã wehdih ded pah ã yapatjibut jwiítidih nin pah ã bohéna caá: Dios ã niijátji pahjeh Túini Espiritu ã teo wáacachah, Isaacji át cáac jumap wut jī. Páant ã cáac jumachah ennit, ã úd jeñe Ismaeljiboó caandih enihcan, yeejép át chājap wut jī.* Būbut ã chājatji pahjeh jwí nuowā ī naáwátjidih jepahíhnitboó jwiít Cristodih jepahnitdih yeejép īpī chājna caá. ³⁰ Páant yeejép ī chājachah yuhna, Moisés nin pah ã niij daacátjidih jwiítidih táí jenah joyát caá náahap: “Sara mi áa Abrahamjidih nin pah mi niijichah, Dios át jepahat túutap wut jī: ‘Jwiítidih teo wāhnih wāh, Ismael, míh bií déedih ã jéih bíbohcan niít. Jwí wāh yoobát Isaacboó caandih ã bíbohhipna caá. Pánihna, jwiítidih teo wāhnihdih mi wāhjih biáboó ma bejat túutá’, mit niijíp wut jī”,

Moisés át niij daacáp tajī.* Páant ã niij daacátjidih jenah joinít, jwiít Isaac panihnit jwí jumachah, Dios caandih ã táí chājat pah, jwiítidihbut ã táí chājbipna caá. ³¹ Pánihna, wā déewā panihnitá, teo wāhnih Agar mi jumena panihcan, teo wāhcannih Saraboó mi jumena panihnit jwí jumna caá.

5

Teo wāhnit panihnit jwí jumatdih Cristo ã cádahat túutat

¹ Teo wāhnit panihnit jwí jumcat pínah niijná, Cristo jwiítidih át wun wāhup wut jī.* Páant ã wun wāhuchah, “Caandih táí jenah joiná, Dios bícdih wā táí jumbipna caá”, ni-ijnít, caandih ñi jepahap jī. Pánih jepahnit, “Moisés ã wutatjidih wā táí jepahachah, Dios weemdih ã táí enbipna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Jesúsdi chādahcanjeh, táí wēp ñahnit panihnit ñi jumá. Pánih jumnit, bita ī wutatdih jepahcanjeh, teo wāhnit panihnit ñi jwáub waadca bojoó.

² Weém, Pablo, nindih wā naáwáchah, ñi táí jenah joyoó: “Bóodnit jumna, Diosjeéh jwí táí jumbipna caá”, niij jenah joinít, ñi míc bóodat túutachah, Cristo yeebdih ã wun wāhatji dedé pínah āta nihcan tagaá. ³ Būtéh wā niiját pah, wā jwáub naóhhipna caá. Ded bóodat túutniboodih nihat Moisés ã wutatjidihbut jepah beedáat caá náahap. ⁴ Diosjeéh táí jumat túut niijná, caán wutatdih táí jepahíhnit jumna, yeebjéh Cristoboodih ñi cádahna caá. Pánih jepahíhna, Dios yeebdih oinit, ã teo wáacatidihbut míc jāhna caá ñi chājap.

⁵ Obohjeéhtih, jwiítboó Túini Espiritu ã teo wáacatjīh Cristodih jwí táí jenah joiná caá. Páant jwí táí jenah joyóchah, “Queét túinit caá”, jwiítidih Dios ã niij enna caá. Páant niij ennit, ã pehbóo jwí juibínachah, jwiítidih ã túut nuám péabipna caá. Páant ã túut nuám péanachah, túinit yoobát jwí jumat pínahdih jwí páina caá. ⁶ Pánihna, jwiít Jesucristoíhwā bóodnit jumna, bóodcannitbut jwí jumachah, Dios jwiítidih bíc yoobó ã enna caá. Cristodih táí jenah joiná, bitadih táí oinit, teo wáacnit

* 4:29 Gn 21.9 * 4:30 Gn 21.10 * 5:1 Jn 8.32-36

Ƶwĩ Ƶamuchah ennit, Dios Ƶwiítlih ã táí wēibipna caá.

⁷ Wã déewã panihnitá, yeéb Cristodih ñi táí jenah joyóp yuh jĩ. Obohjeéhtih, táini dooná yoobátdih ñi táí jenah joyóchah yuhna, ¿déhe tibeé yeebdíh cádahat túutni? ⁸ Dios yeebdíh ñioniboó queétdih páant át naáwát túutcan tagaá. ⁹ Nindih ñi náhninaá: Búdí pan pínahdih ã paa béjat pínah niijná, bainíbit paáat túutnijeh ã náahna caá. Pánihat pah, wã túttimah Ƶóhñit, yeebdíh mácah í bohénachah, daocánnit yuhna, dawá yeebdíh í túut nuumát túutna caá.* ¹⁰ Obohjeéhtih, Ƶwĩ Maáh Jesúsdih wã táí jenah joyóchah, weemdíh weñanit, nin pah ã niíƵ jenah joyát túutna caá: “Ƶwĩ Maáh queétdih ã táí teo wáacbiƵna caá, queétdih mácah í bohéátdih cádahnit, wã bohéátjidih yoobópdih í Ƶwúub jenah joyát pínah niijná”, ã niijná caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh yéjaniboodíh Dios búdí ã peéh chãjbipna caá.

¹¹ Wã déewã panihnitá, queét mácah naóhñit weemdíh nin pah í niíƵ yeena caá: “‘Bóodat túutnit, Diosjeéh ñi táí Ƶumbipna caá’, Pablo áƵĩ niíƵ naóh bohéna caá”, í niijná yuh caá. Páant wã bohénachah nihna, queét weemdíh yeejép íta chãjcan tagaá. Obohjeéhtih, cruzboó Jesucristo ã wan wáhatjidih wã bohéat peéh weemdíh í Ƶúihna caá. ¹² Pánihna, bóodat túutnitboó, yeebdíh yeejép í chãjat peéh, biáboó í beje naáh.

Oina, wúatdihbut Ƶwĩ jepahat

¹³ Wã déewã panihnitá, “Wã wúatdih jepahna, wájeéh í táí Ƶumbipna caá”, Dios yeebdíh ñionit, át niíƵ jenah joicáp jĩ. Obohjeéhtih, watnit panihnit Ƶamna, “Buu caán wúatdih jepahcan, ded pah yeejép wã jenah joyátdihjeh wã chãjbipna caá”, ñi niíƵ jenah joicá bojoó. Páant niíƵ jenah joicánjeh, búdí oinit, ñi táí míc teo wáacá.* ¹⁴ Moisésjiboó nin pah át niíƵ wúatp jĩ: “Meém mícjeh ma míc oyat pah, bitadihbut oinit, ma táí teo wáacá”, át niíƵ jĩ.* Pánihna, bitadih táí oina, nihat biíh ã wúatdihbut táí jepahna caá Ƶwĩ chãjap.* ¹⁵ NuñúƵpã í míc chãacát pah,

mácah bohénitlih joiná, yeebjébut túbit míc Ƶúihna caá ñi chãjap. Páant ñi chãjatdih cádahcan, yeebjéh ñi míc yéjea beedábipna caá.

Táini Espiritu ded pah Ƶwiítlih ã náah yacat

¹⁶ Nin pah yeebdíh wã niíƵ wép naóhna caá: Táini Espiritu ã teo wáacatjĩh ded pah yeebdíh ã náah yacat pahjeh ñi táí Ƶamúú. Pánih Ƶamna, yeejép ñi jenah joyát pah ñi chãjcan niít. ¹⁷ Ded pah Ƶwiítjeh yeejép Ƶwĩ náahatdih chãjna, Táini Espiritudih en Ƶúihñit dée pah Ƶwĩ Ƶamna caá. Caán ã náah yacatdih chãjna, Ƶwĩ náahatboodíh Ƶwĩ chãjcan niít. Páant ã Ƶamuchah, ded pah yeejép Ƶwĩ jenah joyátdihjeh chãjcan, Táini Espiritu ã náah yacatdih chãjat caá náahap.*

¹⁸ Táini Espiritu ded pah ã náah yacatdih chãjnit Ƶamna, “Diosjeéh wã táí Ƶamat túut niijná, Moisés ã wúatjidih táí jepahat caá weemdíh náahap”, ñi niíƵ jenah joicán caá.

¹⁹ Diosdih jepahcannitboó yeejép í jenah joyátdihjeh chãjnit, nin pah í chãjatdih Ƶwiít nihat Ƶwĩ jéihna caá: Yéj chãjnit, yéj chãjatdih jenah joinít, tíc jenah joicánjeh í náah chãjnit í Ƶamna caá. ²⁰ “Nin weemdíh teo wáacni caá”, Dios yoobát nihcannidih niíƵ wēinit, jíóhñit, míc eníhcannit, míc Ƶúihñit, bita í bíbohatdih en ñinahnit, waícanjeh íjnit, bitadih teo wáacatdih jenah joicánjeh, queétjeh maáta pah jenah joinít í Ƶamna caá. Míic en Ƶúihñit, tátdhi wahnit, “Yeéb mácah moón caá”, niíƵ en Ƶúihñit í Ƶamna caá. ²¹ Bita í táí Ƶamuchah en íjnit, máihñit, máihñatdih yaádh metatdihbut bidnit, búdí babhbat dooná Ƶamat joiná wēinit í bejna caá. Pánihat caá yéj jenah joinít, íƵĩ chãjna caá. Jãtíh yeebdíh wã niíƵat pahjeh, buubut wã Ƶwúub niíƵ naóhna caá: Det pánih chãjnit Dios ã maáh Ƶamupboó í jéih Ƶamcan caá.

²² Obohjeéhtih, Táini Espiritu ã teo wáacatjĩh nin pah Ƶwĩ Ƶamna caá: Dios Ƶwiítlih ã oyatdih jéihñit, táí wēinit, Ƶwiítbut bitadih Ƶwĩ oina caá. Úamcan, táinijeh Ƶwĩ Ƶamna caá. Yójachcan, ded pah bita í chãjachah yuhna, queétdih waícanjeh íjcan, táinijeh Ƶwĩ Ƶamna caá. Bitadih táí teo

* 5:9 1Co 5.6 * 5:13 Mt 20.26 * 5:14 Lv 19.18 * 5:14 Ro 13.8-10 * 5:17 Ro 7.15-23

wáacnit, túi chājnit jwĩ jumna caá. Diosdih, cāacwādihtut ded pah jwĩ niijátji biíc yoobó péanit jwĩ jumna caá. ²³ “Weém chah jéihni wā jumna caá”, jwĩ niijcán caá. Ded pah yeejép chājat jenah joyát ã jūúwáchah yuhna, caandih joyáh bojnit, jwĩ chājcan caá. Páant jwĩ chājachah ennit, “Moisés ã wutatjidih jepahcan, queét yeejép ã chājna caá”, det ã jéih niijcán caá. ²⁴ Jesucristoíhwā jumna, yeejép chājat jwĩ jenah joyátjidih jwĩ jepah cádahap jĩ.* ²⁵ Pánih cádahnit, Túini Espíritu ã náah yacatboodih wēi jepahnit, jwĩ chājat dée caá.

²⁶ Pánih chājnit, “Wā déewādihtut chah wā jéihna caá”, niij jenah joicánjeh, jwiítjeh jwĩ míic íjacan, jwĩ déewā ã túi jumuchah ennit, jwĩ en íjca bojat dée caá.

6

Jesúíhwā ã míic teo wáacat

¹ Wā déewā panihnitá, ñi túi míic teo wáacá. Pánih míic teo wáacnit, biíc ñijeéh jumni ã túi chājcatdih ennit, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh caandih ñi túi míic wéhenaá, túut nuumnit, túinijeh ã jwúub chājat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, yeéb míicjehbut ñi túi chāja chaáh, “Yeejépdih chājna”, niijná. ² Ñijeéh jumnit yeejép ã yapachah enna, queétdih ñi teo wáacá. Pánih míic teo wáacna, Cristo ded pah ã náah yacatdih jepahna caá ñi chājap.

³ “Bita chah túi chājni jumna, dedé teo wáacatdih wā náahcan caá”, ded niij jenah joiná, caanjéh míic yeena caá ã chājap.

⁴ Ded pah ñi chājatdih jenah joinít, “Nin túini caá. Caán yeejép caá”, niij jéihyat caá náahap. Pánih jéihna, ded pah ñi chājat túini ã jumuchah, bitadihtut ded pah ã yapatdih jenah joicánjeh, ñi túi wēibipna caá. ⁵ Jesús jwiítidih ded pah ã náah yacatdih jepahna, jwĩ jepahcahtut jwiítjeh jwĩ níwat pínah ã jumna caá. Bitaboó jwiítidih ã jéih níio wāhcan caá.

⁶ Det túini doonádihtut bohénitboó queétdih naóhndih ã túi teo wáaca naáh, dedé ã náahatdih ã bíbohat pínah niijná.

⁷ Ded pah jwĩ chājatdih jenah joinít, nindih náhniat caá náahap: Jwiít cāacwāboó

dedédihtut jwĩ momochah, caanjéh ã jwúub chíih jūúwáchah, caandihjeh jwĩ bíbohbipna caá. Túinidih níonit, jwĩ momochah, túini ã chíih jūóhbipna caá. Obohjeéhtih, yeejépnadihtut jwĩ momochah, túicanni áta chíih jūóh tagaá. Pánihat pah, jwiít cāacwādihtut biíc yoobó ã jumna caá. Ded pah jwĩ chājachah, biíc yoobójehtut muntih jwiítidihbut ã yapbipna caá. Ñi túi náhninaá, Dios nihát jéihndih jwĩ jéih tíohcan caá. Pánihna, “Weém wā túi chājcatdih Dios ã encan caá”, ñi niij míic yeeca bojoó.* ⁸ Ded ã weñat pínahdihtut chājna, yeejép ã chājachah, ã yéj chājat jíib, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini Espíritu ã náah yacatboodih jepahna, ã túi chājat jíib, páantjeh Diosjeéh ã jambipna caá. ⁹ Dios ã jenahat láa, túi chāj cádahcan, túinidih jwĩ bíbohbipna caá. Páant jwĩ bíbohat pínahdihtut jéihnit, túi chāj chūccán, jwĩ cádahca boj jíih.* ¹⁰ Dedé teo wáacatdih ã náahachah, jwĩ buujáát pah bóo, nihát cāacwādihtut jwĩ túi chāj jíih. Jwĩ déewā panihnit Jesúíhwādihtut bácah, chah jwĩ míic túi teo wáacat dée caá.

Pablo naóh péanit, ã túyat túutat

¹¹ Nin náodih wā chéen ã daác wāhup be. Pánihna, nin péeni naáwátidih dahwani wā daacátidih ennit, “Pablojeh jwiítidih át daác wahap taga”, ñi niij jéihbipna caá.

¹² Būu queét yeebdih yee bohénitdih wā jwúub naóhbipna caá. Queét yeebdih bóodat túutnitboó jwĩ déewā queétdih ã wēi enat pínah niijná, páant ã bohéna caá. Jesús cruzboó ã wan wāhatjidihjeh bohéna, queétdih jūihnit, jwĩ déewā yeejép ãta chāj tagaá. Páant yeejép yapatdih náahcan, queét yeebdih ã bóodat túutna caá. ¹³ Queét bóodat túutnitboó Moisés ã wutatjidih túi jepah beedácan yuhna, yeebdih caandih jepahat túutnit, ã bóodat túutna caá. Bita jwĩ déewā “Queétboó Gálatasdihtut moón Jesúíhwādihtut ãta bóodat túutap tagaá”, queétdih ã niij wēi naáwát pínah niijná, páant ã bohéna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cāacwā weemdih ã túi wēi naáwát pínahdihtut weémboó wā bidcan caá. Pánih bidcan, jwĩ Maáh Jesucristo

* 5:24 Ro 6.3-14; Gá 2.20; 6.14 * 6:7 Pr 22.8; Os 8.7 * 6:9 2Ts 3.13

cruzboó ã wun wūhatjidihjeh cãacwã ï wēi naáwát pínahdih wã náah yacna caá. Weemdíh ã wun wūhuchah, nemép Dioíh nihcannitdih yeejép ã chãjat túutuchah yuhna, weémboodíh ã buujácan niít. Páant yeejép ï chãjachah yuhna, wã en yaccan niít. ¹⁵ Jwiít Jesucristoíhwã jumna, Dios jwiítidih ã enechah, bóodnit, bóodcannitbat jwí jumuchah, biíc yoobó dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, táiniboodíh jwí túut nuumúchah ennit bácah, búdí yoobát ã wēi enna caá.*

¹⁶ Nin wã bohéatdih túi jepahnit, Dios-jeéh úumcanjeh ñi túi jumúú. Dios yeebdíh jīgah ennit, ã teo wáaca naáh. Biíc yoobó ã teo wáacat pínahdih nihát ãihwādih wã náah yacna caá.*

¹⁷ Nin wã pée naáwátbit caá: Jwí Maáh Jesúsdi h teo wūhni wã jumat jíib, weemdíh ï pñat yahwítji páantjeh wíih bácahdih wã duoná caá. Páant yaoh duoní wã jumuchah ennit, “Pablo Jesúsíh táini doonádih Dios ã naáwát túutni nihcan caá”, weemdíh ï jwúub niíj tac buugáca bojo naáh.

¹⁸ Wã déewã panihnitá, jwí Maáh Jesucristo yeéb nihatdih búdí oinit, ã túi teo wáaca naáh. Páni h náah yacnit, yeebdíh búdí oinit, wã túyat túutna caá.

Páant bóojeh tigaá wã daacát.

Pablo

* 6:15 Jn 3.3-7; 2Co 5.17 * 6:16 Sal 125.5; 128.6

EFESIOS

Pablo queétdih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, biíhdih daacát túttna, yeéb Éfeso tátdihidih moón Jesúíhwādh wā wahna caá. Dios ã náahat pah Jesucristo weemdíh ãih túini doonádih ã naáwát túttni caá. Yeéb Jesucristodih túi jenah joí cádahcannitdih wā daác wahna caá.* ² Jwí íp Dios, jwí Maáh Jesucristobut, yeebdíh oinit, í túi teo wáaca naáh, caán biícdih ñi túi jumat pínah niijná. Weembát yeebdíh búdi wā túyat túttna caá.

Jwiít Cristoíhwādh Dios ã túi chājat

³ Jwiít Cristoíhwā caán biícdih jwí jumuchah, Dios, jwí Maáh Jesucristo íp, jwíh caolihdih búdi ã túi chājna caá. Páant ã túi chājachah jéihnit, caandíh búdi jwí wēi naóhna caá. ⁴ Jwiít ãihwādh nin pah Dios át chājap wut jī. Nin baácdih ã chājat pínah jātih, Jesucristo biícdih jwí jumat pínah, yéejat wihcannit ã enechah jwí jumat pínahbut niijná, jwiít dih átát ñiojip taga. Pánihna, jwiít Jesús dih jepahnit dih, “Ma yéejat júb jumna caá”, jwiít dih ã niijcán niít. ⁵ ã náahat pahjeh jwiít dih oinit, jon jātih nin pah Dios át niijp wut jī: “Wā wūh Cristo ã chājatjīh queét wā weh í jumbipna caá”, át niijp wut jī. ⁶ Pánih oinit, jwiít ã wūh ã oiniíhwā jwí jumuchah, Dios jwiít dih búdi pohba át túi chāj wūhup taga. Páant ã chājatdih jenah joinít, caandíh páantjeh búdi jwí wēi naáwát caá náahap. ⁷⁻⁸ Cristo jwí yéejat júb buúdaát panihnidih júb chājna, ãih meépdih yohnit, át wun wūhup wut jī.* Pánih wun wūhna, jwiít iiguípna jwí bejat déedih túi ubnit, Satanás ã chéwat tōp panihnidih át watap wut jī. Pánihna, Cristo jwí yéejat júb ã wūhatdih jéihnit, Diosboó jwí yéejatdih át yoh wūhup wut jī.* Jwiít dih búdi oi jīgah ennit, ã jéih beedáátjīh ã wūhdih páant át túi chājat tútup wut jī. ⁹⁻¹⁰ Jon jātih ã jenah joyátjidih cáacwādh ã jéihya jwuhcan yuhna, buu jwuhna Dios jwiít ãihwābódh át beh joyánap taga. Nin

pah caá ã jenah joyátji: Cristo nihat ã chājatjīh, nihat japboó jumnit, nin baácboó jumnit, namp bóo tólihboó jumnitdihbut Dios ã ñíoni yeó jáapdh Cristodih maáh ã waadábipna caá. Páant maáh ã jumuchah, nihat ãih míc ã jumbipna caá. Dios páant ã chājat pínahdih át wutup wut jī.

¹¹⁻¹² Dios ã náahat pahjeh nihatdih chājnit, jwiít judíowā Cristodih jwíh jepah waóhntboó jwí túi chājat pínah niijná, bitabut Diosdih í wēi naáwát pínah niijná, jon jātih jwiít dih át ñíwip wut jī. ¹³ Yéejat júb iiguípna ñi bejat déedih Jesús ã wun wūhatji doonádih joinít, yeebbát ñitát jepahap taga. Pánih jepahnit, Jesúíhwā ñi jumuchah, Diosboó ã naóhniji Túini Espíritudih yeebdíh át wahap taga. Pánih wahnit, ãihwā ñi jumatdih ã júttna caá.* ¹⁴ Nin baácboó jwí jum jwuhuchah, Túini Espiritu jwiít dih Dios ã jwíh wūhni caá. Pánihna, ã pehbboó jwí júbínachah, jwiít nihatdih tút nuúm péanit, ã bíboh páinidih ã wūh beedábipna caá, ã wut chah yáaat pínah niijná.*

Pablo Jesúíhwādh ã wūbát

¹⁵ Páant ã chājatdih jéihnit, Jesús dih ñi túi jenah joyát doonádih joinít, nihat bita Jesúíhwādh ñi oyat doonádihbut joinít, ¹⁶ Diosdih wūbh cádahcan, “Queétdih ma teo wáacat túina caá”, wāpí niijná caá. ¹⁷ Nin pahbut jwí Maáh Jesucristoíh Diosdih wāpí niij wūbhna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, queétdih ded pah ma jumatdih ma jéihyanaá, meemdíh chah í túi jéihyat pínah niijná”, wāpí niijná caá. ¹⁸ Nin pahbut wāpí niij wūbhna caá: “Queétdih tút nuúm jwíhna, ma pehbboó í júbínachah, ma tút nuúm péaat pínahdih ma túi beh joyánaá. Jwiít míhwā caanná jwí júbínachah, chah búdi ma túi chājat pínahdihbut, ma jéihyanaá”, wāpí niijná caá. ¹⁹⁻²¹ Nin pahbut wāpí niij wūbhna caá: “Ded pah búdi ma wēpat ã jumatdih queétdih ma jéihyanaá. Caán wēpatjīh Jesucristodih boonit, ma jéihyepmant bóo buwámant chūdat túttnit, maáh mat waadánap taga.* Pánihna, caanjīh chūdna, nihat maátadh

* **1:1** Hch 18.19-21; 19.1 * **1:7-8** Mr 10.45; 14.24; He 9.12-14 * **1:7-8** Col 1.14 * **1:13** Lc 24.49; Jn 14.26; 16.13-15; Hch 1.4; 2.33 * **1:14** 2Co 1.22 * **1:19-21** Sal 110.1

maáh ã jumna caá. Bua láa, túttimah bóo láabut páantjeh chah maáh ã jumbipna caá. Jwiít caandih túi jenah joinítdih caán wēpatjīh ma teo wáacatdih queétdih ma túi beh joyánaá”, wāpī niijná caá. ²²⁻²³ Páant chah wēpni ã jumuchah, Diosboó nihatdih Jesúsdiĥ át wutat túutap taga.* Pániĥ chājnit, Jesúsdiĥ wao dáĥ panihni, āihwādiĥ āih bácaĥ panihnibut át chājap taga.* Pániĥna, jwiít āihwājeēĥ jumni nihat pebhboó ã jumuchah, āih bácaĥ panihni jumna, ã wēpatdih jwiítbut jwī bíbohna caá.

2

Jīb náahcanjeh, Dios jwiíttdih ã túi ubat

¹ Yeébbóo Jesúsdiĥ ñi jepahat pínah jātih, yeejép ñi chāj jwuhuchah, Diosboó yeebdīĥ wannit panihnit pah át enep taga. ² Jātih nin pah ñit jum jwuhup taga: Diosdiĥ yap yohnit ī túi chājcat pahjeh, biíc yoobó mantih yeebbút yeejép ñit chāj jwuhup taga. Pániĥ chājna, nemépwā ī maáhboó ã wutatdih ñit jepah jwuhup taga. Caán nemépwā ī maáh Dios ã wutatdih yap yohni bua láa nin baácboó jumna, cāacwādiĥbut Dios ã wutatdih ã yap yohat túutna caá.* ³ Jātih jwiít nihatbut caan páĥ jwī chāj jwuhup jī. Dedé jwī weñat pínahdiĥ, jwī yéej jenah joyátdihjehbut jwī chāj jwuhup jī. Páant jwī chājachah ennit, Diosboó jwiíttdih íjnit, nihat bita yap yohnit biícdiĥ, ātih peēĥ chājap ta yuh caá.* ⁴ Obohjeéhtih, páant jwī jumuchah yuhna, Diosboó jwiíttdih búdí át oyop taga. ⁵ Pániĥ oi jīgah ennit, boonit panihnit pah jwiíttdih át chājap taga. Yéej chājnit, wannit panihnit jum jwuhna, Jesúsdiĥ jwī jepahachah, caán biícdiĥ Diosboó jwiíttdih át boanap taga. Yeejépwā jwī jumuchah yuhna, Dios búdí oi jīgah enni jumna, jwī yéejat jīb iiguípna jwī bejat déediĥ jwiíttdih át túi ubup taga.* ⁶ Cristodiĥ boana, caán biícdiĥ jwiíttdihbut át boanap wut jī. Cristodiĥ ã booaat túttimah, caandih ã pebhboó chúdat túutnit, jwiít āihwā caán biícdiĥ jumna, ājeēĥ maáta jwī jumat pínah niijná, jwiíttdihbut ã pebhboó Dios át chúdat túutap wut jī. ⁷ Pániĥ chājna, jwiít Cristoiĥwādiĥ ã oi teo wáacat, débóo

búdí ã jumatdih nihatdih ã júutbipna caá. ⁸ Cristodiĥ jwī túi jenah joyóchah, Dios búdí oi teo wáacni jumna, jwiíttdih ã túi ubna caá. Nindiĥ ñi túi náhninaá: Ded pah jwī túi chājachah yuhna, jwiít mícjeh jwī jéih túi ubcan caá. Obohjeéhtih, Diosboó jīb náahcanjeh jwiíttdih át túi ubup taga. ⁹ Dedé jwī túi chājat jīb nihcan, jwiíttdih át túi ubup taga. Pániĥna, “Wā túi chājat jīb weemdīĥ át túi ubup taga”, ded ã jéih niijcán caá. ¹⁰ Obohjeéhtih, jwī túi chājatjī jīb túi ubcan yuhna, jwī túi chājat pínah niijná, jwiíttdih át túi ubup taga. Ded pah jwī túi chājat pínahdiĥ jātih átát jenah joijīp taga. Pániĥna, Jesúihwā jwī jumuchah, ded pah ã jenah joyátjī pahjeh, túi chājat caá náahap.

Jwiít Cristoiĥwā jumna, biícdiĥ jwī túi jumat

¹¹ Nindiĥbut ñi náhninaá: Jātih yeéb judíowā nihcannit, Dioiĥwā ñit jum jwuhcap taga. Páant ñi jumuchah, jwiít judíowā quehli nah yapat chóodiĥ bóodnit, Dioiĥwā jumna, yeéb bóodcannitdih jwī í en jwuhup jī. Obohjeéhtih, cāacwājeh jwiíttdih ī bóodochah, Dioiĥwā jwī jumatdih júutat pínah ã jumuchah yuhna, dawá wā déewā Diosdiĥ ī joyáh bojna caá. ¹² Nindiĥbut ñi náhninaá: Jātih Dios ã wahní Cristodiĥ ñit jéih jwuhcap tajī. Jwiít judíowā Dios ã ñíonitdih mácaĥ jumna, Dios jwiíttdih ã naáwátjidiĥbut ñit jéihcap tajī. “Weemjéh tigaá ñi Maáh. Yeébbóo wīih cāacwā ñi jumna caá. Pániĥna, weém yeebdīĥ wā túi chāj wūhbiĥna caá”, Dios jwiít judíowādiĥjeh át niīj naáwáp tajī. Yeéb judíowā nihcannitboodīĥ át niīj naóĥcap tajī. Pániĥ jumna, ded pah ñi yéej chājat peēĥ, yeebdīĥ túi ubni pínahboodīĥbut ñit jéih jwuhcap tajī. Diosdiĥbut yúup jumnit panihnit ñit jum jwuhup tajī. ¹³ Obohjeéhtih, bua jwuhna, Cristodiĥ jepahna, ã yoh wāhni meépjīh yeéb yúup jumnit panihnitjidiĥ, pebhbit jumnit panihnit Dios át chājap tajī.

¹⁴ Jesucristojeh jwiít chéne poómp jumnitjidiĥ biíc poómp pah át chājap taga. Jwiít judíowā, yeéb judíowā nihcannitbut jātih tubit míc eníhcannit jwī jumuchah

* 1:22-23 Sal 8.6 * 1:22-23 Col 1.18 * 2:2 Ef 6.11-12; Col 1.13 * 2:3 Col 3.6 * 2:5 Col 2.13

yuhna, Jesús wun wuhna, jwĩ míc íjatji jáhat panihnidih, át yoh wuhup tajĩ. Páant ā yohochah, jwiit āih bácah panihni jamna, biíc dih jwĩ túi jamna caá, buca.* 15-16 Játi h jwiit judíowā Diosjeéh túi jumat túut niijná, Moisés ā wutatjidih jwĩ túi jepah beedáhip yuh jĩ. Obohjeéhtih, caandih jwĩ jepah beedácatji jib búdí peéh chājat jwiitdih ā jamup jĩ. Pánihna, buu Cristo jwiitdih ā wun wuhatdih túi jenah joiná, Diosjeéh jwĩ túi jamna caá.* Pánih wun wuhnit, caán peéh chājatdih át ubup wut jĩ. Jwiit chéne poómp jamnitjidih biíc poómpjeh, āih bácah panihni chājna, biíc dih Diosjeéh jwĩ túi jumat pínah niijná, át wun wuhup tajĩ.*

17 Cristo nin baácboó dei jūóh nit, ded pah Diosjeéh jwĩ túi jumat pínah doonádih át ub jūwúp tajĩ. Pánih dei jūóh niiji jwúub púuh laab béjna, yeéb judíowā nihcannit Diosdih yúup jamnit panihnitdih, jwiit judíowā caandih pehbbit jamnit panihnitdihbut, caán doonádih át naáwát túutap wut jĩ.* 18 Ā wun wuhatjĩh jwiit chéne poómp jamnitjidih jwĩ íp Dios ded pah ā jamatdih át jéihyanap tajĩ. Páant ā jéihyanachah, Túini Espíritu jwiit ni hatdih biíc yoobó ā teo wáacatjĩh úamcanjeh Diosdih jwĩ túi jéih úúbhna caá. 19 Pánihna, yeéb judíowā nihcannit, játi h Diosdih jéih jwuhcan, jwĩ déewā nihcan yuhna, buu yeebbut Jesús dih jepahnit, Dios ā weh ñi jamuchah, jwiit ni hat biíc weh pah jwĩ jamna caá. 20 Jwiit ni hat biíc dih Dios ā chājni muu pánihni jwĩ jamna caá. Jesús āih túini doonádih naáwát túutnit, Dios naáwát dih naóh yapanit biíc dih, Dios ā chājni muu wēp teo lajat panihnidih át jwĩ h jwejep taga. Jesucristo boó choójboó wēp teo lajni jenah enat jee dáh panihni ā jamna caá.* 21 Jwiit ni hat Jesús dih jepahnitdih Dios túi jenah ennit, ā duuj páp aabánit, caandih weñat pínah muu pánihnidih ā chājna caá. 22 Yeebdíhbut túi jenah ennit, biíc yoobó jwĩjeéh ā duuj páp aabáat pah ā chājna caá. Pánih chājna, jwiit ni hat biíc dih Túini Espíritu ā jumat muu pánihni jwĩ jamna caá.*

3

Judíowā nihcannitdih Pablo túini doonádih naóhni ā jumat

1 Páant Dios yeebdíh ā túi teo wáacachah jéihnit, weém, Pablo, yeéb judíowā nihcannitdih Diosdih búdí wā úúbhna caá. Yeebdíh Jesús dih túini doonádih wā bohéat jib nemat muúboó ĩ nemni wā jamna caá. 2 Dios weemdih oi teo wáacnit, weemdih āih túini doonádih ā naáwát túutap be. Caandih ñitát joi tágaá.* 3-6 Jon játi h ā jenah joyátji pah Dios yeéb judíowā nihcannitdih ā oi teo wáacat pínahdih cāacwā ĩ jéih jwuhcah yuhna, buu jwuhna weémboodih Dios ā túi jéihyanap jĩ.* Caandih yeebdíh wáat naóh daacáp jĩ. Páant wā daacátjidih ennit, “Pablodih Dios át túi jéihyanap taga”, ñi ni j jéihbipna caá. Yeéb judíowā nihcannit, jwiit judíowābut biíc yoobó Jesucristodih jwĩ jepahachah, jwiit ni hat biíc dih Dios āihwā pínah ā chājna caá. Páant ā chājat pínahdih ni hat jwĩ nuowā ĩ jéihcah yuhna, buu jwuhna Túini Espírituboó Jesús āih túini doonádih naáwát túutnitdih, Dios naáwát dih naóh yapanitdihbut át jéihyanap taga. Yeéb judíowā nihcannit, jwiit judíowā biíc dih, jwĩ yéejat jib iiguípna jwĩ bejat déedih, Jesucristodih jwĩ jepahat jib, Dios jwiitdih át túi ubup taga. Pánihna, jwiit ni hat biíc dih āih bácah panihni jwĩ jamna caá. Páant jwĩ jamuchah, āih cāacwādih ā naáwátji pahjeh jwiit ni hat biíc dih ā túi chājbi pna caá.* 7 Dios weemdih oi teo wáacnit, nin túini doonádih yeéb ni hat judíowā nihcannitdih ā naáwát túutap jĩ. Pánih naáwát túutnit, Dios ā wēpatjĩh weemdih ā jéihyanap jĩ, wā túi naáwát pínah niijná.

8 Ni hat Jesús dih wādih jenah joinít, oboh jamni wā jamuchah yuhna, Diosboó weemdih búdí ā oi teo wáacap jĩ, judíowā nihcannitdih Jesucristo íh túi doonádih wā naáwát pínah niijná. “Jesucristodih ñi jepahachah, Diosboó yeebdíh búdí ā túi chājbi pna caá”, wāpĩ ni j naóh bohéna caá.* 9 Pánih túini doonádih bohéna, Dios ni hatdih chājni, ded pah ā jenah

* 2:14 Jn 14.27 * 2:15-16 Col 2.14 * 2:15-16 Col 1.20 * 2:17 Is 57.19 * 2:20 Is 28.16; Mt 21.42 * 2:22 1Co 3.16-17; 1P 2.4-5 * 3:2 Col 1.25 * 3:3-6 Gá 1.12 * 3:3-6 Col 1.26-27 * 3:8 1Co 15.9

joyátji ã jéihya jwuhca naáhdih buu nihat cáacwādh wā túi jéihyana caá. ¹⁰ ¿Pánih chājna, ded panihat pínahji ta tigaá? Dios nihat cáacwā, bita poómpna jumna yuhna, Jesucristodih í jepahachah, biíc dih áihwā pínah ã chājachah ennit, nihat áih ángelwā, nihat nemépwābut Dios chah ã túi jéih beedáátdih í jéihyat pínah niijná, páant át chājap wut jī. ¹¹ Dios biíhmah páant ã jenah joyátji biíc yoobó, jwī Maáh Jesucristo ã wan wūhatjijīh át chāj beedánap wut jī. ¹² Pánihna, Jesucristodih jepahnit, áihwā jumna, úumcanjeh, “Weemdíh ã túi joiná nacaá”, niij jéihnit, Diosdih jwī túi jéih úúbhna caá. ¹³ Pánih jumnit, yeéb judíowā nihcannitdih túini doonádih wā naáwát jíib weemdíh yeejép yapat doonádih joinít, ñi jīgahca bojoó. Yeebdíh jīgahaat pínah nihcan, Diosjeéh ñi túi jummat pínah caá. Pánihna, caandíh jenah joinít, ñi túi weñeé.

Jesucristo ded pah ã oyat

¹⁴ Yeéb judíowā nihcannit, jwiít judíowā biíc dih Jesucristoíhwā jumna, jwī ípdih bóicha caj yoh ñajnit, yeebdíh bádí wā úúbhna caá. ¹⁵ Dios ã pebh jumnitdih, nihat nin baác dih moondíhbut mácah poómp jwī jumachah yuhna, áihwādh biíc weh pah át chājap wut jī. Pánih chājna, jwiít dih áih wūt át búadhdup wut jī. ¹⁶ Pánihna, nin pah yeebdíh jwī íp Diosdih wāpī niij úúbhna caá: “Paá, meém chah wēpni jumna, Túini Espíritujīh queétdih bádí ma teo wáacá, ¹⁷ queét Cristodih í túi jenah joyóchah, áih muu pánihni, íih caolihboó ã túi jummat pínah niijná. Pánih jumna, túi oinit, ded pah chājna, í chāja naáh. Máa náatna baác numah bejna, buujcán ã túi tawat dée pah, queétdih túi oinit í jumna naáh, túinijeh í chājat pínah niijná”, wāpī niijná caá. ¹⁸ Nin pahbut wāpī niij úúbhna caá. “Paá, Cristo ã oyat ded pah bádí ã jummatdih queétdih, nihat bita míhwādhbut, ma túi beh joyánaa. ¹⁹ Jwī jéih beh joí beedácah yuhna, ma teo wáacá, bádí ã oyatdih í jéihyat pínah niijná. Páant í jéihyechah, ded pah ma túi jéih beedáátdih, ma oyatdihbut queétdih bádí ma jéihyanaa, ma náahat pah í túi chājat pínah niijná”, jwī ípdih wāpī niijná caá.

* **4:2** Col 3.12-13

²⁰⁻²¹ Ded pah Diosdih jwī úúbdíh, jwī jenah joyát dihbut caán chah bádí ã jéih chājna caá. Páant caán chah wēpni jumna, jwīih caolih díftboó Túini Espiritu ã wēpatjīh jwiít dih bádí ã jéih teo wáacna caá. Páant ã chājachah, nihat cáacwā, buu láa moón, túttimah bóo láa moonbát caandíh bádí í weñe naáh. Ded pah nihat áihwādh bádí ã teo wáacatdih ennit, ded pah Jesucristo ã túi chāj wūhatjidihbut ennit, Diosdih páantjeh weñat caá náahap. Páant tíi ã jumna nah.

4

Jwiít Cristoíhwā biíc dih ded pah jwī jummat

¹ Yeéb judíowā nihcannitdih wā bohéat jíib nemat muúboó jumna, nin pah yeebdíh wā wutna caá. Yeéb Dios ã ñíonit jumna, túinijeh jummat caá náahap. ² “Weém oboh jumni caá”, niij jenah joinít, bitadih jūihcannit ñi jumna. Bita yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, queétdih íjcanjeh oinit, ded pah í chājatjidih ñi jwáub náhnica bojoó.* ³ Pánih jumnit, yeéb túi biíc dih Túini Espiritu ã chājatjidih ñi yéejacan níit. Túi biíc dih jwī jummat pínahdih jwiít Dioíhwādh bádí bidat caá náahap. ⁴ Jwiít nihat biíc dih Jesucristoíh bácah panihnijeh jwī jumna caá. Jwiít nihatdih Dios ã wahní Túini Espiritu biícjeh tigaá. Jwiít nihat Dios ã ñíonit ã pebhboó jwī bejat pínahdih biíc yoobó jwī páina caá. ⁵ Caán biíc Jesússeh tigaá jwī Maáh. Caán Jesús dihjeh tigaá jwiít nihat jwī jepahap be. Jesús dih jwī jepahat júutna, biíc yoobó daabánit jwī jumap be. ⁶ Caán biíc Diosseh tigaá jwiít nihatdih jáap caolih dée át chājap taga. Pánih chāj wūhna, jwiít nihat jwī íp jumna, jwī Maáh caá. Á maáh jummat nihat chah ã wēpna caá. Pánih jumna, jwiít nihatdih ã teo wáacna caá, ã weñat pínahdih jwī túi chājat pínah niijná. Jwiít nihat cātíh ã jumna caá. Páant ã jumachah, biíc weh dée pah túi jummat caá jwiít dih náahap.

⁷ Obohjeéhtih, biíc weh dée jwī jumachah yuhna, ã náahat pah mácah jéihyatnadh jwiít nihatdih Cristo át wūhap taga.

⁸ Pánihat pínahdih jenah joinít Davidjiboó nin pah át niij daacáp tají:

“Caandih eníhcannitdih yap yohnit, Dios pebhboó ã jwúub púuh laáb juibíát túttimah, áihwādhíh táinidih át wūhup taga”, át niij daacáp tajī. (*Sal 68.18*)

⁹ Pánihna, “jwúub púuh laáb juibíát”, ã niijíchah, “Nin baácboó jumnit, caandih eníhcannitdih ã yap yohat túttimah, wannitji ī jumapboobát át dei bej jwuhup wut jī”, jwī niij jéihna caá. ¹⁰ Pánih caanná dei bej jwuhni, nihadnih maáh jumat túut niijná, Dios pebhboó át jwúub púuh laab béjep wut jī. ¹¹ Pánih púuh laab béjnit, áihwādhíh Túini Espíritudih wah deyana, mácah jéihyatnadhíh át wūhup taga. Biquínadhíh Jesúih táini doonádhíh naóh peetát pínah jéihyatdih át wūhup taga. Bitaboodíh Túini Espiritu ã naáwáchah joinít, naóh yapaat pínah jéihyatdih át wūhup taga. Bitaboodíh Jesúih táini doonádhíh jáap joinít ī túi jepahat pínah niijná, wēp naáwát pínah jéihyatdih át wūhup taga. Bitaboodíh Dioíhwādhíh duó wáinit, ã naáwát dhih ī túi bohéat pínah jéihyatdih át wūhup taga. ¹² Pánihatdih Cristo jwiít áihwādhíh át túi wūhup taga, Dios ã weñat pínahdih chājnit, jwī túi míc teo wáacat pínah niijná. Pánih míc teo wáacna, ded pah Dios ã chājat túutuchah, jwī túi jéih chājna caá. Pánih jumna, jwiít nihad biíc dhih Diosdih jwī chah túi jenah joibípna caá. Jwiít Cristoíh bácah panihni jumna, wébít ã behat dée pah, biíc dhih jwī túi behbípna caá. ¹³ Pánihna, jwiít Dioíhwā túi behna, Jesús Dios wūh dhih chah jenah joinít, jwījééh ã jumatdihbut chah jéihnit, biíc dhih jwī túi jumbípna caá. Pánihat túttimah, túi behnit dée pah jumna, Jesucristo ã jumat pah muntih jwiítbut jwī jumbípna caá. ¹⁴ Pánihna, Jesucristo ã wūhni jéihyatnajíh túi míc teo wáacna, wébít dée jwī jumcan níit. Wébítboó dedé naáwát dhih joinít, ĩpī túi joiná caá. Pánih joiná, bita queétdih yeenit yeejép ī chājat túutuchah, ĩ jepahna caá. Bita Dios naáwát dhih ded pah mácah ĩ yee naáwáchah, ĩpī túi joiná caá. Cāac wihcanni jāáj chóa dée pah ĩ jumna caá. Íim tac yoób pahachah, johlit nolihatbut caán chóodih ã wénoh johochah, yoobópdih ã bejcan caá.

¹⁵ Jwiít dhih pánihat dée jumcat caá náahap. Dios yoobópdih naóhni ã jéih yeecan caá. Páant ã jumuchah, ã naáwát dhih joí cádahcan, ded yee naóh nit dhih joyáh bojnit, bitadhíh oinit, yoobópdih naáwát caá náahap. Pánih jumna, Dios ded pah jwiít dhih ã chājat túut dhih túi beh joinít, beh bejnit dée pah, yeó jáap jumat pah jwī Maáh Jesucristodih chah jwī túi jenah joibípna caá. Caán jwī Maáh jumna, wao dáh panihni caá. ¹⁶ Jwiítboó áih bácah panihni caá. Áih muj nah, áih téihya, áih jítcha, áih tāah panihni jwī jumna caá. Cāaquíh bácah túi duj níhna, ñeh tōpna túi wēpna, ã túi jumna caá. Pánihat dée, jwiítboó túi biíc dhih míc oinit jumna, jwī túi jumna caá. Pánih míc oina, mácah jwī jéihyatnajíh míc teo wáacna, beh bejnit dée pah, Dios ã weñat pínahdih biíc dhih jwī túi jéih chājna caá.*

Jwiít Cristoíhwā jumna, táiniboodíh jwī túut nūmát

¹⁷ Jwī Maáh ã naáwát túut dhih pah yeebdíh wā wēp wutna caá. Níi déewā Diosdih jéihcannit ĩ chājat dée pah, yeebboó ñi chāj cádahaá. Queétdhih túi jenah joicánnit, túbit yeejép ĩ chājna caá. ¹⁸ Ded pah Dios ã jumatdih beh joicán, dupúát panhipboó jumnit, Diosdih yūp pah ĩ jumna caá. ¹⁹ Dios ded pah queétdhih ã wutuchah yahna, queétdhih jéih joicánnit panihnit ĩ jumna caá. Pánih joicán, tíic jenah joicánjeh, ĩ yéej chājatdih cádahíhcan, chah ĩ bidna caá.* ²⁰⁻²² Obohjeéhtih, Cristoíh táini doonádhíh bita yeebdíh ĩ túi bohénachah joiná, bita yeejép chājnit pah jumcan, Jesús ã jumat pah yeebdíh ĩt jumat túutap tajī. Māa yéguehdih yohat dée pah, jātih ñi yeejép chājat dhih cádahat pínah niijná, ĩt bohénap tajī. “Jwiít yeejép chājnit, búdí jwī wēibípna caá”, jātih ñit niij jenah joyóp ta yah jī. Obohjeéhtih, wēican, chah yeejép chāj bejna ñit chājap tajī.* ²³ Pánih yeejép ñi jenah joyátdih cádahnit, táiniboodíh túut nūmná, Dios ã weñat pínahdihjenah jenah joyát caá náahap. ²⁴ Páant niij jenah joinít, táiniboodíh ñi chāj bípna caá. Dios ã jumat pah jwī jumat pínah niijná, jwiít dhih jáap dée

* 4:16 Col 2.19 * 4:19 Ro 1.21-25 * 4:20-22 Col 3.9

* 4:24 Gn 1.26; Col 3.10

ãt chãjap taga. Pãant ã chãjachah jéihnit, jwiít dih túi chãjat caá náahap.*

25 Ñi yeeatdih ñi cáda haá. Jwiít biíc bácah panihnit jumna, míc yeena, jwiít mícjeh jwí míc yéejana caá. Pánihna, yeecanjeh, yoobópdih míc túi naáwát caá náahap.*

26 Bitadiah íjna yuhna, yeejép ñi chãjca bojoó. Caán yeó jáapjeh ñi íj cáda haá.*

27 Ñi íj atdih quíib buudcán, nemép ã náahatboodíh ñita chãj tagaá.

28 Ded numní ã numátdih ã cáda ha náah. Numcánjeh, ded moh yéejnidih teo wáacat túut niijná, táinidih ã tewe naáh.

29 Í náah jumni naáwát dih ñi míc naóhca bojoó. Túi míc teo wáacat túut niijná, táiniboodíh jeh ñi míc naáwá. 30 Jwiít Dios pebhboó jwí bejat pínahdih jwí jéihyat pínah niijná, Dios Túini Espiritu jwiít dih ãt wahap taga. Pánihna, yeejép chãjna, caandíh ñi jgahaca bojoó.

31 Bita yeebdíh í túi chãjcatdih jwúub náhnican, ñi quíib buudá. Pãant ñi quíib buudcáh, maiwã man pah ñi íjat yeebdíh ã yéejabipna caá. Pánih íj yapnit, ñi míc jãih ñaacát dih ñi cáda haá. Bitadiah yeejép dooná ñi naóhca bojoó. Dedé yeejép ñipí míc chãjatdih ñi cáda haá. 32 Pánih cádahna, yeéb mícjeh oina, jgah ennit, ñi túi míc teo wáacá. Yeebjéh ñi míc yéej chãjatjidi ñi míc ámohoó. Diosboó jwí yéejatdih ã yohat pínah niijná, Cristo jwiít dih ãt wun wuhup wut jĩ. Pãant ã yohat pah, yeebbát bitadiah ñi eníhcatdih yohat caá náahap.*

5

Dios weh jumna, ded pah jwí jumat

1 Jwí weh jwiít dih ennit, biíc yoobó í chãjat dée pah, Dios weh ã oinit jumna, caandíh jenah joinít, biíc yoobó ñi jumua. 2 Pánih jumna, Jesucristo jwiít dih ã oyat pah, bitadihbut ñi túi oyoó. Pánih bádí oinit, jwí yéejat jíib, caán jwiít dih ãt wun wuhup wut jĩ. Judíowã Dios ã weñat pínah niijná, caandíh oveja wúhdih ípí mao cáo wuhup jĩ. Pãant í mao cáo wuhat dée pah, Jesús jwiít dih ãt wun wuhup wut jĩ.*

3 Jesúhwã jumna, dedé í náah jumnidih ñi chãjca bojoó. Pánih chãjatdihbut ñi jenah joicá bojoó. Bitáih bií déedihbut ñi en ñinahca bojoó. Pãant ñi chãjcah, yeebdíh dooná ã wihcan niít. 4 Dedé í náah jumnidih míc niijcán, jenah joicánnit pahbut míc wéhecan, ñi míc yeejép deoh naóhca bojoó. Dios túini ã jumachah, áihwá dih táinijeh míc wéheat caá náahap. Pánih míc wéhena, “Jwiít dih ma túi chãjna caá”, Diosdih niiját caá yeebdíh náahap. 5 Nindih ñi túi náhninaá: Ded í náah chãjni, ded í náah chãjat jenah joinít but Dios pebhboó ã waadcán niít. Ded dawá bií déedih en ñinahnitbut ã waadcán niít. Pánih en ñinahni bií déedihjeh wéinit, Diosboodíh ã jéih wéican caá. Pánih chãjni Jesucristo ã maáh nihcah, Dios maáh ã jumupboó ã juibícan niít. Pánihatdih yeéb ñi túi jenah joyoó.

6 “Pãant ñi chãjachah, ã túina caá”, ded ã niij yee naáwáchah yuhna, yeébboó ñi joyáh bojoó. Pánih yeejép chãjnit Dios ã watatdih í yap yohatji jíib, bádí íjnit, queétdih ã peéh chãjbipna caá. 7 Pánih yeejép chãjnitdih ñi pej jumca bojoó. 8 Diosdih ñi jepahat pínah jãtih, túi chãjcan, dupúat panhipboó ñit jum jwuhup taga. Obohjeéhtih buu, Jesucristodih jepahna, baabát panhipboó ñi jibna caá, buca. Pánih jumnit, táinijeh ñi chãjaá. 9 Baabát panhipboó jumna, táinijeh ñi jum bípna caá. Yeecanjeh, yoobópdih ñi naóhbípna caá. 10 Dios ded pah ã weñat pínahdih ñi bidií. 11 Diosdih náahcannit dupúat panhipboó jumna, yeejép í chãjat pah yeébboó ñi chãjca bojoó. Pãant í túi chãjcatdih ennit, Dios naáwát dih naóhna, “Pãant ñi chãjachah, ã túican caá”, queétdih ñi niijí. 12 Cáacwã í encah, queét yeejépwã tabit yeejép í chãjatdih bitadiah míc wéhena, jwíta tíic tagaá. 13 Queét yeejép chãjnitdih Dios naáwát dih naóhna, jiiátjñh jii bídat pah chãjna, í chãjat yeejép ã jum atdih queétdih jwí jéihyana caá. Pãant í yéej chãjatdih jwí jéihyanachah, í túut numbípna caá. Pánih túut numnít, baabát panhipboó í jum bípna caá. 14 Pánihat pínah caá nin pah jwí pĩ niij ewep: “Ëoni panihni, ma jáa bojoó. Wanni

* 4:25 Zac 8.16; Ro 12.5

* 4:26 Sal 4.4; Stg 1.19-20

* 4:32 Col 3.13

* 5:2 Ex 29.18; Sal 40.6

panihni but, ma boo pud jūúwá. Meém yeejép chājni baabát panhip-boo ma jumat pínah niijná, ma túi chājat pínahdih Jesucristo meemdih ā jéihyabipna caá”, jwī niijná caá.

15 Pánihna, jñi túi chāja chaáh! Jenah joicánnit pah jumcanjeh, túi jenah joinít ñi jumú. 16 Buu láa cāacwā tūbit yeejép ĩ chājachah, yeéboó yeó jáap jumat pah Dios ā weñat pínahdih jenah joinít, táinijeh ñi chājaá.* 17 Pánih jenah joicánnit jumcan, Dios ā weñat pínahdih ñi túi beh joyoó. 18 Ñi weñat pínahdih bidna, babh máihca bojoó. Máihnit, ñi jenah joyátdih, ñíh bácahdihbut ñi yéejana caá. Yeejépdihbut ñi chājna caá. Máihñat yeebdih yeejép wutni dée caá. Obohjeéhtih, Túini Espíritu ā túi teo wáacat pínahdih búdí ñi bidíi. Caán ā wāhni weñat pínahdijeh ñi bidichah, caánboó yoobópdih weñat ā wāhbiipna caá. Caán táiniboodíjhjeh wutni caá. 19 Míic wéhenit, Diosdih ñi weñeé. Pánih wēina, David ā daacátjidih, bita ĩ daacátjidihbut eonit, Túini Espíritu ded pah ā jéihyanachah, caandíhbut ñi eweé. Caolih díitboobút caandíh wēinit, ñi eweé. 20 Pánih jumnit, yeéb Cristoíhwā ded pah ā yapachah, biíc yoobó “Ma túi chājna caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumú.*

Jesúíhwā áa jumnit ded pah ĩ jumat

21 Cristojeéh túi jumat túut niijná, bita Jesúíhwā ĩ jenah joyátdih ĩ naáwáchah, wēi joinít ñi míic túi jepahaá.

22 Jwī Maáh Jesúsdiñ ñi jepahat dée pah, yeéb yaádhboó ñi weha mánadiñ ñi túi jepahaá.* 23 Nin pah ā jumna caá: Newé wao dáh panihni ā jumuchah, ájeéh bóli áih bácah panihni mi jumna caá. Pánihna, mi áaboó mi maáh panihni caá. Pánihat pah, Cristo maáh jumna, wao dáh panihni ā jumuchah, jwiít áihwāboó áih bácah panihni jwī jumna caá. Caanjéh jwiítidih túi ubni ā jumna caá. 24 Pánihna, Cristoíhwā jumna, caandíh jwī túi jepahat pah yadboó mijeéh bóodih jepahat caá náahap.

25 Buu yeéb neoná áa jumnitdih jwuh wā jwúub naóhna caá. Cristo jwiít áihwādiñ búdí oina, jwiítidih át wun wūhup wut

jñi. Pánihna, jwiítidih ā oyat pah, yeebbát ñi weha mána yaádhdiñ ñi túi oyoó.*

26 Jwiít áihwā jwī jumat pínah niijná, Cristo jwiítidih wun wūhudiñ át dei jūúwáp tají. Pánihna, áih táini doonádiñ joinít, jwī jepahachah, yéguehdih jwī choc yohat pah, jwī yéejatdiñ át yoh wūhup taga. Áihwā jwī jumat jútat pínah niijná, jwī daabánap jñi. 27 Pánih yéejatdiñ yoh wāhna, jwiít niñat áihwādiñ Dios pebhboó Jesús ā ub bejehchah, táini yoobát yéejat wihcannit, quei wihcannit, wiguihat wihcannit, túi jíghnit jwī jumbiipna caá.* 28 Cristo áihwā áih bácah déediñ ápi túi en daoná caá. Pánihat pah, yeéb neoná ñíh bácahdih ñipí míic túi en dawát pah, ñi weha mána yaádhdiñ túi en dawát caá náahap. Queétboó ñíh bácah dée jumna, queétdih túi en daonít, ñíh bácahdihbut túi en daoná caá ñi chājap. 29-30 Jwiít niñat jwíh bácahdih yéejaiñcan, caandíh jwípi túi chājna caá. Pánihat pah, jwiít Cristoíhwā áih bácah dée jwī jumuchah, caanbút jwiítidih ápi túi chājna caá. Páant ā túi chājat pah, jwī weha mána yaádhdiñ túi chājat caá jwiítidihbut náahap. 31 Nin pah Moisés át niñ daacáp tají: “Páant tigaá ded newé yad pínahdih ubna, ā mánadiñ pahnit, ájeéh bólijeéhjeh ā jumbiipna caá. Pánihna, queét chénewā jumna yahna, biíc bácah dée pah ĩ jumbiipna caá”, át niñ daacáp tají.*

32 Páant ā niñjátdih beh joyát ā buona caá. Obohjeéhtih, buona yahna, yoobópdih ā jumna caá. Nin pah niñ naóhna caá át chājap: Jwiít niñat Cristoíhwā áih bácah panihni jumnit, ájeéh biíc pah jwī jumna caá. 33 Pánihat dée, yeéb neoná ñi weha mána yaádhjeéh biíc pah ñi jumna caá. Pánih jumnit, ñi weha mána yaádhdiñ túi oyat caá náahap. Yaádhbut ñi weha mánadiñ túi joyát caá náahap.

6

Ī mána ĩ wehjñ ded pah ĩ jumat

1 Buu yeéb wébítidih jwuh wā jwúub naóhna caá. Jwī Maáh Jesúsdiñ jepahnit jumna, ñi mána ĩ wutuchah, jíponih

* 5:16 Col 4.5 * 5:20 Col 3.16-17 * 5:22 Col 3.18; 1P 3.1 * 5:25 Col 3.19; 1P 3.7 * 5:27 2Co 11.2; Ap 21.2,9
* 5:31 Gn 2.24 * 6:1 Col 3.20

nijcánjeh, ñi jepahaá. Páant chãjatdih yeebdíh Dios ã náah yacna caá.* 2-3 Jon jãtíh Moisés nin pah át niúj daacáp tají: “Ñi mánadih ñi túi chãjaá. Pánih chãjna, búdí wēinit, nin baácboó maatápdih ñi túi jumbipna caá”, át niúj daacáp tají.* Páant niúj wātna, jwíh láa nin pahbut át niijíp wāt jí: “Páant ñi chãjachah, wã niijátji pah yeebdíh wã túi chãjbipna caá”, át niijíp wāt jí.

4 Bũũ yeéb ï mánadih jwuh wã jwúub naóhna caá. Ñi wehdih tãbit jãihnit, ñi íjaca bojoó. Obohjeéhtih, oinit, ñi túi wái behanaá. Dios ã weñat pínahdih ded pah ï chãjat pínahdih ñi bohénaá. Dios naáwátidih ï joyáh bojochah, ñi túi joyát túutú.*

Teo wãhñit, ï maátabut ded pah ï jumat

5 Bũũ yeéb teo wãhñitdih jwuh wã jwúub naóhna caá. Yeebdíh wātñit ï peéh chãjat pínahdih ãmna, queétdih ñi túi jepahaá. Cristodih ñi jepahat pah, queétdihbut wēinit ñi jepahaá. Yabhcanjeh, queétdih ñi túi teo wãhñit. 6 Yeebdíh wātñit ï enechah-jeh túi teona yuhna, ï encah teocannit ñi jumca bojoó. Obohjeéhtih, Cristodih teo wãhñit jumna, Dios yeebdíh ã náah yacat pah túi wēi chãjnit ñi jumñit. 7 Pánihna, ded pah teo wãhna, cãacdiéhjeh teo wãhcan, wēinit, jwí Maáhboodíhñeh ñi teo wãhñit. 8 Pánih chãjnit, nindih ñi túi náhninaá: Ded pah túini ñi chãjachah, Diosbut túinidih yeebdíh ã chãj jwúubabipna caá. Ñi teo wãhñit, cãacwã yeebdíh jíib wãhna, ï wãhcahbut, bíic yoobó Dios túinidih ã chãj jwúubabipna caá.*

9 Bũũ yeéb queét ï maátadih jwuh wã jwúub naóhna caá. Yeebdíh teo wãhñitdih túinijeh ñi chãjaá. “Wã wātadidih ma jepahcah, búdí wã peéh chãjbipna caá”, ñi niúj jãihca bojoó. Nindih ñi túi náhninaá: Jwí Maáh Jesucristo, Dios pehbboó jumni queétdihbut ï Maáh caá.* Pánihna, yeéb maáta ded pah ñi chãjatdih jéihnit, yeebdíh teo wãhñit ï chãjatdihbut jéihnit, bíic yoobó ñi chãjat jíib ã túi wãhñit caá.*

Jwiít Cristoíhwã ded pah nemépwãdih jwí jéih yap yohat

10 Bũũ yeebdíh péeni wātadidih wã naáwíhna caá. Jwí Maáh Jesús nihadidih jéih beedáni ã jumuchah, jwiít caán bíicdih jumna, caandíh túi jenah joinít, nemépwãdih yap yohñit jummat caá náahap. 11 Romadih moón soldadowã ï maáh nihadidih ã wãhñi míic maona ï jãhat choodih ípí ðuoná caá. Pánihat dée pah yeebbút jwí Maáh Dios nihadidih ã wãhñi jãhat pínahdih ñi ubuú, nemép ã yeeatdih túi yap yohat túut niijná. 12 Cãacwãdihñeh pohba nihcan caá jwiítidih míic mawat panihni ã jumap. Obohjeéhtih, wēpép nemépwãdih jwí míic maona caá. Queét nihadidih jwiít cãacwãdih yeejép ï wātna caá. Jwiít Jesúíhwãdih chah eníhcan, Dios ã wātadidih ï yap yohat túutna caá. 13 Pánihna, ïtah chócó panihni, nihadidih Dios ã wãhñi jãhat pínahdih ñi ubuú, nemép yeebdíh yeejép ã chãjat túutuchah yuhna, ñi túi yap yohat túut niijná. Pánih chãjna, míic mao péanachah, ñáo jweicánjeh, wēp ñuhñit panihñit ñi jumbipna caá.

14 Túi yap yohñit pínah jumíhna, nin panihñit ñi jumñit: Soldado ãih juyáát tópjíh ãpí juí wái chéona caá, ãih yégueh choodih ã túi tewat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbút yoobópdih naóhñit ñi jumñit. Soldado ãih tacadihbut ïtah chócó ãpí ðuoná caá, caandíh eníhcan ãih caolihdih ï ñúup chũúacat pínah niijná. Pánihat dée, yeebbút Dios ã wēpatjíh túi yoobópdih chãjat caá náahap, nemépboó ñíih caolihdih ã jéih yéejacat pínah niijná.* 15 Soldado ãih jíthadidih túi wēpép zapatosdih ãpí ðuoná caá, ã túi bejat túut niijná. Pánihat dée, yeebbút Dioíh túini doonádih ñi túi jói cádahca bojoó, jwí maáhjeéh túi jumñit, bitadidih naáwádih ñi túi bejat túut niijná.* 16 Soldado ãih bácahdih jãhat naadíh ãpí ubna caá, caandíh eníhcan ñíh ñúup doóbhnadidih cáo dodhñit, ï ñúupuchah ennit, caán naajíh ã túi míic jãhat túut niijná. Pánihat dée, yeebbút Diosdih túi jenah jói cádahca bojoó, nemépboó chah yeejép ã yee wātuchah yuhna, ñi joyáh bojat túut niijná.* 17 Soldado ïtah wochá páhadidih ãpí páahna

* 6:2-3 Ex 20.12; Dt 5.16 * 6:4 Col 3.21 * 6:8 Col 3.22-25 * 6:9 Col 4.1 * 6:9 Dt 10.17; Col 3.25 * 6:14 Is 11.5; 59.17 * 6:15 Is 52.7 * 6:16 Sal 7.13

caá, ãih wao dáhdih ã túi wapat pínah niijná. Pánihat dée, Dios yeebdíh ã túi ubatjidih ñi túi náhninaá, nemép ñi jenah joyátdih ã yéejacat pínah niijná.* Soldado íbat naadíh ãpĩ ubna caá, caandíh eníhcannitdih ã túi míc mawat túut niijná. Pánihat dée, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh ded yeebdíh yéejahnidih Dios naáwátdih ñi naáwá,* caandíh ñi túi yap yohat túut niijná.*
 18 Pánih jumnit, ded pah ã yapachah, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh Diosdih ñi túi úbh cádahca bojoó. Pánih úbhna, ñíih pínahdih úbhnit, bitaíh pínahdihbut ñi úbú. Ŝonit panihnit jumcanjeh, jáanit panihnit túi jenah joinít ñi jumú. Nihat Jesúíhwādhbut ñi úbh cádahca bojoó. 19 Pánih úbhnit, weemdíhbut búdí ñi úbú, úmcanjeh Jesúíh túini doonádih yoobópdih wã túi naáwát pínah niijná. 20 Caán doonádih wã naáwát jíib nemat múbóo ítah tōpjĩh chéoni wã jumna caá. Pánihna, caán túini doonádih naóhnit, úmcanjeh wã túi wēp naáwát pínah niijná, weemdíh ñi úbú. Weemdíh páant naáwát caá náahap.*

Pablo ã pée túyat tútat

21 Ded pah wã jummatdih ñi jéihyat pínah niijná, yeeb pébhna Tíquicodih wã wahna caá.* Caánboó Jesúsdihtú jéihni, jwĩ oini caá. Jesúíh túini doonádih wã naóh jibichah, weemdíh búdí ãpĩ teo wáacna beé. Pánihna, ñi pebhna juibínit, nihatihtú yeebdíh ã naóhbipna caá. 22 Páant ã naáwáchah, wã túi jummatdih jéihnit, ñi jĩgahat ã yayát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wã wahna caá.

23 Jwĩ íip Dios, jwĩ Maáh Jesucristo bíicdih yeéb Jesúíhwā ñi túi jumú. Pánih jumna, Jesucristodih túi jenah joí cádahcan, chah míc oinit ñi jumú. Páant ñi jummat pínahdih Dios ã teo wáaca naáh. 24 Yeéb nihatihtú jwĩ Maáh Jesucristodih oi cádahcannitdih Dios ã oyatjĩh ã túi chāja naáh. Yeebdíh búdí wã túyat túatna caá.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

* 6:17 Is 59.17 * 6:17 He 4.12 * 6:17 Ro 13.12-14; 1Ts 5.8 * 6:20 Col 4.2-4 * 6:21 Hch 20.4; 2Ti 4.12

FILIPENSES

Pablo queédih ã táyat tútat

¹ Weém Pablo, Timoteojih Jesucristodih teo wühnit jumna, nihat yeéb Filipos tátchidih moón Jesúhwã, ñi maáta, yeéb nihatdih teo wáacnitdihbut táyat túatna, biíhdih daacát túatnit, nin núodih yeebdíh wã wahna caá.* ² Dios jwí líp, jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, ñi teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo queédih ã úbát

³⁻⁴ Yeebdíh náhnina, wã úbát jumat pah búdei wēinit, “Túina caá, Paá”, jwí lípdih wãpí niijná caá. ⁵ Túini doonádih wã bohé jibichah, Jesúsdiñ ñi jwíh jepahni yeó jáapmant, búubut páantjeh weemdíh teo wáacat túat niijná, úbhñit, dinerodihbut ñipí wahna caá. Páant ñi túi teo wáacatdih náhninit, búdei wãpí wēi úbhna caá. ⁶ Jesucristodih jepahni ñi jumachah, jwí líp Dios yeebdíh táiniboodíh túat nuumná caá ã chãjap. Jesucristo nin baácboó ã jwúb dei júwúchah, yeebdíh ã túat nuum jwíhat pahjeh mantih, yéejat wihcannit yoobát ñi jumat pínah niijná, ã túat nuum péabipna caá. Páant ã chãjat pínahdih wã túi jéihna caá.* ⁷ Yeebdíh búdei oinit, páant wã wēi jenah joyóchah, ã túina caá. Dios weemdíh oinit, Jesúsdiñ táini dooná ded pah ã jumatdih bitadih wã bohé jibichah, nemat muúboó wã jumachah, ãpí túi teo wáacna caá. Weemdíh ñi teo wáacat pínah niijná, yeebdíhbut oinit, biíc yoobó ãpí teo wáacna caá. ⁸ Jesucristo ã oyatjñh yeebdíh búdei wã bidatdih Dios ã jéihna caá. ⁹ Yeebdíh nin pah wãpí niíj úbhna caá: “Paá, queédih búdei ma teo wáacá, túi oinit jumna, ma naáwátidih chah jéihnit, túi jenah joinít ñi jumat pínah niijná. ¹⁰ Pánih jumna, ded pah ñi túi chãjat pínahdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, Cristo nin baácboó ã jwúb dei júwúchah, túi chãjñit ñi jumachah, ñi yéejatjñh jib queédih ã peéh chãjcan niít. ¹¹ Páant ñi túi chãjachah, Jesucristo queédih ã teo wáacatjidih nihat cáacwã ñi jéihbipna caá.

Pánih jéihnit, ‘Dios túini, wēpni ã jumna caá’, meemdíh ñi niíj wēi naóhbipna caá”, Diosdih wãpí niijná caá.

Pablo Cristo ã weñat pínahdihjeh ã chãjat

¹² Wã déewã panihnitá, nindih ñi túi jéihyat pínahdih yeebdíh wã náah yacna caá: Búu nemat muúboó wã jumachah yuhna, túini doonádih dawá cáacwã joiná caá ñi chãjap. ¹³ Cristoíh doonádih wã bohéatjñh jib nemat muúboó wã jumatdih nihat maátah muúboó jumnit soldadowã ñi jéihna caá. Nihat bita ninjñh jumnitbut caandíh ñi jéihna caá.* ¹⁴ “Pablo nemat muúboó jumna yuhna, Dios ã teo wáacachah, Jesúsdiñ doonádih ã naóh cáadahca caá. Pánihna, jwiítidihbut yeejép ñi chãjachah yuhna, biíc yoobó ã teo wáacatjñh jwí naóh cáadahca bojat dée caá”, niijnít, úmcanjeh, chah dawá ninjñh moón Jesúhwã ãih táini doonádih bitadih wēp naóhna caá ñi chãjap.

¹⁵ Biquína weemdíh jepchá tubnit, “Jwiít Cristoíh doonádih jwí bohénachah, cáacwã búdei wēinit, jwiítboodíh ñi túi péebipna caá”, niíj jenah joinít, ãih doonádih ñi bohéna yuh caá. Obohjeéhtih, bitaboó páant jenah joicán, cáacwã Cristodih ñi túi jepahat pínah niijná, táinijeh caandíh ñi bohéna caá. ¹⁶ Queét weemdíh, Cristodihbut oinit, ãih doonádih ñi bohéna caá. Cristoíh doonádih bitadihbut wã túi bohéat pínah niijná, Dios weemdíh nemat muúboó ã wahatdih jéihnit, queébut caán doonádih ñi túi bohéna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, queét jepchá tubnit weemdíh eníhcan, Cristodih yoobópdih oican, cáacwã queébtbóodíh ñi en weñatdihjeh náahna, ãih doonádih ñi bohéna yuh caá. Pánih bohéna, nemat muúboó wã jumachah, weemdíh ñi jgahat tútíhna caá. ¹⁸ Obohjeéhtih, páant ñi chãjachah yuhna, Cristoíh doonádih bohé tiguaá ñi chãjap. Queét Cristodih yoobópdih oican yuhna, ãih táini doonádih ñi naáwáchah, cáacwãboó caandíh ñi jepahna caá. Bitaboó túi oinit, ñi bohéna caá. Pánihna, queét nihat ñi bohénachah, dawá cáacwã joiná caá ñi chãjap. Páant ñi joyát doonádih joinít, búdei wã wēina caá.

Nindihbut jenah joinít, wã wēina caá: ¹⁹ Diosdih ñi úbúchah, Túini Espíritu ã teo

* 1:1 Hch 16.12 * 1:6 Sal 138.8 * 1:13 Hch 28.30

10 Pánihna, Jesús ã maáh jumatdih jéihna, jeámant moón, nin baácđih moón, iiguípboó jumnitbut bódicha caj yoh ñajnit, caandíh ĩ wēi naóhbipna caá.

11 “Jesucristo Maáh yoobát ã jurna caá”, nihat ĩ niúj naóhbipna caá. Páant tigaá Dios queéđđih ã naáwát túutbipna caá, caandíhbut ĩ weñat pínah ni-ijná.*

Cristoíhwã yeh iignít panihnit jwĩ jumat

12 Pánihna, wã oinitá, ñijeéh wã jumuchah, wã naáwátđih ñi túi jepahatji pahjeh mantih, buu yuúp wã jumuchah yuhna, chah ñi jepahaá. Pánih jepahnit, Cristo ã túi ubnit jurna, Dios maáh ã jumatdih jenah joinít, ã weñat pínahđihjeh ñi chãjaá. 13 Diosjeh ãpĩ túi teo wáacna caá, ã náah yacatđih jenah joinít, jwĩ túi chãjat pínah niijná.

14 Ded pah ñi chãjat pínahđih wēinit, yeejép wéhecanjeh, bitadđih míc jãihcan, táinijeh ñi chãjaá. 15 Pánih chãjnit, Dios ã weh yéejat wihcannit ñi jumbipna caá. Páant caá yeebđđih jumat náahap, yeejépwãjeéh jurna yuhna, ĩ chãjat pah ñi chãjcat túut niijná. Pánih chãjcan, yeh iignít cúiwã panihnit jurna, queéđđih teo wáacnit, táini doonáđih bohéat caá náahap.* 16 Pánih chãjna, Dios naáwátđih cádahcanjeh, bitadđih ñi túi bohénaá, queéđbut ãjeéh ĩ túi jumat pínah niijná. Páant ñi bohénachah, Cristo nin baácboó ã jwũub dei jũwúchah, yeebđđih búđi wēinit, “Oboh caá queéđđih wāt bohéjip taga”, wã niijcán niit. 17 Cristoíh doonáđih yeebđđih wã naáwátđi jíb, bita weemdđih ĩ mao yohíhna caá. Obohjeéhtih, weemdđih ĩ mao yohochah nihna, páantjeh wãta wēi tagaá. Pánihna, yeéb caán doonáđih ñi jepahatji jíb, bita yeebđđihbut yeejép ĩ chãjachah yuhna, caandíh cádahcan, Diosđih páantjeh ñi teo wũhna caá. Pánih teo wũhna, ñi túi weñechah, weembút ñijeéh wã wēina caá. 18 Páant weemdđih ĩ mao yohochah, Cristo pebhboó wã jumat pínahđih jenah joinít, wãjeéh yeebbút ñi weñeé.

Timoteo ded pah ã jumat

* 2:11 Is 45.23 * 2:15 Dt 32.5 * 2:19 Hch 16.1-3

19 Jwĩ Maáh Jesús ã náahachah, waícanjeh Timoteodih ñi pebhna wã wahbipna caá, jwũub joinít, ñiđih doonáđih ã naáwáchah joinít, wã weñat pínah niijná.* 20 Caanjéh yeebđđih oinit, ñi túi jumat pínahđih búđi ã jenah joiná caá. Biđih caan pánihni ã wihcan caá. 21 Bitá ĩ weñat pínahđihjeh jenah joiná, Jesucristo ã náahatboodđih ĩ jenah joicán caá. 22 Obohjeéhtih, Timoteoboó túi chãjnit, wã wũúh panihni wãjeéh táini doonáđih ãpĩ bohéatđih yeéb ñi jéihna caá. 23 Pánihna, ninjĩh moón maáta weemdđih ded pah ĩ chãjat pínahđih jéihna, Timoteodih ñi pebhboó wã wahbipna caá, yeebđđihbut wĩđih doonáđih ã naáwát pínah niijná. 24 Jwĩ Maáh Jesús ã teo wáacachah, waícanjeh weembút ñi pebhna wã bejbipna caá.

Epafrodito ded pah ã jumat

25-26 Ñi wahniji Epafroditodihbut Timoteo biícđih ñi pebhna wã jwũub wahbipna caá. Weemdđih ñi teo wáacat túutuchah joinít, caán wã uúđ panihni wãjeéh teona, bita caandíh yeejép ĩ chãjachah yuhna, Dios naáwátđih ã túi naóhna caá. Obohjeéhtih, caán yeebđđih búđi ã náhnina caá. Á tubúp chũúat doonáđih ñi joyátjidiđih jéihna, búđi ã jĩgah jenah joiná caá. Pánihna, búđi ã jenah joyátđih jéihnit, “Caandíh ĩ pebhboó jwũubaa caá náahap”, wã niúj jenah joiná caá. 27 Yoobópdih tigaá caán búđi ã tubúp chũúup be. Wunatbit ã yapap be. Páant búđi tubúp chũúuchah yuhna, Dios caandíh jĩgah ennit, weemdđihbut jĩgah ennit, caandíh ã boonap be. Caán wã chéen ã buúduchah nihna, weémboó búđi wãta jĩgah tagaá. 28 Pánihna, buu bácah waícanjeh caandíh ñi pebhboó wã wahbipna caá, caandíh ennit, ñi weñat pínah niijná. Páant ñi weñat pínahđih jéihnit, weembút wã wēibipna caá. 29-30 Jwĩ maáđih ã jumuchah, caandíh ñi túi wēi jwãáá. Yeébboó weemdđih ñi jéih teo wáacadiđih jũóhcan, caandíh ñi wahachah, weemdđih ã túi teo wáacap be. Pánih teo wáacnit, Cristo ã náahat pah chãjna, ã wuníhip yuh be. Pánihna, caandíh, bita caan pánihnitđihbut búđi ñi wēi naáwá.

3

Cristodihjeh táí jenah joyát

¹ BꞰ bácah, wã déewã panihnitá, nindih wã naóhbiꞰna caá: Jwĩ maáih jumna, búdí ñi weñeé. Páant wã naáwát pah naóh chꞰcánjeh, biíc yoobó wã jwꞰub naóhna caá, bita yeebdíh ì yee bohénachah, ñi joyáh bojat pínah niijná. ² ÌÑi túi chãja chaáh! Yeebdíh mácah bohénitboó yeejép chãjnit, Diosdih eníhcannit ì jumna caá. Yeéb Dioíhwã ñi jummat pínah niijná, queét yeebdíh quehli nah yapat chóodih bóodat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, páant ì wutat dedé pínah nihcah, queétdih ñi joyáh bojoó. ³ Queét bóodnit jumna yuhna, ã náahat pah ì chãjcah, “Wíihwã caá”, Dios ã niijcán nacaá. “Dios yeebdíh ã túi wëi enat pínah niijná, bóodnit ñi jumꞰú”, ì niij yee bohéátdih ñi joyáh bojoó. Túini Espíritu ã teo wáacachah, Jesucristodihjeh wëinit, jwĩ jepahachah, “Wíihwã caá”, Dios jwiítboodíh ã niijná nacaá. Pánihna, “Jwĩ nꞰowã ì naáwátji pahjeh wã chãjachah, Dios weemdíh ã wëi enbiꞰna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó.* ⁴ BꞰ caandíh wã jenah joicáh yuhna, bitaboó páantjeh jenah joinít, jwĩ nꞰowã ì wutatjidih ì túi jepahíhna yuh caá. Jãtíh weembút biíc yoobó wã chãjap yuh jĩ. Pánihna, “Pablo ã túi chãjat chah weémboó wã túi chãjna caá”, ded ã jéih niijcán caá. ⁵ Nin pah chãjni wã jumꞰ yuh jĩ: Dios ã wutatji pah, ocho yeó jáap wã cãac jummat túttimah, weemdíh quehli nah yapat chóodih ìt bóodop wut jĩ. Israel wãúh Benjamín ã jummená poómpdih bóo wã jumna caá.* Wã mána judíowã ì jumꞰchah, weembút judío yoobát wãt cãac jumꞰ tajĩ. Fariseo poómpdih bóo jumnit, Moisés ã wutatji pah wã túi chãjap jĩ.* ⁶ Páant wã chãjatdih ennit, “Moisés ã wutatjidih Pablo ã yap yohop be”, det ì jéih niijcán caá. Dios ã náahat pah búdí chãjĩhni jumna, “Jesucristo Dios nihcan caá”, niij jenah joinít, Jesúíhwãboodíh yeejép wã chãj jwꞰhꞰ jĩ.* ⁷ “Páant wã chãjachah, Dios weemdíh ‘Caán túini caá’, ã niij enbiꞰna

caá”, wã niij jenah joyóp yuh jĩ. Obohjeéhtih, bꞰ Jesucristodih jepahni jumna, “Caandíh túi péeat túut niijná, páant wã chãjatji dedé pínah ãt nihjican tagaá”, wã niij jéihna caá. ⁸ “Caán túini caá”, cãacwã ì niijnídihbut “Caán dedé pínah nihcan caá”, wã niij jenah joiná caá. Páant ã jumꞰchah, wã Maáh Jesucristo biícđih wã jumꞰchah bácah, túini ã jumna caá. Cristodih chah jéihyat túut niijná, wã túi chãjatjidih “Caán yeejépi tagaá”, wã niij jenah joiná caá, bꞰca. ⁹ Pánihna, Cristodih jéihna, ãjeéh túi biícđih wã jummat pínahdih chah wã bidna caá. Moisés ã wutatji pah wã chãjachah, “Caán túini caá”, niij encan, Cristodih wã túi jenah joyóchahjeh, “Caán túini caá”, Dios weemdíh ã niij enna caá. Cristodih jwĩ jepahachah ennit, “Yéejat jíib wihcannit ì jumna caá”, Dios jwiítđih ã niijná caá. ¹⁰ Cristodih túi jéihyat túut niijná, jãtíh ded pah wã jenah joyátjidih wã cádahap jĩ. ã náahat pah túi chãjat túut niijná, Dios Jesucristodih ã boo pud jũúwát túutni wëpatdih weembút wã náahna caá. Jesús yeejép yapnit, ã wꞰat pah mꞰntíh, caandíh wã jepahat jíib, weemdíhbut yeejép chãjnit ì mao yohbiꞰna nacaá.* ¹¹ Pánihna, Jesús wꞰnniji ã boo pud jũúwát pahjeh mꞰntíh, weembút wꞰnniji wã jwꞰub boo pud jũúwát pínahdih wã jéihna caá.

Chah wëp ñáoni pah Jesúsđih búdí jwĩ bidat

¹² “Jesúsđih túi jéih beedána, caan pah yéejat wihcanni caá”, wã niijcán caá. Páant niijcán, Jesucristodih chah jéihyat túut niijná, yeó jáap jummat pah caandíh búdí wã bidna caá. Pánih bidna, ded pah Cristo weemdíh ã náah yacatjidih chãj péanit, ã pehbboó jumbína, yéejat wihcanni yoobát wã jumbiꞰna caá. ¹³ Wã déewã panihnitá, “Wã túi jéih beedána caá”, wã niij jenah joicán caá. Páant niij jenah joicán, jãtíh wã chãjatjidih náhnicanjeh, ded pah wã chãjat pínahboodíh wã jenah joiná caá. ¹⁴ Wëp ñáoni ã ñáwat jíib pínahdih ã bidat pah mꞰntíh, weembút wã túi chãjat jíib Jesucristo weemdíh ã wãhat pínahdih wã

* **3:3** Jer 4.4; Ro 2.28-29; Gá 6.14-15; Col 2.11-13 * **3:5** Ro 11.1 * **3:5** Hch 23.6; 26.5 * **3:6** Hch 8.3; 9.1-2; 22.4; 26.9-11 * **3:10** Ro 6.11-13; 8.29; 2Co 3.18; Gá 4.19

bidna caá. Pánihna, wã túi chãjatdih ennit, Dios weemdih “Wã pebhna ma jũúwá”, ã niijbipna caá.

¹⁵ Jesucristodih túi jéihnit jumna, ded pah wã jenah joyát pah yeebbát biíc yoobó ñi jenah joyoó. Obohjeéhtih, mácah ñi jenah joyóchah, Dios yeebdih ã teo wáacbipna caá, yoobópdiñi ñi jenah joyát pínah niijná.

¹⁶ Pánihna, Dios jwiítidih ã jéihyaatji pah túi chãjat caá náahap.

¹⁷ Wã déewã panihnitá, ded pah wã chãjatdih náhninit, yeebbát biíc yoobó ñi chãjaá. Páant jwí chãjat pah muntih, bita ñi chãjatdihbut ñi túi en yacaá.*

¹⁸ Bitá “Weém Jesúih caá”, niijná yuhna, yeejép chãjnitdih dawá láa yeebdih wã naáwáp jĩ. Bũubut búdí náhni dahwana, queétdih wã jwũub naóhna caá, páant muntih. Queét Cristo cruzboó ã wun wãhatji doonádih joíhcan, páantjeh ñi yéj chãjna caá. ¹⁹ Pánih joíhcan, queét iiguípna bejnit pínah caá. Yéj chãjatdih ñinahnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi bidna caá. Pánih bidna, tíccanjeh, “Caán túini caá”, queét ñi niijná yuh caá. Nin baácdih bóodihjeh ñi jenah joiná caá.

²⁰ Obohjeéhtih, jwiítboó jeáboó jumnit pínah caá. Páant jwí jumuchah, caanmánt jwí Maáh Jesucristo jwiítidih ubudih ã jũúwát pínahdih páina caá jwí chãjap. ²¹ Pánih jũóhna, jwí moh yéjñi bácahjidiñi ã wēpatjĩh túut nũmnit, jáap bácah ã chãjbipna caá. Caán ã wēpatjĩh nihatdih ã náahat pah ã jéih yapat túutna caá. Pánih jéihna, ã boo pud jũúwát túttimah, ded pah ãih bácah ã jummat pah muntih jwiítidihbut túini bácah yoobát ã jéih wãhbiipna caá.

4

Jwí Maáhdih páantjeh weñat

¹ Wã déewã panihnitá, yeebdih búdí wã oina caá. Jesúih doonádih yeebdih wã bohénachah, ñi túi jepahatjidiñi náhninit, búdí wã wēina caá. Pánih wēinit, yeebdih búdí wã jenah joiná caá. Pánihna, wã oinitá, jwí Maáhdih ñi jwíh jepahatji pah, caandih ñi túi péenaá.

² Evodiadiñi Síntiquedihbut nin pah wã wēp wutna caá: Jesúihwã yaádh jumna, miíc

ij cádahnit, túiniñeh ñi jumna naáh. ³ Pánihna, wã túi pej jumniá, queét yaádhdiñi ma teo wáacá, miíc ámohnit, túi biícdiñi ñi jwũub jummat pínah niijná. Queét yaádh, Clemente, bitabut weém biícdiñi yeejép yapna yuhna, Jesúih doonádih jwí bohénap jĩ. Queét yaádhbut Jesúihwã ñi jumuchah, Dios ãih papélah tólih panihnidih ñi wãtnadihbut ãt daacáp wut jĩ. Caán tólihboó páantjeh ãjeéh jumnit cáacwã ñi wãtna daácní ã jumna caá.

⁴ Jwí maáihwã jumna, yeó jáap jummat pah ñi weñé. Wã jwũub naóhna caá: Búdí ñi weñé.* ⁵ “Caán túini caá”, nihat ñi niiját pínah niijná, bitadiñi túi chãjnit ñi jumna. Jwí Maáh ã jwũub dei jũúwát pínah bahniñeh ã jumdhna caá.*

⁶ Ded pah ñi yapna yuhna, ñi náhni dahwaca bojoó. Náhni dahwacanjeh, Diosdih nihatdih naóhna, ã teo wáacat pínahdih ñi wũub. Ñi wũubátjidiñi ã jepahachah enna, “Túina caá, Paá”, caandih ñi niijí.*

⁷ Páant ñi chãjachah, yeebdih Dios búdí ã teo wáacbipna caá, ded pah yeejép yapna yuhna, jĩgahcanjeh, ñi túi jummat pínah niijná. Bitaboó yeéb ñi jĩgahcatdih ñi beh encan niit.

Túinidihjeh jenah joyát

⁸ Wã déewã panihnitá, nin wã pée naáwát caá. Nin pah jenah joyát caá náahap: Túi yoobópdiñi jumnidih, Dios ã wēi ennidih, cáacwã “Caán túini caá”, ñi niij jenah joinidihbut ñi jenah joyoó. Túinidihjeh ñi jenah joyoó. Cáacwã ñi wēi ennidih, yeebbát ñi wēi jenah joyoó.

⁹ Yeebdih wã bohéatjidiñi, ded pah wã chãjatjidiñibut náhninit, biíc yoobó ñi chãjaá. Páant ñi chãjachah, Dios jwiítidih túi jummat túutni ñijeéh ã jumbiipna caá.

Caandih ñi wahatjidiñi Pablo ã wēi naáwát

¹⁰ Bũu jwuhna, weemdih jwũub náhninit, ñi teo wáacatdih wã wēina caá. Pánih wēinit, jwí Maáhdih “Túina caá”, wã niijná caá. “Weemdih ñi quíib bũud tágaá”, wã niij jenah joicán beé. Jãtih weemdih teo wáaquihna yuhna, ñit jéih teo wáaccap taga. ¹¹ Weemdih ñi teo wáacatjidiñi wēi naóhna, “Biíh weemdih ã jumdhna caá”, wã niijcán caá. “Wã bíbohãtjĩh wã túi jumna

* 3:17 1Co 4.16; 11.1 * 4:4 1Ts 5.16 * 4:5 Sal 119.151 * 4:6 Col 4.2-7; 1Ts 5.17-18

caá”, wãpĩ niijná caá. ¹² Dawá bií déedih bíbohna, wã túi jumna caá. Bií dée bíbohcan yuhna, biíc yoobó wã túi jumna caá. Jeémát bíbohna, bíbohcan yuhna, wã túi jumna caá. Pánihna, ded pah jumna, dedboó jumna, biíc yoobó wẽinit, wã túi jumna caá. ¹³ Ded pah weemdih ã yapachah yuhna, Cristo ã teo wáacatjĩh, wã jéih bũjána caá. ¹⁴ Pánihni wã jumachah yuhna, bũwat weemdih ã jũwáchah jéihnit, ñi teo wáacat ã túina beé.

¹⁵ Túini doonádih bohé jwĩhnit, ñĩh baác Macedoniamant wã bejehah, yeéb Filipos tátchidih moón Jesúhwãjeh weemdih dinero wahnit, ñi teo wáacap jĩ. Biíh tátchidih moón weemdih ã teo wáaccan jĩ. Caandih ñi jéihna caá. ¹⁶ Tesalónica tátchidih wã jum jwũhachah,* weemdih teo wáacna, dawá láa ñi wahap jĩ.* ¹⁷ Páant niijná, dinerodih yeebdih uúbhna wã chãjcan caá. Yeéb bitadih ñi teo wáacat jíib Dios yeebdih ã túi chãjat pínahboodih caá wã náah yacap. Pánih jenah joinít, búdí wã wẽina caá. ¹⁸ Epafroditojĩh weemdih ñi wahachah, dedé weemdih ã jadhcan caá. Wã náahat chah ñit wahap tabe. Dioĩh mũúboó chej jumnidih ã cáo wũhatjidih Dios ã weñat pah, weemdih ñi wũhatjidihbat ã túi wẽina caá.* ¹⁹ Yeéb Jesucristoĩhwã ñi jumachah, dedé ñi náahatdih jwĩ íip yeebdih ã wũhbipna caá. Caán nihatdih bíbohni jumna, yeebdih ã jéih túi teo wáacna caá. ²⁰ Yeó jáap jummat pah jwĩ íip Diosdih jwĩ weñat dée caá. Páant tií ã jumna nah.

Pablo ã pée túyat tútat

²¹ Nihat caánboó jumnit Jesucristoĩhwã ã túyũ naáh. Wãjeéh jumnit jwĩ déewã panihnitbat yeebdih ã túyat túatna caá. ²² Nihat ninjĩh moón Jesúhwãbat, Roma tátchidih moón ã maáh ã pebh moon yúh buca, búdí ã túyat túatna caá.

²³ Jwĩ Maáh Jesucristo yeebdih oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* 4:16 Hch 17.1 * 4:16 2Co 11.9 * 4:18 Ex 29.18

COLOSENSES

Pablo queédih ã túyat tútat

1-2 Weém, Pablo, jwĩ úud panihni Timoteojih yeebdih túyat túatna, biíhdih daacát túatnit, nin náodih wã wahna caá. Jesúih túini doonádih naóhni pínah niijná, Dios weemdih ã ñiwip jĩ. Yeéb Colosas tútchidih moón Jesúsdih cádahcannitdih wã daac wahna caá. Jwĩ íp Dios yeebdih oinit, ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Pablo Jesúihwãdih ã úúbat

3-4 Yeéb Jesucristodih túi jenah joinít, bita áihwãdihbut ñi túi oina caá. Caán doonádih joiná, wēnit, Dios, jwĩ Maáh Jesucristo ípdih yeebdih úúbhna, “Queédih ma teo wáacat túina caá, Paá”, jwĩpĩ niijná caá. ⁵ Yoobópdih jumni naáwát Jesúih túini doonádih jwĩh joinít, páantjeh jeáboó ájeéh yeebdih ã jumat tútat pínahdih ñit joyóp taga. Páant ã chãjat pínahdih túi páina, Jesúsdih túi jenah joinít, bita áihwãdihbut ñi túi oina caá. ⁶ Caán túini doonádih yeéb Colosadih moón ñi jwĩh joí láa, “Dios jwiítidih búdi oinit, ã túi teo wáacna caá. Páant ã teo wáacat pínah dooná yoobópdih tigaá”, ñit niij jéihyep taga. Pánih jéihnit, túi túat nuumná caá ñi chãjap. Biíc yoobó chah dawá tútchinadih moonbút caán túini doonádih joinít, túat nuum béjna caá ã chãjap. ⁷ Épafras yeebdih caán túini doonádih át jwĩh bohénap wut jĩ.* Caán búdi jwĩ oini, weem páh Cristoih doonádih naóh cádahcanni ã jumna caá. Pánih bohénit, yeebdih át túi teo wáacap taga, ñi túat nuumát pínah niijná. ⁸ Pánihna, jwĩ pebhna jwinít, ñi túi túat nuumátidih Épafras jwiítidih ã niij naáwáp be. “Túini Espíritu ã teo wáacatjih Diosdih, nihat Jesúihwãdihbut queét ã túi oina caá”, ã niijp be.

⁹ Páant ñi túi chãjat doonádih joinít, yeó jáap jumat pah yeebdih jwĩpĩ úúbh cádahcan caá. “Ded pah yoobópdih bohéat, yoobópdih nihcannidihbut Túini Espíritu ã teo wáacatjih queédih ma túi jéihyanaá, ded pah queédih ma náah yacatdih ã jéihyat

pínah niijná”, jwĩpĩ niij úúbhna caá. ¹⁰ Dios yeebdih ã teo wáacat pínahdih jwĩpĩ úúbhna caá, áihwã jumna, jwĩ Maáhdih chah jéihnit, ã náahat pah ñi túi chãjat pínah niijná. ¹¹ Nin pahbut yeebdih jwĩpĩ niij úúbhna caá: “Paá, búdi ma wēpatjih queédih ma teo wáacá, bita queédih yeejép ã chãjachah yuhna, oi cádahcan, biíc yoobó wēnit, ã túi jumat pínah niijná. ¹² Meém queédih míihwã pínah mat chãjap taga. Pánih chãjna, ma pebh yeh iiguípna ã juibínachah, nihat míihwã ã bíbohat pínahdih queédihbut ma wãhbipna caá. Pánihna, nihat ma teo wáacatdih jéihnit, meemdih ‘Búdi túina caá, Paá’, ã niijí naáh”, jwĩpĩ niij úúbhna caá.

Ded pah jwiítidih Jesús ã teo wáacat

13-14 Diosjeh jwiít iiguípna bejnit déejidih át túi ubup wut jĩ. Jãtjih nemépwã ã maáh jwiítidih ã wutuchah, dapúát panhipboó jumnit, yéejatdih jwĩ jéih cádahcap jĩ. Obohjeéhtih, yéejnit jwĩ jumuchah yuhna, Diosboó ã wúúh, ã oinidih át wun wãhat túutap wut jĩ, jwĩ yéejatdih ã yohat pínah niijná. Pánih chãjna, jwiítidih dapúát panhipmant ub bacanit, ã wúúh, ã oini ã maáh jumupna át waadát túutap wut jĩ.*

¹⁵ Cristo ã íp Diosdih biíc yoobó ã jumna caá. Pánihna, nin baácidih ã chãjat pínah jãtjih jumna, nihat ã chãjatjidih maáh ã jumna caá. Obohjeéhtih, jwiít cáacwã Diosdih jwĩ jéih encah yuhna, ã wúúhboó ã íp ded pah ã jumatdih jwiítidih ã jéihyana caá. ¹⁶ Dios ã wutuchah, Cristo nihat bum jumni pínahdih át jígoanap wut jĩ. Jeáboó jumnitdih, nin baácboó jumnitdih, jwĩ ennidih, jwĩ enca naáhdihbut át chãjap wut jĩ. Nihat ángelwãdih, nin baácidih moón, nihat ã maátadidihbut át chãjap wut jĩ. Pánihna, Cristo ã wut chah yáaat pínah niijná, nihatdih át chãjat túutap wut jĩ.* ¹⁷ Cristojeh, nihatdih ã chãjat pínah jãtjih jumna, waóhni ã jumna caá. Á wēpatjih nihatdih páantjeh ã túi jumat túatna caá.* ¹⁸ Nihat jwiít áihwã áih bácah panihni jwĩ jumuchah, caánboó jwĩh wao dáh panihni ã jumna caá. Caán wanni, jwĩh waóh boo pad júóhni, nihatdih maáh yoobát ã jumna caá.* ¹⁹ Cristo

* 1:7 Col 4.12; Flm 23
Ef 1.22-23; 4.15; Ap 1.5

* 1:13-14 Ef 1.7; 6.12

* 1:16 Ef 6.12

* 1:17 Jn 1.1-3,18; He 1.2-3

* 1:18 Hch 26.23;

Ƶwĩ íp biícđih biíc bácah panihni Ƶmna, nihat Dios ã wēpat Cristodihbut ã Ƶmna caá. Páant ã Ƶmatđih Ƶwĩ íp ãt náah yacap wut jĩ. ²⁰ Nihat cáacwã Ƶwĩ ípđih eníhcan, Ƶwĩt yéej chãjap wut jĩ. Páant eníhcannit Ƶwĩ Ƶmũchah, Ƶwĩ íp Cristodih cruzboó ãt wun wãhat túutup wut jĩ, ãih meépjĩh nihat cáacwã Ƶwĩ yéejat jíib bũdáátdih ã jíib chãjat pínah, ãjeéh Ƶwĩ túi Ƶmat pínahbut niijná. Pánih chãjnit, nihat jeáboó Ƶmnnit, nihat nin baácboó Ƶmnnitđihbut caán biícđih ãt túi Ƶmat túutup wut jĩ.*

Cristo Ƶwiítđih ã túi ãbũchah, ded pah Ƶwĩ Ƶmat

²¹ Yeebút biíc yoobó Diosđih eníhcannit, yéejnit Ƶmna, caán biícđih ñit jéih Ƶmcap jĩ. ²² Obohjeéhtih, caandíh ñi eníhcatđih cádahat túutnit, bũ ãjeéh biícđih Dios ãt Ƶwũb Ƶmat túutup wut jĩ. Cristo ã wun wãhatjĩh páant ãt chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, ã pehbóo yeebđih Ƶmat túutnit, “Queét yéejat wihcah, peéh chãjat queétdih ã wihcannit”, ã niijbípna caá. ²³ Jesúh doonáđih túi jenah joinít, behnit panihnit Ƶmna, “Ã niijátji pah, ã pehbóo wã Ƶuibínachah, Dios weemdíh táinidih ã wãhbípna caá”, ñi niij jenah joí cádahcah, páant yeebđih ã wãhbípna caá. Caán táini doonáđih nihat tútchinadih moón ãt joyóp wut yuh jĩ. Weém Pablobut caán doonáđihjeh tigaá wãpĩ naáwáp.

Jesúhwãđih Pablo ã teo wáacat

²⁴ Ƶwĩ yéejatđih yohat túut niijná, Cristo búdí ãt yéej chũúup wut jĩ. Biíc yoobó weembút yeebđih teo wáacat túut niijná, wã yéej chũúhna yuhna, búdí wã wēina caá. Ƶwiít nihat Cristodih teo wũhni Ƶmna, biíc yoobó Ƶwĩ yéej chũúhbípna caá. Cristoíh táini doonáđih bohéat túut niijná, yeejép ã yapat pínah weemdíh páantjeh ã Ƶudh Ƶwũhna caá. Pánihna, yeéb ãihwã, ãih bácah panihni ñi Ƶmũchah, yeebđih teo wáacat túut niijná, weemdíh yeejép ã yapachah yuhna, búdí wã wēina caá. ²⁵ Jesúhwãđih teo wũhni wã Ƶmat pínah niijná, Dios weemdíh ã ñíwip jĩ. Páant ã ñíwatđih jéihna, nihat yeéb wã déewã nihcannitđih wã túi naóh bohé jibna caá. Yeebút bũdcánnit

ñi Ƶmat pínah doonáđih ñi túi jéihyat pínah niijná, Dios weemdíh páant ã naóh jibat túutup jĩ.* ²⁶ Caán doonáđih jon Ƶátih Dios cáacwãđih ãt naáwát túut Ƶwũhcap wut jĩ. Obohjeéhtih, bũ ãihwãđih ãt túi naóh beedáat túutup be, bũca. ²⁷ Caán doonáđih ã jéih Ƶwũhcah yuhna, “Judíowã nihcannitđihbut búdí wã túi chãjbípna caá”, niij jenah joinít, bũ ãih cáacwãđih caandíh ãt jéihya naáwáp taga. Nin pah caá ã jéihya naáwát: Cristo yeéb ãihwãjeéh ã Ƶmũchah, jeáboó chah túyupna ñi Ƶuibíbípna caá. Caán doonáđih jéihnit, yeéb wã déewã nihcannitbut ñi túi wēi páina caá.

²⁸ Caán Cristoíh doonáđihjeh tigaá nihatđih Ƶwĩ bohénap. Pánih bohéna, “Yeó jáap Ƶmat pah Cristodih túi péenit, caandíh ñi cádahca bojóo”, queétdih Ƶwĩpĩ niij naóhna caá. Dios pebhna Ƶuibínit, “Nit ma wũúhdih jepahnit, caandíh túi péenitji caá”, Diosđih Ƶwĩ niij naáwát túut niijná, ã jéihyaatjĩh queétdih Ƶwĩ túi bohéna caá. ²⁹ Pánihna, chũná yuhna, Dios weemdíh búdí ã teo wáacatjĩh wãpĩ teo cádahcan caá.

2

¹ Yeéb Colosas tútchidih moón, Laodicea tútchidih moónih pínahđihbut búdí wã teona caá. Nihat bita weemdíh jéih Ƶwũhcannitíh pínahđihbut búdí wã teona caá. Páant wã tewatđih ñi jéihyatđih yeebđih wã náah yacna caá.* ² Nin panihat pínahđih wã teona caá: Wēinit, míic oinit, túi biícđih ñi Ƶmat pínah, “Dios Ƶwiítđih búdí ã túi chãjbípna caá”, ñi niij jéihyat pínahđih wã náah yacna caá. Dios jon Ƶátih ã jéihya Ƶwũhca naáhjidih ñi túi jéihyat pínahđihbut wã náah yacna caá. Caán ã jéihya Ƶwũh canaáhji nin pah caá: Yeéb judíowã nihcannitbut Cristodih jepahnit, Diosjeéh ñi túi Ƶmbípna caá. ³ Caán Cristo nihatđih ã jéih beedána caá. Pánih jéihni ã Ƶmũchah, ã teo wáacatjĩh Ƶwĩ túi jenah joinít yeéb ñi Ƶmbípna caá. ⁴ Pánih túi jenah joinít Ƶmna, bita yeebđih túi naóhni pah ã niij yeenachah yuhna, queétdih ñi joyáh bojibípna caá. ⁵ Weém ñijeéh wihcan yuhna, ñijeéh Ƶmni pah wã jenah joiná caá.

* 1:20 Ef 2.16 * 1:25 Ef 3.2 * 2:1 Ap 3.14-22

Pánihna, Cristodih túi péenit, túi biíc dih ñi jumat doonádih joinít, búdí wã wëina caá.

Jwiít Cristoíhwãdih ã túut nũmát tútat

⁶⁻⁷ Épafra Cristoíh túini doonádih yeebdíh ã jwíh bohénachah, túi jepahnit, “Wã Maáh ma jumá”, Cristodih ñit niíj naáwáp wut jĩ. Ñi jwíh jepahatji biíc yoobó páantjeh yeó jáap jumat pah caandíh ñi túi péenaá. Pánih péenit, yeó jáap jumat pah caandíh chah jenah joiná, caandíh wëinit, “Búdí ma teo wáacat táina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumá.

⁸ ¡Ñi túi chãja chaáh! Cãacwã ñi yee bohéatdih ñi joyáh bojoó. Queét jon jãtíh moón ñi jenah joyát dih jeh ñi bohéna caá. Páant ñi bohéat dedé pínah nihcan caá. Diosdih jéihcannitboó ñi wutatdihjeh ñi bohéna caá. Cristoíhboodíh ñi bohécan caá.*

⁹ Nin pah Cristoíh dooná ã jumna caá: Caán jwí íp biíc yoobó jumni, Diosjeh tigaá ã jumap. Páant ã jumachah yuhna, nin baácboó jwí nihah pah ãt cãac jumap wut jĩ. Cãac yoobát ã jumachah yuhna, ã íp ã wëpat, ã oyat, ã túyatbut caandíh ã jumna caá. ¹⁰ Yeéb Cristoíhwã jumna, Dios ã wëpat, ã oyat, ã túyatbut yeebdíhbut ã jumna caá. Pánihna, ñíh caolihdih dedé ã jũdhcan caá. Caán Cristo nihah maátadih chah maáh ã jumna caá. ¹¹ Wã déewã Dios ã wutatjidih jepahat túut niijná, quehli nah yapat chóodih ípĩ bóod yohna caá. Obohjeéhtih, yeéboó páant ñi chãjcah yuhna, Cristoíhwã jumna, bóod yohnit panihnit tigaá ñi jumap. Ñi bóod yohat pah ñi yéej chãjihat jenah joyát dih Cristoboó yeebdíh ãt yohop taga. ¹² Caandíh ñi jepahachah, daabánit ñit jumap taga. Pánih daabánit, jwúub pah jũóhna, Jesús dih ñi yohat, ã jwúub boó pud jũúwát pah ã jumna caá. Páant ã chãjat dée pah chãjnit, ãjeéh biíc dih ñi jumna caá. Pánihna, “Dios ã wëpatjĩh Cristodih ã boanachah, weemdíhbut ã wëpatjĩh táiniboodíh ã túut nũmbípna caá”, ñit niíj jenah joyóp taga.*

¹³ Yeéb jãtíh wunnit panihnit jumna, ñi yéejat jíib iiguípna bejnit pínah ñit jum jwuhap taga. Obohjeéhtih, bũ Cristo ã wun

wúhatjĩh jwí íp yeebdíh ãjeéh jumnit pínah ãt chãjat taga. Jwiít nihah jwí yéejatdih ãt yohop taga.* ¹⁴ Moisés ã wutatjidih jwí jepahcah, jwiít dih peéh chãjat ãt jumap wut jĩ. Obohjeéhtih, Cristo cruzboó ñahnit, jwiít dih ã wun wúhatjĩh caán wutatjidih jwí jepahcat jíib bũdáatdih Dios ãt yohop wut jĩ.* ¹⁵ Cristo pánih wunna, nemépwã ñi naóh yacat wëpatdih dáuc wáinit, ãt yohop wut jĩ. Pánih yohnit, nemépwã ñi maáh biíc dih Dios ã yap yohochah, oboh jumnit ñi jumna caá. Cristo cruzboó ã wunatjĩh queétdih ã yap yohatdih nihahdih jéihyana, Dios queétdih ãt tícanap wut jĩ.

Cristoíhwã jumna, jwí nũowã ñi wutatjidih jwí jepahcat

¹⁶ Ñi jeémát dih, ñi babhbatdihbut enna, jópchi jumat pah, widh jumat pah, semana jumat pah, “Bũ Diosdih chah jwí weñat pínah yeó jáapna caá”, niíj jenah joicán, ñi míic wáaccach enna, “Queétdih peéh chãjat caá náahap”, bita yeebdíh ñi niíj en tagaá. Páant ñi niíjchah joiná yuhna, páantjeh queétdih ñi joyáh bojoó.* ¹⁷ Dios jon jãtíh moondíh páant ñi chãjat pínahdih ãt wutjip taga, túttimah ded pah Cristo ã wun wúhat pínahdih jwiít dih jéihyaat túut niijná. Obohjeéhtih, bũ láa Cristo jwiít dih wun wúhnit, ã jwúub boó pud jũúwát dih jwí túi jéihna caá. ¹⁸ Bitaboó nin pah ípĩ chãjna caá: “Weém oboh jumni Diosdih wã jéih úbhcan caá”, niíj jenah joinít, ángelwãdih ípĩ úbhna caá, ñi úbát dih queét Diosdih ñi jwúub naóh yapaat pínah niijná. Bitabut “Oo jumat pah jíghatdih wã enep be. Pánih ennit, weém chah jéihni caá”, ípĩ niíj jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant ñi niíj jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Pánih jumnit, “Ded pah jwí chãjat biíc yoobó, yeéb ñi chãjcat jíib, yeebdíh Dios ã peéh chãja naáh”, yeebdíh ñi niíjchah yuhna, queétdih ñi joyáh bojoó. ¹⁹ Páant niijnitboó Cristo ã wutat pah chãjcan, ãjeéh ñi jumcan caá. Obohjeéhtih, jwiítboó áihwã ãjeéh jumnit, áih bácah panihni jwí jumna caá. Caánboó wao dáh panihni jumna, jwiít dih ã wutna caá. Caandíh jwí jepahachah, Diosboó jwiít dih

* 2:8 Gá 4.3,9 * 2:12 Ro 6.4 * 2:13 Ef 2.1-5 * 2:14 Ef 2.15 * 2:16 Ro 14.1-6 * 2:19 Ef 1.22; 4.15-16

āpī teo wáacna caá, caandíh chah jwī jéihyat pínah niijná.*

²⁰ Cristo yeebdíh át wun wūhup taga, yéej chāj cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumát pínah niijná. Pánih túut nuumná, Diosdih jepahcannitboó ī wutachah, ñi joyáh bojoó.* ²¹ Queét ī jenah joyátjīh nin pah yeebdíh īpī niij wutna caá: “Caán jeémátdih babhbatdihbut jeémpcan, babhcan, ñi teoca bojoó”, īpī niij wutna caá. ²² Obohjeéhtih dedédih jwī jeéméchah, waícanjeh āpī buudná caá. Pánihna, buudní pínahdih cáacwā ī jenah joyátjīh jeh ī wutachah, Dios ā wutat pah nihcan, ī wutat dedé pínah nihcan caá. ²³ Nin pahbut yeebdíh ī niij wutna caá: “ ‘Weém oboh jumni caá’, ñi niij jenah joyoó”, ī niijná caá. Īih bácahdih yeejép chājnit, yeebdíhbut biíc yoobó ī chājat túutna yuh caá. Páant ī wutachah, jéih beedánit ī jenah joyát pah ī chājat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, ī wutat ā túican caá. Páant cáacwājeh ī wutat dée nihna, jwī yéej chājatdih jwī cádahíhichah yuhna, jwiítidih ā teo wáaccan caá.

3

¹ Cristo waóh boo pud jūóhni ā jumachah, yeéb āihwābut ājeéh boo pud jūóhnit panihnit jumna, ā weñat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Caán jeáboó jwī íp jéihyepmant bóo buwámant chúdnit, nihatdih wutni caá.* ²⁻³ Cristoíhwā jumna, ñi yéej chājatdih ñi cádahachah, Diosboó yeebdíh ā wapna caá, páantjeh ājeéh ñi túi jumat pínah niijná. Jeáboó jwī juibínachah, Dios ā wāhni pínahdih túi jenah joinit, nin baácdih bóo yeejépdih ñi bidca bojoó.* ⁴ Pánihna, Cristo páantjeh jumat túutni, jeámant ā jwūub dei jūúwáchah, nihat caandíh ī wēi naáwáchah, yeéb ājeéh jumnitdihbut ī wēi naóhbiipna caá.*

Yeéb Cristoíhwā ded pah ñi jumat

⁵ Cristoíhwā jumna, jātih ñi yéej chājatjidih ñi cádahaá: Ñi weha mána nihcannitjīh ñi yéej chāj cádahaá. Nihat ñi yéej chājíhat jenah joyátidihbut ñi cádahaá. Bíi déedih ñi en ñinahca bojoó. Bíi déedih

búdí bidna, Diosboodíh ñi jenah joicán caá. ⁶ Bitá pánih yéej chājna, caandíh ī yap yohochah ennit, queétdih íjna, Dios búdí ā peéh chājbipna caá.* ⁷ Pánih yéej chājnit ñit jum jwuhji tagaá. ⁸ Obohjeéhtih, buu caán yéej chājatdih ñi cádahaá. Nin pah ñi chājatdihbut ñi cádahaá: Ñi íj jenah joyátidih, tubit íjnit, ñi táoh jūihñatdih, bitadih yeejép ñi jenah joyátidih, bitadih yeejép dooná ñi naáwátidih, yeejép ñi wéheatdih, nihat páant ñi chājatdih ñi cádahaá. ⁹⁻¹⁰ Pánihna, yeéboó Jesúíhwā jumna, yéej chājatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumnit ñit jumup be.* Dios yeebdíh páant át túut nuumát túutup taga, caandíh chah ñi túi jéihyat pínah, caán ā jumat pah ñi jumat pínahbut niijná.* Pánihnit jumna, ñi míc yeeca bojoó.* ¹¹ Cristo nihat āihwājeéh ā jumachah, Dios jwiít nihatdih biíc yoobó ā enna caá. Pánihna, judíowā, judíowā nihcannitbut, bóodnit, bóodcannitbut, jwīh wéheatdih wéhenit, wéhecannitbut, bohénit, bohécannitbut, teo wāhnit, maáta déebut jwī jumachah, dedé pínah nihcan caá. Jwiít nihat mácah jwī jumachah yuhna, Jesucristo nihat āihwājeéh biíc yoobó ā jumna caá. Caán oboh jumni nihcah, caandíh jeh chah jenah joyát caá jwiít nihatdih náahap.

¹² Pánihna, Dioíhwā, ā ñíonit, ā oinit jumna, nin pah ñi chājaá: Bitadih ñi jīgah en teo wáacá. “Chah jéihni wā jumna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Bitadih jūihcan, ded pah ī chājachah yuhna, íjcan, túinijeh ñi chājaá. ¹³ Ñijeéh jumnit ñi náahat pah ī chājcah yuhna, íjcanjeh, páantjeh ñi jumah bojoó. Ñijeéh jumnit yeebdíh ī túi chājcah enna, míc íjnit, waícanjeh ñi míc yoobánaá. Jwī Maáh ñi yéej chājatdih át yohop taga. Páant ā yohat pah yeebbút ñi íjatdih ñi míc ámohoó.* ¹⁴ Páant wā wutat chah yeebdíh nin pah wā wutna caá: Bitadih ñi míc oyoó. Pánih míc oina, nihat biíh wā wutatdihbut ñi jepahbipna caá. Pánih míc oina, biíc weh pah ñi jumbipna caá. ¹⁵ Biíc bácah panihni jumna, míc jūihcanjeh, bita Jesúíhwā biícdih jwī túi jumat pínahdih Dios

* **2:20** Ro 6.6-11; Gá 2.19-20; 4.3,9 * **3:1** Sal 110.1; Mt 22.44; He 1.3 * **3:2-3** Ro 6.4-11; Col 2.12 * **3:4** Gá 2.20; Fil 1.21 * **3:6** Ef 2.3 * **3:9-10** Ef 4.22 * **3:9-10** Gn 1.26; Ef 2.10 * **3:9-10** Ef 4.24 * **3:13** Ef 4.2,32

jwiít dih ã náah yacna caá. Páant ã náah yacat pah, yeéb bíicdih ñi túi jumúú. Pánihna, ded pah ñi chãjat pínahdih jenah joinít, “Nin pah chãjna, ¿bita Jesúíhwã bíicdih páantjeh wã túi jummi niít?” niij jenah joyát caá náahap. Pánih túi bíicdih jumnit, “Ma teo wáacat túina caá, Paá”, Diosdih ñi niiji.

¹⁶ Cristoíh túini doonádih ñi túi náhninaá. Búdí ã teo wáacatjñh ã naáwát dih ñi túi míic bohénaá. Pánihna, míic teo wáacat túut niijná, “¡Ma túi jenah joyó chaáh! Páant ma chãjachah, meemjéh ma míic yéejabipna caá”, ñi niij naáwá. Jwí Maáhdih chah jéihyat túut niijná, Salmosjñh, wëi ewatnajñh, Túini Espiritu ã wãhni ewatnajñhbut bíicdih ñi eweé. Caandíh búdí wëinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi niij wëi eweé. ¹⁷ Jwí Maáhdih Jesús dih ñi weñaat túut niijná, ded pah chãjna, ded pah naóhna, túinijeh chãjnit ñi jumúú. Cristo ã teo wáacatjñh jwí íip Diosdih úbhñit, “Túina caá, Paá”, caandíh ñi niiji.*

Ded pah Jesúíhwã bíicwã ñi jummat

¹⁸ Yeéb áa jumnit yaádh, ñi weha mánadih ñi túi jepahaá. Páant tigaá chãjat náahap jwí Maáhdih Cristoíhwã yaádh dih.* ¹⁹ Yeéb áa jumnit neonáboó ñi weha mána yaádh dih ñi túi oyoó. Pánih oinit, jũhcanjeh, túi waóhñit, queédih túinijeh ñi jumúú.*

²⁰ Yeéb ñi wehbut ñi mánadih yap yohcanñit míicjeh ñi jumúú. Páant ñi jumuchah ennit, jwí maáhdih yeébdih ã wëibipna caá.*

²¹ Yeéb ñi mánabut ñi wehdih páantjeh ñi jũhca bojoó. Pánih jũhñit, íjanit, queédih búdí ñita jñgaha tagaá. “Í enechah, weémboó wã túi chãjcan nacaá”, ñita niij jenah joi tagaá.*

²² Yeéb teo wãhñit ñi maátadih ñi túi jepahaá. “Caán ã enechahjeh, wã túi teobipna caá, weemdíh ã wëi enat pínah niijná”, ñi niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, jwí Maáhdih Jesús dih weñaíhna, ñi maátadih yeecanjeh, ñi túi jepahaá. ²³ Yoobópdih yeéb Cristoíhwã jumna, caandíh túi jepahñit ñi jumúú. Nin baác dih moón ñi maátadih jepahna, Cristodihbut jepahñit ñi jumúú. Ded pah ñi maáta ñi wutat pah yabhcanjeh, ñi túi teweeé. ²⁴ Páant ñi jepahat jíb

Cristoboó yeébdih ã túi chãjbipna caá. “Wã pebhboó ñi jumuchah, yeébdih túinidih wã wãhbipna caá”, jwí Maáhdih ñi niijátjeh pah ã wãhbipna caá. Caandíh yeéb ñi túi jéihna caá. Jwí Maáhdih Cristodih yeéb teo wãhñit ñi jumna caá. ²⁵ Obohjeéhtih, det túi chãjcannitdih bíic jadhdat wihcan, jwí Maáhdih ã peéh chãjbipna caá.*

4

¹ Yeéb maátaboó, ñi pebh moondíh ñi túi wáyaá. Yeébdihbut Dios ñi Maáhdih ded pah ñi chãjachah, ãpí enna caá. Páant ã enatdih túi náhninit, ã náah yacat pah yoobópdih ñi pebh moondíh ñi túi chãjaá.*

Nihat queét Jesúíhwã ded pah ñi jummat

² Túi jenah joinít, yeó jáap jummat pah Diosdih ñi túi úbú. Pánih úbhñit, ã jepahat pínahdih jéihñit, “Weemdíh mapí túi chãjna caá, Paá”, caandíh ñi niiji. ³⁻⁴ Jwiít dihbut ñi úbú. Cristoíh túini dooná, cãacwã ñi jéih jwahca naáhdih bohéna, queédih jwí túi jéihyaat pínah niijná, jwí ípdih búdí ñi úbú. Páant wã bohéat jíb bum nemat muúboó wã jumna caá. Pánihna, det weemdíh enedih jwinít dih Dios naáwát dih wã túi naáwát pínah niijná, ñi úbát pínahdih wã náahna caá. Páant naáwát tigaá Cristo weemdíh ã wutap.*

⁵ Jesús dih jepahcannitjeh jumna, ãih túini doonádih queédih ñi naáwáchah, ñi joyát pínah niijná, yéej chãjcanjeh, Dios ã náahat pah ñi chãjaá.* ⁶ Bitadih míic wéhena, túinijeh ñi naáwá. Páant ñi naáwáchah, túi wëi joinít, jéihíhna, yeébdih ñi úbh joibípn caá. Páant ñi úbh joyóchah, queédih ñi túi jéih jepahbipna caá.

Pablo ã péé túyat tútat

⁷ Jwí úud panihni, jwí oini Tíquico, Cristoíh túini doonádih bohéna, jwiít bíicdih teo cádahcanni ã jumna caá. Nin wã daácnidih úb bejna, ñi pebhna juibínit, nihat wíih doonádih yeébdih ã naóhbipna caá.*

⁸ Ded pah wã jummatdih yeébdih naóhñit, ñi jñgahatdih ã yayaát pínah niijná, ñi pebhna caandíh wã wahna caá.* ⁹ Tíquicodih pej

* **3:17** Ef 5.19-20 * **3:18** Ef 5.22; 1P 3.1 * **3:19** Ef 5.25; 1P 3.7 * **3:20** Ef 6.1 * **3:21** Ef 6.4 * **3:25** Dt 10.17; Ef 6.5-9 * **4:1** Ef 6.9 * **4:3-4** Ef 6.18-20; Fil 4.6 * **4:5** Ef 5.16 * **4:7** Hch 20.4; 2Ti 4.12 * **4:8** Ef 6.21-22

jum bejni pínah wã oini, wã úud panihni Onésimodihbut wã wahna caá. Caán ñíih tátchidih bóo, Cristodih cádahcanni ã jumna caá. Pánihna, queét chénat pah jwiít ninjĩh ded pah jwĩ yapatdih yeebdíh í naóhbipna caá.*

¹⁰ Aristarco, nemat muúboó wãjeéh jumni, yeebdíh ã túyat túutna caá. Bernabé baih Marcosbut ã túyat túutna caá. Æih doonádih játih wãát wahap jĩ. Pánihna, ñi pebhna ã jubínachah, caandíh ñi táí wēi jwãáá.* ¹¹ Jesús “Justo”, ã niijníbut yeebdíh ã túyat túutna caá. Nit biíc peihcannitjeh caá wã déewã yoobát pohba weém biícđih Dios naáwátđih í bohéna caá, Cristodih cáacwã í jepahat pínah niijná. Queét weemdíh táí teo wáacnit í jumna caá.

¹² Épafra, ñijeéh jumni, yeebdíh ã túyat túutna caá. Caán Cristodih teo wãhni mun tigaá. Pánih jumnit, Diosđih úúbhna, yeebdíh búdí ãpĩ úúbhna caá, “Ded pah ã niijátji pah Dios weemdíh ã táí chãjbipna caá”, niij jéihna, Diosđih táí péenit, ã náahat pah ñi chãjat pínah niijná.* ¹³ Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Caán yeebdíh ãpĩ úúbh cádahcan caá. Laodicea tátchidih moondíh, Hierápolis tátchidih moondíhbut búdí ãpĩ úúbhna caá. ¹⁴ Jwĩ oini Lucas, cohni cáacbut yeebdíh ã túyat túutna caá. Demas yuh buca ã túyat túutna caá.*

¹⁵ Jwĩ déewã Laodicea tátchidih moón búdí í túyu naáh. Ninfabut mi túyu naáh. Jesúhwã miíh muúboó míc wáacnitbut í túyu naáh.

¹⁶ Nin wã wahní núodih ñi míc bohé péanit, Laodicea tátchidih moondíhbut ñi wahaá, queétbut í míc bohéat pínah niijná. Queétđih wã wahní núodihbut, yeebbát ñi míc bohénaá.* ¹⁷ Arquipodih nin pah ñi niij naáwá: “Jwĩ Maáh Jesús meemdíh ã wutatji pah ma péanaá”, ñi niijí.*

¹⁸ Weém Pablo, wĩih téihyajĩhneh nin túyat túutatđih wã daácna caá. Yeebdíh búdí wã túyat túutna caá. Nemat muúboó wã jummatđih náhninit, weemdíh búdí ñi úúbú. Dios yeebdíh oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* **4:9** Flm 10-12 * **4:10** Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2; Flm 24 * **4:12** Col 1.7; Flm 23 * **4:14** 2Ti 4.10,11; Flm 24 * **4:16** Ap 3.14-22 * **4:17** Flm 2

1 TESALONICENSES

Pablowã queédih ï túyat tútat

¹ Weém Pablo, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwĩ íp Dioíhwã, jwĩ Maáh Jesucristoíhwãbut ñi jumuchah, nin núodih biíhdih daacát tútñit, yeebdíh wã wahna caá. Weém, Silvano, Timoteojíh, jwiít biíc peihcannit yeebdíh búdí jwĩ túyat tútña caá. Jwĩ íp Dios yeebdíh oinit, ã teo wáaca naáh, ñi túi jummat pínah niijná.*

Tesalónicadih moón ï túut nuumát

² Diosdih úbhna, “Míih Tesalónicadih moón ï túut nuumátji ã táina caá, Paá”, jwĩpĩ niijná caá. ³ Yeebdíh náhninit, Diosdih nin pah jwĩ niij úbhna caá: “Paá, míih Tesalónicadih moón meemdíh túi jenah joinít, ma weñat pínahdih ípĩ chãjna caá. Meemdíh oinit, bitadihbut oina, queédih ípĩ túi teo wáacna caá. Jesucristo ã jwúub dei júúwát pínahdih túi wēi páinit, meemdíh ï cádahcan caá”, jwĩ niijná caá. Páant ñi jummatdih búdí wēinit, Diosdih “Táina caá, Paá”, jwĩpĩ niijná caá. ⁴⁻⁵ Jwĩ déewã panihnitá, Jesucristoíh táini doonádih yeebdíh naóhna, oboh jumni naáwát nihcan jíi. Obohjeéhtih, Túini Espíritu ã wēpatjĩh yeebdíh jwĩ naáwáp jí. Páant jwĩ naáwáchah, Túini Espíritu yeebdíh ã teo wáacap jí, jwĩ naáwátidih joinít, ñi jepahat pínah niijná. Páant ñi jepahachah, Dios yeebdíh oinit, áihwã pínah ã ñíwatdih jwĩ jéihna caá. Ñijeéh jumnit, yeebdíh jwĩ túi teo wáacatjidih yeebút ñi jéihna caá.

⁶ Ñijeéh jumna, ded pah jwĩ chãjatjidih ennit, jwĩ Maáh Jesucristo ded pah ã jumatji doonádihbut jéihnit, yeebút biíc yoobó ñi chãjna caá. Jesúih táini doonádih joíhcan íjna, bita yeebdíh yeejép ï chãjachah yahna, Túini Espíritu yeebdíh ã teo wáacachah, yeebboó wēinit, Diosdih ñi túi joyóp jí.* ⁷ Páant ñi jummat doonádih joinít, nihat ñíih baác Macedonia baác dih moón, nin baác Acaya baác dih moón Jesúihwã ñi jummat pah mantih túut nuumná caá ï chãjap.

* 1:1 Hch 17.1 * 1:6 Hch 17.5-9 * 2:2 Hch 16.19-24; 17.1-9 * 2:4 Gá 1.10

⁸ Pánihna, jwĩ Maáh Jesúih doonádih jepahnit, ñi túi túut nuumátji doonádih joinít, bitabut jwĩ Maáhdih ít jepahap wut jí. Ñíih baác dih moón, Acaya baác dih moonjéhbut nihcan, nihat baác dih moón Diosdih ñi túi jepahat doonádih ít joyóp wut jí. Ñi wūt yána caá. Jwiítboó ñíih doonádih queédih jwĩ naóh jwahcah, queét jãtíh ítát joyóp tabe. ⁹ Pánihna, ñi túut nuumát doonádih jwĩ naáwát déedih, yeéb jwiítidih wēi jwááhñit, ñi túi joyátjidih ípĩ jwááh naáwáp jí. Ñi pãpninadih úbh cádahñit, Dios yoobátidih wēi úbhñit, ã wutadidih ñi túi jepahatjidihbut ípĩ naáwáp jí. ¹⁰ Dios wúuh jeámant ã jwúub dei júúwát pínahdih ñi túi páñatidihbut ípĩ naáwáp jí. Caán Jesús wunnijidih yahna, Dios át booanap tají. Caan tígaá Dios yeejép yoobát ã peéh chãjat déedih jwiítidih ã túi ubna caá.

2

Tesalónicadih jumna, ded pah Pablo ã jumati

¹ Ñijeéh jumna, yeebdíh jwĩ bohénachah, túi wēi joinít, ñi jepahap jí. Páant ñi jepahachah, jwĩ tewat oboh jumni nihcatdih ñi jéihna caá. ² “Pablowã jwiítidih enedih ï júúwát pínah jãtíh, Filipos tútchiboó ï bohénachah, íjñit, caán tútchidih moón queédih yeejép ï chãjap jí”, yeebboó ñi niij náhnina nacaá. Obohjeéhtih, Filiposdih moón jwiítidih yeejép ï chãjachah yahna, úmcanjeh, Jesúih doonádih yeebdíhbut naáwádih jwĩ jubínap jí. Biquína ñíih tútchidih moón maáta jwiítidih ï naóh cádahat tútuchah yahna, Dios ã teo wáacatjĩh Jesúih doonádih yeebdíh jwĩ túi naáwáp jí.* ³ “Pablowã yoobópdi ï naóhcan caá. Yeebdíh pánih bohéna, queédih ñi weñat pínahdihjeh ï bidna caá”, biquína ï niij yeena caá. ⁴ Obohjeéhtih, Dios jwĩ jenah joyátidih jéihni nin pah ã niij naáwáp jí: “Jesúih táini doonádih ï naáwát pínah niijná, Pablowádih wã wahbipna caá”, ã niij jí. Pánihna, caandíh naóhna, “Pablowã túi chãjñit caá”, bita ï niij jenah joyát pínahdih jwĩ bidcan caá. Diosboó “Í túi chãjna caá”, ã niiját pínahdihjeh

bidnit, Jesúih doonádih jwĩ naáwáp jĩ.*
 5 Pánihna, yeebdíh naóhna, túini niiját pah niijcán, ñíh bíí déedih náahcan, ded pah jwĩ bohéatjidih ñi jéihna caá. Diosbut páant jwĩ chājatjidih ã jéihna caá. 6 “Pablowā chah jéihnit caá”, yeéb, bitabut ñi niij jenah joicát pínah niijná, yeebdíh jwĩ bohénap jĩ. 7 Jesucristoíh túini doonádih yeebdíh naáwát túutna, Dios ã wahnit jamna, yeebdíh búdí jwĩta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih wutcan, búdí oinit, chaíhjah bohéna, yeebdíh jwĩ yójahcap jĩ. Nomanih mi wāúhdih túinijeh mi en dawát pah yeebdíh jwĩ bohénap jĩ. 8 Yeebdíh búdí oinit, wēina, nihat yeó jáap jamat pah túini doonádih jwĩ naáwáp jĩ. Bitá jwiítidih ĩ mao yohíhatdih jéihna yahna, yeebdíh jwĩ teo wáac cádahcap jĩ. 9 “Jwĩjeéh ĩ jam láa, ĩh bácah ã chūnáchah yahna, búdí ĩ tewep jĩ”, ñi niij náhnina nacaá. “Baáb jéenat pínah jātih teo jwíhñit, páú nihat yeó jáap teo tãah bejnit, chei tac yoob póhba ĩpĩ teo cádahap jĩ. Pánihna, Dioíh túini doonádih naóhñit, jwiítidih tac būgáíhcan, ĩ jeémát pínahdih jíib chājat túut niijná, búdí ĩ tewep jĩ”, ñi niij jéihna caá.*

10 “Jwĩjeéh jamna, Dios ã weñat pínahdihjah chājnit, ĩ túi jamup jĩ”, ñi niij jéihna caá. Diosbut caandíh ã jéihna caá. Pánihna, bita “Pablowā yeejép ĩ jamup jĩ”, ĩ jéih niijcán caá. 11-12 “Jwiít nihatdih túinijeh ĩ bohénachah, jwĩ túi joyóp jĩ. Biquínadibut jwiítidih ĩ naáwáp jĩ. Ded ã wehdih ã túi bohéat pah jwiítidih ĩ túi naáwáp jĩ. Dios ã weñat pínahdih ded pah jwĩ chājat pínah niijná, búdí ĩ bohénap jĩ”, ñi niij jéihna caá. Dios yeebdíh át ñíwip wut jĩ, áihwā jamnit, ájeéh ã maáh jamupboó ñi jamat pínah niijná. Páant yeebdíh jwĩ bohéatjidihbut ñi quíib būdcán nacaá.

13 Pánihna, yeebdíh jwĩ naáwátidih ñi túi jepahachah náhninit, búdí wēinit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwĩpĩ niijná caá. ã naáwátidih yeebdíh jwĩ bohénachah, nin pah ñi niij jenah joyóp jĩ: “ĩ jenah joyátjĩhjah naóhna ĩ chājcan caá. Dios naáwát yoobát jwiítidih bohéna caá ĩ chājap”, ñi niij jenah joyóp jĩ. Pánih jenah joiná, caán naáwátidih

joinít, Jesúsdih jepahna, túiniboodíh túut nūamná caá ñi chājap. 14 Judea baácdih moón Dioíhwā ĩ jamat pah yeebbát bíic yoobó ñi jamna caá. Dios ã wahnit Jesucristodih queét ĩ jepahat jíib, ĩh baácdih moón judíowā, queétdih yeejép ĩ chājap jĩ. Pánihat pah muntih, yeebbát Jesúsdih ñi jepahat jíib, ñíh baácdih moonjéh yeebdíh yeejép ĩt chājap taga.* 15 Queét judíowā jon jātih Dios naáwátidih naóh yapanitjidih yehna niijnít, ĩt mao yohop tajĩ. Túttimah, jwĩ Maáh Jesucristodihbut ĩt mao yohop tajĩ. Túttimah, Dios naáwátidih ñi joicát pínah niijná, jwiítboodíh ñíh tútchimant ĩ bacanap jĩ. Pánih chājna, Diosdih búdí íjanit, nihat cáacwādidibut ĩ eníhcan caá.* 16 Judíowā nihcannit iiguipna ĩ bejat déedih náahcan, Jesúih doonádih naáwátidih jwĩ bejchah, judíowā jwĩ naáwátidih ĩ jāhíhip yah jĩ. Pánihna, Diosdih yehna ĩ niiját jíib, íjnit, Dios queétdih búdí ã peéh chājbiipna caá.

Pablo Tesalónicadih moondíh ã jwíwub eníhat

17 Yeebdíh wā cádah jūúwúchah, wíh caolih ñijeéh ã páñap be. Maátcanjah ñijeéh wihcan yahna, yeebdíh búdí jwĩ bidip be. 18 Pánihna, búdí oina, yeebdíh enedih jwĩ jwíwub bejíhip yah be. Weemjéh dawá láa yeebdíh búdí enedih wā bejíhichah yahna, Satanás jwĩ jib bejatdih ã jāhap jĩ. 19 Yeebdíh Jesúih doonádih jwĩ naáwáchah, ñi túi joyátjidih náhninit, búdí jwĩ wēina caá. Jwĩ Maáh Jesús ã jwíwub dei jūúwúchah, ñi jepahatjidih jenah joinít, búdí wēina, “Jwĩ naóhñiji túini doonádih ĩ túi jepahap jĩ”, Jesúsdih jwĩ niij naóhbiipna caá. 20 Pánihna, yeebdíh jwĩ naáwáchah, ñi jepahatji jíib, jwĩ Maáh jwiítidih ã wēi naáwátidih jéihnit, jwiítbut búdí jwĩ wēina caá.

3

Timoteodih ã wahat

1-2 Pánihna, yeebdíh búdí náhni dahwanit, yeebdíh ã enat pínah niijná, Timoteodih ñi pebhna jwĩ wah bojop be. Caán jwĩ úud panihni, weemdíh pej jamni, Cristoíh túini doonádih āpĩ naáwáp jĩ. Diosjeh caandíh ã wahachah, weemdíh búdí ã teo

* 2:9 Hch 18.3; 2Ts 3.8 * 2:14 Hch 17.5 * 2:15 Hch 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12

wáacap jĩ. Pánihna, yeebdíh ã bohéat pínah niijná, ñi pebhna caandíh wahniji, Atenas tátchiboó bíicjeh wã páñap jĩ.* ³ Jesúsdiñ ñi jepahatji jíib bita yeebdíh yeejép ĩ chãjachah yuhna, Diosdiñ ñi cádahcat pínah niijná, yeebdíh wã bohéat túutap jĩ. “Jesucristodiñ jwĩ jepahachah, jwĩ túut nũmátdiñ íjnit, áihwã nihcannitboó jwiútdiñ yeejép ĩ chãjbipna caá”, jwĩ niij jéihna caá. ⁴ Ñijeéh jumna, páant jwĩ yapat pínahdiñ dawá láa yeebdíh jwĩ naáwáp jĩ. Bũũ jwĩ naáwátji pah ã yapatdiñ ñi jéihna caá. ⁵ Pánihna, ded pah ñi jummatdiñ búdí jéihíhna, Timoteodiñ wã wahap jĩ. “Nemépwã ĩ maáh queétdiñ ã yee naáwáchah, ¿queétdiñ caandíh yehna ĩ niijná níit? Yehna ĩ niijcáh, niñat conboó jwĩ bohéat búdí jwĩ tewatji bũudní ã jumbipna caá”, wã niij jenah joyóp jĩ.

⁶ Bũũ Timoteo, ñi pebhboó juibíniji, ã jwúub jayáp jĩ. Jwúub jwinít, “Niñat Tesalónica tátchidiñ moón meemdiñ búdí ĩ túyat túutap be. Queét Dios naáwátdiñ táí joiná beé ĩ chãjap be. Táí joinít, Diosdiñ búdí oinit, ĩ míic táí oina beé. Yeebdíh náhninit, búdí wéinit, yeebdíh ĩ bidna beé. Yeéb queétdiñ bidnit, búdí enediñ ñi bejíhat pah mántih, queétdiñ yeebdíh ĩ bidna caá”, weemdiñ ã niij naáwáp jĩ.* ⁷ Páant ã niij naáwáchah, yeebdíh jwĩ náhni dahwaat ã yayáh bejep jĩ. Yeéb Dios naáwátdiñ jepahnit, ñi táí jummat doonádiñ joinít, bita jwiútdiñ yeejép ĩ chãjachah yuhna, búdí jwĩ wéina caá. ⁸ Yeéb jwĩ Maáh Jesúsdiñ ñi táí péenachah, jwĩih caolih búdí ã wéina caá. ⁹ Pánihna, “Paá, ma teo wáacatjĩh queét Jesúsdiñ ĩ táí péeatdiñ jéihna, búdí wã wéina caá. Páant weemdiñ ma weñaat ã táina caá”, Diosdiñ wã niijná caá. ¹⁰ Pánih wéinit, yeó jáap, cheibut Diosdiñ búdí jwĩ úubhna caá, yeebdíh enat túutna, jwiútdiñ ã wahat pínah niijná. Yeéb Jesúihwã ded pah ñi táí chãjat pínahdiñ beh joyát yeebdíh páantjeh ã jedhduchah, ñi pebhna jwúub bohénadiñ jwĩ bejíhna caá.

¹¹ Yeebdíh jwúub enediñ jwĩ bejat pínah niijná, Satanás ã jáhat panihatdiñ ĩ yohat pínahdiñ jwĩ íp Diosdiñ, jwĩ Maáh Jesucristodiñbut búdí jwĩ úubhna caá. ¹² Pánih úubhna, jwĩ Maáh yeebdíh ã teo wáacat

pínahdiñ jwĩ úubhna caá, chah míic oinit, niñatdiñbut ñi oyat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh búdí jwĩ oyat pah mántih, yeebdíh bíic yoobó ñi oyat pínahdiñ wã náah yacna caá. ¹³ “Paá, queétdiñ ma táí teo wáacá, ma weñat pínahdiñjeh ĩ chãjat pínah niijná”, jwĩ niij úubhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwĩ Maáh Jesucristo niñat áihwãjeéh jwúub dei jũóhñit, Jesús jwĩ íp Diosdiñ nin pah ã niij naóhbiñna caá: “Queét táinit ĩ jumachah, queétdiñ dedé peéh chãjat pínah ã wihcan caá”, ã niijbipna caá.

4

Dios ã weñat pínahdiñ ded pah ĩ chãjat

¹ Bũũ biñ bohéatdiñ yeebdíh jwĩ naáwát túut caá. Ñijeéh jwĩ jum láa, Dios ã weñat pínahdiñ ded pah ñi chãjat pínahdiñ jwĩ bohénap jĩ. Páant jwĩ bohéatjidiñ ñit quíib bũudcáp taga. Páant ñi chãjat chah ñi táí jepahatdiñ yeebdíh búdí jwĩ náah yacna caá.

² Jwĩ Maáh Jesucristo ded pah ã wútatjidiñjeh yeebdíh jwĩ naóh yapaatdiñ ñi táí jéihna caá. ³ Nin pah ñi jummat pínahdiñ Dios ã náah yacna caá: Diosdiñ jepahcannit ĩ jummat pah yeebdíh ñi jumca bojoó. Ñi áa nihcannitjĩh yeejép ñi chãjca bojoó. ⁴ Dios ã enechah, cáacwábut ĩ enechah, ñi táí áa jumúú. Pánih áa jumnit, míjeéh ñi táí jumúú. ⁵ Diosdiñ jéihcannit ĩ áa nihcannitjĩh ĩpĩ metna caá. Obohjeéhtih, yeéb Diosdiñ jéihnitboó páant ñi chãjca bojoó. Ñi weha mána yaádhjeéh túinijeh ñi jumúú. ⁶ Míjeéh bóojeéh jumniñdiñ ñi dúuc wái metca bojoó. Dios niñat ñi chãjatdiñ jéihnit, páant ñi chãjat jíib búdí ã peéh chãjbipna caá. Jon ñi pebh juibínitji caandíh búdí jwĩ bohénap jĩ. ⁷ Dios jwiútdiñ íí náah chãjatdiñ wútcán, túinijeh jwĩ jummat pínahdiñ át wútap wúť jĩ. ⁸ Butéh wã naáwátdiñ weemjéh wã wútat niñcan beé. Dios yeebdíh páant ã wútatdiñ wã naóh yapanap be. Pánihna, ded caandíh yehna niijná, weemdiñ niñcan, Diosboodíh ã yap yohna caá. Caán caá Túini Espíritudiñ yeebdíh wúhni.

⁹⁻¹⁰ Bũũ míic oyatdiñ yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. “Ñi míic oyoó”, Dios ã niij

* 3:1-2 Hch 17.15 * 3:6 Hch 18.5

watatdih joinítji caandíh táí jepahna caá ñi chājap. Pánih jepahna, nihat níih baác Macedoniadih moón Jesúhwādh yeeb ñi táí oina caá. Pánih míc oinit, chah míc teo wáacnit ñi jumúú. ¹¹⁻¹² Pánih míc oina, biícđih túinijeh ñi jumúú. Míc jūihcanjeh, bitadih yeejép táoh naóhcan, bita ĩ tawatdih tūbit ñi en naóhca bojoó. Yabhcanjeh, ñi táí teweé. Pánih teonit, bitaíh bií déedih, ĩih jeémátdihbut tūbit ñi úúbh tac bñugáca bojoó. Pánih wutatdih jáantjeh yeebdíh jwĩ naáwáp jĩ. Caandíh ñi jepahachah, Diosdih jéihcannitboó yeebdíh ennit, “Queét táí chājnit caá”, ĩ niijbípna caá.

Jesucristo ã jwúub dei jūúwáchah, ded pah ã yapat pínah

¹³⁻¹⁴ Bññ, jwĩ déewā panihnitá, Jesúhwā ĩ wñuchah, ded pah ĩ yapat pínahdih yeebdíh jwĩ naáwát túut caá, tūbit ñi jġahcat pínah niijná. Jesucristo ã wñat túttimah, Dios caandíh át jwúub boanap tajĩ. Caan páh mñntih jwiit áihwā jwĩ wñat túttimah, jwiitdihbut ã jwúub boanachah, Jesús ã jumupboó ájeéh jwĩ táí jumbipna caá. Páant jwĩ yapat pínahdih ñi túí náhninaá. Pánih náhninit, Jesúhwā, ñi oinit ĩ wñat túttimah, ñi bidna yuhna, tūbit ñi jġahca bojoó. Bita Jesúsđih jepahcannit, Jesúsjeéh ĩ wihcan niit. Pánihna, ĩ oinit ĩ wñat túttimah, ĩ jwúub míc encat pínahdih jéihna, bádí jġahnit, ĩ moh yéejna caá. Obohjeéhtih, Jesúsđih jepahcannit ĩ jġahat pah yeeb ñi jġahca bojoó.

¹⁵ Nin pah Jesúsđeh ã naáwátjidih yeebdíh jwĩ naóh yapana caá: **“Queét wíhwā wñnitji ĩ boo pñd jūúwát pínah jātih, wñcannit ĩ waóh púuh laab béj páican niit”**, Jesús át niijíp wut jĩ. ¹⁶⁻¹⁷ Nin pah ã yapbipna caá: **“Ñi púuh laab jūúwá”**, Jesús ã niij ejatdih, ángelwā ĩ maáh bádí ã ejatdihbut jwĩ joibípna caá. Dios ã wāhni póojat nahjĩh ángelwā ĩ maáh ã póojochah, jwĩ joibípna caá. Páant ã yáanachahjeh, jwĩ Maáh Jesucristo ã jwúub dei jūóhbirna caá. Páant ã dei jūúwáchah, áihwā wñnitji, Jesús ã boo pñd jūúwátji pah mñntih, ĩ boo pñd jūóhbirna caá. Queét ĩ boo pñd

jūúwáchah, jwiit áihwā wñcannit, ĩjeéh wáac jūibínit, wēpép púuh laab béjnit, mah tólihna nihat biícđih jwĩ Maáh Jesúsđih jwĩ jwāáhbipna caá. Pánihna, jwiit ni-hat biícđih Jesúsjeéh páantjeh jwĩ jumbipna caá.* ¹⁸ Pánihat pínahdih jéihnit, yeeb bitadihbut jwúub naóh yapanaá, Jesúhwā wñnitdih tūbit ĩ jġahcat pínah niijná.

5

¹⁻² Bññ, wā déewā panihnitá, Jesúhwā wñnit ded pah ĩ yapat pínahdih ñi jéihna caá, bñca. Obohjeéhtih, débólih Jesucristo ã jwúub dei jūóhni yeó jáap pínahdih jwiit cāacwā jwĩ jéihcan caá. “Náhnica, nñmñí ã juyát pah jwĩ Maáh Jesucristo ã jwúub dei jūóhbipna caá”, yeebjéh ñi niij jéihna caá. Páant ñi jéihyechah, wā jwúub naóhcan niit.* ³ Diosđih jepahcannit nin pah ĩ niijbípna caá: “Bññ túini láa caá. Cāacwā ĩ míc maocah, úumcanjeh, jwĩ táí jumna caá. Yeejép yapat jwiitdih ã wihcan niit”, ĩ táoh niijbípna caá. Páant ĩ niijíchahjeh, caandíh ĩ jepahcatji jīb, Jesús peéh chājadih ã jwúub dei jūóhbipna caá. Yaádh ĩ weép jáaat dée pah ã jumbipna caá. Wñññ jamnih mi weép jáanachah, caán tūbatdih mi jéih jweicán caá. Pánihat pah Jesucristo ã jwúub dei jūúwáchah, caandíh jepahcannitji ĩ yéejat jīb ĩ jéih jweicán niit.* ⁴⁻⁵ Obohjeéhtih, wā déewā panihnitá, yeebboó dupánap panhipboó jumcan, baabáp panhipboó ñi jumna caá. Jesúsđih jepahcannit, bita ĩ encat pínah niijná, dupánapboó yeejép ĩpĩ chājna caá. Obohjeéhtih, yeebboó páant ñi chājcan caá. Pánihna, náhnica nñmñí ã waád juyát pah, Jesús ã jwúub dei jūúwáchah, ñi wáhi bejcan niit. Yeebdíh peéh chājadih jūóhna ã chājcan niit. ⁶ Jwiit Jesúhwā jumna, caandíh jéihcannit ĩ chājat pah jwiitdih chājcat caá náahap. ðonit panihnit jumna, ded pah nin baácboó ã yapatdih queét ĩ jéihcan caá. Obohjeéhtih, jáanit panihnit, “¿Dios ã weñat pínahdih chājat túut niijná, ded pah wā chājbi?” niij jenah joyát caá jwiitdih náahap. “Waícanjeh Jesucristo ã jwúub dei jūóhbipna caá”, niij náhninit, túí chājat caá náahap. ⁷ Jesúsđih

* 4:16-17 Mt 24.30-31; Mr 13.26-27; 1Co 15.51-52

* 5:1-2 Mt 24.43; Lc 12.39; 2P 3.10

* 5:3 Is 13.8

jepahcannit, dupáat panhipboó jumna, ñonit panihnit caandih ï joicán caá. “Jesús ã jwúub dei jüóhcan niít”, niij jenah joinít, ï weñat pínahdihjeh chäjnit, ïpí babh máihna caá. ⁸ Obohjeéhtih, jwiít baabáp panhipboó jumnitdih Dios naáwátidih túi jenah joyát caá náahap. ã weñat pínahdih jenah joinít, yeejép chäjcat caá náahap. Soldado míic mawadidih bejna, ïtah wao chá páha páahnit, ãih bácahdih jãhat pínah niijná, ïtah chóodidibut ãih tacamant ãpí ðoná caá. Pánihna, soldado ã míic jãhat pah, jwiít Jesúihwãdihbut míic jãhat caá náahap. Obohjeéhtih, jwíih bácahdihjeh pohba jãhatdih niijná wã chäjcan caá. Jwíih caolidih jãhatdih niijná caá wã chäjap. Nin caá jwíih caolidih jwí jãhat pínah: Jesucristodih túi jenah joinít, Diosdih cáacwãdihbut túi oyat caá caolidih jãhat ã jumap. “Jesús wã yéejatdih yohnit, weemdih ãjeéh ã ub bejbipna caá”, niij jenah joyátbut caolih jãhat ã jumna caá. Pánih jãhñit panihnit jumna, Satanás jwiítidih ã yéejat túatuchah, caandih jwí jéih yap yohna caá.* ⁹⁻¹⁰ Jesucristodih jepahcannit biícidih Dios jwiítboodih ãt peéh chäjihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, ãihwã jwí jumat pínah niijná, jwí yéejat jib, jwí Maáh Jesucristo jwiítidih ãt wan wãhup wut jĩ. Pánihna, jwiít ãihwã jumnit, nin baácboó páantjeh jumna, wãhna yuhna, niihat biícidih ãjeéh jwí túi jumbipna caá. ¹¹ Caandih náhnit, Jesúsdih ñi túi jenah joyát pínah, ñi jepahat pínahdihbut páantjeh ñi míic teo wáacá.

Pablo queédih biih ã wãtat

¹²⁻¹³ Buh yeebdih bainí wã jwúub naáwát túat caá, páant muntih. Ñijeéh jumnit Dios naáwátidih yeebdih ï bohénachah, ñi túi joyoó. Yeebdih bohéat pínah niijná, Diosboó queédih ã wãtuchah, yeebdih bohénit, búdí ï teona caá. Pánihna, queédih oinit, ñi túi jepahaá. Yeebút míic oinit, biícidih ñi túi jumú.

¹⁴ Yabhnitdih ñi tewat túatú. Æumnitdih, jãgahnitdihbut ñi weñanaá. Wëpcannitdih ñi túi teo wáacá. Bitadidih yójahcan, ïjeéh ñi túi jumú.

¹⁵ Yeebdih yeejép chäjnitdih ñi yéej chäj jwúubaca bojoó. Niihatdih túi chäjnit, biícidih ñi túi jumú.

¹⁶ Ded pah yeejép yapna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, páantjeh ñi weñeé.*

¹⁷ Caandih ñi úbh cádahca bojoó. ¹⁸ Yeó jáap jumat pah “Túina caá, Paá”, Diosdih niijnít ñi jumú. Túi yapna, yeejép yapna yuhna, biíc yoobó “Túina caá, Paá”, niijnít ñi jumú. Pánihatdih Dios yeéb Jesúihwãdih ã náah yacna caá.*

¹⁹ Túini Espíritudih túi jepahnit, ded pah ã teo wáacatdih ñi jãhca bojoó. ²⁰ Detdih Túini Espiritu ã naáwáchah, queét ï naóh yapaihichah, yeéboó joíhccannit pah ñi jumca bojoó. ²¹ Pánihna, niihat naáwátidih túi jenah joinít, ded túini, ded túicanni ã jumatdih ñi jéihyee. Pánih jéihna, túinidih jepahnit, ñi náhninaá. ²² Obohjeéhtih, túicanniboodih, ñi joyáh bojoó.

²³ Jwiít yeebdih Dios ã túyatdih búdí jwí náah yacna caá. Pánihna, yeebdih úbhna, “Paá, queét míihwãdih búdí ma teo wáacá, yéej chäjatdih ï yap yohat pínah niijná. Meemdih ï túi jenah joyát pínahdihbut teo wáacnit, queédih ma túi wapaá”, búdí jwí niij úbhna caá. Páant ã teo wáacachah, jwí Maáh Jesucristo ã jwúub dei jüóhni yeó jáapdih yeéb ãihwã túinit ñi jumbipna caá. ²⁴ Diosjeh yeebdih ñionit, ã niijátjeh pah yeebdih ã túat nuúm péabipna caá.

Pablo ã péé túyat tútat

²⁵ Wã déewã panihnitá, jwiítidihbut búdí ñi úbú.

²⁶ Dios ã oyatjĩh niihat Jesúihwã ñi túi míic úbú.

²⁷ Jwí Maáh Jesús ã enechah, nin pah yeebdih wã naóhna caá: Nin núodih ñi pebhna ï ub juibínachah, niihat caánboó jumnit Jesúihwãdih ñi túi en naáwá.

²⁸ Jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* 5:8 Is 59.17; Ro 13.12; Ef 6.13-17 * 5:16 Fil 4.4 * 5:18 Fil 4.6; Col 4.2-7

2 TESALONICENSES

Queétdih ã túyat túat

¹ Weém Pablo, Silvano, Timoteojih túyat túatnit, yeéb Tesalónica tútchidih moón jwī íp Dioíhwā, jwī Maáh Jesucristoíhwābut ñi jumachah, nin náodih biíhdih daacát túatnit, yeebdíh wā jwáub wahna caá.*
² Jwī íp Dios, jwī Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, í teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Queétdih “Túina caá, Paá”, ã niiját

³ Wā déewā panihnitá, yeebdíh úbhñit, “Jesúsdi chah í túi jenah joyátdih, chah í míic oyatdihbut ã túina caá, Paá”, yeó jáap jumat pah jwī niiját dée caá. ⁴ Jesúsdi ñi péeat jíib, bita yeebdíh yeejép í chājachah yuhna, caandíh ñi cádahcan caá. Páant ñi cádahcatdih jéihna, bita Dioíhwādihtbut jwī túi wēi naóhna caá.

Cristo ã jwáub dei jūwáchah, Dios yeejépwādiht ã peéh chājat

⁵ Yeejép yapna yuhna, Jesúsdi ñi cádahcah enna, Dios ã maáh jumapna yeebdíh ã bejat túutbipna caá. Páant ã chājachah, ã jenah joyát yoobópdih ã jumatdih niहत cāacwā í jéihbipna caá. ⁶ Pánihna, Dios yoobópdih jenah joiní jumna, yeebdíh yeejép chājnitboodíh ã peéh chājipna caá. ⁷ Jwī Maáh Jesús jeámant jwáub dei jūóhna, búdí tūu iigát cātíh, áih wēpnit ángelwā biícdiht, yeéb yeejép yapnitjidih ã túi jumat túutbipna caá. Jwítdihbut biíc yoobó ã chājipna caá. ⁸ Pánih jūóhna, Diosdiht, jwī Maáh Jesúsíh túini doonádihtbut jepahcannitdih ã peéh chājipna caá. ⁹ Dios queétdih ã peéh chājachah, páantjeh iiguípboó yeejép í yapbipna caá. Jwī Maáh Jesús pebh jéih jumcan, búdí ã wēpatdihbut í jéihcan niít. ¹⁰ Jesús ã jwáub dei jūóhni yeó jáapdiht áihwā caandíh wēinit, “Jesús túini, chah wēpni caá”, í niijbipna caá. Yeéb áih doonádiht jwī naáwáchah joinítbut queét biícdiht caandíh búdí ñi wēibipna caá.

Queétdih ã úbát

¹¹ Yeebdíh Diosdiht jwípi úbhna caá, ã náahat pahjeh ñi chājat pínah niijná. Nihat áihwādiht páant chājat caá náahap. Pánihna, yeó jáap jumat pah yeebdíh búdí jwī úbhna caá, Diosdiht túi jenah joinít, ã teo wáacatjih ded pah ñi chājihatdih ñi bújáját pínah niijná. ¹² Páant ñi túi chājachah, jwī Maáh Jesucristoíhwā ñi jumatdih jéihñit, bita caandíh, yeebdíhbut í túi wēi naóhbipna caá. Páant ñi jumat pínah niijná, jwī íp Dios, jwī Maáh Jesucristobut yeebdíh oinit, í teo wáacbipna caá.

2

Jesucristo ded pah ã jwáub dei jūwát

¹ Būu jwuh jwī Maáh Jesucristo nin baácboó ã jwáub dei jūwáchah, míic wáac jubínit, caandíh jwī jwāáát pínahdiht wā naóhbipna caá.* ² Bita yeebdíh yeena, “Jwī Maáh átát jwáub dei jūóh tagaá”, í niijichah yuhna, ñi úmca bojoó. Biquína “Dios weemdíh páant ã niijíp jí”, niij, bita “Pablo páant át daác wahap jí”, ít niij yee tagaá. ³ Pánihna, bita páant yeebdíh í yeenachah, ñi joyáh bojoó. Caán ã jwáub dei jūwát pínah jätih, Diosdiht dawá í yap yohbipna caá. Páant í yap yohochah, chah yeejép wutni ã jíghbipna caá. Caandíh Dios peéh chājna, iiguípna ã wahbipna caá. ⁴ “Caán niहत maáh caá”, cāacwādiht niij jenah joyát túatnit, Diosboodíh ã weñat túatcan niít. “Weém caá Dios”, niij yeenit, Dioíh múboó ã waadbipna caá, niहत caandíh ennit, í wēi naáwát pínah niijná.*

⁵ ¿Ñijeéh jumna, páant yapat pínahdiht wā naáwátjidih ñi náhnican niít? ⁶ Būu caán yeejép wutni pínahdiht jähni páantjeh jwī cātíh ã jum jwuhna caá. Obohjeéhtih, Dios ã ñioni yeó jáapdiht yeejép wutni ã jíghbipna caá. ⁷ Būu caandíh ñi jéih encah yuhna, nemépwā í maáhboó Dios ã wutatdih cāacwādiht ã yap yohat túatna caá. Obohjeéhtih, páant ã chājachah yuhna, yeejép wutnidih jähni ã bejat pínah jätih caán tubit yeejép ã jéih wut jwuhcan caá. ⁸ Æ bejat túttimah bácah, tubit yeejép wutni ã jíghbipna caá. Páant ã jíghat túttimah,

* 1:1 Hch 17.1; 1Ts 1.1 * 2:1 1Ts 4.15-17 * 2:4 Dn 11.36; Ez 28.2

jwĩ Maáh Jesucristo ã yeh iigátjĩh nin baácboó jwúb dei jüóhna, ã naáwátjĩh póoj yohat pah, caandíh ã bũdábipna caá.*
 9 Caán yeejép wutniboó nemép ã wēpatjĩh, cãacwã ã jéih chãjca naáhdih dawá láa ã chãj jãutbipna caá, queét caandíh ã wēi enat pínah niijná.* 10 Búdí yeejép ã chãjachah yuhna, iiguípna bejnit pínahboó “Caán túi chãjni caá”, niijnít, caandíh ã jepahbipna caá. Queét Jesúih doonádih, yoobópdih ã jamachah yuhna, ãt joíhcap tagaá. Páant ã joíhcat jíib, queét iiguípna bejnitdih Dios ã ubcan niít. 11 Túini doonádih ã náahcat jíib, Dios queétdih máihnit pah ã chãjbipna caá, yee naáwátidih ã túi joyát pínah niijná. 12 “Caán naáwát yoobópdih niican caá”, niijnít, yeejép ã wēi chãjatji jíib, Dios queétdih ã peéh chãjbipna caá.

Dios ãihwãdih ã ñíwat

13 Yeéb jwĩ déewã panihnitá, jwĩ Maáh Jesús ã oinit ñi jamna caá. Nin baácidih ã chãjat pínah jãtih yeéb iiguípna bejnit déejidih Dios ãt ñíwip wut jĩ, ãihwã ñi jamat pínah niijná. Túini doonádih “Yoobópdih tigaá”, yeéb ñi niij jenah joyóchah, Túini Espíritu yeebdíh ãt teo wáacap tagaá, túinit ñi jamat pínah niijná. Pánihna, ã ñíonit ñi jamachah, Diosdih wēinit “Túina caá, Paá”, jwĩ niiját dée caá. 14 Túini doonádih jwĩ naáwáchah, Dios yeebdíh ãt ñíwip taga, jwĩ Maáh Jesucristo jeáboó maáh ã jamachah, yeebbát caán biícidih maáta ñi jamat pínah niijná.

15 Pánihna, Jesucristodih túi péenit ñi jamá. Pánih péena, jwĩ naóh bohéátjidih jwĩ daác wahnidihbut túi náhninit, ñi yap yohca bojoó.* 16-17 Jwĩ Maáh Jesucristodih, jwĩ íp Diosdihbut yeebdíh bádí jwĩ úbhna caá, ã náah yacat pah ñi chãjat pínah niijná. Jwiútdih oina, iiguípna bejnit déejidih Dios ã túi ubatdih náhninit, yeó jáap jamat pah bádí jwĩ wēina caá. Jesucristo, jwĩ íp biícidih yeebdíh ã teo wáaca naáh, wēp ñehnit panihnit jamna, túi chãjnit, túi míic wéhenit páantjeh ñi jamat pínah niijná.

3

“Jwiútdihbut ñi úbhú”, ã niiját

* 2:8 Is 11.4 * 2:9 Mt 24.24 * 2:15 1Co 11.2 * 3:8 Hch 18.3; 1Ts 2.9

1 Bũ jwĩ déewã panihnitá, jwiútdihbut ñi úbhú, jwĩ Maáh Jesúih doonádih dawá cãacwãdih jwĩ túi bohéat pínah niijná. Yeéb caán doonádih ñi wēi jepahat pahjeh muntih bitadidih jwĩ bohénachah, ã túi wēi jepahat pínahdihbut ñi úbhú. Pánih jepahnit, bitadidihbut ã naáwáchah, caán dooná waícanjeh ã bej peét bejbipna caá. 2 Jesúih doonádih dawá jepahcan, yeej chãjnit jamna, jwiútdih ã yeejép chãjíchah, Dios jwiútdih ã wapat pínahdihbut ñi úbhú. 3 Jwĩ Maáh Jesús ã niijátji pahjeh chãjni ã jamna caá. Pánih jamna, nemépwã ã maáh yeebdíh ã yeej chãjat túutachah yuhna, yeebdíh ã teo wáacbipna caá, Jesúsdihtú jenah joinít, nemépwãboodíh ñi jepahcat pínah niijná. 4 Páant Dios yeebdíh ã teo wáacatjĩh, ded pah jwĩ wutachah, ñi jepahatdih jwĩ túi jéihna caá. Páant ñi chãj cádahcatdihbut jwĩ jéihna caá. 5 Dios bádí ã oyatdih yeebdíh ã túi jéihyana naáh, caandíh oinit, bitadidihbut ñi oyat pínah niijná. Jwĩ Maáh Jesús yeejép yapna yuhna, Diosdih ãt cádahcap wut jĩ. Páant ã jamat pah muntih, yeebbát yeejép yapna yuhna, ñi cádahcat pínahdih wã úbhna caá.

Ã tewat tútat

6 Jwĩ Maáh Jesucristo ã wēpatjĩh, nin pah yeebdíh wã wutna caá: Det Jesúihwã jwĩ bohéátjidih jepahcan, tewíhcannitdih ñi pej jamca bojoó. 7 Ñijeéh jamnit, bádí jwĩ tewechah, ñi enep jĩ. Pánihna, jwĩ tewatji pahjeh muntih yeebdíhbut tewat ã náahatdih ñi jéihna caá. 8 Ñíih jeemátidih jíib wihcanni jwĩpĩ jeémcap jĩ. Obohjeéhtih, yeebdíh úbh tac bũgácat túut niijná, yeó jáap jamat pah, chei jamat pahbut bádí jwĩ tewep jĩ.* 9 Jwĩ bohéátji jíib yeebdíh jwĩta jíib waadá tagaá. Obohjeéhtih, jíib náahcanjeh, bádí jwĩ tewep jĩ, yeéboó jwiútdih ñi en yacat pínah niijná. 10 Ñijeéh jamnit, nin pah yeebdíh jwĩ niij bohénap jĩ: “Teocannit ã jeémcap bojo naáh”, jwĩ niijap jĩ. 11 Obohjeéhtih, yeéb biquína ñit tewíhcap wut be. Pánih tewíhcan, bitadidih ñit tac bũgánap wut be. 12 Pánih tewíhcannitdih jwĩ Maáh Jesucristo ã wēpatjĩh nin pah jwĩ

niij wutna caá: “Bitadih tac buugácanjeh, ñi teweeé, ñih jeémát pínah jíib”, jwĩ niijná caá.

¹³ Obohjeéhtih, yeéb jwĩ déewã panihnitá, táí chãjna, ñi chuucá bojoó.* ¹⁴ Biquína caanjĩh moón jwĩ tewat tútatdih ã yap yohochah enna, queétdih ñi pej jumca bojoó, tíicnit, ã túat nuumát pínah niijná. ¹⁵ Obohjeéhtih, Jesúsdi cádahnitdih ñi en jãihñat pah, queétdih ñi en jãihca bojoó. Queét ñi déewã, Jesúsíhwã ã jumuchah, ã yap yohatdih queétdih táinijeh ñi naáwá, ã táí tewat pínah niijná.

Ã péé túyat tútat

¹⁶ Jwĩ Maáh Jesús jwiítidih túí jumat túatni, yeó jáap jumat pah yeebdíh ã táí teo wáaca naáh, ñi túí jumat pínah niijná. Jwĩ Maáh ñijeéh ã túí jumca naáh.

¹⁷ Weém Pablo, nin péeni naáwátbitdih wĩih téihyajĩhjih wã daácna caá. Nihat wã daác wahnidih wĩih téihyajĩhjih wãpĩ daác péana caá. Páant péeni naáwátbitdih míic wã daacátidih enna, wã naáwát yoobát ã jumatdih ñi jéihbipna caá. ¹⁸ Jwĩ Maáh Jesu-cristo yeéb nihatdih oinit, búdí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Pablo

---

* 3:13 Gá 6.9

1 TIMOTEO

Timoteodih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, meém Timoteodih* nin náodih wã daác wahna caá. Jwĩ íip Dios jwiít dih túi ubni, Jesús jĩh ãih túini doonádih ã naáwát tút ni wã jumna caá. Jwiít dih Jesús ã pebhboó ã ub bejat pínahdih jéihna, jwĩ wēi pãina caá. ² Timoteo, meemdih Jesús doonádih weemjéh wã bohénachah joinít, Jesús dih ma jwíih jepahachah, wã wūh panihni ma jumna caá. Dios jwĩ íip, jwĩ Maáh Jesucristobut oi jĩgah ennit, ã teo wáaca naáh, ma túi jummat pínah niijná.

Bitã ã yee bohéatdih Timoteodih ã yoobáat tútat

³ Macedonia baácboó jwĩ bej láa Éfeso tútchiboó jubínit, biquína Jesús doonádih yee bohénitdih jwĩ joyóp jĩ. Páant ã bohéatdih joinít, meemdih caán tútchidih wã cádahap jĩ, ã yee naáwát dih ma cádahat tútat pínah niijná. ⁴ ã ñowã jon jãtih moón ã jengah joyátjidi pãantjeh ã bohénap jĩ. Ded pah ã naáwát ji, ã wãtnadibbut ã bohénap jĩ. Queét pãnih bohéna, míc íjanit, Dios jwiít dih ã wãtat pah ã chãjcap jĩ. ã jéihyatjĩh bohéna, Diosboodih ã túi jengah joicáp jĩ.

⁵ Páant ã jumachah enniji, meemdih chah wã wēp bohéat tútat jĩ, Jesús wã bitadidh ã oyat pínah, Diosdih ã túi jengah joyát pínah, dedé yéejat wihcan, yéejat peéh chãjatdih ã úmcat pínahbut niijná. ⁶ Páant wã bohéatdih yohnit, oboh jumnbodih ã míc wéhena caá. ⁷ Moisés ã wãtatjidi bohénit jumíhna yuhna, ded pah ã bohéatdih queétjeh ã beh joicán caá.

⁸ Páant Moisés ã wãtatjidi yoobópdih jwĩ bohénachah, túini wãtat ã jumatdih jwĩ jéihna caá. ⁹⁻¹⁰ “Caán wãtatdih jepahnitdih jwúb bohéat caá náahap”, jwĩ niij jengah joicán caá. Obohjeéhtih, nin panih chãjnitboodih bohéat caá náahap: Dios ã wãtatdih yap yohnit, yeejép chãjnit, ã mánadidh mao yohnit, bitadibbut mao yohnit ã jumna caá. Yéej chãjnit, neoná mícjeh, yaádh mícjehbut yéej chãjnit ã

jumna caá. Cãacwãdih ubnit, bitadidh teo wãhat pínah niijná, queétdih júb chãj wūh nit ã jumna caá. Yee naóh nit, túini bohéatdih yap yohnitbut ã jumna caá. Pãnih chãjnitdih caá Dios naáwát dih bohéat náahap, ã túat ñumát pínah niijná. ¹¹ Caán bohéat caá Jesús doonádih Dios weemdih ã bohéat tútat jĩ.

Dios Pablodih ã oi jĩgah enat

¹² Weém yeejép wã chãjachah yuhna, “Pablo wã naáwát dih ã túi bohé bipna caá”, niij jengah joinít, jwĩ Maáh Jesús weemdih ã ñiwip jĩ. Pãant ã ñiwichah jéihna, “Túina caá”, caandih wã niijná caá. Pãant ã ñioni jumna, ãih doonádih wã bohénachah, ã wēpatjĩh weemdih ã teo wáaca caá. ¹³ Pãant ã ñiwat pínah jãtih, Jesús dih jéih jwuhcan, caandih yeejép wã wéhénachah, ãih cãacwãdibbut yeejép wã chãjachah yuhna,* caánboó weemdih ã ñiwip jĩ. Yeejép chãj jwuhna, “Yeejép chãjna caá wã chãjap”, wã niij jengah joicáp jĩ. Pãant wã jéih jwuhcah enna, peéh chãjcanjeh, weemdih ãt oi jĩgah enep jĩ. ¹⁴ Pãnihna, jwĩ Maáh Jesucristo weemdih búdi oinit, ã túi chãjatdih jéihna, caandih wã jepahap jĩ. Pãnih jepahni jumna, ã oyatjĩh bitadibbut búdi wã oina caá.

¹⁵ Yeejép wã jwĩ jumachah jéihnit, iiguípna jwĩ bejat déedih túi ubat túat niijná, Jesucristo nin baácboó ãt dei jūwúp tajĩ. Pãant jwĩ naáwát yoobópdih ã jumatdih nihãt ã túi jéihye naáh. Weémboó bitã chah yeejép wã jumap jĩ. ¹⁶ Obohjeéhtih, pãant yeejép chãjni wã jumachah yuhna, Jesucristo weemdih peéh chãjcan, ãt jĩgah enep jĩ. Pãnih jĩgah enna, weemdih ã túi chãjatdih jéihnit, bitabut caandih ã jepahbipna caá. Pãnih jepahnit, Diosjeéh ã pebhboó pãantjeh ã jum bípna caá.

¹⁷ Dios pãantjeh jumni nihãt cãacwãdih chah maáh caá. Caán jwĩjeéh ã jumachah yuhna, caandih jwĩ en joicán caá. Caanjéh caá Dios. Biíh wihcan caá. Pãant ã jumachah jéihnit, jwiít dih yeó jáap jummat pah caandih wēi naáwát caá náahap. Pãant túi ã jumna nah.

¹⁸ Timoteo, wã wūh panihni ma jumachah, nindih meemdih wã wãtna caá: Jwiít Jesús wã waóh nitboó meemdih jwĩ teo

* **1:1** Hch 16.1-3 * **1:13** Hch 8.3; 9.4-5

jãha úubh láa, Túini Espíritu ã jéihyanachah, meemdíh jwí naóh yapanap jĩ. Páant jwí naóh yapaatjidih túi náhninit, Jesúh doonádih wêp naóh bohéni ma jumúú. Bitá meemdíh joicánjeh yeejép ã chãjachah yuhna, caandíh ma bohé cádahca bojoó. ¹⁹ Jesúsdih túi jenah joí cádahcan, yeó jáap jummat pah caandíh ma túi úúbú. “Dedé yéej chãjat jíib weemdíh ã wihcan niít”, níj jenah joyát túut níijná, mapĩ jummat pah, túinijeh ma jumúú. Biquína pánih jumcan, Jesúsdih ítát cádahap tajĩ. ²⁰ Queét cádahnit poómpjeéh Himeneo, Alejandrojĩh ã jumna caá. Pánihna, jáantjeh nemépwã ã maáhdih wáát wãhup jĩ, ded pah ã náahat pah queétdih ã chãjat pínah níijná. Queét yeejép ã bohéatjidih cádahnit, ã jwúub túut nũmát pínah níijná, caandíh wã wãhup jĩ.

2

Jesúhwã míc wáacnit, ded pah ã úúbát

¹ Bũ nin pah meemdíhjuh wã jwíh naóhna caá, bitadihbut ma bohéat pínah níijná: Yeéb Jesúhwã míc wáacnit, nihat cáacwãdih ñi úúbú, queétdih Jesúsdih ã jepahat pínah níijná. Pánih úubhna, “Túina caá, Paá”, caandíh níjãtbut ã náahna caá. ² Nihat maátadihbut úúbát náahap, míc mawat wihcan, Dios ã náahat pah chãjnit, ãh cáacwã ã túi jummat pínah níijná. ³⁻⁴ Nihat cáacwã iiguípna bejnit déedih túi ubat túut níijná, ã wúúh túini doonádih joinít ã jepahatdih Dios ã náah yacna caá. Páant bitadih jwí úúbúchah, búdí ã wẽina caá. ⁵⁻⁶ Biícjuh tigaá Dios. Obohjeéhtih, jwiítboó yéejnit jumna, caán biícduh jwí jéih jumcan caá. Páant jwí jumachah, nihat cáacwã úud jeñé Jesucristojeh jwí yéej chãjat jíib át wun wãhup jĩ, Diosjeéh jwí túi jummat pínah níijná. Jesús ã wun wãhatji doonádih Dios ã ñío láa cáacwãdih át jéihya jwíhip jĩ.* ⁷ Jesús páant ã jummatdih wã naáwát pínah, judíowã nihcannitdih túini doonádih wã bohéat pínahbut níijná, weemdíh ã níwip jĩ. Yoobópduh meemdíh wã naóhna caá. Wã yeecan caá.*

Neoná, yaádh ded pah ã chãjat

* **2:5-6** Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; Tit 2.14
* **2:12-14** Gn 2.7,21-22 * **2:12-14** Gn 3.1-6

⁸ Queét Jesúhwã mũná jummat yoobó míc wáacnit, biícduh úubhna, neoná yéejat cádahnit jumna, téihya aabánit, ã úúbú naáh. Íjcan, míc jũhñat wihcanjeh úubh waáwát caá náahap. ⁹ Yaádhboó túinijeh yégueh ã dũwá naáh, bitá ã en ñinahcat pínah níijná. Tãbit mácah jíghni ãh waó yoócnadih ã chãjca bojo naáh. Bitá ã wẽi naáwát pínahdih bidcanjeh, búdí jíib jumni iigní tãpna, yégueh chóonadihbut ã dũocá bojo naáh.* ¹⁰ Queét yaádh ã túi chãja naáh. Pánih chãjna, bitaboó queétdih jenah joiná, ã túi jíghatdih jenah joicán, ded pah ã túi chãjatboodíh ã jenah joibípna caá. Páant tigaá Dioíhwã yaádhduh náahap. ¹¹ Míc wáacna, laihcanjeh, wẽinit, bohéatdih ã túi joyó naáh. ¹²⁻¹⁴ Míc wáacnit, yaádh neonádih bohécan, ã wutca bojo naáh. Laihcan, túinijeh joí chũdnit yaádh ã jumna naáh.* Adándih Dios jwíh chãjnit, caán túttimah, Evadih át chãjap wut jĩ, caandíh teo wáacnih mi jummat pínah níijná.* Caánt Adándih wãtnih pínah mit nihcap wut jĩ. Nemép ã yeenachah joiní Adán nihcah, Evaboó mit joyóp wut jĩ. Páant ã yeenachah joiná, Diosdih mit yap yoh jwíhip wut jĩ.* ¹⁵ Obohjeéhtih, yad wili Diosdih mi yap yoh jwíhichah yuhna, yaádh ã wehdih túi en daonít, Diosdih túi jenah joí cádahcan, ãjeéh ã túi jumbípna caá. Diosdih cáacwãdihbut oinit, ã túi chãjachah, queétdih ã wẽi enbípna caá.

3

Jesúhwã ã maáta ded pah ã chãjat

¹ Bũ, Jesúhwã ã maátadih ded pah ã níwat pínahdih wã naóhbípna caá. Ded queétdih waóhni jumíhni túini tewatdih ã bidna caá. Caán yoobópduh tigaá. ² Jesúhwãdih waóhni pínahdih ñiona, yeejép dooná ã wihcat pínah níijná, nin pah jumnitdih ã níwi naáh: Det biíc wilidihjuh bíbohniitdih, túi jenah joinít, túinijeh mũdúh waád jũúwát túutnit, túi naóh bohénitdih níwat caá náahap. ³ Det máihcannitdih, míc maocannit, míc jũhcanit, dinero búdí bidcannit, cáacwãdih túinijeh chãjnitdih

* **2:7** 2Ti 1.11 * **2:9** 1P 3.3 * **2:12-14** 1Co 11.2-6; 14.34-35

ñíwat caá náahap. ⁴ Pánih ñíonit, ì weha mána yaáhdih, ì wehdihbut yeejép ni-ijcánjeh túi wutnit ì jumna naáh. ⁵ Queétdih túi wutcan, Jesúhwādhbut ìta túi wutcan tagaá. ⁶ Jesúsdi h jáap jepahni Jesúhwādh waóhni ã jumca bojo naáh. Jáap jepahnidih ì waadánachah, “Weém chah jéihni caá”, áta niij jenah joi tágaá. Páant ã niij jenah joyóchah, Satanásdih ã peéh chājat pah muntih Dios caandihbut áta peéh chāj tagaá. Satanás páant ã niij jenah joyátji jīb, Dios át peéh chājap wut jī. ⁷ “Caán túi chājni caá”, Jesúsdi jepahcannitboó ì niijnidih maáh ì waadána naáh. Pánih túi chājni jumna, nemép ã náahat pah ã chājcah, caandih dedé yeejép dooná ã wihcan niit.*

Jesúhwādh teo wáacnit ded pah ì chājat

⁸ Jesúhwādh teo wáacnitjeéh waadát túutnidih ñíona, nin pah jumnitdih ì ñíwi naáh: Túi jenah joinítidih, ì niiját pah chājnit, máihcannit, jéihcha dinerodih úbhcanitdihbut ñíwat caá náahap. ⁹ Dedé peéh chājat wihcan, Dios naáwátdih túi jepahnitdihbut ñíwat caá náahap. ¹⁰ Queé waadíhnt ded pah ì chājatdih ì jwíh túi ene naáh. Pánih enat túttimah, yeejép chājcanit jumna, Jesúhwādh teo wáacnitjeéh ì jumna naáh. ¹¹ ì weha mána yaáhdbut nin pah ì jumna naáh: Túinijeh jumnit, obohjah dooná naóhcannit, túi jenah joinít, máihcannit, ded pah ì niiját pah chājnit yaádh ì jumna naáh. ¹² Jesúhwādh teo wáacnit pínahdih ñíona, nin pah jumnitdih ì ñíwi naáh: Det bíic wilidihjah bíbohndih, ì weha mána yaádh, ì weh, queétdih teo wāhndihbut túi wutnitdih ì ñíwi naáh. ¹³ Páant ì ñíonitboó Jesúhwādh ì túi teo wáacachah, bita queétdih ì túi wēi naóhbipna caá. Pánihna, túini doonádh, Jesucristodih ì jepahatdihbut úmcanjah bitadih ì naóhbipna caá.

Dios naáwát ded pah ã jummat

¹⁴⁻¹⁵ Butéhjah ma pehbboó bejihna caá wā chājap yah caá. Obohjeéhtih, “Butéhjah weém wāta bej jwāhcan caá”, niijnít, nin núodih meemdih wā daác wahna caá, queétdih Jesúhwā míic wáacnit, ded pah ì jummat pínahdih ma jéihyat pínah niijná.

* **3:7** Tit 1.6-9 * **4:4** Gn 1.31

Jwiit Jesúhwā Dios páantjeh jumniíhwā jwī jumna caá. Áihwā jumna, ã naáwát yoobópdih jumnidih jéihna, caandih jwīpī bohéna caá. ¹⁶ Jon jātih Jesucristoíh túini doonádh jwī jéih jwāhcap jī. Páant jwī jéihcannidih bññ Dios jwiitdih ã jéihyanap be. Nin pah caá ã jéihyaat:

Jwiit pahjah Jesucristo át cáac jumap wut jī. Túini Espíritu caandih búdí teo wáacnit, yéejat wihcanni ã jummatdih át júutap wut jī. Ángelwābut caandih ìt enep wut jī. ã bohéat túutnitboó nihat baácdih moondih áih túini doonádh jwī bohénap jī. Páant jwī bohénachah, caán doonádh joinít, dawá caandih ì jepahap jī. “Nihat baácdih moondih ñi bohénaá”, ã niiját túttimah, jeáboó Dios caandih át ub pūh laab béjep wut jī.

Caán naáwátdih jwiit nihat Jesúhwā jwī túi jéihna caá.

4

Ded pah yee bohéat ã jummat

¹ Túini Espíritu nin pah jwiitdih ã jéihyana caá: Jesús ã jwāub dei júúwát pínah jātih, biquina áih túini doonádh joinítji caandih cádahnit, nemépwā ì yeeatdih ì joibípna caá. ² Pánih joinít, bitadih ì yee naáwáchah, queétdih ì jepahbipna caá. Pánih yee naóhnt, yeejép chājna yahna, “Weemdih yéejat wihcan caá”, ì niij jenah joibípna yah caá. ³ Nin pah ì niij bohébipna caá: “Ñi áa jumca bojoó. Jwī jeémát túutcanni jeémátdih ñi jeémca bojoó”, ì niij watbipna caá. Queétdih páant ì jeémát túutcah yahna, Diosboó jwī jeémát pínahdih wāhna, nihatdih ã jeémát túutna caá. Jeémátdih bíbohna, caandih “Túina caá, Paá”, niiját caá náahap. ⁴ Nihat Dios ã chājni túini caá.* Pánihna, ã wāhni jeémátdih ubna, caandih “Túina caá, Paá”, niijná, yohcanjah, túi wēi jeémát caá náahap. Bitá ì jeémát túutcah, queétdih ñi joyáh bojoó. ⁵ “Nihat wā wāhni jeémát ã túina caá”, Dios ã niijátdih náhninit, “Nin jeémát ma wāhat túina caá, Paá”, niijnít, ã wāhni jeémátdih wēi jeémát caá náahap.

Jesúhwādh teo wáacnit ded pah ì jummat

⁶ Páant wā naáwátdih Jesúíhwādh bohéna, meém, Timoteo, caandíh túi teo wāhni ma jum̄bipna caá. Jesucristoíh doonádih túi joiníji jum̄na, Dios naáwátdihbut túi jepahni ma jum̄na caá.

⁷ Diosdih jéihcannit í jenah joyátjīhjih í bohénachah joyáh bojnit, Dios ā weñat pínahboodíhjih chājat caá náahap. ⁸ Ded āih bácahdih ā wēpanachah, ā túina caá. Obohjeéhtih, āih bácahdihjih nihcan, āih caolihdih ā wēpanachah, chah ā túina caá. Pánih caolihdih wēpana, nin baácboó túi jum̄, ā wunat túttimah, jwáub boo pud jūóhnt, Dios pehbhoobút ā túi jum̄bipna caá. ⁹ Caán yoobópdih tigaá. Pánihna, nihhat cāacwādh caán naáwátdih jepahat caá náahap. ¹⁰ Yeejép yapna yuhna, búdí jwī teona caá, nihhat Diosdih í jepahat pínah niijná. Caán páantjeh jum̄ni, nihhat iiguípna bejnit déedih túi ubni jum̄na, caandíh jepahnitdihjih ā túi ubbipna caá. Páant ā túi ubat pínahdih jéihnit, jwī wēi pāina caá.

¹¹ Páant wā niijátdih bohéna, Jesúíhwādh ma túi wutúú. ¹² Obohjeéhtih, jáap ma jum̄chah ennit, biquína meemdíh íta joyáh boj tagaá. Páant í joyáh bojcat pínah niijná, nin pah queétdih ma chāj jútú: Bitadih oina, túinijeh naóhnt, túi chājnit, Jesúsdi h ma túi jenah joí cádahca bojoó. Páant ma chājachah ennit, jáap ma jum̄chah yuhna, meemdíh í joyáh bojcan níit. Páant ma túi jum̄chah, queét meemdíh í en yacbipna caá. ¹³ Pánihna, ma pebhna wā juibát pínah jātih, Dios naáwátdih en naóhnt, Jesúíhwādh ma túi beh joyánaá. ¹⁴ Jesúíhwā í maáta meemdíh teo jāha úbhnt, Túini Espíritu ā niijátdih í naóh yapaatjidih ma túi náhninaá. Páant í teo jāha úbúchah, Dios meemdíh āih wēpat ā wāhatjidih náhninit, úmcanjeh ma túi wēp bohénaá.

¹⁵ Páant wā niijátdih ma túi náhninaá, yeó jáap jum̄at pah Dios naáwátdih chah ma túi bohéatdih nihhat í enat pínah niijná. ¹⁶ Meemjéh ma túi eneé, ded pah ma chājatdih, ded pah ma bohéatdihbut. Yeó jáap jum̄at pah páant míc ma chājaá. Pánih chājna, meemjéh, ma bohénitdihbut iiguípna bejnit déejidih ma túi ubbipna caá.

Bitá Jesúíhwādh ded pah teo wáacat

¹ Būū bainí meemdíh wā jwáub naáwíhna caá, ded pah Jesúíhwādh ma teo wáacat pínah niijná. Behnitboó í yéej chājachah, jūihcan túinijeh naáwát caá náahap. Ma ípdih ma naáwát pah, behnitdihbut túinijeh ma naáwá, í túut nūmát pínah niijná. Ma úudwādh ma naáwát pah japatadihbut túinijeh ma naáwá, queétdihbut í túut nūmát pínah niijná. ² Ma índih ma naáwát pah, behnit yaádhdi hbut túinijeh ma naáwá. Ma déewā yaádhdi h ma naáwát pah, jūihcan, japata yaádhdi hbut túinijeh ma naáwá, í túut nūmát pínah niijná.

³ Būū éemp wunnit yaádhdi h ded pah ma teo wáacat pínahdih wā naóhbipna caá. Dedh déewā wihcannih éemp wunnihdih teo wáacat caá náahap. ⁴ Obohjeéhtih, éemp wunnih mi weh jum̄na, mi jum̄mená jum̄na, queétboó caántdih í teo wáaca naáh. Pánih teo wáacna, Dios ā wutat pah í chājna caá. Queétdih mi en dawátji pah, queétboó í jwáub en dawá naáh. Páant í chājachah enna, Dios ā túi wēina caá. ⁵ Biíh wili éemp wunnih, déewā wihcannih jum̄na, Dios ā teo wáacatdih mi pāina caá. Pánih jum̄na, yeó jáap jum̄at pah Diosdih mi úbhna caá. Páant mi jum̄atdih ennit, caántdih ñi teo wáacá. ⁶ Obohjeéhtih, biíh wili éemp wunnihboó mi weñat pínahdihjih jenah joinít, Jesúsdi h jepahcan, iiguípna mi bejbipna caá. Páant mi jum̄chah ennit, caántdih ñi teo wáacca bojoó. ⁷ Nin butéh wā wutatdih Jesúíhwādhbut ma jwáub naóh yapanaá, í túi chājat pínah niijná. Páant í chājachah ennit, “Í túi chājcan caá”, bita queétdih í jéih niijcán níit. ⁸ Ded ā déewādh túi en daocánni, ā wehdih í índihbut en daocánni “Weém Jesúíh caá”, niijná yuhna, ā naáwátdih ā yap yohna caá. Pánih jum̄na, Jesúsdi h jepahcannitdih chah yeejép ā chājna caá.

⁹ Dedh éemp wunnih Jesúíhwādh teo wáacnitjeéh mi waádíhichah, sesenta jópchi chah bíbohnih, bícdihjih áa jum̄nihjidih ñi waadánaá. ¹⁰ “Caánt túinijeh chājnih caá”, í niijníhdih, mi wehdih túi behanijeh, míih mūúboó bitadih túi waád jūúwát túutnih, Jesúíhwādh teo wáacnih, yeejép yapnitdihbut teo wáacnih, túinijeh chājnihdih

ñi waadánaá. Queét teo wáacnit pínah yaáhdih ñio péanit, ñih wātnadih ñi daacá.

11-12 Obohjeéhtih, éemp wānnit yaádh jáapwā yaádh buúg ñi jumuchah, ñih wātnadih ma daacca bojóo. “Míhwādh teo wáacnih pínahjeh wā jumbipna caá”, Cristodih niijníh yaádh jumna yuhna, táttimah newédih jwúub bidna, ñta jwúub áa jum tagaá. Pánih chājnít, ñ naáwátji biíc yoobó ñ péacah, queét yaáhdih peéh chājat áta jum tagaá 13 Pánih chājna, nin pahbut ñta chāj tagaá. Teocannit yaádh, munná yoobó táoh yee naóhñit, bita ñ tewatdih en naóhñit, yeejép wéhenitbut ñta jum tagaá. 14 Pánihna, queét yaádh jwúub áa jumnit, ñ weh jumna naáh. ñ weha mána, ñ wehdihbut ñ túi en dawá naáh. Páant ñ chājachah, jwiít Jesúhwādh eníhcannit “Queét yaádh yeejép chājna caá”, ñ jéih niicán niít. 15 Bñu biquína éemp wānnit yaádh Jesucristodih cádahñit, Satanás ñ náahatboodíh ñ chājna caá. Pánihna, bita yaádh páant ñ chājcat pínah niijná, meemdíh wā naóhna caá.

16 Det Jesúhwā ñ dée wili éemp wānnih mi jumuchah, queétboó caántdih ñ teo wáaca naáh. Páant ñ teo wáacachah, bita éemp wānnit, déewā wihcannit yaádhboodíh Jesúhwā ñ jéih teo wáacna caá.

17 Bñu Jesúhwā ñ maátadih ded pah ñ chājat pínahdih meemdíh wā naóhñipna caá. ñ maáta queétdih ñ túi en dawát jíib, wēnit ñ jíib chāja naáh. Biquína ñ maáta, Dios naáwátidih bohénitbut ñ jumuchah, bita maátadih ñ jíib chājat chah, queét bohénitboodíh ñ jíib chāja naáh. 18 Dios naáwátidih daacni nin pah ñ niij daacátjidih náhñiat caá náahap: “Momo jiwíwā trigodih ñ caóh chñuchah, queétdih ñi jac chéoca bojóo, ñ túi jeémát pínah niijná”, át niij daacáp tají.* Páant ñ daacátji pah muntih, biíhboó “Teonidih ñ tewatji jíib, jíib chājat caá náahap”, át niij daacáp tají.* Páant ñ niijátjidih náhñinit, Jesúhwā ñ maátadih wēnit, queétdih ñ túi jíib chāja naáh.

19 Jesúhwā maátadih biícjeh yeejép dooná naóhñidih joyáh bojat caá náahap. Obohjeéhtih, chénewā, biíc peihcannit biíc yoobó ñ niijíchah, caandíh ñ naóh yacat

yoobópdih ñ jumna caá.* 20 Pánihna, ñ yéej chājatdih ñ cádahíhcah ennit, ñi míic wáacapoó caandíh ñi jñihñuá. Páant ñi jñihñuchah joinít, bitabut biíc yoobó yeejép ñ chājcan niít.

21 Dios, Jesucristo, ñ ñionit ángelwābut ñ enechah, nin pah meemdíh wā wātna caá: Butéh wā naáwát pah ma túi chājaá. Pánih chājni jumna, biícidih chah teo wáacnit, biíhdih namp ma teo wáacca bojóo. Nihat Jesúhwādh biíc yoobó ma chājaá.

22 Det Jesúhwā ñ maáh waádíhñitdih ma teo jáha wúbát pínah jātih, yójahcanjeh, ded pah ñ chājatdih ma túi en ññun jwúhñuá. Páant túi en jwuhcanjeh ma ñíwichah, queét yeejép chājnít ñta jum tagaá. Páant yeejép ñ chājachah ennit, maátajeéh queétdih ma waadáca bojóo. Yeejép chājnítidih waadána nihna, “Queét túi chājnít caá”, niijní pah mata jum tagaá. Meémboó yéejat wihcanni ma jumñuá.

23 Bñu meemdíh jwuh bainí wā naóhñipna caá. Mahdihjeh ma babhna caá. Pánih babhna, wudah tubat, biíh wunatbut meemdíh dawá láa ñ jumna caá. Pánihna, jiwá iguúh macdihbut bainíbit babhbat caá meemdíh náahap, míih bácah ñ túi jumát pínah niijná.

24 Maátadih ñi bidatdih jwúub jenah joinít, nin pah wā niij naóhna caá: Biquí láana det ñ yéej chājachah, nihat jwí jéihna caá. Dios queétdih ñ peéh chājat pínahdihbut jwí jéihna caá. Pánihñit maáta ñ jumíhichah yuhna, queétdih ñi waadáca bojóo. Obohjeéhtih, bitaboó ñ yéej chājatdih jwí jéih jwuhcan caá. Pánih jéih jwuhcan yuhna, túi en ññunnít, yeejép ñ chājachah, jwí jéihñipna caá. 25 Caan páh muntih biquína ñ túi chājachah, nihat jwí jéihna caá. Bitaboó ñ túi chājatdih jéih jwuhcan yuhna, táttimah jwí jéihñipna caá. Túiniboodíh ded pah jwí jéih bihcan caá.

6

1 Bñu teo wāhñit jwuh ded pah ñ chājat pínahdih wā naóhñipna caá. Queét Jesúhwā jumna, ñ maátadih ñ túi teo wāhñu naáh. Páant ñ chājachah ennit, Jesúsdiñ jepañit ñ jumuchah jéihna, bitaboó Diosdih, jwí bohéatdihbut ded pah ñ jéih yeejép naóhcan

* 5:18 Dt 25.4 * 5:18 Mt 10.10; Lc 10.7 * 5:19 Dt 17.6; 19.5

niit. ² Ī maáta Jesúhwã ĩ jumachah, queét teo wãhnitbut Jesúhwã jumna, ĩ maátadih ĩta túi wēi jepahcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ĩ chãjachah, ã túican caá. Queétdih ĩ túi teo wãhna, ĩ déewã panihnitdih teo wáacna caá ĩ chãjap. Ī maátadih oina, Jesúsdih jéihcannitdih ĩ teo wãhat chah, ĩ túi wēi jepaha naáh. Páant wã wutatdih queétdih ma jwúub naóh yapanaá.

Ded pah Diosjeéh túi jumat

³ Bũ jwĩ bohéatdih mácah naóhnitdih ded pah ñi chãjat pínahdih wã naóhbipna caá. Det mácah bohéna, jwĩ Maáh Jesucristoĩh túini doonádh náahcan, Dios naáwátidibut ĩ túi bohécan caá. ⁴ “Weém jéih beedáni caá”, niijná yuhna, ĩ túi jéihcan caá. Ījnit pah míc wéhena, míc jũihñat túutnit, ĩ míc eníhcan caá. Bitadih yeejép dooná ĩ niijátji jīb, queétdih ĩ wēi encan caá. ⁵ Yeejép jenah joiná, bitajeéh jéih jumcan, míc jũihnitjeh ĩ jumna caá. “Dios naáwátidih bohéna, búdí dinerodih jwĩ bíbohbiipna caá”, ĩ niij jenah joiná yuh caá. ⁶ Obohjeéhtih, bainí bíbohátjĩh wēina, Diosdih jepahna, túi jumat caá náahap. ⁷ Jwĩ jwĩh cáac jumna, dedé bí déedih jwĩt ub jũóhcap jĩ. Bũdná, bí déedih jwĩ jéih ub bejcan niit. Pánihna, jwĩ bíbohát pah bóojeh weñat caá náahap.* ⁸ Jwĩ jeémátidih, jwĩh yéguehdibut jwúub chah náahcanjeh, weñat caá náahap. ⁹ Dawá bí déedih bidna, nemépboó ã yéj chãjat túutachah, nihat yeejépdih chãjnit caá ĩta jumap. Queét dawá láa jenah joicánjeh, yeejép chãjatdih cádahcan, queétjeh tigaá yeejép ĩ yapbipna caá. Pánih cádahcan, iiguipna ĩ bejbipna caá. ¹⁰ Det dinerodih búdí bidna, dedé yeejép ĩ chãjna caá. Biquína pánih bidnitboó Jesúsdih cádahnit, búdí jĩgahna, tabit ĩ moh yéejna caá.*

Timoteodihjeh ã naáwát

¹¹ Obohjeéhtih, meémboó Dioĩh jumna, yeejép ĩ chãjatdih ennit, “Bíic yoobó weembát wã chãjcan niit”, niijnít, bíaboó ma jwei béjeé. Túiniboodíhjah ma chãjaá. Ded pah Dios meemdíh ã wutachah,

caandíhjah ma jepahaá. Jesúsdih ma túi jenah joyoó. Bitadih ma oyoó. Yeejép yapna yuhna, Jesúsdih ma cádahca bojoó. Bitadih túinijeh ma numah jumú. ¹² Jeáboó ãjeéh jumni pínahdih Dios meemdíh át ñíwip jĩ. Meemdíh ĩ daabánachah, Jesúsdih ma jepahatdih dawá cáacwãdih ma túi naáwáp jĩ. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ma jepah cádahca bojoó, jeáboó juibínit, páantjeh ma jumat túut niijná. ¹³ Diosboó nihatdih át chãjap wut jĩ. Jesucristoboó Poncio Pilatodih ded pah ã jummatdih túi yoobópdih át naáwáp wut jĩ.* Dios, Jesucristojĩh ĩ enechah, nin pah meemdíh wã wēp naóhna caá: ¹⁴ Páant meemdíh wã wutatdih ma túi jepahaá. Jwĩ Maáh Jesucristo ã jwúub dei jũúwát pínah jãtĩh, ã wutat pahjeh ma chãjaá, cáacwã meemdíh ĩ naóh yaccat pínah niijná. ¹⁵ Á náahni yeó jáapdihjah Dios ã wũhdih ã jwúub wah deyabipna caá. Dios túini, caanjéh tigaá nihat cáacwã ĩ maáh. Nihat cáacwã ĩ maáta chah maáh caá ã jumap. ¹⁶ Caanjéh tigaá páantjeh jumni, yeh iigátjĩh ã jumna caá. Páant ã jumachah, jwiit cáacwã ã yeh iiguipna jéih bejcan, caandíh jwĩt en jaicáp jĩ.* Bũ láabut caandíh jwĩ en jaicán caá. Caánboodíh jwĩ weñat dée caá. “Meém chah wēpni caá”, caandíh jwĩ niij jĩh. Páant tíi ã jumna nah.

¹⁷ Dawá bí dée bíbohnitdih nin pah ma wutú: “Weemdíh dedé jadhdát wihcan caá”, ĩ niij jenah joicá bojo naáh. Īh bí déedih bũdní pínahjah ã jumachah, caandíh ĩ túi jenah joicá bojo naáh. Dios nihat jwĩ náahatdih ã wũhachah jéihnit, caánboodíhjah ĩ túi jenah joyó naáh. ¹⁸ Pánihna, túinidih chãjnit, bitadih ĩh bí déedih wãhna, túi teo wáacnit ĩ jumna naáh. ¹⁹ Páant ĩ chãjachah enna, Dios pebhna ĩ juibínachah, queétdibut ã túi chãj jwúubanachah, caánboó páantjeh ĩ túi jumbipna caá.

Pablo Timoteodih ã pé naáwát

²⁰ Timoteo, Dios meemdíh ã naáwát túutnidih ma túi bohénaá. Ma quíib bũdcá bojoó. Biquínaoó Diosdih jéihcannit, jenah joicánnit pah ĩ wéhena caá. Bitaboó yee

* 6:7 Job 1.21; Sal 49.17; Ec 5.15 * 6:10 He 13.5 * 6:13 Jn 18.37 * 6:16 Sal 104.2

naóhna, “Wã bohéat tái jéihnit ã bohéat caá”,
ã niijná yuh caá. Páant ã niij naáwáchah,
ma joyáh bojoó. ²¹ Biquína páant ã niij
naáwáchah joinít, Jesúsdiñ ãt cádahap wut jĩ.

Dios meemdíh búdí oinit, ã teo wáaca
naáh.

Páant bóojeh tigaá.

Pablo

2 TIMOTEO

Timoteodih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoíh doonádih Dios ã naáwát tútñi jumna, nin núodih meém Timoteodih wã jwúub daác wahna caá. “Nihat Jesucristodih jepahnit wãjeéh ï táí jumnipna caá”, ã niijátjidih bitadiah Dios weemdih ã naóh bohéat tútatp jĩ. ² Timoteo, wã wúuh panihni ma jumachah, meemdih búdí wã oina caá.* Dios jwĩ líp, jwĩ Maáh Jesucristo biícdih meemdih oinit, ï jĩgah en teo wáaca naáh, ma táí jumat pínah niijná.

Pablo Diosdih “Túina caá”, ã niiját

³ Diosdih úbhna, yeó jáap, chei jumat pahbut meemdih wã úbhna caá. Pánih úbhñit, “Timoteodih búdí ma teo wáacatdih túina caá, Paá”, wãpĩ niijná caá. Caán Diosdih tigaá jwĩ ñowã wēnit, ĩpĩ jepahat pahjeh muntih, weembát caandih wēnit, wã jepahna caá. Pánih jepahnit, dedé yeejép chājat peéh weemdih ã wihcatdih wã jéihna caá. ⁴ Con láa meemdih wã cádah bejehchah, ma jumñátjidih náhninit, majeéh jumnit, táí weñat túat niijná, meemdih wã jwúub eníhna caá. ⁵ Meém Jesúsdi h ma táí jenah joyátdih wã náhnina caá. Ma éet Loida, ma ĩn Eunicebut Jesúsdi h ĩt jwíih jepahap tajĩ. Pánihna, queétdih en yacnit, meembát caandih ma táí jenah joiná caá.*

⁶ Meemdih wã teo jáha úbúchah, Dios meemdih ã wēpatdih búdí ãt wūhup jĩ, ã wutat pah bitadiah ma táí teo wáacat pínah niijná. Páant ã chājatjidih náhninit, úmcanjeh, ã wēpatjĩh bitadiah chah ma teo wáaca. ⁷ Dios jwiítdih Túini Espíritudih ãt wūhup be, jwĩjeéh ã jumat pínah niijná. Pánih jwĩjeéh jumni Túini Espiritu jwiítdih búdí ã teo wáacna caá, cāacwã ded pah ĩ jenah joyátdih jwĩ úmcat pínah niijná. Páant ã teo wáacachah, cāacwãdih oinit, ã wēpatjĩh queétdih jwĩ jéih teo wáacna caá. Caán Túini Espiritujeh jwiítdih ã táí jenah joyát túatna caá. ⁸ Pánihna, jwĩ maáih doonádih

bitadiah naóhna, ma tíic jenah joicá bojoó. Weém ãih doonádih wã bohéat jīb nemat mūúboó wã jumachah, wã chéen ma jummatdihbut ma tíicca bojoó. Obohjeéhtih, túini doonádih ma bohéat jīb meemdihbut yeejép ã yapachah, “Á túimi nacaá”, ma niijĩ. Páant ã yapachah, Dios meemdih ã teo wáacnipna caá, caandih ma cádahcat pínah niijná. ⁹ Jwiít iiguípna bejnit déejidih Diosjeh jwiítdih ãt táí ubup wat jĩ. Pánih táí ubnit, jwiítdih ãt ĩwip wat jĩ, ãihwã jumnit, jwĩ táí chājat pínah niijná. Obohjeéhtih, jwĩ táí chājat jīb ãt ĩiocap wat jĩ. Nin baácdih ã chājat pínah jātih ã jenah joyátji pah jwiítdih oina, ãt ĩwip wat jĩ. Pánih oina, jwiítdih táí ubni pínah Jesucristodih ã wah deyaat pínahdih ãt jenah joyóp wat jĩ. ¹⁰ Pánih jenah joiníji caandih wah deyana, ã oyatdih jwiítdih ã táí jéihyana caá. Páant ã wah deyani Jesús jwiít ãihwãdih iiguípna jwĩ bejat déejidih ãt táí ubup wat jĩ. Caán Jesúsdi h jepahna, páantjeh Diosjeéh jwĩ táí jumat pínah doonádih jwiítdih naáwãdih ãt dei jūúwup wat jĩ.

¹¹ Weemdih ĩionit, Dios ã wahap jĩ, caán túini doonádih wã naáwát pínah niijná.* ¹² Páant ã wutatdih wã jepahatji jīb buu nin nemat mūúboó jumnit, yeejép wã yapna caá. Obohjeéhtih, pánih yeejép yapna yahna, wã tíic jenah joicán caá. “Wã jepahni Jesús táí wēpni jumna, ãih doonádih naáwát túatnit, weemdih ã táí teo wáacnipna caá. Páant ã teo wáacachah, páú ã jwúub dei jūúwúchahna, caandih táí jenah joí cádahcan, páantjeh ãih doonádih wã naóhbipna caá”, wã niij jenah joiná caá.

¹³ Meémboó Jesucristodih táí jenah joiná, caandih oinit, meemdih yoobópdih wã bohéatji pah ma chāj cádahca bojoó. ¹⁴ Jwĩjeéh jumni Túini Espiritu ã teo wáacatjĩh Dios meemdih ã naáwát túatnidih yoobópdih ma bohénaá. Caandih táí náhninit, mácah ma bohéca bojoó.

¹⁵ Nihat Asia baácdih moón Jesúihwã weemdih cádah tigaá ĩt chājap. Pánih tigaá ĩ jwúub jígohcap. ĩjeéh Figelo, Hermógenes wūt jumnitbut ĩ cádahatdih ma jéihna caá. ¹⁶⁻¹⁷ Páant queét nihat weemdih ĩ cádahachah yahna, Onesíforoboó dawá

* 1:2 Hch 16.1; 1Ti 1.2 * 1:5 Hch 16.1 * 1:11 1Ti 2.7

lâa weemdih enedih jainit, ã túi weñanap be. Nemat mûboó wã jamachah yuhna, Roma tâtchiboó jainit, wã chéen ã jumatdih tiic jenah joicánjeh, weemdih maatápdih bidniji weemdih ã bid juyúp jĩ. Páant weemdih ã túi teo wáacat jíib, ã déewãdih jwĩ Maáh ã jĩgah en teo wáaca naáh. ¹⁸ Éfeso tâtchiboó jwĩ jamachah, weemdih bádí ã teo wáacatjidihbut ma túi jéihna caá. Pánihna, jwĩ Maáh Jesúsdi h bádí wã úbhna caá, nin baácboó jwúb dei júóhñit, caandih bádí ã jĩgah en teo wáacat pínah niijná.

2

Jesúih táini soldado panihni

¹ Meémboó, wã wúh panihni, Jesucristo meemdih oinit, ã teo wáacachah, caandih ma túi péenaá. ² Dawá wã bohéatdih joiníji meem jwúh bitadih ma bohénaá. Páant queétdih ma bohénachah, Dios ã náahat pah túi chãjnit, bitadih bohé jéihnitbut ã jamna naáh.

³ Soldadodih buwat ã jamachah yuhna, ã cádahcat pah muntih, meemdihbut biíc yoobó ã yapachah, Jesúsdi h ma cádahca bojoó. Jwiít ni hat Jesúihwãdih biíc yoobó ã yapna caá. ⁴ Ded soldado ã maáhdih weñáihna, ã wutat pahjeh caá ã chãjap. Soldado nihcanni ã chãjat pínahdih páantjeh chãjna, ã maáh ã wutat pah áta jéih chãjcan tagaá. Pánihna, soldado ã chãjat pah muntih, meembát Dios ã weñat pínahdihjeh jenah joinit, ã wutat pah ma túi chãjaá. ⁵ Pánihat dée, ded ñáoni maáta ã wutat pah túi chãjnijeh, ã wép ñáwat jíibdih ã jéih bíbohna caá. Pánihna, ñáoni ã túi chãjat pahjeh muntih, Jesucristo ã wutat pah ma túi chãj cádahcat jíib, ã pebhna ma juibínachah, meemdih túinidih ã wãhbi pna caá. ⁶ Pánihat dée muntih, wápchi túi teoni-boó ã tewat jíib jeémátdih jwíih bíbohna caá náahap. Pánihna, Dios meemdih ã wutat pah ma túi chãjat jíib, ã pebhboó ma juibínachah, meemdih wéinit, ã túi chãjbi pna caá. ⁷ Wã niijátjidih ma túi náhninaá. Páant ma náhninachah, jwĩ Maáh meemdih ã túi jéihyabipna caá.

⁸ Ded pah Jesucristo ã jumatjidih ma quíib buúdcá bojoó. Caán maáh David

juima át jamap wat jĩ. Wunna yuhna, ã jwúb boo pud júúwátj i táini doonádih wãpĩ bohénap jĩ. ⁹ Pánih caandih wã bohéat jíib, yeejép chãjnitdih ã nemat pah, weemdih ãtah tópjih chéonit, nemat mûboó ã nemechah, wã moh yéejna caá. Pánih jamna yuhna, Dios naáwátidih wã bohé cádahcan niít. ¹⁰ Dios ã ñíonitdih bohéna, yeejép wãpĩ yapna caá, queétdih Jesucristoi hwã ã jumat pínah niijná. Áihwã iiguípna bejnit déejidih ã túi hñit pínah ã jamachah, queét Diosjéih ã túi jumbipna caá.

¹¹ Nin naáwát yoobópdih caá:

Cristo jwĩ yéejat jíib ã wan wúhat pah muntih, jwiítbut ájeéh wunnit panihnit, yéejatdih cádahnit jwĩ jamna caá. Pánih cádahnit, ájeéh jwúb boo pud júóhñit panihnit, ájeéh páantjeh jwĩ jumbipna caá.

¹² Áihwã jwĩ jumat jíib yeejép yapna yuhna, ã náahat pah jwĩ chãj cádahcan, ã maáh jamapboó caán biícidih jwiítbut maáta jwĩ jumbipna caá.* Obohjeéhtih, “Jesucristodih wã jéihcan caá”, jwĩ niijíchah, caanbát jwiítidih biíc yoobó ã niijbípna caá.*

¹³ Jwiít jwĩ niijátj i pah jwĩ chãjcah yuhna, caánboó ã niijátj i pahjeh ã chãjbi pna caá. Yeecanni jamna, ã niiját pahjeh chãjni ã jamna caá.

Diosdih túi teo wãhni ded pah ã jumat

¹⁴ Majeéh jumnit Jesúihwãdih buúté h wã naáwátidih ma túi náhninaá. Dios ã enechah, queétdih ma míic juihcat túutú. ã jenah joyátj i h jeh ã míic juihñuchah, dedé pínah nihcan caá. Pánih jéihna, teo wáaccan, míic yéejana caá ã chãjap. ã míic juihñatdih joinit, ã buwa jenah joiná caá. ¹⁵ Dios naáwátidih túi jéihñit, caán meemdih ã wutat pah, bitadih áih táini doonádih yoobópdih ma bohénaá. Páant ma chãjachah ennit, “Ma túi chãjna caá”, Dios ã niijíchah joinit, ma tíccan niít.

¹⁶ Diosdih jéihcannitboó ã jenah joyátj i h jeh ã míic wéhenachah, ma joyáh bojoó. Páant ã míic wéheat dedé pínah nihcah, chah ã yéej chãjbi pna caá. ¹⁷ Páant ã yee bohéat, yahwít ã moóp aabát pah, bitadih ã yéejana caá.

* 2:12 1P 5.1 * 2:12 Mt 10.33; Lc 12.9

Páant tigaá Himeneo, Fileto wūt jumnitbut ït chājap. ¹⁸ Páant ï yee bohéatdih joinít, Dios naáwát yoobát dih ït cádahap wut jĩ. Pánih cádahnit, “Jesúihwā jáantjeh ïtát pūh laab béjep be”, queét ït niij yee bohénap wut jĩ. Pánih mácah bohénit, biquína Jesúihwā dih ï yéjanachah, caandih ït cádahap wut jĩ. ¹⁹ Obohjeéhtih, páant ï yee naóh bohénachah yuhna, Dios naáwátboó yoobópdih ā jumna caá. Caán ā túut numcán niit. Páantjeh biic yoobó ā jumbipna caá. Nin pah Dios naáwát dih naóh yapani át niij daacáp tajĩ: “Jwĩ Maáh áihwā dih ā jéihna caá”, át niij daacáp tajĩ.* “ ‘Jesús wā Maáh caá’, ni-ijnítboó, yeejép ï chājatdih ï cádaha naáh”, biihboó át niij daacáp tajĩ.

²⁰ Jwiit Jesúihwā nin pah caá jwĩ jumap: Búdĩ mūboó dawá pamapna ā jumna caá. Biquína oro, platajĩh ï chājniji jum, biquína máa naá, wáam déepjĩh ï chājnijibut ā jumna caá. Pánihna, caán mū mínah cāacwā dih numah jeémpnit, áih oro, platajĩh ï chājniji pamapnadih wēi ennit, ï jeémát pínah dih ā cáagna caá. Obohjeéhtih, máa naá, wáam déepjĩh ï chājnijiboó yeó jáap jumat pah jeémát cáagat pínah, ï yohnidih ï yacat pínahbut ā jumna caá. ²¹ Pánihat pah, ded yeejép ā chājatdih cádahnit, oro, platajĩh ï chājniji pamap panihni jumna, jwĩ Maáh ā weñat pínah dih ā jéih chājbipna caá. Páant ā chājachah, jwĩ Maáh caandih ā wēi enbipna caá.

²² Meémboó jáap jumna, japata ï yéj chāj ñinahatdih enna, iinít, biáboó ma bejeé. Pánih iinít, túiniboodihjeh chājna, jwĩ Maáh Jesús dih chah jenah joinít, bitadih ma túi oyoó. Pánih oinit, míic jūihcanjeh, ïjeéh ma túi jumú. Nihat Jesús dih túi úbh nitbut biic yoobó ï chāja naáh. ²³ Jenah joicánnit ï míic jūihñuchah, ma joyáh bojoó. Beh joicánjeh, míic úbh joinít, queétjeh chah ï míic jūihna caá. ²⁴ Obohjeéhtih, Dios naáwát dih bohéniboodih míic jūihcat caá náahap. Pánih jūihcan, nihatdih túi chājnit, túi bohénit, biicmantjeh íjcan túinijeh jumat caá náahap. ²⁵ Ā naáwát dih joíhcan, mácah niijnít dih íjcanjeh túi bohéat caá náahap. Páant túinijeh ñi bohénachah joinít, Dios ā teo wáacatjĩh ï yap yohatdih cádahna, túini

bohéatboodih “Caán yoobópdih caá”, ï niij jenah joibípna caá. ²⁶ Pánihna, yoobópdih bohéatdih joinít, queét nemépwā ï maáh ā náahat pah chājnitji caandih ï cádahbipna caá. Pánih cádahnit, ā jwūub yéj chājat túutuchah yuhna, yoobópdih bohéatdih jepahnit, ā watatboodih ï jepahcan niit, buca.

3

Péeni yeó jáapdih ded pah cāacwā ï jumat pínah

¹ Būu, Timoteo, nindihbut ma túi náhninaá: Jesús ā jwūub dei jūúwát pínah jātih, cāacwā dih búdí buwat ā jumbipna caá. ² Caán láa, cāacwā bitadih teo wáacat pínah dih jenah joicán, ï weñat pínah dihjeh ï jenah joibípna caá. Pánih jenah joinít, dawá bií déedih ï bidbipna caá. “Nihatdih jéihna, bitadih chah wā jumna caá”, niij jenah joinít ï jumbipna caá. Cāacwā dih, Dios dihbut yeejép wéhenit, ï mánadihbut yap yohnit ï jumbipna caá. Bitá queétdih ï túi chājachah yuhna, “Túina caá”, niijcánnit ï jumbipna caá. Dios dih wēicanjeh, búdí yeejép chājnit ï jumbipna caá. ³ Cāacwā dih oican, ï jĩgah en teo wáaccan niit. Yeejép dooná dih naóh nit ï jumbipna caá. Ī jenah joyátjĩhjeh yeejépdih ï jéih chāj cádahcan niit. Cāacwā dih tabit yeejép chājnit, túiniboodih ï en iibípna caá. ⁴ Ī chéenwā dih yuh buca yeejép ï chājbipna caá. Jenah joicánjeh chājnit, “Jéih beedáni caá”, niij jenah joinít ï jumbipna caá. Queét ï weñat pínah dihjeh chājnit jumna, Dios boodih náahcannit ï jumbipna caá. ⁵ Cāacwā ï enechah, Dios dih túi wēinit pah jíghnit jumna yuhna, ï jenah joyát dih ā túut numát pínah dih ï náahcan niit. Pánihnitdih ma pej jumca bojoó.

⁶ Biquína pánih chājnit bitáih mūnádih waadnít, “Dios naáwát dih yeebdih bohénadih wā jūúwáp be”, caanjĩh jumnit yaáhdih ípĩ niij yeena caá. Páant ï niij yeenachah yuhna, queét yaádh túi jenah joicánnit, yeejép chājnit jumna, ï yee bohéatdih ï wēi joiná caá. Queét yaádh búdí ï yéj chājĩhna caá. ⁷ Pánihna, dedé mácah yee bohéatdih joíhna, Dioh yoobópdih bohéatboodih ï náahcan caá.

* 2:19 Nm 16.5; Jn 10.14; 1Co 8.3

⁸ Jon jãtîh Egiptodîh moón jióhntîjî, Janes, Jambres wût jumnit, Moisésdîh ît yap yohîhip wut yuh jî.* Páant î yap yohîhat pah muntîh queét yaáhdîh yee bohénitboó túini bohéatdîh î en iiná caá. Queét yeejépdîhjeh jenah joinít î jumna caá. Pánîh jumna, Jesúsdiîh túi jenah joicán, áihwã yoobát î nihcan caá. ⁹ Queét î yee bohé jibichah yuhna, daocánnitjeh queétdîh î jepahbipna caá. Î yee bohéatdîh “Caán yeejép bohéat caá”, cãacwã î niîj jéihbipna caá. Janes, Jambresjîh î yeeatjidîh jon jãtîh moón î jéihyat pah muntîh, Jesús ã jwúub dei júúwát pínah jãtîh jumnitbut î yeeatdîh î jéihbipna caá.

Timoteodîh ã jwúub wutat

¹⁰ Obohjeéhtîh, ded pah wã bohéat, wã jummat, wã jenah joyátidîhbut meemjéh ma túi jéihna caá. Jesúsdiîh wã túi jenah joyátidîh, íjat wihcanjeh cãacwãdîh oina wã teo wáacat, yeejép yapna yuhna wã cádahcatdîhbut ma jéihna caá. ¹¹ Weemdîh yeejép î chãjachah, búdí wã yéej chúúátjidîhbut ma jéihna caá. Antioquíá, Iconio, Listra tútchinaboó Jesúh doonádiîh wã jib bohéat jíb, weemdîh yeejép î chãjatjidîhbut ma jéihna caá. Obohjeéhtîh, î mawíhichah yuhna, jwí Maáh Jesúsboó weemdîh ã wapachah, î jéih maocap jî.* ¹² Páant weemdîh î chãjat pah, nihát Jesucristoíhwã caandîh î túi péeat jíb, bita queétdîhbut yeejép î chãjat pínahdîhbut jwí jéihna caá. ¹³ Yeejépwã, yeenitbut chah yeejép chãjnit î jumnipna caá. Bitadiîh yeena, queétjehbut î yeeatdîh joiná, chah yeejép î jumnipna caá.

¹⁴ Obohjeéhtîh, ma éet, ma ín, weembát meemdîh jwí bohénachah joiná, meémboó mat túi jepahap wut jî. “Weemdîh bohénit yeenit nihcan caá”, niîj jéihnit, yoobópdîh jwí bohéatjidîh túi náhnit, ma pée cádahca bojoó. ¹⁵ Meém wébít jum láa, Dios naáwátidîh mat jéih jwíhip wut jî. Pánîh jéihnit, Jesucristodîh túi jepahnit, iiguípna bejni déejidîh Dios ã túi ubni ma jumna caá. ¹⁶ Dios naáwátidîh nihát daácnitdîh “Nin pah ma niîj daacá”, Diosjeh át niîj daacát túutwut wut jî. Pánîhna, î daacátjidîh jwiitdîh bohéat

caá náahap, yoobópdîh naáwátidîh jwí túi jéihyat túut niîjná. Pánîh jéihnit, “Caán yeejép wã chãjatdîh cádahat caá náahap”, jwí niîj jéihna caá. Caandîh bohéna, túiniboodîh jwí jéih túut nuumná caá. Pánîhna, yeó jáap jummat pah túi chãjat túut niîjná, ã naáwátidîh bohéat caá náahap. ¹⁷ Ded Dios naáwátidîh túi míic bohéna, nihát túinidîh ã jéih chãjbipna caá.

4

¹ Jesucristo, nihát cãacwã î Maáh jwúub dei júóhna, báadhnit, wunnitbut ded pah î chãjatjî jíb ã naóhbipna caá. Pánîhna, caán, ã íp Diosbut î enechah, meemdîh nin pah wã wêp naóhna caá: ² Yeó jáap jummat pah cãacwã î joíhichah, î joíhchah yuhna, Dios naáwátidîh páantjeh ma bohénaá. Pánîh bohéna, cãacwã î yéej chãjatdîh jéihyanit, “Jwúub yéej chãjcanjeh, túiniboodîh ñi túut nuumá”, ma niîj naáwá. Pánîh naóhnit, chucánjeh, queétdîh ma túi bohé cádahca bojoó. ³⁻⁴ Túttimah bóo láa, cãacwã túini bohéatdîh î joíhcan níit. Pánîh joíhcan, î náahatdîhjeh chãjîhna, î weñat pínah bohéatdîhjeh joíhnit, mácah bohénitboodîh búdí î bidbipna caá. Páant î bidichah, dawá queétdîh î yee bohébipna caá. Túini bohéatdîh cádahnit, mácah bohénit î jenah joyátjîhjeh î bohéatboodîh î joibipna caá. Pánîhna, waícanjeh páant ã yapat pínahdîh jéihnit, meémboó Dios naáwát, yoobópdîh jumnidîh, ma bohé cádahca bojoó. ⁵ Pánîh bohénit, queét yeenit pah chãjcat túut niîjná, túi jenah joiní ma jumú. Yeejép yapna yuhna, bíic yoobó chãjnit, túini doonádiîh ma bohé cádahca bojoó. Pánîh cádahcan, Dios meemdîh ã wutat pah ma túi chãj péanaá.

⁶ Weém Dios ã wutat pah, ã naáwátidîh wã jib bohéatjî jíb weemdîh î mao yohat pínah bahnijeh caá ã judhdwep. ⁷ Wã wunat pínah jãtîh nin pah meemdîh wã naóhna caá: Jesúh túini doonádiîh Dios weemdîh ã bohéat túutuchah, wã túi bohénap be. Nihat ã wutat pah wã chãj péanap be. Pánîh chãjnit, yeejép yapna yuhna, caandîh wã túi jenah joí cádahcap be. ⁸ Pánîhna, wã túi chãjatjî jíb jwí Maáh jeáboó ã bíboh

* 3:8 Ex 7.11 * 3:11 Hch 13.14-52; 14.1-20

pãina nacaá. Nihat cãacwã ded pah ï chãjatdih jéih beedána, yoobópdi h jíb wãhni jumna, ã wãtatdih wã táí jepahatji jíb, ã jwúub dei jũóhni yeó jáapdi h weemdíh ã táí chãjbipna caá. Bitã caandíh oinitbut ã jwúub dei jũúwát pínahdi h táí pãinit ï jumachah, jwí Maáh Jesús biíc yoobó queétdih ã táí chãjbipna caá.

Timoteo ded pah ã chãjat pínah

⁹ Waícanjeh wã pebhna ma jũúwá.
¹⁰ Demas wãt jumni chah dawá bií déedih náahna, weemdíh cádahnit, Tesalónica tãtchina ã jwúub bejep be.* Crescente wãt jumni Galacia baácna ã bejehchah, Tito wãt jumni but Dalmacia baácna ã bejep be.*
¹¹ Pãant ï yoh bejat tãttimah, Lucasjeh caá wãjeéh ã chãwáp.* Pãnihna, bitã teo wãacnitdih náahnit, meemdíh wã jũúwát tãutna caá. Pãnih jũóhni, Marcosdihbut ma numah jũúwá.* Cristoíh doonádi h wã bohénachah, weemdíh táí teo wãacni pínah caán ã jumbi pna caá. ¹² Tíquicodih Éfeso tãtchina wã wahap be.* ¹³ Ninna jũóhna, Troas tãtchiboó* Carpo wãt jumniíh mũudíh wã jwej jũóhni cúbuh jweyát chóodi h, wíih papélah tólihnadi hbut ma ub jũúwá. Wíih papélah núonadi h bácah búdí wã náahna caá. Pãnihna, caandíhbut ma ub jũúwá.

¹⁴ Alejandro wãt jumni ítahdi h teoni weemdíh búdí yeejép ã chãjap be.* Pãant ã chãjatji jíb Dios caandíh ã peéh chãjbipna caá.* ¹⁵ Caán Alejandro jwí bohéatdi h búdí ã yap yohna caá. Pãnihna, caandíh ma táí chãja chaáh, meemdíh yeejép ã chãjcat pínah niijná.

¹⁶ Roma tãtchidih moón ï maáta weemdíh ï jwíih mũbh joyóchah, wã chãjatjidih wã bohéatdi hbut queétdih wã naáwáchah, det weemdíh teo wãacni pínah ï wihcap be. Hũmnit, nihat weemdíh ï cádah bejep be. Obohjeéhtih, páant weemdíh ï cádahachah yuhna, Dios queétdih ã peéh chãjca bojo naáh. ¹⁷ Weemdíh páant ï cádahachah yuhna, jwí Maáh Jesúsboó ã teo

wáacap be, ãih doonádi h wã naóh beedáát pínah niijná, nihat judiówã nihcannit ï joyát pínah niijná. Jiowã panihnit weemdíh ï mao yohat déedih ã táí wapap be. ¹⁸ Nihat weemdíh yeejép chãjnitdih yap yohnit, jwí Maáh weemdíh ã wapbi pna caá. Pãnih wapnit, jeáboó maáh ã jumapna weemdíh ã táí bejat tãutbi pna caá. Pãnihna, yeó jáap jumãt pah “Caán chah táini, chah wẽpni Maáh caá”, jwí niíj jíih. Pãant tíí ã jumã nah.

Ã pée tãyat tãutãt

¹⁹ Prisca, Aquila,* Onesíforo* ã pebh moonbút ï tãyã naáh. ²⁰ Erasto* Corinto tãtchiboó ã chãwáp jí. Trófimo* Mileto tãtchiboó tãbúp chãúhni t, ã chãwáp jí. ²¹ Meémboó mah noój láa jãtíh waícanjeh ma jũúwá. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, nihat bitã Jesúihwãbut meemdíh ï tãyat tãutna caá.

²² Jwí Maáh Jesucristo majeéh ã jumã naáh. Dios yeéb nihatdih oinit, ã táí teo wãaca naáh.

Pãant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* **4:10** Col 4.14; Flm 24

* **4:10** 2Co 8.23; Gá 2.3; Tit 1.4

* **4:11** Col 4.14; Flm 24

* **4:11** Hch 12.12,25; 13.13;

15.37-39; Col 4.10; Flm 24

* **4:12** Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8

* **4:13** Hch 20.6

* **4:14** 1Ti 1.20

* **4:14** Sal

62.12; Ro 2.6

* **4:19** Hch 18.2,18

* **4:19** 2Ti 1.16-17

* **4:20** Hch 19.22; Ro 16.23

* **4:20** Hch 20.4; 21.29

TITO

Titodih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, Diosdih teo wāhni wā jumachah, Jesucristoíh doonádih weemdíh ã naáwát tútat jī, ã ñíonitboó Jesúsdi h jepahnit, jwī bohéat pahjeh ī tui chājat pínah niijná. ² Dios yeecanni nin baácđih ã chājat pínah jātih “Wīihwā jeáboó wājeéh páantjeh ī jumáipna caá”, ãt niijíp wat jī. Pánihna, caán túini doonádih jepahnit páantjeh jeáboó ī jumá pínahđih ī jéihna caá. ³ ã ñíoni yeó jáapđih páant ã niijátđidih cāacwāđih weemdíh ã naáwát tútat jī. Weemdíh páant watni iiguípna jwī bejat déejidih tui ubni caá. ⁴ Pánihna, Jesúsđh doonádih wā bohénachah joinít, Tito, meém Jesúsđih ma tui jepahap jī.* Meemdíh bohéni wā jumachah, wā wūúh yoobát panihni caá ma jumap. Páant ma jumachah, nin náodih meemdíh wā daác wahna caá. Dios jwī íp, Jesucristo jwiítđih tui ubni biícđih meemdíh oinit, ī teo wáaca naáh, ma tui jumá pínah niijná.

Tito Creta quewadih moondíh ã teo wáacat

⁵ Creta quewaboó biícđih jwī jum láa, caanjíh moón Jesúsđhwā ī tui chājat pínahđih bohé beedáat ã jadh jwuhap jī. Páant ã jadh jwuhachah jéihnit, meemdíh ī pebh wā chāwát tútat jī, queéđih ma tui bohéat pínah niijná. Pánih bohénit, íh tatchina jumá yoobó Jesúsđhwā ī maáta pínahđih meemdíh wā ñíwat tútat jī. ⁶ Queét ma ñíonit maáta pínahđih nin pah jumá caá náahap: “Caán yoobóđih chājni caá”, cāacwā ī niijnítđih, biíc wilidihjeh bíbohnitđih ma ñíwií. Páant ma ñíonit ī wehbut Jesúsđih jepahnit, tui chājni, yap yohcannit ī jumá naáh. ⁷ Jesúsđh cāacwāđih en daonít, ã naáwátđih bohénit pínahđih ñíona, tui chājni, “Weém nihát jéihni caá”, niij jenah joicánnit, biícmantjeh íjcannit, máihcannit, míc maocannit, bií déedihbut tabít bidcannitđih ma ñíwií. ⁸ Pánih ñíona, íh mūdíh bitadih wēi waadát tútatnit, tui jenah joí bitadih teo wáacnit, yeejép

chājat jenah joyátđih páantjeh jumá bojnit, tui yoobóđih chājni, Dios naáwátđih tui jepahnitđih ma ñíwií. ⁹ Jwī tui bohéatđih jepah cádahcannit ī jumá naáh, bita ī bohéatđih joinít, ī weñat pínah niijná. Caán bohéatđih yap yohnitboó ī yeeatđih jéihnit, ī tútat ñumáipna caá. Pánihna, Jesúsđhwā ī maáta pínahđih ded pah ī chājatđih tui ennit, ma ñíwií.*

¹⁰ Dawá ī maátadih yap yohnit, tui jenah joí wéhecannit, yeenit caá ī jumap. Pánih yeejép chājniťjeéh jumnit, dawá Jesúsđih jepahna yuhna, judíowāđih Dios ã watatji pah quehli nah yapat chóodih judíowā nihcannitđihbut bóodat tútatnit ī jumna caá. Pánihna, ded pah ī chājat yoobóđih nihcah, queéđih jéihyaat caá náahap, ī tútat ñumát pínah niijná. ¹¹ Dinerodihjeh bidnit, queét mácah ī bohéna caá. Páant ī chājachah, tíc náah ã jumna caá. Páant ī yee bohénachah joinít, dawá neoná, ī weha mána, ī weh biícđih, queéđih jepahnit, túini doonádih ī cádahna caá. Páant queéđih ma bohéat túatca bojó.

¹² Queét Cretadih moón ded pah ī jumáđih nihát cāacwā ī tui jéihna caá. Jon jātih naóhniboobút, íjeéh jumniji yuhna, nin pah ãt niij naáwáp wat jī: “Creta quewadih moón tabít yeenit, yeejép tac behna míc maonit, báđi jeémíhnit, ī weñat pínahđihjeh chājna, ípí tewíhcan caá”, ãt niijíp wat jī. ¹³ Páant ã niijátji yoobóđih tigaá. Páant ī jumáđih jéihnit, queét Jesúsđhwāđih ma wēp naáwá, mácah bohéatđih cádahnit, Jesúsboodíh ī jwúub jepahat pínah niijná. ¹⁴ Pánih tútat ñumánnít, jwiít judíowā jwī ñowā ī jenah joyátjéhjeh ī naáwátđidih, túini bohéatđih yap yohnit ī watatđihbut ī joyáh bojnipna caá.

¹⁵ Dedé jeémátđih, “Caán yeejép caá”, mácah bohénit ī niijíchah yuhna, Jesúsđih tui jenah joinítboó “Caandíh wā jeémécah, ã túina caá”, ī niij jéihna caá. Obohjeéhtih, Jesúsđih jepahcannitboó yeejép chājna, yeej chājatđihjeh ī jenah joiná caá. Pánih jumna, yeejép chājna yuhna, “Á túina caá”, ī niij jenah joiná caá. ¹⁶ “Diosđih wā tui jéihna caá”, niijná yuhna, yeejép ī chājna caá. Páant ī chājachah ennit, Diosđih

* 1:4 2Co 8.23; Gá 2.3; 2Ti 4.10 * 1:9 1Ti 3.2-7

ĩ jéihcatdih jwiítboó jwĩ jéihna caá. Tãbit yeejép chãjna, Dios naáwát dih yap yohnit, queét táiniboodíh ĩ jéih chãjcan caá.

2

Titodih táiyobópdih ã bohéat tútat

¹ Páant yeejép ĩ jumachah jéihnit, meémboó queétdih yoobópdih ma bohénaá. ² Pánih bohénit, behnit neonádih nin pah ma niij naáwá: “Táinijeh jenah joinít, ñi táí chãjaá, ‘Caán táini caá’, cãacwã yeebdíh ĩ niiját pínah niijná. Yeejép chãjat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, Jesús dih táí jenah joinít, áihwãdih oinit, yeejép yapna yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó”, ma niijí. ³ Behnit yaáhdihbut biíc yoobó ma bohénaá, Jesús dih jepahna, táí chãjnit yaádh ĩ jumat pínah niijná. Yeejép doonádih naóhcannit, máihcannit yaádh ĩ jumã naáh. Pánih jumnit, queétbut bita yaáhdih táini doonádih ĩ bohéna naáh. ⁴ Pánih bohénit, queét behnit yaádhboó japata yaádh buugdíh nin pah ma bohéat tútú: “Ñi weha mánadih, ñi wehdihbut ñi oyoó. ⁵ Táí jenah joinít, yéej chãjcannit, ñíih muedíh jumnitdih ñi táí en dawaá. Bitadih táí teo wáacnit, ñi weha mánadih táí jepahnit yaádhbut ñi jumúú, bita yeebdíh ennit, Dios naáwát dih yeejép ĩ naóhcat pínah niijná”, ĩ niij naáwá naáh.

⁶ Japatadihbut nin pah ma niij bohénaá: “Yeejép chãjat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, táí jenah joinít ñi jumúú”, ma niijí. ⁷ Meémboó táinijeh ma chãjaá, meemdíh ĩ en yacat pínah niijná. Yeecan, táinijeh ma bohénaá. ⁸ Pánih bohéna, ma táí jenah joyoó, bita meemdíh ĩ naóh yacat pínah niijná. Páant yoobópdih ma bohénachah ennit, jwiít dih eníhcannit ĩ naóh yaquíhna yuhna, ĩ tíicbipna caá.

⁹ Teo wãhntdih jwãh nin pah ma niij bohénaá: “Ñi maátadih wéi jepahnit, yeejép niijcãnjeh, ñi táí teo wuhúú, queét ĩ weñat pínah niijná. ¹⁰ Ñi maátáih bíí déedih ñi numcá bojoó, ‘Caánboó yoobópdih jumni caá’, queét yeebdíh ĩ niij jenah joyát pínah niijná. Páant ñi táí chãjachah ennit, Dios

jwiít dih táí ubniíh bohéatdih bita ĩ wéi joibípna caá”, ma niijí.

¹¹ Dios nihat cãacwãdih oi teo wáacna, iiguípna bejnit déejidih ã táí ub beedáihatdih nihat jwiít cãacwãdih át jéihyanap taga.

¹² Caandíh eníhcannitboó yeejép chãjatdih ĩ ñinahatdih Dios jwiít dih ã cádahat túatna caá. Pánih cádahnit, yeejép chãjat jenah joyátdih páantjeh jumah bojnit, táiniboodíh ã chãjat túatna caá. ¹³ Pánihna, Jesucristo, jwiít dih táí ubni, Dios wẽpni bádí ã yeh iigátjĩh ã jwúub dei jũwáchah, jwĩ enat pínah yeó jáapdih wéi páina caá jwĩ chãjap.*

¹⁴ Caán Jesucristo jwĩ yéejat jíib buudáatdih jíib chãjna, át wãn wũhup tajĩ,* nihat jwĩ yéej chãjatdih cádahnit,* áihwã jwĩ jumat pínah niijná.* Pánih yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodíh wéi chãjnit jwĩ jumbipna caá.

¹⁵ Páant wã niiját dih queétdih ma bohé beedáat pínahdih caá meemdíh wã náah yacap. Pánih bohéna, Jesús ã wẽpatjĩh queétdih ma táí naáwá. ĩ yéej chãjachah ennit, queétdih ma túat nummát tútú. Páant ma bohénachah, “Caán ã bohéat dedé pínah nihcan caá”, ĩ niijcá bojoó naáh.

3

Jesúhwã ded pah ĩ táí chãjat

¹ Nin pahbut queét Jesúhwãdih ma niij bohénaá: “Ñíih baácdih moón maátadih jepahnit, táinidihjeh ñi chãjaá. ² Bitadih yeejép doonádih naóhcan, míic jũihcan, bitadih táí teo wáacnit ñi jumúú. ‘Weém nihat jéih beedáni caá’, ñi niij jenah joicá bojoó”, ma niijí.

³ Jon jãtĩh jwiítbut jenah joicánnit, yap yohnit, yeeatdih joinít, yeejép chãjatdih ñinahnit, jéih cádahcannit jwĩ jumap jĩ. Bitadih en jũihnit, en ñinah íjnit, bita jwiít dih ĩ en jũihñuchah jwiítbut queétdih en jũih jwúabanit jwĩ jum jwũhup jĩ. ⁴⁻⁵ Obohjeéhtih, páant jwĩ jumachah yuhna, Diosboó jwiít dih oinit, Jesucristodih át wah deyanap wat jĩ, iiguípna jwĩ bejat déejidih ã táí ubat pínah niijná. Jwiít jwĩ táí chãjat jíib át ubcap taga. Obohjeéhtih, jwiít dih jĩgah ennit,* Táini Espíritudih jwĩjeéh ã jumat

* 2:13 2P 1.1 * 2:14 Mt 20.28; Mr 10.45; Gá 1.4; 1Ti 2.6
7.6; 14.2; 1P 2.9 * 3:4-5 Dn 9.18 * 3:4-5 Ef 5.26

* 2:14 Sal 130.8; Mt 20.28 * 2:14 Ex 19.5; Dt 4.20;

táutap jĩ. Pánih jwĩjeéh jumnit, jwiít dih bádí ã teo wáacna caá, jwĩ yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodíh jwĩ chãjat pínah niijná.* Pánih chãjnit, Dios ã weh jwiít dih át jumat táutap tajĩ. ⁶ Jesucristo jwiít dih wã wãh nit, boo pud jũóhna, ã pũh laab béjehah, Dios Túini Espiritudih át wahap tajĩ, ã wēpatjĩh jwiít dih ã túi teo wáacat pínah niijná. ⁷ Pánih teo wáacnit, jwiít dih oina, “Caán túini caá”, Dios ã niij enat jíib, ãjeéh páantjeh jwĩ jumbipna caá. Pánihna, ãjeéh jwĩ jumat pínahdih jéihna, Jesucristo ã jwúb dei jũwát pínahdih jwĩ wēi páina caá.

⁸ Páant wã niiját yoobóp dih caá. Pánihna, caandíh cãacwádih ma wēp bohénaá, Diosdih jepahnit, túini ã chãjat pínah niijná. Wã daacát túini, oboh jumni naáwát nihcah, nihát caandíh ã túi joyó naáh. ⁹ Pánih joinít, oboh ã jenah joyátjĩh jeh ã múic jũihca bojo naáh. ã nũowã ã wãtnadih, Moisés ã wutatjidihbut múic wéhenit, ã múic jũihñat dedé pínah nihcan caá. Páant ã múic jũihñatdih ma joyáh bojoó.

¹⁰ Ded yeéb Jesúihwádih ã íjanachah enna, “Páant ma chãjca bojoó”, caandíh ma niijí. Chéne láajeh caandíh páant ma niij naáwá. Táltimah, ã jwúb yap yohochah enna, caandíh Jesúihwã ã pej jumca bojo naáh. ¹¹ Pánih íjani túini bohéatdih yap yohna, yeejép chãjni ã jumna caá. Pánih yeejép chãjnit, caanjéh tigaá yeejép ã jumatdih bitadih ã jéihyanap.

Pablo ã pé naáwát

¹² Artemas ã bejíchah, ñi pebhna wã wahbipna caá. Obohjeéhtih, caán ã jéih bejcah, Tíquicodih wã wahbipna caá.* Pánihna, caanna ã juibínachah, meémboó ñahwat jwúb jũóh nit, Nicópolis tãtchiboó weemdíh ma jwãááp. Caán tãtchiboó mah noój láa wã jumíhna caá. ¹³ Zenas, ãih cãacwã ã wutatdih jéihnidih, Apolosdihbut ma túi teo wáacá.* Pánih teo wáacnit, Jesúih doonádih naóh jibidih ã bejat pínah jãtíh, dedé ã náahatdih queétdih ma wũhũú. ¹⁴ Jwĩjeéh jumnit Jesúihwã ded pah ã túi chãjat pínahdih ã jéihye naáh, yabhcanjeh, bitadih ã teo wáacat túut niijná.

Pablo ã pé túyat táutat

¹⁵ Nihat wãjeéh jumnit meemdíh ã túyat táutna caá. Caanjĩh jumnit jwiít dih oinit Jesúihwã ã túy naáh. Dios yeebdíh bádí oinit, ã túi teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Pablo

* **3:12** Hch 20.4; Ef 6.21-22; Col 4.7-8; 2Ti 4.12   * **3:13** Hch 18.24; 1Co 16.12

FILEMÓN

Filemóndih ã túyat tútat

¹ Weém, Pablo, Jesucristoíh doonádih wã naáwát jíib nemat m̄úboó jumni, jwí ùud Timoteojih meém Filemóndih jwí túyat tútina caá. Meém jwí oini, jwí naáwát pah Jesucristoíh doonádih naóhni ma jumuchah, nin náodih meemdih wã daác wahna caá. ² Míih m̄údíh míic wáacnit Jesúíhwádih, jwí dée wili panihnih Apia, Arquipodihbut wã túyat tútina caá.* Arquipo yeejép yapna yuhna, weém wã chãjat pah Cristoíh doonádih naóhni ã jumna caá. ³ Jwí íip Dios, jwí Maáh Jesucristo yeebdih oinit, í túi teo wáaca naáh, ñi túi jummat pínah niijná.

Filemón ded pah ã jummat

⁴⁻⁵ Wã dée panihni Filemón, Jesucristodih túi jenah joinít, nihát áihwádih ma oyat doonádih wãpí joiná caá. Pánih joinít, meemdih úbhna, “Túina caá, Paá”, Diosdih wãpí niijná caá. ⁶ Jwiít Jesúsdihtúí jenah joinít, bíic yoobó áihwã jwí jumna caá. Pánih jumnit, Cristodih oina, ã teo wáacatjih jwí túi jumbipna caá. “Paá, ma teo wáacatjih jwí túi jummat pínahdih Filemóndih ma jéihyanaá”, wãpí níj úbhna caá. ⁷ Bitá Jesúíhwádih oinit, mat túi teo wáacap wut jí, í túi weñat pínah niijná. Páant ma chãjat doonádih joinít, weembát búdí wã wëina caá.

Filemóndih Onésimodih ã wëi jwãáat tútat

⁸⁻¹⁰ Nihat Jesúíhwádih oina, ma túi teo wáacatdih jéihnit, b̄ú Onésimo, meemdih teo wãhni, ma pebhna ã jwúub júbínachah, bíic yoobó ma túi chãjat pínahdih meemdih wã náah yacna caá. Weém, Pablo, behe wã jumuchah, Cristoíh doonádih wã bohéat jíib nin nemat m̄úboó í nemep jí. Ninna weemdih Onésimo* ã en jibichah, caandih Cristoíh túini doonádih wã naáwáp jí. Páant wã naáwáchah joinít, caandih ã jepahap jí. Pánihna, b̄ú caanbát Jesúíh jumna, wã wúh panihni ã jumna caá. Weemdih Cristo naáwát tútina, ã

ñioni jumna, ded pah Onésimodih ma chãjat pínahdih wãta jéih wut tagaá. Obohjeéhtih, pánih jéih wutna yuhna, túi míic oinit jwí jumuchah, ded pah caandih ma chãjat pínahdih wutcanjeh, meemdih wã naóhna caá.

¹¹ Caán Onésimo, Cristodih ã jepahat pínah jãtih, meemdih teo wãhni jumna yuhna, át túi teo wáacap wut jí. Obohjeéhtih, b̄ú Cristoíh jumna, tút n̄umnit, oboh jumni ã nihcan caá, b̄uca. Weemdih túi teo wáacni jumna, meemdihbut túi teo wáacni ã jumbipna caá. ¹² Pánihna, b̄ú caandih búdí oina yuhna, meemdih wã jwúub wahna caá. ¹³ Obohjeéhtih, nemat m̄úboó wã jummat pónih, wãjeéh wãta chãwát tút tagaá, weemdih ã teo wáacat pínah niijná. Páant wãjeéh ã jumuchah nihna, meém weemdih ma jéih teo wáacadih jũohcah, caánboó meem páh áta jéih teo wáac tagaá. ¹⁴ “Pablodih teo wáacat tút niijná, ájeéh ma chão jwúhú”, caandih ma niijichah, wãjeéh caandih wãta chão jwúhat tútup taga. Obohjeéhtih, meemdih pánih wutíhcan, weemdih túi teo wáacni ã jumuchah yuhna, caandih ma pebhna wã jwúub bejat tútina caá. ¹⁵ Nin pah wã jenah joiná caá: Onésimo meemdih ã jweyéchah yuhna, Dios ã náahat pahjeh, bahni át cádah jwúhup tagaá, majeéh túinijeh ã jwúub jummat pínah niijná. Ma pebh jwúub júbí jumna, ã jwúub jweicán níit, páant m̄untih. ¹⁶ Pánihna, b̄ú teo wãhniyeh nihcan, ma ùud panihni Jesúíh ã jumna caá. Páant ã jumuchah, caandih búdí wã oyochah yuhna, wã oyat chah meémboó caandih ma oibipna caá.

¹⁷ “Dios naáwát dih Pablojih túi bíicdih bohénit jwí jumna caá”, níj jenah joinít, ma pebhna wã bejehah, weemdih búdí mata wëi jwãáh taga. Páant weemdih ma wëi jwãáat pah m̄untih, Onésimodihbut bíic yoobó ma túi wëi jwãáa. ¹⁸ Meemdih ã yéej chãjachah, ã jíib b̄udánachah nihna, weémboó caandih wã jíib chãjipna caá. ¹⁹ Páant wã chãjat pínahdih wíih téihyajihjeh daácna caá wã chãjap. Obohjeéhtih, weémboó Jesúíh túini doonádih meemdih wã naóhcah, Diosjeéh mata jumcan tagaá.

* 1:2 Col 4.17 * 1:8-10 Col 4.9

Pánihna, meémboó weemdíh b́dí jíib b́dáni ma jumna caá. Obohjeéhtih, páant jíib b́dáni ma jumachah yuhna, Onésimo ã jíib b́dáátdih meemdíh wã jíib chãjbipna caá. ²⁰ Pánihna, wã dée, wã oini, jwí Maáh Cristoíh jumna, Onésimodih ma túi chãjaá. Páant ma chãjat doonádih joinít, b́dí wã wëibipna caá. ²¹ Páant wã naáwátdih ma túi jepahat pínahdih wã jéihna caá. Chah ma chãjat pínahdihbut wã jéihna caá. Pánih jéihnit, meemdíh wã daác wahna caá.

²² Nindihbut meemdíh wã naóhbiipna caá: Ñi pebhna wã bejat pínahdih jwí Maáhdih ñi úbátdih wã jéihna caá. Páant ñi úbátdih ã jepahachah, ñi pebhna jubína wã úwat tólih pínahdih ma ámoh páñaá.

Ã pée túyat túut

²³ Épafra^{*} meemdíh ã túyat túutna caá. Caánboó Cristoíh ã jumna jíib wãjeéh nemat muúboó ã jumna caá.

²⁴ Marcos,^{*} Aristarco,^{*} Demas,^{*} Lucas^{*} yuh buca meemdíh ã túyat túutna caá. Cristoíh doonádih wã bohénachah, queétboó weemdíh túi teo wáacnit ã jumna caá.

²⁵ Jwí Maáh Jesucristo yeebdíh oinit, b́dí ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pablo

* **1:23** Col 1.7; 4.12   * **1:24** Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10   * **1:24** Hch 19.29; 27.2; Col 4.10   * **1:24** Col 4.14; 2Ti 4.10   * **1:24** Col 4.14; 2Ti 4.11

HEBREOS

Dios ã wũúhdih cãacwãdih ã naáwát tútat

¹ Jon jãtjãh ã naáwãtdih naóh yapanitjidih dawá láa Dios ãt naáwãp wut jĩ. Biquí láana ĩ oo júmatjĩh, biíh láa oo júmat pah jíghatjĩh queétdih ãt naáwãp wut jĩ. Biíh láa ángelwãdih ãt naáwát tútat wut jĩ. Biíh láa ã wéheatdihjeh ĩt joyóp wut jĩ. Pãant queétdih ã naáwãchah, jwĩ ñowãjidih ĩt jwũub naóh yapanap wut jĩ. ² Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapnadih ã wũúhboodih áih doonãdih ãt naáwát tútat wut jĩ. ã ĩp ã wutachah, nin baãcdih jeãdihbut ã wũúh ãt chãjap wut jĩ. Pãnihna, péeni yeó jáapdih nihat áih pínah ã jumachah, ã ĩpboó nihat caandih ã wũhbipna caá. ³ Caán ã ĩp biíc yoobó jumna, túini yoobát ã jumãtdih jwiítidih ã júatna caá. ã wũúh ã wépatjĩh ã wutachah, nin baác, jeãbut páantjeh ã jumna caá. Jwiítidih wun wũhni jwĩ yéejatdih ã yoh péaat túttimah, jeãboó pũh laab béjnit, ã ĩp ã jéihyepmant bóo bũwãmant ãt chũdãp wut jĩ.*

Dios wũúh ángelwã chah ã túyat

⁴ Pãnih jumna, ã wũúhboó ángelwã chah ã túina caá. Dios caandih ã wũhni wépatbut ĩ wépat chah ã jumna caá. ⁵ Pãant ã jumachah, ángelwãdih nihcan, ã wũúhdihjeh nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Meém wã wũúh caá. Pãant ma jumachah, bũ nihat cãacwã ĩ enechah, meemdih maáh wã waadãna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 2.7)

Pãnihna, ángeldih naóhcan, ã wũúhdihjeh nin pahbut ãt niijíp wut jĩ:

“Weém ã ĩp caá. Caán wã wũúh ã jumna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (2S 7.14; 1Cr 17.13)

⁶ ã wũúh ã cãac jumachah, nin pahbut caandih ãt niijíp wut jĩ:

“Nihat wĩh ángelwã bódicha caj yoh ñajnit, wã wũúhdih ĩ wēi naáwã naáh”, ãt niijíp wut jĩ. (Dt 32.43; Sal 97.7)

⁷ Áih ángelwãboodih nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Wĩh ángelwãdih johlit wēpép ã bejat pah wēpép bejnit wã chãjna caá. Queét weemdih teo wũhntidih búdí iigát pah wēpnit wã jumãt túatna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 104.4)

⁸ Queétdih páant niijnã yũhna, ã wũúhboodih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Meém Dios jumnit, nihat cãacwãdih yoobópdih wutni ma maáh jumãt ã bũdcãn niit.

⁹ Túi chãjatdih búdí wēinit, yéej chãjatboodih ma iiná caá. Pãant ma jumachah, meemdih wēi ennit, majeéh jumnit ĩ weñat chah, weém, ma ĩp Dios, meemdih wã weñana caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 45.6-7)

¹⁰ ã wũúhdih nin pahbut Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Maá, biíhmahjeh nin baãcdih, jeãdihbut ma chãjap jĩ.

¹¹⁻¹² Pãant ma chãjniji ã bũdãh bejbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó páantjeh ma jumãbipna caá. Cãacwã moópni yéguehdih yohnit, jáap chóo ĩ túat ñũmát pah, jeá, baãcdihbut yohnit, jáap jeá, jáap baãcdihbut ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, meémboó wãncan, ma jumãt pahjeh ma jumãbipna caá”, ã wũúhdih ãt niijíp wut jĩ. (Sal 102.25-27)

¹³ Ángeldih niijcãn, ã wũúhboodih Dios nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Chah Maáh jumna, wã jéihyepmant bóo bũwãmant ma chũdũ. Pãant ma chũdũchah, meemdih eníhcannitdih wã yap yohãt túttimah, queétdihbut chah maáh jumnit, nihatdih ma wutbipna caá”, ãt niijíp wut jĩ. (Sal 110.1)

¹⁴ Nihat ángelwã Diosdih teo wũhnt caá ĩ jumãp. Pãnihna, ã wũúh ã túi ãbnitdih ĩ teo wãacat pínah niijnã, jwĩ ĩp áih ángelwãdih ãpĩ wahna caá.*

2

Cristo ã naáwãtdih jwĩ joyáh bojcat

¹ Pãnihna, Dios wũúh chah wēpni, jwiítidih naóhni ã jumachah jéihnit, caandih cádahcat túat niijnã, jwĩ joiníjidih túi náhninit,

* 1:3 Jn 1.1-3; Col 1.15-17 * 1:14 Mt 4.11; Lc 1.19

jepahat caá náahap. ² Dios ã wutatdih ángelwã ï naóh yapanachah, cãacwãboó ï yap yohat jíib Dios queétdih át peéh chãjap wut jĩ. ï naóh yapani wutatdih cãacwãdih jepahat átiñ náahap wut yuh jĩ. ³ Obohjeéhtih, jwĩ Maáhboó ángelwã chah wēpni ã jumatdih jéihnit, jwiít dih ã túi ubat pínah doonádih jepahat caá chah náahap. Cãacwãdih ã túi ubat pínah doonádih caanjéh át jwíih naáwáp wut jĩ. Páant ã naáwáchah joinítjiboó jwiít dih ï jwúub naóh yapanachah, yoobóp dih ã jumatdih jwĩ túi jéihna caá. Pánihna, áih túini doonádih joyáh bojna, Dios jwiít dih búdí ã peéh chãjat pínahdih jwĩ jéih jweicán niít. ⁴ Jesúihwã caán doonádih bohénit, cãacwã ï jéih chãjca naáhdih Dios ã wēpatjĩh dawá láa ït chãj jútup wut jĩ. Páant ï chãjat pínahdih Túini Espírituboó ã náahat pahjeh queétdih wēpat át wūhup wut jĩ. Pánihna, ã wēpatjĩh ï chãj jútuchah, ï bohéat yoobóp dih ã jumatdih Dios queét joinít dih át jéihyanap wut jĩ.

Jesucristo jwiít pah ã cãac jumat

⁵ Péeni yeó jáap dih Dios ã jáap chãjni baác dih moondíh ángelwã maáta ï jumcan niít. ⁶ Obohjeéhtih, jwiítboodíh maáta ã waadábipna caá. Dios naáwát dih biíc naóh yapaniji nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Cãacwã oboh jumnit ï jumuchah yuhna, queétdih búdí oina, túi náhninit, mapĩ túi en daoná caá.

⁷ Maátcanjeh ángelwã ï wēpat nump cãacwãdih mat jum jwuhat tútup taga. Pánih jumat tútupna yuhna, buu queétdih wēpat wūhnit, maáta mat waadánap taga.

⁸ Páant maáta ma waadánachah, niñat nin baác dih jumnit chah caá ï jumup”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 8.4-6)

Pánih maáta waadánit, niñat dih wutnit pínah jumna yuhna, buu jwĩ wut jwuhcan caá. ⁹ Obohjeéhtih, Jesúsboó nin baácboó ã jumuchah, ángelwã nump jum jwuhnit, niñat cãacwãdih búdí oina, át wun wūhup wut jĩ. Búdí yeejép yapna, jwiít dih ã wun wūhuchah ennit, ã wēpat dih wūhna, Dios Jesús dih maáh át waadánap wut jĩ. Pánihna, buu chah maáh, túini yoobát ã jumatdihbut jwĩ jéihna caá.*

* 2:9 Fil 2.6-11; He 12.2

¹⁰ Dios ã náahat pah niñat dih chãjni ã jumna caá. ã náahat pah mantih jwiít ã wehdih jeáboó ub bejat tútup niijná, ã wūúhdih át wun wūhat tútup wut jĩ. Jesús yeejép yapna, ã wun wūhatjĩh jwiít cãacwãdih yoobóp dih túi ubni caandíh Dios át chãjap wut jĩ. ¹¹ Det ï yeejat dih yohnit, queétdih túi ubnibut Dios weh ï jumna caá. Pánihna, Dios jwĩ íip ã jumuchah, Jesús jwiít áihwãdih “**Queét wã úudwã caá**”, tíccanjeh, ã niijná caá. ¹² Jesús ã íip dih nin pah ã niiját dih Dios naáwát dih naóh yapani át niij daacáp tajĩ:

“**Dios, ded pah ma jumatdih wã úudwãdih wã naóhbipna caá. Niñat wíihwã ï míic wáac juyúchah, meemdíh wēi eonit, “Chah wēpni ma jumna caá”, wã niijbípna caá**’, ã niijíp jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 22.22)

¹³ Nin pahbut biíh át niij daacáp tajĩ:

“**Meém chah wēpni jumna, weemdíh ma túi teo wáac bipna caá**’, ã íip dih ã niijíp jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Is 8.17)

Nin ã niiját dihbut át niij daacáp tajĩ:

“**Dios ã wehdih weemdíh ã wūhuchah, queét biíc dih ninjĩh wã jumna caá**’, ã wūúh ã niijíp jĩ”, át niij daacáp tajĩ. (Is 8.18)

¹⁴ Pánihna, “**Á weh**”, ã niijnít jwĩ jumuchah, Cristo jwiít pah át cãac jumup wut jĩ. Pánih cãac jumnit, cruzboó wun wūhna, nemépwã ï maáh cãacwãdih wunat tútupnidiñ át yap yohop wut jĩ. ¹⁵ Játih jwiítboó jwĩ wunat pínahdih úumnit, chéonit panihnit jwĩ jumup jĩ. Pánihna, nemépwã ï maáhdih yap yohna, jwiít chéonit panihnit dih Cristo át watap taga. ¹⁶ Ángelwãdih teo wáaccan, jwiít Abraham juméná, Dioíhwã pínahboodíh át teo wáacáp wut jĩ. Caandíh jwĩ jéihna caá. ¹⁷ Pánihna, jwiít ã úudwã panihnitjeh cãac jumat caandíhbut át náahap wut jĩ. Páant ã cãac jumuchah, jwĩ yeejat dih yohat tútup niijná, ã íip caandíh át wun wūhat tútup wut jĩ. Páant ã wutatdih túi jepahna, jwiít dih jĩgah en teo wáacnit, sacerdotewã ï chãjat pah át chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, sacerdotewã ï chah maáh ã jumna caá. ¹⁸ Jwiít panihni ã jumuchah, caandíh búdí yeejép át yapap

wut jĩ. Obohjeéhtih, nemépwã ï maáh ã yéej chãjat túutachah yuhna, caandíh át yap yohop wut jĩ. Pánih yap yohni jumna, jwiít dihbut nemépwã ï maáh ã yéejalíchah, ã jéih teo wáacna caá.

3

Cristo Moisés chah ã túyat

¹ Wã déewã, Jesúihwã, Dios pebhboó benit pínah ã ñionit ñi jumna caá. Pánih jumna, Jesucristo Dios ã naáwát túutni ã jummatdih, sacerdotewã ï chah maáh ã jummatdihbut ñi túi náhninaá. Páant ã naáwát túutni jumna, Dios jwiít cáacwãdih ã túi ubat pínahdih át bohénap wut jĩ. Sacerdotewã ï chah maáh jumna, jwiít dih át wun wãhup wut jĩ, Diosjeéh jwĩ túi jummat pínah niijná. Páant ã jummat doonádih jwĩpĩ naóhna caá. ² Dios ã chãjat túutat pahjeh Jesús át chãjap wut jĩ. Moisésjibut Dios caandíh ã wutat pahjeh, ãih cáacwãdih át túi teo wáacap wut jĩ.* ³ Cáacwã muedíh ï wëi enat chah, caán chãjniboodíh ïpĩ wëi enna caá. Pánihat pah, Dioíh cáacwãdih teo wáacni Moisésjidih ï weñat chah, queétdih chãjni Jesúsboodíh weñat caá náahap. ⁴ Mueú chãjni ã wihcah, mueú áta wihcan tagaá. Pánihat pah, jwiít dih chãjni wihcah, jwiít but jwĩta wihcan tagaá. Obohjeéhtih, Diosboó ni hatdih chãjni ã jumna caá. ⁵ Moisés Diosdih teo wũhni jumna, ã wutat pah ãih cáacwãdih át túi bohénap wut jĩ. Pánih bohéna, Dios túttimah ã naáwát pínahdihbut át jéihyanap wut jĩ. ⁶ Obohjeéhtih, Cristoboo Dios wũh jumna, ã ïip ã wutat pahjeh jwiít dih en daoní ã jumna caá. Pánihna, úumcanjeh caandíh cádahcan, ã pebhna jwĩ bejat pínahdih wëi pãina, ãihwã yoobát jwĩ jumna caá.

Dioíhwã ãjeéh ï chooát

⁷ Túini Espíritu Dios naáwát dih naóh yapanidih nin pah át niij daacát túutap tajĩ:

“Bue, Dios ã naáwáchah joiná, ñi newã caandíh ï yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó.

⁸⁻⁹ Ñi newã tútchi wihcapboó jumna, weemdíh ï yap yohop jĩ. Pánih yap yohnit, “¿Yoobópdih Dios jwiít dih ã

en daomí niit?” ï niijp jĩ. Cuarenta jópchi caánboó jibnit, queétdih wã túi chãjatdih ï enep yah jĩ. Obohjeéhtih, pánih enna yuhna, ï jepahcap jĩ. Páant ï yap yohatji pah yeebbát biíc yoobó ñi yap yohca bojoó.

¹⁰ Weemdíh ï yap yohatji jíb queétdih búdí wã ïjip jĩ. Pánih ïjnit, “Queétdih yoobópdih wã túi waáwáchah yuhna, weemdíh ïpĩ jepahihcan caá.

¹¹ Pánihna, queétdih wã chooát túutat pínah pebhboó wã waadát túutcan niit”, wã niijp jĩ”, Dios ã niij naóhna caá”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 95.7-11)

¹² Wã déewã panihnitá, ñi túi chãja chaáh! Yéej chãjatdih jwũub bidnit, Dios, páantjeh jumnidih túi jenah joyátdih ñita cádah tagaá. ¹³ Nin baácboó jum jwahna, yéej chãjcat túut niijná, yeó jáap jummat pah ñi túi múic teo wáacá. Múic teo wáaccan, yéej chãjna, “Páant wã chãjachah, ã túina caá”, ñita niij jenah joi tagaá. Pánih yeeatdih jepahna, Diosdih búdí ñita yap yoh tagaá.

¹⁴ Pánihna, Cristodih jwĩ jwĩh jepahat pah, caandíh jwĩ túi jenah joí cádahcan, ãjeéh jwĩ túi jumbipna caá. ¹⁵ ã naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Bue, Dios ã naáwáchah joiná, ñi newã caandíh ï yap yohatji pah ñi yap yohca bojoó”, át niij daacáp tajĩ. (Sal 95.7-8)

¹⁶ ¿Det tigaá Dios ã naáwáchah joiná yuhna, yap yohnit ït jumji? Egipto baác dih jumnitji Moisés ã numah bac jũóh nit ït jumap wut jĩ. ¹⁷ Pánihna, queét yap yohnit dih cuarenta jópchi Dios ã ïjichah, tútchi wihcapboó ït wun beedép wut jĩ. ¹⁸ “Wã chooát túutat pínah pebhboó yeebdíh wã waadát túutcan niit”, queétdih át niijp wut jĩ.* ¹⁹ Diosdih ï túi jenah joicát jíb ï chooát déejiboó ï waadcátjidih jwĩ jéihna caá.

4

¹ Jon jãtih moondíh “Wã pebh yeebdíh wã túi chooát túutbipna caá”, Dios át niijp wut yah jĩ. Pánih naóhna, jwiít dihbut biíc yoobó niijná át chãjap wut jĩ. Pánihna, ãjeéh túi chooát túut niijná, Diosdih túi jepahat caá náahap. ² Jon jãtih moón Dios naáwát dih

* 3:2 Nm 12.7 * 3:18 Nm 14.1-35

ĩ joyátji pahjeh muntih, jwiítbut áih táini doonádih jwĩ joyóp jĩ. Obohjeéhtih, queét joí waóhñitboó joiná yuhna, “Dios á niiját pahjeh á chãjbipna caá”, ït niij jenah joicáp wut jĩ. Pánihna, ï joiníji dedé pínah queétdih át nihcap wut jĩ. ³⁻⁴ Jwiítboó caandíh táí jenah joinít, Diosjeéh jwĩ jumachah, jwiít dih á táí chooát túutbipna caá. Obohjeéhtih, Dios naáwát dih naóh yapaniji á daacát pahjeh tigaá caandíh jepahcannit nin pah ï yapbip:

“Queétdih búdí íjnit, nin pah wã niijíp jĩ:
 “Í chooát pínah pebhboó waadcán, wãjeéh ï jumcan niít”, wã niijíp jĩ’, Dios á niijná caá”, át niij daacáp tajĩ.
(Sal 95.11)

Obohjeéhtih, Diosjeh nin baác dih chãj péanit, nihat áih tewatdih át teo péanap wut jĩ. Á naáwát dih biíh naóh yapani nin pahbut át niij daacáp tajĩ:

“Seis yeó jáap nin baác dih, jeádihbut chãj péanit, teo cádah jwahñit, Dios át choonáp wut jĩ”, át niij daacáp tajĩ.
(Gn 2.2)

⁵ Caandíh táí jenah joicánnitjidih nin pahbut á naáwát dih naóh yapani át jwúub niij daacáp tajĩ:

“Queét ï chooát déejiboó waadcán, wãjeéh ï jumcan niít’, Dios á niijná caá”, át niij daacáp tajĩ.
(Sal 95.11)

⁶ Jwĩ ñowã Dioíh doonádih jwíh joinítjiboó caandíh ï yap yohat peéh, áihwã nihcan, ï chooát déejiboó ït waadcáp wut jĩ. Obohjeéhtih, bitaboó caandíh táí jepahñit, áihwã jumna, ájeéh ï táí choobípna caá.

⁷ Cãacwãdih á táí ubat pínah yeó jáapnadh Dios át jwúub ñíwip wut jĩ. Páant á ñíoni yeó jáapna bũ lãá á jumna caá. Dawá jópchina jwĩ ñowã ï joyát túttimah, caán á ñíoni yeó jáapnadh Davidjidih Dios á naáwát túutuchah, nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Bũ yeebdíh wã naáwáchah joinít, yap yohcanjeh, weemdíh ñi táí jepahaá’, Dios á niijná caá”, át niij daacáp tajĩ.
(Sal 95.7-8)

⁸ Josuéjiboó Dios á wãhni baác dih jwĩ ñowãdih át ñumah juibínap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, “Wãjeéh ñi táí choobípna caá”, niijná, caán baác dih ï chooát pínahdih Dios

niijná át chãjcap wut jĩ. Caán baác dihjeh chooát túutna nihna, biíh ï chooát pínah yeó jáapdih áta naóhcan taga.* ⁹ Seis yeó jáap á tewat túttimah, Dios á chooátji pah muntih, jwiít áihwãbut ájeéh jwĩ táí choobípna caá. ¹⁰ Dios á tewatdih á cádahat pahjeh muntih, ájeéh chooná, jwĩ wái náah jumni tewatdih jwĩ cádahbipna caá.* ¹¹ Pánihna, ájeéh táí chooát túut niijná, jwiít áihwãboó caandíh táí jenah joinít, á naáwát dihbut jwĩ táí jepah jĩh. Jon jãtíh moón jwĩ déewã Diosdih ï yap yohatji júib ájeéh táí jumcan, ït jéih choocáp wut jĩ. Pánihna, queét ï chãjatji pah jwiítboó jwĩ chãjca boj jĩh.

¹² Dios naáwát oboh jumni nihcan, báadhni panihni á jumna caá. Pánih jumna, chénaboó jaco wáini eeép naajíh iidíp dũj lãjapdih jwĩ bóodat pah, á naáwát dih jwĩ jenah joyóchah, jwiít dih á táí chũúhna caá. Pánih chũúhna, ded pah jwĩ túut ñumát pínahdih jwiít dih á jéihyana caá.* ¹³ Ded pah jwĩ jenah joyát dih Diosdih jwĩ jéih bihcan caá. Nihat á chãjnidih caánboó á enna caá. Pánihna, á pebhna juibínit, ded pah jwĩ chãjatjidih caandíh naáwát á náahbipna caá.

Jesús sacerdotewã ï chah maáh á jummat

¹⁴ Dios wãúh, Jesús, á íip pebhna waadnít, chah maáh á jumna caá. Pánih wẽpni jumna, sacerdotewã ï chah maáh caá. Sacerdotewã ï maáh Dioíh cãacwãdih á úbát pah, Jesúsbut jwiít dih úbhni á jumna caá. Páant á jumachah jéihñit, jwiítboó caandíh jwĩ táí jenah joí cádahca boj jĩh. ¹⁵ Jesús cãac jumna, ded pah jwĩ yapat pínahdih á táí jéihna caá. Pánih jéihñit, yeejép jwĩ yapachah enna, jwiít dih jĩgah ennit, á jéih teo wáacna caá. Nemépwã ï maáh caandíh á yéej chãjat túutuchah yuhna, Jesús yéej chãjcani át jumup wut jĩ. Pánih jumna, jwiít dihbut á yéej chãjat túutuchah, Jesús á jéih teo wáacna caá, jwĩ yéej chãjcat pínah niijná. ¹⁶ Pánihna, Dios jwiít dih á oyatdih jéihna, úmcanjeh, caandíh jwĩ úbát dée caá. Páant caandíh jwĩ úbúchah, jwiít dih oinit, jĩgah enna, á táí teo wáacbipna caá.

5

¹ Nihat sacerdotewã maáta ï chah maáta

* 4:8 Dt 31.7; Jos 22.4 * 4:10 Gn 2.2 * 4:12 Is 49.2; Ef 6.17

pínahdih Dios cãacwã cãtíh ã ñíona caá, queédih í teo wáacat pínah niijná. Pánihna, Diosdih teo wãhñit jumna, cãacwã í yéej chãjatji peéh nuñúpwãdih mao cáo wãhñit, biíhdihbut caandíh ípí wãhna caá, Dios ã enechah, cãacwã í túi jummat pínah niijná. ² Bitá yéejnit í jummat pah muntih, sacerdotewã í chah maátabut yéejnit í jumna caá. Pánih yéej chãjnit jumna, yéej chãjnitdih jĩgah ennit, í túi jéih teo wáacna caá. ³ Pánih yéejnit í jumachah, queét sacerdotewã í maátadihbut yéej chãjat peéh ã jumna caá. Páant ã jumachah, queétjeh í yéej chãjat peéh, cãacwã í yéej chãjat peéhbut nuñúpdih mao cáo wãhat caá náahap, Dios ã enechah, í túi jummat pínah niijná.* ⁴ Sacerdotewã í chah maáta jumíhna, queétjeh í jéih waadcán caá. Diosboó queétdih ñíonit, ã waadána caá. Jon jãtíh Aarónjidih Dios ã ñíwat pahjeh muntih, buubut sacerdotewã í chah maáta pínahdihbut ã ñíona caá.* ⁵ Páant queétjeh í waadcátji pahjeh muntih, Cristobut sacerdotewã í chah maáh pínah caanjéh maáh át waadcáp wat jĩ. Diosboó caandíh maáh waadána, nin pah át niijíp wat jĩ:

“Meém wã wũúh ma jumna caá. Páant ma jumachah, buu nihat cãacwã í enechah, meemdíh maáh wã waadána caá”, Dios át niijíp wat jĩ. *(Sal 2.7)*

⁶ Biíh láa nin pah át niijíp wat jĩ:

“Melquisedec sacerdote ã jummatji pahjeh, biíc yoobó meembút páantjeh sacerdote ma jumbipna caá”, ã wũúhdih át niijíp wat jĩ. *(Sal 110.4)*

⁷ Cristo nin baácboó jumna, jãinít, ã ípdih búdí át wúbúp wat jĩ. **“Ma náahna, ma teo wáacá, wã wuncat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant wã wuníhcah yuhna, ma náahat pahjeh ma chãjáa”**, át niijíp wat jĩ.* Páant ã niij wúbúchah, ã íp át joyóp wat jĩ. Pánihna, ã íp ã náahat pahjeh ã chãjíchah enna, ã wúbátdih joiná, caán wunnijidih át booanap wat jĩ. ⁸ Cristo Dios wũúh jumna yuhna, búdí yeejép át yapap wat jĩ. Pánih yapna yuhna, ã ípdih át jepah cádahcap wat jĩ. Pánih jumna, ded pah túi jepahatdih át

jéihyep wat jĩ.* ⁹ Pánih yeejép yapna yuhna, yoobópdih jepahni cruzboó wãhna, nihat caandíh jepahnitdih túi ubni ã jumna caá. ¹⁰ Páant ã wun wũhachah, Melquisedec panihni sacerdotewã í chah maáh Diosboó caandíh maáh át waadánap wat jĩ.

Cristoíh doonádih jwĩ jepah cádahachah, búdí ã tobohat

¹¹ Cristo sacerdotewã í chah maáh ã jummatdih yeebdíh chah wã bohéihna yuh caá. Obohjeéhtih, páant wã jwũub naáwíhichah yuhna, yeébbó ñita túi beh joicán tagaá. Pánih beh joicánnit ñi jumachah, yeebdíh wã túi jéih bohécan caá. ¹² Maatápdih Cristoíhwã ñi jumna yuh caá. Pánih jumnit, bitaboodíh ñi bohénachah, ãta túi tagaá. Obohjeéhtih, túi beh joicánnit ñi jumachah, bitaboo yeebdíh í jwũub bohéat caá náahap. Dios naáwát buocannidihjeh ñi beh joiná caá. Wébít jóóh macdihjeh í nomat pah yeebbút buocannidihjeh ñi túi joiná caá. Jáap bohé jwíhñit í jummat pah ñi jumna caá. ¹³ Det jóóh macdih nomnit, wébít í jum jwũhna caá. Queét í nihat pahjeh tigaá yeéb ñi jumap. Pánihna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, yeebdíh í niij bohénachah yuhna, páantjeh ñi beh joicán caá.* ¹⁴ Jeémátdih jeémpnitboó behnit í jumna caá. Queét panihnit caá Dios naáwátdih túi múic bohénit í jumap. Pánih bohéna, “Nin yeejép caá. Con túini caá”, queétboó í niij jéihna caá.

6

¹⁻² Pánihna, Dios naáwátdih chah jéihna, túi behnit panihnit jwĩ jum jĩh. Cristoíh doonádih jwíh bohéna, nin pah jwĩ jéihyep jĩ: Jwiit cãacwã jwĩ jenah joyátjéhjeh jwĩ chãjachah, dedé pínah nihcap jĩ. Pánih chãjna, Diosdih jwĩ weñacap jĩ. Páant jwĩ chãjatjidih cádahnit, Cristodih jepahna, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh jwĩ túi jenah joí jwíhip jĩ. Páant jwĩ jwíh jepahachah, nin pah jwiítdih í jwíh bohénap jĩ: Ded pah Jesúíhwãdih daabáatdih, jwiit áihwãdih í teo jãhaatdihbut í bohénap jĩ. Wunnitji í jwũub boo pud jãwát pínahdih, péeni yeó jáapdih caandíh jepahcannitdih

* **5:3** Lv 9.7 * **5:4** Ex 28.1 * **5:7** Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Lc 22.39-46 * **5:8** Mt 26.39; Jn 10.18; Fil 2.8 * **5:13** 1Co 3.2

Dios ã peéh chãjachah, búdí yeejép ì yapat pínah ã péacatdihbut ì jwíih bohénap jĩ. Páant ì jwíih bohéátjidih túi jéihna, chah jwí bohé jíih. ³ Diosdih, ã naáwátidihbut chah jwí jéih jíih. Dios ã náahachah, jwiít nihat bíicdih páant jwí chãjbipna caá.

⁴ Obohjeéhtih, det pánih chãjcan, Diosdih ì cádahbipna caá. Pánih cádahnit, jwúub yéj chãjna, ì jéih jwúub túut nuumcán niít. Queét Cristodih jwíih jepahnit, “Áih dooná yoobópdih caá ã jumap”, ìt niij jenah joyóp yah jĩ. Pánih jenah joinít, Dios queétdih ã túi ubatdih, Túini Espíritu ìjeéh ã jumatdihbut ìt jéihyep wut yah jĩ. ⁵ Dios naáwátidih joiná, túini naáwát ã jumatdih ìt jéihyep wut yah jĩ. Nin péeni yeó jáapna Dios ã maáh jumapboó ã wēpatjĩh ã teo wáacatdihbut ìt jéihyep wut yah jĩ. ⁶ Pánih jéihna yahna, caandíh cádahna, Dios wūúhdih cruzboó ì jwúub mao yohat pah caá ì chãjap. Páant ì chãjachah enna, bita Cristodih ì deohbipna caá. Páant ì cádahachah, det queétdih ì jéih jwúub túut nuumát túutcan niít. ⁷ Nin pah caá ã jumap: Túini baácđih mah ã jūúwúchah, wápchi mínah caanjĩh ã momni túi chíih jūóhñit, ã quehechah, ã jeémát pínahdih ã bíbohna caá. Caán baácđih Dios ã túi chãjna caá. Pánihat pah Diosdih cádahcan, ã naáwátidih chah bohénitdih ã túi teo wáacbipna caá. ⁸ Obohjeéhtih, ded baácđih óot jumni pihna, yeejép yílipbut ã chíihichah, dedé pínah nihcan caá. Pánihni baácđih túi chãjcan, Dios ã cáo yohbipna caá. Páant ã cáo yohat pah caandíh cádahnitdihbut ã cáo yohbipna caá.*

Cristodih cádahcannitdih Dios ã túi ubat

⁹ Wã oinitaá, yeebdíh páant niij naóhna yahna, “Cristodih cádahnit caá”, yeébbodíh wã niij jenah joicán caá. Cristo ã túi ubnit ñi jumachah, túini ñi chãjatdih wã jéihna caá. ¹⁰ Jwiít nihat jwí túi chãjatjĩ jíib jwí íp jwiítđih ãpĩ túi chãjna caá. Caandíh oina, búdí teonit, áihwáđih ñipĩ túi teo wáacna caá. Páant ñi chãjachah enna, ã quíib buúdcán niít. ¹¹ Pánihna, ñi jumap yoobó ñi jumap pah bóo bitadih túi oinit, ñi teo wáacat pínahdih yeebdíh jwí náah yacna caá. Páant ñi chãj cádahcat jíib

jwí íp ã pebhboó yeebdíh ã túi chãjat pínahdih ñi túi jéihbipna caá. ¹² Yeéb yabh teonit ñi jumapdih jwí náah yaccan caá. Bita Cristoíhwã yeejép yapna yahna, “Jesús weemdíh ã túi teo wáacbipna caá”, niij jenah joinít, caandíh ì cádahcan caá. Páant ì jumachah ennit, “Wã pebhboó yeebdíh wã túi chãjbipna caá”, jwí íp ã niijátjĩ pah ã chãjbipna caá. Pánihna, queét ì chãjat pah, yeebbút ñi chãjaá.

¹³⁻¹⁴ Jon jãtĩh Abrahamdih Dios ã wēpatjĩh nin pah át niijíp wut jĩ: “Meemdíh búdí wã túi chãjbipna caá. Pánih túi chãjna, ma juménáđih dawá wã cáac pooat túutbipna caá”, át niijíp wut jĩ. Bíih caan pah wēpni wihcah, caán ã wēpatjĩhjah át naáwáp wut jĩ.* ¹⁵ Páant ã niijátjidih náhninit, Abrahamboó ã túi páñachah enna, ã niijátjĩ pahjah Dios caandíh át túi chãjap wut jĩ. ¹⁶ “Dios ã enechah, yoobópdih niijná caá wã chãjap”, jwiít cáacwãboó jwípĩ niijná caá. Pánihna, chah jumni ã wēpatjĩh niijnít, yoobópdih jwí niiját ã jumapdih jwí júutna caá. Páant jwí niijíchah joinít, jwíjeéh míic jūihñiboó “Á niiját yoobópdih tigaá”, niij jéihnit, ã jūih cádahna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, Dios Abrahamdih “Meemdíh wã túi chãjbipna caá”, ã niiját yoobópdih ã jumapdih júutat túut niijná, ã wēpatjĩhjah át naáwáp wut jĩ. Páant ã naáwátidih jéihnit, “Á naáwát yoobópdih ã jumachah, caandíh ã túut nuumcán niít”, Abraham, ã juménábut ìt niij jéihjip taga. Jwiít nihat áihwãbut caandíh jwí jéihna caá. ¹⁸ Dios ã jéih yeecan caá. Pánih yeecanni jumna, chéne naáwátjĩh ã niiját yoobópdih ã jumapdih jwiítđih ã jéihyana caá. Á niijátđih joiná, ã wēpatjĩhjah ã niijátđihbut joiná, caandíh ã túut nuumcát pínahdih jwí jéihna caá. Páant ã jumapdih jéihna, ã pebhna jwiítđih ã ub bejat pínahdih úumcanjah jwí wēi páina caá. ¹⁹⁻²⁰ Pánih wēi páina, caandíh jwí túi jenah joí cádahcan niít. Sacerdotewã ì chah maáta cáacwáđih úúbh wūhat túut niijná, Dios ã jumni tólihna waadnit, wúupni yégueh jãh yaíhni chóodih ípĩ yap waadáp wut jĩ.* Páant ì chãjat pah, jwíih pínahdih Diosdih úúbat túut niijná,

* 6:8 Gn 3.17-18 * 6:13-14 Gn 22.16-17 * 6:19-20 Lv 16.2

Jesúsbat Dios pebhna át waad béjep wut jī. Pánihna, Jesús páantjeh sacerdotewā ī chah maáh Melquisedec panihni jumna, Dios ā jumapboó jwiít āihwādih ā waóh waadáchah, jwiítbat jwī jéih waadbípna caá.*

7

Melquisedec panihni sacerdotewā ī chah maáh Jesús ā jummat

¹ Melquisedecboó* Salem wūt jumni tátchidih moón ī maáh, caanjéh mantih sacerdotebat jumna, Dios wēpnidih úbhni át jumap wut jī. Maátadih Abrahamwā míc mao yap yohnit, ī jwúb jūwúchah, Melquisedec caandih jwāáádih át jubínap wut jī. Pánih jwāáh jubínit, “Nin Abrahamdih bádí ma túi chājaá”, Diosdih át níj úbúp wut jī. ² Páant ā jwāáát pínah jātih, Abrahamboó caandih eníhcannitdih míc mao yap yohnitji, maátaíh bíí déedih át úb jūwúwúp wut jī. Páant ā úb jūóhndih chénat pah téihya poómpdih jenah ennit, bíic poómpdih Melquisedecdih át wūhup wut jī. “Melquisedec”, niijná, “Túí chājni maáh”, niijná īt chājap wut jī. “Salem”, niijná, “Túí jumni”, niijná īt chājap wut jī. Pánihna, caán Salem tátchidih moón ī maáh jumna, “Chah maáh túi jummat tútni”, caandih īt niijíp wut jī.* ³ Melquisedec ā mánadih, ā nūowādihbat ī daacát ā wihcan caá. Ā cāac jummatdih, ā wunatdihbat ī daacát ā wihcan caá. Pánih jumna, páantjeh ā jumna caá. Páant ā jummatdih jéihna, ded pah Dios wūh Cristobat páantjeh sacerdotē ā jummatdih jwī jéihna caá. Pánihna, Cristo sacerdotē ā jummat pah Melquisedecbat sacerdotē ā jumna caá.

⁴ Melquisedec oboh jumni ā nihcatdih ní túi náhninaá. Chah maáh jumna, Diosdih Abraham ā túyat pínahdih át úbúp wut jī. Abrahamboó jwī nūowāji ī maáh yoobát jumna yuhna, Melquisedec chah maáh ā jummatdih jéihna, ā úb jūóhni bíic poómpdih caánboodih át wūhup wut jī. ⁵ Moisésji nihat judíowādih páant át wūhat tútup wut jī. Pánih wutna, Leví ā jummená sacerdotewā ī jumachah, ī déewā ī wūhat pínahdih át úbat

túutup wut jī. Ī déewā Abraham ā jummená īt jumap wut jī. Leví Abraham jumma ā jumachah, ā jummenábat Abraham jummená īt jumap wut jī. Nihat Abraham jummená jumna yuhna, Leví jummená sacerdotewā jumnit, ī déewā ī wūhatdih ipí úbup wut jī.* ⁶ Obohjeéhtih, Melquisedecboó Leví jumma nihcan yuhna, Abraham ā wūhatdih át úbup wut jī. “Meemdih wā túi chāj bipna caá”, Dios ā niijná Abraham ā jumachah yuhna, Melquisedecboó caandih Dios ā túi chājat pínahdih át úbúp wut jī. ⁷ Nindih jwiít nihat jwī jéihna caá: Chah jumni boó nump jumnidih túi chājat pínahdih āpí úbhna caá. Pánih jéihnit, Melquisedecboó pánih úbhni ā jumachah, Abraham chah ā jummatdih jwī túi jéihna caá. ⁸ Jwiít cāacwā jwī wūhatdih úbnit sacerdotewā, cāacwājeh jumna, wunnit pínah ī jumna caá. Obohjeéhtih, Melquisedecboó Abraham ā wūhndih úbniji báadhni ā jumna caá. Dios naáwátidih naóh yapanit daácna, ā wunatjidih naóhcan, “Páantjeh báadhni caá”, niijná īt chājap wut jī. ⁹ Bū moón Leví jummená jumnit sacerdotewā, Dios ā wūhat tútatdih ī úbna caá. Páant ī úbchah yuhna, Abraham Melquisedecdih wūhna, nihat Leví jummená ī wūhat pínah panihnidihbat Melquisedecdih wūhna át chājap wut jī. ¹⁰ Melquisedecdih Abraham wūh láa, ā jumma Levíboó át cāac jum jwahcap wut jī. Pánihna, Melquisedec Abrahamdih jwāáhna, Leví pínahdihbat át jwāááp wut jī. Leví, ā jummenábat Melquisedecdih wūhnt panihnit jumna, caán nump īt jumap wut jī.

¹¹ Moisésji wutnit, Leví ā déewādihbat sacerdotewā át jummat tútup wut jī. Ā wutat pahjeh queét sacerdotewā nūúpwādih mao cáo wūhnt, cāacwādih īt úbh wūhup wut jī, Dios ā enechah, túinit ī jummat pínah niijná. Páant ī chājachah, túi yoobópdih jumna nihna, bíih sacerdotēdih jwīta náahcan tagaá. Obohjeéhtih, pánih jumcan, bíih sacerdotē Melquisedec panihnidih bū jwī náahna caá. Pánihna, Leví jumma Aarónji ā jummená poómpdih moón sacerdotewādih bū jwī náahcan caá. ¹² Sacerdotewādih Dios tút nūumnít,

* 6:19-20 Sal 110.4 * 7:1 He 5.6 * 7:2 Gn 14.17-20

* 7:5 Nm 18.21

jwiít dih ã wut at dih but túut nuumát caá náahap. ¹³ Dios Moisés jidih wut at túut nit, Leví juma Aarón ã jumená poómpdihjeh sacerdotewã ãt waadát túut wut yuh jĩ. Páant ã wut uchah yuhna, jwĩ Maáh Jesús Leví juma nihcan caá. ¹⁴ Judá jumená poómpdih bóo ã jum at dih jwĩ túi jéihna caá. Obohjeéhtih, Moisés sacerdotewã waadánit, Judáh poómpdih moondih ãt waadacap wut jĩ. ¹⁵ Caandih jéihna, nindihbut jwĩ túi jéihna caá: Bue Dios jáap ã waadáni sacerdote Cristo Melquisedec panihni ã jumna caá.

¹⁶ Jon játih jum nit sacerdotewã pínah Dios ã wut at pahjeh Levíh poómpdih moonjéh ãt waadáp wut jĩ. Obohjeéhtih, Leví juma nihcah yuhna, páantjeh jumna, Cristo sacerdote ãt waadáp wut jĩ. ¹⁷ Nin pah Dios ãt niijíp wut jĩ:

“Meém páantjeh sacerdote ma jumbipna caá. Melquisedec sacerdote ã jum at pahjeh muntih meembút sacerdote ma jumbipna caá”, Dios ã wúúhdih ãt niijíp wut jĩ. (Sal 110.4)

¹⁸⁻¹⁹ Moisésji ã wut at dih jepahíhna yuhna, jwiít cáacwã yoobópdih jwĩ jéih jumcan caá. Pánihna, caán ã jwíh wut at jeh yoobópdih jwĩ jum at pínahdih ã teo wáaccáh, Dios caandih ãt cádahap wut jĩ. Pánih cádahnit, jwĩ Maáh ã wun wáhatdih jwĩ túi jenah joyát jíib Dios jwiít dih ã túi ubna caá, ájeéh jwĩ túi jum at pínah niijná. Páant ã chájachah, caandih túi jéih úbh nit, ã pehbóo yoobópdih jwĩ jum at pínahdih jwĩ wéi páina caá.

²⁰ Cristodih sacerdote waadána, ã wēpatjĩh naóh nit, Dios caandih ãt waadánap wut jĩ. Obohjeéhtih, ã wēpatjĩh naóh canjeh, bita sacerdotewãdih ãt waadánap wut jĩ.

²¹ Cristobodih sacerdote waadánit, Dios caandih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Weém, ma Maáh, wã wēpatjĩh meemdih yoobópdih wã naóhna caá. Pánih wēp naóhna, meemdih wã jenah joyátdih wã túut nuumcán niít. Páantjeh sacerdote ma jumbipna caá”, Dios Cristodih ãt niijíp wut jĩ. (Sal 110.4)

²² Pánih wēp naóhna, Jesús jwiít dih ã túi ubat pínahdih niijná, ãt chájap wut jĩ. “Cáacwãdih wã túi ubbipna caá”, niijná,

Dios Jesús dih ãt wah deyanap wut jĩ. Pánihna, Jesús ã wun wáhatdih túi jenah joinít, Dios ã niijátjeh yoobópdih ã jum at dih jwĩ jéihna caá. ²³ Jwíh jum nit sacerdotewã ã wun uchah, bita ípĩ túut nuúm waadáp wut jĩ. Pánihna, dawá sacerdotewã ãt jum ap wut jĩ. ²⁴ Obohjeéhtih, Jesúsboó páantjeh ã jum uchah, caandih túut nuum ní sacerdote pínahdih jwĩ náahcan caá. ²⁵ Jesús páantjeh jumna, áih cáacwãdih ã úbh cádahcan caá. Pánih úbhna, nih at caandih jepahnit dih ã túi ubna caá, Dios pehbóo ájeéh jwĩ túi jum at pínah niijná. Pánihna, Jesúsjeh yoobópdih jwiít dih túi ubni ã jumna caá.

²⁶ Cáacwã jwĩ chájat pah yeejép chájni nihcan, Jesús dih yéj chájat peéh ã wihcan caá. Yeejép wã cáatih jum nijidih jeáboó ub bej nit, nih at cáacwã chah maáh Dios ãt waadánap wut jĩ. Pánih jumna, Jesús sacerdotewã ã chah maáh but jumna, jwiít dih túi teo wáacni ã jumna caá. ²⁷ Bita sacerdotewã ã jum at pah nihcan caá. Queétboó yeo jáap jum at pah nuúpwãdih mao cáo wáhna, queétjeh ã yéj chájat jíib jwíh wáhnit, túttimah, cáacwã ã yéj chájat jíib but ípĩ wúhup wut jĩ. Dawá láa páant ãt chájap wut jĩ, cáacwãdih Dios ã túi enat pínah niijná. Obohjeéhtih, Jesúsboó bíic láajeh wun wáhna, caanjéh áih bácahdih míic wáhnit, cáacwãdih ã yéj chájat peéh ãt jíib chájap wut jĩ.* ²⁸ Moisésji ã wut at pah sacerdotewã ã maáta pínahdih cáacwãdih ã waadát túut uchah, yeejat wihcannit ãt nihcap wut jĩ. Obohjeéhtih, caán túttimah, Dios wēp naóhna, ã wúúh páantjeh yeejat wihcannibodih sacerdotewã ã chah maáh ãt waadánap wut jĩ.

8

Jesús sacerdotewã ã chah maáh jwiít dih ã túi teo wáacat

¹ Caán nih at dih naóhna, nindih bácah yeebdih naóhna caá wã chájap: Sacerdotewã ã chah maáh panihni Jesús jwiít dih teo wáacni, jeáboó Dios ã jéihyepmant bóo buwámant ã chúudna caá.* ² Pánih chúudnit, jwiít áihwãdih ápĩ úbhna caá. Nin baácboó jumni, cáacwã ã chájni Dioíh muúboó sacerdotewã Dioíh cáacwãdih ípĩ

* 7:27 Lv 9.7 * 8:1 Sal 110.1

uábhna caá. Obohjeéhtih, Jesús jeáboó Dios ã chãjni muú yoobát diítboó jumna, jwiít ãihwãdih ãpĩ uábhna caá.

³ Nihat nin baácdih moón sacerdotewã ã maáta nuñúpwãdih ãpĩ mao cáo wãhna caá. Páant queétdih Dios át wutap wut jĩ, cáacwã ã yéej chãjat peéh ã jíib chãjat pínah niijná. Jwiít dih teo wáacni sacerdotedihbut mao cáo wãhat panihnidih Dios át wãhat túutap wut jĩ, jwĩ yéejat peéh ã jíib chãjat pínah niijná. Páant ã wãhat pahjeh muntih, Cristo jwĩ yéejat jíib caanjéh át míic wãhup wut jĩ, Dios jwiít dih ã wēi enat pínah niijná.

⁴ Nin baácbóó sacerdotewã wãát jumna caá. Pánihna, Jesúsboó nin baácbóó páantjeh jumna nihna, sacerdote ãta jéih jumcan tagaá. ⁵ Nin baácbóó jumnit sacerdotewã nin baácdih jumni Dioíh muúdíhjuh ã teo wãhna caá. Cáacwã caán muúdíh chãjna, jeáboó jumni muú pánihni ãt chãjap wut jĩ. Páant ã jumuchah, jeejíboó Moisésdih Dios ãih muú pínahdih chãjat túutnit, “Meemdíh wã naáwát pahjeh muntih wíih muúdíh, nihat caán diítboó jumnidihbut túi yoobópdih ma chãjat túutap”, ãt niijíp wut jĩ.* ⁶ Obohjeéhtih, jeáboó jumni Dioíh muú nin baácbóó jumni muú chah túini ã jumna caá. Pánihna, Jesús sacerdote jumna, ã tewatboó nin baácdih jumni sacerdotewã ã tewat chah caá ã jumup. Dios Moiséswãdih “Yeebdíh wã wutatdih jepahnit, wãjeéh ñi túi jumbipna caá”, ãt niij naáwáp wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, jwiít dih “Jesús yeebdíh ã wan wãhatboodíh túi jenah joinit, wãjeéh ñi túi jumbipna caá”, ãt niij naáwáp wut jĩ. Queétdih ã naáwátji chah jwiít dih ã naáwát ã jumna caá. Pánihna, Jesúsboó jwiít dih túi ubni jumna, nin baácbóó jumnit sacerdotewã chah wēpni ã jumna caá.

⁷ ã jwíih wutatjidih yoobópdih jéih jepahcan, cáacwã ãjeéh ãt jéih jumcap wut jĩ. ã wutatjidih jwĩ jéih jepahachah nihna, biíh naáwát dih Dios ãta naóhcan tagaá. ⁸ Obohjeéhtih, ã wutatjidih ã túi jepahcatdih enna, ãih cáacwãdih jũihna, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

“Nin wã niiját dih ñi túi joyoó: Túttimah, nihat wíih cáacwã, Israel juménádih,

Judá juménádihbut jáap naáwát dih wã naóhbipna caá.

⁹ ã nuowã Egipto baácbóó jumnitjidih bacanit, ded pah wãjeéh ã túi jummat pínahdih queétdih wã naáwáp yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant wã naáwát dih ã joí cádahap jĩ. Páant ã cádahatdih ennit, weembút queétdih wã cádahap jĩ. Páant queétdih wã naáwátji pah jwáub naóhcan, mácah wã naóhbipna caá.

¹⁰ Túttimah nihat Israel juménádih nin pah wã naóhbipna caá: Wã wutatdih yeebdíh wã túi náhniabipna caá. Páant wã náhnianachah, ñi túi wēi jepahbipna caá. Weém ñi Maáh jumna, yeebdíh wã en daobípna caá. Yeeb wíihwã jumna, weemdíhjuh ñi uáhbipna caá.

¹¹ Pánihna, caán láa teo wãhnit dée, maáta déebut nihat weemdíh túi jéihnit míicjuh ã jumbipna caá. Pánih jéihnit jumna, det ã déewãdih nin pah ã míic níj bohécan níit: ‘Ded pah jwĩ Maáh Dios ã jummatdih ma jéihyeé’, ã niijcán níit.

¹² Pánihna, ã yéej chãjatjidih yohnit, queétdih peéh chãjcan, caandíh chéneji wã jwáub náhnicán níit”, Dios át niijíp wut jĩ. (Jer 31.31-34)

¹³ Pánihna, jáap naáwát dih naóhna, ã jwíih naáwátji ãt cádahat túutap wut jĩ. Caán máa naáwátjidih jáap naáwátboó jwáub túut nuumní ã jumna caá.

9

Dioíh muú nin baácbóó jumni, jeáboó jumni

¹ Dios Moisésjidih jwíih wutna, ded pah cáacwã caandíh ã weñat pínahdih ãt naáwáp wut jĩ. Nin baácdih moón caandíh ã weñat pínah muúdíh ded pah ã chãjat pínahdihbut ãt naáwáp wut jĩ. ² Caán muúdíh nuñúpwã chóojih ãt wãapáp wut jĩ.* Caán muú diítboó chéne tólih ãt chãjap wut jĩ. ã jwíih waád juibíni tólih “Dioíh tólih”, ãt niijíp wut jĩ. Caán tólihboó ã jii cáagat nahna ãt jumup wut jĩ.* Cáagat naabút ãt jumup wut jĩ. Caán cáagat

* 8:5 Ex 25.40 * 9:2 Ex 26.1-30 * 9:2 Ex 25.31-40

* 9:2 Ex 25.23-30

naajih sacerdotewã Diosdih ï wãhni pan naaná át jumap wut jï.* ³ Wúapni yégueh chójih ï jãh yaïhni tãahmant biih tólih át jumap wut jï. Caán “Dios ã jumat tólih”, ït niijíp wut jï.* ⁴ Caán tólihboó chej jumnidih cáagnit ï cáwat naá át jumap wut jï. Caán naá orojih ï chãjni wut jï.* Orojih ï chãjni paihbat caanjih át jumap wut jï.* Caan páih diitna orojih ï chãjni pamap át jumap wut jï. Caan pámap diitna “maná”, ï niijni át jumap wut jï.* Caan páih diitna Aarónih íoh caját nahbat chíih yabacni jum,* Dios ã wutatdih ã daác báudhniji chéne jeé naanábut át jumap wut jï.* ⁵ Caan páih wãáp lajni naajih chéne ángelwã orojih ï pãp dodhnit ït jwãáh ñuhap wut jï. Queét ángelwã Dios caanjih ã jumatdih júutna ït chãjap wut jï. Pánihna, caanjih jumna, Dios cáacwã ï yéejatdih ãpï yohop wut jï.* Caán muedih bóodih páant bóojeh tiguaá wã naóh jwuhap.

⁶ Caán muedih ï túi ámohat túttimah, sacerdotewã yeó jáap jumat pah jwíih waád jaibini tólihdih waadnit, Dios ã wutat pah ïpï chãjap wut jï.* ⁷ Sacerdotewã ï chah maáhjeh biih tólihboó jópchi jumat pah biíc láa ã waadát yeó jáapdihjeh ãpï waadáp wut jï. Pánih waadnit, ï maoni nuñáp ï wãhni pínah meépdih caanjih jumni paih wãapátdih ãpï chíanap wut jï, caán meépdih ennit, Dios cáacwã ï yéejatdih ã yohat pínah niijná. Meépdih ãb bejcan, ãpï jéih waadcáp wut jï. Diosdih úbát túut niijná, caanjéh ã yéej chãjatji, nihat bita judíowã ï jéihca naáh yéej chãjatji jíibbut meépdih át ãb waad béjep wut jï.* ⁸ Páant Dios ã chãjatjijih Túini Espíritu nin pah jwiítdih ã jéihyana caá: Moisésdih ã chãjat túutni muú Dios ã jumat tólihboó cáacwã ït jéih waadcáp wut jï. Sacerdotewã ï chah maáhjeh caanná át jéih waadáp wut jï. Pánihna, Moisésdih ã chãjat túutniji muú páantjeh ã jumachah nihna, jwiít cáacwãjeh Diosdih jwíta jéih úbhcan tagaá. ⁹ Diosdih ï weñat muú ded pah ã jumatji, caán diitboó ded pah ï chãjatjidihbut naóhna, jwiít buu moondih nindih Dios bohéna caá ã chãjap: Cáacwã

Diosdih weñat túut niijná, nuñápwãdih mao cáo wãhna yuhna, Dios ã náah yacat pah túinit ït nihcap wut jï. Pánih chãjna yuhna, ïih caolih páantjeh yéejni jumna, Diosjeéh ït jéih jumcap wut jï. ¹⁰ Nin pah ïpï chãjap wut jï: Nuñápdih mao cáo wãh, jeémp, babh, ïih bácahnadidh chocna, Moisés ã wutatji pah Diosdih ïpï weñep wut yuh jï. Obohjeéhtih, caán wutat pah chãjna yuhna, ï túut nuumát déedih queétdih át teo wáaccap wut jï. Pánihna, Dios jáap bohéatdih ã naawát túttimah, jon jãtih bóo wutatboó dedé pínah nihcan caá.

¹¹ Obohjeéhtih, jwiítdih túi chãjat túut niijná, Cristoboó sacerdotewã ï chah maáh yoobát jumnit, átát jüúwúp wut jï. Pánih maáh jumna, jeáboó jumni Diosdih weñat muú yoobátdih át waadáp wut jï. Caán jeáboó jumni muú nin baácboó cáacwã ï chãjni muú chah túini ã jumna caá. ¹² Cristo Dios ã jumapboó cabra meépdih, jwií meépdih Diosdih wãhat túut niijná, át ãb waadcáp wut jï. Obohjeéhtih, biíc láajeh jwiítdih wun wãhna, ãih meép panididihjeh át ãb waadáp wut jï. Pánih ãb waadnit, jwí yéejatdih ã yohochah, jwiítboó páantjeh Diosjeéh jwí jumbipna caá. ¹³ Dios Moisésdih ã wutatjiboó “Wunnitdih ñi chãúúchah, ñih bácahdih quei pánihni ã naácna caá”, át niijíp wut jï. Pánihna, ïih bácah quei pánididih chocat túut niijná, cabra meép, jwií meép,* jwiíwãdih ï cáwatji jóohjihbut* sacerdotewã queétdih ïpï choj jãhanap wut jï. ¹⁴ Páant ï chãjachah yuhna, queétdih át túi teo wáaccap wut jï. Obohjeéhtih, Cristo wunna, ãih meépboodih ã yoh wãhuchah, jwiítdih búdí ã teo wáacna caá. Caán yéejat wihcanni jumna, cruzboó wunna, Túini Espíritu páantjeh jumni ã teo wáacatjih, caanjéh ãih bácahdih Diosdih át wuhap wut jï. Pánih chãjna, jwí yéejatdih yohnit, iiguípna jwí bejat déejidih át túi ãbap wut jï. Páant ã túi ãbni jumna, “Yéejat peéh weemdih wihcan caá”, jwí niú jéihna caá. Pánih jumna, Dios, páantjeh jumni ã náahat pahjeh chãjnit jwí jumna caá.

Jáap naáwát

* **9:3** Ex 26.31-33   * **9:4** Ex 30.1-6   * **9:4** Ex 25.10-16   * **9:4** Ex 16.33   * **9:4** Nm 17.8-10   * **9:4** Ex 25.16;
Dt 10.3-5   * **9:5** Ex 25.18-22   * **9:6** Nm 18.2-6   * **9:7** Lv 16.2-34   * **9:13** Lv 16.15-16   * **9:13** Nm 19.9,17-19

15 Moisés ã wutatjidih jepahna yuhna, ï yéejat peéh queédih páantjeh ã jumuchah, cáacwã Diosjeéh ït jéih jumcap wut jï. Páant ï jumuchah, nin jáap naáwãtdih naóhñit, “Cristoboó ã wun wãhatjïhjah cáacwãdih wãjeéh wã túi jumat túutbipna caá”, Dios ãt niijíp wut jï. Páant ã niijátji pah, ï yéejatdih yohñit, ã ñíonitdih túi ubat túut niijná, Cristo ãt wun wãhup jï. Páant ã túi ubachah, páantjeh ãjeéh jwiít ãihwã jwï túi jumbipna caá. Pánih jumna, ãihwãdih Dios ã wãhat pínahdih jwï bíbohñipna caá.

16-17 Cáac ã wunat pínah jãtjih, ã déewãdih ã wãhat pínahdih ãpï daác jwejna caá. Obohjeéhtih, ã buud jwãhcah, ãih bií déedih ã déewã ï jéih ub jwãhcan caá. ã wunat pínah jãtjih ã daác jwejni núo dedé pínah nihcan caá. Obohjeéhtih, ã wunat túttimah, ã daacátji pahjeh ãih bií déejidih ï ubbipna caá. 18 Páant ã wuncah, caán núo dedé pínah ã nihcat pahjeh muntih, nuñúpdih ï maocah, Dios Moisésdih ã niijátjibut dedé pínah ãta nihcan tagaá.

19 Dios ã wutatdih Moisésji nihát ãih cáacwãdih ãt naóh beedánap wut jï. Pánih naóh péanit, jiwí meép, cabra meépdih mahjïh ãt widip wut jï. Túttimah, oveja yoócdih ï dũani, hisopo wãt jumni yílíp biícdih nah chéonit, ãt taj báahanap wut jï. Pánih taj báahanit, Dios ã wutatdih ã daácni tólihdih, nihát cáacwãdihbut ãt choj jãhanap wut jï. 20 Pánih choj jãhanit, nin pah Moisés queédih ãt niijíp wut jï: “Dios nin ã wutatjidih jwiítdih ã jepahat túutap jï, ãjeéh jwï túi jumat pínah niijná. Pánihna, caán meépdih enna, ã naáwãt yoobópdih ã jumatdih jwï jéihna caá”, ãt niijíp wut jï.* 21 Túttimah, caán tólihdih cáacwãdihbut ã choj jãhaat pahjeh muntih, Diosdih ï weñat pínah muddih, nihát caán diítboó jumnidihbut ãt choj jãhanap wut jï.*

22 Páant tigaá, Dios ã wutat pah, meépdih yoh wãhat caá náahap, cáacwã ï yéejatdih ã yohat pínah niijná. Biquí láanajeh cáacdih quei pánihni ã jumuchah, meépdih yoh wãhcan, mahjïhjah chocat pínahdih Dios ãt wutap wut jï. Meép panihñijïh choccannidih, Dios cáaquíh yéejatdih ã quíib buudcán

niít.* 23 Pánihna, nin baácboó jumni Diosdih ï weñat muddi, nihát caán diítboó jumnidihbut quei wíhcanni panihni ã jumat pínah niijná, nuñúp meépdih yoh wãhat ãpï náahap wut jï. Moiséswã caán muddih jeáboó jumni muddi pánihni ït chãjap wut jï. Jeáboó jumni muddi Dioih muddi yoobát ã jumuchah, chah túini meép panihnidih yohat caá náahap.

Cristo biíc láajeh ã wun wãhat

24 Nin baácdih bóo Diosdih ï weñat muddi cáacwã ï chãjnidih Cristo ãt waadcáp wut jï. Caán muddih waadcánjeh, yoobópdih jeáboó ãt bejep wut jï, Dios ã jumapboó jwiítdih uúbát túut niijná. 25 Nin baácdih moón sacerdotewã ï maáta jópchi jumat pah Diosdih weñat túut niijná, ã jumni tólihboó nuñúp meépdih ïpï ub waadáp wut jï. Obohjeéhtih, Cristo biíc láajeh wunna, ãih meép panihnidih Dios ã jumat tólih yoobátboó ãt ub waadáp wut jï. 26 Cristo dawá láa waadná nihna, nin baácdih Dios ã chãjat túttimah, nihát cáacwã jwï yéej chãjatji jíib, dawá láa caandih wun wãhat ãta náah tagaá. Obohjeéhtih, nin péeni yeó jáapna jwï yéejatdih yohat túut niijná, nin baácboó biíc láajeh cáac jumnit, ãt wun wãhup wut jï. 27 Nihat cáacwã biíc láajeh jwï wunna caá. Páant jwï wunat túttimah, túinitdih, yeejépwãdihbut Dios ã ñíobipna caá, yeejépwãdih peéh chãjat túut niijná. 28 Biíc láajeh jwï wunat pah, dawá cáacwã jwï yéejatdih yohat túut niijná, Cristobut biíc láajeh ãt wun wãhup wut jï. Túttimah, ã jwãub dei jũóhñit, ãt páant muntih. Pánih jwãub dei jũóhñit, jwï yéejatdih yohat túut niijná, ã jwãub wun wãhcan niít. Obohjeéhtih, jwiít caandih wëi páinitdih ubdih ã jũóhñit caá, páantjeh ã pebhboó Diosjeéh jwï jumat pínah niijná.*

10

Máa naáwãt ã teo wáaccat

1 Cristoih dooná túini yoobát ã jumna caá. Obohjeéhtih, Moisés ã wutatji túini pah jumna yuhna, biíc yoobó nihcan caá. Caán wutatdih jepahñit, yeó jáap jumat pah, nihát jópchina nuñúpwãdih mao cáo wãhna, Diosdih ïpï weñep wut yuh jï. Obohjeéhtih,

* 9:20 Ex 24.6-8; Zac 9.11; Mt 26.28

* 9:21 Lv 8.15

* 9:22 Lv 17.11

* 9:28 Is 53.12

pánih chājna yuhna, cāacwā ĩ yéejatdih ĩ jéih yoh beedácan caá. ² ĩ jéih yoh beedána nihna, biíc láajeh Diosdih pánih wūhnit, “Buu yéejat peéh jwiítidih ā wihcan caá”, ĩta niij jenah joi tagaá. Pánih jenah joiná, nuñúpwādh mao cáo wūhatdih ĩta cádah tagaá. ³ Obohjeéhtih, jópchi jumat pah nuñúpwādh mao cáo wūhna, cāacwā ĩ yéejatdih ĩ jéih quíib buudcán caá. ⁴ Pánihna, jiwí meépdih, cabra meépdihjeh Diosdih jwí wūhuchah yuhna, jwí yéej chājatdih āta yoh beedácan tagaá.

Cristo ā wun wūhat

⁵ Páant yoobópdih ā jumuchah, Cristo nin baácboó ā cāac jumat pínah jātihbit nin pah Diosdih āt niijíp wut jī:

“Cāacwā nuñúpwādh mao cáo wūhna, trigo ojdhbat ĩ wūhatdih ma náahcan caá. Pánih náahcan, con baácboó ma cāac jumat túutuchah, ma chājni bácah meemdih weñani pínah ā jumbipna caá.

⁶ Cāacwā ĩ yéejatdih ma yohat pínah niijná, nuñúpwādh ĩ mao cáo wūhuchah, ma wēi encan caá.

⁷ Páant ma wēi encatdih jéihnit, ninboó jumna, ma náahat pah chājadih wā bejbipna caá. Páant ma naáwátdih naóh yapani ā niij daacáp jī”, Cristo ā ípdih āt niijíp wut jī. (*Sal 40.6-8*)

⁸ “Cāacwā nuñúpdih ĩ mao cáo wūhat pínah, trigo ojdhbat ĩ wūhat pínahdih queétdih ma náahcap jī. Páant ĩ wūhuchah yuhna, ma wēi encap jī”, Cristo āt jwíh niij naáwáp wut jī. Moisés páant queétdih ā chājat túutuchah yuhna, caandih Dios āt wēi encap wut jī.

⁹ Páant niij péanit, nin pah āt jwúub niijíp wut jī: “Meém ma náahat pah chājadih wā bejbipna caá”, āt niijíp wut jī. Páant ā niijíchah, nin pah jwí jéihna caá: Jon jātih nuñúpwādh ĩ mao cáo wūhatjidih cádahat túutnit, biíh bohéatboodih Dios naóhna āt chāhap wut jī. ¹⁰ Pánihna, Jesucristo ā íp ā náahat pah wun wūhnit, jwiít cāacwā jwí yéejatdih āt yoh wūhup wut jī. Biíc láajeh wunna, āih bácahdih āt wūhup wut jī, jwiít āihwā Diosjeéh páantjeh jwí jumat pínah niijná.

¹¹ Nihat sacerdotewā yeó jáap jumat pah Diosdih weñat muúboó teonit, nuñúpwādh ĩpí mao cáo wūhna caá. Obohjeéhtih, páant ĩ mao cáo wūhna yuhna, cāacwā ĩ yéejatdih ĩ jéih yoh beedácan caá.* ¹² Obohjeéhtih, jwí yéejatji jíb Cristoboó biíc láajeh wun wūhna, jwí yéejatdih āt táu yoh beedánap wut jī. Pánih yoh beedá péanit, ā íp pebhna púuh laab béjnit, ā jéihyepmant bóo buwámant, āt chúudup wut jī. ¹³ Caanná chúudnit, caandih eníhcannitdih ā íp ā yap yohat pínahdih ā páina caá.* ¹⁴ Pánihna, biíc láajeh wun wūhnit, Dioíhwā ĩ yéejatdih āt yohop wut jī, yéejat wihcannitjeh páantjeh ĩ jumat pínah niijná.

¹⁵ Caán yoobópdih ā jumatdih naóhna, Dios naáwátdih naóh yapanidih Túini Espírituboó nin pah āt niij daacát túutup tajī:

¹⁶ “Nin pah Dios ā niijíp be: ‘Táttimah bóo láa nihat cāacwādh nin pah wā niij naóhbipna caá: ‘Wā wutatdih yeebdih wā náhnianachah, wēinit ñi jepahbipna caá.

¹⁷ Ñi yéej chājatdih wā jwúub náhnican niít”, wā niijbípna caá, Dios ā niijná caá”, āt niij daacát túutup tajī. (*Jer 31.33-34*)

¹⁸ Pánihna, jwí yéej chājatdih ā yohochah, jwí yéejat jíb sacerdotewā nuñúpdih ĩ jwúub mao cáo wūhatdih jwí náahcan caá.

Humcanjeh, Diosdih jwí jéih wúbat

¹⁹ Wā déewā panihnitá, Jesúsboó wun wūhna, āih meépdih ā yohochah, jwiítboó humcanjeh, Dios pebhna waadnit pah, caandih jwí jéih wúbhna caá. ²⁰ Pánihna, nin baác dih moón sacerdotewā ĩ maáta ĩpí chājatji buu láa jwiítidih dedé pínah nihcan caá. Cristoboó jwí yéej chājatji jíb ā wun wūhuchah, caán tólihdih jāh yaíhni chóodih ā yeo dei bejchah,* jáap namá panihnidih āt chāhap wut jī, Dios ā jumapna jwí táu waadát pínah niijná.* ²¹ Pánihna, jwiítboó Dioíh muu panihnit jwí jumuchah, jeáboó jumna, jwiítidih wúbh wūhni Cristo chah wēpni sacerdote ā jumna caá. ²² Páant ā jummatdih jéihna, humcanjeh, caandih táu jenah joiná, Dios pebhna waadnit, caandih

* 10:11 Ex 29.38 * 10:13 Sal 110.1 * 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38; Lc 23.45 * 10:20 Jn 14.6

Ƶwĩ Ƶábát dée caá. “Cristo weemdih ƵƵn Ƶũhna, Ƶã yéejatdih ã yohochah, Ƶũũ yéejat jīb weemdih Ƶihcan caá”, Ƶwĩ niĩj jéihna caá. Pánih jenah joí cádahcan, mahjĩh Ƶwĩ chocat pah, quei Ƶihcannit panihnit Ƶwĩ Ƶumat dée caá.* 23 “Yeebdih Ƶã tái Ƶbbipna caá”, ã niijátji pah ã chãjbipna caá. Páant ã chãjat pínahdih tái jéihnit, bitadihbut caandih Ƶwĩpĩ naóhna caá. Caandih Ƶwĩ tái náhnit dée caá. 24 Pánih náhnit, Ƶwĩjeéh Ƶumnitdih oina, teo Ƶáacnit, nihat biíc dih Ƶwĩ tái Ƶumat dée caá. 25 Diosdih weñat táut niijná, Ƶwĩ míic Ƶáacat dée caá. Bitá ã míic Ƶáacatdih cádahna caá ã chãjap. Páant ã cádahachah Ƶuhna, Ƶwiítboó Ƶwĩ cádahca boj jĩh. Nin baácboó Ƶwĩ Maáh ã Ƶwũb dei Ƶũwát pínah bahnijeh ã Ƶudhna caá. Caandih jéihna, Ƶwiít ãihwã búdí Ƶwĩ míic weña jĩh.

26 Yoobópdih Ƶumni naáwát dih Ƶwĩ jéihna Ƶuhna, “Ƶã náahat pah Ƶã chãjbipna caá”, Ƶwũb niĩj jenah joinít, Ƶwĩ yéej chãjachah, Dios Ƶwĩ yéejatdih ã yohcan niít. 27 Páant Ƶwĩ chãjachah, ã tobohna caá. Nihat Diosdih eníhcannitdih peéh chãjnit, iiguípna ã bejat táutbipna caá. Pánihna, caandih cádahnit, Ƶwũb yéej chãjnitdihbut biíc yoobó ã peéh chãjbipna caá. Páant ã peéh chãjat pínah búdí Ƶum náah Ƶumni caá.* 28 Moisés ã Ƶwatatjidih ded ã yap yohochah, Ƶudíowã ã maáta caán yap yohnidih ipĩ peéh chãjap Ƶut jĩ. ã yéej chãjachah ennitji, biíc peihcannit caandih ã naóh yacachah, ã naáwát yoobópdih ã Ƶumatdih ã jéihyep Ƶut jĩ. Pánih jéihnit, jĩgah encanjeh, caandih ipĩ mao yohop Ƶut jĩ. Biíc peihcannit Ƶihcah, chénewã caandih ã naóh yacachah, ipĩ peéh chãjap Ƶut jĩ.* 29 Páant ã peéh chãjat chah, Dios ã Ƶũhdih eníhcannitboodih ã peéh chãjbipna caá. Cristo ƵƵn Ƶũhna, ãih meépdih ã yoh Ƶũhachah, Dios Ƶwĩ yéejatdih ã yohna caá. Páant ã yohat pínahdih Ƶwiít dih ã naáwáp Ƶut jĩ. Obohjeéhtih, det yéejatdih yohnit Ƶumna Ƶuhna, táttimah caandih yap yohna, Ƶwũb yéej chãjnit, “Jesúih meép oboh Ƶumni ã Ƶumna caá”, ã niĩj jenah joiná caá. Páant niĩj jenah joinít, queédih oini Táini Espiritudih yeejép naóhna caá ã chãjap.

Páant ã chãjachah ennit, Dios queédih búdí ã peéh chãjbipna caá.* 30 “Det ã yéej chãjatji jīb weém caá Ƶã peéh chãjbip. Ƶiíhwã Ƶumna Ƶuhna, yeejép ã chãjachah, queédih Ƶã peéh chãjbipna caá”, ãt niijíp Ƶut jĩ.* “Yoobópdih tigaá Dios páant niĩj naóhni ã Ƶumap”, Ƶwĩ niĩj jéihna caá. 31 Pánihna, Dios chah Ƶépní ã Ƶumachah, yéej chãjnitdih ã peéh chãjat pínah Ƶum náah Ƶumni caá.

32 Jãtíh ded pah ãi Ƶumatjidih ãi tái náhninaá. Táini doonádih joiná, Ƶwíh jepahnit, dawá láa búdí yeejép yapna Ƶuhna, Jesús dih ãit cádahcap tajĩ. 33 Biquí láana cáacwã ã enechah, bita yeebdih yeejép naóhni, yeejép ãit chãjap tajĩ. Biíh láa bita Jesús dih yeejép ã chãjachah enna, yeejép yapnitdih ãit jĩgah en teo Ƶáacap tajĩ. 34 Bitadih nemat mũboó ã nemechah ennit, yeebbát ãit jĩgahap tajĩ. Níih bií déedih ã dúuc Ƶáyachah Ƶuhna, jĩgahcanjeh, “ã táina caá”, ãit niijíp tajĩ. “Nin baác dih bóo chah táini jeáboó Ƶã bíbohat pínah páantjeh ã Ƶumna caá”, niĩj jéihna, ã dúuc Ƶáyachah Ƶuhna, ãit weñep tajĩ. 35 Pánihna, Ƶumcanjeh, Diosdih ãi tái jenah joí cádahca bojóo. Páant ãi cádahcat jīb, yeebdih ã tái chãjbipna caá. 36 Yeejép yapna Ƶuhna, Dios ã náahat pah ãi chãj cádahca bojóo. Páant ãi chãj cádahcah, “Ƶiíhwã dih Ƶã pehbóo Ƶã tái Ƶumat táutbipna caá”, Dios ã niijátji pah, yeebdih ã tái chãjbipna caá. 37 Nin pah Dios naáwát dih naóh yapani ãt niĩj daacáp tajĩ: “Ƶã Ƶahni ã Ƶuibát pínah bahnitjeh ã Ƶudhna caá.

38 Pánihna, Ƶiíhwã, Ƶã náahat pah chãjnit, Ƶã Ƶahnidih tái jenah joinít, ã tái Ƶumbipna caá. Obohjeéhtih, caandih ã cádahachah, queédih Ƶã Ƶéi encan niít’, Dios ã niijná caá”, ãt niĩj daacáp tajĩ. (Hab 2.3-4)

39 Obohjeéhtih, Ƶwiítboó Diosdih cádahcan, iiguípna bejnit pínah niican caá. Caandih tái jenah joinít Ƶumna, páantjeh ãjeéh Ƶwĩ Ƶumbipna caá.

11

Diosdih tái jenah joyát

* 10:22 Lv 8.30; Ez 36.25 * 10:27 Is 26.11 * 10:28 Dt 17.6; 19.15 * 10:29 Ex 24.8; He 13.20 * 10:30 Dt 32.35-36; Ro 12.19

¹ Nin pah Diosdih túi jenah joyát ã jumna caá: Diosdih túi jenah joiná, jwiítidih ã túi chãjat pínahdih jwĩ túi jéihna caá. ã niijátji pahjeh ã chãj jwuhcah yuhna, “ã niijátji pah yoobópdiã ã chãjbipna caá”, jwĩ niij jéihna caá. Páant ã chãjat pínahdih encan yuhna, “Yoobópdiã páant ã chãjbipna caá”, jwĩ niij jenah joiná caá. ² Páant ã túi jenah joyóchah ennit, Dios jon jãtjeh moondih ãt túi wēi enep wut jĩ.*

³ Diosdih túi jenah joinít, nin pah jwĩ jéihna caá: Dios ã naáwát wēpatjĩh nihadidih ãt chãjap tajĩ. Pánihna, jwĩ enca naáhjidih nihadidih bũũ jwĩ enni pínahdih ãt jígoanap wut jĩ.*

⁴ Abeljiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ovejadih mao cáo wãhñit, caandih ãt weñep wut jĩ. Obohjeéhtih, ã úud jeñé Caín ã momatji quehedihjeh Diosdih ãt wãhũp wut jĩ. Pánihna, Dios Abel ã wãhñiboodih chah ãt wēi enep wut jĩ. Pánih wēi enna, “Weemdih túi jenah joinít, Abel túini ã jumna caá”, ãt niijíp wut jĩ. Caán ã wunat táttimah yuhna, ã túi jenah joyátjidih bohénit, ded pah jwiítboó jwĩ túi jenah joyát pínahdih jwĩ jéihna caá.*

⁵ Enochoó Diosdih túi jenah joiní ã jumuchah, Dios caandih ãt wēi enep wut jĩ. Pánih wēi ennit, ã wuncat pínah niijná, nihadidih bácahjih Dios jeáboó caandih ãt ãb bejep wut jĩ. Páant ã ãb bejat táttimah, cáacwã caandih ãt jéih bid jwicáp wut jĩ.* ⁶ Páant ã yapatjidih jenah joinít, “Diosdih túi jenah joicán, caandih jwĩ jéih weñacan caá”, jwĩ niij jéihna caá. Ded caandih bidniboó “Dios ã jumna caá. Pánihna, caandih wã túi bidichah, weemdih ã túi chãjbipna caá”, niij jenah joyát caá náahap.

⁷ Noéjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, ded pah ã chãjat pínahdih ã naáwáchah, ãt túi jepahap wut jĩ. Pánih jepahnit, ãjeéh bóli, ã weh, ã weh áana yaádh biícidih pobyitidih túi yapat túut niijná, búdí jãáj chóodih ãt chãjap wut jĩ. Pánih túi jenah joiná, nihadidih bita yeejép ã chãjachah enna, queédidih ãt pej jumcap wut jĩ. Pánihna, Diosdih ã túi jenah

joyóchah, “Caán túini ã jumna caá”, Dios ãt niij enep wut jĩ.*

⁸ Abrahamjiboó Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ã wãhñi pínah baácboó ã bejat túutuchah joinít, ãt jepahap wut jĩ. Caandih jepahnit, ã jumni baácmant bejna, ã jéihca naáh baácna ãt juibínap wut jĩ.* ⁹ Páant ã juibínachah, “Nin baácidih yeebdih wã wãhñipna caá”, Dios ã niijíchah joinít, caán baácidih ãt chãwáp wut jĩ. Caandih, ã wãúh Isaacdih, ã jũima Jacobdihbut “Nin baácidih yeebdih wã wãhñipna caá”, Dios ãt niij naáwáp wut jĩ. Queét caán baácidih moón nihcan yuhna, Diosdih túi jenah joinít jumna, nuñúp chóonadidih yúuh taj cáagni mũunádih chãjnit, caánboó ãt jumũp wut jĩ.* ¹⁰ Pánih jumna yuhna, caanjĩh ã jum jwuhat pínahdihjeh Abraham ãt jéihyep wut jĩ. Jeáboó jumni tútchina ã bejat pínahboodih wēi páina ãt chãjap wut jĩ. Caán tútchi Diosboó ã jenah joyát pah chãjni ã jumuchah, bũudcán, páantjeh ã jumbipna caá.*

¹¹ Abraham behe, ãjeéh bóli Sarabut beh wili, weh wihcannit ãt jumũp wut jĩ. Queét chénat pah behnit jumna yuhna, Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, Dios ã teo wáacatjĩh ãt weh jumũp wut jĩ. “Dios ã niijátji pah ã chãjbipna caá”, Abraham ã niij jenah joyát jíib, Sara mit weh jumũp wut jĩ. Pánihna, Abraham behe jumna yuhna, ã wãúhdih ãt enep wut jĩ.* ¹² Abrahamji wannidih dée ã jumuchah yuhna, ã jũimená dawá ãt cáac poonap wut jĩ. Cúiwádh, óondihbut jwĩ jéih jenah encat pah ã jũimenádihbut jwĩ jéih jenah en bũujácan caá.*

¹³ Queét nihadidih Diosdih túi jenah joinít, ãt bũudúp wut jĩ. “Yeebdih caán baácidih wã wãhñipna caá”, Dios queédidih ã niijníji baácidih juibícanjeh, ãt wunũp wut jĩ. Caán baácidih queétjeh bíbohcan yuhna, Dios ã niijátji pah, táttimah ã jũimená ã bíbohcan pínahdih ãt jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, ãt weñep wut jĩ. Pánihna, “Nin baácidih jibnitjeh jwĩ jumna caá”, ãt niijíp wut jĩ.*

¹⁴ Páant niijná, biih baácidih ã bidatjidih jwĩ

* **11:3** Gn 1.1; Sal 33.6,9; Jn 1.3 * **11:4** Gn 4.3-10 * **11:5** Gn 5.21-24 * **11:7** Gn 6.13-22 * **11:8** Gn 12.1-5
 * **11:9** Gn 35.27 * **11:10** He 13.14 * **11:11** Gn 17.19; 18.11-14; 21.2; Ro 4.17-22 * **11:12** Gn 15.5; 22.17; 32.12
 * **11:13** Gn 23.4; 1Cr 29.15; Sal 39.12

jéihna caá. ¹⁵ Pánihi bidnit, ì jwíih jamni baácna jwúub bejihna nihna, ìta jéih jwúub bej tagaá. Pánihi, “Biíh baác dih jwí bidna caá”, niijná, jon jãtíh ì cádahni baác dih niijná ìt chãjcap wut jì. ¹⁶ Obohjeéhtih, chah táini baácboodíh bidna ìt chãjap wut jì. Caán ì bidni baác jeáboó caá ã jamap. Caánboó ìih tãtchi pínahdih Dios átát ámoh péanap wut jì. Pánihi, “Dios jwí Maáh caá”, ì niijíchah joinít, át tíccap wut jì.

¹⁷⁻¹⁸ Túttimah, Dios Abrahamdih ã wúúh Isaacdih át mao cáo wúhat tútup wut jì. “¿Yoobópdih níit weemdíh ã táí jenah joí?” niijná, páant át wutup wut jì. Pánihi, Abraham Diosdih táí jenah joiní jamna, ã niiját pah át chãjap wut jì. “Ma wúúh Isaacjìh ma jüimenádih wã cáac pooabipna caá”,* Dios ã niijátjidih náhnina yahna, Abraham caandíhjah mawat tút át chãjap wut jì.* ¹⁹ “Wã wúúh Isaacdih wã mao wúhuchah, Dios caandíh ã jéih boobipna caá”, Abraham át niij jenah joyóp wut jì. Páant ã mawat tút chãjachahjah, Dios caandíh át cádahat tútup wut jì. Páant ã mawíhni jwúub báadhni pah caandíh ã enechah, ã wúúh ájeéh át jwúub jamap wut jì.*

²⁰ Pánihat túttimah, Isaacboó Diosdih táí jenah joiní jamna, ã weh Jacob, Esaúdhbut “Túttimah, Dios meemdíh búdí ã táí chãja naáh”, át niijíp wut jì.*

²¹ Pánihat túttimah, Jacobboó, Diosdih táí jenah joiní jamna, ã wunat pínah jãtíhbit áih wúuat nahjìh too caj ñhñit, Diosdih át weñep wut jì. Pánihi wëinit, ã wúúh José ã weh chénat pahdih “Meemdíh Dios búdí ã táí chãjbipna caá”, át niijíp wut jì.*

²² Túttimah, Joséboó, Diosdih táí jenah joiní jamna, ã wunat pínah jãtíh judíowã Egipto baácboó jamnitji ì bejat pínahdih át naáwáp wut jì. Pánihi naóhñit, ã jüimená pínah áih bácahjidihi ì ub bejat pínahdih át wutup wut jì.*

²³ Túttimah, Moisés mánaboó Diosdih táí jenah joinít jamna, ã cáac jamuchah, caandíh biíc peihcanni widh ìt bih bíbohóp wut jì. Táinibit ã jamuchah ennit, caandíh

ìt bihip wut jì.* Caán baác dih moón ì maáhdih úumcanjeh, judíowã ì wehdih ã mawat tútuchah, ìt jepahcap wut jì.*

²⁴ Túttimah, Egipto baác dih moón ì maáh nãm Moisésdih mit behanap wut jì. Páant mijeéh behna yahna, Diosdih táí jenah joiní jamna, “Caánt mi wúúh caá”, ì niiját dih át náahcap wut jì.* ²⁵ Caandíh behanihi mi déewáboó wëinit, yeejép ì chãjachah enna yahna, át chãjìhcap wut jì. Pánihi chãjcan, Dioíhwã biíc dih yeejép át yapat wut jì. ²⁶ Dios ã wahni pínah Cristodih cáacwã yeejép ì chãjat pínah pah Moiséswãdhbut Egiptodih moón yeejép ìt chãjap wut jì. Pánihi, niihat Egiptodih moón búdí jìib jamnidih ì bíbohathdih náahcanjeh, Dioíhwã biíc dih ã jamat jìib bita yeejép ì dehwat pínahdih át ñíwip wut jì. Túttimah, ã táí chãjat jìib, Dios caandíh ã táí chãjat pínahdih jenah joí waáwána, yeejép ã yapat pínahdih át ñíwip wut jì.

²⁷ Diosdih táí jenah joiní jamna, Egipto baác dih moón ì maáh ã ìjichah yahna, caandíh úumcanjeh, caán baác mant át bejep wut jì. Dios jíghocanni ã jamuchah yahna, jíghonidih ã enat pah ã wutatdih Moisés át jepah cádahcap wut jì.* ²⁸ Moisés caandíh táí jenah joiní jamna, judíowãdih Dios ã táí ubat pínahdih át jéihyep wut jì. Pánihi jéihna, Dios ã wutat pahjah queét judíowãdih ìih jëcnadihi oveja wúúh meépjìh át ñáñat tútup wut jì. Páant ì ñáñatdih ennit, Dios niihat ì jwíih túhñitdih ã mawat tútñi ángelboó judíowã ì jwíih túhñitboodíh át maocap wut jì. Caán oveja wúúhdih mao péanit, Moisés ã wutat pahjah, ì jamat yoobó ìt jeémép wut jì. Caán jeémát, Pascua ì niijní, biíc dih ì jwíih jeémp láa át jamap wut jì.*

²⁹ Túttimah, Diosdih táí jenah joinít jamna, “Muj Mac Dumi”, ì niijní mujdih, mah wihcanni namádih judíowã ìt chúuh bejep wut jì. Obohjeéhtih, Egiptodih moón queédih ñhñn béjnit, muj ã jwúub dumj yóh lajachah, ìt chíic wun beedép wut jì.*

³⁰ Pánihat túttimah, Diosdih táí jenah

* **11:17-18** Gn 21.12 * **11:17-18** Gn 22.1-14 * **11:19** Gn 22.13 * **11:20** Gn 27.27-29,39-40 * **11:21** Gn 47.31-48.20 * **11:22** Gn 50.24-25; Ex 13.19 * **11:23** Ex 2.2 * **11:23** Ex 1.22 * **11:24** Ex 2.10-12 * **11:27** Ex 2.15 * **11:28** Ex 12.21-30 * **11:29** Ex 14.21-31

joinít jumna, judíowã Jericó tátchidih bóo búdí wáihyat júdu yehmant ít púud bejep wat jĩ. Siete yeó jáap pohba caán tátchidih ít púudup wat jĩ. Páant bóí yeó jáap ít púudat táttimah, caán wáihyat júdu át boto jéen bejep wat jĩ.*

³¹ Diosdih táí jenah joiníh jumna, Jericó tátchidih bóli deoh nah jumnih, Rahab wát jumnih, judíowã en waóhnitdih wēi jwāáhnit, mit teo wáacap wat jĩ. Páant mi teo wáacatji jíib, caán tátchidih moón Diosdih yap yohnitdih maonit, judíowã caántboodih ít maocap wat jĩ.*

³² Bitá Diosdih táí jenah joinítidih naáwíhna yuhna, queét dawá ít jumuchah, wã jéih naóh daác beedácan caá. Gedeón,* Barac,* Sansón,* Jefe,* David,* Samuel,* Dios naáwátidih naóh yapanitbat, nihat íih doonádih wã naáwíhna yuh caá. Oboghjeéhtih, queétdih wã naóh daáccan niít.

³³ Diosdih táí jenah joinít jumna, biquína biíh baácdih moondih míic maona, ít yap yohop wat jĩ. Bitá íih cáacwádih táinijeh ít watup wat jĩ. Páant Diosdih ít táí jenah joyóchah, “Yeebdíh wã teo wáacipna caá”, á niijátji pah queétdih át teo wáacap wat jĩ. Bitá táí jenah joinít jumna, jiwã queétdih ít jeémíhichah yuhna, Dios íih jacnadih át nemep wat jĩ.* ³⁴ Bitá táí jenah joinít jumna, búdí iigátboó jumna yuhna, ít iigáp wat jĩ.* Bitá táí jenah joinít jumna, queétdih ít mao yohíhichah yuhna, ít jwei béjep wat jĩ. Bitá wēpcannitji jumna yuhna, Diosdih táí jenah joiná, wēpépawá ít jumup wat jĩ. Pánih jumnit, biíh baácmant jūóhnit queétdih eníhcannit soldadowádih míic maonit, ít yap yohop wat jĩ. ³⁵ Biquína yaádh Diosdih ít táí jenah joyát jíib, ít déewã wanah bejnitjidih Dios át booa wūhup wat jĩ.*

Oboghjeéhtih, bitá Dioíhwã ít jummat jíib, queétdih teonit, búdí yeejép ít chājap wat jĩ. “Diosdih ma cádahachah, jwí watbipna caá”, queétdih ít niijíp wat yuh jĩ. Oboghjeéhtih, páant ít niijíchah yuhna, jeáboó

chah táini pehbóo ít bejat pínahdih náahna, ít jepahcap wat jĩ. Páant ít jepahcat jíib, queétdih yeejép ít chājachah, ít wanup wat jĩ. ³⁶ Bitá Diosdih táí jenah joinítidih yeejép deohnit, búdí ít puñup wat jĩ.* Bitadih chéonit, nemat muúboó ít nemep wat jĩ.* ³⁷ Bitadih jeejíh yohnit, ít mawap wat jĩ.* Bitadih íih bácahdih tac yoób ít bóodop wat jĩ. Bitadih íibat naajíh ít mawap wat jĩ.* Bitá moh yéejnit jumna, oveja chóo, cabra chóodihjeh ít dūwúp wat jĩ. Queétdih ñuunnít, bitá búdí yeejép ít chājap wat jĩ. ³⁸ Queét chah táinit jumna, nin baácdih moón yeejépawá biícdih jumnit pínah ít nihcap wat jĩ. Queét Diosdih táí jenah joinítboodih cáacwã ít náahcah, muú wihcapboó, jeéboobát ípí jib bejep wat jĩ. Pánih jib bejnit, jeé íitboó, baácbóó jumni íitboobát ípí ūwup wat jĩ.

³⁹ Queét nihat caandih táí jenah joinítidih Dios búdí át wēi enep wat jĩ. Pánih táí jenah joinít jumna yuhna, “Yeebdíh chah táini baácdih wã wāhbipna caá”, Dios á niijníji baácdih ít juibí jwuhcap wat jĩ. ⁴⁰ Páant niij naóhna, nin pah Dios niij jenah joiná át chājap wat jĩ: “Queét wíihwã, táttimah jumnit wíihwābat wã pebhna ít jayáchah, queét nihat biícdih táinit yoobát wã jummat túutbipna caá”, át niij jenah joyóp wat jĩ. Pánih jenah joiná, játih á chājatji chah táini jwiítdih á chājbipna caá.

12

Jesúsdih táí jenah joí cádahca boj jíih

¹ Queét wã naóhnit dawá Diosdih táí jenah joí cádahcannit ít jummatjidih jéihnit, yéej chāj cádahnit, jwiítbat Jesúsdih jwí táí jenah joí cádahca bojat dée caá. Nin pah caá jummat náahap: Náoni á táí nāwíhichah yuhna, chodópdih duo bájna, á jéih wēp nāocan caá. Yégueh wūpniidih duoná, á táí jéih nāocan caá. Páant á jummat pah Diosdih jwí táí jepahíhna yuhna, jwí weñat pínahdihjeh chājna, caandih jwí táí jéih jepahcan caá. Pánihna, jwí yéej chājatdih cádahat caá náahap. Chah wēp nāoniboó á táí

* **11:30** Jos 6.12-21 * **11:31** Jos 2.1-21; 6.22-25 * **11:32** Jue 6.11-8.32 * **11:32** Jue 4.6-5.31 * **11:32** Jue 13.2-16.31 * **11:32** Jue 11.1-12.7 * **11:32** 1S 16.1-1R 2.11 * **11:32** 1S 1.1-25.1 * **11:33** Dn 6 * **11:34** Dn 3 * **11:35** 1R 17.17-24; 2R 4.25-37 * **11:36** Jer 20.2; 37.15 * **11:36** 1R 22.26-27; 2Cr 18.25-26; Jer 20.2; 37.15; 38.6 * **11:37** 2Cr 24.21 * **11:37** Jer 26.23

péaat pahjeh, jwiítbut Dios ã náah yacat pah jwĩ chãj cádahca bojat dée caá. ² Jesúsdiyhjeh jwĩ túi náhni jĩh. Caanjéh Diosdih túi jenah joí waóhni jumna, jwiít dih túi jenah joyát túutnibut ã jumna caá. Pánihna, caandíh jwĩ túi jenah joí cádahcat pínah niijná, jwiít dih ã teo wáacna caá. Cruzboó wanna yuhna, ã ípdih át túi jenah joí cádahcap wut jĩ. Cruzboó wnat tíic náah jumni ã jumuchah yuhna, ã íp ã jumupboó ã weñat pínahdih jéihna, tíiccanjeh, cruzboó át wunup wut jĩ. Pánihna, bũ chah maáh jumna, Dios ã jéihyepmant bóo bũwámant ã chũdna caá.*

³ Jesúsdiyh eníhcannit caandíh búdí yeejép ï chãjachah yuhna, Dios ã náah yacat pah át cádahcap wut jĩ. Páant ã cádahcatjidih ñi túi náhninaá, yeebdíhbut yeejép ï chãjachah yuhna, bíic yoobó cádahcat túut niijná. ⁴ Bitayeebdíh tabit yeejép chãjna yuhna, ït mao yohcap taga. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh ït mao yohop wut jĩ. Páant yeejép ã yapatjidih náhninit, yeebdíh yeejép ï chãjachah yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó. ⁵ Dios yeéb ã wehdih ã naáwátjidih ¿ñi quíib búúđ niít? Yeejép ñi yapat pínahdih ã naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajĩ:

“Wũhá, yeejép yapna yuhna, ma íjca bojoó. Páant yeejép ma yapachah, weém, ma Maáh, meemdíh bohéna caá wã chãjap. Pánih bohénit, wã túut nũmát túutuchah, ma joyáh bojca bojoó. Páant wã wutuchah, jĩgahcanjeh, ma túi jepahaá.

⁶ Nihat wã oinit, “Meém wã wũh caá”, niij ennitdih wãpĩ bohéna caá, ï yap yohocat pínah niijná. Pánihna, ï yap yohochah ennit, queétdih wã peéh chãjbipna caá’, Dios ã niijná caá”, át niij daacáp tajĩ. (*Job 5.17; Pr 3.11-12*)

⁷ Pánihna, yeejép yapna yuhna, Dioíh namádih ñi cádahca bojoó. Páant ñi yapatjĩh, Dios ã weh ñi jumuchah, yeebdíh bohéna caá ã chãjap, chah ñi túi chãjat pínah niijná. Det mána ï wehdih ï wutuchah, ï jepahcah, ípĩ peéh chãjna caá, ï túut nũmát pínah niijná. Páant ï chãjat pah, Diosbut jwiít ã weh jwĩ jepahcah, jwiít dih ã peéh chãjbipna caá. ⁸ Ñi túi chãjcatdih ennit, yeebdíh ã

naóhcah nihna, ã weh ñita nihcan tagaá. Páant ã naóhcah, mána wihcannit pah ñita jum tagaá. “Dios wã íp caá”, ñita jéih niijcán tagaá. ⁹ Jwĩ mána jwiít dih ded pah ï bohéátjidih ñi jenah joyoó. Queét jwiít dih ï peéh chãjachah, queétdih jwĩpĩ jepahap jĩ. Pánih jepahnit, jwĩ íp Dios ã túut nũmát túutuchah, chah jepahat caá náahap. Pánih jepahna, páantjeh ájeéh jwĩ túi jumbipna caá. ¹⁰ Wébit jwĩ jum jwuhuchah, jwĩ mána jwiít dih peéh chãjnit, “Nin pah wã chãjachah, wã wũh ã túi jumbipna caá”, ípĩ niij jenah joyóp wut jĩ. Obohjeéhtih, Diosboó peéh chãjna, jwiít dih teo wáacna caá ã chãjap, caán túini ã jumap pah jwiítbut túinit jwĩ jumap pínah niijná. ¹¹ Dedé peéh chãjatdih “Caán túina caá”, jwĩpĩ niij jenah joicán caá. Búdí jwĩpĩ jĩgahna caá. Obohjeéhtih, jwíh jĩgahna yuhna, túttimah caandíh jwĩ jenah joyóchah, jwiít dih ã teo wáacna caá, yéej chãjcanjeh, jwĩ túi jumap pínah niijná.*

¹² Pánihna, búdí yeejép yapnit jumna yuhna, Dios yeebdíh ã bohéátidih jéihna, ñi jĩgah cádahcaá. Caandíh chah túi jenah joinít, úumcanjeh, ñi túi weñeé.* ¹³ Pánih jumnit, Jesúih namádih bejnit, túinijeh ñi chãjaá. Páant yeejép ñi yapachah yuhna, Jesúsdiyh cádahcanjeh, wẽpnit panihnit ñi jumbipna caá. Yeéb páant ñi jumuchah ennit, bita Jesúihwã wẽpcannit panihnit-boobút caandíh chah ï túi jenah joibípna caá.

Dios ã wutatdih jepahcah, ã tobohat

¹⁴ Míic jãihcanjeh, nihat bíicdih ñi túi jumúú. Pánih jumna, jwĩ Maáhdih túi jepahnit, ñi yéej chãjca bojoó. Det yéej chãjcanjitjeh jwĩ Maáhdih ï enbipna caá.

¹⁵ ¡Ñi túi chãja chaáh! Dios yeebdíh oinit ã teo wáacachah, ñi túi jepahaá. Jepah cádahna, ñi jwũub yéej chãjat pínah ã tobhona caá. Caandíh cádahna nihna, momatdih yeejép yílip ã jãwat panihni yeebjéh ñita míic yéej tagaá. Jesúih namádih ñi cádahachah ennit, bita áihwãbut bíic yoobó ïta cádah tagaá.* ¹⁶ Ñi weha mána nihcannitjĩh yeejép ñi chãjca bojoó. Diosdih náahcannitbut ñi jumca bojoó. Esaúboó ded

* 12:2 Fil 2.6-11; He 2.9

* 12:11 Dt 8.5; 1S 7.14; 1Co 11.31-32

* 12:12 Is 35.3

* 12:15 Dt 29.18

pah ã jummatjidih ñi túi náhninaá. Diosdih, ã wãhni pínahdihbut náahcanni át jummap wut jĩ. Weép jeñé jumna, ã íip ã wunat túttimah ã íipih bií déedih bíbohni pínah át jummap wut yuh jĩ. Dios ã íipdih ã niijníjidihbut bíbohni pínah át jummap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, biíc yeó jáap búdí nuugúp wunna, biíc láa ã jeémát jíbjeñ ã bíbohni déejidih oboh jumni pah jenah joinít, ã úudboodih át wãhmap wut jĩ. Pánih chãjna, Dios ã wãhat pínahdih át náahcap wut jĩ. Pánih náahcanni ã jummat pah yeéboó ñi jumca bojoó.* 17 Æ úuddih ãih pínahdih ã wãhat túttimah, Esaú ded pah ã yapatdih ñi jéihna caá. Æ íip caandih ã wãhat pínahdih Esaú búdí át náahap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, páant ã náahachah yuhna, weép jeñédih ã wãhat pínahdih ã úuddih wãh péanit, Esaúboodih ã íip át wãhcap wut jĩ. Caandih ã jái úubúchah yuhna, túut nuumcánjeh, caandih át wãhcap wut jĩ.*

18 Dios Moisésjidih ã wutwat túutuchah, jwĩ déewã judíowã Dios ã jumni jeená ãt juibínap wut jĩ. Obohjeéhtih, caanná ã juibíat pah yeéboó ñi juibícan caá. Nin pah queétoó ãt yapap wut jĩ. Dios ã jumni jeé, Sinaí wãt jumni jeená ã juibínachah, búdí iigát át jummap wut jĩ. Dupúát, baác méméat, búdí johlitbut át jummap wut jĩ. 19-20 Caanná juibínit, pójat nah, Dios ã wéheatbut búdí ã yáanachah ãt joyóp wut jĩ. Páant ã wéhenachah joiná, búdí úumnit, queétoó ãt joíhcap wut jĩ. Dios nin pah queétoó ãt níj wutmap wut jĩ: “Det nin jeedih chãinitdih jeejĩh yoh mawat caá náahap. Nindih nuñáp ã chũñachah, caandihbut jeejĩh ñi yoh mawaá”, át niijíp wut jĩ. Páant ã ni-ijíchah joinít, tubit úum náah jumni wutwat ã jumuchah, “Jwiítidih ma jwúub naóhca bo-joó”, ãt niijíp wut jĩ.* 21 Páant ã yapatdih ennit, nihat ã úumuchah, “Búdí úumnit, méména caá wã chãjap”, Moisés yuh buca át niijíp wut jĩ.*

22 Páant Diosjeéh ãt jwĩh jummap wut jĩ. Obohjeéhtih, yeéboodih pánihcan caá. Dios biícidih jummat túut niijná, Sión wãt jumni jee pánihpna ñi juibína caá. Caán jeáboó jumni, Dios báadhniíh, Jerusalén

tútchi caá. Yeebbút dawá ángelwã biícidih wẽi naáwát túut niijná, ã míic wáacpna ñi juibína caá. 23 Yeéb caán tútchidih moón pínah jumna, Dios weh jwĩh juibínit biícidih ñi míic wáac juibína caá. Nihat ã wãtnadidih ã daácni náobut jeáboó ã jumna caá. Nihat cáacwãdih ñioni ã jummapna ñi juibína caá. Bitá túi chãjnitji Dioíhwãjĩh míic wáacnit yeebbút ñi jumna caá. Dios queétoó ãt yéjat wihcannit átát chãjap wut jĩ. 24 Pánihna, Jesús pebhna ñi juibína caá. Jon Moisés ã wutwatjidih jwúub túut nuumnit, “Jesúsboó wunna, ãih meépdih ã yoh wãhuchah, yeébdih wã túi úbbipna caá”, Dios jwiítidih át niijíp wut jĩ. Abelji ãih meépdih ã yohochah enna, Dios caandih maonidih át peéh chãjap wut jĩ.* Obohjeéhtih, Jesúsboó ãih meépdih ã yoh wãhuchah enna, Dios jwiítidih át túi úbup wut jĩ. Pánihna, ãih meép oboh jumni niican caá.

25 ¡Ñi túi chãja chaáh! Dios yeébdih ã naáwáchah, ñi túi jepahaá. Jon jãtih nin baácboó jumni Moisés Dios naáwátidih ã naóh yapanachah, caandih ã joíhcatji júb, Dios cáacwãdih át peéh chãjap wut jĩ. Pánihna, buú jeáboó jumni Cristo jwiítidih ã naóh yapanachah jwĩ joíhcah, queétoó ã peéh chãjat chah, jwiítboodih Dios ã peéh chãjbipna caá.* 26 Moisésji jum láa Dios ã wéhenachah, baác át méménap wut jĩ.* Obohjeéhtih, biíh ã naáwátidih naóh yapaniboó Dios túttimah ã niiját pínahdih nin pah át níj daacáp tají: “Nin baácidih, jeádihbut biíc láa pohba wã cádah méméabipna caá”, Dios ã niijná caá, át níj daacáp tají. * 27 “Biíc láa pohba wã cádah méméabipna caá”, ni-ijná, nihat ã chãjnitjidih ã yohat pínahdih naóhna át chãjap wut jĩ. Obohjeéhtih, Dios ã maáh jummapboó jéih yohca naáh jumna, páantjeh ã jumbipna caá. 28 Pánihna, ã maáh jummapna bejnit pínah jumna, caandih ã yohcat pínahdih jéihnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih jwĩ níj jíh. Páant niijnít, ã náahat pah caandih búdí jwĩ wẽi jíh. 29 Dios wẽpni túini yoobát jumna, jwĩ tuú cáwat pah, det caandih jepahcannitdih ã yoh beedábipna caá.

* 12:16 Gn 25.29-34 * 12:17 Gn 27.30-40 * 12:19-20 Ex 19.12-13,16-22; 20.18-21; Dt 4.11-12; 5.22-27 * 12:21 Dt 9.19 * 12:24 Gn 4.10 * 12:25 Ex 20.22 * 12:26 Ex 19.18; Jue 5.5; Sal 68.7-8 * 12:26 Hag 2.6

13

Dios ã weñat pínahdih ded pah chãjat

1 Bitá Jesúihwãdih ñi míc oi cádahca bojoó. 2 Ñi jéihca naáhwãdihbut ñi túi wēi jwãáá. Pánih wēi jwãáhna, biquína Jesúihwã, jéihcan yuhna, ángelwãdih ít wēi jwãááp wut jĩ.*

3 Nemat mũúboó jumnitdih ñi jĩgah en teo wáacá. Yeéb ïjeéh jumna nihna, ded pah ñi náahatdih jenah joinít, queétdihbut ñi túi chãjaá. Bitá yeejép ï yapachah ennit, yeéb biíc yoobó yapna nihna, ded pah ñi náahat pah, queétdihbut ñi túi teo wáacá.*

4 Ñi téihya chéwechah, ã túina caá. Pánih téihya chéonit, ñi míc cádahca bojoó. Ñi weha mána nihcannitjĩh yeejép ñi chãjca bojoó. Pánih yeejép chãjnitdih Dios ã peéh chãjbipna caá.

5 Bií déedih tubit ñi bidca bojoó.* Nin pah Dios át niijíp wut jĩ: “Yeebdíh cádahcanjeh, wã túi teo wáacbipna caá”, át niijíp wut jĩ.* Páant ã niijátidih jéihnit, ñi bíbohni bií déedihjeh wēinit, chah ñi jwũub bidca bojoó.

6 Pánihna, úumcanjeh, nin pah jwĩ niij jenah joiná caá:

“Wã Maáh Dios weemdíh teo wáacni caá. Páant ã jummatdih jéihna, cãacwã weemdíh yeejép ï chãjat pínahdih wã úumcan niít”, jwĩ niijná caá. (Sal 56.3-4,9-11; 118.6)

7 Yeebdíh waóhnit, Dios naáwátidih bohénitjidih, ï túi chãj cádahcatjidihbut ñi túi náhninaá. Pánih náhninit, Diosdih ï túi jenah joyátji pahjeh muntih, yeebbát biíc yoobó ñi túi jenah joyoó.

8 Jesucristo páantjeh biíc yoobó jumni caá. Jon jãtuh ded pah ã jummatji pah bũubut ã jumna caá. Túttimahbut biíc yoobó ã jumnipna caá. 9 Jesúih namádih cádahnit, biáboó bejcat túut niijná, dawá mácah ï bohéatdih ñi joicá bojoó. “Nindih ñi jeémé. Caandíh ñi jeémca bojoó”, biquína ï niij bohéna caá. Páant ï niij bohéatdih jwĩ jepahachah yuhna, Diosdih chah jwĩ túi jenah joyát pínahdih ã teo wáaccan niít. Obohjeéhtih, Diosboó jwiútdih oinit, ãpĩ teo wáacna caá, Jesúsdih chah jwĩ túi jenah

joyát pínah niijná. Pánihna, ã teo wáacatjĩh caandíh túi jenah joinít ñi jumúú.

10 Jesús cruzboó ã wun wãhatjidihjeh jwĩ túi jenah joyóchah, jwĩ yéejatdih Dios ã yohna caá, ãjeéh jwĩ túi jummat pínah niijná. Obohjeéhtih, sacerdotewãboó nuñúpwãdih ï mao cáo wãhna yuhna, cãacwã ï yéejatdih ít jéih yoh beedácap wut jĩ. 11 Queét sacerdotewã ï maáta jópchi jummat pah nuñúp meépdih Dios ã jumni tólihboó ïpĩ ub waad béjep wut jĩ, cãacwã ï yéej chãjatdih Dios ã yohat pínah niijná. Páant ï chãjat túttimah, ï maoniji nuñúpdih cãacwã ï jumup yehboó ïpĩ cáo yoh beedánap wut jĩ.* 12 Jesúsbut tútchi yehboó cruzboó wun wãhnit, ãih meépdih át yohop wut jĩ, jwĩ yéejatdih ã yohochah, Dioíhwã jwĩ jummat pínah niijná.

13 Tútchi yehboó tíic náah jumni ã wanatdih enna, judíowã ï maáta caandíh ít eníhcap wut jĩ. Pánihna, cruzboó ã wun wãhatjidih jwĩ túi jenah joí jĩh. Páant jwĩ jumuchah enna, cãacwã jwiútdihbut ï eníhcan niít.

14 Nin baácboó páantjeh jwĩ jummat pínah yoobát ã wihcan caá. Obohjeéhtih, jeáboó jwĩ yoobó jummat pínah tútchidih páina caá jwĩ chãjap. 15 Pánihna, Jesús ã teo wáacatjĩh Diosdih jwĩ wēi naáwáchah, caandíh mao cáo wãhat panihni ã jumna caá. Caandíh jwĩ túi weñat dée caá.*

16 Ñijeéh jumnitdih túi chãjnit, ñi teo wáacá. Páant ñi chãjat pínahdih ñi túi náhninaá. Pánih chãjna, Diosdih cáo wãhat panihnidih wãhnit, caandíh túi wēina caá ñi chãjap. Páant ñi chãjachah ennit, Dios ã túi wēibipna caá.

17 Yeebdíh waóhnitdih túi jepahna, ï wut pah wēinit ñi chãjaá. Dios queétdih bohéat túutnit, yeebdíh ã túi en dawát túutap tagaá, caandíh ñi yap yohcat pínah niijná. Pánih wutnit ï jumuchah, yeebdíh ded pah ï en dawátjidih Diosdih naáwát ã náahbipna caá. Pánihna, queétdih ñi túi jepahachah ennit, ï túi wēibipna caá. Obohjeéhtih, ñi jepahachah ennit, bádí ïta jĩgah tagaá. Pánih jepahcan, ñita túi jumcan tagaá.

18 Jwiútdih ñi wũbh cádahca bojoó, Diosdih páantjeh jwĩ túi jepahat pínah niijná.

* 13:2 Gn 18.1-8; 19.1-3; Ro 12.13; 1P 4.9 * 13:3 Mt 25.35-46 * 13:5 1Ti 6.6-10 * 13:5 Dt 31.6,8; Jos 1.5; Fil 4.11-13 * 13:11 Lv 16.27 * 13:15 Lv 7.12; Sal 50.14,23; Os 14.2

Yeó jáap jumat pah túi chãjîhna, “Yeejêpdih chãjna caá wã chãjap”, jwĩ niij jenah joicán caá. ¹⁹ Weemdîhbut búdí ñi úúbú, ñi pebhna waícanjeh Dios weemdîh ã jwúub wahat pínah niijná.

Queétdih ã péé úúbát

²⁰ Jwĩ Maáh Jesús jwĩ yéejat jíib wun wãhñit, ãih meépdih át yohop wat jî. Páant ã chãjachah, “Ñi yéejatdih wã yohbipna caá, páantjeh wãjeéh ñi túi jumat pínah niijná”, Dios jwiítidih át niij naáwáp wat jî.* Páant niijni jwĩ Maáh Jesúsdihi át jwúub booanap wat jî. Pánihna, Jesúsboó jwiítidih túi ubni, chah wêpni, ovejawãdih en daoní panihni jumna, jwiít ãih ovejawã panihnitdih ã túi en daoná caá.* ²¹ Dios caandîh booaniji jumna, yeebdîh ã túi teo wáaca naáh, ã weñat pínahdihjeh ñi chãjat pínah niijná. Pánih teo wáacnit, jwiít nihatdih ã túi túut numú naáh, ã náahat pah jwĩ jumat pínah niijná. Jesucristodih yeó jáap jumat pah búdí jwĩ wêi jîih. Páant tíi ã jumna nah.

Ã péé túyat túutat

²² Wã déewã panihnitá, yeebdîh nin wã daacátji búdí pohba nihcan caá. Pánihna, ninjîh yeebdîh wã naóh bohéatdih íjcanjeh, ñi túi joyoó. Pánih bohéna, yeebdîh weñaat túut niijná, páant wã daacáp be.

²³ Nindihbut yeebdîh wã jéihyana caá: Jwĩ úud panihni Timoteo nemat muúboó jumnijidih ít bacanap wat be. Waícanjeh ninjîh ã juyúchah, yeebdîh enedih bejna, caandîhbut wã numah bejbipna caá.

²⁴ Ñi maáta, nihat bita caanjîh jumnit Jesúihwãbut í túyã naáh. Nin Italia baácdih moón Jesúihwã yeebdîh í túyat túutna caá.

²⁵ Weembút yeéb nihatdih wã túyat túutna caá. Dios yeebdîh búdí oinit, ã teo wáaca naáh.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

* **13:20** Ex 24.8; He 10.29 * **13:20** Is 40.11; Ez 34; Lc 15.4-5; Jn 10.1-16

SANTIAGO

Queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Santiago, * jwĩ íp Dios, jwĩ Maáh Jesucristodihbut teo wũhni wã jumna caá. Yeéb wã déewã, doce jwĩ nuowã ã jũimená poómpdih moón, Jesúhwã biíh baácnaaboó jumnitdih* túyat tútnt, nin náodih wã daác wahna caá.

Dios jwiítidih ã jéihyaat

² Wã déewãá, dawá láa yeejép yapna yuhna, ñi túi wēi jenah joyoó. ³ Pánih yeejép yapna, yoobópdih Jesúsdi h jepahnit jumna, chah túi jenah joinít, caandíh ñi cádahcan níit. Chah ñi túi jenah joyát pínahdih jéihnit, ñi weñeé. ⁴ Jesúsdi h cádahcan, túi jenah joinít jummat tút niijná, biíc yoobó túi chãjnit ñi jumna.

⁵ “¿Ded pah wã chãjbi?” níj jéihíhni Diosdi h ã úbú naáh. Páant ã úbúchah, Dios caandíh ã jéihyabipna caá. Caán ni hat caandíh úbhnitdih jũihcanjeh, búdí ãpĩ teo wáacna caá, ã jéihyat pínah niijná.* ⁶ Páni h úbhna, Diosdi h túi jenah joinít, ã úbú naáh. “Wã úbúchah yuhna, Dios weemdíh ãta teo wáaccan tagaá”, níj jenah joiní ã jumca bojo naáh. Páant níj jenah joiníboó johlit dedboó ã johochah, búdí muj nolihat ãpĩ tút numát pah ã jumna caá. Páant níj jenah joiní, yeó jáap jummat pah biíc yoobó ãpĩ chãjcan caá. Diosdi h túi jenah joiní nihcan caá.* ⁷⁻⁸ Bũũ nindih jenah joiná yuhna, cheibit mácah ã jenah joibípna caá. Páant túi jenah joicán ã úbúchah, jwĩ Maáh caandíh ã jepahcan níit.

⁹ Ded Jesúsdi h oboh jumnijidih Diosboó maáh panihni ã waadábipna caá. Páant ã chãjat pínahdih jéihnit, ã weñe naáh.* ¹⁰ Ded Jesúsdi h dawá bií dée bíbohnidih bita ã dũuc wáyachah yuhna, ã weñe naáh. Cháa ã moopát pah tigaá caán bií dée ã bũudáh bejbipna caá. Páni h jéihnit, caanbút ã weñe naáh. ¹¹ Yeó aáb jũóhna, tãbit ã chãhachah, cháa diib téh bejnit, ã yúugna caá. Páant ã yúuguchah, ã túi jĩgohat ã beedná caá.

Páni hat pah búdí bií déedih wēinibut ãih bií dée biíc di h ã bũudbípna caá.*

Yeejép chãjat jenah joyátidih jepahcat

¹² Ded yeejép yapna yuhna, Jesúsdi h cádahcanni túi wēini ã jum bípna caá. Páant ã cádahcatji jíib, páantjeh jeáboó Dios ãjeéh jummat tútnt, caandíh ã túi chãj bípna caá. “Weemdíh túi oinitdih wãjeéh wã túi jummat tút bípna caá”, ã niijátji pah ã chãj bípna caá. ¹³ Yeejép chãjat jenah joyát ã jũúwúchah, “Dios caá weemdíh páant ã chãjat tútup”, ñi níj jenah joicá bojoó. Dios yeejép chãjat jenah joicán, cáacwãdihbut páant ã jenah joyát tútcan caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cáacwãjeh tãbit yeejép ã ñinahat pah ípĩ jenah joiná caá. ¹⁵ Páni h jenah joinít, yeejép ípĩ chãjna caá. Páant ã chãjatji jíib Dios queédih iiguípna ã bejat tút bípna caá.

¹⁶ Wã déewã, wã oinitá, “Dios weemdíh ã wutuchah, yeejép wã chãjap jĩ”, ñi níj jenah joicá bojoó. Páant jenah joyát yoobópdih nihcan caá. ¹⁷ Jwĩ íp Dios jeáboó jumni jwiítidih teo wáacat tút niijná, táinidihjeh bitadih ã wãhat tútna caá. Caanjéh tigaá yeó, widh, cáiwãdihbut chãjni. Páni hna, ã jígohat ã tút numúchah yuhna, Diosboó páantjeh biíc yoobó ã jumna caá.* ¹⁸ ã náahat pah ãih túini dooná di h jwĩ jepahachah, ã weh jwĩ jummat pínah niijná, jwiítidih jáap cáac jumnit panihnit ãt jummat tútjip taga. Páni h jumnit, ni hat ã chãjnit cáti h jwiítidih ã túi ubuchah, ã jwíih tút numnít jwĩ jumna caá.*

Diosdi h yoobópdih jepahat

¹⁹ Wã déewã, wã oinitá, Dios naáwátidih ñi túi wēi joyoó. Páni h caandíh túi joinít, túi jenah joicánnit ã wéheat pah wéhecan, waícanjeh íjnit ñi jumca bojoó. ²⁰ Det íjnit Dios ã náahat pah ã túi chãjcan caá. ²¹ Ni hat ñi yéj chãjatidih, yeejép ñi en ñinahatdihbut ñi cádahaá. Páni h cádahnit, Dios naáwátidih ã bohénachah, túi wēi jepahnit ñi jumna. Páant ã bohéátidih ñi joyóchah, iiguípna bejnit déejidih túi ubnit, Dios yeebdíh ã tút num péabipna caá.

* 1:1 Mt 13.55; Mr 6.3; Hch 15.13; Gá 1.19 * 1:1 1P 1.1 * 1:5 1R 3.7-12; Pr 1.1-9.18; Stg 3.13-17 * 1:6 Mt 7.7-11; Jn 16.23-24 * 1:9 Jer 9.24 * 1:11 Is 40.6-7 * 1:17 Nm 23.19; Mal 3.6 * 1:18 1P 1.23

22 Æ naáwátdih joiná yuhna, jepahcan, ñi míc yeena caá. “Wã jepahcah, ã túimi nacaá”, niij jenah joiná, yeeatdih jenah joiná caá ñi chãjap. Pánihna, ã naáwátdih túi joinít, ã bohéát pah ñi chãjaá. 23 Ded caán naáwátdih joiná yuhna, jepahcanniboó nin pah chãjni ã jumna caá: Æih móotdih quenalihjĩh ã míc enna caá. 24 Pánih míc en péa bejnit, ded pah ã jíghatdih waícanjeh ã quíib buudná caá. 25 Obohjeéhtih, biíhboó ã enatjidih ã quíib buudcát pah Dios naáwátdih joiná, túi náhninit, jepahna, chéoni panihni nihcan, túi chãjna, búdí ã wëibipna caá. Pánihna, caán bohéátidih jepah cádahcannidih wëi ennit, Dios ã túi teo wáacpina caá.

26 Ded jenah joicánjeh wéheni jumna, yoobópdih Diosdih ã wëican caá. “Diosdih wã túi wëina caá”, niij jenah joiná yuhna, yeeatdih ã jenah joiná caá. Pánih jenah joiná, Diosdih ã wëi naáwát dedé pínah nihcan caá. 27 Dios jwĩ íp ã náahat pah caandih jwĩ weñat túut niijná, nin pah caá jwiútdih chãjat náahap: Mána wihcannitdih, éemp wunnitdihbut yeejép ì yapachah enna, queétdih teo wáacat caá náahap. Diosdih náahcannit yeejép ì chãjat pah jwiútdih chãjcat caá náahap.

2

Cãacwãdih biíc yoobó túi chãjat

1 Wã déewãá, jwĩ Maáh chah táini Jesu-cristodih jepahnit jumna, cãacwãdih biíc yoobó túi chãjat caá náahap. 2-3 Orojĩh ì chãjni téihya yacat júduna, búdí jíib jumni yéguehdihbut ðoní yeéb Jesúihwã ñi míc wáacapna ã waád juibínachah enna, caandih ñita wëi jwãáh tagaá. “Nin túyupboó ma chãudú”, ñita niij tagaá. Páant niijná yuhna, caanna yeejép yégueh ðoní moh yéejni ã waád juibínachah enna, caánboodih ñita wëi jwãáhcan tagaá. “Con buwáboó ma ñuhua. Baác dihjeh ma chãudú”, caandih ñita niij tagaá. 4 Pánih chãjna, cãacwãdih yeejép jenah joinít, túi jíghatdihjeh ñita wëi en tagaá. Obohjeéhtih moh yéejnitdih ñita wëi encan tagaá. Páant niij jenah joyát ã túican caá.

5 Wã déewã, wã oinitá, weemdih ñi joyoó. Dawá moh yéejnitdih Diosdih túi jenah joinít, ã maáh jumupboó jumnit pínah niijná, Dios ãt ñíwip wat jĩ. “Wãjeéh páantjeh ñi jumnipna caá”, Dios caandih oinitdih ãt niijíp wat jĩ. 6 Obohjeéhtih, queétdih ã ñíwichah yuhna, yeéboó queétdih ñipĩ tícana caá. Pánih queétdih tícanit, dawá bií dée bíbohnitdihjeh ñi wëi enna caá. Nindih ñi túi náhninaá: Dawá bií dée bíbohnitboó yeebdih yeejép ípĩ chãjna caá. Queétdih yeebdih naóh yacat túut niijná, cãacwãdih peéh chãjat túutnit pebhna ípĩ teo wái bejna caá. 7 Queétdih Cristodih yeejép ípĩ wéhena caá. Obohjeéhtih, yeéboó “Jwiútdih Cristoihwã caá”, niijnít jumna yuhna, caandih yeejép wéhenitboodih ñi wëi enna caá. Páant ñi chãjat ã túican caá.

8 Dios naáwátdih daácniiboó nin chah wëpni watatdih ã daacátjidih ñi túi náhninaá: “Meemjéh ma míc oyat pah, bitadidibut biíc yoobó ma oyoó”, ãt niij daacáp tajĩ.* Caán watatdih jepahna, ñi túi chãjna caá. 9 Obohjeéhtih, maáta panihnitdih túi wëi enna yuhna, moh yéejnitboodih enah bojnit, teo wáaccan, yeejép chãjna caá ñi chãjap. Pánih chãjna, Dios ã watatdih ñi yap yohna caá. 10 Ded Dios ã watatdih jepahna yuhna, biíc watatbitdihjeh yap yohna, nihatdih ã yap yohna caá. Páant ã yap yohochah, caandih peéh chãjat ã jumnipna caá. 11 “Ñi weha mána nihcannitjĩh yeejép ñi chãjca bojoó”, Diosjeh ãt niij watup wat jĩ.* Caanjéh muntih, “Cãacwãdih mao yohca bojoó”, ãt niijíp wat jĩ.* Pánihna, det ì weha mána nihcannitjĩh yeejép chãjcan yuhna, cãac dih mao yohna, Dios ã watatdih yap yohnit ì jumna caá. 12 Cristo jwiútdih búdí oina, jwĩ túi jummat pínah niijná, bitadidih ã oyat túutna caá. Páant ã watatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut ñionit, ded pah ì chãjatji jíibdih ã naóhbipna caá. Páant ã jumachah, ã watat pah jwĩ túi chãjat dée caá. Æ náahat pahbut jwĩ wéhe jíih. 13 Bitadidih jwĩ jíghah encah, Dios cãacwãdih ã ñío láa jwiútdihbut jíghah encanjeh, ã peéh chãjbipna caá. Obohjeéhtih, bitadidih jwĩ jíghah enechah,

* 2:8 Lv 19.18 * 2:11 Ex 20.14; Dt 5.18 * 2:11 Ex 20.13; Dt 5.17

jwiítidihbut jĭgah ennit, ã peéh chãjcan niít.

Jesúsdih túi jenah joinít, bitadidh teo wáacat

¹⁴ Wã déewãá, nindih ñi túi joyoó: “Weém Cristodih wã túi jenah joiná caá”, ded niijná yuhna, bitadidh ã túi teo wáaccáh, ã niijátji dedé pínah nihcan caá. Páant ã niijáchah yuhna, Dios caandíh ã túi ubcan niít. ¹⁵⁻¹⁶ Ded Jesúh, Jesúh wili ĩ jeémát pínah wihcah ennit, yeejép yéguéhdiheh ĩ dũwáchah ennit, jwiít Jesúhwã queétdih túi teo wáacat caá náahap. “Túini yéguéh duonít, túini jeémátdih jeémpnit, ñi túi jumúú”, niijná yuhna, ĩ náahatdih ñi wãhcah, ñi niiját dedé pínah nihcan caá. ¹⁷ Pánihna, “Cristodih wã túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, ñi túi chãjcah, Cristodih ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

¹⁸ Ñijeéh jumni nin wã bohéátdih joíhcani nin pah áta niij tágaá: “Weém wãpĩ túi chãjna caá. Meémboó bitadidh teo wáaccan yuhna, ‘Cristodih wã túi jenah joiná caá’, mapĩ niijná caá. Jwiít chénat pahdih Dios ã túi ubbipna caá”, áta niij tágaá. Obohjeéhtih, Cristodih túi jenah joiníboó bitadidh ã túi chãjachah, caandíh túi jenah joiní ã jummatdih cãacwã ĩ jéihbipna caá. ¹⁹ “Dios biícjeh caá”, ñi niij jenah joiná caá. Páant ñi niij jenah joyóchah, ã túina caá. Obohjeéhtih, páant ñi niij jenah joiná yuhna, Diosdih ñi jepahcah, caandíh ñi jéihyat dedé pínah nihcan caá. Nemépwãbut ñi jenah joyát pahjeh man tigaá ĩ jenah joyóp. Pánih jenah joinít, Dios biícjeh ã jummatdih jéihna, ã wēpatdih úmmit, queétdih ĩ méména caá. ²⁰ “Cristodih túi jenah joiní wã jumna caá”, ded niij jenah joiná yuhna, bitadidh teo wáaccan, yoobópdih ã túi jenah joicán caá. Pánihna, Cristodih jepahna yuhna, bitadidh teo wáaccanniboó yoobópdih ã jepahcan caá. ²¹ Caán yoobópdih ã jummatdih ñi jéihyat pínah niijná, jwĩ nũo Abraham ded pah ã chãjatjidih wã naóhbipna caá. Caán ã wũh Isaac wũt jumnidih Diosdih át mao cáo wũhĩhip wũt yuh jĩ. Pánihna, jee dáhnajĩh ã cáag aabáni poómpjih ã cáagni tũujih caandíh át chéó cáagap wũt jĩ. Pánih chéó cáagna, Dios ã niijátji pahjeh caandíh

wēnit, ã wũhĩdih mawat túut átih chãjap wũt yuh jĩ. Páant ã jepahachah ennit, “Yoobópdih túini caá”, Dios caandíh át niij enep wũt jĩ.* ²² Páant ã niijátjidih náhninit, nindih ñi jenah joyoó: Abraham Diosdih túi jenah joiní jumna, ã wũtatdih át jepahap wũt jĩ. Pánih jepahna, Diosdih ã túi jenah joyátdih át júutap wũt jĩ. ²³ Dios naáwátdih naóh yapani ã niij daacátji pahjeh át yapap wũt jĩ. “Abraham Diosdih túi jenah joinít, át jepahap wũt jĩ. Páant ã jepahachah enna, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh át niij enep wũt jĩ”, át niij daacáp tajĩ.* Páant ã niij enatdih jéihna, “Abraham Dios ã chéen caá”, cãacwã caandíh ĩt niijíp wũt jĩ.*

²⁴ Pánihna, ded pah Abraham ã yapatjidih jenah joinít, nindih ñi jéihbipna caá: “Diosdih wã túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, caandíh ã jepahcah enna, “Caán túini caá”, Dios caandíh ã niij encan caá. Obohjeéhtih, Diosdih túi jenah joinít, ã túi chãjatdih enna, “Caán túini caá”, caánboodíh Dios ã niij enna caá. ²⁵ Páant tigaá Rahab wũt jumnih deoh nah jumnihjidihbut “Caánt túinih caá”, Dios át niij enep wũt jĩ. Josué ã wah bojnitji miíh tútchina ĩ jũibínachah, queétdih jwãáhnit, “Wĩh mũúboó ñi ũo jwãhúp”, mit niijíp wũt jĩ. Cheibit Josuéwã ĩ jumapna queét ĩ jwũub bejehcah, biíh namáboó mit júutap wũt jĩ, “Queétdih eníhcannit maoná”, niijná. Páant queétdih mi teo wáacatdih enna, “Caánt túinih caá”, Dios át niij enep wũt jĩ.* ²⁶ Jwĩh bácahdih caolih ã wihcah, jwĩta báadhcan tagaá. Pánihna, caolih ã wihcah, jwĩh bácahboó dedé pínah áta nihcan tagaá. Pánihat pah “Diosdih wã túi jenah joiná caá”, niijná yuhna, bitadidh teo wáaccan, yoobópdih caandíh jwĩ túi jenah joicán caá. Pánihna, jwĩ teo wáaccáh, caandíh jwĩ túi jenah joyát dedé pínah nihcan caá. Caolih wihcanni bácah pah ã jumna caá.

3

Ded pah caá jwĩ wéheat

¹ Wã déewãá, ded Dios naáwátdih cãacwãdih bohéna, caán ã bohéátdih caanjéhbut ã túi jepaha naáh. Pánih bohéna

* **2:21** Gn 22.1-4 * **2:23** Gn 15.6 * **2:23** 2Cr 20.7; Is 41.8 * **2:25** Jos 2.1-21

yuhna, ã táí chãjcatdih enna, caánboodíh Dios chah ã peéh chãjat pínahdih ñi jéihna caá. Pánihna, ñijeéh jumnit Dios ã ñionitjeh ï bohéna naáh. ² Dawá láa nihát jwiít cãacwã yeejép jwĩpĩ chãjna caá. Ded yeejép niijíhat ã jũwúchah yuhna, niijcán, táí yoobópdi h jumna, yeejép chãjihatdihbut ãta jéih yap yoh tagaá. ³ Nin pah ã jumna caá: Caballoíh jacdíh ïtah naabít di h yacnit, ãih yapatnaboó tõpnadi h jwĩpĩ chéona caá. Caandíh pũh laáb chũdnit, caan tõpnadi h wáinit, ded jwĩ bejíhipboó cabalodi h jwĩ jéih bejat túttna caá. Bainí naabít ã jumachah yuhna, caandíh jwĩ wáyachah, caballo jwiít di h ã táí jepahna caá. ⁴ Nin pahbut ã jumna caá: Búdí jãáj chóo ã jumachah yuhna, caán chóodi h íoh tewat naáboó bainíjeh ã jumna caá. Pánihna, búdí johlit ã ãb joh bojochah yuhna, caandíh íoh teoniboó caán bainí naajíh jeh ded ã bejíhipboó ã jéih íoh teo bejna caá. ⁵ Pánihat pah tigaá jwĩih nuúc bainí ã jumachah yuhna, caanjíh niijná, bitadi h búdí jwĩ yéejana caá. Nin pahbut ã jumna caá: Bainí tuu cúut jumna yuhna, iig ñáhna, dawá máa nahnadi h ã iigná caá. Pánihat pah jwĩih nuúcjíh niijná, búdí yeejép jwĩ jéih chãjna caá. ⁶ Pánihna, jwĩih nuúc tuu cúut panihni ã jumna caá. Jwĩih nuúcjíh niijná, jwĩ jéih míc yéejana caá. Tuu cúut búdí ã iigát pah yeejép pohba jwĩ chãjna caá. Pánih yeejép niijná, nemépwã ï wutát pah jwĩ chãjna caá.* ⁷ Nihat jiadíh moón nuñúpwã, jijnít, maiwã, dóbohwã, queejwãdihbut cãacwã ït wutap wut jí. ⁸ Obohjeéhtih, jwĩih nuúcjíh yeejép niijná, jwĩ jéih cádahat túttna caá. Maiboó cãacdi h chãácna, ã yéejat pah jwiítbut jwĩih nuúcjíh yeejép niijná, bitadi h búdí jwĩ yéejana caá. ⁹ Jwĩih nuúcjíh Diosdi h wéi naóhna yuhna, caán ã jumat pah jwiít cãacwãdi h ã chãjnit jumna yuhna, yeejép pohba bitadi h jwĩ niijná caá.* ¹⁰ Pánihna, caan jácmantjeh wéi naáwát, yeejép niijátbut ã bacna caá. Wã déewãá, páant jwĩ niijíchah, ã táican caá. ¹¹ Biíc meo waócáhmantjeh túini mah, núumni mah biíc di h ãpĩ nooj báccan caá. ¹² Wã déewãá, higuera nah olivo tíbnadi h ãpĩ quehcan

caá. Iguíh nahboó higuera di h ãpĩ quehcan caá. Meo waócáhmant núumni mah ã nooj báccan niít. Pánihat pah jwiít di h túini naáwát, yeejép niiját di hbut niijcát caá náahap.*

Táí jenah joyát

¹³ ¿Ñijeéh jumnit biquína táí jenah joinít ï jum niít? Pánih jumíhna, “Bita chah wã jéihna caá”, ï niij jenah joicá bojo naáh. Páant niij jenah joicánjeh, túini jeh jumnit, ï táí chãja naáh. Páant ï chãjachah enna, “Queétboó táí jenah joinít yoobát ï jumna caá”, ñi niij jéihbipna caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, det bií déedi h búdí en ñinahna, ï weñat pínahdi h jeh jenah joiná yuhna, “Weémboó táí jéihni wã jumna caá”, ï niijcá bojo naáh. Páant niijnít, tubit yeenit ï jumna caá. ¹⁵ Páant jenah joinít, Diosdi h náahcannit ï jenah joyát pah, jenah joiná caá ï chãjap. Páant Dios queé di h ã jenah joyát túttna caá. Nemépwã caá páant ï jenah joyát túttna. ¹⁶ Bitadi h jepchá tubnit, queé di h teo wáaquíhcan, búdí míc jũihñatbut ã jumna caá. Pánih míc jũihnit jumna, búdí yeejép di hbut ï chãjna caá. ¹⁷ Obohjeéhtih, caandíh jéihnit di h Dios ã táí jenah joyát túttna caá. Páant ã jenah joyát túttnachah, ïpĩ táí chãjna caá. Pánih táí chãjna, míc jũihcan, bitadi h yap yohcan, ïjeéh táí biíc di h jumnit, queét nihát di h biíc yoobó oinit, bitadi h ï jígah en teo wáacna caá. Pánih chãjna, yeecanjeh, ïpĩ táí jumna caá.* ¹⁸ Pánih míc jũihcan, “Túini jeh ñi jumnuú”, bitadi hbut ïpĩ niij naóhna caá.

4

Nin baác di h bóodi h bidcat

¹ ¿Dépanih tigaá míc jũihnit, ñi míc mao? Táí chãjíhna yuhna, yeejép ñi jenah joyát pah chãjna, ñi míc maona caá. ² “Caandíh búdí wã náahna caá”, niij en ñinahna yuhna, ñi jéih bíbohcan caá. Pánih náahna, caandíh bíbohni di h jũihnit, míc maonit, ñi mao yohna caá. Obohjeéhtih, Diosboodíh úbhcan, ñi náahat di h ñi bíbohcan caá. ³ Úbhna yuhna, ñi weñat pínahdi h jeh ñipĩ úbhna caá. Páant ñi úbúchah, Dios yeebdi h ã jepahcan caá. ⁴ Diosdi h jéihcannit

* 3:6 Pr 16.27 * 3:9 Gn 1.26 * 3:12 Pr 18.21 * 3:17 Pr 1.1-9.18; Stg 1.5

ĩ náahat pah yeebbút náahna, Diosdih eníhcannit ñi jumna caá. ¿Caandíh ñi jéihcan niít? Pánihna, queét ded pah ĩ chājatdih wēi enna, biíc yoobó chājnít, Diosdih náahcannit ñi jumna caá.* ⁵ Dios naáwátidih daácniji nin pah át niíj daacáp tajī: “Dios jwījééh ā jumat túatni Túini Espíritu jwiítidih búdí oinit, jwī yéej chājīhichah, tubit ā jīgahna caá”, át niíj daacáp tajī. Páant ā niíj daacátji oboh jumni nihcan, yoobópdi h tigaá ā jumap.* ⁶ Páni h oina, Dios jwiítidih búdí ā teo wáacna caá, caandíh jwī túi jepahat pínah niijná. Nindihbut Dios naáwátidih biíh daácní át niíj daacáp tajī: “ ‘Weém bácah bitadi h chah wā jéihna caá’, niijnídi h Dios ā eníhcana caá. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, niijníboodíh Dios búdí oinit, ā teo wáacna caá”, át niíj daacáp tajī.* ⁷ Páni hna, Diosdih túi jepahnit ñi jumú. Caandíh jepahnit, nemép ā yéej chājat túatuchah yuhna, caánboodíh ñi yap yohoó. Páant ñi yap yohatdih enna, ā jweibípna caá. ⁸ Diosdih búdí bidnit, ājeéh túi biícidih ñi jumú. Páant ñi jumuchah, caanbút ñijeéh jumnit, yeebdíh búdí ā teo wáacpina caá. Yéej chājíhatdih jenah joí cádahnit, ñi jwúub chājca bojoó. Páni h cádahnit, túini boodíhjenah jenah joinít, ñi túi chājaá. ⁹ Ñi yéej chājatdih búdí jīgahnit, ñi jūñú. Yeejép ñi wēi chājatjidih cádahnit, caandíh tícnit ñi jumú. ¹⁰ “Yéej chājni, oboh jumni wā jumna caá”, Diosdih ñi niijí. Páant ñi niijíchah, caánboó ñi yéejatdih yohnit, nin baácboó ñi jum jwuhuchah, ā túi teo wáacpina caá. Túttimah, ā pebhna ñi juibínachah, yeebdíh maáta ā waadábipna caá.*

Bitá Jesúhwādi h yeejép niijcát

¹¹ Wā déewāá, yeejép doonádi h yeéb mícjeh ñi niijcá bojoó. “Caán táicanni caá”, niijná, “Caandíh peéh chājat caá náahap”, niijná caá ñi chājap. Páant niijnít, “Jwī míc oyat pínahdi h Cristo ā watat ā táican caá”, ñi niijná caá. Páant niijná, caandíh jepahcan, “Túi chājat pínahdi h weemjéh caá wā jéih ñíwip”, niijná caá ñi chājap. Páant niijnít, yeebjéh míc wutna caá ñi

chājap. ¹² Obohjeéhtih, Diosjeh cāacwādi h wutni, queétdih ñíoni ā jumna caá. Cāacwā iiguípna bejnit déejidih caanjéh ā jéih táu ubna caá. Caanjéh queétdih iiguípna ā jéih bejat túatna caá. Páni hna, “Caán yeejép caá”, jwiítboó cāacwādi h jwī jéih niijcán caá.

Cheibit ded pah ā yapat pínahdi h jwī jéihcat

¹³ Būū, nindihbut ñi túi joyoó: Nin pah biquína ñi niíj jenah joiná yuh caá: “Būū, cheibit biíh tútchina jibidih wā bejbipna caá. Caanná juibínit, biíc jópchi jum, bií déedih jíb chājnít, búdí dinerodih wā bíbohbpna caá”, ñi niíj jenah joiná yuh caá. ¹⁴ Obohjeéhtih, cheibit ded pah ñi yapat pínahdi h ñi jéihcana caá. Tūū jeí maátcanjeh jumnit, biíc mantjeh ā būúdáh bejna caá. Páni hat pah jwiítbut maátcanjeh jum jwuhnit, jwī būúdbípna caá.* ¹⁵ Obohjeéhtih, “Dios ā náahachah, páantjeh báadh jwuhnit, nin pah wā chājbipna caá”, niíj jenah joyát caá náahap. ¹⁶ Páni hna, “Weemjéh túi jéihni jumna, nin pah wā chājbipna caá”, ñi niíj jenah joyát yeejép caá. Diosdih ñi túi jenah joicán caá. ¹⁷ Ded ā túi chājat pínahdi h jéihna yuhna, caandíh chājcan, ā yéej chājna caá.

5

Dawá bií dée bíbohni tdi h ā wēp naáwát

¹ Yeéb dawá bií dée bíbohni tboó weemdi h ñi túi joyoó. Būū ni hat ñi náahatdih ñi bíbohna yuhna, túttimah búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá. Páant yeejép ñi yapat pínahdi h jéihnit, búdí ñi ñaác jūñú. ² Níih bií dée ā moóp beedáh bejbipna caá. Níih yéguehdih jōóh macwā ĩ jeémp beedábipna caá. ³ Búdí oro, platadi hbut ñi ámohochah yuhna, moópni jumna, dedé pínah nihcan niít. Yeéb dinerodih oinit, búdí ñi ámohochah, Dios ā enna caá. Páant ā enechah, dinerodih yeéb ñi oyatji júb, péeni yeó jáapdi h yeejép ñi yapbipna caá. Iiguípboó jumnit, búdí ñi moh yéejbipna caá.* ⁴ Yeebdíh teo wāhni tdi h yeenit, ĩ tewat júbdi h yoobópdi h ñi júb chājcap be.

* 4:4 Is 1.21; Jer 3.6-10; Os 2.2; Mt 6.24; Lc 16.13

* 4:5 Ex 20.5; Dt 4.24; Zac 8.2

* 4:6 Pr 3.34; 1P 5.5

* 4:10

Mt 23.12; 1P 5.6

* 4:14 Pr 27.1

* 5:3 Mt 6.19

Pánih jíib chājcan, ñih dinerodih páantjeh ma bíbohochah, Dios ã enna caá. Yeebdíh teo wāhñitboó ñi tewat jíibdih náahna, búdí ñi ñaacna caá. Páant ñi ñaacáchah, jwí Maáh Dios queétdih ã joiná caá.* ⁵ Nin baácboó jam jwāhñit, dawá bíi déedih ñi bíbohochah, dedé yeebdíh ã jūdhan caá. Pánih jamnit, ded pah ñi weñat pínahdihjeh ñipí chājna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh Dios ã peéh chājat pínahdih ñi jéihcan caá. Jwiít cāacwā jwíh momo jiwiwādhíh búdí jeémát jwípi wāhna caá, búdí ñi débehat pínah niijná. Pánihat túttimah, túi débehñit ñi jamuchah ennit, queétdih jeémát túut niijná, jwípi maona caá. Obohjeéhtih, queét jiwiwā ñi wēi jeémpna yahna, queétdih jwí mao jeémát pínahdih ñi jéihcan caá. Yeébbó queét wēi jeémpnit jiwiwā panihñit caá ñi jamap. ⁶ Nin pahbut ñipí chājna caá: Túi chājñit yeebdíh ñi yap yohcah yahna, nemat muúboó nemat túutñit, queétdih ñipí mawat túutna caá. Páant ñi chājat jíibbut Dios yeebdíh búdí ã peéh chājnipna caá.

Cristo ã jwúub dei jūúwát pínahdih túi páñat

⁷ Wā déewāá, jwí Maáh nin baácboó ã jwúub dei jūúwát pínahdih ñi túi páñat. Wápchi mínah “Wā momnidih mah ã jūúwá naáh, túi chíhñit, ã túi quehat pínah niijná”, niijnít, ã túi páina caá. Páant ã páñat pah muntih, yeebbát ñi túi páñat. ⁸ Jwí Maáh ã jwúub dei jūúwát pínah bahñijeh ã jūdhdadthíh jéihñit, yeejép yapna yahna, túi páñit, caandíh ñi jenah joí cádahca bojoó.

⁹ Wā déewāá, yeéb mícjeh yeejép ñi míc niijcá bojoó, Dios yeebdíh ã peéh chājat pínah niijná. Nindih ñi náhninaá: ã peéh chājat pínah yeó jáap bahñijeh ã jūdhan caá. ¹⁰ Wā déewāá, Dios naáwátdih naóh yapanitjiboó búdí yeejép yapna yahna, Dios queétdih ã naáwát túutatdhíh ñi naóh cádahcap wat jí. Pánihna, queét ñi cádahcat pahjeh muntih, yeebbát bíic yoobó Jesús ã jwúub dei jūúwát pínahdih ñi pái cádahca bojoó. ¹¹ “Det yeejép yapna yahna, Diosdih cádahcannit túi wēñit ñi jamna caá”, jwí niij jenah joyátdih ñi túi jéihna caá. Jon jātíh bóo

Job wūt jamniíh doonádhíh ñit joijí tagaá.* Caán búdí yeejép yapna yahna, Diosdih át túi jenah joí cádahcap wat jí. Pánih yeejép ã yapat túttimah, Dios jwí Maáh túi jígh enni jamna,* caandíh búdí át teo wáacap wat jí.

¹² Wā déewāá, ded pah ñi wéheat pínahdih jenah joinít, nindih chah ñi túi náhninaá: Cáacwā ñi naáwátdih bita ñi túi joyát pínahdih náahna, nin pah ípi niijná caá: “Jeá túini ã jamuchah, yoobópdih caá wā niijíp”, ípi niijná caá. Páant ñi niiját pah, yeéb ñi niijcá bojoó. Bitadhíh naóhna, túi yoobópdihjeh ñi naáwá. Páant ñi túi naóhcah, Dios yeebdíh ã peéh chājnipna caá.*

Uúbát

¹³ Ñijeéh jamni yeejép yapna, Diosdih ã uúbá naáh. Bíih wēñi jamna, Diosdih ã wēi ewe naáh. ¹⁴ Bíih wūñni jamna, Jesúsíhwā ñi maátadhíh ã bid bojo naáh, yíjñíh ñáñit, jwí Maáh Jesús ã wēpatjñíh caandíh ñi uúbát pínah niijná.* ¹⁵ Pánih teo jáha uúbñit, “Jwí uúbát pah Dios ã chājnipna caá”, ñi niij jenah joyócah, wūñnidih Dios ã boobipna caá. ã yeéj chājatji jíib wūñni ã jamuchah, ñi uúbácah, ã yeéj chājatjidiñbut Dios ã yohbipna caá. ¹⁶ Pánihna, yeéb ñi yeéj chājatdhíh ñi míc naáwá. Pánih míc naóhñit, yeéb mícjeh Diosdih ñi uúbá, dedé wūñat ã jamuchah, caandíh ã booaat pínah niijná. Túi chājñit ñi uúbácah, Dios ã túi jepahbipna caá. Páant ñi uúbát oboh jamni nihcan, wēpni ã jamna caá. ¹⁷ Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jwiít pah át jamap wat jí. “Mah ã buugcá bojo naáh”, Diosdih ã niij uúbácah, bíic peihcanni jópchi bíih jópchi tac yoób mah át buugcáp wat jí.* ¹⁸ Túttimah, ã jwúub uúbácah, mah át jwúub buugáp wat jí. Baácdhíh mah ã jwúub buugácah, momni chíhñit, át jwúub quehep wat jí, páant muntih. Pánihna, Diosdih jwí uúbát oboh jamni nihcan caá.*

Yeéj chājñi ã túut nuumát

¹⁹⁻²⁰ Wā déewāá, ñijeéh jamni Dios naáwátdih ã cádahachah ennit, caandíh jwúub túut nuumát túutat caá náahap. Pánih

* 5:4 Dt 24.14-15 * 5:11 Job 1.21-22; 2.10 * 5:11 Sal 103.8; 111.4 * 5:12 Mt 5.34-37 * 5:14 Mr 6.13; Lc 10.34 * 5:17 1R 17.1; 18.1; Lc 4.25 * 5:18 1R 18.42-45

jwúub túut nuumát túutnit, caandíh ñi túi teo wáacna caá. Páant ñi teo wáacachah, ã jwúub túut nuumúchah, búdí ã yéj chãjachah yuhna, Diosboó ã yéjatdih yohnit, caán iiguípna bejni déejidih ã túi ɔbbipna caá.*
Caandíh túi náhninit, ñi túi míic teo wáacá.
Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Santiago

---

* 5:19-20 Pr 10.12; 1P 4.8

1 PEDRO

Pedro queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ãih doonádih naáwát tútnei jumna, yeéb Jesúhwã biíh baácna jwei peétnitdih wã daác wahna caá. Ponto baácna, Galacia baácna, Capadocia baácna, Asia baácna, Bitinia baácna jwei béjnitji ñi jumna caá.* ² Jon jãtíh ãihwã ñi jumat pínah niijná, jwí íip Dios ã náhat pahjeh yeebdíh át ñíoip taga. Páant ã ñíonit ñi jumuchah, Túini Espíritu ã teo wáacatjĩh táiniboodíh túut nãmna caá ñi chãjap. Jesucristodih ñi túi jepahat pínah, ãih meépjĩh ñi yéejatdih chocnit pah ñi jumat pínahbut niijná, Dios yeebdíh át ñíoip taga. Dios búdí oinit, yeebdíh ã teo wáaca naáh, ñi túi jumat pínah niijná.

Túí wēi pãinit jwí jumat

³ Jwí Maáh Jesucristo ípdih búdí jwí wēi naóh jĩh. Caanjéh tigaá jwiítidih jĩgah en teo wáacnit, Jesucristo wãnnijidih át jwúb boonanap tajĩ, jáap cãac jumnit panihnit jwí jumat pínah niijná. Pánih jumnit, jwíh bácah ã wanuchah yuhna, jwíh caolih Diosjeéh ã pehbóo páantjeh ã jumbipna caá. Pánihatdih jéihnit, jwí wēi pãina caá.* ⁴ Caán túyupboó jumna, jwí jwúb wancan niít, bũca. Dios túini yoobát ã jumatdih ennit, caandíh bainí jwí wēican niít. Caanná jwí jwúbínachah, túini ã wãhat pínahdih ã bíboh pãina caá. ⁵ Caán péeni yeó jáapdihjeh Dios jwiítidih ã túut nãm péabipna caá. Páant ã túut nãm péaat túut niijná, caandíh jwí túi jenah joyóchah, ã wēpatjĩh iiguípna jwí bejat déejidih ã túi wapna caá.

⁶ Páant ã wapatdih jéihnit, daocánni yeó jáapna yeejép yapna yuhna, ñi túi wēina caá. ⁷ Oro yoobát ã jumatdih jéihíhna, cãacwã caandíh í pũb enna caá. Obohjeéhtih, oro búdí jíib jumna yuhna, ã bũdbípna caá. Jesúsdi jwí túi jenah joyátboó oro ã jíib jumat chah ã jíib jumna caá. Yoobópdih Jesucristodih túi jenah joiná, dedé yeejép yapna yuhna, caandíh jwí cádahcan niít. Jwí túi jenah joí cádahcah, Jesucristo jwúb dei

jũóhnit, búdí wēina, “Ma túi chãjna beé”, jwiítidih ã niijbípna caá.

⁸ Caán Jesucristo nin baácboó ã jum jwuhuchah, yeéb caandíh encannitji yuhna, ñi oina caá. Bũbut caandíh encan yuhna, túi jenah joinít, bainí ñi wēican caá.*

⁹ Pánih túi jenah joinít ñi jumuchah, iiguípna ñi bejat déejidih Dios yeebdíh ã túi ubna caá.

¹⁰ Dios cãacwãdih oinit, í yéejat jíib iiguípna bejat déedih ã túi ubat pínahdih jon jãtíh Dios naáwátidih naóh yapanitji ít daacáp wut yuh jĩ. Pánih daácna yuhna, queétjeh caandíh ít beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, búdí jéihíhna, queétjeh ít míic úbh joyóp wut jĩ. ¹¹ Cristo yeejép ã yapat pínah, boo pud jũóhnit, ã maáh waadát pínahdihbut Túini Espíritu queédih át jéihyanap wut jĩ. Páant ã jéihyanachah, “¿Débólíh tigaá Cristo ã jũóhbi? ¿Páant ã jũúwáchah, ded panihat tigaá ã jumbi? ¿Ded pah tigaá caandíh jwí beh enbi?” Ípĩ níj míic úbh joyóp wut jĩ. ¹² Pánihna, Túini Espíritu queédih naóhna, ñih pínah nihcan, bũ láa moóníh pínah ã jumatdih át jéihyanap wut jĩ. Páant í joiníji túini doonádihjeh Túini Espíritu ã wēpatjĩh yeebdíh bita ít naáwáp wut jĩ. Caán doonádih Dioíh ángelwãbut búdí í jéihíhna caá.

Ded pah jwiít Jesúhwã jwí jumat

¹³ Dios jwiítidih nihát ã túi chãjatdih náhninit, túi jenah joinít ñi jumú. Yeejép chãjat jenah joyátidih páantjeh jumah bojnit, Jesucristo ã jwúb dei jũóhnit, jwiítidih ájeéh ã ub bejat pínahdih ñi túi wēi pánaá. ¹⁴ Jesúsdi doonádih joi jwúhcan, ñi náhat pahjeh ñit chãjap taga. Obohjeéhtih, bũ caandíh jéihna, ñi jwíh jumatji pah ñi chãjca bojoó. Dios weh jumna, caandíh túi jepahnit ñi jumú. ¹⁵ Pánih jumna, yeebdíh ñíoni Dios túini yoobát ã jumat pah, yeebbút ñi túi chãjaá. ¹⁶ Jon jãtíh Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át níj daacáp tajĩ: “Weém caá yéejat wihcanni. Páant wã jumat pah, yeebbút yéejat wihcannit ñi jumú”, Dios ã niijná caá, át níj daacáp tajĩ.*

¹⁷ Diosdih úbhna, “Paá”, ñi niijní, nihát cãacwã ded pah í chãjatdih ã enna caá.

* 1:1 Stg 1.1 * 1:3 Jn 3.3-7; Ro 6.4-13; 1P 1.22 * 1:8 Jn 20.29 * 1:16 Lv 11.44-45; 19.2

Páant ã enatdih jéihnit, nin baácboó táoh jibnit dée ñi jum jwahuchah, tíic jenah joinít, ã peéh chājatdih úmna, yéej chājcat caá náahap. ¹⁸ Ñi nūowā ã wutatji dedé pínah nihcan caá. Queét ã wutatdih jepahnit ñi jumuchah, Cristo ñi yéejat jíib bñudáát panihnidih át jíib chājap taga. Pánih jíib chājna, platajñh, orojñh yeebdíh át jíib chājcan tagaá. Plata, orobut ã bñudáh bejbipna caá. ¹⁹ Obohjeéhtih, Cristoboó túini yoobát oveja wūh panihni jumna, wñh wñhñit áih meépñh ñi yéejat jíib bñudáát dih át jíib chājap taga. Caandíh ñi túi jéihna caá. ²⁰ Nin baác dih ã chājat pínah jātñh, Diosboó Cristo ded pah ã yapat pínahdih átát jenah joyóp wut jñ. Páant ã jenah joiníji Cristodih ã wahachah, yeebdíh teo wáacat túut niijná, bñh át cāac jumup tajñ. ²¹ Pánihna, Cristo ã teo wáacatñh Diosdih jepahnit ñi jumna caá. Cristo wññijidih jwúb boonanit, ã pebhboó ub pūh laab béjnit, ãjeéh bíicdih wutni pínah Dios maáh át waadánap taga. Pánihatdih jéihnit, Diosdih túi jenah joinít, jwúb boonanit, ã pebhna yeebdíhbut ã ub bejat pínahdih ñi jéihna caá. Caandíh jéihnit, ñi wēi pāina caá.

²² Jesucristoíh túini doonádih jepahnit, yéej chājatdih ñit cádahjip taga. Pánih cádahnit, bíic weh pah Jesúhwādh ñi túi míc oina caá. Pánihna, “Meemdíh wā oina caá”, niijnít, queétdih ñi túi teo wáacá. ²³ Yeéb jáap cāac jumnit panihnit Dios weh ñi jumna caá. Jwñ mána ã cāac jumat tātñmah, ãpñ wñna caá. Obohjeéhtih, Dios weh jwñ jumuchah, caan pánihcan caá. Dios naáwát báadhni panihni jumna, caandíh jepahnitdih ã túi túut nñmná caá. Caán naáwát páantjeh ã jumbipna caá.* ²⁴ Jon jātñ Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajñ:

“Yílíp ã diib téh wñat pah mñntih, cāacwābut ãpñ wñna caá. Ded cháa, túini jumna yñhna, maátcanjeh jum jwñhñit, ã yúug jéenna caá. Caan pánihni cāacwā wēpnit jumna yñhna, maátcanjeh jum jwñhñit, ãpñ wñna caá.

²⁵ Obohjeéhtih, Dios naáwátboó ã bñudcán niit”, át niij daacáp tajñ. (Is 40.6-8)

Caanjéh tígaa yeebdíh ã naóhñiji túini dooná.

2

¹ Pánihna, bñh Dios weh jumnit, nihñ ñi yéej chājatdih ñi cádah beedánaá. Ñi yeeatdih, “Weém chah túini caá”, ñi niij jenah joyát dih, bíi déedih en ñinahnit ñi íjñatdih, bitadñ oboh ñi dooná jummatdihbut ñi cádahaá. ² Pánih cádahnit, Dios naáwát dih jéihñhna, caandíh búdí ñi bidíí. Túñh jwñhñi wébít jōóh mac búdí ãpñ bidna caá. Pánih túi nomnit, ã túi behna caá. Caan pánihat pah jwñtbut Dios naáwát dih búdí bidnit, túi jenah joinít, ã túi behat pah jwñtbut jwñ túi behna caá. ³ Pánihna, yeebdíh wā naóhna caá: Dios ã oyatdih jéihnit jumna, ã naáwát dih túi náhninit, ñi túi jepahaá.*

Cristo choójboó wēp teoni jee dáh panihni ã jumat

⁴ Cristo choójboó wēp teoni jee dáh panihni ã jumna caá. Mñú teonit caán jee dáhdñ ã náahcat pah, cāacwā caandíh ã náahcah yñhna, Diosboó caandíh wēi ennit, át ñíwip wut jñ. Pánihni ã jumuchah, caandíh ñi túi jenah joyoó. ⁵ Yeebbát mñudíh ã chājat pínah jee dáhna panihnit ñi jumna caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebjñ dñj pāp aabánit, áih mñu pánihni ã chājna caá, Túini Espíritu ã jumat pínah niijná. Yeéb Dioíh mñúboó teonit áih sacerdotewā panihnitbut ñi jumna caá. Pánih jumnit, Jesucristo ã teo wáacatñh cāacwādh wñhñit pínah, Diosdih wēi naóhñit pínahbut ñi jumna caá. Páant ñi chājachah ennit, “Ñi túi chājna caá”, Dios ã niijná caá. ⁶ Jon jātñ Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niij daacáp tajñ:

“Weém Jerusalén tātchiboó mñu pánihni wā chājna caá. Yoobóp dih jumni jee, mñú choójboó wēp teoni panihnidih ñionit, wā jwejna caá. Caandíh búdí wā wēi enna caá. Ded caandíh túi jenah joiní ã jepahatdih ã jñgahcan niit’, Dios ã niijná caá”, át niij daacáp tajñ. (Is 28.16)

⁷ Yeéb Cristodih túi jenah joinít, caandíh ñi wēi enna caá. Obohjeéhtih, jepahcanitboó caandíh ã náahcan caá. Páant ã

* 1:23 Jn 3.3-7; Stg 1.18; 1P 1.3 * 2:3 Sal 34.8

náahcannidih nin pah Davidji át niíj naóh daacáp tají:

“Múú chājnītboó ī yohni jee dáhdihjeh wīih mūú pānihnidih chājna, choójoó wēp teoni panihnidih wā nīwip be’, Dios ā niijná caá”, át niíj daacáp tají. (*Sal 118.22*)

⁸ Isaiásjibut nin pah át niíj daacáp tají:

“Caán cāacwā ī tóoc būugát jee dáh panihni ā jumbipna caá”, át niíj daacáp tají. (*Is 8.14*)

Páant ī daacátji pah, Dios naáwát dih jepahcan, Cristodih cāacwā ī náahcat jíib, tóoc būugnit panihnit ī jūmna caá. Jon jātih Dios “Páant ā yapbipna caá”, ā niíj jenah joyátji biíc yoobó, Cristodih ī náahcap be.

⁹ Obohjeéhtih, yeéboó Dios ā nīonit jūmna, āihwājeh nī jūmna caá.* Pānih jūmna, maáhdih teo wāhnit sacerdotewā panihnit bitadih úubhni caá. Diosdihjeh teo wāhnit yéejat cádahnit nī jūmna caá. Pānihat pínahdih yeebdíh át nīwip wut jī, ā tūi chājatdih nī wēi naáwát pínah niijná.* Pānihna, “Dios weemdíh dūpúát panihpimant ub bacanit, baabát panihpiboó ā jwejep be”,* nī niíj wēi naóhna caá. ¹⁰ Jon jātih oboh jūmnit nīt jūmjip taga. Būú āihwā nī jūmna caá. Jon jātih Dios yeebdíh át jīgah en teo wāaquíhichah yuhna, nīt jéihcap tají. Obohjeéhtih, būú ā jīgah en teo wāacatdih jéihnit, caandíh nīt jepahap taga.*

Túí chājat

¹¹ Wā oinitá, nin baácboó táoh jibnit dée jwī jūm jwuhna caá. Dios pehbó caá jwī yoób jūmat pínah yoobát pohba. Páant jwī jūmūchah, nin pah yeebdíh wā wutna caá: Yeejép nī chājat jenah joyát dih nī chājca bojoó. Pānih jenah joinít, nīih caolihdih nīta yéėja taga.* ¹² Yeéb Diosdih jéihcannit cātíh jūmna, tūinijeh nī jūmúú. Páant nī jūmūchah ennit, “Queét yeejép chājnīt caá”, būú niijnítji yuhna, Jesús ā jwúub dei jāóhni yeó jāapdih Diosdih ī wēi naóh bípna caá.

Maátadih jepahat

¹³⁻¹⁴ Jwī Maáh Jesús ā jepahat pah, nīih baác dih moón ī maátadih túi jepahnit

nī jūmúú. Chah jūmni maáhdih, caán nūmp jūmnit maátadihbut nī jepahaá. Yeejép chājnīt dih peéh chājat pínah niijná, túi chājnīt dih wēi naáwát pínahdihbut niijná, queéd dih ī Maáh át wahap taga. Pānihna, Jesúíhwā jūmna yuhna, queéd dih nī jepahcah, bita yeebdíh ennit, jwī maáh Jesúsdih yeejép ī niijbípna caá. ¹⁵ Túi chājnīt, nī maátadih nī jepahachah, túi jenah joicānītboó “Queét yeejép chājnīt caá”, niíj hna yuhna, ī jéih niijcán niít. Páant nī chājatdih Dios yeebdíh ā náah yacna caá.

¹⁶ Obohjeéhtih, biquína jwī cātíh jūmnit “Weemdíh wutni wihcan caá”, niíj jenah joinít, yeejép īta chājíh taga. Yeéboó Diosdih teo wāhnit jūmna, ā náahat pah nī túi chājaá. ¹⁷ Pānih āihwā jūmna, bitadih “Caanbát Dios ā chājni mūn tigaá”, niíj jenah joinít, queéd dih nī túi chājaá. Bita Jesúíhwā dihbut túi oinit, Diosdih úumnit, caandíh nī túi jepahaá. Nīih baác dih moón ī maáhdihbut nī túi jepahaá.

Teo wāhnit ded pah ī jūmat

¹⁸ Būú yeéb teo wāhnitdih bainí wā naáwát túut caá. Nī maáta túi chājnīt dih, jāihnitdihbut biíc yoobó nī túi jepahaá. ¹⁹ Yeéb yeejép nī chājcah yuhna, nī maáh ā peéh chājachah, Dios nījeéh ā jūmatdih jenah joinít, íjcah, Dios yeebdíh ā wēi enbípna caá. ²⁰ Obohjeéhtih, yeéb yeejép nī chājat jíib nī maáh ā puñuchah, nī íjcah yuhna, Dios yeebdíh ā wēi naóhcan niít. Ma yéejat jíibjeh caá. Obohjeéhtih, nī túi chājachah yuhna, yeebdíh ā puñuchah, nī íjcah, Dios yeebdíh ā wēi naóh bípna caá. ²¹ Pānihnit pínahdih Dios yeebdíh át nīwip taga. Cristobó yéej chājcan yuhna, yeejép yapnit, jwíitdih ā wūn wūhup jī. Páant yeejép ā yapatjidih náhnit, yeebbút yeejép yapna yuhna, nī íjca bojoó. ²² “Caán Cristo yeejép chājcan, ā yeecap jī”, Isaiás át niíj daacáp tají.* ²³ Cāacwā caandíh ī jāihñuchah yuhna, ā jāih jwúubacap jī. Á tubana yuhna, “Yeejép ī yapa naáh”, át niijcáp wut jī. Obohjeéhtih, “Wā íp yoobópdih chājni weemdíh, queéd dihbut ā náahat pah ā chāja naáh”, át niíj jenah

* **2:9** Ex 19.5-6; Dt 4.20; 7.6; 14.2; Is 43.20; Tit 2.14 * **2:9** Is 43.21 * **2:9** Is 9.2 * **2:10** Os 2.23; Ro 9.25 * **2:11** Sal 119.19 * **2:22** Is 53.9 * **2:23** Is 53.7

joyóp tajī.* 24 Caanjéh jwī yéejat jíib cruzboó ã wun wəhəp jī, jwī yéej chājatdih cádahnit, táiniboodíh jwī chājat pínah niijná. Áih yahwítjīh jwiítidih át boonanap tajī.* 25 Déhenit ovejawā panihnit yeéb iiguípna bejna ñi chājap yuh be. Obohjeéhtih, Buu Cristo ovejawādih en daoní panihnidih ñit jwúub jǎóh tagaá, yeebdíh ã táí wapat pínah niijná.*

3

Áa jumnit ded pah í jumat

1-2 Buu áa jumnit yaadá, yeebdíhbut bainí wā naáwát túut caá. Ñi weha mána yeebdíh í wutəchah, jíponih niijcánjeh, ñi táí jepahaá.* Biquína ñi weha mána Jesucristodih jepah jwəhcannit, áih doonádih ñi naáwəchah, joíhcanjeh, molít í nem teona caá. Páant í nem tewechah ennit, yeéboó jwúub naóhcanjeh, táinijeh queétdih ñi jepahaá. Túinijeh ñi juməchah ennit, ñi jwúub naóhcah yuhna, queétoó Jesucristodih íta jepah tagaá. 3 Chah ñi táí jíghat pínah niijná, búdí ñi míic jenah joicá bojoó. “¿Ded pah wā táí jíghobi? ¿Ded pah waó yoócdihbut wā táí yugh ámoh tajbi? ¿Búdí jíib jumni táí iigní tōpnadidih, búdí jíib jumni yéghuehdihbut ded pah wā duobi?” ñi niij jenah joicá bojoó.* 4 Obohjeéhtih, Dios ã weh yatá jumna, ñíh caolíh ã táí jumat pínahdih ñi táí jenah joyoó. Jáihcan, təbit wutəcan, táinijeh ñi juməú. Páant ñi juməchah, Dios yeebdíh búdí ã wēi enbipna caá. 5 Jon jǎtíh moón yaádh Diosdih táí jenah joiná, í weha mánadidih jepahnit, táí jíghonit panihnit ít juməp wut jī. 6 Jwī éet Saraji mijeeh bóo Abrahamdih “Maá”, niijnít, caandíh mipí táí jepahap wut jī. Pánihna, yeebbút táí chǎjnit, úmcanjeh, mi weh yatá panihnit ñi jumna caá.*

7 Buu áa jumnit neonádih jwəh bainí wā naáwát túut caá. Yeéboó ñi weha mána yaáhdidih búdí oina, táinijeh ñi chǎjaá, í táí jumat pínah niijná. Queét yaádhboó nump wēpnit í juməchah jéihnit, queétdih ñi táí en dawaá. Queét yaádhbut jenah joinít í juməchah jéihnit, ded pah ñi chǎjat pínahdih

ñi míic wéhenaá. Dios yeéb chénat pahdih oinit, át ñiojip taga, áihwā ñi jumat pínah niijná. Pánih jumnit, Diosdih ñi wəbúchah, jáhat panihat wihcah, ã táí jepahbipna caá.*

Jesúhwā ded pah í jumat

8 Buu yeéb nihadidih bainí wā naáwát túut caá. Biícidih táí jumnit, ded jíghanididih ennit, biíc yoobó jíghanit, caandíh ñi teo wáacá. Yeéb biíc weh panihnit jumna, míic oinit, ñi míic táí chǎjaá. Oboh jumni pah ñi juməú. 9 Ded yeebdíh yeejép ã chǎjachah yuhna, yeejép ñi chǎj jwúubaca bojoó. Ded yeebdíh yeejép ã niijchah yuhna, biíc yoobó niij jwúubacanjenh, “Dios meemdíh ã táí chǎja naáh”, caandíh ñi niijí. Páant ñi chǎjat pínahdih Dios yeebdíh át ñíwip taga, yeebdíhbut ã táí chǎjat pínah niijná. 10 Jon jǎtíh Dios naáwátidih naóh yapani nin pah át niij daacáp tají:

“Ded táí wēi jumíhni, yeejép wéhəcan, ã yee naóhca bojo naáh.

11 Yeejép chǎjatdih cádahnit, táiniboodíh ã chǎja naáh. Bitajeéh biícidih táí jumíhna, jáihcanjenh, queétdih ã táí oyo naáh.

12 Pánih chǎjnitdih Dios wēi enna, í wəbúchah, ã táí jepahna caá. Obohjeéhtih, yeejép chǎjnitdih ã eníhcan caá”, át niij daacáp tají. (Sal 34.12-16)

13 Páant ñi táí chǎjíchah, bita yeebdíh yeejép í chǎjcan niit. 14 Obohjeéhtih, ñi táí chǎjat jíib, biquí láana yeebdíh yeejép í chǎjbipna caá. Páant í chǎjatdih ennit, Diosboó yeebdíh ã táí chǎjbipna caá. Pánihna, det yeebdíh yeejép chǎjnitdih búdí jenah joicánjenh, ñi úmca bojoó.* 15 “Cristo wā Maáh caá”, niij jenah joinít, caandíhjenh ñi weñee. Bitaboó “¿Ded pah chǎj tigaá Dios pehbboó wā bejbi?” yeebdíh í niij wəbh joyát pínah jǎtíh, queétdih táí jepahat túut niijná, Dios naáwátidih táí míic bohé pǎnit ñi juməú.* 16 Páant í wəbh joyóchah, queétdih oinit, táinijeh ñi jepahaá. Pánih jepahna, ñi naáwát pahjenh biíc yoobó ñi táí chǎjaá. Páant ñi chǎjachah yuhna, bitaboó yeebdíh

* 2:24 Is 53.5 * 2:25 Is 53.6 * 3:1-2 Ef 5.22; Col 3.18
* 3:14 Mt 5.10 * 3:15 Is 8.12-13

* 3:3 1Ti 2.9 * 3:6 Gn 18.12 * 3:7 Ef 5.25; Col 3.19

oboh yeenit, “Cristoíhwã ï túi chãjachah yuhna, yeejép wã wéhenap be”, niij jengah joinít, ï tíicbipna caá.

17 Ñi túi chãjat jíib, yeejép yapna yuhna, “Dios páant ã náahachah, ã túimi nacaá”, ñi niij jengah joyoó. Obohjeéhtih, yeejép ñi chãjatji jíib yeejép ñi yapachah, “Wã yéejat jíibjeh tigaá”, niij jengah joyát caá náahap.

18 Jwí túi chãjachah yuhna, yeejép jwí yapachah, Cristo bíic yoobó ã yapatjidih jengah joyát caá náahap. Caánboó dedé ã yéej chãjcap jĩ. Pánih yéej chãjcan yuhna, jwí yéejat jíib bíic láajeh ã wun wuhup jĩ, Diosjeéh jwí túi jumat pínah niijná. Cãacwã caandíh ï mao yohochah yuhna, Túini Espírituboó caandíh ãt boonanap tajĩ.

19-20 Cristoíh bácah ï yohopji íitboó ã laj jwuhuchah, ãih caolihboó Noéji jum láa chíic wunnitji íih caolih chéonit panihnit ï jumapna ãt juibínap wut jĩ. Caanná juibínit, ded pah ã chãjatjidih queédih ãt naáwap wut jĩ. Ì báadh jwuhuchah, Noéjiboó ï yéej chãjatdih queédih ãtih cádahat túutap wut yah jĩ. Noéwã búdí jãáj chóodih ï chãjat pónih, ã naóhnitji ï jepahat pínahdih Diosboó maatápdih páina ãtih chãjap wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ït jepahcap wut jĩ. Pánihna, pobyit ã jũúwúchah, Noéwã ï chíic wuncat pínah niijná, Dios queédihjeh jãáj chóona ãt waadát túutap wut jĩ. Queét ocho cãacwãbitdihjeh ãt túi ubup wut jĩ.*

21 Caandíh náhninit, Jesucristodih túi jengah joinít, jwí daabáatdihbut jwí jengah joiná caá. Noéwã ï chíic wunat déejidih Dios caán jãáj chóojih queédih ãt túi ubup wut jĩ. Pánihat dée pah, jwiít iiguípna jwí bejat déejidih Dios Jesucristo ã wun wuhatjih jwiítidih ã túi ubna caá. Jwiítidih ï daabánachah, jwíih bácahdih queí chocat panihni, jwí yéejatdih cádahatdih jwí júutna caá. Jesucristo jwúub boo pud jũóhna, jwíih caolihdih ãt boonanap wut jĩ, jwí túi jumat pínah niijná. 22 Caán Jesucristo ã boo pud jũúwát túttimah, ã íip pehbboó púuh laáb juibínit, Dios ã jéihyepmant bóo búwámant chúudnit, nihat ángelwãdih, nihat nemépwãdih, nihat nin baácdih moón maatadidihbut ã wutna caá.

4

1 Cristo nin baácboó jum láa, yeejép yapna yuhna, ã íipdih páantjeh ãt jepahap wut jĩ. Pánihna, yeebbút bíic yoobó jengah joinít, wēp ñuhnit panihnit ñi jumúú. Pánih jengah joiníboó yeejép yapna, ã yéej chãjatdih ã cádahna caá. 2 Nin baácboó jum jwuhna, Diosdih jéihcannit ï yéej chãjatdih ï ñinahat pah ñinahcan, Dios ã weñat pínahdihjeh ã chãjbipna caá. 3 Cristodih ñi jepahat pínah jãtih, Diosdih jéihcannit ï chãjat bíic yoobó ñit chãj jwuhup taga. Dedé yeejép chãjéhna, ñit chãj jwuhup taga. Babh máihna, míic jũih ñaácnit, búdí íi náah ñit chãj jwuhup taga. Diosdih yap yohna, ñi pãpniboodíh wéinit, yeejép ñit chãj jwuhup taga. Bũ Cristoíhwã jumna, páant maatápdih ñi chãjatjidih ñi cádahaá. 4 Ñijeéh yeejép chãj pej jumnitjiboó bũ ïjeéh ñi jwúub yeejép chãjcat enna, “¿Dépanih tigaá jwíjeéh ï jwúub pej jumcan?” ï niij jengah joiná caá. Páant niij jengah joinít, ïjeéh ñi jwúub pej jumcatdih enna, yeebdíh yeejép ï wéhena caá. 5 Dios báadhndih wunnitdihbut ñíonit, ded pah ã peéh chãjat pínahdih ã naóhbipna caá. Páant ã naóhni yeó jáap queét yeejép chãjnitdih “¿Dépanih tibeé wã wehdih yeejép ma chãj?” Dios ã niij jũihñuchah, queétboó ï jéih jepahcan níit. 6 Cãacwã ï wunat pínah jãtih Dioíh túini doonádih ït joiijp taga. Pánih joinítji biquína ï jepahcah, bitaboó ït túi jepahap tajĩ. Pánihna, jepahnitjiboó íih bácah ã wunuchah yuhna, íih caolih Diosjeéh ã túi jumna caá.

Bitadid ded pah teo wáacat

7 Péeni yeó jáap ã toáh jũúwátidih náhnina, túi jengah joinít, yéej chãjat jengah joyát ã jũúwúchah, ñi jumah bojoó. Pánih jumnit, Dios ã náahat pah ñi jéih úubhbipna caá. 8 Bitadid ñi túi míic oyat pínahdih yeebdíh búdí wã náah yacna caá. Pánih míic oinit, jwiítidih bita ï yeejép chãjatdih íjcan, quíib búdnít, jwí míic teo wáacbipna caá.* 9 Pánih míic oinit, bita Jesúíhwã ñíih munná ï juibínachah, yeejép jengah joicánjeh, queédih ñi wéi jwááá.* 10 Dios yeéb biquínadid ded pah ñi chãjat pínahdih

* 3:19-20 Gn 6.1-7.24 * 4:8 Pr 10.12; 1Co 13.7 * 4:9 Ro 12.13

āt jéihyanap taga. Páant ã jéihyanachah, ã wāhni wēpatjīh bita Jesúíhwādhīh ñi túi teo wáacá. ¹¹ Ded Dios naáwátdih naóhni Dios ã naáwát tútat pahjeh ã naáwá naáh. Ded bitadhīh teo wáacni Dios ã wāhni wēpatjīh ã teo wáaca naáh. Páant ñi chājachah ennit, bitaboó “Queét Jesucristoíhwā ã wēpatjīh ĩ míic túi teo wáacna caá”, niij naóhni, Diosdih ĩ wēi naóhbipna caá. “Meém caá chah Maáh. Ma wēpat ã bñudcán niit”, Diosdih páantjeh jwī niij wēi naóh jīh. Páant tií ã jumū nah.

Jesúíhwā yeejép ĩ yapat

¹² Wā oinitá, yeéb Jesúíhwā tubit yeejép yapna, “¿Dépanihna weemdíhjah yeejép apī yap?” ñi niij jenah joicá bojoó. Yoobópdih Jesúsdiñh ñi túi jenah joyátdih jútat túat ni-ijná, “Páant ã yapa naáh”, Dios ã niijná caá. ¹³ Obohjeéhtih, yeejép yapna yuhna, búdí ñi weñeé. “Cristobut tubit yeejép át yapjip taga”, niij jenah joinít, yeebbát yeejép yapna, ñi jéih wēibipna caá. Pánih wēinit, Cristo ã yeh iigátjīh ã jwáub dei jūáwátdih niñat cáacwā ĩ enechah, bainí ñi wēican niit.* ¹⁴ Yeéb Cristoíhwā ñi jumāt jīb bitaboó yeejép ĩ deoh naáwáchah yuhna, Diosboó áih Túini Espiritujīh yeebdíh ã teo wáacachah, ñi weñeé. ¹⁵ Cáacwādhīh mao yohnit, ñumñit, yeejép chājnit, bitáih tewatdih en naóhniñbut ĩ jumāt jīb yeejép ĩpī yapna caá. Yeébbóó páant ñi chājca bo-joó. ¹⁶ Obohjeéhtih Cristoíhwā ñi jumāt jīb yeejép yapna, tíccanjeh, áihwā ñi jumāt dhīh wēina, “Túina caá, Paá”, Diosdih ñi niij weñeé.

¹⁷ Dios jwiit áihwādhīh peéh chājna, yeejép ã yapat túatna caá, jwī túat ñumát pínah niijná. Jwiitdhīh jwīh peéh chājna, áihwā jwī jumachah yuhna, ¿ded pah áih doonádhīh jepahcannit ĩ yapbi? Queétdih chah yeejép ã peéh chājbipna caá. ¹⁸ Dios naáwátdih naóh yapaniji nin pah át niij naóh daacáp tajī: “Túí chājnit yeejép ĩ yapachah yuhna, Dios queétdih ã túi ubbipna caá. Obohjeéhtih, Diosdih náahcan, yeejép chājnitdhīh búdí ã peéh chājachah, chah yeejép ĩ yap-bipna caá”, át niij daacáp tajī.* ¹⁹ Pánihatdhīh jéihnit, Dios ã náahat pah yeejép yapna

yuhna, bitadhīh túi chājatdhīh ñi cádahca bo-joó. Dios niñat chājni, ã niijátji pah péani ã jumachah, caán ã teo wáacatdhīh ñi jenah joí cádahca bojoó.

5

Jesúíhwādhīh waóhniñ ded pah ĩ chājat

¹ Bñu yeéb Jesúíhwādhīh waóhniñdhīh bainí wā naóh daacát túat caá. Weembút yeéb pah mñntih Jesúíhwādhīh waóhniñ wā jumna caá. Cristo yeejép ã yapachah, enniñi wā jumna caá. Pánihna, yeh iigátjīh ã jwáub dei jūáwáchah, ã wēpatdhīh ennit, búdí jwī wēibipna caá. ² Dioíhwā ovejawā panihnit ĩ jumachah, queétdih ñi túi en daó bohénaá. “Queétdih wā bohéihcah yuhna, ĩ wutachah, wā bohébipna caá”, niij jenah joicán, “Queétdih wā bohéat jīb weemdíh búdí ĩ jīb chājbipna caá”, ñi niij jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Dios ã náahat pah, wēinit, ñi bohénaá.* ³ Niñat jéihnit pah niñcan, jūihcan, túinijeh ñi bohénaá. Pánih bohéna, ñi bohéat pah yeebbát biíc yoobó ñi chājaá, queét yeebdíh ĩ en yacat pínah niijná. ⁴ Páant ñi chājachah, Cristo, ove-jawādhīh en daonít ĩ Maáh jwáub dei jūóhniñ, “Meémboó wīhwādhīh ma túi bohénap be”, ã niijichah joinít, búdí jwī wēibipna caá. Ájeéh jwī jumachah, jwī weñat ã yaicán niit.*

Jesúíhwā ded pah ĩ chājat

⁵ Yeéb japata Jesúíhwā, yeebdíh waóhniñdhīh ñi túi jepahaá. Yeéb niñatbut “Weém niñat jéihniñ caá”, niij jenah joicánjeh, ñi míic túi teo wáacá. Dios naáwátdih naóh yapaniñ nin pah át niij daacáp tajī:

“Weemdíh dedé jadhdāt wihcan caá’, ni-ijnít dhīh Dios ã jāhna caá, ĩ bñujácat pínah niijná. Obohjeéhtih, páant niij jenah joicáñnitboodíh wēi ennit, ã túi teo wáacna caá”,* át niij daacáp tajī.

(Pr 3.34)

⁶ Pánihna, “Dios chah wēpni, niñat jéihniñbut ã jumachah, weém oboh jumniñ caá”, niij jenah joinít, ded pah Dios ã wutachah, ñi túi jepahaá. Páant ñi jumachah, Dios ã ñíoni yeó jáapdhīh yeebdíh maáta pah

* 4:13 Ro 8.17; 1P 4.1
Lc 14.11; 18.14; Stg 4.10

* 4:18 Pr 11.31

* 5:2 Jn 21.15-17

* 5:4 He 13.20

* 5:5 Stg 4.6

* 5:6 Mt 23.12;

ã waadábipna caá.* 7 Æumcanjeh “¿Dedé weemdíh ã yapbi?” ñi niíj jenah joicá bojoó. Obohjeéhtih, Diosdih táí jenah joinít, ñi úumatdih caandíh ñi naáwá. Caánboó yeebdíh oinit, ã táí teo wáacpina caá.*

8 Táí jenah joinít ñi jumúú. Jió nuñúpdih jeémíhna, ã ñuu ñuún péeat pah, yeebdíh eníhcanni nemépwã ï maáh Cristodih ñi cádahat pínah niíjná, ã yee naáwátdih ãpí jepahat túutna caá. 9 Pánihna, nihat baácđih moón Cristoíhwã yeeb páh yeejép ï yapatdih jéihna, nemépwã ï maáh ã yeenachah yuhna, Cristodih táí jenah joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. 10 Maátcanjeh yeejép ñi yapat túttimah, Diosboó táí oinit, yeebdíh ã teo wáacpina caá. Caandíh ñi táí jenah joí cádahcat pínah, bita yeebdíh yeejép ï chãjachah yuhna, ñi táí yap yohat pínahbut niíjná, yeebdíh ã teo wáacpina caá. Yeéb Cristoíhwã biíc weh pah jumna, ãjeéh páantjeh ñi jumat pínah niíjná, Dios yeebdíh át ñíojip taga. 11 “Meém caá chah Maáh. Ma wēpat ã buúdcán niít”, páantjeh caandíh jwĩ niíj wēi naóh jĩh. Páant tíí ã jumna nah.

Pedro ã péé túyat túutat

12 Weém, Pedro, caán yeebdíh wã naáwátdih Silvanodih wã daacát túutap be.* Caán Jesucristodih táí jenah joiní jumna, wã úud panihni caá. Páant niíj naóh daác wahnit, yeebdíh wã weñáihna caá. Dios yeebdíh búdí ã oina caá. Pánihna, yeejép yapna yuhna, caandíh ñi cádahca bojoó. 13 Nin Babilonia tútchidih moón Jesúíhwã yeebdíh ï túyat túutna caá. Yeebdíh Dios ã ñíwatji pah muntih, queétdihbut át ñíoji tagaá. Wã wáúh panihni Marcosbut yeebdíh ã túyat túutna caá.* 14 Jesúíhwãdih biíc weh pah jumna, ã oyatjĩh ñi úúbú. Yeéb nihat Cristoíhwã biícđih ñi táí jumúú.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Pedro

* 5:7 Sal 55.22; Mt 6.25-34 * 5:12 Hch 15.22,40 * 5:13 Hch 12.12,25; 13.13; 15.37-39; Col 4.10; Flm 24

2 PEDRO

Pedro queédih ã túyat tútat

¹ Weém, Pedro, Jesucristo ã naáwát túatni, caandíh teo wāhnibut jumna, yeebdíh wā jwúub daác wahna caá. Jesucristo jwiít dih táí ubni, Dios ã jumna caá. Caán yoobópdih chājni jumna,* jwiít nihtadh oinit, ã teo wáacachah, biíc yoobó caandíh jepahnit jwí jumna caá. Pánih jepahnit, jwiít nihtadh biíc yoobó áihwā jumna, caandíh búdí jwí wēina caá. ² Diosdih, jwí Maáh Jesúsdihtut ñi táí jéihyechah, yeebdíh búdí oinit, ã teo wáaca naáh, ñi táí jummat pínah niijná.

Nin pah Cristoáhwā ã jummat

³⁻⁴ Dios táini, nihtadh jéihni jumna, jwiít dih áht níwip wut jī, áihwā jwí jummat pínah niijná. Páant ã níwatdih jéihna, caandíh jwí táí jepahna caá. Páant jwí jepahachah, ã wēpatjīh jwiít dih búdí ã teo wáacipna caá, caandíh jéihnit, táí chājnit jwí jummat pínah niijná. Dawá táini naáwátnadh jwiít dih áht naóhjp tagaá, ã jummat pah jwiítbut jwí jummat pínah niijná. Páant ã naáwátjidiht ñi táí joyóchah, ã wēpatjīh Diosdih jéihcannit yeejépdih ã en ñinahat pah chājcan, yeébbóó ã náahat pahjeh táí chājnit ñi jumbipna caá. ⁵ Pánihna, Cristodih táí jenah joinít jumna, táí chājnitbut ñi jummuá. Pánih jumna, Dios naáwát dih ñi táí míic bohénaá, ded pah yeebdíh ã náah yacat pínadh ñi jéihyat pínah niijná. ⁶ Dedé yeejépdih chājhatdih yap yohnit, Dios ã náahatboodíh chājnit ñi jummuá. Pánih jumna, dedé yeejépdih yeebdíh ã yapachah yuhna, biíc yoobó táí chājnit, Diosdih wēina, ã náahat pah chājnit ñi jummuá. ⁷ Pánih jumna, biíc weh pah oinit, táí míic teo wáacnit, nihtadh bitadihtut táí oinit ñi jummuá.

⁸ Det pánih jumna, yeó jáap jummat pah Cristo ã weñat pínadh táí chājnit, caandíh chah ã táí jenah joibipna caá. Pánihna, Cristodih ã táí jenah joyát, bitadiht ã teo wáacatbut oboh jumni nihtadh niit. ⁹ Obohjeéhtih, det pánih chājcan, táí jéih

encannit panihnit, Dios naáwát dih táí jéihnit nihtadh caá. Cristo ã yeejépdih ã yohatjidiht quíib buudníht ã jumna caá. ¹⁰ Wā déewā panihnitá, áihwā ñi jummat pínadh Dios yeebdíh ã níwichah, ñit táí jepahap taga. Pánih jepahnit jumna, caandíh táí jenah joí cádahcan, ã náahat pah ñi táí chājaá. Pánih chāj cádahcan, yoobópdih ã ñionit jumna, páantjeh Diosjeéh ñi jummat pínadh ñi táí jéihbipna caá. Pánih jéihna, yeejépdih chājnit nihtadh, ¹¹ jwiít dih táí ubni jwí Maáh Jesucristo ã jummapna ñi táí juibipna caá. Pánihna, áihwā yoobát ñi jummachah, yeebdíh ã wēi jwāáhbipna caá, páantjeh ã maáh jummapboó ájeéh ñi jummat pínah niijná.

Á bohéatjidiht ã náhniat tútat

¹² Yeebdíh wā bohéatjidiht táí jéihnit, nihtadh Dioíh doonádh ñi joyátjeh pahjeh ñi táí chājna caá. Páant ñi chājachah yuhna, caandíh wā jwúub náhniabipna caá. ¹³⁻¹⁴ Wā wunat pínah bahniht ã jadhdatdih jwí Maáh Jesucristo weemdíh ã jéihyanap be. Páant ã jéihyanachah, wā báadh jwahna, wā bohéatjidiht yeebdíh wā jwúub náhniachah, ã táina caá. ¹⁵ Pánihna, nin náodih yeebdíh wā daác wahna caá, wā buudát túttimah nihtadh wā naáwátjidiht ñi táí náhniat pínah niijná.

Cristo ã wēpat

¹⁶ Cristo ã wēpatdih, ã jwúub dei jūúwát pínadhbut yeebdíh naóhna, cáacwā ã jenah joinít naáwátnajeh naóhna jwí chājcap be. Obohjeéhtih, jwiít ã bohénitjiboó wēpni ã jummatdih jwiítjeh jwí enep jī. ¹⁷ Jwí íp Diosboó Jesucristo chah wēpni ã jummatdih jwiít dih ã jūutuchah, búdí yeh iigát cátiht ã ñuhup jī. Páant ã ñuhuchah, Dios nin pah áí wēp niijp jī: “Nin wā wūáh, wā oini caá. Caandíh búdí wā wēina caá”, áí niijp jī. ¹⁸ Dios ã jumni jeejépdih jwiít Jesúsjeéh jumnit, jeámant páant ã niijp yáanachah, jwiítjeh jwí joyóp jī.*

¹⁹ Pánih caandíh ennitiht jumna, Dios naáwát dih naóh yapanitiht ã daacát yoobópdih ã jummatdih jwí táí jéihna caá. Páant ã daacátjidiht míic bohénit, ñi táí jepahaá. Nin baác diht moón Diosdih jéihcannit dupúát panihpboó ã jumna caá.

* 1:1 Tit 2.13 * 1:18 Mt 17.1-5; Mr 9.2-7; Lc 9.28-35

Nin dupánapboó jum jwahnit, jon jãtîh ï daacátjidih ñi túi bohénachah, jiiát panihni yeebdîh ã túi jéihyabipna caá. Cristo jwúb dei jãóhna, ã íp ded pah ã jumátdih ã túi jéihya beedábipna caá. ²⁰⁻²¹ Nin wã naáwát pínahdih ñi túi beh joyoó: Dios naáwátdih naóh yapanitji ï jenah joyátjîhjih ït daácjican tagaá. Obohjeéhtih, Túini Espírituboó queétdih ã naáwát tútat pahjeh ït naóh daácjip taga. Pánihna, ï daacátjidih jwiitboó jwî jenah joyátjîhjih bohéna, “Nin pah niijná caá ã chãjap”, jwî jéih niijcán caá. Túini Espiritu ã teo wáacátjîhjih jwî jéih beh joiná caá.

2

Yee bohénit ded pah ï jumátdih

¹ Jon jãtîh jwî déewã judíowã yuhna, biquína “Dios naáwátdih naóh yapanit caá”, niij yeenit ït jumátdih wut jî. Páant ï jumátdih pahjeh mantîh, buubut ñijeéh jumnit biic yoobó yeenit ï jumátdih caá. Queét yoobópdih bohénit pah jumna yuhna, ï yee bohébipna caá. Pánih bohéna, Cristoíh táini doonádih ï yéjabipna caá. “Cristo ã túi ubnit jwî jumna caá”, niijná yuhna, “Caán jwî Maáh caá”, niij jenah joicán, ã wúatdih ï jepahcan niit. Páant ï yee bohéat jîb, waicanjeh Dios queétdih peéh chãjnit, iiguípna ã wahbipna caá. ² Páant ï yee bohénachah joinít, yeejép ï chãjat pah mantîh, dawá Jesúihwã biic yoobó yeejép ï chãjbipna caá. Páant yeejép ï chãjachah ennit, bitaboó túini doonádih yeejép ï wéhebipna caá.* ³ Dawá bií déedih náahna, ï bohéat jîb búdí jîb waadánit, ï jenah joyátjîhjih yeebdîh ï yee bohébipna caá. Páant ï yee bohéatji jîb Dios jon jãtîh queétdih peéh chãjat pínahdih ã jenah joyát pahjeh, iiguípna ã wahbipna caá.

⁴ Jon jãtîh Dios yeejépwãdih ã peéh chãjatjidih ñi túi náhninaá. Caandîh jepahcannit ángelwã ï jepahcatji jîb, iiguípna yohnit, dupáni tólihboó queétdih ãt nemep wut jî. Pánihna, péeni yeó jáapdih queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá.* ⁵ Pánihat pah mantîh, Noéji jum láa Diosdih náahcannitdih

peéh chãjna, niihat queét yeejépwãdih poby-ítjîh ãt mawap wut jî. Queét ï túut nuumát pínah niijná, Noé queétdih átih bohénap wut yuh jî. Obohjeéhtih, ï jepahcatji jîb Dios queétdih ãt peéh chãjap wut jî. Pánihna, Noéwãdihjeh Dios ã túi ubuchah, queét ocho cãacwãbitjeh ït túi yapap wut jî.* ⁶ Pánihat pah mantîh, Sodoma tútchidih moón Gomorra tútchidih moondîhbut peéh chãjnit, iigátjîh ãt cáo beedánap wut jî. Pánih peéh chãjna, túttimah jumnit yeejépwãdihbut ã peéh chãjat pínahdih jéihyana ãt chãjap wut jî.* ⁷ Obohjeéhtih, Lotdihjeh ãt túi ubup wut jî. Lot túini jumna, Sodoma tútchidih moón Dios ã wúatdih yap yohnit, tubit yeejép ï chãjachah enna, búdí ãt jîgahap wut jî.* ⁸ Caán táini Lot queét táicannitjeéh jumnit, yeó jáap jumátdih pah yeejép ï chãjachah ennit, yeejép ï wéhenachah joinítbut, búdí ãt jîgahap wut jî. ⁹ Pánihna, Noéji, Lotjidihbut Dios ã túi ubatjidih náhnina, buu láabut biic yoobó ã túi ubat pínahdih jwî jéihna caá. Áihwã yeejép ï yapachah ennit, jwî Maáh queétdih ã túi teo wáacbipna caá. Yeejépwãboodîh nemat tólih panhipboó nemnit, peéh chãjna caá ã chãjap. Péeni yeó jáapdih, queét ã nemnitjidih iiguípna ã yoob yohbipna caá. ¹⁰ Bitá yeejépwã ï en ñinahat pahjeh chãjnit, Diosdih yap yohnitdih chah ã peéh chãjbipna caá. Páant yeejép chãjnit, ñijeéh jumnit yeebdîh yee bohénit ï jumna caá. Pánih jumnit, úumcan, tíccan, “Bitá chah wã jéihna caá”, niij jenah joinít caá. Pánih jumna, ángelwãdih yeejép ípî naóhna caá.* ¹¹ Obohjeéhtih, ángelwãboó queét yee bohénit chah wépnit jumna yuhna, Dios ã pebh ñuhnit, táicannit ángelwãdih ípî naóh yaccan caá.*

¹² Queét yee bohénitboó nuñúpwã dée pah jenah joicannit ï jumna caá. Jiaboó jwîpî bid júi maonit panihnit ï jumna caá. Jenah joicán, ï náahat pahjeh ï chãjna caá. ï jéihcannitdih deohnit, yeejép ï wéhena caá. Páant ï jumuchah, nuñúpwãdih jwî mawat pahjeh mantîh, Dios queétdih iiguípna ã yohbipna caá.* ¹³ Queét bitadîh yeejép ï chãjatji jîb Dios queétdih ã peéh chãjbipna

* 2:2 Jud 4 * 2:4 Jud 6 * 2:5 Gn 6.1-7.24; 8.18; 2P 3.6
Jud 8 * 2:11 Jud 9 * 2:12 Jud 10

* 2:6 Gn 19.24; Jud 7 * 2:7 Gn 19.1-16,29 * 2:10

caá. Yeó jáapdih cãacwã queétdih ï enechah yuhna, tíccanjeh, búdí yeejép ïpĩ wēi chãjna caá. Yeebjéh ñi túi wēi jeéméchah, queét yeejépwãbut waadnít, ïpĩ chãjat pah tíc náah jumnidih chãjna, ñi wēi jeémátdih ï yéejana caá.*

¹⁴ Yaáhdhieh en ñinahnit, ïpĩ yeejép chãjihna caá. Páant ï chãjatdih ï jéih cádahcan caá. Pánih chãjnit, Dios naáwátdih túi jéihcannitdihbut yeejép ï chãjat túutna caá. Bií déedih tubit bidnít ï jumna caá. Páant ï jummat jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chãjbipna caá. ¹⁵ Pánih túini namádih cádahnit, déhenit panihnit biáboó bejna caá ï chãjap. Balaam ã chãjatji pah queétdih ï chãjna caá. Balaam, Beor wúuh át jumap wut jĩ. Búdí jíib náahnit, yéej chãjadih át bejep wut yah jĩ. ¹⁶ Páant ã yéej chãjihichah ennit, ãih burro caandíh át jãihñap wut jĩ. Caán wéhecanni ã jumachah yuhna, Dios caandíh át wéheat túutap wut jĩ, ã mínahdih ã jãihñat pínah niijná. Páant ã jãihñachah joiná, Balaam yéej chãjadih ã bejatdih át cádahap wut jĩ.*

¹⁷ Queét yeenitboó meo waócáh mac wihcanni panihni ï jumna caá. Meo mac wihcanni pah jumnit, dedé pínah nihcan caá. Pánihat pah muntih, mah tólihdih johlit ã ub joh bojochah, mah ã buugcát pah, queét yee bohénitbut cãacwãdih teo wáaccan, dedé pínah nihcan caá. Pánihna, queétdih peéh chãjnit, tubit dupánapboó Dios ã bejat túutbipna caá.* ¹⁸ Queét jéihnit pah cãacwãdih ï bohénachah yuhna, ï bohéat dedé pínah nihcan caá. Nin pah ï niij bohéna yah caá: “Jwĩ náahat pah jwĩ chãjachah, ã túina caá”, ï niij bohéna caá. Páant niijná, Jesúsdi h jáap jepahnit, ï yéejatdih cádahnitboodíh ï jwúub yeejép chãjat túutíhna caá. ¹⁹ Queétdih nin pah ï niij yee bohéna caá: “Dedé wutatdih jepahat jwiítdih ã náahcan caá. Jwĩ weñat pínahdihjeh jwĩ chãjachah, ã túina caá”, ï niij yee bohéna yah caá. Páant niij bohénit, yeejép chãjatdih cádahíhcan, caandíh ï jéih cádahcan caá. Pánih yeejép chãjna, queétjeh ï míic yéejana caá. Pánihna, ï yéejat ï

maáh panihni ã jumna caá.* ²⁰ Queét yee bohénitboó jwĩ Maáh Jesucristo jwiítdih túi ubnidih jepahnit, nin baácđih moón yeejép ï chãjatdih ït cádahjip ta yah caá. Obohjeéhtih, páant ï cádahat túttimah, jwúub yeejép chãjna, Cristodih ï jepahat pínah jãtíh ï jummatji chah yeejép pohba ï chãjna caá.* ²¹ Pánih chãjnit, túini namádih ï waadcáh, chah queétdih áta túi tagaá. Caán namádih waadát túttimah, tac púud biáboó bejat pah, Jesúsdi h ï cádahachah, chah ã túican caá. Pánihna, Dios túini ã wutatdih jepahna yuhna, caandíh cádahnit, jwúub yeejép ï chãjachah, chah yeejép caá. ²² Pánih túut numná yuhna, jwúub yéej chãjna, jwiít cãacwã nin jwĩ niiját pahjeh tigaá queét yee bohénit ï chãjap: “Mujjió ã éegnijidih ãpĩ jwúub jeémpna caá. Múudih ï chocat túttimah, yeejép bepédih ãpĩ jwúub tãpána caá, páant muntih”, jwĩpĩ niijná caá.*

3

Cristo nin baácboó ã jwúub dei jãúwát pínah

¹ Wã oinitá, jãtíh yeebdíh biíc núo wãát daác wahap jĩ. Pánihna, nin náodih yeebdíh buu wã jwúub daác wahna caá, páant muntih. Con láa wã daacátji pahjeh, buu láabut biíc yoobó yeebdíh wã náhniat túutna caá, yee bohéatdih joicán, yoobópdih ñi jéihyat pínah niijná. ² Dios naáwátdih naóh yapanit ï naóh daacátjidih, jwĩ Maáh Jesucristo jwiítdih túi ubni ã wutatjidihbut ñi túi náhninaá. ã wutatdih jwiít ã naáwát túutnit yeebdíh jwĩ bohénap jĩ.

³ Nindih ñi túi náhninaá: Péeni yeó jáapna dawá yeejépdih ñinahnit, Jesúsdi h doonádih tubit deoh naóhni h ï jumnipna caá.* ⁴ Nin pah ï niij deoh naóhbiipna caá: “ ‘Wã jwúub dei jãúhbiipna caá’, Jesús ã niijíchah yuhna, ¿dépanih tigaá ã jíoghcan? ã jwúub dei jãúhcan niít. Nin baác ã jwíh jummat túttimah, jwĩ nuowãji ï wunat túttimah, nihat biíc yoobó páantjeh ã jumna caá”, ï niijbípna caá.* ⁵ Páant niij deohna, nindih ï náhnican caá: Dios ã wutatjĩh nin baácđih,

* 2:13 Jud 12 * 2:16 Nm 22.4-35; 31.16; Jud 11; Ap 2.14 * 2:17 Jud 12-13 * 2:19 Jn 8.34; Ro 6.6,16 * 2:20 Mt 12.45; Lc 11.26 * 2:22 Pr 26.11 * 3:3 2Ti 3.1-5; Jud 18 * 3:4 Ex 12.22 * 3:5 Gn 1.6-9; Sal 24.2

jeádihbut át chājap wut jī. Nin baác mah-jeh ā jumuchah, caandih át wáac juyát túutap wut jī, baác ā jíghat pínah niijná.*
 6 Pánihat túttimah, pobyitjīh nin baác dih moondih át yoh beedánap wut jī.* 7 Pánih chājna, iigátjīh ā yoh beedáát pínah jātīh, ā wutatjīh muntih Dios jeádih, nin baác dihbut ā wap jwuhna caá. Péeni yeó jáap dih, caandih náahcannit dih peéh chājnit, jeádih, nin baác dihbut iigátjīh ā yoh beedábipna caá. Pánih peéh chājna, queédih iiguípna ā yohbipna caá.

8 Wā oinitá, nindihbut ñi túi náhninaá: “Mil jópchi maatápdih caá”, jwiít jwī niij jenah joyóchah yuhna, Diosboó ā enechah, biíc yeó jáap pahjeh caá. “Biíc yeó jáap bah-nijeh caá”, jwī niij jenah joyóchah yuhna, Dios ā enechah, mil jópchi pah ā jumna caá.* 9 Jwī Maáhdih biquína nin pah ī niij jenah joiná yuh caá: “Dios ā niijátji pah chājat túut niijná, maatápdih ā páina caá”, ī niijná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cāacwādh túi ubíhna, caandih ī jepahat pínahdih pái jwuhna caá ā chājap. Biíc cāacdh iiguípna ā yohihcan caá. Nihat cāacwā ī yéejatdh jīghanit, túiniboodih ī túut nummát pínahdih ā náah yacna caá.*

10 Obohjeéhtih, nummni cāac muú mínah ā náhnica, nummúdh ā waadát pahjeh, jwiítboó jwī náhnica, Cristo nin baácboó ā jwúub dei jūúwát pínahdih caá. Páant ā jūúwáchah, búdí yáanit, jeáboó ā buadáh bejbipna caá. Caánboó jumnit cúiwā, widh, yeobát ī iig beedáh bejbipna caá. Nin baác, nihat ninboó jumni, cāacwābut ī iig beedáh bejbipna caá.*

11 Pánihna, “Nihat ā beedáh bejbipna caá”, Dios ā niijíchah joinít, yéejatdh cádahnit, Dios ā náahat pahjeh chājat caá jwiít dih náahap. 12 Jwī Maáh nin baácboó waícanjeh ā jwúub dei jūúwát pínahdih wēi páinit, túinijeh ñi chājaá. Caán yeó jáap dih jeáboó jumni ā iig beedáh bejbipna caá. 13 Obohjeéhtih, Dios ā niijátji pahjeh nihatdh ā túut nummát pínahdih jwī wēi páina caá. Nihat ā iig beedát túttimah, jáap jeá, jáap baác dihbut Dios ā chāj bipna caá.

Caán jáap baácboó túi chājnitjeh ī jum bipna caá.*

14 Pánihna, wā oinitá, Diosjeéh túi jummat túut niijná, jwī Maáh ā jwúub dei jūúwát pínahdih wēi páinit, ñi túi chājaá.*

15 Maatápdih ā jíghacah ennit, nindih ñi náhninaá: Dawá caandih jepahnitdih ā túi ubat pínah ā judh jwuhuchah, queédih ā pái jwuhna caá. Biíc yoobó jwī dée jwī oini Pablodih Dios ā jéihyanachah, yeebdih át daác wahap tajī. 16 Páant míc caá Pablo Cristo ā jwúub dei jūúwát pínahdih naóhna, āpī daác wahap. Biquí láana jwī beh joíca naáhdih ā daác wahna caá. Pánihna, Dios naáwát dih bita túi jéihcannit, jenah joicánnit, yee naóhna, Pablo ā daacát dih ī túut nummájehna caá. Á daacát yoobópdih ā jumuchah yuhna, mácah ī jwúub naóhna caá. Dios naáwát dih ī daacni núonajidihbut páantjeh mun tigaá ī chājap. Páant ī chājat jīb, Dios queédih peéh chājnit, iiguípna ā yohbipna caá.

Á pée naáwát

17 Pánihna, wā oinitá, nihatdh páant ā yapat pínahdih yeebdih wā naáwáchah jéihna, ñi túi chājaá. Yeejépwā yeebdih mácah ī bohénachah yuhna, Cristoíh doonádih cádahcat túut niijná, queédih ñi joicá bojoó.

18 Jwī Maáh Jesucristo jwiít dih túi ubnidih chah ñi túi jenah joyoó. “Weemdih búdí oinit, ā túi teo wáac bipna caá”, ñi niij náhninaá. Yeó jáap jummat pah “Meém túini, chah wēpni caá ma jumap”, jwī niij wēi naóh jīh. Páant tíí ā jum nah.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Pedro

* 3:6 Gn 7.11 * 3:8 Sal 90.4 * 3:9 Ez 18.23; 33.11 65.17; 66.22; Ap 21.1 * 3:14 Jud 24-25

* 3:10 Mt 24.43; Lc 12.39; 1Ts 5.2; Ap 16.15 * 3:13 Is

1 JUAN

Jesucristo ded pah ã jumat

¹ Ded pah Jesucristo ã jumatjidih yeebdíh wã naóh daácna caá. Jesucristo biíhmah jamni,* ded pah Dios ã jumatdih naóhni, cáacwã Diosjeéh páantjeh jumat túutnibut ãt jumar wat jĩ. Dios cáacwãdih ded pah ã naáwãtdih Jesúsboó naóh yapani ã jumar jĩ. ã naáwãchah joinít, jwiítjeh caandíh jwĩ enep jĩ. Jwiít dih ã duó wáyachah, caandíh jwĩ pej jumar jĩ. ² Jesucristo cáacwãdih páantjeh jumat túutni, nin baácboó ã jũúwát pínah jãtíh ã íp Diosjeéh jamniji nin baácboó ãt cáac jumar tajĩ. Caandíh enniti bũũ ãih doonádih yeebdíh wã naóhna caá.* ³ Jwĩ íp Diosjeéh, ã wũúh Jesucristojeéhbut jwĩ túi jamna caá. Pánihna, yeéb jwĩjeéh, jwĩ ípjeéh, ã wũúhjeéhbut ñi túi jumat pínah niijná, jwĩ ennijidih, jwĩ joiníjidihbut yeebdíh wã naóhna caá. ⁴ Biíc dih wēniti jwĩ jumat pínah niijná, nindih yeebdíh wã daácna caá.

Baabát panhipboó jwĩ jumat

⁵ Dios wũúh jwiít dih ã naóhni bohéãtdih bũũ yeebdíh wã naóhna caá. Dios túini yoobát jamna, baabát panihni caá. Dedé yéejat wihcah, dupúát caandíh ã wihcan caá. ⁶ Jwiít yeejép chãjnit, dupúát panhipboó jamna yahna, “Diosjeéh wã túi jamna caá”, niijnít, yeena caá jwĩ chãjap. Dios ã náahat pah jwĩ chãjcan caá. ⁷ Obohjeéhtih, túi chãjnit, baabát panhipboó Dios ã jumat pah muntih jwiítbut jamna, ãjeéh jwĩ túi jamna caá. ãihwãjeéhbut jwĩ túi jamna caá. Caandíh jwĩ jepahat jíib, Dios ã enechah, ã wũúh Jesucristo cruzboó wun wũhni, ãih meépĩh jwiít dih yéejat wihcannit pah ã chãjna caá.

⁸ “Weém bácah yéej chãjni nihcan caá”, niij jenah joinít, yeeatdihjeh jwĩ jenah joiná caá. Páant niij jenah joiná, Dios naáwãtdih jwĩ túi jenah joicán caá. ⁹ Obohjeéhtih, jwĩ yéej chãjatdih Diosdih jwĩ naáwãchah, caandíh ã quíib bũũdbípna

caá. “Dios yoobópdih jamni ã niiját pah ã chãjbipna caá”, jwĩ niij jéihna caá. ¹⁰ “Weém yéej chãjni nihcan caá”, niij jenah joiná, “Dios yeeni caá”, niijnít, ã naáwãtdih jwĩ náahcan caá.*

2

Jesucristo jwiít dih ded pah ã teo wáacat

¹ Wã weh panihnitá, yeéb yeejép ñi chãjcat pínah niijná, nindih yeebdíh wã daác wahna caá.* Obohjeéhtih, jwĩ yéej chãjachah, Jesucristo, yéejat wihcanni, ã ípdih jwiít dih ã naóh teo wáacbipna caá. ² Jwiít yéejnit jwĩ jumachah, jwĩ yéejat Diosdih ã jãhna caá. Dios biíc dih jwĩ túi jumat pínah niijná, Jesucristo jwiít dih ã wun wũhup jĩ.* Jwiít dihjeh nihcan, nihát baác dih moón jwĩ yéejatdih yohat túut niijná, ã wun wũhup jĩ.

³ Dios ã wutat pah chãjna, “ãjeéh wã túi jamna caá”, jwĩ niij jéihna caá.*

⁴ Obohjeéhtih, bita “Diosjeéh wã túi jamna caá”, niijná yahna, ã wutat pah chãjcan, yeenit caá. Pánih yeenit, Dios naáwãtdih ã jéihcan caá. ⁵ Obohjeéhtih, biíhboó ã wutat pah chãjni Diosdih ã túi oina caá. Diosjeéh jwĩ túi jumatdih nin pah jwĩ jéihbipna caá:

⁶ Ded Diosjeéh túi jamni Jesucristo ã chãjatji pah muntih caanbát ã túi chãjbipna caá.

Jáap wutat

⁷ Wã oinitá, yeebdíh bũũ wã daácni jáap wutat nihcan caá. Jon jãtíh ñi jéihni wutatjeh tigaá. Yeebdíh Jesúsíh doonádih jwĩ naáwãchah, nin wutatdihbut ñi joyóp jĩ.* ⁸ Obohjeéhtih, máa wutat yahna, jáap wutatbut ã jamna caá.* Cristo nin wutatdih jepahnit, jwiít cáacwãdihbut ã oyat túutap jĩ. Dupúát panhipboó ñi jumachah, Cristo nin baácna jũóhni, caán dupúát dih ã baabánap jĩ. Pánihna, ã baabáat panhipboó jumnit, Cristo ã oyat túutatdih ñi jepahna caá.

⁹ “Weém baabápboó jamni Dios ã wutatdih jepahni caá”, niijná yahna, ã dée panihni Jesúsíhdih eníhcan, Dios ã wutatdih jepahcan, dupánapboó jamni caá. ¹⁰ Ded

* 1:1 Jn 1.1,4; 6.68; 1Jn 2.13-14
Jn 14.15,21,23

* 1:2 Jn 1.14,18
* 2:7 2Jn 5-6
* 2:8 Jn 13.34; 15.12

* 1:10 Pr 20.9

* 2:1 Ro 6.11-14

* 2:2 1Jn 4.10

* 2:3

ã dée panihnidih oini baabápboó ã jumna caá. Pánih oina, caandih dedé b̄ugát panihni ã wihcan caá.* 11 Obohjeéhtih, dedé ã dée panihnidih eníhcan, dupánapboó ã bejna caá. Pánih bejna, jéih encanni panihni ded pah ã chājatdih ã jéihcan caá.

Cristodih túi jenah joyát ded pah ã jumat

12 Wébítá, Cristo ã wan wāhatjīh ñi yéej chājatdih át yohop taga. Pánih yéejat yohnit ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá. 13 Behnitá, yeeb biíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandih túi jéihnit ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá. Japatá, yeeb nemépwā ã maáhdih ñit yap yohop taga. Pánih yap yohnit ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá.

14 Wébítá, jwī ípdih ñi túi jéihna caá. Caandih túi jéihnit ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá. Behnitá, biíhmahjeh jumni Cristodih ñi túi jéihna caá. Caandih túi jéihnit ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá. Japatá, Dios naáwát dih túi jepahnit, wēp ñahnit panihnit ñi jumna caá. Pánih jumnit, nemépwā ã maáhdih ñit yap yohop taga. Páant ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá.

15 Diosdih jéihcannit ded pah ã en ñinahatdih ñi en ñinahca bojoó. Ded queét panihni jwī ípdih ã oican caá.* 16 Diosdih jéihcannit nin pah ã jumna caá: Yeejép chājatdih ã en ñinahca caá. Bíí déedih wēi ennit, ã bíbohíh jenah joiná caá. Dawá bíí déedih bíbohna, “Weém bita chah túini wā jumna caá”, ã níij jenah joiná caá. Jwī ípboó páant ã jenah joyát tūtcan caá. 17 Nin baác ã b̄udúchah, ded pah cāacwā yeejép ã náah jenah joyátbut ã b̄udbípna caá. Obohjeéhtih, Dios ã náahat pah chājnitboó páantjeh ájeéh ã jumbipna caá.

Yoobópdi naáwát, yee naáwát

18 Wehá, nin yeó jáapna b̄udát pínah toáh jūóhna caá ã chājap. “Cristodih tūbit en jūihni ã jumbipna caá”, ã níijchah, ñiát joiná jī. Pánihna, b̄u dawá ã jūúwát dih jéihnit, “Péeni yeó jáap bahnijeh ã jūdhna caá”, jwī níij jéihna caá. 19 Queét Cristodih en jūihnit jwī cātíh jumna yahna, jwiít dih

ã éemp yoh bacap jī. Páant ã bacatdih ennit, Jesúhwā yoobát ã nihcatdih jwī jéihna caá. Queét áihwā nihna, jwījeéh ã ita chāo tágaá. Jwījeéh páantjeh ã jumachah nihna, Cristodih en jūihnit ã jumatdih jwīta jéihcan tagaá.

20 Obohjeéhtih, yeebdih Túini Espiritu ã jumachah, yeeb nihat Cristoíh dooná yoobópdi ã jumatdih ñi túi jéihna caá.*

21 Yeebdih naóhna, “Queét ã túi jéihcan caá”, wā níij jenah joicán caá. Obohjeéhtih, túi jéihnit ñi jumachah, yeebdih wā naóh daácna caá. Caán dooná dedé yeeat ã wihcatdih ñi túi jéihna caá. 22 Nin pah caá yeeni ã níijp: “Jesús Dios ã wahní nihcan caá”, ã níijná caá. Ded “Jesús Dios wūáh nihcan caá”, níij naóhni Jesucristodih, jwī íp Diosdihbut en jūihni caá. 23 “Dios wūáh Jesús nihcan caá”, níijní jwī íp Diosjeéh ã túi jumcan caá. Obohjeéhtih, “Jesús Dios wūáh caá”, níijníboó jwī ípjeéh ã túi jumna caá.

24 Yeeb Jesús dih jwīh jepahnit, ded pah ã jumat doonádih ñi joyóp jī. Páant ñi joyátjidi ñi túi náhninaá. Pánih náhnit, Jesús dih, ã ípdihbut ñi túi pej jumbipna caá. 25 Nin pah Jesús jwiít áihwádih ã níij naáwáp jī: “Yeeb wājeéh páantjeh ñi túi jumbipna caá”, ã níijp jī.

26 Yeebdih yeenitdih ñi joyáh bojat pínah níijná, wā naóh daácna caá. 27 Jesucristo yeebdih Túini Espiritudih át wāhup taga. Níjeéh jumnit, yeebdih ã túi bohéna caá. Yoobópdi bohéna, yeeatdih ã naóhcan caá. Páant ã bohénachah, biíh bohénidih ñi náahcan caá. Pánihna, ã bohéatdih joí cádahcan, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumú.

28 Páant tigaá, wehá, Cristojeéh páantjeh ñi túi jumú. Pánih jumnit, ã jwūub dei jūúwúchah, úmcan, ñi tíccan níit. 29 Jesucristo túini ã jumatdih yeeb ñi jéihna caá. Pánih jéihnit, nihat túi chājnit Dios weh ã jumatdihbut ñi jéihna caá.

3

Dios weh jwī jumat

1 Jwiít dih bainí oican, “Yeebboó wā weh caá”, Dios ã níijná caá. ã oinit jumna,

* 2:10 Ro 13.12-14 * 2:15 Stg 1.27 * 2:20 1Co 2.10-16 * 3:1 Jn 1.12

jwiít ã weh caá. Pánihna, yéj chājnitboó Diosdih jéihcan, jwiít ã wehdihbut ï jéihcan caá.* ² Wã oinitá, b̄u Dios weh jwĩ jamna caá. Obohjeéhtih, ded pah jwĩ jumat pínahdih jwĩ táí jéih jwuhcan caá. Jesucristo ã jigohochah, caandíh ennit, ded pah ã jumatdih jwĩ táí jéihbipna caá. Pánih jéihnit, caán ã jumat pah m̄ntih, jwiítbut jwĩ jumat pínahdih jwĩ jéihna caá. ³ Det Jesucristo ã jw̄ub dei j̄úwát pínahdih p̄ánitboó yéj chāj cádahnit, ã táí chājat pah m̄ntih ï t̄ut n̄umná caá.

⁴ Nihat yéj chājnit Dios ã w̄tatdih yap yohnit caá. Dedé yéj chājat Dios ã w̄tatdih yap yohat ã jamna caá. ⁵ Cācwã ï yéj chājatdih yohni pínah Cristo ã cāc jumatdih ñi jéihna caá. Caánboodíh yéj wihcan caá.* ⁶ Ded Cristo biíc dih jamni páantjeh ã yéj chājca bojo naáh. Obohjeéhtih, ded yéj chāj cádahcan, Cristodih jéihcan, ãih nihcan caá. ⁷ Wã oinitá, yeebdíh yeenitdih ñi joyáh bojoó. Nihat táí chājnit Jesucristo yoobópdih ã jumat pah m̄ntih, queébtut yoobópdih ï jamna caá. ⁸ Obohjeéhtih, yéj chājniboó nemépwã ï maáih ã jamna caá. Nemépwã ï maáh bácah, biíhmahjeh yeejép chājni caá. Páant ã chājatdih yoh beedáni pínah Dios w̄úh nin baácboó ãt cāc jam̄p tají.*

⁹ Det Dios weh jamna, jwĩ íp Dios ã jenah joyát pah queédihbut ãt jenah joyát t̄ut̄p taga. Pánih jenah joinít, ã wēpat íjeéh ã jam̄chah, páantjeh ï yéj chājcan niít. ¹⁰ Nin pah Dios weh, nemépwã ï maáh wehbut ï jumatdih ñi jéihbipna caá: Táí chājcanit, ï déewādih oicannit Dios weh nihcan caá. Nemépwã ï maáh weh ï jamna caá.

Jesúhwã ï míc oyat

¹¹ Yeéb Jesucristodih jwíh jepahnit, “Míc oyat caá náahap”, jwĩ niíj bohéatdih ñi joyóp jĩ.* ¹² Caín ã jumatji pah ñi jamca bojoó. Caán nemépwã ï maáih jamna, ã úddih ãt mao yohop w̄t jĩ. ¿Dépanih tigaá ã úddih ãt mao yohji? ñi jenah joyóchah. Caandíh yeebdíh wã naóhbipna caá. Caín yéj chājni jamna, ã údboó táí chājni ã jumatdih íjnit, caandíh ãt mao yohop w̄t jĩ.*

¹³ Páant tigaá yéj chājnitboó yeebdíh ï eníhcan caá. Pánihna, ï en j̄ihñ̄achah, “¿Dépanih tigaá weemdíh ï en j̄ih?” ñi niíj jenah joicá bojoó. ¹⁴ Yeejép chājnit, iiguípna bejnit pínah jwĩ jam̄p yuh jĩ. Obohjeéhtih, b̄u jeáboó bejnit pínah jamna, táiniboodíh t̄ut n̄umná caá jwĩ chājav. Jesúhwādih oina, jwiít dih ã t̄ut n̄umát dih jwĩ jéihna caá. Ded cācwādih oicanni iiguípna bejni pínah ã jamna caá.* ¹⁵ Ded ã déedih eníhcan, mao yohíhat jenah joyát caá caandíh ã jam̄p. Pánih jamna, Dios ã enechah, cācdih mao yohni biíc yoobó ã jamna caá. “Ded mao yohni Diosjeéh páantjeh ã jamcan niít”, ñi niíj jéihna caá. ¹⁶ Ded pah oyat ã jumatdih nin pah jwĩ jéihna caá: Jwiít dih b̄dí oina, Diosjeéh páantjeh jwĩ jumat pínah niijná, Jesucristo jwiít dih ã w̄n w̄h̄p jĩ. Páant ã w̄n w̄hatdih náhnit, “Caán oyat yoobát caá”, jwĩ niíj jéihna caá. Pánihna, jwiítbut w̄nna yuhna, jwĩ déewādih táí oinit, teo wáacat caá náahap.* ¹⁷ Dawá bií dée bíbohni, ã dée panihni moh yéjnidih enna yuhna, caandíh j̄gah en teo wáaccan, Diosdih ã oican caá. ¹⁸ Pánihna, wã weh panihnitá, “Bitadih wã oina caá”, niijná, jacjeh pohba niijcát caá náahap.

Hamcanjeh, Diosjeéh jwĩ jumat

¹⁹ Cācwādih táí oina, Dioíhwã jwĩ jumatdih jwĩ jéihna caá. Pánihna, ã peéh chājat pínahdih úmcanjeh, ãjeéh jwĩ táí jamna caá. ²⁰ “Yéj j̄ib weemdíh ã jamna nacaá”, jwĩ niíj jenah joyóchah yuhna, Dios nihatdih jéihni jamna, jwĩ jenah joyát dihbut ã táí jéihna caá. Pánih jéihna, ãihwã jwĩ jumatdih jwĩ táí jenah joyát pínah niijná, jwiít dih ã teo wáac̄bipna caá. ²¹ Wã oinitá, “Dios wã yéj atdih ãt yoh tagaá”, niíj jenah joinít, úmcanjeh, Diosjeéh jwĩ táí jamna caá. ²² Pánih jamnit, Dios ã w̄tatdih jepahna, ã weñat pínahdih jwĩ chājachah, caandíh dedé jwĩ úbát dih jwiít dih ã w̄hbipna caá. ²³ Nin pah jwiít dih ã w̄tna caá: “Wã w̄úh Jesucristodih táí jenah joinít, bita ãihwādihbut ñi oyoó”, ãt niijíp w̄t jĩ.* ²⁴ Dios ã w̄tatdih táí jepahnitboó ãjeéh ï táí jamna caá. Dios

* 3:5 Jn 1.29 * 3:8 He 2.14-15 * 3:11 Jn 13.34; 15.12 * 3:12 Gn 4.8 * 3:14 Jn 5.24 * 3:16 Jn 15.13

* 3:23 Jn 13.34; 15.12,17

Ĵjeébut ã túi jumna caá. “¿Dios wãjeéh ã jum niít?” jwĩ niĳ jéihíhichah, Dios jwiít dih ã wãhni Túini Espírítu “Jújuh, Dios majeéh ã jumna caá”, ã niĳ jéihyana caá.

4

Cristodih eníhcannitdih ded pah jwĩ jéihyat

1 Wã oinitá, “Túini Espírítu weemdíh nin pah ã niĳ naáwát túutna caá”, niĳ yeenit, dawá ĩ jumna caá. Pánihna, Dios ã naáwát túutni ã jumatdih jéihyat túut niijná, ded pah ã naáwát dih ñi túi joyoó. Dios naáwát bíic yoobó ã naóhcah, ñi joyáh bo-joó. 2 Yoobópdih Túini Espírítu ã naáwát túutni nin pah ã niĳ naóhbična caá: “Jesu- cristo jwiít panihni cáac jumna yãhna, Diosjeh át jumap wut ĵĩ”, ã niĳbípna caá. Páant niĳni Dios ã wãhni ã jumna caá. 3 Obohjeéhtih, nemépwã ĩ maáh ã wãhni- boó, “Jesús Dios nihcan caá”, ã niĳbípna caá. Páant niĳni Dios ã wãhni nihcan, Cristodih en jãihniíh caá. Cristodih en jãihniíhwã dawá ĩ jumap pínah doonádih ñitát joi tágaá. Bũũ nin baácboó dawá ĩ jumna caá.*

4 Obohjeéhtih, yeéboó, wã oinitá, Dioíhwã ñi jumachah, Túini Espírítu ñijeéh ã jumna caá. Jesúsdih jepahcannit, nemépwã ĩ maáh ã wēpat chah, Túini Espírítuboó ã wēpna caá. Pánihna, yeebdíh ĩ yee naáwáchah yãhna, caán ã wēpatjĩh queétdih yap yohnit ñi jumna caá. 5 Queétdioó Dioíhwã nihcah, ĩ bohéatbut Dioíh nihcan caá. Bitá Dioíh nihcannit, ĩ bohéatdih ĩ túi wēi joiná caá.* 6 Obohjeéhtih, Dioíhwã jumna, ã naáwát dih jwĩ bohénachah, ãihwãboó jwiít dih ĩ túi wēi joiná caá. Diosdih jéihcannitboó, jwĩ naáwáchah, ĩ joíhcan caá. Pánihna, Dios naáwát dih ded yoobópdih bohéni, ded yee bohéni ã jummatdih ñi jéihbična caá.*

Dios oini caá

7 Wã oinitá, oyat wēpat Dios jwiít dih ã wãhachah, bitá ãihwãdih jwĩ oi jĩh. Det bitadih túi oinit Dios weh ĩ jumna caá. Pánih jumnitjeh Diosdih jéihnit, ãjeéh ĩ túi jumna caá. 8 Dios oini ã jumachah, bitadih

oicannit, Diosdih jéihcan, ãjeéh ĩ jumcan caá. 9 Dios ã wãh bíic jumnidih nin baácboó át wah deyanap tajĩ, ã wēpatjĩh Diosjeéh wēinit, páantjeh jwĩ jumap pínah niijná. Pánih chãjna, ded pah ã oyatdih jwiít dih át jéihyanap tajĩ.* 10 Oyap yoobát nin pah caá ã jumap: Diosdih jwĩ oyat pah nihcan, jwiít dih Diosboó ã oyat pah caá oyat yoobát ã jumap. Jwiít dih búdí oinit, jwĩ yéejat jíib iiguípna bejat déejidih túi ubat túut niijná, Dios ã wãhndih át wãh wãhat túutap wut ĵĩ.

11 Wã oinitá, Dios jwiít dih caan páh búdí ã oyochah, jwiítbut túi míic oyat caá náahap. 12 Nihat Diosdih encannit jwĩ jumna caá. Obohjeéhtih, jwĩ míic oyochah, Diosjeh jwĩjeéh ã jumna caá. Páant ã jumachah, ã náah yacat pah ã oyatjĩh bitadih jwĩ túi teo wáacna caá.* 13 Dios jwiít dih ãih Túini Espírítudih át wãhup taga. Páant jwĩjeéh ã jumachah, “Dios bíicdih wã jumna caá. Wãjeéh caanbút ã jumna caá”, jwĩ niĳ jéihna caá.* 14 Jwĩ íip ã wãhndih nin baácboó át cáac jumap túutap tajĩ, cáacwãdih ã túi ubat pínah niijná. Páant ã cáac jumap túutnijidih jwiítjeh jwĩ enep ĵĩ. Pánih ennitji, bitadih jwĩ jéih naóhna caá.* 15 “Jesús Dios wãh caá”, niĳniĳeh Diosjeéh ã túi jumna caá. Diosbut ãjeéh ã túi jumna caá.

16 Dios jwiít dih ã oyatdih jwĩ jéihna caá. Pánih jéihnit, caandíh jwĩ túi jenah joiná caá. Dios nihat cáacwãdih búdí ã oina caá. Pánihna, ded bitadih oini Dios bíicdih ã jumna caá. Diosbut ãjeéh ã jumna caá. 17 Pánih Dios bíicdih jumna, caandíh, bitadihbut jwĩ túi oina caá. Pánih oina, cáacwã ĩ yéejat jíib peéh chãjat yeó jáapdih úumcanjeh, jwĩ túi jumbična caá. Cristo ã íip Dios bíicdih ã jumachah, jwiítbut nin baácboó jum jwãhna, bíic yoobó caán bíicdih jwĩ jumna caá. Pánih jumnit, ã jwãub dei jũwáchah, jwĩ úumcan niít. 18 Ded Diosdih oini ã oyatdihbut jéihna, caandíh ã úumcan niít. Pánih túi oina, jwĩ oinidih jwĩ úumcan caá. Obohjeéhtih, bííhdih úumna, caán ã peéh chãjat pínahdih jwĩ úum jenah joiná caá. Pánihna, jwĩ úumnidih jwĩ oican caá.

* 4:3 Mt 7.15; 2Jn 7 * 4:5 Jn 15.19 * 4:6 Jn 8.47 * 4:9 Jn 3.16 * 4:12 Jn 1.18 * 4:13 Ro 8.9; 1Jn 3.24
* 4:14 Jn 3.17

19 Dios jwiít dih ã oi waáwáchah, jwiítbut caandíh, bitadihbut jwí jéih oina caá. 20 Ded ã dée panihnidih eníhcan, “Weém Diosdih wã oina caá”, niijná yuhna, ã yeena caá. Biíhdih enna yuhna, ã oican, Dios ã enca naáhdih ã jéih oican caá. 21 Pánihna, nin pah jwiít dih Jesucristo ã niíj wutap jĩ: **“Ded Diosdih oina, ã dée panihnidihbut oyat caá náahap”**, ã niijíp jĩ.*

5

Dios weh yéejatdih í yap yohat

1 Det Jesús dih “Dios ã wahni Cristo caá”, niijnít, Dios weh í jumna caá. Det jwí íp Diosdih túi oinit, ã wehdihbut í oina caá. 2 Diosdih oina, ã wutatdih jepahnit, ã wehdihbut jwí oyat yoobópdih ã jummatdih jwí jéihna caá. 3 Æ wutatdih jepahnajeh, Diosdih jwí túi oina caá.* Caandíh oina, jwiít dih ã wutat wái náah jumni nihcan caá.* 4 Det Dios weh jumna, yéej chãjatdih í jéih yap yohna caá. Jesucristo ã wêpatdih túi jenah joiná, Diosdih jéihcannit í jenah joyát pah, jwí jenah joicán niít. 5 “Jesús Dios wúúh caá”, niíj jenah joiníjeh yéejatdih náahcan, ã yap yohna caá.

Dios wúúh ded pah ã jummat

6 Jesucristo nin baácboó ãt cãac jumap tajĩ. Æ tawat pínah jãtíh, Juan Daabánidih ã daabáát túutap jĩ. Túttimah, cruzboó wan wúhna, ãih meépdih ã yohop jĩ. Pánihna, mahjĩh ã daabáát dih, cruzboó ãih meép ã yohatdihbut náhninit, Dios wúúh ã jummatdih jwí jéihna caá. Túini Espíritubut “Nin Dios wúúh tigaá”, jwiít dih ã niíj jéihyana caá. Caán Túini Espiritu yeecan, yoobópdih naóhni caá. 7-8 Pánihna, Jesús Dios wúúh ã jummatdih nit biíc peihcannit jéihyanit í jumna caá: Túini Espiritu jwiít dih ã jéihyanachah, mahjĩh ã daabáátjidih, ãih meép ã yohatjidihbut jenah joinít, Jesús Dios wúúh ã jummatdih jwí jéihna caá. 9 Cãacwãjeh í naáwáchah joiná, “Caán yoobópdih tigaá”, jwí niijná caá. Páant niijnít dih jwí joiná yuhna, jwí íp ã wúúhdih naóhna, cãacwã í naáwát chah ã jumachah,

caánboodíh túi joyát caá náahap.* 10 Dios wúúhdih ded túi jenah joinít “Jesús Dios wúúh ã jummat dooná yoobópdih tigaá”, ã niíj jéihna caá. Obohjeéhtih, Dios ded pah ã wúúhdih ã naáwát dih joyáh bojni “Dios yeeni caá”, ã niijná caá. 11 Nin pah Dios jwiít dih ã niíj jéihyana caá: “Wã wúúhdih túi jenah joinít, páantjeh wãjeéh ñi jumbipna caá”, ã niijíp jĩ. 12 Dios wúúh Jesús dih ded túi jenah joinít, Diosjeéh páantjeh ã jumna caá. Obohjeéhtih, ded Jesús dih jepahcanni, Diosjeéh ã jumcan niít.*

Juan ã péé naáwát

13 Yeéb Dios wúúhdih túi jenah joinít dih naóh daácna caá wã chãjap, páantjeh Diosjeéh ñi jummat pínahdih ñi jéihyat pínah niijná.*

14 Dios ã náahat pah caandíh jwí úúbáchah, jwiít dih ã joyát dih jwí túi jéihna caá. Pánih jéihna, úumcanjeh caandíh jwí úúbhna caá. 15 Páant ã joyát dih jéihna, “Wã úúbát dih ãt wúh tagaá”, jwí niíj jéihna caá.*

16-17 Yeéb ñi dée panihni ã yéej chãjachah ennit, Diosdih ñi úúbá, ã yéejat jíib caandíh iiguípna ã wahcat pínah niijná. Páant ñi úúbáchah, Dios caandíh ã túut nuumbípna caá, ãjeéh páantjeh ã jummat pínah niijná. Obohjeéhtih, ded Cristodih páantjeh náahcan, yap yohnit, ãihwãdihbut eníhcan, iiguípna ã bejbipna caá. Pánihnihoodíh ñi úúbát pínahdih wã wutcan caá. Nihat yéej chãjat Diosdih yap yohat míic caá. Obohjeéhtih, biíh yéej chãjat iiguípna ã bejat túutcan caá. Pánih chãjnitdih caá úúbát náahap, í túut nuumát pínah niijná.

18 Dios wúúh Jesús ãihwãdih ã túi en daoná caá, nemépwã í maáh queétdih ã yéejacat pínah niijná. Pánihna, “Dios weh páantjeh í yéej chãjcan caá”, jwí niíj jéihna caá. 19 “Jwiítboó Dioíhwã jwí jumna caá. Obohjeéhtih, nihat Diosdih náahcannitdih Satanás caá ã wutap”, jwí niíj jéihna caá. 20 “Dios wúúh nin baácboó cãac jumnit, Dios yoobát dih jwí jéihyat pínah niijná, jwiít dih ã jéihyanap jĩ”, jwí niíj jéihna caá. Pánihna, Diosjeéh túi jumnit, ã wúúh Jesucristojeéhbut jwí túi jumna caá. Jesucristo Dios

* 4:21 Mt 5.44-45; Mr 12.29-31 * 5:3 Jn 14.15; 2Jn 6 * 5:3 Dt 30.11; Mt 11.30 * 5:9 Jn 5.32-37; 8.18 * 5:12 Jn 3.36 * 5:13 Jn 20.31 * 5:15 Mt 7.7-11; Lc 11.9-13; Jn 15.7,16; 16.23-24; 1Jn 3.21-22 * 5:20 Jn 17.3

yoobát jamna, páantjeh Diosjeéh jwiít dih ã
túi jumat túutna caá.* ²¹ Wã weh panihnitá,
ĩñi túi chãja chaáh! Pãpnidih ñi wēi uúbhca
bojoó.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Juan

2 JUAN

Queétdih ã táyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúihwãdih waóhni, meém Dios ã ñíonihdih ma weh panihnitdihbat wã daác wahna caá. Yoobópdih yeebdíh wã oina caá. Weém biícjeh pohba nihcan, nihat táini doonádih jéihnitbat yeebdíh ã oina caá. ² Jwiít nihat caán táini doonádih jepahnit jamna, caandíh jwí tui jenah joí cádahcan niít. Pánih jamna, yeebdíh búdí jwí oina caá. ³ Dios jwí íip, Jesucristo ã wãúhbat búdí oinit, yeebdíh ã jĩgah en teo wáaca naáh, ñi tui jumat pínah niijná.

Míc oyat tútat

⁴ Jwí íip jwiít nihatdih ã wutat pah, Jesús ã bohéatdih biquína ma weh panihnit ã tui jepahat doonádih joinít, búdí wã wéina caá.* ⁵ Némá, buu meemdíh wã naáwát jáap wutat nihcan caá. Jesúsdih jwíih jepahnit jwí jamuchah, nin pah jwiítidih ã niij wutap jĩ. “Ñi míc oyoó”, ã niijip jĩ. Pánihna, jwíjeéh jamnitdih jwí oyat dée caá.* ⁶ Diosdih yoobópdih oinit, ã wutat pah jwí tui chãjbipna caá. Pánihna, jwíih jepahnit ñi joyátji pah buubut nin pah yeebdíh wã wutna caá: Bitadih oinit, ñi tui teo wáaca.*

Dawá yeenit ã jumat

⁷ Páant niijná, nin pahbat yeebdíh wã naóhna caá: “Jesucristo nin baácboó ã cáac jumat dooná yoobópdih nihcan caá”, niijnít, dawá ã yee bohéna caá. Det páant yee bohénit Yeeni Yoobát, Cristodih En Jãihni pah ã jamna caá.* ⁸ ¡Queétdih ñi tui chãja chaáh! Cristodih ñi teo wãhat jíib ñi buudcát pínah niijná, ã yee bohéatdih ñi jepahca bojoó. Yeéb yoobópdih Jesúsdih ñi pée cádahcatdih ennit, Dios yeebdíh chah táini ã chãjbipna caá.

⁹ Det Cristoíh bohéatdih cádahnit, “Wã jenah joyát caá chah ã táyup”, niij jenah joinít, jwí íipíhwã nihcan caá. Obohjeéhtih, det caandíh cádahcannit, Dios jwí íipjĩh, ã wãúhjĩhbat tui biícidih ã jamna caá.*

¹⁰ Pánihna, “Cristoíh naáwátidihjeh caá wã bohénap”, niijná yahna, mácah bohéatdih naóhni ñi pebhna ã jãibínachah, caandíh wëi jwãáhcanejeh, ñíih muudíh ñi waadát túutca bojoó. ¹¹ Páant mácah bohéatdih naóhna, Cristoíh bohéatdih náahcan, yeejép chãjni caá. Pánihna, caandíh wëi jwãáhniboó yeejép chãjnidih teo wáacna caá ã chãjap. Páant ñi chãjca bojoó.

Ñi pée naáwát

¹² Yeebdíh chah naáwíhna yahna, caandíh wã daáquíhcan caá. Obohjeéhtih, yeéb biícidih míc wéheat túut niijná, yeebdíh enedih wã bejihna caá. Pánih míc wéhenit, jwiít nihat biícidih jwí tui wëibipna caá.*

¹³ Ninjĩh bóli, ma jwan panihnih, Dios ã ñíonih, mi weh meemdíh ã táyat túatna caá. Páant bóojeh tigaá wã naáwát.
Juan

* **1:4** 3Jn 3   * **1:5** Jn 13.34; 15.12,17   * **1:6** Jn 14.15,23-24; 1Jn 5.3   * **1:7** Mt 7.15; 1Jn 2.18; 4.1-3   * **1:9** 1Jn 2.22-23; 4.15   * **1:12** 3Jn 13-14

3 JUAN

Gayodih át túyat tútat

¹ Weém Juan, Jesúihwādh waóhni, meém Gayo, búdí wā oinidih nin núodih wā daác wahna caá.*

² Wā dée panihni, wā oini, Dios biícdih ma túi jumatdih wā jéihna caá. Caán biícdih ma túi jumat pah, ma túi yapat pínah, míih bácahbut ā túi jumat pínahdihbut meemdíh wā wáhbna caá. ³ Biquína Jesúihwā wā pebhna júnít, ded pah ma jumat doonádih jwiít dih ī naáwáp be. “Cristo ā náahat pah-jeh Gayo yoobópdih āpī chājna caá”, ī niij naáwáp be. Páant ī niijchah joinít, búdí wā weñep be.* ⁴ Det wā bohénit, wā weh panihnit, Dios ā náahat pahjeh ī túi chājat doonádih joinít, búdí wāpī wēina caá.

⁵ Wā chéen, wā oini, Jesúih doonádih bohé jibnitdih ma jéihca naáhwā ī jumuchah yahna, ma teo wáacachah, ā túina caá. Pánih teo wáacna, jwī Maáh Jesús dih yoobópdih jepahni ma jumna caá. ⁶ Biquína queét bohé jibnit jwī pebhna júnít, jwiít Jesúihwā jwī míc wáacachah, “Gayo jwiít Jesúihwādh ā túi oina caá”, jwiít dih ī niijíp jī. Pánihna, ma pebhna ī jwáub júbínachah, queétdih búdí ma teo wáacá, bohé péanit, ī túi jwáub jib bejat pínah niijná. Páant míc teo wáacatdih Dios áihwādh ā náah yacna caá. ⁷ Queét Jesúih túini doonádih bohé jib bejna, Diosdih jéihcannitboó ī teo wáacat pínahdih īpī náahcan caá. ⁸ Pánihna, jwiít Jesúihwāboó queétdih wēi jwāáhnit, jwī teo wáacat dée caá. Pánih teo wáacna, queét biícdih jwiítbut Dios yoobópdih ā naáwátdih bitadih jwī jéihyana caá.

Diótrfes yeejép ā chājat

⁹ Caanjīh moón Jesúihwādh wā daác wahap yah be. Obohjeéhtih, páant wā daacáchah yahna, Diótrfes wāt jumni, caanjéh wāt ni jumíhna, weemdíh át jepahcap wāt be. ¹⁰ Pánihna, ñi pebhna wā júbínachah, ded pah ā chājatjidih yeéb Jesúihwādh wā naóh beedábipna caá. Weemdíh yeejép āpī naóh yacna caá. Chah

yeejépbut āpī chājna caá. Jesúihwā áih túini doonádih naóh jibnitdih wēi jwāáhcán, áih mūdih āpī waadát túutcan caá. Bitacaanjīh moón Jesúihwāboó bohé jibnitdih ī wēi jwāáachah ennit, caánboó “Queét bohé jibnitdih ñi wēi jwāáhca bojoó”, āpī niij wātna caá. “Queétdih ñi wēi jwāáát jīb jwiít Jesúihwā jwī míc wáacapboó ñi jwáub waadca bojoó”, āpī niijná caá.

¹¹ Wā oini, det yeejép wā ī chājat pah chājcanjeh, túi chājnitboodih ma en yacaá. Túi chājnit Dioihwā ī jumna caá. Obohjeéhtih, yeejép chājnitboó Diosdih jéihcannit ī jumna caá.*

Demetrio ā túi chājat

¹² Demetrio wāt jum niboodih nihat cáacwā ī túi wéhena caá. Dios ā náahat pah ā túi chājatdih enna, túini ā jumatdih ñi jéihna caá. Weembát caandih páant tigaá wā niijíp. Páant wā niiját yoobópdih ā jumatdih ñi jéihna caá.

Ā naóh péaat

¹³ Meemdih chah naáwíhna yahna, caandih wā daáquílcan caá. ¹⁴ Waícanjeh meemdih enedih wā bejihna caá. Caanná júbínit, meemdih wā míc wéhe bipna caá.*

¹⁵ Dios meemdih ā teo wáaca naáh, ma túi jumat pínah niijná. Ninjīh jumnit jwī chéenwābut meemdih ī túyat túutna caá. Caanjīh moón jwī chéenwā nihat ī túyu naáh.

Páant bóojeh tigaá wā naáwát.

Juan

* 1:1 Hch 19.29; Ro 16.23; 1Co 1.14 * 1:3 2Jn 4 * 1:11 1Jn 2.29; 3.6,9-10 * 1:14 2Jn 12

JUDAS

Queétdih ã túyat tútat

¹ Weém, Judas* Santiago úud, Jesucristodih teo wāhni, yeéb Jesúihwādih nin núodih wā daác wahna caá. Jwī íip Dios yeebdíh oinit, át ñíwip tagaá, áihwā ñi jummat pínah niijná. Jesucristo yeebdíh ã túi wapna caá, caandíh ñi túi jenah joí cádahcat pínah niijná. ² Dios yeebdíh búdí oi jīgah ennit, ã teo wáaca naáh, ájeéh ñi túi jummat pínah niijná.

Yee bohénit ded pah í jummat

³ Wā oinitá, Dios jwiútdih iiguípna jwī bejat déejidih ã túi abatdih búdí daác wahíhna yuhna, mácah daacát caá weemdíh náahap, bita yeebdíh í yee bohéatdih ñi yap yohat pínah niijná. Pánih yap yohna, Jesucristoíh bohéatboodíh ñi cádahca bojoó. Caandíh joiná, Jesucristodih ñit túi jepahap tagaá. Caán bohéat páantjeh biíc yoobó ã jumna caá. ã túut ñumcán niít. ⁴ Yeéb ñi jéihcah yuhna, biquína yeejépwā Diosdih náahcannit, ñi pebhna ít juibínap tagaá. Ñijeéh jummit, nin pah yeebdíh í niij yee bohéna yuh caá: “Dioíhwā ñi jumuchah, yeéb bita yaádhjīh ñi yéej chājachah enna yuhna, yeebdíh oina, ã peéh chājcan niít”, í niij bohéna yuh caá. Jwī Maáh Jesucristo biícjeh jumnidih yap yohna, “Caandíh jepahat ã náahcan caá”, í niij bohéna yuh caá. Páant bohénitdih Dios ã peéh chājat pínahdih jon jātīh ã naáwátdih naóh yapanit ít daacáp tajī.*

Dios queétdih ã peéh chājat pínah

⁵ Būū nindih ñi túi jéihyechah yuhna, yeebdíh wā jwūub náhniana caá. Dios judíowā Egipto baáchoó jummitdih ã bacaat táttimah, íjeéh jummit caandíh jepahcannitdih át mawap wut jī.* ⁶ Biquína ángelwādih ã chājatjidihbut ñi náhninaá. Queét Dios ã wutatdih ít jepahcap wut jī. Nump maáta Dios queétdih ã waadánachah yuhna,

queétboó chah maáta ít jumíhip wut jī. Pánihna, Dios ã jummat tútatjidih í cádahat jíib dapánapboó yohnit, ítah tōp panihniijīh Dios queétdih át chéó jwejep wut jī. Péeni yeó jáapdih queét ã chéó jwejnitdih ã peéh chājbipna caá.* ⁷ Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moón, pehbbit jumni tútchinadih moonbát ded pah í yapatjidih ñi náhninaá. Yaádhidih yeejé chājnit, neoná mícjehbut búdí yeejé ít chājap wut jī. Páant í chājatji peéh Dios queétdih át cáo yohop wut jī. Páant ã cáo yohochah, iiguípboó jummit, yeejé í yapat ã buadcán niít. Pánihna, iiguípboó Dios queétdih ã peéh chājatdih náhnit, caandíh níhat cáacwādih túi jepahat caá náahap.*

⁸ Páant yeejé í chājatji pahjeh muntih, yeebdíh yee bohénitboó biíc yoobó ípī chājna caá. Pánih chājnit, “Oo júmat jíghat déedih wā enechah, Dios nin pah ã chājat túutap be”, niij yeenit, queétjeh íih bácahdih ípī yéejana caá. Jwī Maáh Jesucristodih jepahcan, áih cáacwā í maátadibbut ípī jepahcan caá. Ángelwādih “Queét táicannit, dedé pínah nihcan caá”, ípī niijná caá.* ⁹ Obohjeéhtih, jon jātīh Moiséh bácahdih ab bejíhna, ángelwā í maáh Miguel* nemépwā í maáh Satanásjīh ít míc jūihñap wut jī. Pánih míc jūihnit, Satanás “Caán Moisésji cáacwādih ã mawachah, áih bácah wīih pínah ã jumna caá”, át niij yeejip taga. Obohjeéhtih, páant ã yee naáwáchah joiná yuhna, Miguelboó, Satanásdih naóh yaccan, “Wā Maáh meemdíh ã peéh chāja naáh”, át niijjéjip taga.* ¹⁰ Obohjeéhtih, yeebdíh yee bohénitboó ded pah ángelwā í jummat, Jesucristo ã wēpatdihbut jéihcan, “Queét dedé pínah nihcan caá”, niijnit, ípī yeejé naóhna yuh caá. Obohjeéhtih, ded pah yeejé chājat pínahdih í túi jéihna caá. Nūñúpwā jenah joicánjeh ípī chājat pah, queétboó yeejé ípī chājna caá. Páant yeejé í chājat jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chājbipna caá.*

¹¹ Caín ded pah yeejé ã chājatji pahjeh muntih queétbut ípī chājna caá.* Balaam*

* **1:1** Mt 13.55; Mr 6.3 * **1:4** 2P 2.1-2 * **1:5** Ex 12.51; Nm 14.29-30 * **1:6** 2P 2.4 * **1:7** Gn 19.1-24; 2P 2.6
 * **1:8** 2P 2.10 * **1:9** Dt 34.6; Dn 10.13,21; 12.1; Ap 12.7 * **1:9** Zac 3.2; 2P 2.11 * **1:10** 2P 2.12 * **1:11** Gn 4.3-9; He 11.4; 1Jn 3.12 * **1:11** Nm 22.1-35; 31.16; 2P 2.15-16; Ap 2.14

dinerodih bádí bidnit, ã yee bohéatji pahjeh m̄ntih, queébtat dinerodih bidnit, yeebdíh í yee bohéna caá. Coré* Diosdih ã yap yohat peéh Dios caandíh ã mao yohatji pahjeh m̄ntih, yeebdíh yee bohénit caandíh í yap yohochah, queétdihbat ã mao yohbipna caá. Pánihna, Dios queétdih ã peéh chājachah, queét bádí yeejép í yapbipna caá. ¹² Yeéb Jesúsíhwāboó ã oyatdih wēi jenah joinít, biícđih ñi jeéméchah, queét yeenit jumna yahna, tíccanjeh, ñijeéh ípí jeémpna caá. Pánih jeémpnit, í weñat pínahdihjeh jenah joinít, biícđih ñi túi jummatdih í yéejana caá. Nin pah queét í jumna caá: Mah tólihnadih johlit ã joh yapanachah, mah ã b̄ugcát pah, “Bohénit jwí jumna caá”, niijná yahna, túi jenah joicánnit jumna, bitadih ípí teo wáaccan caá. Nin pahbat í jumna caá: Quehe wihcanni nahna w̄nni pah ã jumachah enna, ã mínah caandíh ãpí dug yohna caá. Pánihat pah, cāacwādh yee bohénitboó w̄nnit pah í jumachah, Dios iiguípna queétdih ã bejat túutbipna caá.* ¹³ Nin pahbat í jumna caá: Búdí mujdih jumni bádí nolihatna muj jwējdih moópni bádí w̄ijnidih ãpí yohna caá. Pánihat pah tigaá, queét yeejépwā Dios ã w̄tatdih jepahcannit, cāacwādh ípí yeejép chājap. Nin pahbat í jumna caá: Dios ã bejat túutni namá panihnidih cúiwā í bejcat pah, Dios queétdih ã bohéat tútat pah í bohécan caá. Páant í yee bohénachah, Dios queétdih peéh chājnit, páantjeh tubit d̄p̄anapboó ã jummat túutbipna caá.

¹⁴⁻¹⁵ Adán ã jumma Enochoó,* Dios naáwátdih naóh yapaniji nin pah át níj naóh yapajip taga: “Nihat cāacwādh ñíwat túut niijná, jwí Maáh dawá ãih táinit ángelwā biícđih ã dei j̄óhbipna caá. Pánih ñíonit, Diosdih náahcannitboó yeejép í chājatji jíib ã peéh chājibipna caá. Queét yeejépwā Diosdih yeejép í naáwátji jíibbat ã peéh chājibipna caá”, át niijjíp taga. Pánih naóhna, yeebdíh yee bohénitdihbat naóhna át chājip taga. ¹⁶ Queétdih ded pah ã yapachah, Diosdih, bitadihbat yeejép ípí wéhena caá. Yeejép jenah joinít, í náahat

pahjeh ípí chājna caá. “Yeéb túi joinít ñi jumachah, weém wā túi jéih bohéna caá”, ípí niijná yah caá, bita queétdih wēnit, í túi jepahat pínah niijná.

Yeébdíh nin pah jummat caá náahap

¹⁷ Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, Jesús ã naáwát túutnitboó ded pah í níj bohéatjidih ñi túi náhninaá. ¹⁸ Nin pah yeebdíh í níj bohénap w̄t j̄i: “Péeni yeó jáapna Dios naáwátdih, ãih cāacwādhbat tubit deohnit, í náahat pahjeh cāacwā yeejép í chājibipna caá”, í niijjíp w̄t j̄i.* ¹⁹ Páant í niijnítjiboó yeéb biícđih ñi jummatdih í yéejana caá. Queét Jesúsđih jepahcannit í jumachah, Túini Espíritu íjeéh ã wihchah, í weñat pínahdihjeh ípí chājna caá.

²⁰ Obohjeéhtih, yeéboó, wā oinitá, yeó jáap jummat pah Túini Espíritu ã wēpatj̄ih w̄bhnit, Jesucristodih chah ñi túi jenah joyoó. ²¹ Pánih chājnit, yeebdíh bádí ã oyatdih náhninit, ã oyat chah jéihyat túut niijná, ã náahat pah ñi túi chājaá. Pánihna, jwí Maáh Jesucristo yeebdíh bádí oi teo wáacnit, páantjeh ãjeéh ã jummat tútat pínahdih ñi wēi páñaá.

²² Biquína Jesucristodih tac yoób túi jenah joinítđih ñi j̄gah en teo wáacá, Jesúsđih yoobópđih í jepahat pínah niijná. ²³ Bitaboó yee bohéatđih jepah jwíhñitđih Jesúsđih táini doonádh ñi wēp naáwá, caandíh jepahnit, iiguípna í bejcat pínah niijná. Bitaboó yee bohénit yeejép í chājat pahjeh m̄ntih chājnitđih ñi j̄gah en teo wáacá. Obohjeéhtih, pánih teo wáacat pónih, íñi túi chāja chaáh! í yéj chājat pah m̄ntih yeebbát biíc yoobó ñi chājcat túut niijná. Í yéj chājatđih bádí í enat caá náahap.

Diosdih ã pé wēi naáwát

²⁴⁻²⁵ Jwí Maáh Jesucristodih w̄n w̄hat túutna, jwíit iiguípna bejnitjidih Dios át túi w̄bap taga. Pánih túi w̄bni jumna, yeebdíh ã jéih wapna caá, caandíh ñi cádahcat pínah niijná. Pánih wapna, chah Maáh jumnit, ã pehbboó yeebdíh ã ñuhat túutuchah, yéejat wihcannit jumna, bádí ñi wēibipna caá.* Caanjéh Dios ã jumachah, caandíh wēi naóhñit, “Meém chah táini, nihatdih Maáh

* 1:11 Nm 16.1-35

* 1:12 2P 2.17

* 1:14-15 Gn 5.18,21-24

* 1:18 2Ti 3.1-5; 2P 3.3

* 1:24-25 2P 3.14

jumna, chah wēpni, nihatdih jéihnibut ma jumna caá”, jwī niij jīh. Caán biíhmahjeh jumni, buubut jumni, páantjeh ã jumbipna caá. Páant ã jumuchah, nihat cãacwã caandih búdí ĩ wēi naáwá naáh. Páant tíi ã jumna nah.

Páant bóojeh tigaá wã naáwát.

Judas

APOCALIPSIS

Dios Juandih ã daacát tútat

¹ Weém, Juan, Jesucristo weemdih ã jéihyaatjidih nin núodih wã daác wahna caá. Jwĩ ípboó caandih ã naáwát tútuchah, Jesucristoboó, weemdih naáwát náahna, ãih ángeldih át wahap be, ãihwã jwĩ jéihyat pínah niijná. Bahnijeh jedhna caá, páant ã yapat pínah. ² Weém nihat wã enatji, jwĩ íp ã naáwáchah, Jesucristo ã jwúub naóh yapanachah, wã joyátjidihbut wã daác wahna caá.

³ Ded pah ã yapat pínah bahnijeh ã jedhduchah, det nin núodih ennit, bita ã en naáwáchah joinítbut, wã naáwátidih táí jepahnit, táí wéinit ã jumbipna caá.

Siete tatchidih moón Jesúhwãdih Juan ã daác wahat

⁴ Weém, Juan, yeéb Asia baácboó jumni siete tatchidih moón, Jesúhwãdih wã daác wahna caá. Dios yeebdih oinit, búdí ã teo wáaca naáh, ñi táí jumat pínah niijná. Caán jon jãtíh jumni, buubut jumni, túttimah, ã jwúub jũóhbirna caá.* Caán ã chúudup pebh Túini Espíritubut nihat jéihni ã oyatjĩh yeebdih ã teo wáaca naáh.* ⁵ Jesucristo ã oyatjĩhbut ã teo wáaca naáh, ñi táí jumat pínah niijná. Dios ded pah ã jumatdih, cãacwãdih ã náah yacatdihbut yoobópdih naóhni caá.* Æ wunat túttimah, waóh boo pud jũóhni ã jwúub wuncan niít, páant mantih.* Pánihna, nin baácboó jumnit maáta ã chah Maáh caá.* Jwiútdih oina, ãih meépdih yohnit, jwĩ yéejat jíb peéh chãjat déejidih át yohop tají. ⁶ Pánih yohnit, jwiútdih ãihwã chãjna, caandih úbhñit, wéi naóhñit pínahdihbut át chãjap wut jĩ, ã ípdih jwĩ teo wãhat pínah niijná.* Pánihna, “Chah wépní, nihat jwĩ Maáh ma jumna caá”, Jesucristodih páantjeh jwĩ niú wéi naóh jĩh. Páant tií ã jumna nah.

⁷ ¡Jãaj! Cristo mah tólihjĩh ã jwúub dei jũóhbirna caá.* Páant ã jwúub dei

jũúwáchah, nihat cãacwã ã enbipna caá. Caandih péoh dodh mao yohnitji, jwãagnitjibut ã enbipna caá. Æ jwúub dei jũúwáchah, nihat nin baácdir moón ã yéej chãjatjidih jéihnit, búdí ã jũibirna caá.* Páant ã yapbipna caá. Páant tií ã jumna nah.

⁸ Jwĩ Maáh Dios, chah wépní, nin pah ã niijná caá: “Weém biíhmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá. Jon jãtíh wãát jumna jĩ. Buubut wã jumna caá. Túttimah, wã jwúub jũóhbirna caá”, ã niijná caá.*

Jesucristodih Juan ã enat

⁹ Weém, Juan, Jesúh jumna, ñi weép jeñé panihni caá. Yeéb yeejép ñi yapat pah, weembút Jesúh táini doonádir wã naáwát jíb yeejép wã yapna caá. Ñi cádahcat pah, weemdihbut ã yéej chãjachah yahna, Jesús ã teo wáacatjĩh caandih wã cádahcan caá. Caán Jesús jwiútdih nihat jwĩ Maáh ã jumna caá. Dios naáwátidih Jesucristo ã naóh yapaatjidih wã bohéat jíb Patmos wut jumni quewaboó ã yohni wã jumna caá. ¹⁰ Ninjĩh jumna, biíc chooát yeó jáapdir Túini Espiritu ã wépat weemdih búdí ã jumuchah, ñoni pah wã jumna be. Páant oo jumat panihatdih wã enat pónih, wã tãahmant Jesucristo wéjép ãi wéhenap be. Búdí póojat nah yáaat pah bóo ãi yáanap be. ¹¹ Nin pah weemdih ãi niijp be: “**Bu ma enat pínahdih ma daacá. Pánih daác péanit, Asia baácboó jumni siete tatchinadidih moón wĩhwãdih ma wahaá. Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea tatchididih moondih yah buca ma daác wahaá**”, ã niijp be.

¹² Páant ã niijchah joinít, weemdih wéhenidih enat túat niijná, wã tac pud ñuhap be. Pánih tac pud ñuhñit, orojĩh ã chãjniji siete jii cáagat nahnajih ã jii cáagni páhanadidih wã enep be. ¹³ Caan náhna cãtíh ñuhñi cãac pah jígoñi Jesucristodih wã enep be. Æih jícha páha biíc yoobó buug ñãjni yégueh chóodih ã dawap be. Orojĩh

* **1:4** Ex 3.14 * **1:4** Is 11.2; Ap 4.5 * **1:5** Is 55.4 * **1:5** Hch 26.23; Col 1.18 * **1:5** Sal 89.27 * **1:6** Ex 19.6; Ap 5.10; 20.6 * **1:7** Dn 7.13; Mt 24.30; Mr 13.26; Lc 21.27; 1Ts 4.17 * **1:7** Zac 12.10; Jn 19.34,37 * **1:8** Ex 3.14; Is 41.4; 44.6; Ap 1.17; 22.13 * **1:13** Dn 7.13; 10.5

Ī chājnjiji tōpdih jōóh poómp yoób juí wái chéoni ā jumup be.* ¹⁴ Āih waó yoóc túi baabní ā jumup be. Āih quíbnabut tuu ōopát tōpna pah ā iiguíp be.* ¹⁵ Āih jítchanabut túi itíni quenalih naa pánih yeh iigní ā jumup be. Ā wéheat búdí dóo yáaat pah ā yáanap be.* ¹⁶ Āih jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwādhī ā bíbohōp be. Íibat naá chénaboó jaco jumni eéep naadhī ā chāác tewep be. Yeó iigát pah āih móot ā yeh iiguíp be.

¹⁷ Caandíh ennit, āih jítcha pebh wanni pah wā buugúp be. Páant wā buugúchah ennit, caán āih jéihyepmant bóo téihyajīh weemdíh teo jāhanit, nin pah ā niijíp be: “Ma úmca bojóo. Weém biíhmah jumni caá. Nihat wā chājnidih Maáh jumna, caandíh wā jwúub yohat túttimah páantjeh wā jumbipna caá.* ¹⁸ Weém báadhnijeh caá. Wanni wāih jumup yuh jī. Jwúub boo pud jōóhni wā jwúub wuncan niit, páant mantih. Jwúub booni jumna, cāacwādhībut wā jéih jwúub boot túutna caá. Cāacwā iiguípna ĩ bejat déedih weemjéh túi ubni caá. ¹⁹ Búutéh ma enatjidih ma daacá. Búu ded pah ā jumatdih, túttimah ded pah ā yapat pínahdhībut ma daacá. ²⁰ Nin siete cúiwā wā jéihyepmant bóo téihyamant wā bíbohndih ma túi beh joicáh, búu meemdíh wā naóhbipna caá. Orojīh ĩ chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ĩ jíí cáagni páhanadhībut wā naóhbipna caá. Caán siete cúiwā siete tútchinadhī moón wíihwā ĩ maáta panihni ĩ jumna caá. Queét wā naáwádhī naóh yapanit ĩ jumna caá. Orojīh ĩ chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ĩ jíí cáagni páhana siete tútchinadhī moón wíihwā ĩ jumna caá. Queét wā naáwádhī joinít ĩ jumna caá”, Jesucristo ā niijíp be.

2

Éfeso tútchidih moón Jesúhwādhī ā daác wahat túutat

¹ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ā jwúub níj naáwáp be, páant mantih: “Éfeso tútchidih moón wíihwā, queédih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

“Wā jéihyepmant bóo téihyamant siete cúiwādhī bíbohni caá wā jumup. Orojīh ĩ chājnjiji siete jíí cáagat nahnajih ĩ jíí cáagni páhana cātíh jibni caá, ded pah ā iigát jumatdih jéihyat túut niijná. Pánih chājna, yeéb wíihwādhī en bejna caá wā chājap. Pánih en bejna, yeebdíh nin pah wā níj naóhna caá: ² Nihat ĩ chājatdih wā jéih beedána caá. Wíih túini doonádhī bitadhī ĩ naáwádhī, weemdíh ĩ túi jenah jói cádahcatdhībut wā túi jéihna caá. Yeejép chājnitdhī ĩ iiátdihbut wā jéihna caá. “Jesúh túini doonádhī naáwát náahna, jwiit ā wahnit caá”, bita ĩ niijíchah yahna, queédih joinít, yee naóhnt ĩ jumatdih ĩ jéihyep be. ³ Wíih túini doonádhī ĩ naáwát jíib yeéb Éfeso tútchidih moón yeejép yapna yahna, queét yeenitboodíh ĩ yap yohop be. Pánih yap yohnit, weemdíh ĩ cádahcan caá. Páant ĩ chājachah ennit, yeebdíh wā wéina caá.

⁴ ‘Obohjeéhtih túinit ĩ jumachah yahna, nin pah weemdíh ĩ yap yohna caá. Weemdíh ĩ jwíih túi oyatji pah búu biíc yoobó ĩ oican caá. ĩ jwíih túi múic oyatji pahbut búu biíc yoobó ĩ múic oican caá. ⁵ Pánihna, jwíih oina, ded pah ĩ chājatjidih náhnit, ĩ jwúub túut nuumá. ĩ yéej chājatdih náhni dahwanit, ĩ cádahaá. Pánih cádahnt, wíih túini doonádhī jwíih jepahnt, ĩ túi oyatji pah biíc yoobó ĩ jwúub oyoó. Obohjeéhtih, ĩ yéej chājatdih ĩ cádahcah, níih jiiát panihni wā jwejnijidih waícanjeh jwúub dúuc wáyadhī wā bejbipna caá. Páant niijnít, nin pah wā níj naóhna caá: Yeéb Éfeso tútchidih moón ĩ jwíih oyatjidih cádahnt, weemdíh cádahna caá ĩ chājap. Páant ĩ yéejatdih ĩ cádahcat jíib, páant bóojeh, ĩ búudbípna caá. ⁶ Obohjeéhtih, weemdíh ĩ túi oican yahna, nindhī ĩ túi chājna caá: Nicolaítas wút jumnt ĩ yéej chājatdih ĩ en iiná caá. Weembút ĩ yéej chājatdih wā en iiná caá.

⁷ ‘Ĭdet molít jumna, Túini Espíritu wíihwādhī ā naáwáchah, ĩ joyoó naáh! Det weemdíh túi jenah jói cádahcannitdhī wā íp ā jumupboó jumnt nah quehedih

* **1:14** Dn 7.9 * **1:15** Ez 1.24; 43.2; Dn 10.6 * **1:17** Is 41.4; 44.6-8; 48.12; Ap 1.8; 2.8; 22.13 * **2:7** Gn 2.9; Ez 28.13; 31.8; Ap 22.2

wã jeémát túutbipna caá.* Caan náh quehedih jeémpnitboó ï jwúub wancan niít',
ma niíj daác wahaá", Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

Esmirna tútchidih moón Jesúhwãdih ã daác wahat tútat

⁸ Páant niíj naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niíj naáwáp be: "Esmirna tútchidih moón wíhwã, queétdih waóhndihbut nin pah ma niíj daác wahaá:

'Weém biíhmah jumna caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandíh wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá.* Wanní wãih jamap yah jí. Jwúub boo pad júohni wã jwúub wancan niít, páant mantih. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wã niíj naóhna caá: ⁹ Wíhwã ñi jumat jíib, yeejép ñi yapatjidih wã jéihna caá. Moh yéejnit ñi jumatdihbut wã jéihna caá. Pánih jumna yahna, Dios ã wépatdih bíbohnit, yeéb moh yéejnit nihcan caá. Bitaboó "Jwiít judíowã Diosdih jwí túi jepahna caá", niijná yahna, yeebdíh yeejép ï yee naáwátjidihbut wã jéihna caá. Queét Dioíhwã nihcan, nemépíhwã caá. ¹⁰ Búu yeéb chah yeejép ñi yapat pínahdihbut ñi úumca bojoó. Ñi joyoó. Nemép biquína ñijeéh jumnitdih nemat maúboó ã nemat túutbipna caá, weemdíh ñi cádahat pínah niijná. Obohjeéhtih, maátcanjeh yeejép ñi yapbipna caá. Páant yeejép ï chãjachah, ï mao yohochah yahna, weemdíh ñi cádahca bojoó. Yeéb weemdíh ñi cádahcat jíib, yeebdíh wã pebhboó páantjeh wã jumat túutbipna caá.

¹¹ '¡Det molít jumna, wíhwãdih Túini Espíritu ã naáwáchah, ï joyoó naáh! Det weemdíh túi jenah joí cádahcannit ï wnat túttimah, iiguípna bejcan, wã pebhboó páantjeh ï jumbipna caá',*
ma niíj daác wahaá", Jesucristo weemdíh ã niijíp be.

Pérgamo tútchidih moón Jesúhwãdih ã daác wahat tútat

¹² Páant niíj naóh péanit, nin pah weemdíh ã jwúub niíj naáwáp be: "Pérgamo tútchidih moón wíhwã, queétdih waóhndihbut nin pah ma niíj daác wahaá:

'Weém íbat naá chénaoó jaco jumni eéep naadíh bíbohni wã jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wã niíj naóhna caá: ¹³ Yeéb ñi chãjatdih, ñíih tútchidih moón ï chãjatdihbut wã jéihna caá. Caanjíh moón ï maáh Satanás caá. Caán tútchidih moón Satanásdih jepahnit, Antipas wút jumni wíih doonádih túi naóhnijidih ï mao yohop be. Caandíh páant ï mao yohochah enna yahna, weemdíh ñi túi jenah joí cádahcap be.

¹⁴ 'Obohjeéhtih, pánih túi jenah joí cádahcan yahna, bainí weemdíh ñi yap yohop be. Biquína ñijeéh moón, Balaam wút jumni ã bohéatdih ï joiná caá. Jon jãtíh Balaam Balac wút jumni maáhjidih nin pah át niíj bohénap wut jí: "Judíowãdih ma yéejaat pínah niijná, nin pah ma chãjaá: 'Dios caá', wéi niijnít, ñi wãhni jeémátidih queétdih ma jeémát túutú. ï weha mána nihcannitjéh queétdih yeejép ma chãjat túutú", át niíj bohénap wut jí. Jon jãtíh judíowã caandíh joinít, ï yéej chãjatjeh pah bíic yoobó man tigaá búu biquína ñijeéh jumnitbut ï yéej chãjna caá.* ¹⁵ Queét ï chãjat pah bita ñijeéh moón Nicolaítas wút jumnit yeejép ï chãjat tútatboodíhbut ï jepahna caá. ¹⁶ Páant ñi yéej chãjatdih ñi cádahaá. Ñi cádahcah, waícanjeh ñi pebhna bejnit, pánih yeejép chãjnitdih wã chãác teoni íbat naajíh wã peéh chãjbipna caá.

¹⁷ '¡Det molít jumna, Túini Espíritu wíhwãdih ã naáwáchah, ï joyoó naáh! Det weemdíh túi jenah joí cádahcannitdih jeámant jumni maná wút jumni jeémátidih wã wãhbiipna caá.* Baabní jeé naanádihbut queétdih wã wãhbiipna caá. Caán jeé naanádih íih jáap wút wã daácni ã jumbipna caá.* Bita caán wútdih ï jéihcan niít. Caán jeé naadíh ubnijeh áih wútdih ã jéihbiipna caá',
ma niíj daác wahaá", Jesucristo weemdíh ã

* 2:8 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.17; 22.13 * 2:11 Ap 20.14; 21.8 * 2:14 Nm 22.5,7; 25.1-3; 31.16; Dt 23.4 * 2:17 Ex 16.14-15,33-34; Jn 6.48-50 * 2:17 Is 62.2; 65.15

niijíp be.

Tiatira títchidih moón Jesúhwādh ā daác wahat tūtāt

¹⁸ Páant niij naóh péanit, nin pah weemdíh ā jwúub niij naáwáp be: “Tiatira títchidih moón wíhwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém Dios wúh caá. Quíib tuu òpát tōpna panih iigní, jítcha túi itíni quenalih naa pánih yeh iigní wā jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wā niij naóhna caá: ¹⁹ Ñi túi chājatdih wā jéihna caá. Weemdíh bitadidihbut ñi oyatdih wā túi jéihna caá. Weemdíh ñi túi jenah joyátdihbut wā jéihna caá. Bitadidih ñi teo wáacatdihbut wā jéihna caá. Yeejép yapna yuhna, weemdíh ñi cádahcatdihbut wā jéihna caá. Jwíih túut nuumnít, ñi túi jepahat chah buu ñi túi chājatdihbut wā jéihna caá.

²⁰ ‘Obohjeéhtih, pánih túi chājnit jumna yuhna, nin pah weemdíh ñi yap yohna caá: Caánt yeejép wili, Jezabel wāt jumnih,* “Dios naáwátdih naóh yapanih caá”, niij yeenih mi jumuchah yuhna, mi naáwáchah joiná, caántdih biáboó ñi wahcan beé. Yee bohénit, í weha mána nihcannitjñh wíhwādh yeejép mi chājat tūtātna caá. “Jwíih dios caá”, í niij wēi wāhni jeémátdih queétdih mi jeémát tūtātna caá. ²¹ Mi yéejatdih mi cádahat pínahdih maatápdih wā páñachah yuhna, páant yeejép chājatdih mi cádahíhcan caá. ²² Páant mi cádahíhcat jíib caántdih wā tubúp chūúábipna caá. Mijeéh yeejép chājnitdihbut wā tubúp chūúábipna caá. Í yeejép chājatdih túut nuumcán, queétdih chah wā peéh chājnipna caá. ²³ Mi naáwátdih í jepahat peéh, mi weh panihnitdih wā mao yohbipna caá. Páant wā peéh chājatdih ennit, jéih beedáni wā jummatdih nihat wíhwā í jéihbipna caá. Ded pah í jenah joyátdihbut wā túi jéihna caá.* Pánihna, det yéej chājnitdih í yéej chājat jíib wā peéh chājnipna caá. Det túi chājnitboodíh í túi chājat jíibbut wā túi chājnipna caá.*

* **2:20** 1R 16.31; 2R 9.22,30 * **2:23** Sal 7.9; Jer 17.10
* **2:26-27** Sal 2.8-9

²⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeébbóo caánt yeejép wili mi bohéátdih ñi náahcap be. Satanás ā bohéátdihbut ñi joyáh bojop be. Pánihna, yeébbóodíh chah wā jwúub wutcan níit. ²⁵ Nindihjeh yeebdíh wā jwúub chājat tūtātbipna caá: Ñi pebhboó wā jwúub dei juibíát pínahdih páinit, wā bohéátdih ñi cádahca bojoó. ²⁶⁻²⁷ Det yéejatdih yap yohnit, wā wutatdih jepah cádahcannitdih maáta wā waadábipna caá. Wā íp weemdíh maáh ā waadáat pah, yeebdíhbut maáta wā waadábipna caá. Pánih maáta jumna, nihat baácđih moondíh ñi wēp wutbipna caá, Dios ā weñat pínahdih í túi chājat pínah niijná. Í jepahcah, búdí ñi peéh chājachah, queét í budáh bejbipna caá.* ²⁸ Yeebdíh baáb aáb jūúwáchah jumni cáđih wāhnit, ñijeéh weémboó wā jumbipna caá.

²⁹ ‘ÍDet molít jumna, Túini Espíritu wíhwādh ā naáwáchah, í joyoó naáh!’
ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ā niijíp be.

3

Sardis títchidih moón Jesúhwādh ā daác wahat tūtāt

¹ Páant niij naóh péanit, nin pah weemdíh ā jwúub niij naáwáp be: “Sardis títchidih moón wíhwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma niij daác wahaá:

‘Weém Túini Espíritu nihat ā wēpatdih bíbohni caá. Siete cúiwādhbut bíbohni wā jumna caá. Pánih jumna, yeebdíh nin pah wā niij naóhna caá: Ñi chājatdih wā túi jéihna caá. Bita yeebdíh nin pah í niij jenah joyóp yuh caá: “Queét Jesúh túini doonáđih túi jepahnit caá”, í niij jenah joiná caá.

‘Obohjeéhtih, páant í niij jenah joyóchah yuhna, bainíjeh weemdíh jepahna, wunnit panihnit ñi jumna caá. ² Pánih jumna, ¡Ñi túi chāja chaáh! Ñi túi chājcat enna, Dios ā wēican caá. Jáanit panihnit, túi chājnit ñi jumú. ³ Wā naáwátdih ñi jwíih joyátdidih ñi túi jwúub náhninaá. Pánih náhninit, wā weñat pínahdih ñi túi chājaá. Túut nuumnít,

* **2:23** Sal 62.11-12; Pr 24.12; Ez 18.30; 33.20; Mt 16.27

ñi yéej chājatdih cádahna, táiniboodih ñi chājaá. Weém wā niijátji pah ñi chājcah, ñi náhnica, n̄m̄n̄i cāac n̄m̄m̄díh ā j̄abiát pah, yeebdíh peéh chājadih wā bejbipna caá.*

⁴ ‘Obohjeéhtih, biquína yeéboó yeejép chājnit nihcan, quei wíhcanni yégueh ð̄onít panihnit ñi jumna caá. Pánih jumna, táí baabní yégueh ð̄onít, wājeéh n̄i jibbipna caá. ⁵ Det wā naáwát dih cádahcannit, queét pah táí baabní yégueh ð̄onít ī jumbipna caá. Weemdíh jepahnitíh wāt̄nadih wā bíbohni papélah tólihdih ñih wāt̄nadih daácna, wā jw̄úb wio yohcan níit.* Wājeéh páantjeh ī jumbipna caá. Wā íp ā enechah, ángelwābut ī enechah, “Nin wíih caá”, wā níj naóhbipna caá.*

⁶ ‘¡Det molít jumna, wíihwādhíh Túini Espíritu ā naáwáchah, ī joyoó naáh!’
ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ā niijíp be.

Filadelfia tātchidih moón Jesúhwādhíh ā daác wahat tūt̄at

⁷ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ā jw̄úb níj naáwáp be: “Filadelfia tātchidih moón wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém yéejat wíhcanni, táí yoobópdih naóhni wā jumna caá. Jon jātih maáh Davidji cāacwādhíh ā wāt̄at pah weembát wā wāt̄bipna caá. Pánih jumna, jēc panihnidih weém wā wāt̄achah, bitaboó ī jéih nemcan níit. Wā nemechah, bita ī jéih wāt̄can níit.* ⁸ Nihat yeéb ñi chājatdih wā jéihna caá. Ñi pebh jēc panihnidih wā wāt̄at tāt̄timah, bitaboó yeebdíh ī jéih nemcan níit. Bainí táí jenah joiná yahna, wā naáwát dih, weemdíhbut ñi cádahcap be.

⁹ ‘Obohjeéhtih, bita ñi pebh jumnit Satanáíhwā caá. “Jwiít judíowā, Dioíhwā caá”, niijná yahna, wíihwā nihcan caá. Pánihna, queétdih ñi pebh bódicha caj yoh ñajat tūt̄nit, “Yeebdíh Dios yoobópdih āt oi tagaá”, wā niiját tūt̄bipna caá.*

¹⁰ Wíih táini doonádhíh yeebdíh wā cádahcat tūt̄t̄chah joinít, ñi táí jepahap be. Páant ñi cádahcat ennit, nin baácdih jumnit nihat cāacwā yeejép ī yapachah, yeebdíh wā wapbipna caá. Caán láa queétdih tabit yeejép yapat tūt̄nit, ded pah ī jummatdih wā jéihyabipna caá. ¹¹ Ñi pebhna wā jw̄úb dei bejat pínah bah-nijeh ā jadhma caá. Pánihna, wíih táini doonádhíh ñi joyátjidih ñi quíib b̄udcá bojó. Pánih quíib b̄udcán, weemdíh páantjeh ñi jepahachah, ñi táí chājatji jíb pínahdih bitaboó ī jéih d̄uc wáican níit.

¹² ‘Wíih táini doonádhíh cádahcannitdih wā íp pebhboó wā jummat tūt̄bipna caá. Jagáp nahna pah táí wēp ñ̄h̄nit panihnit jumna, ā pebhboó páantjeh ī jumbipna caá. Ā pebhboó ī jum̄achah, wā ípíh wāt̄dih, āih jáap tāt̄chi wāt̄dihbut queétdih wā daácipna caá, “Nin Dioíh caá”, ā niiját pínah niijná. Āih jáap tāt̄chi Jáap Jerusalén wāt̄ jumni tāt̄chi ā jumbipna caá. Caán tāt̄chi Dios ā jum̄p̄mant ā dei j̄óhbipna caá. Caán láa weembát jáap wāt̄ bíbohna, caán wāt̄dihbut queétdih wā daácipna caá.*

¹³ ‘¡Det molít jumna, Túini Espíritu wíihwādhíh ā naáwáchah, ī joyoó naáh!’
ma níj daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ā niijíp be.

Laodicea tātchidih moón Jesúhwādhíh ā daác wahat tūt̄at

¹⁴ Páant níj naóh péanit, nin pah weemdíh ā jw̄úb níj naáwáp be: “Laodicea tātchidih moón wíihwā, queétdih waóhndihbut nin pah ma níj daác wahaá:

‘Weém yeecanni, wā íp ded pah ā jummatdih yoobópdih naóhni caá. Nihat ā chājatjidih Maáh wā jumna caá.*

¹⁵ Ded pah ñi jummatdih wā táí jéihna caá. Weemdíh jenah joinít jumna yahna, bainíjeh ñi jenah joiná caá. Nin pah caá yeéb ñi jum̄p̄: Maatápdih mah ch̄ud jwejni panihni caá. Táí cámahni nihcan, táí chāh̄nibut nihcan caá. Pánihni mahdih ñi wēicat pah, táí jenah joicá

* **3:3** Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 16.15   * **3:5** Ex 32.32-33; Sal 69.28; Ap 20.12   * **3:5** Mt 10.32; Lc 12.8   * **3:7** Is 22.22; Job 12.14   * **3:9** Is 43.4; 49.23; 60.14   * **3:12** Is 62.2; 65.15; Ap 21.2   * **3:14** Pr 8.22-31; Jn 1.3; Col 1.15,18

buegnít ñi jamachah, weembát yeebdíh wã wëican caá. Weemdíh ñi túi jenah joyóchah nihna, chah áta túi tagaá. Ñi túi jenah joicáh, nump yeejép áta jam tagaá. Obohjeéhtih, tac yoobjéh ñi jepahachah, chah yeejép caá. ¹⁶ Pánihnit ñi jamachah enna, búdí wã iiná caá. Yeejép mahdih wã éeg yohat pah yeéb weemdíh tac yoobjéh jepahnitdihbut wã yohbipna caá. ¹⁷ Nin pah ñi niij jenah joiná yuh caá: “Weém dawá bií dée bíbohni caá. Dedé jadhdat wihcan caá”, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, Dios ã enechah, moh yéejnit, yégueh wihcannit, jéih encannit panihnit ñi jumatdih ñi jéihcan caá. ¹⁸ Pánihnit ñi jamachah ennit, nin pah yeebdíh wã niij naóhna caá: Orodih ñi jíib chājat pah, ñi yéej chājatdih wã yohat pínahdih ñi úbú. Yégueh wihcannit ñi tíicat pah, Dios ã enechah, ñi yéej chājatdih tíicat caá náahap. Pánihna, weemdíh jepahnit, túi baabní yégueh panihni wã táyatdih wã wāhuchah, ñi ubú. Túini yégueh dñonít í tíicat pah, ñi yéejatdih cádahnit, Dios ã enechah, yeebbút ñi tíiccan niit. Quiib cohatdih ñi jíib chājat pah, wã teo wáacat pínahdih ñi úbú, jéih ennit panihnit Diosdih túi jenah joyát túut niijná. ¹⁹ Nihat wã oinitdih wã túut numát túutna caá.* Pánihna, wã oinitá, ñi yéejatdih cádahnit, táiniboodíh yoobópdih ñi túut numá. ²⁰ Weemdíh ñi joyoó. Ñijeéh jamíhna, ñíih jéc nemni panihnidih ej ñuhna caá wã chājap. Páant wã ezechah joinít, ‘Ma waád jūúwá’, weemdíh ñi niijí. Páant ñi waadát túutuchah, bíicdih numah jeémát pah ñijeéh wã jumbipna caá. ²¹ Wã boo pud jūúwát túttimah, wã íp bíicdih weembát wã wutna caá. Pánihat pah yeebbút yéejatdih ñi yap yohat túttimah, wã pehbóo wājeéh bíicdih wã wutat túutbipna caá.*

²² ‘¡Det molít jamna, Túini Espíritu wíihwādih ã naáwáchah, í joyoó naáh!’

ma niij daác wahaá”, Jesucristo weemdíh ã

* **3:19** Pr 3.12; He 12.6 * **3:21** Jn 16.33; Ap 5.5 * **4:3** Ez 1.26-28; 10.1 * **4:5** Ez 1.13; Ex 19.16; Zac 4.2; Ap 1.4; 8.5; 11.19; 16.18 * **4:6** Ez 1.22 * **4:7** Ez 1.5-10; 10.14 * **4:8** Ez 1.18; 10.12 * **4:8** Is 6.2-3

niijíp be.

4

Jeámant moón Diosdih bódicha caj yoh ñajnit, í weñat

¹ Pánihat túttimah, jeáboó jéc wātni panihnidih wã enep be. Póojat nah búdí ã yáaat pah bóo wã joyóchah, weemdíh jwíih wéheni áí wéhenap be, páant muntih: “Ninna ma púuh laáb jūúwá. Túttimah bóo láa ded pah ã yapat pínahdih meemdíh wã jútbpina caá. Wã niiját pahjeh tigaá páant ã yapbipna caá”, ã niijíp be.

² Páant ã niijíchah joinít, Túini Espíritu ã wēpat weemdíh búdí ã jamuchah, caanná wã púuh laáb juibínap be. Caanná púuh laáb juibína, Maáh chúudnidih wã enep be. ³ Túi dñu jélep yeh iigní, jaih jélepni júdu tac yoób ã chúudap be.* ⁴ ã chúudap pebh veinticuatro maáta chúud púuda bojnitdihbut wã enep be. Túi baabní yégueh chónadid dñonít, maáta í dawát oro júdnadid í dawáp be. ⁵ Wã jwíih enni ã chúudapmant úum náah jamni wedóat, énoh bíicdihbut páantjeh yána ã chājap be. ã en boj chúudapdih siete jiiát dahna Túini Espíritu búdí ã wēpatdih júutni ã jamap be.* ⁶ ã en chúudap pebh búdí muj pah jígozni túi jélepni ã jamap be.

ã chúudap pebh chéneha míc ángelwã yuhna, mácah jígoznit, nihat íih bácahna dawá quíibna jamnit í jamap be.* ⁷ Jwíih jamni jíó dñuni pah ã jígohop be. Caán túttimah, momo jiwí pah ã jígohop be. Caán túttimah, cāquíh móot pah jamni ã jamap be. Caán túttimah, jiijní jao pah ã jígohop be.* ⁸ Queét chéneha míc dawá quíibna jamnit, seis muj wāpanabut bíbohni í jamap be. Íih muj wāpana chahmant, numantbut dawá quíibna ã jamap be.* Yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut páantjeh Diosdih búdí wēi naóhna í chājap be. Nin pah í niijíp be:

“Túini, túini, túini, Dios jwí Maáh chah wēpni caá ã jamap.* Caán jon jātih átát jamap jí. Būubut ã jamna caá.

Táttimah, ã jwúub jũóhbpna caá”, ï niijíp be.

⁹ Páant niij wēina, páantjeh jumnidih “Túina caá”, niijná ï chãjap be. ¹⁰ Páant ï weñat pah muntih, veinticuatro maátabut Maáh ã chũudup pebh juibí bódicha caj yoh ñajnit, caán páantjeh jumnidih ï weñep be. Pánih wēina, ï maáta jumna dawat júdnadiah ã chũudup pebh ï cádah jwejep be. Pánih cádah jwejnit, nin pah ï niijíp be:

¹¹ “Meemdih búdí jwĩ wēini caá. Jwĩ Maáh chah wēpni, chah túini caá. Ma náahat pahjeh nihadiah chãjni ma jumna caá. Pánihna, meemdih búdí weñat caá náahap”, Diosdih ï niij wēi naáwáp be.

5

Daác pinni quiít, Oveja Wũúhbut

¹ Táttimah, jwúub enna, Dios ã jéihyepmant bóo téihyamant chénaboó daác pinni quiít dih ã bíboh chũuduchah, wã enep be.* Siete láa wídadahjĩh ã néeh teoni quiít ã jumup be. ² Wēpni ángeldihbut wã enechah, nin pah ã wēp niij naáwáp be: “¿Ded tigaá con quiít dih ã néeh tewatjidih watni pínah? Yéejat wihcannijeh con quiít dih ã jéih watbipna caá”, ã niijíp be.

³ Páant ã niijíchah yuhna, caán quiít dih watni pínah, yéejat wihcannidih ï jéih bid jaicáp be. Japboó jumnit, nin baácboó jumnitbut, báadhnit, wunnitbut caán quiít dih ï jéih watcap be. Caán quiít dih en naóhni pínah ã wihcap be. ⁴ Caán quiít dih wat en naóhni pínahdih ï bid jaicáh ennit, weém búdí wã jũúup be. ⁵ Páant wã jũúuchah ennit, biíc veinticuatrojeéh jumni nin pah weemdih ã niijíp be: “Ma jaicá bojoó. Con quiít dih ã néeh tewatjidih watni pínah Judá ã jaimená poómpdih bóo caá. Caán chah wēpni jumna, “Jió dũni”, ï niijni, maáh Davidji jaima ã jumna caá. Caandih eníhcannidih yap yohni jumna, con quiít dih siete ã néeh tewatjidih watni pínah ã jumna caá”, ã niijíp be.*

⁶ Páant ã niijíchah joiná, Maáh ã chũudup pebh Oveja Wũúhdih wã enep be. Chénena

míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut ï cátih ã ñuhup be. Caán ï maoniji pah ã jígohop be. Siete mona jumni, siete quíibnabut ã jumup be. Áih siete mona wēpat búdí bíbohni ã jumadiah júutna ã chãjap be. Áih siete quíibna nihat nin baácboó Túini Espíritudih Dios ã wahachah, ã túi en beedáatdih júutna ã chãjap be.*

⁷ Caán Oveja Wũúh Maáh pebh juibínit, Dios ã jéihyepmant bóo téihyamant ã bíbohni quiít dih ã ubup be. ⁸ Páant ã ubuchah ennit, chénena míc dawá quíibna jumnit, veinticuatro maátabut Oveja Wũúh pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih ï weñep be. Queét nihat maáta bítat dahna árpas ï niijnidih bíbohni, oro pamapnadihbut ï bíbohup be. Caán oro pamapna diít dih túi chej jumni cáwat pínah ã jumup be. Caán túi chej jumni cáwat pínah Dioíhwã caandih ï úbát panihni ã jumup be.* ⁹ Pánih Oveja Wũúhdih wēina, nin jáap ewatjĩh ï niij ewep be:*

“Meém ï mao yohniji jumna, míih meépĩh cáacwã ï yéejatdih ma yoh wuhup be, Diosjeéh ï túi jumat pínah niijná. Nihat cáacwã poómp jumat pah, nihat mácah wéhenit, nihat baác dih moón meemdih jepahnitdihjeh míih meépdih yohnit, ï yéejatdih ma yohup be.

¹⁰ Dioíhwã ï jumat pínah, caandih wēi úbh wuhnit pínahbut niijná, queétdih ñíonit, nihat baác dih moón maáta pínah queétdih ma waadánap be.* Pánih chãjni jumna, con ã daácni quiít dih ã néeh tewatjidih ma jéih watna caá”, ï niijíp be.

¹¹ Páant ï niij eo péanachah, jwúub enna, dawá yoobát ángelwã ï ewatdih wã joyóp be, páant muntih. Maáh chũudnidih, chénena míc dawá quíib jumnitdih, veinticuatro maátadiahbut ángelwã ï túi júud ñuh pũuda bojop be. Queét ángelwã tabit ï wēp ewechah, wã joyóp be.* ¹² Nin pah queét ï niij wēi ewep be:

“Meém Oveja Wũúh, ï mao yohniji nihat cáacwãdih watni, nihadiah jéih beedáni, chah wēpni caá. Cáacwã ï

* **5:1** Is 29.11; Ez 2.9-10; Zac 5.1   * **5:5** Gn 49.9; Is 11.1,10; Jn 16.33; Ap 3.21   * **5:6** Is 53.7; Zac 4.10   * **5:8** Sal 141.2; Ap 8.3   * **5:9** Sal 33.3; 98.1; Is 42.10   * **5:10** Ex 19.6; Ap 1.6; 20.6   * **5:11** Dn 7.10

yéjat jíib ĩ mao yohniji ma jumachah enna, meemdih jwĩ wēina caá. ‘Chah táini caá’, meemdih niij weñat caá náahap”, ĩ niijíp be.*

¹³ Túttimah, bitabut ĩ wēi ewechah, wā joyóp be. Nihat Dios ā chājniti japmant moón, nin baácdih moón, búdí majdih moonbát, báadhni, wannitbut, nihat biícdih nin pah ĩ niij wēi ewep be:

“Meém jwĩ Maáhdih, Oveja Wūúhdihbut yeéb chénewādih jwĩ tái wēi eona caá. ‘Táinit yoobát caá. Chah wēpnit caá’, jwĩ niijná caá. Yeebdih páantjeh niij wēi naáwát caá náahap”, ĩ niijíp be.

¹⁴ Páant ĩ niij wēi ewechah joiná, queét chéneña míic dawá quíibna jumnit “Páant tií, ĩ niij wēi ewe naáh”, ĩ niijíp be. Queét veinticuatro maátaboó bódicha caj yoh ñajnit, Diosdih, Oveja Wūúhdihbut búdí ĩ weñep be.

6

Daác pinni quiútdih Oveja Wūúh ā jwíih watat

¹ Túttimah, caán daác pinni quiútdih Dios ā jwíih néeh tewatjidih Oveja Wūúh ā watap be. Páant ā watat túttimah, biíc dawá quíibna jumniboó, búdí énoh yáaat pah bóo “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. ² Páant ā niij ejat túttimah, tái baabní cabalodih wā enep be.* Caán caballojih chúdni ñúpat tū bíbohnidih maáta ĩ dawát júdudih Dios ā wūhup be. Páant ā wūhat túttimah, caánboó caandih en jūihnidih míic mao yap yohodih ā bejep be.

Segundo ā néeh tewatjidih ā watat

³ Túttimah, Oveja Wūúh biíh néeh tewatjidih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watat túttimah, biíh dawá quíibna jumni “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. ⁴ Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo tái dūuni ā jūúwúchah, wā enep be.* Caán dūuni caballojih chúdnidih nin baácdih moondih míic mawat tútat pínah wēpatdih, búdí íibat naadíhbut Dios ā wūhup be.

Tercero ā néeh tewatjidih ā watat

⁵ Túttimah, chénedih wat péaniji biíhdih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant

ā watachah, biíh dawá quíibna jumni “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo einidih wā enep be.* Caán einijih chúdni chodat ĩ jenah enatdih ā bíbohup be. ⁶ Caandih wā enechah, dawá quíibna jumnit cātíh chúdniboó nin pah ā niijíp be: “Nūgúp láa biíc yeó jáap ĩ tewat jíibjīh biíc kilobitjeh trigodih, tres kilosbitjeh cebadadih ĩ jéih jíib chājbipna caá. Obohjeéhtih, chénat pahdih ĩ jéih jíib chāj būjácán niít. Trigo, cebadabut bainí jíib jumni yuhna, búdí ā jíib jumbipna caá. Obohjeéhtih, jeémát chājat yíi, jiwá iguúh mac biícdih páantjeh ā jumna naáh”, ā niijíp be.

Cuarto ā néeh tewatjidih ā watat

⁷ Túttimah, biíc peihcannidih wat péaniji biíhdih ā jwúub watap be, páant muntih. Páant ā watachah, péeni dawá quíibna jumni, “Ma jūúwá”, ā niij ejep be. ⁸ Páant ā niij ejat túttimah, biíh caballo wannitíh bácah pah jíghnidih wā enep be. Caanjíh chúdni “Wunat túttni”, wūt jumni ā jumap be. Caán túttimah jūóhni “Iguúpná bejat túttni”, ā wūt jumap be. Pánihna, queétdih nin baácdih moondih mao yohat wēpat pínahdih Dios ā wūhup be. Míic mawat túttnit, nūgúpjīh wunat túttnit, jiadih moón nūñúpwādih tac behanit, tái daocá būgnítjeh cācwādih Dios ā mao yohat tútup be.*

Quinto ā néeh tewatjidih ā watat

⁹ Túttimah, chéneña míic ā néeh tewatjidih wat péaniji biíh biúhdih ā watap be, páant muntih. Páant ā watachah, Diosdih cáo wūh cáagat naa nūmp Jesúhwādih ĩ maonit caolihjidih wā enep be. Dios naáwát dih naóhna, “Weém Jesúh caá”, ĩ niijátji jíib queétdih ĩt mawap tají. ¹⁰ Diosdih nin pah queét ĩ niij ejep be: “Maá, yéjat wihcanni, yeeatbut wihcanni, ma niiját pah yoobópdi chājni caá. ¿Nin baácdih moón jwiútdih maonitjidih débólih tigaá ma peéh chājbi?” ĩ niijíp be. ¹¹ Páant ĩ niijíchah joinít, Dios queétdih tái baabní yégueh chóodih wūhni, nin pah ā niij jepahap be: “Ñi choo jwúhú. Bitá ñi déewā panihnit

* 5:12 Jn 1.29; 1Co 5.7 * 6:2 Zac 1.8; 6.3,6 * 6:4 Zac 1.8; 6.2 * 6:5 Zac 6.2,6 * 6:8 Jer 15.3; Ez 5.12,17; 14.21

Jesúhwā, ï mao yohnit pínah, yeéb táini doonádih ñi naáwátji pah queébtut bohé jwuhna caá ï chājap. Yeebdih ï mawatji pah queédihbut ï mao beedáát pínah ã judh jwuhna caá. Pánihna, queédih ï mawat pínah jãtìh, bainí ñi choo jwúhúú”, ã niijíp be.

Sexto ã néeh tewatjidih ã watat

¹² Tãttimah, biícjìh bóo téihya ã néeh tewatjidih wat péaniji, biíhdih ã watap be, páant muntih. Caandih ã watachah, búdí baác méméat ã jumap be.* Pánihichah, yeó ã dupááh bejep be.* Widhbut meép panihni ã duuah bejep be.* ¹³ Máa cãca máa quehedih ã boloh yoh jéena bojat pah cáiwãbut ï yúug jéen bejep be. ¹⁴ Pánihichah, jeábut ã buudáh bejep be.* Nin baácboobút nihat jeená, nihat quewanabut ã túut nuumáp be.* ¹⁵ Páant ã yapachah ennit, nin baác dih moón ï maáta jeé íit diítna ï jweí waadáp be. Soldadowã ï maáta, búdí bií dée bíbohnit, wëpnit, nihat queédih teo wãhñit, teo wãhñit nihcannitbut caanná míic ï jweí waadáp yuh be. Bitabut jeé cãtìh ï jweyép be.* ¹⁶ Pánih jweinít, jap bóo jeenádh, jee dáhnadihbut nin pah ï niijíp be: “Jwiít dih ma jãh júúwú.* Con Maáh cháudnidih, Oveja Wúúhdihbut búdí jwí úumna caá. Pánihna, jwiít dih ma jãháá, Oveja Wúúhdih jwí yap yohatji júb ã peéh chãjcat pínah ni-ijná. ¹⁷ Caandih yap yohnitdih ã peéh chãjat pínah yeó jáap wãát jumna caá. Caán ã peéh chãjat pínahdih ded pah jwí jéih jweicán niít”, ï niijíp be.*

7

144 mil Dioíhwã ã wãt búudhñit

¹ Pánihat túttimah, chéneña míic ángelwãdih wã enep be. Queét nihat pebhboó ï bejep be. Jwíih waóh bejni chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni biíh chóop yapatboó bej, caán túttimah bejni yeó aáb júúwúpboó bej, caán péeni yeó dei bejepboó ã bejep be. Pánih bejni, ï bejepmant júóhni johlitnadih ï jãhap be. Pánihna, nin baácboó, búdí mujdihbut johlit

ã johcap be. Dedé biíc máa nahdih ã joh jãhacap be.* ² Pánihat túttimah, biíh ángel yeó aáb júúwúpmant ã júúwúchah, wã jwúub enep be. Dios páantjeh jumniíh wãt áihwãdih búudhdadh júóhna ã chãjap be. Pánih júóhñit, bita chéneña míic bejniitboó, nin baác dih, búdí mujdihbut Dios ã yéjeaat túutnit pínah ángelwãdih wëpép ã ejep be. ³ “Judh jwuhna caá. Dioíhwãdih ïih móot júúhñadh ã wãtdih wã búudh jwuhat túut caá. Pánih wãt búudhdat pínah jãtìh nin baác dih, búdí mujdih, máanadihbut ñi yéjea jwuhca bojoó”, queét chéneña míic ángelwãdih ã niij ejep be.*

⁴ Pánihna, Dioíh wãtjìh ïih móot júúhdih búudhñit “Ciento cuarenta y cuatro mil Israel ã jumená ï jumna caá”, caán ángel ã niijichah, wã joyóp be. ⁵ Doce mil Judá jumená jumnit ã wãt búudhñit ï jumap be. Bita doce mil Rubén jumená, bita doce mil Gad jumená ã wãt búudhñit ï jumap be. ⁶ Bita doce mil Aser jumená, bita doce mil Neftalí jumená, bita doce mil Manasés jumená ã wãt búudhñit ï jumap be. ⁷ Bita doce mil Simeón jumená, bita doce mil Leví jumená, bita doce mil Isacar jumená ã wãt búudhñit ï jumap be. ⁸ Bita doce mil Zabulón jumená, bita doce mil José jumená, bita doce mil Benjamín jumená ã wãt búudhñit ï jumap be. Páant moonjéh nihat ciento cuarenta y cuatro mil ã wãt búudhñit ï jumap be.

Dawá baabní yégueh duonít

⁹ Pánihat túttimah, dawá cãacwãdih wã enep be. Nihat baác dih moón, nihat cãacwã poómp mácah wéhenit Cristodih jepahñitji caanjìh míic wáac ñuhñitdih wã enep be. Dawá cãacwã, jenah enna, buujáca naáh, Maáh ã cháudup, Oveja Wúúh pebhbut ï ñuhap be. Túi baabní yégueh duonít, táam núonadihbut ï bíbohó be. ¹⁰ Queét nihat nin pah ï niij wëi ejep be:

“Dios nihatdih Maáh caá. Caán, Oveja Wúúhbut jwiít dih táí ubnit caá”, ï niijíp be.

* **6:12** Ap 11.13; 16.18 * **6:12** Is 13.10; Jl 2.10,31; 3.15; Mt 24.29; Mr 13.24-25; Lc 21.25 * **6:12** Jl 2.31 * **6:14** Is 34.4 * **6:14** Ap 16.20 * **6:15** Is 2.19,21 * **6:16** Os 10.8; Lc 23.30 * **6:17** Is 13.6; Ez 30.2-3; Jl 1.15; 2.11; Am 5.18-20; 8.9-14; Sof 1.14-18; Mal 3.2 * **7:1** Jer 49.36; Dn 7.2; Zac 6.5 * **7:3** Ez 9.4,6

11 Queét dawá ángelwã Maáh ã chũudũpdih, veinticuatro maátadid, chéneña míc dawá quíibna jumnitdihbut ã ñũh pũuda bojop be. Pánih ñũhñit, cãacwã ã wẽi naáwáchah joinít, páah yoh ñajnit, caandih queébtut nin pah ã wẽi naáwáp be:

12 “Páant tigaá. Meém chah túini, nihat jéihni, chah wẽpni caá. Ma wẽpatjĩh nihatdih chãjni caá. Pánihni ma jumachah, ‘Túina caá’, páantjeh niiját caá náahap. Meemdih búdí jwĩ wẽina caá”, ã niijíp be.

13 Túttimah, biíc maáh nin pah weemdih ã niij wũbh joyóp be: “¿Nit túi baabní yégueh duonít det tigaá? ¿Dedmant tigaá ãt jũoh?” ã niijíp be. 14 “Weém wã jéihcan caá. Meémboó queétdih ma jéihna nacaá”, caandih wã niij jepahap be. “Nihat cãacwã tabit yeejép yap láa, Diosdih ã cádahcat jíib ã mao yohnitji caá.* Ìih yéguehdih ã chocat pah, Oveja Wũhũh ãih meépdih yohna, ã yéejatdih ã yohnit ã jumna caá. Pánihna, yégueh túi baabní chóodih ã duoná caá.*

15 “Pánih duonít jumna, Dios ã chũudũp pebh yeó jáap jummat pah, chei jummat pahbut caandih páantjeh ã wẽi naóhna caá. Dios ãjééh jumna, queétdih ã wapbipna caá.

16 Chéneji nuugúp ã jwũub wũncan niít. Taca jootátbut ã jwũub wihcan niít. Yeó ã wihcah, tabit chãhat ã wihcan niít.*

17 Maáh pebh ñũhni Oveja Wũhũh owejawãdih túi en daoní ã en dawát pah, queétdih ã en daobípna caá.* Owejawãdih en daoní ã waáwát pah, meo waócáhna queétdih ã numah bejbipna caá, báadhdát túatni mahdih ã babhbat pínah niijná.* Pánihna, queét páantjeh wẽina, chéneji ã jũicán niít”,* weemdih ã niijíp be.

8

Seis ã néeh tewatjidih wat péanit, péenidih ã watat

1 Seis ã néeh tewatjidih wat péaniji péenidih ã yoób watap be. Páant ã wat-achah, tac yoób hora dée wéheat laihsan, nihat ã yayáh bejep be. 2 Túttimah, Dios pebh ñũhñit siete ángelwãdih wã enep be. Biíh queétdih siete póojat nahnadid ã wũhũp be. 3 Biíh ángelbut orojĩh ã chãjni pamapdih bíbohni Diosdih cáo wũhna ã cáagat naa pébh ã juí ñũhũp be.* Búdí chej jumni cáwat pínahdih caandih ã wũhũp be, nihat Dioíhwã ã wũbát biícidih widnit, Dios ã chũudũp pebh jumni oro naajih ã cáo wũhat pínah niijná.* 4 Páant ã cáo wũhũchah, caán chej jumni jeí, Dioíhwã ã wũbát biícidih Dios pebh ã chao ñah bejep be. 5 Páant ã cáo wũhat túttimah, caán naadid bóo tũũ tãóhdih caan pámapna náo yac péanit, baácboó ã puoh jéena bojop be.* Páant ã puoh jéenanachah, úum náah jumni wedóat énoh biícidih tabit ã yeéj yáanachah, baác ã méménap be.*

6 Túttimah, queét siete ángelwã ã bíbohni póojat nahnadid póojat túut ã chãjap be.

Jwíh cuatro póojat nahna

7 Biíc ángel ã jwíh póoj waáwáchah, mah cámahni dahna, iigní tũũ tãóhna biícidih, meép wid jumni, baácboó ã yúug jéenep be. Páant ã yúug jéenechah, tacdih yoób dée bũwájeh baác ã iiguíp be. Tacdih yoób déejeh máa, yílipbut, ã iigáh bejep be.*

8 Caán túttimah, biíh ángel jwũh ã bíbohni nahdih ã póojop be. Páant ã póojochah, búdí jee páh bóo, iigní dah, jeámant buúg jéen bejnit, búdí mujna ã buúg báahap be. Páant ã buúg báahachah, búdí muj tacdih yoób dée meépjeh ã túut numúp be.* 9 Caán ã buúg báahapboó búdí mujdih moón queejwã ã wũhũp be. Caánboó pahni dahwani jãajnábut ã daabáh bejep be.

10 Caán túttimah, biíh ángel jwũh ã póojop be. Páant ã póojochah, búdí yuyú iigát pah bóo iigní cáí, jeámant buúg jéen bejnit, biquí mujna buúg báahñit, meo waócáhnadidbut ã chũúup be.* 11 Páant ã buúg báahachah, nihat ã chũúhni óoni mujna ã túut numúp

* 7:14 Dn 12.1; Mt 24.21; Mr 13.19 * 7:14 Jn 1.29; 1Jn 1.7 * 7:16 Sal 121.6; Is 49.10 * 7:17 Sal 23.1; Ez 34.23; Jn 10.1-16 * 7:17 Sal 23.2; Is 49.10; Jn 4.10; 7.37 * 7:17 Is 25.8; Ap 21.4 * 8:3 Am 9.1 * 8:3 Ex 30.1,3; Sal 141.2; Ap 5.8 * 8:5 Lv 16.12; Ez 10.2 * 8:5 Ex 19.16; Ap 11.19; 16.18 * 8:7 Ex 9.23-25; Ez 38.22 * 8:8 Ex 7.17-21 * 8:10 Is 14.12 * 8:11 Jer 9.15; 23.15

be. Páant ã óonachah, dawá cãacwã caán mahdih babhna, ã wunup be. Caán cú “Óoni”, ã wüt jumup be.*

12 Biíc peihcannit ángelwã ã póojat túttimah, biíh ángel jwuh ã póojop be. Páant ã póojochah, yeó, widh, cúiwãbut tacdih yoób déejeh ã yeh iigát ã buudáh bejep be. Pánihna, chéne na míic hora pohba yeó ã chãhcap be. Cheibut chéne na míic hora pohba widh, cúiwã ã yeh iigáp be.*

13 Queét chéne na míic ã póojat túttimah, jwúb enna, búdí jao jiijnídih wã enep be. Caán ã niij ñaacáchah, wã joyóp be. “¡Yeejép pohba! ¡Yeejép pohba! ¡Yeejép pohba! Wëpép ángelwã buu jwuh póojat túut caá ã chãjap. Páant ã póojochah, chah yeejép yoobát nin baácđih jumnit ã yapbipna caá”, ã niij ñaacáp be.

9

Quinto póojat nah

1 Queét chéne na míic ángelwã ã póojat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni nahdih ã póojop be. Páant ã póojochah, cú pah iigni ángel japmant ã buúg jéen júuwáchah, wã enep be. Namah bóo íitna dei bejnit, ã wãtat pínah niijná, Dios llavedih caandih ã wũhup be. 2 Caanna dei jubínit, ã wãtachah, búdí tuu jeí ã bac júuwáp be. Caán jeí ñahna, yeodih, jeádihbut ã jãhachah, nihat ã dupúáh bejep be.* 3 Caán jeí cãtíh jumnit díguipwã pah jíghnit baácboó ã bejpeét bejep be. Dúo ã tuúbát panihnidih bíbohni, cãacwãdih tuúbhna, búdí tubanit pínah ã jumup be.* 4 Páant cãacwãdih yeejép ã chãjachah yuhna, yílpidih, máadih, biíh ã momnidihbut Dios ã yéjaat túutcap be. Caán ã wüt búudhca naáhwãdihjeh ã yéjaat túutup be.* 5 Pánih yéjaat túutna yuhna, ã mao yohat túutcap be. Cinco widh pohba yeejép ã tuúbát túutup be. 6 Páant ã tuúbúchah, tubit tubanit, cãacwã ã wunat pínahdih búdí ã bidbipna caá. Páant ã bidichah yuhna, queédih Dios ã wunat túutcan niít.*

7 Queét díguipwã míic maonit pínah caballowã pah ã jíghop be. Maáta ã dũwát oro júdunadih ã dũwáp be. Íih móot cãaquíh

móotna pah ã jíghop be.* 8 Íih yoócnabut yaádih waó yoóc pah bóo maátni ã dũwáp be. Íih maobút jíóih maoná pah ã jíghop be.* 9 Íih tacadih ítah chóona ã dũwáp be, íih bácahdih jãhat pínah niijná. Íih muj jwãpana ã yáaat, dawá caballowã pátúni chóonadih wáinit, míic mawadih bejna, ã ñawat pah ã yáanap be.* 10 Íih doomántbut tuúbát doóbhna ã jumup be. Pánihna, cinco widh pohba ã tuúbúchah, cãacwã búdí ã tubanap be. 11 Nump bóo tólihdih moón ã maáh ángel queét díguipwãdihbut wutni ã jumup be. Hebreo wéheatjĩh caán Abadón ã wüt jumup be. Griego wéheatjĩh Apolión ã wüt jumup be. Páant niijná, “Yéja Beedáni”, niijná ã chãjap be.

12 Díguipwã cãacwãdih yeejép ã tubúp chũúat túttimah, ã jwíih yeejép yapatji ã péanap be. Caán túttimah, chéne láa cãacwã yeejép ã jwúb yapbipna caá, páant mantih.

Sexto póojat nah

13 Biícjĩh bóo téihya ángelwã ã póojat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni nahdih ã póojop be. Páant ã póojochah, Dios pebh jumni oro naá yapatna jumni mona cãtíh, wéheat ã yáa bacap be.* 14 Pánih wéhena, caán póojni ángeldih nin pah ã niij naáwáp be: “Éufrates wüt jumni muj jwëejboó queét chéne na míic chéonitji ángelwãdih ma wataá”, ã niijíp be. 15 Páant ã niijíchah joinít, caán ángel queét chéne na míic ã watat túutnidih ã watap be, dawá cãacwãdih ã mawat pínah niijná. Queét ángelwã Dios ã chãjat túutni hora, yeó jáap, widh, jópchidihjeh pãina ã chãjap be. Pánihna, ã pãini hora ã juyúchah, nihat cãacwãdih tac yoób déejeh mawat túut caá ã chãjap. 16 Íih soldadowãdih jenah ennit, “Dos cientos millones caballowãjih chũudnit soldadowã ã jumna caá”, ã niijíchah, wã joyóp be.

17 Caballowãdih, queétjih chũudnitdihbut wã enechah, nin pah ã jíghop be. Queétjih chũudnitíh bácah jãhat ítah chóona, chod dũni, jeá jaihi, búo jumni chóona dũonítidih wã enep be. Caballowãih waó, jíó waoná pah ã jíghop be. Íih jacmant tuu

* 8:12 Ex 10.21-23; Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15 * 9:2 Gn 19.28 * 9:3 Ex 10.12-15 * 9:4 Ez 9.4 * 9:6 Job 3.21; Jer 8.3 * 9:7 Jl 2.4 * 9:8 Jl 1.6 * 9:9 Jl 2.5 * 9:13 Ex 30.1-3

iigát, ïtah chej jam wñijni, tuu jeí biíc dih ã bacap be. ¹⁸ Pánihna, caballowã jacmant bacnijñh tacdih yoób dée cãacwãdih ï mawap be. ¹⁹ Queét caballowã ïñh jacmant, ïñh pñjmantbut cãacwãdih ï mawap be. ïñh pñj maí pah jígoñni jamna, caanjñh cãacwãdih ï chãacáp be.

²⁰ Obohjeéhtih, dawá ï mao judhñitboó búdí yeejép ï yapachah enna yuhna, ï yéej chãjatdih ï cádahcap be. Nemépdih ï wëi cádahcap be. Orojñh, platajñh, bronze wüt jamni ïtahjñh, jeejñh, máajñh ï chãjñidih “Dios caá”, ï niñj jenah joyát dih ï wëi cádahcap be. Caán ï pãpni jéih encan, jéih joicán, jéih jibcanni ã jamuchah yuhna, caandíh ï wëi cádahcap be.* ²¹ Biñh ï yéej chãjatdihbut ï cádahcap be. Cãacwãdih ï mawat, ï weha máha nihcannitjñh ï yéej chãjat, ï nuumát, ï jiwát dihbut ï cádahcap be. Pánih cádahcan, ï túut nuumcáp be.*

10

Bainí papélah quiít bitdih ángel ã ñb jũúwát

¹ Túttimah, biñh wëpép ángel mah tólih diít na ñuhni japmant ã dei jũúwúchah, wã enep be. ãñh wao cháh maí pahni júdu ã jamup be. ãñh móot yeó ã yeh iigát pah ã yeh iiguíp be. ãñh wiona máa iigní pah ã jígohop be. ² Bainí papélah quiít dih watni ã tewep be. ãñh jéihyepmant bóo wio nah búdí mujna chñi ñuh, wáyámant bóo nah jiaboó ã chñi ñuhup be. ³ Pánih ñuhñit, búdí úum náah jamni ã wëp ejep be. Páant ã ejat túttimah, siete láa énoh ã ñuún puñat pah bóo jepahatdih wã joyóp be. ⁴ Páant ã jepahachah joinít, wã daác jwíhip yuh be. Obohjeéhtih, páant wã daacát túut chãjachah, jeámant weemdíh nin pah áí niijíp be. “Siete énoh yáaat pah bóo ã niijátjidiñh ma daacca bojoó”, ã niijíp be.

⁵ Páant ã niiját túttimah, búdí mujdih, jiadihbut chñi ñuhni ángel ãñh jéihyepmant bóo muj nahjñh ã júut ñahanap be. ⁶ Pánih júut ñahanit, nin pah ã niijíp be: “Dios ã enechah, túi yoobópdih wã naóhna caá. Caánboó páantjeh jamni, nihatdih chãjni ã jamna caá. Japmant moondíh, nin baác dih,

nin baác dih moondíhbut, búdí mujdih, búdí mujdih moondíhbut chãjni caá. Buu páant bóojeh tigaá ã páñat. ⁷ Péeni ángel ãñh póojat nahdih ã póojochah, ‘Nin pah wã chãjbipna caá’, Dios ã niijátji pah ã yapbipna caá. Jon jãtñh cãacwãdih naóhcan yuhna, ã naáwát dih naóh yapanitboodíh át túi naóh beedánap wüt jñ. Páant ã niñj naáwátjidiñh buu jwuh ã chãjbipna caá”, caán ángel ã niijíp be.*

⁸ Páant ã niiját túttimah, weemdíh daacát túutcanniji ã jwúub naáwáp be, páant muntih. Nin pah áí niijíp be: “Búdí mujdih jiaboó chñi ñuhni ángel pebhna ma bejeé. Caanná juibínit, ã bíbohni papélah quiít bitdih ma ñbuú”, ã niijíp be. ⁹ Páant ã niijíchah joiná, ã pebhna bejnit, caán quiít bitdih wã ñúbúp be. Páant wã ñúbúchah joinít, nin pah weemdíh ã niñj jepahap be: “¡Dáa! Ma jeémé. Ma jwíñh jeéméchah, belo mac pah ã túi núum jwuhbipna caá. Obohjeéhtih, ma wutat túttimah, nema bijat panihat meemdíh ã jũóh b ipna caá”, ã niijíp be.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, caán quiít bitdih ñbnit, wã jeémép be. Páant ã niijátji biíc yoobó, belo mac pah ã túi núum jwuhup be. Obohjeéhtih, wã jeémát túttimah, nema bijat panihat ã jũúwúp be.* ¹¹ Caandíh wã jeémp péanachah, jeámant nin pah weemdíh áí jwúub niijíp be, páant muntih: “Nihat baác dih moón, mácañ wéhenit, ï maátatut, túttimah ded pah ï yapat pínahdih ma naóh yapanaá”, ã niijíp be.

11

Dios naáwát dih chénewã naóh yapanit

¹ Túttimah, jenah enat pínah dii doóbhdih ángel weemdíh ã wuhup be. Caán doóbhdih ã wuhuchahjeh, nin pah Dios áí niijíp be: “Wíñh muudíh ma jenah enbi jwuhú. Caán muudíh juibí jenah ennit, weemdíh ï cáo wuhat naadíh, weemdíh wënitdihbut ma jenah eneé.* ² Obohjeéhtih, caán muú jóocmant bóo juúhdih ma jenah enca bojoó. Caán juúh judíowã nihcannitdih wuhni caá. Queét cuarenta y dos widh

* **9:20** Sal 115.4-7; 135.15-17; Dn 5.23
Ez 2.8-3.3

* **9:21** Ex 8.15,19

* **10:7** Ex 20.11; Dt 32.40; Dn 12.7; Am 3.7

* **10:10**

* **11:1** Ez 40.3; Zac 2.1-2

* **11:2** Dn 7.25; 12.7; Lc 21.24

pohba wíih títchidih, caán títchidih moondíhbut tábít yeejép í chāj́bipna caá.*
 3 Wíih doonádih í naóh yapaat pínah niijná, chénewā wíihwādih wā wahbipna caá. Páant wā wahachah, jāiná dūwát chóonadih dūonít, mil doscientos sesenta yeó jáapjeh í naóhbipna caá”, ã niijíp be.

4 Queét naóh yapanit chéne olivo wāt jumni nahna panihnit, chéne jíí cáagat nahna panihnitbut í jumna caá. Dios nihat Maáh pebh queét í ñahna caá.* 5 Det queétdih en jāihnit í yéej chāj́hichah, íih jacmant bóo tūu iigát panihatj́ih queétdih í maobipna caá. 6 Queét chénewā í naóh yapaat pah bóo mah ã būugcát pínah wēpat í bíbohbiipna caá.* Mujdih meép mujnajeh táut nūumát pínah wēpatbut í bíbohbiipna caá.* Nin baácdih moondíh judhcabit wunatna í wūhat pínah wēpatdihbut í bíbohbiipna caá. Pánihna, í náahat pah bóo í chāj́bipna caá.*

7 Páant í naóh yapa péanachah, nūmp bóo tólihboó jumni Namó bac jāóhnit,* naóh yapanitj́ih míc maonit, queétdih ã maó yohbipna caá.* 8 Páant ã mawat títtimah, Jesúsdi h í péoh dodh maó yohniji búdí títchidih bóo namáboó íih bácahnaji ã ñajbipna caá. Caán títchidih moón tábít yeejépwā caá. Sodoma títchidih moón, Egipto baácdih moonbát í nihat pah í jumna caá.* 9 Pánihna, bíic peihcanni yeó jáap táí ñaj, bíih yeó jáap tac yoób íih bácahnaji ã ñajbipna caá. Páant bóí yeó jáap ã ñajachah, nihat baácdih moón í wēi enat pínah ni-ijná, íih bácahnajidih í yohat táutcan níit. 10 Queét chénewā, cāacwādih moh yéejanitji í wūnuchah ennit, nihat baácdih moón búdí í wēibipna caá. Pánih wēina, queét mícjeh bíí déedih í míc wūhbipna caá.

11 Íih bácahnaji bíic peihcanni yeó jáap táí ñaj, bíih yeó jáap tac yoób Diosboó queétdih ã jwūub boobipna caá. Páant í boó pud jāúwúchah ennit, nihat cāacwā queétdih í en wáhi bejbipna caá.* 12 Pánihat títtimah, jeámant wéheat búdí ã yáanachah, í joibípna caá. Queét chénewādih nin pah ã niijbípna

caá: “Ninboó ñi pūuh laáb jāúwú”, ã ni-ijbípna caá. Páant ã niijíchah joinít, queétdih jāihnitji í enechah, mah tólihj́ih í pūuh laab béjbipna caá.* 13 Páant í pūuh laab béjehchah, baác búdí ã mémébiipna caá. Páant ã méménachah, caán títchidih bóo dawá mūuná ã būugúchah, siete mil cāacwā í wūnbipna caá. Bitá wūncannitboó en wáhi bejna, “Dios chah wēpni caá”, í niijbípna caá.*

14 Pánih yeejép yapna, chéneji cāacwā yeejép í yapap be. Páant í yapat títtimahbitjeh, bíic láa yeejép í jwūub yapbipna caá, páant mūntih.

Péni nahdih ã póojat

15 Títtimah, péni ángel jwūh ã bíbohni nahdih ã póojop be. Páant ã póojochah, jeámant í wēp wéhenachah, wā joyóp be. Nin pah íí níj wēi naáwáp be:

“Jwí íp Dios, ã wūh Cristo bíicdih nin baácdih moondíh í wātuchah, būu jwūh nihatdih í jepahat táutna caá. Dios ã maáh jumát ã būudcán níit”, í niijíp be.*

16 Páant í niijíchah joinít, Dios pebh chūudnit veinticuatro maátabut, páah yoh ñajnit, caandíh í weñep be.

17 “Maá, meém caá chah wēpni. Jon jātih meém matát jumap tají. Būubut ma jumna caá. Būu jwūh nihatdih ma wātuchah, ma wēpatj́ih ma jepahat táutbipna caá. Páant ma chāj́achah ennit, ‘Táina caá’, meemdíh jwí ni-ijná caá.

18 Nin baácdih moón meemdíh jepahcan-nitboó, í íjip yūh jí. Páant í jepah-catji jíib, būu meémboó queétdih búdí íjnit, peéh chājat táut caá ma chājap.* Wūnnitjidih ma peéh chāj́bipna caá. Obohjeéhtih, míihwā í táí chājatji jíib, queétbodydih ma táí chāj́bipna caá. Ma naáwátdih naóh yapanitji bita míihwā bíicdih majeéh jumnit, í táí wēibipna caá. Maátadih, moh yéejnitdihbut míihwā í jumuchah, ma táí chāj́bipna caá.* Nin baácdih

* 11:4 Zac 4.3,11-14 * 11:6 1R 17.1 * 11:6 Ex 7.17-19 * 11:6 1S 4.8 * 11:7 Dn 7.7; Ap 13.5-7; 17.8 * 11:7 Dn 7.21 * 11:8 Is 1.9-10 * 11:11 Ez 37.5,10 * 11:12 2R 2.11 * 11:13 Ap 6.12; 16.18 * 11:15 Ex 15.18; Dn 2.44; 7.14,27 * 11:18 Sal 2.5; 110.5 * 11:18 Sal 115.13

moondih yéjanitdih b̄u yohat túut caá ma ch̄ajap”, i niijip be.

19 Páant i niiját túttimah, jeáboó jamni Dioih m̄ú j̄ec p̄a lajnidih w̄a enep be. Pánih enna, caán m̄ú diitna, Dios c̄aacw̄adih teo w̄acat túut niijná, ã naóh daácni naaná ã ñ̄hat paihdihbut w̄a enep be. Caandih w̄a enechah, búdí úm náah jamni wedóat énoh ã yáanachah, baác méméat biíc dih, mah cámahni dahnabut ã joh b̄uagup be.*

12

Yad wili, Maí D̄uunibut

1 Páant úm náah jamni ã yapat túttimah, nin baácboó ded pah ã yapat pínahdih Dios jeáboó ã júutap be. Pánih júutni oboh jamni nihcan be. Jeáboó yad wili mi jamuchah, w̄a jw̄ih enep be. Miíh yégueh yeo páh ã yeh iiguip be. Caánt widhdih mi ch̄ai ñ̄uhap be. Maáta i dawát júdu dée, doce cúiw̄a jamni júddih mi dawúp be. 2 Caánt mi weép jáana, tubit mi ñ̄aacáp be.*

3 Túttimah, jeáboó jw̄ub ennit, búdí maí d̄uunidih w̄a enep be. Caán siete waó jamni ã jamap be. Waó jumat pah maáta i dawát júdunadih ã dawúp be. Diez mona jamni ã jamap be.* 4 Æih p̄ijj̄ih cúiw̄adih tacdih yoób dée ã ub p̄ai yoh jéenanap be. Pánihna, yad wili weép jáanachah ennit, mi w̄úhdih joó jeémát túut niijná, mi pebh caán maí ã páñap be.* 5 Páant ã páñachah, newé weépdih mi túuhap be.* Caán wébít nihat baác dih moón i maáh pínah ã jamap be. Páant Maáh chah w̄epni ã jamuchah, c̄aacw̄a caandih i jéih yap yohcan niit. Páant ã c̄aac jamuchahjeh, Dios ã pebhna caanbít dih ã ub ñ̄ah bejep be.* 6 Páant mi w̄úhdih ã ub bejat túttimah, c̄aac wihcapboó, Dios ã ámoh jwejepjina beh wili mi jwei béjep be. Caanná mi jamuchah, mil doscientos sesenta yeó jáap Dios caántdih ã en dawáp be.

7 Páant mi jweyát túttimah, jeáboó i míc mawachah, w̄a enep be. Miguel Æih ángelw̄a biíc dih j̄óh̄nit, Maí D̄uuni Æihw̄a biíc dih i jamapna míc mawadih i j̄uibinap

be.* 8 Pánih míc maonit, Miguelw̄aboó Maí D̄uuniw̄adih yap yohnit, jeáboó i jw̄ub jumat túutcap be. 9 Pánih yap yohna, caán Maí D̄uuni, nemépw̄a i maáh, Satanás w̄ut jamnidih, Æihw̄a biíc dih nin baácna ã yohop be. Nihat baác dih moondih yeeni caá ã jamap.* 10 Túttimah, jeámant nin pah biíh ã w̄ep naáwáchah, w̄a joyóp be:

“B̄u jw̄uh jw̄i íp c̄aacw̄adih ã túi ubna caá, b̄uca. Jw̄i íp ã w̄utatdih yap yohnit i wihcan caá. Æ w̄ahni Cristodihbut det yap yohnit i wihcan caá. Nemépw̄a i maáh jeáboó jamnijidih baácboó ã yoh jéenanap be. Caán nemépw̄a i maáh yeó jáap jumat pah, chei jumat pahbut jw̄i déew̄a panihnit Jesúhw̄adih ‘Nit yeejépw̄a caá’, jw̄i ípdih niij naóh yacna ã ch̄aj jw̄uhap j̄i.*

11 Queét Jesúhw̄a Oveja W̄úh meépdih túi jenah joinit, nemépw̄a i maáhdih i yap yohop be. ‘Jesucristo w̄an w̄uhna, jw̄i yéejatdih ã yoh w̄uhap j̄i’, niijnit, nemépw̄a i maáhdih yap yohnit i jamna caá. Páant túini dooná dih i naáwát peéh, bita queétdih i mawíhichah yahna, Cristoih dooná dih i naóh cádahcap be.

12 Nemépw̄a i maáh baácboó yoh jéenani ã jamuchah ennit, yeéb jeáboó jamnit ñi weñé. Obohjeéhtih, yeéb con baácboó jamnit, búdí mujboó jamnitbut moh yéejnit ñi jumbipna caá. Pánihna, caandih peéh ch̄ajat pínah toáh j̄úw̄achah jéihna, nemépw̄a i maáh búdí ã íjna caá. Pánih íjnit, ñi pébhna j̄uibina, yeebdih ã moh yéejabipna caá”, Æi niijip be.

13 Miguel caandih ã yohatdih jéihnit, Maí D̄uuni wébít índih ã ñ̄un béjep be.

14 Obohjeéhtih, Dios caántdih búdí jawíh muj jw̄apa pah bóo ã w̄uhap be, c̄aac wihcapboó mi j̄ij jwei béjat pínah niijná. Caanná mi j̄uibiat túttimah, biíc peihcanni jópchi túi beéd, biíh jópchi tac yoób Dios caántdih ã en daobipna caá, Maí D̄uuni

* 11:19 Ap 8.5; 16.18-21 * 12:2 Mi 4.10 * 12:3 Dn 7.7 * 12:4 Dn 8.10 * 12:5 Is 66.7 * 12:5 Sal 2.9

* 12:7 Dn 10.13,21; 12.1; Jud 9 * 12:9 Gn 3.1; Lc 10.18 * 12:10 Job 1.6-12; Zac 3.1 * 12:14 Dn 7.25; 12.7

caántdih ã yéjacat pínah niijná.* ¹⁵ Caanná mi bejechah, caántdih daabáát túut niijná, búdí m̄j pah bóo Maí D̄hni ã éguep be. ¹⁶ Páant ã éguechah ennit, caántdih wapat túut niijná, baácboó ã dúuc bejep be, ã égniji mah caán íitboó ã nooj yác bejat pínah niijná. ¹⁷ Páant ã nooj yác bejechah ennit, caántdih jéih maocan, Maí D̄hni búdí ã íjip be. Pánih íjnit, caántdih buájacan, mi jaimená, Dios ã wutatdih jepahnit, Jesúih táini doonádih jepahnitdih míc mawadih ã bejep be. ¹⁸ Pánihna, Maí D̄hni búdí m̄j jw̄ejdih bóo óondih ã juibí ñh̄p be.

13

Búdí m̄jmant aáb j̄óhni Namó

¹ Páant caán óondih Maí D̄hni ã j̄i ñh̄chah, caán búdí m̄jmant Namó jw̄h, pah j̄inít, ã aáb j̄úwáchah, wã enep be.* Caán Namó queét chénewã Dios naáwátdih naóh yapanitjidih maonijeh m̄ntih ã jum̄p be. Caán siete waó jum̄ni, diez mona jum̄ni ã jum̄p be. Ñih mona jum̄t pah maáta ã d̄wát j̄adunadih ã d̄wúp be. Ñih waonádihbut w̄t daácni ã jum̄p be. Caán w̄tna “WEÉM CHAH WĒPNI CAÁ”, ã niíj daacátdih enna, Dios búdí ã íjna caá.* ² Caán Namó jió daacá, w̄pép bejni, tac behni pah ã jum̄p be. Búdí jítcha jum̄ni, búdí téih chóabut jum̄ni, w̄pép ã jum̄p be. Ñih jac búdí jió jac pah bóo ã jum̄p be.* Maí D̄hni bóo Namó ã wutat pínah w̄patdih ã w̄h̄p be. Pánih w̄h̄na, queét chénet pah nihat cáacwãdih wutat túut niijná, caandih maáh ã waadánap be. ³ Caán Namodih mao yohíhna, bíic wao dáhdih ã búh baacátji jw̄ub ñh̄mni ã jum̄p be. Pánihna, caán ã jw̄ub ñh̄mátjidih ennit, nihat cáacwã en wáhi bejnit, Namó queétdih ã wutachah, ã jepahap be. Nihat áihwã ã jum̄p be. ⁴ Namó ã wutat w̄pat pínahdih Maí D̄hni ã w̄h̄chah enna, cáacwãboó bódicha caj yoh ñajnit, caandih ã weñep be. Namodihbut ã weñep be. Pánih w̄ina, nin pah Namodih ã niíj weñep be: “Bíih meém ma w̄pat panihni ã wihcan

caá. Det meemdih míc maona, ã jéih yap yohcan niít”, ã niíjip be.

⁵ “Chah w̄pni caá”, Namodih niijnít, Diosdih yeejép ã wéhenachah yuhna, Diosboó joyáh bojnit, cuarenta y dos widhjih maáh ã jum̄t túutap be. ⁶ Caán Namó Diosdih, áih w̄tdih, ã jum̄pdih, jeáboó jum̄nitdihbut yeejép ã wéhenap be.* ⁷ Dioíhwãdih míc maonit, queétdih ã yap yohop be. Páant ã yap yohochah yuhna, Dios ã enah bojop be. Páant caandih Dios ã wutcah, áta jéih yap yohcan tagaá. Pánihna, nihat cáacwã poómp jum̄t pah, nihat mácah wéhenit, nihat baácndih moondih Namó maáh ã jum̄ jw̄h̄p be.* ⁸ Nihat Diosdih jepahcannit mícjeh Namó pebh juibí bódicha caj yoh ñajnit, caandih ã weñep be. Dios nin baácndih ã ch̄jat pínah j̄tíh, áihwã pínah ã w̄tnadih átát daacáp wut j̄i. Caán ã daácni tólih Oveja W̄úh ã maoníh tólih caá. Pánihna, caán tólihdih ã w̄tdih daacca naáhwã mícjeh Namodih ã weñep be.*

⁹ ¡Det molít jum̄na, ã joyoó naáh!

¹⁰ Det nemat muúboó nemnit pínahdih ã nembipna caá. Det jw̄ag maonit pínahdihbut ã jw̄ag maobipna caá. Pánihatdih jéihna, jw̄it Dioíhwã yeejép yapna yuhna, caandih túi jenah joí cádahcat caá náahap.*

Baác dítmant j̄óhni Namó

¹¹ Túttimah, bíih Namó baácmant ã bac j̄úwáchah, wã enep be. Oveja w̄úh chéne jáap mona j̄óhnbít pah jíghni úm náah ã wihcap yuh be. Obohjeéhtih, ã wéheat úm náah jum̄ni ã yáanap be. ¹² Pánihna, m̄jmant j̄óhni Namóboó, baácmant j̄óhndih maáh ã waadánap be. Páant ã maáh waadániboó, nihat baácndih moondih m̄jmant j̄óhni Namó, búh baácnijidih ã weñat túutap be. ¹³ Baácmant j̄óhni Namó ã w̄patdih j̄utnit, búdí iigát déedih jeámant ã buég jéen j̄úwát túutap be, cáacwã caandih en wáhi bejnit, ã jepahat pínah niijná. ¹⁴ M̄jmant j̄óhni ã wutachah, baácmant j̄óhnbóo ã w̄patj̄ih cáacwãdih ã yeenap be. Pánih yeena, jw̄íh jum̄ni pah jíghnidih ã p̄pat túutap be.

* **13:1** Dn 7.3 * **13:1** Ap 17.3-12 * **13:2** Dn 7.4-6 69.28; Ap 3.5 * **13:10** Jer 15.2; 43.11

* **13:6** Dn 7.8,25; 11.36 * **13:7** Dn 7.21 * **13:8** Sal

Caán jwíih jumni íbat naajíh í búuh baác yohniji yuhna, ã jwúub boonap be. Páant í chãjachah enna yuhna, Dios páantjeh ã enah boj jwuhup be.* ¹⁵ Baácmant jãóhni Namoboó mujmant jãóhni pah jígohni í pãpnijidih caolíh ã jéyanachah, ã wéhenap be. Det caán pãpnidih í wëicat enna, ã mao yohat túutap be. Diosboó caandíh páantjeh ã chãj jwuhat túutap be. ¹⁶ Caán baácmant jãóhni Namó nihat cãacwãdih biquína íih jéihyepmant bóo téihya páhanadih, bitadih íih móot jãúhnadih ã daacát túutap be. Oboh jumnit, maáta, dawá bíí dée bíbohni, moh yéejnit, teo wãhniit, teo wãhcannitdih, nihat bíic yoobó ã daacát túutap be. ¹⁷ Caán jwíih jumni Namó biquínadih ãih wãtdih, bitadih ãih número dih daácca naáhwãdih ã jíib chãjat túutap be.

¹⁸ Caán daacát dih táí jéihyat caá náahap. Dios ã teo wáacatjéh jéihniit jumna, Namóih daacát dih ní táí beh enbipna caá. Caán número newéih wãt ã jumna caá. ãih número seiscientos sesenta y seis caá.

14

Oveja Wúúh, ã ñíonitbut

¹ Túttimah, jeáboó jumni Sión wãt jumni jeejéh ñahni Oveja Wúúhdih wã enep be. ãjeéh dawá, 144 mil cãacwã í jumup be. Queét ãih wãtdih, ã ípíh wãtdihbut íih móot jãúhnadih daácnit í jumup be.*

² Queét dih wã joyóchah, jeámant áí yáanap be. Búdí dóo ã yáaat pah, búdí énoh ã yáaat pahbut áí yáanap be. Árpas í niijní bíitat dahna ã yáaat pahbut áí yáanap be.

³ Caanjíh maáh ã chúudup pebh, chéneha míic dawá quíibna jumnit ángelwã, veinticuatro maáta pehbub, queét 144 mil cãacwã í ñuhup be. Caanjíh ñuhniit, jáap ewatdih eona í chãjap be. Nin baác dih jumnitjé yéejat yohnit, ã táí ubnit jumna, queétjeh caán jáap ewatdih í jéihyep be. ⁴ Queét í weha mána yaádh nihcannitjéh yéej chãjcannit jumna, Oveja Wúúhdihjeh táí péenit í jumup be. Yeejépwãjeéh jumnitjidih Diosboó áihwã pínah ã ubup be. Queétboó áihwã pínah, Oveja Wúúh pínahbut, táí jepahniit í jumup

be.* ⁵ Pánihna, yeecannitjeh jumna, yéejat wihcannit míic í jumup be.*

Bíic peihcannit ángelwã í naóh jéenaat

⁶ Túttimah, jeáboó yeó nump bíih ángel ã jiijíchah, wã enep be. Dioíh táini dooná páantjeh jumnidih nihat cãacwã poómp jumap pah, nihat mácah wéhenit, nihat baác dih moondíh naóhni ã jumup be.

⁷ Caán ángel wëp naóhna, nin pah ã níj jéenanap be: “Diosdih ní úmá. Búu jwuh cãacwãdih peéh chãjat túut caá ã chãjap. Pánihna, caandíh ní wëi naáwá. Caánboó nihat jeáboó jumnidih, nihat con baácboó jumnidihbut chãjni caá. Pánih wëpni ã jumuchah jéihna, caandíh bó díchah caj yoh ñajnit, ní weñeé”, ã niijíp be.

⁸ Páant ã niiját túttimah, bíih ángel jwuh nin pah ã níj jéenanap be: “¡Ní joyoó! Babilonia wãt jumni búdí tútchidih moón wëpniit í jumuchah yuhna, queét dih Dios jáantjeh ã yoh beedána caá.* Queét páant ã yohnit nihat bitadih í yéej chãjat túutap be. Máihniit, bitadih í wãhuchah, queétbut bíic yoobó tubit yeejép í chãjap be. Pánih chãjna, ‘Dios caá’, í níj pãpnidih í weñechah, queétbut í en yacap be”, ã niijíp be.

⁹⁻¹⁰ Queét chéne ángelwã í niiját túttimah, bíih ángel jwuh, nin pah ã níj jéenanap be: “Det Namodih, ã pãpat túutnidihbut wëinit, íih móot dih, téihyadh ãih wãt daácnit dih Dios ã peéh chãjbipna caá. Dios queét dih búdí íjnit, iiguípna ã wahbipna caá. Caán dabcanni iiguípboó jumna, queét tubit tubana, moh yéej náah jumnit, tubit í ñaacbipna caá. ãih ángelwã, Oveja Wúúhbut í enechah, yeejép í yapbipna caá.* ¹¹ Caán iigát tau jeí ã yaicán níit.* Queét tubit jígah náah jumnit páantjeh í jumbipna caá. Nihat cãacwã Namodih bó díchah caj yoh ñaj wëinit dih, yeejép tubat páantjeh ã jumbipna caá. Yeó jáap jumap pah, chei jumap pah bíic yoobó í tubabipna caá. ã pãpat túutnidih wëinit, ãih wãt daácnit dihbut páant yeejép í yapbipna caá”, ã niijíp be.

* **13:14** Mt 24.24; 2Ts 2.9-10 * **14:1** Ez 9.4; Ap 7.3 * **14:4** Ex 23.19; Stg 1.18 * **14:5** Sof 3.13 * **14:8** Is 21.9; Jer 51.8; Ap 18.2 * **14:9-10** Gn 19.24; Sal 11.6; Is 51.17; Jer 25.15; Ez 38.22; Ap 16.19 * **14:11** Is 34.10

12 Páant yeejép ì yapachah ennit, jwiít Dioíhwāboó ã wʉtatdih jepahnit, Jesúsdiñ cádahcat caá náahap.

13 Túttimah, jeámant ã jwúub wéhenachah, wā joyóp be. “Nindih ma daacá: ‘Det Jesúsdiñ caandíh cádahcannit jumna, ì wʉnat túttimah, búdí ì wēibipna caá’ ”, ã niijíp be.

Páant ã niiját túttimah, Túini Espíritu jwuh nin pah ã niijíp be: “Páant ta tigaá. Yoobópdiñ tigaá. Queét búdí ì tewatdih péanit, ì choobipna caá. Dios pebhboó ì púuh laáb juibínachah, ì túi chājatjidih jéihnit, queétdih ã túi chājbipna caá. Pánihna, queét caanná juibínit, búdí ì wēibipna caá”, ã niijíp be.

Dios cāacwādiñ ã ñíwat

14 Túttimah, túi baabní mah tólihdih wā enep be. Caán mah tólihdih niñat cāacwā úud jeñé ã chúudup be.* Caán chúudni maáta ì dawát oro júduhdih ã dawúp be. Biíc íbat túi eeép, pácahdih ì bóodat naá déedih ã bíbohó be. 15 Túttimah, biñh ángel Dios ã jumupmant ã bac jūúwúp be. Pánih bac jūóhñit, mah tólihdih chúudnidih ã wēp ejep be: “Buu jwuh Dios ã jenahat láa ã juiñá caá. Pánihna, míh pácahi panihni ã túi baabáchah, ma bíbohni íbat naajñh míh cāacwādiñ ma ub beedá bojóó”, ã niijíp be.* 16 Páant ã niijíchah joinít, mah tólihdih chúudni ã bíbohni íbat naajñh nin baácdiñ bóo pácahi panihnidih ã bóod jwíhip be.

17 Túttimah, biñh ángel jwuh Dios ã jumupmant ã bac jūúwúp be. Caanbát mah tólihdih chúudni ã bíbohni dée íbat naa mántih ã bíbohó be. 18 Túttimah, biñh ángel jwuh Diosdiñ cáo wāhat naa pébh jumni ã bac jūúwúp be. Caánboó caán naadíh bóo tuu iigátidih en daoní jumna, nin baácboó iig beedáát pínah wēpat bíbohni be. Pánih bac jūóhna, eeép íbat naá bíbohni ángeldih ã wēp ejep be: “Con baácdiñ bóo jumni jiwá iguíha panihni ã túi ei beedná caá. Pánihna, ma bíbohni íbat naajñh caandíh ma bóod ub beedánaá”, ã niijíp be. 19 Páant ã niijíchah joinít, caán ángel nin baácdiñ bóo iguíh pihanadiñ ã bóod ub beedánap be. Páant ã bóod ub beedánit, caán iguíh

pihanadiñ ì búuh chuñat júáboó ã yoh yacap be. Páant ã yoh yacat pahjeh tigaá, caandíh náahcannitdih Dios búdí íjñit, queétdih peéh chājna, ã yohbipna caá. 20 Pánih yohna, caán tútchi jwējdih ì búuh chuñat júádih iguíh pihanadiñ ì búuh chuñat dée pah yeejép cāacwādiñ ã mao yohat túutup be.* Caanjñh ì mao yohochah, ìih meép ã nooj bác bejep be. Caán meép muj pah ã jumup be. Tres cientos kilómetros ã nooj béjep be. Pánih nooj béjna, chéne metros dée ã numahap be.

15

Cāacwā yeejép ì yapat pínahdiñ siete ángelwā ì bíbohó

1 Túttimah, jeáboó enna, úum náah jumnidih wā en wáhi bejep be. Nin baácboó ded pah ã yapat pínahdiñ weemdíh ã júutup be. Caán oboh jumni niñcan be. Nin pah jíghatdih wā enep be: Siete ángelwā ì jumup be. Cāacwā ì yéjatdih Dios búdí íjna, queét siete ángelwāboó yeejépwādiñ ã pée peéh chājat túutnit pínah be. Pánihna, siete láa pohba cāacwādiñ ì peéh chājat pínah niijná, queétdih wahat túut ã chājap be.

2 Queét ángelwādiñ wā enat túttimah, búdí mujdih wā enep be. Caan muj túi jélepni tuu iigátñh widni ã jumup be. Namodih, ã pápat túutnidih, ãih númerohdih ã daacát tútatdihbut jepahcannitji caán muj jwējdih ì ñuhuchah, wā enep be. Caanjñh ñuhñit, Dios ã wāhni árpas ì niijní biitat dahnadiñ ì bíbohó be. 3 Dios ã yap yohatjidih jenah joinít, Diosdiñ teo wāhni Moisés ã chājatjidih eona,* Oveja Wūh ã chājatjidihbut wēi eona, nin pah ì niij ewep be:

“Maá, meém chah wēpni caá. Ma chājatdih enna, jwí en wáhi bejna caá. Chah túini caá ma chājat. Meém niñat baácdiñ moón ì maáta chah maáh caá. Yoobópdiñ chājni caá.

4 Niñat cāacwā meemdíh úumñit, ‘Chah wēpni caá’, ì niijbipna caá.* Meemjéh yéjat wihcanni caá. Niñat baácdiñ moón yoobópdiñ ma chājatdih enna,

* 14:14 Dn 7.13 * 14:15 Jl 3.13 * 14:20 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 19.15 * 15:3 Ex 15.1-18 * 15:4 Jer 10.7

ma pebh juibínit, bódicha caj yoh ñajnit, meemdih í wēibipna caá”, í niijíp be.*

⁵ Tálttimah, jeáboó jwúub ennit, Dioih múú jęc pāa lajnidih wā enep be. Pánih enna, caán múú diítna, Dios cāacwādih teo wāacat túut niijná, ā naóh daácni naaná ā ñahat paihdih ā ñajat tólihdihbut wā enep be.* ⁶ Caán múúdih wā enechah, queét siete ángelwāboó yeejépwādih ā pée peéh chājat túutnit pínah caán múú diítna jumnit, í yoób bac jūúwúp be, buca. Túi baabní yeh iigni yégueh chóona daonít, oro tōpjih jōóh poómp yoób júi wái chéonit míc í jumap be. ⁷ Páant í bac jūúwúchah, biíc dawá quíibna jumni ángelboó queét siete ángelwādih í yoobó oro pamapnadih ā wāhup be. Caan pámap diít dih cāacwā í yeejatdih Dios páantjeh jumni, bádí íjna, ā peéh chājat pínah túi yáoni ā jumap be. ⁸ Páant ā wāhuchahjeh, Dioih múú diítna ā yeh iigát, ā wēpatbut jumna, tūu jeí ā jum peét bejep be. Pánihna, Dios ā wēpat bádí jumna, queét siete ángelwā í peéh chājat pónih, tūu jeí múujéh ā jumuchah, ded biíc ā jéih waadcáp be.*

16

Dios cāacwādih ā peéh chājat jumni siete pamapna

¹ Tálttimah, Dios áih múumánt ā wēp naóh bacanachah, wā joyóp be. Queét siete ángelwādih nin pah áí niij naáwáp be: “Wā niijátji pahjeh, buu baác dih moondih peéh chājat túut caá wā chājap. Pánihna, ñi bíbohni pamapna diítboó jumnidih ub bejnit, baácboó ñi puoh jéenabí”, ā niijíp be.

² Páant ā niijichah joinít, biíc ángel ā bíbohni pamapdih ub bejnit, caán diítboó jumnidih baácboó ā puoh jéena bojop be. Páant ā puoh jéenanachah, Namoih cāacwā yeejép yaohna jumnit í jumap be. Queét áih wāt daonít mícjeh, caan páh jígohnidih í pāpnidih wēinit í jumap be. Páant í chājatji jíib, queétdih ā peéh chājachah, nihat íih bācahnadih dawá yahwítna ā jumuchah, queét tubit yeejép í tubanap be.*

³ Páant ā puoh jéenaat tálttimah, biih ángel jwuh ā bíbohni pamap diítboó jumnidih bádí mujboó ā puoh báaha bojop be. Páant ā puoh báahanachah, caan múj meépjeh ā jumah bejep be. Wunniih meép pah ā jíghop be. Páant yeejép meép ā jumuchah, caan mújboó jumnit nihat queejwā í túi wun beedáh bejep be.

⁴ Chénewā í puoh jéenaat tálttimah, biih ángel jwuh ā bíbohni pamap diítboó jumnidih nihat mujnaboó, meo waócáhnadihbut ā puoh báahani ā chūúup be. Páant ā chūúuchah, meép mujna mícjeh ā túut núum beedáh bejep be.* ⁵ Páant ā túut núumachah ennit, biih ángel mujnadih en daoní, nin pah áí niijíp be:

“Dios, meém yeejat wihcanni caá. Jon jātih, buubut ma jumna caá. Pánihna, cāacwā yeejép í chājachah enna, queétdih peéh chājna, meép mujna chājat yoobópdih tigaá.

⁶ Namoihwāboó míhwādih maona, meép í yohop be. Páant í mawatji jíib, queétdih meépdihjeh ma babhbat túutat yoobópdih caá. Páant ma chājatdih tibeé queét í náahap be”, ā niijíp be.

⁷ Páant ā niiját tálttimah, Diosdih cáo wāhat naajéh ā wéhenachah, wā joyóp be. “Páant tigaá. Maá, meém chah wēpni caá. Yeeat wihcanni, yoobópdih tigaá ma peéh chājap be”, áí niijíp be.

⁸ Biíc peihcannit í puoh jéenaat tálttimah, biih ángel jwuh ā bíbohni pamap diítboó jumnidih yeodih ā puoh jāhanap be. Páant ā puoh jāhanachah, cāacwādih ā tehaat pínah niijná, Dios yeodih tubit ā chāhaat túutap be. ⁹ Pánihna, cāacwā tubit wun teha, Dios queétdih ā peéh chājatdih jéihnit, caandih yeejép í jūihñup be. Yeejép yapna yuhna, í yeejatdih jīgahcan, í noón cádahcap be. “Dios túini caá”, í niij wēi naóhcap be.

¹⁰ Chénena míc í puoh jéenaat tálttimah, biih ángel jwuh ā bíbohni pamap diítboó jumnidih Namoih chūudupboó ā puoh jéenanap be. Páant ā puoh jéenaat tálttimah, ā maáh jumapboó ā dupááh bejep be.*

* 15:4 Sal 86.9 * 15:5 Ex 38.21 * 15:8 Ex 40.34; 1R 8.10-11; 2Cr 5.13-14; Is 6.4 * 16:2 Ex 9.10; Dt 28.35

* 16:4 Ex 7.17-21; Sal 78.44 * 16:10 Ex 10.21

Pánihna, queét yaoh jumnit, tubit tubana, ñih nuúcdih ñ néeh cháacáp be. ¹¹ Dios queétdih ã yaoh chájachah jéihna, caandíh yeejép ñ jühñup be. Queét tubit tubana yuhna, yeejép yahwítna ðuoná yuhna, ñ yeejép chájatdih jīgahcan, ñ noón cádahcap be.

¹² Biícjñh bóo téihya ángelwã ñ puoh jéenaat túttimah, biíh ángel jwuh ã bíbohni pamap díitboó jumnidih Éufrates wüt jumni mujna ã puoh báahanap be. Páant ã puoh báahanachah, caan muj ã jōpah bejep be, yeó aáb jūwúpman moón maáta ñih cáacwã biícđih ñ chúhat pínah niijná.*

¹³ Túttimah, biíc peihcannit nemépwã bubúwã pah jíghnitdih wã enep be. Biíc Maí Ðuñniñh jacmant ã bac jūwúp be. Biíh mujmant jūóhni Namoiñh jacmant ã bac jūwúp be. Biíh, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, niij yeeni baácmant jūóhni Namoiñh jacmant ã bac jūwúp be.

¹⁴ Queét biíc peihcannit nemépwã cáacwã ñ jéih chájca naáhdih cháj jútñit pínah ñ jumap be. Nihat baácdih moón ñ maáta ñih cáacwãdihbut ñ míc mawat tútup be. Páant ñ míc mawat pínah yeó jáap Dios chah wēpni nihat cáacwãdih wutni jumna, pée míc mawat yeó jáap ã jumuchah, caandíh eníhcannitdih Dios ã yap yohbipna caá.

¹⁵ Caandíh wã enat pónih, nin pah Jesús jwuh ãi niij naáwáp be: “**¡Ñi joyoó! Nuñni cáac ñi náhnicah, nuñmúđih ã juibíat pah, weembát ñi náhnicah, wã dei bejbipna caá.* Pánihna, yégueh ðuonít ñ tíccat pah, táinidih chájnít, wã jwúb dei juibínachah, ñi tíccan niít. Páant wã dei juibíat pínahdih táí pñinit, búdí ñi wēibipna caá**”, ã niijíp be.

¹⁶ Queét biíc peihcannit nemépwã nihat baácdih moón ñ maátadih míc mawat tút niijná, ñ yoób míc wáacat tútup be. Hebreo wéheatjñh “Armagedón”, wüt jumapboó ñ míc wáacap be.*

¹⁷ Seis ángelwã ñ puoh jéenaat túttimah, caán péeni jwuh ã bíbohni pamap díitboó jumnidih johlit jumapboó ã puoh yohop be. Páant ã puhwuchahjeh, ãih muñmánt Dios wēpép ãi niijíp be: “¡Páant bóojeh

tigaá, buca!” ã niijíp be. ¹⁸ Páant ã niijichahjeh, ñum náah jumni yoobát énoh wedóat biícđih pñi, baác búdí ã méménap be.* Jon jätih páant bóo pohba baác ãpñ mémécan jñi. Buñ caá chah baác méméat ã yoób jumap. ¹⁹ Páant ã baác méménachah, caán búdí tútchi, dúuc peét bejna, biíc peihcanni tútchina pah ã cháwáp be. Nihat biíh tútchinabut ã boto jéen beedáh bejep be. Caán búdí tútchi, Babilonia wüt jumni tútchidih moón tubit yeejép ñ chájatjidih náhnina, búdí íjñit, Dios queétdih búdí ã peéh chájap be.* ²⁰ Pánih baác méména, nihat quewana boto daab béj, jeenábut ã boto jéen beedáh bejep be. Pánihna, dedé jeé, quewabut ã noón wihcap be.* ²¹ Dahwani cámahni mah dahna cáacwãdih ã buug lájap be.* Caán cincuenta kilos pah bóo chodni dahna ã jumap be. Pánihna, queétdih ã buug lájachah, cáacwãdih tubit ã peéh chájachah ennit, Diosdih yeejép ñ jühñup be.

17

Tubit yeejép chájat tútñih

¹ Túttimah, siete pamapnadih bíbohniit ángelwãjeéh jumni wã pebh jwinít, nin pah weemdíh ã niij naáwáp be: “Ma en jūwú. Dawá mujna chah chúdnih dawá cáacwãdih tubit yeejép mi chájat tútat peéh, Dios ã peéh chájat pínahdih meemdíh wã jútñit caá.* ² Nihat baácdih moón ñ maátadih mi wutna caá. Queét maáta caántdih jepahnit, mijeéh ñ yéj chájap be. Páant ñ chájachah, nihat cáacwãbut biíc yoobó ñ yéj chájap be”, ã niijíp be.*

³ Páant ã niiját túttimah, Túini Espiritu ã wēpat weemdíh búdí ã jumuchah, cáac wihcapboó ángel weemdíh ã ub bejep be. Ñ ub juibínachah, ðuñni Namojih yad wili mi chúduchah, wã enep be. Caán Namó wã jwíih ennijeh muntih ã jumap be. Caán siete waó jumni, diez mona jumni ã jumap be. Ñih waonádih dawá wüt yee daácní ã jumuchah ennit, Dios búdí ã íjñina caá.* ⁴ Caanjñh chúdnihboó maáta ñ ðwát chóodih mi ðwáp be. Caán chóona

* **16:12** Is 11.15 * **16:15** Mt 24.43-44; Lc 12.39-40; Ap 3.3 * **16:16** Jue 5.19; 2R 9.27; 23.29; 2Cr 35.22; Zac 12.11

* **16:18** Ap 8.5; 11.13,19 * **16:19** Is 51.17; Jer 25.15; Ap 14.10 * **16:20** Ap 6.14 * **16:21** Ex 9.23; Ap 11.19

* **17:1** Jer 51.13 * **17:2** Is 23.17; Jer 51.7 * **17:3** Ap 13.1

chod dñuni, ñunúp mac pah chítah jumni, dawá oro, búdí jíb jumni jeé tíbna, perlas wüt jumni tíbna bíicdih í wid búudhni ã jumrap be. Oro pamapdihbut mi bíbohó be.* Caán pámap túi jíghni jumna yuhna, caán diitboó búdí yeejép mi chãjat ã jumrap be. ⁵ Caánt yeejép wili miíh móot júúhdih mi wüt daácni ã jumrap be. Caan wátdih bita í túi jéihcan caá. Nin caá mi wüt: “BÚDÍ TÚTCHI BABILONIA WÛT JUMNI TÚTCHI PAH CAÁ. NIHAT YÉEJ CHĀJATDIH ÑINAHAT TÚTNIH, DIOSDIH NÁAHAT TÚTTCANNIH CAÁ”, niij daác búudhni mi jumrap be. ⁶ Dawá Jesúíhwádh miíc maonit, íih meép í yohochah enna, máihni pah búdí mi weñep be. Jesúsdih í cádahcat jíib caánt queétdih mi mawap be.

Caántdih ennit, weémboó wã en wáhi bejep be. ⁷ Páant wã en wáhi bejchah ennit, ángel weemdih nin pah ã niijép be: “¿Dépanih tigaá ma en wáhi bej? Ma jéihca naáh yad wilidih mi chúudni Namo siete waó jumni, diez mona jumnidihbut wã jéihyabipna caá. ⁸ Caán Namo jãtíh jumni ã jumrap be. Obohjeéhtih, bññ ã wih jwuhcan caá. Túttimah, caán ñamah bóo ítmant jumni ã bac júúhbipna yuh caá.* Páant ã bac júúwát túttimah, iiguírna ã bejbipna caá. Nin baác ã jummat pínah jãtíh Dios áihwã pínah í wütdih áih papélah tólihdih ã daacáp jí.* Pánihna, ã daacca naáhwãboó caán Namo ã jwúub jíghochah, í en wáhi bejbipna caá.

⁹ “Bññ wã naáwátdih jéihíhna, ñi túi joyoó. Namoíh siete waoná, siete jeená panihni ã jumna caá. Caán siete jeenájih caánt mi chúudrap be. Caán siete jeená siete maátadih mi wutnit ã jumna caá. ¹⁰ Cinco maáta í maáh jummatjí jáantjeh ã bññdáh bejep be. Bíih queétdih túttimah, bññ maáh ã jumna caá. Bíihboó caán túttimah maáh waadnít, bahniyeh ã jumbipna caá. ¹¹ Namoboó jãtíh jumni, bññ wihcanni, queétdih siete maáta túttimah, jwúub jumna, maáh ã waadbipna caá. Caán siete maátajeéh jumni caá. Túttimah, iiguírna ã bejbipna caá.

12-13 “Namoíh mona, diez maáta panihnit

* 17:4 Jer 51.7 * 17:8 Dn 7.7; Ap 11.7 * 17:8 Sal 69.28; Ap 3.5; 13.8 * 17:12-13 Dn 7.24 * 17:14 Dt 10.17; Ap 19.16 * 18:2 Is 21.9; Jer 51.8; Ap 14.8 * 18:2 Is 13.21; Jer 50.39

í jumna caá.* Dawá cáacwã í chah maáta pínah í jumna caá. Obohjeéhtih, queétdih maáta í waad jwuhcan caá. Queétdih diez maáta bíic yoobó jenah joinít, Namoíhwã í jumbipna caá. Pánihna, íih baácndih moón í chah maáh Namodih í waadbipna caá. ¹⁴ Queétdih diez maáta Namo bíicndih bejnit, Oveja Wúúh ã ñíonit, caandíh cádahcannit bíicndih í jumrapna, miíc mawadih í jwúubipna caá. Páant í miíc mawachah yuhna, Oveja Wúúh áihwã bíicndih queétdih í yap yohbipna caá. Caán Oveja Wúúh nihat cáacwã í maáta chah Maáh caá ã jumrap. Pánih chah wëpni jumna, queétdih ã yap yohbipna caá”, ángel ã niijép be.*

¹⁵ Caanjéh mñntih nin pah ã jwúub niijép be: “Bññ caánt yeejép chãjnih dawá mñjna chah chúudnih ded pah mi jummatdih wã naóhbipna caá. Caan mñjna nin baácndih moón, dawá cáacwã í jummat pah caá. ¹⁶ Caán Namoboó, diez maátajíh yeejép chãjnihdih í eníhcan níit. Pánihna, queétdih miíh bíi déedih, miíh túini yéguehdihbut dúuc wáí beedánachah, tíic náah jumni mi chãóbipna caá. Miíh déepdihbut í jeémpbipna caá. Páant í jeémp júdhnidihbut í cáo yoh beedábipna caá. ¹⁷ Dios yeejép chãjnihdih yohat túut niijná, queétdih diez maátadih bíic yoobó ã jenah joyát túutrap be, Namodih íih baácndih moón chah maáh ã jummat pínah niijná. Jon jãtíh Dios ã niijátji pah ã yap beedéchahjeh, Namoboodíhbut ã yohbipna caá. ¹⁸ Caánt ma ennihji nin panihni mi jumna caá: Caánt Babilonia wüt jumni búdí tútchi panihni caá. Caán tútchidih moón nihat baácndih moondíh yeejép wutnit í jumna caá”, ángel ã niijép be.

18

Babilonia tútchi yohni ã jummat

¹ Túttimah, bíih ángel, Dios pebh jumni ã dei júúwúchah, wã enep be. Búdí wëpni jumna, ã yeh iigát nihat baácboó ã túi baabáp be. ² Pánih dei joinít, caán ángel tubit ã wëp niijép be:

“¡Yohni caá bñca! Wëpép Babilonia tútchidih moondíh Dios jáantjeh

ã yoh beedánap be.* Bũũ dawá nemépwã, yeejép jwébehwã, cãacwã ã en iinít míicjeh ã jũmna caá.*

³ Nihat baácđih moón, ã maáta biícđih, caán tãtchidih moón yeejép ã chãjachah, ã en yacap be. Pãant yeejép ã chãjatđih en yacnit, Namodih wẽinit, ã jepahap be. Queét nihat dawá bií déedihbut ã en ñinahap be. Pãant yeejép ã chãjatji jíib Diosboó caán tãtchidih moonđih ã yoh beedánap be”, ã niijíp be.*

⁴ Tãttimah, jeámant Diosboó nin pah ãi niijíp be:

“Wĩihwãá, caán tãtchidih moón biícđih yéej chãjcat túut niijná, ñi bac bejeé.* Ñi bac bejcah, queéđih wã peéh chãjachah, yeebđihbut ã chũúhbipna caá.

⁵ ã yéej chãjat caánt yeejép chãjnih mi yéej chãjatji pah, búdí yoobát ã jũmna caá.* Pãnihna, weémboó mi yéej chãjatjidih wã quíib bũũdcán caá.

⁶ Pãnih quíib bũũdcán, caántđih búdí wã peéh chãjat túutbipna caá. Cãacwãđih yeejép mi chãjat túutatji pah, caántboodih yeejép yoobát wã peéh chãjat túutbipna caá.*

⁷ Caántboó ‘Weém maáh wili, túinuh caá. Éemp wũnnih ã moh yéejat panihcan caá. Dedé yeejép yapat weemđih ã wihcan niít’, mi niij jenah joyóp yuh be. Pãant niij jenah joiná, búdí jíib jũmnidih mi bíbohóp be. Pãant búdí jíib jũmnidih mi bíbohátji pah muntih, yeejép mi yapa naáh.

⁸ Pãant mi niij jenah joyóchah yuhna, náhnicaheh caántđih peéh chãjat pínah ã jũmbipna caá. Caánt tubúp chũúh, wũn jũinít, nũgúpjĩhjih mi wũnbipna caá. Pãant mi wũnũchah, caántđih ã cáo yohbipna caá. Weém ñi Maáh Dios chah wẽpni jũmna, caántđih wã niiját pah yoobópdih wã peéh chãjat túutbipna caá”, jeámant ãi niijíp be.*

⁹ Pãnihna, Dios caántđih peéh chãjna, ã cáo yohochah, caán jeidih ennit, nin baácđih

moón ã maáta búdí ã jũibípna caá. Queét mijeéh yeejép chãjnitji, caán tãtchiboó túini bií déedih jíib chãjadih ĩpĩ jũibínap yuh be.

¹⁰ Pãant búdí ã iiguíchah enna, queét maáta ĩh tãtchimant jũmna, biíc yoobó peéh chãjat pínahđih úmmit, ã en wáhi bejbipna caá. Caandih en wáhi bejnit, nin pah ã niijbípna caá:

“Moh yéejni tãtchi caá, Babilonia. Con búdí tãtchi, chah wẽpni tãtchi ã jũmap yuh be. Obohjeéhtih, náhnicaheh, con tãtchidih Dios ã peéh chãjna caá”, ã niijbípna caá.*

¹¹ Nihat baácđih moón bií dée jíib chãj jibnitboó, caán tãtchi ã bũũdũchah enna, bií déedih jwũũb jíib chãj wũhat pínah wihcat jéihnit, búdí ã jĩgahbipna caá.* ¹² Oro, plata, búdí jíib jũmni jeé túibna, perlas wũt jũmni túibnadihbut ã jéih jíib chãj wũhcan niít. Biíh ã wũ jũóhni túini yéguenhna, maáta ã dũwát jaihni yéguen chóona, seda wũt jũmni túi itini chóona, dũũni yéguen chóonadihbut jíib chãjnit ã wihcan caá. Biíh ã wũ jũóhni chej jũmni máa nahna, marfil wũt jũmniĩh ã chãjnidih, búdí jíib jũmni máajĩh ã chãjnidih, bronce wũt jũmniĩh ã chãjnidih, ĩtahĩh ã chãjnidih, mármol wũt jũmni jeeĩh ã chãjnidihbut jíib chãjnit ã wihcan caá. ¹³ Biíh ã wũ jũóhni ã jeémátđih ã nũñaat pínah canela wũt jũmni, biíh ã jeémátđih ã nũñaat pínahbut, chej jũmni ã cáwat pínah, mirra wũt jũmni chej jũmni dahnadihbut jíib chãjnit ã wihcan caá. Biíh ã wũ jũóhni ã jeémát pínah jiwá iguích mac, jeémát chãjat yíi, trigo oj, caán túibnadihbut jíib chãjnit ã wihcan caá. Bitá jiwiwã, ovejawã, caballowã ã wáini pũtũni chóona biícđihbut jíib chãjnit ã wihcan caá. Queéđih teo wũhni pínahđih ã wũ jũúwũchah yuhna, queéđih jíib chãjnit pínah ã wihcan caá. Pãnihna, jíib chãjnit pínah ã wihcah enna, queét wũ jũóhnitjiboó búdí ã jĩgahbipna caá.* ¹⁴ Caán tãtchidih moonjđih jũiná, nin pah ã niijbípna caá:

“¡Adé! ã moh yéejna caá. Nihat ã oiniji ã bũũdũh bejep be. Nihat túini ã bíbohniijbut ã bũũdũh bejep be.

* **18:3** Is 23.17; Jer 51.7 * **18:4** Is 48.20; Jer 50.8; 51.6,45 * **18:5** Gn 18.20-21; Jer 51.9 * **18:6** Sal 28.4; 137.8; Jer 50.29 * **18:8** Is 47.7-9 * **18:10** Ez 26.16-17 * **18:11** Ez 27.31,36 * **18:13** Ez 27.12-13.22

Chéneji ã jwáub wihcan niít”, ï ni-
ijbípna caá.

15 Queét caán tútchidih moondíh bií dée
jíib chāj wāhna, bádí ï jíib tewep yuh be.
Pánihna, caán tútchidih yuáp mah ï en boj
behbipna caá, “Jwiít dihbut peéh chājna”,
niijná. Páant niij en ñuhna, caán tútchidih
bádí ï jīgahbipna caá.* 16 Bádí jīgahnit, nin
pah ï niijbípna caá:

“Moh yéejnit caá con bádí tútchidih
moonjí. Queét caánt yeejép chājnih
mi nihat pah táinidih ï bíbohop
yuh be. Caántboó táí jaihni, táí
duuni yégueh chóona, maáta ï duwát
chóonadih mi duwáp yuh be. Oro,
bádí jíib jamni jeé tíbna, perlas wāt
jamni tíbnadihbut búudhni yégueh
chóonadih mi duwáp yuh be. Páant
mi nihat pah con tútchidih moón ï
jamap yuh be.

17 Obohjeéhtih, náhnica hje h con tútchi ã
búudáh bejep be”, ï niijbípna caá.

Nihat dahwani jāáj chóonadih moón,
ï maáta, queédih teo wāhni, bita bádí
majboó teo jibnitbut, caán tútchidih yuáp ï
enbipna caá.* 18 Caanjīh enna, caán tútchi
ã iiguíchah ennit, nin pah ï niij ñaacbipna
caá: “Con tútchi nihat pah, biíh tútchina ã
wihcan caá”, ï niijbípna caá.* 19 Pánih bádí
jīgah jāinít, nin pah ï niijbípna caá:

“¡Adé! Con tútchidih moonjí moh yéejnit
caá. Táini tútchi yuh jīí. Nihat
jwiít dahwani jāáj chóona bíbohnit,
bádí majna jibnit, con tútchidih bóo
bií déejīh jwī jíib tewep yuh be.
Obohjeéhtih, biíc mantjeh con tútchi ã
búud beedáh bejep be”, ï niijbípna
caá.*

20 Caán tútchidih Dios ã yohochah ennit,
yeéb nihat, ángelwā, Jesúíhwā, āih
táini dooná dih naóh jibnit, naóh ya-
panit biíc dih, bádí ñi weñeé.* Caán
tútchidih moón yeebdíh bádí yeejép
ï chājat tūtup be. Páant yeejép ï
chājatji jíib Dios ã peéh chājna caá,
būca”, ï niijbípna caá.

21 Túttimah, biíh wēpép ángel bádí jee
dāhdih ub ñaha bojnit, bádí majna ã yoh
báahanap be. Pánih yoh báahana, nin pah ã
niijp be:

“Nin jee dáh ã búug báahat pah bádí Babilo-
nia tútchi páantjeh búudní ã jamna
caá.* Páant ã búudát túttimah, caán
tútchidih chéneji ï encan niít.*

22 Caán tútchidih ï ewatji ã jwáub wihcan
niít. Árpas dih ï bítatji, chíó nahnadih
ï póojatji, biíh póojat nahnadihbut
ï póojatjibut ã wihcan niít.* Caán
tútchidih teonitji ï jwáub teocan niít.
Jeémát chājna, jeé júdujīh ï únat
yáaatbut ã laihcan niít.

23 Caán tútchi ã jwáub yeh iigcán niít. Téihya
chéonit, ï wēi wéheatjibut ã jwáub lai-
hcan niít.* Caán tútchidih moón bií
déedih jíib chāj jibnit biíh tútchinadih
moondíh ï en ñinahat tūtup be. Pánih
en ñinahat tūtup, Dios dih ï náahcat
pínah niijná, queédih ï yéejanap be”,
ángel ã niijp be.

24 Caán tútchidih moón Dios naáwá dih
naóh yapanit dih, bita āihwā dihbut yeejép
it mao yohop tajī. Nihat biíh tútchidih
moonbút Jesúíhwā dih ï mao yohat dih it en
yacap tajī. Páant bádí meép ï yohatji jíib,
Babilonia tútchidih moondíh Dios bádí ã
peéh chājap be.*

19

1 Babilonia tútchi ded pah ã yapat
pínah dih wā enat túttimah, jeámant dawá
nin pah ï niij wēi ñaacáchah wā joyóp be:

¡Aleluya! Dios dih bádí jwī wēi naóh jīíh.
Dios jwiít dih táí ubni caá. Nihat
cāacwā dih wātni, chah wēpni caá.
Pánihna, caandíh bádí wēi naáwát
caá náahap.

2 Yeecan, yoobóp dih peéh chājni caá. Yeejép
chājnih dih en yacnit, nin baác dih
moón yeejép ï chājap be. Pánihna,
caántboodíh Dios bádí ã peéh chājap
be. Āihwā dih mi mao yohat jíibbut,
bádí ã peéh chājap be”, ï niijp be.*

* 18:15 Ez 27.31,36 * 18:17 Is 23.14; Ez 27.26-30

Jer 51.48 * 18:21 Jer 51.63-64 * 18:21 Ez 26.21

Jer 51.49 * 19:2 Dt 32.43; 2R 9.7

* 18:18 Ez 27.32 * 18:19 Ez 27.30-34 * 18:20 Dt 32.43;

* 18:22 Is 24.8; Ez 26.13 * 18:23 Jer 7.34; 25.10 * 18:24

³ Túttimeh, nin pah ì jwúub niíj wēi ñaacáchah, wā joyóp be:

“¡Aleluya! Diosdih jwī táí wēi naóh jííh. Caán yeejép bádí tútchi iíg beední jumna, chéneji ã jwúub jígohcan niít”, ìí niijíp be.*

⁴ Queét veinticuatro maáta, chéneha míc dawá quíibna jumnit ángelwā bíicdih bódicha caj yoh ñajnit, nin pah jwī Maáh Diosdih ì niíj wēi ñaacáp be: “¡Páant tigaá! ¡Aleluya!” ì niijíp be. ⁵ Túttimeh, Maáh pebh ñahni nin pah ãí niijíp be:

“Jwī Maáh Diosdih ñi weñeé. Nihat caandíh teo wāhniit, oboh jumnit, maátabut, nihat yeéb áihwā ñi táí weñeé”, ã niijíp be.*

Oveja Wúuh téihya chéona, ã ñumah jeémát

⁶ Túttimeh, dawá cāacwā ì wēi naáwáchah, wā joyóp be. Bádí dóo, énoh ã yáaat pah bóo ãí yáanap be.*

“¡Aleluya! Diosdih bádí jwī wēi naóh jííh. Buh jwī Maáh yoobát caá ã jumap. Páניהna, jwī Maáh chah wēpnidih jwī wēi naóh jííh.*

⁷ Buh Oveja Wúuh téihya chéwat túut caá ã chājap. ã téihya chéonih pínah wili, táí míc ámoh péanah mi páina caá.

⁸ Táí baabní yégueh quei wíhcanni chóodih Dios caántdih ã wāhup be. Caán táí baabní yégueh Dioíhwā ì táí chājatdih ã júutna caá. Páניהna, ì téihya chéwat yeó jáap ã jumuchah, jwiit jwī wēi jííh”, ìí niijíp be.*

⁹ Páant ì niíj wēi naáwát túttimah, caán ángel nin pah weemdíh ã jwúub niijíp be: “Nindih ma daacá: ‘Oveja Wúuh téihya chéona, ã ñumah jeémát’* Dios ã did bojnítboó, táí wēinit caá’, ma niíj daacá”, ã niijíp be. Páant niijnájuh tih, nin pah ã jwúub ñuhún niijíp be: “Táí yoobópdih tibeé wā naáwát. Dios weemdíh ã naáwát túttup be”, ã niijíp be.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, caan pébh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh weñat túut wā chājap yuh be. Obohjeéhtih, páant wā

chājachah ennit, weemdíh nin pah ã niijíp be: “Páant ma chājca bojoó. Meém ma nihat pah weembát Diosdih teo wāhni man tigaá. Ma déewā Jesúíhwā, nihat áih táini doonádih cádahcannit ì nihat pah weembát Diosdih teo wāhni man tigaá. Diosdihjeh bódicha caj yoh ñajnit, weñat caá náahap”, ã niijíp be. Nihat Dios naáwát dih naóh yapanitboó Táini Espíritu ã wēpatjīh Jesúíh táini doonádih jwī naóhna caá. Páניהna, jwiit nihat caandíh teo wāhniit mícjeh caá.

Baabní caballojih chúudni

¹¹ Túttimeh, Dios ã jumapboó jēc pāa lajni pah ã jumuchah, wā enep be.* Caánboó baabní cabalodih wā enep be. Caanjíh chúudni “Yeecanni, yoobópdih chājni”, ã wūt jumap be. Caandíh eníhcannitdih míc maonit, yoobópdih peéh chājni caá.* ¹² Áih quíibna tuh óopát panih jígohni be.* Áih wao dáhdih maáta ì dūwát júdnadih dawá ã dūwup be. Bíih wūtbut ã dūwup be. Caán wūtdih caanjéh ã jéihyep be. Bitá ì jéihcap be. ¹³ Áih yégueh, bádí meép chúuhni chóodih ã dūwup be. Caanjéh yuhna, bíih wūt jumna, “Dios ã jenah joyát dih naóhni”, ã wūt jumap be.* ¹⁴ Áih soldadowā jeámant moón caandíh ì péenap be. Baabní cabal-lowājih chúudnit, táí quei wíhcanni baabní yégueh chóonadih duonít míc ì jumap be. ¹⁵ Chénaboó jaco jumni íbat naadíh ã chāác tewep be. Caán naá nin baácdih moondíh ã yap yohat pínah naá ã jumap be. ã wēpatjīh ã wutuchah, bíic caandíh ã jéih yap yohcan niít.* Dios chah wēpni nin baácdih moón tubit ì yéj chājatjidih bádí ã íjna caá. Páant ã íjichah, caballojih chúudniyoó queétdih bádí ã peéh chājbipna caá.* ¹⁶ Áih yégueh chóo máijih áih bíih wūt daácní ã jumap be, nihat ì jéih enat pínah niijná. “NIHAT CĀACWĀ Ĭ MAĀTA CHAH WĒPNI MAĀH CAĀ”, ã niíj daácní ã jumap be.*

Namodih ã yap yohat

¹⁷ Túttimeh, yeojíh ñahni ángeldih wā enep be. Nihat jóopwādih nin pah ã niíj ej wáacap be: “Míc wáacnit, Dios ã wāhni

* 19:3 Is 34.10 * 19:5 Sal 115.13 * 19:6 Ez 1.24 * 19:6 Sal 93.1; 97.1; 99.1 * 19:8 Ef 5.23-32; Ap 7.14
 * 19:9 Mt 22.2-3 * 19:11 Ez 1.1 * 19:11 Sal 96.13; Is 11.4 * 19:12 Dn 10.6 * 19:13 Jn 1.1,14 * 19:15 Sal 2.9 * 19:15 Is 63.3; Lm 1.15; Jl 3.13; Ap 14.20 * 19:16 Dt 10.17; Ap 17.14

jeémátdih ñi jeémp jüúwá. ¹⁸ Nihat baácdih moón Diosdih yap yohnitjiíh bácahdih jeémát túut niijná, ñi míc wáac jüúwá. Í maáta, soldadowā í maáta, chah wēpnit, caballowā, queétjih chúdnit, nihat bita, queétdih teo wāhñit, teo wāhcannit, oboh jumnitbut, queét nihatíh bácahjidiíh jeémát túut niijná, ñi pāi jüúwá”, jóopwādhíh ángel ā niijíp be.*

¹⁹ Túttimah, Namodih, nin baácdih moón chah maáta, íh soldadowā bíicdih míc wáacnit, míc mawadhíh í bejechah, wā enep be. Pánihna, baabní caballojih chúdni, áih soldadowā bíicdih í jumapna Namowā míc mawadhíh í juibínap be. ²⁰ Páant í míc mawachah, baabní caballojih chúdniboó Namodih yap yohnit, ā tewep be. Bíih Namó, “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, niíj yeenidihbut yap yohnit, ā tewep be. Caán yeeniboó jwíh jüóhni Namodih nihat cáacwā í táí jenah joyát pínah niijná, cáacwā í jéih chājca naáhdih dawá chāj júatni ā jumap be. Caán ā júatatjíh Namóih wāt daonít dih, áih pāpnidih wēinitdihbut ā yeenap be.* Queét chénewādhíh yap yohnit ā chéwat túttimah, queét báadhnitdihjeh iiguípna ā yohop be. Caán iiguípboó búdí muj pah bóo, tūbit yeejép chej jumni, iig dubcapboó ā jumap be. ²¹ Bitá íjééh jumnitjidiíh baabní caballojih chúdniboó ā chāác teoni íibat naajíh ā mawap be. Páant ā mawat túttimah, queét jóopwāboó íh bácahjidiíh jeémpnit, búdí í wud jumap be.

20

Mil jópchi Jesucristo áihwājeéh ā maáh jumát

¹ Túttimah, bíih ángel jeámant ā dei jüúwáchah, wā enep be. Numah bóo ítdih bóo llavedih, búdí ítah tōpdihbut ā bíbohó be. ² Pánih dei junít, Maí Dūnidih ā tewep be. Caán Maí Dūni jon jātíh bóo maí chóo daoníji, nemépwā í maáh, Satanás wāt jumni ā jumap be.* Caandíh teonit, mil jópchi pohba yeejép ā chājcat pínah niijná, ā ub dei jüóhni ítah tōpjíh ā chéwep be. ³ Pánih chéó péanit, ā bac jüóhni íitboojéh mantíh

yohnit, ā nemep be, baácdih moondíh mil jópchi pohba ā yeecat pínah niijná. Mil jópchi túttimah, caandíh ā jwáub bacabipna caá, daocánni yeó jáap ā jum jwuhat pínah niijná.

⁴ Túttimah, dawá maáta chúdnitdih wā enep be. Cáacwā í yéejatji júb, í peéh chājat pínah wēpatdih queét maátadhíh Cristoboó átát wāhup tabe.* Bitadihbut wā enep be. Queétboó Jesúih táini doonádhíh, Dios naáwátdihbut í naáwátji júb waó bóod yohnitji jwáub boonit í jumap be.* Namodih, áih pāpnidihbut, bódhíca caj yoh ñaj wēicannit, íh móot juhñadhíh íh téihyanadhíhbut, áih wātdih í daacát túutcap be.* Bitá queétdih í mao yohat túttimah, í jwáub boo pud jüúwáp be, páant mantíh. Pánih jwáub boo pud jüúwát túttimah, queét mil jópchi Cristo bíicdih maáta ā jumát túutap be. ⁵ Cristoíhwā í maonitji, wunnitjibut, í jwíh boo pud jüúwáp be. Obohjeéhtíh, bitá wunnitjiboó í boo pud jüóh jwuhcap be. Jesúíhwā mil jópchi maáta í jumát túttimah, queét jwuh í boo pud jüóhhipna caá. ⁶ Pánihna, ā jwíh boonitboó yéejat wíhcannit búdí wēinit í jumap be. Queét iiguípna bejcan, í jwáub wuncan níit. Diosdih, Cristodihbut wēi úbh wāhñit jumna, ájeéh í wutbipna caá.*

Cristo nemépwā í maáhdih ā yap yohat

⁷ Mil jópchi túttimah, Satanásdih, numah bóo íitboó Dios ā chéó yohat túutniji jwáub wātni ā jumbipna caá. ⁸ Pánih bacniji nin baácdih moondíh ā jwáub yeebipna caá. Gog wāt jumnitdih, Magog wāt jumnitdihbut ā yeebipna caá.* Pánihna, queét ā yeeatdih joinít, míc mawadhíh bejat túut niijná, íh soldadowādhíh í míc wáacbipna caá. Queét soldadowā óon ā dawát pah í jumbipna caá.

⁹ Nin baácdih bej peétnit, Dioíhwā ā oinit í jumapna í ñuh púud bejbipna caá. Páant í ñuh púud bejechah, Dios jeámant iigát wāhñit, queétdih ā cáo beedábipna caá. ¹⁰ Páant ā cáwat túttimah, queétdih yeeni nemépwā í maáhdih iiguípna ā yohbipna

* 19:18 Ez 39.17-20 * 19:20 Ap 13.1-18 * 20:2 Gn 3.1 * 20:4 Dn 7.9,22,27; Mt 19.28; Lc 22.30 * 20:4 Ap 6.9 * 20:4 Ap 13.16-17; 14.9 * 20:6 Ap 1.6; 5.10 * 20:8 Ez 38.2,9,15

caá. Namodih, “Dios naáwátdih naóh ya-pani caá”, niij yeenidihbut ã yohopjiboo mántih ã maáh Satanásdihbut ã yohbipna caá. Caán iigát búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, iig dubcapboó ã jumup be. Caanjih páantjeh yeejép ã tababipna caá.

Dios caandih jepahcannitjidih ã yoób peéh chãjat

¹¹ Túttimah, túi baabní búdí chãudatdih Dios ã chãuduchah, wã enep be. Nin baác, jeábut bũudná, ã jígohcap be, bũca. ¹²⁻¹³ Oboh jumnitji, ã maátabut wũnnitji jwũub boonit, Maáh pebh ã ñũhuchah, wã enep be. Búdí mujboó bũudnitji, baácboó bũudnitjibut boo pud jũóhñit queét ñũhñit ã jumup be. Caanjih ã ñũhuchah, caán Maáhboó ã daácni papélah tólihñadidh ã watap be. Caán tólihna cãacwã ded pah ã chãjatjidih átát daácji taga. Túttimah, biih tólihdihbut ã watap be. Caán tólihboó Jesúsdi jepahnitji wãtnadidh ã daácni ã jumup be.* Pánihna, caán tólihnant en péanit, ded pah ã chãjatji júb ã peéh chãjap be.* ¹⁴⁻¹⁵ Pánihna, Dios áihwãdih ã wãt daácni tólihboó det ñih wãt wihcannitdih peéh chãjnit, iiguipna ã yohop be. Páant iiguipna ã yohnitboó jwũub wũnnit panihnit ã jumup be. Pánihat túttimah, chéneji jwũub wũnat ã wihcan niit, bũca.*

21

Jáap jeá, jáap baácbut

¹ Túttimah, jáap jeá, jáap baácidihbut wã enep be.* Jwih jumni jeá, baác, búdí mujbut átát bũudáh bejep be. Páant ã bũudúchah, nihat yéejatbut átát bũudáh bejep be.

² Weém, Juan, Jáap Jerusalén Dios pebh-mant ã dei jũúwúchah, wã enep be.* Téihya chéonih pínah táini yégueh dũonít, mi áa pínahdih jwãáádih jũúwát dée pah túi jígohni ã jumup be.* ³ Caandih wã enechah, Maáh ã chãudupmant nin pah ã niij wẽp naáwáp be: “Ñi eneé. Bũu jwũh caá Dios cãacwãjeéh jumna caá ã chãjap, bũca. Ìjeéh jumna,

áihwã yoobát ã jumuchah, caanjéh ã Maáh ã jumbipna caá.* ⁴ Queétdih ã weñanachah, jígahatbut ã wihcan niit. Yéejat wihcah, tubatbut wihcah, ã jwũub wũncan niit. Tuba jũñát wihcah, wũn jũñátbut ã wihcan niit. Nihat jon jãtuh yeejép ã jumati ã bũudáh bejep be”, ã niijép be.*

⁵ Túttimah, caán chãudni nin pah ã jwũub niijép be: “Ñi eneé. Nihatdih jáap mícjeh wã chãjna caá”, ã niijép be. Páant niijnít, nin pah weemdih ã jwũub niijép be: “Bũutéh wã niiját túi yoobópdi jumna, wã niijátji pahjeh biic yoobó ã yapbipna caá. Páant wã niijátjidih joinít, ma daacá”, ã niijép be.

⁶ Túttimah, nin pah ã jwũub niijép be, páant mántih: “Páant bóojeh tígaa. Weém biihmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwũub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá. Det taca joótnit, mahdih ã babhbihichah, túini mahdih júb náahcanjeh, queétdih wã wũhbiipna caá. Caán mahdih babhñitboó jwũub wũncan, páantjeh wãjeéh ã jumbipna caá.* ⁷ Det yeejépdih yap yohnitdih nin pah wã túi chãjbiipna caá: Jáap baácboó jumna, búdí ã wẽbiipna caá. Pánihna, weém ñih Dios yoobát wã jumuchah, queétdih wã weh ã jumbipna caá.* ⁸ Obohjeéhtih, det úumna, weemdih cádahñit, weemdih náahcannit, yeejép chãjnit, cãacwãdih mao yohnit, ã weha mána nihcannitjeh yéej chãjnit, jióhñit, ã pãpnidih wẽinit, nihat yeenit yuh bũca iiguipna ã bejbiipna caá. Caán iiguipboó búdí muj pah bóo, tubit yeejép chej jumni, iig dubcapboó caá. Caaná bejna, jwũub wũnat pah ã bejna caá”, ã niijép be.*

Jáap Jerusalén

⁹ Túttimah, biic ángel, siete pamaapna bíbohñit ã peéh chãjat túutnit ángelwãjeéh jumni, wã pebh ã juyáp be.* Pánih júnit, nin pah weemdih ã niijép be: “Ma en jũúwá. Oveja Wũúh ã jáap áa jumnihdih meemdih wã jũutbiipna caá”, ã niijép be. ¹⁰ Pánihna, Táini Espiritu jap bóo jeejina weemdih ã numah páuh laab béjep be. Páant ã numah

* **20:12-13** Sal 69.28; Ap 3.5 * **20:12-13** Dn 7.9-10 * **20:14-15** Mt 25.41; Ap 2.11; 21.8 * **21:1** Is 65.17; 66.22; 2P 3.13 * **21:2** Is 52.1; Gá 4.26; Ap 3.12 * **21:2** Is 61.10; Ap 19.7-8 * **21:3** Lv 26.11,12; Ez 37.27 * **21:4** Is 25.8; 35.10; 65.19; Ap 7.17 * **21:6** Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37 * **21:7** 2S 7.14; Sal 89.26-27 * **21:8** Mt 25.41; Ap 2.11; 20.14 * **21:9** Ap 16.1

púh laáb jubínachah, japmant Dioih tátchi, Jáap Jerusalén, ã dei jûúwáchah, weemdih ã júutap be.* Nin pah caán tátchi ã jíghop be: ¹¹ Dios ã yeh iigátjîh táí yeh iigni tátchi ã jumap be. Búdí jíb jumni jeé táí jêlepni, ïtah naadíh jwí táí en yabaca bojat pah, caán tátchi ã jumap be. ¹² Caán tátchi yehmant wáihyat júdu, búdí wúapni jap bóo yoobát ã jumap be. Caán wáihyat júdu dih doce jêcna ã jumap be. Caan jêcna jumap pah biquína ángelwã ï wapap be. Caan jêcna jumap pah Israel jaimená doce poómp ïih wátna daácní ã jumap be. ¹³ Yeó aáb jûúwápmant biíc peihcanni jêcna ã jumap be. Yeó dei bejepboobát biíc peihcanni jêcna ã jumap be. Nin chóop yapatboobát biíc peihcanni jêcna ã jumap be. Biíh chóop yapatboobát biíc peihcanni jêcna ã jumap be.* ¹⁴ Caán wáihyat júdu, doce jee dáhnajih ã lajap be. Caán jeé jumap pah Oveja Wúúh jwiít doce ã naáwát tútnitji, jwíih wátna daácní ã jumap be.*

¹⁵ Weemdih naóhni ángel ã jenah enat pínah oro nahdih ã bíbohó be. Caán tátchidih, wáihyat júdu, jêcnadibut jenah enat túut ã chãjap be.* ¹⁶ Pánihna, caán tátchi ãih maatát, ãih japat, ãih búwábut, nihat biíc yoobó míic ã jumap be. Caán ángel ã bíbohni jenah enat nahjîh caán tátchidih ã jenah enechah, doce estadio ï niijní, dos mil doscientos kilómetros maátní ã jumap be. ¹⁷ Caandih jenah en péanit, caán wáihyat júdu ã wúapatdih ã jenah enep be. Ciento cuarenta y cuatro codos ï niijní, sesenta y cinco metros wúapni júdu ã jumap be. Jwiít cáacwã jwí jenah enat pah, caán ángel jenah enna ã chãjap be.

¹⁸ Caán wáihyat júdu táí jêlepni jeejîh ã chãjni júdu ã jumap be. Caán tátchiboó, oro jîh ã chãjni tátchi ã jumap be. Caán oro quei wíhcanni táí en yabacaat ã jumap be. ¹⁹ Caán wáihyat júdu lajni doce jee dáhna nihat mácah chítah jumni búdí jíb jumni ã jumap be. Jwíih jumni jaspe wút jumni jeé ã jumap be. Caán táttimah zafiro, ágata wút jumni jeé ã jumap be. Caán biíc peihcanni jeé táttimah, esmeralda, ²⁰ ónice,

cornalina wút jumni jeé ã jumap be. Caán seis jeé táttimah, crisólito, berilo, topacio wút jumni jeé ã jumap be. Caán nueve jeé táttimah, crisoprosa, jacinto, amatista wút jumni jeé ã jumap be. ²¹ Caán doce jêcna perla wút jumni jêcna ã jumap be. Caan jêcna yoobó biíc perla dahjeh ã jumap be. Caán tátchidih bóo búdí namá quei wíhcanni táí en yabacaat oro namájeh ã jumap be.*

²² Caán tátchidih Dioih meedih wã en bidip yap be. Obohjeéhtih, ã wihcan be. Caán tátchidih nihat pebhboó jwí Maáh Dios chah wêpni, Oveja Wúúhbut ï jumap be. Pánihna, nihat caán tátchi Dioih meú yoobát be. ²³ Dios, Oveja Wúúh biíc dih ï yeh iigátjîh caán tátchi ã táí baabáp be. Pánihna, yeodih widhdihbut ã náahcap be.* ²⁴ Nihat nin baácdih moonjí Dios ã yeh baabátna jumna, yoobópdih ï táí jéihbipna caá.* Nihat baácdih moón ï maáta caán tátchina jubínit, nin pah Diosdih ï niij wêi naóhbipna caá: “Jáantjeh wíih cáacwã weemdih búdí ï weñep be. Pánihna, bú meemdih jwuh wã numah wêibipna caá”, ï niijbípna caá. ²⁵ Caán tátchidih bóo jêcna pãa lajni ã jumbipna caá. Caanná dupúát wihcan, caan jêcnadih nemat ã wihcan niít. ²⁶ Nihat cáacwã Diosdih nin pah ï niij wêi naóhbipna caá: “Meém chah túini, chah wêpni ma jumuchah, meemdih nihat weñat caá náahap”, ï niijbípna caá.* ²⁷ Yeejépbodih caán tátchina ï ub bejcan niít.* Ded yéej chãjnit, yeenitbut, caán tátchina ï jéih waadcán niít. Oveja Wúúh ã bíbohni papélah tólihboó ï wútnadih daácnitjeh caán tátchina ï waadbípna caá.

22

¹ Táttimah, báadhani mujdih caán ángel weemdih ã júutap be. Caan múj táí muj mac baabní,* Dios, Oveja Wúúhbut ï chúdupmant noój jãáj jûóhni ã jumap be. ² Caán tátchidih bóo búdí namá tac yoób ã noój jãajánap be. Caan múj jwêejdih chénat pah búwã báadhdát túutni máa nahna ã lajap be.* Caan náhna widh jumap pah

* **21:10** Ez 40.2 * **21:13** Ez 48.30-35 * **21:14** Ef 2.20 * **21:15** Ez 40.3 * **21:21** Is 54.11-12 * **21:23**

Is 60.19-20; Jn 8.12 * **21:24** Is 60.3 * **21:26** Is 60.11 * **21:27** Is 52.1; Ez 44.9 * **22:1** Ez 47.1,12; Zac 14.8

* **22:2** Gn 2.9

quehna, biíc jópchidih doce láa ã quehep be. Caan náh núonabut cãacwã ã booot pínah ã jumup be. ³ Caán tãtchiboó “Caán ã táican caá”, Dios ã niijní ã wihcan niít.* Caán tãtchidih Dios, Oveja Wũúh biícidih ã chũdat ã jumbipna caá. Páניהna, nihat caán tãtchidih moón queét pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ã wẽibipna caá. ⁴ Queét Diosdih ã míic jwãáh enbipna caá.* Ìih móot jũhndih ãih wãt daácnit ã jumbipna caá. ⁵ Caanná dupúat ã wihcah, jiiãtdih ã náahcan niít. Jwĩ Maáh Dios ã yeh iigãtjeh ã jumuchah, yeó ã yeh iigãtdihbut ã náahcan niít.* Caán tãtchidih moón páantjeh maáta ã jumbipna caá.*

Jesucristo nin baácboó ã jwúub dei jũúwát pínah bahnijeh ã jũhdah

⁶ Túttimah, caán ángel weemdih nin pah ã niij naáwáp be páant m̄ntih: “Dios nihat nin ã naáwát yoobópdih caá. Æ niijãtji biíc yoobó ã yapipna caá. Jwĩ Maáh Dios ã naáwãtdih naóh yapanitdih jéihyani caá. Páניהna, caánboó bũũ láa ãih ángeldih ã wahap be, caandih teo wãhndih túttimah ded pah yapat pínahdih ã jéihyaat pínah niijná”, ã niijíp be.

⁷ Túttimah, Jesús jwuh nin pah ã niijíchah, wã joyóp be: “¡Ñi joyoó! Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh ã jũdhna caá. Det nin tólihboó ã daacãtdih táí jenah joí jepahnit, wẽinit ã jumbipna caá”, ã niijíp be.

⁸ Weém, Juan, nin nihat wã daácnidih ennit, wã joyóp be. Caandih joinít, wã enat túttimah, weemdih jũutni ángel pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih weñat táut wã chãjap yuh be. ⁹ Páant wã chãjachah enna, nin pah weemdih ã niijíp be: “Páant ma chãjca bojoó. Meém ma nihat pah, weembút Diosdih teo wãhni mun tigaá. Ma déewã Dios naáwãtdih naóh yapanit, nihat cãacwã nin tólihdih bóo wãtatdih jepahnitbut ã jumãt pah weembút biíc yoobó Diosdih teo wãhni caá. Páניהna, Dios pebh bódicha caj yoh ñajnit, caánboodih caá weñat náahap”, ã niijíp be.

¹⁰ Páant niij péanit, nin pah ã jwúub niij naáwáp be: “Ma daácnit tólih ded pah ã yapat pínahdih Dios ã naáwáp be. Páant ã yapat pínah bahni ã jũhdũchah, caán tólih ã naáwãtdih ma jweéhca bojoó. ¹¹ Caán láa wã naáwãtji pah ã yapachah, det yéejnit páantjeh ã yéej chãj dáhwa naáh. Obohjeéhtih, det Dioíhwã táí chãjnit, ã táí chãj cádahca bojo naáh”, ã niijíp be.*

¹² Páant ã niijãt túttimah, Jesúsboó nin pah ã jwúub niijíp be: “¡Ñi joyoó! Wã jwúub dei bejat pínah bahnijeh ã jũdhna caá. Nihat cãacwãdih ded pah ã chãjatji júb wã wãhat pínahdih ub dei bejat táut caá wã chãjap. Páניהna, wãihwã, táinidih ñi chãjatji júb, yeedih wã táí chãjipna caá. Obohjeéhtih, weemdih jepahcanitjidih wã peéh chãjipna caá.* ¹³ Weém biíhmah jumni caá. Nihat wã chãjnidih Maáh jumna, caandih wã jwúub yohat túttimah páantjeh wã jumbipna caá”,* Jesús ã niijíp be.

¹⁴ Det quei wíhcanni yégueh dũonít panihnit yéej chãjatdih cádahnit, ma enni tãtchina ã jéih waadbipna caá. Caán tãtchidih bóo báadhdãt táutni máa nah quehedih ã jeémpbipna caá. Pánih jumnit, búdí ã wẽibipna caá.* ¹⁵ Obohjeéhtih, det yeejépwã, jióhnit, ã weha mána nihcanitjeh yéej chãjnit, cãacwãdih mao yohnit, pãpnidih wẽinit, yeenit yuh bũca, caán tãtchina ã waadcán niít.

¹⁶ “Weém, Jesús, yeéb wãihwãdih ã naáwát pínah niijná wãih ángeldih wã wahap be. Weém maáh David jumã, daaat cáí panihnitbut wã jumna caá”, Jesús ã niijíp be.*

¹⁷ Túini Espiritu “Ma jwúub dei jũúwá”, Jesúsdi ã niijná caá. Jesúihwã ã téihya chéonih panihnitbut, “Ma jwúub dei jũúwá”, ã niijná caá. Nihat nin wã daacãtdih joinítbut “Ma jwúub dei jũúwá”, Jesúsdi ã niijí naáh. Taca joótnit, mahdih ã babhbat pah, Jesúsdi ã jepaha naáh. Caán mah, báadhdãt táutni mah ã jumna caá. Páניהna, Jesúsdi jepahnitdih júb náahcanjeh, jeáboó ãjeéh páantjeh ã jumãt táutbipna caá.*

* 22:3 Gn 3.17 * 22:4 Sal 17.15; Mt 5.8; 1Jn 3.2 * 22:5 Is 60.19; Ap 21.23 * 22:5 Dn 7.18 * 22:11 Dn 12.10
* 22:12 Jer 17.10 * 22:13 Is 41.4; 44.6; 48.12; Ap 1.8,17; 2.8 * 22:14 Gn 2.9; 3.22 * 22:16 Is 11.1,10 * 22:17 Is 55.1; Jn 4.10,14; 7.37

¹⁸ Weém, Juan, nin tólihboó wã daacátdih joinít dih nin pah wã wēp naóhna caá: Det nin bohéátdih biíh bohéátjīh wid naóhna, Diosdih ī yap yohna caá. Páant ī yap yohochah ennit, nihat nin tólihdih ã ni-iját pahjeh muntih queétdihbut ã peéh chãjbipna caá. ¹⁹ Nin tólihboó daacátdih biquína naáwátdih náahcan, ī wio yohat pah, Diosdih ī yap yohna caá. Páant ī yap yohochah enna, báadhdat túutni máa nah quehedih jeémát túutcan, ãih túini tátchinabut ã waadát túutcan niít. Caan náhdih, caán tátchidihbut nin tólihdih wã

daacáp be.*

²⁰ Nihat nin tólihdih bóo naóhni, Jesús, nin pah ã niijná caá: “Páant tigaá. Wã jwáub dei bejat pínah bahnijeh caá ã jadhdp”, ã niijná caá.

Páant tíi ã jumuh nah. Maá Jesús, ma jwáub dei jãúwá.

²¹ Jwĩ Maáh Jesús yeebdíh oinit, ã teo wáaca naáh, yeéb ãihwã ñi tái jummat pínah niijná. Páant tíi ã jumuh nah.

Páant bóojeh tigaá wã daacát.

Juan

---

* 22:19 Dt 4.2; 12.32